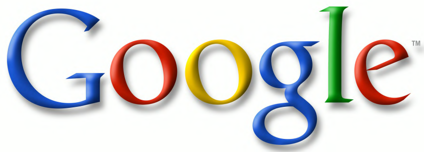
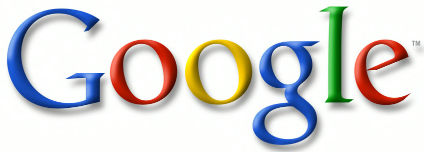
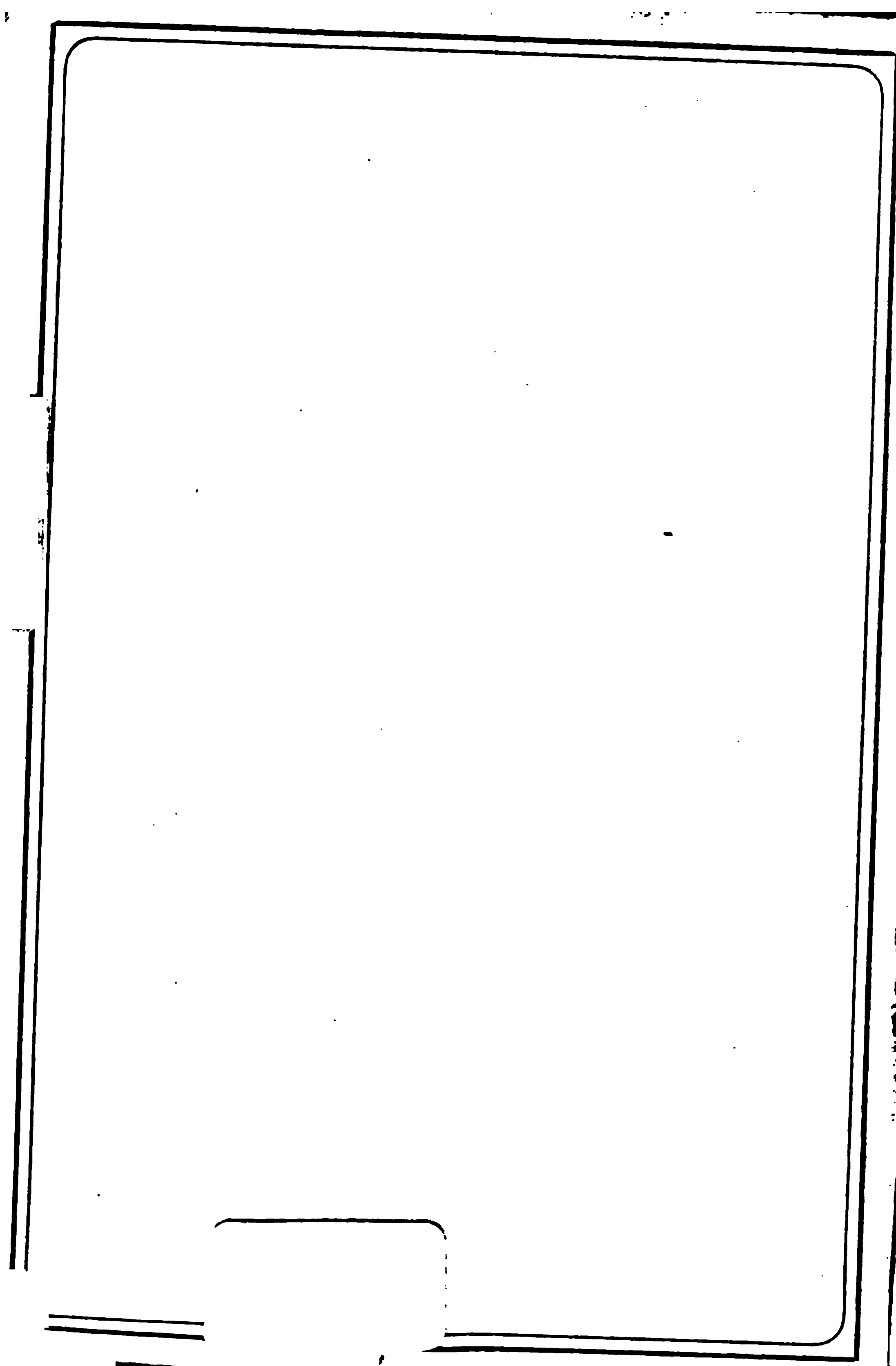




Ludwig Holbergs Comoedier



Denne Bog tilhører:

Julie Marstrand - 1899.

født København [illegible]

Holberg, Ludvig

Nationaludgave.



Torvald Strøm.



København.

Martius Truelsens Forlag og Tryk.

1898.



[redacted]

Holberg, Ludvig.

Nationaludgave.



Torvald Strøm.



Kjøbenhavn.

Martius Truelsens Forlag og Tryk.

1898.



nærværende Udgave af de holbergske Komedier foreligge disse i den Skikkelse, hvori de i over halvandet hundrede Aar have været kendte fra Originaludgaverne og de mange senere hoppskneriske Udgaver, og de Ændringer, der ere foretagne med selve Teksten, ere meget smaa og ganske uvæsentlige. Naar Liebenberg i sine bekendte Udgaver paa mange Steder har ment at spore et af Sætteren overspringet Ord og da har indskudt, hvad han antog der manglede, forekommer det mig, at han ikke sjældent har foretaget noget unødvendigt, da Teksten efter min Mening er fuldt forsvarlig uden det indskudte Ord. Jeg har i alle saadanne Tilfælde ladet Teksten forblive urørt, som den var i de gamle Udgaver. I særdeles mange Tilfælde har jeg ved senere at sammenligne med Boyes Udgave fundet, at han har haft samme Syn paa Sagen som jeg, hvilket kun har kunnet være mig en Bekræftelse paa Rigtigheden af min Antagelse, eftersom Boye jo allerede fra 1824 sammen med Rahbek havde været beskæftiget med Udgivelsen af Holbergs Komedier, og Rahbek, der var født 6 Aar efter Holbergs Død, laa den holbergske Tidsalder saa nær, at han sikkerligt i de fleste Tilfælde med Lethed kunde skønne om, hvad der var en god holbergsk Konstruktion, og hvad der ikke var det. Hvad Retskrivningen angaar, frembyder som bekendt de gamle Udgaver et saa broget Billede, at man har ment det nødvendigt at undskylde Holberg ved at give Sætter og Korrektør Skyld for de mange Uregelmæssigheder, ja det er ikke mere end et Aar siden, at det i Pressen udtaltes som en bekendt Sag, at Holberg altid overlod det til Sætter og Korrektør at skalte og valte med Trykningen af hans Bøger, ganske som de selv vilde, skønt Liebenberg allerede i 1866 i Anmærkningerne til „Mindre poetiske Skrifter“ gjorde opmærksom paa, at her sikkert forelaa en Fejltagelse. Mig forekommer det, at man ikke behøver andet end at læse Holbergs „orthographiske Anmerkninger“ for at være paa det rene med, at Holberg selv lige saa lidt som hans Samtid havde nogen fast Retskrivning, og at en saadan først var i Færd med at danne sig henimod Slutningen af hans Levetid, ganske vist ved hans egen Bistand. Dog selv om Holberg havde ladet Sætter og Korrektør raade ved Trykningen af alle hans andre Skrifter, vilde han dog sikkerligt ikke have ladet dem alene raade ved Trykningen af de „orthographiske Anmerkninger“, eftersom han jo netop her vilde gøre Rede for sin egen Retskrivning og intet som helst andet; men dette lille, næppe 30 Sider store Skrift er lige saa vaklende, hvad Retskrivningen angaar, som noget andet af hans Arbejder. Han skriver saaledes deri: meest og mest, fleeste og fleste, overeens og overens, reise, feil, bebreide og reyse, ey, Arbeyde, dreye, nøye, høy (han anbefaler at skrive ej, men skriver det ikke en eneste Gang, derimod stadig ei eller ey), Forskiel og Forskiæl, burde og burte, vitløftig og lidt, godt og got, haver og har osv.; netop ganske den samme Vaklen som i Komedierne og de andre Skrifter. Alt dette er jo i Virkeligheden ogsaa et Billede af Tiden og tilmed et Billede af ikke ringe Interesse, og det er derfor naturligt, at sligt i Hovedsagen bevares; men alligevel ser det underligt ud, naar i samme Scene, ja ofte i samme Replik det samme, ganske almindelige Ord staves paa forskellige Maader (f. Eks. sætter og setter, Hest og Hæst, kiær og kier, Dotter og Datter osv.). I de fleste af disse Tilfælde har jeg derfor foretrukket den hyppigst forekommende Form eller den, Holberg i sine orth. Anm. selv anser for den bedste (f. Eks. sætter, Hest, Dotter osv.).

Af Hensyn til den udstrakte Læsekreds, for hvilken Udgaven er beregnet, er der blandt Ordforklaringerne bag i Bogen optaget en betydelig Del daniserede latinske og franske Ord, hvis Betydning ikke kunde anses for at være bekendt for den jævne Læser. Mange latinske og franske Replikker, til hvis Forstaaelse der vilde udkræves vidtløftigere Forklaringer, navnlig naar Sproget, hvad tit er Tilfældet, med Villie er forvansket, har jeg derimod ladet henstaa, da den egentlige Forstaaelse af Komedierne ikke hindres derved.

Udg.

Indhold.



Den politiske Kandestøber.

COMOEDIE.

Forestillet første Gang paa den Danske Skueplads 1722.

Hoved-Personerne udi Comoedien.

Herman von Bremen.	Antonius, hendes Beyler.
Geske, hans Hustrue.	Henrich, Tieneren.
Engelke, hans Dotter.	Anneke, Pigen.

ACTUS I.

Scen. 1.

Antonius.

Jeg kand svære paa, at mit Hierte sidder mig i min Hals; thi jeg skal tale med Mester Herman og begiære hans Dotter, som jeg længe har været forlovet med, men hemmelig. Dette er den 3die Gang, jeg har været paa Veyen, men er gaaen tilbage igien. Var det ikke for Skam Skyld og den Bebreydelse, jeg maa lide af min Moer, saa gik det ligesaa til denne Gang. Det er en naturlig Feyl og Frygtagtighed, som jeg ikke let kand overvinde; hver Gang jeg vil banke paa Dørren, er det ligesom en vil holde min Haand tilbage. Men friskt Mod, Antonius, er halv Tæring; det hielper ikke, du maa dertil. Jeg maa pynte lidt paa mig forst; thi Folk siger, at Mester Herman er bleven curieusk paa nogen Tiid. *Han tar sin Halsklud af og binder den om igien, tar en Kam af Lommen og kæmmer sit Haar, børster sine Skoe.* Nu troer jeg nok, at jeg saavidt kand passere, nu maa jeg banke paa. See, saa sandt jeg er ærlig, er det ikke ligesom en holder min Haand. Ey, corasi Antonius! jeg veed, du har jo intet ont giort. Jeg kand jo ikke faae meer end ney. *Banker paa.*

Scen. 2.

Henrich. Antonius.

Henrich, *ædende paa et Smørre-Brød.* Serviteur, Mester Antoni! Hvem vil I tale med?

Antonius. Jeg vilde tale med Mester Herman, om han var alleene.

Henrich. Jo mænd, han er endelig alleene, men sidder og læser.

Antonius. Da er han meer gudfrygtig end jeg.

Henrich. Dersom der kom en Forordning ud, at Hercules skulde være en Postil, saa troer jeg, han skulde kunde præke, naar det skulde være.

Antonius. Men har han saa Stunder formedelst sit Arbeyd at læse i saadanne Bøger?

Henrich. I skal agte, at Hosbond har to Bestillinger: Han er baade Kandestøber og Politicus.

Antonius. Det rimer sig meget lidet sammen.

Henrich. Vi har og merket det samme; thi naar han giør noget Arbeyd, som sielden skeer, saa seer det saa politisk ud, at vi maa støbe det om igien. Men vil I ellers tale med ham, saa kand I gaae lige ind i Daglig-Stuen.

Antonius. Jeg har et vigtigt Ærende, Henrich; thi, mellem os at sige, saa vil jeg begiære hans Dotter, som jeg saa længe har været forlovet med.

Henrich. Det er sandt, det er, min Troe, et vigtigt Ærende. Men hør, Mester Antoni! I maa ikke tage ilde op, at jeg varer Jer om en Ting: Vil I tænke paa, at Jer Ansøgning skal lykkes, da maa I sætte Jere Ord paa Skruer og føre en ziirlig Tale; thi han er bleven forbandet curieusk paa nogen Tiid.

Antonius. Ney saa mænd giør jeg ey, Henrich, jeg er en god, ærlig Handverks-Mand, som ingen Complimentationer har lært. Jeg siger kun slet og ret, at jeg har Elskov til hans Dotter og begiærer hende til Hustrue.

Henrich. Ikke andet? Ja, saa skal jeg give Jer min Hals, om I faaer hende. I det ringeste maa I begynde Jer Tale af det Ord: saasom eller eftersom. I skal agte, Mester Antoni, at I har med en studeret Mand at bestille, der læser Dag og Nat politiske Bøger, saa han maa blive gal. Det meste, han paa nogen Tiid har havt at dadle paa Folkene her i Huset, er, at der er saadant gemeent Væsen hos os alle, besynderlig hos mig, hvilken han aldrig nævner, uden han kalder mig: Din liderlige, gemeene Slyngel. Han vilde endelig med Diævels Magt forleden Uge, at Mutter skulde gaae med Adriane, skiønt han kom ingen

Vey dermed; thi Mutter er en gudfrygtig gammeldags Kone, som heller lod sit Liv end lagde sin slaskede Troye af. Han gaaer frugtsommelig med noget, hvad Pokker det ogsaa er; derfor, om I vil lykkes i Jer Frieratz, saa maa I følge mit Raad.

Antonius. Jeg agter, min Troe, ingen Slingring, men gaaer lige til.

Scen. 3.

Henrich alleene.

Den største Vanskelighed ved at frie er at hitte paa, hvorledes man skal begynde sin Tale; jeg har selv engang gaaet paa Frierie, men kunde i 14 Tage ikke hitte paa, hvad jeg skulde sige. Jeg vidste nok, at man skulde begynde Talen af det Ord: saasom eller eftersom; men det var Ulykken, at jeg ikke kunde hittte paa andre Ord at hefte til dette saasom. Jeg gad derfor ikke plage mig længere dermed, men gik hen og kiøbte mig en Formular hos Jacob Skolemester for 8 ß.; thi han sælger Stykket saaledes. Men det løb forbandet galt af for mig; thi da jeg kom midt udi Talen, kunde jeg ikke hitte paa Resten, og jeg undsaae mig ved at tage Papiret op af Lommen. Jeg har kundet profect føre den Tale baade for og siden som mit Fader Vor, men da jeg skulde bruge den for Alvor, kom den i Baglaas for mig. Den var saaledes: Næst tienstlig Salutems Hilsen er jeg Henrich Andersen af velberaad Hu, Drift og Tilskyndelse hidkommen at lade Eder vide, at jeg er ey meer af Stok og Steen end andre; og saasom alting i Verden finder hos sig Elskov, endogsaa umælende Bester, altsaa er jeg med Gud og Æren hidkommen uværdig at begiære og forlange Eder til min hiertens Allerkiæreste. — Vil nogen give mig 8 ß. igien, vil jeg overlade den. Den er ærlig de Penge værd; thi jeg skulde bilde mig ind, at hvo der fører saadan Tale, kand faae hvilken brav Mands Dotter, han forlanger. Men der kommer Fatter, jeg maa løbe.

Scen. 4.

Herman von Bremen. Antonius.

Herman. Han skal have Tak, Monsieur Antonius, for sit gode Tilbud; han er en smuk, skikkelig Karl; jeg troer nok, min Dotter kunde være vel holden med ham. Men jeg vilde gierne have en til Svigerson, der har studeret sine Politica.

Antonius. Min kiære Monsieur Herman von Bremen, men man kand ikke føde Kone og Børn dermed.

Herman. Ikke det? Meener I, at jeg har i Sinde at døe Kandestøber? I skal see det, inden et halvt Aar gaaer til Ende. Jeg haaber, naar jeg har læset den Europæiske Herold igiennem, at man skal nøde mig til at tage en Plads an i Raadet. Den politiske Nachtisch kand jeg allerede paa mine Fingre; men den vil ikke forslaae. Skam faae Autor, han maatte have giort den noget vidtløftigere. I kiender vel den Bog?

Antonius. Ney, jeg giør ikke.

Herman. Da skal jeg laane Jer min, den er saa god, som den er liden; al min hele Politica har jeg af den Bog samt af Hercules og Herculiscus.

Antonius. Den sidste er jo kun en Roman?

Herman. Ja, det er sandt nok; gid Verden var fuld af saadanne Romaner. Jeg var paa en vis Sted forgangen Dag, hvor en fornemme Mand hviskede mig i Ørene: Hvo der har læset den Bog med Forstand, kand foreståae den største Bestilling, ja regiere et heelt Land.

Antonius. Ja, Fatter, naar jeg skal slaae mig til Læsning, forsømmer jeg mit Haandverk dermed.

Herman. Jeg siger Jer, Monsieur, jeg agter ikke længe at blive ved Kandestøberiet. Jeg burte for længe siden at have forladt det; thi hundrede brave Mænd her i Byen har sagt mig: Herman von Bremen! I burte være noget andet. Ja, det er ikke længer siden end forgangen Dag, at en Bormester lod i Raadet falde disse Ord: Herman von Bremen kunde nok tiene til andet end Kandestøber; den Mand har det inde, som mange af os i Raadet selv maa lede efter. Hvoraf I kand slutte, at jeg ikke døer Kandestøber. Vil derfor gierne have en til Svigerson, der legger sig efter Stats-Sager, saasom jeg haaber med Tiden, at baade han og jeg skal komme i Raadet. Vil I nu begynde paa den politiske Nachtisch, saa vil jeg examinere Jer hver Løverdag-Aften, hvor vidt I er avanceret.

Antonius. Ney, min Troe, vil jeg ikke; jeg er for gammel til at gaae i Skole igien paa nye.

Herman. Ja saa er I og ikke skabt til at være min Svigerson. Adieu!

Scen. 5.

Geske, von Bremens Kone. Antonius.

Geske. Det er forskrekkeligt med min Mand, han er aldrig inde og tar vare paa sit Arbeyd; jeg vilde give noget got til, at jeg kunde faae at vide, hvor han har sin Gang. Men see, Monsieur Antonius! Gaaer han her alleene? Vil han ikke komme ind?

Antonius. Ney Tak, Mutter, jeg er for ringe dertil.

Geske. Ey, hvad er det for Snak?

Antonius. Jer Mand har faaet politiske Griller og gaaer med en Bormester i Maven. Han kaster paa Nakken af Haandverks-Folk som jeg og mine Lige; han bilder sig ind, at han er klogere end Notarius Politicus selv.

Geske. Den Nar, den Giek, vil I agte ham? Jeg troer for, han bliver Staader og kommer til at betle sit Brød, end han blir Bormester. Kiære Antonius, I skal ikke agte ham, og lad ikke den Godhed falde, som I har for min Dotter.

Antonius. Von Bremen svær paa, at hun skal ingen have uden en Politicus.

Geske. Jeg skal før vride Halsen om paa hende, end hun skal faae en Politicus. I gamle Tage kaldte man jo en Skielm en Politicus.

Antonius. Jeg agter ikke heller at blive saadan en; jeg vil nære mig redelig med mit Hiul-

magerie. Det gav min salig Fader sit daglig Brød, og jeg haaber, det skal ogsaa føde mig. Men her kommer en Dreng, som vil vist tale med Jer.

Geske. Hvad vil I, mit Barn?

Drengen. Jeg vil gierne tale med Mester Herman.

Geske. Han er ikke hiemme; vil I sige mig det?

Drengen. Jeg skulde høre fra min Madame, om det Fad var færdig, som hun bestilte for 3 Uger siden; vi har havt ti og ti Bud derom, men man opholder os kun med Snak.

Geske. Beed Jer Madame, min Søn, at hun ikke blir vreed, det skal blive vist færdig til i Morgen.

En anden Dreng. Jeg skulde fornemme eengang for alle, om de Tallerkener kand blive færdige. De kunde have været giorte og opslidte, siden vi bestilte dem. Mutter svor paa, at I faaer ikke saa hastig Arbeyd for os igien.

Geske. Hør, mit hierte Barn, naar I bestiller noget herefter, skal I bestille det hos mig; min Mand har somme Tider nogle Sviin paa Skoven, saa det giør ingen Gode at tale med ham derom. Troe mig paa mine Ord, det skal blive færdigt paa Løverdag. Adieu! Her seer I, min kiære Antonius, hvorledes det gaaer i vort Huus. Vi mister ved min Mands Forsømmelse eet Arbeyd efter et andet.

Antonius. Er han da aldrig hiemme?

Geske. Sielden, og naar han er hiemme, bygger han Casteller i Luften, saa han har ingen Tanke til Arbeyd. Jeg forlanger intet af ham, uden at han vil have Indseende med Folkene; thi naar han giør noget, maa Svennene giøre det om igien. See, der er Henrich, han skal tilstaae mine Ord.

Scen. 6.

Henrich. Geske. Antonius.

Henrich. Her er Manden ude, Mutter, som skal have Penge for de 8 Tdr. Kul, vi fik i Gaar.

Geske. Ja, hvor skal jeg tage Pengene fra? Han faaer at bie, til min Mand kommer hiem; kand du ikke sige mig, hvor min Mand har sin Gang om Dagen?

Henrich. Om Mutter vilde holde reen Mund, skulde jeg nok sige det.

Geske. Jeg svær dig til, Henrich, at jeg ikke skal robe dig.

Henrich. Der holdes alle Dage et Collegium, som de kalder Collegium Polemiticum, hvor over 12 Personer kommer sammen og snakker om Stats-Sager.

Geske. Hvor holdes den Forsamling?

Henrich. Mutter maa ikke kalde det Forsamling, det heder Collegium.

Geske. Hvor holdes da det Collegium?

Henrich. Det holdes vexelviis nu hos een, nu hos en anden; i Dag (men ikke mine Ord igien) skal det holdes her.

Geske. Ha, ha! nu begriber jeg, hvorfor han vilde have mig ud i Dag at besøge Smedens Kone Arianke.

Henrich. Mutter kand nok gaae ud, men komme tilbage om en Time og overrumple dem. I Gaar holdtes samme Collegium hos Jens Øltapper; der saae jeg dem alle sidde ved et Bord og Hosbond ved Bord-Enden.

Geske. Kiendte du nogle af dem?

Henrich. Ja mænd, jeg kiender dem alle; lad see: Hosbond og Verten i Huset var 2, Frantz Parykmager 3, Christopher Maler 4, Gilbert Tapetmager 5, Christian Farver 6, Gert Bundtmager 7, Henning Brygger 8, Sivert Posekiger 9, Niels Skrivermester 10, David Skolemester 11 og Richart Børstenbinder 12.

Antonius. Det er alle nogle fede Karle at tale om Stats-Sager; hørte I ikke, hvad de talede?

Henrich. Jeg hørte det nok, men jeg forstod kun lidt deraf; jeg hørte nok, at de satte Keysere, Konger og Chur-Førster af og andre i deres Sted igien. Nu talede de om Told, nu om Accise og Consumption, nu om udygtige Folk, som var i Raadet, nu om Hamborgs Opkomst og Handelens Forfremmelse, nu kastede de op i Bøger. nu kigede de udi Landkorte. Richart Børstenbinder sad med en Tandstikker i Haanden, saa jeg troer, han maa være Secreteer i Raadet.

Antonius. Ha, ha, ha! Det første jeg møder ham, skal jeg, min Troe, sige: God Dag, Hr. Secreteer!

Henrich. Ja, men ikke mine Ord igien; gid Fanden have med de Folk at bestille, som kand sætte Konger og Førster, ja Bormester og Raad selv af.

Geske. Taler min Mand ogsaa med?

Henrich. Ikke meget, han sidder kun og grunder og tar Snuus-Tobak, medens de andre taler, og naar de har udtalet, deciderer han.

Geske. Kiendte han dig ikke da?

Henrich. Han saae mig ikke, thi jeg var i en anden Stue; og omendskiønt han havde seet mig, saa havde hans Høyhed ikke tilladt ham at kiende mig; thi han havde en Mine som en Kreds-Oberst, som den øverste Bormester, naar han giver Audience til en Minister. Folk, saa snart de komme i Collegier, faaer ligesom en Taage for Øynene, saa de ikke kand see, end deres bedste Venner.

Geske. Ach, jeg arme Menneske! den Mand fører os vist i Ulykke, om Bormester og Raad faaer at vide saadant, at han sidder og reformerer Staten. De gode Mænd vil ingen Reformation have her i Hamborg. See kun til, om vi ikke faaer Vagt for vort Huus, forend vi veed et Ord deraf, og min gode Herman von Bremen blir trækket i Fængsel.

Henrich. Det kand nok skee; thi Raadet har aldrig havt meer at sige end nu, siden den Tiid Kreds-Tropperne laae udi Hamborg. Det hele Borgerskab er ikke mægtig til at tage ham i Forsvar.

Antonius. Lapperie! Det er kun at lee af saadanne Karle; hvad kand en Kandestøber, en Maler eller Børstenbinder vide af Stats-Sager? Raadet vil heller divertere sig end blive bange derover.

Geske. Jeg vil see til, om jeg kand overrumple dem. Lad os gaae ind saa længe.



ACTUS II.

Scen. 1.

Collegium Politicum. Herman. Henrich.

Herman. Henrich! lav nu alting færdig, Kruus og Piber paa Bordet. Ret nu har vi dem. *Henrich giør alting færdig. En kommer ind efter en anden. De sætter sig ned ved Bordet, og Herman von Bremen ved Bord-Enden.*

Herman. Velkommen allesammen! I gode Mænd, hvor var det vi slap sidst?

Richart Børstenbinder. Det var vist om Tydsklands Interesse.

Gert Bundtmager. Det er sandt, nu erindrer jeg det. Det vil altsammen give sig paa næste Riigsdag; gid jeg var der en Time; jeg vilde hviske Chur-Forsten af Maynz noget i Ørene, som han skulde takke mig for. De got Folk veed ikke, hvorudi Tydsklands Interesse bestaaer. Hvor har man nogen Tiid hort en Keyserlig Residentz-Stad, som Wien, uden Flode eller i det ringeste uden Galleyer? De kunde nok holde en Kriigs-Flode til Rigets Forsvar; der gives jo nok Kriigs-steur og nok Römer-Monathen dertil. See om ikke Tyrken er klogere! Vi kand aldrig lære bedre at føre Kriig end af ham. Der ere jo Skove nok baade i Østerrige og Prag, dersom man kun vil bruge dem enten til Skibe eller Master. Havde vi en Flode i Østerrige eller Prag, da lod nok Tyrken eller Frantzmanden fare at beleyre Wien, og vi kunde gaae lige til Constantinopel. Men ingen tænker paa saadant.

Sivert Posekiger. Ney, aldrig nogen Moers Siæl. Vore Forfædre har været langt klogere. Det kommer alt paa Anstalter. Tydskland er ikke større nu, end det var i gamle Dage, da vi ikke alleene forsvarede os berømmelig mod alle vore Naboer, men endog tog ind store Stykker af Frankerige og beleyrede Paris selv, baade til Lands og Vands.

Frantz Parykmager. Men Paris er jo ingen Søe-Stæd?

Sivert. Saa maa jeg da forstaae mit Landkort meget ilde. Jeg veed nok, hvor Paris ligger. Saaledes ligger jo Engeland, ret her, hvor jeg holder min Finger, her løber jo Canallien, her ligger Bordeus og her Paris.

Frantz. Ney, Bruder! her ligger jo Tydskland, og her strax ved Frankerige, som er landfast med Tydskland, ergo kand jo Paris ingen Søe-Stæd være.

Sivert. Er der da intet Hav ved Frankerige?

Frantz. Ney vist; en Frantzmand, som ikke har reyst uden Lands, veed aldrig hverken af Skibe eller Baade at sige Spør kun Mester Herman. Er det ikke, som jeg siger, Mester Herman?

Herman. Jeg skal strax skille Trætten. Henrich! laan os Landkort over Europa, Danckwarts Landkort.

Verten. Der har I et, men det er noget i Stykker.

Herman. Det vil ikke sige, jeg veed nok, hvor Paris ligger, men vil kun have Landkortet for at overbevise de andre. Seer I nu, Sivert, her ligger Tydskland.

Sivert. Det er ret nok; jeg kand see det paa Donaustrømmen, som ligger her. *I det han peger paa Donaustrømmen, støder han Kruset om med Albuen, saa at Landkortet fordærves.*

Verten. Den Donaustrøm løb noget for stærk.

De leer allesammen: Ha, ha, ha!

Herman. Hor, got Folk! vi taler saa meget om fremmede Sager, lad os tale noget om Hamborg; den Materie kand skye os nok at bestille. Jeg har tit tænkt paa, hvoraf det kommer, at vi ingen Stæder har udi Indien, men skal kiøbe de Vare af andre. Det er en Sag, som Bormester og Raad nok burte betænke.

Richart. Tal ikke om Bormester og Raad; skal vi bie, til de tænker derpaa, kommer vi til at bie længe. Her udi Hamborg berømmes en Bormester alleene deraf, at han kand holde det lovlige Borgerskab i Tvang.

Herman. Jeg meener, I gode Mænd, at det endnu ikke er for sildig; thi hvorfor skulde ikke Kongen af Indien unde os saavel Handel som Hollænderne, hvilke har intet at føre did hen uden Ost og Smør, som gemeenligen blir fordervet paa Veyen? Jeg holder for, at vi gjorde vel, om vi indgav et Forslag til Raadet derom. Hvor mange ere vi her samlede?

Verten. Vi ere kun 6; thi de andre 6 troer jeg ikke kommer mere.

Herman. Det er alt nok; hvad er Jer Meening, Hr. Vert? lad os votere.

Verten. Jeg er gandske ikke for det Forslag; thi slige Reyser bringer mange got Folk af Staden, som jeg har en daglig Skilling af.

Sivert. Jeg holder for, man bør see meer paa Stadens Opkomst end sin egen Interesse, og at Mester Hermans Forslag er det ypperligste, som nogen Tiid kand giøres. Jo mere Handel vi driver, jo mere maa jo Staden florere; jo flere Skibe der kommer hid, jo bedre er det ogsaa for os smaa Beticntere. Dog, det sidste er ikke meest Aarsag, at jeg raader til dette Forslag, men Stadens Tarv og Fremgang driver mig alleene til at recommendere saadant.

Gert. Jeg kand aldeeles ikke samtykke dette Forslag, men raader heller til Compagniers Oprettelser paa Grønland og Strat Davids, thi saadan Handel er Staden langt nyttigere og bedre.

Frantz. Jeg merker, at Gertes Votum sigter meer til egen Nytte end Republiquens Beste; thi til de Indianske Reyser trænger man ikke saa meget til Bundtmageren som til de Nordiske Reyser. Jeg for min Part holder for, at den Indianske Handel overgaaer alle udi Vigtighed; thi udi Indien kand man undertiden for en Kniv, Gaffel eller Sax faae af de Vilde et Stykke Guld som veyer ligesaa meget. Vi maa mage det saa, at de Forslag, vi gir ind for Raadet, ikke lugter af egen Nytte; thi ellers kommer vi ingen Vey dermed.

Richart. Jeg er samme Meening som Niels Skriver.

Herman. Du voterer som en Børstenbinder. Niels Skriver er jo ikke tilstæde. Men hvad vil den Qvinde herinde? Det er, min Troe, min Kone.

Scen. 2.

Geske. Collegium Politicum.

Geske. Er I her, Dagdriver? Det var nok saa got, at I arbeydede noget, eller i det ringeste, at I havde Indseende med Jer Folk; vi mister eet Arbejd efter et andet ved Jer Forsømmelse.

Herman. Tie stille, Kone! du blir Frue Bormesters, før du veedst et Ord deraf. Meener du, at jeg gaaer ud for Tiids-Fordriv? Jo jo, jeg har ti Gange meer Arbeyd end I alle udi Huset; I andre arbeyde kun med Hænderne, men jeg med Hiernen.

Geske. Alle galne Folk giør ligeledes; de bygge, som I, Casteller i Luften og bryder Hiernen med Galskab og Giekkerie, indbildende sig at giøre vigtige Ting, da det dog i sig selv er intet.

Gert. Var det min Kone, hun skulde ikke tale meer end eengang.

Herman. Ey, Gert! det maa en Politicus ikke agte. For 1 Aar eller 3 havde jeg smurt min Kones Ryg for saadant Ord; men siden den Tiid, jeg har begyndt at kige i politiske Bøger, har jeg lært at foragte saadant. Qui nescit simulare, nescit regnare, siger en gammel Politicus, som ingen Giek var; jeg troer, han hedte Agrippa eller Albertus Magnus; thi det er Fundament til al Politik i Verden; thi hvo der ikke kan taale at høre et ont Ord af en hidsig og gal Kone, duer ey til nogen høy Bestilling. Kaaldsindighed er den allerstørste Dyd og den Ædelsteen, som meest pryder Regenter og Øvrighed. Derfor holder jeg for, at ingen burte komme her i Staden at sidde udi Raadet, forend han havde giort Prøver paa sin Kaaldsindighed og ladet see, at han baade kunde tage imod Skieldsord, Hug og Ørefigen. Jeg er af Naturen hidsig, men jeg stræber at overvinde det ved Studering. Jeg har læst udi Fortalen af en Bog, som heder: Den Politische Stockfisch, at naar en blir overvældet af Vrede, skal han tælle til tyve; imidlertiid gaaer ofte Vreden over.

Gert. Det kunde ikke hielpe mig, om jeg talte til hundrede.

Herman. Ja saa duer I ikke heller til andet end til at være Subaltern. Henrich, giv min Kone et Kruus Øl ved det lille Bord!

Geske. Ey, du Slyngel, mener du, at jeg er kommen hid for at drikke?

Herman. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13. Nu er det alt over. Hør, Mutter, du maa ikke tale saa haardt til din Mand, det lader saa farlig gemeent.

Geske. Er det da fornemme at betle? Har enhver Kone itte Aarsag til at skielde, naar man har saadan en Dagdriver til Mand, der saaledes forsømmer sit Huus og lader Hustrue og Børn lide Nød?

Herman. Henrich, giv hende da et Glas Brændeviin; thi hun har forivret sig!

Geske. Henrich giv, min Mand, den Slyngel, et Par Ørefigen!

Henrich. Det maa I selv giøre; jeg betakker mig ellers for saadan Commission.

Geske. Saa tør jeg giøre det selv. *Hun gir ham Ørefigen.*

Herman. 1, 2, 3, 4, 5, til 20. *Han lader, som han vil slaa igien, men begynder paa nye at tælle til 20.* Havde jeg ikke været en Politikus, saa skulde du have faaet Skam.

Gert. Vil I ikke holde Jer Kone i Ave, saa skal jeg. Fort herud, herud! *Geske skielder udenfor*

Scen. 3.

Collegium Politicum.

Gert. Jeg skal lære hende at holde sig smukt hiemme en anden Gang. Det bekiender jeg, er det politisk at lade sig trække efter Haaret af sin Kone, saa blir jeg aldrig Politicus.

Herman. Ach! Ach! qui nescit simulare, nescit regnare; det er let talt, men ikke ret let practiceret. Jeg bekiender, det var en stor Spot, min Kone giorde mig; jeg troer jeg løber endnu ud efter hende og prygler hende paa Gaden. Dog 1, 2, 3, 4, 5, 6 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20. Nu er det over, lad os nu tale om andre Sager.

Frantz. Qvindfolk har alt for meget at sige her i Hamborg.

Gert. Ja, det er sandt; jeg har tit tænkt paa at giøre et Forslag derom. Men det er vanskeligt at legge sig ud med dem. Forslaget er ellers got nok.

Herman. Hvorledes er det Forslag?

Gert. Det bestaaer af faae Artikler. 1. Vilde jeg, at Ægteskabs-Contract skulde ikke være ævig, men giøres paa visse Aar, saa at, naar Manden var ikke fornøyet med sin Kone, kunde han slutte nye Contract med en anden, man skulde være forbunden ligesom med Huus-Leye at sige hende op et Fjerding-Aar for Fardag, som skulde være ved Paaske eller Michaelis Tider; hvis han var fornøyet med hende, kunde Contracten forlænges. Troe mig, om saadan Lov blev giort, der skulde ikke findes een ond Kone i Hamborg, men enhver skulde beflitte sig paa at gaa sin Mand under Øyne for at have Contracten forlænget. Har I gode Mænd noget at sige imod den Artikel? Frantz! du smiler saa skalkagtig, du har vist noget at sige derimod; lad os høre.

Frantz. Men kunde ikke en Kone undertiden finde sin Regning ved at blive skildt ved en Mand, som enten var ond imod hende, eller som var en Dagdriver, der alleene aad og drak og intet vilde arbeyde til Kones og Børns Underhold. Eller hun kunde faae Lyst til en anden og giøre Manden alting saa broget, at han imod sit Forsæt lod hende fare. Jeg holder for, at større Uleylighe der kand reyse sig af saadant. Der er jo Midler til at tvinge en Kone med. Vil enhver som I. Mester Herman, naar han faaer et Ørefigen, give sig til at tælle til tyve, saa fik vi en Hob skiønne Koner. Jeg holder uforgribelig for, det bedste Middel er, naar en Kone er balstyrisk, at Manden truer hende med at ligge alleene og ingen Seng at søge med hende, indtil hun bedrer sig.

Gert. Det kunde jeg ikke holde. Mangen Mand kand ligesaa lidet stikke sig derudi som Konen.

Frantz. Saa kand jo Manden gaae extra.

Gert. Saa kand jo Konen og gaa extra.

Frantz. Men, Gert, lad os høre de andre Artikler.

Gert. Ja see, om han giorde det. Du har maaskee Lyst at stiemte mere; intet er saa got, man jo har noget at sige derimod.

Herman. Lad os nu tale om andre Sager. Folk, som hørte os tale, skulde tænke, vi holdt Consistorium eller Tamper-Ret. Jeg tænkte paa i Nat, da jeg ikke kunde sove, hvorledes Regieringen i Hamborg best kunde indrettes, saa disse Familier, hvorudi Folk hidtildags ligesom fødes til Bormestre og Raads-Herrer, kunde udelukkes fra den høyeste Øvrigheds Værdighed og en fuldkommen Frihed indføres. Jeg tænkte, man skulde vexelviis tage Bormestre nu af eet Laug, nu af et andet, saa blev samtlige Borgerskab deelagtig udi Regieringen, og alle Stænder kom til at florere; thi for Exempel, naar en Guld-Smed blev Bormester, saae han paa Guld-Smedenes Interesse, en Skræder paa Skræddernes Opkomst, en Kandestøber paa Kandestøbernes, og ingen skulde være Bormester længer end een Maaned, paa det at eet Laug skulde ikke florere meer end et andet. Naar Regieringen saaledes blev indrettet, kunde vi kaldes et ret frit Folk.

Tutti. Det Forslag er herligt, Mester Herman! I taler som en Salomon.

Frantz. Det Forslag er got nok; men . . .

Gert. Du kommer altiid med dit Men; jeg troer, enten din Faer eller Moer har været Mennist.

Herman. Lad ham kun sige sin Meening. Hvad vil du sige? Hvad meener du med det Men?

Frantz. Jeg tænker, om det ikke skulde være vanskeligt iblant at faae en god Bormester af et hver Handverks-Laug? Mester Herman er god nok, thi han er vel studeret, men hvor finder vi, naar han er død, blant Kandestøberne en anden, der duer til saadant Regimente? thi naar Republiquen er kommen paa Knæe, er det ikke saa let at støbe den om igien i en anden Form, som at støbe en Tallerken eller en Kande om, naar den er fordervet.

Gert. Ach, Pakketel! vi finder nok dygtige Mænd endogsaa blant Handverks-Folk.

Herman. Hør, Frantz! du est endnu en ung Mand og derfor ikke kand see saa dybt udi en Ting endnu, som vi andre, hvorvel jeg merker, du har et got Hoved og med Tiden kand blive til noget. Jeg vil kun kortelig forestille dig, at denne din Instantz har ingen Grund alleene af vore Personer; vi ere udi dette Laug over 12 Personer, alle Handverks-Folk. Enhver af os kand jo see hundred Feyl, som begaaes af Raadet. Forestil dig nu, at en af os blev Bormester og endrede de Feyl, som vi saa tit har talt om, og som Raadet ikke seer; mon Hamborger Stad vilde tabe noget med en saadan Bormester? Dersom I gode Herrer ere saa sindede, da vil jeg give det Forslag ind.

Tutti. Ja vist.

Herman. Men nok om de Materier. Tiden gaaer bort, og vi har ikke læset Aviserne endnu. Henrich, lad os faa de sidste Aviser!

Henrich. Her er de sidste Aviser.

Herman. Flye dem til Richart Børstenbinder, som pleyer læse!

Richart. Man skriver fra Hoved-Leyeren ved Rhin-Strømmen, at man venter Recruter.

Herman. Ey, det har man skrevet 12 Gange i Rad. Spring over Rhin-Strømmen. Jeg kand ærgre mig ihjel, naar jeg hør tale om de Sager. Hvad skriver man fra Italien?

Richart. Fra Italien skrives, at Prinz Eugenius har brudt op med sin Leyer, passeret over den Flod Padus og gaaet forbi alle Fæstninger for at overrumple Fiendens Armee, som derudover i største Hast er retireret 4 Miil tilbage. Duc de Vendosme stiendte og brændte allevegne udi sit eget Land udi Retiraden.

Herman. Ach, ach! Hans Durchleuchtighed er slagen med Blindhed, vi er om en Hals; jeg vil ikke give 4 ß. for den hele Armee i Italien.

Gert. Jeg holder, min Troe, for, at Prindsen giorde Ret; thi det har altiid været mit Forslag. Sagde jeg det ikke forgangen Frantz Kniv-Smed! at man burde giøre saaledes?

Frantz. Ney, jeg kand ikke erindre det.

Gert. Jo, min Troe, har jeg sagt det 100 Gange; thi hvorfor skal Armeen ligge og lunte? Prindsen har, min Troe, gjort Ret. Det tør jeg forsvare, mod hvem det skal være.

Herman. Henrich, giv mig et Glas Brændeviin! Jeg kand sværre paa, Ihr Herren, at det blev sort for mine Øyne, da jeg hørte læse disse Tidender. Jeres Skaal, Mussieurs! Nu, det bekiender jeg, det kalder jeg en Hoved-Forseelse, at gaae forbi Fæstninger.

Sivert. Jeg havde, min Troe, giort det samme, om Armeen havde været mig betroet.

Frantz. Ja, du skal nok see, at man giør Posekigere til Generaler.

Sivert. Du har ikke behov at spotte, jeg torde blive saa god som nogen anden.

Gert. Deri har, min Troe, Sivert Ret, at Prindsen har giort vel at gaa lige løs paa Fienden.

Herman. Ey, min gode Gert, I er alt for selvklog, I faaer lære noget endnu.

Gert. Da skal jeg ikke lære det af Frantz Kniv Smed. De komme i stærk Skielderie og taler een i Munden paa en anden, reyser sig af Stolene, truer og støyer. **Herman** slaaer imod Bordet og raaber:

Stille, stille, Ihr Herren! Lad os ikke tale meer om det, hver kand beholde sin Meening. Hør, Ihr Herren, gir dog Lyd! Meener I vel, at Duc de Vendosme af Frygt har retireret sig og sat Ild paa Landet? Ney, den Karl har læset Alexander Magnuses Kronike, thi saa giorde han da Darius forfuldte ham og derover vandt en Seyer ligesaa stor som den, vi vandt for Hochstedt.

Henrich. Nu slog Klokken 12 paa Postmesterens Verk.

Herman. Saa maae vi da gaae. Paa Veyen disputere de og støyer om det Forrige.

ACTUS III.

Scen. 1.

Abrahams. Sanderus. Christopher. Jochum.

Abrahams. Nu skal jeg fortælle ham et Eventyr, som vil divertere hele Staden. Veed I, hvad

jeg har overlagt med 3, 4 fornemme Folk her i Byen.

Sanderus. Ney, jeg veed ikke.

Abrahams. Kiender I ikke Herman von Bremen?

Sanderus. Det er vist den Kandestøber, som er saa stor Politicus og boer i dette Huus.

Abrahams. Det er den samme. Jeg var nyelig i Selskab med nogle af Raadet, som torede sig meget mod samme Karl, efterdi han talede saa dristig udi Verts-Huus imod Regieringen og reformerede alting. De samme holdt det tienligt at udskikke Spioner for at vidne paa hans Mund, at han kunde blive revset, andre til Exempel.

Sanderus. Det var at ønske, at saadanne Karle engang kunde blive straffede; thi de sidder og criticerer over et Kruus Øl Konger, Førster, Øvrighed og Generaler, saa det er forskrekkeligt at høre paa. Det er ogsaa farligt; thi den gemeene Almue har ikke den Skiønsomhed, at den kand eftertænke, hvor urimeligt det er, at en Kandestøber, Hattemager eller Børstenbinder kan tale med ringeste Grund om slige Sager og see de Ting, som et heelt Raad ikke kand see.

Abrahams. Det er sandt; thi samme Kandestøber kand reformere det hele romerske Rige, medens han støber en Tallerken, og agere baade Landestøber og Kandestøber paa eengang. Men mig behagede ikke samme Raads-Herrers Foretagende; thi at straffe eller arrestere saadan Mand opvækker kun Oprør iblant Almuen og giør saadan Giek meer anseelig. Min Meening var derfor at spille heller en Comedie med ham, som skulde have bedre Virkning.

Sanderus. Hvori skulde den bestaae?

Abrahams. At skikke ham Deputerede, som fra Raadet, for at gratulere ham med Bormesterskab og skye ham strax nogle vanskelige Ting at forrette; saa skal man see, hvor elendig han vil blive, og han selv skal merke, hvor stor Forskiel der er imellem at raisonnere om en Bestilling og at forestaae den.

Sanderus. Men hvad vil deraf følge?

Abrahams. Deraf skal følge, at han enten af Desperation skal forløbe Byen eller ydmygeligen bede om sin Affkeed og tilstaae sin Udygtighed. Jeg er derfor alleene kommen til Monsr. Sanderus for at begiære hans Hielp i at i Verk sætte denne Machine, saasom jeg veed, han er beqvem til saadant.

Sanderus. Det kand lade sig giøre. Vi vil selv agere slige Deputerede og strax gaae til ham.

Abrahams. Ja, her er hans Huus. Jochum eller Christopher, bank paa og siig, at der er 2 Raads-Herrer herude, som vil tale med Herman von Bremen! De banker paa.

Scen. 2.

Herman. Abrahams. Sanderus. Jochum. Christopher.

Herman. Hvem vil I tale med?

Jochum. Her er tvende Raads-Herrer, som vil have den Ære at opvarte ham.

Herman. Hillemænd, hvad er det! Jeg seer stiden ud som et Sviin.

Abrahams. Underdanigste Tiener, velbaarne Hr. Bormester! Vi ere hidskikkede af Raadet for at gratulere ham med et Bormesterskab her i Staden; thi Raadet har anseet meer hans Meriter end hans Stand og Vilkor og udvalt ham til Bormester.

Sanderus. Raadet holdt det ubilligt, at saadan viis Mand skulde occuperes med saadanne slette Forretninger og grave sit store Pund ned i Jorden.

Herman. Ihr Herren Collegæ! aflegger min Hilsen og Taksigelse til det lovlige Raad og forsikrer dem om min Protection. Det er mig kiært, at man er falden paa de Tanker, alleene for Stadens Skyld, ikke for min egen Persons; thi havde jeg skiøttet om Hoyhed, havde jeg maaskee længe siden været noget.

Abrahams. Velbaarne Hr. Bormester! Raadet og Borgerskabet kand ikke vente andet end Statens Velstand under saadan en høyviis Øvrighed.

Sanderus. Og derfor har forbigaaet saa mange andre rige og fornemme Mænd, der har ansøgt om den høye Magistrat.

Herman. Ja, ja; jeg haaber, de skal ey heller fortryde paa dette Val.

Abrahams og Sanderus. Vi recommenderer os da samtlige udi Hr. Bormesters Bevaagenhed.

Herman. Det skal være mig en Fornøyelse at giøre dem nogen Tieneste. Om Forladelse, at jeg følger dem ikke længer.

Sanderus. Ey, det kand ey heller staae Hr. Bormester an at gaae videre.

Herman kalder paa en af Lakeyerne. Hør I, Kammerat! der har I til en Kande Øl.

Lakeyen. Ach, vi giør det ikke, Jeres Velbaarenhed!

Scen. 3.

Herman. Geske.

Herman. Geske! Geske!

Geske indenfor. Jeg har ikke Stunder.

Herman. Herud, jeg har noget at sige dig, som du aldrig drømte om din Livs-Tiid.

Geske. Nu, hvad er paa Færde?

Herman. Har du noget Caffee i Huset?

Geske. Hvad Snak? naar brugte jeg Caffee sidst.

Herman. Du kommer at bruge det herefter da; inden en halv Time faaer du Visit af alle Raads-Herrernes Fruer.

Geske. Jeg troer, den Mand drømmer.

Herman. Ja, jeg drømmer saaledes, at jeg har drømt os et Bormesterskab paa Halsen.

Geske. Hør, Mand, giør mig ikke vreed igien! du veedst, hvor det gik sidst.

Herman. Saae du ikke de to Herrer med deres Lakeyer, som gik her forbi?

Geske. Jo, jeg saae dem.

Herman. De vare her inde og lod mig vide fra Raadet, at jeg er bleven Bormester.

Geske. I er Fanden heller.

Herman. Lad nu see, kiære Kone! at du beflitter dig herefter paa et mere fornemme Væsen,

og at ingen af de gamle Kandestøber-Nykker blir tilbage hos dig.

Geske. Ach! er det vist, min hierte Mand?

Herman. Det er saa vist, som jeg staaer her. Net lige nu har vi Huset fuld af Gratulationer, af skyldigste Tienere og Tienerinder af Zemere-commaner og Baselemaner.

Geske paa Knæe. Ach, min hierte Mand, forlad mig, om jeg har gjort dig noget imod tilforn!

Herman. Alt forladt; beflit dig kun paa at være noget fornemme herefter, saa skal du have min Naade. Men hvor skal vi faae en Tiener i en Hast?

Geske. Vi kommer til at kaste nogle af Jere Klæder paa Henrich, indtil vi kand faae kiøbt Liberie. Men hør, min Hierte! eftersom I nu er bleven Bormester, saa vilde jeg bede, at Gert Bundtmager maa straffes for den Tort, han giorde mig i Dag.

Herman. Ey, min hierte Kone! Bormesters Frue maa ikke tænke paa at hevne den Uret, som er vederfaret Kandestøberens Kone. Lad os faae Henrich herind!

Scen. 4.

Geske. Herman. Henrich.

Geske. Henrich!

Henrich. Hey!

Geske. Henrich! du maa ikke svare saa herefter; veedst du ikke, hvad os er vederfaret?

Henrich. Ney, jeg veed ikke.

Geske. Min Mand er bleven Bormester.

Henrich. Hvorover?

Geske. Hvorover? Over Hamborg.

Henrich. Han er Pokker heller! det var jo et Fandens Spring af en Kandestøber.

Herman. Henrich! tal med mere Besked; du skal vide, du est Lakey hos en stor Mand nu.

Henrich. Lakey! saa avancerer jeg ikke nær saa meget.

Herman. Du skal nok avancere. Du kand med Tiden blive Reutendiener. Tie kun stil. Du kommer paa nogle Dage at agere Lakey, indtil jeg kand faae en Tiener. Han kommer til at bære min brune Kiole, min Hierte! indtil vi kand faae Liberie færdig.

Geske. Men jeg frygter, den vil blive alt for lang.

Herman. Ja vist er den for lang; men man faaer at hielpe sig i en Hast, som man kand.

Henrich. Ach, Herre Jeh! den rækker mig ned i Hælene. Jeg vil see ud som en Jøde-Præst.

Herman. Hør, Henrich!

Henrich! Ja, Mester!

Herman. Du Slyngel! kom mig ikke med slige Titler mere; du skal herefter, naar jeg raaber paa dig, svare: Herre! og naar nogen kommer at spørge efter mig, skal du sige: Bormester von Bremenfeld er hiemme.

Henrich. Skal jeg svare saaledes, enten Herren er hiemme eller ey?

Herman. Hvilken Snak! naar jeg ikke er hiemme, skal du svare: Hr. Bormester von Bremenfeld er ikke hiemme; og naar jeg ikke vil være hiemme, skal du svare: Bormesteren gir ikke Audience i Dag. Hør, min Hierte, du maa strax lave til noget Caffee, du skal have noget at tractere Raads-Herrernes Fruer med, naar de kommer; thi deri vil vor Reputation bestaae herefter, at man kand sige: Bormester von Bremenfeld gir gode Raad og hans Frue god Caffee. Jeg er saa bange, min Hierte, at I forseer Jer i noget, forend I blir vant til den Stand, I er kommen udi. Henrich! spring du ud efter et Thee-Bord med nogle Kopper, og lad Pigen springe efter fire Skilling udi Caffee; man kan altiid siden kiøbe meer. Det skal være Jer en Regel, min Hierte, til videre, at I ikke taler meget, indtil I lærer at føre honnet Discours. I skal ey heller være alt for ydmyg, men staae paa Jer Respect og for alting arbeyde paa at faae det gamle Kandestøber-Væsen af Hovedet og bilde Jer ind, at I har været Bormesters Frue i mange Aar. Om Morgenen skal der et Thee-Bord være dekket for Fremmede, som kommer, om Eftermiddagen et Caffee-Bord; og derpaa spilles Kort. Det er et vist Spil, som kaldes Allumber; jeg vilde give 100 Rigsdaler til, at I og vor Dotter, Frøyken Engelke, forstod det. I maa derfor flittig give Agt, naar I seer andre spiller, at I kand lære det. Om Morgenen skal i ligge til Klokken 9 eller halvgaaen 10, thi det er kun gemeene Folk, som staaer op om Sommeren med Solen; dog om Søndagene maa I reyse Jer noget tidligere, saasom jeg paa de Dage agter at medicinere. En smuk Snuustobaks-Daase maa I legge Jer til, som I maa lade ligge paa Bordet hos Jer, naar I spiller Kort. Naar nogen drikker paa Jeres Sundhed, skal I ikke sige Tak, men tres humble Serviteur. Og naar I gaber, skal I ikke holde for Munden; thi det er ikke meer brugelig blant fornemme Folk, endelig, naar I er i Compagnie, skal I ikke være for meget peen, men sætte Honnetteteten noget til Side .... Hør, jeg glemte noget: I skal ogsaa legge Jer en Skiødehund til, hvilken I skal elske som Jer egen Dotter; thi det er ogsaa fornemme. Vor Naboe-Kone Arianke har en smuk Hund, som hun nok laaner Jer, til vi kand selv faae en. Hunden skal I give et fransk Navn, som jeg nok skal hitte paa, naar jeg faaer Stunder at tænke mig om. Den skal idelig ligge i Jer Skiød, og I skal i det ringeste en halv Snees Gange kysse den, naar der er Fremmede.

Geske. Ney, min hierte Mand, det kand jeg umuelig giøre; thi man veed ikke altiid, hvor en Hund har lagt og solet sig. Man kand derudover enten faae Munden fuld af Skarn eller Lopper.

Herman. Ey, ingen Snak! vil I være Frue, saa maa I og have Frue-Noder. Saadan Hund kand derforuden give Jer Anledning til Discours; thi naar I ingen Anledning har til Materie, kand I fortælle om Jer Hunds Qvaliteter og Dyder. Gior kun, som jeg siger, min Hierte! Jeg forstaaer mig paa den fornemme Verden bedre end I. Speyler Jer kun i mig. I skal see, at der ikke skal være de ringeste gamle Levninger hos mig tilbage. Det skal ikke gaae mig, som det gik en vis Slagter, som blev Raadmand, hvilken, naar han havde skrevet en Side ud og

skulde vende Bladet om, satte Pennen i Munden, som han var vant at giøre med Slagter-Kniven. Gaaer I andre nu ind at giøre Anstalter; jeg har lidt at tale med Henrich alleene.

Scen. 5.

Herman. Henrich.

Herman. Hør, Henrich!

Henrich. Hr. Vormester!

Herman. Meener du ikke, at jeg vil faae mange Misundere formedelst denne Ophøyelse?

Henrich. Ey, hvad vil Herren kiere sig om Misundere! Gid man ikkun havde giort mig til Vormester paa den Maade, jeg skulde have givet mine Misundere Døden og Diævelen.

Herman. Den eeneste Ting, jeg er lidt bange for, er nogle smaa Ceremonier; thi Verden regieres af Pedanterie, og Folk seer meer efter smaa Talier end efter solide Ting. Var ikkun den første Dag over, som jeg skal giøre mit Indtog udi Raad-Huset paa, saa vilde jeg være fornøyet; thi hvad solide Forretninger angaaer, det er som Smørre-Brød for mig. Men jeg maa lave mig paa, hvorledes jeg første Gang skal begegne mine Colleguier, og at jeg ikke støder mod de sædvanlige Ceremonier.

Henrich. Ey, Lapperie, Hr. Vormester! ingen brav Mand binder sig til visse Ceremonier. Jeg for min Part giorde intet andet, om jeg skulde giøre saadant Indtog, end gav Raadsherrerne min Haand at kysse og giorde mig brav Rynker udi Panden, saa at de skulde faae at vide, hvad jeg førte i min Skiold, og at jeg stiltiende gav dem tilkiende, at en Vormester var ingen Kramsfugl eller Pandekage.

Herman. Men tænk, at der skal ogsaa holdes en Oration paa Raad-Huset den første Dag, jeg blir introduceret. Jeg kand nok holde en Oration, saa god som nogen her i Byen; thi jeg torde obligere mig til at præke, om det skulde være i Morgen. Men, saasom jeg aldrig har bivaanet saadan Act tilforn, saa veed jeg egentlig ikke, hvad Formularier man pleyer at bruge.

Henrich. Ey, Herre! ingen uden Skolemestere binde sig til Formularier. Jeg for min Part, om jeg var Vormester, lod mig nøye med at sige dem kort og syndigt saadanne Ord, som for Exempel: Det falder vel en Deel underligt, ædle og velviise Herrer Raadmænd! at see en usel Kandestøber i en Hast omstøbt til en Vormester . . .

Herman. Fy, fy, det var en lumpen Begyndelse.

Henrich. Ney, det skulde ikke være Begyndelsen. Jeg vilde begynde min Tale saaledes: Jeg takker Eder, ædle og velviise Herrer! for den Ære, de have giort en usel Kandestøber, som jeg, at giøre ham til Vormester.

Herman. Alt kommer du med din forbandet Kandestøber. Det er uanstændigt at tale saadant paa Raadhuset, hvor jeg maa stille mig an, som jeg var fød Vormester. Skulde jeg holde saadan Tale, vilde jeg kun blive foragtet og bespottet. Ney, ney, Henrich, du vilde blive en slet Orator. En Skielm skal sige mig paa, at jeg nogen Tiid har været Kandestøber. Jeg har kun øvet mig lidt for Tiidsfordriv paa Støbningen, naar jeg har været kied af at studere.

Henrich. En Skielm skal ogsaa sige mig paa, at jeg nogen Tiid har været Kandestøber-Dreng.

Herman. Hvorfor vil du da, at jeg skal føre saadan Tale?

Henrich. Ach, lidt Taalmodighed! Herren er alt for hastig. Jeg vilde tilligemed sige dem paa en høflig Maade, at hvis nogen mocqverede sig derover, efterdi jeg nyeligen havde været Kandestøber, da skulde de faae en Ulykke. Og hvis jeg fornam mindste moqvante Mine hos nogen, vilde jeg sige: Ædle og velviise Herrer! bilder I Phantaster Jer vel ind, at I har giort mig til Vormester for at narre mig? og derpaa vilde jeg brav slaae i Cathedra, medens Orationen holdtes, saa de nok skulde merke af min Introductions-Tale, at jeg ikke var at skiemte med, og at de havde faaet en Vormester, som var Karl for sin Hat. Thi lader Hr. Vormester sig underkuje i Forstningen, vil Raadet holde ham stedse for en Slyngel.

Herman. Du taler som en Slyngel; jeg skal nok hitte paa, hvad Tale jeg vil holde. Lad os gaae ind!

ACTUS IV.

Scen. 1.

Henrich alleene,

har Lidser paa begge Ermene af sin Kiol, som gaaer ham til Hælene og er borderet med hvidt Papiir.

Jeg er en Hundsvot, om jeg kand begribe, hvorledes Raadet er falden paa de Tanker at giøre min Hosbond til Vormester; thi jeg seer ingen Overeensstemmelse imellem en Kandestøber og saadan høy Embedsmand, uden maaskee det kommer deraf, at ligesom en Kandestøber kaster gamle Tallerkener og Fade udi en Form og støber dem om til nye, saa kand ogsaa en god Vormester ved gode Love støbe Republiquen om igien, naar den forfalder. Men de gode Mænd har ikke taget i Agt, at min Hosbond var den sletteste Kandestøber udi Hamborg, og derfor, om de ellers har udvalt ham paa det Fundament, vil blive ogsaa den sletteste Vormester, vi har havt. Den eeneste Nytte ved dette Val er, at jeg blir Rentendiener derved; thi det er en Bestilling, som jeg har Naturaliet og Lyst til, thi fra jeg var et Barn, har jeg kundet glæde mig ved at see Folk trækkes i Arrest. Det er ogsaa en god Bestilling for en, der veed at snoe sig lidt derudi; thi først maa jeg lade, som jeg har meget at sige hos Vormester, og naar Folk faaer den Troes-Artikel i Hovedet, vinder Henrich i det ringeste 100 Daler eller 200 derved om Aaret, som jeg ikke vil imodtage af Gierrighed, men alleene for at lade see, at jeg forstaaer mit Embede og Rentendienerat. Vil nogen tale med Vormester, siger jeg, han er ikke hiemme. Siger de at de saae ham i Vinduet, svarer jeg, det vil intet sige, han er dog ikke hiemme. Folk i Hamborg veed strax, hvad saadan Svar betyder: De stikker Henrich en Daler i Haanden, saa kommer



Herren strax hiem; er han upasselig, saa blir han strax frisk; er der Fremmede hos ham, saa gaaer de strax bort; ligger han saa staaer han strax op. Jeg omgaaes undertiden med fornemme Lakeyer; jeg veed nok, hvor det tilgaaer udi slige Huse. I gamle Dage, da Folk var dumme som Heste og Esler, da kaldte man saadant Nefas, men nu heder det Extra, Drikke-Penge eller uvisse Indkomster. Men see, der kommer Anneke; hun veed endnu intet af denne Forandring, thi hun har saadan gemeen Kandestøberske Mine og Gang endnu.

Scen. 2.

Anneke. Henrich.

Anneke. Ha, ha, ha! Ney see, hvor det Spøgelse seer ud; jeg troer, det er en Adriane, han har faaet paa sig.

Henrich. Hør, du Kandestøber-Carronie! har du ikke seet et Liberie eller en Lakey tilforn? Disse gemeene Folk ere, min Troe, ligesom Bester, de staaer og gaber ligesom Køer, naar de seer et Menneske een Dag udi andre Klæder end en anden Dag.

Anneke. Ney! eet Skiemt og andet Alvor; veedst du ikke, at jeg har lært at spaae i Dag? Her var en gammel Kone i Dag, som seer Folk i Hænderne, hende gav jeg et Stykke Brød, hvorfor hun lærde mig den Konst at see i Folkes Hænder, hvad dem skal vederfares. Maa jeg see i dine Hænder, saa skal jeg strax sige dig din Skiebne.

Henrich. Ja, ja, Anneke! Henrich er ikke saa taabelig, som du bilder dig ind. Jeg lugter alt Lunten. Du har faaet et Nys om den Forfremmelse, som i Dag er mig lovet.

Anneke. Ney, min Troe, veed jeg ikke af noget at sige.

Henrich. See ikkun, hvor gode Miner hun kand holde; jo, min Troe, har du hørt det, og derfor har du godt ved at spaae. Ney, Henrich har gammel Been i Panden, han er ikke saa let at tage ved Næsen.

Anneke. Jeg kand giøre min høyeste Eed paa, at jeg ikke har hørt ringeste Ting af saadant, som du siger.

Henrich. Har du ikke talt med Frue Bormesters unelig?

Anneke. Jeg troer, den Dreng er gal, kiender jeg Frue Bormesters?

Henrich. Saa har, min Troe, Frøykenen sagt dig det.

Anneke. Ey, holdt da op engang med saadant Narrerie, Henrich!

Henrich. See der, Anneke, har du min Haand, spaae nu saa meget, som du vil. Jeg merker nok, at du har faaet et Nys om Sagerne, skiønt du stiller dig saa fremmet an. Men det kand ikke skade, at du est saa polisk; vor hele Huus bør være saa herefter. Nu! hvad saae du i min Haand?

Anneke. Jeg seer, Henrich! at Fatters Custos, som henger bag Kakkel-Ovnen, vil dantze en lystig Galiath paa din Ryg i Dag. Er det ikke uforskammet at gaae saaledes at spøge sig ud, da her er saa meget Arbeyd at giøre i Huset, og at rede Fatters Kiole saa til?

Henrich. Hør, Anneke! jeg kand spaae foruden at see i Hænderne: Jeg spaaer dig, at du est en Carnali, og at du for din uforskammede Mund faaer et Par Orefigen eller to (ligesom det kand falde sig til). See, der har du Spaadommen opfyldt. *Gir hende Orefigen.*

Anneke. Au, au, au! det skal blive dig dyre Orefigen.

Henrich. Lær saa en anden Gang at bære Respect for en stor Herres Lakey . . .

Anneke. Vie kun, nu kommer Mutter strax.

Henrich For Bormesters fornemmeste Tiener...

Anneke. Hun vil hevne det paa din Ryg.

Henrich. For en Reutendiener . . .

Anneke. Jo, jo, jeg siger endnu, at det skal blive dig dyre Orefigen.

Henrich. For en Person, der har stor Gehør hos Bormester . . .

Anneke. Ach, ach, jeg er ikke bleven slagen her i Huset tilforn.

Henrich. Som hele Borgerskabet vil giøre Caresser og Baselemaner til herefter . . .

Anneke. Jeg troer, den Dreng er bleven gandske gal. Hey, Mutter, Mutter, kom ind!

Henrich. St. st. st.! du faaer vist en Ulykke med din Mutter. Jeg merker nok, du veedst ikke, hvad her er passeret; derfor tilgir jeg dig, som en Christen, din Forseelse. Raadet har ved de fleste Stemmer udvalt Hosbond til at være Bormester, Mutter til at være Bormesterinde, domt Engelke fra sit Jomfrueskab og benaadet hende med Frøykens Titel. Derfor kand du let begribe, at det ikke kan staae mig an at arbeyde meer. Derfor bær jeg ogsaa dette Liberie, som du seer.

Anneke. Ey! staae ikke og fixere mig oven i Kiobet!

Henrich. Det er, som jeg siger, Anneke! See, der kommer Frøyken, som skal sande mine Ord.

Scen. 3.

Engelke. Anneke. Henrich.

Engelke. Ach, Gud bedre mig arme Menneske, nu seer jeg, al Forhaabning er ude.

Henrich. Ey, Frøyken! er det nu Tiid at græde, da Jere Forældre ere komne udi saadan Velstand?

Engelke. Hold din Mund, Henrich! jeg vil ingen Frøyken være.

Henrich. Hvad skal I da være? I er jo ikke Jomfrue mere, saa maa I jo være Frøyken. Det er jo den næste Æres-Trin, man stiger op, naar man skiller sig ved sin Jomfruedom.

Engelke. Jeg vilde heller være en Bonde-Dotter, saa var jeg vis paa at kunde faae den, til hvilken jeg eengang har bortgivet mit Hierte

Henrich. Eya, er det ikke andet, Frøykenen græder for, end hun vil giftes? Nu kand hun jo allersnarest blive gift og faae, hvilken Mand hun peger paa; thi den halve By vil storme til Huset for at blive Bormesters Svoger.

Engelke. Jeg vil ingen have uden Antonius, som jeg eengang har lovet Ægteskab.

Henrich. Ey! fy, Jomfrue! vil I have en Hiulmager, hvilken neppe jeg, som er kun Reutendiener, kand gaae i Laug med? Ney, I maa have anden Ambition herefter.

Engelke. Hold du din Mund, din Tølper! jeg vil før miste mit Liv end lade mig twinge til nogen anden.

Henrich. Nu gir Jer tilfreds, velbaarne Frøykeu! vi vil see til, jeg og Vormesteren, om vi kand hielpe Antonius til en Bestilling, og saa kand I gierne faae ham. *Anneke græder.* Hvorfor græder du, Anneke?

Anneke. Jeg græder af Glæde over den Lykke, som er vederfaret vor Huus.

Henrich. Det er sandt nok, Anneke! du har Aarsag at glæde dig; hvem Fanden skulde have tænkt, at saadan Soe, som du est, skulde have kundet blive Mammeselle?

Anneke. Hvem Pokker skulde ogsaa have kundet tænkt, at saadant Sviin, som du est, skulde kunde blive Rentendiener?

Henrich. Hør, Børnlille! jeg har ikke Stunder at tale videre med dem denne Gang. Frue Vormesters venter Fremmede. Jeg skal lave Caffee til. See, der er hun; lad os gaae; jeg maa løbe at hente Caffee-Bordet.

Scen. 4.

Henrich. Geske *med en Hund paa Armen*
Henrich kommer ind med Caffee-Bordet og er meget geskiæftig.

Geske. Hør, Henrich, er der kommen Sirup udi Caffeen?

Henrich. Ney, Mutter!

Geske. Ingen Fatter- eller Mutter meer. Henrich! det siger jeg dig eengang for alle. Spring ud efter noget Sirup og kom det i Potten *Henrich gaaer ud.* Al den Allarm var jeg foruden tilforn. Men jeg kand troe, naar jeg blir vant dertil falder det mig lettere.

Henrich. Her er Sirupen.

Geske. Slaae den udi Potten. Hillemænd, det banker. Nu skal man nok see, at Raads-Herrernes Fruer kommer.

Henrich *ved Dørren.* Hvem vil I tale med?

En Pige. Siig din Mester, at han kand lyve saa stærk som 10 Kandestøbere. Jeg har slidt op et Par Skoe alleene med at løbe efter den Mad-Spand.

Henrich. Jeg siger: Hvem vil I tale med?

Pigen. Jeg vil tale med Mester Herman.

Henrich. Du løber med Liim-Stangen. Her boer Vormester von Bremenfeld.

Pigen. Det er forskrekkeligt, man kand ikke faae sine Sager færdige og skal lade sig narre oven i Kiøbet af en lumpen Kandestøber.

Henrich. Har du noget at klage paa Kandestøberne, da maa du komme paa Raad-Stuen; der faaer du nok Ret, om jeg ellers kiender Vormester von Bremenfeld.

To Lakeyer. Vore Fruer vilde gierne fornemme, om det faldt Vormesterinden beleyligt, saa vilde de have den Ære at opvarte hende.

Henrich. *Til Pigen* Hør du nu, Carnaille, at der ingen Kandestøber boer her? *Til Tienerne.* Jeg vil fornemme, om Frue Vormesters er hiemme. *Pigen gaaer Til Geske.* Her er to Raads-Herrinder ude, som vil tale med Mutter.

Geske. Lad dem komme ind!

Scen. 5.

Madame Abrahamsens. Madame Sanderus. Geske. Henrich.
De kysse begge paa hendes Forklæde.

Mad. Abrahamsens. Vi ere hidkomne i Dag for at aflegge vor underdanige Gratulation og temoignere den hjertens Glæde og Fornøyelse, vi har over deres Avancement; iligemaade at recommendere os udi deres Affection og Bevaagenhed.

Geske. Tres humble Serviteur! jeg veed ikke, om de vil behage at drikke en Skaal Caffee.

Mad. Abrahamsens. Vi takker Vormesterinden, vi er kun denne Gang kommen for at gratulere.

Geske. Tres humble Serviteur! Men jeg veed nok, de drikker gierne Caffee. De vil maaskee lade sig nøde. Vær saa god at sidde ned; Caffeen er gandske færdig. Henrich!

Henrich. Velbaarne Frue!

Geske. Har du kommen Sirupen i Caffeen?

Henrich. Ja jeg har.

Geske. Vær saa god, I gode Madamer, at tage til Takke!

Mad. Sanderus. Frue Vormesters er saa god at excusere os, vi drikker aldrig Caffee.

Geske. Ey, hvilken Snak er det! Jeg veed nok bedre. De behager at sidde.

Mad. Abrahamsens. Ach Masoeur! jeg er færdig at kaste op, naar jeg tænker paa den Sirup.

Geske. Henrich! kom hid og skienk i Kopperne!

Mad. Sanderus. Det er alt nok, Kammerat! Jeg kand kun drikke en halv Koppe.

Henrich. Jeg skulde bede Vormesterinden komme ind et Øyeblik til Vormesteren.

Geske. Forlader mig, I gode Fruer! jeg maa gaae bort et Øyeblik. De skal strax have den Ære at see mig igien.

Scen. 6.

Raads-Herrinderne *alleene.*

1. Raads-Herrinde. Ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha! Hvem bliver nu meest fixered, Søster! enten hun, som vi sidder og beleer i vore Hierter, eller vi, som maa drikke Caffee med Sirup udi?

2. Raads-Herrinde. Tal for Guds Skyld ikke mere om den Sirup. Søster! min Mave sidder mig op i min Hals, naar jeg tænker derpaa.

1. Raads-Herrinde. Gav du Agt paa, hvilken Mine hun giorde, da vi kyssede paa hendes Forklæde? ha, ha, ha, ha, ha! Jeg glemmer aldrig, saalænge jeg lever, det Tres humble Serviteur, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha!

2. Raads-Herrinde. Lee ikke saa høyt, Søster! jeg er bange, de kand høre det.

1. Raads-Herrinde. Ach, Søster, det er just Konsten at kunde holde sig for Latter. Var det ikke ogsaa en allerkiæreste Hund, hun havde paa Armen? den skiønneste Lænke-Hund, nogen vil forlange; jeg er vis paa, at den blir kaldet Joli oven i Kiøbet. Ach, Himmel! er det dog ikke sandt, som man siger, at intet Menneske er mere hofmodig end det, som af Skarnet kommer strax til stor Værdighed. Derfore er intet farligere end slige

hastige Forandringer. En, der er kommen af fornemme Folk og har havt en adelig Optugtelse, blir gierne den samme, ja undertiden forfremmes udi Ydmyghed, ligesom den forfremmes udi Høyhed. Men de Mennesker, som af intet voxe saa hastig op som Championer, i dem har Hoffærdighed som sit rette Sæde.

2. Raads-Herrinde. Hvad mon kand være Aarsag til saadant? Mig syntes, slige Folk burte heller blive ydmyge, naar de tænkte paa deres forrige Stand.

1. Raads-Herrinde. Aarsagen dertil maa være denne: De, som ere af fornemme Folk, har ingen mistænkt at foragte sig og derfor bekymrer sig ikke om, hvorledes de bliver begegnet. Gemeene Folk derimod have alle mistænkt; de synes, hvert Ord, hver Mine sigter hen til at bebreyde dem deres forrige Tilstand, og derfor søger at handthæve deres Værdighed med Myndighed og Tyrannie. Troe mig, hierte Søster! der er noget i det at være kommen af got Folk. Men der kommer Drengen tilbage; det er best at tie.

Scen. 7.

Henrich. 2 Raads-Herrinder.

Henrich. De gode Mardamer lader dem Tiden ikke falde lang. Hendes Velbaarenhed kommer strax ind igien. Vormester har foræret hende et nyt Halsbaand til hendes Hund, men det var noget for vidt, hvorfor Skræderen er inde at tage Maal af Hundens Hals; saa snart det er bestilt, kommer hun ind igien. Men I gode Mardamer tar ikke ilde op, at jeg beder dem om noget; de er vel saa god og tænker paa mig med en liden Discretion; thi jeg har stor Arbeyd og slæber som et Beest her i Huset.

1. Raads-Herrinde. Gierne, Kammerat! der er en Gylden, om han ikke vil forsmaae.

Henrich. Ach, største Taksigelse! Jeg vilde ønske at jeg kunde tiene dem igien. Nu skal de saa mænd drikke brav, mens Fruen er ude; hun blir saa mænd ikke vreed derfor, og hvis saa er, skal jeg nok giøre det godt igien.

1. Raads-Herrinde. Ach, Kammerat! den største Tieneste, I kand giøre os, det er ikke at nøde os.

Henrich. Som jeg siger, Velbaarne Mardamer! Fruen tar det ikke ilde op; de skal saa mænd drikke. Maaskee det er ikke sødt nok, saa skal vi faae meer Sirup. Men der kommer Fruen selv.

Scen. 8.

Vormesterinden. 2 Raads-Herrinder. Henrich.

Vormesterinden. Om Forladelse, jeg blev saalænge ude! Fruerne har jo intet drukket imidlertiid. Vi skal, min Troe, have Kanden tømmed, og siden, naar vi faaer drukket Caffee, skal de smage vort Øl; det er saa got, uden at rose det, som nogen Steds i Byen.

Mad. Sanderus. Ach, jeg faaer saa hiertelig ont, Fru Vormesters pardonerer mig, at jeg ikke kand blive længer; min Søster bier nok og tar til Takke.

Mad. Abrahamsens. Ney, det var Synd, at jeg skulde forlade min Søster. Vi recommenderer os i Vormesterindens Affection.

Geske. I skal saa, min Troe, have et Glas Brændeviin, saa blir I strax frisk igien; det fordriver Vinde. Henrich! spring hen efter et Glas Janever, Fruen er ikke vel.

Mad. Sanderus. Ney, excusere mig, Fru Vormesters! jeg maa gaae.

Scen. 9.

En anden Raads-Herrinde. Geske. Henrich.

Raads-Herrinden. Underdanige Tienerinde, Velbaarne Frue! Jeg kommer efter min Skyldighed at aflegge min Lyk-Ønskning. *Geske rækker hende Haanden at kysse, og hun kysser paa Haanden.*

Geske. Det skal være mig en Fornøyelse, om jeg eller Vormester kand være dem til Tieneste. Vil hun ikke sætte sig ned? vær saa god. Hun skal ingen Complimenter bruge, men bilde sig ind, at hun er hos hendes Lige.

Raads-Herrinden. Jeg takker skyldigst, velbaarne Frue! *Sætter sig ned.*

Geske. Her var nogle af hendes Med-Colleginder nyelig og drak Caffee med mig; jeg troer nok, at her er et Par Kopper tilovers, om dem behager; det Beste er ved Bunden. Jeg kand, min Troe, ikke drikke meer, thi jeg har allerede faaet saa meget til Livs, at min Mave staaer som en Tromme.

Raads-Herrinden. Jeg siger underdanigst Tak; jeg har nyelig drukken Caffee.

Geske. Efter Behag! Vi fornemme Folk nøder ingen. Men hør, min kiære Madam! veed hun ingen Franzoise at recommendere mig til Frøykenen? jeg vilde, at hun skulde lære Fransosk.

Raads-Herrinden. Jo, velbaarne Frue! jeg kiender en, som er meget artig.

Geske. Got; men det vil jeg, hun maa vide forud, at jeg taaler ikke, hun kalder mig Madam, som de Franske Folk pleyer at giøre. Ikke fordi jeg er storagtig, men jeg har saa mine Betænkende derved.

Raads-Herrinden. Ney, det maa ikke være. Men maatte jeg ogsaa ikke have den Naade at kysse paa Frøykenens Hænder?

Geske. Hiertelig gierne. Henrich! kald paa Frøykenen og siig, at her er en Raads-Herrinde, som vil kysse paa hendes Hænder.

Henrich. Jeg troer ikke, hun kand komme, thi hun sidder og saaler paa hendes Stromper.

Geske. Hør engang, hvorledes den Tølper staaer og taler hen i Taaget. Ha, ha, ha! han vilde sige baldyre.

Arianke Grovsmids *som er en forklædt Mands-Person, kommer ind.* Ach, min leeve Søster Geske, er det sandt, at din Mand er bleven Vormester? Det er mig saa kiært, som en havde givet mig 2 Mark. Lad nu see, at du ikke blir storagtig, men kiendes ved dine gamle Du-Søstre. *Geske svarer ikke et Ord.* Naar blev din Mand Vormester, Søster? *Geske tier gandske stille.* Du sidder i Tanker, Søster! jeg spør, naar din Mand blev Vormester.

Raads-Herrinden. I maa bruge lidt meer Respect, lille Madam, for Vormesterinden!

Arianke. Ney, min Troe, bruger jeg ingen Complimenter med Søster Geske; thi vi har været ligesom eet Liv og Siæl. Men hvor er fat, Søster? mig synes dog, at du er bleven noget storagtig.

Geske. Moerlille, jeg kiender hende ikke.

Arianke. Saa kiender Vor Herre mig da. Naar du har trængt til Penge, saa har du nok kiendt mig. Du kandst ikke vide, min Mand kand blive det samme som din endnu, forend han døer. Geske faaer ont, tar et Hoved-Vands-Æg og lugter til.

Henrich. Herud din Smede-Kielling! meener du, at du staaer i en Smede og taler? Tar hende ved Haanden og leder hende ud.

Geske. Ach, Madam! det er en Pine at omgaaes med disse gemeene Folk. Henrich! du skal faae en Ulykke, derfom du indlader nogen Borger-Kone herefter.

Henrich. Hun var drukken, den Soe, thi Brændeviin stod hende af Halsen.

Raads-Herrinden. Den Hendelse giør mig hierteligen ont; thi jeg er bange, at Bormesterinden har foritret sig. Fornemme Folk taaler ikke meget. Jo høyere man kommer i Stand, jo mere delicat blir ens Legeme.

Geske. Ja, jeg kand sværge Fruen til, at jeg har langt fra ikke den Hilsen nu, som jeg havde i min forrige Stand.

Raads-Herrinden. Jeg troer det nok; Hendes Velbaarenhed kommer herefter til at medicinere hver Dag, saa har alle andre Bormester-Fruer giort.

Henrich til Spectatores. Mig synes mare ogsaa, at jeg har ikke den Helbred, siden jeg blev Kammertiener, som tilforn. Jeg har faaet et Sting, aa aa! ret her i min venstre Side. Ji leer deraf got Folk! men det er, min Troe, dog Alvor. Jeg er, ma foi, bange, inden jeg veed et Ord deraf, at jeg har en Podagra paa Halsen.

Raads-Herrinden. Bormesterinden maa ogsaa tage sig an en Doctor aarviis for sit hele Huus, der kand give hende nogle Draaber, som hun altiid i det ringeste maa lade staae i en Flaske, enten hun vil bruge dem eller ey.

Geske. Ja jeg vil, min Troe, ogsaa efterleve hendes Raad. Henrich! du skal siden springe hen til Doctor Hermelin og bede ham, naar han faaer Leylighed, at giøre sin Opvartning hos mig.

Raads-Herrinden. Jeg maa nu tage Affkeed, Velbaarne Frue! og recommendere mig i hendes Affection.

Geske. Alt recommenderet, min kiære Fru Raads-Herrinde! hun har kun at tale mig og Mester Herman, jeg siger Bormester von Bremenfeld, frit til; hvad vi kand være hende og hendes Kiæreste til Tieneste, skal ikke manqvere.

Raads-Herrinden nyser paa Forklædet og siger: Underdanigste Tienerinde!

Geske. Lad os gaae ind, her vil min Mand give Audiense.

ACTUS V.

Scen. 1.

Henrich. 2 Advocater.

Henrich. Hillemænd nu vil min Plong gaae, nu er Audienz-Timen. Nu skal Ji see, got Folk, om nogen, der har været i 20 Aar i Tieneste kand bedre skikke sig derudi end jeg. Der hører jeg, det banker. Med hvem vil de gode Mænd tale?

Advocat. Vi vil gierne have den Ære at tale med Bormester.

Henrich. Han er endnu ikke opstaaen.

Advocat. Ikke opstaaen Kl. 4 om Eftermiddagen?

Henrich. Jo, han er nok opstaaen, men han er gaaen ud.

Advocat. Nu mødte vi jo en Mand nys i Døren, som talede med ham.

Henrich. Han er endelig inde, men han er ikke vel. Sagte. Disse Karle er dumme som Bester, de kand ikke fatte min Meening.

Advocat sagte. Jeg merker nok, Monfrere! at den Karl vil lade sig smørre; vi maa stikke ham en Gylden i Næven, saa kommer nok Bormesteren strax. Hør, Kammerat, vil Ji ikke forsmaae et Par Gylden, at drikke paa vor Sundhed?

Henrich. Ney, Ji gode Herrer! jeg tar saamænd aldrig mod Gaver.

Advocat. Hvad skal vi da giøre, Monfrere? saa maa vi gaae bort til en anden Gang.

Henrich vinker ad dem. Hey, Messiørs! de ere saa meget hastige. For deres Skyld vil jeg tage imod de tvende Gylden; de skulde ellers tænke, at jeg var storagtig, og vort Huus derudover skulde blive talt ilde om.

Advocat. See der, Kammerat, er 2 Gylden, om Ji ikke vil forsmaae dem; nu er Ji saa god og skaffer os Audienz.

Henrich. Ydmygste Tiener! for Deres Skyld vil jeg giøre alt, hvad jeg kand. Bormester er endelig frisk nok som en Hest, men dog ey saa vel, at han kand tale med enhver. Men efterdi det er dem, Messiørs! saa er det en anden Sag; ville de behage at bie et Øyeblik, Messiørs! saa skal jeg melde dem an. Men der banker igien. Hvem vil Ji tale med, min ærlig Mand?

En Mand gribende i sin Buxe-Lomme. Jeg vilde gierne have den Ære at tale med Bormester.

Henrich sagte. Den Mand veed at leve, han griber strax i Lommen. Høyt. Ja, min Herre! han er hiemme, nu skal Ji strax faae ham i Tale rækker Haanden frem, men den anden i Steden for Penge, tar kun sit Uhrverk op og siger: Jeg seer, Klokken er alt fire.

Henrich. Hvem var det, Monsiør vilde tale med?

Manden. Med Bormester.

Henrich. Han er ikke hiemme, Monsiør!

Manden. Ji sagde jo nyelig, at han var hiemme.

Henrich. Kand nok være, Monsiør! men saa har jeg fortalt mig. Manden gaaer bort.

Henrich sagte. Seer Ji vel til den Snydere! Du skal nok see, at Bormester staaer paa Pinde for dig. Til Advocaterne. Nu skal jeg strax melde dem an.

Abvokat. See ikkun til den Dreng, hvor vel han allerede veed at snoe sig i sin Bestilling. Holdt nu gode Miner, Monfrere! Vi ere de, som skal giøre Begyndelse til at plage denne gode Kandestøber. Vore Kammerater skal fuldføre Historien. Men see, der kommer han.

Scen. 2.

Bremenfeld. 2 Advocater. Henrich.

1. Advocat. Vi ønsker af inderste Hiertens Grund Velbaarne Hr. Bormester Lykke til den høye Værdighed udi vor Stad og haaber, at han i Mildhed, Forsigtighed og Aarvaagenhed ikke skal give nogen af sine Formænd efter, saasom hans Velbaarenhed har banet sig Veyen til dette høye Embede ikke ved Rigdom, Slegt eller Venner, men alene ved sine bekiendte store Dyder, Lærdom og Erfarenhed udi Stats-Sager.

Bremenfeld. Tres humble Serviteur!

2. Advocat. Især glæder vi os over at have faaet saadan Øvrighed, der ikke alleene har fast guddommelig Forstand . . .

Bremenfeld. Jeg takker Gud.

2. Advocat. Men som har Navn for at være venlig mod alle og giøre til sin største Fornøyelse at høre Folks Klagemaal og hielpe dem til rette; thi jeg kand sige, at jeg var nær daaned af Glæde, da jeg først hørte de Tidender, at Ballet var falden paa Hr. Bormester von Bremen.

Henrich. I skal sige von Bremenfeld, Messiørs!

2. Advocat. Jeg beder underdanig om Forladelse, jeg vilde sige Bormester von Bremenfeld. Nu er vi i Dag hidkommen først for at aflegge vor underdanige Lyk-Ønskning. Dernest at raadføre os med hans Velbaarenhed udi en Tvistighed, som har reyset sig imellem vore Principaler, hvilken Tvistighed vi havde begge besluttet at lade dømmes udi ved Lands-Lov og Ret, men vi har betænkt os siden, og for at undgaae den Tidsspilde og de Omkostninger, som føder af Rettergang, at underkaste os Hr. Bormesters Sigelse. Hvorved vi lover at lade det blive. *Bremenfeld sætter sig ned og lader de andre staae.*

1. Advocat. Begge vore Principaler ere Naboer, men der er et flydende Vand, som skiller deres Jorde fra hinanden. Nu er hendet sig for 3 Aar siden, at Vandet har løset et Stykke Jord fra min Principals Grund og ført det hen til min Contraparts Agre. Skal han nu beholde det? Heder det ikke: Nemo alterius damno debet locupletari? Her vil jo hans Principal berige sig med min Principals Skade, hvilket strider a parte mod æqvitatem naturalem. Er dette ikke saa, Hr. Bormester?

Bremenfeld. Jo, det er jo ubilligt at begiære saadant; I har Ret, Monsieur!

2. Advocat. Men Justinianus siger jo udtrykkelig: libro secundo Institutionum titulo primo de alluvione . . .

Bremenfeld. Hvad Pokker bryder mig, hvad Justinianus eller Alexander Magnus siger, som levede maaskee nogle tusinde Aar, forend Hamborg blev bygt? hvor kand de dømme i Sager, som ikke var til i deres Tiid?

2. Advocat. Jeg haaber dog ikke, at Eders Velbaarenhed forkaster de Love, som hele Tydskland har underkastet sig.

Bremenfeld. Det var ikke saa, jeg meente, I forstod mig ikke ret, jeg vilde kun sige . . . . *Han holter imellem.* Vær saa god at sige videre frem Eders Paastand.

2. Advocat. Saadant er Justiniani Ord: Qvod per alluvionem agro tuo flumen adjecit, jure gentium tibi adqviritur.

Bremenfeld. Hr. Advocat! I taler saa forbandet hastig; siig mig det meer tydelig. *Advocaten repeterer det samme langsomt.*

Bremenfeld. Ey, Monsieur! I har en forbandet gal Udtale i det Latinske Sprog; tael Jer Moers Maal, det kommer I bedre af med. Jeg siger det ikke derfor at jeg er en Hader af Latin; thi jeg sidder undertiden hele Timer og taler Latin med min Tiener. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Det er forunderligt at høre Herren tale Latin; thi jeg kand sværge paa, at Taarene staaer mig i Øynene, naar jeg tænker derpaa. Det er ligesom I hører Erter kaage i en Gryde, saa hastig løbe Ordene ham ud af Munden. Fanden kand ikke begribe, hvordan et Menneske kand tale saa expedit. Men hvad giør ikke den lange Øvelse.

2. Advocat. Justiniani Ord, velbaarne Hr. Bormester, ere saaledes: Hvad som en Flod river fra en andens Ager og kaster til din, det bliver dit.

Bremenfeld. Ja, Justinianus har saa vidt Ret, thi det var en brav Mand. Jeg har alt for stor Respect for ham, at jeg skulde underkiende hans Domme.

1. Advocat. Men, Hr. Bormester, min Contrapart læser Loven, ligesom Fanden læser Bibelen. Han glemmer det, som følger strax paa: per alluvionem autem videtur id adjici, qvod ita paulatim adjicitur, ut intelligi non possit, qvantum qvoqvo temporis momento adjicitur.

Bremenfeld. Messieurs! om Forladelse, jeg maa op paa Raadhuset; nu slog Klokken halvgaaen fem. Henrich! see du til, at du kandst forlige Sagen med dem i Gangen.

1. Advocat. Ach, Hr. Bormester, siig os da med et Ord hans Meening!

Bremenfeld. Messieurs! I har Ret begge to, hver paa sin Maade.

2. Advocat. Hvorledes kand vi have Ret begge to? Jeg meener, at naar jeg har Ret, saa har min Contrapart Uret. Justiniani Lov er udtrykkelig for mig.

Bremenfeld. Forlader mig, jeg maa strax op paa Raadhuset.

1. Advocat. *holdende paa Bormesteren.* Jeg har jo beviset, at Justiniani Ord er for mig.

Bremenfeld. Ja, det er sandt, Justinianus er for Jer begge; hvorfor Diævelen forliger I da ikke Sagen? I kiender ikke Justinianus saa vel som jeg; naar han henger Kaaben paa begge Sider, saa er det ligesaa meget, som han vilde sige disse Ord: Gaaer hen, I Skabhalse, og forliger Sagen.

2. Advocat. Hr. Bormester! for at begribe Lovgiverens Meening ret, maa man jo conferere een Artikel med en anden; staaer der ikke i næst-

følgende Paragrapho: qvod si vis fluminis de tuo prædio . . .

Bremenfeld. Ey, slipper mig, I Ting-Stude! I hører jo, at jeg skal paa Raadhuset.

1. Advocat. Ey, Hr. Bormester, et Øyeblik! lad os nu høre, hvad Hugo Grotius siger.

Bremenfeld. Jeg gir baade Jer og Hugo Grotius Døden og Diævelen; hvad har jeg med Hugo Grotius at bestille? Han var en Armenianer; hvad kommer os de Love ved, som Folk giør Fanden i Vold hen i Armenien? Henrich! driv dem strax paa Dør! De gaaer ud. Henrich klamrer ude i Gangen og kommer ind paa sit Hoved, efterfuldt af en Kielling, som maa være en forklædt Mands-Person.

Kiellingen tar Bormesteren for Brystet, raabende: Ach, er det Øvrighed, som gir saadan forbandede Love ud, at en Mand maa have to Koner? meener I vel, at Guds Straf er ikke over Jer?

Bremenfeld. Er du gal, Kielling; hvem Pokker har tænkt paa saadant?

Kiellingen. Hey, hey, hey, jeg skal ikke gaae bort, før jeg seer dit Hierte-Blod!

Bremenfeld. A . . . hielp! Henrich! Peiter! Peiter kommer ind og trækker Kiellingen ud. Henrich, som var løbet i Skiul, hielper endelig til med.

Scen. 3.

Bremenfeld. Henrich.

Bremenfeld. Henrich! du skal faae en Ulykke, om du indlader Kiellinger eller Advocater oftere, thi hver af dem dræber mig paa sin Maade. Dersom der kommer andre og vil tale med mig, skal du sige dem, at de maa tage sig Vare for ikke at tale Latin, saasom jeg for en vis Aarsag har forsvoret det.

Henrich. Jeg har ogsaa forsvoret det for samme Aarsag.

Bremenfeld. Du kandst sige, at jeg taler ikke uden Græsk. Det banker igien. Henrich gaaer til Døren og kommer ind med en stor Pakke Papiir.

Henrich. Her er en Hob Papiir fra Syndicus, som Bormesteren skulde giennemsee og give sine Betænkende over. Bormesteren sætter sig ned ved et Bord og rager udi Papirerne.

Bremenfeld. Det er ikke saa let at være Bormester, som jeg tænkte. Henrich! Jeg har faaet her nogle Sager at igiennemsee, som Fanden selv ikke kand hitte Rede udi. Begynder at skrive, reyser sig op og tørrer Sveden af sig, sætter sig ned igien og stryger ud, hvad han har skrevet tilforn. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Bremenfeld. Hvad er det for Larm, du giør! kand du ikke staa stille?

Henrich. Jeg rører mig ikke af Steden, Hr. Bormester!

Bremenfeld. Han reyser sig op igien, tørrer Sveden af sig som tilforn og kaster sin Peruqve paa Gulvet, paa det han desbedre kand meditere med blot Hoved. Spadierer over Peruqven, og spender den til Side, sætter sig ned at skrive igien. Raaber: Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Bremenfeld. Du skal faae en Ulykke, staaer du ikke stille; det er anden Gang, du har forstyrret mine Concepter.

Henrich. Jeg giorde, min Troe, ikke andet, end jeg stak min Skiorte ind og maalede paa mine Been, hvor meget min Liberie-Kiol var for lang.

Bremenfeld. Reyser sig op igien og banker paa sin Hierne med Haanden for at faae Concepter. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Bremenfeld. Gak ud og siig til de Kiellinger, som raaber paa Gaden med Østers, at de ikke maa raabe i denne Gade, hvor jeg boer, thi det forstyrrer mig i mine politiske Forretninger.

Henrich. Raaber ved Døren disse Ord tre Gange: Hør, I Østers-Kiellinger! I Canallier! I Caronier! I uforskammede Tasker! I Ægtemænds-Horer! er der ingen Skam i Jer, at I tør raabe saadan udi Bormesterens Gade og forstyrre ham i hans Forretninger?

Bremenfeld. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Bremenfeld. Hold op igien, dit Beest!

Henrich. Det giør og ingen gode, at jeg raaber mere, thi Byen er fuld af saadanne Folk; saa snart een er gaaen forbi, kommer en anden strax i Steden, thi dersom . . .

Bremenfeld. Ingen Snak meer, staae stil og hold Munden. Sætter sig ned og stryger ud, hvad han har skrevet igien, skriver paa nye, reyser sig op og stamper af Brede paa Gulvet, raaber: Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Bremenfeld. Jeg var tilfreds, det Bormesterskab var Fanden i Vold. Vil du være Bormester i min Sted?

Henrich. Skam, der giør. Sagte. Og ligesaa faae den, der det begiærer.

Bremenfeld. Vil sætte sig ned at skrive igien, men sætter sig feyl i Tanker og falder paa Gulvet, raaber: Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Bremenfeld. Jeg ligger paa Gulvet.

Henrich. Jeg seer det nok.

Bremenfeld. Hid og hielp mig op igien!

Henrich. Bormester har jo sagt, at jeg ikke maa røre mig af Stedet.

Bremenfeld. Det er en forbandet Dreng. Reyser sig selv op igien. Banker der ikke paa Døren?

Henrich. Jo, Hvem vil I tale med?

En Borger. Jeg er Oldermanden for Hattemagerne; jeg har noget at klage for Bormester.

Henrich. Her er Oldermanden for Hattemagerne med nogle Besværinger.

Bremenfeld. Ey, jeg kand ikke have meer end een Ting i Hoved paa eengang. Spørg ham, hvad det er.

Borgeren. Det er for vidtløftigt; jeg maa tale med Bormester selv. Det kand være giort paa en Time; thi mine Klagemaal bestaaer kun i 20 Puncter.

Henrich. Han siger, han maa tale med Bormester selv; thi hans Puncter bestaaer kun i 20 Klagemaal.

Bremenfeld. Ach, Gud bedre mig arme Mand! jeg er gandske fortumlet i mit Hoved allerede. Lad ham komme ind!

Borgeren. Ach, Hr. Bormester! jeg fattig Mand har lidt stor Uret, som Bormester nu strax skal begribe, naar han faaer det at høre.

Bremenfeld. I maa forfatte det skriftlig.

Borgeren. Her har jeg forfattet det paa fire Ark.

Bremenfeld. Henrich! der banker igien.

Henrich. Hvem vil I tale med?

En anden Borger. Jeg har noget at klage for Bormester mod Oldermanden for Hattemagerne.

Bremenfeld. Hvem var det, Henrich?

Henrich. Det er denne Mands Contrapart.

Bremenfeld. Lad ham flye dig sit Indgivende. Bliver kun begge I gode Mænd i Forstuen saalænge. Henrich!

Henrich. Ja Herre!

Bremenfeld. Kand du ikke hielpe mig noget tilrette? jeg veed ikke, hvilket jeg skal giøre først. Læs op for mig Hattemagerens Paastand!

Henrich læser op det som følger: Velbaarne, Høylærde, Strenge, faste Hr. Bormester! Af denne herlige Byes lovlige Borgerskabs anseelige Laug fremstiller sig som en Første-Grøde jeg underskrevne N. N., uværdig Oldermand for det anseelige Hattemager-Laug, og næst forhen aflagt saa ærbødig som kiærlig Gratulation over at see en saa værdig og høy oplyst Mand ophøyet til en saa høy Høyhed, andrager i dybeste Ydmyghed en af de største, farligste og vederstyggeligste Misbruge, som de vanartige Tider og mere vanartige Mennesker have ført i Brug her i denne Stad, i Haab, at Eders Herlighed derpaa vil raade Bod. Sagen er denne, at Kræmmerne her i Staden bær aldeles ingen Frygt eller Undseelse for offentlig at sælge og falholde hele Stykker af et Slags Klæde, som de lade væve af Castor, ja falde og til den gruelige Dumdristighed, at de deraf lade væve Strømper, da det dog er bekiendt, at Bever-Haar hører alleene vor Profession til, hvorunder vi arme Hattemagere ikke med Penge kand opveye de til vor Nærings Fortsættelse behøvede Haar, saa got Folk derover kommer i saadan Vane, at faa nu mere vil give 10 a 20 Rdlr. for en Hat, vores Handverk til ubodelig Skade paa Reputation og Indkomme. Naar det nu maatte behage min Hr. Bormester at overveye efterfølgende 24 vigtige Aarsager og Raisons, hvorefter vi Hattemagere formodentlig formeene os alleene at være berettigede til Arbeyde af Castor, nemlig 1) at det af Alders Tiid har været en almindelig Skik og Lands-Brug, ey alleene her, men over hele Verden, at bære Castor-Hatte, som med mangfoldige Citationer af Historien, som og lovlig derover førte Tings-Vidne kand beviises. 1. Af Historien . . . .

Bremenfeld. Spring over Historien.

Henrich. 2. Af Tings-Vidner, at Adrian Nilsen, gl. 79 Aar, kand erindre sig, sin Faders Oldefader har sagt . . . .

Bremenfeld. Spring ogsaa over, hvad han har sagt.

Henrich. 2) At det er en umaadelig Overdaadighed at bruge saa kostbare Haar til Strømper og Klæder, som strider imod al god Orden og Skik, besynderlig siden der hidføres saa mange kostbare fine Klæder fra England, Frankerige og Holland, at man derved kunde lade sig nøye, uden at falde en ærlig Mand i sin Næring . . .

Bremenfeld. Nok, nok, Henrich! Jeg begriber, at Oldermanden har Ret.

Henrich. Men jeg har hørt, at en Øvrighed altiid maa høre begge Parterne, førend han fæl der Dom; skal jeg derfor ikke ogsaa læse Contrapartens Svar?

Bremenfeld. Ja nok. Han flyer ham efterfølgende Contrapartens Besvaring.

Henrich. Høybaarne Excellenz, Høy oplyste og høyst politiske Hr. Bormester! Saa høyt som Eders Forstand stiger over andres, saa høyt gaaer min Glæde over andres, nu jeg har hørt, at I er bleven Bormester; men det, jeg kommer for, er for Hattemagerne giør mig Fortræd og vil ikke, jeg maa sælge Stoffe og Strømper af Castor. Jeg forstaaer nok, hvad de vil, de vil have Handelen paa Castor alleene, og at man skal ikke bruge Castor til andet end til Hatte; men de forstaaer det intet. Det er taabeligt at bære en Castors-Hat; den gaaer man med under Armen, den hverken varmer eller nytter, og en Straa-Hat var af samme Nytte. Castor-Strømper og Klæder derimod er baade varme og bløde, og havde Hr. Bormester kun forsøgt det, som med Tiden kand skee, skulde I bekiende det selv . . .

Bremenfeld. Holdt op, det er nok; denne har jo Ret ogsaa.

Henrich. Men jeg veed jo, at de kand ikke have Ret begge.

Bremenfeld. Hvem har da Ret?

Henrich. Det maa vor HErre og Bormester vide.

Bremenfeld reyser sig op og spadserer. Dette er noget forbandet Tøy. Henrich! kand dit dumme Beest ikke sige mig, hvem der har Ret? Hvorfor skal jeg give din Hund Kost og Løn? Derpaa følger Allarm i Gangen, og han spør: Hvad er det for Allarm i Gangen?

Henrich. De to Borgere er i Haar sammen.

Bremenfeld. Gak ud og beed dem have Respect for Bormesterens Huus.

Henrich. Det er best, Herre, de slaaes, saa maaskee de blir des snarere gode Venner igien. Hillemænd, jeg troer, de vil bryde ind; hør, hvor de trommer paa Døren. Bremenfeld kryber under Bordet og skiuler sig.

Henrich. Hvem banker?

En Lakey. Jeg er fra en fremmed Resident, min Herre har noget at tale med Bormester, som er vigtigt.

Henrich. Hvor Pokker blev der af Bormester? Mon Fanden tog Bormesteren? Hr. Bormester!

Bremenfeld under Bordet gandske sagte: Henrich! hvem var det?

Henrich. En fremmed Præsident vil tale med Herren.

Bremenfeld. Beed ham komme igien om en halv Time, og siig, at der er to Hattemagere hos mig, som jeg maa expedere. Henrich! beed ogsaa Borgerne gaae bort til i Morgen. Ach! Gud bedre mig arme Mand, jeg er saa fortumlet i mit Hoved, at jeg veed ikke selv, hvad jeg siger eller gior. Kand du ikke hielpe mig noget tilrette Henrich!

Henrich. Jeg veed ikke bedre Raad for Hr. Bormester, end at han henger sig op.

Bremenfeld. Gak ud og hent mig den politiske Stok-Fist, som ligger paa Daglig-Stue-Bordet, det er en Tydsk Bog i hvidt Bind; maaskee jeg kand finde derudi hvorledes jeg skal tage imod fremmede Præsidenter.

Henrich. Vil Bormester have Senep og Smør dertil?

Bremenfeld. Ney, det er en Bog i hvidt Bind. *Medens Henrich er ude, gaaer Bormesteren og river i Tanker Hattemagerens Document i Stykker.*

Henrich. Her er Bogen. Men hvad er det, Herren river i Stykker? Det er, min Troe, Oldermandens Klagemaal.

Bremenfeld. Ach, jeg giorde det i Tanker! *Han tar Bogen og kaster mod Gulvet.* Jeg troer, Henrich, det er best, at jeg henger mig efter dit Raad.

Henrich. Hey saa! nu banker det igien. *Gaaer ud, kommer ind igien grædende.* Ach, Hr. Bormester! hielp, Hr. Bormester!

Bremenfeld. Hvad er paa Færde?

Henrich. Der er et heelt Regiment Matrodser uden for Dørren, som raaber: Faaer vi ikke Ret, da skal vi slaae alle Bormesters Vinduer ind. En af dem slog mig med en Steen udi Ryggen, au, au, au!

Bremenfeld *kryber under Bordet igien.* Henrich, beed Fru Bormesters komme ud at holde Styr paa dem! maaskee de har Respect for Fruentimmeret.

Henrich. Jo, jo, I skal nok see, at Baadsmænd har Respect for Fruentimmeret; kommer hun ud, saa maaskee de tar hende med Vold, og det sidste blir da værre end det første.

Bremenfeld. Ey, det er jo en gammel Kone.

Henrich. Matrodser ere ikke saa delicate; jeg vovede ikke min Kone paa det samme. Der banker det igien; skal jeg lukke op?

Bremenfeld. Ney, jeg er bange, det er Baadsfolket. Ach, gid jeg var i Graven! Henrich, spring hen til Dorren at høre, hvo det er!

Henrich. See her, de gaa, min Troe, lige ind, det er to Raads-Herrer.

Scen. 4.

Abrahams. Sanderus. Bremenfeld. Henrich.

Abrahams. Er Bormester ikke hiemme?

Henrich. Jo, han sidder vist under Bordet.

Sanderus. Hvad? sidder han under Bordet, Hr. Bormester?

Bremenfeld. Ach, I gode Herrer! jeg har jo aldrig søgt om at blive Bormester; hvorfor har I bragt mig i denne Ulykke?

Abrahams. Han har jo engang taget derimod; kom kun frem, Hr. Bormester! vi ere hidkomne for at forestille ham den store Feyl, han har begaaet imod den fremmede Minister, som han saa haanlig har viset bort, hvorover Staden kand komme i Fortræd. Vi tænkte, Hr. Bormester bedre forstod Juspublicum og Ceremonialier.

Bremenfeld. Ach, I gode Herrer! I kand jo sætte mig af, saa blir jeg reddet fra denne Byrde, som jeg er for svag til at bære, og den fremmede Minister faaer Satisfaction tillige.

Sanderus. Det være langt fra, Hr. Bormester, at vi skulde sætte ham af; han maa følge os strax til Raadhuset for at overlegge med Syndico, hvorledes denne Forseelse kand gotgiøres.

Bremenfeld. Jeg gaaer ikke til Raadhuset, om man trækkede mig end efter Haaret. Jeg vil ikke være Bormester, jeg har og ikke søgt om at være det; I maa heller tage Livet af mig. Jeg er Kandestøber med Gud og Æren, jeg vil og døe Kandestøber.

Sanderus. Vil I da fixere det hele Raad? Hør, Monfrere! tog han ikke mod Bormesterskabet?

Abrahams. Jo vist, det er jo noget, som vi allerede har rapporteret.

Sanderus. Vi skal nok faae Raad dertil; det hele Senat lar sig ikke saaledes prostituere.

Scen. 5.

Bremenfeld. Henrich.

Bremenfeld. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Bremenfeld. Hvad meener du vel, disse Raads-Herrer vil giøre ved mig?

Henrich. Jeg veed det ikke, Herre! De vare meget vrede, det saae jeg nok; mig undredes, at de torde bruge saadan en viis Mund i Bormesters Stue. Havde jeg været Bormester, jeg havde, min Troe, paa en god Maade sagt dem: Holder Jer Snude til, I Skab-Halse! I skal stikke Fingeren paa Gulvet og lugte, hvad Huus I er udi.

Bremenfeld. Gid du var Bormester, Henrich! gid du var Bormester, ach, ach, ach!

Henrich. Om jeg maatte falde ind udi Herrens Forretninger, saa vilde jeg ydmygst bede om en Ting, nemlig at jeg maatte kalde mig von Henrich herefter.

Bremenfeld. Ey, din uforskammede Knægt! er det nu Tiid at komme med saadan Snak? nu, du seer, at jeg er omspendt med lutter Ulykker og fortrædelige Forretninger.

Henrich. Jeg giør det parrol ikke af nogen Ærgierrighed, men alleene for at have nogen Respect i Huset af mine Medtienere, besynderlig af Anneke, som ....

Bremenfeld. Hvis du ikke holder din Mund, skal jeg træde dit Hals-Been i Stykker. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester!

Bremenfeld. Kand du ikke hielpe mig noget til rette, din dumme Hund? See der, giør mine Sager klar for mig, eller du skal faae en Ulykke.

Henrich. Det er dog underligt, at Herren vil begiære saadant af mig, han, som er saadan klog Mand og alleene for sin Viisdom er bleven udvalt til dette høye Embede.

Bremenfeld. Vil du fixere mig oven i Kjøbet? *Tar Stolen og vil slaae ham med. Henrich løber ud.*

Scen. 6.

Bremenfeld alleene.

Sætter sig ned med Hænderne under Kinden og grunder længe. Springer op af Alteration og siger Bankede det ikke? *Gaaer sagte hen til Dørren men seer ingen. Sætter sig ned at grunde igien, falder i Graad og tørrer Øynene med Papirerne, af Alteration igien springer op som udi Raserie og*

raaber: En heel Byldt Forestillinger af Syndicus! Hattemagernes Oldermand! Oldermandens Kontrapart! Klagemaal i 20 Puncter! Oprør af Matrodser! fremmed Præsident! Tiltale af Raadet! Trudsler! Mon her intet Reeb er ved Haanden? Jo, jeg troer vist, at der er et bag Kakkel-Ovnen. *Tar Rebet og laver det til.* Det er spaaet mig, at jeg ved mine politiske Studia skal ophøyes. Den Spaadom blir sand, om Rebet ellers vil holde. Lad saa Raadet komme med alle deres Trudsler, jeg blæser af dem, naar jeg er død. En Ting vilde jeg dog ønske, nemlig at see Author til den politiske Stokfisk henge ved Siden af mig med 16 Stats-Cabinetter og politiske Nach-Tisker om Halsen. *Tar Bogen af Bordet og river den i Stykker.* Du Canaille skal aldrig forføre nogen ærlig Kandestøber meer. Saa! det er dog en liden Trøst, før jeg døer. Nu maa jeg lede efter en Krog at henge mig paa. Det blir besynderlig merkværdigt at sige efter min Død: Hvilken Bormester i Hamborg var meer aarvaagen end Herman von Bremenfeld, der udi sit hele Bormesterskab ikke sov et Øyeblik?

Scen. 7.

Antonius. Bremenfeld.

Antonius. Hey, Hey! hvad Pokker bestiller I?

Bremenfeld. Jeg har ikke i Sinde at bestille noget, men for at undgaae Bestilling vil henge mig. Vil I giøre Compagnie med, skal det være mig en Fornøyelse.

Antonius. Ney, min Troe, vil jeg ikke; men hvad bringer Jer til saadant fortvivlet Forsæt?

Bremenfeld. Hør, Antoni! det gior ingen Gode, at I taler derom. Jeg skal henges; skeer det ikke i Dag, saa skeer det i Morgen. Jeg vil kun bede, før jeg døer, at I formelder min Respect til Frue Bormesters og Frøykenen og befaler dem at giøre mig saadan Gravskrift:

Stat stille, Vandrings-Mand!
Her henger Bormester von
Bremenfeld,
Som i sit hele
Bormesterskabs Tiid intet
Minut sov.
Gak du bort og giør ligesaa!

I veed maaskee ikke, kiære Antoni, at jeg er bleven Bormester, at jeg har faaet et Embede, hvorudi jeg veed ikke, hvad hvidt eller sort er, og hvortil jeg finder mig gandske udygtig; thi jeg har merket af adskillige Fortrædeligheder, som allerede har mødt mig, at det er stor Forskiel paa at være Øvrighed og at raisonnere om Øvrighed.

Antonius. Ha, ha, ha, ha, ha, ha!

Bremenfeld. Belee mig ikke, Antoni, I har Synd deraf.

Antonius. Ha, ha, ha! Nu merker jeg, hvor det henger sammen: Jeg var nyelig paa et Verts-Huus, hvor jeg hørte Folk sprikke af Latter over en Comoedie, som man havde spillet Herman von Bremen, i det at nogle unge Mennesker havde bildet ham ind, at han var bleven Bormester, for at see, hvorledes han kunde skikke sig derudi. Det giorde mig hiertelig ont, da jeg hørte saadant.

Bremenfeld. Ah, er jeg da ikke Bormester?

Antonius. Ney, det er puur opspunden Tøy for at vænne Jer af med Jer Galskab at raisonnere over Ting, som I ikke forstaaer.

Bremenfeld. Ah! er det ey heller sandt om den fremmede Præsident?

Antonius. Ney vist ikke!

Bremenfeld. Ey heller om Hattemagernes Oldermand?

Antonius. Det er altsammen opspundet.

Bremenfeld. Ey heller om Matrodserne?

Antonius. Ney, ney.

Bremenfeld. Gid Fanden henge sig da. Geske! Engelke! Peiter! Henrich! herud allesammen!

Scen. 8.

Bremenfeld. Antonius. Geske. Engelke. Peiter. Henrich.

Bremenfeld. Min hierte Kone! gaae hen til dit Arbeyd igien; vor Bormesterskab er alt til Ende.

Geske. Til Ende?

Bremenfeld. Ja, ja, det er til Ende; nogle Skalke har rottet sig sammen for at fixere os.

Geske. Fixere os? Da skal de faae en Ulykke, som har fixeret os, og du med. *Hun gir ham Ørefigen. Bremenfeld prygler hende dygtig.* Ah, min hierte Mand! slaae mig ikke meer. Ah, min hierte Mand, holdt op!

Bremenfeld. Du skal vide, Kone, at jeg er ikke Politicus længer og derfor ikke tæller meer til tiuve, naar jeg faaer Ørefigen. Jeg agter at føre et andet Levnet herefter, kaste mine Bøger paa Ilden og tage alleene vare paa mit Handverk herefter. Jeg varer ogsaa ad eengang for alle, at dersom jeg seer nogen af Jer læser i en politisk Bog eller bringer nogen i mit Huus, da skal det bekomme dem ilde.

Henrich. Jeg for min Part har ingen Fare derfor, Hr. Bormester! thi jeg kand hverken læse eller skrive.

Bremenfeld. Lad kun den første Stavelse være ude og kald mig slet og ret Mester som tilforn; thi jeg er Kandestøber og vil døe Kandestøber. Hør, Monsieur Antoni! jeg veed, at I har havt Godhed for min Dotter. Mine forrige Capricer har hindret Jers Kiærlighed. Nu har I baade hendes Faders og Moders Samtykke, saa at, hvis I er ved samme Sind og Forsæt, er al Hinder ophævet.

Antonius. Ja, jeg blir ved mit Forsæt og beder, at hun maa blive min Hustrue.

Bremenfeld. Gir du dit Samtykke dertil ogsaa, Geske?

Henrich. Ach, det er ikke at spørge om; Frue Bormesters har altiid været for det Partie.

Geske. Holdt Munden, din Giek! jeg kand nok svare selv. Jeg har, min hierte Mand, givet mit Samtykke dertil for 3 Aar siden.

Bremenfeld. Jeg vil ikke spørge dig, Engelke!



jeg veed, du er saa forlibt i ham, som en Rotte i en Ost; er det ikke sandt?

Henrich. Svar, Frøyken!

Bremenfeld. Vidste jeg, at du gav disse Titler af Malice, skulde det bekomme dig ilde.

Henrich. Ney, min Troe, giør jeg ikke, Mester! men man kand ikke saa hastig komme af Vanen igien.

Bremenfeld. Gir I To da hinanden Hænder! Saa, nu er det got; i Morgen skal vi holde Bryllup. Henrich!

Henrich. Hr. Bormester! Om Forladelse, ja Mester!

Bremenfeld. Du skal brænde mig op alle mine politiske Bøger; thi jeg kand ikke see det for mine Øyen meer, som har bragt mig i slige Griller.

Vi Øvrighed med Munden slaae,
Kand dog selv intet giøre;
Eet er et Søe-Kort at forstaae,
Et andet Skib at føre.
Af en politisk Bog man kand
Vel lære raisonnere,
Men til at forestaae et Land
Udfordres andet mere.
Af hvad som mig i Dag er skeed,
Hver Handverks-Mand kand lære,
At den, der retter Øvrighed,
Just selv den ey kand være;
Thi naar en Kandestøber til
Bormesters Embed løber,
Er, som naar Stats-Mand blive vil
I Hast en Kandestøber.





Den Vægelsindede.

Comoedie udi 3 Acter.

Personerne i Comoedien.

Lucretia, den Vægelsindede.	Apicius.
Petronius, en Magister.	Henrich, Lucretiæ Tiener.
Helene, en Jomfrue.	Christopher, Erastes Tiener.
Leonore, en Jomfrue.	Espen, Apicii Tiener.
Eraste.	Pernille.

ACTUS I.

Scen. 1.

Helene. Leonore.

Helene. Tal aldrig derom, min kiære Jomfrue! Vi ere lige vel faren begge, hvorvel vore Opvartere ere af stridige Humeurs, saa at jeg veed ikke, hvo af os er meest at beklage.

Leonore. Det er uden Tvivl jeg; thi enhver Mands-Person, der er danned som hendes Bróder Eraste, kand skye et Fruentimmer nok at bryde sit Hoved med. Det lader, som han elsker mig; men jeg kand forsikkre hende, at i al den Tiid, han har søgt min Omgiængelse, har han aldrig erklæret sit Hiertelav uden paa en meget forblommed Maade. Mit Sind, min Opforsel og Levemaade synes at behage ham; ikke desmindre er jeg dog vis paa, at, hvis han blev kiendt med nogen anden, som var endnu meer stille og oeconomisk, end jeg er, da forlod han mig, hvor ærlig han end er.

Helene. Hvad hendes Broder Apicius angaaer, da kand jeg ikke sige, at hans Tale er forblommed. De allerprægtigste Kiærligheds-Erklæringer koster ham intet; men jeg veed ikke, om jeg kand fæste mindste Troe dertil, saa ubestandig er han. Jeg begynder allerede at blive kied af hans Væsen og ønsker af mit Hierte, at han kunde treffe en Brud, der var ligesaa gal, som han selv.

Leonore. Hun gior, min Troe, vel derudi, Jomfrue! Jeg skal, min Troe, følge hendes Exempel.

Helene. Jeg tilstaaer vel, at det er noget vanskeligt gandske at forlade den, som man engang har giort sig Tanker om.

Leonore. Det er sandt nok; men hvad er herved at giore?

Helene. Jeg bilder mig ind, at man nok skulde bringe dem paa rette Vey ved at forestille den ene hans alt for store Ærbarhed og Sparsommelighed og at vise den anden, hvor meget han lider formedelst hans flygtige Sind og vellystige Levnet.

Leonore. Ey, mon saadant ikke er sagt dem uden Frugt hundrede Gange tilforn? Jeg var tilfreds, at Monsr. Eraste var kiendt med en vis Dame, som jeg talede med i Gaar, som jeg ikke vil nævne. Jeg troer virkelig, at den samme Kone skulde curere ham. Hun har alle de Qvaliteter, som han forlanger hos et Fruentimmer. Hun er oeconomisk, stille og indgetogen, men paa saadan urimelig Maade og udi saadan høy Grad, at han af en kort Omgiængelse med hende skulde faae Afskye for slige Folk, som han holder for de meest fuldkomne. Man curerer ofte Folk paa saadan Maade, naar ingen Formaninger kand hielpe.

Helene. Hvor boer den Dame?

Leonore. Jomfruen forlader mig, at jeg ikke kand sige det. Sagte. Det er den Galanterie-Kræmerske, som her boer.

Helene. Det er endelig ligemeget. Jeg troer vel, at her er meer end een underlig Kone udi Byen. Men efftersom Jomfruen holder for, at saadant skal kunde curere min Broder Eraste, naar han seer udi andre, hvor ilde deslige Qvaliteter lade, naar de tar Overhaand, saa skal jeg ogsaa giore et Forsøg med Monsr. Apicius; thi jeg talede ogsaa forgangen Uge med en Dame, som synes at have det Sind og de Qvaliteter, som han leder efter, men det samme er udi en saa forskrekkelig høy Grad, at jeg er vis paa, at hvor meget han roser saadant, saa skal han skilles med Væmmelse fra hende. Jeg skal ikke kunde sige, om samme Dame er Enke eller Jomfrue endnu.

Leonore. Det er ligemeget; men boer hun i dette Nabolav?

Helene. Jomfruen forlader mig, at jeg ikke kand sige det. Jeg kand tie lige saavel som hun. Sagte. Det er den Galanterie-Kræmerske, som boer i dette Huus.

Leonore. Hvorledes har da Jomfruen fundet hende?

Helene. Hun giør ikke andet end synger, leer, danβer og taler Galskab. Jeg saae hende aldrig tilforn; men hun aabenbarede mig hemmelige Sager, som hun ikke havde burdt betroet til hendes beste Venner.

Leonore. Menneskets Humeurer ere dog stridige. Jeg skal i det ringeste giøre et Forsøg med den ærbare Kone.

Helene. Og jeg, min Troe, med den galne.

Leonore. Jeg skal faae Crafte til at giøre Visit der i Eftermiddag.

Helene. Og jeg skal formaae Apicius til at beiøge den anden ogsaa i Eftermiddag.

Leonore. Saa kand vi siden fortælle hinanden, hvorban det er løbed af. Men jeg seer en kalde paa mig; jeg maa forlade hende lidt. *Hun gaaer.*

Scen. 2.

Helene.

Mademoiſ. Leonore har, min Troe, ikke Uret derudi. Jeg haaber, at Monſr. Apicius, naar han faaer denne underlige Kones Lader at see, jo skal faae Afſmag for hendes Artighed og med Latter siden fortælle mig hans Tanker derover; hvilket skal kunde give mig den beste Anledning at afmale hans eget Portrait og viſe, hvor hesligt det er. Det maa i det ringeste komme an paa et Forsøg. Men der seer jeg den underlige Kones Tiener. Jeg maa give mig lidt i Snak med ham. Hør, min Ven, har I længe tienet her i Huiet?

Scen. 3.

Helene. Henrich.

Henrich. Ungefær udi 3 Aar.

Helene. I er saamænd lykkelig at tiene hos en Dame, der er altiid saa lystig, saa gavmild og saa aabenhiertig.

Henrich. Hun har Ret, min kiære Jomfrue!

Helene. Den første Gang, jeg havde den Ære at see hende, betroede hun mig alle hendes hemmelige Sager.

Henrich. Ja, hvad Ont var derudi? Det er Tegn til et ædelt Hierte.

Helene. Got nok; men man kand dog giøre formeget af saadant.

Henrich. Man maa sige derom, hvad man sige vil, saa er det dog en Dyd.

Helene. Jeg beder om Forladelse, alt hvad man giør formeget af, taber Navn af Dyd. Det er ogsaa en Dyd at være gavmild, men naar den gaaer for vidt og bliver til Ødselhed, er det en Udyd, hvilken er ligesaa lastværdig som Gierrighed.

Henrich. Jeg har kun maadelig studeret. Derfor vil jeg ikke agere hendes Sag.

Helene. Jeg beder at I vil formelde min Respect til hende. Men jeg maa hen at see, hvor Jomfrue Leonore blev af; jeg glemte at sige hende noget.

Scen. 4.

Henrich. Leonore.

Henrich. Dersom denne Jomfrue kom nu i Formiddag til os, skulde hun ikke meer kiende min Madame, saa ond og traurig er hun nu, mens mindre hun har faaet andet Sind, siden jeg gik ud.

Leonore. Jeg seer, at hun er alt borte. Men det er vist Tieneren til den underlige Kone, jeg nyeligen talede om. Hør, min Ven, tiener I ikke her?

Henrich. Jo, jeg giør saamænd.

Leonore. Jeg beklager Jer og alle dem, som har saadant Herskab.

Henrich. Hvi saa?

Leonore. Det er den fortrædeligste Kone, som jeg nogentiid har seet.

Henrich. Kand nok være.

Leonore. Jeg har aldrig kiendt nogen saa traurig, saa karrig og saa mistænkelig.

Henrich. Det er ikke min Skyld.

Leonore. Jeg skal aldrig sætte min Fod inden hendes Dør oftere.

Henrich. Ligesom hun finder det for got.

Leonore. Thi jeg har, min Troe, ingen Lyst til at overfuses oftere.

Henrich. Hun har Ret derudi.

Leonore. Men saae I ikke en Jomfrue her nyeligen?

Henrich. Jo, jeg saae nyelig et Menneske, klædt som en Jomfrue. Om hun endnu er Jomfrue, det er noget, som jeg ikke skal kunde sige. Hun gik den Vey. *Leonore gaaer.*

Scen. 5.

Henrich.

Dersom jeg vilde daglig øve mig i at forsvare min Madame, kunde jeg med Tiden blive en stor Procurator hvis Hoved-Dygtighed bestaaer nu i at rose en Ting, nu igien at forsvare det, som er lige tvert imod den samme. Jeg behøver intet andet Uhrverk end min Madames Sind; thi naar hun 8 eller 9 Gange om Morgenen har været vexelviis from, arrig, gudfrygtig, ugudelig, verdslig, geystlig, ødsel, sparsom, aabenmundet, taus, ydmyg, hofmodig, saa veed jeg, det er ikke langt fra Middag; og naar hun om Eftermiddagen har spillet ligesaa længe Bold med hendes Sind, veed jeg ungefær, at det er Aften. Da hun visede mig i Byen, talede hun om lutter Huusholdning, sukkede over Tidernes Vanskelighed og skikkede mig efter denne Rug-Simle, hvoraf hun vil æde den halve Deel til Frokost. Jeg har længe grublet paa, hvad det kand være, og endelig efter lang Speculaß faldet paa de Tanker, at der maa være en 5, 6 Siæle i hende, som føre Krig sammen. En gudfrygtig Siæl, hvilken, naar den faaer den ugudelige Siæl under sig, blir Madamen gudfrygtig, saa længe det varer. Den menagerlige Siæl, naar den faaer den ødsele paa Knæerne, saa blir hun menagerlig og skikker mig i Byen efter en Rug-Simle til Frokost; medens jeg er i saadant Ærende, hender det sig at den ødsele Siæl faar Overhaand, saa vil hun have Sukkerlade. Den lystige Siæl faaer Overhaand saa skal jeg ud i Byen undertiden i saadant Veyr, som en Hund ikke vil gaae ud udi, for at skaffe hende Compagnie; medens jeg er ude, spiller den traurige Siæl Mester, da finder jeg hende græddende over Taare-Perien, naar jeg kommer tilbage. Undertiden har hun to Passioner

paa eengang, som for Exempel: jeg saae hende i Gaar dantze og græde tillige; da, kand jeg tænke, tvende Siæle paa eengang regierede, og da gaaer det til, ligesom i et Huus, hvor Mand og Kone, som ere stridige og lige stærke, vexelviis regierer, thi da kand man lige saa liden Grund finde i Huusholdningen, som jeg kand finde udi vor Madames Sind. Mig synes, at den rette Aarsag er vel nok troffen for en ustuderet Person, som jeg er; thi af Veyrligt kand det ikke komme, eftersom jeg har tit seet hende græde udi Soelskin og dantze udi Sluus. Men see! der er Mag. Petronius. Jeg maa give mig lidt i Snak med ham; han er en lærd Mand, som kand give mig Aarsag til saadant.

Scen. 6.

Petronius. Henrich.

Petronius. Hør, Henrich, hvem skal have den Simle?

Henrich. Jeg veed, min Troe, ikke.

Petronius. Hvilken Snak! Hvem har stikket dig efter den?

Henrich. Madamens sparsommelige Siæl, som var Vormester over de andre Siæle, da jeg gik ud.

Petronius. Hvad Pokker er det for Snak, Henrich! Du maa ikke have vel udsovet i Nat. Hvorledes lever ellers din Madame?

Henrich. Skam, der veed, om mit Navn det er.

Petronius. Jeg troer, den Dreng er gal. Kandst du ikke sagte svare mig til det, som jeg spør dig om, nemlig hvorledes din Madame lever?

Henrich. Maatte jeg spørge Monsieur først, om vi faaer got Veyr i Morgen?

Petronius. Det kand hverken jeg eller nogen sige forvist, Henrich! Nu er det ont Veyr, men det seer dog ud til at blive got Veyr i Morgen; ellers er intet mindre at bygge paa end Vind og Veyrligt.

Henrich. Jeg meener dog, at min Madames Humeur er mindre at bygge paa. Det er vel sandt, at Veyrligt løber noger galt, især udi April Maaneb; men i min Madames Sind regner det og er Soelskin 16 Gange om Dagen, endogsaa udi Julii Maaneb. Hvad kand man kalde saadant paa Danst?

Petronius. Man kalder slige Folk paa gammel got Danst: Vægelsindede.

Henrich. Men hvoraf kand saadant komme? mon saadanne Mennesker har ikke meer end een Siæl?

Petronius. Ach ney, Henrich! det kommer af Blodet, ex circulatione sangvinis majori vel minori; vitium illud est in sangvine, non in anima, exempli gratia, si . . . forstaaer du mig?

Henrich. Erbe mirbe sirbe sarbe larbe skaarbe maarbe kaarbe, forstaaer I mig?

Petronius. Ney, jeg forstaaer ikke Kragemaal.

Henrich. Jeg forstaaer ikke heller Kloster-Latin. I lærde Folk er, med Permission at sige, ligesom I ere galne. Det er jo let at begribe, at man maa ikke snakke Latin med mig. Siig mig derfor paa got Danst, hvoraf saadant kand komme.

Petronius. Der kand findes en Hob onde, *Galdefulde Vædsker i et Menneskes* Legeme, som nu regiere meest udi een Deel af Legemet, nu udi en anden, hvorefter Sindet dreyer sig; naar de onde Vædsker sætter sig meest for Hiertet, er man melancholisk, og naar de forflytter sig, blir man glad igien.

Henrich. Ey, Monsieur, det er ikke saadant, som jeg spør om. Var det her nu saaledes beskaffet, at min Madame var stundum bedrøvet, stundum glad, saa kunde man tilskrive Blodet og Vædskerne saadant. Men hun er stundum saa fortroelig, at hun skulde fortælle end sin Uven, hvor mange Gange hun har ladet sig forlyste siden hendes Mands Død, stundum igien saa mistænkelig, at hun sætter Ord paa Skruer, endogsaa for hendes beste Venner. Een Dag er hun syg af Sult, en anden af formegen Mad. Een Dag løber hun for Mandfolk, en anden løber hun efter dem. Nu kand Folk ikke lide hende fordi hun er formeget taus, nu fordi hun er formeget snaksom. Nu blir hun vreed, naar man taler vel om Folk. Nu blir hun vreed, naar man taler ilde om de samme. Nu holder hun for, at alting regieres af en Slumpe-Lykke. Nu tilskriver hun Himmelens Direction, at hendes Grød ikke er bleven sveen eller at hendes Caffee er klar og har en ny Modens Smag. Nu er hun syg af Arbeyd, nu af Dovenhed.

Petronius. Det kommer altsammen af Vædskerne.

Henrich. Kommer det af Vædskerne, saa skulde jeg tænke, man kunde finde noget paa Apotheket at curere Mistanke og Ugudelighed med.

Petronius. Om saadant kand cureres med noget paa Apotheket eller ey, det maa Docterne sige. Jeg siger kun, som en Philosophus, at det kommer af Vædskerne.

Henrich. Og jeg siger, som ingen Philosophus men som et fornuftigt Menneske, at det kommer ikke af Vædskerne.

Petronius. Ey, vil du disputere det, som alle lærde Folk ere eenige udi?

Henrich. Lærde Folk eenige! Jeg har aldrig hørt min Livs-Tiid, at lærde Folk er eenige hverken i det eller andet.

Petronius. Jeg følger Aristotelis Meening efter derudi, saavelsom i andet.

Henrich. Ey, hvad var det for en Mand?

Petronius. Det var en stor Philosophus, som har levet for henved 2000 Aar siden.

Henrich. Og jeg følger Fornuften, som har været til fra Methusalems Tider.

Petronius. Hvad er da din Meening?

Henrich. Hvad vil I da give mig derfor? thi jeg sælger min Viisdom ligesaa dyrt som en anden. I Lærde tar jo Penge for alting og har det mindre fornøden end jeg og mine Lige. Dog, paa det I skal see, at jeg er ikke misundelig, da vil jeg give tilkiende de naturlige Aarsager, som jeg efter lang Speculatz har udgrundet. Jeg har hørt sige af lærde Folk (thi jeg tiente hos en Tydsk Balbeer, førend jeg kom her), at eens Siæl undertiden kand forflyttes i en anden. Nu kand det være, at maaskee paa samme Tiid, som min Madame blev fød, en Rev, en Gaas, et Egern, en gammel Kat, en Hiort, en Skielpadde, en Fisk, en Skade, en Ulv, et Lam ere døde, og deres Siæle

allesammen har taget Logemente udi Madamen, hvor de endnu er og blir, saalænge hun er saa vægelsindet. Naar nu Gaase-Siælen fører Regiment, saa har hun Gaase-Forstand; naar Ulve-Siælen regierer, faar jeg Hug og onde Ord for ingen Ting; naar Fiske-Siælen har Magten, sidder hun og maaber i Selskab, og naar Skade-Siælen er Bormester, løber Munden paa hende som Hiulene paa en Post-Vogn.

Petronius. Ha, ha, ha! det er Skade, Henrich, at du ikke har studeret.

Henrich. I meener maaskee, saa havde jeg end bleven galnere, end jeg er.

Petronius. Men er det vist, at din Madame er saa vægelsindet?

Henrich. Ja, min Troe, er det vist. Jeg har øvet mig i at efterabe hende, og svær vor Stue-Pige, at hun vil heller see mig agere saaledes end gaae paa den stærke Mand eller høre paa Chilian og Hans Wurst.

Petronius. Ach, hierte Henrich, lad see noget ogsaa, hvor du bær dig ad!

Henrich. Ja nok! For Exempel: nu er jeg i god Humeur. Hør, Monsieur, den største Fornøyelse for mig er, at jeg kand komme i Selskab med lærde Folk, besynderlig saadanne, som min Herre, af hvis Mund der flyder lutter Honning, af hvis Tale end Stene maa bevæges. *Han tier lidt og stryger sig om Øynene.* Monsieur, I er en lærd Mand, men I er ogsaa en Pedant; jeg hører undertiden heller min Kokke-Pige tale end Jer, thi hun taler fornuftigt, udi en slet Kokke-Pige-Stiil, og I fører Pølse-Snak udi en lærd Stiil.

Petronius. Ha, ha, ha!

Henrich. Nu paa en anden Maade. *Tar en Stoel.* Vil Monsieur ikke behage at sidde ned? Jeg beder ham derom; han skal, min Troe, ikke staae. Giør mig den Fornøyelse, min Herre, at sætte sig! *Naar Petronius vil sætte sig, trækker han Stolen under ham, saa han falder paa sin Rumpe, og siger da Henrich:* Monsieur! den Stoel er for god for Jer; vil I sidde, saa kand I sidde paa Benken.

Petronius. Hør, Henrich! jeg forlanger paa saadan Maade ikke, at du skal agere længer.

Henrich. Ey, Monsieur, bilder Jer kun ind, at det kommer af Vædskerne, saa kand I umuelig blive vreed. Nu vil jeg fare fort; thi det er kun en Begyndelse. Monsieur skal have sin Fornøyelse deraf.

Petronius. Ney, Henrich, du kand fuldføre Comoedien for Stue-Pigen.

Henrich. Monsieur maa ikke tage min Dristighed ilde op. Jeg giorde det kun for at forklare ham Sagen saa tydelig, som mueligt var.

Petronius. Man kand aldrig agte, hvad Tienere sige om deres Herskab. Jeg holder for, at hun er en af de behageligste Folk i Byen; thi saa tit jeg har havt den Ære at tale med hende, har hun begegnet mig med største Hoflighed.

Henrich. Jeg er bange, at Monsieur er bleven vreed paa mig, og jeg har stiemtet for stærkt.

Petronius. Ach ney, jeg kand nok taale Skiemt. Jeg har kun alleene ont af, at du taler saa ilde om din Madame.

Henrich. Jeg troer ikke, at Monsieur har Tanke til hende?

Petronius. Jo (her imellem os at sige) Henrich, saa er hun den Dame, jeg har meest Estime for.

Henrich. I har Fanden heller? Havde jeg vidst det, havde jeg, min Troe, ikke talt saa meget Galskab. Men har Monsieur Tanke til at gaae noget videre end at have en ordinaire Estime for hende?

Petronius. Jeg vil gaae saa vidt, som jeg kand.

Henrich. Ikke vil Monsieur have hende?

Petronius. Det er virkelig mit Forsæt.

Henrich. Ret til Kone?

Petronius. Ja, hvad andet?

Henrich. Min Herre! saa tar jeg mine Ord tilbage og forsikkrer, at det er lutter Løgn, alt hvad jeg har fortalt om hende.

Petronius. Jeg troede i Sandhed ey heller det ringeste deraf.

Henrich. Havde min Madame havt nogen af de Qvaliteter, som jeg bestrev, saa havde det været ilde af mig at male hende saadan af. Men efterdi hun just er Exempel paa Bestandighed, saa liber hun ikke derved. Som for Exempel om jeg vilde sige, at Monsieur var en Pedant, det var ilde giort af mig; thi saasom han er en grundlærd Mand, saa kunde Folk tænke: Det kand vel være. Han kand maaskee have en Rem af Huden, eftersom en Pedant og en lærd Mand, hvorvel de aldeles ikke ere eet Slags Folk (thi det var Synd at sige), saa blir de dog regnet som Søskende-Børn. Men om jeg sagde, at min Herre kunde hverken skrive eller læse i Bog, det kunde strax alle Folk høre var Giekkerie. Ligesaa er det med min Madame; thi saasom hun er altiid lige eens, ligesom I seer denne Simle, saa liber hun intet ved saadan Tale. Men vil Monsieur tale med hende nu? Det er noget tiligt; Boden er ikke endnu aaben.

Petronius. Ney, jeg veed en Steds, hvor hun er buden i Formiddag. Der kommer jeg ogsaa. Adieu! *Han gaaer.*

Henrich. Da jeg hørte, at han var forlibt, salede jeg om. Men det kand jeg sige, at faaer han hende, saa faaer han sexten Lykker og Ulykker om Dagen; ikke uden han er saa lærd, at han kand mane nogle af de onde Siæle ud. Men der seer jeg Pernille kommer og aabner Boden. Er Madamen iklædt, Pernille?

Scen. 7.

Pernille. Henrich.

Pernille. Ligesom hun skulde gaae til Bryllup.

Henrich. Da hun stikkede mig i Byen efter dette Brød, var hun saa stiden som et Sviin. Maaskee hendes artige Siæl nu spiller Mester.

Pernille. Gak til Blocksbierg med din Sladder! Men stod her ikke nyelig en Mand, som du talede med? Vilde han tale med nogen her i Huset?

Henrich. Det er en Mand, som heder Mag. Petronius.

Pernille. Vilde han tale med Madamen?

Henrich. Han vilde, min Troe, meer end tale med hende, om han maatte raade sig selv. Han

er gandske forlibt i hende, og hun er ligesaa forkrammerered udi ham i mine Tanker. Dersom hun gaaer ud i Dag, er det for at tale med ham paa det tredie Sted.

Pernille. Hvad siger du? Men har han Midler?

Henrich. Hvad ellers? Han har alle sine Lommer og Lædiker fulde af Philosophie.

Pernille. Der vil, min Troe, andet end Philosophie til at sætte Boe.

Henrich. Sandt at sige, saa kiender jeg ham ikke uden af Person; men han veed mit Navn og har udspioneret alting her i Huset indtil Hunde og Katte, saa jeg troer, at han kiender dig ogsaa.

Pernille. Men hvoraf veedst du, at han elsker Madamen?

Henrich. Han har sagt mig det selv.

Pernille. Jeg beklager ham da af mit gandske Hierte. Men der seer jeg Madamen.

Scen. 8.

Lucretia. Henrich. Pernille.

Lucretia. Henrich, hent mig en Portechaise! Jeg vil ud.

Henrich. Vil Madamen lade sig bære udi dette heslige Vehr?

Lucretia. Ingen Raisonnemens! giør som jeg siger!

Henrich til Porteurerne. Hører, I tobenede Heste, kommer hid med Jer Æske!

Lucretia. Henrich, gak ind og pynt dig noget, du skal ud med mig!

Pernille. Hun vil da gaae ud Madam?

Lucretia. Ja, Pernille, jeg maa endelig ud.

Pernille. Ha, ha, ha!

Lucretia. Hvad vil den Latter betyde?

Pernille. Jeg veed den hele Hemmelighed, Madam!

Lucretia. Hvilken Hemmelighed?

Pernille. Der er en vis Magister Petronius. Det er ikke for intet, at han gaaer og støver saa omkring Huset. Jeg veed, at han er forlibt i Madamen.

Lucretia. Hvem har sagt dig det?

Pernille. Henrich.

Lucretia. Hør, Pernille, du est en Næseviis. Er det ikke uforskammet, at en Tieneste-Pige tør saaledes tale udi sit Herskabs Nærværelse? Dersom du aabner din Mund for at tale videre derom, da skal jeg kiøre dig paa Dørren.

Pernille. Jeg beder om Forladelse. Jeg skal ikke tale meer derom. Undertiden bærer Madamen stor Fortroelighed til mig, undertiden igien har hun mig mistænkt. Har jeg vel nogen Tiid røbet hende?

Lucretia. Det siger jeg endelig ikke.

Pernille. Hun maa herefter beholde hendes Hemmeligheder for hende selv. Jeg skal aldrig forlange at vide noget deraf.

Lucretia. Nu, giv tilfreds, jeg skal aabenbare dig den hele Sag.

Pernille. Ney, jeg er ikke nysgierrig, Madam!

*Lucretia. Denne Pige er forbandet vanske*lig. Lar os gaa ind jeg skal fortælle dig den hele Sag.

Pernille. Ach!

Lucretia. Nu vil jeg, at du skal vide den.
De gaae.

Henrich kommer ud igien i Liberie. Jeg var nys et Sviin; nu er jeg bleven til en Lakey. Om en Time blir jeg nok forvandled til et Sviin igien. Min Klæde-Dragt er som et Vehr-Glas paa Madamens Sind. Hun er i mine Tanker med Monsieur Pedants Permission, som nyelig tog hendes Partie, den underligste Qvinde paa Jorden. Naar det er ont Vehr, saa gaaer hun, og naar det er Soelskin, saa lar hun sig bære. Men det er best at tie. Der kommer hun. Ach Himmel! er det mueligt? Er det Madamen? Nu seer hun jo ud som en gammel Huus-Postil.

Lucretia slet klædt. Henrich! har du bestilt Portechaisen?

Henrich. Ja, der staar den.

Lucretia. Det var ret ilde.

Henrich. Hvi saa?

Lucretia. Jeg har betænkt mig igien. Jeg vil gaae til Fods.

Henrich. Er det mueligt, at et Menneske saaledes .....

Lucretia. Ingen Slibber Slabber! Siig til Porteurene, at de ikke umager sig denne Gang. Naar jeg har besluttet en Ting, maa det staae fast.

Henrich. Men, Madame!

Lucretia. Du kiender jo min Bestandighed. Jeg har besluttet at gaae til Fods. Det er nok.

Henrich. Jeg har aldrig havt den Ære at kiende hendes Bestandighed. Hør, I gode Æskedragere, Madamen har Jer ikke nødig denne Gang! Hendes Bestandighed tillader hende ikke at holde sit Løfte. Lucretia gaaer ud og de andre ind.

ACTUS II.

Scen. 1.

Eraste.

Det er nogle forstyrrede Moder i denne Bye, naar man vil ansee dem med rette Øyne. Det synes vel en Hoflighed af en Mand, at han tilbyder mig sin Tiener, for at lyse mig, og sin Vogn, for at kiøre mig hiem. Men naar man grunder nøye derpaa, saa falder det saaledes ud: Monsieur! vil I ikke være af den Godhed at give min Tiener 8 Skilling, for det I var her? hvortil jeg svarer: Ney, saa min Troe, vil jeg ikke; hvorpaa han siger: I skal saamænd ikke komme af mit Huus, førend I giver min Tiener 8 Skilling; og holder mig saa længe, indtil jeg maa beqvemme mig dertil. Nu hender det sig, at jeg samme Aften har et Ærende hos flere; saa byder en anden mig sin Vogn til at kiøre hiem. Saa raisonnerer jeg ved mig selv: Der 8 ß, der atter 8 ß, og her en Mark til Kudsken, det gaaer ikke an; protesterer derfor af al Magt mod den Høflighed. Men det hielper ikke; thi han giør sin Saligheds Eed paa, at jeg skal

give hans Kudsk en Mark eller 12 ß. i det ringeste. Nu er en saa høflig og byder mig til sig paa Landet; han svær paa, det skal ikke koste mig en Skilling, skikker derfor sin egen Vogn efter mig. Det er jo meget skikkeligt. Jeg er jo forbunden at giøre den Mand til gode igien, naar han kommer til Byen. Han paastaaer endelig ikke som en Ret, at jeg skal giøre ham Vederlag igien i mit Huus, men alleene at jeg skal give hans Kudsk fast lige saa meget i Drikke-Penge og undertiden mere, end jeg kunde give for en Retour-Vogn, og at jeg for Natte-Leye giver hans Stue-Pige en Daler eller to, ligesom jeg har været længe i hans Huus til. En anden har en gammel Hare liggende, den skyer han til en Bonde, som reyser fra Callundborg eller Corsøer til Kiøbenhavn. Det er jo en Høflighed; men naar jeg har betalt Fragt, Accise og Drikke-Penge derfor, saa er jeg vis paa, at Haren er betalt. Den eeneste Forskiel imellem at kiøbe en Hare og at faae en til Foræring er, at jeg for det sidste maa skrive et Compliment-Brev og give 6, 8 ß. til Post-Penge oven i Kiøbet. Derfor var en vis Mand fordum saa snild i Jylland, at naar han vilde forære Amtmanden et par Høns, tog han sin Tieneres Liberie paa, for at oppebære Drikke-Pengene selv; og saasom Amtmanden var en raisonnable Mand, befandt han sig ikke ilde ved slige Foræringer. Man kand ødelegges her i Landet endogsaa af Folkes Høflighed; thi alting skal være saa stort, den eene vil være meer generenx end den anden, og vi ere dog Staadere tilsammen. Jeg har kun forsøgt den mindste Deel; naar jeg bliver gift engang, faaer jeg at vide meer deraf. Kunde jeg dog ikkun faae en Kone, som var lige saa sindet som jeg, skulde det have gode Veye. Vi vilde for det første ingen unyttige Gaver skienke hinanden. Vi skulde lade Præsten udi nogle faa Venners Nærværelse vie os sammen og derpaa uden videre Ceremonier smuk gaae til Sengs. Jeg vilde se paa den, der torde sige, at vi vare derfor ikke Ægtefolk eller i alle Maader ligesaa gode som de andre, der dantse til Sengs med Machroner og Masepaner i Maven. Naar min Kone kom i Barsel-Seng, skulde hun ingen lade det vide og derved spare baade paa sine Penge og sin Hilsen, og skulde hverken Præst eller Degn blive fede derved, og vilde jeg see paa den, der torde sige om mit Barn, at det ikke var lige vel døbt for det. Han, som dræber Folk med Sang-Klokkerne, skulde aldrig bede Livet af nogen af mine Børn; thi ingen af dem skulde efter Tacten føres til Graven. Men hvor finder man saadan Kone i Kiøbenhavn? Jeg finder vel Madam Leonore at være en fornuftig Jomfrue, hvorfore jeg og præfererer hende for de fleste Fruentimmer, som jeg kiender her. Men der er dog noget at sige paa hendes Opførsel, saa at hvor ofte jeg har sat mig for at aabne mit Hierte for hende, saa dog bliver jeg tvivlraadig, saa ofte jeg eftertænker hendes Levemaade. Hun har nylig talt om en Dame, som skal boe i dette Huus, og giort saadan Beskrivelse over hende, saa at jeg brænder af Begiærlighed at tale med den samme; men der maa ingen være hiemme, thi Boden er tilluft. See, kommer der ikke Apicius, Leonores Broder. Det er best, at jeg gaaer min Vey; thi han importunerer mig altiid enten med daarlig Snak, eller han vil laane Penge.

Scen. 2.

Apicius.

Det var pardieu billigt nok. Lad mig see: En Hønsekiød-Suppe med Boller, en Kalkunsk Hane, et Fad Karper, et Fad Karusser, en Mandel-Terte, foruden adskillige smaa Bi-Retter, for en Rigsdaler pro Persona. Man kand jo aldrig anvende sine Penge bedre. Det var og en herlig rød Viin, vi havde, saa puur, saa syver, som man kand faa den i Bordeaux. Den rhinske Viin derimod syntes mig ikke saa vel om; Jeg kunde strax smage, hvor man havde hentet den. Jeg vil ikke rose mig selv, men det kand jeg sige, at saa snart jeg faaer en Viin paa min Tunge, skal jeg ungefær sige, om den er fra Abesteen, Bech, Soel, Fabricius eller Viil. Jeg hører ellers, at man skulde have faaet en skiøn Viin i de 3 Romere, der vil jeg hen for at prøve den. Kunde jeg have det hele Aar igiennem slige Dage, som jeg har havt i disse 8 Dage i Rad, byttede jeg ikke Stand med en Churførste; thi jeg har spiset hver Aften Harer, Agerhøns, Østers. De Østers var excellente, vi fik i Gaar Aftes, men de vare ikke tillavet efter min Smag. Østers maa ikke stoves uden i deres egen Sauce, ellers vil jeg ikke reyse mig op for dem. Der er ingen Ting, jeg kand ærgre mig meer over, end at see god Mad ilde tillavet, som for Exempel: den søde Suppe vi havde i Overgaar paa de skiønne Gedder; jeg kand blive gal, naar jeg tænker derpaa, thi Gedderne var ellers saa deylige og laae saa krusede paa Fadet, saa at et halvdød Menneske kunde alleene leve op af at see paa dem. Mig synes, at saadant er lige saa galt som at komme Sirup i Caffee. I Morgen skal jeg hen en Steds, hvor jeg faaer kun faa Retter, men vel tillavede: en god Grillade, som jeg garanterer for er vel stegt, en Ret Fisk med sin rette Suppe, en Kalkunsk Hane, som er jaget en heel Time i Gaarden, forend den blev dræbt, og en Viin, som jeg er vis paa smager ikke af andet end af Druerne; thi jeg har bundet en af mine gode Venner, som skal løse sig i Morgen. Det Beste, som er ved Almanakerne, er disse Navne-Dage; for Resten maatte man skaffe dem af, naar man lystede. Jeg vil sætte mig paa en Hest og ride i Morgen Formiddag alleene for at faae Appetit. Men der seer jeg Jomfrue Helene.

Scen. 3.

Apicius. Helene.

Apicius. Nu, hvor gaaer det, lille Jomfrue? man ser hende saa sielden. Hvad godt Nyt? Hvor mange Barsel-Stuer har hun været udi denne Uge?

Helene. I skal nok see, at man gaaer hen at giøre ham Regnskab for saadant.

Apicius. Ingen nye Partier?

Helene. Jeg troer, han bilder sig ind, at jeg gaaer om og søger i Byen for at høre Nyt; vil

I spørge mig, hvor mange Alen Kniplinger jeg har kniplet i denne Uge, det kand jeg sige Jer.

Apicius. Ey, skulde hun kniple! hun er alt for artig til det.

Helene. Jeg er ikke bedre end hans Søster, Jomfrue Leonore.

Apicius. Ey, min Søster har ikke været i Moden mange Aar; hun er ikke at regne mod Jomfruen. Men veed hun da intet Nyt?

Helene. Ney, saamænd veed jeg ikke.

Apicius. Da skal jeg kunde sige hende Nyt.

Helene. Hvad er det?

Apicius. Drengene paa Gaden løbe om med en Spaadom, som er nyelig trykt, at mod Verdens sidste Tider alle Jomfruer skal gaae med Kniplings Skiørt.

Helene. Det er sandt nok, men der staaer i samme Spaadom, at paa samme Tiid alle unge Karle skal være blinde.

Apicius. Ha ha ha! det kalder jeg et Bon mot; jeg vil saamænd kysse dig derfor lille Helene!

Helene. Herre Gud hvor heftig han faaer det!

Apicius. Ach, charmante Jomfrue, maa jeg røre kun med den lille Finger paa hendes Bryst?

Helene. Ey, saa harceleer!

Apicius. Ach, ikkun med den lille Finger?

Helene. Jeg troer den Karl spøger.

Apicius. Har Jomfruen Snørlif paa i Dag?

Helene. Ney, vi giør os ikke saa gemeen at gaae med Snørlif, det er altsammen gammeldags.

Apicius. Maa jeg ikke føle, om hun har Snørlif paa.

Helene. Ey, see her; jeg skal, min Troe, sige det til Jer Søster.

Apicius. Gud bevare os vel, hvor pene disse Jomfruer er her i Landet; da er Franske og Engelske Jomfruer anderledes. Dersom ikke Jule-Lege var her i Landet, maatte man forsmægte, thi det er den eeneste Tid om Aaret, de ere noget tamme; da kand man endelig faae et Kys. Bild Eder ind Jomfrue! at det er Juul; hvad skal den giøre, som eyer dette Pant?

Helene. Den skal holde sin Mund og skiøtte sig selv!

Apicius. Hvor kand saadan artig Jomfrue give saadan slet Dom?

Helene. Jeg er ikke artig Monsieur; thi jeg har hverken været i Frankrig eller Engeland. Er han forlegen for artige, lystige Fruentimmer, som veed at leve, see da vil jeg recommendere ham en Dame, som skal være efter hans Sind, og samme er lige saa tam i Faste-Tider som i Julen.

Apicius. Vil da Jomfruen have den Godhed at føre mig an?

Helene. Han maa føre sig selv an.

Apicius. Jeg har jo ingen Adresse.

Helene. Der kand han let faae Adresse; det er en Kone, som sidder stedse i en aaben Bod; han kand anvende et par Skilling paa noget smaat Galanterie, saa faaer han baade Varer og Snak for Pengene.

Apicius. Hvor boer hun?

Helene. Her næst ved Jeg har aldrig været der før i Dag, men hun tracterede og embrasserede mig, som vi havde været kiendt i hundrede Aar.

Apicius. Er hun ogsaa kiøn?

Helene. Ja vist, hun er temmelig kiøn.

Apicius. Den Dame maa jeg, min Troe, see engang.

Helene. Det bliver nok ikke ved eengang; thi hun har alle de Qvaliteter, som Monsieur leder efter, og som han siger ikke er at finde hos Fruentimmer her i Landet.

Apicius. Men hvor bor hun?

Helene. Jeg sagde ham jo nyelig, at hun boer i dette Huus.

Apicius. Jeg har, min Troe, glemt det.

Helene. Ha, ha, ha! han er, min Troe, alt slagen.

Apicius. Forlad mig, Jomfrue, hun bedrager sig derudi. Men a propos, er hun ogsaa smuk?

Helene. Ja vist er hun meget smuk, ha, ha, ha!

Apicius. Fixeer mig ikke, Jomfrue, nu erindrer jeg, at jeg har tilforn eengang spurt om det samme.

Helene. Adieu, min Herre, Lykke paa Reysen!

Scen. 4.

Apicius. Espen.

Apicius. Saa snart som Boden bliver aaben, skal jeg derind. Men der seer jeg Espen komme meget beleyligt Hør, Espen, har du nogen Kundskab i dette Huus?

Espen. Ney, Herre, aldeles ingen.

Apicius. Har du aldrig seet Konen i Huset?

Espen. Hverken Konen eller Manden.

Apicius. Der er ingen Mand i Huset.

Espen. Det er saa i alle Huse; thi Konerne agere Mænd og føre Regimentet allevegne. Men maaskee denne er Enke.

Apicius. Jeg er bleven gandske forlibt i hende, Espen.

Espen. Ha, ha! den Kiærlighed vil vel vare lige saa længe som Herrens andre Elskove.

Apicius. Siig ikke det, Espen!

Espen. Jeg vedder at inden Aften saa er Herrens Hierte logered udi et andet Qvarteer af Byen. Jeg har den Ære at kiende Herrens Hierte. Det gaaer ungefær lige saa rigtigt som Holmens Klokke. Men er den Kone saa behagelig og artig at . . . .

Apicius. Det skal jeg endelig ikke kunde sige dig.

Espen. Hvad Pokker vil det sige? Er I forlibet udi en, som I ikke kiender? Men er hun Enke eller Jomfrue?

Apicius. Det skal jeg ey heller kunde sige.

Espen. I giør mig gal, Herre. Er hun da smuk?

Apicius. Bryd mig ikke længer med dine forbandede Spørsmaale. Gid jeg faaer Skam, om jeg min Livs-Tiid har seet hende; men inden et par Timer skal jeg beskrive hende for dig. Nok er det, at jeg nu siger dig, at jeg er gandske forlibt.

Espen. Hvorfor Fanden er I ogsaa ikke forlibt udi Keyserens Dotter i Maanen? Dette er, min Troe, det selv samme.

Apicius. Jomfrue Helene, som jeg nys talede med, har beskrevet hende for mig. Kom, lar os gaae hiem. Jeg maa pynte mig noget.

Scen. 5.

Pernille. Henrich. Lucretia.

Pernille. Henrich. Madamen kommer! Jeg maa aabne Boden. See, der er hun. Hun gik ud til Fods og kommer tilbage udi en Portechaise. Det er en Original af en Kone.

Lucretia *stigende ned af Portechaisen.* Hvordan staaer til i Huset, Pernille? Har her været nogen, som har spurt efter mig?

Pernille. Slet ingen. Men hvoraf kommer det, at Madamen seer saa glad og fornøyet ud?

Lucretia. Jeg er i meget god Humeur.

Pernille. Det er mig kiært.

Lucretia. Jeg har aldrig gaaet meer fornøyet af noget Selskab.

Pernille. Hvorledes da?

Lucretia. Monsieur Petronius beviisede mig saadan Høflighed, saa jeg vil længe tænke paa ham.

Pernille. Men, Madam!

Lucretia. Intet Menneske er mægtig til at modstaae en Person af den Artighed.

Pernille. Jeg tænkte, at saadan Philosophus skulde ikke kunde sætte nogen Fruentimmers Hierte udi Brand. Men maaskee Madamen er bleevet indtagen af hans Lærdom og Veltalenhed?

Lucretia. Jeg skiøtter ikke meget om hans Lærdom.

Henrich. Madamen har Ret; thi det er ikke med de Slags Kugler man skyder Stormhul paa Fruentimrets Hierter.

Lucretia. Det er, min Troe, sandt nok; vi vare ikke meer end en Time sammen, og i den korte Tiid....

Pernille. Hvad giorde han da den korte Tiid?

Lucretia. Han tog mig til Side udi en Krog.

Pernille. Hvad?

Lucretia. Han kyssede mine Hænder.

Pernille. Videre!

Lucretia. Han faldt paa Knæe.

Pernille. Videre!

Lucretia. Han udøsede dybe Suk.

Pernille. Videre, videre!

Henrich. Videre, videre! Hvad Fandens videre vil du have? Er det ikke alt, hvad en ærlig Mand kand giøre udi offentlig Selskab?

Pernille. Det er ikke uden alt for meget.

Lucretia. Du est altfor peen, Pernille! du vil maaskee, at jeg skal giøre ligesom den Heltinde, hvis Navn jeg bær?

Pernille. Hvad giorde hun da.

Lucretia. Da hun blev beængsted af en forlibt Person, stak hun sig selv ihiel med en Dolk.

Henrich. Hvilket Taasse-Beest! Man finder nu om Stunder ikke flere slige Lucretier, siden Verden er bleven meer poleered.

Lucretia. Ney, min Troe, gior man ey.

Henrich. Mig synes, at det var nok saa heroiskt at stikke den ihiel, der negte et brav Fruentimmer sin Faveur, naar hun trængede.

Lucretia. Det er ikke saa taabelig sagt; men lar os gaae ind, for at aabne Boden.

Scen. 6.

Eraste. Lucretia.

Eraste. Jeg længes efter at see den Dame, som Jomfrue Leonore har beskrevet for mig. Jeg har længe ledet efter et Fruentimmer af den Charactere, men forgiæves; thi de fleste af vort Fruentimmer er saa ilde opdraget og saa hengivne til Vellyst, til Spil og Føyten, saa at gifte sig her i Byen er at komme udi Verden op til Ørene og siden at gaae med Bettelstaven. Men jeg seer, at Boden er aaben. Jeg maa derind. Ydmygste Tiener, min hierte Madame! Jeg skulde kiobslaae med hende, men jeg veed ikke selv, hvad det skal være.

Lucretia. Det vil ikke sige, min Herre, han er mig derfor ligevel kiærkommen. Vil han ikke have en Koppe Caffee? Jeg skal gierne have min Caffee ved disse Tider.

Eraste. Jeg skulde tænke den Slags Drik var skadelig for Madamen saavelsom for alle dem, der af Naturen er traurige; saa snart jeg drikker kun een Koppe, faaer jeg strax saadan Hierte-Klemmelse, saa jeg synes, ligesom jeg havde giort en Ulykke.

Lucretia. Ey, det er, min Troe, kun Indbilding. Henrich, bring en Koppe hid! For en halv Snees Aar siden hørte man nu aldrig tale saadant. Jeg bilder mig ind, det er gaaet saaledes til: En Jomfrue har maaskee engang af en Hendelse faaet ont og bildet sig ind, at det kom af Caffee, hvorfor det hele Naboe-Lag er falden paa samme Griller, og omsider den hele Bye er bleven saaledes anstukken, at de fleste Jomfruer kand faae ont alleene af Lugten. Jeg læser her en artig Passage om Indbildinger udi denne Bog.

Eraste. Det er maaskee de 12 Aandelige Betænkninger?

Lucretia. Ney, det er en Satyrisk Roman.

Eraste. Ey, bevare os vel! læser Madamen saadanne Bøger.

Lucretia. Ach ja, jeg er ikke uden for lystige Skrifter. Jeg har selv giort nogle Satyriske Vers, som jeg skal vise Monsieur, om jeg kunde finde dem. *Hun leder og synger midlertiid en fransk Vise.*

Eraste. Hvor kommer det, at Madamen sidder her i Boden i Dag.

Lucretia. For den samme Aarsag som i Gaar.

Eraste. Hendes Søster plejer jo ellers sidde udi Boden, hun som er saa meget stille.

Lucretia. Monsieur maa da have seet hende udi Skolen, der er hun nok stille, men naar hun er hiemme, springer hun baade over Borde og Benke.

Eraste. Ney, jeg meener hendes voxne Søster.

Lucretia. Jeg har ingen ældre end paa 6 Aar. Om Forladelse, Monsieur, jeg maa tælle efter mine Penge, hvor meget jeg tabte i Cinqville i Dag. *Hun begynder igien at synge en forlibt Vise.*

Eraste. Madame! Jeg tænkte at finde en Lucretia her, men .....

Lucretia. Han har deri ikke taget feyl; thi jeg heder ogsaa Lucretia.

Eraste. Hun svarer da ilde til hendes Navn, thi hun træder aldeles ikke i den Lucretiæ Fodspor, hvis Navn hun bær.

Lucretia. Det gior ey heller nødigt, Monsieur, thi den samme Lucretia var en taabelig Gaas. Det er nu om Stunder ikke meer Moden at myrde sig selv for at forsvare sin Kydskhed.

Erafte. Adieu, alamodiske Lucretia!
Lucretia. Adieu, Monsieur Hus-Postil!
Erafte. Adieu, kydske Thais!
Lucretia. Adieu, kydske Joseph!
Erafte. Adieu, Madame la Coqvete!
Lucretia. Adieu, Misantrope!

Scen. 7.

Lucretia.

Jeg har aldrig seet saadan urimelig Karl som denne. Han kommer her og skielder mig Huden fuld udi mit eget Huus. Jeg burte have ladet ham prygle paa Dør. paa det han en anden Gang kunde have desmeer Respect for Fruentimmer. Det synes, at den lumpne Karl var alleene hidkommen for at udøse sin Galde paa mig. Ach, hvor slet er dog ikke dens Vilkor, som maa altiid holde sine Dørre aabne og underkaste sig al Slags Folks Grovhed! Jeg vilde ønske, at jeg var indesluttet udi et Kloster, thi jeg finder kun liden Fornøyelse i Verden. Snart er man ikke udi god Humeur, førend der kommer et eller andet ont Menneske, som bringer en deraf igien. *Hun kaster Romanen under Bordet og sætter sig til at græde over en geistlig Bog.*

Scen. 8.

Apicius. Lucretia.

Apicius. Ach, charmante Madam, det er en dobbelt Avantage at kiøbslaae med dem.
Lucretia. Hvi saa?
Apicius. Baade faaer man de bedste Varer, saa og kand man tilligemed have den Ære at tale med den artigste Enke her i Byen.
Lucretia. Jeg er aldeles ikke af de Snaksomme, Monsieur! vil heller ikke taale saadant Skiemt.
Apicius. Bevare os, min søde Madam, hvo har bragt hende saa af hendes devlige Humeur?
Lucretia. Min kiære Mand, jeg er altiid, ligesom I seer mig nu.
Apicius. Hvo der troer saadant, har et Steen-Hierte. Men hvad er det for en Bog, Madamen studerer udi? Det er vel af Molieres Comoedier?
Lucretia. Nei saamænd, det er ikke Bog for mig; jeg sidder og læser lidt udi Taare-Persen.
Apicius. Taare-Persen? Ey, man blir saa melancholisk af saadanne Bøger.
Lucretia. Ney, vist ikke, jeg blir heller i god Humeur af saadanne Bøger.
Apicius. Ja, i visse Maader har hun Ret derudi; naar Sindet er besværet, kand man ufeylbarlig finde Trøst udi saadanne Bøger.
Lucretia. Ach ja; men man maa dog holde Maade ved saadan Læsning, thi man blir visselig noget melancholisk af saadanne Bøger.
Apicius. Men hvortil bruger hun denne Bog; jeg seer, det er en Satyrisk Roman?
Lucretia. Af den river jeg Blader ud og giør Kræmmer-Huse.
Apicius. Ey, det er Synd, Madame; det er en Bog fuld af nyttigt Skiemt.
Lucretia. Jeg har, min Troe, ikke fundet et sundt Ord deri.
Apicius. Ja, det er ligesom man vil tage den til; mod andre solide Bøger kand den ikke kaldes god.
Lucretia. Saa maa I da, kiære Mand, ikke have læset den med Eftertænksomhed; thi naar man seer det med rette Øye, finder man dog en mægtig Hob Got derudi.
Apicius. Det er selsom, Madamen roser og fordømmer sin egen Meening, alleene fordi den er i en andens Mund; dersom Madamens Artighed mig ikke var bekiendt, skulde man tænke, hun var noget bizarre. Men maaskee Madamen er ikke vel i Dag?
Lucretia. Ney, alle Fredags Eftermiddage pleyer jeg gierne have Hoved-Pine.
Apicius. Derfor skal jeg sige hende et got Raad: hun skal lade sig trykke en Almanak aparte med ingen Fredag udi.
Lucretia. I stiemter dermed, men det er, min Troe, dog saa: jeg kand sværge paa, at jeg mange Tider har været meget vel, men saasnart jeg har eftertænkt, at det var Fredag, er jeg strax bleven saa elendig, ligesom mit Hoved var kløvet ad.
Apicius. Ha, ha, ha, hvor disse Fruentimmer kand forstille sig! Hun bilder mig, min Troe, aldrig ind, Madam! at det er hendes Alvor; thi jeg har alt for god Underretning om hendes Artighed, at jeg skulde troe saadant. Ey, tag Masqven af, Madam! og vær ligesaa artig mod mig, som hun er mod alle andre Mennesker. Apropos, Madam! maa jeg være hendes Galand i Dag og føre hende med paa Comoedien?
Lucretia. Ney, Monsieur, det er mod min Religion. Jeg har været der eengang, men kommer der ikke saa hastig igien; thi jeg hørte dem bande engang nogle store Kiød-Eeder, hvorudover jeg ærgrede mig saa, at jeg ikke har forvundet det endnu.
Apicius. Jeg hørte en vis Mand sige det samme nyeligen, og der er dog ingen, som bander saa meget, som han selv. Jeg troer, der er gandske faa Huse i Kiøbenhavn, hvor der jo blir bandet meer paa een Dag end paa Comoedien i en Maaned. Den Forskiel imellem de Eeder, som falder paa Comoedien, og dem, der bruges i Folkes Huse, bestaaer fornemmelig derudi, at paa Comoedien forestiller man kun kaadmundede og ugudelige Personer, men uden for er man det virkelig; paa Comoedien bander man sielden, og det paa Skrømt, kun for at vise Folk, hvor ilde det lader, uden for bander man for Alvor, og det idelig. Gid jeg havde en Daler, Madam, for hver Gang en Kræmmer her i Byen bander paa, at en Alen Klæde koster ham meer i England eller Holland, end han sælger det her for. Men Madamen stiemter herudi saavel som i andet.
Lucretia. Jeg troer, min Troe, at den Karl spøger.
Apicius. Ikke, min Troe, saa meget som hun; thi jeg er lystig, men hun eengang saa meget som jeg. Ney, lad os nu tale Alvor! Jeg skal forære hende et Par artige Viser, som er nyelig giort; hun skal finde Fornøyelse saavel i Ordene som i Melodien. Den første gaaer saaledes. *Han synger en Vise og hun læser imidlertiid i Taare-Persen.*

Nu er den ude, Madam! thi der er ikke giort flere Vers.

Lucretia. Det er mig usigelig kiært.

Apicius. Den anden Vise gaaer saaledes: *Han synger en anden Vise og holder paa hende, som vil gaae bort. Hun slider sig endelig løs.*

Lucretia. Gaae Jer Gang, Næseviis!

Apicius. Men, Madame!

Lucretia. Men, Monsieur!

Apicius. Er det Materien eller Formen, som mishager hende i Versene?

Lucretia. Ingen af Delene; thi jeg har intet hørt derefter.

Apicius. Vil hun da, at jeg skal begynde paa nye igien?

Lucretia. Den Karl giør mig gal.

Apicius. Ach, min søde Engel, plag mig da ikke længer! *Han sætter sig udi Positur at kysse hende, hun gir ham et Orefigen, raaber Huus-Folket til Hielp, som driver ham paa Dør og lukker Boden.*

Scen. 9.

Apicius alleene.

Nu denne Gang blev jeg, mafoi, artig pudset; kand jeg spille Mademoiselle Helene et Puds igien, skal det være mig en stor Fornøyelse. Men det er til Pas for os Mand-Folk, efterdi vi ere saa lettroende. Kunde jeg Taasse ikke have eftertænkt, at det ene Fruentimmer aldrig gierne roser det andet? Thi naar de laster hinanden, kand man alleene troe dem; men naar de roser, er det alleene spotviis. Jeg er pardieu saa skamfuld, som jeg havde staaet i et Hals-Jern; havde der været endnu en underligere og meer bizarre og usasonlig Kone i Byen, havde hun stikket mig derhen. *Han gaaer.*

Scen. 10.

Lucretia. Pernille. Henrich.

Lucretia *med en Stok i Haanden.* Jeg seer ham ikke meer; han er borte til sin Lykke, thi jeg skulde have smurt hans Ryg.

Pernille. Men, Madam, betænk dog, hvad I giør! I underkaster Jer alle Menneskers Had ved Jer Opførsel.

Lucretia. Jeg estimerer ikke hans Had.

Pernille. Troer I vel, at et ungt hidsigt Menneske, som han er, kand fordøye saadan Medfart? Han vil visselig søge Leylighed til at hevne sig, og I vil staae Fare for Tort og Fortræd. Det er ikke den første, som I saaledes har handlet med. Madamen maa beflitte sig paa at fore et andet Levnet for ikke at bevæbne den hele Bye mod sig.

Lucretia *staaende længe udi Tanker.* Jeg bekiender, lille Pernille, at jeg gaaer noget for vidt udi denne Sag; men naar Galden begynder først at løbe over . . . .

Pernille. Madame, I maa holde Jere Affecter udi Tømme eller forlade Jer Handel. See engang til Jer Naboe-Kone: Hun hilser alle dem, som gaae hendes Bod forbi, ja hun krummer og bøyer sig end for en Laken, og derved tildrager sig stor Næring. *Lucretia græder*

Pernille. Forlad mig, Madam, at jeg saa driftig siger min Meening.

Lucretia. Jeg forlader dig det af mit gandske Hierte.

Pernille. Alt det, jeg siger, er af Kiærlighed til Madamen.

Lucretia. Jeg er forsikkret derom, Pernille.

Pernille. Og samme Kiærlighed bringer mig alleene til den Dristighed.

Lucretia. Skield paa mig, saalænge du gider, thi jeg har fortient det.

Pernille. I underftaaer Jer med en Kiep i Haand at anfalde en bevæbned ung Person.

Lucretia. Jeg tilstaaer, at det var en forskyrred Gierning.

Pernille. Hvis I havde slaget ham, han havde omkommet Jer paa Stedet udi sin Hidsighed.

Lucretia. Meener du det, Pernille?

Pernille. Jeg raaber Madamen, at hun tar sig vare; thi han seer ud til at være saadan en, der visselig vil hevne sig.

Henrich. Det er en Fandens Sag denne; thi dersom han ikke faaer Leylighed til at hevne sig paa Madamen, vil han gaae løs paa mig.

Lucretia. Jeg vil indslutte mig nogle Dage udi mit Kammer. Midlertiid vil vi finde Leylighed at stille ham tilfreds.

Henrich *sagte.* Jeg forlanger i det ringeste ikke at være Ambassadeur til den Freds-Tractat.

Lucretia. Henrich, du skal udspionere, hvor han boer!

Henrich. Det er at sige, Madam: Du skal gaae hen og lade dig slaae Arm og Been i Stykker.

Scen. 11.

Pernille. Lucretia. Henrich. En Lakey.

Pernille. Hvad vil dette Menneske her? *Lucretia og Henrich krybe under Bordet i Boden.*

Pernille. Hvad er hans Forlangende?

Lakeyen. Jeg har et Brev fra Mag. Petronius til hende, Madam!

Pernille. Jeg er kun hendes Pige. Vær saa god at bie et Øyeblik, Madamen skal strax komme. Madam! hvor er I?

Lucretia. Hvorfor røber du mig, Pernille?

Pernille. Kom kun frem; hun har ingen Fare denne Gang. Det er kun en Lakey med et Brev fra Monsieur Petronius.

Lucretia. Ach, nu kommer jeg mig igien.

Henrich. Jeg var alt død og begraven, og mig syntes ligesom jeg hørte, Sangklokkerne gik for mig; thi jeg tænkte, at det var den unge Jean de France, som nyelig gik vreed bort.

Lucretia *læser Brevet og kysser det.* Ach, min kiære Monsieur, jeg har aldrig faaet et meer angeneemt Brev. Formeld min ydmygste Respect til Monsieur Petronius og siig ham, der er intet Menneske paa Jorden, som jeg elsker og agter meer end ham. Ach, Pernille, han lover at fornøye mig i Aften med en Musik for min Dør. Siig til Jer Herre, Monsieur, at jeg elsker ham saa inderlig, at . . . . .

Lakeyen. Jeg skal ikke forsomme at sige ham det. *Han gaaer.*

Scen. 12.

Pernille. Lucretia. Henrich.

Pernille. Skiemmer Madamen sig ikke at giøre saadan forlibt Erklæring?

Lucretia. Hvad! Næseviis! Denne Pige knurrer alle Øyeblik. Nu siger hun, jeg er for stolt, nu igien, alt for høflig. Jeg har aldrig nogen Tiid kiendt saadan vægelsindet Pige.

Pernille. Madamen falder jo fra een Extremitet til en anden. Der fattes ikke andet, end at hun skulde have giort saadan Erklæring: Siig til Jer Herre, at jeg er færdig til at accordere ham den yderste Billighed.

Henrich. Du est dog en forbandet Knurrepotte, Pernille. Er ikke Madamen Herre over sit eget Legeme?

Pernille. Jeg tilstaaer det gierne. Derfor skal jeg lade hende giøre herefter alt, hvad hende lyster.

Lucretia. Læs kun dette Brev engang og døm saa, om jeg ikke har Ret.

Pernille *efter at hun har læset sagte.* Det er jo Begyndelsen af en Roman, Madame.

Lucretia. Hvad?

Henrich. Pernille har, saae jeg Skam, Ret derudi.

Lucretia. Tør du laste et Brev, som du aldrig har læset?

Henrich. Hvorfor ikke det, Madame? Pernilles Ansigt er mit Veyr-Glas, hvorefter jeg dømmer. De Krøller, hun slog paa Næsen, viser, at Brevet ikke duer for en Pibe Tobak.

Pernille. Han har, min Troe, udskrevet et Blad af Astrea eller Amadis. Ha, ha, ha! Jo meer jeg læser, jo meer stikker Pedanten frem.

Lucretia. Flye mig Brevet tilbage, at jeg kand læse det end engang. Du har Ret, Pernille! Begyndelsen kommer mig for at være af David Skolemesters Formularier. *Hun læser videre.* Ha, ha, ha! Denne Expression er tagen af Else Skoleholders Magaziner. *Hun læser videre og kaster Brevet paa Gulvet* Fy, for en Ulykke! han maa være en Hoved-Pedant, en fuldkommen Thomas Diaphorius. Dette torde jeg sige ham i hans Næse.

Pernille. Nu, nu, holdt Maade, Madam, og troe Jer ikke saa meget! Det er de Lærdes Skrivemaade.

Lucretia. Jeg tør vedde, at jeg skal finde det hele Brev udi Talanders politiske Stokfisk. Fy, fy! Jeg taaler ikke, at du tar hans Partie, Pernille.

Pernille. Jeg tar ikke hans Partie; tvert imod, jeg finder ingen Smag i Brevet. Jeg siger kun, at Madamen gaaer alt for vidt.

Lucretia. Snik Snak! lar os gaae ind. *Til Spectatores:* Denne Pige er forbandet vægelsindet.

Scen. 13.

Erafte alleene.

Satyriske Romaner, Comoedier, Tinqville, Thee og Caffee hver Dag, Raillerie, forlibte Viser; den Recommendation var jo god nok. Hun behøvede ikke saa mange Qvaliteter, een af dem var tilstrekkelig til at udplante mig Afskye for saadant Menneske; thi om et Fruentimmer var tækkelig og efter mit Sind i alle Maader, men brugte kun Snuustobak alleene, saa gav jeg hende strax Afskeed. Denne fattedes intet andet for at giøre alting fuldkommen, end at hun ogsaa skulde have taget mig ud paa Gaden at danze med mig eller anmodet mig selv om Kiærlighed, og maaskee, om jeg havde bleven der lidt længere, saa havde det ogsaa skeet. Nu har jeg levet udi 40 Aar, men er aldrig bleven saa skammelig fixeret. Men jeg har ikke fortient andet; thi naar jeg eftertænker alting, da maa og bør jeg tilstaae og bekiende for hele Verden, at jeg end i mine beste Klær er en af de største Taasser i Byen; thi der behøves kun Heste-Forstand at begribe dette, at naar du først har stødt et Fruentimmer for Hovedet, du ikke strax derpaa skal spørge hende til Raads udi Ægteskabs-Sager. Jeg vil give alle Folk Lov at belee mig. Min Tienere Christopher selv maa kalde mig en Nar; jeg vil med Taalmodighed høre derpaa og sige: Christopher, du har Ret! Havde den gode Jomfrue Leonore giort det mod en anden, kunde man taget det op som en Artighed; men hun veed, at jeg er en af de stilleste og ærbareste Mennesker her i Byen, at jeg taaler ingen Skiemt, men legger en Ting paa Hiertet, som er langt ringere end denne. Jeg er viis paa, at Historien er i Morgen over den hele Bye og blir forbedret i hver Gade, som gemeenlig skeer, og at Autor til de Danske Comoedier rigtig fører min Person paa Theatrum. Han burte i det ringeste giøre det; jeg vil give ham Lov til at forestille saadan Person med en Papiir-Krave om Halsen, med en Tromme for sig. Men der seer jeg min Tienere Christopher komme.

Scen. 14.

Erafte. Christopher.

Erafte. Skield mig Huden fuld, Christopher!

Christopher. Hvorfor det, Herre?

Erafte. Siig mig de haardeste Ord, som du kand ophitte.

Christopher. Det tar jeg mig vel vare for.

Erafte. Jeg skal ikke tage det ilde op.

Christopher. Gid jeg faaer Skam, om jeg forlader mig derpaa, Herre! Jeg kunde ogsaa komme i en gal Vane derover og skielde paa Herren, naar det faldt ham ikke beleyligt, paa mine Ryg-Beens Bekostning.

Erafte. Jeg vil, min Troe, altiid give dig Lov at kalde mig en Slyngel.

Christopher. Det var Synd at give Herren den Characteer.

Erafte. Jeg har ikke fortient bedre Titel efter den Gierning, jeg har bedrevet.

Christopher. Hvad har I da giort, Herre?

Erafte. Jeg har ladet mig trække ved Næsen. Man har spillet mig et Puds, som vil giøre mig latterlig over den hele Bye.

Christopher. Hvo har spillet Herren det Puds?

Erafte. Jomfrue Leonore, Apicii Søster.

Christopher. Hvorledes da?

Erafte. Hun recommenderede mig en Dame, som hun foregav at have alle de Qvaliteter, som jeg leder efter. Jeg fik derudover stor Lyst at see samme dydige Lucretia.

Christopher. Heder hun Lucretia?

Erafte. Ja, men hun svarer ilde til sit Navn; thi jeg fandt hende løsagtig, vellystig, næseviis, bagtalersk. Med et Ord: Originalen var tvert imod det Portrait, som hun giorde mig. Endelig, som jeg begyndte at moralisere noget derover, blev hun vreed og drev mig med Haanhed paa Dørren.

Christopher. Jeg havde aldrig kundet tænke Jomfrue Leonore saadant til.

Erafte. Hun skal, min Troe, ikke have giort det omsonst. Jeg skal nok finde Leylighed til at hevne mig. Bie lidt her, til jeg kommer tilbage.

Christopher. Hvor vil Herren hen?

Erafte. Jeg vil hen og see, at jeg faaer fat paa hendes Broder for at sige ham nogle smaae Sandheder.

Christopher. Betænk Jer vel, hvad I giør, Herre! I faaer at bestille med en ung, hidsig Person, som mindste Ord sætter i Fyr og Flamme.

Erafte. Des bedre er det. Jeg ønsker kun, at han vil besmykke sin Søsters Gierning.

Christopher. Det er en Person, som er i sin blomstrende Alder og gandske desperat, naar han bliver vreed.

Erafte. Gid han kun vilde blive vreed, saa jeg derved kunde faae desbedre Leylighed til at hevne mig.

Scen. 15.

Christopher. Apicius.

Christopher. Sagen er ikke at giøre Væsen af; hvorvel jeg maa tilstaae, at Jomfrue Leonore, iaasom hun kiender min Herres Sind, har giort meget ilde. Der er ogsaa ingen Tvivl paa, at hun jo vil fortælle dette Puds, hun har spillet ham, til andre, saa at min Herre derudover vil blive latterlig over den hele Bye.

Apicius. Jeg søger efter Jomfrue Helenes Broder Erafte; men Pokker kand ikke finde ham. Dersom han ikke udi min Nærværelse hegler sin Søster igiennem, saa skal jeg udøse al min Vrede mod ham.

Christopher. Er det ikke Monsieur Apicius? han seer forbandet fæl ud!

Apicius. Thi jeg lader ikke den Sag gaae uhevned bort.

Christopher. Han er vreed som en Tydsk.

Apicius. Jeg skal lære hende, at hun tar sig en anden Gang vare ikke at drive Spot med en brav Mand.

Christopher. Han maa endelig have været til Ords med min Herre paa Veyen, efterdi han er saa forbittred.

Apicius. Jeg seer, at Boden er alt tillukket.

Christopher. Han taler om Boden. Jeg tænkte det nok, at min Herre maa have hvisket ham en Diævel i Øret.

Apicius. Jeg er, min Troe, ikke den, der kan stikke en Ørefigen i min Lomme.

Christopher. Hillemænd, er det mueligt, at min Herre har givet ham Ørefigen! Det er best, at jeg løber min Vey.

Apicius. Hvem er der?

Christopher. Slet ingen, Monsieur!

Apicius. Saa maa du da være et Echo eller et Spøgelse.

Christopher *sagte.* Jeg var tilfreds, at jeg var et Spøgels, og at mit Legeme for en halv Time var paa Blocksbierget.

Apicius. Est du der, Christopher! Jeg havde ikke den Ære at kiende dig i Begyndelsen.

Christopher. Æren er min, Monsieur, men det er ikke mig.

Apicius. Er det ikke dig? Hvad Fanden er det for Snak?

Christopher. Ney, gid jeg faaer Skam, om det er.

Apicius. Det maa da være din Geyst. Du maa endelig have en ond Samvittighed, efterdi du er saa bange for mig.

Christopher *skielvende.* Jeg er, min Troe, ikke bange, men jeg tog Monsieur for et Spøgelse.

Apicius *gir ham et Par Ørefigen.* See der, til et Beviis, at jeg er intet Spøgelse.

Christopher. Hvorfor slaaer I mig? Hvad Ont har jeg giort.

Apicius. Det er kun for at vise, at jeg er ingen Geyst.

Christopher. Min Herre skal vel hevne dette.

Apicius. Hør, Christopher, du kand give dette Par Ørefigen til din Herre igien og bede ham transportere dem paa sin Søster.

Christopher. De Ørefigen skal dog komme dig dyre nok at staae.

Apicius. Tør du give mig knubbed Ord, Slyngel! See, der er nok et Par Ørefigen for dig selv. *Christopher skriger, og Apicius gaaer bort.*

Scen. 16.

Erafte. Christopher.

Erafte. Christopher, hvad er paa Færde?

Christopher. Det er ingen Konst at gaae bort og lade en anden staae i Stikken.

Erafte. Hvad er det for Snak? Hvem lader dig staae i Stikken? Hvorfor græder du?

Christopher. Ach, jeg har faaet over 10 Ørefigen.

Erafte. Af hvem?

Christopher. Af den Slyngel. Ach, gid jeg havde ham nu fat alleene; nu forst blir jeg modig, og Blodet begynder at kaage i mig.

Erafte. Du skulde have slaaet fra dig tilforn, nu er det for silde.

Christopher. Ach, Monsieur kiender jo min Natur, jeg kand ikke blive vreed, førend man har længe irret mig.

Erafte. Jeg merker paa den Maade, at du vil have flere Ørefigen, for du blir vreed; jeg synes, 10 kunde nok ellers komme Blodet til at kaage i en ærlig Karl. Men af hvem est du slagen?

Christopher. Af Apicius.

Erafte. Hvorfor slog han dig?

Christopher. Jeg veed ikke meer Aarsag dertil end det Barn, som ligger i Mors Liv.

Erafte. Ach, Herre Jeh, hvad er dog dette! Den hele Familie er udsat paa at giøre mig Spot og Fortræd. Jeg veed ingen Aarsag dertil, uden det skulde være, fordi jeg vegrede mig forgangen Dag at laane ham nogle Penge; dem skulde han dog gierne have bekommet, hvis jeg havde havt dem.

ved Haanden. I det øvrige begriber jeg aldeles ikke denne Handel.

Christopher. Da begriber jeg i det ringeste det. Mine Kieber vil begribe og føle det i det mindste 2 a 3 Dage. Men, Herre! sig mig ret for Alvor: Har I paa Veyen talt med Apicius om hans Søsters Sager? thi jeg har bildet mig ind, at I have vexlet Ord sammen paa Veyen, og at han derfor har handlet saa ilde med mig.

Eraste. Jeg svær dig, at jeg ikke har talt med ham hverken i Dag, ey heller i Gaar. Og det er Aarsagen, hvi jeg intet fatter af denne Handel. Men lar os gaae; jeg maa hiem og tage en anden Kaarde paa.

Scen. 17.

Petronius med Musicanterne.

Petronius. Kand noget Menneske være behageligere i Selskab end den Lucretia? Alt det, som var paa hende, levede. Jeg har nu omgaaes med Fruentimmer her i Byen saa længe som nogen anden, men jeg har altiid staaet Karl forend nu. Det er ikke hendes skionne Ansigt, jeg er forlibt udi, men hendes Manerer, Fripostighed, Familiaritet, Yndighed, søde Miner og Belevenhed, hvormed hun har betaget mit Sind, at jeg veed ikke, enten jeg staaer paa mit Hoved eller Fødder. En af mine gode Venner hviskede mig i Øret disse Ord: Den Dame synes at være forbandet coquete; men jeg troer, at han tog forbandet feyl, thi jeg merkede, at det var ikkun en fripostig Artighed. Jeg bød mig til at fornøye hende i Aften for hendes Vindver med en sagte Musique; hun takkede mig strax med saadan yndig Mine, at jeg er færdig at blive gal, naar jeg tænker derpaa. Hør, I gode Musicantere, lister Jer sagte hen under Vindverne! Jeg vil først have et Syngestykke med en Fiol de Gambe; siden kand I spille med de andre Instrumenter. Jeg vil selv synge Stykket, saasom det er af min egen Composition. Ere Jer Instrumenter stemmede, Messieurs?

Musicantere. Ja, alting er færdigt.

Petronius. Gaaer kun gandske digt under Vindverne, paa det at Musiquen kand begynde, førend man blir os vaer.

Musicantere. Herren har kun at befale, naar vi skal begynde.

Petronius. Men spiller ikke alt for stærkt. Jeg vil, at hun skal høre Ordene; thi imellem os at sige, saa er Compositionen excellent.

Musicantere. Det skal efterleves, naadige Herre! Men det er noget kaaldt i Aften

Petronius. Bekymrer Jer ikke derom. I blir nok indbudne udi Huset, hvor I faaer en varm Stue. I kiender ikke denne Dame; hun er genereuse. Rhins-Viin vil flyde som Vand for Jer. *Musiquen begyndes med den forlibte Vise, som han synger tilligemed. Lucretia stikker Hovedet ud af Vinduet og slaaer Vand paa dem.*

Musicantere. Hvad Fanden er dette?

Lucretia. Gaaer Jer Gang, I Dagdrivere! Skiæmmer I Jer ey at giøre saadan Allarm for en Enkes Dør?

Petronius. Det er mig, Madame, Petronius!

Lucretia. Og det er mig, Lucretia!

Petronius. Jeg har componeret dette Stykke for at divertere hende.

Lucretia. Og jeg har slaaet Vand ned for at temperere Heden af Jer Hierne.

Petronius. Hun kiender mig da ikke meer, Madame!

Lucretia. Jeg kiender Jer alt for meget, Monsieur Pedant! See der er Jer naragtige Brev, som I skikkede mig.

Petronius. Men er det mueligt, at . . .

Lucretia. Har han Lyst til at dobes end engang, saa kand han kun tove et Øyeblik.

Petronius. I skal betale mig dette dyrt nok. Folk af min Profession fordøyer ikke saadan Haanhed.

Lucretia. Gaae Jer Gang, og tag fat paa Jer Seneca, og læs derudi et Capitel om Vrede, saa vil I strax befinde Jer bedre. *Hun lukker Vinduet til.*

Musicantere *lugtende paa sin Arm.* Dette lugter, min Troe, i det ringeste ikke af Rhinsk-Viin.

Petronius. Desbedre er det; thi alt Viin pletter.

2. Musicantere. Fy for en Ulykke! det lugter hverken af Viin eller Vand.

Petronius. Her er intet meer at bestille, Messieurs! Det gior mig ont, om jeg har umaget dem forgiæves.

Musicantere. Aldeles ikke, Monsieur, giv os vore Penge, saa skal vi strax gaae!

Petronius. Hvad? I har jo ikke spillet uden et halv Stykke.

Musicantere. Det er ikke vor Skyld.

Petronius. Det er ey heller min Skyld.

Musicantere. Vi ere accorderede om 6 Rigsdaler; betal os dem, saa vil vi ikke regne, at vore Klæder ere fordervede.

Petronius. Jeg vil betale Jer 6 Diævle.

Musicantere. Ingen Snak!

Petronius. Gaaer Fanden i Vold!

Musicantere. Gaae I selv den Vey!

Petronius. Hvor meget er det, I begiærer?

Musicantere. Sex Rigsdaler.

Petronius. *Han gir den ene Musicant et par Ørefigen.* See, der er to for dig, efterdi du er den Fornemmeste. De andre maa fornøye sig enhver med eet. *De kommer i Slagsmaal, Vægter-Pibene høres, og Vagten trækker dem ud.*

ACTUS III.

Scen. 1.

Apicius. Espen.

Apicius. Han fik, ma foi, en Hob dygtig Ørefigen; jeg kand føle det paa mine Hænder, som svier endnu deraf.

Espen. Ja ja, Herre, jeg er ingen Prophet, men jeg kand dog spaae, hvad deraf vil følge.

Apicius. Hvad vil deraf følge? Meener du, at jeg er bange for nogen af dem? Jeg vil gaae mod Eraste med min Stok, skiønt han møder mig med blot Kaarde.

Espen. De stille Folk ere ikke at kiempte med,

naar de først blir vreed; seer jeg ret paa Eraste, da er han af de Slags Folk. Men hvad vil den Dreng her? Vil du tale med nogen?

Drengen. Jeg har et Brev til Jer fra en Karl, som flyede mig det paa Gaden.

Apicius. Giv hid! *Læser Brevet:* Est du en honnet Cavalier, saa møder du mig Klokken 8 i Aften paa Grønland; hvis du ikke møder, holder jeg dig for en Coujon. Adieu! Eraste. Hører du det? Hvad er herved at giøre?

Espen. Jeg skal sige Monsieur et got Raad, hvorledes han skal komme reputeerlig derfra.

Apicius. Hvorledes da?

Espen. Han skal gandske stiltiende alleene møde paa Grønland og der slaaes som en ærlig Karl; enten bliver han selv stukken ihiel og døer som en brav Mand, eller stikker han sin Contrapart ihiel og bliver hengt derfor med Reputation, saa, hvor det falder ud, saa kommer han med Æren derfra.

Apicius. Du trøster vel i en Løgte.

Espen. Ja, der er intet andet ved at giøre; I skulde have betænkt tilforn, hvad I giorde.

Apicius. Ey, meener du, jeg er bange?

Espen. Det siger jeg ikke; gak derfor gandske stiltiende derhen, thi dersom I siger det til nogen, at de søger at hindre det, maa I ligesaa fuldkommen hede Coujon, som I aldrig havde turdt møde. Men der kommer Jer Søster; holdt nu gode Miner!

Scen 2

Leonore. Apicius. Espen.

Leonore. Hvor forlibt den gode Eraste blev, da han hørte den Madame beskrives! Hun er og paa et Haar efter hans Sind; thi jeg har ikke kiendt nogen ung Kone saa menagerlig, stille og indgetogen som hun. Jeg troer nok, det bliver et Partie imellem dem. See her, Monfrere, hvad bestiller du her?

Apicius. Hør, min hierte Søster, har jeg giort dig noget imod, saa beder jeg om Forladelse.

Leonore. Hillemænd, hvad er det? Ach, mit Blod tilsiger mig noget Ont. Siig for Guds Skyld, hvorfor tager du Afskeed med mig?

Apicius. Jeg siger intet. Jeg har min Ære kiærere. Jeg beder kun, at saafremt du vil holde mig for din Bror, at hverken du eller nogen anden kommer paa Grønland i Aften Klokken Otte. *Vender sig til Espen.* Espen, er det ikke got nok? Kand du nu see, at Hiertet sidder paa det rette Sted, og at jeg kand tie?

Espen. Jo jo, Monsieur tier brav nok; han siger kun: Holdt mig, eller jeg gior en Ulykke.

Leonore. Ach, jeg elendige Menneske, jeg merker nok, hvor det henger sammen, at I vil for Haanden. Espen, jeg formaner dig ved alt det, som helligt er, at du aabenbarer mig den hele Historie.

Espen. Ey, Jomfrue, meener hun, at jeg kand ikke tie ligesaa vel som min Herre? Jeg siger kun alleene dette, at min Herre skal slaaes i Aften Klokken Otte paa Grønland.

Leonore. Med hvem?

Espen. Det siger jeg heller ikke, men første Bogstav er Eraste.

Apicius. Du fortvivlede Skielm, er det ret saaledes at røbe din Herre!

Espen. Hør, Monsieur, naar I har sagt A, saa maa I og sige B. I har jo selv givet Anledning til Jer Søster at spørge derom. En retskaffen Cabeleer tar aldrig Afskeed enten med Bror eller Søster, naar han vil slaaes; thi at sige til sin Søster: Har jeg giort dig noget imod? det er at sige paa anden Dansk: Min hierte Søster! jeg staaer i Fare i Dag enten at giøre en Ulykke eller at tage en, hvilken jeg som en retskaffen Cabeleer ikke kand eller tør sige dig, men som jeg er bange for Trøyen, saa gir jeg dig kun Anledning at efterforske, hvorudi Faren bestaaer, at du i Tide kan hindre den. Jeg holder, min Troe, for, at det er ligesaa got at sige reent ud til sin Contrapart: Monsieur! Mit Hierte sidder mig i Buxerne, derfor beder jeg, at I vil undskylde mig for at møde.

Leonore. Det er en smuk Tjener, som raader sin Herre at styrte sig i Ulykke.

Espen. Ney, I forstaaer mig ikke ret, Jomfrue, jeg raader ham ikke til at slaaes, men siger kun: efterdi han har besluttet at slaaes, saa skal han slaaes som en retskaffen Cabeleer; saa vilde jeg giøre, om jeg var det. Jeg har kiendt en Officeer, som modtog alle Dueller. Men saasom han altiid sagde til sin Kone, forend han skulde slaaes: Far vel, min Hierte! jeg veed ikke, om vi seer hinanden meer; saa blev der aldrig noget af, thi Konen udspionerede strax Sagen og hindrede det. Men der kommer, min Troe, Eraste. Nu blir her en Ulykke af.

Scen. 3.

Eraste. Christopher. Espen. Leonore. Helene. Apicius.

Eraste. Jeg troer nok, han har faaet mit Cartel; er der nu en ærlig Blods-Draabe i ham, saa møder han mig til bestemte Tiid.

Christopher. Hør, Herre, hvad jeg har i Sinde, naar I kommer i Træfning sammen: vil jeg gaae bag til og rende ham min Kaarde ind i Ryggen, saa vinder vi sikker.

Eraste. Fy, fy, det duer ikke; vi skal fægte reent og ærligen tilsammen.

Christopher. Ey hvad, Ærlighed? Naar I vil giøre en Ulykke, er det jo ligemeget, paa hvad Maade det skeer. Naar vi vil tale om Christendom og Samvittighed, saa burte I blive hjemme. Men eftersom vi har besluttet at sætte i Dag saadant til Side, maa vi være os selv lige. Om en Tyv havde sat sig for at stiæle en Koe, bekymrede han sig aldrig om Maaden, men alleene hvorledes at han sikkerst kunde stiæle den. Naar en Ulv sætter først Samvittighed og Christendom til Side, og beslutter at dræbe et Faar (dog det er sandt, en Ulv har endelig ingen Christendom, men jeg vilde alleene sige, naar en Ulv vil dræbe et Faar og tog i Betænkning at anfalde det bag til, vilde de andre Ulve holde ham for en Pedant; forstaae, om Ulve kunde raisonnere. Det er virkelig noget underligt, som man ikke kand begribe, hos visse Folk, at de søge at føre et ugudelig

Forsæt Christelig ud. Jeg for min Part, jeg søger aldrig at sætte Gud eller Mennesker Bor-Næse paa. Naar jeg er gudfrygtig, saa er jeg gudfrygtig; naar jeg er ugudelig, saa er jeg ugudelig, saa alle kand tage og føle derpaa. Jeg har tit tænkt paa disse Officerer, at naar de vil duellere, det er, bryde Guds og Landets Love, giør de deres Bøn først. Hvad maa vor HErre vel tænke, naar saadanne Bønner kommer for ham: HErre! saasom jeg har i Sinde at dræbe min Næste eller styrte mig selv i Ulykke for ingen Ting, saa beder jeg din Bistand her udi.

Eraste. Ey, holdt op med din Moraliseren! Jeg skal forsvære at tage nogen Latinsk Dreng i min Tieneste meer; de ere, ligesom de vare galne.

Christopher. Herre, ser I ikke, hvem her staaer?

Eraste. Jo, det er den Mand, jeg leder efter. Her kand vi giøre det strax af. Træk ud, Canaille, est du en ærlig Karl! De fægter sammen.

Leonore. Mord, Mord!

Helene. Hvad er paa Færde? Ach, Gud bedre mig arme Menneske, hvad er det for en Ulykke? Espen og Christopher, hvis I ikke hindrer det, skal I komme i Bødelens Hænder! De komme alle imellem og stille dem ad.

Eraste. Hvis I ikke gaaer til Side, skal jeg...

Helene. Ach, min allerkiæreste Broder, siig, hvad er Aarsag til saadan Ulykke?

Eraste. Synes dig ey, at jeg har Aarsag? Først kommer hans Søster mig til at løbe April; siden prygler han min Tiener.

Apicius. Ney, Jer Søster har kommet mig til at løbe April.

Christopher. Espen, denne Sag maa henge underlig sammen; vi to vil være Mediateurs. Her er en Vildfarelse; thi begge beskylde hinanden for een Sag. Hør, Monsieur Eraste! vi tvende Mediateurs eller Opmænd tilspørge Eder først, hvorudi Eders Prætentioner bestaaer.

Eraste. Hans Søster visede mig April.

Espen. Og Eders, Monsieur?

Apicius. Hans Søster giorde ligesaa ved mig.

Christopher. For det andet maa vi spørge, hvorudi den April-Løben bestaaer.

Eraste. Hun visede mig hen til en Dame, som hun berømmede af Gudsfrygt, Menage, Taushed, Stilhed etc.; men da jeg kom derhen, fandt jeg hende ugudelig, comoediantisk, aabenmundet, øbsel, gal.

Espen. Og Eders, Monsieur?

Apicius. Hans Søster recommenderede mig en Dame til Brud, som var artig, levende, resolut, beleven og i alting efter mit Sind; men da jeg kom derhen, fandt jeg hende knarvurren, arrig, mistænkelig, gnieragtig etc.

Christopher. For det tredie maa vi vide den Kones Stand, og hvad hun heder.

Eraste. Jeg veed ikke, hvad hun heder, men det var en Galanterie-Kræmmer-Enke.

Espen. Og Eders?

Apicius. Ogsaa en Galanterie-Kræmmerske.

Christopher. Saasom der er mangfoldige Galanterie-Kræmmersker her i Byen, maa vi spørge for det fierde, hvor denne boer.

Eraste. Næst ved her.

Espen. Og Eders?

Apicius. Ogsaa her næst ved.

Christopher. Gaaer I nu lidt til Side, Messieurs! nu maa vi examinere Fruentimmeret: Hør, Jomfrue Leonore, hvordan fandt I den Helena at være, for hvis Skyld denne Trojanske Kriig er begyndt?

Leonore. For mig var hun melancholisk, sad og sukkede og græd over Taare-Persen.

Helene. For mig var hun gal og lystig og holdt en Roman for sin Bibel.

Leonore. For mig var hun taus, gnieragtig, pretieuse, varsom.

Helene. For mig var hun aabenmundet, troehiertig, øbsel, satyrisk.

Christopher. Ha, ha, ha! nu har jeg løset Knuden. I Giekke tilsammen, kand I ey merke, at det er to ulige Søstre i eet Huus, hvilket har givet Anledning til al den Allarm? ha, ha, ha!

Scen. 4.

Henrich. Personerne af forrige Scene.

Henrich. Den Kone kand giøre Folk 10 Gange gale om Dagen. Nu skal jeg ud i mit Søndags-Liberie, alleene fordi det er ont Veyr.

Espen. Hør, Kammerat, hvor mange Døttre har I i Jer Huus?

Henrich. Der er kun 16 Søstre, som alle ere giftefærdige.

Espen. Men mig synes, at jeg aldrig har seet mere end een udi Boden?

Henrich. De ere der gemeenligen alle sexten.

Espen. Saa maa de da være hinanden meget lige?

Henrich. Ligesom Draaber Vand angaaende Legemet, men hvad Siælene angaaer, da ligner de hinanden meget lidet.

Espen. Men hvem af dem heder Lucretia?

Henrich. De heder saa alle sexten.

Espen. Ey, tal dog alvorlig. Jeg troer, ingen skulde være saa gal at give 16 Døttre eet Navn. Siig mig, hvem er den, som er saa stille?

Henrich. Det er den Ældste.

Espen. Det er meget naturligt. Men hvem er den, som er saa lystig?

Henrich. Det er den Ældste.

Espen. Gak til Blocksbierg, din Spottefugl!

Henrich. For at hielpe dig udaf Drømmen, vil jeg forklare mine Ord mere tydelig. Der er kun een Kone i vor Bod; men i den eene Kone er meer end 16 Siæle.

Espen. Hvad vil den forblommed Snak sige?

Henrich. Har du studeret?

Espen. Ney, jeg har ikke.

Henrich. Saa maa jeg da føre mine Ord ud i en Borgerlig Stiil. Min Madame er lidt vægelsindet, saaledes at hun forandrer sin Humeur 10 Gange hver Time. Jeg vil ikke tale ilde om hende, efterdi jeg er i hendes Brød; thi ellers skulde jeg beskrive det Bakkelsebeest med hendes rette Farve. Men er der ikke Monsieur Petronius! Hillemænd, jeg maa løbe.

Espen. Tøv dog lidt; jeg har endnu noget at spørge dig om!

Henrich. Skiul mig da, thi jeg er bange for denne Mand. Jeg skal siden sige dig af hvad Aarsag.

Scen. 5.

Petronius. De andre.

Petronius. Pots Slapperment, hvilket Eventyr var dette! Jeg veed ikke, enten jeg drømmer, eller jeg er vaagen. Hun tar med venlig Mine mod mit Tilbud, berammer Tiden; jeg leyer Musicantere, kommer til bestemt Tiid, i Forhaabning at recommendere mig ved saadan Artighed, men i Steden for at faae et Kys eller i det ringeste Tak for saadan Høflighed, faaer jeg Skields-Ord og Vand over Hovedet. Hvorudover, saasom Ulykken aldrig er eene, jeg kommer i Klammerie med Musicanterne, faaer Hug af dem, blir trækket til Raadhuset af Vægterne; saa at jeg maa løse mig med Penge baade fra de første og de sidste.

Christopher. Jeg vil sværge paa, at denne Monsieur har havt selv samme Eventyr som vi.

Henrich. Hillemænd, gid jeg var vel hiemme!

Petronius. Det er, min Troe, hendes Tiener. *Tar ham i Haaret.* Du skal sandelig betale mig Lauget.

Henrich. A . . . a . . . . a . . . .!

Erafte. Ach, min Herre, slaae ikke den stakkels Dreng saaledes!

Petronius. Messieurs, dersom I vidste mine Aarsager, hialp I mig selv til at prygle ham.

Henrich. Monsieur, jeg har aldrig seet ham for.

Petronius. Har du ikke seet mig tilforn? Hvem var det da, jeg talede med i Maares, var det ikke dig?

Henrich. Ney, Monsieur, det var en Kræmmer-Dreng, men jeg er en Lakey.

Petronius. Jeg seer nok, at du har faaet Liberie paa; jeg havde derfor nær i Begyndelsen taget feyl. Tiener du ikke hos den artige Lucretia?

Henrich. Jo, somme Tider.

Petronius. Du har et artigt Herskab.

Henrich. Somme Tider.

Petronius. Det er den uraisonnableste Qvinde, jeg har kiendt.

Henrich. Somme Tider.

Petronius. Svar mig, du Slyngel, tiener du ikke hos hende?

Henrich. Jo, somme Tider.

Petronius. Est du ikke Dreng der i Huset?

Henrich. Jo, jeg er, go' Herre!

Petronius. Saa tiener du jo der stedse hos hende?

Henrich. Ney, ikkun somme Tider.

Petronius. Den Dreng har enten Malice, eller det maa være en Taasse. Saae du ikke, hvordan jeg blev nyelig medhandlet for Jere Vinduer?

Henrich. Jo, jeg giorde, go' Herre, men hvad kand jeg giøre dertil?

Petronius. Det er endelig sandt. Jeg slog dig med Uret, men i Hidsighed. Jeg burte hevne mig paa hende selv, hvilket og skal skee, inden jeg gaaer til Sengs.

Henrich. Paa hvem vil Herren hevne sig?

Petronius. Paa den gode Madame Lucretia, som boer der.

Henrich. Den Lucretia, som slog Vand paa Herren, boer ikke der meer.

Petronius. Hvor boer hun da?

Henrich. Jeg veed, min Troe, ikke.

Petronius. Var det ikke dette Huus, hvor man handlede saa ilde med mig?

Henrich. Jo, min Troe, var det saa.

Petronius. Var det ikke Lucretia, som slog Vand over mig?

Henrich. Ja, men ikke den, som boer der nu.

Petronius. Er din Madame da flyttet?

Henrich. Ney, hun boer der endnu.

Petronius. Ey, saa skal du faae en Ulykke; vil du fixere mig oven i Kiøbet?

Henrich. A . . . slaae mig ikke, Monsieur! At Mad. Lucretia slog Vand over Jer, det har I Jer selv at takke for.

Petronius. Hvi saa?

Henrich. Jeg bestræbte Jer i Maares min Madames Humeur, men I vilde da ikke troe mig. Min Madam har adskillige Siæle i Maven eller i Hiertet. Somme af disse Siæle ere onde og somme gode. En af de gode Siæle inviterede Herren hid, og en af de onde slog Vand paa ham. Det er derfor ikke Madamens Skyld, men Herrens egen, at han ikke kom et halv Qvarteer tilforn, forend den gode Siæl gik ud i Byen, og den onde Siæl kom hjem, eller at han ikke biede et halv Qvarteer længer, thi hun har baade for og siden den Tiid været saa mild som en Guds Engel. Begriber I det nu?

Petronius. Jeg begriber alt dette gandske ikke.

Erafte. Min Herre, jeg fatter det meget vel. Drengen tiener hos en Dame, der er vægelsindet og ved sin foranderlige Humeur har givet Anledning til stor Vildfarelse blant os, som her staae, og førde tvende eenige Familier i Harnisk mod hinanden, saa vor største Sorg nu er, hvordan vi kand redressere den Feyl, som vi af Vildfarelse har begaaet.

Petronius. Denne Dame er jo mægtig til at opvække en indbyrdes Borgerlig Krig udi Staden. Ha, ha, ha! nu forgaaer min Vrede. *Til Henrich.* See der, Kammerat! der har du 2 Mark for de Hug, jeg gav dig i Hastighed. Gak kun din Vey! *Henrich gaaer bort.* Det er best, Messieurs! at vi tier paa begge Sider med denne Historie; thi den kunde ellers give Anledning til den beste Comoedie.

Lucretia *kommer.* Henrich, kand du ikke komme ind? Hvem er det, din Slyngel staaer og sladdrer med?

Petronius. Der er hun, min Troe; nu kand jeg hevne mig paa hende selv.

Erafte. Ey, min Herre! det er kun at lee af. Vi vil alleene fixere hende lidt. *De rykker hende til sig een efter en anden.*

Petronius. Madam, er det ikke hun, som bestilte Musique i Dag?

Lucretia. Ja, det var den Gang, men . . .

Helene. Madame, er det ikke hun, som dræbte mig med Høflighed i Formiddag?

Lucretia. Ja, det var den Gang.

Leonore. Madam, er det ikke hun, der dræbte mig med Uhøflighed?

Lucretia. Det var den Gang.

Erafte. Madame, er det ikke hun, som var saa coquete?

Apicius. Madame, er det ikke hun, som var saa kydsk?

Petronius. Madame, er det ikke hun, som slog Vand over mig?

Espen. Madame, er det hun, som er saa klog?

Christopher. Madam, er det ikke hun, som er saa gal?

Lucretia *grædende*. Men, I got Folk, hvorfor tracterer I mig med saadan Haanhed?

Petronius. Tør I vel klage Jer, efter at I har bedrevet saadan Gierning? Har I ikke selv stevnet mig hid i Aften? troer I vel, at . . . .

Lucretia. Min kiære Monsieur, jeg beder ham med grædende Taare at tilgive mig denne Forseelse. Han kom just paa en Tiid, de havde giort mig Fortræd, og naar Galden engang først løber over (hvilket dog ikke hender mig uden meget sjelden), saa veed jeg selv ikke, hvad jeg gior. Hav dog Medlidenhed med mig, min Herre! og tilregn mig ikke denne Overiling. Jeg har alt for stor Estime for hans Person, at jeg forsættelig skulde fore mig saaledes op mod ham.

Apicius. Forlad hende da denne Forseelse, min Herre!

Petronius. Eders Taare, Madame, udslukker min Vrede. Dersom denne Fortrydelse er af Hiertet, saa er jeg allerede overvunden.

Lucretia. Han veed, min Herre, at jeg ikke alleene estimerer, men endog elsker ham.

Petronius. Kiærligheden begynder at oplede igien. Lar os da fornye det gamle Venskab igien. *De gir hverandre Hænderne.*

Erafte. Men hvad Statisfaction skal vi give de smukke Jomfruer for den Tort, vi har af Vildfarelse giort dem?

Christopher. Hor, got Folk, lad mig og Espen, som Mediateurs, raade! I veed jo, her er en Comoedie spillet, og at alle Comoedier bør endes ved Giftermaal. Vi finder for got, at Freden sluttes paa den Maade, at Monsieur Erafte gifter sig med Jomfrue Leonore, og Monsieur Apicius med Jomfrue Helene. Er I dermed fornøyet paa alle Sider?

Leonore. Seer man vel, hvor perfect han forstaaer det Handverk at koble Folk sammen!

Christopher. Min hierte Jomfrue, hun maa forlade mig, at jeg gaaer saa lige til. Jeg har ikke gaaet i Skole til Maren Giftekniv, der kunde giøre saa mange Præludier, naar hun giorde Partier mellem Folk. Jeg veed nok, hvordan Moden er baade for den, som skal frie, og den, der skal sige Ja. En Frier eller hans Commissionaire skal lade sig merke, i mange Aar at have baaret hemmelig Kiærlighed til en Jomfrue, omendskiønt han aldrig har seet hende tilforn. Eller han skal foregive, at hans Faer eller Moer har aabenbaret sig for ham i Søvne og sagt: Vil du gifte dig, min Søn, saa tag ingen uden den eller den Jomfrue! Eller han skal sige: naar han gior sin Bon i Kirken om et got Giftermaal, staaer strax den eller den ham for Øyne. Den, som vil sige Ja, skal blive rod i Ansigtet og sige: Monsieur! det er noget, som jeg ikke kand svare til; det er for tiligt for mig at giftes, jeg er for min Frihed; jeg kand intet giore uden mine Venners Raadførsel. Og skal gaae som halv vreed og skamfuld bort, omendskiønt hun er færdig at sprekke af Kiærlighed. Jeg er aldeles ikke for slige unyttige Ceremonier. Naar jeg skal frie engang, siger jeg kun: Lille Pige, vil I have mig? Siger hun Ja, saa smekker jeg strax til; men siger hun ney, saa svarer jeg: Far vel, lille Pige, hils hendes Forældre!

Erafte. Jeg holder med dig, Christopher, derudi; du taler efter mit Sind.

Christopher. Vil I da have disse tvende Jomfruer, som hos eder staaer, til eders ægte Hustruer?

Erafte. Jeg for min Part holder det for en stor Lykke, om jeg kunde overtale Jomfrue Leonore.

Apicius. Jeg er iligemaade fornøyet med dit Forslag.

Leonore. Du gior Brudevielsen noget for hastig, Christopher!

Helene. Mig synes, min Troe, det samme.

Christopher. I gode Jomfruer, gior mig ikke vreed! I veed jo, at jeg er en hastig Mand. Slaaer kun strax til. I ere alle lige af Stand og Midler. I har derforuden, omendskiønt uskyldig, ophidset tvende Personer til Uenighed, som ikke kand bedre bilegges end ved Giftermaal og Svogerskab. Tilmed er jo spillet en Comoedie, som endelig maa endes med Giftermaal. Allons, giver hverandre Hænder. Jeg vil, min Troe, ikke begiære en Skilling derfor; hvorvel der er mange Folk her i Staden, som lever af intet andet end det samme.

Espen. Jeg vil, min Troe, ey heller begiære noget derfor.

Christopher. Du har Ret, Espen, thi du har ikke talt et Ord, men staaet som en Dosmer. I staaer saa pene, I got Folk! Corasi, giver hverandre Hænder! See, jeg skal hielpe jer til rette. Flyr mig kun Jer Haand, Jomfue, ligeledes. *Han tvinger dem til at give hinanden Hænderne.*

Petronius. Her er ogsaa min Haand, min Engel! kom lad mig ogsaa kysse dig.

Lucretia. Fy, Monsieur, det er noget grovt!

Petronius. O pluma levior mulier!

Lucretia. Jeg forstaaer ikke hans Latin eller Græsk.

Petronius. Hun skal nok lære det, naar hun kommer i Brude-Seng.

Lucretia. Med hvem?

Petronius. Med mig.

Lucretia *sagte*. Hvilken horribel Pedant!

Petronius. Vil hun ikke holde sit Løfte, Madame?

Lucretia. Ney der er 3 Raisons, som holde mig tilbage: 1) Har jeg betænkt mig, og for det andet . . .

Petronius. Det er alt nok! Hendes Tiener naadige Frue!

Lucretia. Hans Tienerinde, naadige Herre! *Hun gaaer.*

Erafte. Og vi andre vil hiem at holde Bryllup.

Petronius. Og jeg maa hiem at faae til Livs et Par Capitler af min Seneca, som vise hvordan man skal stikke sig udi Fortræd. *Han vender sig til Spectatores.* Denne Kone bor være Generalinde for alle vægelsindede Qvinder.

Jean de France eller Hans Frandsen.

Comoedie udi 5 Acter.

Hovedpersonerne i Comoedien.

Jeronimus, en Borger.	Espen, en Tiener.
Frands, hans Naboe.	Marthe, en Pige.
Jean, Frandses Søn.	Arv, en Gaards-Karl.
Elsebet, Jeronimi Datter.	Magdelone, Frandses Hustrue.
Antonius, hendes Elsker.	Pierre, Jeans Tiener.

ACTUS I.

Scen. 1.

Jeronimus. Frands.

Jeronimus. God Morgen, Naboe, hvor kommer I fra saa tilig?

Frands. Jeg var udi et Ærende paa gammel Torv.

Jeronimus. Hvad got Nyt der?

Frands. Intet uden man førte en til Slutteriet.

Jeronimus. Det kand ikke regnes for Nyt. Men hvorfor blev han bragt did hen?

Frands. Man sagde mig, at det var for Gield.

Jeronimus. Det er heller intet Nyt.

Frands. Samme Person har længe reyst udenlands og har sat en stor Hob Midler til.

Jeronimus. Det er heller ikke Nyt. Hør kun, kiære Naboe, speyler Eder udi deslige Exempler. I har en Søn, jeg vil ikke sige meer; gid det ikke maa gaa efter min Spaadom. Det rører mig saavelsom Eder, thi jeg har lovet min Dotter Elsebet bort til ham; men I vilde ikke lyde mit Raad, han skulde have sin Villie, han vilde reyse, han skulde reyse, skiønt han er et Barn paa 19 Aar.

Frands. Forlad mig, Naboe, han blev 20 Aar forleden Januarii.

Jeronimus. Jeg kand nok erindre, da han blev fød; det var den samme Tiid, som salig Birthe døde. Men det vil intet sige; lad være, at han er 20 Aar gammel, mon det ikke er Hazard alligevel at lade ham saaledes reyse udenlands?

Frands. Jeg vil ikke disputere, om det er farligt eller ey, men det veed jeg, at de fleste her i Landet reyse ud i den Alder.

Jeronimus. Det gaaer og de fleste som den Karl, I mødte paa gammel Torv. I har saa vidt Ret, kiære Naboe: De fleste ere siden hengefærdige af Armod; hvorfor maa Eders Søn ikke henge sig saavelsom en anden?

Frands. Ach, det har ingen Fare; han forsikkrede mig, forend han tog Afskeed, om sin Skikkelighed.

Jeronimus. Det giør alle. Jeg veed ikke, hvordan hans Levnet har været udi Paris, men det kand jeg sige, at hans Breve staaer mig aldeles ikke an. Min Dotter Elsebet kalder han Isabelle, sig selv skriver han Jean, og jeg heder Jerome. Han maa kalde sig selv, hvad han lyster, han maa skrive sig Fairfax og Solban, om han vil, naar han ikkun lader mig og min Dotter beholde vore Christne-Navne.

Frands. Ach, kiære Naboe, det er jo Moden; unge Mennesker giør saadant for at lade see, de have lært fremmede Sprog.

Jeronimus. Jeg disputerer ikke, om det er Moden eller ey, men er det en fornuftig Mode? Om en Fransk Mand her udi Landet forvendte sit Navn Jean og lod sig kalde Hans, naar han kom hiem igien, mon hans Landsmænd ikke tænkte, at han var bleven forrykt? Det er smukt nok at lære fremmede Sprog, men naar vi har lært vort eget først. Det er smukt nok at reyse udenlands, naar man har samlet Aar og Forstand først, naar man har den Capital, at man kand leve af Renterne; naar man reyser paa en vis Profession, som man ikke kand lære hiemme. Men her er det bleven som en sat Ret for fattige Borger-Børn, at de i Fleng ved slige Udenlands-Reyser skal ødelegge deres Familier, for at lære et Sprog, som de for en Snees Rigsdaler eller mere kand lære af en Sprog-Mester her hiemme. De fleste blive fordervede og lære intet uden galne Moder og Vellyst, som de siden fylde Landet op med og glemme det Gode, de ere blevne øvede udi i Skolerne. Jeg kand opregne over Snese smukke Karle, der have studeret deres Præke-Stol paa Klosteret og giort Prækener, som have været høyt agtede, endog ud i vor Frue og Runde-Kirke, hvor de lærde Meenigheder ere. De samme ere siden efter Moden reyst udenlands og der efter Moden have glemt bort deres Christen-

dom indtil Catechismum, tilsat deres Midler, ført en Hob politiske Griller med sig tilbage og siden gaaet med deres Bonjour og Comment vous portes vous og crepert, saa de har faaet en Ulykke i Maven, indtil de ere falden til Melancholie og Brændeviin, saa at Forældrene seer derved deres Børn fordervede og sig selv ødelagde. Ja, I seer deraf, kiære Naboe! det er, min Troe, dog sandt; dersom I saae udi en Sum paa eet Sted de mange Penge, som af unge Mennesker aarligen blive unyttig tilsat udenlands, skulde I ikke forundre Eder over, at vi ere fattige og magtesløse. Eders Søn har allerede fortæret 1500 Rdlr. i Frankrig. I siger, at han har lært Fransk derfor, men I taler ikke om, hvor meget Latin han har ogsaa glemt. Narrerie og Galskab merker jeg, at han har lært for det første. Det kand jeg see af de Breve, han skriver mig til. Hvad Fanden skal jeg med de Franske Breve, som jeg ikke forstaaer et Ord af? Først koste de mig Post-Penge, siden en Bouteille Viin til Jean Baptist, som sætter dem over for mig paa Tydsk, og kand endda neppe forstaae dem.

Frands. Nu gior det ingen Gode, Naboe, at vi tale derom; hvad eengang er giort, kand ikke forandres. Skylden er ikke hos mig. Min Kone vilde saa have det.

Jeronimus. Fy, fy, skyd aldrig Skylden paa Eders Kone! Naar I beskylder Eders Kone for saadant, beskylder I ogsaa Eder selv. Det er haanligt for en Mand, at han siger: Jeg er bleven ødelagt, men det er ikke min Skyld, thi min Kone vilde saa have det.

Frands. Min hierte Naboe, I er alt for knarvurren! Jeg er, Gud skee Lov, ikke endnu ruineret. Vil I ikkun tie stil; nu kommer min Søn tilbage; thi han er reyst fra Paris for 4 Uger siden, og saa er det Ende derpaa.

Jeronimus. Ende derpaa? ha, ha! Ende derpaa? I skal faae det at vide, Naboe. I skal faae det at vide! Vor Danske Ungdom gior ikke som Ungdommen i Holland: Myn Herr Kalfs Søn udi Serdam reyste udenlands for nogle Aar siden, førte sig op som en Prinds, tracterede Ministerer ved alle Hoffe; men saa snart han kom tilbage igien, solbte han Heste, Vogne, Kudsk, Lakeyer og sin hele Statz, tog sin gamle Serdamske Bonde-Kiol paa igien. Mon vore Cavellerer, vore Dagdrivere vil giøre det samme? Jo, jo! Forsøg kun at give Eders Søn reven Øl og Brød til Frokost som tilforn, see, om han ikke vil svare: Jeg er vant til Chocolade i Holland; forsøg at give en god Dansk Meel-Grød eller Byg-Gryns Grød, see, om han ikke vil grine deraf og en anden Aften suppere hos en Fransk Kok. Vilde de endda ikkun føre een Nations Lyde hiem med sig var det ikke saa meget at sige; men de kommer tilbage, sammensydde af al det Galskab, som findes udi Engeland, Tydskland, Frankrig og Italien. Jeg vil ikke skiære op, Naboe, men saaledes leve omtrent vore Cavellerer, naar de kommer hiem: Om Morgenen skal de have deres Thee eller Chocolade. Det, sige de, er paa sin Hollandsk. Om Eftermiddagen deres Caffee; det er paa sin Engelsk. Mod Aften spille de Allomber hos en Maitresse; det er paa sin Fransk. Naar de gaae et Ærende i Byen, skal de have en Lakey udi Hælene paa sig; det er paa sin Leipzigsk eller Berlinsk. Skal de gaae i Kirken, spørger de først, om der bliver Music; det er paa sin Italiensk. Alt, hvad som er udenlandsk, synes dem at være artigt og fornemme, endogsaa naar de blive trokne til Slutteriet for Gield.

Frands. Nu nu, Naboe, det tør gaae bedre, end I tænker. Er det ellers længe siden, at I fik Brev fra min Søn?

Jeronimus. Ungefær for fire Uger siden.

Frands. Han var reyst for fire Uger siden fra Paris.

Jeronimus. Det kand nok være. Hans sidste Brev var dateret (med Permission at sige) fra Roven eller Røven; er der nogen Sted, som heder saa i Frankrig?

Frands. Det maa være Roan, som de Franske skrive Roven; thi han gaaer til Skibs.

Jeronimus. Det er et hesligt Navn. Men der kommer Arv Gaards-Karl med Vanden i Halsen. Hvad mon han vil?

Scen. 2.

Arv. Jeronimus. Frands.

Arv. Nu gav jeg nok en Daler til, at Hosbond var hiemme; thi Hans Frandsen er kommen hiem, og ingen kand forstaae et Ord, hvad han siger. Det første han kom ind ad Dørren, spurte han: Hvor er moen Pere? Jeg blev forbauset over saadant Spørsmaal; thi hvem Fanden kand skaffe ham modne Pærer udi May-Maaned? Jeg svarede: De ere ikke her udi Landet paa disse Tider. Han forundrede sig meget derover, ligesom han aldrig havde seet en Have her i Landet tilforn, og spurte siden om hans træ siære mere; hvorfor jeg svarede, som Sanden er, at han kand finde hende enten paa Ulfelds Plads eller Hallands-Aas, thi der findes tvende Træ-Mærre. Mig gav han et Hundenavn, kaldende mig Garsong og andet, som jeg skiæmmes at tale om.

Frands. Arv, hvad Nyt har du?

Arv. En heel Pose fuld.

Frands. Ont eller Got?

Arv. Baade Ont og Got. Hans Frandsen er kommen hiem igien fra Vest-Indien, men . . .

Frands. Fra Vest-Indien?

Arv. Jeg meener, det er fra Vest-Indien, efterdi han er gandske forrykt; enten er han gal, eller han laver til Barsel, thi det første, han begiærede, var moedne Pærer.

Frands. Hvorledes seer han ellers ud? Hvorledes er han klædt.

Arv. Han seer underlig ud? Jeg veed ikke, om Fatter har seet Klover-Knægt. Ligedan seer han, min Troe, ud. Han gaaer udi en rød Klædes Slaap-Rok og har en Hat paa Hovedet saa breed som 6 af mine; han er ligesaa breed som den, Hans Wurst havde, da Hosbond var sidst og saae paa den stærke Mand. Han har ikke behov at sørge for Tiid, thi han kand tilig nok blive Hanreder. Men jeg maa løbe med et Brev, som han skrev mig.

Frands. Til hvem skal det Brev?

Arv. Det skal til en Mand, som hedder Moons.

Frands. Lad mig see Brevet: A Mons. Monsieur de Pedersen Auditeur de la primiere Classe in Copenhague. Det maa være til Mons. Pedersen, første Lectie Hører, som er hans gode Ven. Du skulde længe løbe og spørge efter Moons. Hvor er min Søn?

Arv. Nu kommer han strax, han staar inde udi Grønstuen og pukler sin Paryk for Speylet. Jeg maa løbe.

Scen. 3.

Jean. Jeronimus. Frands.

Jean. La, la, la, la, la, la. Nu kommer jeg ikke ihu den bougre de pagrad, som jeg lærte sidst af Mons. Blondis; par Di, det er en grand malleur. Mais voila mon pere & mon Svigerpere; bon matin, Messieurs! coment vive ma chere Isabelle?

Jeronimus. Hør, min gode Hans Frandsen, jeg er fød i Christen-Bernikow-Stræde, min Fader ligesaa. Der har aldrig nogen Isabelle eller Fidelle været i vort Huus; jeg heder Jeronimus Christophersen og min Datter Elsebet med Gud og Æren.

Jean. Det er alt det samme, mon cher Svigerpapa: Elsebet, Isabelle eller Belle; alleene det sidste er meer fornemme.

Jeronimus. Hvo der kalder min Datter Belle, skal have med mig at bestille; thi det er et Hunde-Navn. Vil I ikke kalde os ved vore Christne-Navne, kand I see Jer om et andet Svogerskab. Jeg er en gammeldags ærlig Borger og lider ikke saadanne nye Allamoder, forstaaer mig en heller paa saadan høytraven Parlering.

Jean. Pardonnes moi, mon cher Svigerpapa! man siger aldrig nye Allamoder; c'est ne pas bon Parisisk, c'est bas breton, par Di. La, la, la, la. Dette er den nyeste Menuet, composé par le Sieur Blondis. Par Di, det er en habile homme, le plus grand Dantze-maitre en Europa. Heder ikke Dantze-Maitre paa Dansk ogsaa Dantze-Maitre? jeg har oublieret gandske mit Dansk dans Paris.

Jeronimus. Det er Skade, at I har ikke glemt hver Bogstav; thi nu kand hverken Dansk eller Fransk forstaae Jer. Havde I biet 14 Dage længer i Paris, havde I vel ogsaa glemt Jer Navn.

Jean. Non, ma foi, jeg glemmer aldrig saa let, at jeg heder Jean de France, non par Di, non.

Frands. Jean de France nong Paradis nong, er det Hans Frandsen paa Dansk? Naboe, det Sprog maa være meer riigt end vores.

Jeronimus. Det var bedre, i Steden for at spørge mig om saadant, at I gav Eders Søn et Par Ørefigen paa hans Pande-Brask.

Jean. Messieurs, je demande pardon! jeg maa gaae; vi Parisiens kand ikke være længe paa eet Sted. La, la, la, la, la. Jeg maa hen at see mig lidt om à la Greve. Adieu si long! (Gaaer ud.)

Scen. 4.

Jeronimus. Frands.

Jeronimus. Far vel, Naboe! Jeg beder om Forladelse, at jeg har giort mig saa dristig at tale med Jer; Jeg hører Eders Søn vil være Greve, hvorfor jeg og min Dotter ere for ringe at omgaaes med Eder.

Frands. Ach, min hierte Naboe, vær dog ikke saa meget hastig. Hav Taalmodighed udi 14 Dage, jeg haabes, at inden den Tiid de Griller skal forgaae ham. I veed jo, at Herman Frandsens Søn var ligesaa, hvorledes han med sin Parlemefransk dræbte alle Mennesker. Han var jo saa indtagen deraf, at han vilde end ikke ligge hos en Pige, uden det var paa Fransk. Han aad heller en Suppe koget paa en Skoepind, naar den var tillavet af en Fransk Kok, end den bedste Kalve-Kiød-Suppe paa Dansk. Naar han talede med de fornemmeste Bestillings-Mænd, kaldte han dem Monsiør, alleeneste fordi det var paa sin Parlemefransk, uanseet at han fik mange Uvenner derved. Ja, han vilde paa Sikasten ikke gaae i Dansk Kirke mere, men holdt sig til den Calvinske Meenighed udi Aabenraae. Den samme blev jo siden saa skikkelig, da han havde udraset, at han nu brænder Franske Bøger indtil Bibler, hvor han faaer fat paa dem, og indvikler sig i Klammerie med Folk, alleene fordi de have Parlemefranske Ansigter, endskiønt de ere her indfødde Christne. Jeg haabes, min Søn inden stakked Tiid skal blive lige saadan en. Men han maa have noget at bestille. Jeg har i Sinde at sætte ham paa Rente-Cammeret, der vil han, min Troe, faae andet at forrette end synge la, la, la og dantze Fiol de Spanie om Dagen.

Jeronimus. Nu, nu, Naboe, paa det I ey skal sige, at jeg er for meget knarvurren, see da vil jeg have Taalmodighed udi 14 Dage. Bliver han inden den Tiid bedre, seer jeg helst, at han holder strax Bryllup med min Dotter og tager sig en Borgerlig Handtering; thi at lade ham løbe blant de Rente-Cammer-Drenge, det duer ikke meget, Naboe, det duer ikke meget.

Frands. Det maa blive, ligesom I finder det for got. Far vel saa længe!

Jeronimus. Far vel!

Scen. 5.

Magdelone. Frands.

Magdelone. Ach, min hierte Mand, har du seet Hans Frandsen?

Frands. Alt for meget, Gud bedre!

Magdelone. Du har altiid trættet med mig, at vi giorde for meget af den Søn.

Frands. Det er sandt.

Magdelone. Men har vi ikke nu Glæde for ham?

Frands. Jo, det er sandt, man kand lee sig ihiel, naar man seer paa ham.

Magdelone. Ach, det er en allerkiæreste Dreng.

Frands. Javist.

Magdelone. Tænk engang, hvorledes han har tiltaget i det Franske Sprog i saa kort Tiid.

Frands. Forskrekkelig.

Magdelone. Jeg kunde neppe kiende ham igien, da jeg saae ham.

Frands. Jeg ikke heller.

Magdelone. Saa levende var han bleven.

Frands. Ja vist.

Magdelone. Og saa artig.
Frands. Forstrekkelig.
Magdelone Frankrig kand dog skabe Mennesker om.
Frands. Forbandet.
Magdelone. Han kaldte mig Marbamme.
Frands. Giorde han det?
Magdelone. Thi han sagde: Det er saa gement at sige Moer.
Frands. Kand nok være.
Magdelone. Men hans Kiæreste kaldte han Matresse; det synteś mig eene var underligt.
Frands. Hvorfor det?
Magdelone. Det er maaskee saa brugeligt i Frankrig.
Frands. Kand skee.
Magdelone. Gud skee Lov, at han dog vilde kiendes endnu ved sine gammeldags Forældre!
Frands. Det er sandt.
Magdelone. Men hvorfor græder du, hierte Mand? Det er vel af Glæde. Sagte. Den stakkels Mand holder meer af sine Børn, end han lar sig merke. Høit. Jeg har ogsaa grædet af Glæde.
Frands. Og jeg af Sorg.
Magdelone. Af Sorg?
Frands. Ja, af Sorg. Maa en ærlig Far ikke græde, der seer sin Søn saaledes omskabet til en Fantast, Gogler, Nar.
Magdelone. Hvad siger du, grove Oxe? Er min Søn en Nar?
Frands. Ja Capitain for alle Narre.
Magdelone. Ey, jeg elendige Menneske, der skal have saadan Tølper til Mand, der intet kand skionne paa noget, som got er! Den eeneste Glæde, jeg har i Verden, er det kiære Barn, hvilket dog den slemme Mand ikke kand lide. Man seer jo umælende Beester holde af deres Unger, ja endogsaa Tyrker og Hedninger af deres Afkom Du alleene haber dine egne Børn, som fremmede Folk for deres Artighed elsker. Jeg skulde ikke rose mit eget; men jeg troer ikke, at her er et artigere Menneske til her i Landet end Hans Frandsen; havde du kun almindelig menneskelig Forstand, saa maatte du kunde see det.
Frands. Hvori bestaaer da hans Artighed?
Magdelone. Det bestaaer derudi, at han er artig.
Frands. Jeg seer ingen Artighed derudi at sætte 1500 Rigsdaler til i saa kort Tiid.
Magdelone. Du taler nok om, hvad han har sat til, men du taler ikke om, hvad han har lært.
Frands. Jeg seer nok, at han har lært at dantze en Fiol de Spang, at synge en Hob forlibte Viser og forderve sit eget Sprog; thi jeg troer, han kand nu hverken Danst eller Fransk.
Magdelone. Jeg vil ikke tale længer med det fortrædelige Menneske; jeg svær vaa, at jeg ikke skal søge Seng med dig mine Dage meer.
Frands. Vie, hierte Kone, jeg vil sige dig noget.
Magdelone. Ikke et Ord mere.
Frands. Gud bevare os. Hvor kandst du blive hastig vreed.
Magdelone. Lad mig gaae, siger jeg!
Frands. Ey, lille Magdelone, jeg meente det ikke saa ilde.

Magdelone. Ingen Snak! Jeg vil gaae.
Frands. Vie, min Honne, saa skal du faae det, du veedst vel selv!
Magdelone. Pakketel!
Frands. Min Sukker-Top!
Magdelone. Sladder!
Frands. Min Snut!
Magdelone. Slip mig dog!
Frands. Min Sirupkrukke!
Magdelone. Bort!
Frands. Min Smør-Blomster!
Magdelone. Tramtrara!
Frands. Min Paaskelilie!
Magdelone. Intet!
Frands. Min Hiertens Glæde!
Magdelone. Gaae Fanden i Vold!
Frands. Min Balsom-Bøsse!
Magdelone. Til Bloksbierg!
Frands. Ach, min allerkiæreste lille Kone, vær dog ikke vred paa din lille Mand!
Magdelone. Ingen Slingring!
Frands. Paa din egen lille Frands!
Magdelone. Bort, falske Blakke!
Frands. Jeg skal, min Troe, aldrig skiemte saa ofte re. Meener du, at det var mit Alvor?
Magdelone. Var det ikke dit Alvor?
Frands. Mit Alvor, meener du, at jeg ikke kand see min Søns Artighed saavel som du? Jeg talede kun saa for at skiemte lidet med dig. Det var, min Troe, af lutter Glæde, jeg græd. Sagte. Ach, Gud bedre den Mand, der for at have Fred i Huset skal opoffre sin og sine Børns Velfærd.
Magdelone. Efterdi du sagde det af Skiemt, min hierte Mand! saa er jeg alt god igien. Men der kommer han.

Scen. 6.

Jean. Magdelone. Frands.

Jean kommer ind og synger en fransk Vise.

Magdelone. Giv nu kun Agt paa al hans Væsen og see saa, om vi ikke har Aarsag at elske den Søn.
Frands. Du har Ret derudi, Kone!
Magdelone. Min Hierte Søn, du maa ikke være saa længe fra din Mamma. Jeg kand ikke undvære dig et Øyeblik.
Jean. Hvad synes Madamme om den Contretemps, som jeg lærte nylig, før jeg reyste fra Paris? Den troer jeg pardi ikke nogen kand giøre her i Landet. Jeg kand giøre den paa tvende Façons, som for Exempel først saa — for det andet saa —
Magdelone. Var det ikke en deylig Capriol, Mand?
Jean. Det var ingen Capriol, Madamme, men en Contretemps.
Magdelone. Jeg forstaaer det ikke, min hierte Søn, du maa forlade mig. En slet og ret Menuet har jeg kundet dantze i gamle Dage, men intet andet.
Jean. Madamme kand vel Touren endnu deraf?
Magdelone. Ja, maaskee.
Jean. Kom, lad os dantze en Menuet tilsammen, for at see, hvilke Pas jeg giør.

Magdelone. Jeg er bange, det vil blive en underlig Dantz; thi jeg er noget for gammel til at dantze.

Jean. Det vil intet sige. La tour seulement!

Magdelone. Ney, min allerkiæreste Søn, jeg beder at have mig undskyldt.

Jean. Ah, pardi, je m'en mocqve. La tour seulement!

Frands sagte. Det er mig saa kiært, som en gav mig ti Daler. Jeg var tilfreds, han vilde nøde hende til at dantze midt paa Slots-Pladsen; thi det var til Pas til hende, som har selv forderved ham.

Magdelone. Ach, min hierte Søn, giør mig ikke den Skam!

Jean. Ey, sans façon! det lader saa ilde at lade sig saa længe bede. La tour seulement!

Frands sagte. Det gaaer skiønt nok.

Magdelone. Mine Fødder er altfor stive dertil.

Jean. Pardi! mardi! peste! diantre! tete bleue! nu blir jeg vreed. Kand I ikke sagte giøre mig den Fornøyelse? La tour seulement!

Magdelone. Førend min Søn skal blive vreed, saa vil jeg gierne giøre det, som jeg kand.

Frands sagte Ha, ha, ha!

Jean. Papa maa synge os en Menuet.

Frands. Kand jeg synge?

Jean. Men see vel til, at I holder os Mesuren udi at synge.

Frands. Han vil blive suur nok, min Søn! Det er best, at I synger selv.

Jean. Ey, pardi c'est imposible; hvorledes kand jeg synge og dantze dans le meme temps?

Magdelone. Kand jeg giøre vor Søn den Billighed at dantze med ham, saa kand du ogsaa synge for ham.

Frands. Jeg troer ikke, det er dit Alvor, Kone! Jeg giør mig slet intet til Nar. Jeg er nu for gammel dertil.

Jean. Tete bleue! j'enrage.

Magdelone. Ach, min hierte Søn, bliv ikke vreed! Han skal, min Troe, synge, om han blev gal.

Jean. Ach, pardi, chantes donc.

Magdelone. Du est den fortrædeligste Mand, der nogen Tiid kand findes paa Jorden.

Jean. Diable m'emporte, si — *Frands begynder at synge den Melodie som Bægterne har og græder tilligemed, og de andre begynder at dantze.*

Jean. Ey, det er ingen Menuet. Kand Papa ingen Menuet?

Frands. Jeg kand ikke uden een.

Magdelone. Lad os faae den da! Det vil ikke sige, om den er gammel.

Han synger og truer, naar de vender sig fra ham. De dantzer begge meget absurd. Jean raaber imellemstunder: La cadance, mon pere! la cadance! Naar Dantzen er ude, gaaer de ind.

Frands sagte. Ach, jeg elendige Menneske, der har bragt til Verden saadan Søn! Jeg maa finde paa Raad i Tide; thi mit Huus vil ellers blive til en Fabel.

ACTUS II.

Scen. 1.

Antonius. Elsebet. Marthe. Espen.

Antonius. Ach, min allerskiønneste Jomfrue, mit Hierte vil briste over de ulyksalige Tidender, at min Rival er kommen saa uformodentlig tilbage.

Elsebet. Hvordan meener I da vel mit Hierte at være, jeg, som skal bindes til det vederstyggeligste Menneske for mig i Verden? Jeg havde Afskye for hans Person, førend han reysede, saasom jeg merkede, at han var af en forfængelig og vanskabt Natur, og let kunde spaae, at han vilde blive reent forstyrret, naar han kom udi fremmede Lande.

Antonius. Vil I da, allerkiæreste Jomfrue, binde Eder til saadan Person?

Elsebet. Ikke med min gode Villie, min hierte Antonius; men I veed, at jeg har en Fader, der er haard som en Flinte-Steen; hvad han vil have fort, det maa gaae fort, om det end er til hans eget Huses Ruine.

Antonius. Saa længe jeg er til, skal dog saadant ikke gaae for sig.

Elsebet. Hvormed vil I da hindre det?

Antonius. Jeg siger: jeg er til. Thi mine Øyne skal ikke see saadant, jeg skal før omkomme mig selv.

Elsebet. Det kand jeg sige Eder, I ubesindede Menneske, at hvis I omkommer Eder, skal jeg med det samme Sværd ogsaa tage mig af Dage; hold derfor inde, og tænk heller paa Raad at afværge den overhengende Ulykke, og vær forsikkret om, at hverken Forældre eller nogen Ting i Verden skal kunde sønderrive det Baand, som har knyttet vore Hierter sammen.

Antonius Ach, nu er jeg fornøyet.

Marthe. Hører, I forlibte Giekke! I Stedet for at giøre slige unyttige Ophævelser, var det bedre, at I bad mig og Esben stikke Hovederne sammen. I veed jo, at naar vi to ville bruge vore Hierner, at ingen Ting er os umuelig. Giv os Stunder at speculere lidt og gaae imidlertiid til Side!

Scen. 2.

Marthe. Espen.

Marthe. Espen, du est en gammel Skielm; lad nu see, hvad du duer til!

Espen. Næst dig tror jeg ikke, at jeg har min Overmand.

Marthe. Spind nu da paa noget. Det vil ikke sige, om du bliver hengt derfor; thi bliver du ikke hengt for det, saa bliver du dog vist for andet inden kort Tiid.

Espen. Ney, min Troe, bliver jeg ikke saa hastig hengt, om ellers den Spaakiellings Ord er sand, som saae mig i Haanden forleden Dag.

Marthe. Hvad spaaede hun dig?

Espen. Hun spaaede mig, at jeg ikke skulde blive hengt, førend du var bleven pidsket og havde siddet 3 Aar udi Spindehuset.

Marthe. Ja Sladder! De gamle Propheter ere døde, og de nye duer intet.

Espen. Ney, min Troe, den Kielling var saa

gammel, at hun ikke havde en Tand i Munden, og kunde ikke tale aldeles udaf Ælde.

Marthe. Hvorledes kunde hun da sige, at jeg skulde komme i Spindehuset? Hvo der vil lyve, maa have en god Ihukommelse.

Espen. Hun forklarede mig alting ved Gebærder.

Marthe. Snak for din Æste! Lad os til Arbeyds, medens vi er alleene; den ædele Tiid gaaer bort.

Espen. Jeg er, min Troe, ikke i Humeur til at cortisere nu, Mammeselle.

Marthe. Fy, fy, din Slyngel! du skal nok see, at jeg er i Lyste. Naar jeg vil den Vey, gaaer jeg til dem, som er andre Folk end du. Naar jeg har Lyst til saadant, kand jeg faae ti Carosser, om jeg vil, med Herrers Lakeyer at afhente mig. Det Arbeyde, jeg nu meenede, var at speculere paa nogle Intriguer.

Espen. Ja nu forstaaer jeg først Meeningen.

De gaae og spadsere frem og tilbage

Marthe. Espen, er du snart klar med din Lectie.

Espen. Ja, jeg har en Invention at fixere den gamle Jeronimus en Hob Penge fra.

Marthe. Ey, din Dosmer, det er saa gammeldags. Det har Du staalet af en gammel Comoedie. Ney, jeg har et andet Middel, som er bedre; lad os kalde de forlibte Folk ind igien og høre deres Betænkning derover. Hey, kommer ind igien, Paris og Helene, at høre paa Dommen!

Scen. 3.

Elsebet. Marthe. Espen. Antonius.

Elsebet. Her er vi; lad os nu høre, hvad I har sammenspundet.

Marthe. Vi Raadsherrer har fundet for got efter de fleste Votumer, at saasom det er en stor Synd at sætte sig imod sine Forældres Villie, da er best, at Jomfrue Elsebet slaaer den anden Kierlighed af sit Sind og binder sig til den, som hendes Fader har giort Løfte til.

Elsebet. Ach, du skiemter med mig.

Marthe. Ja, det er ogsaa ikkun Skiemt; thi jeg holder for, at man udi de Sager ikke maa rette sig efter Forældrenes Caprice. Deres Henseende er ikkun Interesse, at de kand komme udi Svogerskab med visse Folk, som de tænkte at nyde Tieneste af, og derfor opoffre til saadan Interesse tit og ofte deres Børns Velfærd; unge Mennesker derimod have mindre saadant for Øyne men udvælge de Personer til Ægtefælle, som de tænkte at leve fornøyede med, og elske kun for at elske. Er det og ikke hans Mening, Hr. Collega?

Espen. Jo mænd er det saa.

Marthe. Om jeg blev Assessor udi en Ret med dig, vilde det gaae mig som de habile Dommere, der faaer en Dosmer ved deres Side, nemlig at jeg altiid havde to Vota.

Espen. Forstaaer du Latin, Marthe?

Marthe. Lige saa meget som du.

Espen. Veedst du da, hvad det er: Mulier taceat in Ecclesia?

Marthe. Ney, jeg veed det ikke.

Espen. Paa Danst legger man det saaledes ud, at saadan Soe, som du est, maa tage vare paa din Rok og Teen og ikke tænke til at bemænge dig med Sager, som Naturen har skabt mig og andre Mands-Personer til.

Marthe. Du skalt ikke sige, Espen! Den Tiid tør komme, at man seer mere paa Hoveder end paa Kiøn, meer paa Dygtighed end paa Navne; naar begge vores Forstand bliver saa lagt i Vegeskaal, og jeg bliver beskikket til at være Herreds-Fogd, saa kand Du ikke blive høyere end en Æble-Kielling.

Antonius. Ach, jeg beder, lad os komme til Sagen, og driv ikke Tiden bort med saadan Snak.

Marthe. Lad da Espen tale; thi han har fundet et herligt Raad op.

Espen. Ey, Marthe, plag os da ikke saalænge men sig, hvad Middel du har fundet at hielpe disse kiære Børn med.

Marthe. Vil du da tilstaae først, at du est en Dosmer?

Espen. Skam, der giør!

Elsebet. Ach, lille Espen, kan du ikke for min Skyld sagte sige, at du est en Dosmer?

Espen. Ja, jeg er en Dosmer da; er det nu vel?

Marthe. Enten du meener det eller ey, saa er det dog sandt. Han gik og speculerede en halv Time ligesom paa en Præken, og endelig kom frem med en gammel skimlet Intrigue, som alle Comoedier ere fulde af. Min Invention derimod bestaaer derudi: I har hørt, at Hans Frandsen er saa indtaget af det, som er Fransk, at om det var paa sin Parisk at gaae lyse Dagen paa Gaden uden Buxer, saa giorde han det og; nu veed I, at jeg har tient hos en fransøsk Kok i Pilestrædet udi 3 Aar, og imidlertiid lært saa meget Fransk, som jeg har fornøden til daglig Brug. Jeg vil give mig ud for en Fransk Dame, der er nyeligen kommen fra Paris og er forlibt i Hans Frandsen. Hvad videre deraf vil følge, skal Tiden lære. Lad mig kun raade. Espen skal være min Kammer-Tiener.

Elsebet. Saa maa vi strax hen og ryste eder ud.

Antonius. I flyer, min Hierte Jomfrue, Marthe Klæder; jeg skal forsyne Espen.

Espen. I maa ikke sige Espen mere, men Hr. Kammer-Tiener!

Antonius. Nu gak da, Hr. Kammer-Tiener!

Scen. 4.

Arv. Antonius. Elsebet.

Arv. Ha, ha, ha, hi, hi, hi!

Antonius. Er det ikke Frands Hansens Gaards-Karl?

Arv. Ha, ha, ha! Gid Fanden tage al Galskab.

Antonius. Hvad leer Du saa hiertelig af, Arv?

Arv. Monsieur Antonius, er det Jer? Jeg er færdig at sprekke af Latter.

Antonius. Hvor har du været, mens du leer saa?

Arv. Jeg kommer fra et Assemblix; der skulde I have seet en artig Dantz.

Antonius. Hvem var der?

Arv. Mutter dantzede Kaarse-Dantzen med Hans Frandsen, og Hosbond sang for dem.

Antonius. Ey, hvilken Snak!

Arv. Jo, min Troe, er det vist. Skam faae Mutter, jeg havde ikke tænkt, at hun kunde dantze saa vel; see saa gik hun og vrikkede med Rumpen. Jeg var tilfreds, at jeg havde et Stykke rød Krid, saa skulde jeg male den hele Assemblix af; thi jeg kand ritze. Imellem hvert, han dantzede, raabte han til Fatter: Gad Hansen, Gad Hansen! Hvad det skulde betyde, maa Fanden vide. Den stakkels Mand, saae jeg nok, sang ikke med god Villie; thi han sang, græd og truede paa eengang.

Antonius. Men hvad kunde twinge ham at synge imod sin Villie?

Arv. Alting i Huset maa dantze efter Hans Frandsens Pibe, han regierer over Mutter, og Mutter igien over Hosbond.

Antonius. Den Karl maa jo være gandske gal.

Arv. Jeg troer nok, at han har faaet en Skavank i Hovedet i Frankrig. Han gir mig et Hunde-Navn og kalder mig Garsong. Hvis han kalder mig end en Gang Garsong, skal jeg, min Troe, svare: Ja Soldan! Thi jeg er døbt Arv Andersen, det kan jeg bevise af Kirke-Bogen. Men hvad skal jeg endelig sige, naar hans Moder taaler, at han kalder hende Mær, hvilket er endnu værre. Dersom Jeronimus fik at vide, hvad han kalder hans Dotter, troer jeg nok, at han fik en banket Ryg.

Antonius. Hvad kalder han hende?

Arv. Jeg er bange, at I siger det til nogen igien.

Antonius. Ney, jeg skal, min Troe, ikke.

Arv. Han kalder hende sin Matrasse. Det er sandt nok, en Kone er i visse Maader en Dyne i Sengen, men det er dog saa foragteligt at kalde hende sin Dyne eller Matrasse; tilmed saa ere de ikke gift sammen endnu. Men jeg maa løbe.

Scen. 5.

Elsebet. Antonius.

Elsebet. Det er forskrekkeligt med de Forældre, der lader sig saa regiere af et galt Barn.

Antonius. Min allerkiæreste Jomfrue, lad ham kun løbe gal! desbedre er det for os; thi den ulyksaligste Tidende for mig var at høre hans Forbedring.

Elsebet. Ach, min Hierte Antonius, al vor Lykke staaer i Espens og Marthes Hænder. Der er en Slags urimelig Ærlighed hos min Far; thi omendskiønt han seer min Ulykke for Øynene, saa dog bryder han ikke sit Løfte. Han siger, det er ikke for Personens Skyld, men for Familiens.

Antonius. Men om nu Marthes og Espens Anslag ikke lykkes, og Jeronimus er ikke at bevæge at staae fra sit Forsæt, hvad vil Jomfruen da giøre.

Elsebet. Ey, min hierte Antonius, plag mig ikke meer med slige Spørsmaal, jeg har jo erklæret mig eengang, at jeg vil heller . . . . Men der kommer min Far. Løb bort, saa snart som I kand!

Scen. 6.

Jeronimus. Elsebet.

Jeronimus. Hey saa, Pimpernille, har du ikke andet at bestille end staae at gaape i Dørren og see efter, hvor mange unge Karle der gaaer forbi? Jeg heder Jeronimus, jeg, og ikke Frands Hansen. Tænk ikke, at du maa have den Frihed som hans Børn. Havde jeg saadan Søn som Hans Frandsen, saa skulde jeg smukt vrie Hovedet om paa ham.

Elsebet. Men, min hierte Fader, efterdi han er saa ustikkelig, hvorfor vil I da binde mig til ham?

Jeronimus. Vil du ogsaa raisonnere? Vil du ogsaa spørge, hvorfor jeg giør en Ting? Det maa være dig nok, at jeg vil saa have det. Vi kommer i det ringeste i en smuk Familie derover; det er et Svogerskab, som ikke er at forkaste, thi Frands Hansen er ikke alleene en ærlig, men endog en bemidlet Mand. Tilmed har jeg givet mit Løfte bort, som jeg ikke gierne bryder.

Elsebet. Min hierte Papa!

Jeronimus. Papa, Papa! Vil du og tale Fransk? Hvis du kommer med din Papa oftere, skal Mangelstokken ikke være dig for god. Hvad vilde du ellers sige?

Elsebet. Jeg vil ikkun sige dette, at Frands Hansen er en skikkelig Mand, men jeg skal ikke giftes med ham, men med hans Søn, som er et uskikkeligt Menneske, om hvilken jeg allerede har hørt en Hob galne Historier, siden han kom hiem.

Jeronimus. Seer man vel, hun legger sig efter at vide Nyt. Fort ind og sye paa din Ramme, det er nok saa got. Jeg har allerede hørt saa mange Historier! Ser man vel. Skal du legge dig efter at vide Historier? Jeg kand lade dig vide dette, Elsebet, at du skal have Bryllup til kommende Uge. Jeg er Mand for at holde baade dig og Hans Frandsen i Tøyelen. Flux ind!

ACTUS III.

Scen. 1.

Jean. Pierre.

Jean. Pierre!

Pierre. Que voules vous?

Jean. Fripon! Maraut! Coquin! bougre! badaut! faineant! que la peste t'etouffe, que le Diable t'emporte, t'en leve, t'abime, que le diantre . . . .

Pierre. Hvorfor bander Monsieur mig saa meget?

Jean. Har du nu været 15 Maaneder med mig dans Paris og ikke lært, comment du skal svare din Herre, naar han kalder paa dig? Du skal sige: Monsieur! mais non pas: que voules vous?

Pierre. Det er en liden Forseelse, men fortiener ikke saa mange Forbandelser.

Jean. Sanden at sige, saa er det ikke saa meget for at forbande dig, som for at øve mig udi Fransken; jeg fik den sidste Maaned en Liste af 40 Nymodens Eder af min Maitre de Langue, som jeg ikke kand exercere uden paa dig.

Pierre. Monsieur kand exercere dem paa sig selv, kun sætte me i Steden for te, saa over han sig udi Sproget, og ingen har et Ord derimod at sige.

Jean. Ach, Pierre, gid vi var i Paris igien! Dieu donne, que nous etions dans Paris igien. Nu kand jeg ikke erindre, hvad igien heder paa Fransk.

Pierre. Det heder aussi.

Jean. Det er ret: aussi. Naar du hører, jeg taler galt, maa du frit corrigere mig. Men ønsker du ikke, at vi vare i Paris aussi?

Pierre. Jo vist! Hvo der brav kand hungre, tørste og fryse, har ingen Nød.

Jean. Ey, bougre! crasseux! gourmand! du taler, som du var fød à la place Maubere eller à la pont neuf, come un crocheteur, un decroteur des souliers, un porteur d'eau.

Pierre. Og Monsieur taler som un fou, un bete, un Nar, un sot, un boufon, som han var fød dans un Daarkiste eller à la un theatre.

Jean. Hvad siger du, bourreau?

Pierre. Monsieur maa ikke tage det ilde op; jeg gior det kun for at exercere mig i Fransken.

Jean. Ja saa. Ecoutes, Pierre!

Pierre. Monsieur!

Jean. Jeg kand ikke lide disse Danske Ansigter for min Død.

Pierre. Mademoise Isabelle har dog et kiønt Ansigt.

Jean. Ja, det er kiønt nok, men det er dog saa Danskt, c'est une visage à la Danois, à la Bimmelskaft, par Di. Dog jeg kunde nok vænne mig til Ansigtet, dersom hun ikke talede Danskt.

Pierre. Har Monsr. talt med hende, siden han kom hjem?

Jean. Ovis par di, si fait, men veedst du, hvad hun sagde?

Pierre. Non par di, non fait.

Jean. Hun sagde: Velkommen hiem igien, Hans! Ach, naar jeg tænker paa det, staaer min Mave i min Hals. Havde det nu været en Fransk Dame, havde hun sagt: Je suis ravi de vous voir, mon chere mamie Jean de France!

Pierre. Ovis par di, si fait. De franske ere hiertens artige Folk derudi, skiønt de meene intet dermed.

Jean. Mademoiselle Isabelle parle come un Blanchiseuse dans Paris.

Pierre. Ovis par di, si fait.

Jean. Come un frippiere.

Pierre. Ovis par di, si fait.

Jean. Come un femme, qui clame· Renet, renet! dans les rues.

Pierre. Ovis par di, si fait.

Jean. Come un femme, qui va avec un ane dans la rue & clame: Lait, lait!

Pierre. Ovis par di, si fait.

Jean. Pierre! Saaledes vil vi øve os i Fransken og ikke tale et Ord Danskt sammen.

Pierre. Ovis par di, si fait. Hvad vi ikke kand sige paa Fransk, vil vi give tilkiende med Fingrene eller med Grimacer. Saa kand vi udi Hast blive som indfødde Franske

Jean. Pierre!

Pierre. Monsieur!

Jean. Jeg vil spise til Middag hos Peche.

Pierre. Vil Monsieur ikke heller spise hos Mester Jacob? der faaer man bedre Mad for billigere Priis.

Jean. Ey hvad, Mester Jacob! man kand høre paa Navnet alleene, at det er en slet Kok. Dersom der ingen Fransoss Kok var i Byen, maatte jeg svelte ihiel.

Pierre. Det er sandt, Maden smager vel hos de Franske, eftersom man faaer saa lidt alle Tider; thi intet opvækker meer Appetiten, end naar der er kun lidt i Fadet.

Jean. Veedst du ellers nogen anden Fransk Kok?

Pierre. Ovis Monsieur si fait, par di, her er en anden, som heder Cabo.

Jean. Hvem af dem taler best Fransk?

Pierre. De taler begge to lige got. Det er en Plaisir at høre dem, thi naar de vil giore deres Beste, blander de Spanske Ord deriblandt, hvilket lader usigelig smukt. Men der seer jeg en fremmed Tiener; hvor mon han vil hen?

Scen. 2.

Espen. Jean. Pierre.

Espen. Det var mig sagt, at han skulde boe her. Her seer jeg to Personer, som jeg kand spørge. Avec Permission, kiender I ingen her i Gaden?

Jean. Jo, jeg kiender mig selv, moi meme.

Espen. Det er en hel Hob, at I kiender Eder selv; jeg troer ikke, fire i den hele Bye skal kunde sige det. Men skal her ikke boe en Dansk Monsieur i Gaden, som heder Jean de France?

Jean. Je m'appelle Jean de France a votre tres humble service.

Pierre. Det kand saaledes forklares paa Danskt: jeg heder Hans Frandsen til Tieneste. Jeg maa forklare min Herres Ord; thi han forstaaer vel nok Danskt, men kand ikke synderlig explicere sig, thi han har været 15 samfulde Uger i Paris, hvor han imidlertiid ikke hørte et Danskt Ord tale.

Espen. Ja, ja, femten Uger vil, min Troe, have Respect; jeg har ikkun i to Dage været i Tieneste hos Madame la Fleche, og allerede, naar jeg vil tale Danskt, kommer et eller andet Fransk Ord mig i Munden. Men heder Monsieur Jean de France, saa er det den Person, jeg leder efter. Monsieur! er det ikke ham, som er nyelig kommen fra Paris?

Jean. Ovis Monsieur!

Espen. Som opholdt sig 15 Uger sammesteds?

Jean. Ovis Monsieur!

Espen. Som logerede udi det Qvarteer af Byen . . . . . hvad heder det nu? det ligger mig paa Tungen.

Jean. Faubourg St. Germain.

Espen. Ja, det er saa, jeg meente. Og udi den Gade, som gaaer saa krum?

Jean. Ney, Gaden er gandske lige.

Espen. Ja, Gaden er nok lige, men naar den har Ende, maa man jo dreye om til en anden; thi saa syntes mig, Madamen sagde; og Gadens Navn var . . . . .

Jean. La rue de Seine.

Espen. Ja, min Troe, det er den selv samme. Monsieur skal vist have en Tiener, en meget artig og got Stykke Karl, ved Navn Pierre.

Pierre. A votre tres humble service.

Espen. Saa hører jeg da, at jeg gaaer ret. Jeg har en ydmygst Compliment at aflegge til Monsieur fra Madame la Fleche.

Jean. Ach, er det mueligt? Hvorledes lever den charmante Dame?

Espen. Hun siger, hun har havt den Ære at kiende Eder i Paris, og er kommen til Dannemark meest for Eders Skyld.

Jean. Ah, la charmante Dame! jeg har havt mangen fornøyelig Time med hende udi Paris.

Pierre. Monsieur, I har jo aldrig kiendt den Kone.

Jean. Taises vous. bougre! veedst du ikke, at det er à la françoise at svare saaledes? Havde jeg svaret, at jeg ikke kiendte hende, skulde man jo have taget mig for en Dansk Hiemføding. Du kandst aldrig lære at blive poleret. Jeg kand sige, at Madame la Fleche er den Dame, som jeg frem for alle andre har Estime for. Par di, est il possibel, at Madame la Fleche er kommen til Dannemark for min Skyld? Jeg vilde mafoi reyse til Indien, ja det som mere er, til Afrika, alleene for at kysse hendes smukke Hænder. Men hvor længe er det siden, hun reysede fra Paris?

Espen. Tolv Dage.

Jean. Ey, est il possibel? ikkun 12 Dage! Ach, kunde jeg nyde den bonheur at kysse hendes Hænder og den Ære at tale med hende!

Espen. Det er intet, som hun forlanger mere; thi det er just mit Ærende.

Jean. Ach, Monsieur, skaf mig den Fornøyelse og forsmaa ikke et Par Ducater, som jeg giver til et Venskabs-Tegn!

Espen. Min Frue, Madame la Fleche, er en af de rigeste Damer udi Frankrig, hvorfor jeg burte ikke tage mod Presenter; men paa det jeg ikke skal synes af Hofmod at refusere saadant, vil jeg tage mod det. Haaber derimod, at Monsieur ikke vegrer sig for at tage mod den liden Present fra min Frue, som er dette Portrait, som er giort af Monsr. Reenkaalavet, den største Skildrer i Miniature udi Frankrig. Og saasom det er, nyelig forend hun reysede, bleven den høyeste Mode udi Paris, at Cavalliers bære saadant om sin Hals for at lade see Estime for de Damer, fra hvilke saadanne Presenter faaes, saa haaber hun, at Monsieur ogsaa bær det om sin Hals for hendes Skyld.

Jean. See, jeg skal strax dans votre presense binde det om min Hals. Men maatte jeg tage mig den Hardiesse og giøre mig saa impudent at bruge den Liberté at spørge, hvorledes Madame la Fleche kand tale med Monsieur, efterdi han forstaaer ikke Fransk?

Espen. Ach, Madame la Fleche kand lade sig bruge af al Verden; hun taler foruden Parisisk, som er hendes Mammas eller Moders Maal, Tydsk, Italiensk, Hollandsk, Pollandsk, Preusisk og en heel Hob Dansk, som hun har lært paa Veyen.

Jean. Det er en stor Complisance, at saadan fornemme Dame vil giøre sig Umag at lære dette gemeene Sprog. Saa taler hun da Dansk med Monsieur, efterdi han er fød her i Landet?

Espen. Ney, Monsieur, jeg er ikke fød her i Landet; det er kun mine Fiender, som sige saadant. Jeg er fød over ti Mile sønden for Randers, hvor vi ere anseet som Lemmer af det hellige Romerske Rige, saa jeg er heller Romansk end Dansk; hvilket jeg ogsaa ydmygst vil bede, at Monsieur siger til alle dem, han kiender.

Jean. Det var Synd andet; thi man kand nok see af Monsieurs Manieres og høre af hans Tale, at han ikke er Dansk. Men paa hvilket Sted har man den Lykke at besøge Madame la Fleche?

Espen. Paa hvilket Sted Monsieur behager; ellers falder Klokken 3 hendes Vey her.

Jean. Der skal jeg presentement lade mig indfinde for at kysse hendes belles mains.

Espen. Det skal være hende kiært.

Jean. Je me recommende.

Scen. 3.

Jean. Pierre.

Jean. Pierre!

Pierre. Monsieur!

Jean. Hvad synes dig om det Portrait?

Pierre. En, som ingen Kiender er af Miniatur, skulde bilde sig ind, at det var et Hoved, som var klippet af en trykt Bog og smurt paa et Stykke Træ.

Jean. C'est pourtant fait par le Sieur Reenkaalavet, le plus grand Skildrer en Europa.

Pierre. Ja, hvoraf veed Monsieur det?

Jean. Hørte du det ikke af Monsieurs egen Mund? Meener du, han er ingen Kiender? Jo jo, det er mafoi ingen Giekke, de som ere fødde udi det Romerske Rige. Men der seer jeg disse to gamle Spidsborgere kommer igien. Jeg var tilfreds, jeg var borte; man kand ingen honnet eller galant Discours føre med dem, de tale ikke uden om Veyrligt eller om Huusholdning.

Scen. 4.

Jeronimus. Frands. Jean. Pierre.

Jeronimus. Jo, min Troe, skulde det saa, Naboe! Jeg holder for, at det, som fortæres udi Thee, Caffee og Tobak alleene, kand beløbe sig til nogle Tønder Guld om Aaret. De Penge blev nu spart for det første i gamle Dage.

Frands. Ach, Herre Jeh, der vil meget til nogle Tønder Guld.

Jeronimus. Siig ikke det, Naboe! I skikkelige Huse slipper man ikke med 100 Rdr. om Aaret. Det er nu kun een Post; vil vi nu regne flere, skal man let kunde begribe, hvad jeg siger. Tænk engang, forgangen Dag, da jeg og vilde være allamodisk og gik paa et Caffee-Huus, maatte jeg give en Rigsort for nogle faa Kopper. Men see, om Jeronimus kommer der saa hastig igien.

Frands. Det har været noget dyrt; men man seer, Prisen begynder alt merkelig at falde.

Jeronimus. Ikke saa mari paa Thee-Husene; thi jeg har merket her i Kiøbenhavn, at naar Prisen er engang forhøyet, bliver den altid staaende, omendskiønt Varerne kand faaes for den halve Del ringere.

Frands. Ja, I har Ret saavidt derudi, Naboe! Men vi maa ogsaa have noget for Munden; hvortil duer Penge, naar man ikke vil giøre sig til gode deraf?

Jeronimus. Mon der kand være naturlig god Smag udi Vand og brændte Bønner? Forsøg at give et Barn blot Caffee uden Sukker, see om

det ikke vil spytte det ud igien. I siger maaskee, at Eders Søn Hans Frandsen saavel som andre finder en Himmelsmag derudi. Jeg svarer: Eders Søn Hans og andre deslige Giekke har i Begyndelsen dog tvunget dem mod Naturen dertil, alleene fordi det var fornemme, fordi det var udenlandsk, og siden af Vanen synes, at det smager vel.

Frandß. See, der kommer min Søn.

Jeronimus. Ja, det maa han, jeg tør sige ham det samme selv og sætte min Hat lige ret. Men hvad Pokker er det for Krusedoller, han har faaet om Halsen.

Frandß. Det maaskee er saa Moden i Frankrig.

Jeronimus. Mode mig hid og Mode mig did, saa er den en Nar, der gaaer anderledes end alle andre Folk i Landet.

Frandß. Hør, min Søn, hvad er det for en Helgen, du bærer om Halsen? Folk skulde tænke, du var gal eller catholsk i Hovedet.

Jean. Pierre! -

Pierre. Monsieur!

Jean. Pierre! expliques cela pour ce vieux home; je vas, vous me trouveres apres de Monsieur Peche!

Scen. 5.

Frandß. Pierre. Jeronimus.

Frandß. Peer! Hvorfor gik min Søn saa hastig?

Pierre. Han havde noget at bestille og bad mig excusere ham.

Frandß. Men hvad er det for et Ridder-Baand, han har faaet om Halsen?

Pierre. Det er et Portrait, som han har ført med sig fra Frankrig.

Frandß. Saa er det Moden at bære saadant i Frankrig.

Pierre. Ach, ja vist; hvo som ikke bærer saadant i Frankrig, bliver holdt for en Canaille og maa aldrig komme til Hove.

Frandß. Men det synes saa liderligt Arbeyd; jeg vilde, min Troe, giøre det langt bedre.

Pierre. Monsieur maa tage sig vare, hvad han siger, han kunde komme i Ulykke derover; thi Portraitet er giort af Monsieur Reenkaalavet, den største Skildrer udi Facultetet til Paris.

Jeronimus. Ey, jeg vil døe paa, at jeg skal finde det i en gammel Krønnike, som jeg har hiemme; jeg kunde strax see, at det er et Kaaberstykke, klippet af en Bog. Hør, Naboe! Eders Søn er en Nar, og I lidt bedre. Jeg betakker mig for Eders Svogerskab og sælger ikke min eeneste Dotter saa bort. Og du Skielm! hvis du ikke strax siger os, hvo der har forført ham til saadan Galskab, skal du ikke komme vel her fra Steden.

Pierre. Jeg veed, min Troe, ikke, hvor han har faaet det Stykke fra; men det kand jeg giøre min Eed paa, at jeg har seet under Portraitet de Ord: Monsieur Reenkaalavet fecit.

Frandß. Fy, skiæmmer du dig ikke, Peer! at tale saa plumpt.

Jeronimus. Hey, laan mig Jer Stok, Naboe! Naar din Herre spør, hvo der har pryglet dig, *saa kandst du sige: Jeronimus* fecit. *Pierre gaaer grædende ud.*

Scen. 6.

Jeronimus. Frandß.

Jeronimus. Hør, Naboe, jeg haaber, at vi kand være lige gode Venner, omendskiønt den giorte Forlovelse med min Dotter og Eders Søn bliver ophævet.

Frandß. Ach, min hierte Naboe, I har jo lovet at have Taalmodighed udi 14 Dage, for at see, hvorledes min Søn vil tage affted. Om I bryder saa hastig, gir det saadan Snak i Byen. Giør det dog for den Venskab, som altiid har været imellem os, og hav Taalmodighed saalænge.

Jeronimus. Ja, ja, 14 Dage gaaer hastig; men jeg er vis paa, at han inden den Tiid bliver værre og ikke bedre.

Frandß. Jeg forlanger intet andet, end at I vil bie de 14 Dage.

Jeronimus. Ja, jeg skal bie saalænge.

Frandß. Far vel, jeg maa hiem at spise; min Kone bier efter mig.

Jeronimus. Profit Maalzeit!

ACTUS IV.

Scen. 1.

Antonius. Elsebet. Marthe. Espen.

Antonius. Nu, hvordan gaaer det, min gode Marthe?

Marthe. Hun gaaer en god Gang nok. Men I kommer noget ubeleyligt, thi jeg har bestemt Hans Frandsen hid. Han er saa forlibt som en Rotte, skiønt han aldrig har seet mig. I kand tænke, hvilken Giek det er: jeg har faaet ham til at bære om sin Hals et gammelt Kaaberstykke, som jeg for nyelig skar af en af Fars gamle Spænde-Bøger og smurte paa en liden Træ-Plade.

Elsebet. Men hvor er det mueligt, at han kand bringes til saadan Galskab.

Marthe. Alting er mig nu mueligen, efterdi jeg har faaet ham til at troe, at jeg er en Fransk Dame, som er nyelig kommen fra Paris.

Antonius. Men hvad vinder Du derved, at du saaledes prostituerer ham?

Marthe. Jeg vinder det derved, at hans tilkommende Svigerfader gir sin Dotter heller bort til en Skorsteensfeyer end til saadan en; hvorledes det ellers vil falde ud med Eder, veed jeg endnu ikke. Det gaaer med mig som med dem, der skriver Comoedier; mens de skrive paa Comoedien, falder dem af sig selv ind, hvorledes den skal udføres og endes. Men der seer jeg, han kommer: Løber strax til Side!

Scen. 2.

Jean. Mad. la Fleche. Espen eller D'Espang.

Mad. la Fleche. A cette heure il doit venir; war das nicht um drey Uhr, Monsieur d'Espang! das er lovede zu kommen?

Jean *embrasserer hende paa Knæe og siger:* Ach, char-

mante Madame! soufres, que j'adore vous, soufres, que je baisse votres beaux mains.

Mad. la Fleche. Leves vous, Monsieur! c'est trop de humblesse pour un gentil home come vous.

Jean. Ah, Madame! est il possibel, que j'ai l'honneur, le plaisir, contentement & joie de vous revoir dans cette terre?

Mad. la Fleche. J'ai venu pour vous voir, mais je crojois pas, que vous eties si changé. Vous êtes à cette heur habillé come un antique bourgeois. Ha, ha, ha!

Jean. Pour quoi ries vous, charmante Princesse?

Mad. la Fleche. Rien, Monsieur de France! rien; je rie de la joie de vous voir, c'est toujours une plaisir de vous voir.

Jean. Je vous rends grace, Madame! Mais comment trouves vous cette terre?

Mad. la Fleche. Fort bon, Monsieur! les Danois etes des fort bonnes gens. Il manque à eux seulement de s'informer dans les manieres Parisiens.

Jean. Ovis pardi si fait, Madame! vous aves grand raison dans cela. Dieu donne, que j'etois dans Paris igien . . . ah pardonnes, ma belle Madame! je voulois dire: aussi. Mais, Madame! aves vous amené avec vous quelques nouvelles chansons de Paris?

Mad. la Fleche. Ovis, Monsieur! celle cy est la plus nouvelle. Hun synger en Vise.

Jean paa Knæe. Ah, Madam! je n'aj jamais ecouté une plus belle chanson. Ah Paris, Paris!

Mad. la Fleche. Pourquoi pleures Monseigneur?

Jean. Ah, Madame! on veut me marier dans cette pais.

Mad. la Fleche. Marier?

Jean. Ovis, Madame!

Madame la Fleche. Marier?

Jean. Ovis c'est veritable, & avec une fille qui s'appelle par malleur Elsebet.

Mad. la Fleche. Quel diable de nom est cela? Parles vous tout de bon, Monsieur? ah est il possible? Hun lader, som hun faaer ont. Espen giver hende noget at lugte til.

Espen. Nu kand han see, Monsieur, hvor meget Madamen elsker ham; hun fik ont af lutter Alteration, da hun hørte, Monsieur vilde gifte sig her i Landet.

Jean. Ach hvis hun døer, saa omkommer jeg mig strax selv. Ach, siig hende Monsieur Valet de chambre! at jeg før vil lade mit Liv, førend jeg skal gifte mig her. Paa Knæe. Ah, belle Princesse! êtes vous malade?

Mad. la Fleche. C'est un Uebergang. Monsieur! leves vous. Espen hvisker hende udi Øret, hvorpaa hun stiller sig meget fornøyet.

Scen. 3.

Arv. Jean. Mad. la Fleche. D'Espang.

Arv kommer ind, sætter sig ned paa Gulvet med et stort Stykke Kridt og maler den Dantz af, han havde seet. Saaledes gik Dantzen, ligesom en Kummenskringle. Det skal være Hans Frandsen, og her kommer Mutter. Ney, jeg maa giøre hende om igien; thi hendes Rumpe blev ikke breed nok. Her skal Fatter staae og græde. Han springer op og seer derpaa. Medens han giør dette, staaer de andre og taler sagte og peger paa ham.

Arv. Ha, ha, ha! det er mare saa naturligt giort, Assemblixet saa vel afskildret, saa der fattes intet andet, end at det skulde kunde tale. Men hillemænd der seer jeg Folk. Er det ikke Jeronimuses Marthe, som har faaet en Adriane paa, og staaer og snakker med Hans Frandsen? Hør Marthe! hvor Fanden haar du faaet den Adriane fra? Det er jo endnu for tiligt; Hunde-Dagene er jo end ikke begyndt.

Jean gir ham et Orefigen, siger: Ey, du elementske Slyngel, tør du saaledes see en fornemme Fransk adelig Frue i Oynene?

Arv. Om Forladelse, Monsr. Haans! Jeg tænkte mare, det var Jeronimuses Marthe.

Mad. la Fleche. Ah, Monsieur! faites le sortir, j'aj peur pour les gens, qui sont fous.

Jean. Herud, din Slyngel, jeg slaaer ellers dit Hoved itu.

Mad. la Fleche staaer og beskuer Jean paa Klæderne og hvisker til Espen og leer: Ha, ha, ha! seer paa hans Been, hvisker til Espen igien og leer: Ha, ha, ha!

Jean. Pourquoi ries vous? belle Madame!

Mad. la Fleche. Je me retire un peu. Monsieur d'Espang, mon valet de chambre, vous dira pourquoi. Excuses! Adieu!

Scen. 4.

Jean. D'Espang.

Jean. Monsieur le valet de chambre, Monsieur d'Espang! hvor kommer det, at Eders Frue tracterer mig med saadan Foragt? hvad var det, hun hviskede?

Espen. Jeg vilde have givet tusinde Daler til, at jeg havde vidst det tilforn, saa skulde jeg i Tide have advaret Monsieur. Men det kand let redresseres. Hun hviskede til mig, at saa stor Estime, hun har for Monsieurs Person, saa stor Foragt har hun for hans Klæde-Dragt.

Jean. Er der da andre Moder kommen i Paris, siden jeg reysede? thi jeg opholdt mig paa Hjem-Reysen 3 Uger i Roven.

Espen. Ja, Monsieur! det har været Ulykken. Madame la Fleche siger, at udi 6 Uger ingen Cavalleer i Paris knæpper sin Kiole meer for til, men alleene bag til. Det synes vel at være noget incommode, førend man bliver først vant dertil; men fornemme Folk have altid deres Kammer-Tiener, som de her i Landet kalde Valet de Chamber, der knæppe dem op og til.

Jean. Ah, malhareux que je suis!

Espen. Det kand strax rettes, Monsieur, jeg skal hielpe ham derudi.

Jean. Vous me faites un grand plaisir, par di.

Espen. See nu har Monsieur andre Oyen at see med.

Jean. Er der ellers noget andet, som fattes i Moden.

Espen. Jo, men det er let at giøre. Alle fornemme Folk i Paris, siger hun, smør sig om Munden med Snuustobak.

Jean. Det skal strax blive forandret; jeg har min Tobatiere-Dose hos mig. Jeg har, ma foi, aldrig været den sidste udi at antage nye Moder. Jeg hørte nok tale om en Hoben Moder i Paris, som var i Gierde, forend jeg reysede; men min Papas Importunitet var Aarsag, at jeg ikke kunde opbie den Tiid. Je vous prie, Monsieur le valet de chambre! at excusere mig for Madame la Fleche. De Moder var dans ma foi ikke endnu i Brug udi Paris, da jeg reysede, non, par Di non; thi jeg har alt for stor Respect for den Parisiske Galanterie, at jeg skulde negligere saadant.

Espen. Paris er en artig Bye, det maa al Verden forstaae. Al Verden retter sig og efter de Parisiers Moder; om de hittede paa at gaae uden Buxer paa Gaden, efterfuldte og alle andre Folk dem derudi.

Jean. Jeg giorde det, ma foi, strax. Alle Folk vilde vel lee af mig i Begyndelsen, men inden Aar var til Ende, blev det dog en Mode overalt; thi det har jeg ofte observeret. Men, Monsieur le valet de chambre! er der ellers skeet nogen Forandring med Peruqve, Hat, Skoe eller Strømper?

Espen. Ney, Madamen siger, at Eders Hat og Paryk kand endnu vel passere. Men Monsieurs Halsklud skal henge bag ud.

Jean. Ey ey, det er artigt. Den Bye kand hitte paa meer Galanterie i en Uge end hele Verden udi et Aar. Jeg skal, ma foi, strax rette det og. Men hvorfor vil Madame la Fleche ikke sige mig saadant selv?

Espen. Ach, Monsieur kiender jo de Franske Damer, de ere alt for hoflige til at sige en god Ven sine Feyl; de smiler kun deraf og lader andre giette, hvad de meener. Men nu er alting got; nu skal det være hende en Fornøyelse at see Monsieur igien i sit Huus om en Time. Der skal jeg selv have den Ære at geleyde ham, naar jeg først har forrettet mit Ærende.

Jean. Je me recommende, Monsieur d'Espang!

Espen. Votre Serviteur! Men a propos, jeg har glemt en liden Ting at sige Monsieur paa Madamens Vegne, det er, at naar Monsieur med Permission gaber, holder han ikke med Haanden for Munden; thi det er nu alt gammeldags og ikke bruges af honnete Folk meer i Paris.

Jean. Ovis da.

Espen. Serviteur!

Scen. 5.

Jean. Pierre.

Jean dandser og synger.

La, la, la, la, la, la, la. Seer paa sit Skilderie. La, la, la, la, la, la. Alting synes underlig i Forstningen, men nu synes mig allerede, at det er en deylig Mode, fort commode & fort degagée. La, la, la, la, la. Mon Pere & mon Sviger-Pere skal, ma foi, tage den an, enten de vil eller ey; Jeg vil ikke være i nogen gammeldags Familie. Min Papa skal jeg nok med gode bevæge til at aflegge sin gamle Spids-Borger-Dragt, men min Sviger-Papa, som holder for Troes-Artikel at gaae ligeledes i Klæder som hans Papa og hans Grand-Papa for ham, kommer jeg sans façon at tvinge dertil; thi det er mig ikke nok, at jeg veed selv at leve og er galant, jeg vil og ingen Skam have for mine Venner, Mais voila Pierre, qui vient.

Pierre. Ach, ach, Monsieur, I maa mantenere mig, ellers kand jeg ikke længer være i Monsieurs Tieneste.

Jean. Qu'as tu? dis moi, Pierre!

Pierre. Ach, Monsr. Jeronimus har slaaet mig saa, at jeg kand neppe gaae.

Jean. Pour quoi donc?

Pierre. Fordi Monsieur bær et Skilderie paa Brystet.

Jean. Pardi, jeg skal lære ham, hvad det er at prygle en gentil homes Laquai. Est il possible, at han torde slaae dig?

Pierre. Ovis, Monsieur! Men Monsieur har knæppet sin Kiole bagvendt, han maa gaa i Gifte-Tanker; reste un moment, medens jeg retter det igien.

Jean. Ey, du sot! badaut! boufon! maraut! veedst du ikke, at det er den nyeste Mode i Paris, og at Mad. la Fleche beloe mig, fordi jeg knæppede min Kiole som andre her i Landet?

Pierre. Den Mode har jeg dog ikke seet i Paris.

Jean. Den er opkommen, medens vi vare i Roven.

Pierre. Ovis da, saa maa jeg ogsaa knæppe min ligeledes.

Jean. Non, par di non; det er kun for gens de qualité.

Pierre. Eya, den fornemme Verden skal kun være forkeert. Men faaer Monsieurs Sviger-Papa det at see, bliver han gal.

Jean. Ikke alleene, at han skal taale at see det, men jeg vil, at han selv skal bruge samme Mode.

Pierre. Det gaaer aldrig an.

Jean. Han skal!

Pierre. Comment donc?

Jean. Jeg skal tvinge ham med Magt; thi om Mad. la Fleche leer af det hele Land, skal hun dog ikke lee af min Familie.

Pierre. Om Monsieur resolverer sig dertil, skal jeg hielpe ham som en ærlig Karl, og var jeg tilfreds, vi havde nu fat paa ham, medens jeg foler endnu de Hug, jeg fik. Men der kommer han alleene, ma foi fort a propos.

Scen. 6.

Jeronimus. Jean. Pierre.

Jeronimus. Fiorten Dage gaaer endelig snart bort; det vil intet sige, jeg vil gierne holde den Tiid ud, paa det jeg ikke skal beskyldes at have brudt mit Løfte. Men han bliver ikke anderledes, han bliver ikke anderledes, det vil jeg doe paa. Men der seer jeg han staaer; jeg maa forsøge engang at skrifte ham alleene, naar hans barmhiertige Far er ikke tilstæde. Hør, Hans Frandsen, lad os tale eengang for alle lidt alvorlig sammen. Er i bange, at Folk ikke skal kiende Jer forkeerte Sind, uden at I gir det tilkiende med saadan forkeert Dragt? Hvilket Menneske kand bringes til saadan Galskab at knæppe sin Kiole bag til og giore sin Ryg til en Mave? Ach, jeg ynker den ærlige gamle Mand, der har saadan en vanskabt Søn. Jean og Pierre leer tillige: Ha, ha, ha, ha!

Jeronimus. Ja, du maa nok lee nu og stedse, saa tit du tænker paa, hvilken Nar, hvilken Giek, hvilken Gøgler du est. Jean og Pierre: Ha ha ha!

Jean. A propos, mon cher Sviger-Papa, blev ikke den Kiole, I har paa, giort til den forrige Jubelfest? Ha, ha, ha, ha, ha!

Jeronimus. Ey, du Hans Wurst, du Nar, er din bagvendte Kiole ikke bleven giort paa Fastelavns Mandag eller den første April? Ha, ha, ha, ha, ha!

Jean. Mon cher Sviger-Papa, forlad mig, at jeg leer af hans underlige gammeldags Dragt; men det kand let ændres, den skal alleene knæppes bag til, saa kand Kiolen nogenledes passere. Som jeg gaaer nu, saa gaaer alle honnete Folk i Paris.

Jeronimus. Jeg er taabelig, at jeg staaer og taler med slige Giekke.

Jean. Attendes, mon cher Sviger-Pere! I slipper, ma foi, ikke, førend I vender Jer Kiole om som min. Det er pardi den høyeste Mode i Paris; Madame la Fleche, som nyelig er kommen derfra, beretter . . . . .

Jeronimus. Hey, I Slyngele! vil I legge Haand paa en ærlig Borger-Mand? Det er for Madame la Flesk, og det er for Madame la Kaal, og det er for Madame la Medister, og det er for Madame la Spek. Gir dem imidlertiid Ørefigen.

Jean. Pierre! icy, tenes, holdt den gamle halstarrige Knark. Jeg vil, ma foi, ingen Pedanter have til Forældre. Træk ud!

Pierre. Vitement, Monsieur!

Jeronimus. Hey, Gevalt, Gevalt!

Jean. Naar gamle Folk gaaer i Barndommen, maa man tvinge dem som Børn.

Jeronimus. Hey, hey, Geval . . . t!

Pierre. Hey, hey, Sna . . . k! Det er for Jer egen Nytte; naar det først er giort, skal I siden takke os, ligesom en Patient, der stræber først mod Feldtskiæren, som vil trække en Tand ud, men naar det er overstaaet, kysser han siden paa hans Haand og takker.

Jeronimus. Ach ve, ach ve!

Jean. Tie stille, mon cher Sviger-Papa! nu seer I par di ud som en Ambassadeur. Den hele Familie maa og omstøbes; jeg skal føre min Sviger-Mama og Mademoiselle Isabelle til Mad. la Fleche for at undervises, hvordan høyeste Fruentimmer-Mode nu er i Paris.

Pierre. Monsieur! skal Ederś Sviger-Fars Klud ogsaa ikke forandres?

Jean. Ovis par di, si fait. Pierre vender hans Klud, mens den anden holder ham.

Jeronimus. A . . . a . . . . a . . .!

Scen. 7.

Antonius. Jeronimus. Jean. Pierre.

Antonius med Kaarden i Haanden. Hey, I Straten-Røvere! jeg skal lære jer at overfalde en gammel fornemme ærlig Mand. Jean og Pierre løbe bort. Ach, min kiære Hr. Jeronimus, det gior mig ont, at jeg skal finde Eder saa ilde medhandlet. See, hvor de Skielmer have tilredet og prostitueret den fornemme ærlige Mand. Gir Jer tilfreds, min Hr. Jeronimus! jeg skal hevne den Spot, om det skal koste mit Liv.

Jeronimus. Ach, min kiære Monsieur, I har frelst mit Liv, min Ære; thi jeg vilde heller døe, end at nogen skulde have seet mig saa forkeert. Det skulde være mig en stor Fornøyelse, om jeg kunde være ham igien til nogen Tieneste; gid han havde min Hielp fornøden og vilde kun sætte Prøve paa mig.

Antonius. Ach, min Hr. Jeronimus, jeg seer, Himlen selv favoriserer mit Forsæt og baner mig Vey til at forestille det, som jeg tilforn ikke har bristet mig til at tale. I har jo, min Herre, en Dotter?

Jeronimus. Ja, men hvad vil det sige?

Antonius. Ach, jeg tør ikke sige meer; I maa selv giette min Meening.

Jeronimus. Jeg kand nok giette hans Meening. Han har maaskee Kiærlighed til min Dotter. Men jeg kand intet svare ham dertil, fordi Monsieur er mig gandske ubekiendt. Maatte jeg spørge hvilke hans Forældre er?

Antonius. Jeg er Jesper Lorentzens Søn i Snaregaden; min Far er nok bekiendt af got Folk i Kiøbenhavn.

Jeronimus. Ja vist er han bekiendt. Er han Jesper Lorentzens Søn, saa har han en brav Mand til Fader og en af de skikkeligste Borgere her i Staden; vi har reyst sammen i gamle Dage baade til Kieler Omslag og Viborger Snapsting. Det skulde være mig en Glæde og Ære at komme i Svogerskab med ham. Han maa selv tale med min Dotter.

Antonius. Hvis ingen anden Hinder er, da tør jeg allerede kalde mig Eders Svigersøn. Sagen er denne: Jeg har i nogle Aar ikke alleene baaret Kiærlighed til Eders Dotter Elsebet, men endogsaa vundet hendes Hierte; men ingen af os har understaaet sig at tale derom formedelst den anden Forlovelse, som er sluttet imellem hende og Eders Naboes Søn, hvis Tilbagekomst har bedrøvet mig ikke mindre end hende og bragt os fast i Fortvivlelse.

Jeronimus. Er der ingen anden Hinder, saa er Knuden let løst. See, der har han min Haand paa, at ingen anden skal faae min Dotter end han. Men der kommer min Dotter selv meget beleyligt.

Scen. 8.

Elsebet. Jeronimus. Antonius.

Jeronimus. Hør, Elsebet, kiender du denne Person?

Elsebet. Ney, jeg gior, min Troe, ikke, Papa!

Jeronimus. Jo, du gior, saa min Troe; see hvor rød hun bliver i Ansigtet. Nu, nu, giv dig tilfreds, græd ikke, mit Barn! jeg veed hele Sagen. Kom hid, giv ham din Haand, du skal være hans Brud!

Elsebet. Ach, min hierte Papa, hvorfor skiemter han saa med mig? I har engang imod min Villie lovet mig bort til Hans Frandsen.

Jeronimus. Ja, det var i de Dage; men nu har jeg lovet at skaffe Hans Frandsen Logement paa Raad-Huset, hvortil din tilkommende Kiæreste, som er Vidne til, hvad Skam han har

Jean. Det skal strax blive forandret; jeg har min Tobatiere-Dose hos mig. Jeg har, ma foi, aldrig været den sidste udi at antage nye Moder. Jeg hørte nok tale om en Hoben Moder i Paris, som var i Gierde, forend jeg reysede; men min Papas Importunitet var Aarsag, at jeg ikke kunde opbie den Tiid. Je vous prie, Monsieur le valet de chambre! at excusere mig for Madame la Fleche. De Moder var dans ma foi ikke endnu i Brug udi Paris, da jeg reysede, non, par Di non; thi jeg har alt for stor Respect for den Parisiske Galanterie, at jeg skulde negligere saadant.

Espen. Paris er en artig Bye, det maa al Verden forstaae. Al Verden retter sig og efter de Pariisers Moder; om de hittede paa at gaae uden Buxer paa Gaden, efterfuldte og alle andre Folk dem derudi.

Jean. Jeg giorde det, ma foi, strax. Alle Folk vilde vel lee af mig i Begyndelsen, men inden Aar var til Ende, blev det dog en Mode overalt; thi det har jeg ofte observeret. Men, Monsieur le valet de chambre! er der ellers skeet nogen Forandring med Peruqve, Hat, Skoe eller Strømper?

Espen. Ney, Madamen siger, at Eders Hat og Paryk kand endnu vel passere. Men Monsieurs Halsklud skal henge bag ud.

Jean. Ey ey, det er artigt. Den Bye kand hitte paa meer Galanterie i en Uge end hele Verden udi et Aar. Jeg skal, ma foi, strax rette det og. Men hvorfor vil Madame la Fleche ikke sige mig saadant selv?

Espen. Ach, Monsieur kiender jo de Franske Damer, de ere alt for hoflige til at sige en god Ven sine Feyl; de smiler kun deraf og lader andre giette, hvad de meener. Men nu er alting got; nu skal det være hende en Fornøyelse at see Monsieur igien i sit Huus om en Time. Der skal jeg selv have den Ære at geleyde ham, naar jeg først har forrettet mit Ærende.

Jean. Je me recommende, Monsieur d'Espang!

Espen. Votre Serviteur! Men a propos, jeg har glemt en liden Ting at sige Monsieur paa Madamens Vegne, det er, at naar Monsieur med Permission gaber, holder han ikke med Haanden for Munden; thi det er nu alt gammeldags og ikke bruges af honnete Folk meer i Paris.

Jean. Ovis da.

Espen. Serviteur!

Scen. 5.

Jean. Pierre.

Jean dantser og synger.

La, la, la, la, la, la, la. *Seer paa sit Skilderie.* La, la, la, la, la, la. Alting synes underlig i Forstningen, men nu synes mig allerede, at det er en deylig Mode, fort commode & fort degagée. La, la, la, la, la. Mon Pere & mon Sviger-Pere skal, ma foi, tage den an, enten de vil eller ey; Jeg vil ikke være i nogen gammeldags Familie. Min Papa skal jeg nok med gode bevæge til at aflegge sin gamle Spids-Borger-Dragt, men min Sviger-Papa, som holder for Troes-Artikel at gaae ligeledes i Klæder som hans Papa og hans Grand-Papa for ham, kommer jeg sans façon at tvinge dertil; thi det er mig ikke nok, at jeg veed selv at leve og er galant, jeg vil og ingen Skam have for mine Venner, Mais voila Pierre, qui vient.

Pierre. Ach, ach, Monsieur, I maa mantenere mig, ellers kand jeg ikke længer være i Monsieurs Tieneste.

Jean. Qu'as tu? dis moi, Pierre!

Pierre. Ach, Monsr. Jeronimus har slaaet mig saa, at jeg kand neppe gaae.

Jean. Pour quoi donc?

Pierre. Fordi Monsieur bær et Skilderie paa Brystet.

Jean. Pardi, jeg skal lære ham, hvad det er at prygle en gentil homes Laquai. Est il possible, at han torde slaae dig?

Pierre. Ovis, Monsieur! Men Monsieur har knæppet sin Kiole bagvendt, han maa gaa i Gifte-Tanker; reste un moment, medens jeg retter det igien.

Jean. Ey, du sot! badaut! boufon! maraut! veedst du ikke, at det er den nyeste Mode i Paris, og at Mad. la Fleche beloe mig, fordi jeg knæppede min Kiole som andre her i Landet?

Pierre. Den Mode har jeg dog ikke seet i Paris.

Jean. Den er opkommen, medens vi vare i Roven.

Pierre. Ovis da, saa maa jeg ogsaa knæppe min ligeledes.

Jean. Non, par di non; det er kun for gens de qualité.

Pierre. Eya, den fornemme Verden skal kun være forkeert. Men faaer Monsieurs Sviger-Papa det at see, bliver han gal.

Jean. Ikke alleene, at han skal taale at see det, men jeg vil, at han selv skal bruge samme Mode.

Pierre. Det gaaer aldrig an.

Jean. Han skal!

Pierre. Comment donc?

Jean. Jeg skal tvinge ham med Magt; thi om Mad. la Fleche leer af det hele Land, skal hun dog ikke lee af min Familie.

Pierre. Om Monsieur resolverer sig dertil, skal jeg hielpe ham som en ærlig Karl, og var jeg tilfreds, vi havde nu fat paa ham, medens jeg føler endnu de Hug, jeg fik. Men der kommer han alleene, ma foi fort a propos.

Scen. 6.

Jeronimus. Jean. Pierre.

Jeronimus. Fiorten Dage gaaer endelig snart bort; det vil intet sige, jeg vil gierne holde den Tiid ud, paa det jeg ikke skal beskyldes at have brudt mit Løfte. Men han bliver ikke anderledes, han bliver ikke anderledes, det vil jeg doe paa. Men der seer jeg han staaer; jeg maa forsøge engang at skrifte ham alleene, naar hans barmhiertige Far er ikke tilstæde. Hør, Hans Frandsen, lad os tale eengang for alle lidt alvorlig sammen. Er I bange, at Folk ikke skal kiende Jer forkeerte Sind, uden at I gir det tilkiende med saadan forkeert Dragt? Hvilket Menneske kand bringes til saadan Galskab at knæppe sin Kiole bag til og giore sin Ryg til en Mave? Ach, jeg ynker den ærlige gamle Mand, der har saadan en vanskabt Søn. *Jean og Pierre leer tillige:* Ha, ha, ha, ha!

Jeronimus. Ja, du maa nok lee nu og stedse, saa tit du tænker paa, hvilken Nar, hvilken Giek, hvilken Gøgler du est. *Jean og Pierre: Ha ha ha!*

Jean. A propos, mon cher Sviger-Papa, blev ikke den Kiole, I har paa, gjort til den forrige Jubelfest? Ha, ha, ha, ha, ha!

Jeronimus. Ey, du Hans Wurst, du Nar, er din bagvendte Kiole ikke bleven giort paa Fastelavns Mandag eller den første April? Ha, ha, ha, ha, ha!

Jean. Mon cher Sviger-Papa, forlad mig, at jeg leer af hans underlige gammeldags Dragt; men det kand let ændres, den skal alleene knæppes bag til, saa kand Kiolen nogenledes passere. Som jeg gaaer nu, saa gaaer alle honnete Folk i Paris.

Jeronimus. Jeg er taabelig, at jeg staaer og taler med slige Giekke.

Jean. Attendes, mon cher Sviger-Pere! I slipper, ma foi, ikke, førend I vender Jer Kiole om som min. Det er pardi den høyeste Mode i Paris; Madame la Fleche, som nyelig er kommen derfra, beretter . . . . .

Jeronimus. Hey, I Slyngele! vil I legge Haand paa en ærlig Borger-Mand? Det er for Madame la Flesk, og det er for Madame la Kaal, og det er for Madame la Medister, og det er for Madame la Spek. *Gir dem imidlertiid Orefigen.*

Jean. Pierre! icy, tenes, holdt den gamle halstarrige Knark. Jeg vil, ma foi, ingen Pedanter have til Forældre. Træk ud!

Pierre. Vitement, Monsieur!

Jeronimus. Hey, Gevalt, Gevalt!

Jean. Naar gamle Folk gaaer i Barndommen, maa man twinge dem som Børn.

Jeronimus. Hey, hey, Geval . . . t!

Pierre. Hey, hey, Sna . . . k! Det er for Jer egen Nytte; naar det først er giort, skal I siden takke os, ligesom en Patient, der stræber først mod Feldtskiæren, som vil trække en Tand ud, men naar det er overstaaet, kysser han siden paa hans Haand og takker.

Jeronimus. Ach væ, ach væ!

Jean. Tie stille, mon cher Sviger-Papa! nu seer I par di ud som en Ambassadeur. Den hele Familie maa og omstøbes; jeg skal føre min Sviger-Mama og Mademoiselle Isabelle til Mad. la Fleche for at undervises, hvordan høyeste Fruentimmer-Mode nu er i Paris.

Pierre. Monsieur! skal Eders Sviger-Fars Klud ogsaa ikke forandres?

Jean. Ovis par di, si fait. *Pierre vender hans Klud, mens den anden holder ham*

Jeronimus. A . . . a . . . a . . .!

Scen. 7.

Antonius. Jeronimus. Jean. Pierre.

Antonius *med Kaarden i Haanden.* Hey, I Straten-Røvere! jeg skal lære jer at overfalde en gammel fornemme ærlig Mand. *Jean og Pierre løbe bort.* Ach, min kiære Hr. Jeronimus, det gior mig ont, at jeg skal finde Eder saa ilde medhandlet. See, hvor de Skielmer have tilredet og prostitueret den fornemme ærlige Mand. Gir Jer tilfreds, min Hr. Jeronimus! jeg skal hevne den Spot, om det skal koste mit Liv.

Jeronimus. Ach, min kiære Monsieur, I har frelst mit Liv, min Ære; thi jeg vilde heller døe, end at nogen skulde have seet mig saa forkeert. Det skulde være mig en stor Fornøyelse, om jeg kunde være ham igien til nogen Tieneste; gid han havde min Hielp fornøden og vilde kun sætte Prøve paa mig.

Antonius. Ach, min Hr. Jeronimus, jeg seer, Himlen selv favoriserer mit Forsæt og baner mig Vey til at forestille det, som jeg tilforn ikke har bristet mig til at tale. I har jo, min Herre, en Dotter?

Jeronimus. Ja, men hvad vil det sige?

Antonius. Ach, jeg tør ikke sige meer; I maa selv giette min Meening.

Jeronimus. Jeg kand nok giette hans Meening. Han har maaskee Kiærlighed til min Dotter. Men jeg kand intet svare ham dertil, fordi Monsieur er mig gandske ubekiendt. Maatte jeg spørge, hvilke hans Forældre er?

Antonius. Jeg er Jesper Lorentzens Søn i Snaregaden; min Far er nok bekiendt af got Folk i Kiøbenhavn.

Jeronimus. Ja vist er han bekiendt. Er han Jesper Lorentzens Søn, saa har han en brav Mand til Fader og en af de skikkeligste Borgere her i Staden; vi har reyst sammen i gamle Dage baade til Kieler Omslag og Viborger Snapsting. Det skulde være mig en Glæde og Ære at komme i Svogerskab med ham. Han maa selv tale med min Dotter.

Antonius. Hvis ingen anden Hinder er, da tør jeg allerede kalde mig Eders Svigersøn. Sagen er denne: Jeg har i nogle Aar ikke alleene baaret Kiærlighed til Eders Dotter Elsebet, men endogsaa vundet hendes Hierte; men ingen af os har understaaet sig at tale derom formedelst den anden Forlovelse, som er sluttet imellem hende og Eders Naboes Søn, hvis Tilbagekomst har bedrøvet mig ikke mindre end hende og bragt os fast i Fortvivlelse.

Jeronimus. Er der ingen anden Hinder, saa er Knuden let løst. See, der har han min Haand paa, at ingen anden skal faae min Dotter end han. Men der kommer min Dotter selv meget beleyligt.

Scen. 8.

Elsebet. Jeronimus. Antonius.

Jeronimus. Hør, Elsebet, kiender du denne Person?

Elsebet. Ney, jeg gior, min Troe, ikke, Papa!

Jeronimus. Jo, du gior, saa min Troe; see hvor rød hun bliver i Ansigtet. Nu, nu, giv dig tilfreds, græd ikke, mit Barn! jeg veed hele Sagen. Kom hid, giv ham din Haand, du skal være hans Brud!

Elsebet. Ach, min hierte Papa, hvorfor skiemter han saa med mig? I har engang imod min Villie lovet mig bort til Hans Frandsen.

Jeronimus. Ja, det var i de Tage; men nu har jeg lovet at skaffe Hans Frandsen Logement paa Raad-Huset hvortil din tilkommende Kiæreste, som er Vidne til, hvad Skam han har

kløve dit Hoved. Er det forsvarligt saadan at forlade din Herre?

Pierre. Det er sandt, jeg vilde ønske, at jeg havde kunnet blive staaende og fægtet saa tapperlig som Monsieur; men jeg er færdig at daane, naar jeg seer en nøgen Kaarde.

Jean. Allons, retirons nous à la Mad. la Fleche; hun taer os nok i Protection. Du veedst jo, hvor hun boer?

Pierre. Jeg? hvor skulde jeg vide det?

Jean. Ach, hvilket grovt og upoleret Folk vi boer iblant! Ach, Paris, Paris! gid vi var der nu igien, Pierre! Mais voila Madame la Fleches valet de chambre Monsr. d'Espang.

Scen. 4.

Espen. Jean. Pierre.

Espen. Jeg leder efter Monsr. Jean de France, men han er ingensteds at finde; jeg spurte efter ham i hans Fars Huus, jeg spurte efter ham hos .... Men der er jo han og hans Tiener. Monsieur! Mad. la Fleche lod formelde sin ydmygste Respect og leverede mig det Brev, førend hun reyste.

Jean. Er Madame la Fleche reyst?

Espen. Ja, for en halv Time siden.

Jean. Hvorfor reyste I ikke med?

Espen. Fordi hun havde mig ikke meer fornøden.

Jean. Reyste hun da allene?

Espen. Jo, jo, saadan Dame reyser alleene! Hun havde ikke mindre end 4 Lakeyer med sig. Jeg var ikkun antagen til en Tiid for Sprogets Skyld. Her er et Brev, som hun leverede mig til Monsieur!

Jean læser Brevet. Pierre!

Pierre. Monsieur!

Jean. Vi er oven paa, høyt i Beyret.

Pierre. Skal vi da henges?

Jean. Mad. la Fleche skriver, hun har hørt min Fortræd, og derfor ikke vil være her længer, men at jeg skal finde hende i Hamborg hos Monsr. Gobere; hun vil føre mig med sig til Paris og der sætte mig i stor Herlighed. Vi maa reyse, ligesom vi staaer og gaaer. Allons, depechons! Jeg er færdig, saa snart du kand bestille en Vogn; thi jeg vil kun skrive et Affskeeds-Brev til min Papa. Adieu, mon cher Monsieur d'Espang. Je vous rends mille grace pour votre civilité.

Scen. 5.

Espen. Marthe.

Espen. Marthe, kom nu hid, nu er de Giekke borte!

Marthe. Gik det ey vel for sig? Maa du ey tilstaae, Espen, at jeg er habile?

Espen. Jo, lille Fæstemøe! Naar Lykken vil favorisere Forstanden, kand man giøre store Ting med liden Konst. Jer Machine var, min Troe, intet Hexerie; I tænkte ikke paa andet end at giøre Hans Frandsen mer fransøsk og gal, end han var. I har ellers ikke egentlig været Aarsag i Antonius Lykke; thi den blev befordret ved en Hendelse. Een overlegger undertiden en Ting viselig, en anden derimod begynder en Ting i baarlig Fremfusenhed; men naar Lykken og Ulykken kommer derimellem, kand det saaledes falde ud, at den første blir holdet for en Taabe og den anden for en viis Mand, saasom Verden examinerer ikke, hvordan en Ting sættes i Verk, men hvordan den falder ud.

Marthe. Det vil intet sige; det gaaer med mig som med store Generaler: naar de vinder et Slag, saa blive de afmalede som store og forstandige Mænd, skiønt, om man vil examinere alting noye, da contribuerer det til deres Seyer, deres Ære, som de mindst tænkte paa, og er ikkun pure Hendelser. Det meste regieres i Verden af Slumpe-Lykke.

Espen. Marthe, du taler som en Engel. Du est saa lærd, at du kunde skrive Bøger; om man skyede dig Bøger, blev du den anden Berthe Tot.

Marthe. Ja, ja, jeg læser Senecus iblant.

Espen. Jeg har nok kunnet merke det paa nogen Tid.

Marthe. Hvorledes da?

Espen. Jo, thi vor Grød, som vi faaer om Aftenen, er enten for lidet koget eller sveden. Jeg holder nok af lærde Piger, men jeg vilde nødig have dem enten til Koner eller Husholdersker.

Marthe. Ey, Snak! Men der seer jeg de tvende gamle Mænd komme.

Scen. 6.

Jeronimus. Frands. Marthe. Espen. En Dreng.

Jeronimus. Ney, jeg lader det umuelig falde, Naboe! I giør ilde, at I tager saadan forloren Søn i Forsvar.

Frands. Jeg forsvarer ikke min Søn mere, thi jeg vil aldrig se ham for mine Øyen; men jeg taler nu for min egen Skyld, thi om I bestiæmmer ham, lider den hele Familie derved. Bort, du Dreng, hvad har du her at bestille?

Drengen. Der var en, som gav mig et Brev paa Gaden at bære til Far. Gaaer.

Frands læser Brevet. Madame la Fleche, en fornemme Fransk Dame, har fundet mig for god til at være her i Landet og derfor taget mig med sig til Frankrig. Jeg er vant udenlands til Artighed og Galanterie og derfor umueligen kand lide de gemeene og grove Folk, som er i min Familie. Jeg kommer ikke meer tilbage. Vil I skrive mig til, da kand I adressere Brevet à la Mad. la Fleche, Dame très célèbre & très renomée dans la France. Brevet maa skrives paa Fransk, thi jeg har sæt mig for inden nogle Maaneder ikke at forstaae et Dansk Ord; men Udskriften paa Brevet maa være saadan: A Monsieur Monsr. Jean de France, gentil homme & grand favorit de la Madame la Fleche, Courtisane très renomée, dans la Cour de France. Hvis saadan Udskrift er ikke paa Brevet, skikker jeg det ubrudt tilbage. Je suis le Votre. Jean de France, gentil homme Parisien. Copenhague d. 18. Majus.

Jeronimus. Vil I nu meer erkiende ham for Jer Søn? Har jeg nu ikke Frihed at bortgive min Dotter, til hvem jeg lyster?

Frands. Jo vist!



Jeronimus. Jeg har lovet hende bort til Jesper Lorentzens Søn.

Frands. Det er en skikkelig Person. Jeg gratulerer.

Jeronimus. Kand jeg overtale Naboe til at komme til Bryllup og være i god Humeur?

Frands. Jo vist, jeg har allerede slaget min Søn af mit Sind.

Jeronimus. Det giør J vel udi.

Frands. Det meste, som giør mig ont, er at see mig skilt ved saadan god ærlig Mand, som J, med hvilken jeg havde Forhaabning at blive forenet ved Svogerskab.

Jeronimus. Ey, Naboe, Jer Dotter Lisbet er jo voxen?

Frands. Ja, hun er.

Jeronimus. Min Søn Jochum ligesaa. Kand der da ikke blive et nyt Svogerskab?

Frands. Jo, det kand rigtig gaae an, om Jer saa synes.

Jeronimus. Der har J min Haand paa, at han skal blive hendes Hosbond; thi han holder, saa min Troe, en Skilling af hende, det har jeg merket.

Mig synes, Naboe, at det er
Herefter mere sikker,
Vi gifter tilig Sønner her
End dem af Landet skikker.
Af Eders Søns Historie
Exempel man kand tage,
Hvad nytter fremmed Land at see,
Før man faaer Skiæg paa Hage.
See andre Nationer an,
Hvor Ungdom bliver hiemme;
Her eene strax af Landet man
Skal ud for Dansk at glemme,
At sætte Arv og Middel til
Og lære galne Sæder,
Galanterie og Abe-Spil,
En Hoben Nymods Eder.
Hvis endelig der reyses maa,
Det kand ey være andet,
Lad Reysen kun til Elben gaae,
Saa Arven blir i Landet.
Hvad nytter os saa store Spring
J andre Land at giøre?
Paa Scaven vi kand bedre Ting
Om Rigets Tilstand høre.







Jeppe paa Bierget eller Den forvandlede Bonde.

Comoedie udi 5 Acter.

Hovedpersonerne i Comoedien.

Jeppe paa Bierget.	Hans Secreteer.
Nille, hans Hustrue.	Jacob Skoemager.
Baron Nilus.	Dommeren.

ACTUS I.

Scen. 1.

Nille.

Jeg troer neppe, at der er saadan doven Slyngel i det hele Herret som min Mand; jeg kand neppe faae ham vaagen, naar jeg trækker ham efter Haaret af Sengen. I Dag veed nu den Slyngel, at det er Torv-Dag og dog alligevel ligger og sover saalænge. Hr. Poul sagde nyelig til mig: Nille! du est alt for haard mod din Mand, han er og bør dog være Herre i Huset; men jeg svarede ham: Ney, min gode Hr. Poul! dersom jeg vilde lade min Mand regiere i Huset et Aar, saa fik hverken Herskabet Land-Gilde eller Præsten Offer, thi han skulde i den Tiid drikke op alt, hvad der var i Huset; skulde jeg lade den Mand raade i Huset, der er færdig at sælge Boeskab, Kone og Børn, ja sig selv for Brændeviin? hvorpaa Hr. Poul tiede gandske stil og strøg sig om Munden. Ridefogden holder med mig og siger: Moerlille! agt du kun ikke, hvad Præsten siger. Der staaer vel i Ritualen, at du skal være din Mand hørig og lydig; men derimod staaer der i dit Fæstebrev, som er nyere end Ritualen, at du skal holde din Gaard vedlige og svare din Land-Gilde, hvilket du umuligt kand giøre, dersom du ikke trækker din Mand hver Dag efter Haaret og prygler ham til Arbeyde. Nu trækked jeg ham af Sengen og gik ud i Laden at see, hvordan Arbeydet gik for sig; da jeg kom ind igien, sad han paa Stolen og sov med Buxerne, reverenter talt, paa det eene Been, hvorudover Crabasken strax maatte af Krogen og min gode Jeppe smørres, til han blev fuldkommen vaagen igien. Det eeneste, han er bange for, er Mester Erich (saa kalder jeg Crabasken). Hey, Jeppe! Er din Fæhund endnu ikke kommen i Klæderne? Har du Lyst at tale med Mester Erich end engang? Hey, Jeppe, herind!

Scen. 2.

Jeppe. Nille.

Jeppe. Jeg maa jo have Tiid at klæde mig, Nille! jeg kand dog ikke gaae som et Sviin foruden Buxer og Troye til Byen.

Nille. Har du Skabhals ikke kundet tage ti Par Buxer paa dig, siden jeg vækkede dig i Maares.

Jeppe. Har du lagt Mester Erich fra dig, Nille?

Nille. Ja, jeg har; men jeg veed strax, hvor han er at finde igien, dersom du ikke er hurtig. Herhid! See, hvor han kryber. Herhid! Du skal til Byen at kiøbe mig to Pund grøn Sæbe; see der har du Penge dertil. Men hør! hvis du inden fire Timer ikke er her paa Stedet igien, da skal Mester Erich dantze Polsk Dantz paa din Ryg.

Jeppe. Hvor kand jeg gaae fire Miil i fire Timer, Nille?

Nille. Hvem siger, du skal gaae, du Hanrey, du skal løbe! Jeg har eengang sagt Dommen af; giør nu, hvad dig lyster!

Scen. 3.

Jeppe allene.

Nu gaaer den Soe ind og æder Frokost, og jeg stakkels Mand skal gaae fire Miil og faaer hverken Vaadt eller Tørt. Kand nogen Mand have saadan forbandet Kone, som jeg har? Jeg troer virkelig, at hun er Søskende-Barn til Lucifer. Folk siger vel i Herredet, at Jeppe drikker, men de siger ikke, hvorfor Jeppe drikker; thi jeg fik aldrig saa mange Hug i ti Aar, jeg var under Malicien, som jeg faaer paa een Dag af den slemme Qvinde. Hun slaaer mig, Ridefogden driver mig til Arbeyd som et Beest, og Degnen giør mig til Hanrey. Maa jeg da ikke vel drikke? maa jeg da ikke bruge de Midler, som Naturen giver os at bortdrive Sorg med? Var jeg en Taasse, saa gik saadant mig ikke saa meget til Hierte, saa drak jeg ey heller ikke; men det er en

afgiort Ting, at jeg er en vittig Mand, derfor føler jeg saadant meer end en anden, derfor maa jeg og drikke. Min Naboe Moons Christoffersen siger tit til mig, saasom han er min gode Ven: Fanden fare i din tykke Mave, Jeppe! du maatte slaae fra dig, saa blev Kiellingen nok god. Men jeg kand ikke slaae fra mig for tre Aarsagers Skyld. Først fordi jeg har ingen Corasie. For det andet for den forbandede Mester Erich, som henger bag Sengen, hvilken min Ryg ikke kand tænke paa, uden han maa græde. For det tredie efterdi jeg er, uden at rose mig selv, et eyegot Gemyt og en god Christen, som aldrig søger at hevne mig, endogsaa ikke paa Degnen, som sætter mig et Horn paa efter et andet; thi jeg offrer ham hans 3 Hellige Dage derfor oven i Kiøbet, da der er ikke den Ære i ham at give mig et Kruus Øl det hele Aar. Intet gik mig meer til Hierte end de spidige Ord, som han gav mig forgangen Aar; thi da jeg fortalte, at en vild Tyr, som aldrig frygtede noget Menneske, engang blev bange for mig, svarede han: Kandst du ikke begribe det, Jeppe? Tyren saae, at du havde større Horn, end den selv havde, og derfor ey holdt raadeligt at stanges med sin Overmand. Jeg kræver jer til Vidne, got Folk, om ikke saadanne Ord kunde trænge en ærlig Mand til Marv og Been? Jeg er dog saa skikkelig, at jeg har aldrig ønsket Livet af min Kone. Tvert imod, da hun laa syg af Guulsot i Fior, ønskede jeg, at hun maatte leve; thi som Helvede er allerede fuld af onde Qvinder, kunde Lucifer maaskee skikke hende tilbage igien, og saa blev hun endda værre, end hun er. Men om Degnen døde, vilde jeg glæde mig, saa vel paa mine egne Vegne som paa andres; thi han giør mig kun Fortræd og er Meenigheden til ingen Nytte. Det er en ulærd Diævel; thi han duer ikke til at holde ringeste Tone, end sige støbe et ærligt Voxlys. Ney, da var hans Formand Christoffer anden Karl. Han tog Troen over fra tolv Degne i sin Tiid, saadan Stemme havde han. Engang sat jeg mig dog for at bryde overtvers med Degnen, som Nille selv hørte derpaa, da han skieldte mig for Hanrey, og sagde: Fanden være din Hanrey, Mads Degn! Men hvad skeede? Mester Erich maatte strax af Veggen og stille Trætten, saaledes at jeg maatte bede Degnen om Forladelse og takke ham, at han som en velstuderet Mand vilde giøre mit Huus den Ære. Siden den Tiid har jeg aldrig tænkt paa at giøre Modstand. Ja, ja, Moons Christoffersen! du og andre Bonder har got ved at sige, hvis Koner har ingen Mester Erich liggende bag Sengen. Havde jeg et Ønske i Verden, saa vilde jeg bede, at min Kone enten ingen Arme havde, eller jeg ingen Ryg; thi Munden maa hun bruge saa meget, som hun gider. Men jeg maa gaae til Jacob Skoemager paa Veyen, han tør nok give mig for en Skilling Brændeviin paa Credit; thi jeg maa have noget at ledske mig paa. Hey, Jacob Skoemager, er du opstaaen? Luk op, Jacob!

Scen. 4.

Jacob Skoemager i blotte Skiorte. **Jeppe.**

Jacob. Hvo Pokker vil her ind saa tilig?

Jeppe. God Morgen, Jacob Skoemager!

Jacob. Tak, Jeppe! du est saare tilig paa Færde i Dag.

Jeppe. Lad mig faae for en Skilling Brændeviin, Jacob!

Jacob. Ja nok, flye mig Skillingen!

Jeppe. Du skal i Morgen faae den, naar jeg kommer tilbage.

Jacob. Jacob Skoemager skienker ikke paa Borg; jeg veed, du har jo sagte en Skilling eller to at betale med.

Jeppe. Skam, der har, Jacob! uden nogle Skillinger, min Hustrue flyede mig at kiøbe noget for i Byen.

Jacob. Jeg veed, du kand tinge to Skilling af paa de Varer, du kiøber. Hvad er dit Kiøbmandskab?

Jeppe. Jeg skal kiøbe to Pund grøn Sæbe.

Jacob. Ey, kandst du ikke sige, at du gav en Skilling eller to mere for Pundet, end du gir?

Jeppe. Jeg er saa bange, min Hustrue faaer det at vide, saa faaer jeg en Ulykke.

Jacob. Snak! hvor skulde hun faae det at vide? Kandst du ikke sværge paa, at du udgav alle Pengene? Du est saa dum som et Fæe.

Jeppe. Det er sandt nok, Jacob, det kand jeg endelig giøre.

Jacob. Flye hid din Skilling da!

Jeppe. See der! men du maa give mig en Skilling tilbage.

Jacob kommer ind med Glasset, drikker ham til. Singot, Jeppe!

Jeppe. Du drak som en Skielm.

Jacob. Ey, jeg veed, det er jo Sædvane, at Verten drikker Giesterne til.

Jeppe. Jeg veed det nok, men Skam faae den, der først fandt paa den Sædvane. Din Skaal, Jacob!

Jacob. Tak, Jeppe! Du kommer til at tage for den anden Skilling med; du kand dog ikke bringe den tilbage. Uden du vil have et Glas Brændeviin til gode, naar du kommer igien? Thi jeg har, min Troe, ingen eeneste Skilling.

Jeppe. Skam, der gior. Skal den fortæres, saa skal det strax skee, paa det jeg kand føle, at jeg faaer noget i Maven; men drikker du ogsaa deraf, saa betaler jeg intet.

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Gud bevare vore Venner, og Skam faae alle vore Uvenner! Det giorde got i Maven. Ach, ach!

Jacob. Lykke paa Reysen, Jeppe!

Jeppe. Tak, Jacob Skoemager!

Scen. 5.

Jeppe alleene.

Blir lystig og begynder at synge:

En hvid Høne og en broget Hane
De satte sig op mod en Vane ꝛc.

Ach, gid jeg torde drikke for en Skilling endnu. Ach, gid jeg torde drikke for en Skilling endnu. Jeg troer, jeg giør det. Ney, der blir en Ulykke af. Kunde jeg kun først faae Kroen af Sigte, saa havde jeg ingen Nød; men det er, ligesom en holder mig tilbage. Jeg maa der ind igien. Dog, hvad er det, du giør, Jeppe? Jeg seer, Nille ligesom staaer mig for Veyen med Mester Erich i Haanden. Jeg maa vende om igien. Ach, gid jeg torde drikke for en Skilling endnu. Min Mave siger, du skal, min Ryg, du skal ikke; hvem skal jeg nu giore imod? Er ikke min Mave mere end min Ryg? jeg meener jo. Skal jeg banke paa? Hey, Jacob Skoemager, herud! Men den forbandede Qvinde kommer mig igien for. Vilde hun kun saaledes slaae, at Ryg-Benene fik ingen Skade, skiottede jeg Fanden om det; men hun slaaer som . . . Ach, Gud bedre mig arme Mand, hvad skal jeg giore? Tving din Natur, Jeppe! Er det ikke en Skam, at du skulde styrte dig i Ulykke for et lumpen Glas Brændeviin! Ney, det skal ikke skee denne Gang; jeg maa fort. Ach, gid jeg torde drikke kun for en Skilling endnu. Det var min Ulykke, at jeg først fik Smag derpaa, nu kand jeg ikke komme afsted. Fort, Been! Drollen skal splide jer ad, om I ikke gaaer. Ney, de Carnalier vil saa mari ikke. De vil til Kroen igien. Mine Lemmer fører Kriig med hinanden: Maven og Benene vil til Kroen, og Ryggen til Byen. Vil I gaae, I Hunde! I Bestier! I Skabhalse! Ney, Pokker fare efter dem, de vil til Kroen igien; jeg har mere Møye med mine Been at faae dem til at gaae fra Kroen, end med mit broget Hors at faae det fra Stalden. Ach, gid jeg torde kun drikke for en eeneste Skilling endnu. Hvem veed, om Jacob Skoemager ikke tor borge mig for en Skilling eller to, naar jeg beder ham meget derom? Hey, Jacob! nok et Glas Brændeviin for to Skilling!

Scen. 6.

Jacob. Jeppe.

Jacob. See, Jeppe, est du kommen tilbage? Jeg tænkte nok, at du fik for lidt. Hvad vil en Styver Brændeviin forslaae, det kand jo ikke komme neden for Halsen!

Jeppe. Det er sandt, Jacob! Lad mig faae end for en Styver. *Sagte.* Naar jeg først har drukket, saa faaer han vel at borge mig, enten han vil eller ey.

Jacob. Her er en Styver Brændeviin, Jeppe! men Pengene først.

Jeppe. Du kand jo sagte borge mig, mens jeg drikker, som der staaer i Ordsproget.

Jacob. Vi agter ingen Ordsprog, Jeppe! Vil du ikke betale forud, saa faaer du ikke en Taar; vi har forsvoret at borge nogen, ikke engang Rifogden selv.

Jeppe *grædende.* Kand du ikke sagte borge mig? jeg er jo en ærlig Mand.

Jacob. Ingen Borgen.

Jeppe. Der har du en Styver da, din Prakker! Nu er det giort; drik nu, Jeppe! Ach, det giorde got.

Jacob. Ja det kand bage en Skielm indvortes.

Jeppe. Det allerbedste er med Brændeviin, at man faaer saadan Corasie derefter. Nu tænker jeg ikke mere hverken paa min Hustrue eller Mester Erich, saa blev jeg forandret af det sidste Glas. Kand du den Vise Jacob?

Liden Kirsten og Hr. Peder de sad over Bord,
Petcheia!
De talte saa meget fiendeligt Ord, Polemeia!
Om Sommeren synger den lystige Stær, Petcheia!
Fanden ta Nille, den Akker-Mær, Polemeia!
Jeg gik ud i grønnen Lund, Petcheia!
Degnen det er en Rakker-Hund, Polemeia!
Jeg satte mig paa min abelgraae Hest, Petcheia!
Degnen det er et Rakker-Best, Polemeia!
Om I vil vide min Hustrues Navn, Petcheia!
Da heder hun, faae Last og Skam, Polemeia!

Den Vise har jeg selv giort, Jacob!

Jacob. Du har Fanden heller.

Jeppe. Jeppe er ikke saa taabelig, som du meener; jeg har ogsaa giort en Vise om Skoemagerne, som gaaer saaledes:

Skomageren med sin Bass og Fiol, Philepom,
Philepom!

Jacob. Ey, du Nar, den er giort over Spillemænd.

Jeppe. Ja, det er sandt. Hør, Jacob, giv mig nok for en Styver Brændeviin!

Jacob. Got; nu kand jeg see, du er en smuk Mand, som under mit Huus en Skilling.

Jeppe. Hey, Jacob, giv mig kun for fire Skilling!

Jacob. Ja vel!

Jeppe *synger igien.*

Jorden drikker Vand,
Havet drikker Soel,
Soelen drikker Hav,
Alting i Verden drikker,
Hvorfor maa jeg daa
Ey drikke ligesaa?

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Mir zu!

Jacob. Godtaar med Halvparten!

Jeppe. Ich tank ju, Jacob! drik man, dat di Dyvel haal, dat ist dig vel undt.

Jacob. Jeg horer, at du kand snakke Tydsk, Jeppe!

Jeppe. Ja vist, det er saa gammel dat; men jeg snakker det ikke gierne, uden jeg er fuld.

Jacob. Ja, saa snakker du det dog i det ringeste engang om Dagen.

Jeppe. Jeg har været 10 Aar under Malicien og skulde ikke forstaae mine Sprog!

Jacob. Jeg veed det nok, Jeppe! Vi har jo været i Companen sammen i 2 Aar.

Jeppe. Det er sandt, nu erindrer jeg det. Du blev jo hengt engang, da du løb bort ved Wismar.

Jacob. Jeg skulde henges, men jeg fik Pardon igien. Saa nær hielper saa mangen Mand.

Jeppe. Det var Skade, du blev ikke hengt, Jacob. Men var du ikke med i den Auction, som stod paa den Hede, du veedst vel selv?

Jacob. Ey, hvor har jeg ikke været med!

Jeppe. Jeg glemmer aldrig den første Psalme, Svensken skiød. Jeg troer, der faldt paa eengang 3000, om jeg sagde 4000 Mænd. Das ging fordyvled zu, Jacob; du kanst wol das ihukommen. Ich kan nicht negten, daß ik jo bange var in dat Slag.

Jacob. Ja, ja, Døden er haard at gaae paa; man er saa Gudsfrygtig, naar man gaaer imod Fjenden.

Jeppe. Ja, det er sandt; jeg veed ikke, hvoraf det kand komme. Thi jeg laae og læste den hele Nat, førend Auctionen skulde staae, i Davids Psaltkar.

Jacob. Jeg undrer mig over, at du som har været Soldat tilforn, lader dig cujonere af din Hustrue.

Jeppe. Jeg! Gid jeg kun havde hende hid, saa skulde du see, hvor jeg skulde bastenere hende. Nok et Glas, Jacob! Jeg har endnu 8 Skilling tilbage; naar de ere opdrukne, drikker jeg paa Borg. Lad mig faae et Kruus Øl ogsaa.

In Leipsig var en Mand,
In Leipsig var en Mand,
In Leipsig var en Læderen Mand,
In Leipsig var en Læderen Mand,
In Leipsig var en Mand.
Die Mand han nam en Fru etc.

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Hey! he . . . y! he . . . Din Skaal og min Skaal og alle gode Venners Skaal, he . . . he . . . y!

Jacob. Vil du ikke drikke Rifogdens Skaal?

Jeppe. Jo nok, giv mig for en Skilling endnu. Rifogden er en skikkelig Mand; naar vi stikker ham en Daler i Næven, giør han sin Saligheds Eed for Herskabet, at vi ikke kand betale Land-Gilde. En Skielm, der nu har flere Penger; du borger mig nok for en Styver eller to.

Jacob. Ney, Jeppe, du taaler ikke at drikke meer nu. Jeg er ikke den Mand, der vil, at Giesterne skal overvælde sig i mit Huus og drikke meer, end de har got af. Jeg vil heller miste min Næring; thi det er en Synd.

Jeppe. Hey, nok for en Styver!

Jacob. Ney, Jeppe! Nu skienker jeg ikke meer; tænk, at du har en lang Vey at gaae.

Jeppe. Hundsvot, Caronie, Beest, Slyngel, hey, he ... y ... y!

Jacob. Far vel, Jeppe! Lykke paa Reysen!

Scen. 7.

Jeppe alleene.

Ach, Jeppe! du est fuld som et Beest. Mine Been vil ikke bære mig. Vil I staae eller ey, I Carnalier? Hey saa! Hvad er Klokken? Hey, Jacob Hundsvot Skuster! hey, nok for en Styver. Vil I staae, I Hunde! Ney Drollen far efter mig, om de vil staae. Tak, Jacob Skoemager! lad os faae en frisk. Hør, Kammerat! hvor gaaer Veyen til Byen? Staae, siger jeg; see Beestet er fuld. Du drak som en Skielm, Jacob! er det for en Styver Brændeviin ... Du maaler som en Tyrk. *Medens han saa taler, falder han om og blir liggende.*

Scen. 8.

Baron Nilus. Secreteren. Kammer-Tiener. 2 Lakeyer.

Baronen. Det lader sig ansee i Aar til et frugtbar Aar; see engang, hvor tyk Byggen staaer.

Secreteren. Ja, det er sandt, Eders Naade! men det betyder, at en Tonde Byg vil ikke komme høyere i Aar end til 5 Mark.

Baronen. Det vil intet sige. Bonderne staaer sig dog altiid bedre i de gode Tider.

Secreteren. Jeg veed ikke, hvordan det er, Eders Naade! Bønderne klage sig dog altiid og vil have Sædkorn, enten Aaret er frugtbar eller ey. Naar de har noget, saa drikker de desmere. Her boer en Kroemand i Naboe-Lauget, som heder Jacob Skoemager, som hielper mægtig til at giøre Bonden fattig; de siger, at han kommer Salt i sit Øl, at de skal tørste, jo mere de drikker.

Baronen. Den Karl maa vi have afskaffet. Men hvad er det, som ligger paa Veyen? Det er jo en død Mand. Man hører ikke andet end Ulykke. Spring en hen og see, hvad det er!

1. Lakey. Det er Jeppe paa Bierget, som har den onde Kone. Hey op, Jeppe! Ney, han vaagner ikke op, om vi sloge og trækkede ham efter Haaret.

Baronen. Lad ham kun blive, jeg havde nok Lyst at spille en Comoedie med ham. I pleyer at være frugtbar paa Inventioner; kand I nu ikke hitte paa noget, som kan divertere mig?

Secreteren. Mig synes, at det blev artigt om man bandt en Papirs-Krave om hans Hals eller klippede Haaret af ham.

Kammer-Tieneren. Mig synes, at det var endnu artigere, om man smurte hans Ansigt over med Blek og udsatte saa nogen at eftersee, hvorledes hans Kone tog imod ham, naar han kom hjem i den Positur.

Baronen. Det er got nok. Men hvad gielder, at Erich hitter paa noget, som er artigere? Siig frem din Meening, Erich!

Erich Lakey. Jeg holder for, at man skulde klæde ham gandske af og legge ham i Herrens beste Seng, og om Morgenen, naar han vaagnede, stille os alle an mod ham, ligesom han var Herren paa Gaarden, saa at han ikke skulde vide, hvorledes han var snoet eller vendt. Og naar vi saaledes havde faaet ham i de Tanker, at han var Baronen, skulde vi drikke ham ligesaa drukken igien, som han nu er, og legge ham i sine gamle Klæder paa denne samme Møding. Hvis saadant med Forstand blev exeqveret, vilde det have en underlig Virkning, og han vilde bilde sig ind enten at have drømt om saadan Lyksalighed eller at have virkelig været i Paradiis.

Baronen. Erich! du est en stor Mand og derfor har ikke uden store Anslage. Men end om han vaagnede op i det samme?

Erich. Det er jeg vis paa, at han ikke giør, Eders Naade; thi denne samme Jeppe paa Bierget er en af de stærkeste Sovere i det hele Herret. Man forsøgte forgangen Aar at hefte en Raquet bag ved hans Nakke, men da Raquetten gik løs, vaagnede han derfor ikke op af sin Søvn.



ogsaa hørt om en anden Mand, der efter en lang Feber faldt udi de Griller, at hvis han kastede sit Vand fra sig, skulde Landet forgaae af en Flod. Ingen kunde faae ham af de Tanker, thi han sagde sig at ville døe for det gemeene Beste. Han blev cureret paa saadan Maneer: Man skikkede Bud til ham som fra Commendanten, at saasom Byen frygtede sig for en Beleyring, og der var ikke Vand i Gravene, han da vilde fylde dem for at hindre Fienden Adgang til Byen, hvorudover den Syge blev glad, at han kunde tjene sit Fæderneland og sig selv med, og blev saa stilt baade ved sit Vand og sin Sygdom.

2. **Doctor.** Jeg kand fremføre Exempel af en anden Historie, som er passeret i Tydskland. En Edelmand kom engang udi et Verts-Huus, hvor da han havde spiset og vilde gaae til Sengs, hang han sin Guldkiæde, som han pleyede at bære om Halsen, paa Veggen i Herberget. Verten gav nøye Agt derpaa, fuldte ham til Sengs og ønskede ham en god Nat; men da han fornam, at Edelmanden sov, sneeg han sig ind udi Kammeret og tog 60 Leed bort af Kiæden og hang den saa paa Veggen igien. Giesten staaer op om Morgenen, lader sin Hest sadle og ifører sig sine Klæder. Men da han skulde binde Kiæden om Halsen, fornam han, at den havde mist den halve Deel af sin Længde, begynder derfor at raabe, at han var bestaalen. Verten, som stod uden for Dørren og lurede, løber strax ind og lader, ligesom han bliver gandske forskrekket, raabende: Ach, hvilken skrekkelig Forandring! Da Giesten spurte ham, hvi han saadan tog afsted, sagde han: Ach, min Herre! Jer Hoved er bleven eengang saa stort, som det var i Gaar. Hvorpaa han bar frem et falsk Speyl, som viste en Ting eengang saa stort, som det er i sig selv. Da nu Edelmanden saae sit Hoved saa stort i Speylet, faldt han i Graad og sagde: Ach, nu merker jeg Aarsagen, hvi min Kiæde er bleven saa kort. Hvorpaa han satte sig paa sin Hest, svøbte Hovedet i sin Kappe, at ingen skulde see det paa Veyen. Der siges, at han siden mange Dage holdt sig hjemme og ikke kunde komme sig af de Griller, men troede, at Kiæden ikke var bleven for kort, men Hovedet for stort.

1. **Doctor.** Der ere utallige Exempler paa saadanne Indbildinger. Jeg erindrer ogsaa at have hørt tale om en, der bildte sig ind, at hans Næse var 10 Fod lang, og varede alle ad, som mødte ham, at de ikke skulde komme for nær.

2. **Doctor.** Domine Frater har vel hørt Historien om den Mand, der bildte sig ind, at han var død? En ung Person faldt udi de Griller, at han var død, og derfor lagde sig paa en Liig-Baare og vilde hverken æde eller drikke. Hans Venner forestillede ham saadan Daarlighed og brugte alle Konster at bevæge ham til at æde, men forgiæves; thi han afviste dem kun med Latter, foregivende, at det var mod alle Regler for døde Folk at æde og drikke. Endelig paatog sig en forfaren Mand i Medicinen at curere ham paa en underlig Maade: Han fik en Tiener til ogsaa at udgive sig for død og lade sig med Stads udføre til samme Sted, hvor den Syge laae. Disse tvende laae længe først og saae paa hinanden. Omsider begyndte den Syge at spørge den anden ad, hvorfor han var hidkommen; hvilken svarede: fordi han var død. Dernæst begyndte de at spørge hinanden om Maaden, paa hvilken de var døde, hvilket enhver vidtløftig fortalte. Derpaa kommer nogle, som dertil vare bestilte, og bringer den sidste sit Aftens-Maaltiid til, hvorved han reyste sig af Kisten og giorde et got Maaltiid, sigende til den anden: Skal du ikke ogsaa snart spise? Den Syge forundrer sig derover og spurte, om det kunde staae en død Mand an at spise, men fik til Svar, at dersom han ikke spisede, kunde han ikke længe være død. Han lod sig derfor overtale først at spise med den anden, siden sove, staae op, klæde sig paa, ja han efterabede den anden i alting, indtil han ogsaa blev levende igien og klog med ham. Jeg kunde give utallige fleer Exempler paa saadanne selsomme Indbildinger. Saaledes er det ogsaa gaaet til denne Gang med naadige Herre, at han indbilder sig at være en fattig Bonde. Men Herren maa slaae de Tanker af sit Sind, saa blir han strax frisk igien.

Jeppe. Men mon det kand være mueligt, at det er af Indbilding?

Doctor. Ja vist; Herren har hørt af disse Historier, hvad Indbildinger kand giøre.

Jeppe. Er jeg da ikke Jeppe paa Bierget?

Doctor. Ney vist.

Jeppe. Er da ikke den onde Nille min Kone?

Doctor. Ingenlunde; thi Herren er Enke-Mand.

Jeppe. Er det og lutter Indbilding, at hun har en Crabask, som heder Mester Erich?

Doctor. Lutter Indbilding.

Jeppe. Er det ey heller sandt, at jeg skulde til Byen i Gaar at kiøbe Sæbe?

Doctor. Ney.

Jeppe. Ey heller, at jeg drak Pengene op hos Jacob Skoemager?

Kammer-Tieneren. Ey, Herren var jo med os paa Jagt den hele Gaars-Dag.

Jeppe. Ey heller, at jeg er Hanrey?

Kammer-Tieneren. Ey, Fruen er jo død for mange Aar siden.

Jeppe. Ach, jeg begynder allerede at fatte min Daarlighed. Jeg vil ikke tænke paa den Bonde mere; thi jeg kand merke, at en Drøm har bragt mig i den Vildfarelse. Det er dog underligt, hvor et Menneske kand falde i slige Griller.

Kammer-Tieneren. Vil Herren behage at spadsere lidt i Haven, mens vi laver noget Froekost til?

Jeppe. Ja nok; men den det maa skee i en Hast, thi jeg er baade hungrig og tørstig.

ACTUS III.

Scen. 1.

Jeppe. Kammer-Tieneren. Secretairen.

Jeppe kommer fra Haven med sin Suite, og et lidet Bord er dekket.

Jeppe. Ha, ha, jeg seer, Bordet er alt dekket.

Kammer-Tiener. Ja, alting er færdig, naar

Eders Naade behager at sætte sig ned. Jeppe sætter sig ned. De andre staaer bag ved Stolen og leer af hans Unoder, naar han griber med alle 5 Fingre udi Fadet, ræber over Bordet, snyder sig med Fingrene og smør det paa Klæderne. Vil Herren befale, hvad Viin han lyster!

Jeppe. I veed jo vel selv, hvad Viin jeg pleyer at drikke om Morgenen.

Kammer-Tieneren. Det er Rhinsk-Viin, som Herren pleyer helst at drikke. Dersom den ikke smager Herren, kand han faae strax anden.

Jeppe. Den er noget for suur. I maa komme noget Miød deri, saa blir den god; thi jeg er meget for Sødt.

Kammer-Tieneren. Her er Canari-Sæk, om Herren vil smage den.

Jeppe. Det er en god Viin. Skraaler alle! Hver Gang han drikker, blæses i Trompeter. Hey, pas op, Karle! nok et Glas Viin af Carnalie-Sæk, forstaaer I vel! Hvor har du faaet den Ring, som du bær paa Fingeren?

Secreteren. Den har Herren selv givet mig.

Jeppe. Det kand jeg ikke erindre; giv mig den tilbage, jeg maa have giort det i Drukkenskab. Man gir jo ikke saadanne Ringe bort. Jeg vil eftersee siden, hvad andre Sager I har faaet. Tienere skal ikke have mere end Kost og Løn; jeg kand sværge paa, at jeg ikke erindrer at have foræret jer noget i Særdeleshed, thi hvorfor skulde jeg giøre det? Den Ring er jo over 10 Rdlr. værdt. Ney, ney, I gode Karle, ikke saa, ikke saa! I maa ikke betiene jer af jer Herskabs Skrøbelighed og Drukkenskab. Naar jeg er drukken, saa er jeg færdig at give mine Buxer bort; men naar jeg har sovet Rusen ud, tar jeg mine Foræringer tilbage. Jeg fik ellers en Ulykke af min Hustrue Nille. Dog, hvad siger jeg? Nu falder jeg i forrige galne Tanker igien og kommer ikke ihu, hvem jeg er. Giv mig nok et Glas Carnali-Sæk. Samme Skaal! Trompeterne blæser igien. Gir Agt paa, hvad jeg siger, Karle! det maa tiene jer til Underretning herefter, at naar jeg giver noget bort om Aftenen i Drukkenskab, maa I levere det tilbage om Morgenen igien. Naar Tienere faaer mere, end de kand æde op, blir de storagtig og kaster paa Nakken af Herskabet. Hvor meget er din Løn?

Secreteren. Herren har stedse givet mig 200 Rdlr. om Aaret.

Jeppe. Du skal have Diævelen ikke 200 Rdlr. herefter; hvad Gavn giør du for 200 Rdlr.? Jeg maa selv slæbe som et Beest og staae paa Laden fra Morgen til Aften og kand neppe ... See nu kommer de forbandede Bonde-Griller igien. Giv mig nok et Glas Viin. Han drikker og Trompeterne blæser. 200 Rigsdaler! det er jo at flaae Huden af sit Herskab. Hør, veed I hvad, I gode Karle, naar jeg har spiset, har jeg i Sinde at henge op hver anden her paa Gaarden. I skal vide, at jeg ikke er at skiemte med udi Penge-Sager.

Kammer-Tieneren. Vi vil give tilbage alt, hvad vi har oppebaaret af Eders Naade.

Jeppe. Ja, ja, Eders Naade, Eders Naade! Complementer og Baslementer har vi got Kiøb paa i disse Tider. I vil stryge mig om Munden med Eders Naade, indtil I faaer alle Pengene bort, og I blir mine Naader igien. Munden siger nok Eders Naade, men Hiertet Eders Nar. I taler ikke, hvad I meener Karle! I Betientere ere ligesom Abner, der kom og hilsede Roland, sigende: Hil være dig, min Broder! og med det samme stikker ham Dolken i Hiertet. Troe mig, at Jeppe er ingen Nar. De falder alle paa Knæe og beder om Naade. Staaer kun op igien, Karle, til jeg har spiset. Siden vil jeg see efter, hvor det henger sammen, hvilke som har fortient at henges eller ey. Nu vil jeg holde mig lystig.

Scen. 2.

Jeppe. Kammer-Tieneren. Rifogden. Secreteren.

Jeppe. Hvor er min Rifogd?

Kammer-Tieneren. Han er her udenfor.

Jeppe. Lad ham strax komme ind.

Rifogden kommer ind udi en sølvknappet Kiole, med Beheng om Livet. Har Eders Naade noget at befale?

Jeppe. Intet, uden at du skal henges.

Rifogden. Jeg har jo intet Ont giort, Eders Naade! Hvorfor skal jeg henges?

Jeppe. Est du ikke Rifogd?

Rifogden. Jo, jeg er, Eders Naade!

Jeppe. Og du spør endda, hvorfor du skal henges?

Rifogden. Jeg har dog tient Eders Naade saa troelig og redelig, og været saa flittig i mit Embede, saa at Eders Naade har roset mig altiid frem for andre sine Tienere.

Jeppe. Ja vist har du været flittig i dit Embede, det kand man jo see paa dine støbte Sølv knapper. Hvad faaer du aarlig til Løn?

Rifogden. Et halv hundrede Rigsdaler aarlig.

Jeppe gaaer og spadserer lidt frem og tilbage. Et halv hundrede Rigsdaler? Ja, du skal strax henge.

Rifogden. Det kand jo ikke være mindre, naadige Herre, for et heelt Aars møysom Tieneste.

Jeppe. Just derfor skal du henges, efterdi du faaer kun et halv hundrede Rigsdaler. Du har Penge til sølvknappet Kiole, til Krusedoller for Hænderne, til Sille-Pung bag i Haaret og har kun 50 Rdlr. om Aaret. Maa du da ikke stiæle fra mig arme Mand; thi hvor skulde det ellers komme fra?

Rifogden paa Knæe. Ach, naadige Herre, spar mig dog for min fattige Hustrue og umyndige Børns Skyld!

Jeppe. Har du mange Børn?

Rifogden. Jeg har 7 levende Børn, Eders Naade!

Jeppe. Ha, ha, 7 levende Børn? Fort, heng ham, Sekketer!

Secreteren. Ach, naadige Herre, jeg er jo ingen Bøddel.

Jeppe. Hvad du ikke est, det kandst du blive; du seer ud til allehaande. Naar du har hengt ham, skal jeg siden henge dig selv.

Rifogden. Ach, naadige Herre, er der ingen Pardon?

Jeppe gaaer og spadserer igien, sætter sig ned at drikke, staaer op igien. Et halv hundrede Rigsdaler, Kone og syv Børn! Vil der ingen anden henge dig,

saa skal jeg giøre det selv. Jeg veed nok, hvad I er for Karle, I Rifogder! jeg veed, hvorledes I har omgaaet med mig selv og andre stakkels Bønder ... Ey, nu kommer de forbandede Bonde-Griller mig i Hovedet igien. Jeg vilde sige, jeg veed ebers Væsen og Handtering saa vel paa mine Fingre, at jeg selv kunde være Rifogd, om det skulde gielde. I faaer Fløden af Melken, og Herskabet faaer en Lort (med Tugt at sige). Jeg troer, om Verden staaer længe, saa blir Rifogder Junkere, og Junkere igien Rifogder. Naar Bonden stikker jer eller jere Koner noget i Næven, saa heder det, naar I kommer til Herskabet: Den stakkels Mand er villig og flittig nok, men adskillige Ulykker slaaer ham til, at han ikke kand betale; han har en ond Jord, der er kommen Skab paa hans Qvæg og andet saadant, med hvilken Snak Herskabet maa lade sig affspise. Troe mig, go Karl, jeg lar mig ikke saaledes tage ved Næsen; thi jeg er selv en Bonde og en Bondes Søn ... See nu kommer dette Koglerie igien. Jeg siger, jeg er selv en Bondes Søn; thi Abraham og Eva, vore første Forældre, vare Bønder.

Secreteren falder ogsaa paa Knæ. Ach, naadige Herre, hav dog Barmhiertighed med ham for hans fattige Hustrues Skyld; thi hvoraf skal hun siden leve at fode Kone og Børn?

Jeppe. Hvem siger, de skal leve? Man kand jo henge dem op med.

Secreteren. Ach, Herre, det er saadan yndig, smuk Kone.

Jeppe. Saa? du maaskee er forlibt i hende, eftersom du tar dig hende saa an. Lad hende komme herind!

Scen. 3.

Rifogdens Kone. Jeppe. De andre.

Konen kommer ind og kysser paa hans Haand.

Jeppe. Est du Rifogdens Kone?

Konen. Ja, jeg er, naadig Herre!

Jeppe tar hende paa Brystet. Du est kiøn. Vil du sove hos mig i Nat?

Konen. Herren har at befale udi alting; thi jeg er i hans Tieneste.

Jeppe til Rifogden. Vil du tilstæde, at jeg ligger hos din Kone i Nat?

Rifogden. Jeg takker Herren, at han beviser mit ringe Huus den Ære.

Jeppe. Se her, sæt en Stol til hende, hun skal spise med mig. Hun sætter sig ved Bordet, æder og drikker med ham. Han blir jaloux paa Secreteren og siger: Du skal faae en Ulykke, dersom du seer paa hende. Saa tit han kaster Øye til Secreteren, strax slaaer han Øynene af hende og seer paa Jorden. Han synger en forlibt gammeldags Vise, medens han sidder til Bords med hende. Jeppe befaler at spille en Polsk Dantz og dantzer med hende, men falder 3 Gange af Drukkenskab endelig den fierde Gang blir han liggende og falder i Søvn

Scen. 4.

Baronen. De andre.

Baronen. Han sover alt dygtig. Nu har vi *Spillet vundet; men vi havde selv nær bleven meest narret, thi han havde i Sinde at tyranni*sere over os, hvorudover vi enten maatte have forbervet Historien eller ladet os ilde medhandle af denne grove Bonde, af hvis Opførsel man kand lære, hvor tyrannisk og hofmodig slige Folk bliver, der af Skarnet i Hast kommer til stor Ære og Værdighed. Jeg havde nær i en ulykkalig Tiid paataget mig en Secretaires Person, thi havde han ladet mig prygle, saa havde der blevet en forstyrret Historie, der havde underkastet mig ikke mindre Folks Raillerie end Bonden. Det er best, vi lader ham sove endnu lidet, førend vi fører ham i hans stibne Bonde-Klæder igien.

Erich. Ach, Herre, han sover alt som en Steen, see her, jeg kand slaae paa ham, han føler det ikke.

Baronen. Fører ham da ud og fuldender Comoedien!

ACTUS IV.

Scen. 1.

Jeppe

forestilles liggende paa en Møding i sine gamle Bønder-Klæder, vaagner op og raaber:

Hey Sekketeer, Kammer-Tiener, Lakeyer! nok et Glas Carnali-Sæk! Seer sig om og gnider sine Øyne ligesom tilforn, tar paa sit Hoved og faaer sin gamle brede Hat i Haanden, gnikker Øynene og vender Hatten om paa alle Kanter, seer paa sine Klæder og kiender sig selv igien, begynder at tale: Hvor længe var Abraham i Paradiis? Nu kiender jeg, men desværre, alting igien, min Seng, min Trøye, min gamle Hanrey-Hat, mig selv; det er andet, Jeppe! end at drikke Carnali-Sæk af forgyldte Glas, at sidde til Bords med Lakeyer og Sekketerer bag sin Stoel. Det Gode varer desværre aldrig længe. Ach, ach, at jeg, som var saadan naadig Herre for stakket Tiid siden, skal see mig i saa slet Tilstand, min prægtige Seng forvandlet til en Møding, min Gyldenstykkes Hue til en gammel Hanrey-Hat, mine Lakeyer til Sviin og mig selv fra en stor og naadig Herre forvandlet til en usel Bonde igien! Jeg meenede, naar jeg vaagnede op igien, at finde mine Fingre besat med Guld-Ringe, men de ere (reverenter talt) beseglet med andet. Jeg meente, at fordre mine Betientere til Regnskab, men nu maa jeg selv lave min Ryg til, naar jeg kommer hiem og skal giore Regnskab for mit Forhold. Jeg tænkte, da jeg vaagnede, at gribe efter et Glas Carnali-Sæk, men fik med Tugt at sige en L. i Haanden. Ach, ach, Jeppe! den Boelig udi Paradiis var kun kort, og din Glæde fik hastig Ende. Men hvem veed, om det samme ikke kand vederfare mig, hvis jeg legger mig til Hvile nok engang. Ach, ach, gid det vilde hende mig. Ach, gid jeg kunde komme der igien. Legger sig at slumre igien.

Scen. 2.

Nille. Jeppe.

Nille. Mon jeg skal troe, at han er kommen i Ulykke? Hvor kand dog dette være? Enten har Fanden taget ham, eller (det, som jeg meer er bange for) sidder han i en Kroe og drikker Pengene op. Jeg var en Giek derudi, at jeg betroede den Drukkenbolt 12 Skilling paa eengang. Men

hvad seer jeg? Ligger han ikke der i Skarnet og snorker? Ach, jeg elendige Menneske, der skal have saadan Beest til Mand. Din Ryg skal betale det dyrt nok. Lister sig sagte hen og gir ham et Slag af Mester Erich for Rumpen.

Jeppe. Hey, hey! hielp, hielp! Hvad er det? hvor er jeg? hvem er jeg? hvem slaaer mig, hvorfor slaaer man mig? hey!

Nille. Jeg skal lære dig strax, hvad det er. Slaaer ham paa nye igien og træffer ham efter Haaret.

Jeppe. Ach, min hierte Nille, slaae mig ikke mere, du veedst ikke, hvad mig er vederfaret.

Nille. Hvor har din Fyldehund været saa længe hende? hvor er Sæben, du skulde kiøbe?

Jeppe. Jeg kunde ikke komme til Byen, Nille.

Nille. Hvorfor kunde du ikke komme til Byen?

Jeppe. Jeg blev optagen paa Veyen til Paradiis.

Nille. Til Paradiis! Prygler ham. Til Paradiis! Slaaer ham atter. Til Paradiis! Slaaer ham igien. Vil du fixere mig oven i Købet?

Jeppe. Aa, aa, aa! saa sandt som jeg er en ærlig Mand, er det ikke sandt.

Nille. Hvad er sandt?

Jeppe. At jeg har været i Paradiis.

Nille repeterer: I Paradiis! og slaaer ham igien.

Jeppe. Ach, min hierte Nille, slaae mig ikke meer!

Nille. Fort, bekiend, hvor du har været, eller jeg skal myrde dig.

Jeppe. Ach, jeg vil gierne bekiende, hvor jeg har været, dersom du ikke vil slaae mig mere.

Nille. Bekiend da!

Jeppe. Svær paa, at du ikke vil slaae mig mere da!

Nille. Ney!

Jeppe. Saa sandt som jeg er en ærlig Mand og heder Jeppe paa Bierget, saa er det sandt, at jeg har været i Paradiis og seet de Ting, som du skal forundre dig over at høre. Nille prygler ham igien og træffer ham ind efter Haaret.

Scen. 3.

Nille alleene.

Saa, din Fyldehund, sov nu først Rusen ud, siden skal vi videre tales ved. Saadanne Sviin, som du est, kommer ikke i Paradiis. Tænk engang, hvorledes det Beest har drukket Forstanden bort. Men har han giort sig til gode paa min Bekostning, saa skal han og ærlig pœnitere derfor, thi han skal i 2 Dage faae hverken Vaadt eller Tørt; inden den Tiid skal nok Grillerne forgaae ham om Paradiis.

Scen. 4.

Tre bevæbnede Mænd. Nille.

3 Mænd. Boer her ikke en Mand, som heder Jeppe?

Nille. Jo, her gior.

3 Mænd. Est du hans Hustrue?

Nille. Ja, Gud bedre, desvær.

3 Mænd. Vi maa ind at tale med ham.

Nille. Han er gandske drukken.

3 Mænd. Det vil ikke sige; fort, skaf ham herud, eller det hele Huus geraader i Ulykke! Nille gaaer ind og støder Jeppe ud med saadan Fart, at han støder en af de 3 Mænd om paa Gulvet med sig.

Scen. 5.

Jeppe. 3 Mænd.

Jeppe. Ach, ach, I gode Mænd! nu seer I, hvilken Kone jeg har at drages med.

3 Mænd. Du fortiener ikke anden Medfart; thi du est en Misdæder.

Jeppe. Hvad Ont har jeg da giort?

3 Mænd. Det skal du strax faae at vide, naar Retten blir holdet.

Scen. 6.

2 Advocater. Dommeren. Jeppe.

Dommeren kommer ind med en anden Betienter og sætter sig paa sin Stoel. Jeppe bagbunden blir bragt for Domstolen. En træder frem og beskylder ham saaledes:

Her er en Mand, Hr. Dommer, som vi kand vidne at have seet indsnige sig udi Baronens Huus, givet sig ud for Herren, iført sig hans Klæder, tyranniseret med hans Betienter, hvilket saasom det er et uhørligt bristigt Stykke, saa paastaaer vi paa vor Herres Vegne, at det paa en særdeles Maade maa straffes, andre Voldsmænd til Exempel og Forskrekkelse.

Dommeren. Er det sandt, som du beskyldes for? Siig frem, hvad du har til din Forsvar; thi vi ville ingen dømme uhørt.

Jeppe. Ach, jeg arme Menneske, hvad skal jeg sige? Jeg bekiender at have fortient Straf, men alleene for de Penge, jeg drak op, som jeg skulde kiøbe Sæbe for; jeg bekiender ogsaa, at jeg har nyelig været paa et Slot, men hvor jeg kom derhen, og hvor jeg kom derfra igen, veed jeg ikke.

1. Advocat. Her hører Dommeren af hans egen Bekiendelse, at han har drukket sig fuld og udi Drukkenskab begaaet saadan uhørlig Misgierning; saa der nu ikkun staaer tilbage at kiende udi, om en saadan grov Misdædere kan undskylde sin Misgierning med Drukkenskab. Jeg meener ney; thi paa den Maade kunde hverken Hoer eller Mord blive straffet, enhver skulde søge saadanne Udflugter og sige, at det var giort i Drukkenskab. Og omendskiønt han kand bevise sig at have været drukken, blir hans Sag derfor ikke bedre; thi det heder: Hvad en bedriver i Drukkenskab, skal han bøde for, naar han blir ædrue. Det er jo bekiendt, hvorledes saadan Misgierning nyelig blev straffet, omendskiønt Misdæderen lod sig af Eenfoldighed forføre at give sig ud for en stor Herre; men hans Eenfoldighed og Uvidenhed kunde ikke redde ham fra Døden. Thi Straf er alleene indført andre til Exempel. Jeg vilde nok fortælle Historien, dersom jeg ikke frygtede at opholde Retten dermed.

2. Advocat. Gunstige Hr. Dommer! Denne Sag kommer mig saa underlig for, at jeg ikke kand faae saadan Historie i mit Hoved, endskiønt der vare end flere Vidner. En eenfoldig Bonde skulde snige sig ind paa Herrens Gaard og paatage sig hans Person uden at kunde paatage sig ogsaa hans Ansigt og Skikkelse? Hvorledes kunde han komme ind i Herrens Sovekammer, hvorledes kunde han iføre sig Herrens Klæder, uden nogen

skulde blive det vaer? Ney, Hr. Dommer, man kand see, at det er opspundet Verk af denne stakkels Mands Fiender. Haaber derfor, at han blir frikiendt.

Jeppe grædende. Ach, Gud velsigne din Mund. Jeg har et Stykke Tobak i min Buxe-Lomme, om I ikke vil forsmaae; det er saa got, som nogen ærlig Mand vil tygge.

2. Advocat. Beholb kun din Tobak, Jeppe! At jeg taler for dig, er ikke for Skienk og Gave, men alleene af christen Medlidenhed.

Jeppe. Om Forladelse, Hr. Procurator, jeg havde ikke tænkt, at I Folk vare saa ærlige.

1. Advocat. Hvad som min Collega fremfører til denne Misdæders Befrielse, grunder sig alleene paa Gisninger. Her spørges ikke, om det er rimeligt, at saadant kand skee eller ey, men der bevises, at det er skeet, saavel af Vidner som af hans egen Tilstaaelse.

2. Advocat. Hvad en Mand tilstaaer udi Frygt og Forskrekkelse, saadan Tilstaaelse kand ikke være gyldig. Mig synes derfor, det er best at give denne eenfoldige Mand Tiid til at betænke sig og adspørge ham paa nye derom. Hør, Jeppe! betænk dig, hvad du siger; tilstaaer du det, som du beskyldes for?

Jeppe. Ney, jeg vil giøre min høyeste Eed paa, at det er Løgn, alt hvad som jeg svor paa tilforn; thi jeg har i 3 Dage ikke været af mit Huus.

1. Advocat. Hr. Dommer! jeg meener uforgribelig, at det ikke maa tillades nogen at sværge, der er først overbeviset af Vidner og siden selv har tilstaaet sin Misgierning.

2. Advocat. Jeg meener jo.

1. Advocat. Jeg meener ney.

2. Advocat. Naar Sagen er af saadan underlig Beskaffenhed.

1. Advocat. Der hielper ingen Omstændigheder mod Vidner og Tilstaaelse.

Jeppe. Ach, gid de kunde komme i Haar sammen, saa skulde jeg imidlertiid tage fat paa Dommeren og prygle ham saa, at han skulde glemme baade Lov og Forordning.

2. Advocat. Men hør, Hr. Collega! endskiønt Gierningen tilstaaes, saa har dog Manden ingen Straf fortient; thi han har jo intet Ont giort paa Gaarden, hverken Mord eller Tyverie.

1. Advocat. Det vil intet sige; intentio furandi er det samme som furtum.

Jeppe. Tal Dansk, din sorte Hund! saa skal vi nok svare for os.

1. Advocat. Thi enten en blir greben, naar han vil stiæle, eller naar han har staalen, saa er han Tyv.

Jeppe. Ach, naadige Dommer! jeg vilde gierne henges, dersom denne Procurator maatte henges ved Siden af mig.

2. Advocat. Holdt inde med slige Ord, Jeppe! du forderver din Sag kun meer dermed.

Jeppe. Hvorfor svarer I ikke da? Sagte. Han staaer som et dumt Beest.

2. Advocat. Men hvoraf bevises det furandi propositum?

1. Advocat. Qvicunqve in ædes alienas noctu irrumpit, tanquam fur aut nocturnus grassator existimandus est; atqvi reus hic ita, ergo . . .

2. Advocat. Nego majorem, qvod scilicet irruperit.

1. Advocat. Res manifesta est, tot legitimis testibus exstantibus, ac confitente reo.

2. Advocat. Qvicunqve vi vel metu coactus fuerit confiteri . . .

1. Advocat. Ey, hvor er den Vis? hvor er den Metus? det er kun Krog-Love.

2. Advocat. Ney, I bruger Krog-Love.

1. Advocat. Det skal ingen ærlig Mand sige mig paa. De tar hinanden for Brystet, og Jeppe springer bag til og river den første Advocats Peruqve af.

Dommeren. Respect for Retten! Holdt op, jeg har alt nok. Læser Dommen op. Saasom Jeppe paa Bierget, Nielsis Søn paa Bierget og Jeppes Sonne-Søn sammestedt, er overbeviset, saavel af lovlige Vidner som af egen Bekiendelse, at have indsneget sig paa Baronens Slot, iført sig hans Klæder og handlet ilde med hans Tienere: Saa dømmes han til at omkommes med Gift, og naar han er død, hans Legeme at ophenges i en Galge.

Jeppe. Ach, ach, naadige Dommer, er der ingen Pardon?

Dommeren. Ney, ingenlunde. Dommen skal strax exeqveres i mit Paasyn.

Jeppe. Ach, maa jeg da ikke faae et Glas Brændeviin først, førend jeg drikker Forgiften, at jeg kand døe med Corasie?

Dommeren. Jo, det kand nok tilstædes.

Jeppe drikker ud trende Glas Brændeviin, falder paa Knæe igien og spør: Er der ingen Pardon?

Dommeren. Ney, Jeppe! Nu er det alt for silde.

Jeppe. Ach, det er jo ikke for silde. Dommeren kand jo forandre Dommen og sige, at han dømte feyl første Gang. Det skeer jo saa tit; thi vi ere alle Mennesker.

Dommeren. Ney, du skal selv føle inden nogle Minutter, at det er for silde; thi du har allerede faaet Giften ind med Brændevinen.

Jeppe. Ach, jeg elendige Menneske, har jeg alt faaet Giften ind? Ach, far vel, Nille! Dog, din Carnali! du har ikke forskyldt, at jeg skulde tage Afskeed med dig. Far vel, Jens, Niels og Christoffer! Far vel, min Dotter Marthe! far vel min Øye-Steen! dig veed jeg selv at være Far til, thi du blev giort, førend Degnen kom hid; du har ogsaa din Fars Ansigt, vi ligner hinanden som to Draaber Vand. Far vel, min brogede Hest! og Tak for hver Gang, jeg har redet paa dig! næst mine egne Børn har jeg intet Beest elsket saa meget som dig. Far vel, Feierfax, min troe Hund og Dørvogter! far vel, Moens, min sorte Kat! far vel, mine Stude, mine Faar, mine Sviin! og Tak for got Compagnie og for hver Dag, jeg har kiendt jer. Far vel . . . Ach, nu kand jeg ikke meer, jeg blir saa tung og afmægtig. Falder om og blir liggende.

Dommeren. Det gaaer vel; Dvaledrikken har allerede giort sin Virkning, nu sover han som en Steen. Henger ham nu op, men seer vel til, at han ingen Skade faaer deraf, og at Rebet kommer kun under Armene. Nu vil vi see, hvordan han

bær sig ad, naar han vaagner op og finder sig hengende. De slæber ham ud.

ACTUS V.

Scen. 1.

Jeppe forestilles hengende i en Galge.

Nille. Jeppe. Dommeren.

Nille river sit Haar, slaaer sig for Brystet og raaber: Ach, ach, er det mueligt, at jeg skal see min fromme Mand henge saa skammelig udi en Galge? Ach, min allerkiæreste Mand, forlad mig, om jeg har giort dig imod! Ach, ach, nu vaagner min Samvittighed; nu angrer jeg, men for silde, den Haardhed, som jeg har øvet mod dig; nu savner jeg dig først, nu kand jeg skiønne paa, hvilken from Mand jeg har mist. Ach, at jeg kunde redde dig fra Døden med mit eget Liv og Blod! Hun tørrer sine Øyne og græder bitterlig. Imidlertiid har Dvale-Drikken udopereret, og Jeppe vaagner op igien og seer sig henge i en Galge og sine Hænder bagbundene, hører sin Hustrue klage og taler til hende: Giv dig tilfreds, min hierte Kone, vi skal alle den Vey. Gak hiem og tag vare paa dit Huus, og hav Omsorg for mine Børn! Min røde Trøye kand du lade omgiøre til lille Christoffer; det, som bliver tilovers, skal Marthe have til en Hue. Seer til for alting, at min brogede Hest blir vel pleyet; thi jeg har elsket det Beest, som han kunde være min kiødelige Broer. Hvis jeg ikke var død, skulde jeg sige dig adskilligt andet.

Nille. A . . . a . . . a . . . hvad er det? hvad hører jeg? kand en død Mand tale?

Jeppe. Bliv ikke bange, Nille, jeg skal intet Ont giøre dig.

Nille. Ach, min allerkiæreste Mand, hvorledes kand du tale, naar du est død?

Jeppe. Jeg veed ikke selv, hvoraf det kommer. Men hør, min hierte Kone, spring bort som en Ild og bring mig hid for 8 Skilling Brændeviin; thi jeg tørster mere nu, end da jeg var levende.

Nille. Fy, dit Beest! dit Skarn! din forgiftige Drukkenbolt! har du ikke drukket Brændeviin nok i dit levende Liv? Tørster din Fæe-Hund endnu, nu du est død? Det kalder jeg et fuldkommen Sviin.

Jeppe. Hold din Mund, dit Skarn! og spring strax efter Brændevinen. Hvis du det ikke giør, saa skal jeg, Drollen splide mig ad, spøge hver Nat i Huset. Du skal vide, at jeg er ikke bange for Mester Erich meer; thi jeg føler nu til ingen Hug. Nille springer hjem efter Mester Erich, kommer ud igien og prygler ham i Galgen. Au, au, au! holdt op, Nille! holdt op; du kand slaae mig ihiel paa nye, au, au, au!

Dommeren. Hør, Kone, du maa ikke slaae ham mere! Giv dig tilfreds, vi vil for din Skyld tilgive din Mand hans Forseelse og dømme ham til Livet igien.

Nille. Ach, ney, gunstig Herre, lad ham kun henge; thi han er ikke værd at lade leve.

Dommeren. Fy, du est en Skarns Qvinde; pak dig bort, eller vi skal lade dig henge ved Siden paa ham. Nille løber bort.

Scen. 2.

Jeppe. Retten.

Jeppe blir nedtagen af Galgen igien.

Jeppe. Ach, gunstig Hr. Dommer, er det vist, at jeg er gandske levende igien, eller spøger jeg?

Dommeren. Du est gandske levende; thi den Ret, som kand dømme fra Livet, kand ogsaa dømme til Livet igien. Kand du ikke begribe det?

Jeppe. Ney, jeg kand mari ikke begribe det, men jeg troer, at jeg gaaer igien og spøger.

Dommeren. Ey, du Giek, det er jo let at begribe. Den, som tar en Ting fra dig, kand jo give dig den igien.

Jeppe. Maa jeg da forsøge at henge Dommeren op for Løyer Skyld og see, om jeg kand siden dømme ham til Livet igien?

Dommeren. Ney, det gaar ikke an; thi du est ingen Dommer.

Jeppe. Men er jeg da levende igien?

Dommeren. Ja, du est.

Jeppe. Saa at jeg spøger ikke?

Dommeren. Ney vist!

Jeppe. Ey heller gaaer igien?

Dommeren. Ney!

Jeppe. At jeg er den samme Jeppe paa Bierget, som jeg var tilforn?

Dommeren. Ja!

Jeppe. At jeg er ingen Geyst?

Dommeren. Ney, vist ikke!

Jeppe. Vil I sværge mig til, at det er sandt?

Dommeren. Ja, jeg svær dig til, at du est levende.

Jeppe. Veed Drollen splide Jer ad derpaa, at det er sandt!

Dommeren. Ey, troe paa vore Ord, og tak os, at vi har været dig saa naadige at dømme dig til Livet igien!

Jeppe. Hvis I havde ikke selv hengt mig op, vilde jeg gierne have takket Jer for I løsede mig neer igien.

Dommeren. Giv dig tilfreds, Jeppe, og siig os til, naar din Kone slaaer dig oftere, saa skal vi nok raade Boed derfor. See, der har du fire Rigsdaler, som du nogen Tiid kand holde dig lystig med, og glem ikke at drikke vor Skaal. Jeppe kysser paa Haanden og takker. Retten gaaer bort.

Scen. 3.

Jeppe alleene.

Nu har jeg levet udi halv hundrede Aar, men i al den Tiid er ikke hendet mig saa meget som i disse to Dage. Det er nogle forbandede Historier, naar jeg ret eftertænker det: een Time en drukken Bonde, en anden Time Baron, en anden Time en Bonde igien, nu død, nu blive levende i en Galge, som er det Underligste; maaskee, naar man henger levende Folk op, saa døer de, og naar man henger døde Folk, saa lever de op igien. Jeg bilder mig ind, at et Glas Brændeviin vil smage herligt herpaa. Hey, Jacob Skoemager, herud!

Scen. 4.

Jacob Skoemager. Jeppe.

Jacob. Velkommen tilbage igien fra Byen! Fik du Sæben til din Kone?

Jeppe. Ey, du Slyngel, du skal vide, hvad Folk du taler med: Huen under Armen! thi du est kun en Carnali at regne mod saadan som jeg.

Jacob. Jeg taalte ikke saadanne Ord af en anden, Jeppe! Men du under mit Huus en daglig Skilling, derfor regner jeg det ikke saa nøye.

Jeppe. Huen under Armen, siger jeg, du Skuster!

Jacob. Hvad er dig vederfaret paa Veyen, mens du est bleven saa spansk?

Jeppe. Du skal vide, at jeg er bleven hengt, siden jeg talte med dig.

Jacob. Det er jo ikke saa meget fornemme. Jeg misunder dig ikke den Lykke. Men hør, Jeppe, hvor du har drukket dit Øl, der maa du spilde din Værme; du drikker dig fuld andre Steder, men kommer i mit Huus alleene for at giøre Klammerie.

Jeppe. Fort Huen under Armen, Slyngel! hør du ikke, hvor det ringler i min Lomme?

Jacob med Huen under Armen. Hillemænd, hvor har du faaet de Penge?

Jeppe. Af mit Baronieskab, Jacob! Jeg skal fortælle dig, hvad mig er vederfaret; men lad mig faae et Glas Miød først, thi jeg er for storagtig til at drikke Dansk Brændeviin.

Jacob. Singot, Jeppe!

Jeppe. Nu skal jeg fortælle dig, hvad mig er vederfaret Da jeg gik fra dig, faldt jeg i Søvn. Da jeg vaagnede op igien, var jeg Baron og drak mig drukken paa nye af Carnali-Sæk. Da jeg blev drukken af Carnali-Sæk, vaagnede jeg op paa en Møding igien. Da jeg vaagnede op paa en Møding, lagde jeg mig at sove paa nye, i Forhaabning at sove mig et Baronieskab til igien; men jeg merkede, at det gaaer ikke altiid an, thi min Hustrue vækkede mig op med Mester Erich og trækkede mig ind efter Haaret uden at have ringeste Respect for saadan Mand, som jeg havde været. Da jeg kom ind i Stuen, blev jeg stødt ud igien paa mit Hovet og saae mig omringet af en Hoben Gripomenuser, som dømte mig fra Livet og dræbte mig med Forgift. Da jeg var død, blev jeg hengt, og da jeg var hengt, blev jeg levende igien, og da jeg var bleven levende igien, fik jeg fire Rigsdaler. Saaledes er Historien, men hvordan saadant kunde hende, vil jeg give dig at betænke.

Jacob. Ha, ha, ha! det er en Drøm, Jeppe!

Jeppe. Hvis jeg endnu ikke havde disse fire Rigsdaler, skulde jeg ogsaa bilde mig ind, at det var en Drøm. Giv mig nok en frisk, Jacob? jeg vil ikke tænke paa det Galskab mere, men drikke mig en ærlig Ruus.

Jacob. Singot, Hr. Baron! ha, ha, ha!

Jeppe. Du kand maaskee ikke begribe det, Jacob?

Jacob. Ney, ikke om jeg stod paa mit Hoved.

Jeppe. Derfor kand det være sandt, Jacob! thi du est en Dosmer og begriber ikke de Ting, som er mindre.

Scen. 5.

Magnus. Jeppe. Jacob.

Magnus. Ha, ha, ha! jeg skal fortælle jer en forbandet Historie, som er vederfaret en Mand, der heder Jeppe paa Bierget, som man har funden drukken og sovende paa Marken, iført ham andre Klæder og lagt ham i den beste Seng paa Herre-Gaarden, bildet ham ind, at han var Herren, da han vaagnede op, drukket ham fuld paa nye igien og lagt ham i sine gamle skidne Klæder paa en Møding igien, hvor da han vaagnede op, bildte han sig ind at have været i Paradiis. Jeg havde nær leet mig ihiel, da jeg hørte den Historie af Rifogdens Folk. Jeg vilde mari give en Daler til, at jeg kunde faae den Nar at see, ha, ha, ha!

Jeppe. Hvad er at betale, Jacob?

Jacob. Tolv Skilling. Jeppe stryger sig om Munden og gaaer meget skamfuld.

Magnus. Hvorfor gik den Mand saa hastig?

Jacob. Det er just den samme Mand, som Historien er spillet med.

Magnus. Er det mueligt? Saa maa jeg løbe efter ham. Hør, Jeppe, et Ord! Hvorledes staaer det til udi den anden Verden?

Jeppe. Lad mig gaae i Roe!

Magnus. Hvorfor blev du ikke der længer?

Jeppe. Hvad kommer det dig ved?

Magnus. Ey, fortæl os dog noget om den Reyse!

Jeppe. Lad mig gaae, siger jeg; jeg giør ellers en Ulykke paa dig.

Magnus. Ey, Jeppe! jeg er saa begiærlig efter at vide noget derom.

Jeppe. Jacob Skoemager, hielp! Taaler du, at man giør mig Vold i dit Huus?

Magnus. Jeg giør jo ingen Vold, Jeppe! jeg spør kun, hvad du saae udi den anden Verden.

Jeppe. Hey, hielp, hielp!

Magnus. Saae du ingen af mine Forfædre der?

Jeppe. Nej, dine Forfædre maa være paa det andet Sted, hvor jeg haaber du og andre Carnalier efter Døden kommer. Slider sig løs og flyer bort.

Scen. 6.

Baronen. Hans Secretair. Kammer-Tiener. 2 Lakayer.

Baronen. Ha, ha, ha! den Historie var Guld værd; jeg havde ikke tænkt, at den skulde have havt saa god Virkning. Kandst du divertere mig oftere saa, Erich, saa skal du blive meget høyt anskreven hos mig.

Erich. Ney, naadige Herre! Jeg tør ikke vove mig oftere at spille saadan Comoedie; thi om han havde slaaet Herren, som han truede, saa havde det blevet til en heslig Tragoedie.

Baronen. Det er, min Troe, sandt. Jeg var bange nok for det; men jeg var saa forlibt i Historien, at jeg heller havde ladet mig slaae, ja jeg troer, heller ladet dig henge af ham, Erich, end jeg havde aabenbaret den. Du var maaskee vel af samme Forsæt?

Erich. Ney, Eders Naade, det var noget under-

ligt at lade sig henge for Lyst; thi den Lyst kostede alt for dyrt.

Baronen. Ey, Erich, saadant skeer jo hver Dag; Folk, om ikke paa den Maade, saa dog paa en anden, tar Livet af sig for Lyst Skyld. Som for Exempel, en er af en svag Natur og seer forud, at han af formegen Drik vil miste Liv og Helsen, stormer dog til sit Legeme og vover Liv og Helsen tit for en Aftens Fornøyelse. Nok paa en anden Maade: De store Visirer i Tyrkiet blive gierne stranguleret eller qvalte ihiel med en Strikke, somme samme Dag de blive Visirer, andre nogle Dage derefter; og dog stormer alle dertil saasom alleene for at henges med en stor Titul. Nok paa en anden Maade: Officiers opoffre gierne hver anden baade Liv og Siæl for at have Titul af Tapperhed, og duellere for ingen Ting endogsaa med deres Overmænd, som de er visse paa vil expedere dem. Jeg troer ogsaa, at der skulde findes mange hundrede forlibte Mennesker, der for en Nats Fornøyelse gierne skulde lade sig dræbe om Morgenen. Man seer i Beleyringer, at Soldater i Hobetal deserterer og løber hen til beleyrede Byer, som de seer forud vil strax overgive sig, og for at leve een Dag vel, lader sig henge den anden. Det ene er ikke mere solide end det andet. Man har i gamle Dage seet Philosophi selv styrte sig i Ulykke alleene for at blive roset efter deres Død. Derfor troer jeg fuldkommelig, Erich, at du heller havde ladet dig henge end fordervet denne deylige Historie:

Af dette Eventyr vi, kiære Børn, maa lære,
At ringe Folk i Hast at sætte i stor Ære
Ey mindre farligt er, end som at trykke ned
Den, der er bleven stor ved Dyd og Tapperhed.
Naar Bønder, Handverks-Mænd man Regiment vil give,
Da Scepteret til Riis land snart forvandlet blive;
For Øvrighed man da Tyranner let kan faae,
En Nero i hver Dorp ved Roret fast vil staae.
Mon Cajus, Phalaris vel fordum øve kunde
En større Myndighed end denne ringe Bonde?
Green, Galge, Steyl og Hiul han truede os med,
Da han ey endda varm var i sin Myndighed.
Vi derfor Øvrighed fra Ploven meer ey tage,
Gior Bonde til Regent som udi fordum Dage;
Thi gamle Griller hvis man fuldte derudi,
Hvert Herredom maaskee faldt hen til Tyrannie.







Mester Gert Westphaler eller Den meget talende Barbeer.

Comoedie i een Act.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Mester Gert Westphaler, Barbeer.	Pernille, hans Pige.
Gunild, hans Moder.	Leonard, Destillateur.
Gilbert, Apotheker.	Henrich, hans Tiener.
Leonora, hans Dotter.	Gottard, Gilberts Broder.

Scen. 1.

Henrich. Pernille.

Henrich. God Morgen, lille Pige! Jeg saae, at hun kom ud af Apotheket. Har de ogsaa Piger der?

Pernille. Ney, du tar feyl, Kammerat! jeg er ingen Pige, jeg er kun en Apotheker-Krukke. Hvilket forbandet Spørsmaal!

Henrich. Gid I var en Apotheker-Krukke.

Pernille. Hvi saa? Du skulde nok smørre dig derpaa.

Henrich. Jeg skulde nok praktisere min Finger derudi. Ney, ret Alvor: er hun Pige her i Huset eller noget andet?

Pernille. Jeg er noget andet til Tieneste.

Henrich. Hun er maaskee en Recept?

Pernille. Ja, jeg er en Clysteer. Jeg troer, den Dreng er ikke rigtig i Hovedet.

Henrich. Om Forladelse, at jeg skiemter. Jeg skulde herind at kiøbslaae for min Herre.

Pernille. Hvo er din Herre?

Henrich. Monsieur Leonard, Distillereren her lige over.

Pernille. Jeg kiender ham. Det er en smuk ung Karl. Er han ikke vel?

Henrich. Ney, han har faaet en Scavank, og der er intet, som kand curere ham, uden en Recept udi jer Apothek.

Pernille. Har du Opskriften paa Recepten?

Henrich. Ja, jeg har.

Pernille. Hvilken Doctor har skrevet den?

Henrich. Doctor Cupido.

Pernille. Det er Løgn. Doctor Cupido er for nogle Aar siden reyst herfra.

Henrich. Gid han faae en Ulykke, saa sandt som han er her endnu.

Pernille. Er det ikke, som jeg siger, at den Dreng er gal! Lad see Recepten!

Henrich. Recepten heder Leonora, Apothekerens Dotter. Kand I nu fatte, hvor jeg sigter hen?

Pernille. Ha, ha! din Hosbond er maaskee forlibt i vor Jomfru?

Henrich. Ja, det er omtrent saa.

Pernille. Da er han at beklage, den Stakkel; thi den eeneste Recept som kand curere ham, er betinget af en anden, som han maaskee nok selv har hørt.

Henrich. Ja, jeg veed det nok. Hun er lovet bort til Gert Westphaler, Chirurgus her i Staden.

Pernille. Men hvorfor kom ikke din Hosbond før? Han havde gierne faaet hende; thi han er en skikkelig Person.

Henrich. Han havde ikke kundet bilde sig ind at Apothekeren skulde vilde give sin Dotter saa tilig bort. Han har havt længe Øye paa hende, men har ikke torbet ladet sig merke dermed, efterdi hun var saa ung.

Pernille. Hvor er din Herre født?

Henrich. Her i Byen?

Pernille. Det kand ikke være mueligt.

Henrich. Hvi saa?

Pernille. Efterdi han ikke kiender bedre vor Stads Fruentimmer og veed, at de fleste skiøtter ikke om at bære paa deres Jomfruedom længer end til deres femtende Aar. Det maa jeg forstaae.

Henrich. Men er Partiet gandske sluttet?

Pernille. Det er sluttet mellem Forældrene, men ikke mellem dem selv.

Henrich. Hvor længe er det siden?

Pernille. Forældrene har sluttet Partiet for

en Maaned siden; men Mester Gert selv har endnu ikke talt med Jomfruen derom, hvorudover Forældrene paa begge Sider ere meget fortrødne.

Henrich. Er da Partiet sluttet mod hans Villie?

Pernille. Ney vist, han har selv faaet sin Moer til at frie for sig.

Henrich. Det kand jeg ikke begribe; thi jeg seer ham ikke an for at være saa meget undseelig.

Pernille. Han er ikke mindre end undseelig, han er snarere næsviis.

Henrich. Hvad Pokker vil det sige? Han er forlibt, han er dristig, og dog endnu ikke har talt med sin Kiæreste. Maaskee hun er kaaldsindig mod ham og ikke vil give ham Audience?

Pernille. Ney, aldeles ikke. Hun er fornøyed med hendes Fars Villie og venter hver Dag paa, at han selv skal giøre Forslag.

Henrich. Jeg merker nok, at I er bleven vreed, fordi jeg skiemtede i Begyndelsen, og nu vil betale mig med samme Mynt.

Pernille. Ney, jeg er ikke saa hevngierrig. Jeg skal forklare dig, hvori det bestaaer. Hvert Menneske har sin Orm: Mester Gerts Orm er at dræbe got Folk med unødig Snak.

Henrich. Hvad kand han da snakke saa meget om? Er han saa rig paa Materie?

Pernille. Han har 3 eller 4re Materier at snakke om. Den første er om en gammel Bisp i Jylland, som heder Arius, hvilken blev forfuldt for en Bog, han lod udgaae. Den anden er om Kreds-Greverne eller Palts-Förstene udi Tydskland, den tredie om Tyrken, og den fierde om en Reyse, han har giort fra Harslev til Kiel. Saa at, hvad man begynder at tale med ham om, saa veed man ikke et Ord af, førend man er midt i Tyrkiet eller Tydskland op til Ørene.

Henrich. Det er en synderlig Orm.

Pernille. Som for Exempel om en vil kun sige: Det er got Veyr i Dag, svarer han: Saadant Veyr havde jeg en Gang da jeg reysede fra Harslev; og derpaa væver han om den hele Reyse, indtil han blir hæs, saa at, om man trækkede ham efter Haaret udaf Huset, saa holdt han ikke op at præke om Reysen, førend han var kommen til Kiel. Saaledes forfalder han i Snak, hver Gang han skal tale med Jomfruen, saa at Apothekeren mangen Gang har havt i Sinde paa en høflig Maade at vise ham Fanden i Vold, men hans Moer gior det altiid got igien.

Henrich. Men hvorban er Jomfruen fornøyed dermed? thi de Folk, som snakker saa meget, duer gierne ikke i Gierningen.

Pernille. Hun er taalmodig og vil ikke være sin Far ulydig; især som Mester Gert ellers er en skikkelig Karl og flittig i sit Embede.

Henrich. Det er Skade, at Jomfruen er saa taalmodig, og ikke eengang bryder overtvert med ham. Derved skeede min Hosbond en stor Tieneste; thi jeg kand forsikkre, at han har været ligesom fra sig selv, siden han hørte, at hun var lovet bort. Men der er han selv.

Scen. 2.

Leonard. Henrich. Pernille.

Leonard. Henrich! Hvem taler du med?

Henrich. Det er Apothekerens Pige.

Leonard. Ach, lille Pige, er det sandt, at Jer Jomfrue er forlovet?

Pernille. Ja, hun er, Monsieur!

Leonard. Jeg har havt Tanke til hende udi et heelt Aar og nu sat jeg mig for at begiære hende; men just som jeg lavede mig dertil, hørte jeg mumle om, at hun var lovet bort til Gert Westphaler, hvilket smerter mig, endeel for hendes Skyld, der skal bindes til en kiedsommelig Karl, der alle Mennesker skyer formedelst hans Snakketøy; men besynderlig for min egen Skyld, at jeg uformodentlig skal see mig skilt ved det, som jeg længe har havt inderlig Attraae til. Henrich! du veedst, hvor ofte jeg har talt om hende.

Henrich. Ja, jeg veed det nok, og jeg har tit sagt: Monsieur! smæk til i Tide; I veed ikke af, førend en har Prioritet paa hende.

Leonard. Ach, jeg tænkte, efterdi hun var saa ung.

Henrich. Ey, Monsieur, hun er jo femten Aar. Spør kun denne Pige, hvad Respect femten Aar har i disse Tider.

Pernille. Monsieur! det gør mig hiertelig ont baade for hans og hendes Skyld; thi jeg tvivler aldeles ikke paa, at vor Jomfrue var jo bedre holden med ham. Men der ser jeg, hun kommer.

Scen. 3.

Leonora. Leonard. Pernille. Henrich.

Leonora. Pernille, du skal ind til min Far! Men hvad er det for Personer, du taler med? Ey see, det er Monsieur Leonard.

Leonard. Ach, min hierte Jomfrue, jeg kand ikke see hende uden Alteration.

Leonora. Hvi saa, min Herre? Har jeg da saadant fælt Aasyn.

Leonard. Ney, tvertimod; jeg vilde ønske at hun saa heslig ud i mine Øyen.

Leonora. Det er et særdeles Ønske. Jeg vilde gierne vide Aarsag dertil.

Leonard. Aarsagen dertil skiønne Jomfrue! er denne . . . Ach, hvad hielper det mig at give Aarsagen tilkiende? Adieu, smukke Jomfrue, gid det altiid gaae hende vel! *De gaaer.*

Scen. 4.

Leonora. Pernille.

Leonora. Hvad vil den Tale sige, Pernille?

Pernille. Det vil saa meget sige: Gid Mester Gert var paa Blocksbierg!

Leonora. Skammer du dig ikke ved i min Nærværelse at ønske min tilkommende Kiæreste Ont?

Pernille. Jeg veed ikke, hvad det er for en Kiæreste, som i Steden for at tale om Kiærlighed staaer og præker for en ung Jomfrue om Stats-Sager. Her vil, min Troe, andet til end saadan Snak, naar man skal den Vey.

Leonora. Den Snakke-Syge vil nok forgaae ham.

Pernille. Ey, ey, Jomfrue, tal ikke derom! Jeg troer, at om man syede Munden til paa ham, saa lærte han sig at tale med Næseborene.

Leonora. Lad nu den Snak fare og siig mig, hvortil Monsieur Leonards Tale sigtede.

Pernille. Han blev gandske desperat, da han hørte, at hun skulde giftes; thi han har været forlibt i hende i et heelt Aar.

Leonora. Jeg undrer mig over, at han tør understaae sig at komme med saadan Snak.

Pernille. Men hvorfor sukker hun saa dybt?

Leonora. Det er ikke sandt, du siger; jeg sukkede slet ikke.

Pernille. Hør, nu sukkede I jo igien.

Leonora. Pernille, lad mig være i Roe! Hun gaaer ud og holder Forklædet for Øynene.

Pernille. Taarene stod hende, min Troe, i Øynene. Jeg merker nok, at om det stod til hende, saa tog hun heller den anden. Men jeg hører Apothekeren raabe, jeg maa ind.

Scen. 5.

Gunild.

Det er forskrekkeligt med Mester Gert. Nu har han udi en heel Maaned hver Dag lovet mig at ville giøre det klart. Han har været over ti Gange i Apothekerens Huus og havt alle de Leyligheder, nogen kunde have, at tale om Sagen og begiære hans Dotter; ja Apothekeren har selv til den Ende ført sine Døttre neer i Stuen til ham. Men hver Gang han kommer tilbage, og jeg spør ham, om Partiet er giort, svarer han: I Morgen vil jeg vist nok giøre det klart; thi i Dag kom jeg i saadan vidtløftig Snak med nogle fremmede Folk, som jeg fandt i Apotheket, at jeg ikke fik Stunder at forrette mit Ærende. Saa at Apothekeren derover er bleven gandske vreed og spør mig, om jeg og min Søn vil fixere ham; thi Sagen er alt afgiort imellem os Forældre, der fattes ikke anbet, end at han skal tale et Ord med Mamesellen. I Dag har han dog svoret mig til at giøre det klart. Jeg vil derfore gaae for i Veyen til Apothekeren og stille ham tilfreds først. Men der seer jeg, han kommer.

Scen. 6.

Gilbert. Gunild.

Gilbert. Hør I vel, Karle, seer nu vel til, at alting er curieust, til Doctorerne kommer! Apotheket skal visiteres i Eftermiddag. Jeg meener dog, at naar Gyldenvandet og Aqvaviterne ere gode, saa spør de ikke meget efter anbet. Doctor Herman har udi 10 Aar aldrig examineret mit Apothek anderledes. Det eeneste, han spør mig om, er dette: Haben sie gut Salvolatile itzund? Das müssen wir probiren, ihr Herren Collegæ! Naar saa 7 à 8 Bouteller Rhinsk Viin er tømmet, saa er Visitatzen giort. Men der seer jeg Gert Westphalers Moer. Hendes Tiener, Madame!

Gunild. Det er mig kiært, at jeg fandt Apothekeren; jeg vilde gierne tale med ham om det andet.

Gilbert. Vil hun noget andet, Madame, saa er intet bedre, end at hun tager Seneps-Blader ind. Men jeg veed ellers nok, hvad hun meener. Jeg har ti og ti Gange sagt, at Svogerskabet staaer mig an. I lover, at Jer Søn skal komme til mig og giøre det af. Han kommer ogsaa, men staaer hver Gang og præker om noget andet Sladder til den mørke Nat. Jeg har aldrig min Livs-Tiid seet saadan Frier. Jeg lar mig, min Troe, ikke fixere længer; vil han have min Dotter, saa maa han giøre Ende derpaa, at Sagen engang kand faae Hul, som man siger.

Gunild. Hun faaer nok Hul, Hr. Apotheker! Det er, min Troe, ikke af Kaaldsindighed; thi han er saa forlibt, som nogen kand være.

Gilbert. Hvorfor Fanden frier han da ikke, i Steden for at præke Eventyr for os? Hvad bryder mig at vide, hvilken Mand Doctor Arius var? Jeg har nok at giøre med de Doctorer og Barberer, som vi nu have. Det er jo en Mand, som er død for over halv andet hundrede Aar siden og er færdig at staae op igien. Hvad bryder mig ogsaa at vide, hvor mange Paver og Chur-Førster der nu er til? Mit Apothek kand jo meget vel staae, om der aldrig var een i Verden.

Gunild. I Dag har han svoret mig til at giøre det af.

Gilbert. Det er got, Mutter! Min Dotter skal være da hiemme; han maa spørge efter hende, thi jeg faaer selv ikke Leylighed at tale med ham formedelst en Visitatz, som skal holdes i mit Huus i Dag. Adieu! Lad ham kun komme strax!

Gunild. See, der er min Søn selv, om Hr. Apotheker vil tale med ham.

Gilbert. Ney, jeg faaer ikke Stunder at tale med ham; I maa sige ham kun, hvad jeg har sagt.

Scen. 7.

Mester Gert. Gunild.

Gert. Mutter, hvi gik Apothekeren saa hastig?

Gunild. Hør, mit Barn! Denne Gang har jeg endnu stillet ham tilfreds, hvorvel ikke uden stor Møye. Manden meen, man vil fixere ham. Han har ikke stor Uret derudi. Det er jo over to Maaneder, siden Partiet blev sluttet, saa at intet stod tilbage uden at tale med hende selv; men den ene Dag gaaer bort efter den anden med din forbandet Snak, som ikke er fire Skilling værd. Hvad meener du Folk er forlegen at vide, hvad du bestilte paa din Reyse til Kiel, hvor mange Kroer du var udi under Veys, hvor mange Piger du følede paa Knæerne udi hver Kroe, og hvor mange Piber Tobak du smøgede paa Veyen? Her er jo en stor Deel Folk i Byen, der har været længere frem i Verden; Anders Christensen har jo været 3 à 4 Gange i Bordeus og Roven i Frankerig, ja Fanden i Vold hen i Trapezund eller Cattesund, men fortæller ikke nær saa meget om sine Reyser.

Gert. Det er, min Troe, ikke Pakketeller, jeg fortæller om min Kielske Reyse, hvor mange Potter Øl jeg drak, og hvor mange Piber Tobak jeg smøgede; men adskilligt, som er værd at høre. Vil nu kun Mutter give Agt paa, om det er Pakketeller, saa vil jeg kortelig repetere den hele Reyse . . .

Gunild. Ey, gak til Blocksbierg med din Snak! Hen og forret dit Ærende, eller siig reent ud, at du har ingen Lyst dertil, saa kand der blive en Ende derpaa. Flux hen samme Øyeblik! Gaaer.

Scen. 8.

Mester Gert. En Apotheker-Svend.

Gert. Ja, jeg maa ind for Alvor at giøre Ende paa dette. Men der seer jeg Apothekerens Svend. Serviteur, Monsieur, et Ord!

Svenden. Hans Tjener, Mester Gert! Han vil nok til vores?

Gert. Ja, jeg skulde tale med Jer Jomfrue. Er han ikke Svend her i Apotheket?

Svenden. Jo, jeg er, Monsieur!

Gert. Jeg har dog ikke seet ham længe her i Huset.

Svenden. Ney, jeg har kun været her i Tieneste i 8te Dage; men jeg har tient i 9 Aar i et Apothek i Harslev.

Gert. Ey, er det mueligt, har I tient der?

Svenden. Ja, jeg har. Er Monsieur ellers kiendt i Harslev?

Gert. Ja vist, er jeg kiendt i Haderslev; jeg reyste engang derfra til Kiel, men glemmer aldrig den Reyse. Blant andre, som var i Følge med mig, var en Hattemager-Svend et brav Stykke Karl, som endnu boer i Kiel og holdes for den beste Mester, (alle Hatter, jeg har brugt udi lang Tiid, er af hans Arbeyd; thi han giør dem saa ærlige og trofaste som nogen udi Jylland). Summa Summarum: Vi reyser sammen til Kiel, hver paa sit Handverk, for at forsøge vor Lykke der. Thi Kiel er en meget god Stad at komme fort for Handverks-Folk; jeg veed, at mange af mine Kiendinger er kommen did hen med tomme Hænder, men inden nogle Aar have staaet sig som Ulfs-Klinger. Thi Sagen er denne: der er faa Arbeydere, og Folket i Byen er velhavende og betaler vel; derforuden er der got Kiøb paa Alting. Jeg skal fortælle Monsieur kortelig, hvorledes Kiøbet var paa Madvare i min Tiid: Først gav man for det beste Pund Flesk, som nogen ærlig Mand vilde komme i sine Erter, ikke meer end en Lybsk Skilling.

Svenden. Ach, Monsieur, det blir for vidtløftig at fortælle.

Gert. For det andet for et Pund Oxe-Kiød ikke meer end en Søsling.

Svenden. Ach, det kommer jo ikke Reysen ved.

Gert. Tredie for en halv Tønde Smør ikke meer end fire Rigsdaler.

Svenden. Hør, Landsmand! jeg vil sige reent ud, jeg har ingen Taalmodighed at høre paa alt dette.

Gert. Fierde for en Snees Æg ikke meer end en Lybsk Skilling.

Svenden. Ey, hvad har jeg med Jer Æg, Smør og Flesk at bestille?

Gert. Femte for en Potte Fransk Brændeviin ikke meer end . . . Ey, Monsieur, bliv ikke saa utaalmodig! Nu, jeg vil da gaae dette forbi og fortælle om Reysen. Vi fandt udi den første Kroe paa Veyen en Mand, som saae meget vel ud, med støbte Sølv-Knapper i sin Kiole og sorte Fløyels Buxer; den samme Mand talede os meget venlig til og sagde: Mossiørs, skal vi ikke drikke sammen? Vi takkede for den Ære, han vilde giøre os, og drak med ham det ene Kruus efter det andet in bona charitate, indtil vi blev (reverenter talt) halv drukne. Da bød han sig omsider til at drikke duus med os; vi bukkede og krummede os og drak duus med ham. Foermanden sad imidlertiid og smilede udi en Krog; vi spurte ham nogle Gange: Swager! warumb lacht er? men han svarede altiid: Nichts. Endelig, da vores nye Duus-Broer var gaaen bort, fik vi at høre, at det var Bøddelen af Slesvig. Nu vil jeg forestille Monsieur, om Folk med Billighed kand blamere os derfor; thi først . . . Om Permission, jeg har saadan hiertelig Hoste, jeg maa vende mig lidt fra ham. *Imidlertiid sniger den anden sig bort. Gert taler og hoster imellem, medens han har saa vendet sig om.* Først, siger jeg, vidste vi jo ikke, *hoster imellem,* at det var Bøddelen af Slesvig, *hoster igien,* og posito, *hoster igien,* vi havde vidst det, *hoster igien,* saa var vi jo derfor lige gode; thi naar vi ret eftertænker, hvad en Skarpretter er, *hoster igien og vender sig derpaa om til den anden,* saa er det jo ikke andet end Øvrighedens Fuldmægtig. Men hvor blev han af? Mon Fanden tog Haderslеveren? Hey, Monsieur Harslever! Hey, Landsmand Harslever! Var det ikke uforskammet at løbe saadan fra en ærlig Mands Tale? Jeg skal, min Troe, sige det til Apothekeren, hvilke høflige Svenne han har. Den Knægt maa virkelig være en af de Harslevske nobles Venetiens, eftersom han er saa modig. Jeg veed ikke, hvor det kommer, jeg har en slet Skiebne udi denne Bye; hvis jeg boede paa et andet Sted, kunde jeg fortjene Penge ved min Tale. Jeg troer ikke, noget Menneske, end ikke mine Uvenner, skal sige, at jeg nogen Tiid har ført Snak paa Bane, at man har hørt mig tale om Beyrligt, om Giftermaal, om Barsel-Stuer. Jeg fører lutter politiske og udenlandske Discourser, som ikke findes udi mange Bøger, og hvis Værdie ikke kan opveyes med det røde Guld. Men, vilde nogen sige, hvorfor kaster du da Perler for Sviin? Hvorfor spilder du unyttig kostbare Ord for Folk, som have Esel-Ørne? Jeg svarer dertil: Naar jeg har begyndt en Discours, maa jeg fuldende den. Det er saa min Natur; thi jeg kand aldrig ærgre mig meer, end naar en har hørt Begyndelsen af min Tale og ikke vil holde ud til Enden. Men hillemænd, jeg forsømmer mit Ærende. Jeg maa banke paa.

Scen. 9.

Apothekerens Dreng. Mester Gert.

Gert. Serviteur, Jesper! Er Apothekeren hjemme?

Jesper. Jo, han er nok hjemme, men er ikke at faae i Tale; thi den hele Doctor-Grad er her i Dag.

Gert. Hvad er da at bestille?

Jesper. Her holdes Visitatz. Men Hosbond bad mig, at naar Mester Gert kom, at jeg skulde kalde paa Mammesellen.

Gert. Got nok; siig, at jeg er her at opvarte hende!

Scen. 10.

Leonora. Mester Gert.

Leonora. Tienerinde, Mester Gert!

Gert. Skyldigste Tiener, Mammeselle! Jeg er bange, at jeg kommer i ubeleilig Tiid.

Leonora. Hvi saa?

Gert. Jeg hører, at der holdes Visitatz i Dag.

Leonora. Det gaaer mig ikke an. Naar der holdes Visitatz hos min Mama, saa er jeg geskiæftig. Men dette angaaer kun ene Mandfolkene.

Gert. Jeg hørte, der var saadan Støyen og Allarm i den store Stue, som der kunde have været holdet en Rigs- eller Kreds-Dag.

Leonora. Hvad vil det sige: Kreds-Dag?

Gert. Det er mig kiært, Mammeselle! at hun spør mig derom . . .

Leonora. Jeg vil dog ikke bemøye ham med at fortælle det denne Gang.

Gert. Thi jeg veed saa vel Beskeed derom som nogen her udi Byen.

Leonora. Jeg tvivler ikke derpaa. Men jeg sukker dog, at det maa blive til en anden Gang.

Gert. Man maa giøre vel Forskiel, min hierte Mammeselle! paa Reichs-Tagen und Kreids-Tagen.

Leonora. Ja, jeg troer det nok; thi der er stor Forskiel paa et Rige og et Stykke Kride.

Gert. Ney, det kommer ikke deraf. Jeg skal fortælle hende først, hvad en Reichs-Tag er: En Reichs-Tag kaldes sammen af de 7 Chur-Förster.

Leonora. Det kand nok være, Mester Gert! Jeg har ikke den Ære at kiende nogen af de gode Mænd.

Gert. Der er 7 Chur-Förster i alt.

Leonora. Jeg merker det.

Gert. Tre ere geystlige og fire verdslige; thi de verdslige ere een stærkere.

Leonora. Det giør mig ont paa de geystliges Vegne. Men hvad kand jeg dertil?

Gert. Den første er Erke-Bispen af Trier . . .

Leonora. Det maa han.

Gert. Derefter følger Erke-Bispen af Cøln . . .

Leonora. Men, Mester Gert . . .

Gert. Den 3die er Erke-Bispen af Mentz . . .

Leonora. Er det mueligt?

Gert. Det er saa sandt, som jeg staaer her for hende, Mammeselle! thi hvad Fordeel skulde jeg have af at lyve?

Leonora. Han har ingen Fordeel af enten at lyve eller sige sandt for mig om saadanne Sager.

Gert holdende paa hende. Disse 7 Chur-Förster regierer det 4de Monarchie; thi der har været 3 tilforn, nemlig det Phrygiske, Elamitiske og Mesopotamiske, og dette er det sidste. Naar Chur-Försterne gaaer under, skal ogsaa Verden forgaae efter Sybillæ Spaadom; derfor passer man saa nøye paa, at saa snart Aanden gaaer af en Chur-Förste, vælger man strax en anden ud i hans Sted, paa det at Verden ikke skal forgaae, og har det stedse været saaledes practiseret siden Keyser Augusti Tider, hvilken berømmelig Keyser stiftede det 4de og sidste Monarchi efter Sybillæ Begiæring, som raadte ham at grunde det paa 7 Støtter. Hvorpaa samme store Keyser giorde to berømmelige Ting: 1) i det at han udskrev al Verden til Skat; 2) i det han indstiftede de 7 Chur-Förster. Paven var vel derimod og sagde: Ihro Keyserl. Majestet! warum so viele weltliche Förften auf einmahl zu machen? Men Keyser Augustus, som var en Mand, der ikke lod sig pirre noget ved, blev vreed og svarede: Ihr Papstliche Excellentz! ich will es so haben. Hvorudover Paven strax faldt til Fode og bad om Naade, ved hvilken Ydmyghed han saa meget udvirkede, at Keyseren tilstædde ham at giøre 16 Cardinaler paa eengang, hvilke ere ligesom geystlige Grever eller Baroner; thi Cardinalatskabet falder alleene til den ældste Søn, men aldrig til Dotter, thi hvis en Cardinal døer og efterlader sig alleene Dotter, falder Cardinalatet til Paven igien.

Leonora. Monsieur! jeg har ikke Stunder at høre meer. Vil I være saa god og besøge os oftere, skal det være os kiært, besynderlig, om I kand treffe paa de Tider, som jeg ikke er hiemme. Ellers vil jeg bede, I er saa god at fortælle min Kat Resten af Historien, thi han forstaaer den lige saa vel som jeg. Adieu!

Gert. Det var, min Troe, rene Ord for Penge. Jeg ser nok, at jeg giør mig forhadt i denne Bye ved min Tale. Jeg skal forsværre at lukke min Mund op oftere, thi disse Folk her i Byen er det ikke værd. Man blir forhadet just for det, som man burte elskes og æres for. Jeg maa hiem og sige Mutter, hvor haanlig jeg blev modtagen. Gaaer ud.

Scen. 11.

Gunild. Leonora.

Gunild alleene. Nu maa jeg hen at høre, hvordan min Søn har forrettet sit Ærende. Det er noget Underligt med den Karl. Familien staaer ham an, han er forlibt i Mammesellen, hans Person staaer hende an, Forældrene har banet Veyen. Han har været paa Veyen saa ofte at frie og dog altiid med uforrettet Sag er kommen tilbage. Jeg vil ikke haabe, at det er ogsaa saaledes denne Gang tilgaaet. Men der seer jeg Mammesellen. Tienerinde, min hierte tilkommende Svoger-Dotter!

Leonora. Den Titel tilkommer mig aldeles ikke. Hun behager kun at skiemte med sin Tienerinde.

Gunild. Hvi saa? Min Søn har jo været her efter Begiæring?

Leonora. Det er sandt nok.

Gunild. Og, som jeg haaber, forrettet sit Ærende?

Leonora. Det kand jeg ey heller negte. Han havde sat sig for at komme hid for at underrette mig udi den Tydske Stat og vise, paa hvad Fod Regimentet staaer i Tydskland. Det samme forrettede han saa meget vel, saa at jeg aldeles intet kand klage, uden derover, at Discoursen varede for længe.

Gunild. Talede han da intet om Kiærlighed?

Leonora. Ney, Madame! saalænge han talede med mig, var han paa den anden Side af Rhin-Strømmen og gik alt dybere ind i Tydskland, saa jeg derover, af Frygt for at blive omsider bragt hen til Tyrkiet, maatte tage Flugten og bede ham fortælle min Kat Resten. Men der er Fatter; nu kand Madame høre hans Betænkende derover.

Scen. 12.

Gilbert. Gunild. Leonora.

Gilbert. Madame! hun maa forlade mig, at jeg taler noget plumpt. Jeg vil aldeles herefter

ikke have hverken hendes eller hendes Søns Gang i mit Huus, saasom vi har ikke i Sinde at lade os tage ved Næsen oftere og tilstæde, at vort Huus blir giort til en Fabel.

Gunild *grædende.* Ach, Hr. Apotheker! jeg kand ikke beskrive, hvor meget dette gaaer mig til Hierte. Jeg tilstaaer, at min Søn har den Feyl, at naar han kommer paa sin gamle Snak, glemmer han alt andet, hvad han skal forrette. Men naar man undtager den Skrøbelighed, Hr. Apotheker, saa er der mere Got end Ont hos ham. Han er from, en god Huusholder, har hele Aar ikke en Ruus paa, spiller og ikke, er flittig i sin Profession . . .

Gilbert. Jeg tilstaaer alt dette, Madame! Derfor tilstæder jeg ham gierne at omgaaes med mine Svenne, som han kand holde Collegium eller Lectie for; men min Dotter skal han blive fra, thi det staaer hende ikke an at gaae paa Lectie.

Gunild, *hun lader, som hun daaner.* Ach, ach!

Gilbert. Hillemænd, Konen faar ont. Spring ind, Leonora! og tag den Flaske Nummer 3, som staaer paa den 4de Hylde. *Hun kommer ind med Flasken, som man stiker hende at lugte til.*

Gilbert. Hør, Madam, tag sig da dette ikke saa nær! Hvad vil det sige, om Jer Søn ikke faaer min Dotter? Han kand jo altiid giøre lige saa got Partie.

Gunild. Ach, Hr. Apotheker, giør mig dog den Tieneste at have Taalmodighed end engang, for at undgaae Folkes Snak! Troe mig, han skal ikke blive fixeret oftere!

Gilbert. Nu, nu, Madam, giv Jer da tilfreds! Lad ham da komme end engang og giøre Alvor deraf!

Gunild. Tak, Hr. Apotheker! Løber han end engang med Liimstangen, skal jeg ikke kiende ham for min Søn meer.

Gilbert. Adieu da! *De gaaer bort.*

Scen. 13.

Gunild. Mester Gert.

Gunild. Ach, jeg elendige Menneske! den Søn bringer mig i Graven. Men see, der er han Tør din liderlige og vanartige Karl understaae dig til at møde for mit Ansigt? Jeg er gal, at jeg legger saadant paa Hiertet; thi jeg burte have slaaet Haanden af dig for længe siden. Hvorledes har du forrettet dit Ærende ogsaa denne Gang hos Apothekeren?

Gert. Vel nok, Mutter! alleene at Mammesellen var noget for hastig.

Gunild. Det er at sige, hun vilde ikke sidde hele Timer og høre paa din forbandet Snak. Din vanartige Skielm! *Gir ham et Drefigen.* Siig mig, *gir ham et paa den anden Side,* hvorfor gik du hen til Apothekeren? Var det for at tale om Stats-Sager?

Gert. Mammesellen spurte mig, hvad en Kreds- eller Rigs-Dag var i Tydskland, saa veed jeg jo, at jeg maatte underrette hende derom, hvilket man ikke kand giøre, uden man beskriver Chur-Førsterne og viser, at de ere 7 in alles, nemlig 3 geystlige og 4re verdslige. Som for Exempel: De geystlige ere Chur-Førsten af Cøln . . .

Gunild *gir ham et Par Drefigen igien.* See der har du et Par af de Geystlige og Høylærde efter Cølns Vegt. Vil du holde din Mund!

Gert. Ach, Mutter, vær dog ikke saa vreed paa mig! Stil Apothekeren end engang tilfreds. Jeg skal, min Troe, ikke opholde Jomfruen oftere med Snak og gaae uden om, men strax lige til, saa at hun skal være fornøyet med mig.

Gunild. Hør, Gert, den Vrede, jeg lader see mod dig, reyser sig af lutter Kiærlighed. Jeg har end engang, dig uafvidende, stillet Apothekeren tilfreds; gak derfor nu paa staaende Fod lige der hen, men viid derhos, at dersom du fører dig ogsaa denne Gang op som tilforn, skal jeg aldrig kiende dig for min Søn mere. *Gaaer bort. Mester Gert gaaer strax hen og banker paa. Mammesellen kommer selv ud.*

Scen. 14.

Leonora. Mester Gert.

Leonora. Velkommen tilbage, min kiære Mester Gert!

Gert. Ydmygste Tiener, min hierte Jomfrue! Jeg beder tusind Gange om Forladelse, at jeg fortørnede hende sidst med min lange Tale.

Leonora. Det er ham alt forladt, min kiære Mester Gert!

Gert. Jeg beder Jomfruen ikke vil regne mig det til Onde.

Leonora. Aldeles ikke. Hans gode Moer har alt stillet min Papa og mig tilfreds igien.

Gert. Jeg bekiender, min hierte Jomfrue, at jeg snakker undertiden noget meget.

Leonora. Ja, det har jeg og merket.

Gert. Mange legger mig det til en Lyde, men der findes dog visse brave Folk, som skiønne derpaa.

Leonora. Det vil ikke sige, Mester Gert, naar man ikke taler saa meget i Utide.

Gert. Men har da Jomfruen af Hiertet forladt mig min forrige Forseelse?

Leonora. Ja, jeg har, Mester Gert! af mit gandske Hierte.

Gert *kysser paa hendes Haand.* Jeg vil tiene hende, min hierte Jomfrue! Vi, som har reyst udenlands, har gierne den Syge eller Orm, hvad man kand kalde det, at vi vil fortælle, hvad vi har hørt og seet paa fremmede Steder, for at lade see, vi ere ingen Hiemfødinger.

Leonora. Har da Mester Gert reyst udenlands? Det har jeg, min Troe, aldrig vidst.

Gert. Jo, mænd, jeg reyste engang fra Haderslev til Kiel, men glemmer aldrig den Reyse, ꝛc.

Leonora. Monsieur! slipper I mig ikke, saa faaer I et Par Drefigen. *Gaaer bort.*

Scen. 15.

Mester Gert *alleene.*

Jeg tilstaaer gierne, at jeg taler meget; det har jeg efter min Far. Men han førte ingen Sladder, og det gior jeg ikke heller. De got Folk her i Byen vil nok savne mig engang, naar jeg er død, og sige: Fanden fare i Gert Westphaler, han var dog bedre Mand, end vi holdt ham for at være; thi siden han døde, er her ikke een i

Byen, der veed saa at tale om udenlandske Sager. Ja de vil sige: Gid vi kunde grave ham levende op af Jorden igien. Saa længe Folk lever, agter man dem ikke; men de ere ikke døde, førend det fortryder dem. Avindsyge er ogsaa maaskee til Deels Aarsag derudi. Man seer, at jeg fører Discoursen alleene i alle Selskabe. Andre vil gierne tale med, men kand ikke, og derfor liber ikke at høre mig tale. Hvorfor haber Jørgen Handskemager mig meest af alle? Just fordi han helst af alle Folk her i Byen vil give et Ord i Lauget med, men tør ikke føre nogen polisk Tale, naar jeg er tilstæde; thi han veed, at jeg hugger ham strax i Flanken, saasom jeg forstaaer mine Politica bedre end han. Jeg har ofte merket det, at saa tit jeg kommer i hans Selskab, stiller han sig gandske taus an, ligesom han vil indbilde Folk, at han er af de kloge Mænd, der taler lidt og grunder meer. Det er saa en gammel Streg af disse Dosmere, der intet forstaaer, og derfor giør sig en grundig Mine og tier, naar lærde Folk som jeg eller andre ere tilstæde; da de dog med al deres Grunden tænker ikke meer end en Hest eller et Faar. Skal jeg nu derfor lade mig Munden binde? Ney, jeg vil heller være misundet end foragtet. Jeg vil heller, Folk skal sige: Der sidder en carnaliosk Tunge paa den Karl, end de skal sige: Den Karl sidder som en dum Fæhund eller Skabhals, der har hverken Maal eller Mæle. Men hvad skal jeg giøre i denne Sag? Jeg tilstaaer, at jeg kom noget for dybt udi Snak med Jomfruen. Men kunde hun sagte ikke høre min Tale ud? Skulde hun derfor true mig med Ørefigen? Jeg er vis paa, at Apothekeren nu vil hæve Partiet op. Men han skal give mig Sag. Jeg skal bevæbne mig med Lands Lov og Ret. *Gaaer bort.*

Scen. 16.

Gunild. Gilbert. Leonora. Pernille.

Gunild. Jeg skal ikke kunde bilde mig andet ind, end min Søn har efterlevet mine Formaninger og engang for Alvor giort Ende paa det, som ligger mig saa meget paa Hiertet. Men der seer jeg Apothekeren komme med hans Dotter alleene. Ach, mit hele Legeme skielver af Redsel, jeg er bange . . . Hans Tienerinde, Hr. Apotheker! Hvor er min Søn?

Gilbert. Hør, Madam! jeg vil ikke overfuse hende. Hun er en skikkelig Kone og uskyldig derudi.

Gunild. Ey, hvad er nu paa Færde igien?

Gilbert. Hendes Søn har denne Gang forrettet sit Ærende som tilforn. Han har ikke kundet tale et Ord om Kiærlighed for andet forbandet Snak om Aviser og Stats-Sager.

Gunild. Ach, jeg elendige Menneske!

Gilbert. Giv Jer tilfreds, Madam!

Gunild. Vil da Hr. Apotheker ogsaa tilgive ham det denne Gang?

Gilbert. Ney, Madam! Vi kand ellers være gode Venner. Min Dotter kand nok blive gift. *Monsr. Leonard* Distillereren her i Gaden, har stor Kiærlighed til hende. Jeg har ikke behov at trænge min Dotter paa nogen.

Gunild. Jeg tvivler aldeles ikke derpaa. Men Hr. Apotheker . . .

Gilbert. Men, min kiere Madame! Hun er saa god at lade mig være med Fred.

Gunild. Ach, jeg sørger mig virkelig ihiel over den Søn. Ach, ach!

Gilbert. Det giør mig hiertelig ont for hendes Skyld, Madam!

Gunild. Men, Hr. Apotheker! det er dog en ringe Feyl, som vil forgaae med Tiden. Han er ellers saa skikkelig, saa jeg i ingen anden Ting har at klage over ham.

Gilbert. Han maa være saa skikkelig, som han være vil; jeg lar mig ikke oftere narre.

Gunild. Ach, min Herre! Jeg beder med grædende Taare, forlad ham endnu denne Gang! Jeg svær en dyr Eed, at jeg aldrig skal oftere tale for ham. Giør det dog formedelst det Venskab, der har været mellem os!

Gilbert. Madam! jeg kand ikke bære det over mit Hierte at see hende saa sørge. Kom an, Madam! jeg pardonerer ham endnu, men eengang for alle.

Gunild. Jeg skal, min Troe, aldrig lukke min Mund oftere op for ham.

Gilbert. Lad ham da komme Klokken 5 i Aften, saa skal Notarius være der, paa det at saa snart han har givet sin Kiærlighed tilkiende, vi strax kand slutte Ægteskabs-Contract. Saa har man Ende derpaa.

Gunild. Nu gaaer jeg strax hiem og præker for min Søn, saa det skal dundre efter.

Scen. 17.

Gilbert. Leonora. Pernille.

Gilbert. Nu, min Dotter! han skal ikke fixere dig meer end denne Gang. *Leonora sukker.* Hvorfor sukker du saa?

Pernille. Jeg sukker, Hosbond! hvorvel jeg skal ikke have ham. Hvad maa hun ikke da giøre? Om Hosbond havde 10 eller 12 Døttre, som han maatte gifte bort for Armod, saa kunde jeg nogenledes begribe det, men . . .

Gilbert. Nu, Mammeselle, holdt du din Mund! Nu vil jeg saa have det. Der er jo ellers aldeles intet Ont at sige paa Karlen.

Pernille. Det er, min Troe, en brav vittig Karl, dersom han ikke var saa gal.

Gilbert. Hvad har du andet at sige paa ham, end at han snakker noget for meget? Det er jo en alminbelig Feyl hos Folk af den Profession.

Pernille. Det er sandt nok, Hosbond! Men denne er som Capitain for alle Verdens Barberere udi at snakke. Jer Dotter, i Steden for at gaae til Brudeseng, vil gaae om Aftenen paa Lectie med ham. Nætterne vil han drive bort med at fortælle Aviser, hvilket en ung Jomfrue ikke er tient med. Jeg troer virkelig, at hun inden et Aar blir forvandlet til en Avis. Jeg tog ham, min Troe, ikke, det er alt, hvad jeg kand sige, uden saa er, at jeg kom til Skade at miste

mine Ørne, at han kunde prække uden at incommodere mig.

Gilbert. Ja, nu hielper ingen Raisonnering. Hvad jeg har lovet hans Moer, det holder jeg. Gaaer ind.

Scen. 18.

Mester Gert. Tobias Procurator.

Gert. Saa raader I mig da paa Jer Samvittighed, Hr. Advocat, at føre Proces mod Apothekeren?

Tobias. Monsieur! jeg har aldrig raadet nogen ærlig Mand fra Proces; thi ellers maatte jeg ilde forstaae min Jura, ligesom det var en slet Chirurgus, der raader en Patient fra at aarelades.

Gert. Men meener I, at jeg kand vinde Sagen?

Tobias. Vil I ikke føre Proces uden for at vinde Sagen? Hvad er det for Snak?

Gert. Hvorfor skulde jeg da føre Proces?

Tobias. Monsieur! I kand være en god Chirurgus, men forstaaer slet Jere Jura. Mon en Syg tar ikke en Doctor an, omendskiønt han er vis paa aldrig at blive cureret, alleene fordi Folk ikke skal legge ham til Last, at han døde uden Doctor ligesom et umælende Beest? Ligesaa er det, naar en lader fare en Proces. Folk siger jo om ham: den Kryster, den Gnier, han vilde ikke staae paa sin Ret. Tvertimod, naar man taber ærlig en Sag, kand man sige: Jeg har en god Samvittighed; thi jeg har giort alt, hvad jeg kunde. Tilmed saa er dette en Sag, som I aldrig kand tabe.

Gert. Men, Hr. Advocat, I har endnu ikke hørt, hvori Sagen bestaaer.

Tobias. I siger jo, at det er mod en Apotheker?

Gert. Ja, det er.

Tobias. Det er alt nok, Monsieur! Der har I min Haand paa, at I skal vinde Sagen. Det er min ringeste Konst at fette en Apotheker af. Og lad være, at I taber, saa forsikkrer jeg, at I skal tabe med Respect. Hvori bestaaer ellers Sagen?

Gert. Min Moer og Apothekeren har sluttet Ægteskab mellem mig og hans Dotter. Jeg var derhenne i Dag for at tilkiendegive min Kiærlighed for hende. Men førend jeg kom til at frie, faldt jeg hen udi en anden Materie, hvilket er hendt mig nogle Gange tilforn; saa at hun blev utaalmodig og truede mig med Ørefigen.

Tobias. Vil I lade den Sag fare, saa maa I være en Slyngel. Forlad Jer paa mig som en ærlig Mand; jeg vilde ønske, at I sad paa Livet og skulde henges, paa det jeg kunde vise, med hvilken Nidkiærhed jeg vilde føre Jer Sag.

Gert. Jeg takker skyldigst. Man tillegger mig som en Feyl her i Byen, at jeg taler for meget; men det er ikke Slidder-Sladder, jeg fører. Jeg taler om lutter Stats-Sager og Aviser, hvilket man burte give mig Penge for at høre. Folk er her ikke uden for at æde og drikke og spille en Forkering eller Lanter. Ney, da lover jeg mit Fødeland Westphalen. Min Far har fortalt mig, at der er i hver Gade Snakke-Forsamlinger, hvor man kommer ikke fra, førend man er gandske hæs.

Tobias. Talen er det, hvori vi skilles fra Besterne. Men ellers har alting sin Tiid. Naar man skal frie, saa maa man sætte anden Snak til Side.

Gert. Det er sandt nok. Jeg kommer tit i saadan Snak mod min Villie. Jomfruen førte mig halv paa Gang; thi engang spurte hun mig om, hvad en Kreds-Dag var i Tydskland, og en anden Gang om min Reyse til Kiel, hvilket hun syntes jeg forklarede alt for vidtløftig. Men vil der ikke Tiid til saadant, Hr. Advocat?

Tobias. Der kand jo ikke meget siges om en liden Reyse til Kiel.

Gert. Ikke det? Jo, jo. Det var, min Troe, en merkværdig Reyse. Jeg reysede fra Haderslev for 3 Aar siden, den 20. Februarii, om jeg mindes ret . . .

Tobias. Ja, Monsieur, jeg forlanger ikke at vide noget derom. Jeg har selv været nogle Gange paa Kieler Omslag.

Gert. Ney, naar jeg tænker mig om, saa var det d. 19. Februarii . . .

Tobias. Nu er ikke Tiid at tale derom. Nu maa vi tale om Processen.

Gert. Blant andre, som var i Følge med mig, var en Hattemager-Svend . . .

Tobias. I skal strax, inden Soel gaaer ned, lade Apothekeren beskikke.

Gert. Ney, hør nu først: Samme Hattemager var et got Stykke Karl . . .

Tobias. Klagen skal opsættes paa den Maade..

Gert. Han boer endnu i Kiel og holdes for en af de beste Hattemagere; thi . . . Advocaten continuerer sin Tale saaledes, medens Gert ogsaa fortæller sin Reyse: Saasom Seign. Gilbert, Apotheker her i Staden, af velberaad Hu har accorderet mig sin Dotter til Ægtefælle, men hans Dotter nu med Foragt har forviset mig sit Huus og vil uden skiellig Aarsag ophæve Partiet: Da, saasom det er bleven bekiendt over den hele Bye, at jeg er forlovet med hende, tillader min Reputation ikke at fordøye saadan Foragt, men tilskynder mig at paastaae min Ret og at søge Øvrighedens Bistand i denne Sag; thi hvis saadant skulde have Gænge, stod det herefter et hvert Fruentimmer frit for at spille med en brav Mands Reputation. Mester Gert holder for hans Mund, og Advocaten gir ham et Ørefigen, hvorpaa de komme i Haar sammen, og Mester Gert driver Tobias ud.

Scen. 19.

Gunild. Mester Gert.

Gunild. Hvad Pokker er dette for Allarm? Jeg tænker at finde ham hiemme, begrædende sine Synder, og just treffer jeg ham udi Klammerie.

Gert. I skulde beklage mig, Mutter, dersom I vidste min slette Skiebne.

Gunild. Din slette Skiebne? Ney, du maa sige din slette Conduite. Jeg har alt hørt, hvordan du har bæret dig ad sidste Gang hos Apothekeren igien.

Gert. Jomfruen visede mig bort med Foragt og truede mig med Ørefigen.

Gunild. Du havde fortient at prygles med Stok af Huset.

Gert. Hvorpaa jeg vilde raadføre mig med denne Advocat for at høre, hvad jeg skulde giøre med denne Sag. Men han var, ligesom han var gal; jeg kunde ikke faae et Ord frem for ham.

Gunild. Vil din Slyngel tænke paa at føre Proces med got Folk, som du har fixeret saa ofte?

Gert. Hvad skal jeg da giøre, Mutter? Jeg er gandske modløs.

Gunild. Du skal hen og henge dig selv; thi du est ikke værd at leve.

Gert. Ach, skulde der ingen Middel være til at stille Apothekeren tilfreds igien?

Gunild. Ney, tænk kun aldrig derpaa, hverken at stille ham eller mig tilfreds igien.

Gert. Farvel, Mutter! Jeg troer, at I faaer mig aldrig meer at see.

Gunild. Jeg vil dog ikke friste ham længer. Hør, Mester Gert, hvor vilt du hen?

Gert. Ach, jeg er gandske desperat.

Gunild. Jeg har end engang med stor Arbeyde stillet Apothekeren tilfreds.

Gert. Ach, min allerkiæreste Moer, er det sandt?

Gunild. Ja, men vær forsikkret paa, at det aldrig skeer oftere. Apothekeren har bestilt Notarius at være den Tiid tilstæde, at om du bær dig ret ad og faaer ja af Jomfruen selv, Ægteskabs-Contracten strax kand sluttes.

Gert. Ach vær forsikkret om, min hierte Moer! at jeg skal tage mig vare.

Gunild. Du kand giøre, som dig lyster. Jeg vil aldrig have meer dermed at bestille. Kom hiem saalænge! *De gaaer.*

Scen. 20.

Leonard. Henrich.

Leonard. Det er nok, at du allene faaer fat paa Pigen for at høre, hvordan Sagerne staaer, og om det Giftermaal endelig skal gaae for sig.

Henrich. Men hvad Got giør det, at I endelig vil vide det?

Leonard. Ach, det er jo naturligt, at man vil vide det, hvorudi al ens Lykke bestaaer. Giør dig et Ærende og gak ind og see, at du kand bringe hende herud. *Henrich gaaer ind.* Ach, ach, jeg havde kundet forekomme al denne Fortræd. Det vinder man ved Blufærdighed. Havde jeg kun dristig begiæret hende, den første Tiid jeg følede Kiærlighed, saa havde hun nu været i mine Hænder. Jeg troer dog aldrig, at hun selv kand give sit Hierte til saadan Karl. Hvad hun giør, det giør hun for at føye sin Far. Men hvordan det er eller ikke er, saa er Ulykken lige stor for mig, efterdi hun gaaer mig qvit. Men der kommer Henrich tilbage med Pigen.

Scen. 21.

Leonard. Henrich. Pernille.

Leonard. Ach, lille Pige, siger I Dommen af for mig, eller kand jeg reddes?

Pernille. Min Herre! jeg kand sige Jer en Ting, at Jomfruen er lige saa ilde til Mode som *F. Mester Gert har* været her siden og ved sin forbandet urimelige Snak giort Jomfruen saa vederstyggelig, at hendes Hierte vil briste, naar hun tænker paa, at hun skal bindes til saadan Mand. Apothekeren blev ogsaa gandske vreed og vilde hæve Partiet, i sær da han hørte af os, at I havde Kiærlighed til hans Dotter. Men han har siden af Moerens Suk og Graad ladet sig overtale at forsøge end engang og stevnet Mester Gert hid med Notarius Klokken 5 for at slutte Ægteskabs-Contracten, i Fald han bærer sig skikkelig ad.

Leonard. Men vil Jomfruen skikke sig derudi?

Pernille. Hun tør ikke sige sin Far imod, thi han er en haard Mand; men hun har aabenbaret sit Hierte for sin Farbroder Seignr. Gottard, hvilken ynker hende og har lovet at bringe ham i Discours om Stats-Sager igien. Og naar det skeer, maa I være ved Haanden for strax at begiære hende, naar Apothekeren blir vreed.

Leonard. Men jeg er bange, at han tar sig nok vare.

Pernille. Hvis saa er, og hun merker, at det skal blive Alvor af, giør hun sig heftig syg for at opholde Bryllupet og give os Tiid at pønse paa andet Raad. Jeg hviskede til Jomfruen, at I var der udenfor; jeg troer nok, at hun strax kommer hid. See, her er hun med hendes Farbroder.

Scen. 22.

Leonard. Henrich. Pernille. Leonora. Gottard.

Leonard. Allerkiæreste Jomfrue, hendes Pige letter mit Sind, i det hun siger mig, at Jomfruen har faaet Afskye for Mester Gert.

Leonora. Det er sandt, min kiære Monsieur Leonard! men jeg har en haard Far at trækkes med.

Leonard. Men, hierte Jomfrue, jeg haaber, dog, at naar hun holder Stand, hendes Far ikke tvinger hende med Magt.

Leonora. Jeg vil nødig underkaste mig min Fars Vrede, førend jeg har forsøgt, om Sagen kand jevne sig selv. Men hvis det ikke skeer, maa jeg være ulydig.

Gottard. Gir jer kun tilfreds, Børnlille! Lad kun Mester Gert komme, og blir I, Monsieur! ved Haanden Klokken 5, som ikke er langt til. Jeg haaber nok, at jeg skal bringe Mester Gert i Snak igien og komme ham gandske at forspilde sin Credit, og hvis det gaaer ikke an, vil vi være betænkte paa andre Midler. Jeg kand ikke negte, at dette Partie jo aldrig har staaet mig an, og at jeg jo tusind Gange heller seer, at min Broer-Dotter falder i Monsieurs Hænder. Min Broer selv ønskede det samme. Det staaer ham kun for Hovedet, at han ikke vil bryde sit Løfte. Gaaer I kun til Side saalænge og forlader Jer paa mig! Nu maa vi ind igien.

Scen. 23.

Mester Gert allene.

Nu staaer det paa, Mester Gert, om du kand giøre Prøve eller blive en Slyngel al din Livs-Tiid. Jeg veed, at jeg jo sagte kand holde mig

fra at snakke om lærde Sager en Times Tiid. Knytter Næven mod sin Mund. Hør, Monsieur Mund, du skal faae en Verdsens Ulykke, hvis du taler andet end kortelig om Kiærlighed i Aften. Naar jeg betænker dette alligevel, saa er det forskrekkeligt, at en skal blive hadet, alleene fordi man fører lærde Discourser. Men jeg maa lade det fare, thi al min Lykke dependerer deraf. Jeg haaber nok, at skal staae Karl, undtagen nogen fører mig selv paa Snak; thi jeg kand ikke negte det, at naar nogen spør mig om de Materier, som jeg er dreven udi, at det jo er min Verdsens Vellyst at forklare dem saadant. Men jeg maa ove mig lidt for desbedre at modstaae saadan Fristelse. Men der seer jeg, Notarius kommer. Nu er det Tiid.

Scen. 24.

Notarius. Mester Gert.

Notarius. Serviteur, Mester Gert! Jeg er hidkalden i Dag for Jer Skyld.

Gert. Jeg veed det nok, Hr. Notarius! Jeg har været her nogle Gange tilforn, men har maat gaaed bort med uforrettet Sag.

Notarius. Hvi saa?

Gert. I veed, Hr. Notarius! at jeg læser curieuse Bøger iblant, og at jeg gierne vil lade høre i Selskabe, hvad jeg har læset. Jeg er nogle Gange her udi Huset ved Anledning forfaldet udi saadanne Materier, da jeg dog alleene burte tale om Kiærlighed. Jeg vil dog haabe, at jeg skal skikke mig bedre denne Gang.

Notarius. Jeg veed, I kand jo tvinge Jer en Times Tiid.

Gert. Hr. Notarius! vil han ikke være af den Godhed at exercere mig lidt, stille sig an, som han er Jomfruen, og spørge mig om en og anden curieuse Materie, for at see, om jeg kan holde Stand? Det er saa vanskeligt for mig at skiule mit Pund, helst naar nogen gir mig Anledning at tale.

Notarius. Hiertelig gierne. See nu er jeg Jomfruen.

Gert. Ydmygste Tiener, min hierte Jomfrue!

Notarius. Tienerinde, Mester Gert!

Gert. Jeg kommer skielvende til hende denne Gang.

Notarius. Hvorfor det?

Gert. Fordi jeg fortørnede hende sidst med min lange Tale.

Notarius. Ey, det vil ikke sige; han taler jo altiid vel. Men hvad got Nyt, Mester Geert?

Gert. Ingen Ting, hierte Jomfrue!

Notarius. Har han ikke læset Aviserne?

Gert. Jo, jeg har, min Troe.

Notarius. Er der intet Nyt i dem?

Gert. Ikke uden at . . . Ney, det er sandt, jeg har, min Troe, ikke læset Aviserne, siden jeg reyste udenlands.

Notarius. Har Mester Gert da reyst udenlands?

Gert. Jeg reyste engang fra Harslev til Kiel, men glemmer aldrig den Reyse. Der var i Følge med os en Hattemager . . . Han slaaer sig paa sin Mund. Vil du tie dit Beest!

Notarius. Hvad vil han ellers sige om den Hattemager?

Gert. Intet, uden at det var en Skurk, som er ikke værd at tale om.

Notarius. I bær Jer vel nok ad.

Gert. Ja, jeg troer nok, at jeg skal staae Karl. Vil I nu gaae ind, Hr. Notarius! og sige, at jeg er her. Notarius gaaer ind. Mester Gert gaaer og exercerer sig, mumlende ved sig selv, slaaer sig for sin Mund.

Scen. 25.

Mester Gert. Gottard. Leonora. Pernille. Notarius.

Gert. Ydmygste Tiener, min smukke Jomfrue!

Leonora. Tienerinde!

Gert. Jeg kommer skielvende til hende denne Gang.

Leonora. Giør han det?

Gert. Jeg beder ydmygst om Forladelse for sidst.

Leonora. Naar min Fader har forladt ham det, maa jeg ogsaa forlade ham.

Gert. Jeg haaber, at Jomfruen og selv af Hiertet forlader mig min Forseelse.

Leonora. Jeg er aldrig min Far gienstridig.

Gert. Hendes gode Far saavelsom hun selv har havt Aarsag at være vrede paa mig.

Leonora. Det er sandt i visse Maader.

Gert. Men, min hierte Jomfrue, det er ogsaa min eeneste Feyl; thi for Resten er jeg ædrue og tar vare paa mine Sager.

Leonora. Det er sandt nok.

Gert. Jeg vil ikke undskylde min Opførsel mod dem, men gierne kalde det en Forseelse, hvorvel det holdes for en Dyd paa andre Steder.

Leonora. Det kand nok være.

Gottard. I got Folk ere ogsaa noget delicate. Jeg vilde, min Troe, ønske, at jeg kunde have Mester Gert altiid hos mig; thi jeg er en Elsker af Discourser, og saa viidt som jeg har hørt, fører han ingen Pølse-Snak.

Gert. Jeg takker min Herre skyldigst for de gode Tanker, han har om mig.

Gottard. Men hvad er det, Folk stoder sig saa meget over? Fører han nogen usømmelig Tale?

Gert. Det skal ingen sige mig paa. Jeg taler kun om lærde og curieuse Sager.

Pernille. Jeg vil tiene Farbroder, Mester Gert er en Mand, som har reyst udenlands. Paa saadanne Reyser lider man Ont og sætter Penge til. Den eeneste Nytte derved er, at man kand fortælle sine Reyser, naar man kommer tilbage.

Gottard. Saa har da Mester Gert reyst?

Gert. Ney, ikke saa synderlig.

Pernille. Jo, mig synes, jeg har hort, at han engang reyste til Kiel.

Gert. Ja, det er endelig sandt. Jeg reysede for nogle Aar fra Harslev til Kiel, men glemmer aldrig den Reyse. Der var med os paa Veyen . . . Han tier og stikker Tørklædet i Munden.

Gottard. Hvo var med ham paa Veyen?

Gert med Tørklædet i Munden. Ingen.

Gottard. Hør, Monsieur! efterdi, han taler ikke uden om Reyser og Historier, kand jeg ikke see, hvor nogen kand legge ham saadant til Last.

Pernille. Jeg, min Troe, ikke heller.

Gottard. Og jeg skal reprimandere min Broer, fordi han har stødt sig derover.

Gert. Jeg takker skyldigst. Men de forlader mig, at jeg maa forrette mit Ærende hos Jomfruen.

Gottard. Jeg kand sige for min Part, Pernille, at der er visse Ting i Aviserne, som jeg vilde give Penge for at høre forklare. Jeg har tit læset om de Torys og Wighs udi Engeland, men ved ikke Grunden dertil, og ingen udi hele Byen kand give mig Underretning derom.

Gert, *som midlertidig har staaet og giort Cour til Jomfruen, spidser sine Øren og siger:* Da kunde jeg give ham Underretning, hvis jeg havde Stunder dertil.

Gottard. Jeg tvivler hjertelig derom, Monsieur! thi ingen her i Byen ved ret Besteed derom.

Gert. Gid jeg faae en Ulykke, Monsieur! om jeg ikke veed det paa mine Fingre.

Gottard. Ja, jeg veed ogsaa noget Løsligt derom. Jeg veed, at Torys er de Folk, som sloge Hovedet af Kong Jacob.

Gert. I farer vild, Monsieur! Det er gandske anderledes. Men jeg skal forklare det siden, nu maa jeg først . . .

Gottard. Ha, ha, ha! jeg hører strax, at I ikke ved Grunden dertil. Torys ere de, som sloge Kongen ihiel. Det veed jeg vist, vidste jeg saa vel Besteed om det Øvrige.

Gert. Ney, er det ikke, Monsieur! ney. Der ere 4re Hoved Secter i Engeland: Torys, Wighs, Mannister og Anabaptister . . .

Pernille *sagte.* Nu har vi Spillet vundet. Nu løber jeg efter Apothekeren og Monsieur Leonard.,

Gert *continuerer.* De Torys ere de fornemmeste som altiid holde Kongens Partie, og som fægtede for Kong Jacob, da han førte Krig udi Engeland mod de Wighs, som rebellerede under Cromwels Anførsel. Denne Cromwel, som paa Latin hedder Massaniello, var en Slagter-Søn, men bragte det saavidt, at han blev Ridder af Hosebaandet og Generallissimus til Lands og Vands. Thi der var et forbandet Hoved paa ham; tænk engang, Monsieur! han var saa dygtig, at han kunde give Audience, læse, skrive og dictere 4re Breve paa eengang. (Det er noget utroeligt, men det er saa sandt, som jeg staaer for hans Øyen). *Apothekeren kommer ind i det samme, trækker paa Axlene, har Bud efter Leonard, hvilken blir copuleret til Jomfruen, medens Gert taler.* Kong Jacob derfor ophøyede ham fra en Æres-Post til en anden. Men da Erke-Bisp-Stoelen i Canterborg blev leedig, og Kongen gav den bort til en ved Navn Fairfax, da dog Cromwel havde recommenderet sin Svoger dertil, blev han saa ophidset, at han rebellerede mod Kongen, fik en Armee sammen af lutter Wighs, Mannister og Anabaptister, overvandt Kong Jacob udi et stort Feltslag, fik ham fangen og lod ham om Aftenen halshugge. Derpaa komme de Wighs paa høyeste Spidse. De Torys bleve undertrykte, og Cromwel blev udraabt for Protector af Engeland. Men da han havde regieret nogle Aar, kom Kong Jacobs Søn tilbage, conjungerede sig med de Torys og slog de Wighs adskillige Gange, saa de fik en ævig Ulykke, og endelig udi det sidste Slag fik min gode Monsieur Cromwel fangen, som han lod sønderrive af 4re Heste. Derpaa komme de Toris i Vejret igien, hvilke beslutte gandske at udrydde de Wighs og deres Tilhengere, de Anabaptister og Mannister. Men som deres Antal var alt for stor, forandrede man det Forsæt og lod alleene forbyde dem under Livs-Straf at have Gevær i deres Huus. Dette er Aarsag til den Had, som er mellem de Torys og Wighs, og at de første altiid maa holde de sidste Tommelfingeren paa Øyet . . Men ach, Himmel! jeg staaer her og snakker saa meget; hvor er Jomfruen?

Pernille. Hun er alt fløyten. Hun blev copuleret til denne unge Person, medens Mester Gert var i Engeland.

Gert. Hvad? Er det sandt, Hr. Apotheker?

Gilbert. Ja, Monsieur! Jeg har holdt mit Løfte og stevnet Jer endelig denne Gang hid for at giøre Sagen af. Men som jeg ser, at der er intet ved Jer at giøre, saa har jeg givet min Dotter bort til denne gode Mand, som har længe baaret Kiærlighed til hende.

Gert. Ach, gid I faaer en Ulykke, som bragte mig i denne Tale. Ach, Hr. Apotheker! kand det ikke forandres igen?

Gilbert. Ney! Vær saa god at hilse Jer Moer. Her er nu intet for Jer at hente, uden I vil have min Pige Pernille.

Pernille. Faae den Skam, der vil have ham, Fatter! Jeg kand ikke lade mig nøye med Snak alleene.

Gert. Men, Hr. Apotheker . . .

Gilbert. Men, Monsieur! Her er nu intet ved at giøre. Nu er Contracten sluttet.

Gert. Ach, jeg vil ikke være længer i denne Bye, men reyse hen andensteds, hvor Lærdom er meer agtet.

Gilbert. Lykke paa hans Reyse! Kommer, lader os gaae ind!



Den Ellefte Junii.

Comoedie udi 5 Acter.

Hoved-Personerne udi Comœdien.

Stubenstrup, en Jydsk Forpagter-Søn.	Jacob, en Vert.
Skyldenborg, hans Debitor.	Lucretia.
Henrich, Skyldenborgs Tiener.	Niels Christensen.

ACTUS I.

Scen. 1.

Trende Proprietarier
kommer ind, den ene efter den anden, smækkende med deres Pidsker.

1. Proprietarius. Jo, J skal mare have Tak, Hr. Visiteer! at J ogsaa ikke vilde føle i mine Buxe-Lommer. Det er jo nogle egne Karle, de omgaaes med Mennesker ligesom med Fæe; var jeg kommen til Byen for at gifte mig, skulde jeg aldrig vilde fortryde paa saadant, men kunde tænke, at de tog feyl og saae mig an for et Dyr med Horn. See der kommer mine Reyse-Kammerater.

2. Propr. Hillemænd, hvor blev jeg overskænket af en forbandet Carosse, som kiørte forbi! Man skulde tænke, her boede en Hob rige Folk i denne Bye; thi gaaer du paa Gaden, saa kand du ey komme frem for Heste, Vogne og spraglede Lakeyer. Kommer du paa Børsen, saa er det lige eens. Men skal du have dine Rente-Penge, saa heder det: Monsieur! han maa have Taalmodighed, her har aldrig været saadan Trang som dette Aar; saa raaber og fløyter man efter Lakeyer og Løbere, at de skal springe hen til den og den at hente Penge. Lakeyerne lader, som de gaaer slige Ærender, men bliver staaende i Kiøknet (saaledes ere de afrettede) og kommer siden ind med saadan Besked: J Morgen eller Overmorgen kand Herren faae saa mange Penge, som han lyster; Vexelereren lod ellers formelde sin Respect til Herren og Fruen. J gamle Dage hedte de beste Kiøbmænd kun Hans Jensen, Per Persen og Konen Anne Pers eller Else Christensens; men da fik man rigtig sine Rentepenge den 12te eller 13de Junii. Men siden de er blevne Herskab, er kommen til at age, har faaet Tilnavne med et Von foran og en Hob Kaal-Orme eller randede Lakeyer i Hælene efter sig og Punge bag i Peruqven, saa er den 24. Junii god Betaling; ja vil det saa tage til, saa bliver inden 10 Aar den 24. Julii god Betaling, siden den 24. Augustii, og omsider kommer vi til at reyse tomhændet tilbage og regne det for god Betaling, at de lover at fornøye os næstkommende 11. Junii igien. Var her saa mange Penge, som her ere Punge til, saa var denne Bye rigere end Amsterdam eller London; men det er Ulykken, de henger bag i Nakken og ere gandske tomme.

1. Propr. Det er mare sandt, J siger, Broerlill! disse Folk ere ligesom Snee-Moes, de synes at være noget, men naar man ret examinerer dem, bliver de til slet intet.

3. Prop. Jeg har nu været tre Gange i Rad paa Børsen i Forhaabning at faae Penge; men jeg fik ey andet end revne Strømper af Kaarder og Lysespeed, som man stak mig i Benene med. Jeg kommer derfor til at tage Støvle paa en anden Gang, ihvorvel det lader noget ilde i Junii Maaned. Jeg har mare i Sinde at giøre et Forslag, nemlig at bringe de mange unyttige Kaarder til Mynten og slaae dem til Penne-Knive. Det er mare ingen Børs længere, men et Assemblix eller Fægte-Skole. Kjøbmænd udi Engeland eller Holland skulde føre sig saadan op og komme med Kaarder ved Siden paa Børsen, jo, jo! J kiender vel Adrian van Enckhuysen, som kommer selv hvert Aar og afhenter Stude hos mig? Han er en Mand paa nogle Tønder Guld og gaaer dog ey anderledes klædt end en gemeen Skipper.

1. Propr. A propos, Broerlill! har J giort god Market i Aar med Stude?

2. Propr. Gud bedre os for Market, vi giør, bitte Farl Fanden er i Hollænderen nu til at vrage Stude, han bliver alt klogere og klogere. Jeg troer virkelig, den Adrian van Enckhuysen er en af de lærdeste Studhentere i Holland; thi ingen Ambassadeur kand bruge større Intriguer ved en Freds-Tractat, end han bruger ved at slutte en Stude-Contract. Naar han kommer til min Gaard for at kiøbe Stude, lader han

kuns, som han vil reyse hen til et andet Sted og kommer kuns for at besøge mig paa Veyen. Naar jeg spør ham: Sullen vii niet koepslaegen mit malkander, myn Heer Adrian! saa svarer han: Icken weet dat niet, dat is geen Kans langer hier to varen, myn Heer Proprietaris! dat is geen Stuyver meer op die Ossenhandel to verdienen; saa at jeg maa først have et Par Kruse Randers Øl i Livet paa ham, førend jeg kand faae ham til at yttre sig. Et Aar pudsede jeg ham dog brav, thi jeg kom Brændeviin i Øllet; da blev han mild som en Tævekat og sagde: Het sall op een Daeler of tien niet aenkomen, Vader! Men forgangen Aar pudsede han mig mare igien; thi han viste mig et falsk Brev som fra Niels Forpagter, der skulde have tilbudet ham Stude for meget got Kiøb, hvorfor jeg hastede at slutte Contract med ham, og soer han da paa sin Hollænder-Salighed, at han gav mig meer, end han skulde give den anden. Men jeg troer ham ey saa let paa hans Eed en anden Gang; thi jeg har hørt sige af Provstens Søn, som har reyst udenlands, at der ere visse Folk i Holland, som svær og giver sig Fanden i Vold paa, at der er ingen Diævel til.

Scen. 2.

Hr. Skyldenborg med gallonerede Klæder. **Hans Tiener** i smukt Liberie. **Tre Proprietarier.**

Skyldenborg. Serviteur, Messieurs! Det giør mig ont, at I ere lykkelig arriverede her til Byen; de beste Tidender, jeg kand faae at høre, det er, at Folk drukner ved 11te Junii Tider paa Reyen imellem Callundborg og Aars.

1. Propr. Saa? Det er christeligt talt. Men om Forladelse, at vi skiemter noget igien; Monsieur maa vist ikke være for accurat i at betale sin Gield, efterdi han er saa bange for den 11te Junii?

De andre leer deraf. Ha, ha, ha! kom igien og biid Steer itu.

Skyldenborg. Det er sandt nok, som I siger, jeg veed aldrig, hvorledes jeg skal rede mig ud fra den 11te Junii.

2. Propr. Det er slemt nok; Monsieur kand da vel ikke sove roelig om Natten ved disse Tider!

Skyldenborg. Jo, min Troe, kand jeg saa, thi jeg har intet at gruble paa; jeg har sluttet intet at betale, som jeg har intet. Men jeg veed ikke, hvorledes mine Creditorer kand sove, som er i Bekymring for Betaling. Hvorledes er ellers Kiøbet paa Stude nu i Jylland? Men a propos vi tale om Stude; er det vist, at Henning Nielsen er ventende hid i Aar? I kiender vel ham?

1. Propr. Jo, vi gior nok, det er en riig Forpagter, som ey boer langt fra os. Han kommer ikke selv i Aar, men skikker sin ældste Søn Niels Stubenstrup til Kiøbenhavn, et ungt Menneske, men lige saa gau som Faeren; han samler gruelig Penge, saa jeg troer, det vil blive den anden Midas.

Skyldenborg. Jeg troer det og; thi de siger, at han har allerede Ørene. Men mon den Storm, vi havde i Gaar, ikke skulde have giort nogen Skade paa Fartøyene fra Aars?

2. Propr. Ney, man hører ikke gierne nogen Skade paa de Farvande.

Skyldenborg. Det er just Ulykken det. Men hvorfor reyser I heller ikke lige til Vands omkring Skaven igiennem Categat? Saa sparede I en Hob Penge derved.

Propr. Det er sandt; men vi kunde forulykkes paa Veyen.

Skyldenborg. Hvad vilde det sige? I skal jo dog engang døe.

Propr. Ney, det er ikke vor Leylighed at drukne paa Vandet; Monsieur kand bedre giøre slige Reyser end vi, thi han har ingen Fare derfor.

Skyldenborg. Hvi saa?

Propr. Jo man siger efter Ordsproget: Den drukner ey, som henges skal. De andre leer igien.

Skyldenborg. Men Messieurs! eet Skiemt, et andet Alvor; er det vist, at Niels Stubenstrup er saa hastig ventende?

Propr. Ja, jeg troer, at han kommer enten i Dag eller i Morgen.

Skyldenborg. Men er han saa gau, som I siger?

Propr. Ja vist, ellers havde hans Far ikke skikket ham alleene hid, sær saasom han aldrig har været i Kiøbenhavn tilforn.

Skyldenborg. Jeg vil recommendere dem et got Logement, Messieurs!

Propr. Ney, han skal have Tak, min Herre! Vi har vort gamle Qvarteer udi Viinkanden, hvor vi gir 2 Skilling for Natten.

Skyldenborg. Fy, er det for rige Folk at logere for 2 Skilling om Dagen?

Propr. Just derfor har vi noget til Beste, Fallille! Ellers naar vi regner en heel Maaned, som vi ligger i Byen, beløber dog Logementet sig henved en Daler alleene. Adiøs!

Scen. 3.

Skyldenborg. Henrich.

Skyldenborg. Det var nogle Fandens Karle disse; jeg troer ikke, de fortærer saa meget i et heelt Aar som jeg i een Dag. Jeg havde hiertelig Lyst til at trække nogle af disse op.

Henrich. Ja, da maa Herren bære sig anderledes ad, ikke blotte sin Penge-Mangel og ikke fixere dem saaledes. Men der kommer to andre, de seer ud, som om de ere komne til Byen i Dag.

Scen. 4.

To Fremmede. Skyldenborg. Henrich.

Skyldenborg. Serviteur, Messieurs, velkommen til Kiøbenhavn!

Fremmede. Tak, Mussiør!

Skyldenborg. Jeg seer, I er got ærligt Folk, som man baade bør elske og agte; men I er maaskee ikke kiendt her paa Stedet?

Fremmede. Jo, mare er vi saa, Fallille! Der er ingen af de store Gader, vi jo kiender, saasom Hallands-Aas, Vestergade, Kalleboerne, Kiøbmager-Gade, Stubengaarden etc. Jeg vilde for min Part vove mig til at gaae fra de tre Hiorter lige til Toldboden mutter alleene.

Skyldenborg. Ney, det er ikke saadan Slags Kundskab, som jeg meener; jeg vilde sige, I har maaskee ingen Patroner her paa Stedet eller Adresse til fornemme Huse.

Fremmede. Ney, det er sandt, det har vi ikke.

Skyldenborg. Da skal jeg, min Troe, giøre dem bekiendt, om dem saa behager; thi min største Fornøyelse er at tiene fremmede Folk. Jeg bær i Særdeleshed en stor Kiærlighed til den Jydske Nation; thi jeg kand svære paa, at det første jeg havde den Ære at see dem, pikkede mit Hierte i mit Liv, saa bevæget blev jeg deraf. Kom an, Messieurs! forlad jer paa mig som en honnet Homme, jeg vil inden 8 Dage giøre dem bekiendt paa meer end 30 fornemme Steder, saa at I skal kunde sige, at I har været i Kiøbenhavn.

Fremmede. Vi takker skyldigst, velbaarne Herre, for hans Bevaagenhed; men vi har gierne en Hob andet at bestille, naar vi saa kommer til Byen.

Skyldenborg. Der har vi det. I Jydske er pardi meget honnet; men avec votre permission, I veed ikke at leve. Synes jer vel, at det er Umagen værd at reyse saa lang Vey alleene for at sætte nogle lumpne Penge ud og at giøre jer kiendt med nogle Kiøbmænd og derimod forsømme at giøre jer bekiendt med fornemme Folk, som baade I og jeres Børn kand nyde Promotion af i Fremtiden? Hvad gielder, at I gaaer ikke paa de danske Comoedier? Ney, I ere gandske intet curieux, for Resten gode ærlige Folk. Hør, Messieurs! jeg tænker paa noget for at giøre jeres Forretninger mindre besværlige og for at hindre jer hver Dag at løbe paa Børsen: kom an, vil I sætte en halv Snees Tusind Daler ned hos mig, saa skal jeg svare jer 8 Rigsdaler pro cento deraf; ikke fordi jeg har Penge fornøden, thi jeg kand vise jer Vexler og Obligationer, som jeg har paa 60,000 Rixdaler, men alleene for at tiene dem. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo vist.

Fremmede. Ja, naar min Herre vil sætte os tilstrekkelig Pant, skal han gierne faae Penge hos os.

Skyldenborg. Ha, ha! det er mafoi den første Gang, nogen har begiæret Pant og Forsikkring af mig. Gerhard von Skyldenborg skulde ikke troes paa sine Ord, ha, ha! Gerhard von Skyldenborgs Parole skulde ikke være saa kraftig som den stærkeste Obligation, ha, ha! Jeg pardonerer dem, Messieurs! efterdi de ikke kiender Gerhard von Skyldenborg, ha, ha! Gerhard von Skyldenborg skulde sætte Pant! Spør kuns min Tienere. Henrich! har vel nogen begiært Pant af mig?

Henrich. Aldrig, saalænge jeg har tient Herren.

Fremmede. Men Herren tar det dog ikke unaadigt op, at vi begiærer Forsikkring, saasom vi ikke har den Ære at kiende ham.

Skyldenborg. Ey, tete bleue! I kand jo vel see paa mine Klæder og Eqvipage, at jeg er en honnet Homme og vederheftig.

Fremmede. Det tvivle vi aldeles intet om, min Herre! men for Sikkerheds Skyld kand det ey skade at have Pant.

Skyldenborg. Han skal faae Pant, han skal faae min Haand og Seyl paa stemplet Papiir.

Fremmede. Det kalder man ikke Pant hos os.

Skyldenborg. Troe mig paa min Ære.

Fremmede. Hiertelig gierne, naar der er Pant hos.

Skyldenborg. Paa min cavalliersk Parole.

Fremmede. Som jeg siger Monsieur.

Skyldenborg. Jeg pardonerer Monsieur, efterdi han ikke kiender mig; thi kiendte han mig, saa betroede han mig sin hele Velfærdt. Jeg er pardi den honneteste Cavalier i hele Staden. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jeg kand forsikkre Monsieur, at han kand sætte Penge ned hos min Herre, og at min Herre vil blive ham dem skyldig som en honnet Homme.

Skyldenborg. Hør, Monsieur! efterdi I ere saa vantroe, vil I da betroe mig 5000 Rixdaler? Thi sandt at sige, jeg har Commission at legge ud 20000 Rixdaler for en god Ven i Morgen; men der er ey saa mange Penge i Cassen, hvilket aldrig har hendt mig. Henrich! hvor mange Penge er der i Cassen?

Henrich. Det er kuns 15000 Rixdaler.

Fremmede. Min Herre! saa faa og faa mange Penge i Cassen, som han vil; men jeg kan intet laane ham uden Forsikkring.

Skyldenborg. Ey, tete bleue! dersom en anden havde begegnet mig saa, skulde han ey have giort det omsonst.

Henrich. Ey, det er ikke Pinen værd at ivre sig; jeg troer nok, at Herren faaer i Aften, naar Vexeleren kommer hiem, saa mange Penge, han forlanger.

Skyldenborg. Men, Henrich! du veed jo, at jeg skal giøre Forskuddet i Dag. Vil Monsieur da ikke laane mig 500 Rixdaler? Jeg skammer mig, mafoi, ved at have saadan en ringe Sum i min Mund. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo vist.

Fremmede. Min Herre! jeg laaner ikke en Skilling, Adieu!

Scen. 5.

Skyldenborg. Henrich. En anden Fremmed.

Henrich. Ney, Pengene sidder forbandet fast hos de Karle. Men der seer jeg en anden stige af Vognen; vi maa forsøge, hvad der er ved ham at giøre.

Skyldenborg. Serviteur tres humble, Monsieur! velkommen her til Byen. Har han ikke fornummet, om en Person ved Navn Niels Studenstrup er paa Veyen hid?

Fremmede. Jo, min Herre! vi vare sammen i Roeskilde-Kroe, hvor han en Times Tiid blev opholdt, ellers havde han været her lige saa snart som jeg.

Skyldenborg. Hillemænd, er det muligt?

Fremmede. Maaskee det er min Herres Creditor; saa giør det mig ont, at jeg bragte ham først de Tidender.

Skyldenborg. Ha, ha, ha, Creditor! Ney, tvertimod, jeg skal have 6000 Rixdaler af ham. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo vist.

Fremmede. Saa? Da er han Karl for at betale, om det var 20000; thi det Folk samler Penge som Skiæl ved Aager og ubillig Rente. Sønnen træder ey alleene i sin Faders Fodspor, men bliver værre end han.

Skyldenborg. Kiender Monsieur ham?

Fremmede. Ja vist!

Skyldenborg. Vil da Monsieur ikke gjøre mig en Tieneste? Jeg skulde i Hast give 6000 Rixdaler ud; jeg vil give Monsieur Assignation paa Monsr. Studenstrup, hvis han vil tælle mig saa mange Penge. Det kommer ham paa eet ud. Er det ikke sandt Henrich?

Henrich. Jo vist!

Fremmede. Ney, mere gior a intet, Fallille!

Skyldenborg. Ligesom ham behager; jeg meente kuns ved saadan Forslag at giøre ham saavel som Jer en Tieneste dermed. Men hør, Monsieur! jeg seer ham an for en smuk ung Person; han kommer her til en Bye, som er meget forførisk og giør sig en Gloire af at trække Fremmede op. Giv Jer aldrig ud i Spil med nogen, som I ikke kiender, besynderlig i Terning-Spil; jeg har seet mange Fremmede komme fra deres Velfærdt, derover. Monsieur! see denne Blessure, jeg har i min Haand; den fik jeg forgangen 11te Junii for en Fremmeds Skyld, som jeg tog i Forsvar imod en Spillere, som ved falske Terninger vandt en stor Sum Penge af ham. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo vist!

Fremmede. Min Herre giorde da et christeligt Stykke; gid Byen var fuld af saadanne ærlige Mænd!

Skyldenborg. Jeg er selv en Elsker af Spil; men jeg vil vide, hvad Terninger jeg skal spille med. Jeg bær derfor mine egne Terninger hos mig, som Mandens Navn staaer paa, der har giort dem, hvilken er den ærligste Dreyer her i Byen. Er det ikke sandt Henrich?

Henrich. Jo vist!

Skyldenborg. See her, Monsieur! dette Merke; paa Kanten skal man kiende Jesper Beendreyers Terninger, dem kand han frit spille med. Jeg vil og recommendere Monsieur dette Huus her næst ved, naar han vil divertere sig iblant; der kan han gaae sikker, thi der boer got ærligt Folk, som har gode Vare. Skal vi gaae derind en Times Tiid sammen og fordrive Tiden med Kort eller Terninger? Jeg taber gierne i Spil; men jeg er snart mere fornøyet, naar jeg taber, end naar jeg vinder, thi hvorvel jeg spiller kuns for Tiids-Fordriv, ikke for at vinde Penge, saa synes jeg dog, at det er en Samvittighed at vinde fra Fremmede, hvorfor, naar jeg seer dem fortryde derpaa, gir jeg dem gierne Pengene tilbage. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Jo, min Troe, er det saa.

Skyldenborg. Skal vi gaa lidt derind og spille for Tiids-Fordriv en Cinque & Neuf?

Fremmede. Ney, min Herre! jeg spiller aldrig.

Skyldenborg. Lad os gaae ind og drikke et Glas Viin sammen.

Fremmede. Ney, jeg drikker ingen Viin.

Skyldenborg. Det vil ikke sige; vi vil læse Aviserne.

Fremmede. Jeg er ey heller for Aviser. Jeg recommenderer mig; adieu!

Skyldenborg. Saa gaae da, din Slyngel!

Scen. 6.

Skyldenborg. Henrich.

Skyldenborg. Henrich!

Henrich. Herre!

Skyldenborg. Vil du giøre Compagnie med, Henrich?

Henrich. Ja nok; hvor skal vi hen?

Skyldenborg. Jeg har i Sinde at henge mig.

Henrich. Ney, Herre, jeg er for ringe til at henge med ham; han kand bede en af sine Kammerater, som ogsaa er i Gield, de giør Herren gierne Selskab.

Skyldenborg. Det har været en Canaille, Henrich, der først har funbet paa, at man skulde betale Gield; jeg seer ingen Billighed deri.

Henrich. Det er sandt.

Skyldenborg. Uden saa er, at man kand betale.

Henrich. Det forstaaer sig.

Skyldenborg. Om jeg nu havde et Ønske, veedst du, hvad det skulde være? Jeg vilde ønske, at der var ingen Maane paa Himlen.

Henrich. Hvi saa?

Skyldenborg. Jo var der ingen Maane, saa var der og ingen 11te Junii, og var der ingen 11te Junii, saa gav jeg Niels Studenstrup Fanden. Men saasom jeg intet Ønske har, og jeg seer mig ingen Udveye, saa er best, at jeg henger mig selv, uden du ved din Hurtighed, Henrich, kand redde mig.

Henrich. Jeg meener, Herre, at naar vi legger begge vores Forstand sammen, saa kand der blive noget af. Jeg tænker paa en Ting, Herre! Her er en Student udi Byen ved Navn Christen Nielsen, som er Niels Studenstrups Sødskende-Barn, til hvilken jeg veed den gamle Henning Studenstrup har Tilliid, og uden Tvivl recommenderer sin Søn til ham.

Skyldenborg. Ja, men hvad vil det sige?

Henrich. Jeg vil give mig ud for samme Student og møde ham, naar han kommer ind ad Porten, og føre ham udi et Logement, hvor vi ere kiendte og kand have Leylighed at trække ham op. Men der seer jeg Verten i Paradiis komme meget a propos; nu kand her spilles en fuldkommen Comoedie, hvortil fordres en forgieldet Herre, en skalkagtig Tienere, en Fremmed, som skal optrækkes, og en saadan velmeritered Vert.

Scen. 7.

Skyldenborg. Henrich. Jacob.

Henrich. See her, Jacob! du havde nær skræmmet Livet af mig.

Jacob. Hvi saa?

Henrich. Jeg veed ikke, om det er din Gienfærd eller ey, thi man sagde i Gaar i Byen, at Fanden havde taget dig i Overgaars. Men er det dig selv?

Jacob. Jeg veed ikke rettere end jo.

Henrich. Da undres mig, at det ikke længe siden er skeet; men jeg kand troe, at Fanden ikke iler saa meget, thi han er altiid vis paa dig.

Jacob. Jeg meener, Henrich, heller, at han bliver hindret derfra ved saadanne skikkelige Mænds Forbønners Skyld, som du est.

Henrich. Ja, hvad har du at sige paa mig? Er jeg ikke en Helgen at regne imod dig?

Jacob. Vist, Henrich! Om jeg skulde give dig Pas, saa kunde jeg paa min Samvittighed ikke give det anderledes end saa: Hilsen til den gunstige Læser! Denne unge Person, ved Navn Henrich Larsen, er ærligen fød af uægte Forældre. Hans Fader var en af de beste Snaphaner udi sidste Skaanske Kriig og en af de berømmeligste Spillere, thi han døde i sit Embede med Kløver-Knægt i Haanden; hans Moder en skikkelig Kone, der aldrig tog høyere end 4re Skilling af fattige Folk, der var i Trang paa Legemets Vegne. Han selv hører, drikker, dobler, bander, bedrager, men i det øvrige har mange store Dyder og passerer for en af de skikkeligste Tienere i Kiøbenhavn.

Henrich. Gav du saadan Pas paa din Samvittighed?

Jacob. Ja, jeg giorde.

Henrich. Men hvor er du kommen til den Samvittighed? Jeg har aldrig min Livs-Tiid hørt, at en Vert i Paradiis har havt Samvittighed; thi saadan en Vert med Samvittighed er lige saa rar som en riig Soldat, en taus Barbeer, en ærlig Møller og en fredsommelig Procurator.

Jacob. Jeg bilder mig ind, at disse Lakey-Samvittigheder ere ey heller alt for store.

Henrich. Det maa være nok af den Snak, Jacob! Jeg har ellers et Forslag at giøre for dig, som er baade for din og min Herres Nytte. Vi venter en ung Person om en Times Tiid fra Landet, som vi vil indqvartere udi dit Huus. Det skal blive dig en feed Steeg, thi han har Penge som Græs.

Jacob. Skal jeg da stiæle Pengene fra ham og lade mig henge for jer Skyld?

Henrich. Jeg skal nok practicere Pengene fra ham med List, og du skal faae din Deel deraf; lad kuns mig raade. Du har en Hob honnette Fruentimmer i dit Huus, om Forladelse, jeg vilde sige smukke. Den Kiønneste iblant dem maa stille sig forlibt i ham og bilde ham ind, hun er din Hustrue; du selv skal stille dig an, som du est jaloux, og altiid have Øynene paa ham for at bestyrke ham desmere i de Tanker.

Jacob. Men om der er ingen Kiærlighed hos ham, hvad vil der da blive af?

Henrich. Ey Snak! En ung Person paa 22 Aar skulde ingen Kiærlighed føle, det er en god Snak, besynderlig naar han bliver opmuntret af et listigt Fruentimmer? Jeg vil være dig Mand for, at han skal blive forlibt; thi jeg skal bestyrke ham deri, saasom han har Fortroelighed til mig. Naar vi nu har bragt ham dertil .... Resten finder jeg nok paa siden, naar jeg faaer Stunder at betænke mig; lad os kuns faae ham i Huset først, saa skal jeg overlegge Sagen videre med dig.

Skyldenborg. Henrich! det begynder alt at lettes for mit Hierte.

Henrich. Lad os gaae strax hver hiem til sit; jeg maa hen at tage en sort Kiole paa mig, saasom jeg skal agere Student.

ACTUS II.

Scen. 1.

Studenstrup. Henrich.

Studenstrup med en gammeldags Kiol med støbte Knapper i og en Vidsk i Haanden kommer ind i Byen; Studenterne raaber Rus efter ham indenfor.

Studenstrup. Ey, raab, I Carnalier, til I blir gal!

Indenfor. Ru . . . s Ru . . . s Ru . . . s Ru . . . s!

Studenstrup. Faae han en Ulykke, der enten har deponeret eller tænkt til at deponere min Livs-Tiid; a er en Forpagter-Søn fra Jylland, som kommer at fordre Penge ind.

Indenfor Rus, Rus, Ru . . . s Ru . . . s!

Studenstrup. Ey, holdt jer Munde, I Rakker-Knægte! a er, Drollen splide mig ad, ingen Rus! seer I vel det!

Indenfor. Rus, Ru . . . s Rus . . . s Ru . . . s!

Studenstrup. Ney, hør engang til de Bakkelse-Bester, hvor de raaber!

Indenfor. Rus . . .!

Studenstrup. Kommer kuns, I Hunde, een for een, saa skal a, Drollen ta ved mey, vise jer, at a er Kaal for jer Hat!

Indenfor. Rus, Ru . . . s Ru . . . s Ru . . . s!

Studenstrup. Ja raaber kuns, til Kallunet gaaer ud af jer Hals. I har en vakker Ære deraf at raabe efter fremmede Folk, I, som skal være selv geystlige Personer.

Indenfor. Ru . . . s!

Studenstrup. Hører I intet vel, I forbandede Kaale, naar a seyer jer, a er ingen Rus, eller nogen Tiid tænker at ha min Fod paa Studengaarden!

Indenfor. Rus . . . Ru . . . s!

Studenstrup. Hillemænd, kunde a finde en Steen, I skulde faae en Ulykke. Hør, Kaale! ta jer vare; hvem a rammer, den klyver a Hovedet paa, saa det halve Hoved skal ligge og dingle paa een Axe og den anden halve Del paa den anden Axel. Hører I vel, nu taler a mare god Jydsk!

Henrich. Hillemænd, der er han. *Sagte.* Nu skal Comoedien gaae strax an, nu heder jeg ikke Henrich længere, men Niels Christensen. *Høyt.* Ey, I uforskammede Mennesker, som staaer saaledes og raaber efter en fremmed Person! det er jo en Skam og Spot for den hele Bye, at Fremmede skal fortælle, naar de kommer tilbage, hvorledes de har været begegnede. I kand vel see, at det er ingen Rus, I dumme Diævle! og lad være, han var en Rus, skulde I derfor saaledes forfølge ham? Jeg kand nok see, at det er en smuk fornemme Person, som heller har i Sinde at fordre sine Rente-Penge end at give Penge for at faae Salt og Viin paa Hovedet. Fy, skammer jer! det stiær mig i mit Hierte, at jeg skal høre saadant af jer, som ere mine Ordens-Brødre.

Stubenstrup. Monsieur! jeg takker skyldigst for den Godhed, han har for mig; jeg vilde ønske af mit Hierte, jeg kunde tiene ham igien. Jeg kand ikke vide, hvoraf den Godhed reyser sig imod mig, som er ham gandske ubekiendt.

Henrich. Monsieur! mit Hierte bløer i mit Liv, naar jeg seer, at man giør fremmede Folk Uret.

Stubenstrup. Jeg seer nok, at Monsieur er en fuldkommen Mand og en retskaffen Christen.

Henrich. Jeg kand virkelig blive syg deraf, saa ivrer jeg mig.

Stubenstrup. Det kalder jeg Ærlighed.

Henrich. Tøver kun lidet, J Skabhalse! jeg skal strax vise jer, hvad det er at forfølge en stakkels Fremmed.

Stubenstrup. Den stakkels Kaal har mere ont af min Fortræd end jeg selv.

Henrich. En ærlig og skikkelig Mand.

Stubenstrup. Det skulde giøre mig ont, om Monsieur forivrede sig og fik ont for min Skyld.

Henrich. Som aldrig har giort jer nogen Fortræd.

Stubenstrup. Giv Jer tilfreds, bitte Faer! a har alt glemt det.

Henrich. Hvis jeg havde jer fat, skulde jeg ærlig smøre jer.

Stubenstrup. Ey, Mussiør skal mare ikke løbe efter dem; han kand komme i Ulykke derover.

Henrich. Saaledes skulde jeg tractere dem: *Trækker Stubenstrup efter Haaret og slaaer ham ned imod Gulvet.*

Stubenstrup. Hillemænd, den Christen-Kiærlighed gaaer alt for vidt.

Henrich. Om Forladelse, Monsieur! jeg er ligesom fra mig selv af lutter Nidkiærhed.

Stubenstrup. Hvor finder man mange slige Folk? Men maatte jeg spørge om min Herres Navn, at jeg kunde berømme ham derfor?

Henrich. Monsieur! jeg forlanger ingen Berømmelse, det er noget, som jeg og enhver bør giøre; men ellers heder jeg Niels Christensen til Tieneste.

Stubenstrup. Niels Christensen! Det Navn er mig mare bekiendt.

Henrich. Ja, min Herre! her er over 100 Niels Christensener her i Kiøbenhavn; thi enhver Mand, som heder Christen, naar han kun faar i Sinde at kalde sin Søn Niels, saa blir strax en Niels Christensen deraf.

Stubenstrup. Saa heder da min Herres Far Christen?

Henrich. Jeg skulde haabe det, eftersom man kalder mig Niels Christensen; ellers er det noget, som jeg ey tør sværge paa, men min Moer kand sige det best.

Stubenstrup. Var da hans kiære Far gift?

Henrich. Jeg veed ikke rettere.

Stubenstrup. Med en Kone?

Henrich. Det er et taabeligt Spørsmaal, jeg veed jo, man gifter sig ikke med Kiøer.

Stubenstrup. A propos vi taler om Kiøer, hvad var det nu, jeg vilde sige, hvad var hans Moers Navn?

Henrich *sagte.* Dersom den Knægt ikke var saa taablig, skulde man tænke, at det var af Ondskab. *Høyt.* Min Moder heder Lisbed Hans-Dotter.

Stubenstrup. Lisbed Hans-Dotter? Jeg kiender en Kone, som heder Lisbed, som er mig paarørende.

Henrich. Det kand nok være, Monsieur! Jeg kiender og en mægtig Hob af det Navn; jeg haaber, der er ingen Gade udi Kiøbenhavn, hvor man ey skal kunde finde et Stykke 16 Lisbeder.

Stubenstrup. Er min Herre ikke fød i Jylland?

Henrich. Ney, men min salige Far har boet der længe, og min Moer er der endnu, og jeg har mine Slegtninge der.

Stubenstrup. Boer hans salige Far da nu omstunder i Kiøbenhavn?

Henrich. Ney, Monsieur! ikke siden han døde.

Stubenstrup. Herre Gud, er den salige Mand død?

Henrich. Ja, ellers kunde han ikke være salig.

Stubenstrup. Det er, min Troe, sandt; jeg staaer her og snakker hen i Taaget.

Henrich. Det vil ikke sige, Monsieur! man kand let fortale sig. Ellers var det bedre, at han spurte, om den salige Mand var død, end han skulde spørge, om den døde Mand var salig. Ellers var han en gandske ung Mand, da han døde.

Stubenstrup. Jeg condolerer da min Herre, det giør mig hiertelig ont, at hans gode Far kom saa tilig i Himmerig.

Henrich. Jeg takker skyldigst, Monsieur! Jeg vil ønske, at hans gode Forældre ikke saa hastig maa komme der.

Stubenstrup. Serviteur! Men eftersom min Herre har Venner i Jylland, kiender han ikke en Mand, som heder Henning Stubenstrup?

Henrich. Er det ikke Forpagter Henning Nielsen?

Stubenstrup. Ja, han hedte Henning Nielsen tilforn; men siden han fik den Arv, som J maaskee har hørt tale om, heder han Forvalter Henning Stubenstrup. Min Moer vilde endelig, han skulde kalde sig Henning von Stubenstrup: men han vilde ingenlunde, saasom han er en ærlig gammeldags Mand.

Henrich. Skulde jeg ikke kiende min egen Morbroer?

Stubenstrup. Ach, er det mueligt? Saa er J da den rette Niels Christensen, som jeg leder efter og har Brev til. *De omfavner hinanden og græder.*

Henrich. Det er dog vist, som man siger, at Blodet er aldrig saa tyndt, det er jo tykkere end Vand. *Græder igien.*

Stubenstrup. Her er Brevet, som min Far har skrevet Monfrere til: A Monsieur, Monsieur Niels de Christensen, Sacrosanctæ Philosophiæ Studiosus, abzugeben in Knapnæring in Copenhagen.

Henrich *læser Brevet.* Ach, min hierte Monfrere! alle disse Complimenter var ikke nødig; jeg er jo obligered at tiene ham i alt, hvad mig mueligt er.

Stubenstrup. Ydmygste Tienere, min allerkiæreste Monfrere og Cousine! Men vil han nu først giøre mig den Tieneste og vise mig mit Logemente udi de 3 Hiorter?

Henrich. Fy, han skal, min Troe, ikke logere der, der er saa uroeligt; jeg skal føre ham ind til min Svoger.

Stubenstrup. Jeg vilde hellere tage ind paa et Vertshuus, Monfrere! thi maaskee den Mand for Svogerskabs Skyld ingen Penge vilde tage, saa var jeg kuns amprasered dermed.

Henrich. Han holder ogsaa Vertshuus, Monfrere, og lader sig betale, skiønt han er ey saa dyr som andre.

Stubenstrup. Det er meget got, saa vil jeg da strax følge Monfrere didhen. De gaaer til den anden Side af Theatro og banker paa, og Verten i Paradiis kommer ud.

Scen. 2.

Stubenstrup. Henrich. Jacob.

Henrich. God Dag, Svoger! Denne gode Mand, I her seer, er min Fetter, som er nyelig kommen fra Jylland; jeg vil recommendere Svoger ham, som det var mig selv. Han vilde tage ind udi de 3 Hiorter; men mig synes, han er bedre i Svogers Huus.

Jacob. Det skulde have giort mig ont, hvis han havde taget ind andensteds. Jeg gratulerer hans Ankomst her til Byen.

Stubenstrup. Det er mig kiært, at jeg har fundet en nye Svoger her paa Stedet, som jeg kand logere hos. Jeg takker, at han vil logere mig hos sig; men vidste jeg, at han ingen Penge vilde tage, saa vilde jeg ikke incommodere ham, men heller tage ind i de 3 Hiorter.

Jacob. Ach, ach, vi skal nok komme til Rette.

Stubenstrup. Men, Hr. Svoger maa love mig det først, at han vil tage imod Betaling.

Jacob. Ey, vil Hr. Svoger ikke bekymre sig derom; det skal have gode Veye.

Stubenstrup. Ney, jeg svær derpaa, Svoger, at jeg taer ikke ind i hans Huus, uden han lover mig det, og at jeg maa betale ligesom en anden Fremmed.

Henrich. Hør, Svoger, min Fetter tar ey ind i Jer Huus paa anden Maade.

Jacob. Ja, ja, han skal da betale som en anden. Jeg vilde kuns ønske, at jeg kunde divertere ham noget; jeg selv er, ligesom Hr. Svoger seer, og min Kiæreste er meget eenfoldig og stille.

Henrich vender sig til Stubenstrup. Monfrere skal ikke troe det sidste, thi hans Kone er en af de artigste Koner her i Byen. Men han er selv noget jaloux, ihvorvel jeg tør sværge paa, at han ingen Aarsag haver, thi alle Mennesker, som kiender hende, holder hende for en dydig og stikkelig Matrone; men Monfrere veed selv, hvordan det gaaer til, naar en gammel Mand faaer en ung deylig Kone.

Stubenstrup. Jeg er bange da, at vi kommer i Klammerie sammen; thi jeg gad gierne spøge lidt Korn med Fruentimmer.

Henrich. Ey, det vil intet sige; det er ellers et got stakkels Mand.

Stubenstrup. Men er han da lidt jaloux? ha, ha, ha!

Jacob. Hvoraf leer Svoger saa hiertelig?

Stubenstrup. Intet, bitte Svoger! uden af noget Galskab, som min Far havde strevet i et Brev til min Monfrere Niels Christensen.

Jacob. Vil Svoger ikke være saa god og spadsere ind?

Stubenstrup. Jeg skulde hen til min Vogn først, som staaer strax ved Hiørnet, om Svoger vil spadsere med mig derhen.

Henrich. Jeg maa forlade dem en halv Times Tiid, saa skal jeg strax have den Ære at see dem her i Huset igien.

Stubenstrup. Adios da saalænge!

Scen. 3.

Henrich alleene.

Det gaaer an, ja, det gaaer rigtig an; jeg kunde aldrig treffe beqvemmere Karl at exercere mig paa. Hvor skulde den Karl kunde begaae sig, der er falden i slige gode Hænder, der har faaet mig til Fetter og Verten i Paradiis til Svoger? Men der er min Herre.

Scen. 4.

Skyldenborg. Henrich.

Skyldenborg. Nu, vellærde Henrich Gaudieb, hvor gaaer det?

Henrich. Hun gaaer, som hun var smurt: han kysser mig og kalder mig sin Fetter, og Jacob i Paradiis er hans Svoger; synes Herren, at ikke Begyndelsen er god nok?

Skyldenborg. Ha, ha! men hvad skal vi nu giøre videre?

Henrich. Lad mig kuns raade, jeg har alt en Hob Galskab i mit Hoved; jeg skal underrette Jacob videre, hvad han skal giøre.

Skyldenborg. Men end om Jacob stiæler alt hans Gods fra ham og løber bort, saa forderve vi jo vor Sag mere.

Henrich. Derfor vil jeg logere i samme Huus for at hindre ham derudi.

Skyldenborg. Ja, saa gaaer det an.

Henrich. Men efter de Projecter, jeg har i mit Hoved, saa maa vi have nogle andre i Ledtog med.

Skyldenborg. Jeg skal skaffe et Par gode Venner, som er beqvemme dertil.

Henrich. See, der komme de tilbage; gaaer I kuns nu bort!

Scen. 5.

Stubenstrup. Henrich. Jacob.

Stubenstrup. Var det ikke en forbandet Kaal, som turde begiære 2 Skilling alleene for at bære to Kufferter op for Trappen?

Jacob. Ja, de Folk ere uforskammede, Hr. Svoger, de kaster, min Troe, paa Nakken ad to Skilling.

Stubenstrup. Ligesom to Skilling var ikke Penge.

Jacob. Sandt nok; man skal længe lede, forend man finder 2 Skilling paa Gaden.

Stubenstrup. Saa snart de seer en Fremmed, saa tænker de, at der er noget at fiske. Men de skal, min Troe, ikke smore dem paa mig; de Stubenstrupper er ikke af det Slags Folk, som lar dem trække ved Næsen, de veed anderledes, hvad Pengene duer til.

Studenstrup. Monsieur! jeg takker skyldigst for den Godhed, han har for mig; jeg vilde ønske af mit Hierte, jeg kunde tiene ham igien. Jeg kand ikke vide, hvoraf den Godhed reyser sig imod mig, som er ham gandske ubekiendt.

Henrich. Monsieur! mit Hierte bløer i mit Liv, naar jeg seer, at man giør fremmede Folk Uret.

Studenstrup. Jeg seer nok, at Monsieur er en fuldkommen Mand og en retskaffen Christen.

Henrich. Jeg kand virkelig blive syg deraf, saa ivrer jeg mig.

Studenstrup. Det kalder jeg Ærlighed.

Henrich. Tøver kun lidet, I Skabhalse! jeg skal strax vise jer, hvad det er at forfølge en stakkels Fremmed.

Studenstrup. Den stakkels Kaal har mere ont af min Fortræd end jeg selv.

Henrich. En ærlig og skikkelig Mand.

Studenstrup. Det skulde giøre mig ont, om Monsieur forivrede sig og fik ont for min Skyld.

Henrich. Som aldrig har giort jer nogen Fortræd.

Studenstrup. Giv Jer tilfreds, bitte Faer! a har alt glemt det.

Henrich. Hvis jeg havde jer fat, skulde jeg ærlig smøre jer.

Studenstrup. Ey, Mussiør skal mare ikke løbe efter dem; han kand komme i Ulykke derover.

Henrich. Saaledes skulde jeg tractere dem: *Trækker Studenstrup efter Haaret og slaaer ham ned imod Gulvet.*

Studenstrup. Hillemænd, den Christen-Kiærlighed gaaer alt for vidt.

Henrich. Om Forladelse, Monsieur! jeg er ligesom fra mig selv af lutter Nidkiærhed.

Studenstrup. Hvor finder man mange slige Folk? Men maatte jeg spørge om min Herres Navn, at jeg kunde berømme ham derfor?

Henrich. Monsieur! jeg forlanger ingen Berømmelse, det er noget, som jeg og enhver bør giøre; men ellers heder jeg Niels Christensen til Tieneste.

Studenstrup. Niels Christensen! Det Navn er mig mare bekiendt.

Henrich. Ja, min Herre! her er over 100 Niels Christensener her i Kiøbenhavn; thi enhver Mand, som heder Christen, naar han kun faar i Sinde at kalde sin Søn Niels, saa blir strax en Niels Christensen deraf.

Studenstrup. Saa heder da min Herres Far Christen?

Henrich. Jeg skulde haabe det, eftersom man kalder mig Niels Christensen; ellers er det noget, som jeg ey tør sværge paa, men min Moer kand sige det best.

Studenstrup. Var da hans kiære Far gift?

Henrich. Jeg veed ikke rettere.

Studenstrup. Med en Kone?

Henrich. Det er et taabeligt Spørsmaal, jeg veed jo, man gifter sig ikke med Kiør.

Studenstrup. A propos vi taler om Kiør, hvad var det nu, jeg vilde sige, hvad var hans Moers Navn?

Henrich *sagte.* Dersom den Knægt ikke var saa taablig, skulde man tænke, at det var af Ondskab. *Høyt.* Min Moder heder Lisbed Hans-Dotter.

Studenstrup. Lisbed Hans-Dotter? Jeg kiender en Kone, som heder Lisbed, som er mig paarørende.

Henrich. Det kand nok være, Monsieur! Jeg kiender og en mægtig Hob af det Navn; jeg haaber, der er ingen Gade udi Kiøbenhavn, hvor man ey skal kunde finde et Stykke 16 Lisbeder.

Studenstrup. Er min Herre ikke fød i Jylland?

Henrich. Ney, men min salige Far har boet der længe, og min Moer er der endnu, og jeg har mine Slegtninge der.

Studenstrup. Boer hans salige Far da nu omstunder i Kiøbenhavn?

Henrich. Ney, Monsieur! ikke siden han døde.

Studenstrup. Herre Gud, er den salige Mand død?

Henrich. Ja, ellers kunde han ikke være salig.

Studenstrup. Det er, min Troe, sandt; jeg staaer her og snakker hen i Taaget.

Henrich. Det vil ikke sige, Monsieur! man kand let fortale sig. Ellers var det bedre, at han spurte, om den salige Mand var død, end han skulde spørge, om den døde Mand var salig. Ellers var han en gandske ung Mand, da han døde.

Studenstrup. Jeg condolerer da min Herre, det giør mig hiertelig ont, at hans gode Far kom saa tilig i Himmerig.

Henrich. Jeg takker skyldigst, Monsieur! Jeg vil ønske, at hans gode Forældre ikke saa hastig maa komme der.

Studenstrup. Serviteur! Men eftersom min Herre har Venner i Jylland, kiender han ikke en Mand, som heder Henning Studenstrup?

Henrich. Er det ikke Forpagter Henning Nielsen?

Studenstrup. Ja, han hedte Henning Nielsen tilforn; men siden han fik den Arv, som I maaskee har hørt tale om, heder han Forvalter Henning Studenstrup. Min Moer vilde endelig, han skulde kalde sig Henning von Studenstrup: men han vilde ingenlunde, saasom han er en ærlig gammeldags Mand.

Henrich. Skulde jeg ikke kiende min egen Morbroer?

Studenstrup. Ach, er det mueligt? Saa er I da den rette Niels Christensen, som jeg leder efter og har Brev til. *De omfavner hinanden og græder.*

Henrich. Det er dog vist, som man siger, at Blodet er aldrig saa tyndt, det er jo tykkere end Vand. *Græder igien.*

Studenstrup. Her er Brevet, som min Far har skrevet Monfrere til: A Monsieur, Monsieur Niels de Christensen, Sacrosanctæ Philosophiæ Studiosus, abzugeben in Knapnæring in Copenhagen.

Henrich *læser Brevet.* Ach, min hierte Monfrere! alle disse Complimenter var ikke nødig; jeg er jo obligered at tiene ham i alt, hvad mig mueligt er.

Studenstrup. Ydmygste Tienere, min allerkiæreste Monfrere og Cousine! Men vil han nu først giøre mig den Tieneste og vise mig mit Logemente udi de 3 Hiorter?

Henrich. Fy, han skal, min Troe, ikke logere der, der er saa uroeligt; jeg skal føre ham ind til min Svoger.

Stubenstrup. Jeg vilde hellere tage ind paa et Vertshuus, Monfrere! thi maaskee den Mand for Svogerskabs Skyld ingen Penge vilde tage, saa var jeg kuns amprasered dermed.

Henrich. Han holder ogsaa Vertshuus, Monfrere, og lader sig betale, skiønt han er ey saa dyr som andre.

Stubenstrup. Det er meget got, saa vil jeg da strax følge Monfrere bidhen. De gaaer til den anden Side af Theatro og banker paa, og Verten i Paradiis kommer ud.

Scen. 2.

Stubenstrup. Henrich. Jacob.

Henrich. God Dag, Svoger! Denne gode Mand, I her seer, er min Fetter, som er nyelig kommen fra Jylland; jeg vil recommendere Svoger ham, som det var mig selv. Han vilde tage ind udi de 3 Hiorter; men mig synes, han er bedre i Svogers Huus.

Jacob. Det skulde have giort mig ont, hvis han havde taget ind andensteds. Jeg gratulerer hans Ankomst her til Byen.

Stubenstrup. Det er mig kiært, at jeg har fundet en nye Svoger her paa Stedet, som jeg kand logere hos. Jeg takker, at han vil logere mig hos sig; men vidste jeg, at han ingen Penge vilde tage, saa vilde jeg ikke incommodere ham, men heller tage ind i de 3 Hiorter.

Jacob. Ach, ach, vi skal nok komme til Rette.

Stubenstrup. Men, Hr. Svoger maa love mig det først, at han vil tage imod Betaling.

Jacob. Ey, vil Hr. Svoger ikke bekymre sig derom; det skal have gode Veye.

Stubenstrup. Ney, jeg svær derpaa, Svoger, at jeg taer ikke ind i hans Huus, uden han lover mig det, og at jeg maa betale ligesom en anden Fremmed.

Henrich. Hør, Svoger, min Fetter tar ey ind i Jer Huus paa anden Maade.

Jacob. Ja, ja, han skal da betale som en anden. Jeg vilde kuns ønske, at jeg kunde divertere ham noget; jeg selv er, ligesom Hr. Svoger seer, og min Kiæreste er meget eenfoldig og stille.

Henrich vender sig til Stubenstrup. Monfrere skal ikke troe det sidste, thi hans Kone er en af de artigste Koner her i Byen. Men han er selv noget jaloux, ihvorvel jeg tør sværge paa, at han ingen Aarsag haver, thi alle Mennesker, som kiender hende, holder hende for en dydig og skikkelig Matrone; men Monfrere veed selv, hvordan det gaaer til, naar en gammel Mand faaer en ung deylig Kone.

Stubenstrup. Jeg er bange da, at vi kommer i Klammerie sammen; thi jeg gab gierne spøge lidt Korn med Fruentimmer.

Henrich. Ey, det vil intet sige; det er ellers et got skikkels Mand.

Stubenstrup. Men er han da lidt jaloux? ha, ha, ha!

Jacob. Hvoraf leer Svoger saa hiertelig?

Stubenstrup. Intet, bitte Svoger! uden af noget Galskab, som min Far havde skrevet i et Brev til min Monfrere Niels Christensen.

Jacob. Vil Svoger ikke være saa god og spadsere ind?

Stubenstrup. Jeg skulde hen til min Vogn først, som staaer strax ved Hiørnet, om Svoger vil spadsere med mig derhen.

Henrich. Jeg maa forlade dem en halv Times Tiid, saa skal jeg strax have den Ære at see dem her i Huset igien.

Stubenstrup. Adios da saalænge!

Scen. 3.

Henrich alleene.

Det gaaer an, ja, det gaaer rigtig an; jeg kunde aldrig treffe beqvemmere Karl at exercere mig paa. Hvor skulde den Karl kunde begaae sig, der er falden i slige gode Hænder, der har faaet mig til Fetter og Verten i Paradiis til Svoger? Men der er min Herre.

Scen. 4.

Skyldenborg. Henrich.

Skyldenborg. Nu, vellærde Henrich Gaudieb, hvor gaaer det?

Henrich. Hun gaaer, som hun var smurt: han kysser mig og kalder mig sin Fetter, og Jacob i Paradiis er hans Svoger; synes Herren, at ikke Begyndelsen er god nok?

Skyldenborg. Ha, ha! men hvad skal vi nu giøre videre?

Henrich. Lad mig kuns raade, jeg har alt en Hob Galskab i mit Hoved; jeg skal underrette Jacob videre, hvad han skal giøre.

Skyldenborg. Men end om Jacob stiæler alt hans Gods fra ham og løber bort, saa forderve vi jo vor Sag mere.

Henrich. Derfor vil jeg logere i samme Huus for at hindre ham derudi.

Skyldenborg. Ja, saa gaaer det an.

Henrich. Men efter de Projecter, jeg har i mit Hoved, saa maa vi have nogle andre i Ledtog med.

Skyldenborg. Jeg skal skaffe et Par gode Venner, som er beqvemme dertil.

Henrich. See, der komme de tilbage; gaaer I kuns nu bort!

Scen. 5.

Stubenstrup. Henrich. Jacob.

Stubenstrup. Var det ikke en forbandet Kaal, som turde begiære 2 Skilling alleene for at bære to Kufferter op for Trappen?

Jacob. Ja, de Folk ere uforskammede, Hr. Svoger, de kaster, min Troe, paa Nakken ad to Skilling.

Stubenstrup. Ligesom to Skilling var ikke Penge.

Jacob. Sandt nok; man skal længe lede, førend man finder 2 Skilling paa Gaden.

Stubenstrup. Saa snart de seer en Fremmed, saa tænker de, at der er noget at fiske. Men de skal, min Troe, ikke smøre dem paa mig; de Stubenstrupper er ikke af det Slags Folk, som lar dem trække ved Næsen, de veed anderledes, hvad Pengene duer til.

Jacob. Ney, ney, saa vidt jeg kand see paa Hr. Svoger, saa trækker ingen ham let op.

Stubenstrup. Jeg vilde see paa den, der skulde giøre det, om det var Alexander Magnus selv. I hvor kloge de vare, saa fixerede jeg dem dog; thi jeg gav dem en med Qvægsølv overſmurt Halvskilling at vexle for en 8 Skilling, og saa fik jeg 6 Skilling tilbage.

Jacob. Men jeg er bange, at naar de bliver det vaer, saa kommer de tilbage.

Stubenstrup. Saa svær jeg paa, at de ey har faaet den af mig; thi jeg har nogle smaa Eedex i reserva, saa at jeg kand svære mig fri, uden at forsvære mig. Som for Exempel, jeg svær paa, at jeg ej har lovet dem Penge, saa forstaaer jeg derunder til Forærìng; om jeg nu slet intet havde betalt dem, saa svær jeg paa, at jeg havde betalt, nemlig ikke dem, men andre for andet Arbeyde.

Jacob. Svoger slegter sine kiære Forældre paa; thi de passerer for de vittigste Folk der i Egnen. Et godt Træ kand ey bære uden gode Frugter.

Stubenstrup. Jeg har min ævige Lyst deraf, at jeg kand trække slige Folk op. Jeg har en Hob falske Penge, som jeg skal smøre i Kiøbenhavnske Folk, saa at Reysen skal ey koste mig meget. Det maa jeg og Niels Stubenstrup forstaae; derfor har jeg ogsaa noget i Pungen. Jeg holder det og ikke for nogen Synd; thi der staaer, at Kiøbmænd skal være saa snedige som Slanger. Hvad meener Svoger derom?

Jacob. Ey, hvad Synd? Enhver Tyv er jo en Mand i sin Næring.

Stubenstrup. Det heder det; luk Øynene op eller Pungen!

Jacob. Ja, det er jo efter Ordsproget.

Stubenstrup. Det maa have været nogle kiønne Mænd, som har giort de Ordsprog; thi de er mare Guld værd.

Henrich. See, velkommen tilbage!

Stubenstrup. Tak, min hiart Fetter! Gid a kunde have Jer altiid hos mig.

Henrich. Veed I hvad, jeg vil logere her i Huset, saa længe Fetter er i Kiøbenhavn; thi det kommer mig paa eet ud.

Stubenstrup. Ach, det var kosteligt. A bekiender, at lille Fetter er i alle Maader, som han mig er beskreven. Vi kand ligge i eet Kammer og i een Seng sammen.

Henrich. Ja nok, saa skal jeg betale den halve Leye.

Stubenstrup. Saa sparer vi begge en Dalers Penge derved. Men hør, min hiart Fetter, I maae flye mig fat paa en Mand her i Byen, som heder Skyldenborg. Drollen skal splide den Kaal ad, hvis han ikke betaler mig til yderste Skierv. A skal vise ham, at a heder Niels Henningsen Stubenstrup. Hvorledes er det fat med den Mand, er han kommen til Agters?

Henrich. Ney, jeg veed, at han har paa en Sted 4000 Rixdaler staaende; kunde Monfrere faae Assignation paa samme Mand, eller at samme Mand vilde lade transportere Gielden paa sig og give Monfrere Prioritet i en af sine Gaarde derfor, da bleve Pengene staaende paa et sikkert Sted.

Stubenstrup. Hvad heder den Mand?

Henrich. Han heder Lars Andersen, en af de beste og vederheftigste Mænd i Byen.

Stubenstrup. A har hørt tale om den Mand; gid kuns han stod mig for Pengene.

Henrich. Vil Fetter kuns ikke bekymre sig derom; det skal have sin Rigtighed. Lad os nu gaae ind!

ACTUS III.

Scen. 1.

Børsen præsenteres, hvor efterhaanden kommer Kiøbmænd ind, først

En Kiøbmand og en Jøde med et Skiæg.

Kiøbmanden. Jeg seer, her er ingen Folk kommen endnu. Jeg skulde have nogle Croner mig tilvexlet; men gid Fanden give dem elleve og et Qvart pro Cento. Jeg kommer heller at søge om Dilation til i Morgen eller i Overmorgen; thi saa haaber jeg, Prisen vil falde. Men der seer jeg en Jøde; jeg maa høre engang, hvad han begiærer. Serviteur, Monsieur! Har han ingen Croner at vexle?

Jøden. Nai Monsieur! jeg tror ikke, at jeg har nogen. Vilde han sonsten have mange?

Kiøbmanden. Fire Tusind Rixdaler.

Jøden. Jeg har selbst ingen itzund, Monsieur! men maaskee jeg kunde skaffe ham welke hos en god Ven for halvtolvte pro Cento.

Kiøbmanden. Halvtolvte pro Cento? Det er jo Jødisk.

Jøden. Ja, jeg er og en Jøde. Ich will ihm sagen, Monsieur! Coursen er elleve og en Qvart; nu maa jeg jo i det ringeste have en Qvart for min Umag.

Scen. 2.

Kiøbmanden. En anden Kiøbmand. Jøden.

1. Kiøbmand. Ney, vi betakker os; saalænge som her er Christne i Landet, handler vi ikke med Jøder. See der seer jeg en god ærlig christen Kiøbmand. Hør, min Herre, har han ingen Croner at vexle.

2. Kiøbmand. Jo, til Tieneste.

1. Kiøbmand. Hvad tar han pro Cento?

2. Kiøbmand. Tolv Rixdaler.

1. Kiøbmand. Da kand jeg faae dem hos en anden Jøde for elleve.

2. Kiøbmand. Kand nok være.

1. Kiøbmand. Jeg seer da, her er værre at handle med christne Jøder; jeg maa hen til den anden igien. Hør, Smautz! lad mig da faae nogle af Jeres Croner.

Jøden. Mit Navn er Moses, min Herre! Jeg er kein Smaus, jeg er en Portugiser-Jude. Will Herren sonsten mit mig hiem gaaen, kand han nogen faae, men intet geringer.

1. Kiøbmand. Ja, lad os gaae da.

2. Kiøbmand blir tilbage. Før end jeg vexler mine Croner for ringere end 12 pro Cento, for skal de smuk blive liggende. Jeg meener, jeg skal nok faae dem udpiint, naar det Ostindiske Skib skal bort.

Scen. 3.

Skyldenborg. Kiøbmanden.

Skyldenborg. Serviteur, Monsieur! Jeg skulde have nogle Penge i en Hast; jeg vilde gierne give dobbelt Rente, om Monsieur vilde laane mig et Tusind Daler.

Kiøbmanden. Vil min Herre give mig 12 pro Cento, skal han faae nogen.

Skyldenborg. Ja hiertelig gierne, om det var 14; ikke fordi jeg trænger saa meget, men jeg kand giøre i en Hast en stor Gevinst derpaa.

Kiøbmanden. Ja. naar Monsieur skaffer Pant, Caution eller Endossement, skal han gierne faae, om det var end 2000.

Skyldenborg. Monsieur! jeg vil give ham min Vexel. Han kiender mig nok, at jeg er en honnet Homme.

Kiøbmanden. Ney, Monsieur! jeg maa tage mine Ord tilbage; nu erindrer jeg, at jeg ingen Penge har.

Skyldenborg. Monsieur! jeg vil give 16 pro Cento.

Kiøbmanden. Det er, min Troe, mit Alvor, min Herre! at jeg har ingen.

Skyldenborg. Kom an, jeg vil give ham 20 og betale Lagien forud.

Kiøbmanden. Jeg svær paa, at jeg har ingen. Adieu!

Scen. 4.

Skyldenborg alleene.

Gid du aldrig faaer nogen da. Jeg veed aldrig, hvorledes jeg skal rede mig ud fra den 11te Junii, uden Henrichs Forslag vil lykkes; men Forslaget er saa dristigt, at jeg tvivler om, det kand gaae for sig. Jeg faaer lade ham raade; thi han bliver vreed, naar jeg disputerer ham imod. Forslaget er dette, at min Kammerat Jens Trækholt gir sig ud for Lars Andersen, en af de rigeste Mænd her i Byen, ladend, som han skal levere til mig ligesaa mange Penge, som jeg er Studenstrup skyldig, transporterer Gielden paa sig og giver ham første Prioritet i Raadhuset derfor. Jeg spurte, da jeg hørte det Forslag, om han var bleven gal; thi det er for dristigt at bruge end i Comoedie. Men han svarede: Herre, naar J eftertænker to Ting, først Personens Dumhed, for det andet den Tilliid, han har til mig som sin Fetter og beste Ven, da er det meget giørligt. Nu er han hen at besee Raadhuset, som han tager for Lars Andersens Huus. Jeg venter med Smerte paa min Kammerat; thi han lovede ..... See, der er han!

Scen.5.

Skyldenborg. Trækholt.

Skyldenborg. Hvorfor bier J saalænge, Monfrere?

Trækholt. Nu slog Klokken først halv Tolv. Men hvor er Taassen?

Skyldenborg. Han er hen med Henrich at see paa det Huus, som J skal sætte ham i Pant.

Trækholt. Hvilket Huus bliver det?

Skyldenborg. Det bliver Raadhuset.

Trækholt. Ha, ha, ha!

Skyldenborg. Holdt J kuns gode Miner, og lad Henrich raade. See der kommer de begge!

Scen. 6

Personerne af forrige Scene gaaer og spadserer frem og tilbage.

Studenstrup og **Henrich** kommer ind.

Studenstrup, taagende om sig. Hillemænd, hvilket Huus er ikke denne Børs!

Henrich. Ja, det er en skiøn Bygning, og her er i disse Boder, Monfrere seer indenfor, at bekomme alt, hvad forlanges.

Studenstrup. Kunde jeg faae mig et got Rør, saa vilde jeg nok spendere en Marks Penge eller tre derpaa.

Henrich. Ach, Monfrere kand intet smukt Rør faae under 6 Rixdaler.

Studenstrup. Gud bevare mine 6 Rixdaler. Ney, det er da best at slaae den Tand ud; thi Penge er ikke at skiemte med i disse Tider.

Henrich. Vil Fetter ikke have noget andet Galanterie?

Studenstrup. Jeg vilde nok have en af de smaa Træ-Fugle med Fløyter i Rumpen til at forære min yngste Broder Christopher, naar jeg kommer hjem, om de ikke kom for høyt at staae. Men hvem eyer disse Skilderier, her staaer paa Veggen?

Henrich. De ere tilkiøs om Monfrere er Liebhaver. Sagte. Hillemænd, kunde jeg faae ham til at kiøbe Skilderierne, som hører Børsen til, var det artigt nok.

Studenstrup. Ney, Fetter! de seer saa gammelbags ud.

Henrich sagte. Ney, Skam faae han heller.

En Dreng kommer ind med Bøger under Armen. Kiøber J smukke Bøger, Mussiø: Altiid være vel tilfreds, aldrig være vel tilfreds?

Studenstrup. Har du ikke Per Paarses Krønike? Jeg er en stor Elsker af Krøniker, Fetter! Jeg har Saxo Gramatica og Arendt Hvitfeldts Krønike tilforn; men jeg holder mere af Per Paarses Krønike, thi der er ingen Kaaberstykker i de andre.

Drengen. Ja, her er en Per Paars.

Studenstrup. Hvad skal den koste?

Drengen. Fire Mark.

Studenstrup. Gid du faaer en Ulykke med dine 4 Mark; vil du have 8 Skilling?

Drengen gaaer bort og byder Bøgerne om til de andre, som gaaer og spadserer.

Studenstrup. De Karle kaste paa Nakken ad 8 Skilling. Det er mare alt, hvad den Bog er værd; thi der er nok en Hob Løgn derudi. De siger ellers, at den Per Paars skal have været en skikkelig Mand; Skam faae dem, de maatte lade Manden ligge i Ro i sin Grav. Hvad nu Fetter, er J ikke vel? Sveden staaer Jer af Panden.

Henrich. Lad os ey tale mere om den Bog, Fetter! Jeg faaer ont deraf; thi ingen Tyrk kunde skrive saaledes om Bacalaureer og Magistrer, som han har skrevet. Hvad synes ellers Fetter om Lars Andersens store Gaard paa Torvet?

Studenstrup. Det var et skiønt Hus nok, Fetter! men det var saa underlig bygget.

Henrich. Det Huus kand jeg forsikkre Monfrere ikke blev soldt under 20000 Rixdaler. Han har selv ladet det bygge; men jeg tør ikke sige med 30000 Rixdaler.

Stubenstrup. Det er et Under, at man vil iætte saa meget i en Bygning.

Henrich. Ach, hvad meener I, Lars Andersen agter 30000 Rixdaler? Ikke mere end Monfrere 10 Rixdaler.

Stubenstrup. Ja, vi har nok hørt Tale om Lars Andersen i Jylland; vil han paatage sig Gielden og svare mig Renterne, har jeg intet uden hans Haand nødig.

Henrich. Det er sandt nok, Monfrere! men jeg er for at gaae den sikkerste Vey. En anden her i Byen torde ikke begiære Pant af ham; men Monfrere kand foregive, at han er fremmed, saa gaaer det an. Jeg kand ikke hielpe Monfrere her uden med gode Raad; thi mine Vilkor ere ikke, at jeg kand aftiene den Høflighed, jeg har nydt af hans Forældre, med andet.

Stubenstrup. Ach, min allerkiæreste Fetter! et got Raad er bedre end Penge.

Henrich. Jeg tilstæder da ikke Monfrere, at I tar imod hans Forsikkring, uden han gir Jer Prioritet i den store Gaard paa Torvet; thi hans Forældre vil jo, at Pengene skal sættes paa Prioriteter.

Stubenstrup. Ja, Monfrere maa giøre deri, som han lyster. Men jeg staaer og tænker paa en Ting, hvorfore vi, som ere Fettere, skal sige I til hinanden.

Henrich. Det er sandt nok; lad os da som Brødre herefter sige du til hinanden.

Stubenstrup. Ja, hvad andet? De kysser hinanden.

Henrich. See, der gaaer, min Troe, Lars Andersen; see, hvor han gaaer og speculerer.

Stubenstrup. Ja, jeg vil tiene dig, Monfrere! saadan Mand har tusind Sager i sit Hoved, især ved 11te Junii Tider. Jeg ved ikke, om jeg tør tale ham til; Monfrere er nok saa god at giøre det for mig.

Henrich. Ydmygste Tienere, min Hr. Andersen! Jeg vilde gierne fornemme, om Monsieur Skyldenborg ikke har nogle Penge til gode hos ham.

Trækholt. Ja, jeg troer; men hvad kommer det Jer ved?

Henrik. Jo, min Herre det er os anliggende at vide.

Trækholt. Nu har jeg ingen Stunder at tænke derpaa; I kand tale mig til en anden Tiid.

Henrich. Ach, min Herre! eftersom jeg har den Lykke, at finde ham saa tilig paa Børsen, førend der kommer flere Folk, saa vil jeg ydmygst bede, at han vil høre mig lidt. Denne unge Person, som min Herre seer, har 3000 Rixdaler at fordre hos Monsieur Skyldenborg, som han vil opsige for at sætte dem ned paa et sikkere Sted, eftersom Renterne i nogle Aar ikke har været betalt i rette Tider; vil nu min Herre Andersen være af den Godhed at transportere Gielden paa sig, saa stode Pengene sikkere.

Trækholt. Ey, jeg vil ikke have dermed at *bestille; jeg flyer* Monsieur Skyldenborg sine Penge, og saa er det ude. Hvad heder ellers denne unge Person?

Stubenstrup. A heder Stubenstrup og er Henning Nielsens Søn.

Trækholt. Nu, er I Henning Nielsens Søn? Jer Far er en smuk Mand; jeg vil giøre for hans Skyld, hvad jeg kand.

Stubenstrup. Skyldige Tienere! Mine Forældre skal nok stræbe at forskylde hans Høflighed.

Trækholt. Ey, Bagatelle! Havde man kuns sat paa Monsieur Skyldenborg, saa skulde vi snart giøre det klart. Jeg troer, han gaaer der; jo, det er han. Hør, Monsieur Skyldenborg, et Ord! Denne unge Person har faaet at vide, at I skal have nogle Penge hos mig, og saasom han har Penge at fordre hos Monsieur, som han vil sætte ned paa et andet Sted, saa har jeg lovet, at de maa blive staaende hos mig, at jeg skal blive hans Debitor. Ja, Monsieur! det hielper ikke at han blinker med Øynene. Jeg er en ærlig Mand, som ingen Hocus-Pocus veed af at sige; tilmed har jeg lovet at tiene denne unge Person derudi for hans gode Forældres Skyld.

Skyldenborg. Hvem siger, at jeg blinker med Øynene? Havde min Herre sagt det paa et andet Sted, saa . . .

Trækholt. Hvad vilde I giøre? Meener I, at jeg lader mig kyse af strammererede Klæder? I kiender maaskee ikke Lars Andersen ret!

Skyldenborg. Jo, jeg veed, at han er en rig Mand; men for Resten . . .

Trækholt. Hvad vil I sige med det for Resten?

Henrich gaaer dem imellem. Ach, min Herre Andersen! han ivrer sig ey; betænk, at det er Børsen, vi ere paa!

Trækholt. Det er sandt, som I siger. Hør, Monsieur Stubenstrup, I skal faae Jere Penge hos mig.

Skyldenborg. Jeg er jo Mand for at betale ham dem selv.

Henrich. Ney, han er ikke fornøyet dermed; hans Forældre vil heller have Monsieur Lars Andersen til Debitor. Det kommer jo Monsieur paa eet ud, naar han agter at betale.

Skyldenborg. Det giør vel saa; men jeg kand ikke fordrage, at man vil tvivle paa min Ærlighed.

Stubenstrup. A tvivler intet om hans Ærlighed; men mine Forældre vil saa have det.

Skyldenborg. Vel an da, jeg er fornøyet. Naar Børs-Tiden er ude, kand vi gaae hiem og giøre det klart.

Henrich. Men jeg vilde tale noget med Monsieur Andersen, om han ikke vilde fortryde derpaa. Monsieur Stubenstrup er forsikkret om, at hans Penge ey kand være i bedre Hænder end hos ham; men han har Ordre af sine Forældre at tage Prioritet i en Gaard derfor.

Trækholt. Ja, saamænd, han kand faae Prioritet i min store Gaard paa Torvet.

Stubenstrup. Det er kosteligt; a har seet den Gaard, den har vel kostet meer end een Daler at bygge.

Trækholt. Nu maa jeg forlade dem lidt, I gode Mænd, til Børs-Tiden er ende. Adieu!

Scen. 7.

Den rette Byrs-Tiid forestilles, og føres da ind paa Theatrum saa mange, som man kand affted komme; nogle helde med Hovedet, andre true, andre klamres, andre ere glade, andre bedrøvede og vrie Hænderne. Personerne kand tale, hvad de vil; thi man hører kuns Lydet. Adskillige smaa Drenge kommer ind med Placater og nye Viser, som de sælger. Endelig gaaer en efter anden bort, efter at den Svarm har varet et Qvarteer, indtil de forrige Personer ere alleene, hvilke ogsaa gaaer bort tillige.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Stubenstrup alleene.

Ha, ha, ha! jeg tænkte nok, at det vilde gaae saaledes; min Svoger er gandske jaloux. Jeg tilstaaer, var det ikke for Svogerskab Skyld, saa giorde jeg ham til Hanrey; thi Konen er en af de yndigste og behageligste Koner, som nogen vil see for Øyne. Jeg merker ogsaa, at hun er tam nok, saa det skulde ey koste mig megen Umage; thi hun har aldrig Øynene af mig, og det første hun seer mig, sukker hun, som Siælen skulde gaae af Livet. Jeg er ey heller meer af Stok og Steen end en anden og betienber gierne, at hvis . . . Men der er min Fetter Niels Christensen; jeg maa høre, om han har merket noget deraf.

Scen. 2.

Stubenstrup. Henrich.

Stubenstrup. Serviteur, Monfrere, hvor kommer du fra?

Henrich. Jeg kommer fra vor Svigerske; du er lykkelig, Monfrere!

Stubenstrup. Hvi saa?

Henrich. Du est lykkelig.

Stubenstrup. Hvori bestaaer den Lykke?

Henrich. Madamen er gandske forlibt i dig.

Stubenstrup. Har du ogsaa merket det?

Henrich. Jeg har baade merket og hørt det af hendes egen Mund.

Stubenstrup. Du har Pokker heller.

Henrich. Hendes Miner komme mig vel i Førstningen noget underlig for; jeg kunde dog umuelig tænke, at den ærbare Kone skulde være forlibt. Men da jeg gik nyelig forbi hendes Kammer, hørte jeg en Sukken og Hylen, som en Steen maatte græde ved; da jeg gik lidt nærmere, hørte jeg, at det var min Svigerske, og at hun repeterede Monfreres Navn over 10 Gange. Ach, min allerkiæreste Stubenstrup, sagde hun, gid dit Hierte var saaledes henvendt til mig, som mit er til dig. Ach, ulykfalig var den Tiid, jeg fik dig at see. Og andet mere. Jeg blev gandske bestyrdset derved; thi jeg kand sværre Monfrere til, at i de 8 Aar, jeg har kiendt hende, jeg aldrig har fornummet ringeste Anfegtning hos hende, hvorvel hun har havt mange Tilbedere. Men Monfrere har en sær lykkelig Stierne paa Himlen; dog jeg kand sige det, at hvis jeg var et Fruentimmer, blev jeg og forlibt i dig, thi du er baade vel skabt og desforuden har extraordinaire smukke Manerer, saa at der vil meget til at staae saadan en Person imod.

Stubenstrup. Jeg negter ikke det, Monfrere! at jeg jo har ført mange Fruentimmer i Fristelse . . . Men hvad vil den Pige her?

En Pige. Her er et Brev, som en leverede mig til Monsieur og begiærte Svar. Gaaer lidt til Side.

Stubenstrup læser Brevet høyt: Monsieur! jeg skulde aldrig bildet mig ind, at noget Menneske i Verden skulde have kundet foruroelige mit Sind saaledes, at jeg skulde overtræde den Modestighed, som hidtil har været min Hoved-Dyd, at anmode en fremmed Person om Kiærlighed. Men ach, lad os ikke trodse formeget med vore Dyder. Jeg har bildet mig ind at være mere fuldkommen end andre Mennesker; men Monsieurs Skabning og angenemme Manerer har uddrevet al Ærbarhed af mig og optændt saadan Ild i mit Hierte, at det i kort Tiid vil fortæres, hvis Monsieur ved et behageligt Svar ikke vederqvæger det igien. Jeg forbliver etc. Abelone, Jacob Pedersens. P. S. Jeg beder, at Brevet maa strax rives i Stykker.

Henrich. Hillemænd, var det ikke sandt, som jeg sagde? Hvad vil du nu svare?

Stubenstrup. Jeg kand ikke svare, Monfrere! thi min hele Krop skielver.

Henrich. Ja saa, est du allerede saa slagen?

Stubenstrup. Vil ikke Monfrere svare i mit Navn? Jeg kand nok stile et Brev saa vel som nogen; men nu kaager mit Blod saaledes i mig, at jeg kand ey have Stadighed til at skrive Svar. Min hierte Monfrere! skriv, at jeg er 10 Gange saa meget forlibt i hende . . . Men der kommer mare Svoger selv; lad os gaae op paa vor Kammer at skrive Brevet! Han river hendes Brev først i Stykker.

Scen. 3.

Jacob alleene.

Alting gaaer, som vi vil have det: en af Mamesellerne er min Kone og spiller sin Person, saa det er en Lyst at see hende; han er forlibt og vil gøre mig til Hanrey, da jeg dog aldrig har været gift; jeg er jaloux over min Kone, hvorvel jeg aldrig har havt nogen; Henrich holder gode Miner som en gammel igiennemgaaen Skielm bør at giøre; med et Ord at sige, her spilles en Comoedie, som kand blive artig nok, hvis ingen røber os. See, der er Henrich.

Scen. 4.

Jacob. Henrich.

Henrich. Nu, hvor gaaer det, Svoger? Er det sandt, at du est saa jaloux?

Jacob. Gid du faae Skam baade med dit Svogerskab og Fetterskab. Men, Henrich, jeg er bange for, at naar denne Historie blir engang siden aabenbaret, at det vil gaae os ilde.

Henrich. Det kand ikke aabenbares, uden saa er, at vi røber os selv. Ellers, i Fald den blev aabenbaret, hvad vil det da sige? Jeg reder mig nok derfra, og du kand ikke meer end blive hengt. En stor Ulykke! Ligesom det skulde skille dig meget, enten du blev hengt i Dag eller i Morgen.

Jacob. Efterdi det ikke kand skille meget, om

vi bliver hengte i Dag eller i Morgen, saa haaber jeg, du for gammel Venskab Skyld lar dig henge for mig.

Henrich. Ney, Jacob! jeg vilde gierne overleve dig for at giøre din Gravskrift, hvilken skulde blive saadan: Her henger Jacob Christophersen, fordum vel meritered Vert udi Paradiis, udi sit Alders fyrretyvende Aar. Hvis du vil vide, hvorfor han ikke blev hengt tilforn udi sit tyvende, da svares, at Fanden frier længe sin Mand. Saaledes forestillet den Afdøde til Ære af hans høytbedrøvede efterladte Ven. Henrich Larsen fecit.

Jacob. Nu nu, Henrich, du er alt for grov.

Henrich. Ey, Jacob, jeg veed, du kand forstaae Skiemt.

Jacob. Alting med Maade!

Henrich. Var du ikke min gode Ven, saa skiemtede jeg ikke saaledes.

Jacob. Jeg kand nok forstaae Skiemt, naar man kuns ikke vil tale paa mit ærlige Navn og Rygte.

Henrich. Det er sandt nok; thi Verterne udi Paradiis har altiid været skikkelige Folk. Men, Jacob, veed du nu, hvad Taassen giør?

Jacob. Ney!

Henrich. Han svarer paa Mammesellens forlibte Brev, meget bevægeligen.

Jacob. Ha, ha, ha! See, der er hun!

Scen. 5.

Lucretia. Jacob. Henrich.

Lucretia. Jeg har faaet et Brev i Dag, som er Guld værd. Nu er Spillet vundet.

Jacob. Hvad svarede han?

Lucretia. Ey, det er ikke andet end Engler for og bag.

Jacob. Kand du nu kuns holde videre Miner?

Lucretia. Hvilken Snak! ligesom jeg ikke er vant til Handverket. See, der kommer han!

Scen. 6.

Studenstrup. Henrich. Jacob. Lucretia.

Studenstrup. Serviteur, Svoger! Nu er jeg ret fornøyet i mit Sind; thi jeg har faaet mine Penge af en urigtig Mands Hænder i en andens, som jeg ikke med Besværlighed skal kræve Renterne af.

Jacob. Hvem er den Mand, Svoger?

Studenstrup. Det er Lars Andersen.

Jacob. Ja, han er god nok. Gid jeg havde en Tønde Guld staaende hos ham.

Studenstrup. Han har derfor givet mig Forsikkring i sit store Huus midt paa Torvet. For alt dette har jeg at takke min Fetter Niels Christensen; hvor finder man mange slige Fettere?

Henrich *tar Verten til Side.* Hør, Svoger! I skal ikke kunde troe, hvilke brave Folk Studenstrups Forældre ere, og hvilket Navn de har indlagt sig; thi for 20 Aar siden havde de hverken, hvad de skulde bide eller brænde, saa at alle deres Naboer foragtede dem; nu derimod har de ved deres Fliid og Vindskibelighed bragt det saa vidt, at alle deres Naboer ere blevne Prakkere, og de har trækket alle Pengene til sig. *Medens de taler sammen, staaer Studenstrup og hvisker med Mammesellen. Jacob seer sig tilbage og lader, som han er vreed derover. Henrich trækker hans Hoved til sig og continuerer sin Tale.* Henning Studenstrups første Opkomst, Svoger! var denne: Han kiøbte sig Tiid efter anden en Hob Processer til; da han vandt den første, fik han Penge udi Hænderne at vinde de andre med. *Jacob seer sig om og blir vaer, at Studenstrup kysser paa Mammesellens Hænder; stamper i Gulvet af Vrede. Henrich vender ham om igien.* Jeg siger ikke dette, Svoger! af nogen Partiskhed; thi omendskiønt de vare mig aldrig paarørende, gav jeg dem dog det samme Vidnesbyrd. Summa Summarum, de vinder een Proces efter en anden, hvor vanskelig de end vare, saa at alle Folk havde saadan Respect og Estime for Studenstrup, at omendskiønt de havde de allerreneste Sager, saa dog lode de for en ringe Ting falde deres Paastand, førend de vilde gaae til Tinge. Synes Jer ikke, Svoger, at det var en heel Hob af en ustuderet Mand? *Jacob løber hen og lader, som han hvisker Mademoisellen en Diævel i Øret. Henrich trækker ham tilbage.* Summa Summarum, Svoger! da han var bleven en Mand paa 10000 Rixdaler, slog han sig til Handel; men meener I, at det var med at rede i Skibs-Parter, at forskrive fremmede Varer for at sælge dem igien, at drive Vexel-Handel eller andet, som er Hazard ved? Jo, jo! Henning Studenstrup var klogere end saa. *Jacob lader, som han vil derhen igien. Henrich trækker ham tilbage.* Summa Summarum, han gik den sikkre Vey, Svoger! han slog sig til saadan Handel, som var vis Gevinst ved, men ingen Hazard; han laante aldrig en Skilling ud uden Pant, og det med de Vilkor, at hvis de ikke løsede Pantet inden vis Tiid, skulde det forfalde til ham, saa at hans Huus var anseet og er endnu denne Dag anseet som et Assistentz-Huus for fattige Folk, som trænger i en Hast, at de kand faae Penge, naar de kuns alleene vil sætte Pant. *Jacob blir uroelig igien, og Studenstrup leer, saa han holder paa sin Mave.* Summa Summarum, allerkiæreste Svoger! han holdt Auction engang om Aaret paa slige Panter; og var det allerartigste, at undertiden de samme Folk, som havde eyet Pantet, kiøbte det tilbage for dobbelt saa meget, som det var pantsat for.

Jacob. Er denne Snak ikke snart til Ende?

Henrich. Summa Summarum, det var at ønske, at andre vilde efterfølge Studenstrups Exempel og føre saadan forsigtig Handel, saa havde mange mere til Beste, end de har. *Jomfruen gaaer ud og vinker ad Studenstrup.*

Scen. 7.

Studenstrup. Jacob. Henrich.

Jacob. Hvad var det for en Hvisken, Svoger havde med min Kone?

Studenstrup. Intet, uden at hun spurte mig om mine Forældre. Jeg troer ikke, Svoger har Tanker om mig, at jeg skulde tale andet med hende end det, som enhver maatte høre.

Jacob. Ney mænd, jeg har endelig alt for gode Tanker om min Kone, at jeg skulde have hende mistænkt.

Henrich. Og jeg lover for min Fetter Studenstrup; thi han er Kydskheden selv.

Studenstrup. Jeg vil ikke rose mig selv;

men ingen af de Studenstrupper er synderlig springsk.

Henrich. Ney, det er, min Troe, vist, det kand du nok sige høyt, Monfrere! thi jeg har aldrig kiendt slige Folk som i din Familie; alle de, jeg har kiendt, omgaaes Fruentimret ikke anderledes, end de omgaaes Mandfolk. Men jeg veed ikke, om det just er en Dyd at være saa kaaldsindig.

Jacob. Ey, Svoger! jo vist er det en Dyd, en af de største Dyder. I maa ikke prække anderledes for unge Mennesker.

Henrich. I har Ret, Svoger! man maa ikke tale anderledes for unge Mennesker; men man maa altiid undtage Monfrere Studenstrup, thi om man prækede hele Aaret for ham, saa blev han dog aldrig bevæget til Kiærlighed. Vare alle unge Mennesker af den Natur, saa beholdt hver ærlig Mand sin Kone i Roe. Hvor Naturen er god hos et Menneske, Svoger! saa er det ikke let at forføre nogen, ligesom naar Naturen er ond, saa hielper ingen Formaninger til det Gode.

Studenstrup. Man har vist et Latinsk Ordsprog derpaa; det kand du sige os, Monfrere! som har studeret. Hvorledes er det? Jeg har hørt det 10 Gange. Det er gandske gemeent.

Henrich. Det heder paa Latin, Monfrere: Gaudeamus igitur, post molestum sumus.

Studenstrup. Ney, mig synes, det er ikke saa.

Henrich. Ja, Monfrere! Latinen er meget riig; man kand sige en Ting paa mange Maader. Man kand ogsaa give det paa en anden Maade, nemlig: Parva Scintillula habet contemtula nos habebat humus.

Studenstrup. Forlad mig, jeg maa op paa mit Kammer at skrive et Brev med Posten.

Scen. 8.

Henrich. Jacob.

Henrich. Gid han faae Skam, hvor beængstet han giorde mig med at spørge mig om Latin.

Jacob. Ha, ha, ha! Men hvorfor skal vi bruge alle disse Omsvøb?

Henrich. Det er gandske fornøden, Jacob! thi jo mere du stiller dig jaloux, jo mere forlibt blir han. Veedst du nu, hvad du skal giøre videre? Saa snart du hører hende hoste paa Studenstrups Kammer, hvilket er Signalen, skal du bryde ind med tvende Vidner, og da skal vi bringe ham i saadan Beængstelse, som han ikke har været udi sin Lives Tiid. Kom, lad os strax gaae!

ACTUS V.

Scen. 1.

Jacob. To Vidner.

Jacob *gaaer hen til Døren og lurer.* Hør I vel, I gode Mænd, naar jeg giver et Vink, saa bryder ind tillige med mig. *Han vinker ad dem, de bryder samtlige ind og kommer udtrækkende med Studenstrup.* Ey, du utaknemmelige Skarn! skal jeg saaledes blive lønnet for min Høflighed, at jeg har taget dig ind i mit Huus og beviist dig alt Got? See her, *trækker sin Kaarde,* jeg skal vise dig, hvad det har at betyde at ville beskiæmme en ærlig Matrone.

Scen. 2.

Henrich. Studenstrup. Jacob. De to Mænd.

Henrich. Hey, hvad er her paa Færde? Hvad giør Svoger? Vil I myrde en brav Mands Barn og Jer egen Paarørende udi Jer eget Huus?

Jacob. Slip mig, Svoger! Jeg giør ellers en Ulykke paa jer alle.

Henrich. Ach, min allerkiæreste Svoger, betænk dog, hvad I giør!

Jacob. Betænk mig hid og betænk mig did, han skal opoffres, og er min Hustrue skyldig, skal hun døe tilligemed. Slip mig, siger jeg!

Henrich. Hvad er da skeet, min allerkiæreste Svoger?

Jacob. Han har villet besmitte min Ægteseng. Slip mig, hey, hu! *Henrich brydes saalænge med ham, til han faaer Kaarden af hans Hænder.* Hey, Gevalt, Gevalt! I gode Mænd skal vidne, hvad som er passeret; kand jeg ikke hevne mig selv, saa skal Lands Lov og Ret hevne mig.

Scen. 3.

Lucretia. Henrich. Studenstrup. Jacob. To Mænd.

Lucretia *med Haaret over Øylene.* Hvor er den Skielm? Lad mig faae fat paa ham. Er det at handle med en ærlig Matrone? *Studenstrup kryber bag Henrich.* Jeg skal see hans Hierte-Blod. Meener han, at jeg er en Sliøge? Hvor blev han af? Ach, jeg døer, dersom jeg ikke strax faaer Hevn. Ha, lad . . . Er du der? *Hun fatter ham i Haaret og tumler ham lystig om; Henrich kommer imellem og skiller dem ad; de 2 Mænd holder paa Jacob.* Ey, lad mig dog faae Hevn paa ham!

Henrich. Ey, min hierte Svigerske! vi ere alle Mennesker. I maa pardonere et ungt Menneske.

Lucretia. Lad mig rive hans Øyne ud!

Henrich. Ey, Svigerske! han har forseet sig og bekiender sin Feyl.

Lucretia. Bekiender sin Feyl! Er det nok? Ney, han skal aldrig komme levende af Stedet.

Jacob. Du giør Ret, Kone! riv Øynene ud paa den Hund. Slip mig, Karle, siger jeg!

Henrich. Fetter, spring ud i det Kammer og slaae Dørren til! *Studenstrup løber bort.*

Scen. 4.

Jacob. Lucretia. Henrich. To Mænd.

Jacob. Ha, ha, ha! Det gaaer skiønt; nu har vi ham dygtig i Knibe. Hvad skal nu giøres videre, Henrich?

Henrich. Der skal strax paa staaende Fod formeres ham en Proces, ikke for Alvor, men for at føre ham videre i Beængstelse.

Lucretia. Giorde jeg ikke min Rolle vel?

Jacob. Du est en habile Pige, du har giort et Mesterstykke.

Henrich. Gaaer I nu allesammen bort og faaer tvende gode Venner til Beskikkelses-Mænd, medens jeg faaer ham herud igien. *De gaaer bort.*

Scen. 5.

Henrich. Studenstrup.

Henrich. Luk op, Monfrere!
Studenstrup. Faae han Skam, der gior.
Henrich. De ere alle borte, og jeg er alleene.
Studenstrup. Jeg er bange de kommer tilbage.
Henrich. De kand ikke komme tilbage, jeg har lukket Slaabden for Dørren.
Studenstrup kommer frem. Ach, jeg er saa bange, Monfrere, at de kommer igien.
Henrich. Vil Monfrere ikke troe mig paa mine Ord? Har jeg vel forskyldt, at du skal have Mistillid til mig?
Studenstrup. Ach, ney, Monfrere! du har giort, som ingen Broer skulde giøre imod en anden.
Henrich. Ja, jeg har vovet mit Liv for dig; men det vil intet sige, naar jeg seer, at du skiønner derpaa. Jeg skal videre staae dig bi til det yderste som en troe Broer og Fetter. Studenstrup tar ham om Halsen og græder. Henrich græder ogsaa.
Studenstrup. Ach, Monfrere! hvorledes skal jeg rede mig ud af denne Ulykke.
Henrich. Ja, jeg veed, min Troe, ikke; jeg er gandske raadvild og saa fortumlet i mit Hoved, at jeg sandser hverken Dag eller Dør. Jeg har skikket Bud efter Knud Procurator, som er en snedig Mand, for at høre hans Raad.
Studenstrup. Men kand Monfrere ikke hielpe mig til at flye i en Hast af Byen?
Henrich. Jo, jo! det første Svoger Jacob giorde, det var at slaae Gade-Dørren igien, at du ikke kand komme ud.
Studenstrup. Ach, ach, jeg elendige Menneske! saa er jeg da om en Hals. Men min, hierte Fetter! hvor kunde det komme sig, at Madamen handlede saa ilde med mig, da hun dog selv anmodede mig om Kiærlighed?
Henrich. Monfrere! du est noget eenfoldig. Hun maatte jo stille sig saaledes an for hendes Mands Skyld, for at frelse sin Ære og maaskee sit Liv. Jeg talede siden med hende udi Eenrum; da græd hun som et Barn og bad mig undskylde sig. Men hvad vil disse Mænd?

Scen. 6.

To Beskikkelses-Mænd. Henrich. Studenstrup.

To Mænd. Her skal vist være en ung Person ved Navn Studenstrup?
Henrich. Hvad vil I ham?
To Mænd. For at give ham Kald og Varsel at møde for Bye-Tinget at svare imod de Beskyldinger, som Jacob Christophersen gior imod ham. Det er vist denne Person. Hør, Monsieur! vi ere hidskikkede for at lade ham vide, at han møder om 8 Dage ved 9 Slet paa Bye-Tinget for at svare imod de Beskyldinger, Jacob Christophersen, Borger og Indvaanere her i Byen, har giort imod ham.
Henrich. Det er godt, I gode Mænd! De to Mænd gaae.
Studenstrup. Mig synes, det er saa passelig got.
Henrich. Beskikkelses-Mændene maa have et Svar. Det gior intet til Sagen, enten man svarer saa eller saa; det er dem nok, at de har forkyndet det.
Studenstrup. Ach, min hierte Monfrere! skulde man ikke kunde practicere sig bort?
Henrich. Ney, han har sat to Matroser ved Dørren at passe op, og i Fald du nu løb bort, saa blev Sagen værre.
Studenstrup. Ach, jeg elendige Menneske! det er en bedrøvet 11te Junii for mig.
Henrich græder. Ach, Monfrere, du kand ikke troe, hvor Hiertekleemt jeg er for din Skyld. De græder begge to.
Studenstrup. Men skulde jeg ikke kunde practicere mig bort?
Henrich. Ney, Monfrere! det gior ingen Gode at tænke derpaa. De græder igien.
Henrich. Men er det ikke min gode Ven Knud Procurator? Ach, Hr. Advocat, han kunde aldrig komme meer beleyligt! Her er en Skilling at fortiene.

Scen. 7.

Knud Procurator. Studenstrup. Henrich.

Knud. Serviteur, Monsieur Niels Christensen! Han skal have Tak, at han vil tænke paa mig og unde mig en Skilling at fortiene.
Henrich. Ach, Hr. Procurator, giør nu Jer Beste. Her er et ungt Menneske, som er geraadet i Ulykke; kan I redde ham, saa skal I raisonabelt blive betalt.
Knud. Hvori bestaaer da Sagen?
Studenstrup. At vilde komme Jacobs Kone for nær, Falill!
Knud. Og der er Vidner paa?
Studenstrup. Ja desværre.
Knud. Det er en Livs-Sag, om jeg ret erindrer. Jeg har Lov-Bogen med mig og skal for Sikkerhed Skyld kaste efter. See her er det, i den 6te Bog 13. Cap. 18. Art.: Hvo som har søgt at tage en Qvinde med Vold, skal straffes paa Livet, omendskiønt han ey har fuldkommet sit Forsæt.
Studenstrup. Ach, Hr. Procurator! skulde man ikke kunde practicere sig bort?
Knud. Ney, I skal have Tak, thi saa mistede jeg en Sag derved; vi lar ikke saadan Næringen gaae os af Hænderne. Men jeg skal ellers nok søge at dreye den Artikel om, hvorvel den er klar nok; jeg skal stræbe for ham som en ærlig Mand og mage det saa, at Monsieur skal slippe ved at blive kagstrøgen.
Studenstrup. Ach, ach, jeg elendige Menneske! ach, ach, skulde man ikke kunde practicere sig bort, Hr. Procurator?
Knud. Hører I ikke, Monsieur, at det ey kand lade sig giore! Skulde jeg lade saadan en vigtig Sag gaae mig af Hænder! Ney, da var jeg ikke værd at agere mere for nogen Ret. Jeg skulde jo holdes for et Skarn af andre gamle Advocater, som vil ærgre sig ihiel derover, at jeg som en ung Procurator begyndte alt at forlige Sager.
Henrich paa Knæe. Ach, Hr. Procurator! giør

Jer Beste. Mister min Fetter sit Liv, saa døer jeg og af Sorg. *Henrich hvisker til Knud.*

Knud. Som jeg siger, Monsieur Niels Christensen! forlad Jer paa mig som en ærlig Mand. Jeg kand ikke bie her længere; thi jeg har Sager at agere for 4re got Folk, som skal henges foruden Jer Fetter. Adieu!

Scen. 8.

Stubenstrup. Henrich.

Stubenstrup. Hvad Forhaabning gav han, da han gik bort?

Henrich. Den samme, som han gav Monfrere; thi han svoer for mig, at han ey kunde bringe det videre.

Stubenstrup. Ach Wee, ach Wee! men skulde man ikke kunde practisere sig bort?

Henrich. Jeg har sagt Fetter, at det er umuligt. En Ting vil jeg forsøge, om det kand gaae an, nemlig om det er mueligt at stille Svoger Jacob tilfreds med Penge.

Stubenstrup. Ach, hierte Fetter, forsøg derpaa!

Henrich. Tøv du kuns her saa længe, imedens jeg gaaer ind at tale med ham.

Scen. 9.

Stubenstrup. Henrich.

Stubenstrup *alleene.* Ach, Niels Christensen, du er mig en ærlig Fetter! Jeg vilde heller miste alle mine Sødskende end dig alleene. Du har beviist mig saadanne Velgierninger, saa jeg er skyldig at lade mit Liv for dig igien. Kommer jeg vel med Ære til mit Hiem igien, saa skal jeg, min Troe, hvert Aar skikke dig en stor Ost og tvende Skinker, ja jeg skal betroe dig at fordre mine Rentepenge ind næstkommende 11te Junii; thi jeg vil min Livs-Tiid ikke komme til Kiøbenhavn mere selv. *De klamres indenfor.* Ney, hør engang, hvor den hierte Mand klamres for min Skyld. Hvo veed, om Jacob tør ikke bevæges at lade sig forsone med Penge. *De kives igien.* Ney, hør engang, nu ere de haardt sammen. Ach, jeg er saa bange, at han kommer i Ulykke for min Skyld. *De kives igien.* Nu ere de vist nok i Haar sammen; jeg troer, han lader før sit Liv, førend han giver tabt. Nu stilles det noget igien, det tør blive got. *De kives stærkt igien.* Nu skeer der vist en Ulykke; hør engang, hvor Jacob hujer. Nu blir det stille igien, de taler gandske sagte; ach, gid han kunde bevæges. See, der kommer han tilbage! *Henrich tørrer Sveden af sig.* Ach, hiart Fetter! er der nogen Redning for mig?

Henrich. Ach, lad mig puste lidt Korn.

Stubenstrup. Vil Monfrere ikke have et Glas Brændeviin at forsætte den Iver med? Her staaer noget paa Bordet.

Henrich, Ja, lad mig faae et Glas. Ach, det hialp mig tilrette igien. Brændeviin er dog en ypperlig Ting, naar det blir brugt til Maade. Hør, Monfrere! du kand reddes med 500 Rixdaler.

Stubenstrup. Jeg har ikke mere end 200 i min hele Eye. Ach, ach, 500 Rixdaler, det er jo alt for haardt.

Henrich. Ja, jeg havde Arbeyd nok, førend jeg kunde bringe det dertil.

Stubenstrup. Hiart Monfrere! siig ham, at 200 Rixdaler er alt, hvad jeg kan bringe til Veye.

Henrich. Ey, ey, Fetter; jeg tør, min Troe, ikke tale derom for ham; han vilde spytte mig i mit Ansigt, om jeg giorde saadant Tilbud.

Stubenstrup. Kom an, jeg skal give ham 300 Rixdaler; men saa har a ikke en Skilling til Reysepenge.

Henrich. Jeg vil gierne forsøge. Nu skal jeg strax komme igien. *Gaaer ud.*

Stubenstrup. Ai har vel end et halv hundrede Rixdaler, men som er mine Reysepenge. Dem maa jeg holde paa, saalænge jeg kand. *De klamres indenfor.* Ney, hør engang, Drollen splide Jacob, om han vil lade sig sige. Ach, jeg er bange, at Resten kommer ogsaa til at springe. *De klamres igien.* Ja, de kommer vist nok til at springe. Ach, ach, min Fod skal aldrig komme over Belt meer. *De klamres igien.*

Henrich *kommer tilbage* Hey, Gevalt, Gevalt! Gid Fanden vove sig saadan mere; havde jeg ikke været saa rask paa Benene, saa havde han stukket mig ihiel. Hør, Fetter! her er kuns to Val, enten at underkaste dig Lands Lov og Ret eller give 400 Rixdaler?

Stubenstrup. Vil han da lade sig nøye med 400 Rixdaler?

Henrich. Ney vist; men jeg har lovet, at dine Kufferter skal blive tilbage for eet hundrede.

Stubenstrup. Jeg eyer, min Troe, ikke mere end halvfierde hundrede Rixdaler og veed ingen Middel til at faae de andre, uden jeg vil skiære mine Sølvknapper af min Kiol.

Henrich. Fetter maa giøre, hvad ham lyster. Jeg tog det ikke i Betænkning; thi mig synes, at det er bedre at skiære dem end blive hengt.

Stubenstrup. Ach, ach, jeg vilde nødig miste de Knapper; thi min Far, min Farfar og min Oldefar har eyet dem.

Henrich. Jeg var tilfreds, de havde været i Methusalems Brudgoms-Klædning, saa lod jeg dem rigtig skære af. Synes dig ikke, at det er Berømmelse, at Folk skal sige, en Niels Stubenstrup var saadan en stor Antiqvarius, at han lod sig henge, førend han vilde skille sig ved nogle Sølvknapper, som hans Beste-Far havde eyet? Jeg kand for min Død ikke lide saadan Grillenfengerie, Fetter!

Stubenstrup. Saa lad ham da tage Kiolen med. *Trækker Kiolen af.*

Henrich *græder.* Det skiær mig i mit Hierte, at jeg skal hielpe Fetter paa den Maade af Klæderne. Men vi maa takke Gud, at det løb endda saaledes af; thi du maa troe mig, at naar Knud Procurator siger, at en blir dømt til at kagstryges, saa blir han vist nok hengt, thi han bruger samme Maneer som Docterne, at giøre Faren mindre for en Patient, end den er i sig selv.

Stubenstrup. See her, Fetter! der har du Pengene, som jeg troer nok er rigtig talt.

Henrich. Svoger Jacob tar dem nok paa Fetters Ord utalte.

Stubenstrup. Men kiære Fetter! kunde du ikke først forsøge at byde ham de 300?

Henrich. Vil Fætter forsøge paa at byde ham dem selv?

Stubenstrup. Ach, ney, Fetter! flye ham dem alle, at jeg i en Hast kand komme bort. Henrich gaaer ud.

Stubenstrup staaer og rækker Øret til Døren. Hør, de skiendes endnu. Det er en forbandet ivrig Mand; jeg er bange, at han har betænkt sig igien. Ney, nu blir han god, han taler ikke et Ord mere. Der kommer Fetter; det blev hastig klargiort.

Henrich. Triumph, Triumph, Monfrere! Kand du kuns komme til Rosstild, saa har du siden ikke nødig at bekymre dig om Reyse-Penge. Det bekiender jeg, det kalder jeg Godhed; Madamen stak mig et Brev i Haanden, hvorudi hun har ombedet Knud Knudsen, en af de beste Kiøbmænd i Rosstild, at tælle Fetter 100 Rixdaler til Reyse-Penge.

Stubenstrup. Ach, den dydige Kone!

Henrich. Hun græd af Medynk, saa Taarerne trillede som Hagel.

Stubenstrup. Ach, den dydige Qvinde.

Henrich. Nu kand Fetter reyse, naar han vil.

Stubenstrup. Men jeg er ligesaa nøgen, som jeg kom af Moers Liv.

Henrich. Ney, du har jo dog Underklæderne; thi jeg veed jo, ingen bliver fød med Vest og Buxer paa.

Stubenstrup. Disse Penge ere dog en liden Trøst for mig.

Henrich. Det er sandt. Fetter kand ogsaa trøste sig ved den Prioritet, han har faaet i det store Huus paa Torvet for sine andre Penge.

Stubenstrup. Det er sandt.

Henrich. Item at du har faaet dine Penge af saadan urigtig Mands Hænder som Skyldenborgs.

Stubenstrup. Det er sandt nok.

Henrich. Saa at, naar man vil ret tale, Monfrere, saa har du vundet mere end tabt ved denne Reyse, naar man regner de 100 Rixdaler, som Madamen forærer dig i Brevet.

Stubenstrup. Men hvor boer den Mand i Rosstild, som jeg skal have Pengene hos?

Henrich. Det mindste Barn, du spørger om Knud Knudsen, kand sige dig, hvor han boer; thi han er ligesaa bekiendt i Rosstild som Lars Andersen i Kiøbenhavn. Man skriver ikke gierne Addresse paa Breve til slige bekiendte Mænd. Der kommer Breve undertiden Fanden i Vold fra Indien til Lars Andersen ikkun saaledes: A Monsieur, Monsieur Lars de Andersen, abzugeben in Europa.

Stubenstrup. Hør, Monfrere! havde jeg kuns beholdet mine Sølvknapper, vilde jeg nogenledes have givet mig tilfreds.

Henrich. Monfrere kand jo løse dem tilbage; skik mig kuns Penge til saa mange Lod, som Knapperne veyer, saa skal du have dine Knapper igien inden en Maaned. Der kommer en Dreng ind og hvisker til Henrich. Ach, er det mueligt, at Hevngierrighed saadan kan tage Overhaand hos et Menneske?

Stubenstrup. *Er der noget Nyt paa Færde?*

Henrich. Vor dydige Svigerske, Madame Jacobs, lod mig vide ved denne Dreng, at Svoger Jacob staaer ved Hiørnet af Gaden med tre Mænd og lurer paa Monfrere for at give ham et Liv fuld af Hug.

Stubenstrup. Hvad? Har jeg ikke fornøyet ham?

Henrich. Det er sandt nok, Monfrere! Han kand derfor ingen Proces føre mere imod dig; thi Pengene blev ham leveret i Folks Nærværelse, som kand vidne imod ham. Men det sidder ham endda i Hovedet, at Monfrere har villet giøre ham til Hanrey; derfor har han stillet sig uformerket paa et Sted i Gaden med en Krabask, for at give dig Hug til Reysepenge.

Stubenstrup. Hvorledes skal jeg da komme bort?

Henrich. Hør, Monfrere! det er bedre at være død end raadvild. Jeg har et stort Fad ved Haanden; vil du krybe derudi, saa skal Drengen rulle dig sagte over Gaden, til du kommer forbi Hiørnet.

Stubenstrup. Ach, Monfrere! du har Forstand som en Engel; giør, som dig synes got. Man legger ham i et stort Fad og slaaer Bunden til.

Henrich. Den Knægt har endnu, som jeg siden merkede, nogle Penge hos sig, som jeg ogsaa maa have fra ham, førend han reyser, saa at han ret skal kunde sige, at han har været i Kiøbenhavn og ikke komme saa hastig igien at fordre Rentepenge. Stubenstrup, saasom han ingen Luft kand faae i Tønden, begynder at skrige, hvorudover man maa trække ham ud igien.

Stubenstrup. A . . a . . jeg er nær qvalt.

Henrich. Saa faaer vi da hitte paa et andet Raad. Jeg har en Sæk. Om du vil beqvemme dig til at krybe derudi, saa kand en Karl, som jeg har ved Haanden, bære dig igiennem Gaden; thi der er adskillige Huller paa Sækken, hvorigiennem du kand have Aande-Rum. Karlen, som bær ham, falder baglænds med Sækken.

Stubenstrup, overskrøet med Meel. Ach, jeg elendige Menneske! Medicinen er værre end Sygdommen.

Henrich. Hør, Monfrere! dersom du kand holde gode Miner, har jeg endnu et sikker Raad for at hielpe dig; jeg har en heel Vægter-Mundering her ved Haanden, som du kand føre dig udi og saaledes gaae lige Jacobs Næse forbi, uden at enten han eller nogen anden skal kiende dig. Han blir aldrig min Ven, naar han faaer at høre, at jeg har practiseret dig bort; men det maa ikke hielpe, thi jeg har fattet saadan Kiærlighed til dig af den korte Omgiængelse, vi har havt sammen, at jeg skyer hverken Ild eller Vand for at frelse dig. Du maa bort i Aften, paa hvad Maade det endog skeer; thi at ligge her i Huset Natten over, er ikke sikkert.

Stubenstrup. Ach ja, Monfrere! lad os da gribe til det Middel.

Henrich. Dersom du kunde raabe efter Vægterne, saa var det skiønt; thi just nu er Klokken 10.

Stubenstrup. Jeg mener jo.

Henrich. Øv dig lidet derpaa, medens jeg gaaer hen at hente Klæderne. Gaaer ud, og Stubenstrup øver sig imidlertid paa at raabe efter Vægterne.

Henrich kommer igien og ikører ham Vægter-Klæderne.

See der, Monfrere! Hvem skulde nu andet see, end at du var en Vægter? Gaae nu lige stille igiennem Gaden og raab paa Veyen, og naar du kommer et Stykke paa Hiørnet, saa maa du blæse i denne Pibe, at jeg kand vide, hvor du er at finde igien.

Jacob, snigende sig frem med en Krabask. Ach, hvor brav skal jeg smøre den Karl og give ham saadan Reysepenge, at han aldrig meer skal driste sig til at ville beskiæmme en brav Mands Hustrue. Vender sig til Studenstrup. Hør Vægter, hvad er Klokken?

Studenstrup raaber 10 og gaaer siden sin Vey, til han er forbi Jacob.

Studenstrup. Nu maa jeg blæse i Piben, at min Fetter kand finde mig. Blæser 3 Gange i Piben, andre Vægtere meener, at der er Klammerie i Naboe-Lavet, svarer en efter anden og kommer indløbende, spør ham, hvad der er paa Færde. Intet, Fallitt!

Vægter. Hvorfor blæser du da i Piben? Hvor er Morgenstjernen?

Studenstrup. Naar det blir Dag, kand I spørge mig om Morgenstjernen, nu kand jeg ikke vise uden Aftenstjernen.

Vægter. Kommer, Karle! trækker det Beest paa Raadhuset; han er fuld og har kastet bort sin Morgenstjerne. De trækker af med ham.

Henrich indløbende. Hvad er paa Færde, got Folk?

Vægter. Der er en Vægter, som har drukket sig fuld og kastet sin Morgenstjerne bort.

Henrich. Ey, I skal ikke være saa haard imod jer egen Ordens-Broder.

Vægter. Den spanske Kappe blir ham vis nok.

2. Vægter. Jeg troer, at naar vi seer ret til, saa er det ingen Vægter engang, men en forklædt Gaudieb. Hvilken Gade hører du til?

Studenstrup. Jeg hører til ingen Gade.

2. Vægter. Jeg tænkte det nok, at det var ingen Vægter. Fort med os paa Raadhuset!

Henrich. Hør, Børnlille! lad den stakkels Karl gaae; han seer ud til at være et eenfoldigt Menneske.

Vægterne. Han skal faae en Ulykke.

Henrich. Jeg vil gierne give jer en god Discretion, om I vil lade ham gaae. Tar Studenstrup til Side. Monfrere! nu kunde du rede dig ud af denne Ulykke, dersom du havde 20 Rixdaler at smøre dem med. Gid jeg var ved Penge, du skulde ikke bede mig to Gange derom.

Studenstrup. Jeg har 10 Rixdaler, Fetter!

Henrich. Det kand saare hielpe. Jeg vil høre, hvad de forlanger. Gaar hen og hvisker til Vægterne; kommer tilbage. Det er en Ulykke, at du skulde ikke have lumpne 6 Rixdaler til; thi de forlanger 16 Rixdaler.

Studenstrup. Ach, Monfrere, kand du ikke forstrekke mig med 6 Rixdaler?

Henrich. Maaskee, men saa blotter jeg mig gandske for Penge. Dog det vil intet sige. Hvor ere dine 10? Studenstrup giver ham Pengene, og Henrich gir Vægterne saa lidt deraf, som han lyster; Vægterne gaaer bort. Ach, Monfrere! jeg troer, at jeg tar Livet af mig af Sorg. Det er ikke min Skyld, at det falder saa ulykkelig ud; thi jeg gior alt, hvad en Ven og en Broer gior imod en anden. Men synes Monfrere, at jeg bør straffes for mit gode Anslag ikke vilde lykkes, saa vil jeg gierne erstatte dig de Penge igien.

Studenstrup. Monfrere skal have Tak!

Henrich sagte. Hvilken forbandet Natur der er i den Karl! Høyt. Jeg siger, gid jeg var saa lykkelig, at jeg var ved Penge, jeg skulde give dig 10 Rixdaler og 10 til. Det er Ulykken, at Monfrere maa endelig bort i Aften; thi jeg venter nogle Penge for Bøger, som jeg sætter paa Auction inden en Maaned i det længste. Kom, lad os nu see til, at vi kommer forbi Hiørnet. Han leder Studenstrup om til den anden Side. See nu, Monfrere, nu er vi i Sikkerhed. Tar Vægterklæderne af ham igien.

Studenstrup. Ach, jeg takker dig, min allerkiæreste Fetter, for din Godhed. Nu maa jeg da tage Affkeed og repetere, hvad som jeg tilforn har sagt, at intet udi Verden skal være mig fornøyeligere end at kunde tiene Monfrere igien. Jeg vil kuns bede, Monfrere vil sætte Prøve paa mig; mit Liv og Blod skal ikke spares, naar jeg kuns derved kand vise min Taknemlighed. Jeg kand ikke tale mere; thi mit Hierte staaer i min Hals af Bedrøvelse over det, at jeg skal skilles ved saadan en oprigtig Ven. De tar hinanden om Halsen og hyler. Studenstrup gaaer sin Vey.

Henrich. Hør, Monfrere! nok et Ord: Det første du faaer Penge udi Roskild, maa du kiøbe dig en gammel Surtout, som du kand svøbe dig udi; thi jeg er saa bange, at du blir forkiølet paa Veyen, saasom Luften er skarp her i Siælland endogsaa i Junii Maaned. Glem ellers ikke at hilse dine Forældre og sige dem, at om jeg kand tiene dem i noget andet, skal det være min Skyldighed.

Studenstrup. Tak, min søde Broerlille! Adios, adios! Naar han er gaaen:

Henrich. Monfrere! tag dig vel vare, at du ikke falder i Søvn paa Vognen; thi du kand geraade i Ulykke derover. Og forvar dine Penge vel, at ingen stiæler dem bort; du kand slaae en Knude om dem med din Skiorte, saa kand ingen merke, at du har Penge. Far vel! Han vinker med Hatten 3 Gange.

Scen. 10.

Henrich. Lucretia.

Henrich. Gik det ikke skiønt? Saa er det at have studeret, Mammeselle! Latinen hielper et Menneske i alting. I giorde ogsaa Jere Sager vel nok; men havde I kundet Latin, havde I endnu giort det bedre.

Lucretia. Jeg troer, at jeg kand lige saa megen Latin som du.

Henrich. Ja, I kand maaskee mere i visse Maader, men ikke saadan Latin, som man lærer i Latin-Skolen.

Lucretia. Har du da gaaet i Latin-Skole?

Henrich. Ja vist, og det med Berømmelse; thi udi et halvt Aar, som jeg sad i første Lectie, stod jeg alleene 3 Gange Skole-Ret. Skulde jeg da ikke kunde Latin som mit Moers-Maal?

Lucretia. Men hør, Henrich! naar Byttet nu deles, saa glemmer man vel ikke mig?

Henrich. Ney, vist ikke, Mammeselle! I veed Jer Part, det er 28 Skilling.

Lucretia. Din Slyngel! skulde jeg la mig nøye med 28 Skilling?

Henrich. Det er jo den gamle Priis; det er jo ligesom 3 Kringler for en Skilling. Men ellers skal vi nok komme tilrette; jeg og min Herre ere raisonable Folk. Kom, lad os gaae!

Scen. 11.

Den rette Niels Christensen. Stubenstrup.

Niels. Det er underligt med min Fetter Niels Stubenstrup; han var i Gaar i Roskild og er endnu ikke kommen hid. Jeg maa endnu engang springe hen og høre i de 3 Hiorter. Man kand ikke vide, om den stakkels Karl er kommen noget til; thi han har aldrig været i Købstæd tilforn. *Stubenstrup kommer ind grædendes og spør om Veyen til Vester-Port.* Hvorfor græder I, Kammerat?

Stubenstrup. Aa, bitte Faer, kand I ikke sige mig Veyen til Vester-Port?

Niels. Er I da saa fremmed her i Byen?

Stubenstrup. Ja, jeg er i visse Maader fremmed, og visse Maader alt for bekiendt. Gid jeg havde bedet min Fetter Niels Christensen følge mig lige til Vester-Port. Han havde gierne tient mig derudi; thi det er en ærlig Siæl.

Niels. Hvor boer den Niels Christensen?

Stubenstrup. Han boer i et Huus, som heder abzugeben in Knapnæring.

Niels. Hvad Pokker er dette? Her er jo ikke mere end een Knapnæring i Kiøbenhavn, og der logerer ingen.

Stubenstrup. Jo, jeg troer, der er Knapnæring i mange Gader her i Byen; men denne Knapnæring skal ligge i en Gade, som heder Hafnia. Der stod paa det Brev, som jeg skyde ham, Knapnæring in Hafnia.

Niels. Hvad er hans Navn, Monsieur?

Stubenstrup. Jeg heder Niels Stubenstrup; men nu burte jeg hede Niels Udenstrup, thi det er gandske ude med mig.

Niels. Hvad Pokker hører jeg? Er I Henning Nielsens Søn?

Stubenstrup. Kiender I Henning Nielsen?

Niels. Skulde jeg ikke kiende min egen Farbroer?

Stubenstrup. Saa er I maaskee Niels Christensens Broer? Jeg vidste aldrig, at min Fetter havde Brødre.

Niels. Jeg er Niels Christensen selv og har ingen Brødre.

Stubenstrup. I skulde vel binde mig noget paa Ermet? *Sagte.* Hvilke forbandede Mennesker ere ikke udi denne Bye!

Niels. I kand forlade Jer paa, at jeg er Jer Fetter Niels Christensen.

Stubenstrup. I maa være Dævlen. *Sagte.* Hvilke forbandede Mennesker er her ikke i denne Bye!

Niels. Det er merkeligt, vil I vide bedre, hvem jeg er, end jeg selv?

Stubenstrup. Hør, Monsieur! hvor I har drukket Jer Øl, der maa I spilde Jer Værme. Hvad er det for Snak? Nu i det Øyeblik forlod min Fetter Niels Christensen mig.

Niels. Vil I giøre mig fuld eller gal? Jeg *svær Jer til, at jeg er Niels Christensen, Henning Stubenstrups Broers Søn.*

Stubenstrup. Og jeg svær, at I hverken er eller bliver Niels Christensen.

Niels. Jeg skal strax overbevise Jer det. *Han tar fem Breve op af sin Lomme og læser Opskriften derpaa:* Hæderlig og vellærde Niels Christensen, S. Theologiæ Studiosus, Hafniam. A Monsieur, Monsieur Niels de Christensen à Copenhague. Herrn, Herrn Niels Christensen, abzugeben in Knapnæring. A Monsieur, Monsieur Niels de Christensen, Student tres renomé, dans la Knapnæring, per Couvert. Ædle og vellærde Nicolaus Christensen, Philosophiæ Baccalaureus, med en Ven, den Gud ledsage. Vil I nu troe, at jeg er den rette Niels Christensen?

Stubenstrup. Ikke, om I kunde vise mig et Brev saa stort som hele Vester-Port.

Niels. Jeg merker, at nogen har trukket Nus med Jer. End om jeg kand vise Jer Brev fra Jer egen Faer, vil I da troe mig?

Stubenstrup. Ja, saa maatte jeg vel troe det.

Niels. See der, læs kuns dette Brev.

Stubenstrup *læser Brevet.* Ach, Himmel! saa har den anden været en falsk Niels Christensen.

Niels. Ja, hvad andet? Men hvor har I logeret? Hvor er Jere Klæer?

Stubenstrup. Jeg har logeret hos Svoger Jacob, som boer i dette Huus.

Niels. Hvilket Huus?

Stubenstrup. I dette Huus her paa Hiørnet.

Niels. Det er jo Vester-Paradiis.

Stubenstrup. Det maa være Drollen ikke Paradiis, det var et Helvede for mig.

Niels. Det var i gamle Dage et liderligt Spillehuus, fuld af Skiøger.

Stubenstrup. Ikke nu; Jacobs Kone er en skikkelig Matrone. Hun har giort imod mig det, som aldrig nogen Moer skulde giøre imod sin Søn; thi da jeg var i Fortræd i Huset for hendes Skyld og maatte kiøbe mig frie med alt det, jeg eyede, gav hun mig dette Brev med en Vexel udi til Knud Knudsen i Roskild. See her er Brevet: Herren, Herren Knud Knudsen, fornemme Handelsmand og Banqverotterer i Roskild . . . ney; det er Banqverer.

Niels. Ach Himmel, hvor er dette eenfoldige Menneske trækked ved Næsen! Bryd Brevet, saa skal I strax see, hvordan I er bleven bedraget!

Stubenstrup *læser Brevet:* Niels Henningsen Stubenstrup er en Nar, testerer Henrich Larsen.

Niels. Tænkte jeg det ikke vel?

Stubenstrup *hyler og græder.* Aa, du bedrøvede 11te Junii!

Niels. Ja, I har vel været i Kiøbenhavn, Fetter!

Stubenstrup. Aa, du bedrøvede 11te Junii!

Niels. Hvor ere Jere Klæer, Fetter?

Stubenstrup. Der, mine Kufferter staaer.

Niels. Hvor ere Jere Kufferter?

Stubenstrup. Der, hvor mine Klæer er.

Niels. Men hvor er det tilsammen?

Stubenstrup. Fanden i Vold altsammen.

Niels. De Forældre kand ikke forsvare det, som lader unge Mennesker reyse saaledes alleene uden at give dem Brev eller Addresse til nogen.

Stubenstrup. Jeg havde Brev med mig til Niels Christensen.

Niels. Hvor er det?

Stubenstrup. Den anden Niels Christensen fik det.

Niels. Hør, Fetter, I kand gaae hen og henge Jer, naar Jer lyster!

Stubenstrup. Aa, du bedrøvede 11te Junii!

Niels. Ja, I maa vel sige det to Gange.

Stubenstrup. I al denne Ulykke, Fetter! har jeg dog een Ting at trøste mig ved, nemlig at jeg har faaet mine Penge, nogle 1000 Rixdaler, fra Gerhard Skyldenborg udi Lars Andersens Hænder.

Niels. Den Mand kiender jeg ikke.

Stubenstrup. Den store Banqverer.

Niels. Her er ingen Banqverer af det Navn.

Stubenstrup. Ey jo, jeg har faaet Prioritet i hans store Gaard paa gammel Torv.

Niels. Hvor ligger den Gaard?

Stubenstrup. Midt paa Torvet. Det er en skion Gaard; Taarnet derpaa er alleene Pengene værd.

Niels. Jeg veed intet Huus med Taarn midt paa Torvet uden Raadhuset.

Stubenstrup. Man gaaer op af høye brede Steen-Trapper paa begge Sider. Paa den ene Side staaer et Vandspring, og paa den anden Side et Chavot; men jeg veed ikke, om det hører Gaarden til.

Niels. Ha, ha! det er Raadhuset; jeg har aldrig hørt noget Menneske saaledes blive optrækket. Jeg vil ikke have meer med Jer at bestille; see der har I 6 Rixdaler til Reysepenge. *Han gaaer.*

Stubenstrup. Aa, du bedrøvede, du bedrøvede, du bedrøvede 11. Junii! *Han gaaer ud grædendes.*

Scen. 12.

Henrich *i fine Lakey-Klæder igien.*

Holdt sagt, Monsieur Jacob! Udi Byttets Uddeling maa observeres Proportion saaledes, at naar min Herre faaer 10 Rixdaler, saa faaer jeg 5, du halvtredie, og Mammesellen 7 Mark 8 Skilling; ligesom udi Feldten, naar man deler Byttet, saa faaer Obersten 10, Capitainen 5, Leutnanten halvtredie, Fendriken Halvdelen af Leutenantens, Corporalen Halvdelen af Fendrikens, Soldaten slet intet, og Tambouren noget andet. Saadan Deling kaldes geometrisk Deling og grundes paa naturlig Billighed.

Dervaa reciteres til Spectatores:

Hvad synes eder, har jeg ey
  Herudi indlagt Ære?
Jeg er dog ikkun en Lakey,
  Men burte mere være.
Nu legger jeg mit Embed ned,
  Gaar hen at dele Penge;
Vor unge Aager-Karl, jeg veed,
  Derover sig vil henge.
Men han det giøre maa for mig;
  Jeg onsker, alle andre,
Der ere sliig Blodsuer liig,
  Den samme Vey maa vandre.
For Landet mon det er Forliis,
  En Aager-Karl at miste?
Ney, jeg meen. dette mig til Priis
  Kand staae paa min Liig-Kiste:
See en, til hvis Berømmelse
  Man ey kand sige andet
End det, at han udrøddede
  En Aager-Karl af Landet.



Corfitz. Hvad vil du sige?

Troels. Ey, Hosbond er saa curieus, han vil vide alting.

Corfitz. Den Dreng giør mig vistnok gal i Hovedet. Sagte. Jeg veed ikke, enten det er af Ondskab eller Taabelighed, han taler saaledes. Høyt. Men har du merket, at Gothard Sanger har havt nogen Gang i mit Huus?

Troels. Hvorfor spørger Hosbond derom? Maaskee Hosbond er bange, at han ikke selv er Far til . . . .

Corfitz. Ey, svar mig til det, jeg spør dig om!

Troels. Maaskee Hosbond frygter for, at Mutter har ladet sig . . .

Corfitz. Svar kun til mit Spørsmaal, du Næsviis! Jeg spørger kun, om du har fornummet . . .

Troels. Jeg har saamænd ikke seet ham her i Huset siden December Maaned. Men hvorfor vil Hosbond vide det? Jeg troer ikke, at Mutter skulde have været saa gal at lade sig . . .

Corfitz. Hvad er det for Sladder: Jeg troer, jeg troer ikke! Der er jo ingen, som spør, hvad du troer eller ikke troer. Hvad Tiid i December Maaned saae du ham her i Huset?

Troels. Mig synes, det var omtrent 14 Dage for Juul. Men hvorfor studser Hosbond saa derved? Jeg skulde aldrig troe, at Fanden har redet Karlen, at han skulde have . . .

Corfitz. Kommer nu din Slyngel med din Troe og med din Raisonering igien? Du siger, det var 14 Dage for Juul?

Troels. Ja, det var, Hosbond! og nu skriver vi vist den 8. October.

Corfitz. Hvem Fanden spør om, hvad vi skriver! Det er en Diævels Dreng, han giør mig gal med sin Snak. Fort, herud!

Scen. 4.

Corfitz alleene, tæller paa Fingrene.

Decemb. 1, Jan. 2, Febr. 3, Mart. 4, Apr. 5, Maj. 6, Jun. 7, Jul. 8, Aug. 9, Sept. 10. Det er jo forbandet galt; tøv, lad see nok engang: Decemb. 1, Jan. 2, Febr. 3, Mart. 4, Maj. 5, Jun. 6. Sept. 7. Ja, ja, det er dog kun 7 Maaneder paa at regne, uden jeg har fortalt mig. Tæller igien og faaer 10 Maaneder. Hvordan Fanden jeg tæller, saa merker jeg, at jeg er og bliver Hanrey. Slaaer sin Hat i Gulvet, som falder ned ved Lisserne og er ganske breed hengende, naar han sætter den paa Hovedet. Hey saa, der har jeg, min Troe, fuldkommen Confirmation af min Hat; faaer jeg kun fat paa den gode Sanger, skal jeg smore ham saa, at han aldrig skal synge enten Discant eller Bas meer. Men mon jeg ikke falskelig kand mistænke en ærlig Mand? Ney, naar jeg overlegger det ene med det andet, saa er det ikke rigtigt. Den forgiftige Maren Knivsmeds sad og stødte en anden Kone paa Armen, saa ofte hun hørte Barnet skrige, sagde derhos: Hør, det faaer, min Troe, Faerens Stemme, det er, ligesom jeg hørte ham synge paa Orgelverket, alleene at Røsten er ikke saa stærk hos Barnet. Hvortil den anden loe og sagde: Madame! I er alt for Satyrisk. Da jeg hørte det, var det ligesom en stak mig en Kniv i Hiertet. Min Mistanke blev bestyrket, da jeg siden gav Agt paa Barnet og merkede, at det allerede begyndte at vrikke med Hovedet, ligesom det vilde slaae Tacten. Endelig beseigler og stadfæster Troels Alting, ved det han siger mig, at samme Karl var her i Huset i min Fraværelse 2 Uger for Juul. Men hvad skal jeg giøre? Jeg faaer vel at have Taalmodighed og betale Arbeyds-Lønnen oven i Kiøbet. Naar jeg regner efter, hvad dette Barsel allerede har kostet mig, saa reyser Haarene sig paa mit Hoved. Dog Løn som forskyldt, hvad havde jeg som en Mand paa 70 Aar der at bestille? Men der kommer min Naboe Jeronimus.

Scen. 5.

Jeronimus. Corfitz.

Jeronimus. God Morgen, kiære Naboe! Jeg ønsker megen Lykke med hans unge Arving.

Corfitz. Tak, Naboe, for hans Ønske! Men har I ikke været i Barselstuen endnu?

Jeronimus. Ney, jeg tør ikke komme der, jeg er bange for min Hat.

Corfitz. Jeg var tilfreds, min Hat var Fanden i Vold; thi jeg er bange nu, naar jeg hører tale om Hatte.

Jeronimus. Ha, ha, ha!

Corfitz. Belee mig intet, kiære Naboe, I har Synd deraf! Jeg bekiender, det var daarligt af mig som en ældgammel Mand at tage en ung Kone.

Jeronimus. Ja, det er nu giort, nu er det for silde at græde. Men hvem har kiære Naboe mistænkt? Jeg har, min Troe, ikke giort ham nogen Indpas.

Corfitz. Ach, jeg maa lee; I er vel undskyldt Naboe! Ney, jeg er bange for en ung Sanger, som har havt Gang her i Huset.

Jeronimus. Ey, hvad vil det sige? Maaskee Jeres Kone er Elsker af Musiqven og derfor tilstæder saadan Musicant at komme i Huset. Man seer jo mange Koner uden Fortænkelse giøre dette.

Corfitz. Ach Naboe! Jeg er bange, at de Karle er bedre Musekatte end Musicantere. Enten det er nu saa eller saa, saa siger dog Folk, at Barnet ligner samme Karl paa et Haar.

Jeronimus. Det maa være nogle Skarns Folk, som siger saadant.

Corfitz. Hvo der torde sige mig det i Øynene, den skulde faae en Ulykke for sin Umage; men jeg faaer det at vide af andre gode Venner, som hør det.

Jeronimus. De maa være Fanden ikke gode Venner, der bringer saadan Snak for Jer. Kom en til mig og vilde fortælle mig i Fortroelighed, at den eller den havde kaldt mig Hanrey, da skulde han blive slet belønnet derfor.

Corfitz. Lad os ikke tale meer derom; der kommer Drengen.

Scen. 6.

Troels. Corfitz. Jeronimus.

Troels. Jeg skulde i Byen et Ærende. Mutter bad, at Fatter vilde have den Godhed imidlertiid at male disse Caffee-Bønner; thi her er ingen anden ved Haanden.

Corfitz. Ey, paa Dør, du Flegel! Kandst du ikke see, at jeg har Fremmede hos mig?

Troels. Ach, Fatter, vær saa god! Monsieur Jeronimus er jo ikke fremmet.

Corfitz. Bort, siger jeg, nu har jeg andet i mit Hoved.

Troels. Fatter skal ikke bryde sit Hoved dermed, men alleene sine Hænder.

Corfitz. Du skal faae en Ulykke, gaaer du ikke ud, du Næsviis!

Troels gaaer bort og kommer tilbage igien. Ach, Fatter, vær saa god; jeg faaer, min Troe, ellers Utak.

Jeronimus. Flye mig Mollen, min Søn, og gak dit Ærende! jeg gider gierne malet Caffee.

Corfitz. Ney, ellers Tak, Naboe! Skal nogen af os male, saa er jeg nærmest. Han maler og snakker tillige. Det er allerede det 6te Pund Caffee her er bleven fortæret i denne Barselstue. Haarene maa reyse sig paa Hovedet, naar man tænker paa det saavel som andet. Kedelen er aldrig af Ilden, thi en vil have Caffee, en anden grøn Thee, en anden Thee de Bou eller de Bok, hvad Fanden det er, de kalder det; saa at dersom det varer længe, beholder jeg neppe saa mange Penge, at jeg kand kiøbe en Strikke for, om jeg vilde henge mig selv. Jeg troer, ingen anden er Author til denne Caffee-Drikken end Lucifer; thi den er værre at komme i med end Brændeviin. Min Kone begynder alt paa den store Viis at klage sig ilde, førend hun faaer Caffee om Dagen. Jeg har merket, Naboe! en synderlig Virkning hos disse brændte Bønner. Jeg har seet mange Koner og Piger siddet saa stille og ærbar i Selskaber, ligesom de kunde være i en Kirke; men saa snart de har faaet dette brændte Diævelskab i Livet, begynder Mundene at løbe paa dem som Peberqverne. Ja, det som mere er, Naboe, saa snart faaer de ikke 3 a 4re Skaaler til Livs, førend de strax faaer Lyst at spille Kort. Det har jeg merket 10 og 10 Gange, saa der endelig maa være nogen Forgift i samme Bønner. Jeg har altiid hadet den Drik, om ikke for andet, saa dog alleeneste for den Aarsag, at samme Bønner komme fra Tyrkerne, som ere Christendommens Fiender.

Jeronimus. Ey, Naboe, mal ikke meer, saa holder I maaskee og strax op at føre saadan Snak! Jeg merker af Jer egen Snak, at det er sandt, som I siger, at Caffee har saadan Virkning; thi kand I blive saa talende og føre saadan underlig Snak alleene af Lugten, hvad mon de da ikke giøre, som faaer det i Livet? Jeg underskriver ikke i alting saadan Tale. Maa ikke det gode Fruentimmer ogsaa have noget at fornøye sig med om Eftermiddagen saavel som vi andre, der kand gaae paa Viinhusene om Aftenen og komme drukken hiem? Jeg har aldrig prækket mod Thee og Caffee; thi af alle Slags Drik er det den uskyldigste. Tænk engang, hvor det gik til i gamle Dage, Naboe! da Fruentimmeret drak Koldskaal om Sommeren og Spansk Viin om Vinteren; da kunde de ikke giøre mange Besøgelser, uden de maatte lave sig paa en halv Ruus. Lad os derfore kun tie stille dermed Naboe! thi skal Fruentimmeret have noget at fornøye sig med i Selskab, hvilket er Synd at negte dem meer end Mandfolk, saa er det bedre, at Debauchen skeer i Vand end i Viin og Brændeviin.

Corfitz. Ja, Naboe, jeg vil lade alt dette staae ved sit Værd. Jeg skulde uden Fortrydelse give Penge ud til Thee, Caffee, Sukkerlade, Spansk Viin, gode Raad, syltet Tøy, Doctores, Barberer, Qvaksalver, Jordemødre, Signe-Kielling, Amme, Barne-Pige; jeg vilde med Glæde male Caffeen, puste under Kedlen, ja sidde ved Vuggen til, dersom jeg var viis paa, at jeg var . . . . . Men har I ikke hørt, hvad Hollænderen siger:

Hoe kan en yonge Vrouw en oude Man bedriegen,
En ander maeckt het Kindt, en ick moet staaen en Wiegen.

Jeronimus. Ey, lad fare slige Griller og kom hiem til mig at smøge en Pibe Tobak!

Corfitz. Jeg vil strax komme efter. Jeronimus gaaer.

Scen. 7.

En Pige. Corfitz. Troels.

Pigen kommer ind. Fatter! Jormoeren er inde; Mutter siger, hun skal have 6 Rixdaler for sin Opvartning.

Corfitz. Naar jeg seer en af jer, I Piger! er det, ligesom jeg saae Fanden; thi I kommer aldrig, uden I vil have Penge.

Pigen. Jeg veed jo, at Jormoeren maa betales, vi faaer hende, min Troe, ikke ellers en anden Gang. Det er det Slags Folk, man altiid trænger til; thi jeg haaber, Fatter inden Aar og Dag faaer et Barn igien.

Corfitz. Siger du det? Jeg haaber, der bliver intet af; thi en Mand paa 70 Aar kand ikke skaffe sin Kone Børn hvert Aar.

Troels. Ey, det vil intet sige; thi om Fatter var 100 Aar gammel, kunde han derfor faae Børn hvert Aar; thi derpaa har man adskillige Exempler. Jeg kiender en Mand i Aalborg paa 104 Aar, der fik Tvillinger; thi Konen var kun 18 Aar gammel, og naar Konen er saa ung, kand det altid gaae an uden Hexerie, thi . . . .

Corfitz. Hvem taler til dig, du næsvise Slyngel? Vil du holde din Mund, naar ingen spørger dig om noget!

Pigen. Ach, Fatter, lad os faae de 6 Rixdaler! Jormoeren kand ikke bie længer. Jeg skulde ogsaa tilligemed have Penge til noget andet.

Corfitz. Hey saa, man maa blive gal i Hovedet over saadant Folk.

Pigen. Det er kun nogle smaa Sager.

Corfitz. Hvad er det da?

Pigen. Et Pund Caffee-Bønner.

Corfitz. Ret saa; der har vi alt 7 Rixdaler paa eet Bret.

Pigen. Lenekudsken skal ogsaa have 2 Mark, som bragte Jormoeren hid.

Corfitz. Kand den Mær ikke gaae til Fods? Saa giør jeg. Var det endda en af de fornemme Jormødre, saa vilde jeg aldrig fortryde derpaa. Saa kom hid, jeg skal tælle dig 7 Rixdaler og 2 Mark, og lad mig saa være i Roe.

Pigen. Jeg skulde og have Penge til en Top Sukker; thi her er ikke mere fiint Sukker i Huset.

Corfitz. Er nu alt det fine Sukker til Ende? Ach, det er jo at ødelegge en stakkels Mand paa eengang. Jeg gir ingen Penge til meer Sukker. De kand bruge det brune Sukker; det er alt got nok.

Pigen. Ey, Fatter! man kand jo ikke bruge bruunt Sukker til Caffee, naar der er slige Fremmede.

Corfitz. Hvad er det for Fremmede?

Pigen. Det er Marthe Jacob Smørblomsters og Engelche Jesper Oldbuxes.

Corfitz. Det er nogle fede Qvinder at giøre Væsen af. See der har du 8te Rixdaler, og løb saa Pokker i Vold.

Pigen. Anne Signe-Kielling skal ogsaa have 4 Mark, som maalte Barnet for Moersot.

Corfitz. Hun skal have 4 Ulykker, ikke 4 Mark. Havde jeg vidst det, hun skulde aldrig have kommet i mit Huus; thi Signen og Maalen er forbudet i Loven.

Pigen. Det maatte være 10 Gange forbuden, saa hialp det dog Barnet denne Gang; tilmed er det nu giort. Mutter vil ingen nødigere være skyldig end den Kielling; thi hun gaaer og sladbrer paa fornemme Steder iblant.

Corfitz. Jeg seer nok, at denne Tut Penge vil gaae Pokker i Vold i Dag. Er der noget meer, saa siig frem; thi nu er jeg desperat.

Pigen. Ikke uden for 12 Skilling i Gyldenvand, som er brugt i Dag til Caffeen; 4 Skilling i Brændeviin til Ammen, som fik ont; 2 Mark i Sukkerbrød; 1 Mark til Æbler og Nødder; 20 Skill. til Hovedvands-Flaske, naar Mutter faaer ont; 4 Mark til en Barbeer, som aarelod Mutter paa Foden; 4 Mark til en Barbeer-Svend, som aarelod Ammen paa et andet Sted, 3 Skill. til . . .

Corfitz holder hende paa Munden. A . . . holdt! Den Pige er skinbarlig besat. See, der har du den hele Tut, løb til Pokkers dermed. Pigen gaaer. Ach, jeg ulykkalige Mand! skal dette vare længe, maa jeg lade sætte Bækken for Kirke-Dørren. Saaledes gaaer det til i Dag, saaledes i Gaar, saaledes Overgaar.

Anden Pige kommer ind. Jeg skulde have 12 Skill. til Drikkepenge for en Pige, som bragte Mutter en Skaal Byggryns-Grød med Corender udi fra Else David Skolemesters.

Corfitz. Est du gal? Jeg kand jo lave Grød til 4 a 6 Mennesker for 8 Skilling.

2. Pige. Det maa ikke hielpe, Fatter! Hun gir altid vore Piger 12 Skill. i Drikkepenge for det Ringeste, vi skikker hende.

Corfitz. Det bekiender jeg, det er de forbandede Moder, som sigter ikke til andet end at ødelegge Folk.

2. Pige. Ach, Fatter, vær snart! Mutter bad Pigen bie saalænge.

Corfitz. See, der har du dem; jeg troer, baade Grøden og Skaalen er ikke mere værd. Pigen gaaer. Ach, maa man ikke blive gal i Hovedet over de forbandede Moder! Jeg vilde dog med Taalmodighed skikke mig udi alt dette, dersom jeg var forsikkret om, at jeg var . . . Gaaer og spadserer frem og tilbage og synger sagte ved sig selv. Kalder paa Troels.

Troels. Ja, Hosbond!

Corfitz. Sagde du ikke, det var 14 Dage for Juul, at du saae den Karl her i Huset?

Troels. Jo, Hosbond! og nu skriver vi den 8. Octobris.

Corfitz. Holdt din Mund, Slyngel! Det har jeg hørt engang tilforn.

Troels. Ach, Hosbond! jeg tør svære paa, at man giør den gode Karl Uret, og at det er kun forbandede Folkes Snak og Paafund, som siger, at Barnet seer ham liigt.

Corfitz. Vil dit Beest holde din Mund! Trækker ham ud efter Haaret. Ach, jeg elendige Menneske! Spot og Skade følges altiid ad. Men over hvem kand jeg klage uden mig selv? Jeg har læst i en Comoedie, at naar en ung Kone tar en gammel Mand, da omendskiønt det ey indføres i Contracten, saa forstaaes dog derunder, at han skal giøre hende den Billighed at døe inden et Aar, og naar han det ikke giør, er hun ikke forpligtet at holde Contracten i andre Puncter.

ACTUS II.

Scen. 1.

Barselkonen i en Lehnstoel. **Corfitz.**

Barselkonen. Min hierte Mand! mig synes, du har aldrig været i saadan ond Humeur, som du nu est, da du burte glæde dig ved at see dit Huus formeret med en Livs-Arving.

Corfitz. De Bekostninger staaer mig for Hovedet; thi der vil ikke behøves mange slige Barselstuer til at føre en ærlig Mand til Hospitalet. Tilmed er der noget andet, som staaer mig ogsaa for Hovedet; gid det var en falsk Mistanke!

Ammen med Barnet. Vil du til din Papa? Kom, Papa, kys Barnet!

Corfitz. Lad Ammen gaae ud et Øyeblik!

Barselkonen. Gak ud et Øyeblik, Marthe! til vi kalder paa dig. Ammen gaaer ud med Barnet.

Corfitz. Hør, min hierte Kone! jeg har havt stor Forlængsel i disse Dage at tale med dig alleene, men har ey fundet ringeste Leylighed dertil formedelst Visiter, Støyen og Allarm, nu haaber jeg, vi bliver en halv Time alleene, og jeg imidlertiid kand sige dig Aarsagen, hvi mit Sind er saa forandret . . . . Men banker der ikke? Nu er Fanden løs igien. Hvor skal jeg komme ud? Denne Stue er gal derudi, at her er kuns een Dør.

Barselkonen. Min Hierte, I kan jo blive inde!

Corfitz. Ikke, om I gav mig 20 Rixdaler; thi faaer de fat paa mig, saa gaaer de aldrig igien, og saa skal de tracteres; men naar jeg ikke var tilstæde, kunde du skylde paa min Fraværelse og sige, at jeg havde af Vanvare taget Nøglerne med mig til Skab og Kielder.

Barselkonen. Gaaer du ud, saa moder du dem lige i Gangen; løb bag Skiermbrettet i en Hast!

Corfitz. Der staaer jeg ikke heller sikker, der er jo Vuggen, de vil hen og see Barnet. Ach, jeg elendige Menneske! jeg maa krybe under Bordet.

Barselkonen. Det vil blive et slet Leye, min Hierte!

Corfitz. Det maa ikke hielpe; af to onde Vilkor . . . Han kryber under Bordet.

En Pige med Talleríen. Jeg skulde hilse Madamen flittig fra vor Madame. Her er en Viin-Candel, hun bad, Madamen ikke vilde forsmaae, ikke fordi hun jo vel veed, at de kand lave den bedre til hos dem selv; men man veed, at fremmed Mad smager altiid best.

Barselkonen. See der, mit Barn, har I 12 Skilling for Jer Umage! havde min Mand været hiemme, skulde I have faaet mere. Pigen gaaer bort.

Corfitz rækker Hovedet frem. Hun skulde have faaet 12 Ulykker, havde jeg været tilstæde Men see, der har vi atter Visiter igien paa Halsen. Kryber under Bordet igien,

Scen. 2.

To Damer. Barselkonen.

1. Dame. Jeg gratulerer, Madame!

2. Dame. Jeg ligesaa og takker, for hun har giort os den Ære at lade os det vide.

Barselkonen. Det var ikke meer end min Skyldighed.

1. Dame. Har Barnet alt været i Kirke, Madame?

Barselkonen. Aa vist, alt for længe siden.

2. Dame. Maa vi ikke see det?

Barselkonen. Jo, min Troe, maa de saa; men der er ikke meget at see paa det lille Noer endnu. De gaaer bag Skiermbrettet.

Corfitz stikker Hovedet frem. Er de borte? Kryber tilbage igien.

1. Dame. Ach, det er et allerkiæreste Barn; er det ikke sin Far liigt?

2. Dame. Jo, det ligner ham, min Troe, paa et Haar. Hendes Kiæreste, Madame, er vel meget glad, at han har faaet en Livs-Arving paa hans gammel Alder?

Barselkonen. Ja vist, han er saa glad, at han ey veed, hvad Fod han vil staae paa.

1. Dame. Hvor er nu den kiære Mand? Vi maa have ham herind og fixere ham lidet.

Barselkonen. Han kommer vel strax. Han lovede mig at male Caffee, thi jeg har sagt til ham, at han maa varte os op i disse Dage

2. Dame. Det er, min Troe, ikke mere end billigt. I skulde kuns see, Madame, hvor gestiæftig min Mand er, naar jeg ligger i Barselseng; han er allevegne selv, baade i Kiøkken og Kielder, saa at Pigerne sukker tit: Gud give, Mutter var vel oppe igien, saa blev vi frie for den Kiøkkenskriver.

1. Dame. Holdt der ikke en Vogn for Dorren?

2. Dame. Jo, jeg maa springe til Vinduet at see, hvem det er. Ey, hillemænd, Søster! nu er det bedst at gaae; det er Anne Kandestøbers, den Kone kand jeg ikke lide for min Dod.

1. Dame. Og jeg langt mindre.

2. Dame. See, der er hun. Giv kuns Agt paa, hvilken air hun gir sig!

1. Dame. Meener I, at den Koe har ikke ogsaa faaet Adrienne paa sig?

Scen. 3.

Anne Kandestøbers. De to Damer. Barselkonen.

Anne. See her, skal jeg have den Lykke at finde dem her?

1. Dame. Hvor got Folk er, kommer got Folk til. Jeg har, min Troe, ligesom kundet kiende paa mig, at jeg skulde have den Fornøyelse at see dem i Dag.

Anne. Jeg takker skyldigst, Madame! Æren er min.

2. Dame. Jeg glæder mig i mit Hierte, saa tit jeg har den Ære at see dem.

1. Dame. Jeg, min Troe, ligesaa; thi just i samme Øyeblik sad jeg og Madamen og talede om hende og sagde: Hvor mon den allerkiæreste Madame Anne Kandestøbers lever? vi har ikke havt den Ære at see hende saalænge.

2. Dame. Jeg kand og forsikkre, at jeg elsker hende, som hun var min kiødelige Søster; men det er Ulykken, at vi seer hende saa sielden.

Barselkonen. Ach, I gode Madamer! I complimenterer hinanden saa meget; meener I det kuns af Hiertet, saa er det got nok.

1. Dame. Jeg kand forsikkre Madamen, at jeg aldrig er af de Mennesker, som siger andet, end hvad de meener; jeg er gandske ikke af de poliske Koner, hvorfor jeg ogsaa har saa mange Uvenner. Min Moster siger saa tit til mig: Du forstaaer dig ikke ret paa Verden, mit Barn! hvad dig ligger paa Hiertet, det skal frem, om det skulde ud af dine Sider.

Barselkonen. Har I været i nogen anden Barselstue i Dag, gode Madamer?

1. Dame. Ja, vi har været til Jeremias Tobakspinders.

Barselkonen. Hvem var der ellers?

1. Dame. Ha, ha, ha! beed mig ikke fortælle det; thi jeg er færdig at sprekke af Latter, naar jeg tænker derpaa. Min Søster kand bedre beskrive de Folk end jeg; thi hun kand bare sig for Latter.

2. Dame. Kiender Madamen ikke Lucie Hans Jespersens?

Barselkonen. Ney!

Anne. Jo, jeg kiender hende; det er jo den, som hvisker Folk saa meget intet udi Ørene.

2. Dame. Ja, det er en Fandens Hvisken med den Kone; hun kand ikke sige, at det er got Veyr, uden hun skal tage Folk til en Side og hviske dem i Ørene. Den anden var Giertrud Jens-Datter, hun talte om sine Liigtorne fast en halv Time.

Barselkonen. Ey, I giør og formeget deraf.

2. Dame. Ney, Madame! I skulde ikke troe, hvor riig den Pige er paa Ord. Det er en Lyst at høre hende tale, besynderlig naar hun vil fortælle noget paa Tydsk.

Anne. Taler hun ogsaa Tydsk?

2. Dame. Hvorfor ikke det? Hun har jo Gravsted i den Tydske Kirke. Hvad var det, hun sagde, Søster! da vi gik?

1. Dame. Hun sagde: Willet ihr so snart gaaen?

Barselkonen. I er, min Troe, slemme. Var der ellers flere?

2. Dame. Ey, Madame! spørg os ikke mere, ellers kommer jeg til at beskrive hende Marthe Mortens-Datters Adriene, hvilket jeg ikke kand giøre i en Time.

1. Dame. Ja, den Pige klæder sig forbandet absurd.

2. Dame. Gav I ogsaa Agt paa hendes Adrascanter?

1. Dame. Ja vist; men hvad syntes Jer om hendes Smekke?

2. Dame. Vist, det var en Original af en Smekke.

Barselkonen. Men har hun ikke en Søster?

2. Dame. Jo, det er hun, som vrikker saa med Rumpen. Det er i Sandhed en uydelig Pige; hun er saa peen, at hun taler igiennem Tænderne, hun kand ikke nævne sit Forklæde eller Skiørt, uden hun siger: med Permission, eller salva fenia, mit Forklæde.

Barselkonen. I ere meget slemme, I gode Madamer! Jeg vil ikke spørge dem om flere; men fortæl mig om Barselstatzen selv, det vil jeg heller høre.

1. Dame. Ney, vi maa hen et andet Steds.

De gaaer.

Scen. 4.

Anne Kandestøbers. Barselkonen.

Anne. Det var mig ret kiært, at de vilde ikke bie; thi jeg kand ey komme til Rette med slige falske Folk.

Barselkonen. Jeg sætter aldrig Ont imellem Folk, Madame! eller taler fra en til en anden; men jeg kand forsikkre, at de talte begge saa meget Ont om hende, førend hun kom, at det gik mig til Hierte.

Anne. Jeg gir dem Fanden. Jeg veed nok ellers, hvad de og andre onde Menneſker siger; men de giør mig største Uret, Madame! thi en kand meget vel være rød i Ansigtet, uden at man drikker.

Barselkonen. Ja, hvad vil det og sige? Om I nu drak, hvad kommer det dem ved? Det er jo ikke deres Penge.

Anne. Det er sandt nok. Jeg gad ikke tale mere derom, Madame! Hvordan er hun fornøyet med sin Amme?

Barselkonen. Jo, saa vidt, hun har Melk nok i Brysterne.

Anne. Det er ikke en liden Post det, Madame! om hun ellers er skikkelig; thi det er saa rart at faae gode Ammer.

Barselkonen. Det har hun Ret udi, Madame! Min Søster har faaet en, der drikker som en Søe. Man kand endelig ikke overbevise hende det; saasom hun maa giøre det hemmeligt; men den blussende røde Couleur, som hun har i Ansigtet, vidner alt for meget derom.

Anne. Tak skal hun have for den Chose, Madame! Den var, min Troe, god nok.

Barselkonen. Og jeg kand sværge Madamen til, at jeg ikke sagde det af nogen Ondskab; men hun veed selv, naar man seer, at et Fruentimmer blusser i Ansigtet, siger man strax, at hun tar en *Taar. Men der har* vi fremmede igien.

Scen. 5.

Ingeborg Blytækkers. Anne Kandestøbers. Barselkonen.

Ingeborg. Madame, jeg gratulerer!

Barselkonen. Største Tak, Madame!

Ingeborg. Hvorledes er det med hendes Helbred? Hun seer hiertelig ilde ud. Bevar os, hvor har den Barselseng taget paa hende! Jeg kand sværge, at hvis jeg ikke havde vidst, at det var Madamen, kunde jeg ikke have kiendt hende igien.

Barselkonen. Min kiære Madame, det er ikke min Skyld.

Ingeborg. Det er sandt nok, Madame, hun kand intet dertil; men jeg condolerer hendes Tilstand, saasom jeg er hendes Ven af Hiertet.

Barselkonen. Jeg vilde da ønske, Madame, at før at lade see Venskabs-Tegn imod hende igien, jeg kunde ogsaa med det første condolere hende.

Ingeborg. Jeg siger Tak for hendes Godhed. Ach, ach, Madame, hun maa tage sig selv i Agt; thi hendes Oyesyn staaer mig ikke an. Hun kommer mig for ligesom min Søster, der døde forgangen Aar.

Barselkonen. Jeg kand forsikkre hende, Madame, at om hun vil blive ved en Time at tale saadan, jeg visselig vil følge hendes Søster efter; thi den Godhed, hun bær for mig, incommoderer mig mere end Barselnøden selv.

Ingeborg. Det skulde giøre mig ont, Madame, om min Tale incommoderede hende; men jeg vil kræve den gode Kone til Vidne, som her sidder, om det ikke er, som jeg siger. Er det ikke vist, min gode Anne Kandestøbers, at Madamen seer saa ilde ud?

Anne. Jo, det er, Ingeborg Blytækkers.

Ingeborg. Jeg troer, min Troe, hun blev vreed, fordi jeg ikke kaldte hende Madame?

Anne. Ney, jeg giorde ikke; men jeg bilder mig ind at være ligesaa vel Madam som hun, ja trods saa god, thi der er dog nogen Forskiel paa en Kandestøber og en lumpen Blytækker, naar man vil tale Sandhed, ligesom imellem Tin og Blye.

Ingeborg. Man kand faae ont over saadan Snak. I er vel undskyldt, at kalde min Mand en lumpen Blytækker; meener I, at en Blytækker er ikke i alle Maader saa god som en lumpen Kandestøber?

De slaaer Knep til hinanden og gaaer ud.

Scen. 6.

Ariandche Bogtrykkers. Barselkonen.

Ariandche. Jeg ønsker til Lykke med hendes unge Dotter!

Barselkonen. Jeg takker, Madame Ariandche Bogtrykkers!

Ariandche. Hvorledes befinder Madamen sig?

Barselkonen. Jeg er saa forskrekkelig afmægtig.

Ariandche. Det kand ikke andet være, Madame! den første Edition er altiid den værste.

Barselkonen. Hvad vil det sige: den første Edition?

Ariandche. Vi siger saa om Bøger; thi naar

en bliver første Gang oplagt, kaldes det den første Edition. Jeg vil derfore sige, at Madamen er ikke vant til at ligge saa ofte i Barselseng som jeg, derfor er det hende meer besværligt.

Barselkonen. Hvor ofte har da Madamen været befordret til Trykken?

Arianche. Ha, ha, ha! det var artigt nok; jeg hører, hun bliver i Lignelsen. Jeg skal ellers hilse fra min Kiæreste; han bad, Madamen ikke vilde forsmaae denne Bog, som han nyelig har ladet oplegge.

Barselkonen. I maa vinde Penge som Græs med jeres Bøger.

Arianche. Forlad mig det, Madame, slige Bøger taber vi paa og maa oprette vor Skade paa Historier og Eventyr igien; thi naar vi kand sælge 4000 Historier, kand vi ikke sælge 200 slige gode Bøger.

Barselkonen. Paa den Maade skulde I aldrig legge andre Skrifter op end Historier.

Arianche. Jeg skal sige Madamen, min Mand er noget curieuse; han giør mange Ting mere for at tiene Publicum end for Profit.

Barselkonen. For at tiene Notarius Publicus?

Arianche. Ney, vi kalder Publicum det gemeene Beste.

Barselkonen. Min Mand er meget for Læsning og kiøber daglig Bøger; i Gaar kiøbte han Doctor Arendt Hvitfelds Krønike.

Arianche. Hvilken Edition er det?

Barselkonen. Det var den Danske Edition.

Arianche. Er det den, som er i Qvarto eller Folio?

Barselkonen. Det er det Oplag, som er i hvit Bind.

Arianche. Man binder en Bog ind i 10 Slags Bind, om man vil; det er ikke det, som jeg spør om. Veed hun ikke hvad en Bog in Folio er?

Barselkonen. Jeg har ey hørt tale uden om en Nar in Folio.

Arianche. Ha, ha, ha! jeg hører nok, at Madamen forstaaer sig ikke paa Bøger. En Bog in Folio er den, som er saa stor som en Bibel. En Bog in Qvarto er mindre, en in Octavo endnu mindre, en Duodece endnu mindre, og endelig en Sedece, som er allermindst.

Barselkonen. Saa er den Bog in Folio da, thi den er saa stor som en Bibel.

Arianche. Den Edition er ikke Vand værd, Madame! Hvorfor spør I ikke min Mand til Raads, førend I kiøber Bøger? Den i Qvarto er eengang saa god.

Barselkonen. Det kand nok være; men det er Bogbinderens Skyld, thi den er ellers gandske nye.

Arianche. Ha, ha, ha!

Barselkonen. Hvoraf leer hun, Madame? Jeg taler maaskee ikke ret; men hvad veed jeg af deres Sager? Jeg takker ellers for det, jeg lærte, nemlig hvad en Bog in Folio er. Men lad os tale om andet; mødte I ikke tvende Koner i Døren?

Arianche. Jo, jeg giorde.

Barselkonen. De kom her i Klammerie sammen; den ene var Ingeborg Blytækkers, den anden Anne Kandestøbers.

Arianche. Hvilken af dem var Anne Kandestøbers, den store eller den lille?

Barselkonen. Den, som var i Qvarto, var Ingeborg Blytækkers, og den anden in Folio var Anne Kandestøbers.

Arianche. Ha, ha, ha! Tal ikke Latin mere Madame, det kand ikke siges uden om Bøger. Men jeg maa tage Afskeed; jeg skal have den Ære at see hende snart igien.

Barselkonen. Vær saa god at hilse Kiæresten.

Corfitz *kryber frem.* Hillemænd, jeg er snart død, saavel af det slette Leye, jeg har havt, som af Barsel-Snakken.

Barselkonen. Synes du ikke, at en stakkels Barsel-Qvinde er at ynke?

Corfitz. Jeg har ikke Stunder at ynke hende nu; jeg har nok at bestille med at ynke mig selv, som har ligget saalænge under Bordet.

Barselkonen. Ach, kiære Mand, nu er I fri; men derimod forestaaer mig 100 andre slige Visiter. Thi naar Dorthe Knapmagers og Ollegaard Sværdfegers kommer, saa vil min Plage ret gaae an. Da skulde I faae at høre Støyen; de snakker gierne paa eengang begge, saa det kommer an paa, hvem der har stærkest Maal.

Corfitz. Det er da best, at jeg gaaer min Vey i Tide.

Barselkonen. Jeg skal skikke Jer Bud, naar jeg faaer Roelighed. Men banker det ikke? Der har vi friske Visiter igien.

Corfitz. Ach, jeg er om en Hals. *Kryber under Bordet igien.*

Scen. 7.

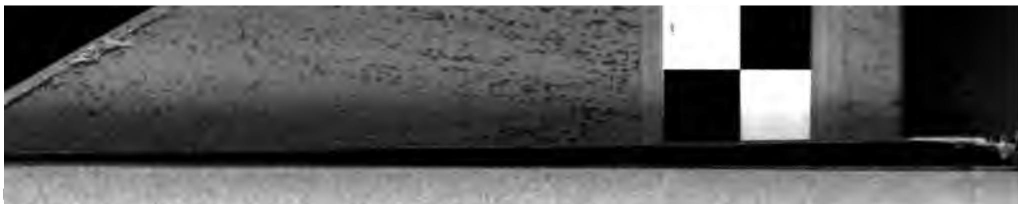
Barselkonen. Else Skolemesters.

Else. Jeg takker skyldigst, Madame! for den Ære og Honeur, hun har giort, beviist og undt mig, at lade os vide og tilkiendegive hendes Forløsning, hvilket er mere end mine Meriter kand meritere. Jeg gratulerer og ønsker til Lykke af mit Hierte og forsikkrer, vidner og contesterer, at det er en af mine største Plaisirs, Fornøyelser og Glæder at see hendes Velstands Contentement; thi saasom der altiid har været et troe, oprigtig og uforfalsket Venskabs, Kiærligheds og Amours Baand, der har sammenknyttet, sammenheftet og forenet vore Huse, saa bør og maa jeg glæde og fornøye mig over Madamens Glæde og Fornøyelse, ligesom det var min egen, hvilken at være efter Contentement og Fornøyelse er mig ogsaa en Contentement og Fornøyelse. Thi jeg kand forsikkre Madamen, at hendes Dyders Skilderie altiid henger paa mit Hiertes Krog. Jeg har Aarsag at elske Madamen saavel for hendes egen Skyld som i Henseende til hendes Broder, der har beviist mig saa meget Got; thi jeg kand sige, at han aldrig gaaer i Kramboden og tar en Klædning op for sig selv, han jo ogsaa tar en Kiole eller, reverenter talt, et Skiort op for mig.

Barselkonen. Hillemænd, da er hun lykkelig.

Else. Det gaaer med mig, som det gamle Sprikwort lyder . . .

Barselkonen *tørrer Sveden af sig.* Der banker vist igien. Det er Ollegaard Sværdfegers og Dorthe Knapmagers. *Sagte.* Nu maa der komme



saa mange, der vil, af de urimelige Folk; thi jeg har alt overgivet mig.

Scen. 8.

Ollegaard. Dorthe. Else. Barselkonen.

Ollegaard. Ey, Madame, til Lykke! I parerer, min Troe, som en Naybrud. Ney, see engang, Søster! hvor pyntet denne lille Taske seer ud . . . om Forladelse, at jeg stiemter.

Else. Tienerinde, Madame!

Ollegaard. Ey see, Madame, er hun her? Maa jeg bede hende om en Priis Tobak? Hun pleyer altiid at have noget, som er got.

Else. Jeg veed, min Troe, ikke. Vil hun behage at prøve det?

Ollegaard. Det er af Baltzers Tobak.

Dorthe. Søster, mig synes, det er af Franske Marias; jeg kiender nok Kiøbenhavns Tobak.

Ollegaard. Jeg, min Troe, ligeledes. Af hvis Tobak er dette, Madame?

Else. Det er af Lovises.

Ollegaard. Vil I nu kun smage noget af min?

Else. Det er excellente Tobak; mig synes, det er en Ascharah.

Dorthe. Det kommer mig for at være et Slags Havane.

Ollegaard. Jeg skal ikke kunde sige, hvilket af Delene det er; det er mig soldt for Spadille.

Else. Har de gode Madamer intet got Nyt?

Ollegaard. Ney, ikke meget got; men ont desværre hører man nok. I har vel hørt om den Kone, som har født et Rokke-Hoved til Verden?

Else. Ney, jeg har, min Troe, ikke.

Dorthe. Jeg skal fortælle hende det.

Ollegaard. Jeg kand nok fortælle det selv. De taler begge paa eengang. Der er en Kone, jeg veed ikke hendes Navn, for hvis Dør en stakkels Tigger-Qvinde kom og bad om noget til hendes Børn, men blev afviist med de Ord: Paa Dørren, du Kieltring! det var bedre, at du i Steden for Børn havde bleven forløst med en Rok, som du kunde have spundet paa for din Føde.

Else. I gode Madamer! det er nok, at een fortæller; thi jeg kand ikke saa vel fatte det, naar I taler begge.

Ollegaard. Jeg skal nok fortælle det, Madame!

Dorthe. Jeg skal fortælle det. De taler begge igien. Hvorpaa Staaderkonen begyndte at græde bitterlig og sagde: Gid det første I laver til Barsel, I maa føde et Rokke-Hoved.

Ollegaard. Derpaa tog den anden Kone et Kosteskaft.

Dorthe. Derpaa tog den anden Kone en Mangelstok.

Ollegaard. Ney, det var et Kosteskaft.

Dorthe. Ney, det var en Mangelstok.

Ollegaard. Ney, min Troe, var det ikke.

Dorthe. Nu lad det være en Mangelstok da! I skal altiid have Ret. Begge fortæller igien. Hvormed hun prygled den stakkels Staaderkvinde paa Døren. Men hvad skeede? En halv Time derefter befandt Konen i Huset sig meget ilde, maatte gaae til Sengs og laae et halv samfuld Aar, indtil hun omsider blev forløst med et Rokke-Hoved.

Ollegaard. Men jeg glemte en Ting at fortælle, hvorledes det gik videre med Staaderkonen.

Dorthe. Det er sandt. De taler begge igien. Kokkepigen i Huset mødte strax derefter samme Staaderkone, hvilken tog hende ved Haanden og sagde: Hils din Madmoder og siig hende, at den Kone, som hun saa haanlig viste bort, var Sancte Birgitte, som havde paataget sig en Staaders Skikkelse for at forsøge hende; hvorpaa hun begyndte at skinne som en Soel og forsvandtes.

Ollegaard. Det er underligt, jeg maa ikke fortælle Historien alleene.

Dorthe. Jeg veed Historien ligesaa vel som I.

Ollegaard. Jeg vidste den dog førend I.

Dorthe. Men jeg har hørt den af en, der har tient i Brød med samme Kokkepiges Sødskende-Barn.

Imedens de taler, sidder Barselkonen og holder for Ørene.

Else. Men, I gode Madamer, skal det være vist med det Skib, man i disse Dage har seet i Maanen?

Ollegaard. Ja vist er det sandt. Fortæller begge to. Man kunde intet see i Førstningen uden en ordinaire Maane; men naar man stirrede noget længe derpaa, saae man først Skibet, siden Folkene, derefter Skibshunden; og endelig de, som stode og stirrede, saae indtil Tobaks-Piberne, som Matroserne havde i Munden.

Else. Men hvad meener og troer man, at saadan Syns Aabenbaring vil tilkiendegive, bemerke og betyde?

Ollegaard. Det betyder ufeylbarlig Kriig, Madame!

Else. Ja, jeg troer det nok; thi man har derforuden i disse Dage seet adskillige andre Tegn, som duer ikke meget, iblant andet en gloende Drage over Roskild.

Dorthe. Ey, fortæl os det, Madame!

Else. Jeg kand ikke tilbagekalde i min Ihukommelse Dag og Datums Erindrelse; men jeg erindrer og kommer ihu, at den først kom Folk i Syne og lod sig see ved de Tider, som den tykkeste Mørkhed hersker og regierer, og man gemeenlig kalder Midnat. Den er bleven seet af en af de Folk, som maa vaage, naar andre sove, og ved deres Stemmers Basuner giver Nattens Timer tilkiende, som man gemeenlig kalder Vægtere. Dragens Gloenhed og Skin var saa stor, at den giorde ungefær omtrent samme Virkning paa Himmelens Poel, som det mindre Nattens Lys, jeg meener Maanen, gior, naar det er i sin Qvarteers Forstheb. Dragen havde, reverenter talt, en Svantz henved 3 Alen lang. Naar man observerede, merkede og gav Agt paa dens Fart og Gang, da maatte man forundre sig ikke mindre over Fartens Hastighed end Maadens Underlighed at gaae paa; thi den spillede nu i det subtile Element, jeg meener Luften, ligesom hine kaade Marsviin spiller i Neptuni Boelig, jeg meener Havet; nu merkede og observerede man Hovedets Opvendelse, ligesom den vilde flyve op til den tredie Himmel, nu igien Hovedets Nedkastelse, ligesom den vilde præcipitere og styrte sig ned paa Guds Fodskammel, nemlig Jorden. Adskillige Folk i Roskild spender alle deres Hovedsener an paa at udfinde saadan Syns Bemerkelse, Signification og Udtydning.

Olleg aard. Det var jo et fortrefkeligt Syn. Hørte Barselqvinden den Historie?

Barselkonen. Ney, Madam, jeg ligger og tænker paa, hvad jeg skal spise til Aften.

Ollegaard. Ey, gav hun ikke Agt paa den Historie? Den er, min Troe, værd at høre; Madamen er saa god at fortælle den igien.

Barselkonen. Ey, det giøres ikke fornødent at bemøye hende med at repetere saadan lang Historie.

Dorthe. Vil Madamen ikke fortælle den, saa vil jeg, hvorvel jeg kand ikke love at føre den ud i saadan ziirlig Stiil som hun, der har saadan en lærd Mand som David Skolemester.

Barselkonen. Jeg vil, min Troe, ikke umage nogen dermed.

Dorthe. Ingen Umag, Madame! Historien var saadan . . .

Ollegaard. Jeg vil nok fortælle den, Søster! De fortæller Historien begge to, men i en anden Stiil.

Barselkonen, tørrende Sveden af sig. Der banker vist paa Dørren; jeg troer, det er Engelche Hattemagers.

Ollegaard. Er det den Pimpernille? Hun sidder i Compagnier som en Stotte, der har hverken Maal eller Mæle. Lad os gaae, Søster! Far vel, Madame, hold Jer brav frisk!

Dorthe. Far vel! Du skal faae Skam paa din Nakke, dersom du vover dig for tilig op. Lad mig føle din Puls, før jeg gaaer. Ja, hun slaaer vel nok paa det lille Spøgelse. Adiøs!

Else. Jeg maa ogsaa afbryde og tage Afskeed og ønsker af mit inderste Hiertes Receß og Grund min høytærede og høytæstimerede Madame en snar hastig Opkomst, Restitution og Forbedring, iligemaade at den kiære Livsfrugt, som Himlens Godhed har velsignet hende med, den lille deylige første Plante, som er sat i hendes Urtegaard, maa opvoxe og fremspire de kiære Forældre til Glæde, Contentement og Fornøyelse.

Scen. 9. Scena muta.

Engelche Hattemagers. Barselkonen.

Engelche kommer ind og giør en Compliment.

Barselkonen. Vær saa god og sæt sig ned, Madame! Engelche neyer. Ach, jeg beder dog, hun sætter sig ned. Engelche neyer. Ach, Madame, hvortil tiener dog den Ceremonie! Engelche neyer. Madame! jeg kand umuelig taale, at hun staaer længere; vil hun, jeg skal staae op for at nøde hende? Engelche neyer og sætter sig, men taler ikke et Ord; endelig staaer hun op igien, giør en Compliment og gaaer. Adieu, Madame! Tak for hendes angeneme Compagnie.

Scen. 10.

Stine Isenkræmmers. Barselkonen.

Stine. Votre Servante. Madame! Je vous gratule. Er det en Søn eller en Dotter?

Barselkonen. Det er en Dotter, Madame!

Stine. Jeg torde, mafoi, ikke blive længere borte, hvorvel jeg var halvdeels engrassered i Dag paa et andet Sted; men jeg satte alting til Side for at besøge hende, mon cher amie!

Barselkonen. Jeg siger 1000 Tak for hendes Godhed og Høflighed.

Stine. Det er ingen Complisance, Madame! men en Devoir og Obligement at besøge sine gode Venner, sær naar de ere malat og upasselige. Jeg har ellers giort en Visite i en anden Barselstue i Dag.

Barselkonen. Hvor var den Barselstue?

Stine. Det er Fisenterens Kone, hun har faaet en Søn, som affectivement er et amable Barn.

Barselkonen. Den Kone er lykkelig i at faae Sønner.

Stine. Ja Madame! hun har en stor Boncheur deri frem for andre . . . Ey, jeg troer, mafoi, at jeg har glemt min Tobatiere-Dose; maa jeg ikke bede Madamen om en Entreprise af hendes? Det er en god Tobak, tres humble valet!

Barselkonen. Hun kommer ret beleylig i Dag, Madame! jeg skulde skrive et Brev til Hans Jacobsen, Tobakshandler i Flensborg, og vilde gierne have Opskriften paa Fransk; men der er ingen her i Huset, som skriver Fransk til Gavns, hvorfore jeg gierne vilde bede Madamen hielpe mig tilrette derudi, saasom hun forstaaer det Sprog fuldkommen vel.

Stine. Tres volonté, Madame! Hun skriver saaledes: A Messiø, Messiø Jean de Jacobsen, Marchand de la Tobach, presentemang à la Flansborg.

Barselkonen. Siger man Flansborg paa Fransk?

Stine. Oui Madame! Flensborg det er Dansk. Meesten alle Byer og Stæder skrives anderledes paa Fransk, som per exempel, Kiøbenhavn kaldes Copenhague. Norge Normandie, Jylland Judee, og Jyderne (som er meest underlig) kaldes les Juifs.

Barselkonen. Det sidste er meget uforstaaeligt.

Stine. Det er sandt nok; men jeg kand vise hende det paa Tryk i min Grammær, hvor der staaer: Les Juifs, die Juden.

Barselkonen. Ha, ha, ha! die Juden, det er Jøderne. Giør min Mand ikke til en Jøde, Madame! han er en god og ærlig Jydekarl, ha, ha, ha!

Stine. Jeg vil, mafoi, ikke være hendes Harcelist. Adiøs! Hun gaaer.

Scen. 11.

Corfitz. Barselkonen.

Corfitz kryber frem. Ey, giv mig dog et Glas Brændeviin i en Hast; jeg er nærmere død end levende. Jeg er, ligesom jeg var mørslagen over alle mine Lemmer og saa fuld af Støv, Qvalm og Barsel-Snak, at jeg er færdig at brikte. Men der er, min Troe, atter Folk. Er dette ikke en forbandet Stue, hvor ikke meer end en Dør er? Jeg har aldrig seet sliig en urimelig Bygning. Kand jeg ikke komme ud igiennem Vinduet?

Barselkonen. Jo vist, om I vil bryde Halsen itu.

Corfitz. Det vil ikke sige, saa faaer det engang Ende.

Barselkonen. Ey, Snak! jeg troer, du spøger. Corfitz kryber under Bordet igien.



Scen. 12.

Gedske Klokkers. Barselkonen.

Gedske. Jeg gratulerer Madamen med hendes unge Dotter; det blev dog ingen Søn denne Gang, som jeg tænkte.

Barselkonen. Jeg er meget vel fornøyet med en Dotter. Man kand vel undertiden have større Glæde af Sønner; men naar et Drengebarn ikke vil den rette Vey, kan det giøre større Fortræd end 10 Døttre.

Gedske. Det er sandt nok, Madame! man kand holde Døttre bedre i Ave. Jeg ved nok, hvad Fortræd min Moster Giertrud Smeds har havt for hendes Søn Andreas; jeg kand ikke tænke derpaa, Madame! uden Taarene staaer mig i Øynene. *Hun græder og tørrer sine Øyne paa sit Forklæde.* Ja, den Anders, den Anders har giort sin stakkels Moer saa mange graa Haar. Har Madamen hørt, hvad han giorde forgangen Dag?

Barselkonen. Ney, jeg har ikke.

Gedske. *græder.* Ach, ach, hvad har ikke Fanden at bestille? thi saadant kand dog aldrig komme af Vor Herre. Han krøb over Naboens Plankverk og steeg ned i Haven og stal sin Lomme fuld af Æbler. *Hun græder.*

Barselkonen. Ach, Madame, det er jo slet intet at væde Tørklæder for.

Gedske. I skal høre mere, Madame! Da han skulde nu tilbage igien, havde han nær bleven hengende og rev sine nye Klædesbuxer itu, som I maaskee nok kiender.

Barselkonen. Ey, Madame! kiender jeg hans Buxer?

Gedske. Men Vor Herre var dog saa god og conserverede hans Vest. *Hun græder igien.*

Barselkonen. Jeg vil gierne bede Madamen, at hun lar Vor Herre være her udenfor; det er en slem Vane at misbruge saaledes Guds Navn, naar man taler om Vest og Buxer.

Gedske. Ach, Madame! jeg vil tiene hende ...

Barselkonen. Madame! jeg vil ikke indvikle mig i nogen Disput derom; men mig synes, det er kuns en slem Vane at sige: Vor Herre var mig saa god, at mine Hosebaand eller Skoe-Remmer ikke brast i Stykker; ligesom det og er et Mundheld at sige: Hvad havde ikke Fanden at bestille? naar en Tienere lar et Glas falde paa Gulvet eller spilder noget Suppe paa Bordet. Men lad os tale om noget andet; jeg seer, Madamen har faaet en skaaren Finger, hvoraf er det kommen?

Gedske. Det skal jeg sige. Jeg skulde i Gaar hen at kiøbslaae i Slagterboden.

Barselkonen. Hvorledes staaer det nu til i Slagterboden? Jeg havde min Pige i Gaar derhenne, hun var ikke mægtig at faae et ærligt Stykke Kiød.

Gedske. Hun har Ret, Madame! det har aldrig været saa forbandet, som det nu er. De tør begiære 5 Skilling for et Pund Oxekiød, og det saa mavert, at man seer ikke den mindste Pille Fet derpaa. Jeg skulde kaage Suppe derpaa; men Suppen blev saa slet, at jeg for at bøde derpaa maatte komme et Stykke Flesk derudi. *Hun græder igien.*

Barselkonen. Blev da Suppen god, da Flesket kom deri?

Gedske. Ja, hun blev deylig, Madame!

Barselkonen. Saa har Madamen jo ikke nødig at græde derfor.

Gedske. Jeg græder ikke saa just derover; men jeg tænker paa Kiødet, hvor elendig det saae ud, og dog kostede 5 Skilling Pundet. Alting stiger; vil du have et Stykke Flesk, vil du have Smør, vil du have Ost, Gryn, Lys, Brænde, saa kand man ikke veye det op med Penge. Jeg erindrer mig, at jeg har hørt af min Moster Birte ... *Hun græder.* Nu er den kiære Kone død og hensoven; hun fortalte mig, at i hendes Ungdom kunde man faae det bedste Pund Oxekiød for en halv Skilling, og var der end ikke engang Politimester i Byen.

Barselkonen. Men at komme til det, jeg spurte om, hvorledes fik hun det Skaar i Fingeren?

Gedske. Jeg skulde skære et Stykke Flesk i Suppen; men hvad havde ikke Fanden at bestille?

Barselkonen. Ey, skal nu Fanden igien for en Dag? Men see, der har vi nye Fremmede.

Gedske. Saa maa jeg da gaae. *Hun gaaer.*

Corfitz. Og jeg, min Troe, ligesaa, førend der kommer flere.

Barselkonen *til Pigen.* Hør, nu vil jeg have Roelighed en Times Tiid; kommer der Fremmede imidlertiid, saa kand du sige, at jeg er falden i en Slummer.

ACTUS III.

Scen. 1.

En Frue. Barselkonen.

Fruen *i en Portechaise, med et pialtet Liberie.* God Dag, lille Madame! Jeg ønsker til Lykke. Hvem har været her nyelig?

Barselkonen. Her har været en Hob smukke Borgerkoner.

Fruen. Her lugter og forbandet borgerlig; lad dem ryge noget herinde! Jeg er slet intet hoffærdig, Madame! det skal ingen kunde sige mig paa; thi hvis saa var, saa havde jeg ikke giort hendes ringe Huus den Ære at komme hid. Derfor gir mange Folk mig den Lov: Gud velsigne den velbaarne Frue, hun er ikke anderledes at omgaaes med end en slet og ret Borgerkone. Men man maa ikke giøre sig for gemeen heller; thi jeg har merket, at det undertiden gir Foragt.

Barselkonen. Ney, det er Synd at sige velbaarne Frue paa; thi jeg har hørt, hun kommer til Borgerfolk, saa tit de har noget at byde hende paa, og at hun spiser med lige saadan Appetit der, som det kunde være ved hendes eget velbaarne Bord.

Fruen. Ja, hvorfor ikke det, Madame? Thi naar jeg ret eftertænker det, saa er Borgerfolk dog christne Mennesker, og om de fører et gudeligt Levnet, kand blive salige lige saavel som en af os.

Barselkonen. Men, velbaarne Frue! mon dog ingen Forskiel skulde giøres paa Rangs-Personer og Borger-Folk i det andet Liv?

Fruen. Ney, ikke meget, Madame! her imellem os at sige; men hun har ikke behov at lade sig merke for andre, thi en gemeen Handverksmand kunde blive storagtig deraf. Derfor Madame, tracterer jeg de Slags Folk ikke med den Foragt, som jeg burte og kunde efter min høye Stand; tænk, Madame, hvor ydmyg jeg var forgangen, jeg laante, mafoi, uden at rose mig selv, 10 Rdlr. af min Skræder.

Barselkonen. Det var uforskammet giort af en Skræder, at han torde underskaae sig at laane Penge til saadan en velbaarne Frue; den taabelige Diævel kunde jo merke, at Fruen giorde det allene for at sætte Prøve paa ham.

Fruen. Han vegrede sig vel i Begyndelsen og trekkede paa Axelen,' ligesom han vilde sige: Jeg er alt for ringe dertil; men da han saae, det var mit Alvor, beqvemte han sig dertil og gav mig de 10 Rixdaler med et dybt Suk, ligesom han vilde sige: Gid alle vare saa ydmyge som denne velbaarne Frue. Jeg er vis paa, den stakkels Mand skal løfte mig op til Skyerne, hvor han kommer; thi enhver skulde dog ikke giøre det, jeg giorde. Er det ikke sandt, Madame?

Barselkonen. Jo, velbaarne Frue har stor Ret derudi.

Fruen. Men hvad vil det sige, Madame! Vi ere dog alle Mennesker; jeg vilde, min Troe, ikke undsee mig at giøre det samme ved hende. Madame! vil hun være saa god at lade mig faae 10 Rixdaler? Jeg skal strax stikke dem hen i Guld tilbage.

Barselkonen. Ach, velbaarne Frue har kuns Lyst at skiemte med hendes ringeste Tienerinde; jeg er meget eenfoldig, men dog ikke aldeles som Skræderen.

Fruen. Det er, min Troe, mit ramme Alvor, Madame!

Barselkonen. Ey, velbaarne Frue! jeg skulde komme i Udraab for et af de uforskammeste Mennesker, om jeg giorde mig saa næsviis; ney, mine Penge er alt for ringe dertil.

Fruen. Sandt at sige, Madame! saa er Nøglen til mit Penge-Skab forlagt, og jeg skulde i en Hast give 10 Rixdaler i Drikke-Penge til en Tiener, som jeg venter med en Present fra en Cavallier.

Barselkonen. Ney, jeg giør det, min Troe, ikke. Om det hele Borgerskab var saa uforskammet at laane deres Velbaarenhed Penge, saa giorde dog ikke jeg det; thi jeg har alt for stor Respect for hende dertil.

Fruen. Ja, ja, saa er det hendes egen Skyld, Madame! Men hvad har hun staaende paa det Fad?

Barselkonen. Det er nogle gemeene Kager.

Fruen. Lad mig smage dem . . . Ey, de smager dog ikke saa ilde, som jeg tænkte; jeg vil, min Troe, paa hendes Behag tage nogle hiem med mig. Christopher!

Christopher i et pialtet Liberie. Velbaarne Frue!

Fruen. Tag disse to Kager og bær hiem. Til Barselkonen. Adieu, Madam! far vel, og vær altiid forsikkret om min Gunst.

Barselkonen. Jeg takker Fruen for beviiste store Naade. Fruen gaaer.

Scen. 2.

Anne Signekielling. Barselkonen.

Anne. Madame, nu, hvorledes er det med Helbreden?

Barselkonen. Vel nok, Anne! men jeg kand ikke sove om Natten, og saa snart jeg falder i Søvn, har jeg strax forskrekkelige Drømme; hvoraf kand det komme, Anne?

Anne. Brænder Madamen Voxlys eller Tællelys om Natten?

Barselkonen. Jeg brænder Voxlys.

Anne. Der har vi det. Hvad meener I Drømme er andet end Geyster, som forekommer Folk i Søvne? Det eeneste, hvormed man fordriver saadanne onde Geyster, er ved Røgen af Tællelys; derimod løber de efter Voxlys. Hvoraf meener I vel det kommer, at det spøger saa meget i Kirkerne, af andet, end at man der brænder Voxlys? Jeg vil forbinde mig til at jage en heel Million svævende Geyster bort med en Prose, om det ikke er andet end slige Geyster, som flyve i Luften; men er det Nisser, som I har Uroe af, maa I stroe Hørfroe for Sengen, saa faaer de strax Fødder at gaae.

Barselkonen. Ach, kiære Anne, plag mig ikke med saadan Snak! et friskt Menneske kand endogsaa blive syg deraf. Saadanne onde Drømme kommer jo ikke af andet end af Blodet; jeg sover jo roeligen, naar jeg har et friskt Legeme. Hvorfore skulde disse Geyster plage Folk meer, naar de ere syge, end naar de ere friske?

Anne. Det veed ikke jeg, Madame! men man seer dog, at de giør det. Kommer det af Blodet, saa skal vi hitte paa andre Midler. Intet er bedre, end at I bliver maalet. Nu skal jeg strax være hos hende igien. Gaaer ud.

Barselkonen. Ach, gid jeg var vel skildt ved denne Hex; men hun faaer have sin Villie, thi hun har sin Gang i store Huse, hvor hun sætter got Folk i Miscredit, naar de ikke vil flattere hende. Jeg maa skikke mig i dette saavel som i alt andet, som Barselsengen fører med sig; ach, ach, kunde jeg kun holde det ud!

Anne kommer ind igien. Om Forladelse, jeg blev saalænge borte.

Barselkonen. Alt forladt, Anne! Sagte ved sig selv. Jeg var tilfreds, du havde aldrig kommet tilbage . . . Hillemænd, der er Mester Bonifacius; nu bliver her Klammerie af. Løb, Anne, bag Skiermbrettet i en Hast! Anne løber og skiuler sig bag Skiermbrettet

Scen. 3.

Bonifacius. Barselkonen.

Bonifacius. Serviteur, Madame! Hvorledes er det med Helbreden?

Barselkonen. Slet og ret, Mester Bonifacius!

Bonifacius. Hun maa lade sig aarlade, Madame!

Barselkonen. Doctoren siger ney; han har alleene givet mig nogle Draaber, som jeg skal bruge. De staaer i denne Flaske.

Bonifacius. Ey, Potz Slapperment! de Draaber ere en Forgift for hende; har hun ikke svedet forskrekkelig derefter?

Barselkonen. Jo, jeg svedte stærk for et Par Timer siden, da Else David Skolemesters var her; men jeg veed ikke, enten det kom af Draaberne eller af hendes hoytravne Gratulation, som hun giorde mig.

Bonifacius. Det var af Draaberne, Madame! Gud forlade de Doctore dog, som handler saalebes med en stakkels Patient. Bil I kuns bruge disse Draaber en Uge, saa skal I see, om I ikke har den beste Guulsot paa Halsen, nogen vil forlange; vil I bruge dem nok en Uge, kand I faae en Svindsot eller Hypocrisie, Epilepsie, Anomalie, Paralysie, og endnu det, som værre er; thi her er Antimonium; her er Arsenicum ubi. Er det ikke uforskammet at præparere for en stakkels Barselqvinde en Recept af Sulphure indigesta und Sale Haluminosa und Mercurio, absonderlich in diesen Jahre, worin Saturnus nicht regieret?

Scen. 4.

Tvende Koner. Mester Bonifacius. Barselkonen. En Mammeselle.

1. Kone. Tienerinde, Madame! Til Lykke med hendes unge Dotter!

2. Kone. Jeg siger det samme.

Barselkonen. Værer saa god og sidder ned, I gode Madamer! Men, Mester Bonifacius, skulde det være got at lade sig aarelade nu omstunder?

Bonifacius. Ach ja, det er vel bedre i klart Veyr end i taaget Veyr, bedre i Maanens Tiltagelse end i dens Aftagelse; men det giør ikke meget til Sagen, naar man kun holder sig derfra i de ulykkelige Dage.

Barselkonen. Men hvad vil det sige, Mester Bonifacius, lykkelige og ulykkelige Dage?

Bonifacius. Das ist zu sagen, Madame, wer sich am 14. oder 15. Martii verlobet oder heyrathet, komt in grosser Armuth und Elend; am 10. oder 18. April muß man aus einem Hause ins andere nicht ziehen, am 7. oder 8. May muß man nicht reysen, am 17. Julii nichts handeln, am 21. Julii keine Proceß anfangen.

1. Kone. Mester Bonifacius, han kand vist ogsaa see Folk i Hænderne?

Bonifacius. Ach freylich, das heist man der Negromantie.

1. Kone. Ach, vær saa god og see i mine Hænder!

Bonifacius. Ja nok! Jeg seer Madame, at hun faaer 6 Born endnu.

1. Kone. Ey, Snak! min Mand er allerede 68 Aar gammel.

Bonifacius. Det vil ikke sige, Stregerne i Haanden kand ikke slaae mig feyl. I faaer 6 Born, det er vist; men hvor I faaer dem fra, det kand jeg ikke see.

1. Kone. Fy, fy, meener I, jeg er en Skioge, at jeg skulde faae Born med andre end min Mand? Jeg er alt for vel opdragen til at være min Mand utroe.

Bonifacius. Vil hun være flatteret, Madame! saa maa hun lade sig see i Hænderne af andre end af mig.

1. Kone. See nu ogsaa i hendes Haand!

Pigen. Ney, min Troe, vil jeg ikke, at nogen skal see mig i Haanden.

1. Kone. Jo, min Troe, skal du lade dine Hænder see saavel som jeg. Hvad er det for Snak?

Bonifacius. Hendes Haand er noget vanskelig, jeg kand ikke see, hvor mange Born hun faaer. Lad see nok engang. Ney, men jeg seer, at hun har faaet eet Barn.

Pigen. Det er en usandfærdig Løgn; thi jeg er Jomfrue endnu. De andre holder Lyrklædet for Ansigtet af Blusel.

Bonifacius. Det giør mig, min Troe, ont, at jeg ikke vidste, hun var ugift, ellers havde jeg slet intet talt derom. Lad mig see nok engang, Jomfrue! maaskee at jeg saae feyl første Gang.

Pigen. I maa see Fanden; I skulde maaskee endnu lyve mig flere Born paa end det, jeg har faaet. Hvo som siger mig andet paa, end at jeg er Jomfrue, den skal være en Løgner og en Skielm. De andre begynder at fnise, og Pigen græder.

Bonifacius. Min hierte Jomfrue! bliv ikke vreed paa mig; jeg vidste, min Troe, ikke andet, end at hun var Madame. Men . . .

Pigen. Du est en Løgner og en Bedragere. Jeg skal sige de gode Madamer, hvoraf dette reyser sig. Jeg tjente paa en Herre-Gaard med en anden Mammeselle, som kom Skolemesteren for nær; Sagen kom for Tamperretten, hun paastod Ægteskab, han søgte Udflugter, og ved adskillige Procurator-Streger forqvaklede Sagen saaledes, at han blev frikiendt for Ægteskab, og jeg maatte lade mig noye med 200 Daler. De andre leer, Pigen gaaer bort med de 2 Koner og truer Barberen.

Barselkonen. Det var en forbandet Historie; men hun røbede sig selv. Jeg vilde have givet 10 Rixdaler, at det ikke var skeet i mit Huus.

Bonifacius. Jeg vidste ikke andet, end hun var gift, ellers havde jeg gierne sparet hende.

Barselkonen. Jeg vilde have sorget for den Pige; hun seer saa skikkelig og saa peen ud. Men der kommer Doctoren; hillemænd, bag Skiermbrettet, Mester Bonifacius! Han løber bag Skiermbrettet.

Scen. 5.

Barselkonen. En Doctor.

Barselkonen. Ah, jeg kommer ikke ihu, at Anne Signekielling staaer bag Skiermbrettet tilforn; der vil ligge et Fandens Huus imellem dem. Tienerinde, Hr. Doctor!

Doctoren. Hendes skyldigste Tienere, Madame! Hvordan staaer det til med Sundheden? Har hun Beneficium ventris?

Barselkonen. Ney, Hr. Doctor! han har ikke været her i lang Tiid.

Doctor. Ey, Madame! saa gaaer det ikke vel! det maa i det ringeste være 2 Gange om Dagen.

Barselkonen. Men hvor kommer det, at Doctoren undertiden har forbudet mig det?

Doctor. Jeg? Det har jeg aldrig giort, Madame! Der er ingen Ting, som jeg raader mere til.

Barselkonen. For nyelig truede han dog at stevne Mester Bonifacius for det Medicinske Facultet, og nu raader han mig at bruge ham tvende Gange om Dagen.

Doctor. Ha, ha, ha! hun forstod mig ikke ret.

Jeg sagde ikke Bonifacium, men Beneficium; det er at sige: Har hun aabet Liv?

Barselkonen. Det er noget andet; derfor er det sikkerst at tale Dansk til Fruentimmer. Men at svare til det Spørsmaal, saa har jeg ikke at klage i den Post.

Doctor. Hvoraf finder da Madamen sig meest incommoderet?

Barselkonen. Jeg har saadan Uroelighed i mit Legeme.

Doctor. Hvad Mad spiser hun, Madame? hvorledes er hendes Diæt?

Barselkonen. Om Morgenen drikker jeg lidt Thee.

Doctor. Grøn Thee eller Thee de Bou?

Barselkonen. Grøn Thee.

Doctor. Det duer ikke, Madame! det obstruerer.

Barselkonen. Ney, jeg fortalede mig, det er Thee Bou, jeg drikker.

Doctor. Det duer ikke, Madame! det løser for meget og gir en slap Mave.

Barselkonen. Det er ikke alle Morgener, jeg drikker Thee; thi de fleste Morgener drikker jeg en god Havre-Suppe.

Doctor. Det duer ikke, Madame! det gir Sliim i Maven. Men hvad æder hun om Middagen?

Barselkonen. En god Kiød-Suppe.

Doctor. Duer ikke, Madame! for syge Folk; Kiød er hitzig og føder Sygdom.

Barselkonen. Ey, Hr. Doctor! jeg maa endelig have noget; jeg kand ikke æde Meelgrød alleene baade Middag og Aften.

Doctor. Meelgrød! ingen Ting er skadeligere. Meelgrød er jo ikke andet end raadt Brød. Man kand jo lime med Meelgrød.

Barselkonen. Skal jeg da æde Byggryns-Grød?

Doctor. Duer ikke heller; thi man kand aldrig faae Byggryns-Grød kaaget vel. Om den skulde kunde passere, skulde den kaages netop 8 Timer, 5 Minuter og en Steendeel, og det altiid med lige Ild.

Barselkonen. Men hvor kand noget Menneske passe det saa lige?

Doctor. Det er sandt, Madame! derfor er det best at lade blive med den Spise. Jeg vil give hende Opskrift paa de Slags Drik og Spise, hun skal holde sig fra; nemlig: Melk, Viin eller Øl er en Gift for hende. Foruden den Slags Spise, som før er omtalt, maa hun holde sig fra al Slags Fisk, item rørig Mad som Flesk, Erter, Kaal, Løg, item alt det, som er salt og suurt. Brød er en uskyldig Spise, som styrker Legemet, uden at føde Sygdommen; men Hvedebrød maa hun ey æde, thi det stopper.

Barselkonen. Skal jeg da æde Grovbrød?

Doctor. Ingenlunde; thi det er Suurdey i Maven.

Barselkonen. Hillemænd, Hr. Doctor! paa den Maade skal jeg hverken æde eller drikke.

Doctor. Det var at ønske, at en Patient kunde holde sig derfra; thi som al Sygdom kommer af Mad og Drikke, saa fødes den ogsaa deraf. Jeg havde en Patient (han kunde tvinge sig den Karl; men hvor finder man flere, der ere saaledes Mestere af sig selv?) han holdt sig i en Feber 6 Dage baade fra Vaadt og Tørt.

Barselkonen. Saa haaber jeg nok, at han døde.

Doctor. Ja, hvad andet? men Feberen derimod forlod ham gandske; thi det var os kuns at giøre om den at fordrive. Febris, Madame! var her materia substrata; hic Rhodus, heder det, hic salta. Ellers har hun ikke behov at være bange, at det skal vare længe med Sygdommen; thi jeg har en Tinctur, som er et Arcanum, hvoraf vel er sandt, at de fleste døer, men dersom de ikke døde deraf, var aldrig noget saa ypperligt i Verden.

Barselkonen. Hr. Doctor! lad os tale om andet. Jeg har om Natten saadanne forskrekkelige Drømme; hvoraf kand saadant komme, Hr. Doctor?

Doctor. Drømme, Madame! ere adskillige Slags; der er somnia divina, diabolica og naturalia, eller efter Hyppocratis Meening alleene somnia divina & naturalia . . . Men hvad er det for en Allarm bag Skiermbrettet? Det lader som Klammerier.

Barselkonen. Det er Ammen; hun bliver ligesom hun var gal i Hovedet, naar hun hører enten Latin eller Græsk.

Doctor. Ikke andet? Ja, jeg skulde fortælle Madamen videre om Drømme. St. Gregorius deler Drømme udi dem, som kommer e repletione, exinanitione excrementorum & illusione, e cogitatione & illusione simul. Men det er dog en forbandet Allarm, det kand jo ikke være Ammen alleene.

Barselkonen. Jo, det er, Hr. Doctor! Hun blev lige saadan forgangen, da David Skolemester var her.

Doctor. Jeg skal da fortælle Resten paa reen Dansk. Disse Delinger ere gode nok; men mig synes, at de kand best deles i 6 Slags: Det første Slags er de, som varer om tilkommende Ting; det andet Slags er de Ting, som forestilles vore indvortes Sandser og kaldes Syn . . . Men hvad Pokker er det for Stoyen bag Skiermbrettet? Den Amme maa være splitter gal. Hvad heder hun, Madame?

Barselkonen. Hun heder Sire.

Doctor. Hør, Sire! giv dig tilfreds; jeg taler jo ikke et Ord Latin mere.

Barselkonen. Hr. Doctor skal ikke agte det, hun kommer sig nok igien.

Doctor. Det tredie Slags ere Aabenbaringer, som Himlen gir os i Søvne og er kaldet af de Græker Phasma, Horama eller Chrematismos . . . Men det kand umuelig være Ammen alleene, Madame! jeg hører jo tvende Røster.

Barselkonen. Jo, det er, min Troe; hun kand giøre sig to Røster paa eengang.

Doctor. Sire! hvor er det fat? See nu blev hun stille. Men hvor var det, vi slap, Madame?

Barselkonen. Det maa vor Herre vide; jeg forstaaer kuns meget lidet deraf.

Doctor. Ja nu erindrer jeg mig det, det var Phasma.

Barselkonen. Ligesom Doctoren behager; thi det er mig lige got.

Doctor. Enypnia ere slige Drømme, som her alleene haver Sted; jeg kalder saadanne de ordinaire Drømme, endeel saasom de hender gemeenlig, saa tit vi falder i Søvn, endeel og eftersom der

gierne præsenteres os noget i de samme af de Ting, som vi nyelig har giort eller tænkt: Saaledes drømmer den Forlibte om sin Amour, en Gierrig om sin Riigdom, en Advocat om Rettergang, en Skolemester om Gloser.

Barselkonen. sagte. Og en Doctor om Piller.

Doctor. Hvilket Lucretius libro primo giver tilkiende, item Seneca in Octavia, & Claudianus de raptu Proserpinæ. Men hør, Madame! der er jo to Mennesker, som slaaes; jeg kand jo høre 4 Been stampe. Jeg maa see, hvad det er.

Barselkonen. Det er, min Troe, intet uden Ammen med Buggen.

Doctor. Hid rapporterer sig det, Plutarchus siger om Theseo: I det samme falder Skiermbrettet om, Balberen og Signe-Kiellingen falder oven paa Doctoren, alle 3 paa Gulvet. Bonifacius trækker Kiellingen ud efter Haaret, Doctoren trækker Balberen i Haaret til Døren, hvor Balberen løber ud. Ha, ha, Madame! det var andet end Ammen. Jeg seer, hvad Folk I consulerer. Jeg skal lade baade dem stevne, som lar sig bruge, og Jer tilligemed, som bruger dem. Gaaer bort.

Barselkonen. Hr. Doctor maa da ikke fortryde paa, om jeg kommer med en Contra-Stevning formedelst hans urimelige Snak, hvormed han nær har taget Livet af mig.

Scen. 6.

Barselkonen. alleene.

Saa gik det til i Dag, i Gaar,
I Morgen samme Plage
Mig arme Qvinde forestaaer,
Jeg tør dog ikke klage.
At pines saa heelt tungt vel er,
Er artig dog tillige;
Det efter Landets Mode skeer,
Hvad har jeg da at sige?
Gid store Folk de Griller faaer
At giøre det end værre,
Og Barselseng paa Torv opslaaer;
Vi, som saa villig ere
At efterabe, Moden jo
Vi skulde straks antage
Og gierne ligge der i to
Og fyrretyve Dage.
Den usle Bonde sligt beleer,
Den, som sit Brød maa tigge,
Han siger: Hvis det Høyhed er,
Paa Pinebenk at ligge,
Jeg nøyes heller med min Stand,
Ey efter Høyhed stunder,
Fornemme Fruer i vort Land
Slig Høyhed ey misunder.

ACTUS IV.

Scen. 1.

En Kone. Troels.

Konen. Troels! din Madame har got, hun faaer saa mange skionne Visiter.

Troels. Det maa hun vel sige, Madame! Jeg var engang i Stuen, da Visiterne vare; men det kostede mig 2 Skilling i Brændeviin.

Konen. Hvi saa?

Troels. Man maa jo drikke Brændeviin paa det, som rørigt er, for at forebygge Feber; thi ligesom der er rørig Mad til, saa er der og rørig Snak, som kand bringe en ærlig Karls Mave i Confusion. Med eet Ord, Madame! jeg vilde ikke være Barselqvinde, om man gav mig 2 Mark.

Konen. Ja jeg troer nok, din Madame var ilde tilfreds med vores Visiter i Dag for en vis Aarsags Skyld, ha, ha, ha!

Troels. Hvilken Aarsag?

Konen. Ah, den tydske Kone, ha, ha, ha! det var nogle ulykfalige Visiter, ha, ha, ha!

Troels. Ha, ha, ha! hvad vil det sige? Naar I leer af Visiterne, saa leer I af Jer selv.

Konen. Den stakkels Kone kunde ikke faae Tiid, ha, ha, ha!

Troels. Hun kunde ikke faae Tiid at bede Jer allesammen gaae Fanden i Vold paa Døren.

Konen. Ney, hun kunde ikke faae Tiid at tale et Ord med hendes . . . ha, ha, ha!

Troels. Med hendes ha, ha, ha! hvilken ha, ha, ha er det?

Konen. Med hendes Galant, som laae skiult under Bordet; hvilken Ulykke for den stakkels Kone, ha, ha, ha!

Troels. Hvad Fanden er det, I siger? Laae der en Galant skiult?

Konen. Ja, jeg ynkedes over den stakkels Karl, ha, ha, ha! Men jeg skal ikke sige fra.

Troels. Det giør I vel i, Madame! thi det kunde hende sig, at naar I kommer i Barselseng, at vor Madame kand finde lige saadan en Støver under Jer Bord.

Konen. Det har vel ingen Fare.

Troels. Men vil Madamen end giøre os en Visite i Dag, efterdi hun kommer her?

Konen. Ikke til Barselkonen, men til den gode gamle Monsieur Corfitz, som jeg længst har kiendt.

Troels. Jeg troer aldrig, Madamen har i Sinde at bedrøve min Hosbond og at giøre ham end mere catholsk i Hovedet; thi han har tilforn Mistanke til en Cantor, som har informered hende i Musiqven.

Konen. Maaskee det er den samme, som laae under Bordet; men . . .

Troels. Jeg beder for alt det, som til er, at hun ikke gior ham Hovedet mere kruset; thi hvad vinder hun dermed? I det samme kommer Corfitz bagved staaer og hører alting og giør Ophævelser derover.

Konen. Bor man ikke vare en god Ven ad om saadant, at han i Tide kand forekomme det?

Troels. I bedrover kun Manden dermed, i det I siger ham hans Ulykke, som han ikke kand ændre, og opirrer hende og hendes hele Slegt mod Jer Huus.

Konen. Saa raader du mig da derfra?

Troels. Ja vist, og det er endeel for deres endeel for Jer egen Skyld, thi I vil tabe mest derved.

Konen. Saa tal da intet derom, at jeg har været her. Hun gaaer.

Scen. 2.

Troels. Corfitz.

Troels. Hvilken forbandet Historie var ikke denne! Jeg glemte at spørge hende, hvordan den Karl saae ud. Saa gaaer det, naar en Mand paa 70 Aar gifter sig med en Pige paa 15 Aar. Om jeg havde været betroed at opsætte denne Giftermaals-Contract, skulde den have bleven saadan: Hr. Corfitz overgiver alle sine Midler og Formue, Løst og Fast til den dydzirede Møe ꝛc., og forbinder sig til at holde hendes Statz vedlige, at hende aldrig noget skal fattes; derimod forbinder hun sig til at holde hans Pande vedlige, at den aldrig skal fattes visse Slags Prydelser, som zirer en gammel Mand saa vel. Jeg har altiid tænkt Madamen skeede Uret; men nu undskylder jeg Hosbond, thi undseer hun sig ikke for at have Galanter hos sig paa denne Tiid, nu hun er svag, hvad maa hun da giore, naar hun er frisk? O du stakkels gamle Hanrey; jeg har stor . . . .
I det samme vender han sig og bliver Corfitz vaer, som staaer bag ved Øret af ham.

Corfitz. Du præker vel i en Lygte, Troels! Det var en trøstelig Discours for mig.

Troels. Hvilken Discours?

Corfitz. Jeg har hørt den fra Begyndelsen til Enden; men hvorfor har din Hund ikke aabenbaret mig saadant tilforn? Ach, Himmel! min Mistanke har været altfor vel grundet; jeg vil ikke see min Kone for mine Øyne. Det er Ulykken, jeg har ikke meer end et Vidne paa den unge Karl, som i min Fraværelse var alleene med hende i hendes Kammers. Tænk engang, hvilken Dristighed, hvilken ublue Kiærlighed, ikke at undsee sig endog paa saadan Tiid, som nu er, at have fremmede unge Karle hos sig! Jeg kand ikke styre mig, jeg skal blotte hendes Skam for hele Verden og give det an for Øvrigheden.

Troels. Ja, Hosbond, kand erholde Skilsmisse derved.

Corfitz. Jeg meener Ja.

Troels. Jeg ligesaa, nemlig ved sit gode Navn og Rygte; thi at beskylde sin Kone har noget at sige. Jeg kiender nok Tamperretten; thi jeg har en Broder, som er Lakey hos en Tamper-Herre. Der vil fældes saadan Dom: Endskiønt det er kiendeligt af adskillige Omstændigheder, at Signeur Corfitz er Hanrey, saa dog, eftersom han ey kand bevise det saa klarlig, som 2 og 3 er 5, saa dømmes han til at giore hende Afbigt.

Corfitz. Det maa være, hvad det være vil, saa skal jeg dog forsøge det. Gak først hen til Cantoren Mr. Gothard!

Troels. Det skal skee, Hosbond! Gaaer bort.

Corfitz. Est du gal, Dreng? du har jo ingen Beskeed faaet. Hvor vil Du hen?

Troels. Jeg vil hen hos Mr. Gothard, som Hosbond bad mig om.

Corfitz. Hvad skal du giore der?

Troels. Jeg veed det, min Troe, ikke.

Corfitz. Ey, saa hør Beskeed først, forend du gaaer, din dumme Esel! Du skal bede ham giore mig den Ære at komme hid et Øjeblik.

Troels. Har da Hosbond noget at tale med ham?

Corfitz. Ja, hvad andet? Jeg vil fritte ham noget i denne Sag.

Troels. Ha, jeg forstaaer nok Hosbond, jeg skal, min Troe, nok sige ham det.

Corfitz. Hvad vil du sige ham?

Troels. At der er en, der har giort Hosbond til . . .

Corfitz. Gid du faaer en Ulykke, din Slyngel! Hvem beder dig sige saadant?

Troels. Ey, Hosbond! jeg vil ikke just sige det saa plumpt, jeg vil sige det paa en skiemtsom Maade, som for Exempel, at Hosbond har faaet en liden Skavank i sin Pande, hvorover han vil vide, hvad det er. Saa forstaaer han nok Meeningen; lad kuns mig raade. Gaaer bort.

Corfitz. Hey, Troels! du skal faae en Ulykke, hvis Du ikke tier.

Troels. Ey, lad mig kuns sørge derfor; Ærendet skal blive forrettet upaaklagelig.

Corfitz. Jeg troer, Fanden rider Drengen. Vil du giore mig til Nar?

Troels. Vil da Hosbond sige ham det selv?

Corfitz. Ja, hvad andet? Jeg har jo ikke fornødent at bruge dig til Tolk.

Troels. Saa gior jo Hosbond sig selv til Nar, hvilket er værre, end om jeg giorde det.

Corfitz. Jeg troer, jeg kløver Hovedet engang paa den Knægt; han gior mig gandske gal. Trækker ham i Haaret.

Troels. Au, au, au! Men om han spør mig, hvad Hosbond vil tale med ham om, skal jeg da staae som en dum Hund og intet svare?

Corfitz. Det er jo nok, at du siger ham, at jeg har noget at tale med ham om, som er Magt paaliggende.

Troels. Ja nu forstaaer jeg Hosbonds Meening, jeg melder ikke et Ord om Hanrederiet.

Corfitz. Den Dreng er forhexet i Dag.

Troels. Og endskiønt han spør mig 1000 Gange, hvad det er, vil jeg ey svare andet, end at Hosbond fortæller ham nok selv om Karlen; som laae under Bordet.

Corfitz. Du skal ikke sige andet, end at jeg vil tale med ham, dit Beest!

Troels. Ja, ja, det er got. Gaaer ud.

Corfitz. Jeg kand ikke begribe den Drengs Væsen; var han ikke saa troe, som han er, saa havde jeg for længe siden jaget ham paa Dørren. Jeg veed ikke, enten det er Ondskab eller Taabelighed.

Troels kommer tilbage. Hosbond! ret som jeg kom ud i Luften, fik jeg et Indfald, nemlig om Mr. Gothard fritter mig meget, saa vil jeg alleene sige, at en Madame, som var i Barselstuen i Dag, fortalte os noget forbandet Tøy om Mutter.

Corfitz. Og ret som jeg saae dig komme ind af Luften igien, fik jeg det Indfald at slaae Arm og Been i Stykker paa dig. Løber efter ham.

Scen. 3.

Corfitz. En Officeer.

Corfitz, løbende tilbage igien, kaster Huen af og tar sin Perruqve paa. Hillemænd, det var en stor Ulykke.

Jeg glemmer den eene Fortræd for den anden; her kommer Cabeleren, som stod Fadder til Barnet. Den Karl lar sig ikke nøye med een Bouteille Viin. Havde han ikke seet mig, saa havde jeg negtet mig inde; thi han kunde aldrig komme paa ubeleyligere Tiid, nu jeg har Hovedet fuld af Griller og skulde raadføre mig med Monsr. Gothard. Det er ikke nok, at man skal plages med Fruentimmer i Barselstue, man faaer og saa al Verdens Mandfolk paa Halsen, og hver Gratulation, man giør mig, er et Knivsting i mit Hierte.

En Officeer kommer ind, syngende en Tydsk Vise, blir Corfitz var, omfavner og kysser ham. Ach, mein lieber Hr. Corfitz! bliv ikke vreed, fordi jeg har biet saalænge.

Corfitz. Ney, aldeles ikke, min Herre!

Officeer. Jo, jeg kand nok see paae Jer, at I er noget fortrydelig i Dag.

Corfitz. Da er det, min Troe, aldeles ikke derfor, at min Herre ikke kom her i Gaar .... Sagte. thi jeg var tilfreds, du aldrig havde kommet.

Officeer. Mandfolk regner ikke Moden saa nøye som Fruentimmer. Ey, Hr. Corfitz! læg intet saadant paa Hiertet. Jeg vil oprette det igien ved at komme her hver Dag, saalænge Jer Kone ligger.

Corfitz. Ey, Herren skal ikke giøre sig nogen Uleylighed at oprette saadant; thi jeg kan giøre min Eed paa, at jeg ikke er vreed, fordi han blev borte i Gaar.

Officeer. Jeg kunde, min Troe, ikke komme; vil han nu troe mig?

Corfitz. Jeg troer, jeg troer det, Herre!

Officeer. Ich war pardi engagsseret anderwerts.

Corfitz. Vil han endelig, jeg skal svære paa, at jeg ikke er vred, for han blev borte i Gaar ... Sagte. men fordi du ikke ogsaa blev borte i Dag.

Officeer. Jeg havde en liden Affaire med en fremmed Officeer i Gaar-Eftermiddag, som jeg stak ihiel, unter uns gesagt, ved Fuglestangen. Vi kom i Dispût, saa vi derudover maatte ud for Fuglestangen, hvor jeg nær havde stukket min Contrapart ihiel, thi Spidsen af min Kaarde var ikke en Finger breed fra hans Hierte.

Corfitz. Mig syntes, han sagde tilforn, at han stak ham ihiel.

Officeer. Har jeg sagt, at jeg stak ham ihiel, saa stak jeg ham ogsaa ihiel. Først stødte han i en Second, hvilken jeg caverede og gav ham en igien udi en Ters. Støder efter Corfitz. Siden stødte han atter i en Second, og jeg gav ham en over Armen. Støder Corfitz ned.

Corfitz. Min Herre maa exercere Konsten paa andre; thi jeg taaler ikke mange Stød paa disse Tider.

Officeren omfavner ham. Ach, mein lieber Hr. Corfitz! ich bitte umb Permission, jeg tænkte ikke at støde saa hart.

Corfitz. Og jeg langt mindre.

Officeer. Han seer ikke saa fornøyet ud, som han burte at være, Hr. Corfitz!

Corfitz. Jeg er, med Permission at sige, plaget med Colica iblant, velbaarne Herre!

Officeer. Ikke andet! Dertil er gode Raad. I skal bryde Halsen itu paa nogle af Jere gamle Bouteiller, som I har liggende i Jer Kielder; intet er bedre mod Colica end god gammel Rhinsk Viin. Lad os faae et Par Bouteiller ind; jeg skal være Jer Doctor.

Corfitz. Viin tiener mig aldeles ikke nu omstunder.

Officeer. Som jeg siger ham, det er det eeneste Middel mod Colica; jeg har og selv Lyst til et Glas.

Corfitz. Vinen skulde gierne være til Tieneste, hvis nogen var ved Haanden; men Piger og Drenge ere alle i Byen.

Officeer. Da skal min Karl gierne gaae ham til Haande og hente et Par Bouteiller af Kielderey.

Corfitz. Men velbaarne Herre ....

Officeer. Ey, sans Façon, Hr. Corfitz! det er ingen Umage. Christopher Eisenfresser!

Christopher med store Knebelbarter. Herr!

Officeer. Hr. Corfitz vil have dig ned i sin Kielder for at hente os et Par Bouteiller Viin op.

Christopher. Das thue ich mit Plaisir.

Corfitz. sagte. Jeg troer det nok; men min Kielder staaer ikke aaben for Eisenfressere og Gaudibe.

Officeer. Hr. Corfitz skienker dig nok for din Umage.

Corfitz sagte. Det giøres ikke nødig; thi seer jeg ret paa Monsr. Eisenfresser, saa skienker han sig nok selv, om han kommer i Kielderen.

Officeer. Laan ham Jer Kielder-Nøgel, Hr. Corfitz! sans façon.

Corfitz sagte. Ja jeg vil laane ham en Strikke at henge sig udi. Høyt. Jeg troer ikke, det giøres nødigt; nu erindrer jeg, at der er dog en af Pigerne hiemme. Marthe, Marthe! hør, Marthe! gak ned i Kielderen og hent os et Par Bouteiller Viin!

Officeer. Lad os sætte os ned ved Bordet saalænge .... I er lykkelig, Hr. Corfitz, at I har faaet en Livs-Arving paa Jer gamle Alder .... Dog det er sandt: I har ikke faaet Barnet, men Jer Kone.

Corfitz sagte. Jeg troer ikke, der er meget usandt deri.

Officeer. Jeg tør ikke vove mig ind i Barselstuen for Frygt at miste min Hat.

Corfitz sagte. Jeg var tilfreds, at min Hat var Fanden i Vold.

Officeer. Ey, han er saa traurig, Hr. Corfitz! han burte jo springe paa Bord og Benke af Glæde.

Corfitz sagte. Naar jeg tænker paa det, som laae under Bordet, saa har jeg ingen Lyst til at springe oven paa det.

Officeer. Hvad siger min Hr. Corfitz?

Corfitz. Jeg siger, at den Pige bliver noget længe borte med Vinen.

Officeer. See, der kommer hun baade med Viin og Glas. Han skienker i Glasset og smager Vinen. Bon, bon! Kiærestens Skaal! Gid han inden faa Maaneder maa faae en anden kiær Arving igien.

Corfitz. Han vil have min Kone til en Maaneds-Due, velbaarne Herre! Men see, kommer der ikke min Naboe Jens Olsen? Han er gandske bestienked.

Officeer. Han burte hede Jens Ølsen; thi det er nok en god Øl Ruus, han har.

Scen. 4.

Corfitz. Officeren. Jens Olsen ravende.

Corfitz. Hvor har du været henne, Svoger? Du est noget beskienket.

Jens Olsen. Jeg er fuld som et Beest.

Corfitz. Sid ned og hviil dig!

Jens sætter sig. Lad mig faae noget Thee, jeg er saa tør .... stig. Hvor er din Kone? Lad hende komme ind.

Corfitz. Hvilken Snak! Er min Kone nu i Stand at komme her ud?

Jens. Det er sandt, Svoger! Du har Ret, og jeg Uret; thi jeg er fuld. Thee, Thee!

Corfitz. Giv Stunder lidt, til Pigen kommer.

Jens. Veedstu hvad, Svoger? de siger, faaer jeg Slam, i Byen, at din Kone er ikke Fader til Barnet.

Officeren. Ha, Ha!

Jens. Hvem er der? See hans Tienere, Monsieur! Thi de holder for, at saadan gammel Mand som du paa 70 Aar ikke ....

Officeren. Ey, Monsieur, lad blive saadan forbandet Snak!

Jens. Hvem er der? See hans Tienere, Mussieurs!

Corfitz. Hvad Slags Thee vil du have, Svoger?

Jens. Jeg vil nok have den grø ... nne Thee, som he ... heder Thee de Böf. Thi de siger, kiære Svoger, at en gammel Mand som du paa 70 Aar kan ikke giøre .....

Officeren. Jeg kan ikke begribe, Monsieur! hvorledes I tør komme med saadan Snak.

Jens. Hvem er der? See hans Tienere, Mussieurs! Thi de siger, at en Mand paa 70 Aar ...... men jeg vil tiene kiære Svoger ....

Officeren vender sig fra ham.

Jens. Der seer jeg alt Thee. Han drikker Officerens Glas ud. Ach, det giorde got. Det var jo Thee de Böf.

Officeren vender sig om, knepper ham paa Næsen. Det var en Compliment de Bøf, Monsieur Olsen! at drikke en andens Glas ud. Borgeren river Beruqven af ham, Corfitz skiller dem ad, Officeren raaber paa Eisenfresser, Eisenfresser slaaer begge Borgerne paa Gulvet, Jens Olsen reyser sig og løber bort, Officeren forfølger ham, Corfitz kryber under Bordet, og Eisenfresser gaaer bort med Bouteillerne.

Scen. 5.

Gothard. Troels. Corfitz.

Troels. Her maa have været Fremmede, her staaer Glas paa Bordet.

Gothard. Ja, I er vel ikke Fremmede foruden nu fra Morgen til Aften.

Corfitz rækker Hovedet frem. Troels! er de alt borte?

Troels. Her er ingen uden Monsieur Gothard, som Hosbond har havt Bud efter.

Corfitz kommer frem. Er Christopher Eisenfresser ogsaa borte?

Troels. Jeg har hverken seet Christopher Eisenfresser eller ....

Gothard. Hvorban er det fat, Monsr. Corfitz? Hvorfor sad han under Bordet?

Corfitz. Det var meest af Frygt for Monsr. Eisenfresser. I skal vide, Monsieur, her havde nær skeet Mord i mit Huus.

Gothard. Hvad var Aarsag dertil?

Corfitz. Aarsag dertil? Vore forbandede Moder, at vi skal have Huset fuld af Folk, hvergang et Barn fødes. I har jo selv seet, Monsieur! hvor det er tilgaaet udi min Kones Stue i disse Dage.

Gothard. Jeg har, min Troe, ikke seet Jer Kone siden, jeg veed ikke hvor længe.

Corfitz. Monsieur! stil Jer ikke saa hellig an, jeg veed bedre.

Gothard. Det er mørk Tale for mig.

Corfitz. Vil I bekiende med det Gode, saa skal jeg pardonere Jer, hvis ikke, saa skal I blive exemplariter straffet.

Gothard. Monsieur! jeg troer, at dette Klammerie har saaledes forvirret Jer Hierne, at I ikke veed, hvad I siger.

Corfitz. I skal faae at vide, at jeg veed, hvad jeg siger.

Gothard. Hvad Pokker er det, I siger? Hvad har jeg giort? Hvad vil I giøre mig?

Corfitz. I maa vide, at her er Lov og Ret i Landet.

Gothard. Det veed jeg heel vel; men hvad Ulovligt har jeg bedrevet?

Corfitz. Om jeg erindrer Loven ret, saa bør I straffes paa Livet for Jeres Gierninger.

Gothard. Alt dette er jo en gal Mands Snak.

Corfitz. Ja stikkes i en Sæk og druknes.

Gothard. Monsieur! naar I beviser mig noget over, saa er Tiid for mig at forsvare mig.

Corfitz. Jeg skal inden Aften have beviist, hvad jeg siger.

Troels. Det banker vist. Løber til Døren og kommer tilbage. Hele Gangen er fuld af fremmede Mænd, som maaskee vil gratulationere Hosbond.

Corfitz. Gid de faaer en Ulykke med deres Gratulationer. Lad ham tage imod dem; han har meer Del derudi end jeg. Du kandst ellers sige, jeg er ikke hiemme. Gaaer bort, og Troels med.

Scen. 6.

Gothard. Troels.

Gothard alleene. Hvad Pokker er dette for et Eventyr? Jeg veed ikke, enten jeg vaager eller drømmer. Jeg har informeret hans Kone i Musiqven, førend hun blev gift og, siden hun fik denne Mand, været 2 eller 3 Gange i Huset; derfor skal jeg stikkes i en Sæk og druknes. Vidste jeg, at jeg havde talet et ublue Ord til hende, saa skulde det aldrig fortryde mig. Det giør mig meest ont for den stakkels unge Kone, at hun uskyldig skal blive forført; thi jeg har ikke merket uden alt det, som er ærligt og skikkeligt hos hende. Men der kommer Drengen igien; jeg maa fritte ham derom. Hør Troels! drømmer jeg, eller vaager jeg? Er det din Hosbonds Huus, jeg er kommen i, eller ey? Hører jeg ret eller ey? Seer jeg ret, eller er jeg blind?

Troels. Jo nu seer I ret, Monsieur! men inden Aften maaskee kommer I kun til at see med eet Øye. Der banker igien. Løber til Døren. I gode Mænd! min Hosbond siger, at han ikke er hiemme. Kommer tilbage igien. Vort Huus er i disse

Dage ligesom en beleyred Bye. Nu har jeg nyelig slaget to Storme af. Men det bliver ikke derved.

Gothard. Hvad vil du sige dermed, Troels, at jeg inden Aften kun kommer at see med eet Oye?

Troels. Jeg vilde onske, Monsieur, at det kom ikke videre, og at I ikke mister dem begge.

Gothard. Jeg kand, min Troe, ikke andet end lee af alt dette; det er jo ikke andet end en Comoedie.

Troels. Ney, Monsieur! det vil blive til en Tragoedie; thi at miste sit Oye er ikke noget at lee af.

Gothard. Hvad er det da?

Troels. Jeg skal strax sige Jer det . . Det banker; jeg maa til Dorren forst og afslaae den tredie Storm. Løber til Døren og raaber: Min Hosbond er ikke hiemme, i Diævels Skind og Been. Kommer tilbage. Hor, Monsieur! min Hosbond har havt Jer længe mistænkt for sin Kone. En af de Madamer, som har giort Visite her i Dag, siger, at hun saae en Karl ligge skiult i Barselstuen. Hosbond troer, det er Jer. Men som han ingen ret Beviis har, vil han at gamle Gunnild skal slaae et Oye ud paa samme Karl, og siden, naar han er bleven tegnet, forfølge ham med Retten. Har I derfor Jer Oye kiær, saa bekiend i Tide . . . Men der banker igien. Løber til Døren.

Gothard. Ha, ha, ha; Jeg kiender denne gamle Gunnild; hun skal spille ham et Puds for min Skyld, thi han bør prostitueres for hele Verden. Jeg skal ogsaa sætte andre ud paa at fixere ham.

Troels. Kommer tilbage. I Hunde! vil I trænge ind med Magt i et Huus?

Gothard. Adieu, Troels! Vi seer hinanden nok med det forste.

Troels. Men ikkun med eet Oye. De gaaer bort begge to.

ACTUS V.

Scen. 1.

Gothard. Leonard.

Gothard. Hvilke forbandede Historier, hvorledes kan dog Jalousie forvirre et Menneskes Hierne!

Leonard. Hvad tar han sig da for?

Gothard. Han har i Sinde forst at consulere gamle Hexer og Spaamænd, som skal sige ham, om hans Kone har været ham utroe, og legge hendes Galant ud, som han meener er jeg; der skal holdes en Samling i hans Huus i Dag af alle Slags Folk, som han vil raadføre sig med.

Leonard. Men hvad tænker han at vinde dermed?

Gothard. Naar han forst faaer Sagen at vide, vil han paaføre mig Proces.

Leonard. Det kan ikke være mueligt. Men hvor har I faaet slige Omstændigheder at vide?

Gothard. Han har adresseret sig til en gammel Kone, som til hans Fortræd er mig end mere troe. Den samme Kone, som gaaer Ærende til alle disse smukke Folk, har aabenbaret mig den hele Handel, og har jeg overlagt med hende at spille ham adskillige smaa Puds; thi jeg skiotter ikke om at hevne mig paa anden Maade over den Giek.

Leonard. Hvorledes da?

Gothard. Kiender I Oldfux?

Leonard. Ja den Pudsen-mager, er han endnu her i Byen?

Gothard. Han skal gaae mig til Haande og agere alle disse Personer; han tar ogsaa nogle af hans Venner til Hielp med sig, som er lige saadanne giennembrevne Skalke, som han er selv. Jeg har derfor fort Jer hid, at I tilligemed mig kand have den Lyst i en Afkrog at see disse Historier an. Men der seer jeg, han kommer; lad os løbe til Side. Ret nu vil det gaae an; thi Oldfux er her strax ved Haanden og vil begynde at spille sine Roller, saa snart han seer Hr. Corfitz komme ud. De gaaer.

Scen. 2.

Corfitz. Troels. Oldfux som Chiromanticus.

Corfitz alleene. Jeg maa gribe til de Midler, som jeg aldrig tilforn har tænkt paa. Jeg ved nok, det er syndigt at bruge saadanne Midler; men jeg vil heller døe end lade dette uhevned. Jeg veed, hvo der har forhaanet mig; men det fattes kun at giore det beviisligt. Madame Maren, som kiender en Hob Folk, der kand sige skiulte Ting, har allerede stevnet nogle hid . . . . Men hvad vil du, Troels?

Troels. Her er en, som kalder sig Chilian Maticus, der siger, at Hosbond har havt Bud efter ham.

Corfitz. Det er en Chiromanticus, som seer Folk i Hænderne; lad ham komme ind! Hans Tienere, Hr. Doctor! Jeg vil gierne sporge ham til Raads om noget.

Chiromanticus. Er det in Mathesi inferiori, superiori, chiromantia, necromantia, arte onirocritica, talismanica, magia naturali sive diabolica? Det er mig lige got; thi jeg er Karl for min Hat i det ene saavel som i det andet.

Corfitz. Nej, Herre, det er noget andet!

Chiromanticus. Vil I noget andet, saa maa I gaae til Doctoren.

Corfitz. Nej, Herre, jeg har et sundt Legeme; men jeg er svag paa Siælens Vegne.

Chiromanticus. Apropos, I taler om Siælen: Hvad er Siælen? Detur Definitio animæ, ut audiam qvam hypothesin seqveris, an Moschi & qvi eum seqvuntur, Democriti, Epicuri, Lucretii, an Platonis, an Aristotelis, an . . .

Corfitz. Det gir jeg ham at betænke.

Chiromanticus. An Peripateticus es, an Scepticus, an Stoicus, an . . . .

Corfitz. Jeg forstaaer ikke, hvad I siger; jeg er ustuderet.

Chiromanticus. Siig mig da paa Dansk: Hvad er Jeres Meening om Siælen?

Corfitz. Min Herre, det er noget, som er gandske skiult for mig.

Chiromanticus. Ha, Ha! I er en Scepticus, I har antaget den fordommeligste Sect; at tvivle om alting, er jo rette Vey til Atheisterie. Jeg tor sige i Jere aabne Oyne, at Pyrrhus, som er Author til den Sect, var en Slyngel, et Beest, en Flegel, en Sinke, en Daare, en Nar, en Flesfeante.

Corfitz. Min Herre, I forstaaer ikke min Meening.

Chiromanticus. Jo, jeg forstaaer; jeg har visse Principia at gaae efter. Jeg er en Stoicus; gid I var det samme, saa var det bedre baade for Jer og Jert Huus.

Corfitz. Min Herre, jeg er en ærlig Mand og en god Christen, det er mig alt nok.

Chiromanticus. Hvorledes kan I være Christen og Scepticus tillige? Jeg maa examinere Karlen lidt mere: Quot sunt Elementa? Hvor mange Elementer holder I for der er?

Corfitz. Det ved jeg nok uden at have studeret: Der er 4re Elementer, Ild, Vand, Luft.

Chiromanticus. Hvor blev det 4re Element af? Det er det, som I staaer paa.

Troels. Jeg veed dem alle 4re, min Hr. Doctor! Det er Ild, Vand, Luft og mine Skoe, dem staaer jeg paa.

Chiromanticus. Du est en Ignorant; lad mig tale med din Herre.

Corfitz sagte. Den Karl er gal; førend jeg skulde lade nogen af mine Børn studere, for skulde jeg vride Halsen om paa dem. Høyt. Hr. Doctor! tillad mig dog at sige 3 a 4 Ord.

Chiromanticus. Hiertelig gierne, men med den Kondition, at I taler methodice in forma Syllogismi.

Corfitz. Jeg har faaet nogle Griller i Hovedet og tvivler om min Hustrues Troeskab.

Chiromanticus. Ha, ha, ha, purus putus scepticismus! han tvivler om alting. Slige Atheister skulde udryddes af Landet. I skulde være Stoicus som jeg, saa tvivlede i hverken om Jer Hustrue eller noget andet.

Troels sagte. Jeg er da en Skoicus; thi jeg sagde, at det sidste Element var mine Skoe.

Corfitz. Monsieur! I gør mig gal med Jer forbandede Snak. Just fordi jeg tvivler, derfor spør jeg Jer til Raads for at blive oplyst.

Chiromanticus. Got, got, vil I kuns lade Jer sige, saa skal jeg nok omvende Jer. Hvad vil I da vide af mig? Er det noget i naturlige Sager.

Corfitz. Ja, alt for naturligt.

Chiromanticus. Er det in Physica cælesti eller terrestri, paa Himlen eller paa Jorden?

Corfitz. Det er i mit eget Huus, saa maa det jo være paa Jorden.

Chiromanticus. Bene,da lad os blive paa Jorden. I vil maaskee vide noget de fontium origine, de fluviorum incrementis & decrementis, de oceani qvalitate. terræ magnitudine eller noget in Philosophia occulta?

Corfitz. Jeg forstaaer I Pokkers Skind og Been ikke, hvad I siger; tal Dansk.

Chiromanticus. Jeg sporger, om I vil vide noget i hemmelige Sager.

Corfitz. Ja vist er det hemmelige Sager.

Chiromanticus. Got, saa er det vel om Magnetens Kraft og Virkning?

Corfitz. Ney, ney, ney, jeg vil vide, om min Hustrue er mig troe eller ey.

Chiromanticus. Ha, ha, nu forstaaer jeg; lad see Jer Haand. Hør Monsienr! jeg seer, at hvis I ikke er Hanrey, saa burte I at være det. Gaaer bort.

Troels. Er det nu ikke, som jeg siger, Hosbond, jo mere man rører ved saadant, jo værre lugter det. Mig synes, det er best, at Hosbond slaaer sig smukt til Roelighed; thi han vinder intet andet dermed, end han bliver udraabt i Byen.

Corfitz. Holdt din Mund! Hvis du følede i dit Hierte det, jeg føler, saa talede du anderledes, end du giør; mit Blod er saa oprørt, at jeg ikke kand komme i Roelighed, førend jeg hører nogen Vished derom. Vil ikke lærde Folk sige mig det, saa skal Spaaekiellinger ... Ah Himmel! jeg maa gribe til de Midler, som jeg tilforn har fordømt; men hvad giør ikke Sorg! hvad giør ikke Passioner! hvad giør ikke Jalousie! Jeg maa først have Vished, siden skal jeg bevæbne mig imod hende med Lands Lov og Ret, og om det ikke vil hielpe, skal jeg pakke mine Sager sammen og reyse herfra, saa maa hun siden bruge saa mange unge Karle, som hende lyster. Men der seer jeg Spaaekiellingen. Troels løber bort.

Scen. 3.

Corfitz. Gunnild.

Corfitz. Hør, min kiære Gunnild! jeg har giort dig Umage at komme hid i Dag, for at vide noget, som ligger mig paa Hiertet.

Gunnild. Hvad er din Begiæring? Vil du, at jeg skal slaae Øyet ud paa nogen, saa koster det 6 Skilling; jeg tager kun lidt, derfor har jeg desmere Næring.

Corfitz. Ney, Gunnild! jeg har min Kone mistænkt for Utroeskab;du skal spye mig at vide, hvorledes det henger sammen.

Gunnild. Du er maaskee bange. du er Hanrey? Lad mig beskue dit Ansigt! Ja, Far! du seer ud til allehaande. Jeg skal strax skaffe dig det at vide; sæt dig ned paa en Stoel og tag din Hat af. Han sætter sig ned, og hun begynder at maale ham nu paa Armene, nu paa Ryggen, nu i Ansigtet og endelig sætter ham en Machine paa Hovedet med to Horn. Sid nu stille, Far! til jeg kommer tilbage; jeg maa først gaae hen og tale lidt med min Kat. Hun gaaer.

En Pige kommer ind. Vil Hosbond komme lidt ind; nu er Madamen allene. A-a-a, hvad er det, jeg seer?

Anden Pige. Hvad var det for Raaben? A-a-a-a-, hvad er det, som jeg ser? De løber begge.

Corfitz. Jeg troer, Fanden rider disse Tøser. Mon de saae noget Spøgelse eller Geyst? Jeg ved jo, at jeg ikke kand skremme Folk. Jeg bilder mig ind, at gamle Gunnild ved sine Konster har alt jaget en Skrek ind i Huset. Det er, min Troe, got nok til jer, I Tøyter! det er kun en Begyndelse, I skal strax faae meer at vide. De Kiellinger kand dog meer end deres Fader Vor. Men hvor mon hun bliver henne saalænge? Det skal være mig en Glæde, om jeg kand faae Hevn over min Kone og mine utroe Tieneste-Folk. Ha, ha, ha! Begyndelsen er allerede god nok.

Troels kommer ind. Nu, Hosbond! kom Kiellingen? A . . a . a. Han slaaer Kors for sig, falder paa Knæe og læser høyt Dedicationen i en Bønne-Bog og Titelen: Aandelige Bonner, skreven til Trøst og

Huusvalelse, trykte udi Kiøbenhavn hos Matthias Godiche og findes hos hannem tilkiøbs.

Corfitz *renser sig.* Hvad Pokker gaaer af Drengen?

Troels. A . . . . a . . . a . . *Læser videre:* Ærlige og velbyrdige Peder Skram, Rigens Admiral, min høygunstige Patron og Velyndere!

Corfitz. Est du gal, Dreng?

Troels. A . . . a . . Jeg understaaer mig, høygunstige Herre! at dedicere Ham dette ringe Skrift a . . a . . a.

Corfitz. Kiender du ikke din Hosbond, Troels! Hvor er det fat?

Troels. Ach, Hosbond, er det Jer? Jeg tænkte, det var Lucifer.

Corfitz. Hvi saa?

Troels. Vil Hosbond behage at see sig i dette lille Speyl?

Corfitz. Ach, Himmel! hvor har den forbandede Kielling reedt mig til og drevet Spot med mig.

Troels. Ja, ja, Hosbond! derfor hav intet meer med Stjernekigere og Spaaekiellinger at bestille. Consulerer heller brave Folk, som har hiemme paa Jorden; thi de andre er enten galne eller malicieux. Eller lad det reent blive og slaae Jer til Roelighed.

Corfitz. Ney, ney, jeg gaaer ikke til Sengs, forend jeg har giort noget ved disse Sager. Jeg maa hen og tale med en Advocat.

Troels. Gir Jer ikke i Færd med Advocater, forend I har spurt andre fornuftige Mænd til Raads, om det er en Sag, som I kand komme for Retten med. See, der kommer en lærd Mand, spørg ham, om han holder saadant for raadeligt; thi Advocater raader altiid til Processer.

Scen. 4.

Corfitz. Troels. Poeten.

Poeten gaaer og spadserer frem og tilbage med blot Hoved.

Corfitz. Ah, Hr. Magister, jeg vilde gierne raadføre mig med ham i noget. *Poeten gir Corfitz et Ørefigen.*

Corfitz. Hvorfor slaaer I mig?

Poeten. Gak Fanden i Vold. Nu er jeg fra mine Concepter. Lad see: Aurora aabnede sin Purpur-farved Dør . . . . . Nu miste jeg et Riim derover, som jeg havde paa det Ord Dør.

Troels. Kand Hr. Magister ikke bruge det Ord Smør? som for Exempel: Aurora aabnede sin Purpur-farved Dør og aad til Frokost Brød, som dyppet var i Smør. Det faldt mig saa ind i en Hast, hvorvel jeg aldrig har giort Vers tilforn.

Poeten. Ikke det? Jeg troer dog, at du kunde blive Poet. Hvad er dit Navn?

Troels. Jeg heder Troels.

Poeten. Det er et ulyksaligt og urimeligt Navn udi Poesien; thi der er ikke et eneste Dansk Ord, som rimer sig til Troels.

Troels. Jomænd, man kand sige: gaae til . . .

Poeten. Ha, ha, ha! den Dreng har got Phantasie.

Troels *sagte.* Du maa selv være en Phantast.

Poeten. Men hvad er Jeres Begiæring ellers?

Corfitz. Jeg vil spørge min Herre til Raads om en Ting, forend jeg gaaer til Advocater. Jeg har min Hustrue mistænkt for Utroeskab. Jeg kand overbevise hende, at hun har skiult unge fremmede Karle hos sig i Sovekammeret, og nu vilde jeg vide, om . . .

Poeten. Vil Monsieur have den Historie udi heroiske Vers, saa koster det 8 Mark.

Corfitz. Ach, ney, Hr. Magister! det er ikke min Meening, jeg vilde kun . . .

Poeten. Ja, Monsieur, jeg forstaaer nok, I vil maaskee have den i Saphiske Vers, men saa koster det dobbelt.

Corfitz. Jeg vil ingen Vers have, Monsieur! jeg vil kun spørge . . .

Poeten. Saadan en Historie maa være paa Vers, Monsieur! det klinger jo gandske intet paa solut Stiil. Hvad er ellers hans Navn, Monsieur?

Corfitz. Jeg heder Corfitz.

Poeten. Ha, ha, ha!

Corfitz. Jeg veed, det er jo et ærligt Navn.

Poeten. Ha, ha, ha! Corfitz, paa Latin Cornificius, ha, ha, ha! Jeg vil, min Troe, giøre et Vers over ham for slet intet alleene for Navnets Skyld, ha, ha, ha! *Gaaer ud.*

Corfitz. Ney, disse Folk ere forbandede. Jeg vil ikke have mere med dem at bestille. Jeg maa begynde Proces. Gid Advocaten var kommen, som jeg har stevnet hid!

Troels. Har Hosbond stevnet en Advocat hid?

Corfitz. Ja, jeg har havt Bud efter en.

Troels. Men her er jo ingen Beviisligheder.

Corfitz. Jeg skal nok faae Beviis; Konen, som fortalte, at hun saae den Snuushane under Bordet, skal tillige med alle mine Huus-Folk stevnes til at aflegge deres Eed.

Troels. See, der kommer en Advocat, ja hele to. Hillemænd, hvor glubske seer de ud!

Scen. 5.

Corfitz. Troels. Tvende Advocater.

1. Advocat. I stod og talte for Retten, Hr. Collega! mod Jer bedre Vidende.

2. Advocat. I giør mig Uret, jeg har aldrig taget nogen uretfærdig Sag an min Livstiid.

1. Advocat. Denne var i det ringeste uretfærdig, som I førte imod mig i Dag.

2. Advocat. Hvor kand I regne det for Hevd, hvor der ikke er bonæ fidei possessio? Er der ingen bonæ fidei possessio, saa kand der ey heller blive præscriptio.

1. Advocat. Hvem siger det, at der er ingen bonæ fidei possessio?

2. Advocat. Det siger jeg, det siger Justinianus, det siger Molinæus, Cujacius, Grotius og andre.

1. Advocat. Jeg var tilfreds, Alexander Magnus sagde det, saa er det ret, som jeg siger.

2. Advocat. Hvad siger ikke Vasqvius? Usucapio non habet locum inter duos diversorum regum ac populorum subditos.

1. Advocat. Ja Vasqvius, det er en feed Karl at citere.

2. Advocat. Hvad har I paa Vasqvius at sige?

Troels. Jeg hører, de trættes om en Vaskerske. Hun maa være kiøn, eftersom de ere saa hitzige.

1. Advocat. Jeg har ikke andet paa ham at sige, end han var en Nar.

2. Advocat. Monsieur! det er bekiendt, at I er en Idiot. De faaer hinanden i Haaret.

Troels skiller dem ad og siger: Ey, Messieurs! det er jo Skam, at slige lærde Folk, som I er, skal slaaes for en lumpen Vaskerkones Skyld. Men I gode Mænd kommer ret beleyligt; min Hosbond har en vigtig Sag at betroe en af jer, som er den Beste.

1. Advocat rykker Corfitz tilside. Monsieur, tag mig! jeg har vundet i Aar over 24 Sager, som ingen anden kunde have vundet.

2. Advocat rykker ham til sig. Monsieur, tag heller mig! den anden er en Sinke. Jeg vandt en Sag i Gaar, som alle Mennesker kunde tage og føle paa, at den var uretfærdig.

1. Advocat rykker ham til sig. Monsieur! den anden er kun en Tingstud; men jeg har studeret mine Jura i 4re Aar i Rostock.

2. Advocat. Monsieur! Jer Sag maa være saa gal, som den være vil, saa skal jeg dog føre den ud som en ærlig Mand.

1. Advocat. Hvis I ikke tar mig, saa kommer I til at fortryde det.

2. Advocat. Monsieur! jeg kand forvende, hvilken Sag jeg vil ved subtile Distinctioner, og kand forsvare, hvilken Ting jeg vil, paa tvende Maader.

1. Advocat. Monsieur! jeg er en af de Stærkeste her i Byen i Formaliteter. Corfitz vil slide sig løs; de løber efter ham, trækker ham 6 Gange, en til een Side, en til den anden Side, og hvisker ham i Øret; hvorudover han omsider raaber Gevalt, og en Officeer kommer ind til Hielp, som driver Advocaterne bort.

Scen. 6.

Corfitz. Troels. Officeren.

Corfitz. Ach, min Herre! jeg er ham høylig forbunden; dersom han ikke var kommen mig til Hielp, havde de virkelig taget Livet af mig.

Officeren. Det er mig kiært, at jeg kand tiene got Folk. Men hvad havde disse Advocater udstaaende med ham?

Troels. Nu skal man nok see, han ogsaa aabenbarer ham sin Sag.

Corfitz. Min Herre! jeg er en ærlig Borgermand her i Byen, som har gaaet meget Ont igiennem og fundet skikke mig i alting indtil denne Tiid. Men nu paa min gamle Alder har jeg faaet en Huus-Sorg, hvilken saaledes har nedslaget mig, at jeg er kied af mit Liv. Med et Ord at sige: Jeg har en Hustrue, der søger fremmede Guder, hvorfor jeg vil føre Proces med hende, og til den Ende vilde raadføre mig med disse Advocater, hvilke i Steden for at give mig Raad sloges med hinanden som glubske Ulve og trættedes om mig ikke anderledes end om et Rov eller Bytte, som var faldet dem i Hænderne.

Officeren. Hans Sorg gior mig ont. Men maaskee jeg kand give ham saa got Raad som en anden; thi jeg har meget lagt mig efter Lands Lov og Ret. Men førend jeg hører Sagen, maa jeg spørge Monsieur om nogle Omstændigheder: Hvor gammel er Monsieur?

Corfitz. Jeg gaaer i mit 70. Aar.

Officeren. Hvor længe har han været gift?

Corfitz. Udi to Aar.

Officeren. Hvor gammel er hans Kiæreste?

Corfitz. Sytten Aar.

Officeren. Er hun kiøn?

Corfitz. Ja, det er Ulykken, min Herre! hun var en af de smukkeste Jomfruer her i Byen.

Officeren. Er Monsieur meget ude om Dagen, eftersom hun kand have Leylighed til at omgaaes med fremmede unge Karle i Huset?

Corfitz. Fra Klokken 2 til 5 om Eftermiddagen er jeg ude i Forretninger. Hun maa have udvalt den Tiid til at øve hendes Galanterier.

Officeren. Hvor boer Monsieur?

Corfitz. Der er min Dør, velbaarne Herre!

Officeren. Skyldigste Tienere, Monsieur! Jeg takker for god Underretning. Giør en dyb Compliment og gaaer bort.

Troels. Ha, ha! tænkte jeg det ikke vel? Er I ikke Hanrey, saa bliver I det vist nok herefter, og det for Jer aabne Mund. Jeg merkede strax, da han spurte, hvilken Tiid om Dagen Hosbond pleyede at være ude, hvorhen han sigtede. Det er ret vel til Pas; gak saa hen en anden Gang og aabenbar Jeres hemmelige Sager for Officerer.

Corfitz. Hør, Troels! jeg vil ikke tale med noget Menneske meer derom, men pakke mine Sager sammen, reyse hen et andet Sted og give hende til Priis. Den Eeneste, jeg ønskede at tale med, var min Naboe Jeronimus, som er min oprigtige Ven; lad os gaae hen til ham. Men see, der kommer han meget beleyligt.

Scen. 7.

Jeronimus. Troels. Corfitz.

Jeronimus. Hvorledes gaaer det Jer, Naboe?

Corfitz. Ikkun slet og ret.

Jeronimus. I lovede mig jo senest at slaae alle Griller af Hovedet.

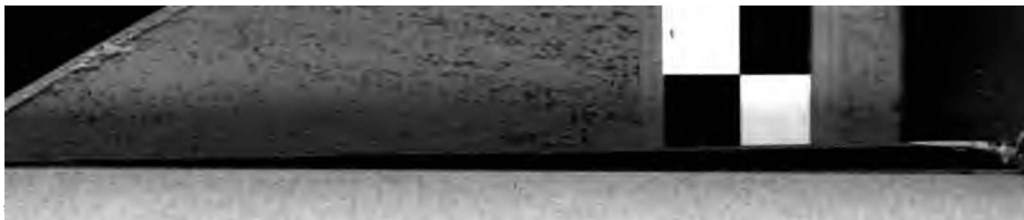
Corfitz. De forrige Griller har ynglet andre nye, som har giort mig gandske fortvivlet, saa at man kand kiøbe mit Liv for 4re Skilling.

Jeronimus. Hvad er Jer da vederfaret, siden vi taledes ved?

Corfitz. En fremmed Kone, som ingen Interesse kunde have af at lyve, svor mig til, at hun saae i Barselstuen i Dag en ung Karl staae i Skiul, hvorudover jeg kom i saadan Uroelighed, at jeg har løbet som et galt Menneske fra en til anden, for at faae meer Oplysning og spørge mig til Raads, hvad jeg skulde giøre derved, men har truffet paa de meest forbandede Mennesker i Byen, der i Steden for at give mig Oplysning og gode Raad har af halvgal giort mig reent gal.

Jeronimus. I saadan Tilfæld, Naboe! er best at tie stille; thi man blotter ellers kun sin egen Skam og vinder aldeles intet dermed. thi der vil noget til at overbevise sin Kone Utroeskab. Jeg troer endnu som før, at I gior Jer Kone Uret.

Troels. Ney, Monsieur Jeronimus! han



giør hende ikke Uret. Jeg veed endda nogle flere Omstændigheder, som den samme fremmede Kone fortalte mig, hvilke jeg ikke har vildet sige Hosbond.

Corfitz. Hvad sagde hun da til dig?

Troels. Hun svor mig til, at hun saae en ung Karl ligge under Bordet.

Corfitz. Under Bordet! hvad Tiid var det?

Troels. I Eftermiddag Klokken 3.

Corfitz. Aa Himmel! hvad hører jeg? Jeg maa strax ind.

Jeronimus. Vær dog ikke saa hastig, Naboe!

Corfitz. I forstaaer mig ikke, Naboe! Jeg vil ind og falde paa Knæe for min Kone, kysse paa hendes Hænder og med grædende Taare bede om Forladelse; thi just dette sidste, som fremføres meest til hendes Beskyldning, frikiender hende aldeles. Ah, hvilken grov Vildfarelse! Jeg skal fortælle Naboe den hele Historie: I Dag efter Maaltiid var jeg alleene med min Kone i Barselstuen, saasom jeg ventede ikke saa hastig Fremmede; men just i det samme bankes der paa Dørren, og som der ikkun er een Udgang af Stuen, og jeg for vis Aarsag Skyld aldeles ikke vilde lade mig finde hiemme paa samme Tiid, krøb jeg under Bordet, hvor jeg imod Forhaabning maatte ligge i 2 Timer, indtil Stuen blev ledig. Nu maa en af de fremmede Madamer have bleven mig vaer og ved sin falske, hvorvel troehiertige Beretning har givet Aarsag til al denne Allarm. Nu er min eeneste Sorg denne, at jeg har overilet mig og fortalet i Hastighed min uskyldige Kone.

Jeronimus. Naboe! giv Jer tilfreds og tak Gud, at I har faret vild.

See her en Hendelse, som nøye bør antegnes.
Af al Mistanke det den rareste bør regnes;
Thi hvis Hr. Corfitz sig af Sorrig havde hengt,
Det skeet var, fordi han sig havde selv fortænkt.
Af egen Skygge sig paa Flugt at lade drive
Til Latter ikke kand saa stor Anledning give,
Den Casus meer er rar end Mandens; for sig selv
Der bange blev, løb hen, sig styrted i en Elv.





Det Arabiske Pulver.

Comoedie udi een Act.

Hovedpersonerne i Comoedien.

Polidor.	Leonora.
Henrich.	Pernille.
Oldfux.	Jøden.
Andreas.	Leander.

Scen. 1.

Andreas. Oldfux.

Oldfux. Denne Bye er dog ikke saa liden, som jeg havde bildet mig ind. Her er ogsaa en Hob smukke Huse, hvilket gir tilkiende, at her maa boe formuende Folk. Men see, jeg er aldrig ærlig, om det ikke er min gamle Kammerat Andreas, som jeg ikke haver seet i saa mange Aar. Andreas! er det dig eller din Gienfærd?

Andreas. Ey, Monfrere Oldfux! er det mueligt, at jeg skal have den Lykke at finde dig her saa uformodentlig? *De omfavner, kysser hinanden og græder.*

Oldfux. Ach, min ærlige Ven og tro Stalbroder, jeg er færdig at daane af Glæde at see dig her. Jeg tænkte, at du havde været hengt for mange Aar siden. Men jeg merker, at du forstaaer, din Profession; thi det er ingen Kunst at stiæle, det kand en grov Bonde giøre; men at stiæle saaledes, at man aldrig blir greben, det kalder jeg at forstaae sit Handverk.

Andreas. Jeg takker skyldigst, Monfrere, for de gode Tanker, du har om mig. Det er mig ikke liden Fornøyelse at være berømmet af saadan brav Mand, som du est. Jeg takker ellers mine Forældre for god Optugtelse og Formaning, som jeg haver ført mig til Nytte allevegne, hvor jeg har været i Verden; saa jeg kand sige, uden at rose mig selv, Monfrere! at jeg har aldrig været greben mere paa mine Gierninger end een Gang, da jeg dog kom temmelig vel derfra, thi jeg miste ikke mere end to af mine Øren.

Oldfux. Ey Bagatelle! et Par Øren meer eller mindre, det vil ikke meget sige. Jeg merker, at det er derfor, at du gaaer med den Polske Hue.

Andreas. Ja vist; derfor hilser jeg Folk ikke anderledes end Officererne, naar de trækker op paa Vagt, bukkende mig lidt, leggende Haanden paa Huen. Mange sige derfor, at jeg er storagtig; men de giør mig, min Troe, stor Uret, thi jeg er ikke mindre end storagtig. Men hvorledes har det ellers behaget Monfrere at leve?

Oldfux. Ret vel. Jeg har fundet komme til Rette med alle Folk, hvor jeg har været, foruden med disse forbandede Byefogder, der en og anden Gang har villet attaqvere mig paa mit ærlige Navn og Rygte. For 14 Dage siden havde jeg at bestille med en, som lod mig sætte; men jeg, for at undgaae Vidtløftighed, sneeg mig af Arresten, thi man vinder ikke meget, Monfrere, ved Processer.

Andreas. Det er sandt nok, Monfrere! Jeg har ogsaa merket, at disse Byefogder ere slemme Folk, som ikke kand lade ærlige Folk i Roe.

Oldfux. Ja, de ere saa misundelige, at saa snart en brav Mand har forhvervet sig en Skilling, søger de at skille ham derved igien.

Andreas. Dyden er allevegne forfuldt.

Oldfux. Besynderlig af ens egne Landsmænd, derfor har jeg forsvoret aldrig at komme i min Fød-Bye oftere.

Andreas. Men hvad vil du nu bestille her?

Oldfux. Jeg har, min Troe, endnu ikke betænkt mig derpaa. Orkesløs gad jeg ikke være; thi Orkesløshed er Fandens Hoved-Pude. Jeg har gaaet fast alle Professioner igiennem. I Augsburg var jeg Doctor Medicinæ og practijerede med stor Profit, indtil Facultetet af puur Misundelse formerede mig en Proces og vilde have mig hengt, da jeg dog skikkede mig saaledes i mit Embede, at ingen af mine Patienter kunde klage over mig.

Andreas. Jeg troer det nok; thi jeg haaber, at de døde alle.

Oldfux. Ja det er sandt; men midlertiid bleve de dog af med deres Sygdomme. Havde jeg havt Penge til at fortsætte min Proces med Docterne, skulde jeg kunde have overbeviist dem, hvad Karle de vare, hvorledes de plagede Folk i



Patienter værre end Bødler hele Aar, da jeg derimod aldrig opholdt en Patient over 3 Dage. Der ere adskillige rige Folk udi Augsburg, som maa tilskrive mine Recepter al deres Velfærdt; thi havde jeg ikke saa hastig cureret deres kiære Forældre, havde de endnu maat bie efter deres Arvepart, som dem efter Naturens Ret tilkom. Jeg skulde kun alleene producceret deres Attester mod de andre Doctere om min Dygtighed. Men jeg besluttede heller at forlade Staden, forend jeg vilde have med de Karle at bestille; thi de dømmer der udi deres egen Sag, og naar en er først dømt af med Livet og bleven hengt, kommer han siden ingen Vey, endskiønt han appellerer hundrede Gange.

Andreas. Deri har Monfrere Ret.

Oldfux. I Nürenberg var jeg Prophet og spaaede længe for Penge, var i stor Reputation i Begyndelsen, thi mine Spaadomme traf adskillige Gange lykkelig ind for mig, men som Geysten er ikke altiid lige hos et Menneske, og jeg spaaede noget, som angik Republiqven, hvilket faldt anderledes ud, vilde man tage mig ved Vingebenet. Men det var min Lykke, at jeg var en Prophet; thi jeg spaaede ogsaa om mig selv, hvilket dog ikke er enhver Prophet medgiven, nemlig om jeg havde kommet til Examen, det skulde have gaaet forbandet galt med mig, hvorfor jeg smurte mine Støvle og gik i Tide bort.

Andreas. Jeg havde, min Troe, ogsaa fundet paa det samme, hvorvel jeg aldrig har øvet mig i den Konst.

Oldfux. I Franckfurt am Mayn agerede jeg Fægtmester, fik en stor Hob Skolarer, som alle gav mig Penge paa Haanden; men da Fægtskolen skulde gaae an, tænkte jeg ved mig selv: Hvad nytter det unge Mennesker, at de lærer at fægte? de stole kun siden derpaa, blive forvovende og kand komme i Ulykke. Hvorudover, for at forekomme saadant, jeg reyste hemmelig bort.

Andreas. Gavst du da Skolarerne deres Penge tilbage?

Oldfux. Ney, Monfrere! jeg vidste ikke at finde dem saa i en Hast, tilmed havde jeg Reysepenge nødig; dog, paa det de skulde ikke tænke, at jeg vilde bedrage dem, laante jeg ogsaa nogle Penge af min Vert til et Tegn, at jeg vilde komme tilbage igien. Fra Franckfurt reyste jeg til Strasburg, hvor jeg gav mig ud for Politicus.

Andreas. Men hvordan kunde det lade sig giøre?

Oldfux. Det gik skiønt; jeg læste noget i Hübners Politiske Fragen, besynderlig i det Capitel, som handler om Strasburg og omliggende Stæder, gav mig ud for en Adelsmand, giorde mig en grundig og ærbar Mine, hvilket ikke er det Ringeste, som udfordres af en Politicus, reprimanderede derforuden alle Magistratens Gierninger, fandt Feyl ved alle Ting i Staden, hvorved jeg kom i saadan Reputation, at jeg fik en Bestilling, hvilket jeg dog ikke vilde antage, førend man gav mig et Aars Gage forud. Men da jeg havde faaet Pengene, tænkte jeg ved mig selv: Du kunde nok tiene til andet end til at sidde med en lumpen Pen i Haanden om Dagen; reyste derfor smukt bort uden at tage Affkeed, ved hvilken sidste Conduite jeg overbevisede dem, som tvivlede om min Dygtighed, at jeg var en stor Politicus. I Cøln, hvor vi vare sammen sidst, agerede jeg en Stiernekiger, i London en Guldmager, i Antwerpen en Helgen, hvilken Profession gav mig af alle meest Penge, thi Folk offrede til mit Huus ligesom til en Kirke, at jeg skulde giøre Forbønner for dem.

Andreas. Men hvorfor blev du ikke ved den Profession?

Oldfux. Ret som jeg stod paa Gaden engang og formanede Folk til Gudsfrygt, kom en af mine gamle Kammerater, hvilken saae mig under Øynene, brast i Latter og sagde til de Omstaaende: Denne Mand, som I holde for en Helgen, er en af de største Skielme, der kand gaae paa Jorden. Men min Credit var saa stor, at Folk bleve færdig at stene den som Helgens Bespottere. Dog allarmerede denne Hendelse mig saa meget, at jeg torde ikke være mere i Byen, men reyste hid hen.

Andreas. Hvad vil du nu tage dig for?

Oldfux. Jeg veed, min Troe, ikke selv, hvad jeg vil agere. Jeg vil tælle paa mine Knapper; hvilken Profession, som falder paa den sidste Knap, den vil jeg tage an. *Begynder at tælle:* Doctor, Prophet, Fægtmester, Spiller, Politicus, Guldmager, Stiernekiger, Helgen. *Tæller fra først igien og treffer Guldmager.* Ja, jeg maa giøre Guld, og du maa være mig behielpelig.

Andreas. Hvad jeg kand være til Tieneste, skal ikke manqvere.

Oldfux. Hør, Andreas! jeg har her hundrede Rixdaler Guld, som er stødte til Pulver; de skal du menge blant andet. Du skal slaae en Boed op paa Torvet og holde til Fals samme Pulver, men ikke sælge det til nogen, uden de spør om det Arabiske Pulver. Det er alt, hvad du skal have i dit Hoved. Lad kun mig sørge for Resten. De hundrede Rixdaler skal profitere os 4000. See der har du Guldet, gak kun strax hen og giør, som jeg siger dig, og sæt dig paa Torvet. Naar jeg haver 4000 Rixdaler, skal du bekomme den Fierdedeel deraf.

Andreas. Got, got, inden en halv Time skal jeg være færdig med min Kram.

Scen. 2.

En Jøde. Oldfux.

Jøden. Sein Diener, mein Herr! Hat er was zu schacheren?

Oldfux. Ney, nu intet, Smauts! Jeg er nys kommen hid til Byen. Men i Morgen, naar jeg begynder at arbeyde, kand I faae noget Guld, men med Condition, at I ikke siger det til nogen, ellers har jeg ingen Roe for Folk. Jeg giør ellers ikke mere Guld paa eengang, end jeg kand bruge til en Maaneds Fortæring; men vil nogen lære Kunsten af mig, koster det 4000 Rixdaler.

Jøden. Soe, kand Herren Guld giøren?

Oldfux. Ja, saa lidt til Huusbehov.

Jøden. Damit kand Messier sig viel insinueren hos en vornehm Herr, der hier wohnt.

Oldfux. Hvad er hans Navn?

Jøden. Sin Nahm ist Polidor. Han har

viel Zeit und stuere Penge daran gewennet, aber vergebens. Han spandirer gern 4000 Rixdaler paa den Kunst at leeren.

Oldfux. Er det ellers en skikkelig Mand?

Jøden. Ein allerliebster Herr, ein gelehrter Mann und en stor Naturkundiger.

Oldfux. Hans Studeringer hielper ham ikke meget til den Konst. Jeg kand lære den lige saa snart til en Bonde som til den allerlærdeste Mand; thi Kunsten bestaaer kun i en ringe Bivenskab og nogle smaa Cermonier, som man maa i Agt tage.

Jøden. Han er ellers af saa mange bedragen bleven, at han ingen vil meer glauben.

Oldfux. Han har stor Ret; thi Verden er nu omstunder fuld af Bedragerie. Jeg forlanger derfor ikke, at han skal troe mig meer end en anden, forend han seer Prøven og faaer Troen i Hænderne.

Jøden. Trækker da Messier Guld von ander Metal?

Oldfux. Ey, Lapperie! det er ikke Umagen værd. Jeg kand giøre Guld af alle Ting. Adieu! Jeg maa til mit Logement.

Jøden. Woe logire der Herr?

Oldfux. Her næst ved i Phassanen. Vil I komme til mig i Morgen, kand I faae noget Guld hos mig.

Jøden. Gut, gut! Adiees soe lang!

Scen. 3.

Henrich. Jøden.

Jøden. Der Kerl hat en erlig Angesicht; aber ich glaube ihm dog nicht, ehr ich Probe sehe. Ich muß doch die Historie dem Herren Polidor fortællen. Banker paa.

Henrich. Hvem vil I tale med, Benjamin?

Jøden. Ich vil tale mit dem Herren Polidor.

Henrich. Da kand I ikke faae ham nu i Tale, det jeg troer; thi nu er det hans onde Time paa Dagen, at han har Feberen.

Jøden. Har han denn lang Fiber hat?

Henrich. Ney, ikke over i 20 Aar.

Jøden. Ey, Snack, ich saae ihm joe for 3 Dagen siden.

Henrich. Jeg veed ikke rettere, end han har Feberen. Naar jeg seer en Mand den hedeste Tiid om Sommeren staae i Gløer op til Ørene, slutter jeg enten, han er gal, eller han har Feberen.

Jøden. Ha, ha, nu forstaaer ich din Meening. Er operirt itzund.

Henrich. Jeg veed ikke, enten han opererer eller purgerer; jeg troer, det er ligemeget, thi al den Tiid, han har arbeydet paa at giøre Guld, har han ikke vundet saa meget, at han kand kiøbe sig en Strikke for, naar engang alle hans Midler er bortsat paa det Lapperie, og han vil henge sig af Armod. Han gir heller ingen Audientz, naar han har med de Forretninger at bestille.

Jøden. Aber Ich faaer vel Audientz, wenn du siger, daß en Goldmacher neulig hier er komen, der vil Proben giøren, ehr han Recompants forlangen.

Henrich. Ja, hvis saa er, saa faaer I ham nok i Tale; thi ellers om en sagde ham: Jer Huus er i Brand, der er en, vil tage Jer Frue med Vold, Tyve er indbrudt i Huset; det bevægede ham aldeles intet at gaae fra sine Sager. Men det er endelig noget, som jeg tør sig sige ham.

Jøden. Gaae denn straxen ind; ich weis nicht, wie lang han bliver in der Stadt.

Henrich. Han sidder her i den yderste Stue; jeg vil raabe udenfor Vinduet, thi jeg tør ikke gaae ind. Raaber sagte tre Gange: Herre! Herre! Hr. Polidor!

Polidor indenfor. Hvad er det for en Slyngel, som tør raabe paa mig?

Henrich. Jeg har noget at sige Herren, som er høyst Magt paaliggende.

Polidor. Og jeg har noget at smøre din Ryg med, som skal lære at lade mig være i Roe en anden Gang.

Henrich. Her er en fremmed Mand ude, som kand giøre skiønt Arabisk Guld.

Polidor. Lad ham bie! Nu kommer jeg strax.

Henrich. Tænkte jeg det ikke vel? Det er Magneten, som alleene trækker ham ud.

Scen. 4.

Polidor. Jøden. Henrich.

Polidor i sin Slaap-Rok med et Lær-Forklæde for, førende en nedslagen breed Hat paa Hovedet, en Puster paa Axelen hengende og en Ildtang i Haanden, gandske kullet i Ansigtet. Hvor er den Mand, som kand giøre Guld?

Jøden. Ich talte nyelig mit ihn, han logirt in dem Phassan.

Polidor. Vil han og lære Kunsten til andre?

Jøden. Ja, aber er ist forbandet dyr.

Polidor. Hvad forlanger han da?

Jøden. Er verlangt 4000 Rixdaler.

Polidor. Det er noget meget.

Henrich. Det er ikke meget. Jeg vilde gierne give ham en Tønde Guld, om jeg havde den; thi hvad vilde jeg estimere det, naar jeg siden kunde giøre igien ti dobbelt saa meget?

Polidor. Raader du mig da, Henrich! at give de Penge?

Henrich. Jeg raader Herren at henge baade Guldmageren og Jøden op; thi den ene er en Jøde, og den anden, garanterer jeg for, er lige saa god som de andre, som har bedraget Herren saa ofte.

Polidor. Hør, Benjamin! vil du cavere for ham, at han ikke bedrager mig?

Jøden. Ney Herr! ich sag Danck. Ich kiender ham nicht weiter, als daß ich eengang mit ham har talt; han maa for sig selber caveren. Han tilbyden sig erst Proben to giøren, ehr er was verlangt.

Polidor. Det er jo et resonabelt Tilbud. See til, Benjamin! at du kand bringe ham hid som af dig selv; thi jeg vil ikke lade mig merke, at jeg er meget forlegen for at lære ham Konsten af.

Jøden. Ich will strax derhen gaae.

Scen. 5.

Leonora. Polidor. Henrich. Pernille.

Leonora. Ey, Gud bevare os, min Hierte! I seer værre ud end Fanden.

Polidor. Mit Arbeyde, Madam, fører intet andet med sig.

Leonora. I maa vel sige, det fører ikke andet med; thi hvad Frugter har I nu seet udi de mange Aar, I har plaget Jer med det forbandede Tøyerie?

Polidor. Tag Jer vare, hvad I siger, Madam! og giv den ædelste Profession i Verden ikke saadan Titel.

Pernille. Herren har Ret, at Professionen er ædel; thi ingen uden rige og fornemme Folk kand practisere den. Den er ogsaa nyttelig for et Menneskes Siæl.

Polidor. Det er ogsaa at gaae noget for vidt.

Pernille. Men jeg skal bevise det klarlig for Herren. Fattigdom er nyttig for et Menneskes Siæl, Guldmagerie viser Vejen til Fattigdom, ergo er den nyttig for et Menneskes Siæl.

Polidor. Hør, Madam! I maa ikke have slige næsevise Tieneste-Folk i Jer Brød.

Leonora. Min Hierte! Pernille har Ret, og intet fornuftigt Menneske kand dadle hendes Ord. Man kand bevise af Jer eget Exempel tilstrekkelig, hvilke Frugter den Profession fører med.

Polidor. Naar det kommer, saa kommer det paa eengang.

Pernille. Ja vist kommer det paa eengang. Herren distillerer, kaager, syder, gryder, indtil han sætter omsider Ild paa Huset, og saa kommer Armoden paa eengang.

Leonora. I har arbeydet 10 Aar derpaa, og bliver I endnu 10 Aar derved, kommer I at gribe til et Handverk for at fortiene Føde.

Pernille. Ja, giøre Svovelstikker af Armod.

Polidor. Du Næseviis! hen til din Rok, det er nok saa tienligt, og Madam! gak ind og sye paa Jer Ramme, og lad mig være uskaaren.

Pernille. Fruen skal nok sye paa Ramme, saa snart Herren vil lade hende faae noget af det Guld, som han haver giort; thi saasom Herren gior saa meget Guld om Dagen, har vi ikke fornoden at brodere med Silke.

Polidor. Jeg troer, Fanden rider den Pige. Var det ikke for min Ære . . . Hør, jeg skal inden faa Dage binde Munden paa Jer, og I skal see Frugten af mit Arbeyde. Her er kommet en fremmed Mand til Byen, som vil giøre Prøve for mig.

Pernille. Den? Han er det største Skarn og Bedrager, som kand gaae paa Jorden.

Polidor. Kiender du ham da?

Pernille. Det er jo en Antichrist; er det ikke saa, man kalder Guldmagerne paa Latin.

Polidor. Du vil sige Alchymist. Jo, det er en Guldmager. Men hvoraf veedst du, at han er en Bedrager?

Pernille. Jo, fordi han er en Guldmager.

Polidor. Du skal faae en Ulykke, hvis du ikke holder din Mund. Vil du ogsaa giøre mig til en Bedrager?

Pernille. Ja, hvad andet? Herren bedrager sig selv, bedrager sin Frue, bedrager sine Børn. Jeg skal sige Sandhed, om det skal koste mit Liv. Hør, hvad jeg siger, førend jeg gaaer: Det var nok saa tienligt, i Steden for at consulere en Guldmager, at have Bud efter en Vaskerkone, der kunde tage Kullet og Skarnet af Herrens Ansigt. *Gaaer ud.*

Polidor. Madam, jeg vil ikke have den Pige længer i Huset.

Leonora. Ey, min Hierte, I maa ikke regne hende det til Onde. Hun er en troe og ærlig Pige, og hvad hun taler, er af puur Nidkiærhed.

Polidor. Madam, giør mig den Tieneste at gaae lidt ud, nu vil jeg være alleene.

Leonora. Hiertelig gierne.

Henrich. Herre, der kommer, min Troe, Jøden med Guldmageren. Skam faae ham, han maatte giøre sig saa meget Guld, at han kunde kiøbe sig en smuk Klædning for.

Polidor. Ey, du kiender ikke Guldmagere: De ere alle af ringe Anseelse. See her, Henrich, tag den Puster og Ildtang ind og skye mig en Peruqve i Steden for Hatten! *Henrich løber efter en Peruqve og sætter den paa Herrens Hoved.*

Scen. 6.

Oldfux. Jøden. Polidor. Henrich.

Jøden. Herr! hier ist der Mann. Ich havde stuur Müde mit ham, ehr ich ihm mit mig kriegen konnte. Nu kann Herren selber mit ham tale.

Polidor. Serviteur, min Herre! Det er mig kiært at finde Folk af min Profession. Naar var Ankomsten her til Byen?

Oldfux. Det kand stille ham ligemeget, enten jeg kom i Dag eller i Gaar.

Henrich *sagte.* Den Karl er kort for Hovedet.

Polidor. Ja, Henrich! alle store Konstenere ere capricieux. Jeg vilde ønske, at jeg ellers kunde være min Herre noget til Tieneste her paa Steden.

Oldfux. Min Herre! den største Tieneste, I kand giøre mig, det er at spare med Jere Complimenter. Hvad Tieneste kand han vel ellers giøre mig?

Polidor. Et Menneske kand altiid være det andet til Tieneste; jeg meener, at saasom han er fremmed her paa Steden, saa kand jeg giøre ham bekiendt med got Folk.

Oldfux. Got Folk, ha, ha, ha! Har han saa god Forraad paa dem? Jeg har nu reyst hele Verden omkring; men jeg har ikke fundet treffe got Folk. Jeg har fundet alleene een god Mand i Verden, det var min Mester Albufagomar-Fagius, en Araber af Geburt. Han var from og mere medliden mod umælende Creatur, end eet Menneske er mod det andet. Jeg erindrer, at da hans Kat laae engang og sov paa hans Kiole-Erme, og hans Bedestund samme Tiid faldt ind, da paa det han ikke skulde forstyrre Katten i sin rolige Søvn, klippede han Stykket af Kiolen, hvorpaa Katten hvilede.

Polidor. Det kalder jeg Medlidenhed i en høy Grad. Slige Folk findes ikke hos os. Kommer min Herre nu da fra Arabien?

Oldfux. Ney, Monsieur! jeg kommer fra Maanen. Jeg veed ikke, hvortil slige Spørsmaal tiener.

Polidor. Man skal have noget at begynde sin Tale med.

Oldfux. Jeg er gandske ikke for de Præludier.

Har han noget at sige mig, da maa han strax gaae til Materien; thi Tiden er kostbar for mig.

Polidor. Jeg har hørt, at min Herre er Adeptus.

Oldfux. Kand nok være.

Polidor. Og saasom jeg ogsaa udi mange Aar har lagt mig efter det Videnskab, saa søger jeg altiid Leylighed at tale med Folk af den Profession.

Oldfux. Hvad Vey-Viser har Monsieur havt?

Polidor. Jeg haver giennemlæst de allerbeste Autores.

Oldfux. De allerstørste Autores ere de allerstørste Slyngle, som ikke selv veed, hvad de har skrevet. Jeg studerede udi 10 Aar forgiæves, thi jeg var lige saa klog den sidste Dag som den første; men den store Albufagomar-Fagius lærte mig det i een Time, som jeg ikke kunde hitte paa i saa mange Aar.

Polidor. Vil min Herre ikke lære mig Konsten for en Recompence?

Oldfux. Jeg har udi 6 Aar, siden jeg forlod min Mester, ikke villet lære den til noget Menneske, thi det har været mig forbuden; men for et halvt Aar siden har jeg paa Ansøgning bekommet et saadan Svar, som Monsieur kand see af dette hans Brev, dateret den 23. af den Maaned Gorael 603 Aar fra Hegira. See her, hvad han skriver derom: Allabricamo Triel Sluki, Elmacino Eben Alfantara Masaki Gombada.

Polidor. Jeg forstaaer slet intet Arabisk.

Oldfux. Videre: Mihynki Carassa Almanzcra Tarif Elbrunadora Alcantara.

Polidor. Hvad skal det Ord Alcantara betyde? Der er en Sted i Spanien, som heder saa.

Oldfux. Det Ord Alcantara betyder en Sum Penge, som i Europæiske Mynt beløber sig til 4000 Rixdaler; thi den Sum Penge tilstæder han mig at tage af den, der lærer Konsten.

Polidor. Men Monsieur maa vel tage mindre, om han vil?

Oldfux. Ney, hør, hvad han skriver derom: Aitzema cranganor Monomotapa Lacangandaro Mihopi Madagascar rencolavet.

Polidor. Jeg forstaaer det ikke. Men skriver han, at Monsieur maa ikke tage ringere end de 4000 Rixdaler?

Oldfux. Ey, han hører jo, at der staaer Mihopi Madagascar rencolavet.

Polidor. Men om Monsieur vilde giøre det af Generositet for slet intet?

Oldfux. Ney, han gir en grundig Raison, hvorfore man maa ikke giøre det for intet. See her: Bramini Muhames Nadir Elaocombra Caffares Canunor Elcanan. Vil derfor Monsieur lære Konsten, koster den 4000 Rixdaler.

Polidor. Det er noget meget; men maatte jeg tage den Frihed at spørge, at eftersom min Herre kand giøre Guld, hvad da de Penge kand nytte?

Oldfux. At jeg ikke maa giøre det for intet, derfor har jeg min store Mesters skriftlige Ordre samt den Raison, han gir dertil her i Brevet, nemlig: Boamirci Muhamed Nadir. Det samme Spørsmaal, som Monsieur giør til mig, kan jeg ogsaa giøre til ham, nemlig: hvad kand det komme ham an paa nogle 1000 Rixdaler, naar han kand strax af intet giøre Penge igien?

Polidor. Ja, ja, det kand være got nok; men jeg vilde ellers sige noget, dersom han ikke vilde tage det ilde op.

Oldfux. Jeg kand giette, hvad han vil sige: Han er bleven bedragen af saa mange, hvorfor skulde han da troe mig?

Henrich. Ney, min Herre havde, min Troe, ikke fart det i saa slet en Stiil. Han havde i det ringeste, i Steden for det Ord bedrage, sat paa en høflig Maade trompere.

Oldfux. Monsieur har Ret, jeg priser hans Forsigtighed. Jeg begiærer ikke, at han skal troe mig, forlanger derfor ikke Pengene forud, men alleene Forsikkring, at de skal blive mig betalt, saa snart han har seet Proven paa mit Videnskab.

Polidor. Vel an, jeg vil sætte Pengene ned hos denne Jøde, hvilken skal levere dem strax til Monsieur, naar jeg seer Proven.

Oldfux. Got, dermed er jeg fornøyet. Jeg maa ind med ham at besee hans Laboratorium, om det er beqvem dertil.

Polidor. Ja, vil han behage at spadsere ind.

Scen. 7.

Henrich. Leonora. Pernille.

Henrich. Jeg gad gierne vide, hvordan det løber af. Jeg er bange for min Herres Penge. Men der kommer Fruen med Pernille.

Pernille. Henrich, hvor er Herren?

Henrich. Han er gaaet lidt ind, og naar han kommer ud igien, er han enten Keyser eller Staader. Han har sluttet en Contract med den ny Guldmager, som bringer ham til en af Delene.

Pernille. Forlanger da Guldmageren Penge for at lære Konsten?

Henrich. Der bliver leveert 4000 Rixdaler til Joden Benjamin, hvilke Guldmageren skal have, naar han har giort sin Konst probat.

Leonora. Ach, min hele Krop skielver allerede; thi jeg er vis paa, at der er Bedragerie under.

Henrich. Ney, Skam faa Herren, han var forsigtig nok deri, at han vil have Prove først, og naar Proven er probat, saa er de Penge vel anvendte.

Pernille. De Penge alleene, som han betinger sig, gir Bedragerie tilkiende; thi hvad skulde en, der kand giøre Guld, forlange Penge af andre?

Henrich. Jo, han gav min Herre Raison derfor.

Pernille. Jeg kand ikke begribe, hvad Raison han kand give dertil.

Henrich. Jo, Raison dertil skal være denne: Alcantara Aben Ezra Mahomet podolski Scabhalsiaskomai; den Raison fandt Herren for at være god, og mig syntes, at den kunde ogsaa lade sig høre.

Pernille. Hvad er det da paa Dansk?

Henrich. Det veed jeg, min Troe, ikke. Forstaaer jeg Arabisk?

Pernille. Du Taasse! naar du ikke forstaaer det, hvordan kand du da finde Raison derudi?

Henrich. Jo. Guldmageren forklarede Ordene for os siden saaledes: Spelamdisimo Madagascar hemancino Rencolavet.

Pernille. Endnu er jeg lige klog.

Henrich. Jeg, min Troe, lige saa; men nok er det, at han faaer ingen Penge, forend han har giort nogle Gange Prøve. Men der kommer de. Det er best, at vi gaaer ind; thi han vil være alleene med Guldmageren.

Leonora. Ach, ach, mit Blod spaaer mig intet Got. Men naar jeg ret eftertænker det, saa er det lige got; thi enten han ruineres paa en Dag eller et Aar, det kommer paa eet ud.

Scen. 8.

Oldfux. Polidor.

Oldfux. Ney, min Herre! jeg vil aldeles ikke have med Operationen at bestille, paa det han ingen Mistanke skal fatte. Har han kommen saa meget Mercurius i Panden, som jeg sagde?

Polidor. Ja vist!

Oldfux. Kaager det ogsaa ved en sagte Ild?

Polidor. Ja, alting er efter deres Ordonance.

Oldfux. Nu kommer Hemmeligheden, som bestaaer udi visse kraftige Arabiske Ord, som Monsieur skal repetere 3 Gange, medens Operationen skeer. See her har jeg dem skreven, om han kand læse dem. Tar Papiret og læser: Eregamdlug ere Eregardeb go ud ne ran. Dette skal han paa Knæe repetere 3 Gange. Polidor repeterer det 3 Gange. Det er sandt: Han har jo ogsaa kommet det Arabiske Pulver i Panden?

Polidor. Ney, Monsieur har intet Arabisk Pulver talet om.

Oldfux. Ey, ey, det er det Allerfornemmeste; thi uden det kand Operationen ikke skee.

Polidor. Men hvor faaer man det Pulver?

Oldfux. Disse Nürenbergere pleye allevegne at sidde paa Torvet dermed. Det bruges ellers til at tage Pletter af Klæder med. Man kand faae en temmelig Qvantitet for en Mark; thi de Karle vide ikke samme Pulvers rette Dyd. Lad Tieneren i en Hast springe hen paa Torvet.

Polidor. Henrich!

Henrich. Herre!

Polidor. Spring hen paa Torvet og kiøb noget Arabisk Pulver for en Mark.

Henrich. Hos hvem skal jeg kiøbe det?

Oldfux. De fleste Nürenbergere pleyer have det blant anden Kram. Henrich gaaer bort.

Polidor. Ach, Himmel! hvo skulde tænke, at det Pulver havde saadan Dyd?

Oldfux. Alting synes at være ringe, naar man først faaer det at vide.

Polidor. Er der ellers noget andet at tage i Agt?

Oldfux. Ney, ellers intet. Den Seddel, hvorpaa de Arabiske Ord staaer skreven, maa Monsieur bevare som et liggende Fæe; thi derudi bestaaer den hele Hemmelighed.

Polidor. Men naar skal man komme det Arabiske Pulver udi Panden?

Oldfux. Tiden gir intet til Sagen, naar det kun skeer, medens det kaager. See der kommer Tieneren tilbage. Jeg vidste nok, at de har det allevegne.

Henrich. Her er 8 Skilling tilbage, Herre! *jeg fik mit hele Torklæde fuldt* for 8 Skilling.

Oldfux. Gak nu ind og kom en god Haandfuld udi Panden. De gaaer ind.

Scen. 9.

Oldfux alleene.

Det gaaer skiønt. Jeg skal lade ham endnu operere et Par Gange, at han kand desmere bestyrkes. Thi det slaaer aldrig feyl, at han jo faaer henved 10 Rdlr. af de to Haandfuld Pulver, han kommer i Panden. Naar jeg saa faaer Pengene, reyser jeg og min Kammerat Andreas af Byen, og lar den gode Herre sørge for, hvor han kand faae meer Arabisk Pulver; ha, ha, ha! det bliver artigt nok, naar han siden har Bud efter det, som aldrig har været til i Verden, og naar han faaer at høre, at aldrig nogen veed af det Arabiske Pulver at sige. Jeg stiller denne Mand ved 4000 Rdlr. og dog gior ham en Tieneste, som han bor takke mig for; thi han lærer saa meget af denne Historie, at han forlader sit Galskab, overlader til andre det Handverk at giøre Guld. Min Kammerat Andreas har ellers fortient den Fierdedeel af Pengene; thi han har viislig og troelig forrettet sit Verk. Jeg har kiendt ham for mange Aar og veed, at han ingen uden mig eftergiver noget udi Hurtighed; thi jeg havde ellers ikke betroet ham dertil. Men der kommer Herren tilbage.

Scen. 10.

Oldfux. Polidor.

Polidor omfavnende og kyssende Oldfux. Ach, min Herre! Himmelen selv har ført Eder hid for at belønne mig for mit lange Arbeyde og mange Aars Svede, som jeg længe frugtesløs har anvendt. Konsten er probat, I har fortient redelig de 4000 Rixdaler, ja dobbelt saa meget.

Oldfux. Jeg vil ikke have en Skilling meer, end hvad vor Accord er.

Polidor. Ach, nu skal jeg stoppe Munden til paa dem, som idelig har beleet mig, og triumphere over mine Uvenner og dem, der har vendet mig Ryggen, saasom de har frygtet, at jeg skulde geraade udi Armod, og derfor glemt alle de Velgierninger, jeg har beviist dem udi min Velstand.

Oldfux. Ja, min Herre, Verdens Maade er ikke anderledes.

Polidor. Men nu kand jeg foragte dem igien.

Oldfux. Ney, det skal min Herre ikke giøre; thi det Fornemste, som min store Mester Albufagomarfagius recommenderer sine Discipler, er Ydmyghed. Min Herre seer, hvordan mit Væsen er. Jeg kand føre mig op som en Første, om jeg vilde, men det er imod vor Fundatz; hvilket er Aarsag, at man ikke vil troe, at vi forstaaer den edle Konst, efterdi vi stille os an som fattige Folk.

Polidor. Jeg skal ogsaa efterleve hans Formaninger, hvorom han kand forsikkre Albufagomarfagius, til hvilken jeg beder at formelde min ydmygste Respect, naar I skriver ham til.

Oldfux. Det skal ikke manqvere.

Polidor. See her, min Herre! der er mit Signet, hvilket naar I viser til Joden Benjamin, faaer I strax Pengene.

Oldfux. Forsøg nok for Sikkerhed en Operation.
Polidor. Ja, vil Monsieur blive her saalænge; imidlertiid skal min Kone holde ham med Selskab.

Scen. 11.

Oldfux. Leonora. Pernille.

Leonora. Ach, min Herre, gid jeg kunde hitte paa saa kraftige Ord, som jeg ønskede, for at tilkiende give min Taknemmelighed med.

Oldfux. Min kiære Frue, hendes Herre er en dydig-Mand; for den Aarsag Skyld har jeg aabenbaret ham min Konst. *Pernille kysser ham paa Haanden.*

Oldfux. Det er alt for ydmygt, Mademoiselle! Min Haand er ogsaa noget skiden.

Pernille. Ach ney, det er en kostbar Haand, som er værdt at kysse meer end eengang.

Leonora. Vil min Herre ikke forsmaae den Ring og bære den for min Skyld?

Oldfux. Ney, min kiære Frue, jeg tager aldeles ingen Gaver af hende.

Leonora. Ach jo, min Herre, jeg vil tage det op som et Venskabs-Tegn af ham. Forsmaae den ikke, jeg beder ydmygeligst.

Pernille. Ach, min Herre, giør dog Fruen den Fornøyelse!

Oldfux. For ikke at giøre Fruen imod vil jeg tage imod den.

Pernille. Ach, min Herre, gid jeg havde ogsaa noget Got at forære ham. Vil han ikke forsmaae denne Skuepenge, som jeg har arvet efter mine Forældre?

Oldfux. Det var Synd at berøve hende sin Arvedeel.

Pernille. Ach, min Herre, jeg slipper ham ikke, førend han tager imod den.

Oldfux. Jeg vil da forvare den for hendes Skyld og skikke hende en af Guld igien. Men der kommer Herren tilbage.

Polidor. Ach, ach, min Glæde er saa stor, at jeg neppe kand skikke mig deri. Konsten er probat. Jeg fik lige saa meget Guld ved den sidste Operation. Ach, jeg beder, at min Herre vil besøge mig hver Dag, saalænge han er her i Staden.

Oldfux. Det skal ikke manqvere. Jeg bliver maaskee nogle Maaneder her paa Steden.

Polidor. Vil han ikke giøre mig den Ære at spise med mig til Middag?

Oldfux. Ney, jeg faaer ikke Leylighed; men jeg vil nok have den Ære at spise med ham til Aften. Nu har jeg nogle smaa Forretninger.

Polidor. Jeg vil da ikke opholde ham; Pengene faaer han hos Joden, saa snart han viser ham Zignetet.

Oldfux. Jeg tvivler ikke derpaa. Adieu saalænge!

Polidor. Adieu! jeg recommenderer mig med mit hele Huus.

Scen. 12.

Polidor. Leonora. Pernille. Henrich.

Polidor. Nu, Madam, hvad siger I nu? Har jeg nu ødelagt Jer Huus ved mit baarlige Arbeyde?

Leonora. Ach, min Hierte, regn mig ikke min Ubetænksomhed til Onde!

Pernille. Jeg beder ogsaa ydmygst, at Herren vil forlade mig, at jeg saa dristig mangen Gang har spottet dermed.

Polidor. Jeg forlader jer det, Børnlille! af mit gandske Hierte; vil I kun lære deraf en anden Gang ikke at raisonnere om Sager, som overgaaer jer Forstand. See, Henrich, hvor kommer du fra?

Henrich. Ach, Herre, er det sandt?

Polidor. Hvad er sandt?

Henrich. At Herren kand giøre Guld.

Polidor. Ja, Henrich, det er gandske rigtig; men hvor har du faaet det at vide?

Henrich. Ach, det er alt over den hele Bye; jeg hørte det først af Vintapperen her næst ved, han recommenderede sig sytten Gange udi min gode Affection og Bevaagenhed, skienkte et stor Glas Carnali-Sek for mig og vilde ikke have en Skilling derfor, da den sultne Hund dog aldrig tilforn har villet give mig et Glas Brændeviin, uden at jeg lagde Penge først paa Bordet.

Polidor. See engang, hvordan Verden er; saa snart det gaaer en vel, saa søger alle ens Venskab. Men jeg kand ikke begribe, hvordan saadant kand spørges saa hastig.

Henrich. Joden maa have sagt det først til en, og naar en faaer en Ting først at vide, er det strax over den hele Bye. Alle Mennesker, som saae mig paa Gaden, hilsede mig, som jeg kunde være en Palts-Greve, og Christoffer Smør-Blomster, som aldrig har villet seet paa mig tilforn, bukkede sig saa dybt, at han nær havde faldet i Rendestenen; men jeg gik, min Troe, ligesaa stout ham forbi, som han har gaaet mig tilforn.

Polidor. Der banker vist, Henrich, gak til Dørren!

Henrich. Det er Monsieur Leander, som vil have den Ære at opvarte Herren.

Polidor. Ey, ey, er det mueligt? Den Mand har foragtet mig i sit Hierte tilforn.

Leonora. Siig, Henrich, at vi gir ikke slige Folk Audientz!

Polidor. Ach ney, Madam, lad os skikke os i vor Medgang. Han maa vel komme ind.

Scen. 13.

Leander. Personerne af forrige Scene.

Leander. Ach, min allerkiæreste Hr. Polidor! det er mig en usigelig Glæde at see ham med god Helbred; jeg kand ikke beskrive, hvilken inderlig Hiertens Længsel jeg har havt efter at see ham.

Polidor. Jeg har ikke kundet merke det; thi jeg har adskillige Gange villet besøge ham, men han har negtet sig hiemme, og naar jeg har seet ham paa Gaden, har han aldrig villet hilse mig.

Leander. Ach, min allerkiæreste Hr. Polidor! han giør mig, sin allerringeste Tiener, Uret; thi jeg kræver Himmelen til Vidne, at der er intet Menneske til paa Jorden, som jeg har saa stor Estime for.

Polidor. Monsieur, han sparer med sine Complimenter . . .

Henrich. Ney, Herre! Jeg troer nok, at Hr. Leander er hans Ven; thi saa snart han fik at vide den Lykke, Herren var vederfaret, blev han

saa forandret, at han er færdig at briste af Kiærlighed til ham.

Leander. Jeg sværer ved alt det, som helligt er, at jeg altiid er den samme, som jeg har været, og at den Lykke, som min gunstige Herre er vederfaret, aldeles ikke er Aarsag til min Hidkomst. Jeg har altiid prefereret Herren for alle de Mennesker, jeg har kiendt, og agter mig for den største Lykke at være en af hans ringeste Clienter.

Polidor. Det kand nok være, Monsieur! Nu maa jeg gaae fra dem, jeg har noget at bestille. Gaaer ind.

Leander kysser Henrich. Ach, min hierte Monsieur von Henrich, jeg beder, at I vil være min Ven og Velyndere; vil I da?

Henrich. Ach, hvorfor skulde jeg ikke det? Serviteur treshumble! Kysser hinanden igien. Tre andre skrammererede Herrer kommer ind og omfavner Henrich og gaaer ind til Polidor med Leander. Leanders Frue kommer ind og kysser Leonoræ Forklæde.

Leonora. Ey, min kiære Frue, hvor kommer den store Ydmyghed fra?

Fruen. Ach, naadige Frue, kand nogen være for ydmyg mod en Dame af hendes Qvaliteter? Hun er jo som et Lys for alle her i Staden.

Leonora. Da har hun aldeles ikke havt de Tanker om mig tilforn.

Fruen. Jeg tør ikke sværge i naadige Frues Presence; men hvis jeg torde sværge, vilde jeg ved min høyeste Eed bevise, at ... Tre andre Fruer kommer ind og kysser ogsaa paa hendes Forklæde.

Leonora. I gode Fruer, lad os gaae ind i en anden Stue! Jeg seer hele Verden vil her ind. Vi kand derfor ikke længer blive her i Forstuen. Henrich og Pernille blir alleene; de 3 Cavalerer kommer ind og giør dybe Complementer for Polidor, som er indenfor, saa at den ene falder paa Hovedet, kysser Henrich og recommenderer sig, før de gaaer. Fruerne giør ligesaa og kysser Pernille paa Haanden.

Pernille. Gaaer det ikke skiont til, Henrich? Alle disse 3 Fruer kyssede mig paa Haanden.

Henrich. Da fikst du endda mere Høytiid end jeg; thi Herrene kyssede mig kun paa Munden.

Pernille. Man kand i denne Historie tilstrekkelig speyle sig paa Verden.

Henrich. Ja, hvem skulde have tænkt, at sliig en gemeen Kisselinke, som du est, skulde faae Haand Kys af fornemme Fruer.

Pernille. Ja det maa du vel sige; og at saadan Grovbrødsmund, som din er, skulde blive kyssed af slige fornemme Herrer? Men der standser en Hob Vogne, vi faaer nok flere Opvartninger. To Herrer med to Fruer kommer ind og begiærer den Naade at faae Herren i Tale.

Henrich. I got Folk! jeg veed ikke, om Herren og Fruen gir Audients. Dog blir kun staaende, til de kommer ud. Rangerer dem ved den ene Side, midlertiid kommer tvende sortklædde Karle ind. Hvad er I for Folk?

Poet. Vi ere Poeter.

Henrich. Got, I kommer ret beleyligt. En Kat døde for mig i Gaar, som jeg vil have giort nogle smukke Vers over.

Poet. Monsieur har at befale over vore ringe Venas.

Henrich sagte. Gid I faaer en Ulykke, I liderlige Hundel. Høyt. Hvad er ellers jer Begiæring?

Poet. Vi har nogle ringe Vers at offerere, Herren og Fruen til Berømmelse.

Henrich. Got, blir staaende ved den anden Side, til Herskabet kommer ud. Vil I Hunde tage jere Hatte af! Veed I ikke, hvad Huus I er udi! De tage Hattene af og stirre paa Jorden. Henrich spadserer frem og tilbage. Hør, Karle, hvor mange Vers kand I giøre om Dagen?

Poet bukkende sig. Det er, ligesom Geysten er.

Henrich. Kand I sætte mig et Riim paa det Ord Henrich Larsen?

Poet. Det er noget vanskelig.

Henrich. Ey, da maa I være nogle Slyngle af Poeter. Hør, kand I ogsaa giøre Vers paa solut Stiil?

Poet. Ney, Monsieur! det er mod Naturen.

Henrich. Hvad? er det mod Naturen? Vil I giøre mig til en Giek? I Skabhalse!

Poet. Det være langt fra.

Henrich. Hvor mange Pesser giør det paa et Vers? Jeg har glemt det Pedanterie igien.

Poet. Det er, ligesom Versene ere til.

Henrich. Hvad Snak! ere ikke alle Vers lige lange? Men hvor kommer det, at I aldrig har giort Vers Herskabet til Ære tilforn, da de dog har fortient samme Berømmelse altiid som nu?

Poet. Fordi vi ikke har havt den Lykke at kiende deres Dyder forend nu.

Henrich. I maa heller sige, I har ikke villet kiende deres Dyder, førend I fik høre deres Velstand. Om jeg kand formaae noget hos Herren, da skal vi, min Troe, lade henge en Poet hver Dag, indtil den hele Nation blir udrybdet. Men der kommer Herren og Fruen, nu kand I høre, hvad de selv siger. Polidor og Leonora kommer ind udi deres Stads.

Polidor. Henrich, spring strax og hent mig noget af samme Pulver for en Daler, saa har du ikke fornøden at løbe saa tit!

Henrich. Det skal skee, Herre! Gaaer ud.

Polidor. Hvad er eders Forlangende, I got Folk? Vil I tale med mig? De træder frem, giør dybe Complementer og siger, de ere kommer for at giøre deres underdanige Opvartning og for at høre, om Herren har noget at befale. Fruerne giør ligeledes med Leonora og kysser paa hendes Forklæde. Poeterne træde siden frem og offerere deres Papiir. Hvad er det for Papiir?

Poet. Det er nogle ringe Vers, Herren og Fruen til Berømmelse.

Polidor. Hør, I got Folk, allesammen! da Verden gik mig imod, og man tænkte, at jeg ved lang forgiæves Arbeyde havde sat mig gandske til Side, fandt I aldeles ingen Dyder hos mig, men foragtede mit Huus og talede med Haanhed om min Person. Men nu, at mit Arbeyde er faldet vel ud, og mit Huus velsignes med Rigdom, see I nu alle det med Oyne, som I tilforn ikke kunde see med Briller; om jeg nu var den største Taabe, holdt I mig for en Salomon; om jeg var den hesligste Mand, kaldte I mig en Absalon; om jeg inclinerede til intet uden Ondskab, holdt I mig for den Dydigste. Saaledes er Verden nu omstunder; den estimerer ingen uden den, som er lykkelig. O saa snart Lykken falder, falder og Kiærlighed og Estime. Vilder eder aldrig ind.

at min Eenfoldighed er saa stor, at jeg kand mercke ebers Falskhed; thi . . .

Henrich. kommer tilbage. Ach, Herre, hvad er dog dette? Tilforn kunde jeg faae saa meget Arabisk Pulver, som jeg kunde bære, for 8 Skilling; men nu kand jeg ikke faae et Korn, om jeg vilde give en Tønde Guld derfor.

Polidor. Hvad er det, du siger?

Henrich. Hvor jeg har været paa Torv og i Apotheke, leer de af mig og siger, at jeg løber med Liimstangen.

Polidor. Ach, Himmel, hvad er dog dette?

Henrich. Jeg frygter, Herre, at vi er bedragen; thi alle Folk siger, at der er aldrig saadant Arabisk Pulver til. Men hillemænd, hvad vil denne Mand. Verten i Phasanen kommer indløbende, klædt som en Kok.

Henrich. Er I gal, Mand, tør I løbe saadan ind i en fornemme Herres Stue?

Verten. Ach, ach, havde jeg ikke arvet det Bægere, havde jeg aldrig villet fortrydt derpaa saa meget.

Polidor. Jeg seer, at det er Kokken, som boer her lige over. See til, at du kand faae ham hiem, at han kand komme i Roelighed igien; thi den stakkels Mand er kommen i Raserie.

Kokken. Ach, havde ikke mine kiære Forældres Navn staaet derpaa!

Polidor. Det giør mig dog hiertelig ont; thi det er en skikkelig Mand og den beste Kok i Staden.

Kokken. Steen gik ogsaa Fanden i Vold, og naar jeg seer til, er vel andet gaaet med.

Henrich. Hør, Mester Christoffer! har I længe været gal? Sagte. Havde jeg et Riis at true ham med, saa blev han nok god.

Kokken. Man kand nok blive gal af saadant.

Polidor. Hvad skader Jer, Mester Christoffer?

Kokken. En fremmed Person, som gav sig ud for en Guldmager, er løben af mit Huus og har taget et Sølv-Bæger og en Sølv-Skee med sig. Jeg troede ham vel, eftersom jeg hørte, at han gik udi Herr Polidors Huus. Han havde hos sig nyelig før han reyste, en eenøyet Diævel udi lange sorte Klæder.

Henrich. Havde han ikke ogsaa en Polsk Hue paa?

Kokken. Jo og et sort Plaster paa Øyet.

Henrich. A . . . vi er om en Hals. Det var just den, der solbte mig det Arabiske Pulver.

Polidor. Ach, ach, jeg er skilt ved mine 4000 Rdlr. De Fremmede saavel som Poeterne sætte deres Hatte paa og spadsere bristig over Gulvet.

Jøden kommer ind. Ist di Goldmacher nicht hier? Ich ham en Juvel gab, da han Pengene von mir fik.

Polidor. Det er mig kiært, I er ogsaa bedragen; thi I bragte mig ham hid.

Jøden. War das ein Bedrieger? Au, au, au, min kostbare Juvel!

Polidor. Jeg har ikke andet for mine 4000 Rigdaler end et lidet Stykke Papiir, hvorpaa staaer nogle Arabiske Ord, som jeg skulde læse, naar Operation skeede.

En af de Fremmede. Lad mig see. Jeg forstaaer noget Arabisk. Ey, det er aldrig Arabisk, ey heller blir. Hvad Pokker er det? Naar jeg læser det sidste Ord bag fra, staaer der Nar. Lad nu see det første. Her staaer, min Troe: Guldmagere ere Bedragere, og du er en Nar. ha, ha, ha! De gaaer alle ud leende, Poeterne giør bagvendte Complementer, saa at de vende Rumpen til Polidor.

Leonora. Ach, jeg forærede ham min beste Ring oven i Kiøbet.

Pernille. Ach, jeg fortryder ikke saa meget paa den Stuepenge, jeg gav ham, som at jeg kyssede paa den Rakker-Knægts skiden Haand.

Polidor. Lad os gaae ind; vi vil reyse paa Landet og boe paa det lidet Gods, vi endnu har tilbage. Jeg vil aldrig befatte mig mere med Guldmagerie, men overlade det til min største Fiende. Det har bragt mig fast til Armod og mange andre brave Folk med. Gid got Folk engang af dette og deslige Exempler vilde lære at tage sig vare. De gaaer alle ud, Jøden og Kokken hylende.





Jule=Stue.

Comoedie udi een Act.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Jeronimus.	Magdelone.
Leonora.	Skolemesteren.
Pernille.	Arv.
Leander.	



Scen. 1.

Leonora.

Ach, den Dag har været mig saa lang som to andre. Kiærlighed er dog en Passion, som overgaaer alle Passioner; den er ligesom et oprørt Hav, hvilket jo meer det indskrænkes og indknibes, jo meer bruser det. Ach Leander! du kom til min Ulykke at boe i dette Naboe-Lav, saa jeg maa see den Person hver Dag for Øynene, som min gamle Mands Mistænkelighed hindrer mig at nyde Omgiængelse med. Al min Trost bestaaer derudi, at jeg kand faae et og andet angenem Brev fra ham, hvori han udøser sine Protestationer, som tiene ikke til andet end til en Olie at formere Ilden og bringe mig i Fortvivlelse. Vi har spundet paa adskillige Intriguer for at komme sammen; men alt har hidtil været forgiæves; skal der gives nogen Leylighed til at nyde den i saa lang Tiid forventede Lykke at tale med ham i Een-Rum, saa skal det være i denne Jule-Stue, vi holder i Aften. Pernille, som jeg har aabenbaret denne Kiærlighed, staaer nu udi Dørren for at vare mig ad, naar han gaaer forbi, som han gierne i Agt tager ved denne Tiid, hvilken ved Breve er bestemt mellem os, for at faae hinanden at see igiennem Vinduet, thi jeg tør ikke engang lukke Vinduet op af Frygt, min Mand skal komme i det samme; men den Frygt, den Tvang, langt fra at giøre Kiærligheden kaald, er dens rette Tønder. Men der seer jeg, de komme.

Scen. 2.

Pernille. Leonora.

Pernille. Madam! lav Jer nu til, paa Øye-*blikket kommer Monsieur Leander,* 3 stærke Hosten er Signalen; da maa i lade ham ind i Forstuen for at giøre Aftale.

Leonora. Ey, Pernille! det tør jeg ikke giøre for mit Liv. End om min Mand kommer i det samme?

Pernille. Lad kun mig sørge derfor. Saa snart han kommer, løber jeg ind og holder Fatter med Sladder; jeg har lavet mig paa en hel Sæk fuld af Snak at holde ham saalænge op med, som I behøver Tiid til at tale nogle fornødne Ord med Leander.

Leonora. Men undertiden vil han ingen Snak høre.

Pernille. Jeg vil heller ingen Snak høre af hende; meener Madamen, at jeg ikke vel overlegger mine Sager? Jeg veed nok, hvad Snak Karlen gid hørt; meener I, at jeg vil fortælle ham Aviser? at Regenten er død, at Meriveis har faaet Hug i Tyrkiet, at den Spanske Sølv-Flode er ankommen, at Prinds Eugenius har vundet Seyer over Duc de Vendosme? Ney, jeg vil fortælle ham noget Kielling-Sladder, som han gierne spidser Øren til; jeg vil sige ham, at der er fød en Kalv med Top paa Hovedet og Falbelader paa Benene, saa begynder han strax at moralisere og væve over Tidernes Ondskab, over Pragt og Stads . . . Men der hører jeg, han hoster udenfor, spring ud og tag imod ham; nu springer jeg ind til Fatter.

Scen. 3.

Leander. Leonora.

Leonora kommer indledende med ham; de staaer ved Gangen begge to.

Leander paa Knæe. Ach, allersødeste Leonora, er det mueligt, at jeg efter saa lang Forventelse skal have den Lykke at . . .

Leonora. Ach, min hierte Leander, stat op, vi har ikke lang Tiid til at præludere, jeg er forsikkret om Jer Kiærlighed; lad os overlegge, hvordan vi skal stille vore Sager an i Aften i Jule-Stuen. Jeg veed, at Jer Vert og Vertinde blir budne; men jeg er ikke forsikkret om, at I blir buden.

Leander. Blir jeg ikke buden, saa kommer jeg af mig selv og agter ingen sure Miner. Min Vert og Vertinde tar mig med under den Prætext, at de kand ikke lade mig være hiemme alleene.

Leonora. Det gaaer an. Men veed de noget af vore Sager?

Leander. Jeg havde aldrig talet noget derom; men min Vertinde havde dog merket noget deraf, thi hun sagde forgangen: Vi kommer nok i Jule-Stue med det første til vor Naboe Jeronimus, saa faaer I den Lykke at kysse den skionne Leonora paa Haanden. Jeg faldt derpaa udi Taushed, men saadan Taushed, der foraarsages af en overvættes Glæde; hun smilede derpaa og sagde: Jeg saavel som min Mand har nok lugtet Lunten; hvad vi kand være hannem til Tieneste, gior vi med største Fornøyelse. Jeg takkede derpaa og aabenbarede mit Hierte; thi det er Folk, som er mig troe til Døden og elsker mig meer end deres egen Broder.

Leonora. Det er da got, kiære Leander; efterdi de ere ham troe, at vi har dem udi Ledtog med. Men hvad skal vi ophitte for at komme udi Eenrum sammen?

Leander. Vi vil legge Hovederne sammen og ophitte en Jule-Leeg, som kand give os Leylighed dertil.

Leonora. Men der hører jeg min Mand komme; vi maa skilles ad.

Leander. Saa maa jeg da tage Affkeed mod min Villie denne Gang. Adieu saalænge, allerkiæreste Leonora! og vær forsikkret, at . .

Leonora. Ach, Monsieur! jeg er forsikkret. Adieu!

Scen. 4.

Pernille. Leonora.

Pernille. Nu, Madam, fik I ham i Tale?

Leonora. Ja vist, Pernille! men hvorfor kom du saa hastig tilbage? Jeg lod ham løbe, saa snart jeg hørte, det rørte ved Dørren; thi jeg tænkte, at det var min Mand.

Pernille. Havde jeg tænkt derpaa, skulde jeg have biet noget længer. Men jeg er bange, Madam, at jeg har giort en Fandens Gierning.

Leonora. Hvi saa?

Pernille. Vor Far er bleven saa gudfrygtig af den Historie, jeg fortalte ham om den Kalv, som var fød, saa jeg er bange, at Jule-Stuen blir opsat.

Leonora. Hvis saa er, saa har du spillet din Rulle forbandet; det gaaer ofte saa til, at naar man tænker at narre andre, blir man selv narret. Men det kand snart giøres got igien, naar du siger ham, at det var en falsk Beretning.

Pernille. Ey, det gaaer, min Troe, ikke an; thi jeg har svoret paa for ham, at jeg saae Kalven med Top og Falbelader med mine egne Øyen.

Leonora. Ja saa har du giort en Fandens Gierning, og vi ere ikke ilde opskiortet. Men sagde han da, at vi faaer ingen Jule-Stue?

Pernille. Ney, det sagde han endelig ikke; men han begyndte strax at tale om Assembleer og Galskaber, som burte afskaffes. Hvis han er falden udi de Griller, saa maa Madamen opmuntre ham igien til at holde Lystighed.

Leonora. Jo, jo, det var vist den rette Maade at fordærve Legen paa; ney taler han derom, saa maa jeg stille mig an, som jeg gandske ikke er derfor, thi en gammel Mand, der har en ung Kone, jo meer han tænker, hun er indgetogen, jo mere Friheb gir han hende. Jeg troer dog, at det ingen Fare skal have; thi hvis vi ingen Jule-Stue fik, gik vor gamle Faster reent af Skindet, thi hun holder alle slige Ceremonier for Troens Artikler; man fik hende ikke at spise, uden der var Hellig Tre Kongers Lys paa Bordet. Men der er min Mand; løb du hen og snak for Faster!

Scen. 5.

Jeronimus. Leonora.

Jeronimus. Naar Verden staaer til Paaske, saa skal jeg give min Hals; de Topper, Fabler, Favoriter ere ikke andet end Lucifers Paafund.

Leonora. Hvad er paa Færde, lille Mand?

Jeronimus. Man seer eet Tegn efter et andet, og dog er man lige gal.

Leonora. Er der noget Ont vederfaret lille Mand?

Jeronimus. Hør, min Hierte, I gior mig en Tieneste, om I vil gaae med rund Hue herefter og lade Jer Klæer skiære efter den Mode, som min gamle Søster Magdelone bruger.

Leonora. Men, min allerkiæreste lille Mand, om I vil examinere mine Klæer mod Fasters, skal I befinde, at hendes er mere kostbar.

Jeronimus. Sagen bestaaer ikke derudi, min Dukke! Kostbarheden gior hverken til eller fra; men disse forbandede nye Inventioner, disse Toppe, disse Fabler, disse Favoriter, som vores ærlige Forfædre intet har vidst at sige af, det er en syndig Dragt, som er Aarsag til al den Ulykke, der skeer i Verden.

Leonora. Vidste jeg, det var Synd, min hierte Mand, vilde jeg gierne legge det af altsammen.

Jeronimus. Vi vil ikke troe Synden, forend vi vares ved Tegn, og da er det for silde; her er jo nyelig fød en Kalv med Top, Favoriter og Fabler.

Leonora. Men kand man forlade sig paa, at det er sandt?

Jeronimus. Gid jeg faaer en Ulykke, er det ikke sandt; Pernille tillige med andre got Folk her i Æbeltoft har jo seet Kalven. Hør, min Hierte! hvad jeg vil sige, jeg er gandske ikke i Humeur at holde Jule-Stue i Aften.

Leonora. Har den Historie om Kalven skrækket Jer derfra?

Jeronimus. Ney, aldeles ikke, thi det er ikke den første Historie; men jeg har eftertænkt det nøye og finder, at disse Jule-Stuer og Jule-Leeg fører intet Got med sig.

Leonora. Mig skal det være lige kiært, I veed vel selv, hvor lidet jeg er af Verden. I skal finde faa slige unge Koner som jeg; thi jeg var tilfreds, der var aldrig Dantz eller Spil i Verden. Min Fornøyelse er at sidde hjemme ved mit Arbeyd og see min lille Mand til gode.

Jeronimus. Jeg veed det nok, min Dukke! I er Exempel for alle unge Koner i Ebeltoft; den beste Ting, jeg har giort i Verden er, at jeg har udvalt saadan dydig Siæl til Ægtefælle.

Leonora. Jeg kand ikke begribe, hvordan fornuftige Folk finder Behag udi Jule-Leeg; det kand være got nok for Børn, men det burte foraarsage Væmmelse til Folk, som er kommen til Alder.

Jeronimus. Disse samme Jule-Leeg har ogsaa undertiden nogle onde Suiter.

Leonora. Baade Jule-Leeg og andre store Selskabe, min Hierte! Jeg er aldeles ikke for dem; var det ikke for at behage min Mand, kom jeg aldrig ud herefter.

Jeronimus. Ney, min Dukke! hun maa ikke dog gandske slaae sig fra Verden; man maa have nogen Fornøyelse iblant. Unge Mennesker kand ellers falde udi Melancholie.

Leonora. Jeg blir, min Troe, altiid melancholisk udi Selskab og fordriver den igien med Eenlighed.

Jeronimus. Ja, ja, det er got nok, min Hierte! men alting til Maade; ellers er det mig kiært, at I ikke er for denne Jule-Stue i Aften. Jeg vil lidt ud og høre, hvad min Søster siger derom. *Ved sig selv, naar han gaaer ud* Hvilken ærlig Mand, der har saadan en Kone som jeg, han maa holde sin Bryllupsdag hvert Aar som en Fest.

Scen. 6.

Leonora alleene.

Hvilken Ulykke Pernille har ikke bragt os i ved sin Geskiæftighed; men jeg haaber, at Faster faaer ham paa andre Tanker igien. Havde jeg nu disputeret ham imod, saa havde han blevet værre og formeret sig hundrede Mistanker; men nu spiller jeg mit Kort saaledes, at han skal selv tigge mig om Jule-Stue, og det skal hede, at jeg giør det alleene for at føye ham. *Gaaer.*

Scen. 7.

Jeronimus. Magdelone.

Jeronimus. Ingen Snak, min Søster! Jeg vil ingen Jule-Stue vide af at sige; saadant tiener ikke til andet end at bringe Folk i Bekostning og endes med det, som ikke duer.

Magdelone. Ach, kiære Broer! det er min Troe, ikke Jer Alvor.

Jeronimus. Jo, min Troe, er det mit Alvor. Jeg har seet alt for mange Exempler paa saadant Galskab; gid jeg havde en Daler for hver Piges Jomfruedom, der er gaaet af Stabelen ved saadanne Leyligheder.

Magdelone. Men det er dog en god gammel vedtagen Skik.

Jeronimus. *Det er en gammel Skik, min Søster! men ingen god.*

Magdelone. Jeg har altiid hørt, at det gik bedre til i Gamledage end nu omstunder; hvorfor skulde vi ikke træde i vore Forfædres Fodspor? I skulde have seet, min hierte Broer! hvilken Jule-Stue der var til Møllerens i Gaar; hvorfor skal vi være mindre end han?

Jeronimus. Vi skal ikke være mindre, men klogere; tilmed kand vi ikke rette os efter Mølleren, han har andre Accidentzer end vi, han kand æde Jule-Kage det hele Aar igiennem.

Magdelone. Jeg siger det, min Troe, ikke for den Lyst, jeg har dertil, men for Jere kiære Børns Skyld.

Jeronimus. Ja, ja, der har vi det, giv kun Skyld paa Børnene.

Magdelone. Men, min kiære Broer, hvad vil vore Naboer tænke om os, naar vi ingen Jule-Stue faaer i Aar. De vil tænke, at vi er kommen af Troen, og see os an som Tyrker og Hedninger. *Hun græder.*

Jeronimus. Hvilken forbandet Snak! Er det at forandre Troen at afskaffe Galskab?

Magdelone. I kalder det Galskab, min hierte Jeronimus! Jeg kiender mange, der har ogsaa foragtet slige gode gamle Sædvaner; men det er gaaet dem ilde i Verden.

Jeronimus. Og jeg kiender mange, der har foragtet saadant, og det er gaaet dem meget vel i Verden.

Magdelone. Hvordan gik det ikke Christopher von Bremen, der altiid loe, naar hans Kone bragte Hellig tre Konge-Lys ind paa Bordet? Manden var saa frisk som en af os; men ret som han stod og fæstede Selen til Buxerne, døde han.

Jeronimus. Du skal nok see, han aldrig havde død, hvis han havde vildet brænde Hellig tre Konge-Lys.

Magdelone. Hvorledes gik det ikke Jeremias Tobakspinder, der ikke med saa meget som med en Sød-Grød vilde holde Jule-Aftener fra andre Aftener og levede som en Hedning hele Julen igiennem? Han fik jo paa sin Alderdom stor Hierte-Sorg; thi tre af hans Sønner blev en efter anden rejicered til Attestatz.

Jeronimus. Havde de læset bedre over, de Slyngele, saa havde de nok gaaet fri; thi jeg kiender dem, der har faaet Laudabilem og dog aldrig æder Grød. Bilder du dig ind, at man skal æde Grød, før man gaaer til Attestatz?

Magdelone. Hvordan gik det ikke Hendrik Smør-Blomsters Døttre?

Jeronimus. Hvordan gik det ikke Hendrik Paaske-Lillies, Hendrik Smør-Kringels, Hendrik Suurkaals Døttre? Hvilken forbandet Snak, hvilke Exempler! Hendrik Smør-Blomsters Døttre kand skee mistede deres Jomfruedom udi en Jule-Stue. Jeg er gal, at jeg snakker mere derom.

Magdelone. Hvordan gik det ikke Christopher Oldfux?

Jeronimus. Jeg veed, min Troe, ikke hvordan det gik hverken Christopher Oldfux eller Jungfux; men det veed jeg, at I faaer ingen Jule-Stue dette Aar, thi foruden det, jeg har sagt, har jeg mine Raisons aparte. *Gaaer ud.*

Scen. 8.

Magdelone. Pernille.

Magdelone grædende inderlig. Ach, ach, jeg elendige Menneske! gid jeg var i Jorden. Nu har jeg levet i 45 Aar; men aldrig har nogen Juul været saa maver for mig som denne. Hvorfor skal man slæbe og trælle i Verden, naar man ikke maa have nogen Lystighed iblant? Alle vore Naboer stime, saa at vi kand høre dem den hele Nat, og vi alleene skal leve, ligesom vi vare midt udi Fasten. Hun græder endnu.

Pernille. Hvorfor græder Madamen?

Magdelone. Ach, Pernille! jeg har Aarsag til at græde; hvo der har saadan en vanskelig Broer som jeg, maa nok . . .

Pernille. Jeg troer ikke, Fatter har været saa ubesindig, at han har slaget sin Søster.

Magdelone. Ney, det er det, som værre er, han vil ingen Jule-Stue have i Aften.

Pernille. Ingen Jule-Stue? De græder begge to. Gid Fanden tiene her i Huset længer paa den Maade, jeg vil heller miste min Løn.

Magdelone. Jeg kand forsikkre dig, Pernille! at det var ligesom en stak mig en Kniv i Hiertet, da jeg hørte det. Vort Huus vil komme i Foragt over hele Ebeltoft derved.

Pernille. Jeg var saa vis paa, at vi skulde have Jule-Stue, at jeg allerede har bedet Møllerens Datter hid.

Magdelone. Ja, blir det ikke en udødelig Spot og Skam for vort hele Huus? Skam faae den, der har ført vor Far saadant i Hovedet.

Pernille. Naar Arv faaer at høre dette, vil han ikke blive bedre til Mode end vi andre; han har øvet sig, stakkels Karl, den hele Eftermiddag paa at være Jule-Buk.

Magdelone. Stakkels Karl, han vil blive gandske Modløs.

Pernille. Madamen skulde ikke troe, hvor profect han kand agere Jule-Buk, ligesaa Livagtig, som man saae en ret Jule-Buk.

Magdelone. Ach, tal ikke mere derom; mit Hierte brister, naar jeg tænker derpaa.

Pernille. Men om Faster giorde sig end Umag at overtale Fatter?

Magdelone. Det hielper ikke, Pernille, om jeg faldt paa mine Knæe. De græder begge to.

Scen. 9.

Arv. Magdelone. Pernille.

Arv, svøbt udi et hvit Lagen med to Horn i Panden stiller sig an at skremme de andre. De blir ved at græde.

Arv. Bliv ikke bange, Madam! græd ikke, det er mig. Kiender I mig nu? Tar Klædet fra.

Pernille. Ja, vi kiendte dig nok; det er noget andet, vi græder for. Du skal ikke smøre dig paa Jule-Legen i Aften.

Arv. Hvi saa?

Pernille. Vi faaer ingen Jule-Stue.

Arv. Gid Drollen splide saadan Snak. Hvem vil forbyde os det?

Pernille. Fatter har faaet Griller og svoret paa . . . ach . . . De græder alle tre.

Arv. Drollen splide mig ad, om jeg ikke tør spørge Fatter, hvem han indbilder sig, at vi tiener hos, om vi tiener hos Tyrker eller Hedninger.

Magdelone. Du vinder intet andet dermed, Arv, end en banket Troye.

Pernille. Men jeg tænker paa noget, Madam! end om vi sætter Børnene ud paa at plage ham?

Magdelone. Skulde noget hielpe, saa skulde det.

Pernille. Jeg vil, min Troe, op paa Skolen og give mig i Kast med Skolemesteren.

Arv. Du kand love ham et Favnetag derfor.

Pernille. Holdt du ikkun din Mund, Skolemesteren og jeg kiender hinanden nok.

Arv. Det maatte og være en slet Stue-Pige, der ikke kiendte Skolemesteren. Pernille gaaer bort.

Scen. 10.

Jeronimus. Magdelone. Arv.

Jeronimus. Hvad Fanden er dette for en Postur?

Arv. Jeg er Juul-Buk, Hosbond!

Jeronimus gir ham et Ørefigen. Est du Jule-Buk?

Arv tumlende. Ney, Hosbond! jeg er ikke Jule-Buk.

Jeronimus. Hvad skal dette betyde?

Arv. Jeg vilde ikkuns giøre mig til Jule-Buk.

Jeronimus gir ham et Ørefigen. Vilde du kun giøre dig til Jule-Buk?

Arv. Ney, jeg vilde ikke giøre mig til Jule-Buk.

Magdelone. Ey, min hierte Broer! I har Synd af at slaae den stakkels Dreng paa en Hellig-Aften.

Jeronimus. Fort hen, du Slyngel, og tag dig en Bog og læs i, det er nok saa got.

Arv gaaer grædende bort. Der er mare ingen i den hele Gade, der læser et Guds Ord Jule-Aften.

Scen. 11.

Jeronimus. Magdelone.

Jeronimus. I burte, min Søster, betage mig det Arbeyde og have viset ham bort med et Par Ørefigen, forend jeg kom.

Magdelone. Jeg veed ikke, min hierte Broer, hvorfor vore Folk maa ikke saavel have Lystighed som andre.

Jeronimus. I skulde giøre Jer selv ogsaa til Jule-Gied, det skulde ikke lade saadan en gammel Kone ilde.

Magdelone. Jeg veed ikke, hvorfor vi skal være mere Udskud end andre Folk i Byen.

Jeronimus. See om nogen fornemme Folk holder Jule-Stue.

Magdelone. Skal vi følge fornemme Folkes Moder, da skal vi ikke tractere Folk uden med Snuus-Tobak og Lyk-Ønskninger.

Jeronimus. Jule-Stuer ere og gandske aflagde i Kiøbenhavn.

Magdelone. Vil I regne Kiøbenhavn? Jeg har hørt af Skolemesteren, at Troen trykker ikke Folk meget der. Her er en Karl, som er nyelig kommen fra Kiøbenhavn, han har slet ingen Troe; han troer ikke engang, at Doctor Morten har for-

ordnet, at man skal æde Gaas Mortens Aften, ja han siger, at Jorden er rund som et Æg, hvilket er den arrigste Løgn, som kand være til.

Jeronimus. Det duer endelig ikke. Men vi vil ikke snakke mere derom; kald Skolemesteren og Børnene ned, jeg vil høre, om de har lært noget Artigt til denne Fest. *Magdelone gaaer ud.*

Jeronimus *sætter sig ned med en Kurv Dukke-Tøy ved Bordet.* Det er Konst at dele Gaver ud blant Børn, saa alle kand blive fornøyet. Denne Hest med Fløyten i Rumpen skal Christopher have. Vognen, hvem skal jeg give den? Den vil jeg give lille Henning. Peer skal have Fiolen; thi jeg troer, at der skal blive en Spillemand af ham. Else skal have Buggen med Barnet udi; thi det første Piger blir saa gammel, at de kand tale, saa tænker de paa Giftermaal og Bugge. Marie! du skal lade dig nøye med Piben. Ey, jeg havde nær glemt lille Anne; hun skal have Dingeldangen med Bielderne paa. Men der seer jeg dem komme med Skolemesteren.

Scen. 12.

Skolemesteren med Børnene. Jeronimus. Leonora. Magdelone. Pernille.

Børnene gaaer Par for Par, og Skolemesteren slutter Troppen med et Riis i den ene Haand og en Bog i den anden Haand, rangerer Børnene i en Rad, giør en pedantisk Complement og saadan Lyk-Ønskning:

Bort, Uhelds fæle Skye! bort, fortevinget Taage!
Bryd, Morgenrøde! frem. Blink, Sool! bliv ved at vaage.
Svem, Velstand! over os ret som en Nilus-Flod,
Fald over os som Dug og fæst i Huset Rod.
Lad, Lykken! over os din Kraft som Bække flyde,
Som Fuglene paa Qvist . . . *Repeterer det samme og graver udi Lommen.*

Jeronimus. Kand man ikke hitte et Riim derpaa? Som for Exempel . . . At kaage maa vor Gryde.

Skolemesteren. Ney, jeg maa begynde fra Førstningen igien. *Repeterer det Forrige.* At alle maa sig fryde.
Gid Fatter og Mutter det altidens vel gaaer,
Gid en nye Plante de i Huset hvert Aar faaer,
Gid Øl og Brændviin de i Kielder aldrig savne,
Gid Fisk og Kiød og Smør for deres Kiøkken stavne.
Gid Korn i Hobetal maa staae paa deres Loft,
Saalænge som en Siæl er til i Æbeltoft.

Jeronimus *tar til Hatten.* Han skal have Tak, Skolemester! Det var et deyligt Vers; han har vel havt megen Umag dermed?

Pernille. Det havde kostet en anden stor Hovedbryden; men alting staaer for Skolemesteren.

Jeronimus. Men hvad Artigt har Børnene lært til denne Fest? Forgangen Aar vidste de saa mange artige Sprikworter, kand de ogsaa nogen i Aar?

Skolemesteren. Ja, de kand; vil Fatter høre Sprikworter eller Spørsmaal?

Jeronimus. Begge ere gode. Lad Arv komme herind, at han kand høre paa, hvordan smaa Børn kand giøre ham til Skamme. *Pernille springer efter Arv, som kommer ind og staaer med foldede Hænder og hører derpaa.*

Jeronimus. Skolemester! spør først Arv, og lad siden en af Børnene bestiæmme ham.

Skolemesteren. Arv, hvem var det, som raabte saa stærkt, at man kunde høre ham over hele Verden?

Arv *klaaende sig i Hovedet.* Det var en . . . . . en Jule-Buk.

Jeronimus. Den Jule-Buk ligger ham endnu i Hovedet.

Skolemesteren. Christopher, Henning, Peer, Else, Marie, Anne! hvem var det, som raabte saa høyt, at man kunde høre det over al Verden?

Tuti. Det var et Asen i Arken, hvor hele Verden var indsluttet.

Jeronimus. Fy dig an, du lange Slyngel! de kand læse for dig.

Skolemesteren. Arv! hvor langt er der herfra til Glas-Himlen?

Arv. Der er 7 Mile herfra til Mariager.

Skolemesteren. Christopher, Henning, Peer, Else, Marie, Anne! hvor langt er der herfra til Glas-Himmelen?

Tuti. Saa langt som der er fra Glas-Himmelen til Chrystal-Himmelen.

Jeronimus. Hor, Børn! peger Finger af Arv. *De peger alle Finger af ham.*

Skolemesteren. Arv! hvor mange Himle er der?

Arv. Der er en Himmel paa hver Seng, og der er lige saa mange Himle, som der er Senge.

Skolemesteren. Christopher, Henning, Peer, Else, Marie, Anne! hvor mange Himle er der?

Tuti. Der er 7 Himle, den ene lige høyt fra den anden.

Jeronimus. Peger ham ud igien!

Børnene. Æ . . . æ . . . æ . . . . !

Skolemesteren. Christopher! den første Himmel?

Christopher. Den blaae Himmel.

Skolemesteren. Henning! den anden Himmel?

Henning. Melke-Himmelen.

Skolemesteren. Peer! den tredie Himmel?

Peer. Glas-Himmelen.

Skolemesteren. Folder jere Hænder smukt, naar I examineres! *De folder Hænderne.*

Skolemesteren. Else! den fierde Himmel?

Else. Chrystal-Himmelen.

Skolemesteren. Marie! den femte Himmel?

Marie. Diamant-Himmelen.

Skolemesteren. Anne! den siette Himmel?

Anne. Perle-Himmelen.

Jeronimus. Der er jo endnu een . . .

Skolemesteren. Arv! den syvende Himmel?

Arv. Det er den, som er næst den ottende.

Jeronimus. Det er den rette Døsmer. Han seer aldrig i en Bog Aaret igiennem og veed derfor ikke meer end en Tyrk eller Hedning. Kand de svare til flere Spørsmaal, Skolemester?

Skolemesteren. Ja! Arv! hvad er det, som er saa rund som et Æg og saa langt som en Kirke-Veg?

Arv *sagte.* Gid Drollen splide ham ad med hans Spørsmaal. *Høit.* Det er en Tobakspibe, Hovedet er rund, og Halen er lang.

Skolemesteren. Christopher, Henning, Peer

Else, Marie, Anne! hvad er saa rundt som et Æg og saa langt som en Kirke-Veg?

Tuti. Et Traae-Nogle; thi naar man vinder det op, er det saa langt som en Kirke-Veg.

Jeronimus. Peger Arv ud igien, Born!

Bornene. Æ . . æ . . æ . . .!

Jeronimus. Jeg takker Skolemester paa mine Borns Vegne. Jeg seer, at I anvender Fliid paa dem; I skal have en raisonabel Nyt-Aars-Gave. *Jeronimus deler ud Dukke-Tøyet til Børnene.* Gaaer nu kun ind i Amme-Stuen og værer smuk skikkelig. Jeg havde tænkt at holde Jule-Stue; men jeg har for visse Aarsager Skyld betænkt mig igien. *Børnene græder.* Ja, jeg kand ikke hielpe jer, Bornlille! jeg vil ikke have saadan Galskab oftere i mit Huus; jeg er ikke derfor, og jer Moer langt mindre. *Vender dem Ryggen.*

Pernille. Saa hen og plager ham. *Børnene henge ved ham og raabe paa Jule-Stue.*

Jeronimus. Gir jer tilfreds, Bornlille! nu har I faaet Dukke-Toy at spille med. *Børnene holde paa ham igien, og raabe paa Jule-Stue.*

Jeronimus. Spor kun jer Skolemester ad, om det er tienligt. Hvad siger han, Hr. Proceptor?

Skolemesteren. Plinius, en klog og skarpsindig Herremand udi Rom, taler meget ziirlig om Spil og Leeg saaledes: Anima fulturis corporis nititur, og paa et andet Sted: Graves seriosqve mores lusibus jocisq; distinguere identidem soleo. Det er: Jeg sætter undertiden for mit Legems Sundheds Skyld min Gravitatem og Ærbarhed til Side og over Borne-Leeg.

Pernille. Den Mand har talet som en Engel.

Skolemesteren. Dersom nu saadan en ærbar Herremand i Rom har fundet det nødig for sig og sin Person anstændig, hvor langt mere nodigt og anstændigt er det ikke for os i Æbeltoft? Jeg selv legger dette dertil, at eftersom Nisser og Underjordiske Folk drive store Gester bort med Klagen og Hylen, eftersom de ingen Deel har derudi, saa bor vi for at lade see, at vi har Part derudi, glæde og fryde os; thi ligesom den Fugl Phoenix, som findes i Arabien, lever tusinde Aar udi Eensomhed og opbrænder sig selv, saa snart hun udlegger en Unge, paa det hun ikke skal leve udi Societet og Samkvem med andre af sin Art, saa bør vi Mennesker derimod for at lade see, at vi ikke slegte paa saadan umælende Creatur, holde Samqvem og Lystigheder. Ἄνθροπος, siger Arist- teles, ἐστι ζῶον πολιτικόν, id est: homo est animal sociabile, og derfor, ligesom Paradiis-Fuglen . . .

Jeronimus. Nok, nok, Skolemester! jeg hører nok, at jeg maa give mig tabt; den Lignelse om den Fugl Phoenix slog mig særdeles. Jeg vil da tilstæde, at man holder Jule-Stue. Nu, I smaa Rollinger! glæder jer nu, og takker jer Skolemester derfor. *Børnene hopper og skriger af Glæde.*

Jeronimus *til Leonora.* Min hierte Kone! Jeg veed, at I skiotter ikke meget om Lystighed. Er det Jer imod, saa vil jeg endnu blive ved mit første Forsæt.

Leonora. Jeg saae gierne, sandt at sige, at der blev intet af; men som vi allerede har bedet vore Naboer, maa jeg for den Aarsags Skyld beqvemme mig dertil.

Pernille. Ach, den deylige Fugl Phoenix! Andre Fugle er kun Carnalier at regne mod den.

Jeronimus. Laver da til rette og bringer et Hellig tre Konge-Lys ind!

Leonora. Ja skal det være, saa er det nu hoy Tiid, thi vi har Naboerne paa Halsen, førend vi veed Ord deraf. *De sætter alting til rette, og Arv kommer ind og sætter Hellig tre Konge-Lys paa Bordet.*

Scen. 13.

Personerne af forrige Scene. De Fremmede.

De Fremmede kommer ind og gratulerer en efter en anden; somme af dem har underlig Skikkelse og Klædebragt. Endelig kommer ogsaa Leanders Vert og Vertinde med Leander, som er vel klædt.

Verten. Min Herr Jeronimus saavel som Madamen tar ikke ilde op, at vi har taget en god Ven med os; han er som vor Broder i Huset og fremmed her paa Stedet, derfor vil vi gierne unde ham nogen Fornøyelse.

Jeronimus. Han er os hiertelig velkommen.

Leander. Monsieur og Madame! jeg beder ydmygst, at min Dristighed ikke ilde optages. Min Vert og Vertinde har forsikkret mig, at Herr Jeronimus var alt for artig at fortryde paa saadant. Jeg er fremmed her paa Steden og har ingen Tiids-Fordriv, uden hvad disse gode Folk forskaffer mig. *Medens han giør disse Complementer, vender Leonora ham Ryggen*

Jeronimus. Vend ikke den fremmede Mand Ryggen. Min stakkels Kone er meget undseelig for fremmede Mandfolk.

Leander. Allerskiønneste Madam! jeg priser hende lyksalig, i det hun har faaet saadan raisonabel Mand, der langt fra at have hende mistænkt for hendes Skiønhed tar tvertimod selv Fornøyelse i at see hende omgaaes med unge Karle.

Jeronimus. For eengangs Skyld, Monsieur! for eengangs Skyld.

Leander. Thi, skiønne Leonora . . .

Jeronimus. Det Ord skionne, Monsieur! staaer ikke min Kone an; thi hun prætenderer ikke at være skiøn. Det er hende nok, at hun behager mig.

Leander. Thi, siger jeg, dersom . . .

Jeronimus. Nu har vi nok. Vi ere eenfoldige Folk, Monsieur, og forstaaer os ikke paa Complementationer. Vær saa god og sid her ned hos min Søster.

Leonora. Lille Mand! jeg kand ikke lide den Karl for min Død.

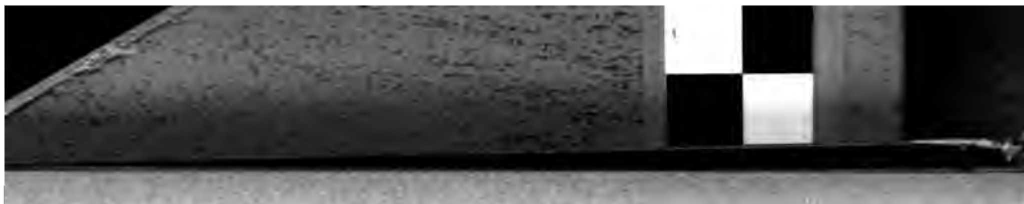
Jeronimus. Det vil ikke sige, I maa dog holde gode Miner.

Leonora. Der er jo ingen, som har bedet ham komme hid.

Jeronimus. Vi maa dog begegne ham høflig for vore Naboers Skyld, i hvis Huus han logerer.

Leonora. Jeg hader disse unge Straten-Junkere som en Pest. Merkede I ikke, hvor fortrydelig han blev derover, at I drog ham fra mig og satte ham hos gamle Faster.

Jeronimus. Det skulde giore mig ont at have givet ham Anledning til Misfornøyelse.



Leonora. Jo meer misfornøyet han er, jo kiærere er det mig.

Jeronimus. Ney, ney, ikke saa. Vi maa lade see, at vi veed at leve. Nu vil jeg, at I skal sidde sammen, for at vise, at han er os velkommen.

Leonora. Min hierte Mand! jeg beder kiærlig derom, at jeg ikke maa sidde hos ham.

Jeronimus. Nu, nu, giør mig den Fornøyelse for visse Aarsagers Skyld.

Leonora. Ach, min hierte Mand! saa er jeg ikke i Humeur den hele Aften.

Jeronimus. Ja, hvis det bringer Jer af Humeur, min Dukke, saa vil jeg ikke tvinge Jer.

Leonora. Jeg kommer dog mod min Villie for hans Vert og Vertindes Skyld at sidde hos ham.

Jeronimus. Det er sandt, min Dukke. I giør vel deri. *Hun sidder ned hos Leander.*

Jeronimus. *sagte.* Faae jeg Skam, om der er saadan Kone til i den hele Bye. Nu sidder den stakkels Kone lige som i Harnisk og tvinger sig for min Skyld, haa, haa! *Derpaa begyndes Jule-Leeg med Pant. Skolemesteren faaer en Dom, at han skal synge en Vise. Arv faaer en Dom, at han skal bevise Jeronimus en Høflighed og en Uhøflighed, hvorpaa han giør ham en Compliment med Ansigtet, siden en bagvendt med Rumpen. Pernille faaer en Dom, at hun skal gaae ud med et Mandfolk, hvem hun lyster, for at tælle Stjernerne. Hun tar sin Galant, hvilken leder hende fremmest paa Theatrum og siger:* Min søde Pernille, lad os gaae op paa Hoe-Loftet sammen; thi jo høyere vi ere, jo bedre kand vi see Stjernerne. *Pernille siger:* Det er naturligt; *de gaaer ud tilsammen. Imidlertiid continueres. Arv kommer indridende, kullet i Ansigtet, med en Pind i Munden, hvorpaa staaer to Lys, ridende paa to Karle, som vende Rumpene til en anden; Børnene blive bange og begynde at skrige. Jeronimus siger, at de skal give sig tilfreds, og at det er Arv. Efter at dette Spectacul er til Ende, kommer Pernille med sin Galant ind igien.*

Jeronimus. I got Folk var noget længe ude at tælle Stjernerne.

Pernille *strygende sig om Munden.* Ja Fatter! der er, min Troe, en Hob Stjerner paa Himmelen.

Leonora *tar Jeronimus til Side.* Hør, min Hierte! lad os ikke spille mere disse Lege med Pant. Det kunde hende sig, at den abgeschmakte Karl, som jeg sidder hos, blev dømt til at kysse mig, og saa blev der Fortrydelse, thi det er noget, som jeg aldeles ikke beqvemmer mig til.

Jeronimus. Jeg saae det heller ikke gierne, sandt at sige. Men hvad Spil skal vi da hitte paa?

Leonora. Lad os spille blinde Buk; det er et reent Spil og tilligemed lystigt.

Jeronimus. Ja, lige som Jer behager. Hør, I gode Venner! nu vil vi lege blinde Buk.

Pernille. Det er, min Troe, min beste Leeg. Jeg vil nok først være blinde Gied. *Leonora tar Pernille frem paa Theatret og binder for hendes Øyen.* Madam, nu binder hun for stærk; thi dersom jeg ikke kand see noget, kand jeg jo ikke faae fat paa Fatter, som vi har overlagt med Leander. Nu er det got, nu kand jeg see saa meget, som jeg har nødig. *Hun gaaer lidt om og leder og endelig faaer fat paa Jeronimus, hvilken ikke vil deran, førend hele Compagniet med Bøn nøder ham dertil. Medens Jeronimus er blind-Buk, gaaer Leonora og Leander frem paa Theatret.*

Leander. Ach, yndigste Leonora, nu er den ønskelige Tiid kommen, som vi har giort os saa megen Umag for at opnaae.

Leonora. Gak strax ud i Gangen. Jeg vil møde Jer der igiennem en anden Vey. *Leander gaaer ud af een Side, og Leonora siden af en anden. Midlertiid gaaer Jeronimus blinde Buk, og Pernille mager det saa, at han ikke faaer fat paa nogen, thi naar han er nær ved nogen, raaber Pernille, at han skal vende sig om. Omsider blir han fortrydelig, efterdi det varer saa længe, og løser Kluden fra; da savner han sin Kone og Leander, løber ud og kommer indtrækkende med dem, raabende:* Haa, haa, kydske Lucretia, var det derfor, at jeg skulde agere blinde Buk? Og Du Monsieur Jean de France! du skal betale mig Legen. Jeg skal lære dig at ligge paa Knæe for en brav Mands Kone. *Griber ham i Struben. Leanders Vert og Vertinde faaer Jeronimus i Haaret. Den ene vil tage den andens Partie an, saa det hele Selskab kommer i Klammerie. Børnene skrige, Jeronimus ligger paa Gulvet og raaber Gevalt, de andre lige saa. Skolemesteren kryber under Bordet. Vægter-Piberne høres, derpaa Vægterne komme ind og raabe:* Paa Raadstuen, I Hunde allesammen! Er det at holde Juul hellig? Veed I ikke, hvad som nyelig er oplæst af Øvrigheden?

Jeronimus. De vil myrde mig i mit eget Huus.

Leanders Vert. Vi tænkte, at her boede en skikkelig Mand; men det er en Morder.

Vægterne. Fort, fort, paa Raadstuen allesammen! I Morgen skal vi faae at høre, hvordan Sagen henger sammen. Vil du fort, du gamle Snaphane! *De trækker dem alle ud. Fruentimmeret og Børnene følge efter. Skolemesteren, som sidder under Bordet, kiger frem, reyser sig endelig op og siger til Spectatores:* Vær saa god at tage til Takke med denne Jule-Stue. Hvis de forbandede Vægtere ikke havde været, skulde den have varet længer, og det skulde ikke have bleven derved; men . . . ja I kand nok selv tænke, hvad jeg vil sige.



Mascarade.

Comoedie udi tre Acter.

Hoved-Personerne udi Comoedien.

Jeronimus.	Magdelone.
Leander.	Leonard.
Henrich.	Leonora.
Arv.	Pernille.

ACTUS I.

Scen. 1.

Leander. Henrich.

Leander i sin Slaap-Rok gnikkende sine Øyen Henrich! hvad er Klokken?

Henrich gispende. Klokken gaaer nok til Frokost, Herre! Men jeg veed ikke, hvorfor vi skal staae saa tilig op. Se engang paa Uhret, Herre!

Leander. Hillemænd er det mueligt? Skulde vi kunde have sovet saalænge, fire Timer over Middag? Min Klokke staaer paa fire.

Henrich. Ey, det er ikke mueligt, Herre! Det maa være Klokken fire om Morgenen.

Leander. Du skal nok see, at det er saa lyst Klokken fire i Januarii Maaned.

Henrich. Saa maa Solen ikke gaae rigtig da. Det kand umueligt være Eftermiddag; thi nu stod vi først op.

Leander. Om Solen gaaer ikke ret, saa veed jeg dog, at mit Uhr ikke løber ogsaa gal; thi det er et Engelsk Uhr.

Henrich. Ey, Herre! Uhrverk og Soelskiver rette sig jo efter Solen. Vil nu Herren forsøge at stille Solen tilbage paa 10 eller 9, see om Uhret ikke strox skal avancere tilbage. Det maa jeg forstaae.

Leander. Hvilken Bølse-Snak! Jeg troer, Mascarade-Sviren er dig i Hovedet endnu.

Henrich gispende Med et Ord, Herre, er Klokken kun fire, saa er det fire om Morgenen.

Leander. Vi kom jo ikke hiem fra Mascaraden før Klokken fire.

Henrich. Mig synes endelig, at jeg er noget sulten. Men der er Arv; jeg vil spørge ham, hvad Klokken er.

Scen. 2.

Leander. Henrich Arv.

Henrich. God Morgen, Arv! Hvad er Klokken?

Arv. Havde du faaet saa mange Ulykker, som der er Timer til fra i Maares indtil nu, kunde du være en holden Mand.

Henrich. Hvad er Klokken nu da?

Arv. Klokken henger i Taarnet og du burte henge i en Galge.

Leander. Hør mig engang til den plumpe Slyngel. Kandst du ikke sige, hvad Klokken er?

Arv. Klokken er fire, Maansor.

Leander. Saa er det over Middag da?

Arv. Efter gammel Regning saa er det over Middag, naar Klokken er fire om Eftermiddagen

Leander. Seer du vel, Henrich at mit Uhr gaaer ret?

Henrich. Gid Drollen splide saadan Skik Nu har jeg sovet mit gode Middags-Maaltiid bort. Hvad Mad fik vi til Middag, Arv?

Arv. Sod Belling og Stokfisk.

Henrich. I har vel levnet noget til mig?

Arv. Ney, vi gav Soldan, Port-Hunden, din Part; thi Herren siger, at hvo der ikke kommer til Bords i rette Tiid, skal ingen Mad have. Kandst du nu faae det af Soldan igien, det maa du see til.

Leander. Spisede Papa hiemme til Middag?

Arv. Ja, han spisede udi Buret, som han pleyer.

Leander Du Taasse, jeg spør ikke om Papegøjen, jeg spør om min Far.

Arv. Ney, Herren spisede hos den fremmede Mand, Monsieur Leonard, i Dag.

Leander Det var dog got, Henrich! at min Far spisede ikke hiemme, ellers havde han faaet at vide, at vi var paa Mascarade. Arv gaaer ud.

Henrich. Vil ikke Herren ind og klæde sig? thi det kand hende, at hans Far kommer i det samme, og saa er det noget fordægtigt at gaae i Slaap-Rok saa silde.

Leander. Er han hos min tilkommende Sviger-Far, da kommer han ikke saa hastig.

Henrich. Men med Permission, Herre! Jer tilkommende Kiæreste, seer hun vel ud?

Leander. Jeg veed, min Troe, ikke.

Henrich. Det er underligt at gifte sig med en, som man aldrig har seet.

Leander. Jeg har seet hende, da hun var 6 Aar gammel, og da tegnede hun til at blive meget kiøn.

Henrich. Hvor gammel er hun nu da?

Leander. Atten Aar.

Henrich. Hillemænd, saa kand Forgyldingen være gaaen af hende i saa lang Tiid.

Leander. Folk siger dog, at hun endnu er kiøn. I Morgen skal jeg derhen, saa faaer jeg at see, om det er sandt. Er hun anderledes, end mig er beskreven, saa endes Visiten kun med Complimenter. Men vi maa ind og see til, at vi kand faae noget Mad; thi Tiden gaaer hastig, Klokken 8te skal vi paa Mascaraden igien.

Henrich. Ey, det er skiønt. Jeg venter en Hob Kiselinker der i Aften.

Leander. Det er Ulykken, Henrich! at der kommer saa mange gemeene Piger.

Henrich. Ey, Herre! det er just Dyden af Mascarade, at alle skiæres over een Kam; tilmed er, min Troe, de Mammeseller, som jeg venter, alle fornemme Folk. Der er en af Bormesterens Stue-Piger, Per Salemagers Datter, Else Skole-holders, Lisbed Pommerantz-Kones yngste Datter, thi den ældste har Tandpine, og derforuden 3 andre smukke Piger, som er paa deres egen Haand og lever af deres Midler.

Leander. Det er sandt, du siger, Henrich, det er alle fornemme Folk; besynderlig de 3, som lever af deres Midler.

Henrich. Men der kommer Fruen.

Leander. Min Moer maa vel komme. Jeg skal maaskee faae hende at følge med paa Mascarade i Aften.

Henrich. Det skulde være artig nok. Jeg skal, min Troe, dantze med hende.

Leander. Dersom hun ikke kiender dig, saa kand det lade sig giøre.

Henrich. Lad mig kun sorge derfor. Jeg skal nok maske mig saa, at hun ikke kiender mig.

Scen. 3.

Magdelone. Leander. Henrich.

Magdelone. Min hierte Søn! hvordan gik det til paa Mascaraden forgangen Nat?

Leander. Hvoraf veed Mamma, at jeg var der?

Magdelone. Jeg hørte det af Arv.

Leander. Den Knægt kand nu aldrig tie. Men det vil ikke sige, naar min Far ikke faaer det at vide.

Magdelone. Kommer der ogsaa gamle Koner paa Mascarade?

Leander. *Vi forsmaaer ingen, der kommer baade Unge og Gamle.*

Magdelone. Vilde man ikke forsmaae en gammel Kone, saa kiender jeg en, som havde Lyst at komme der i Aften.

Leander. Hvilken Kone er det?

Magdelone. Det er jeg selv.

Leander. Det var, min Troe, ikke saa galt, kunde det kun skee paa en subtil Maade, at min Far fik det ikke at vide.

Magdelone. Ey, hvor skulde han faae det at vide? Han gaaer tilig til Sengs og staaer silbig op. Jeg vil sige, at jeg er ikke vel i Aften, saa ligger han alleene.

Leander. Det kand lade sig giøre; men kand Mamma dantze?

Magdelone. Dantze! ja, min Troe, kand jeg saa, see engang. *Hun synger og dantzer.*

Henrich. Hillemænd, Fruens Fodder gaar som Trom-Stokker.

Magdelone. Jeg har kundet dantze alle Dantzer i min Ungdom indtil Folie d'Espagne. See saaledes gaaer den: *Dantzer og synger Folie d'Espagne.*

Henrich. Det gik, min Troe, admirabelt. Ach, nok en Folie, go Frue!

Magdelone. Ney, jeg vil spare paa mine Been til i Aften. Men der er min Mand; jeg er bange, at han saae mig dantze.

Scen. 4.

Jeronimus. Magdelone. Leander. Henrich.

Jeronimus *med et lidet Skiæg.* Staaer I alle her, Børnlille, saa ledige? Er her intet at bestille udi Huset?

Magdelone. Jeg er ikke capable til at giøre noget i Dag, min Hierte! Jeg har, min Troe, ligesom en Feber i Kroppen, saa jeg er bange, at jeg faaer en uroelig Nat.

Jeronimus. Det er mig ukiært. Har I det i Hovedet.

Magdelone. Ach ja, det er, ligesom mit Hoved var kloved ad.

Jeronimus. Torster I ogsaa?

Magdelone. Forskrekkelig. Og jeg har lige-Maade stor Uroelighed i min Krop, saa jeg kommer til at ligge alleene i Nat.

Jeronimus. Jo, hiertelig gierne. Men som det er Anstød af Feber, maa I bruge noget i Tide. I maa aarelades.

Magdelone. Ach ney, min Hierte, saa syg er jeg endelig ikke, at jeg skulde gribe til Aareladen.

Jeronimus. Hvilken Snak! Vil I ligge af Feber i Morgen da? Henrich! spring efter Mester Herman og beed ham komme hid at aarelade min Kone.

Henrich *sagte.* Hillemænd, hvor vil dette løbe af?

Magdelone. Ach ney, min hierte Mand.

Jeronimus. Tie stille, min Hierte, og lad mig raade. Lad mig føle Jer Puls. Hillemænd, det er høy Tiid at lade sig aarelade. Der er Alteration i Jer Blod, merker jeg. Spring strax hen, Henrich, og beed ham komme selv; thi jeg betroer ingen af hans Svenne dertil.

Magdelone. Ach, min allerkiæreste Mand! lad mig dog see det an en Times Tiid forst.

Jeronimus. En Times Tiid gior endelig

ikke til Sagen. Men I skal, min Troe, aarelades, forend I gaaer til Sengs. Men I, Junker, hvor kommer det, at I gaaer i Jer Slaap-Rok saa silde? I har maaskee efter Sædvane været længe ude i Gaar Nat.

Leander. Ney, min Troe, har jeg ey. Jeg har siddet at skrive den hele Dag.

Jeronimus. Jeg vilde ønske, at det var saa vel, og at I engang vilde slaae Jer til Stadighed. I er nu allerede af den Alder, at I bør begynde at raisonnere og lade det Stratenjunkerie fare, som I har inclineret til.

Leander. Jeg har dog aldrig begaaet andre Excesser, end de fleste unge Personer begaae her i Staden.

Jeronimus. Det er at sige: I har banqveteret iblant, spillet Jere Penge bort, courtiseret og levet som en perfect Jean de France. Det er jo intet Ont deri; thi de fleste unge Mennesker leve ligeledes.

Leander. Men levede da Papa saa indgetogen i sin Ungdom?

Jeronimus. I min Ungdom levede Folk gandske anderledes, i hvorvel vi havde eengang saa mange Penge. Her var da ikke over 4 Carreter udi Byen. Man saae fornemme Stands-Personer lyses hiem af deres Piger; naar det var ont Veyr, gik man med Stovler. Jeg vidste i min Ungdom ikke, hvad det var at age i Vogn. Men nu kand man ikke gaa 3 Skrit, uden man skal have en Dagdriver bag i Hælene, eller en Gade igiennem, uden man skal age.

Henrich. Da maa Gaderne ikke have været saa beklikkede, som de nu ere.

Jeronimus. Det er sandt nok, Gaderne vare rene. Men hvad foraarsager deres Ureenhed andet end de mange Carosser? Fornemme Folk spadserede til Gyldenlund i gamle Dage; men nu er det en Skam at gaae til Fods uden Porten. Er det ikke sandt, jeg siger, min hierte Kone?

Magdelone. Jo vist. Jeg levede i mine Forældres Huus ligesom i et Kloster.

Henrich. Den stakkels Frue!

Magdelone. Derfor har jeg nu aldrig nogen Lyst til verdslig Selskab; thi jeg har i min Ungdom aldrig faaet nogen Smag derpaa.

Scen. 5.

En Kone med Mascarade-Klæer. De andre.

Konen. Min hierte Frue! her er de Mascarade-Klæer, som hun bestillede. Jeg troer nok, at de skal passe hende.

Jeronimus. Hvad for en Ulykke er dette? Vil I paa Mascarade?

Magdelone. Hun maa gaae feyl, min hierte Mand!

Jeronimus. Til hvem skal de Mascarade-Klæer, Kielling?

Konen. De skal til Fruen, som har bestillet dem til i Aften.

Jeronimus. I lober med Liimstangen, mit Barn! det er ikke til min Kone.

Konen. Det er underligt; hun havde jo selv Bud til mig for en halv Time siden.

Magdelone. Gid du saae Skam, saa vist som du lyver mig paa.

Henrich. Hun er fuld Herre! Brændeviinen staaer hende af Halsen som Røg af en Skorsteen.

Jeronimus. Gak hiem og leg Jer, Moer lille!

Magdelone. Det er en heslig Ting at see en drukken Kone.

Konen grædende. Det skal ingen med Sandhed sige mig paa, at jeg drikker. Er jeg fattig, saa er jeg dog ærlig.

Henrich sagte. Havde hun ikke bleven aareladt for, saa blir hun vist nok nu.

Konen. Hun stod jo nys for en halv Time siden og talede med mig og sagde, at hun vilde paa Mascarade, og bad mig skaffe hende smukke Klæer. Ja mænd giorde hun saa. Jeg er hverken fuld eller gal.

Magdelone. Gak fra mig, Kone! jeg kand ikke fordrage den Brændeviin-Stank.

Jeronimus. Hvis I ikke gaaer Jer Vey, skal jeg lade Jer trække i Spindhuset.

Scen. 6.

En Karl kommer ind med nogle Masker. De andre.

Karlen. Her er nogle Masker, Frue! Nu kand hun vælge ud den beqvemmeste; men Stykket koster 2 Daler.

Konen. Kand I nu see, min Herre, at jeg er hverken fuld eller gal?

Jeronimus. A . . . det er uhørligt. Nu kand jeg fatte, hvor den Feber kommer fra, den Uroelighed udi Kroppen, hvorfor hun vilde ligge alleene.

Magdelone. Men, min hierte Mand . . .

Jeronimus. Tie kun stille, I kand ikke besmykke det med noget. En Kone af den Alder vil gaae paa Mascarade! Hvilket smukt Exempel er det ikke for unge Mennesker, især for ens Barn og Huusfolk!

Magdelone. Jeg vilde kun see engang, hvorledes der gik til, at jeg siden med des bedre Grund kunde straffe andre.

Jeronimus. En herlig Undskyldning! Gak kun smukt ind, Madame, og lad Jer ikke see for Folk udi nogle Dage, indtil I har giort Poenitentze. Og I andre med Maskene og Mascarade-Klæerne, hvis I kommer oftere i mit Huus med sliig Kram, skal jeg lade slaae Arm og Been itu paa jer. De gaaer bort.

Scen. 7.

Jeronimus. Leander. Henrich.

Jeronimus. Naar jeg tænker paa dette, er jeg færdig at blive gal. Hun havde saadan Uroelighed i Kroppen, Anstød af Feber. Det er ogsaa sandt; thi slige forbandede Lyster er jo værre end Sygdomme. Hun bør jo aarelades. Jeg har slet ikke et Ord at tale mod Jer mere, Leander! Kand Jer Moer gaae paa Mascarade, saa er det Jer anstændigt at gaae i Horehuus. I skal der vel hen i Aften igien?

Leander. Ney, det være langt fra.

Jeronimus. Jeg skal ogsaa sætte en Pind derfor. Naar jeg eftertænker Tiden og Conjunc-

turene, saa smerter mig saadant allermeest. Nu er just den Tiid, I burte tvinge Jer allermeest, eftersom vi har giort Alliance med en brav Mand, hvis Dotter I skal have. Mon saadant alleene er ikke mægtig til at giøre alle mine Anslag til intet og forspilde Jer egen Lykke? Meener I vel, at Monsieur Leonard vil give sin eneste Dotter bort til saadan Straten-Junker? Betænk Jer, min Søn! Det giør mig ont, at jeg skal tale Jer saa haardt til, nu I staaer færdig at forlade mit Huus; slaae det Galskab af Jer Hoved, og lav Jer til at insinuere Jer hos Seignr. Leonard, af hvilken jeg allerede har faaet Ja paa Jere Vegne, saa det rester kun, at I taler med ham selv. Jeg har lovet, at I skal komme derhen i Morgen tilig. Gak derfor betimelig til Sengs i Aften, at I kand staae op i Tide i Morgen.

Leander. Det skal efterleves, hierte Far! *Gaaer ind med Henrich.*

Scen. 8.

Jeronimus. Arv.

Jeronimus. Arv!

Arv. Ja, Herre!

Jeronimus. Hør, Arv, du skal blive her ved Porten i Nat for at observere, om min Søn gaaer ud.

Arv. Vil da Herren give mig et Compagnie Dragoner med til Beskyttelse? thi endskiønt jeg faaer Bestalling paa at være Commendant, vil det dog gaae mig forbandet, om jeg drister mig til at hindre ham Passen; thi jeg har merket, at han har en falsk Hovednøgel.

Jeronimus. Du skal ingen Modstand giøre, men alleene vare mig ad, naar du fornemmer, at nogen vil ud.

Arv. Det skal jeg nok efterleve.

Jeronimus. Kom kun ind da saalænge. *De gaaer ind.*

Scen. 9.

Henrich alleene.

Hillemænd, det var Lykke, jeg stod paa Luur og fik disse Anstalter at høre. Dersom min gamle Geyst vil staae mig bi, saa blir Arv en ulyksalig Commendant. Thi vi maa paa Mascarade, skulde jeg end blive hudslettet derfor i Morgen. Hvad Skam skulde det ikke være for mig at blive borte, da jeg har givet Parole til saa mange artige Piger! Det var ellers en stor Ulykke, at disse forbandede Folk skulde just komme saa ubeleyligt og røbe os, besynderlig den sidste med Maskerne; thi dersom han ogsaa ikke havde kommet, skulde vi let have bildet den Gamle ind, at Kiellingen med Klæerne var drukken. Nu er min Herre inde og fører sig i Klæerne, og naar han kommer hid, skal vi overlegge, hvordan Fæstningen best kand bestormes. Ha, ha, det er den rette Karl at sætte paa Skildt-Vagt. Der vil ikke megen Konst til at narre en Taasse. Men der kommer min Herre paaklædt.

Scen. 10.

Leander. Henrich.

Leander. Det var en forbandet Hendelse, *Henrich, at min Mamma skulde saa skammelig røbes.*

Henrich. Jeg veed ey heller, sandt at sige, hvad sliig en gammel Kone vil paa Mascarade.

Leander. Lysten vil nok forgaae hende formedelst denne Historie.

Henrich. Der vil holdes en dygtig Sparlagens-Prædiken i Nat.

Leander. Det giør mig dog virkelig ont.

Henrich. Men, Herre, lad os ikke bekymre os saa meget for hendes Skyld. Den Sag bliver nok god igien. Lad os tænke noget paa vore egne Sager. Her er giort nogle Anstalter mod os, som ikke endelig ere saa farlige, men der vil dog rettes Machiner derimod.

Leander. Hvad er det for Anstalter?

Henrich. Da jeg hørte Herrens Far kalde paa Arv, giettede jeg strax, at han vilde tale noget Hemmeligt med ham, hvorfor jeg stod paa Luur og fik at høre, at han skal staae ved Porten i Nat for at observere, om nogen gaaer ud.

Leander. Det er noget forbandet Tøy, Henrich! Jeg vilde nødigt, at min Far skulde faae det at vide, og jeg kand umueligen blive fra Mascaraden i Aften.

Henrich. Jeg, min Troe, langt mindre; thi jeg har sat got Folk Stevne.

Leander. Hvorved skal vi hindre, at min Far faaer det ikke at vide?

Henrich. Ved mit skarpsindige Hoved.

Leander. Har du allerede opspundet noget?

Henrich. Ney, endnu ikke.

Leander. Tiden er knap, Henrich! og Klokken er alt mange.

Henrich. For en Dosmer er Tiden knap; men for saadant Hoved som mit er det Tiid nok.

Leander. Meener du, at det ikke var best at stikke ham en Daler udi Næven?

Henrich. Det Anslag er ikke saa galt. Flye mig en Daler, Herre! saa vil jeg underkiøbe ham.

Leander. See, der er en Daler; men du maa tage ham i Eed først, førend han faaer Pengene.

Henrich. Dog, naar jeg tænker mig ret om, duer det Anslag ikke. Det er best, at jeg beholder Daleren. Hvad skal den Slyngel med Penge? Jeg skal faae ham at tie for slet intet.

Leander. Jeg priser din Konst, Henrich! Det var en artig Invention nok at stille mig ved min Daler.

Henrich. Det er kun for at lade see, at jeg er beqvem til at giøre det, som meer er, og som kand være Herren til Tieneste. Hvad kierer jeg mig ellers om en lumpen Daler?

Leander. Den skal gierne være dig skienket, naar du kand fuldbyrde det, som du har lovet.

Henrich. Jeg har ham alt i Strikken. Lad os gaae til Side.

Scen. 11.

Arv.

Det vil blive noget koldt for mig at holde Skildt-Vagt i Nat; men det vil dog ikke hielpe. Herr Jeronimus har lovet mig 2 Mark til Vagt-Penge, og omendskiønt jeg aldrig fik en Skilling, har jeg dog Lyst af at føre Henrich i Fortræd. Den Slyngel har alt for gode Dage her i Huset

og derfor Dag for Dag blir saa modig og saa forbandet fornemme, at han neppe vil sidde til Bords eller gaae i Laug med en ærlig Karl, som jeg er. Han begynder alt at slaae Krøller paa Næsen, naar jeg kalder ham slet og ret Henrich; thi Knægten har alt faaet sig et Tilnavn og skriver sig Henrich Æbeltoft. Og blir han lidt Korn længer i Monsieur Leanders Tieneste paa samme Fod, saa skriver han sig nok inden kort Tid Henrich von Æbeltoft. Men om han blev gal, saa skal han ikke hede andet end slet og ret Henrich af mig; thi jeg er ligesaa god som den Fæhund i alle Maader. Jeg kunde ligesaa vel bære et Tilnavn som han. For Exempel: Jeg er fød udi Christen-Copernikovstræde; om jeg nu vilde kalde mig Arv Christen Copernikovstræde, skulde han kunde forbyde mig det? Men disse Lakey-Nøkker er ikke at beskrive; saa snart de Knægte faaer en Pung bag i Perqven . . . I det samme han siger det, vender han sig om og blir Henrich vaer udi et Spøgelses Gestalt, begynder derfor at skrige og falde paa Knæe.

Henrich med et groft Maal. Nu er din Time kommen, at du skal straffes for dine Misgierninger.

Arv. Ach, velædle og velbyrdige Hr. Satan, spar mig.

Henrich. Fort, fort, du skal strax saae, hvad dine Gierninger har forskyldt.

Arv. Ach, Eders Naade, giv mig dog en Dags Respit.

Henrich. Ingen Respit, med mindre du strax bekiender dine Misgierninger.

Arv. Ach gierne, ach gierne. Ach, jeg har intet Ont giort, Hr. Lucifer!

Henrich. Fort, fort med mig.

Arv. Ach, jo jeg har giort noget.

Henrich. Bekiend da strax.

Arv. Forgangen Uge stal jeg en Otting Meel af Huset.

Henrich. Meer, meer!

Arv. For 3 Uger siden stal jeg 3 Stykker røget Kiød.

Henrich. Meer, meer, din Hund! eller jeg . . .

Arv. I Overgaars Nat stal jeg . . .

Henrich. Hvad stal du?

Arv grædende. Kokke-Pigens Jomfruedom bort.

Henrich tar Dækket af. Arv! est du saa bange i Mørke?

Arv. Ach, gid du faaer en Ulykke, din Skielm.

Henrich. Det er mig ret kiært, at jeg fik disse Historier at vide, at Herr Jeronimus kand lære at kiende dig.

Arv. Ach, kiære Henrich, røb mig ikke!

Henrich. Ingen Snak!

Arv. Ach, Maansør Henrich!

Henrich. Her hielper ingen Bøn.

Arv. Ach, Maansør Henrich Æbeltoft!

Henrich. At slig en stinhellig Hund kand blive straffet.

Arv. Ach, Maansør Henrich von Æbeltoft!

Henrich. Nu maa du længe nok sige Herr Jeronimus, at vi gaaer paa Mascarade i Aften; jeg veed nok, at det er derfor, du gaaer her og lurer.

Arv. Ja, det er sandt, at Herr Jeronimus har befalet mig at staae ved Porten til den Ende; men jeg skal, min Troe, ikke røbe Jer.

Henrich. Nu kand vi nok røbe hinanden; thi naar jeg faaer en Orefigen for mine Gierninger, saa bliver du hengt.

Arv. I maa gaae saa tit paa Mascarade, som jer lyster, jeg skal, min Troe, aldrig sige fra.

Henrich. Saa skal jeg da ey heller røbe dig.

Arv. Kand jeg da forlade mig dertil?

Henrich. See, der har du min Haand, at saalænge du est os troe, skal jeg ogsaa tie med dig. Gak du nu kun hen og leg dig!

Arv. Ja, det vil jeg og giøre. Gaaer.

Henrich. Adieu, Arv, en god roelig Nat. Nu har jeg ved min Snedighed udvirket saa meget, at den Knægt, som tilforn giorde os Fortræd, herefter skal studere paa at giøre os Tieneste, ja gaae i Døden for os; thi saa snart han giør ringeste Mine, truer jeg ham med et Manifest, hvorudi Melet det røgede Kiød og Kokke-Pigens Mødom skal blive indført. Nu maa jeg ind og fortælle min Herre Historien.

Intermedium.

Hvorudi Mascaraden præsenteres. Derudi præsenteres Leander at blive forlibt i en Maske, som er Leonora Leonards Datter. De demaskerer sig begge, tales ved og gir hinanden fine Ringe. Naar samme Præsentation har varet et Qvarteer, lader man Dekket falde.

ACTUS II.

Scen. 1.

Jeronimus. Arv. Henrich.

Jeronimus alleene. Jeg har havt min Kone i Skole denne Nat, saa det har havt god Skik. Hun har saa vidt Ret derudi, at hun just formedelst hendes Alder kand med mindre Mistanke gaae paa Mascarade end en ung Kone eller Jomfrue. Men hun maa tilstaae mig dette, at hun derved gir ont Exempel til andre unge Mennesker, hvilke, saa snart man bebreyder dem saadant uordentligt Levnet, vide de strax at besmykke det saaledes: Kand en Kone af saadan Alder, der har voxne Børn, gaae paa Mascarade, hvorfor skal det da legges unge Mennesker til Last? Jeg har ligget og prækét om den Materie for hende indtil Midnat, saa jeg derover har sovet et Par Timer længer ud paa Morgenen, end jeg pleyer. Jeg merker hverken til min Søn eller hans Tiener; thi der er saa stille paa deres Kammer. Jeg kand tænke, Leander maa alt være gaaen hen til sin tilkommende Svigerfar. Arv kommer ind. Arv! har du passet vel paa din Post i Nat?

Arv. Jeg stod ved Porten til Klokken 12 i Nat; men jeg merkede ingen. Jeg kunde mare ikke staae Skildt-Vagt længer for Kuld.

Jeronimus. Det var alt nok. Er de ikke gaaen ud for Midnat, saa er de nok bleven inde. Men har du fornummet, at Leander er gaaen ud i Maares tilig?

Arv. Ney Herre! jeg vil ikke lyve dem noget paa. Baade Leander og Henrich ligge endnu og sove.

Jeronimus. Ligger de endnu og sover, saa

kand det umueligt være rigtigt med dem. Jeg maa kige igiennem Vinduet ind i Henrichs Kammer. Ach, Himmel er det mueligt? De har, min Troe, været paa Mascarade igien i Nat. Det Beest ligger og snorker i Sengen i Mascarad-Klæer. Hvorledes har din Skurk da passet paa?

Arv. De maa have været udgaaet efter Midnat, Herre!

Jeronimus. Jeg skal strax faae den Knægt op af Sengen og prygle ham vaagen med min Stok. Løber ind og kommer udtrækkendes med Henrich efter Haaret.

Henrich støder ham fra sig, gaaer i Søvne i Mascarad-Klæerne, raaber: Nok en Kop Caffee! Snakker videre i Søvne: Nu ingen Menueter meer, lad os faae en Engelsk Dantz, spil op Coutillongen. Ey Lapperie, ikke den Coutillon! Den nye er det, som jeg meener. Synger og dantzer Coutillon. Jeronimus staaer med Forundring og seer det an. Henrich gaaer omsider hen til Jeronimus, kysser ham paa Haanden og siger: En Menuet, Mammeselle!

Jeronimus giv ham et Ørefigen, saa han tumler om. Ney, en Soufflet først, Monsieur!

Henrich blir deraf vaagen, raaber: Ach, Hr. Jeronimus, jeg skal aldrig giøre det oftere. Løber ind og slaaer sin Kammer-Dør i Laas.

Jeronimus slaaer paa Døren og raaber: Vil du lukke op?

Henrich kigende ud af Vinduet. Ach, Hr. Jeronimus, bliv ikke vreed!

Jeronimus. Fort, luk Dørren op, eller jeg skal lade den opbryde.

Henrich. Ach, Hr. Jeronimus, vi ere alle Mennesker.

Jeronimus. Jeg bryder Dørren op, saa vil det gaae dig 10 Gange værre.

Henrich. Ach, Herre, hvad siger ikke Tydsken? Ein Mahl ist kein Mahl.

Jeronimus. Gid du faae en Ulykke. Vil du bilde mig ind, at det er den første Gang, I har løbet gal i Vinter?

Henrich. Ach, Herre, vi bleve denne Gang forført paa Mascaraden af en tydsk Karl fra Franckfurth.

Jeronimus. Arv, spring mig strax efter en Oxe!

Henrich. Vi kunde umueligen, hvor nødig vi end vilde, negte det til samme Karl; thi han kand over 24 Slags Sprog, end ogsaa Mesopotamisk.

Jeronimus. Det kand de jo alle. Gid jeg kun havde Oxen.

Henrich. Samme Karl spiller ogsaa stærkt paa Instrumenter.

Jeronimus. Jeg spiller ogsaa stærkt paa Instrumenter, som jeg strax skal faae dig til at dantze efter. Arv, hvor blir din Hund saa længe henne?

Scen. 2.

Leonard. Jeronimus. Henrich.

Leonard. God Morgen, kiære Svoger! Hvi saa fortørnet?

Jeronimus. I veed ikke, kiære Svoger, hvad jeg har at trækkes med i Huset.

Henrich af Vinduet. Ach, Herr Leonard, beed et got Ord for mig og min Herre!

Leonard. Hvad Ont har I da giort, min Søn?

Henrich. Intet, uden at vi vare paa Mascarade i Nat.

Leonard. Ikke andet? er det saa meget strafværdig, da har jeg giort meget ilde, i det jeg lod min Dotter gaae paa Mascarade i Aftes.

Jeronimus. Lod I Jer Dotter gaae paa Mascarade?

Leonard. Ja, jeg nødde hende saa got som dertil. Jeg er aldrig for at negte unge Mennesker uskyldig Lystighed, som jeg selv i min Ungdom har øvet.

Jeronimus. Kalder I det uskyldig Lystighed?

Leonard. Hvad det er eller ey, saa er det dog noget, som ikke fortiener saadan Fortørnelse.

Jeronimus. Dersom saadant skeede paa andre Tider, vilde jeg ikke fortryde saameget derpaa. Men at min Søn løber gal nu, han skal meest destinguere sig ved Skikkelighed og træde udi Ægtestabs-Stand, det smerter mig.

Leonard. Han vil nok blive ærbar, Svoger! Vi har jo været ligedan i vor Ungdom og ikke vendet Verden Ryggen, førend den vendte os Ryggen. Dersom vi bleve ligesaa friske og muntre igien, som vi var for 20 Aar siden, gik vi paa Mascarade igien. Naar vi forfølger vore Børn for de Vellyster, som vi selv udi vor Ungdom har øvet, men nu ved Alderen ere blevne ubeqvemme til, lader det, som vi giør det af puur Misundelse. Det lader for os ligesom en, der har Liig-Torner og derfor fordømmer Dantzen. I maa, min Troe, ikke være i ond Humeur mere, kiære Svoger! Skulde nogen være allarmered over saadan Jer Søns Conduite, skulde det være jeg, hvis Dotter han skal have.

Jeronimus. Jeg vil dog prygle den Skielms Dreng og hegle min Søn igiennem.

Leonard. I skal, min Troe, ikke faae Lov at giøre nogen af Delene, saalænge jeg er her, og jeg gaaer ikke bort, førend I lover at pardonnere dem.

Jeronimus. Jeg skal da for Svogers Skyld ikke giøre stor Allarm. Henrich, kom snart hid, og lad Leander ogsaa komme hid!

Henrich. Vil Herren da ikke slaae mig?

Jeronimus. Ney, jeg har for Monsieur Leonards Skyld pardonneret Jer denne Gang. Men det meste, som staaer mig for Hovedet, er, at han lovede mig i Aftes at gaae hen til Svoger i Dag tilig efter Aftale.

Leonard. Ey, det vil ikke sige. Nu veed jeg, hvad som har hindret ham.

Scen. 3.

Jeronimus. Leonard. Leander. Henrich.

Jeronimus. God Morgen, Monsieur. I har jo været hos Jer Svigerfar i Maares efter Løfte?

Leander. Jeg beder om Forladelse, hierte Far!

Jeronimus. Ey, I har ikke nødig at bede om Forladelse. I har lovlig Undskyldning. En, som har stimet den hele Nat over, maa jo endelig sove om Dagen. Jeg har Aarsag heller at bede om Forladelse, som har været saa dristig at forstyrre Jer Søvn. Til Henrich. Og din Dag-Tyv . . .

Leonard. Ey, Svoger, I har jo lovet intet

Ont at giøre ham. Han maa jo giøre, hvad hans Herre befaler ham.

Jeronimus. Ney, det er forskrekkeligt. Svoger! den Knægt gaaer ind og dantzer selv med; det giør jo ingen anden Tiener.

Henrich. Det kommer deraf, at jeg har bedre Hoved og Begreb end de fleste andre Tienere; thi hvad Tieneste kand de dumme Diævle giøre deres Herre dermed, at de sidde i en Vogn og fryser saa den hele Nat, at de maa ligge syg Dagen efter? Jeg holder for, at den største Tieneste, en Tiener kand giøre sin Herre, er at pleye sig vel, naar Tienesten ikke forsømmes derved. See engang, hvad min Herre vinder derved. Naar andre Herrer vil gaae paa Mascarade, knurrer Tienerne; jeg derimod hopper af Glæde og er aldrig mere hurtig. Naar andre slyngelske og bosmeragtige Tienere, som sidde i Vognen om Natten, skal hiem, ere de gandske stive af Kuld og ubeqvemme at hielpe Herren Klæderne af, ja maa tage Draaber ind at svede paa Dagen derefter; Jeg derimod gaaer dantzende hiem og er frisk Dagen derefter.

Jeronimus. Hør mig til den Knægt, hvordan han kand besmykke sine Sager, han kunde blive en perfect Lakey-Procurator.

Henrich. Jeg holder for, at en stakkels Tienere, der diverterer sig brav, giør meget vel. Vi fødes udi Armod, vi opdrages udi Sult, vi prygles en halv Snees Aar af en knarvurn Skolemester; saaledes gaaer vor Barndom hen. Naar vi kommer lidt til Alder, maa vi slæbe og trælle, at vi ikke skal døe i vor Alderdom for Tiden af Sult. Kort at sige, vor hele Levnet er en Kiæde af Elendigheder. Og naar vi nu vil hitte paa noget at bøde paa vor Jammer og ved en og anden Lystighed hindre, at vore Legemer ikke skal falde i Staver, bliver vi igiennemheglede.

Jeronimus. Meener din Slyngel, at det er sundt at føre et uordentlig Levnet og giøre Nat til Dag?

Henrich. Den Motion, Herre, vi har af en Nats Dantz, er saa sund som at faae et heelt Apothek i Maven.

Jeronimus. Kand dit Beest ikke movere dig, uden det skal skee ved Dantz? Kandst du ikke giøre nyttigt Arbeyde og deraf bekomme sund Motion?

Henrich. Jeg kand movere mig med at dantze, jeg kand ogsaa movere mig ved at hugge Brænde; med ved den ene Motion kand jeg arbeyde mig en Hypochondrie paa Halsen, thi man hugger ikke Brænde med Lyst, men ved den anden kand jeg fordrive en Sygdom, efterdi den er blandet med Glæde. Jeg vilde ønske, at vi kunde tage Kudsken og Hestene med ind paa Mascaraden, at de stakkels Bester ogsaa kunde have nogen Tiidsfordriv og nogle gode Timer blant saa mange sure Dage.

Jeronimus. Jeg troer, at jeg slaaer Hovedet i Stykker paa den Knægt.

Leonard. Det var Synd, Svoger! Han har alt for got Hoved dertil, at man skulde slaae det i Stykker.

Jeronimus. Skulde den Knægt understaae sig at forsvare det, som alle skiønsomme Folk, der er kommen til Alders, fordømme, og ingen uden Straten-Junkere approbere?

Leonard. Ey, Hr. Jeronimus, lad ham da tale med mig, eftersom I ikke vil høre ham.

Henrich. Herren har Ret, at alle Folk, som er kommen til Alders, fordømme saadant; men hvorfor? Fordi de er kommen i den Stand, at deres Been er bleven stive, at de selv ikke kand dantze meer. Unge Folk har sine Tiidsfordrive og gamle Folk sine. Ungdommen fornøyer sig ved Spil, Dantz og deslige Lystigheder, gamle Folk her i Landet ved at sidde paa et Viinhuus om Aftenen og igiennemhegle Ungdommens Feyl, indtil de af 4re Vægtere maa lade sig slæbe drukken hiem. Jeronimus løfter paa sin Stok.

Leonard. I skal, min Troe, ikke slaae ham, Svoger! Han har, min Troe, ikke Uret i den Post.

Henrich. Jeg siger det ikke for at laste gamle Folk, men for at vise, at hver Alder har sine Feyl. Om det nu er mindre Synd, at gaae drukken hver Aften til Sengs (hvilket er gamle skikkelige Folks grande Mode hos os) eller at gaae paa Mascarade paa visse Tider om Aaret, det lar jeg staae ved sit Værd. Den eeneste Forskiel er, at det første er en gammel vedtagen Skik, men det andet noget Nyt.

Jeronimus. Svoger, jeg veed ikke, hvordan I kand taale sliig ugudelig Snak.

Leonard. Ey, I skal, min Troe, give ham Lov at tale.

Henrich. Meener Herren, at jeg siger dette for at moralisere? Aldeles ikke. Jeg siger kuns, at naar hver Stand betragter sine Feyl, holder den ene Kniv den anden i Skeden, og at intet Syn er meer selsom end at see en drukken Mand, ledet af Vægtere hiem, moralisere og igiennemhegle Ungdommens Feyl paa Veyen.

Jeronimus. Men, dit Beest! svar mig dertil: Hvad Anledning gives ikke til Ukydskhed ved Mascarader, hvor unge Mennesker uden Hinder forklædte kand kiøre hen til den tredie Sted, uden at nogen under deres Masker skal kiende dem.

Henrich. Ey, Herre! i Spanien er det farligt, hvor Fruentimmer er indsluttet. Men her i Landet, naar to forlibe sig i hinanden, finde de hundrede Leyligheder at komme sammen. At reyse til Gyldenlund eller Friderichs-Dal om Sommeren holdes for en meget noble Tiidsfordriv; men hvad der bestilles iblant, veed min Broer perfect, som er Leyekudsk.

Leonard. Men, Henrich, nu vil jeg ogsaa tale lidt: Naar unge Mennesker gaaer hver Aften paa Mascarade og stimer den hele Nat, maa de da ikke sove den hele Dag derefter? Blive de da ikke derudover til orkesløse Mennesker og omsider til Dogenigter?

Henrich. Det er sandt, Herre! jeg har ikke et Ord at svare dertil. Jeg tar kun alleene min Herres Partie, som kommer der 5 a 6 Gange om Aaret; thi de, som giøre en Vane deraf, føre et skammeligt Levnet.

Jeronimus. Gid du faae Skam for hver Gang, du har været over 5 eller 6 Gange paa Mascaraden i Vinter.

Henrich. Jeg har ikke noget at svare dertil, Herre! Det kommer mig ey heller ved at for-



svare det; lad dem svare, som gaaer paa Mascarade 3 Gange om Ugen hele Vinteren igiennem. Ellers kunde de got Folk ogsaa sige . . . .

Jeronimus. Hvad kunde de sige?

Henrich. De kunde sige, Ungdommen ved saadan idelig Nattevagt vænnes til at blive haardføre og kand derved i Fremtiden blive beqvemme til at lide Ont og vaage, naar Forretninger det udkræve.

Leonard. Men det er Ulykken, Henrich, at naar de vaage om Natten, maa de sove Dagen bort.

Jeronimus. Ingen Ting er jo skammeligere end at giore Nat til Dag og Dag til Nat,

Henrich. Det gior jo alle Vægtere, Herre, og dog ere got Folk.

Leonard. Ja, det er sandt; men Vægterne giore store Tienester om Natten, at de med god Samvittighed kand sove den halve Dag bort.

Henrich. Ja, de ønske Folk udi Sang en roelig Søvn hver Time paa Natten og tillige med deres Skraal vækker dem op af Søvne.

Jeronimus. Kiære Svoger! tal ikke meer med den Knægt. Hør, hvis du oftere gaaer paa Mascarade, skal du paa Hovedet af mit Huus, og din Herre skal jeg giore arveløs.

Leonard. Nu, nu, Svoger, ikke saa hidsig! Lader os gaae Middelveyen og hør ubesværget min ringe Betænkning om Mascarader. Jeg fordømmer ikke Mascarader, fordi de ere Mascarader, men fordi der giøres Vane deraf. Unyttig Tiids-Fordriv og Børne-Leeg ere undertiden saa fornødne for visse Folk som Mad og Drikke, og Mascarader, foruden at de forfrisker tungsindede Folk, er af en sær artig Invention, thi de forestiller Menneskene den naturlige Liighed, hvorudi de vare i Begyndelsen, forend Hofmod tog Overhaand, og eet Menneske holdt sig for god at omgaaes med et andet; thi saalænge Mascaraden varer, er Tieneren lige saa god som Herren. Jeg fordømmer derfor ikke Mascarader, men deres Misbrug; thi at gaae 3 Gange om Ugen paa Mascaraden er at sætte sine Midler til, er at sætte sin Helsen til, er at stiæle 3 Dage bort af Ugen, ja undertiden den hele Uge, thi unge Mennesker kand ved idelig Sviir og Doserie blive gandske ubeqvemme til Forretninger. Man seer derfor ingensteds reglerede Mascarader hele Aaret igennem. At dantze nogle Gange om Aaret, enten med bedekt eller blot Ansigt, er intet Ont; men at dantze hele Aaret igiennem kand giore den beste Stad til en stor Daare-Kiste.

Jeronimus. Svar nu dertil, Slyngel!

Henrich. Skam, det gior.

Jeronimus. Jeg troer vel, at du ikke kand svare noget Vigtigt.

Henrich. Herre! jeg har ikke Lyst til noget Slags Spil, jeg spiller ikke Kort som andre Tienere, jeg fordriver aldrig Tiden med Drik eller hos Fruentimmer. Kort at sige, jeg har ikke Lyst til noget uden Musique og Dantz; Hvilket derfor, naar man betager mig, saa . . . .

Jeronimus. Gid du faae en Ulykke med din Raisonneren. Paa den Maade kunde en ogsaa sige: Jeg har ingen anden Lyst end at slaae Folk ihiel; betager man mig ogsaa den Lyst, saa har jeg ingen Fornøyelse i Verden.

Henrich. Ney, Herre! det maa man hindre, den Lyst maa man dæmpe; thi det er ikke Folks Leylighed at lade sig slaae ihiel. Men hvem lider derved, at jeg gaaer paa Mascarade?

Jeronimus. Om ingen lider derved, saa lider du selv, i det du sætter dine Penge unyttig til.

Henrich. Ey, Herre! den største Dyd er at lade Pengene roulere blant Folk.

Jeronimus. Efterdi du holder det for en Dyd at lade Pengene roulere blant Folk, saa lad dem da roulere blant fattige Folk, saa gior jeg.

Henrich. Herre! der er to Slags fattige Folk udi et Land, nogle ere lade Staadere, andre ere arbeydsomme Staadere. De lade Staadere ere de, som gaaer om og tigger og ikke vil arbeyde; dem rækker Herren Haanden. De arbeydsomme Staadere ere Skrædere, Skomagere, Sælgekiellinger, Makron- og Sukkerbrød-Kiellinger, Leyekudsker; dem rækker vi Haanden. Dersom nu alle Folk levede saa indgetogen som Hr. Jeronimus, maatte alle slige Folk døe af Sult. Herren derfor ved sine Almisser styrker Folk i at betle; vi derimod hindrer dem fra at betle. Skal man hielpe Staadere, saa er det jo bedre at hielpe flittige end lade.

Jeronimus. Hvilken forbandet Snak! Du skal nok see, at nogen spiller alleene i den Intention at skaffe Kortmagerne Arbeyd. Jeg vil ikke meer høre din urimelige Snak. Hør, kiære Svoger, naar kand min Søn giøre Opvartning hos hans Dotter?

Leonard. Jo før, jo bedre. Jeg veed ellers ikke, hvad der gaaer af min Dotter i Dag, hun er saa melancholisk. Da vi sadde og drukke The, giorde hun ikke andet end sukkede.

Jeronimus. Den gode Jomfrue har Aarsag at være fortrydelig. Jeg lover, at min Søn skal komme derhen, og han forsømmer det. Hun kand jo have Aarsag at tage dette op som en Koldsindighed. See der, Junker! der har du Frugten af din Natte-Stimen. *Leander sukker dybt.* Ja, nu sukker vi bag efter. Nu finder vi, at vore Forældres Formaninger har været vel grundet. Og du, Hr. Philosophus! kandst du ogsaa hitte paa noget at besmykke dette med?

Leonard. N , nu, Svoger, skield ikke meer! Det er ikke saa farlig en Sag. Er det derfor, at min Dotter er i ond Humeur, kand Melancholien snart fordrives, i det hun bliver erkyndiget om Aarsagen til hans Borteblivelse.

Jeronimus. Lav Jer da strax til, min Søn, at gaae derhen og giøre Jer Undskyldning! Hr. Svoger er saa god at trinne lidt ind til mig, at vi kand tale noget sammen udi Eenrum. *De gamle gaaer ind.*

Scen. 4.

Leander. Henrich.

Leander. Henrich, vil du tage mit Liv fra mig, saa gior du mig en stor Tieneste.

Henrich. Faae den Skam, der gior, og ligesaa den, der begiærer.

Leander. Jeg vil betale dig derfor.

Henrich. Ney, Herren skal ikke sætte sig i nogen Bekostning derfor. Giør jeg det, saa gior

jeg det for slet intet; thi jeg blev strax hengt for min Tienstfærdighed, og saa nyttede Belønningen mig intet. Men hvor kand Herren blive saa modløs deraf, at hans Far staaer og bræger noget hen i Veyret? Ligesom man ikke er daglig vant til at høre hans stidne Mund.

Leander. Du farer vild, Henrich! Der er anden Aarsag til min Desperation, hvilken naar du faaer at høre, skal du selv beklage mig. Jeg er bleven dødelig forlibt.

Henrich. Det kand aldrig komme beleyligere, nu Bryllups-Tiden er for Haanden.

Leander. Ney, Henrich! jeg er bleven forlibt i et andet Fruentimmer paa Mascaraden i Aftes.

Henrich. Jeg blev ogsaa forlibt udi adskillige Piger; men da jeg kom til at dantze, svedede jeg Kiærligheden bort. Jeg var færdig at døe af Kiærlighed til en, som jeg tog op til Hane-Dantzen; Men inden den lange Dantz kom til Ende, gik der saa meget Cupido ud ved Sveed af alle Ender paa mig, at jeg ikke gad see den Pige meer for mine Øyen.

Leander. Gid jeg kunde sige det samme; men den yndige Jomfrue har staaet mig for Øynene den hele Nat.

Henrich. Ey, Herre, den Kiærlighed, som kommer saa hastig, har ingen Bestandighed. Tilmed faaer I hende maaskee aldrig mere at see.

Leander. Det forbyde Himlen. Jo, Henrich, jeg haaber at faae hende at see i Dag. Hendes Kiærlighed svarer til min. Vi har sæt hinanden Stevne at møde paa et vis Sted. Jeg har givet hende min Ring, og dette er hendes, som jeg her bær.

Henrich. Det har dog anden Art, naar man forlover sig selv og ikke bruger Forældre til Commissionairer; da kand man giøre Forlovelse, Bryllup og Introduktion til Barsel i en Haande-Vending. Men, Herre, at tale Alvor, saa maa I slaae denne nye Mascarade-Kiærlighed af Hovedet; thi denne Tiid er meget ubeleylig for Jer at blive forlibt udi andre.

Leander. Det er mig ikke mueligt, Henrich! Ach, havde du seet hende, da skulde du bestyrke mig i min Kiærlighed. Jeg saae aldrig saadant angenemt Syn. Ansigt, Hænder, Mine, Tale, alt var saaledes, at et eeneste deraf kunde bevæge den Allerkaaldsindigste.

Henrich. Men Herre, naar I seer Ret til, saa er det maaskee en af Ane Hattemagers Bataillon.

Leander. Du skal nok see, at en Skiøge bær saadan kostbar Ring, at en Skiøge har saadanne angenemme Miner, saadant sødt Væsen.

Henrich. Hun maa være, hvad hun være vil, saa er det dog noget selsom, at et honnet Fruentimmer forlover sig saa hastig.

Leander. Jeg har holdet Stand mod alle Fruentimmer tilforn; men saa snart jeg fik denne Jomfrue at see, var det ligesom en sagde mig: Her er den Person, som Himmelen har beskikket dig til Ægtefælle. Og saadant er det ogsaa tilgaaet med hende. Kiærlighed, Henrich, er noget, som man ikke kand begribe.

Henrich. Jeg merker det. Ellers kunde Monsieur Cupido nok have holdet inde med sine Pile paa denne Tiid, nu Herren har besluttet Partie med en brav Mands Dotter, hvilket ikke kand ophæves uden stor Allarm.

Leander. Der maa komme saa stor Allarm deraf, som der komme vil, saa bekvemmer jeg mig ikke til at tage Leonards Dotter.

Henrich. Det er noget forbandet Tøy. Der vil regne en Hob Skields-Ord over Jer og en Hob Prygl over mig. Jeg var tilfreds, jeg var Fanden i Vold hen i en anden Kant af Verden. Jeg var tilfreds, jeg var Gouverneur i Ostindien. Raisonneer lidt Korn med Jer selv, Herre!

Leander. Det hielper mig ikke.

Henrich. Jeg vil see til, om jeg kand curere Jer, Herre, ved den sorte Konst, som jeg i min Ungdom har lært. I skal repetere disse Ord 3 Gange udi Rad: Honneur, Interesse, Foragt, Skields-Ord, Fortræd, Forældres og Venners Had. Forsøg kun at repetere de Ord 3 Gange.

Leander. Det hielper ikke, om jeg repeterer dem 3000 Gange; alt saadant er for svagt til at bevæge mig.

Henrich. Kand det ikke hielpe, saa kand et heelt Apothek ikke curere Herren.

Leander. Du maa være mig imod i alting, Henrich, foruden i denne Post.

Henrich. Og jeg vil holde med Herren i alting foruden i denne Post. Denne nye Kiærlighed, Herre, vil bringe os i stor Ulykke.

Leander. Tal ikke et Ord meer derimod, det skal ellers koste dit Liv.

Henrich. Ja, saa er best da at tie; nu merker jeg, at det er Alvor.

Leander. Jeg vil ey heller, at du skal tie.

Henrich. Hverken tale eller tie?

Leander. Jeg vil, at du skal styrke mig i min Kiærlighed. Jeg vil, at du skal give mig gode Raad, hvad jeg skal giøre, hvordan jeg skal stille mig an, naar min Far spør mig, hvordan jeg har forrettet mit Ærende.

Henrich. Jeg holder for, at det er best at sige strax alting reent ud og tage imod, hvad som følger paa.

Leander. Hvad meener du, der vil følge paa?

Henrich. Nogle smaa Historier, som dog ikkun er Bagatelle. Om Herren vil tillade mig at agere en liden Comoedie derover udi 3 smaa Acter, paa det han kand see Begyndelsen, Fremgangen og Enden derpaa. Den første Act begynder saaledes: (Jeg er for Exempel Jeronimus først) Du letfærdige, liderlige Fugl! du est ikke værd at have slige brave Folk til Forældre, imod hvis Villie du vil forlove dig med et løs Fruentimmer, som du har aldrig seet meer end eengang, og derved giøre dig selv til en Bedragere og Løgnere, prostituere din hele Familie og bringe dig udi alle Folkes Eftertale. (Nu kommer Leonard og hans Dotter:) I bilder Jer nok ind, at min Dotter er en Kasteklep, Monsieur Leander? Troe mig, at her er Lands Lov og Ret, og at jeg skal spille med Jer, saalænge jeg har en Skilling i Pungen. Vi er kommen af alt for got Folk til at lade vort Huus saaledes prostituere. (Nu kommer Jom-

fruen; hun piber:) Ach, min hierte Papa, hvis I ikke hevner den Tort, som mig er skeet, døer jeg af Sorg. Han har jo selv skriftlig begiæret mig. Jeg har jo 3, 4 af hans Breve. Hvad har han paa mig at sige? Er jeg vanskabt? Har jeg ikke et got Rygte? Er jeg ikke i alle Maader, som jeg har været bestreven? Det er et kort Indhold af den forste Act, hvorudi Leander blir ved sit Forsæt at ægte en anden.

Leander. Det vil ungefær blive saa.

Henrich. Den anden Act begyndes saaledes: See, denne Stoel, som jeg sætter her, er Tamper-Retten, og jeg er først Jomfruens Procurator. Nu læses op Stevningen: Rector og Professoribus giore vitterligt, at for os har ladet indstevne . . . Det vil jeg nu forbigaae og begive mig til Proceduren. *Rangerer sig ved den ene Side af Stolen.* Min Principalinde, gunstige Herrer, er en fornemme uberygtet Jomfrue, som han selv har begiæret af hendes kiære Forældre, og som han siden den Tiid intet Ont kand overbevise. *Ved den anden Side.* Det er sandt, gunstige Herrer, at min Principal har begiæret hende, og at han intet kand sige om hende uden alt, hvad som ærligt og skikkeligt er. Men det er dog haardt at tvinge en til at gifte sig mod sin Villie; det er jo ikke andet end at bygge paa Helvede. Tilmed saasom min Principal ikke har seet hende, langt mindre rørt hende, saa blir hun ligesaa god, som hun var tilforn. *Til den anden Side igien.* Ney, holdt, Hr. Collega! En Jomfrue, som man først utvungen har begiæret og siden uden Aarsag slaaer op med, kommer der udover i alle Folkes Munde. *Ved den anden Side.* Han slaaer ikke op med hende af Modtvillighed; men en anden stærkere Kiærlighed har betaget ham saaledes, at han ikke kand holde sit Løfte. *Ved den anden Side.* Ha, ha, det er got Snak. Paa den Maade kunde enhver undskylde sig dermed. *Ved den anden Side.* I veed maaskee ikke, hvad Magt Kiærlighed har, Hr. Collega! ellers talede I ikke saa urimelig. *Ved den anden Side.* Jeg veed saa vel, hvad Kiærlighed er som I. *Ved den anden Side.* Hvorfor fører I da saadan forbandet Pølse-Snak? *Ved den anden Side.* I fører Pølse-Snak og taler som en Ting-Stud. *Ved den anden Side.* Var det ikke af Respect for Retten, saa skulde jeg vise din Slyngel, hvad en Ting-Stud er. *Ved den anden Side.* Er jeg en Slyngel? *Ved den anden Side.* Ja, det tør jeg sige og forsvare det. *Trækker sig selv i Haaret og skriger ved den ene Side, giør ligesaa ved den anden Side.* Jeg underkaster det til denne høye Rettes Kiendelse. *Ved den anden Side.* Jeg ligesaa. Nu er jeg Tamper-Retten. *Sætter sig ned og læser med Gravitet:* Saasom Seignr. Leander har forlovet sig med Hr. Leonards eeneste Jomfrue Dotter, og han siden den Tiid ingen skiellig Aarsag kand fremføre at til intet giore samme Forlovelse, saa dømmes han at ægte hende inden 6 Uger.

Leander. Ja, hvad vil alt dette sige?

Henrich. Aldeles intet. Monsr. Leander blir endnu ved sit forrige Forsæt. Nu kommer den tredie Act: Der slaaes Arrest paa Monsr. Leanders Person. Hans Forældre har Plaisir deraf, lar ham ikke udi Arresten faae fornøden Pleye. Hvorudover, efter han har siddet og cuculuret en Tiid lang, den nye Kiærlighed begynder meer og meer at forsvinde; hvorudover Monsr. Leander kalder sine Forældre til sig og siger med grædende Taare: *Han falder paa Knæe.* Ach, mine kiæke Forældre, nu har Sygdommen udraset hos mig. Jeg beder ydmygst om Forladelse. Jeg vil beqvemme mig til at tage Hr. Leonards Dotter. Hvorpaa Monsieur Leander kommer paa fri Fod igien og holder Bryllup samme Dag. Dersom nu Herren er ingen Liebhaver af Omsvøb, saa kand han holde Bryllup uden disse forudgaaende hocus pocus.

Leander. Har du nu udtalt?

Henrich. Ja, Herre!

Leander. Du giør Comoedier som en Slyngel og forestiller ikke min Characteer ret, som er heller at døe end at forlade den Jomfrue, som jeg saa inderlig elsker. Jeg byder dig endnu eengang for alle, at du holder inde med saadan Snak. Det vil ellers gaae dig . . .

Henrich. Jeg raader ikke fra denne nye Kiærlighed; men jeg fortæller kun, hvad Gang Sagen vil have, for at merke, om Herren kand holde Stand.

Leander. Om du opregner 100 Gange saa mange Ulykker for mig, hielper det ikke. Tvert imod, ret forlibte Folk finder Fornøyelse i at være forfuldt for det, man elsker.

Henrich. Nu, Herre saa bliv da ved at elske. Jeg skal befodre Jer Kiærlighed saa meget, mig mueligt er. Men der kommer den Gamle.

Leander. Hillemænd, jeg løber til Side.

Henrich. Begyndelsen af Krigen er god nok.

Scen. 5.

Leonard. Jeronimus. Henrich.

Leonard. Ja, ja, kiære Svoger, saa snart som mueligt skee kand! thi hvortil tiener disse mange Præparatorier!

Jeronimus. Hvad unge Folk sparer ved Bryllupet, det har de siden; thi mange Folk her giore slige Bryllupper, at Bryllups-Maden er neppe fordøyet i Maven, forend de maa dantze til Slutteriet.

Leonard. Adieu saalænge! Jeg finder nok hans Søn i mit Huus, og saa kand jeg høre hans Betænkende derover.

Scen. 6.

Jeronimus. Henrich.

Jeronimus. Est du her, Mester Fix! Hvor er Leander?

Henrich. Han er paa sit Kammer.

Jeronimus. Paa sit Kammer? Hvad Pokker er det for Snak? Kunde han saa hastig forrette saadant Ærende?

Henrich. Ach, saadant er snart giort, Hr. Jeronimus! naar man veed Grebet.

Jeronimus. Fuldte du ikke med ham?

Henrich. Ney, han vilde ikke have mig med sig og kom tilbage med et Ansigt som en, der har faaet Kurven. Jeg spurte ham, da han kom tilbage, hvordan Sagerne stode; da var han saa

naadig at svare: Hvad kommer det dig ved, din Slyngel? Om han nu gik saa dybt udi Tanker, at han ikke kiendte mig, det skal jeg lade være usagt.

Jeronimus. Ney, eftersom han svarede saaledes, saa har han vist nok kiendt dig. Lad ham strax komme hid!

Scen. 7.

Jeronimus. Leander. Henrich.

Jeronimus. Nu, Leander, har I saa hastig [illegible] forrette saadant vigtigt Ærende? Jer Svigerfar tænkte at finde Jer endnu hos sig.

Leander *paa Knæe.* Ach, min allerkiæreste Far!

Jeronimus. Hvad Pokker er paa Færde? Hvad vil alle disse Historier sige? Har I giort nogen Ulykke? Hvad er det? Siig frem!

Leander. Jeg frygter for min Fars Vrede.

Jeronimus. Hvad er det Henrich? Siig du mig det da!

Henrich *skriger og falder ogsaa paa Knæe.* A . . . .

Jeronimus. Hvad Ulykke er paa Færde? Hvad Ont har I giort?

Henrich *grædende.* Vi har intet Ont giort, Herre, men vi agter kun at giøre det.

Jeronimus. Des heller maa jeg have det at vide, at jeg kand forekomme det. Jeg besvær Jer, Leander, at sige mig, hvad dette er. Mit hele Legom skielver af Frygt, og mit Blod kaager i mig af Begiærlighed at vide det.

Leander. Og mit Blod kaager af Beængstelse, saa jeg ikke kand aabenbare det.

Jeronimus. Vil ikke den ene, saa skal den anden. Fort, Henrich, jeg befaler dig at sige frem!

Henrich. A . . . .

Jeronimus. Vil du ikke sige med det Gode, saa skal jeg strax faae dig indqvarteret paa det Sted, hvor du skal med Magt blive tvungen til at bekiende alting til Punct og Prikke. Jeg skal strax have Bud efter Byens Folk at trække dig i Arrest. Hey, Arv!

Henrich. Ach, Herre, jeg skal bekiende!

Jeronimus. Nu, bekiend da!

Henrich. Ach, lad min Herre Leander bekiende først, saa skal jeg siden sige, om han glemmer noget.

Jeronimus. Hey, Arv!

Henrich. Ach, Herre, nu bekiender jeg. Min Herre Leander gir Monsieur Leonards Dotter . . .

Jeronimus. Hvad gir han hende?

Henrich *grædende.* Døden og Diævelen; thi han er bleven forlibt udi en anden Jomfrue paa Mascaraden.

Jeronimus. Ha, ha, der har vi Mascarade-Frugterne. Men det vil intet sige; det skal vi let forekomme.

Leander. Jeg haaber dog, at min Far er ikke saa haard at tvinge mig til at elske mod min Villie.

Jeronimus. Som jeg siger: i Aften skal du holde Bryllup med Herr Leonards Dotter.

Leander *reyser sig.* Det skal aldrig i Ævighed skee.

Henrich *reyser sig ogsaa.* Det skal aldrig i Ævighed skee.

Jeronimus. Bilder I Jer ind, at det staaer i Jer Magt at prostituere Jere Forældre, at prostituere en fornemme Jomfrue og faae hendes Forældre at løbe med Liimstangen? Jeg skal vise Jer, hvad faderlig-Myndighed formaaer.

Leander. Og jeg skal vise, hvad en Søns Desperation formaaer.

Henrich. Og jeg skal vise, hvad en Tieneres Medlidenhed mod sin Herre formaaer.

Jeronimus. Jeg skal overlevere dig i Ovrighedens Hænder.

Leander. Saa vidt strækker sig ikke en Faders Myndighed, uden mig tillegges nogen Misgierning.

Jeronimus. Er det ikke Misgierning saaledes at . . . Fort fra mine Øyen!

Leander. Hiertelig gierne! *Leander og Henrich gaaer bort.*

Scen. 8.

Jeronimus *alleene.*

Ach, hvilken Ulykke vil ikke mit Huus geraade udi, og hvilken Uroelighed vil ikke min arme Siæl plages med! Paa den ene Side forestilles mig min givne Parole til en brav Mand, som af en Ven vil blive min største Fiende, Trudsler med Retten og Folkes Eftertale. Paa den anden Side forestilles mig min Søns Desperation, som jeg kand bringe til at giøre mig end større Hierte-Sorg, hvis jeg poussere denne Sag med al for stor Hidsighed. Jeg maa tvinge mig til lidt meer Lemfeldighed og ikke giøre for stor Allarm; det kand ellers komme Monsieur Leonard for Ørene. Jeg maa give min Søn lidt Tiid at betænke sig. Sygdommen tor rase ud. De forbandede Mascarader, de forbandede Mascarader!

ACTUS III.

Scen. 1.

Leonora. Pernille.

Leonora. Ach, Pernille, jeg seer endnu ingen; her er det Sted, som er bestevnet til Samtale imellem os.

Pernille. Det er ikke hans Skyld, som endnu ey er kommen, men Jomfruens, som kommer saa tilig.

Leonora. Jeg er saa bange, at det varer for længe, og at min Far savner mig i Huset.

Pernille. Han pleyer jo altiid at sove 2 Timer Middagssøvn.

Leonora. Det er sandt nok, naar hans Sind er roelig. Men nu, eftersom Skiebnen er saaledes, at jeg imod min Villie har maat sætte ham udi Bekymring og aabenbare ham det, som mig ligger om Hiertet, frygter jeg for, at han kand have nogen Søvn hverken Nat eller Dag.

Pernille. Ey, Jomfrue! Hr. Leonard har alt for let Sind dertil.

Leonora. Siig ikke det, Pernille! Da han fik dette at vide, blev han ligesaa bleeg som et Liig og lod sig bære Mad paa iit Kammer. Det

er ellers den første Gang, jeg har opirret ham til Vrede; thi han bringes ikke uden stor Aarsag udi Harnisk. Men nu er han stærkt ophidset, og jeg undskylder ham. Thi tænk engang, Pernille, hvad Allarm saadant vil foraarsage, og hvad Uleylighed vort Huus vil komme udi; thi Hr. Jeronimus, saa vidt mig er berettet, er en Mand, der skal søge at hevne sig til det yderste.

Pernille. Men eftersom Jomfruen tilstaaer, at hun giør ilde, at hendes Fars Vrede er vel grundet, hvi gaaer hun da ikke strax hen, falder ham til Fode og lover at giøre hans Villie?

Leonora. Ach, Pernille, jeg seer og approberer det, som mig tienligt er, men følger det, som mig er skadeligt. Mit Hierte har ballanceret længe mellem Fornuft og Kiærlighed; men Kiærlighed har vundet Seyr. Ach, ulykkalig var den Tiid, jeg fik den unge Person at see, hvis Skiønhed har saaledes betaget mit Hierte, at jeg ikke er mægtig meer til at bruge min Fornuft. Ach, gid de Mascarade-Klæer, man lavede til i Gaar for mig, havde været mine Liig-Klæer.

Pernille. Ey, Jomfrue, tag ikke saadant afsted! I er kommen her for at tale med den unge Person, som I elsker, og dog paa samme Tiid ønsker Jer i Graven.

Leonora. Ja, og det med Billighed; thi omendskiønt jeg elsker, saa fordømmer jeg dog min Kiærlighed. Ach, gid han ikke vilde møde, gid han vilde foragte mig. Gid han var en Bedrager, at derved min Kiærlighed kunde forvandles til Forbittrelse, og jeg kunde komme paa rette Vey igien. Men Himmel, kommer der ikke en? Mon det er ikke han? Jo, det er han!

Scen. 2.

Leonora. Pernille. Leander. Henrich.

Leander. Ach, allersødeste Jomfrue, jeg har talt hvert Minut fra den Tiid, jeg maatte forlade hende, indtil nu, saa stor har min Længsel været at see igien den yndige Person, hvilken saaledes har betaget mit Hierte, at jeg kand ikke have mine Tanker henfæst paa noget andet. Jeg har siden den Tiid ikke forlystet mig i andet end at see paa denne Ring, som jeg af min søde Jomfrues Haand har bekommet til et Pant og Forsikkring om hendes Kiærlighed mod mig igien.

Leonora. Ach Monsieur! den udi vort Kiøn af Naturen indprentede Blyefærdighed holder mig fra at udøse min Hiertens Meening. Men . . . .

Pernille. Jeg skal fuldføre Resten. Vær forsikkret om, Monsieur! at det ikke er gaaet min Jomfrue et Haar bedre, saa at hun udi Tanker havde gaaet barfod ud i Dag, hvis jeg ikke havde varet hende ad, at hun maatte tage Skoe paa. Jeg kand ikke begribe, hvordan en Jomfrue, der har stedse været et Exempel paa Kaaldsindighed kand paa eengang blive saa sternforlibt.

Leonora. Ach, ja, jeg kiender mig ikke meer selv.

Leander. Allerskiønneste Jomfrue, der er noget Guddommeligt udi Kiærlighed. Saa snart jeg fik hende at see, oprørtes mit hele Blod saaledes, at jeg snart ikke kunde erindre, hvor jeg var.

Medens de taler, giør Henrich ligeledes Cour til Pernille.

Leonora. Det gik mig ligeledes; thi det første Monsieur tog sin Maske af og nærmede sig til min Person, var det, ligesom Dommen blev oplæst for mig, at jeg skulde elske ham. Den Bevægelse, jeg fandt derover, langt fra den ved hans Fraværelse er bleven stillet, den tvert imod meer og meer formeres; saa jeg merker, at her er noget andet end det, man gemeenlig kalder Forlibelse, og at det er Himmelens besluttede Raad, som tvinger mig mod min Villie at elske ham.

Leander. Hvi, søde Jomfrue! mod hendes Villie?

Leonora. Ach jo, her er saa mange Stene i Veyen, som ikke uden med stor Møye kand udryddes. Mine Forældre har beskikket mig til en anden, saa jeg kand ikke naae mit Maal, med mindre jeg vil underkaste mig deres Vrede.

Leander. Ach, Himmel, er det mueligt? Jeg har just selv samme Skiebne. Men hvad vil disse Forhindrings-Stene betyde, naar vi blive bestandig med hinanden? Jeg paa min Side skal vove alting til det yderste, heller opoffre mit Liv og Blod end lade mig tvinge til nogen anden.

Leonora. Og jeg forsikkrer min Herre om ikke mindre Bestandighed paa min Side. Men maatte jeg spørge, hvilken den Person er, som han tvinges til? item hvilke hans Forældre ere? Thi . . .

Pernille. Hillemænd, jeg hører en komme. Jeg merker paa Gangen, at det er hendes Far.

Leonora. Ach, Monsieur! saa maa han retirere sig. Min Kammer-Pige skal stedse patrollere paa dette Sted, om det blir mig forbudet at komme her oftere. Hende kand han enten mundtlig eller skriftlig ved sin Tiener berette mig sin Tilstand, og hvad videre maa foretages.

Leander kysser paa Haanden og gaaer bort med Henrich.

Scen. 3.

Leonard. Leonora. Pernille.

Leonard. Ach, jeg arme Mand! I en ulykkalig Tiid kom jeg hid til Byen at holde min Dotters Bryllup. I en ulykkalig Tiid tilstædede jeg hende at gaae paa Mascarade. Nu fordømmer jeg det Slags Giekkerie, som jeg nys tog i Forsvar; thi saadant gir Anledning til. . . See, hvad bestiller I her? Holder I geheyme Raad, hvordan jer onde og løsagtige Forsæt skal fortfremmes. Hvo har givet jer Lov at gaae ud af Huset?

Pernille. Jomfruen var ikke vel, hun maatte ud og tage Luft.

Leonard. Jeg troer det nok, at hun er ikke vel. Hun har en slem Feber, som Luften ikke curerer. Løsagtigheds Sygdom fordrives paa en anden Maade.

Leonora. Ach, jeg elendige Menneske, der skal høre saadan haanlig Bebreydelse!

Leonard. Ha, ha, jo Frøken! gaaer det dig saa til Hierte? Du skammer dig ikke ved at forfalde til Løsagtighed; men din Kydsthed tillader dig ikke at høre det Ord nævne. Det kalder jeg den rette Øyen-Skalkhed.

Leonora. Jeg er, Himmelen skee Tak, endnu

ikke forfaldet til nogen Løsagtighed. Jeg haaber ogsaa, at jeg aldrig skal besmitte mit Levnet dermed. Men jeg er indtagen af reen Kiærlighed til en Person, som meriterer den.

Leonard. Ja vist er det en reen Kiærlighed; først at forlove sig med en brav Mands Søn og siden forlibe sig udi den første, man seer. Jeg veed ikke bedre, end at du gaaer paa Mascarade i Aften igien, at du kand forlibe dig udi en anden, i Morgen Aften i den tredie, og fare saa stedse fort, indtil du kand faae saa mange Kiærester, som der bliver Mascarader i Aaret til. Saa kand du med Tiden paa en Comoedie blive en perfect Actrice, hvis Maade er at gifte sig engang hver Aften.

Leonora. Min hierte Papa, det er jo ikke den første Mands-Person, jeg har seet. Jeg har været paa adskillige Forsamlinger tilforn, men er altiid gaaet lige kaaldsindig derfra. Men denne Persons Meriter har saa indtaget mig, at . . . .

Leonard. Hvad kand du sige om en fremmed Persons Meriter andet, end at han kand giøre smukke Caprioler i en Menuet og nogle Complimenter?

Pernille. Jo, jo, Karlen kand, min Troe, giøre andet, om jeg ellers er en Kiender.

Leonard til Pernille. Han kand maaskee stille dig ved din Jomfruedom, om du har nogen. Men jeg vil sætte, at det er en ærlig Karl, og at han har Meriter. Kand det undskylde dig, Leonora? Veedst du ikke, at du er forlovet med Leander, Hr. Jeronimi Søn?

Leonora. Jeg veed det nok, min hierte Papa! Jeg fordømmer derfor den nye Kiærlighed; men jeg kand ikke hindre dens Virkning. Jeg har derfor henbragt den hele Nat med Suk og Graad og bedet Himmelen om Bistand at staae den imod, men alt forgiæves, saa jeg merker, at min Skiebne er ikke anderledes, end at jeg skal elske ham.

Leonard. Ja, der har vi det. Vi vil bemykke alle vore onde Lyster med Skiebnen.

Pernille. Jo, min Troe, er der Skiebne udi saadant. Det vil jeg døe paa, skiønt hverken min Far eller Moer var Calvinist.

Leonard. Holdt din Mund, Pernille, og bestyrke hende ikke i sit onde Forsæt!

Pernille grædende. Jeg veed ikke, hvorledes det er med Herren nu. Han var saa god tilforn, som Dagen var lang; men nu er han værre end en Diævel.

Leonard. Jeg er saa from, som nogen Mand kand være mod sine Børn.

Pernille. Er det Fromhed at ville bringe sin Dotter til Desperation?

Leonard. Har jeg ikke Aarsag at være forbittred? Er det ikke noget, som angaaer min Velfærd og Ære? Naar min stakkels Kone paa Landet faaer dette at vide, mon hun ikke vil gremme sig til Døde?

Leonora. Men, min hierte Far . . .

Leonard. Jeg vil ikke være din Far længer, indtil du forandrer dig. Gak strax hiem fra mine Øyen! De gaaer

Scen. 4.

Leonard. Jeronimus.

Leonard alleene. Jeg har kunnet bære al Modgang med Kaaldsindighed, men denne Ulykke kand jeg ikke stikke mig i. Her staaer mig for Øyne min Dotters Velfærd, min egen Reputation og den Sorg, min Kone vil tage herudover, thi hun har fornemmelig smiddet dette Partie. Men alt dette er intet mod den Pust, jeg vil udstaae med den hidsige og knarvurne Jeronimus, hvilken oven i Kiøbet vil udøse al sin Galde mod mig. Jeg maa grunde lidt paa, hvordan jeg skal belegge mine Ord. Gaaer og spadserer ved den ene Side.

Jeronimus kommer ind af den anden Side. Ach, jeg arme elendige Mand, gid min Kone havde født et Rokkehoved til Verden i Steden for denne Søn, der giør mig saa stor Hierte-Sorg paa min gamle Alder. Jeg har givet ham Tiid at betænke sig, forhaabende, at saasom denne Sygdom hastig er kommen over ham, den ogsaa hastig skulde forlade ham; men jeg finder nu større Halstarrighed end tilforn. Hvad vil den gode Hr. Leonard sige, naar jeg bringer ham saadan ubehagelig Tidende?

Leonard. Jo meer jeg pønser paa at belegge mine Ord, jo meer confunderet bliver jeg.

Jeronimus. Hr. Leonard vil maaskee holde det for en Fynte af mig.

Leonard. Var Hr. Jeronimus en Mand at tale med som andre, ikke saa hidsig og fremfusend.

Jeronimus. Men regner han mig det til Onde, saa giør han mig stor Uret.

Leonard. Men saasom jeg kiender hans Sind, saa zittrer og bæver mit hele Legeme.

Jeronimus. Jeg har Sorg nok ligevel, uden at han legger Byrde paa Byrde.

Leonard. Jeg staaer derfor i Beraad, om jeg vil driste mig til at tale med ham selv.

Jeronimus. Min Kone og alle mine Huus-Folk skal vidne om min Uskyldighed for ham; men jeg er bange, at det hielper ikke.

Leonard. Jeg er bange, at han udi første Hidsighed forløber sig og siger noget, som min Ære ikke tillader at fordøye.

Jeronimus. Men jeg kand undskylde den gode Mand, om han ingen Raison vil høre; thi det er hans eneste Dotter, som saaledes prostitueres.

Leonard. Men jeg maa bevæbne mig med Kaaldsindighed og betænke, at hvad han giør og taler mod mig, er af en retmessig Iver.

Jeronimus. Om han skielder mig for en Skuffer og Bedragere, vil jeg svare: Min Hr. Leonard, jeg har ikke et Ord derimod at sige.

Leonard. Jeg vil falde paa mine Knæe og med grædende Taare bede ham om Forladelse, om det kand hielpe.

Jeronimus. Jeg maa hen og aabenbare det strax; thi jo længer jeg tier dermed, jo meer mistænkt giør jeg mig selv.

Leonard. Courage, Leonard, du maa derhen, det kand dog ikke længer dølges. De møder hinanden begge to og rykker i en Hast skielvende tilbage og bliver staaende en Tiid uden at tale.

Leonard med en grædende Røst. Hr. Jeronimus!

Jeronimus. Hr. Leonard!

Leonard. Hvorfor driver I Abespil med mig?

Jeronimus. Hvorfor driver I Abespil med mig?

Leonard. Jeg blues ved at see paa Jer.

Jeronimus. Jeg blues ogsaa ved at see paa Jer.

Leonard. Jeg tør ikke kalde Eder Svoger meer.

Jeronimus. I har ikke Aarsag til andet.

Leonard. Har I da allerede faaet Kundskab derom?

Jeronimus. Alt for tilig desværre.

Leonard. Min Dotter er, som hun var affindig.

Jeronimus. Min Søn er saa desperat, at han ingen Formaninger agter.

Leonard. Er jeg ikke at beklage, Hr. Jeronimus?

Jeronimus. Gaaer ikke denne Sorg mig meest an, Hr. Leonard?

Leonard. Ney, Sorgen gaaer mig meest an, som er hendes Fader.

Jeronimus. Er det ikke min Søn?

Leonard. Spot mig ikke, Hr. Jeronimus! Hvad kand jeg dertil!

Jeronimus. Spot mig ikke, Monsr. Leonard! Jeg er gandske uskyldig.

Leonard. Vil I da ikke regne mig det til Onde?

Jeronimus. Vil I da ikke see det an som en Fynte af mig?

Leonard *paa Knæe.* Jeg falder paa mine Knæe og beder med grædende Taare om Forladelse.

Jeronimus. Jeg falder ogsaa paa Knæe og beder om Forladelse.

Leonard. Jeg haaber dog, at vi skal finde Middel til at forekomme denne Ulykke.

Jeronimus. Faders Myndighed er dog stor.

Leonard. Men min Dotter er gandske desperat.

Jeronimus. Hun har ikke Aarsag til andet, den gode Jomfrue.

Leonard. Gid hun faae Skam, den Ukkermær; hun har Aarsag at skamme sig.

Jeronimus. Dette forstaaer jeg ikke. Skammen er jo ikke hendes, men min vanartige Søns, der saaledes vil bryde sit Løfte.

Leonard *reyser sig.* Hvad vil dette sige? Jeg kommer at giøre Afbigt paa min Dotters Vegne, som har faaet nye Kiærlighed i Hovedet.

Jeronimus *reyser sig ogsaa.* Hvad vil dette sige? Jeg kommer at giøre Afbigt for min Søn, der vil bryde sit Løfte.

Leonard. Vil Jer Søn og bryde sit Løfte?

Jeronimus. Vil Jer Dotter og bryde sit Løfte?

Leonard. Vi maa ikke forstaae hinanden ret, Hr. Jeronimus!

Jeronimus. Jeg troer det samme, Hr. Leonard!

Leonard. Lad os da forklare vore Ord lidt mere tydelig. Hvorfor falder I paa Knæe for mig og beder mig om Forladelse?

Jeronimus. Fordi jeg frygtede Jer Vrede. Men hvorfor faldt I paa Knæe og græd for mig?

Leonard. Fordi jeg frygtede, at I skulde udøse Jer Galde imod mig, da jeg dog er gandske uskyldig derudi.

Jeronimus. Endnu er jeg lige klog.

Leonard. Jeg, min Troe, ligesaa.

Jeronimus. I siger, at I kommer at giøre Afbigt for Jer Dotter, som vil bryde Forlovelsen, og det er min Søn, som vil kuldkaste den.

Leonard. I siger, at I kommer for at giøre Afbigt for Jer Søn, og det er just min Dotter, som vil bryde.

Jeronimus. Ney, min Herre, her er Irring herudi. Det er min Søn.

Leonard. Irringen er hos Jer, Hr. Jeronimus, thi det er visselig min Dotter.

Jeronimus. Nu kom jeg fra min Søn, og da var hans sidste Ord: Jeg er bleven indtagen af Kiærlighed til en anden og vil heller døe end tage Leonora, Hr. Leonards Dotter.

Leonard. Ret nu kom jeg lige fra min Dotter, og da var hendes sidste Ord: En fremmed ung Herre har saaledes indtaget mit Hierte, at jeg heller vil miste mit Liv end lade mig tvinge til Leander, Hr. Jeronimi Søn. Gid jeg faae Skam, er det ikke sandt, som jeg siger.

Jeronimus. Gid jeg i dette Øyeblik maa blive omskabt til en Varulv, om jeg farer med Løgn.

Leonard. Ved hvad Leylighed har Jer Søn faaet disse Griller?

Jeronimus. Han har forlibet sig i et Fruentimmer paa Mascaraden i Aftes.

Leonard. Lige saadan er det gaaaet min Dotter.

Jeronimus. Saa har vi paa den Maade ikke fornøden at skrabe for hinanden.

Leonard. Jeg meener det samme.

Jeronimus. Jeg tager mine Complimenter tilbage.

Leonard. Jeg ogsaa mine.

Jeronimus. Men, Hr. Leonard, om vore Børn løber gal, skal vi føye dem derudi?

Leonard. Jeg har i Sinde at tvinge min Dotter.

Jeronimus. Og jeg har i Sinde at legge en Capsuun paa min Søn.

Leonard. Jeg vil kalde Jer Svoger igien som tilforn.

Jeronimus. Jeg vil ogsaa kalde Jer Svoger.

Leonard. Jeg har aldrig været for at tvinge Børn; men jeg skal herudi vove alting til det yderste, thi hvis Partiet gaaer ikke for sig, tør jeg ikke komme hiem til min Kone igien.

Jeronimus. For min Kones Skyld er jeg ikke bange, thi hun løb selv Gadegal iblant, om hun maatte raade sig; men for min egen Æres Skyld skal jeg fægte for dette Partie som for al min timelige Velfærdt. Men nu haaber jeg, kiære Svoger, at I ikke agerer Procurator for Mascarader oftere; thi her seer I en Suite deraf.

Leonard. Det er sandt nok. Jeg skal heller ikke oftere tage saadant i Forsvar. Men hvad Middel skal vi nu gribe til for at naae vort Maal?

Jeronimus. Vi skal bruge den Magt og Myndighed, som Gud og Naturen har givet For-

ældre, og vil det ikke hielpe, saa skal I lade ham stevne til Ægteskab udi Jer Dotters Navn.

Leonard. Jeg er kun alleene bange, at min Dotter derover geraader udi Desperation og giør en Ulykke paa sig selv. /

Jeronimus. Ha, ha, kand hun giøre sin Far saa troe! Saadan Desperation, sær hos unge Jomfruer, vil ikke meget betyde. Det er kun Tragoedier og Romaner, de agerer iblant, for at imitere forlibte Heltinder, som de har læset saadan Slibber-Sladder om. Min Søn stiller sig lige saa syg an; men jeg har alt Recepten tillavet, hvorved Feberen skal fordrives. Dog er best, at vi gaaer noget lemfeldig frem udi Begyndelsen; thi Tiden er ofte den beste Læge.

Leonard. Jeg vil da strax forføye mig hiem for at overlegge dette paa min Side.

Jeronimus. Jeg iligemaade. Adieu saalænge!

Scen. 5.

Henrich

med en Bult paa Ryggen, klædt som en Jøde-Præst, med et langt sort Skiæg.

Kunde jeg kun faae fat paa hende, deri bestaaer det; thi vi har Hastverk fore, og jeg veed ikke at finde hende uden paa dette Sted, hvor hun lovede at patrollere. Thi faaer jeg ikke fat enten paa Jomfruen selv eller Kammer-Pigen, saa er jeg om en Hals. Min Herre, da han hørte, at hans Far vilde lade giøre nyt Laas til Gade-Porten, at ingen skulde komme ud eller ind uden hans Tilladelse, tog han Flugten, ligesom han gik og stod. Han opholder sig i et Huus ved Nørre-Port hemmelig, og der vil han stevne sin Kiæreste til sig, at de kand tage Flugten af Byen og lade sig vie sammen paa Landet, og naar Vielsen først er holdt, saa maa Monsr. Leonard siden stevne min Herre, om han vil, end for Tamper-Retten til Spiir; thi naar han først er gift med en anden, saa falder alle andre Prætentioner af sig selv, og Jeronimus forliger sig med sin Søn igien, naar han fornemmer, at den nye Kiæreste er ogsaa kommen af got Folk, hvilket jeg ikke tvivler om. Jeg harført mig i denne Dragt, at ingen skal kiende mig; thi jeg kand ikke komme bort, førend jeg har forrettet mit Ærende, som er at vare Jomfruen ad om min Herres Flugt og overlevere hende denne Addres paa et Stykke Papiir, hvor hun skal finde ham. Men see der, fører nu ikke Fanden mig den gamle Jeronimus paa Halsen? Jeg maa blive staaende; thi løber jeg, saa giør jeg mig mistænkt.

Scen. 6.

Jeronimus. Henrich.

Jeronimus. Jeg er bange, at det henger ikke ret sammen. Jeg er bange, at Leander har spillet mig et Puds. Da jeg gik ud at tale med Monsieur Leonard, var han hiemme; men nu seer jeg hverken ham eller hans Tiener. Jeg kunde af lutter Uroelighed ikke bie længer inde. Jeg lod Arv løbe ned i Lyst-Huset i Haven; er han ikke der, saa blir jeg bange som en Hare. Men jeg maa spørge denne Jøde-Præst, om han ikke har seet nogen gaae forbi. Hør, Rabbi! saae I ikke en ung Person med en Tiener komme her af Huset?

Henrich. Abi Kala Spinther, meristan Cadedi Farluf spø kavet.

Jeronimus. Jeg forstaaer ikke Hebraisk, Rabbi!

Henrich. Candelabro Tick Tack jucatan Psalmanasar.

Jeronimus. Jeg forstaaer hverken Chaldaisk eller Hebraisk, Rabbi! kand I ikke tale Dansk eller Tydsk?

Henrich. Ja freylich, Herr! ich sprech Westphälisk, Westphälisk.

Jeronimus. Hvorfor svarer I mig da paa Hebraisk.

Henrich. Ich dachte, der Herr auch en von Israels Kindern wäre; denn der Herr hat ein perfect Jüdisk Gesicht, ein perfect Jüdisk Gesicht.

Jeronimus. Gid du faaer en Ulykke, saavist som du lyver.

Henrich. Aber recht Ernst, mein Herr! ist er nicht ein Portugiser-Jüde? Mir dünckt, daß ich ihm gesehen habe in der Synagoge in Altona.

Jeronimus. Ney, I farer vild, Rabbi! Jeg er en god Christen, som boer i dette Hus, hvor der aldrig har været nogen Thalmud eller Alcoran.

Henrich. Um Verzeihung denn, mein Herr! um Verzeihung.

Jeronimus. Men saae I ikke en ung Person med en Tiener gaae her ud af Porten?

Henrich sagte. Gid du faae en Ulykke, du maatte gaae ind ad Porten. Jeg er saa bange, at Kammer-Pigen kommer i det samme. Jeg maa see, om jeg kand drive ham bort med Snak.

Jeronimus. Kand I ikke svare mig til mit Spørsmaal?

Henrich. Der Herr sagt, daß kein Thalmud oder Alcoran in seinem Hause gewesen sey.

Jeronimus. Ja, det siger jeg; men det er ikke det, som jeg . . .

Scen. 7.

Pernille. Jeronimus. Henrich.

Pernille. Hillemænd, her er Folk. Hvem Pokker har ført disse to Jøder hid?

Henrich blir hende vaer, springer hen til hende og tar hende udi Haanden. Pernille skriger.

Henrich. Kiender I mig ikke, Mammeselle? Jeg tiener hos Jer Jomfrues Kiæreste. Jeg har forklædt mig saa for en vis Aarsags Skyld. Gak lidt til Side, til jeg kand faae den gamle Mand bort; thi jeg har noget at sige Jer, som er meget Magt paaliggende.

Pernille sagte. Hillemænd, er det Jer? Høyt Ach, kiære Jøde, lad mig med Fred!

Henrich. Gehe man, Jomfrue! Gehe man. Vender sig til Jeronimus igien. Das ist ein sehr grosse Unterscheid, Herr! zwischen den Alcoran und den Thalmud.

Jeronimus. Hvem Pokker spør derom?

Henrich. Der Thalmud ist geschrieben von den Türckischen Gott Mahometh.

Jeronimus. Jeg troer, Fanden har sat ud den Karl at plage mig med Snak.

Henrich. Aber der Alcoran, mein Herr! das ist ein heiliger Buch, ein heiliger Buch.

Jeronimus. Gak Pokker i Vold med din Alcoran og din Thalmud.

Henrich. Der Nahm von Alcoran will so viel sagen als eine Juden-Biebel, und kommt von zwo Chaldaiſken Worten Al und coran. Al bedeuteb . . . .

Jeronimus gaaer til den ene Side, vender ham Ryggen, holder for Ørene og siger: Tal nu, din Hund, til du blir fort!

Arv kommer indløbende. Hvor blev af Herren? Hvad vil denne Jøde-Præſt? Hvad Pokker er det? Det er jo Henrich, som er forklædt.

Henrich tar Arv tilſide, ſigende: Hør, Arv, en Otting Meel, 2 Stykker røget Kiød, Kokkepigens Møedom. Hvem er jeg nu?

Arv. Ach, I er min Siæl en Jøde-Præſt!

Jeronimus vender ſig om. Mon det Beest nu har udtalt? See der er Arv. Nu, Arv, hvordan er fat?

Arv. Herre! Denne Mand er en Jøde-Præſt.

Jeronimus. Det seer jeg nok.

Arv. Det er, ſaae jeg Skam. en Jøde-Præſt.

Jeronimus. Jeg seer det nok, men fandt du . . .

Arv. Om Herren ikke vil troe mig, ſaa vil jeg giøre min Eed derpaa.

Jeronimus. Gak Pokker i Vold med din Snak. Men fandt du min Søn eller hans Tiener?

Arv. Ney, Herre, de er ingenſteds udi Huſet. Men de kand være ude i Ærende. Bortløben er de ikke; thi hvis Monſr. Leander havde havt ſaadant fore, havde nok Henrich varet Herren ab.

Jeronimus. Den liſtige Skielm, havde jeg kun ham førſt; thi han er Hiulet, ſom driver alting.

Arv. Jeg har ogſaa havt onde Tanker om Henrich tilforn; men paa nogen Tiid har jeg fornummet, at han er en god Siæl.

Henrich ſagte. Nemlig fra den Tiid, jeg agerede Spøgelſe.

Jeronimus. Kom, lad os gaa ind og ſee efter, om der fattes nogle Sager i Huſet. Adieu, Smauß! nu kand I tale ſaa meget Hebræiſk, ſom I vil.

Scen. 8.

Pernille. Henrich.

Henrich. Den Gang gik jeg fri, han kiendte mig ikke, og Arv tør ikke lukke ſin Mund op. Hey, Mademoiſelle!

Pernille kommer frem igien. Ach, jeg vidſte, min Troe, ikke andet, end du var en Jøde. Men hvorfor har du ſaaledes forklædt dig?

Henrich. Min Herre, da han fornam, at hans Far vilde indſperre ham, har taget Flugten og givet mig denne ſkrevne Addres til Jomfruen, hvor hun kand finde ham. Jeg har imidlertiid paataget mig denne Dragt, at jeg ikke ſkulde blive kiendt af nogen.

Pernille. Hvor boer din Herres Far?

Henrich. Min Herres Far er en fornemme riig Mand, meget haard og ſtreng. Det var juſt den ſamme gamle Mand, ſom I ſaae nys her ſtaaende. I kand ſelv tænke, i hvilken Beængſtelſe jeg da var af Frygt for at blive kiendt. Men vi har ikke et Øyeblik af Tiden at give bort. I maa ſtrax tage Flugten med Jer Jomfrue til det Huus, hvor min Herre er.

Pernille. Saa løber jeg da ſtrax. Adieu!

Henrich. Denne Pige ſtaaer mig perfect vel an. Gid jeg var kun en Jøde, ſaa ſkulde jeg virkelig ſkioutere hende hendes Jomfruedom. Men jeg vil ſee til, hvad der kand blive af ſiden; nu maa jeg ſee til, at jeg kand ſmøre mine Støvler.

Scen. 9.

Jeronimus. Magdelone. Henrich.

Jeronimus. Ach, jeg elendige Mand, han er viſt nok bortløben; thi hans Skrin, hvorudi han havde ſine koſtbare Sager, ſtaaer aaben og gandſke tom. Men hvad Pokker er dette? Endnu ſtaaer denne Jøde her.

Magdelone. Maaſkee det er en af min Søns Spioner. Gid jeg er aldrig ærlig, troer jeg ikke, at det er Henrich forklædt.

Henrich vil løbe. Jeronimus og Magdelone holder paa ham. Jeronimus griber ham i Skiægget, ſom falder fra.

Jeronimus. Ha, ha, go Karl! velkommen Monſieur Rabbi!

Henrich. Ney, Herre, ſiden I tog Skiægget fra, kand jeg ikke være Rabbi længer.

Jeronimus. Til hvad Ende ſkal jeg finde dig i denne Dragt? Hvor er din Herre?

Henrich. Min Herre er . . . han er, lad ſee . . . . Jeg veed, min Troe. ikke hvor han er. Skal jeg tage vare paa min Herre?

Jeronimus. Du eſt ikke alleene hans Tiener, men ogſaa hans Geheyme-Raad. Det er vel ikke omſonſt, at du er kommen i denne Dragt.

Henrich. Det er en Dragt, Herre, ſom jeg vilde bruge paa Maſcaraden i Aften.

Magdelone. Ach, troe ham ikke, min hierte Mand! Jeg har alt havt Bud i Dag til Capion. Der blir ingen Maſcarade i Aften.

Jeronimus. Ha, ha, har I alt havt Bud? I har nok Lyſt at forſøge Lykken end engang og lyve Jer en nye Feber paa.

Magdelone. Ney, min Troe, har det aldrig været min Tanke. Jeg vilde kun vide det for at hindre Jer Søn Leander.

Jeronimus. Det er ikke min Søn, det er Jer Søn; thi han ſlegter ſin Moer paa udi Galſkab. Men nu er det, ſom meer vigtigt er at tale om: Siig frem, du vanartige Skielm, hvor min Søn er!

Henrich. Jeg veed, min Troe, ikke, Herre!

Jeronimus. Hey, Arv! Jeg ſkal ſtrax komme dig til at bekiende.

Henrich. Ach, Herre, hvordan ſkal jeg bekiende, naar jeg ikke veed?

Arv kommer ind. Vil Herren noget?

Jeronimus. Der er 2 Soldater i Gaarden, ſom hugger Brænde, lad dem ſtrax komme hid!

Henrich. Ach, Herre, vær naadig!

Jeronimus. Skal man ikke kunde tvinge ſaadan Karl til at bekiende? Det ſkulde være meget.

Tvende Soldater kommer ind.

Jeronimus. Tar mig fat paa denne Karl!

Henrich. Ach, Herre, jeg vil bekiende: Min

Herre er løben bort med den Jomfrue, som han forlibede sig udi paa Mascaraden.

Jeronimus. Hvor holder han sig oppe da?

Henrich. Det veed jeg, min Troe, ikke.

Jeronimus. Trækker ham ind og kaster ham ned i Kielderen og binder Hænder og Fødder paa ham.

Henrich. A . . . jeg vil giøre min Eed paa, at jeg ikke veed, hvor han er.

Jeronimus. Du kand maaskee ikke komme det ihu; men naar Pidsken kommer til at dantze paa din Ryg, skal du strax faae din Hukommelse igien. De gaae.

Scen. 10.

Leonard alleene.

Nu har jeg noget Haab at bringe min Dotter til Raison. Tilforn agtede hun hverken Vrede eller Forældres Forbandelse; men nu nyelig da jeg talede med hende, fornam jeg, at Feberen havde sagtet sig lidt, thi hun begiærede at være en halv Times Tiid alleene for at betænke sig. Saa er det, Himmelen skee Lov, en god Begyndelse. Ach, Himmel, hvor kand dog unge Mennesker forfalde til Galskab! Det er farligt at leve for dem udi disse store Byer. Men jeg haaber, at jeg skal overvinde alle disse Ulykker, og at jeg inden en halv Time skal see Leonora for mig paa Knæe, bedende om Forladelse. Og ligesom det gaaer hende, kand det ogsaa gaae Jeronimi Søn. Men jeg maa hen og fortælle Jeronimus denne Forandring.

Scen. 11.

Jeronimus. Leonard.

Jeronimus vender sig mod sit Huus. Skynder jer nu, Karle, og tar Byens Tienere med paa Veyen!

Leonard. Hvad Pokker er der paa Færde? Hør, kiære Svoger, er der nogen Ulykke?

Jeronimus til Leonard. Hans Tiener, Hr. Svoger! Til de indenfore. Og lov dem en raisonnabel Discretion.

Leonard. Men siig mig, hvad er dog paa Færde?

Jeronimus til Leonard. Hans Tiener, Hr. Svoger! I maa ile, som I skulde løbe til Maals; thi I kand ellers komme for silde.

Leonard. Ey, giv mig dog lidt Oplysning herom!

Jeronimus til Leonard. Hans Tiener, Hr. Svoger! Og vil han giøre Modstand, saa maa Betienterne bruge Gevalt.

Leonard. Har der været Tyve i hans Huus, Svoger?

Jeronimus. Hans Tiener, Hr. Svoger! Og seer til, at I faaer fat paa Skiøgen med, at vi kand faae hende i Spindehuset.

Leonard. Hvad fattes kiære Svoger? Der maa være en stor Ulykke paa Færde.

Jeronimus. Forlad mig, at jeg ikke har kundet svare ham tilforn. Det vil give sig inden en Time, om vi blir Svogre eller ey.

Leonard. Hvi saa?

Jeronimus. Min Søn er løben bort med den forbandet Skiøge, som han er bleven forlibt udi paa Mascaraden.

Leonard. Ach, hvilken Ulykke! Nu kom jeg at bringe Glædskabs Tidender om min Dotter. at hun begynder at gaae i sig selv igien.

Jeronimus. Ach, jeg arme elendige Menneske; des større Ulykke er det for mig, om vi ikke finder ham.

Leonard. Ach, Hr. Jeronimus, posito at I ikke finder ham, hvad vil I da giøre?

Jeronimus. Da vil jeg forlade mit Huus og sørge mig ihiel paa Landet.

Leonard. Ach ney, Hr. Jeronimus, I maa lade see, at I er en Christen, og ikke lade Sorg tage Overhaand.

Jeronimus. Intet i Verden trøster mig da, men jeg døer visselig.

En Dreng kommer ind. Her er en liden Seddel, Hr. Leonard, som en Pige flyede mig at levere ham.

Leonard læser: Min Herre, I kand lære af denne Historie, hvor høylig Forældre synde, der vil twinge deres Børn at gifte sig mod deres Villie. Eders Datter Leonora, for at undgaae det, hun blev trued med, styrtede sig i min Nærværelse ned udi den dybeste Park udi Haven, hvor hun druknede. Jeg kunde ikke redde hende, retirerede mig derpaa i mit Kammer og skrev disse Linier. I faaer maaskee mig ey heller mere at see. Pernille.

Leonard. Ach, ach, du ugudelige Leonard, du est ikke værd at leve, der har bragt din Dotter til saadan Fortvivlelse. Jeg vil strax hen og følge hende efter.

Jeronimus. Det forbyde Himmelen!

Leonard. Slip mig, Hr. Jeronimus! Jeg er den slemmeste Misdædere, som kand gaae paa Jorden.

Jeronimus. Ey, Hr. Leonard, han kand trøste andre, men veed saa lidt at skikke sig i sin egen Modgang.

Leonard. Ach, lad mig dog gaae for at fuldføre mit blodige Forsæt!

Jeronimus. Ey, Hr. Leonard, betænk, at I er en Christen, hvis Pligt det er at staae imod al Modgang!

Leonard. Jeg har ey alleene mist min eeneste Dotter, men jeg har selv myrdt hende.

Jeronimus. I har ikke giort andet, end hvad en Far kand med god Samvittighed giøre. I har villet have, hun skulde holde sit Løfte. I vilde, at hun skulde vel forsørges. Jeg har ført samme Conduite med min Søn.

Leonard. Men er det vel giort? I er at laste, som har villet twinge Jer Søn, og jeg langt mere, som har fristet en ærbar Jomfrue over hendes Formue. Lar os eftertænke, Hr. Jeronimus, hvad Mennesker ere; lar os eftertænke, hvad Ungdom er, og hvad vi selv har været. De samme Feyl, som vi har begaaet vor hele Ungdoms Tiid, søger vi at dæmpe hos vore Børn ved Tyrannie, som dog ikke ere andet end rigtige Copier efter Originalen. Vi maa stamme os ved vor Herredomme, som vi øve med saa liden Føye. Det skal hede, at vi stræber for vore Børns Velfærdt, og dog søge vi alleene vor egen Fordeel. Havde min Dotter ikke havt saa megen Arvedeel udi Vente, saa havde I maaskee bekymret Jer lidt om denne Sag, og maaskee det havde gaaet mig ligeledes. Der kan intet siges til min Forsvar. Jeg har myrdet min Dotter, vil derfor følge hende efter.

Jeronimus. Ey, lad ikke den onde Aand tage Overhaand hos Jer, Hr. Leonard! Betænk.

at det er ikke alleene Jer Legeme, J vil opoffre, men ogsaa Jer Siæl.

Leonard. Hvo kand raissonnere udi saadan Ulykke?

Jeronimus. J skal ikke faae Lov at gaae fra mig, forend J er bleven anderledes til Sinds.

Leonard. Ach, ach!

Scen. 12.

Betienterne komme indtrækkende med Leander og Leonora. Pernille. Jeronimus. Leonard.

Jeronimus. Est du der, Forræder, som ved et ugudeligt Levnet vil bringe dine Forældre for Tiden i Graven?

Leander. Jeg har intet Ont bedrevet. Jeg har fattet Kiærlighed til en smuk fornemme Jomfrue, som her staaer.

Jeronimus. Er du den Skiøge, som har forført min Søn . . .

Leonora. Jeg er ingen Skiøge, jeg er en brav Mands Datter fra Jylland.

Jeronimus. Ja vist, de sige saa alle disse Nat-Frøykener: Vi er nys kommen fra Jylland eller Lolland; da de dog har siddet udi fuld Næring her i Byen udi nogle Aar.

Leonora. Jeg kand overbevise Jer, at jeg er en ærlig og fornemme Jomfrue.

Jeronimus. Ja vist, om ikke af andet saa af Jere Gierninger, i det J har villet forføre et ungt Menneske og komme ham til at løbe af sine Forældres Huus. Hvis Dotter er J da, med Forlov?

Leonora. Min Fader er Leonard Hansen, som er for nogle Dage siden kommen hid til Byen for at gifte mig med en ung Person ved Navn Leander; men saasom . . . .

Jeronimus. Ha, ha! J har ikke læret Konsten at lyve subtilt nok. Hr. Leonard havde kun een Dotter; men hun er allerede Fanden i Vold. J skal strax blive røbet, her er Seign. Leonore.

Leonora. Min Far! *Leonard staaer imidlertiid fravendt, grundende og heldende med Hovedet.*

Jeronimus. Monsieur Leonard, seer Jer libt om!

Leonard. Ach, Himmel, hvad seer jeg? Det er min Dotter!

Leonora *paa Knæe.* Ach, allerkiæreste Far! forlad mig, at jeg har syndet saa grovelig imod ham og spillet saadan Jntrigue. Kiærlighed til denne unge Person har bragt mig dertil, og saasom J har villet tvinge mig til Jeronimi Søn Leander, som jeg aldrig har seet, saa . . . .

Leonard. Ach, Himmel er det mueligt!

Jeronimus. Ach, hvilket Eventyr!

Leonard. Stat op, min kiære Dotter! Der staaer den Leander, som du har løbet bort med af Frygt for at blive hans Hustrue.

Leonora. O, en underlig Hendelse! Er det Leander, som jeg har flygtet med for at blive fri for Leander?

Leander. O, en selsom Historie! Er det Leonora, som jeg har skyet af Kiærlighed til Leonora?

Jeronimus. Kiære Børn! disse Fortrædeligheder, disse Hendelser skal opmuntre Jer til at elske hinanden desmere. Hør, lad Henrich strax komme ind udi den Stand, som han er, og siger ham intet af dette, som er skeet.

Leander. Tillader mig da, kiære Forældre! at jeg omfavner min Kiæreste. *De omfavne hinanden.*

Leonora. O, en lykfalig Vildfarelse: jeg har havt Afskye for den, hvilken jeg alleene har elsket.

Leander. Og jeg har været færdig at gaae i Døden af Kiærlighed for den, hvis Navn har været mig en Forskrekkelse.

Jeronimus. Jeg vilde gaae i Graven af Sorg, efterdi min Søn mod min Villie elskede den, som min Villie alleene var, at han skulde elske.

Leonard. Og jeg har habet min kiære Dotter for Ulydighed, alleene efterdi hun var mig lydig.

Scen. 13.

Henrich bagbunden. De andre.

Jeronimus. Henrich, kiender du disse tvende Personer?

Leander. Henrich, denne Jomfrue, som jeg har flygtet med for at blive Leonora qvit, er Leonora selv, Hr. Leonards Dotter.

Henrich. Ach, Himmel, er det mueligt! Nu føler jeg ikke meer de Hug, jeg har faaet.

Leander. Du skal belønnes for din Troeskab.

Henrich. Hey, er der ingen Anstalter? Hvorfor løser J Hunde mig ikke?

Jeronimus. Løser ham strax!

Henrich *betigende dem.* Er J Leonora, Hr. Leonards Dotter?

Leonora. Ja, jeg er Leonora og Leonores Rival tillige.

Henrich. Og J, Monsieur Leonard, er J denne Jomfrues Far?

Leonard. Ja, Kammerat, det er min Dotter, som paa een Dag har taget Livet af mig og givet mig Liv.

Henrich. Saa er her og spilled en Comoedie.

Leonard. En selsom Comoedie.

Henrich. Men hvad Satisfaktion skal en brav Mand som jeg nyde for den Tort, mig er vederfaret?

Jeronimus. Giv dig tilfreds; Leander oprejser nok din Skade.

Henrich. Vil J give mig denne Pige til Ægte?

Leonard. Kand du vinde hende selv, saa seer jeg det gierne.

Henrich. Lille Fæstemøe, vil du have mig?

Pernille. Ja nok!

Henrich. See engang, hvor lykkelig vi er mod fornemme Folk: vi veed endnu ikke hinandens Navn og kand dog maaskee komme til at holde Bryllup denne Aften. Det er kun fornemme Folks Kiærlighed, man kand udføre i Comoedier; men vi andre gaaer lige til og har kun to smaa Tempo at tage i Agt, nemlig: Schlaget an og gibt Für! Men, Hr. Jeronimus, J kand lære af denne Historie, at Masquerader har ogsaa sin Nytte; thi denne Vildfarelse har formeret de forlovede Personers Kiærlighed og derforuden skaffet mig denne smukke Pige paa Halsen, thi den har givet Anledning til en angenem Comoedie, som endes med Bryllupper baade for og bag, saa vi faaer alle nok at bestille. Og J, Messieurs, som har bundet og pryglet mig, paa det J ogsaa ikke skal være arkesløse, saa gaaer hen og henger jer selv!

Jacob von Tyboe eller Den stortalende Soldat.

COMOEDIE.

Hovedpersonerne i Comoedien.

Verten.
Von Tyboe.
Christoff, hans Tydske Tiener.
Peer, hans Tiener.
Jesper, Snyltegiesten.
Mag. Stygotius.
Jens, hans Tiener.
Leonard.
Leonora.
Lucilia.
Pernille.

ACTUS I.

Scen 1.

Jesper Oldfux

Vil nogen vide mit Navn, saa heder jeg, med Permission at sige, Oldfux. Vil nogen vide min Handtering, da er jeg en Snyltegiest til Tieneste. Vil nogen vide, hvad min Far var: ogsaa en Snyltegiest; min Farfar: ogsaa en Snyltegiest, min Olde-Far: ogsaa en Snyltegiest. Saa jeg kand regne mine sexten Ahner af deslige Folk. Vil nogen spørge, hvem jeg holder Venskab med, svarer jeg: Alle Mennesker. Vil nogen vide, hvem jeg er troe, svarer jeg: Ingen uden Monsr. Leonard. Vil nogen vide, hvorfor jeg er ham troe, saa studser jeg og blir skamfuld; thi derudi synder jeg mod Professionen og vanslegter fra mine kiære Forfædre, som skare alle over een Kam. Her udi dette Huus paa den venstre Haand boer en fornemme, men fattig Kone ved Navn Leonora; hun har en kiøn Dotter, som heder Lucilia, udi hvilken 3 Personer har forlibet sig. Den første kalder sig Jacob von Tyboe, en Karl, der udi mine Tanker har en Skrue løs i Hovedet. Han siger sig at have været i Tieneste udenlands, hvorvel han har aldrig kunnet vise noget Pas eller Afskeed. Andre Officerer her i Byen holde gode Miner med ham og titulere ham nu Hr. Capitain, nu Hr. Major, nu Hr. Oberst, ligesom han tracterer meer eller mindre til. Naar han taler om sine Bedrifter, lader de, som de hører det an med Forundring; naar ham skeer nogen Tort, tage de ham i Forsvar; naar han behøver Soldater, laaner de ham gierne og retter dem af, hvorban de skal omgaaes ham med Respect og Ydmyghed. Summa Summarum: han er Divertissement for den hele Guarnison. Den anden heder Stygge Stygesen, men siden han kom fra Rostock, skriver sig Magister Stygotius. Han passerer for det samme blant lærde Folk, som den første blant Officiers. Den tredie er en fornemme ung Person ved Navn Leonard, som ingen Midler har, men skal arve en riig Farbroer, som gaaer paa Gravsens Bredde. Disse 3 frier alle til Jomfrue Lucilia. Moeren og Kammer-Pigen Pernille, som har meget at sige udi Huset, er for en af de 2 første, men Jomfruen selv for den sidste. Jeg holder Venskab med Stygotius og Von Tyboe, endeel for de Smaußer, jeg nyder hos dem, endeel for at udspionere deres Anslag og give Monsr. Leonard dem tilkiende. Men der seer jeg Monsr. Leonard komme, som jeg nylig talte med om hans Kiærlighed, men maatte bryde af, eftersom andre kom imellem.

Scen. 2.

Leonard. Jesper Oldfux.

Leonard. Ach, Jesper! hvad Forhaabning skulde jeg vel kunde have, der har 2 saa mægtige Rivaler?

Jesper. Jeg troer det nok. Det er jo to forbandede Rivaler, den ene er en Nar og den anden en Pedant.

Leonard. Hvad vil det sige, Jesper?

Jesper. Det vil sige saa meget, at Jomfrue Lucilia, hvorvel hun er ung, saa er hun dog saa skiønsom, at hun fatter aldrig Kiærlighed til nogen af dem; thi naar man skober dem begge

Leonard. Men hvad vil følge deraf?

Jesper. Deraf vil følge saa meget, at .... Lad kun mig raade.

Leonard. Ach, siig mig dog dit Anslag!

Jesper. Jeg skal recommendere ham til en Poet, der skal giøre ham nogle ravgalne Vers, hvorved han skal forspilde al Credit.

Leonard. Men jeg veed jo, at han læser Versene selv.

Jesper. I hørte jo, Monsieur, at han vil have Versene paa Franskt.

Leonard. Men end om han viser dem til andre?

Jesper. Det giør han aldrig; thi han indbilder alle Folk, at han forstaaer perfect Franskt, og derfor aldrig flyer Versene til nogen for at udtyde dem. Tilmed saa vil han, at ingen skal vide, at han giør Amour til nogen; thi al hans Tale gaaer ud paa, at alle Fruentimmer er forlibt i hans Skiønhed, og at han hverken Dag eller Nat kand have Roe for dem.

Leonard. Vil du agere Poet, saa maa du skynde dig, førend Tieneren kommer ud igien.

Jesper. Ney, Monsieur! I maa selv giøre det. Men der kommer Mag. Stygotius. Han skal paatage sig den Post. Han kunde aldrig komme meer beleyligt. Gak imidlertiid lidt til Side!

Scen. 6.

Stygotius. Jens. Jesper.

Stygotius. Hør, Jens, har du ikke andet at bestille end staae paa Gaden at maabe? Veedst du ikke, hvad der staaer bag i Aurora: Otium est pulvinar Diaboli, det er: Orkesløshed er Diævelens Hoved-Pude? Jeg har i disse Dage saa meget Galskab i Hovedet, at jeg ikke faaer Stunder at tænke paa høyt fornødne Sager. Det er dog Skam, det Skrift, som jeg har lovet saalænge publici juris facere, er ikke for længe siden trykt. Men ach, naar Amors Griller kommer et Menneske først i Hovedet, saa maa Philosophia ligge sub scamno. Naar Veneris Søn, jeg mener Cupido, faaer Plads i en Philosophi Hierte, gaaer Minerva, som ogsaa apud Poëtas kaldes Pallas, fløyten. Jeg er nu til min egen Ulykke & etiam maximo Reipublicæ literariæ detrimento troffen af Cupidinis Pile. Ach, Jomfrue Lucilia! ulyksalig var den Stund, jeg først fik dig at see; du har betaget mig al min Roelighed, du er det Objectum, som nu alleene staaer mig for Øynene, saa jeg har ingen Tanke eller Lyst mere til mine Studeringer. Al min Lyst er kun at reyse ene ud paa Landet og gaae i en Skov at sukke og klage mig for Træerne efter de gamle Hyrders Maade.

Jens. Hvad svarer da Træerne?

Stygotius. Hold Munden, din Giek! De svarer mig det samme, som de svarede Hyrderne.

Jens. Ey, Herre, tag ikke saadan afsted! Der er jo ingen Fæstning saa stærk nu omstunder, der jo lar sig indtage. Det er jo ingen Lucretia, ingen Nonne, I er bleven forlibt udi, men en Jomfrue, som maaskee er lige saa tam som en anden. Jeg har ikke den Lykke at kiende hende; men jeg kand tænke, hun er et Menneske.

Stygotius. Jeg kunde vel have Forhaabning, Jens! hvis Jacob Tyboe, en Officeer, var ikke min Rival; sed hinc illæ lacrymæ, det er Ulykken. Han fører sig bedre op og har flere Penge end jeg. Jeg vil aabenbare dig den hele Sag. Jeg er nyelig bleven forlibt i en Jomfrue, den samme har en Kammer-Pige, som har saa meget at sige hos Jomfruen. Hun er Uden-Verket, som skal bestormes, førend man kand komme til Fæstningen, hvilket ikke fleer uden med aureis & argenteis armis, det er, med Guld og Penge. Een Dag synes hun at være paa min Side; men en anden Dag vender hun mig Ryggen, og da kand jeg tænke, hun har ladet sig smørre af Tyboe. Hendes Moder ballancerer mellem os begge. Gak du kun dit Ærende, Jens! Der seer jeg Jesper komme, som har sin Gang udi Tyboes Huus. Den Karl har ret Godhed for mig; thi hvor meget Got han end nyder i Tyboes Huus, saa har jeg dog merket tit, at han er meer min Ven end hans.

Jesper. Serviteur, Hr. Magister; Det er mig kiært, at jeg finder ham. Hvor gaaer det nu med hans Kiærlighed?

Stygotius. Ja, hvorledes skulde det gaae, Monsr. Jesper? I veed vel selv, at min Rival har bedre Evne til at smørre Madem. Pernille end jeg. Men hvorledes gaaer det nu Von Tyboe?

Jesper. Den Nar! Jeg kand forsikkre Hr. Magister, at jeg fortiener dyrt nok de Smaußer, jeg nyder hos ham; thi jeg hører saa megen daarlig og forfængelig Snak, at jeg er færdig at sprekke. Ney, da er det anden Fornøyelse at omgaaes slige Mænd som Hr. Magister.

Stygotius. Min Leylighed er ikke at giøre Jer saa meget til Gode som hans.

Jesper. Hvad vil det sige? Naar jeg kun kand nyde lærde Folkes Omgiængelse, saa skytter jeg hverken om Mad eller Drikke. Hør, Herre, jeg har tænkt paa et Middel, hvorved vi kand giøre Jacob Tyboe temmelig sort hos Jomfrue Lucilia.

Stygotius. Hvad er det for et Middel?

Jesper. Nu hørte jeg nyelig Tyboes Tiener fortælle, at hans Herre vil stikke Jomfruen nogle Lykønsknings-Vers i Dag, som er hendes Navne-Dag.

Stygotius. Er det mueligt?

Jesper. Nu veed I vel, at Tyboe er en Hest og kand ikke skrive sit Navn paa Prosa engang, langt mindre paa Vers, og derfor har han stikket sin Tienere at oplede ham en Student, der for Penge kand smede nogen Vers sammen for ham.

Stygotius. Men hvad vil alt dette sige?

Jesper. Nu vilde jeg, at vi kunde faae en ubekiendt til at giøre nogle galne Vers for ham, som skulde støde Jomfruen for Hovedet. Verset skal giøres paa et Sprog, som han ikke forstaaer.

Stygotius. Hvor skal vi faae en til at agere Poet?

Jesper. Jeg vilde gierne giøre det, dersom Tieneren ikke kiendte mig. Vil Hr. Magister ikke selv tage sig det paa?

Stygotius. Jeg faaer nok heller at en anden

giorde det; thi jeg har giort min Eed ikke at giore noget, som er Philosophien uanstændigt. Men der kommer min gode Ven Petronius. Han er et lystigt Hoved; man kand ingen bedre faae dertil.

Scen. 7.

Stygotius. Jesper. Petronius.

Stygotius. Domine Frater! vi har et Puds fore at spille en Tiener, som kommer ud fra dette Vertshuus. Han vil have Vers giort for sin Herre til Jomfrue Lucilia, som I kiender. Vil I give Jer ud for Poet og giøre hym nogle galne Vers, som kand spilde hans Credit?

Petronius. Alle saadanne Pudser gior jeg med Plaisier.

Jesper. Der kommer han, tag nu fat paa ham; vi løber imidlertiid til Side.

Scen. 8.

Peer. Petronius.

Peer. Det er en forbandet Vey at gaae i saadan Slud herfra til Aabenraae. De hundsvotske Poeter maatte boe midt udi Byen som andre Kræmmere, der have noget at sælge. De maaskee boer ved Volden, at de kand see det Grønne om Sommeren.

Petronius. Nu maa jeg frem og møde ham paa Halvveyen. Gaaer og spadserer som en, der grunder stærkt.

Peer. Hvad mon dette være for en? Enten er han gal, eller er det en Poet.

Petronius. Omnia (Dactylus) conan (Spondæus) . . . .

Peer. Monsieur, er han ikke . . . .

Petronius. dodoci (Dactylus) lis so (Spondæus) . . . .

Peer. Monsieur, er han ikke . . . .

Petronius. lertia (Dactylus) vincit (Spondæus) . . . .

Peer. Er han ikke Poet Monsieur? Hervaa faaer Peer et voldigt Ørefigen og begynder at raabe: Hvi slaaer I mig? Jeg gior Eder jo intet Ont.

Petronius. Om Forladelse! jeg giorde det i Tanker. Naar en kommer og taler til mig i mine Concepter, faaer han Hug; dervaa skal man kiende en ret Poet.

Peer. I maa være Poet eller Prophet, saa skal I byre nok betale det Slag. En fattig Tiener haver og Ret.

Petronius. Ey, Snak, har du ikke hort Tale om Licentia poëtica?

Peer. Den Hore kiender jeg ikke?

Petronius. Har du ikke hort, at Poeter have vis Frihed ved alle Love?

Peer. Udi hvilket Capitel udi Loven staaer det?

Petronius. I det Capitel om Poeter.

Peer. Det er best, jeg bliver ved denne; maaskee jeg kand faae to Ørefigen af den udi Aabenraae, efterdi han er den beste Poet i Byen. Monsieur, jeg vil have nogle Vers giort i en Hast; hvordan er Prisen nu efter Torve-Kiob.

Petronius. Hvad Slags Vers vil du have? Franske eller Danske, Tydske, Italianske, Spanske, Græske, Moscovitiske, Elamitiske, Mesopotamiske, Latinske, Sverinske eller Lybske?

Peer. Om Forladelse, min Herre, jeg havde min Hat paa. Jeg vidste ikke, at han var saa lærd. Jeg vilde ydmygst bede om nogle Franske Vers for Penge og gode Ord.

Petronius. Vil du have heroiske, satyriske, panegyriske, lyriske, saphiske, spagyriske, dromedariske, malebariske &c. &c.?

Peer. Hr. Doctor passer det nok selv best. De skal skikkes til en, som heder Lucilia og boer her, men flytter tilkommende Michelsdag.

Petronius. Det gior intet til Sagen. Vil du have dem lange eller korte?

Peer. Ja, min Herre veed best, hvormange Alne der gaaer til et Lykønskning-Vers.

Petronius. Man sælger dem ikke udi Alne-Tal. Ellers skal du faae et, som paa mine Ord er godt, men med Condition, at du viser det til ingen anden Poet; thi ligesom en Klædning aldrig bliver roeset af en fremmed Skrædder, saa bliver ey heller et Vers roeset af anden Poet. Jeg har selv og, mellem os at sige, en Rem af Huden; thi om man stod med Svøben over mit Hoved, kunde man ikke faae mig til at roese det beste Vers i Verden. Det var vist paa Fransk, du vilde have det Vers. Tar sin Blyant-Pen og skriver paa et Stykke Papiir.

Peer. Vær saa god at læse det for mig.

Petronius. Mater tua lena est, tu meretrix, ancilla prostibulum.

Peer. Det er, min Troe, et deyligt Vers; men det er noget kort.

Petronius. Derudi bestaaer meest Konsten, nemlig udi faae Ord at indslutte en stor Meening. Jeg er vis paa, Ovidius skulde ikke giøre det nettere.

Peer. Ovidius? Skrædderen i Aalborg? Han gior ingen gode Vers. Jeg vil forpligte mig til at giøre dem ligesaa gode.

Petronius. Ney, jeg meener den gamle Poet Ovidius.

Peer. Hvad skal dette Vers koste?

Petronius. Jeg giorde det for en anden ikke ringere end 2 Mark; men I skal have det for 28 ß. Thi du skalt agte, at Vers er dyrere end andet Skrift; thi Poesie er Gudernes Tungemaal.

Peer sagte. Mig synes, det maa heller hede Tiggernes Maal; thi alle de Poeter, jeg har kiendt, har været Staabere. Høyt. Ach, Hr. Doctor, naar I faaer 10 ß., saa troer jeg nok, det er betalt.

Petronius. Ja, du maa lægge 2 Skilling til; jeg skriver ikke saa meget for Penge som for Honneur.

Peer. Der haver I dem.

Petronius. Adieu!

Peer. Servitør!

Scen. 9.

Peer alleene.

Det er underligt Slags Folk disse Poeter. Om en anden ærlig Mand giver et Ørefigen udi Tanker, trækker man ham til Daare-Kisten, men



hos dem er saadant Tegn til Lærdom og Dygtighed. Ellers fik jeg det Vers for got Kiøb. De Folk maa have nogen Frihed, efterdi de ere saa lidet interesserede; thi hvad er dog 12 ß. for saadan lærd Mand? Jeg forstaaer ikke Verset, men kand dog see, at det er altiid sine Penge værd. Nu skal jeg bilde min Hosbond ind, at jeg har givet 2 Rigsdaler derfor, saa vinder jeg ved dette Ærende 11 Mark og 4 ß. Jeg haver kun liden vis Løn, maa derfor nære mig redelig ved Commissioner. Mangen brav Mand føder Kone og Børn derved udi Kiøbenhavn! thi hvoraf skulde de gode Folk ellers leve? Hvis jeg kunde flattere, som Jesper giør for min Herre, kunde jeg have de Smaußer og de Foræringer, som han faaer. Jeg skulde ikke roese mig selv; men jeg er en ærlig Karl, der ikke kand sige andet, end jeg meener. Naar min Hosbond begynder at tale om sin Manddom i den Brabandske Kriig, tier Peer gandske stil; thi jeg veed, han har aldrig været paa den anden Side af Belt, end sige udi Braband, som ligger nogle tusinde Mile herfra. Ney, Ærlighed varer dog længst; det heder hos mig, som Hollænderne siger: Thue das Recht nicht, und fly den Teuffel. Kunde jeg saa vel Tydsk, som jeg kand Hollandsk, var Peer anden Mand, end han er; thi jeg haver tit hørt Alexander Skolemester sige: Hvo der kand Tydsk og haver nogle Mibler dertil, kand reyse hele Europia igiennem. Men Fanden er udi dette DER, DU, DAS, det kand man alleene fast i 14 Dage ikke lære. *Gaaer bort.*

ACTUS II.

Scen. 1.

Tyboe. Jesper.

Tyboe. Ja, det var endnu intet, Jesper! mod den Brabands Beleyring at regne, da jeg stod paa Muren alleene udi to Timer og sloges med den hele Guarnison. Jeg saae mig om adskillige Gange, ventende, der skulde nogen komme mig til Hielp, men hverken Peer eller Poul torde driste sig til at følge mig efter.

Jesper. Det gik mig ogsaa underlig for 2 Aar siden: Jeg slog 400 Mænd alleene paa Flugten og havde alt Anføreren i mine Hænder; men ret som jeg vilde hugge Hovedet af ham, kom en og vækkede mig op. Ja, hvad staaer jeg og snakker? Det kommer ikke herved; thi Herren giorde det vaagende. Ach, Hr. von Tyboe! man haver ikke holdet det nødigt at følge efter; I var jo capabel at tage Byen ind alleene.

Tyboe. Jeg veed ikke, hvad deres Tanke var; men det veed jeg, at Jacob Tyboe og jeg maatte tage den hele Armee paa sin Samvittighed. Det var min Lykke, at jeg havde Ryggen fri mod en Kirke-Muur, som stod paa Volden.

Jesper. Jeg veed det nok. Man kalder den endnu Tyboes Kirke-Gaard af de mange Døde, som Herren sammesteds da opoffrede.

Tyboe. *Ney, gør man det, Jesper?* Ja det maatte vel kaldes Kirke-Gaard. Jeg havde som en Skantze om mig af lutter døde Kropper. Den haardeste Hals, jeg havde at bestille med, var en af Herren-Staterne selv udi Holland, som jeg kunde kiende paa hans Ridder-Baand; han slog fra sig som en ærlig Karl, det kand jeg sige paa hans Død.

Jesper. Han maaskee har kundet giøre sig haard, som mange desværr udi Holland giøre.

Tyboe. Ja, hvor haard han end var, saa maatte han dog omsider bide udi Græsset; thi jeg rammede ham engang her lige ved Navlen og hug ham tvert af som en Kaalstok. Han raabte 3 Gange, før han døde, paa sin Hollandsk: Mors, Mors, Mors. Derfor tør jeg endnu den Dag, i Dag er, ikke komme til Holland. Men hvor haver du hørt, at man kalder den Sted Tyboes Kirke-Gaard? Jeg hedte dog ikkun Jacob udi Brabands Beleyring.

Jesper. Ach Herre! jeg kand troe, man haver siden spurt, at Herren haver faaet det Navn. Skam faae Hollænderen han haver sine Spioner ude alle Vegne. Herren er kiendt af alle, skiønt Herren kiender kun faa. Jeg skal sige, hvorledes jeg fik det at vide. Jeg var udi Nummer 4 i Gaar Aftes, der sad Skipper Adrian, som er nyelig kommen fra Vlie, og pratede med nogle andre Kalfkoepers om sidste Brabands Beleyring. Han svoer mig til, at Herren heder endnu overalt udi Holland den Brabandske Jacob.

Tyboe. Ja, jeg troer nok, man kiender mig overalt udi Holland, saavel af den Beleyring som af det store Slag, som stod ved Amsterdam, da jeg nedlagde med min egen Haand over 600.

Jesper. Ach, Herren maatte nok sætte et 0 til.

Tyboe. Det maa andre heller giøre. Jeg haver, mafoi, aldrig spurt efter Tallet. Det kom Jacob von Tyboe i de Tider ikke an paa et Hundrede mere eller mindre. Jeg kand ikke begribe, hvor min Palast kunde holde det saalænge ud.

Jesper. Ach, Herren kunde slaae Folk ihiel med en Pennefiær. Det kommer ikke an paa Pallasten, men paa dens Hænder, som føre den. Jeg har læset i en gammel Kronike om Alexander Magnus, at han kunde hugge Hovedet af paa den største Engelske Tyr med eet Hug. Da Nabochodonosor, udi hvis Tieneste Alexander var Rigens Marsk, fik dette at høre, bad han Alexander laane sig hans Sabel og vilde forsøge, om han kunde giøre det samme; men det slog ham feyl. Nabochodonosor blev derover vreed og sagde: Das ist jo die rechte Sabel nicht, Hr. General! Hvortil General Alexander svarede: Jeg laante Eders Keyserlige Majestæt min Sabel, men ikke mine Arme.

Tyboe. Jeg hører, du est studeret, Jesper! Hvor haver du læst saadant?

Jesper. Udi Arent Hvitfelds Kronike.

Tyboe. Jeg meente ellers, at Mester Mons Wingaard havde beskrevet den Historie; den Bog haver jeg læset sexten Gange, ja sexten Gange til og ført mig den til Nytte udi adskillige Kriger. Samme Mester Mons maa have været en stor General og Stats-Mand selv, ellers kunde han umuelig have skrevet saa udførligt om saadant. Men apropos, Jesper!

har du hørt, hvordan jeg pudsede Jacob Christoffersen i Gaar? Han vilde skiemte med mig over Bordet og spurte, om jeg kaldte mig ogsaa Jacob von Tyboe om Vinteren, naar Dagene ere korte

Jesper. Det var en forbandet bristig Skiemt imod saadan Mand, som Herren er.

Tyboe. Ney, du skal høre, hvordan jeg svarede ham. Jeg sagde høyt, saa det hele Compagnie hørte derpaa: Monsr. Christoffersen, J er, mafoi, en Nar!

Jesper. Ha, ha, ha! Herren haver en Engle-Tunge at tale med. Hvad sagde de andre dertil?

Tyboe. De loe alle, som de maatte sprekke. Sær Frantz Frantzen, som sagde: Jacob von Tyeboe fattes aldrig paa Svar. Men jeg maa hen at høre, om min Tiener Peer er kommen med Besteeb tilbage. Jeg skikkede ham til en Poet efter nogle Vers til Jomfrue Lucilia, unter uns gesagt.

Jesper. Der er han vist.

Scen. 2.

Von Tyboe. Peer. Jesper.

Tyboe. Hør, Peer, fik du Verset?

Peer. Ja Hosbond! men det kostede meget.

Tyboe. Ey, du Slyngel! kand jeg ikke engang faae det Ord Herre indprentet i dit Dummer-Hoved? Jeg har aldrig nogen Tiid havt dummere Tienere. Da vover jeg Christoff, min gamle Tydske Tiener; er ist mehr pulirt.

Peer. Om Forladelse, jeg erindrer Herren, at han kalder mig da ogsaa Lakey.

Tyboe. Det holder jeg af, Peer! at du haver Ambition. Du har Ret, du est Lakey. Men hvad kostede Verset?

Peer. Bagatelle, ikkun 2 Rigsdaler.

Tyboe. Lad mig see det. 2 Rigsdaler for een Linie? Er det ikke uforskammet Jesper?

Jesper. Ey, Peer, du har ladet dig tage ved Næsen.

Peer. Det maa vi Poeter forstaae. Jo kortere et Vers er, jo dyrere. Det er giort af Poeten udi Aabenraae, en Mand, som føder Kone og Børn alleene med sine Vers. Han kan giøre Vers, som er kun eet Ord lange; men vil man have det saa kort, saa kand Fanden ikke veye ham op med Penge.

Jesper. Ha, ha, ha, hi, ha, ha!

Tyboe. Hvoraf leer du, Jesper?

Jesper. Jeg leer endnu af det Svar, Herren gav til Jacob Christoffersen. Hvordan var det? Jeg har glemt det igien.

Tyboe. Det var saadan: Monsr. Christoffersen, J er, mafoi, en Nar!

Jesper. Ha, ha, ha! Jeg maa bekiende, at Herren er uden Lige.

Tyboe. Hør, Peer, kand du forsikkre mig om, at Verset er got? Du spurte ham vel selv derom?

Peer. Ey, Herre, saadanne Folk tør man ikke spørge, om deres Arbeyde er got; saadanne Mestere ere korte for Hovedet.

Tyboe. Men Jesper, jeg er bange for, at hun faaer vide, at jeg ikke har giort Verset selv, saa har jeg kun Skam deraf.

Jesper. Ey, Herre! omendskiønt hun faaer de at vide, saa tænker hun kun saaledes: Hr. von Tyboe har maaskee været til Hove i Dag eller havt andre vigtige Forretninger og derfor brugt en af sine Clienter til at giøre et Vers, som han maaskee kunde have giort bedre selv.

Tyboe. Meener du, hun skulde have de Tanker om mig, Jesper?

Jesper. Hvad andet? Hvorfor skulde hun ikke have de samme Tanker om Herren som alle andre Mennesker? Herren er en Herre, som er beqvem til alle Ting. En, der i en Hast kand hitte paa saadanne Svar uden at betænke sig, som Herren gav Jacob Christoffersen, han er nok beqvem til andet ogsaa; thi jeg vil sige Herren: Eet er at svare vel, et andet er at give et got Svar, som man ikke har betænkt sig paa. Hvordan var det Svar? Nu har jeg forglemt det igien.

Tyboe. Det var saaledes: Monsr. Christoffersen, J er, mafoi, en Nar!

Jesper. Ha, ha, ha, ha, ha, ha! Gid Drolen splide Herren ad, hvor artig han er. Ha, ha, ha, hi, hi, ha, ha, ha . . .

Tyboe. Men meener du, Jesper! at jeg skulde kunde giøre Vers, om jeg vilde?

Jesper. Jeg er vis paa, at om Herren vilde giøre Vers, han skal ud alle de Poeter og Poetinder, som er i Byen; men det staaer saadan Mand som Herren ikke an at giøre Vers og at være Autor eller bemænge sig med noget, som lugter af Pedanterie. Jeg har hørt fortælle om en stor General udi Castilien eller Brasilien (Jeg troer, han hedte Holophernes), hvilken, da han blev adspurt, hvem han holdt for den største Poet, svarede han: Den holder jeg for den største General, den for den største Admiral og den for den største Statsmand. Hvormed han gav tilkiende, at det var for ringe for ham som en Officeer at dømme om Poeter.

Tyboe. Jeg giorde dog forgangen et Vers, unter uns gesagt.

Jesper. Ach, Herre, lad mig høre det!

Tyboe. Jeg er bange, unter uns gesagt, det kommer ud, og jeg kunde derover komme til at høre ilde udi Armeen saasom den, der bemængede mig med Pedanterie.

Jesper. Det skal, min Troe, ikke komme af min Mund til nogen Siæl.

Tyboe. Peer, gak til Side lidt! vi taler noget, som du ikke maa høre. Verset var saadant:

Til Jomfrue Lucilia.

Lucilia, min smukke Dukke,
Mit Hiertes Fryd, Trompet og Herpukke!
Din Deylighed giort haver mig til Coujon
Og indtaget med Storm mit Hiertes Bastion.
Dine Øyens Bajenet og Musqvet mig haver saaret
Og mit Sind bedaaret,
Ja giort mig til Nar.

Saa vidt var jeg kommen; men jeg fattes det sidste Vers, som jeg ikke har faaet Stunder at giøre til. Det skal endes paa ar, det veed jeg nok.

Jesper. Hvor længe var Herren om at giøre de Vers?

Tyboe. Jeg kand svare, ikke mere end en

halv Time eller i det høyeste 3 Qvarteer, unter uns gesagt.

Jesper. Ey, det er forskrekkeligt: i en halv Time slige Vers, og i det ene Vers er endnu to Riim, Bajenet og Musqvet; nu, det bekiender jeg, det kalder jeg Naturalier. Var det ikke saadan? *Repeterer det samme.* Ach, kunde Herren hitte paa et Riim til det sidste Vers, vilde jeg give en Daler til det. Ja giort mig til Nar. Kunde man ikke slutte det saaledes: Ich will ein Hundsvot seyn, ob es nicht ist wahr?

Tyboe. Det er got nok, Jesper! men jeg vilde gierne have hittet selv derpaa; nu kand jeg ikke lide det, eftersom du hialp mig derudi. Jeg vil derfor ikke have det paa den Maade, men heller saaledes kortere: Ich bin ein Carnali, ist es nicht wahr.

Jesper. Ja det falder langt bedre, Herre!

Tyboe. Jesper! med alle disse Qvaliteter, som jeg besidder, er det ikke da ubegribeligt, at en lumpen Pedant, en Per Caudi skal understaae sig at være min Rival?

Jesper. Han maa være gal i Hovedet, Herre! hans Studeringer maa have giort ham rasende; thi først er Herren saa deylig som nogen Mands-Person nuomstunder, og jeg tør sige uden at flattere, hvilket ikke gierne er min Maade, at Herrens Lige ikke udi Legemets Skiønhed har været siden hans Durchleuchtighed Printz Absalons Tiid, unter uns gesagt.

Tyboe *tar lidt paa Hatten.* Din Tienere, Jesper Du skal have Tak for de gode Tanker, du har om mig. Det staaer mig ikke an at roese mig selv, jeg lar heller andre giøre det; men synes dig ikke, Jesper! at jeg har tilligemed noget Majestætisk i mit Ansigt, saa det kand indjage Skrek og Kiærlighed paa eengang? Ney ret Alvor?

Jesper. Alt det kand intet Menneske disputere Herren. Man skulde tænke, en Love havde været Herrens Far og et Faar Herrens Moer, saadant Ansigt har Herren, fuld af Mildhed og Majestæt.

Tyboe. Din Tiener, Jesper! Jeg takker.

Jesper. For det andet er Herren en Herre, der formedelst sin Manddom og Striidbarhed har indlagt saadan Ære, at Herrens Fiender maa skielve, naar de alleene høre Herrens Navn; thi Herrens hele Legeme er intet uden Fyr og Flamme, saa jeg troer, at om man dyppede Pinder i Herrens Blod, bleve de strax til Svovel-Stikker.

Tyboe. Din Tiener, Jesper! Ich sage Dank.

Jesper. For det tredie saa har Herren Forstand som en Engel.

Tyboe. Din Tiener, Jesper!

Jesper. For det fierde saa har Herren saadanne angeneme og artige Manerer, at omendskiønt Herren ikke var saa kiøn, som han er, saa maatte dog Fruentimmer strax blive forlibt i Herren. Jeg har hundrede Gange merket det udi Selskabe, at saa snart et Fruentimmer blir Herren vaer, blir hun strax maalløs og sukker, saa Hiertet maa gaae af Livet.

Tyboe. Din Tienere, Jesper! men har du merket det?

Jesper. Ikke eengang, men hundrede Gange. Kand Herren ikke erindre forgangen til Bryllupet, da Herren dantzede, hvilken Smilen og Hviskten der strax blev mellem Fruentimmeret? Der blev ikke talt saa meget om nogen af alle de andre, der dantzede.

Tyboe. Jeg har dog aldrig lært at dantze; det er puur Naturalier.

Jesper. Ach, vil Herren giøre en Menuet-Tour? Der er ingen Ting, jeg har større Behag i at see. *Tyboe dantzer meget bondagtig, og Jesper giør Grimacer, naar han vender sig om. Jesper klapper med Hænderne.*

Tyboe. Jeg har, masoi, dog aldrig lært at dantze.

Jesper. Ach, Herre, tal ikke om Naturens Gaver!

Tyboe. Men i Fægte-Konsten troer jeg, at jeg neppe har min Lige. Kom, forsøg lidt at fægte med mig, alleene med Hænderne. Hvor vil du nu have Stødet? enten for Hiertet eller udi Armen?

Jesper. For Hiertet; men Herren maa ikke støde stærkt. *Vender sig om udi Stødet som af Frygt, og Tyboe støder ham i Rumpen, saa at han falder om.* Hillemænd, saa gaaer det, naar man vil skiemte med sin Overmand.

Tyboe. Ha, ha, ha, ha, ha, ha! Lad os forsøge nok engang!

Jesper. Ney, Herre; det tiener ikke meer. Skulde jeg faae et saadant Hierte-Stød til, kom jeg til at giore mit Testamente: thi Herren støder for haardt, saasom Herren ikke kiender sin Styrke.

Tyboe. Jesper, hvad synes dig om min Taille?

Jesper. Det er noget Forunderligt at see paa Herrens Taille; der kand ingen Skrædder her i Byen have bedre Taille. *Han hoster.*

Tyboe. Hvad siger du? en Skrædder?

Jesper. Jeg fik ikke udtalt, Herre! Jeg vil sige: Ingen Skrædder her i Byen kand have bedre Taille *hoster igien* at giore Klæder efter.

Tyboe. Deri har du Ret; thi forgangen Dag skieldte en af mine Kammerater paa min Skrædder, fordi han giorde ikke hans Klæder saa vel som mine; da svarede han: Min Herre, I har ikke Von Tyboes Taille. Derfor maa jeg underkiøbe Folk at laste min Skabning i Byen, at jeg kand sommetider have Roe for Fruentimmer.

Jesper. Vil ikke Herren vende sig om? Ach, det er forunderligt, Herren seer ud bag til, ligesom han var giort efter Bimmelskaftet. Herrens Rumpe er Amager Torv Faldet i Ryggen Bimmelskaftet.

Tyboe. Det er en underlig Lignelse.

Jesper. Ja, Herre, saadan skal en ret Herres Ryg gaae.

Tyboe. Jesper, du har nu omgaaet med mig saalænge, men veedst dog ikke alle mine Qvaliteter; thi jeg er ikke af de Folk, der taler noget til min Berømmelse. Jeg troer, jeg aldrig har sagt dig nogen Tiid, at jeg forstaaer over 10 Sprog. Jeg kand for Exempel sige dig paa 10 Slags Maal de Ord: Jeg maa lave mig til. Det heder paa Svensk: Jag musten lage mæg til. Paa Norsk: Eg maa lage meg til. Paa

Tydsk: Ame lame til. Paa Fransk: Allons. Paa Italiensk: Franco. Paa Tydsk: Ich muß mir zu lassen.

Jesper. Ach, Herren maa takke sine Forældre i deres Grav, der har lært saa meget i sin Ungdom.

Tyboe. Men det er meest underligt hos mig, at med alle disse Qvaliteter er jeg dog ikke den Herre, der berømmer mig selv af noget, og med al min Tapperhed er jeg heller from end streng i mit Huus; thi jeg kand sværge paa, at jeg min Livs-Tiid ikke 20 Gange har slaget mine Tieneste-Piger; jeg har i det høyeste ikke pryglet ihiel meer end 6 Lakeyer. Derfor skulde det fortryde mig, om Jomfrue Lucilia præfereret en Per Caudi for saadan Mand som jeg; thi jeg tør sige, at man skulde kunde meublere 10 Hospitaler med Fruentimmer, som er creperet og har faaet Guulsot over min Kaaldsindighed; og dog alligevel tør saadan Slyngel . . . Gid jeg havde ham her, jeg skulde myrde ham, jeg skulde knuse ham, jeg skulde rive ham i tusind Stykker. Potzslapperment tetebleue! Hu . . i, hvor est Pedantus Pedanta Pedantum? Træk ud, Carnali! *Han trækker in Kaarde ud, Jesper falder paa Knæe og skielver.* See, Jesper, er det dig? Jeg er forblindet af lutter Couragie.

Jesper. Ach, Herre, spar mit Liv!

Tyboe. Stat kun op igien; jeg elsker dig alt for meget dertil, at jeg skulde bruge min Styrke mod dig.

Jesper. Herren tog mig for Magisteren.

Tyboe. Das ist wahr. Ich kann enragiren, naar jeg tænker paa den Karl. *Fløyter efter Peer.*

Peer. Herre!

Tyboe. Flye mig Verset. Min Tydske Tiener Christoff skal bringe det til Jomfruen siden. Jeg maa først hen og eqvipere mig; thi jeg vil hen og aflegge en Visite hos Jomfruen efter den Aftale, jeg har giort med Pernille.

— ——

ACTUS III.

Scen. 1.

Leonora. Pernille.

Leonora. Hør, Pernille, dersom jeg fornemmer, at du lader Monsieur Leonard herind udi Huset, skal du ikke blive en Time i mit Brod.

Pernille. Men, min kiære Madame, om han practiserer sig herind, hvad kand jeg giore dertil?

Leonora. Har du ellers fornummet, at han har nogen Gang her i min Fraværelse?

Pernille. Ney, ikke det, jeg har fornummet.

Leonora. Meener du, at jeg kand faae hende til at elske enten Von Tyboe eller Stygotius?

Pernille. Det er, min Troe, begge to Personer, som ikke er værd at kaste med Nakken ad. Den ene er vel noget naragtig og den anden pedantisk; men for Resten er de de artigste Mennesker her i Staden, thi de har Penge som Græs.

Leonora. Ja, ja, du skiemter. Pernille! men naar vi anseer vores Tilstand, saa maa vi virkelig holde den for den Beste, der har meest Penge. Kand Leonard føde Lucilia og mig med sine tørre Meriter?

Pernille. Han maa føde Fanden.

Leonora. Jeg meener det samme. Vilde hans Farbroer legge sig til at døe, saa negter jeg ikke, at jeg jo præfererede ham for de andre. Men det er saa langt at vente efter. Midlertiid kunde vi omkomme af Armod.

Pernille. Ja, hvad andet? Man siger, at medens Græsset groer, døer Koen.

Leonora. Hun maa vælge til sin Ægte-Fælle en af de tvende, enten Stygotius eller Von Tyboe; thi de ere begge udi Stand at kunne forsørge baade mig og min Dotter. Den største Tieneste, du kand giøre mig, Pernille, er at tale til deres Beste.

Pernille. Jeg har mare ikke Aarsag til andet; thi de har beviset mig begge stor Hoflighed.

Leonora. Hvem holder du da meest af?

Pernille. Jeg holder meget af dem begge; men jeg giver dog i visse Maader Fortrin til Tyboe, thi ingen Doctor kand elske en Feber saa høyt, som jeg elsker ham, thi foruden at det er en raisonabel Mand, saa er jeg naturlig portered for røde Klæder. Mit Hierte spiller i mit Liv, naar jeg seer de Plumager, han har paa sin Hat. Jeg har raabet ham, at saasom det er Jomfruens Navne-Dag i Dag, han skulde skikke hende nogle smukke Vers.

Leonora. Det har du giort vel udi. Jeg vil ellers ikke tvinge hende meer til den ene end til den anden! men en af dem skal hun have, om hun blev gal. Men der kommer hun. Jeg maa gaae lidt ind; see til, at du midlertiid kand holde hende udi god Tone!

Scen. 2.

Lucilia. Pernille.

Lucilia. Min søde Pernille, synes du, jeg er smukkere, naar jeg er snøret, end naar jeg gaaer i min Adrienne?

Pernille. Min Allerkiæreste, I er aldrig smukkere, end naar I ikke er snøred; jeg ligner en snøred Jomfrue ved en smuk Have, men en usnøred ved en angenem Skov eller Lund. Der er en konstig, men her en naturlig Skiønhed. Men, min kiære Jomfrue, hvad hielper ens Skiønhed, naar man ikke veed at føre sig den til Nytte? Jeg veed ikke, hvorfor Jomfruen pynter sig, uden for at behage sig selv. Hvis ingen unge Karle vare til, gav jeg strax min Sminke-Flaske, Skiønnings-Plaster-Æske og Pudder-Dose Afskeed. Jeg toede, min Troe, ikke mine Fødder udi Rosen-Vand, jeg reducerede min Balsombøsse og smurte ikke min Hals med Desmer for at behage mig selv. Jeg kand erindre, da jeg gik udi mit siette Aar og endda havde min Jomfruedom, at jeg ogsaa havde de Feyl. Men siden jeg er kommen til Alder og Skiønsomhed, haver jeg intet giort uden i vis Henseende; ja jeg forlod strax Dukketøy for at legge mig efter det, som var meer solide.

Lucilia. Ey, saa skal man da pynte sig for unge Karle? Det er ikke ret smukt.

Pernille. Det maa være smukt eller ikke, saa er det dog nyttigt. Jeg har ikke befundet mig ilde derefter; i det ringeste haver jeg havt min Umage og Omkostning betalt.

Lucilia. Hvorledes Umagen betalt, om man pynter sig for andre?

Pernille. I er en lille Taabenakke, min Hierte, i Kiærligheds-Sager og, som jeg hører, meget ilde opdragen. Jeg troer, mangen Bonde-Pige er langt lærdere og artigere; man skulde forsvære, at I var kommen af saa got Folk. Jeg er ikkun en ringe Forpagters Dotter paa Landet, men forstod de Sager paa mine Fingre, da jeg var 7 Aar gammel, hvorfor jeg takker mine kiære Forældre udi deres Grav. De efterlode mig ingen Arvedeel, men en god Optugtelse. Hvor meener I vel det Guld-Armbaand er kommen fra, den Kiæde, den Tobaks-Dose, det Portrait? Mon jeg har arvet det? Ney, Tak! Jeg har forhvervet det alt ved min Fliid og Bindstibelighed.

Lucilia. Det er got for Eder; men jeg kand ikke begribe, hvori det bestaaer.

Pernille. I er, min Hierte, lige saa taabelig, som I er kiøn; jeg troer, at om jeg sagde Jer alting reent ud og uden Falbelader, saa begreb I det endda ikke.

Lucilia. Ey, Pernille, dersom I bliver ved at tale saadan, vil jeg ingen Omgiængelse meer have med Eder.

Pernille. Den maa aldeles ikke kaldes Menneske, som ingen Kiærlighed finder hos sig, der ikke bevæges af forlibte Personers Suk og Graad. See til alle andre Mennesker, see til Dyr, see til Fugle, ja Orme selv, Naturen haver indprentet Kiærlighed udi alting; jeg troer, om Træer og Planter selv kunde tale, de skulde sige: Vi elske ogsaa. I alleene er derudi som en ubevægelig død Støtte, som en Kampesteen; I haver hørt uden Bevægelse tvende forlibte Personers Klagemaal. Jeg haver ingen Interesse udi at recommendere deres Sag; hvad jeg gior, er af christen Medlidenhed, thi jeg haver hørt slige desperate Ord af deres Mund, saa Haarene have reyset sig paa mig. Hvad om de styrte sig selv i Ulykke? Hvad om de tage sig selv af Dage? Vil det ikke nagge Eders Samvittighed, saalænge I lever?

Lucilia. Hor, Pernille, jeg vil aldrig føre nogen Mands-Person i Fristelse eller giore gode Miner uden til den, jeg elsker; og som jeg ikke kand eller bør fæste mit Hierte til meer end een, saa kand og bør jeg ikke heller giore gode Miner til meer end een af dem.

Pernille. Ach, man maa sprekke af Harme, naar man hører saadant.

Lucilia. Her er 3de Personer, som sukker efter mig og søger at vinde min Kiærlighed. Den ene, nemlig Leonard, staaer mig an; men de andre to kand jeg ikke lide for min Død.

Pernille. Ach, Himmel, hvilken underlig Snak! Just den, som I elsker, er en Vederstyggelighed i mine Øyne.

Lucilia. Jeg har gandske andre Tanker.

Pernille. De andre to derimod ere de skikkeligste Personer, som jeg kiender. Vil I ikke elske dem for deres egne Qvaliteter, saa elsk dem for min Skyld.

Lucilia. Men hvorfor taler du saa meget for disse 2de Personer? Det lader, ligesom du har nogen Interesse derunder.

Pernille. I maa ikke have de Tanker om mig, Jomfrue! Jeg har aldrig giort noget for Interesses Skyld; saa tit jeg i min Ungdom har tient Mandsfolk, har jeg giort det af puur Medlidenhed. Hvorvel jeg kand ikke negte, at naar nogen har siden villet bevise mig Hoflighed for saadan troe Tieneste, jeg jo har taget med en god Samvittighed, hvilket ingen kand laste mere hos mig end hos redelige Dommere og Bestillings-Mænd, hvilke aldrig tage Penge for at see igiennem Fingre med Folk og dømme dem til Villie, førend de først har beviist saadan Tieneste, og da kand de med god Samvittighed siden tage, hvad dem bydes. Saaledes har jeg tient Mandfolk i min Ungdom, saalænge jeg kunde, og nu, saasom Aarene tar til, og jeg ikke selv kand bevise dem meer Tieneste, søger jeg at bevæge andre dertil. Jeg siger dette endnu eengang for alle, Jomfrue, at dersom I vil ikke i det ringeste giore disse 2de Personer gode Miner, saa blir jeg, min Troe, Jer Uven: thi jeg kand sværge, Jomfrue! at jeg gior det ikke i Henseende til nogen Fordeel, men af puur Medlidenhed, som er en Arve-Dyd hos mig, thi ligeledes var min Moer, min Beste- og Olde-Moer. Men der kommer hendes Mamma.

Scen. 3.

Leonora. Lucilia. Pernille.

Leonora. Hor, min Dotter; du veedst, at jeg har elsket dig saa høyt, som nogen Moer har kundet elske sit Barn; hvorfore jeg ogsaa alle Dage arbeyder paa at faae dig vel forsyned. Her er tvende Personer, som baade jeg og du kand blive lykkelig med. Jeg vil ikke tvinge dig til nogen af dem; thi omendskiønt den ene kand være meer bemidlet end den anden, saa dog skal det staae dig frit for at udvælge, hvilken af de tvende som staaer dig meest an.

Lucilia. Hvilke Personer er det?

Leonora. Stygotius og Von Tyboe.

Lucilia. Ach, Mamma, jeg vil heller leve ugift end binde mig til nogen af dem; thi først ere de de viderligste Personer for mine Øyne, for det andet har jeg fæstet mit Hierte til Monsieur Leonard.

Leonora. Leonard? Det er, min Troe, et herligt Partie for en, der har Lyst at omkomme af Armod. Troe mig, min Dotter, at naar der ingen Velstand er udi Ægteskab, saa er der heller ingen bestandig Kiærlighed. Unge Mennesker synes vel: Ach, kunde du faae den eller den, hvor lykkelig vilde du da ikke være! De ere og lykkelige i Begyndelsen; men saa snart Smal-Hans kommer i Huset, blir Kiærlighed forvandlet til Had og Bebreydelse, og den, som var en Absalon tilforn for os, stikker siden i Øynene som et Skabilken-Hoved. Derimod den, som vi ikke har kundet ansee uden med Væmmelse tilforn, skinner

siden i vore Øyen som en Adonis, saa ofte vi betragter den Velstand, han har sat os udi.

Lucilia. Men Monsieur Leonard har ogsaa Midler i Bente. Han skal jo arve sin Farbroder, som er en gammel Mand og er meget syg.

Leonora. Hvad han har i Bente, det har de andre udi Hænderne. Tilmed, omendskiønt hans Farbroder døde udi Dag eller Morgen, saa kommer han dog aldrig udi den Velstand, som de andre nu ere udi. Her hielper derfor ingen Snak, du skal bekvemme dig til at tage en af dem.

Lucilia. Ach, min hierte Moer!

Leonora. Jeg vil ikke høre et Ord mere. Jeg skal vise dig, hvad det har at betyde, at en Dotter sætter sig op mod sine Forældre. Men der kommer en Tiener. Hør, hvad hans Ærende er, Pernille!

Scen. 4.

Jens. Stygotius. Leonora. Lucilia. Pernille.

Jens. Min Herre lod formelde sin ydmygst Salutems Hilsen og lod fornemme, om det faldt Madamen og Jomfruen beleyligt, saa vilde han giøre dem den Ære at opvarte dem. Han er her udenfor.

Leonora. Han skal være os hiertelig velkommen. Vender sig til Lucilia. Dersom du giør ham en spodsk Mine, maa du være forsikkret om, min Dotter, at det skal gaae dig ilde.

Stygotius giør en pedantisk Compliment. Gaudio nec non lætitia salit cor meum. Mit Hierte hopper i mig af Glæde at see hende, min Dyd-elskende Matrone, samt hendes Dyd-zirede Jomfrue Dotter at være ved god Salutem. De Græker have et Proverbium eller Ordsprog: Cacu coracos cacon oon; men her heder det: Calu coracos calon oon. Thi af saadan herlig Stirpe eller Stamme, som hendes Matronskab er, kand ikke andet end pullulere eller udspire saadan nobel Qvist, som hendes jomfruelige Dydærdelhed, scilicet hendes kiære Dotter, er, udi hvis Dyd og Skiønhed er en vis occulta & qvidem plane magnetica, som støder mit Hiertets Jern til sig. (Madamen og Jomfruen forlader mig, at jeg ikke taler modo vulgari eller efter den almindelige Maade; thi ellers skulde jeg sige: en magnetisk Kraft, som trækker mit Hiertes Jern til sig. Thi det er en gandske udgiort Sag, at saadant ikke skeer per attractionem, men per impulsionem.)

Lucilia. Min Hr. Magister! jeg er ikke saa lykkelig, at jeg forstaaer det Ringeste af det, han siger.

Stygotius. Det reyser sig deraf, min smukke Jomfru! at hun ikke veed, hvad materia striata er. Men det er kun en parenthesis. At komme til Materien . . Ja . . Hør, Jane! hvor var det, jeg slap?

Jens. Det var om Magneten, Herre!

Stygotius. Rem acu teligisti. Det er sandt. Jeg siger, Jomfruens Dyd og Skiønhed er den Magnet, som trækker mit Hiertes Jern; det Hiul, som driver min Siæls Uhrverk; den Soel, den Varme, den materia subtilis, som alleene har været mægtig til at optøe og bringe i Bevægelse mit philosophiske Blods Iis, thi jeg, som tilforn, som Poeten siger Metamorphoseon lib. 2., havde et glaciali frigore pectus, maa nu raabe med Poeten igien ibidem: In flammas abeo, nunc uror pectore toto.

Pernille. Vil hans Vellærdhed ikke sidde ned? thi det tar paa Kræfterne at giøre saa mange Vers.

Stygotius. Gratias quam maximas ago!
De sætter sig alle ned foruden Pigen og Tieneren.

Leonora. Hvad got Nyt hører man nu her i Byen, Hr. Magister?

Stygotius. Man hører ikke uden det, som ont og forargeligt er.

Leonora. Synden tager altiid meer og meer Overhaand.

Stygotius. Og det Gode tager meer og meer af. Jeg kand sværge per Jovem, Madam! at der er skeet saadan Forandring her paa 10 Aar in re literaria, at jeg frygter for et Barbaries igien. Tilforn saae man ikke uden de lærdeste Dissertationer om rare Materier. Jeg veed, at Baccalaurei alleene kunde disputere 4 til 5 Gange om en rar Materie; men nu seer man ab ipsis Magistris ikke andet end nogle Theses paa 3 a 4 Blader. Jeg kand vise Madamen og Jomfruen Justi Matthiadis qvinq; dissertationes de veritate complexa sive enunciativa, og var han end ikke Baccalaureus engang. Men nu . . O tempora, o mores! Ignorantia tager saa til udi alting, at der findes nu omstunder gamle Academici, der ikke vide, hvor mange prædicamenta eller prædicabilia der er udi Logica. Ja, jeg kand give et Exempel paa saadant, som Madamen og Jomfruen skal forundre sig over. Jane, gak til Side lidt! Jeg har noget at sige, som du ikke maa høre. Jens gaaer ud, og Stygotius kontinuerer hviskende: Jeg hørte en Licentiatum selv publice in Cathedra confundere Ubi Prædicamentale og Ubi Transcendentale.

Pernille. Det var forskrekkeligt.

Stygotius hastig. Det maa hun vel sige, Mammesellel han lod jo tilkiende give, at han ikke vidste, hvad Forskiel der er mellem Logica og Metaphysica. Men lad os ikke tale meer om de Materier. Haarene reyser sig paa mit Hoved, naar jeg tænker derpaa. Enhver maa svare for sig. Jeg træder de Gamles Fodspor, som man skal see Beviis paa i Overmorgen, naar jeg, volente Deo, skal disputere. Jeg veed ikke, om jeg maa offerere dem hver et Exemplar.

Pernille. Ey, det er en smuk Despetats. Hvorom handler den?

Stygotius. Den handler de alicubitate til Tieneste og skal blive continuered med 5 andre.

Leonora. Pernille, gak til Døren, det banker!

Pernille. Det er, min Troe, Von Tyboe.

Stygotius. Ey, Madam, hvad vil den Kar her?

Leonora. Min Hr. Magister, han har Tanker til min Dotter saavel som J. Jeg vil ikke tvinge hende til nogen. J maa selv insinuere Jer. Det skal være mig lige kiært, hvem af dem hun faaer

Scen. 5.

Von Tyboe i en Portechaise. Personerne i den forrige Scene.

Medens han harcellerer i Gangen, sætter de Stoler til rette.

Tyboe. Halt, hal . . t, hal . . . t. Fløyter i en Pibe. Peiter, Frantz, Jochum, Christoff, Jürgen, Niclas, Henrich! Fløyter igien. Wo seyd ihr Canalien? Skal jeg holde 6 til 8te Tienere og dog ingen Oppvartning have? Man maa 5 a 6 af de Karle engang hangen lassen, før bliver de ikke gode. Springer ud af Portechaisen og fløyter igien. Christoff!

Christoff. Wohlgebohrner Herr!

Tyboe. Hvor er I Hunde henne alle 8te?

Christoff. Der var ingen uden jeg, som fulbte Herren.

Tyboe. Peste de tetebleu, Ihr forfluchte Stabhalsen! har jeg ikke sagt hundert Million Tausend Mahl, daß wenn ich engraissirt bin in Compagnei mit Frauenzimmer, at I alle 8te skal være tilstæde? Til Porteurerne, trækkende Kaarden. Hør, Porteurs! giebet Achtung: Rex um kehrt euch! Porteurerne vender sig om med Portechaisen.

Tyboe. Marche! De gaaer bort et Stykke tilbage. Halt da so længe til weiter Ordre! Christoff!

Christoff. Ihr Wohlgebohrenheit!

Tyboe. Christoff!

Christoff. Ja, ihr Tapfferkeit!

Tyboe. Christoff!

Christoff. Gestrenger Herr!

Tyboe. Christoff!

Christoff. Ihr Gestrengheit!

Tyboe. Gutt, Christoff! Spring strax hen til Officieren udi den Vagt, som vi foere forbei, og sig ham, at han maa møde mig i Morgen for et Par Pistoler.

Christoff. Es sol geschehen, wohlgebohrner Herr!

Tyboe. Spørg ham, hvorfor der ikke blev præsantirt Gewehr, da jeg kom forbi Vagten.

Christoff. Es soll nachgelebet werden.

Tyboe. Hey, Christoff!

Christoff. Ihr Tapfferkeit!

Tyboe. Gutt, Christoff! siig, at han maa tage sit hele Compagnei mit sich; thi jeg er alleene Karl for deres Hat allesammen. Christoff!

Christoff. Gestrenger Herr!

Tyboe. Siig ham, at jeg har endnu den samme Kaarde, som jeg stak 3 Herren-Staten i Holland paa eengang durch und durch med in dem Bataille von Amsterdam. Siig ham, at jeg skal lære ham, hvad det er at giore en solcher Officier Despect und Tortiering. Hey, Christoff!

Christoff. Ihr Wohlgeborenheit!

Tyboe. Laß man bleiben til weiter Ordre! Wir haben uns bedacht. Vender sig til Fruentimmeret, som skriger, naar de seer den blotte Kaarde. Tyboe derfor stikker den i Skeden og siger: Mademoiselle! jeg havde i Sinde at opoffre en halv Snees Cavaliers i Dag. Men saa snart jeg fik hende at see, stiltes min Vrede. Jeg er ikke den uovervindelige Helt og den Løvehiertede von Tyboe meer, som jeg var for et Øyeblik siden. Hendes Øynes Canoner har stødt saadan Breche i mit Hiertes Fæstning, at jeg maa slaae chamade og overgive mig paa Naade og Unaade. Her legger jeg den Kaarde for hendes Fødder, med hvilken jeg har ført Million Mennesker til Graven. Om Kongen af Holland skulde see mig i den Positur, vilde han sige: Wo ist seiner forrige Corrasie, seiner alten Herculiansken Bravour, wohlgebohrner Hr. Tyboe? Men jeg vilde svare: Herculus, som undertvang de 5 Parter af Verden, maatte jo lade sig coujonere af en Dalila. Naar Venus siger til sin Søn Cupidus: Stellet euer Gewehr zur Ladung; maa de største Kiæmper skielve. Naar hun siger: Öffnet die Pfanne, slaget an, gibt Feuer; maa de største Kiæmper give sig. Men her er saadan underlig Lugt inde, her lugter saa pedantiskt, saa latinskt, saa græskt; om der er kun en Donat udi et Huus, saa staaer den mig strax i Næsen. Der maa uden Tvivl en skimlet Magister have skiult sig en Steds herinde.

Stygotius. Hør, Domine, tal med Respect om lærde Folk!

Tyboe. Tænkte jeg det ikke vel? Hør, hvem er I?

Stygotius. Hvem er I?

Tyboe. Mit Navn er Von Tyboe.

Stygotius. Og mit Navn er Magister Stygotius.

Tyboe. Det er at sige paa anden Danskt: Jeg er Kong Salomon og I Jørgen Hattemager.

Stygotius. Jeg er en lærd Mand og legitime promotus Magister.

Tyboe. Og jeg er en Mand, der kand tage den hele Magister-Grad paa sin Samvittighed. I kiender maaskee ikke der Hr. von Tyboe?

Stygotius. I kiender maaskee ikke Hr. Magister Stygotius?

Tyboe. Jeg har vundet over tyve Batailler.

Stygotius. Og jeg har disputeret over tyve Gange absque præsidio.

Tyboe. Alle Folk veed at tale om mig udi Holland og Braband.

Stygotius. Alle Literati vide at tale om mig udi Rostock, Helmstad og Witemberg.

Tyboe. Jeg har nedlagt de stærkeste Helte med min Haand.

Stygotius. Og jeg har slaget de stærkeste Opponentes med min Mund.

Tyboe. Jeg kand ikkun med en halv Secund sætte saadan Karl som I paa Jer Rumpe.

Stygotius. Og jeg kand med en halv Syllogismus reducere en heel Armee til absurdum.

Tyboe. Madam, holdt mig, eller jeg kløver den Karl med eet Hug udi 4re Parter.

Leonora. Min Herre, jeg vil bede, at han har Respect for Fruentimmer. Han naaer ingenlunde sit Maal ved saadan Conduite. Min Dotter skal vindes paa anden Maade.

Tyboe. Vil Madamen tage i Betænkning at præferere saadan Mand som jeg for en Glosebog?

Leonora. Min Herre, jeg har stor Respect for dem begge to. Hvo af dem, der kand vinde min Dotters Hierte, den vil jeg kalde min Svoger-Søn. Men I maa begge gaae jere Sager an paa en anden Maade. Enhver af dem kand insi-

nuere sig hos hende udi sær. Nu vil jeg og min Dotter retirere os for ikke at exponere vores Huus nogen Uheld. De gaaer ud.

Scen. 6.

Pernille. Von Tyboe. Stygotius.

Tyboe. Hør, Mammeselle Pernille, jeg meente, at J var gandske paa min Side, og at ingen skulde faae Adgang her i Huset uden jeg.

Pernille. Det skal, min Troe, heller ikke skee oftere; det maa Herren forlade sig til. Denne Gang lod han sig melde an, da jeg var ude; men havde jeg været tilstæde, skulde han aldrig kommet ind. Tov lidt, nu skal jeg strax hen og sige ham paa en god Maade, at han ingen Umage giør sig oftere. Gaaer hen til den anden Side. Hr. Magister, J seer jo, at denne Tyboe er en Nar; J som en høylærd Mand maa aldrig legge paa Hiertet, hvad saadan Giek siger. Hørte J, hvad jeg nys sagde ham?

Stygotius. Ney, jeg hørte det ikke.

Pernille. Merkede J ikke, hvor stille han blev derefter?

Stygotius. Ja, han er gandske stille. Men hvad sagde J til ham?

Pernille. Hør, Monsieur Tyboe! sagde jeg, Madamen og Jomfruen ballancerer mellem Jer begge, men jeg ikke, thi saalænge som mit Hoved er oppe, skal hun aldrig faae nogen Kriigsmand. See engang, hvor han staaer og henger med Hovedet, siden han fik det Svar.

Stygotius. Det er per Jovem optimum sandt. Hør, Pernille, jeg skal skikke Jer en Pung med Penge i Aften.

Pernille. Han skal have tusind Tak. Men han maa ikke troe, at jeg giør ham slige Tienester for nogen Fordeel Skyld. Jeg har fra min Barndom elsket lærde Folk. Kriigsmænd derimod har jeg en Vederstyggelighed for. Besynderlig hader jeg denne Tyboe for hans Stortalenhed og Giekkerie; endogsaa naar han er i Fruentimmer-Selskab, giør han alle sine Kriigs-Exercitier. Den første Gang jeg talede med ham, viste han mig alle Stødene udi Fægte-Konsten. Jeg tør abe ham efter, saa at han skal see derpaa. Saaledes satte han sig udi Positur, ligesom jeg nu staaer. Dette er en Secund, Mammeselle! sagde han og stødte mig lige for Brystet, som jeg nu Magisteren; og dette er en Qvart.

Tyboe ved sig selv. Potzslapperhed, hvor høhnisch hun tracterer ham! Nu kand jeg dog see, at hun er mig troe.

Pernille. Tænk kun da, Hr. Magister, hvilken Nar det maa være, og hvor lidt J har at frygte for saadan Rival. Giv Jer derfor ikkun gandske tilfreds og gak hiem. Saa snart jeg har disponeret Jomfruens Sind til Hr. Magister, skal jeg lade ham vide, naar best Leylighed er at besøge hende. Adieu saalænge! Stygotius gaaer bort.

Pernille til Tyboe. Hey, Triumph, Hr. von Tyboe! Nu har i den Rival af Halsen; han kommer aldrig her oftere. Saae J, hvilke Brystkager jeg gav ham?

Tyboe. Ja, jeg saa det mit grosser Contentement und Plasiir. Men jeg undrer mig over, at han saa taalmodig tog mod Hug og Skields-Ord.

Pernille. Ey, hvad vilde saadan en Kryster giøre Modstand? Vil Herren nu kun retirere sig og lade mig raade for Resten. Men, a propos, faaer vi de Vers, som J lovede at giøre i Dag?

Tyboe. Jeg har alt flyet det til min anden Tiener Peiter; jeg troer nok, Verset skal behage Jomfruen.

Pernille. Det er skiønt. Nu vil jeg ind til Madamen og Jomfruen at recommendere Herren.

Tyboe. Adieu da, Mamm selle, so lang! Han blæser i sin Pibe. Porteurerne kommer ind med Portechaiser. Han sætter sig derudi og raaber ud af Portechaisen: Linx um kehrt euch! Porteurerne vender sig behændig om Marche! De gaaer bort med ham.

Scen. 7.

Pernille. Peer.

Pernille alleene. Nu er jeg fornøyet. Ha, ha, ha! Det er mig ikke saa meget om at forfremme deres Prætentioner som for at vinde en Haandskilling; thi om en spurte mig, hvilken af dem jeg havde meest kiær, svarede jeg paa min Samvittighed: Den, der meest Foræringer giver mig. Thi om Interesse ikke var, saae jeg med Fornøyelse Narren hengt ved Pedantens Tarme. Men der seer jeg Tyboes Tiener.

Peer. Den giør en Fandens Gierning, der giver sig i Tieneste hos Forlibte. Nu skal man løbe ned, nu op, nu op igien, nu ned, nu skal man løbe til Mammeselle de la Coplerske med Penge, nu med Vers, nu staae paa Skildvagt og spionere, nu see sin Herre i ond Humeur, sukke, græde og (med Permission) giøre noget andet af lutter Kiærlighed. Men man maa med Taalmodighed gaae alting igiennem. Visse Ærender ere dog noget ved at hente, som for Exempel, naar jeg bringer Penge, er jeg ikke saa gal, at jeg jo tager min Lagie deraf forud; det maa vi Kiøbenhavns Lakeyer forstaae. Da jeg tiente hos Raadmanden udi Slagelse, vidste jeg, min Troe, ikke andet, end at det skulde saa være, nemlig at naar jeg gik udi saadanne Ærender med 20 Rixdaler at overlevere de samme uden ringeste Afkortning. Men da var jeg ikkun Tiener, nu er jeg Lakey. Det er nogle dumme Diævle disse Tienere udi de smaa Stæder; de gaae frem udi Verden ligesom Uhreverk. Jeg mindes vel, da jeg var i Slagelse, at naar jeg tabte en Skilling paa Gaden, jeg lagde ud af mine Penge i Steden derfore; saa dum og taabelig er ingen Hest, end ingen Soe udi Kiøbenhavn, at de skulde giøre saadant. En Tiener paa Landet kand jeg ligne ved et Esel udi Kiøbenhavn . . . dog det er sandt, man har der ingen 4rebenede Eseler; jeg vilde sige en Østers, ja saa ungefær, det tør jeg sige og sætte min Haand under. J store Byer har det anden Art. Der veed man at føre sig alting til Nytte; der kand man lære saa meget i een Dag, som . . Men der seer jeg Pernille. Hør, lille Fæstemøe, hvor gaaer det? Jeg bringer kun en slet Ladning

med mig denne Gang, ikke nær saa feed, som den jeg bragte forleden Uge. See der haver i nogle Vers efter Begiæring, som ere korte, men gode.

Pernille. Hør, Peer, hvad jeg vil sige dig, ikke af nogen Hoffart, thi det er, saa min Troe, ikke min Syge, men for at underrette dig, hvorledes du skal titulere andre af min Stand. Jeg er slet ingen Møe, det maa du troe, ey heller vil jeg hede saa af dig; jeg er Mademoiselle. Du kand kalde Stue-Piger Møer, naar du taler med dem.

Peer. Det er sandt, Mammesellel jeg fortalte mig. Her er ellers det Vers, som min Herre lovede.

Pernille. Har han giort det selv?

Peer. Ja, han er en Hund til at giøre Vers; jeg troer ikke, nogen Provst, nogen Bisp kunde giøre dem bedre. Saadanne Vers kand han giøre ti udi en Time. Men det er pudseerligt at see ham giøre Vers: Nu skriver han, nu stryger han sin Hage for at opvække Concepterne og Geysten; nu skriver han, nu stryger han igien. Det bliver en lyksalig Kone, som faaer ham til Mand; thi han er derforuden saa god, som Dagen er lang, ja, min Troe, er han saa, lille Fæstemøe ... jeg vilde sige Mammesellel jeg observerede ikke, at det er ikkun Landsbye-Piger, som haver Møedom.

Pernille. Eftersom din Herre er saa god Poet, har du ikke kundet stiæle noget af Konsten? Du har dog et got Hoved.

Peer. Jeg takker ydmygst for de gode Tanker, Mammesellen har om mig. Naturen har intet forsømt hos mig; jeg syndede, om jeg sagde andet. Jeg troer nok, at jeg kunde giøre Vers, dersom jeg kunde hitte paa Riim.

Pernille. Ey, det er jo let at hitte paa Riim.

Peer. Ja, jeg kunde endelig nogenledes hitte paa Riim, men Ulykken er, jeg kand ikke faae dem til at henge sammen. Jeg forsøgte engang at giøre Vers og valte dertil først to Riim, nemlig Døer og Smør, som jeg vilde hefte andre Ord til; men jeg var, min Troe, ikke capable udi 3 Dage og 3 Nætter at faae den Døer passe sig til det Smør. Siden den Tiid haver jeg aldrig giort Vers.

Pernille. Jeg maa gaae fra dig, min gode Peer, og overlevere Verset.

Peer. Vær saa god at recommendere min Herre til det beste.

Pernille. Tvivl ikke om min Redebonhed. Adieu!

Peer. Serviteur!

ACTUS IV.

Scen. 1.

Leonard. Jesper.

Leonard. Det var, min Troe, en artig Invention, Jesper, hvorved jeg haaber, at Tyboes Credit bliver spildt; tænk engang, naar hun faaer slige Vers at see, hvorledes hun da vil blive til Mode.

Jesper. Konsten bestaaer meest derudi, at den ene skal fixere den anden, og I være deruden for; thi ligesom Magister Stygotius har spildet Tyboes Credit, saa skal og Tyboe spilde hans igien, saa de skal begge først komme i Striid med Jomfrue Lucilia og siden i Haar sammen med hinanden indbyrdes, og Monsieur skal faae Byttet.

Leonard. Ach, Jesper, du glæder mit Hierte, som hidindtil har været nedslagen; thi det er den største Ulyksalighed at elske den, som man ingen Forhaabning seer til at vinde.

Jesper. Giv Jer kun tilfreds, Monsieur! og gak til Side saalænge. Jeg seer Tyboe komme, som jeg strax skal give et Raad, hvorledes han skal fixere sin Rival.

Scen. 2.

Jesper. Tyboe. Christoff.

Tyboe. See her, Jesper, est du der? Jeg hører, at du holder dig ogsaa til min Rival; hvad skal det betyde?

Jesper. Det vil saa meget betyde, at jeg udspionerer alle hans Anslag.

Tyboe. Ja, hvis saa er, saa maa du gierne have Omgiængelse med ham. Men hvad Anslag har han nu fore?

Jesper. Om en Time skal Magisterens Tiener hen med en forseglet Penge-Pung til Mammeselle Pernille (hvilket Magisteren aabenbarede mig nyelig, saasom han holder mig for sin fortroeligste Ven), hvorfor jeg har i Sinde at spille ham et Puds.

Tyboe. Du vil maaskee snappe Pengene fra ham paa Veyen?

Jesper. Ach, ney, hvad kunde det nytte? Jeg har et andet Forslag, som Christoff skal sætte i Verk. Herren skal slye Christoff en stor Pung fuld med Kobber-Penge, hvilken han skal lade, som han paa samme Tiid bringer did hen, og stille sig gandske drukken an, naar han møder Magisterens Tiener.

Tyboe. Hvad vil deraf følge?

Jesper. Saa skal jeg bilde ham ind, at der er to Gange saa mange Penge udi Herrens Pung og raade ham til at byde Herrens Tiener ind med sig udi et Vertshuus og der forbytte Pungen med ham. Tænk da, hvorledes Magisterens Credit vil falde hos Mademoiselle Pernille, naar hun faaer en Pung med Regne-Penge og Halve-Skillinger til Forærring. Hvad synes Herren om det Paafund?

Tyboe. Das ist admirapelt. Jeg veed ikke, hvormed jeg skal forskylde din Godhed.

Jesper. Vil Herren kun gaae ind og skaffe os de Regne-Penge og Halve-Skillinger, imidlertiid vil jeg exercere Christoff, hvorledes han skal bære sig ad; thi den anden Tiener Peer duer ikke dertil, han er en Hiemfoding og har derforuden kun været nogle Dage i Herrens Tieneste.

Scen. 3.

Jesper. Christoff.

Jesper. Christoff! kand du vel agere en drukken Mand?

Christoff. Ja kostelig, især naar jeg har faaet 2 Pæle Brændeviin til Livs.

Jesper. Det er ingen Konst. Ney, du maa være ædrue og dog stille dig drukken an. Lad see engang, hvordan du bær dig ad, at jeg kand rette paa dig, hvad som fattes. Han tumler sig om som en drukken Mand.

Jesper. Du maa ogsaa tale noget.

Christoff. Hvad skal jeg tale?

Jesper. Jo duller, jo bedre; du skal skielde og flamre.

Christoff. Hey . . . hey . . . Est du der, Jesper Snylte-Giest, Jesper Fux-Svantz?

Jesper. Det er nok, Christoff! Jeg seer, at du bær dig vel nok ad.

Christoff continuerer. Hey, din Hundsl est du der, din Dagtyv, som ingen Handtering vil tage dig for, men gaaer og logrer med Rumpen for alle Folk for et Maaltiid Mad?

Jesper. Det er alt nok, siger jeg; jeg tvivler ikke mere om din Dygtighed.

Christoff. Kom hid, din Hund, din Øretuder, din Hykler, som aldrig meener noget af det, du siger, som holder kun Venskab med Folkes Kiøkken og Kielder, kom hid! Hey, din Fraadsere!

Jesper. Ey, holdt op i Fandens Skind. Jeg har alt hørt saa meget, som jeg vil høre.

Christoff. Saa skulde man tractere slige Øyenskalke. Trækker Jesper i Haaret.

Jesper. Slip, du skal ellers faae en Ulykke. Hey, Hr. Tyboe, hielp!

Christoff. Agerer jeg ikke vel nok en drukken Mand, Jesper?

Jesper. Gak Fanden i Vold. Du est klogere, end jeg tænkte.

Christoff. Jeg kand ogsaa giøre det paa en anden Maade. Det første var af et Øl-Ruus; nu vil jeg stille mig an, som jeg er drukken af et Brændeviins-Ruus, som for Exempel . . .

Jesper. Holdt op i Pokkers Skind; jeg har nok af Øl-Ruset. Hør, Christoff, saa snart du blir Magisterens Tienere vaer med en Penge-Pose, skal du stille dig drukken an, og naar han byder dig udi et Ølhuus, skal du taste din Pung fra dig og lade, som du ikke merker, at han forbytter den. Begriber du nu vel alt dette?

Christoff. Det er meget let at begribe: Jeg lader ham bedrage mig og han bedrager sig selv.

Jesper. Got nok. Løb du nu og hent din Pung See der kommer Magisteren meget beleyligt.

Scen. 4.

Stygotius. Jens. Jesper.

Stygotius. Det kunde aldrig have løbet bedre af. Jens! han tog mod de Vers, som vil spilde hans Herres Credit. Nu maa jeg hen paa en Disputatz. Du skal imidlertiid for at bestyrke mine Sager desmere strax gaae til Mademoiselle Pernille med denne Penge-Pung, saa at hun kand faae Tyboes lumpne Vers og min Forærling paa eengang. Kom da saa strax hiem og siig mig Besked. Til Jesper. Qvid novi ex Africa?

Jesper. Tyboes Tiener skal denne Stund hen til Mademoiselle Pernille med en stor Pung Penge.

Stygotius. Mon der er flere Penge end udi denne Pung?

Jesper. Pungen er to Gange saa stor.

Stygotius. Det var en slet nuncius for mig Ach, Himmel, omnibus artubus contremisco!

Jesper. Men som Tieneren er saa drukken, at han neppe kand staae paa sine Been, saa kand man atter spille ham et Puds, som er større end det forrige, nemlig i det at Jens lokker ham ind udi et Vertshuus paa Veyen, drikker ham mere drukken og forbytter Pung med ham. Forstaaer Hr. Magister mig?

Stygotius. Capio mentem tuam, & laudo artificem.

Jesper. Lad saa Jens med den store Pung gaae lige til Pernille og forære hende den i Magisterens Navn.

Stygotius. Optime, optime! Hør, Jane!

Jens. Ita!

Stygotius. See der har du en Pung, som du skal gaae og krydse i Gaden med, indtil du blir Tyboes Tiener vaer, som er gandske drukken. Ham skal du strax give dig i Snak med og byde ham ind i et Vertshuus, drikke ham mere fuld og siden forbytte Pung med ham.

Jens. Han tar sig nok vare; thi det er en listig Skielm.

Jesper. I Dag er det let at trække ham op; thi jeg har aldrig seet ham saa bestienket.

Stygotius. Det maa komme an paa et Forsøg. See der har du Pungen. Abi bonis avibus! Stygotius og Jesper gaae.

Scen. 5.

Jens. Christoff.

Christoff. Jeg gaaer og krydser for at optrække Magisterens Tienere og at fuldbyrde Jespers Anslag. Men der seer jeg ham komme. Nu skal jeg stille mig gandske drukken an. Rund, rund, rund! saa gladelig, saa gladelig den Skaal gaaer rund.

Jens. Om jeg seer ret, saa er det Tyboes Christoff, som er overstadig drukken; han haver, min Troe, en mægtig stor Penge-Pung med sig.

Christoff. Rund, rund, rund! saa gladelig, saa gladelig den Skaal gaaer rund.

Jens. Han er mægtig drukken; havde jeg ham først i et Vertshuus, nulde jeg rigtig faae Pengene fra ham eller i det ringeste forbytte Pungen, thi hans er eengang saa stor som min.

Christoff. Saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig, saa gladelig!

Jens. Hvor skal du gaae, Christoff?

Christoff. Hey, lystig, skienk paa en frisk. Rund, rund, rund, ru . . . nd!

Jens. Hey, hør, Christoff!

Christoff. Wer da?

Jens. Freund!

Christoff. Er det dig, Jens? Du kandst bede din Hosbond henge sig op i Aften, førend han legger sig.

Jens. Hvi saa?

Christoff. Her er 40 Rigsdaler i denne Pung; det er meer, end din Herre kand bringe til Veye. Rund, rund, rund, rund, rund, ru . . nd! Skal vi ind til Christoffers sammen først?

Jens. Ja nok. *Sagte.* Nu haver jeg Spillet vundet.

Christoff. Jeg er, min Troe, saa tørstig som en Hund.

Jens. Lad os gaae ind. Hey, Christoffer, macht op! Her er en Styver at fortiene. *Verten kommer ud.*

Scen. 6.

Christoff. Jens. Verten.

Christoff. God Morgen, Christoffer!

Verten. Saa sige Skalke om Aftenen.

Christoff. Jeg er saa fuld som et Beest, Christoffer!

Verten. Wi ere alle Mennesker. Ein Maal ist kein Maal.

Christoff. Og det af lutter Brændeviin.

Verten. Hvor har I da været?

Christoff. I Mester Daniels Have; der drak jeg op to Mark, som jeg vandt ved at slaae Middel-Kegler og otte om Kongen. Rund, rund, rund, saa gladelig, saa gladelig den Skaal . . . . *Han falder.*

Verten. Ach, stakkels Mand, jeg er bange, at I støder Eder; jeg har stor Medlidenhed med beskienkte Folk. Veed I, hvad som meest tienligt er, naar man er beskienkt?

Christoff. Skam, der veed.

Verten. Det er at drikke paa en frisk igien. Man skulde tænke, at jeg siger det for min Fordeel; men det hjelper, min Troe, mange.

Christoff. Lad os faae en Pægel Brændeviin herud. Jeg drikker ellers ikke det Lapperie, uden jeg har ont i Maven; men desvær jeg er aldrig frisk. *Verten gaaer ud.*

Jens. Det er best, at vi giver Verten imidlertiid vore Punge i Forvaring.

Christoff. Ja nok. Hør, Christoffer! sæt disse to Punge i dit Skab saalænge, medens vi drikker. Hey Fratres fare vel tilfreds celeres stote sepost molestum senectutam post molestum senectutam nos hahebat humus.

Jens. Kandst du ikke den Vise, Christoff: Zu Leipzig var ein Mann? Den gaaer ret artigt.

Christoff. Ney, jeg kand ikke lide Tydske Viser; jeg synger kun paa Dansk og Latin. Parva Scintillula habet contemptula magnum magnum citabat incendiu . . m. *Lader, som han faaer ont, og falder derpaa i Søvn paa Gulvet.*

Jens. Ach, Hr. Vert, lad denne gode Mand ligge og sove Rusen ud hos Eder. Havde jeg ikke hastig Ærende, skulde jeg selv blive hos ham; thi det er min beste Ven, jeg haver i Byen. *Man trækker ham til Sengs.*

Jens. Hr. Vert, der har I Betaling for Brændevinen. Vær nu saa god at flye mig min Pung.

Verten. Jeg veed ikke, hvilken er hvilken; der staae de begge to inde paa Bordet.

Jens gaaer ind og tager den største, som er fyldt med Regne-Penge.

Jens. Hr. Vert, hav nu Omsorg for min Kammerat, og forvar hans Penge vel. Jeg skal være her igien om en halv Time.

Verten. I maa ikke tvivle derom. Jeg troer ikke, nogen skal kunde sige, at han har mist en Skilling nogen Tiid i Christoffers Huus.

Jens. Adieu da!

Verten. Serviteur! Vær saa god og tal os til en anden Gang. *Verten gaaer ind.*

Scen. 7.

Jens. Pernille.

Jens. Jo, saa mare vudjede jeg Tyboes Tiener den Gang, hvor snedig han end er. Nu tar jeg smukt de Penge, som er tilovers, og stikker dem i min Lomme.

Pernille *kommer ud.* Jens! hvad har du der at bestille? Faaer din Herre vide, at du løser hans Pung paa Veyen, vil det gaae dig ilde.

Jens. Ach, hvilken stor Ulykke, at hun skulde komme, førend . . .

Pernille. Din Herre haver bedre Tanker om din Troeskab. Hvad har du at kige udi det, som bliver dig leveret lukket?

Jens. Jeg faldt paa Veyen og vilde see efter, om nogen af Pengene var gaaet i Stykker.

Pernille. Det er en herlig Undskyldning.

Jens. Jeg har mare ikke taget en Skilling deraf; jeg har heller lagt til end taget fra.

Pernille. Jeg troer det nok. Det er Tieneres Maneer i Kiøbenhavn at legge Penge til. Jeg veed, de Penge ere til mig.

Jens. Ja, min Herre bad, I vilde ikke forsmaae dem.

Pernille. Hils din Herre meget flittig og forsikkre ham om min Tienstfærdighed, og siig, at om han vil komme strax, skal han blive indbladet. *Jens gaaer grædende bort.*

Scen. 8.

Pernille *alleene.*

Stygotius har, min Troe, greben sig an denne Gang, han skal have min Naade. Jeg troer, her er over 40 Rigsdaler i denne Pung. Naar jeg nu legger disse Penge til de andre, jeg har hiemme, saa faaer jeg det skiønneste Aftelskierf, nogen vil bære. I skal see mig næstkommende Søndag, hvor galant jeg skal blive. Saa skal man da høre Raisonnering af disse tydske pialtede Fruentimmer: Fanden er i den Pernille; ingen kand begribe, hvor hun faaer de mange skienne Klæder fra; vi troer, at hun kand hexe. Men jeg legger ikke meget saadan Snak paa Hiertet. Nu maa jeg tælle Pengene efter. Jeg troer mare, det er lutter 8 ß. Stykker; ach, gid de vare alle 8 ß. Stykker. Ach, Himmel, hvad seer jeg? Ach, jeg er færdig at sprekke af Harme. Det er jo Regne-Penge og Halve-Skillinger. Ach, den Tort skal ikke blive uhævnet, om jeg ellers heder Pernille.

Scen. 9.

Lucilia. Pernille.

Lucilia *kaster Pernille Papiret i Ansigtet.* See der, Pernille! Kom ikke med dine Recommendationer oftere. Jeg vil slet ikke lade mig narre hverken af dig eller saadan Slyngel. Han titulerer min Moder en Rufferske, mig en Skiøge, og du est heller ikke glemt.

Pernille. Hvad nu? Nu skal man nok høre, der er noget Nyt paa Færde igien.

Lucilia. Da er jeg slet ikke bernyglet, at han i sine Vers har fornøden tractere mig saa haanlig. Jeg har viset Verset til tvende Personer, en efter anden, som begge udtolkede det saaledes: Din Moder er en Rufferske, du selv en Coqvette, og din Pige en almindelig Skiøge. Men jeg er glad ved, at min Mamma har deraf lært at kiende det Skarn. Gid hun nu ogsaa var ligesaa vreed paa den anden, saa var jeg dem begge qvit.

Pernille. Ach, ach, jeg merker, hvor det henger sammen: De tvende Rivaler ere blevne forligte og have giort en Fred, udi hvilken de efter Sædvane har opoffret dem, der var Aarsag i deres Uenighed. Just nu fik jeg, min hierte Lucilia, en Pung fra Stygotius, fuld af halve Skillinger og Regne-Penge. Ach, jeg døer, uden jeg faaer Hevn, førend Solen gaaer ned.

Lucilia. Har jeg ikke saa tit sagt, Pernille, at Mandfolk er ikke at bygge paa? De kalder os underfundige og ustadige, ja giver Characterer paa vægelsindede Qvinder udi Comoedier, som offentlig spilles, da de dog selv ere de største Veyrhaner. Nu tænker man, at de er færdig at doe af Kiærlighed, en anden Time finder de Fornøyelse i at giore os Vanære. Jeg undtar ingen uden Leonard, som jeg veed er bestandig mod mig og har et ædelt Hierte.

Pernille. Lad os løbe til Side, Jomfrue, der kommer Tyboe! Maaskee han har betænkt sig og kommer at bede om Forladelse. Nu skal I see, hvor artig jeg skal hevne mig.

Scen. 10.

Tyboe. En Musikant.

Tyboe. Mig synes, at Jomfruen stod i Vinduet; lad os nu liste os lige under, at du synger og spiller saa, at man ikke blir dig vaer, førend man hører dig. *Musicanten sætter sig ned, tar sin Fiol de Gambe, som han spiller paa, og Tyboe synger den forlibte Vise, som han tilforn, Act. 2. Scen. 2. lod Jesper høre. Pernille stikker Hovedet op og siger ned paa dem, beder, at det Stykke maa synges nok engang. De synger og spiller igien.*

Lucilia *slaaer et Fad Vand over Hovedet paa Tyboe og siger:* Slige Poeter skal saaledes krones. *Tyboe og Musicanten gaaer skamfulde bort. De andre leer indenfor.*

Scen. 11.

Stygotius. Jens.

Stygotius. Det var det største Mesterstykke, nogen kunde giore.

Jens. Ja, Herren maa troe mig, at Latinske Drenge ere ikke at skiemte med.

Stygotius. Din Latin har vel ikke kunnet hielpe dig meget derudi, Jens! thi den trykker dig ikke formeget.

Jens. Jo, jo, Herre! jeg kand dog sagte saa meget, som jeg bruger til daglig Huusfornødenhed. Jeg har været vel 100 Gange udi Ærender paa Studengaarden, der maa endelig engang henge noget ved.

Stygotius. Ja, hvad meener, du jeg var da ikke beqvem til til at sætte i Verk, som har læset saa mange Bøger? Men hvorledes bar du dig ad at forbytte Pung med ham?

Jens. Jeg mødte ham med en stor Pung gandske drukken, men dog ikke saa, at han jo endda havde nogen Forstand tilbage, hvorudover jeg tænkte: Her maa du legge dit Latinske Hoved i Bløđ og studere paa, hvorledes du kand faae ham gandske i Snaren. Strax byder jeg ham ind til Christoffer Øltappers, hvor jeg fik ham til at drikke paa en frisk, og efter at jeg havde overtalet ham til at slye Verten begge Pungene i Forvaring, klemmer jeg paa ham med Brændeviin, at han faldt i Søvn paa Benken. Derpaa gaaer jeg hen til Verten og beder, at han vil drage Omsorg for min Kammerat, til jeg kommer tilbage fra mit Ærende. Verten, som troede, at vi vare gode Venner, lover mig saadant og tilstæder mig selv at tage min Pung tilbage. Hvorfor jeg forsømmede mig ikke at tage hans store Pung i Steden for min, og da jeg var bleven Mester over den store Pung, hvorudi var over 30 Rdlr. meer end udi min, løb jeg, som Fanden var i Hælene efter mig.

Stygotius. Hillemænd, det gaaer brav. Vi ere ovenpaa, Jens! In portu navigamus. Lad os nu strax gaae derhen! *Jens banker paa; Pernille kiger ud af Loft-Vinduet og siger, at de skal strax faae Audientz, men slaaer siden en Spand Vand over dem og siger.* Kom saa og forær mig Halve-Skillinger og Regne-Penge en anden Gang! *De gaaer skamfuld bort.*

ACTUS V.

Scen. 1.

Jesper.

Det var, min Troe, et skiønt Paafund. Han tænkte at fange den anden, men falder selv i Strikken. Jeg haver intet læst mig til. Det Pund, som findes hos mig, maa jeg alleene tilskrive Naturen. Jeg troer virkelig, slige Qvaliteter ere arvelige; thi jeg har hørt min Far fortælle, at endog hans Far-Far eftergav ingen udi saadanne Artigheder. End svæve mig for Ørene de Ord, den gode Mand sagde til mig, nyelig førend han døde: Jesper, dersom du vil træde dine Forfædres Fodspor, kandst du aldrig lide Nød udi Verden; men, sagde han videre, gior aldrig Skielmstykker, førend du est bleven beqvem dertil. Ov dig først paa at stiæle Knappenaale og Skoepinde, og gak siden Grad-viis frem til det Større. Ingen bliver hengt, fordi han stiæ-

ler, men fordi han ikke forstaaer Konsten at skiære ret. Paa hvilke Ord han trykte mig udi Haanden og gandske sagtelig hensov med sine Forfædre. Kunde min Far faae at høre dette nysgiorte Mesterstykke, troer jeg, at han levede op fra de Døde igien af Glæde. Nu er den gode Monsr. Leonard hiulpen og Pengene bragt til Pernille, hvilken lovede, at hun ingen skal recommendere uden ham. Men der seer jeg, Stygotius kommer. Han har maaskee nok fattet Mistanke til mig, om han har faaet at vide, hvorban tilgaaet er med Pengene. Jeg maa derfor see til, hvordan jeg kand rede mig ud deraf. Jeg har allerede aabenbaret Von Tyboe, hvordan han er bleven bedragen af Versene; nu skal jeg ogsaa sige Magisteren, hvordan det er tilgaaet med Pengene.

Scen. 2.

Jesper. Stygotius.

Jesper. Det fortryder mig allermeest, at jeg skulde blive fixeret af saadan Slyngel.

Stygotius. Der seer jeg Jesper. Jeg maa fortælle ham, hvad mig er vederfaret udi Leonoræ Huus.

Jesper. Af saadan Taasse, som synes ikke at kunde tælle til fem.

Stygotius. Han er gandske vreed.

Jesper. Jeg merker nok, at Tyboe ingen Tilliid har til mig mere.

Stygotius. Hvad mon det være?

Jesper. Det er vel sandt, han har ingen Aarsag dertil; thi mit Hierte har været henvendt til Magisteren, som jeg estimerer og elsker for hans Lærdom. Men det fortryder mig, at saadan Taasse som den Tiener, han har, skulde sætte mig Voxnæse paa og bruge mig til et Instrument at bedrage den gode Magister Stygotius, hvilken jeg elsker som min egen Siæl.

Stygotius. Hvad er paa Færde, Jesper?

Jesper. Ach, min Herre, jeg er færdig at døe af Harme. Var ikke den liden Interesse, som holdt mig tilbage, skulde jeg bryde overtverts med Von Tyboe denne Aften. Jeg er aldrig min Livs-Tiid bleven saa skammelig narret. Tyboe, som havde faaet et Nys om, at Magisteren vilde skikke Penge til Pernille, skyer sin Tiener Christoff en Pung med Halve-Skillinger og Regne-Penge. Den samme Knægt kommer til mig, ladende som han var gandske drukken, og bilder mig ind, at hans Herre havde leveret ham 40 Rdlr. at bringe til Pernille; hvilket han giorde alleene i det Forsæt, at jeg skulde give Magisteren Rapport derom. Jeg gaaer hen i min Eenfoldighed og siger det til min Herre, meenende at giøre ham en Tieneste dermed; men . . .

Stygotius. Per jovem maximum; hvad hører jeg? Var det slige Penge, vi tilbyttede os?

Jesper. Ja; thi en halv Time efter at dette var skeet, kommer Christoff gandske ædrue og leende til mig og fortæller mig den hele Historie. Jeg lod, som Inventionen stod mig an, og søgte at holde gode Miner. Men jeg fik saadan Alteration i mit Blod derover, at jeg neppe . . .

Stygotius. Nu merker jeg, hvorfor jeg blev saa ilde imodtagen udi Leonoræ Huus.

Jesper. Thi først fortrød det mig, at jeg skulde lade mig fixere af saadan Taasse. Dernæst gik det mig til Hierte, at jeg skulde komme i Mistanke hos en brav Mand, som jeg altiid har været færdig at tiene med Liv og Blod.

Stygotius. Ney, jeg er alt for meget forsikkret om dit gode Hiertelav mod mig.

Jesper. Min Herre har Forsikkring nok af det Puds, jeg spillede Tyboe for hans Skyld med Versene.

Stygotius. Det er sandt. Det er et klart Beviis paa din Troeskab mod mig.

Jesper. Thi jeg har derved ligesom til ævig Tiid forbundet mig til Magisteren og ligesom overleveret min Velfærd i hans Haand; thi dersom jeg giorde mig ham ugunstig og drev ham til at røbe mig, var jeg vis paa, at Tyboe vilde staae mig efter Livet.

Stygotius. Holdt op med disse protestationibus, Jespere! Jeg har aldeles ingen Mistanke.

Jesper. Naar en ved saadan Gierning først har forbundet sig til en anden, maa han blive ved at være troe, endogsaa mod hans Villie.

Stygotius. Jeg maatte jo være gal, om jeg bar nogen Mistanke til dig.

Jesper. Jeg takker Herren. Jeg vilde holde ud endnu en Maaneds Tiid med at gaae i Tyboes Huus, endeel for en vis Interesse, jeg venter derved, endeel ogsaa for at udspionere hans Anslag og befordre Magisterens Kiærlighed.

Stygotius. Kiærlighed? Den er alt forsvunden. Jeg pønser kun paa at hevne mig paa Tyboe, og til den Ende vil strax hen at giøre Anstalter. Adieu saa længe!

Jesper. Jeg kand narre disse to Knægte saa meget, som jeg vil. Nu skal de strax komme i Haar sammen! thi da jeg aabenbarede Tyboe, at Magisteren havde spillet ham det Puds med Versene, svor han strax paa Tydsk, at han skulde hevne sig, og løb bort at hverve Folk. Ligeledes merker jeg, at den anden vil giøre. Men der seer jeg Monsieur Leonard komme.

Scen. 3.

Leonard. Jesper.

Jesper. Nu, Monsieur Leonard, nu er I ovenpaa: Nu skal Pernille, som tilforn har hindret Jer Kiærlighed, forfremme den af yderste Formue. Hun svor mig til, at hun skal hevne sig over de andre, om det skal koste hendes Liv.

Leonard. Ach, Jesper, du har reddet mig fra Døden. Jeg er forsikkret om, at min Person staaer Jomfruen selv an, og at hun ikke har tordt erklære sig for mig alleene af Frygt for hendes Moder.

Jesper. De skal ingen Skade giøre Jer meer; thi deres Credit er gandske ude. Men der er Mademoiselle Pernille.

Scen. 4.

Pernille. Leonard. Jesper.

Pernille. Ach, det smerter mig, at jeg saa ofte har stræbt at vende Jomfruens Hierte fra

den dydige og artige Monsr. Leonard og været ham imod for at recommendere de andre to Giekke.

Leonard. Min hierte Pernille!

Pernille. See, Monsieur Leonard, er han der? Hvor lever han?

Leonard. Jeg begynder at staae op fra de Døde igien, eftersom jeg har faaet Forsikkring af Eder om den søde Jomfrues Gunst, af hvilken al min Hiertes Fornøyelse og mit Liv henger.

Pernille. Giv Jer tilfreds, Monsieur Leonard, jeg kand forsikkre Jer, at Jomfruen har længe baaret stor Godhed for Jer Person. Jeg bekiender reent ud, at jeg ikke mindre end hendes Moder har været Hinder derudi. Men nu skal den Hinder ikke alleene ophøre, men jeg skal af yderste Evne stræbe at forfremme Jer Kiærlighed. Tyboe og Stygotius ere alt af den Gamles Credit. Nu skal jeg nok stræbe at holde andre Friere fra Huset saalænge, som mig mueligt er. Midlertiid tør den lukke sine Øyne, som I skal arve; thi det er den Gamle kun om Penge at giøre.

Leonard. Vær forsikkret om, jeg skal erkiende Eders Godhed, saalænge jeg lever. *Leonard gaaer ud, og Pernille ind.*

Scen. 5.

Peer. Jesper.

Peer. Ja, nu vil her ligge et Huus.

Jesper. Hvad er paa Færde, Peer?

Peer. Ja, nu vil her ligge et Huus.

Jesper. Der er kommen, troer jeg, en Raptus over ham, han giør Vers.

Peer. Her vil udøses Blod.

Jesper. Hey, Peer, hvad er det dog?

Peer. Brabands Beleyring er intet at ligne derimod.

Jesper. Ja, min Troe, giør han Vers. Peer, svar mig da!

Peer. Wer da? Est du en Student?

Jesper. Hvad er det for et taabeligt Spørsmaal?

Peer. Jeg har Ordre at massacrere det hele Academie indtil Pedellerne.

Jesper. Hvi saa?

Peer. Da min Herre efter Aftale tænkte at faae Lucilia i Tale, da, i Steden for at blive indladet, lukkede Pernille et Vindue op og slog en heel Spand Vand over ham, sigende derhos: Saadanne Vers fortiene saadan Belønning. Min Herre holdt gode Miner, gik hiem og efterforskede saadant nøye, indtil han fik at vide, at Stygotius havde bedraget ham.

Jesper. Tragoedien vil da vel begyndes paa dig, som forrettede saa slet dit Ærende.

Peer. Hvad skulde jeg giøre? Personen, som bedrog mig, kom mig saa poetisk for, som nogen kunde giøre; dersom du selv havde seet ham, du havde ogsaa taget ham an for en Poet. Min Herre er derforuden alt for storagtig til at hevne saadant paa mig. Han siger, han kand ikke faae Hevn, uden hele Regentzen og Studigaarden bliver sløyfet, saa at der ikke bliver een Steen paa den anden. Men der kommer han med 4re Soldater. Jeg maa løbe.

Scen. 6.

Jesper. Tyboe. 4re Soldater.

Tyboe. Hører I vel, Kinders! Feltskriget skal være: Per Caudi! Hvem I treffer udi sort Kiole, skal I støde ned. Naar vi saa har massacreret de fleste hid og did paa Gaderne, skal vi formaliter beleyre Regentzen, hvilken vi udi Hast kand erobre, thi jeg troer ikke, de formedelst Mangel af Proviant skal kunde holde en Beleyring ud i 24 Timer. See, der seer jeg Jesper. Hey, Jesper, du kommer ret beleyligt for at commendere den høyre Fløy. Det er vel giort af dig, at du har taget Støvler paa; thi vi kommer i Dag at gaae udi Studenter-Blod over Knæerne. Han skal vide, hvad det er at fixere en Officier.

Jesper. Den Karl maa ikke kiende Herren, ey heller have hørt tale om Brabands Beleyring.

Tyboe. Ney vist; ey heller om det Slag ved Amsterdam. Men han skal inden kort Tiid lære at kiende mig. Jeg kunde vel fordre ham ud alleene; men la partie non est egalt. Det er mig ey heller nok; thi jeg vil ødelegge ham med hans Tilhengere og Tilhengeres Tilhengere, ja den hele Per Caudiske Republiqve. Det er jo uhørligt, charni, at saadan Karl, en Philosophus, en Grammaticus, en Pedantus, tor understaae sig at..

Jesper. Ach, Herren ivrer sig ikke saa meget; det er ikke Umagen værd. Men der seer jeg Peer komme græbende.

Scen. 7.

Tyboe. Peer. Jesper. 4 Soldater.

Peer. A . . . . a . . . . min Ryg, mit Hoved, mine Skuldre, mine Arle, mine Arme, mit hele Legeme, min Krop, mit arme Corpus!

Jesper. Hvad er paa Færde, Peer?

Peer. Det skal I strax faae at vide. Magister Stygotius med den hele Magister-Grad er udi Gevehr. Ach, min Ryg! ach mit Hoved!

Tyboe. Det kand ikke være mueligt. Du haver seet galt. Hvor skulde han briste sig til at gaae offensivemang?

Peer. Har jeg seet galt, saa har jeg, min Troe, ikke folt galt. De ere denne Time ved Hiørnet. Jeg er glad ved, at jeg er blessered og kand ikke bruges mere i Krigen.

Scen. 8.

Jesper. Peer. Tyboe. 4 Soldater. Stygotius, Jens med 4re Studenter ved den anden Side.

Stygotius. Den første, vi skal opoffre, Domini Collegæ nec non commilitones, det skal være Anføreren selv eller Imperatorem ipsum. Jeg skal lære ham, hvad det er at give Cuprum pro argento, halve Stillinger før Sølv-Mynt og komme en gammel Academicum til at løbe med Liim-Stangen, der har studeret til Rostock og disputeret sammestebs absque præsidio. Jeg haver endnu den samme Kaarde, den samme Stok, med hvilken jeg har slagen ind saa mangen ærlig Professors Vindue udi Rostock. Han skal profecto befinde, at der er endnu Karle paa Academiet, som har Been i Panden, og at jeg er god Academicus tam in Marte qvam in arte. *Gaaer ud til sine Folk igien. Midlertiid, mens Stygotius siger det, rangerer Von Tyboe sine Soldater.*

Tyboe. Men kand det være mueligt, Jesper, at den Karl tør giore sliig Modstand?

Jesper. Jeg havde aldrig kundet bilde mig saadant ind; men jeg er viß paa, at saa snart han faaer Herren at see, saa løber han med alle hans Tilhengere Fanden i Vold. Jeg er ikke af de forsagte og feyge Mennesker, men jeg kand sværge paa, at jeg vil heller see Fanden selv end Herren, naar han blir vreed; thi jeg kand see paa Herrens Ansigt ligesom afmalet den hele Trojanske Kriig eller Jerusalems Forstyrring i kort Begreeb.

Tyboe. Siger du det, Jesper? Giv nu Agt paa mit Ansigt, nu vil jeg giore mig vreed.

Jesper. Ach, det er forskrekkeligt, Herre! Ach, ach, det er, ligesom jeg saae det grummeste Bildsviin alleene i en Skov, saadan Redsel fik jeg paa mig.

Tyboe. Hvad er det for Snak? Du maa ble at raisonnere, til jeg giør mig vreed; jeg har jo ikke begyndt endnu at giøre nogen Mine.

Jesper. Ja, det er endelig sandt, jeg kom det ikke ihu; men vil Herren giore det saa kort som mueligt, thi jeg kand ikke taale at se det længe an.

Tyboe. See, nu seer du mit Ansigt, som det var, da jeg løb Storm til Braband.

Jesper. A . . . a . . . nok, Herre! Ingen Jislandsk Løve kand see mere forbandet ud. Der gik slige Ildstrimler fra Herrens Dyne, at man kunde stikke an en Pibe Tobak dermed.

Tyboe. Ha, ha, ha! Det er mig kiært. Saa troer du da, at mit Ansigt alleene driver dem paa Flugten?

Jesper. Ja vist. Derfor er det best, at Herren, for at giore dessnarere Ende paa Krigen, gaaer for i Spidsen.

Tyboe. Ney, ellers Tak; en General staaer altiid bagest. Jeg hører nok, Jesper! at du ikke veedst at indrette en Slagt-Ordning. Kom, nu skal jeg vise dig, hvor den skal ordineres. Du skalt staae i Spidsen for den venstre Fløy, og Peer skal føre den høyre an.

Peer. Ach, Herre! jeg er jo gandske qvæst og derfor beder ydmigst om min Demission og Naade-Penge for mig, min Hustrue og mange smaa Børn.

Jesper. Hvilken Snak! du est jo ikke gift engang.

Peer. Ja, men jeg har i Sinde at gifte mig med det første.

Tyboe. Est du saa stærk, at du kand gifte dig, saa kand du ogsaa slaaes. Fort hid, som jeg siger dig, og antag Commando! Skal jeg give din Slyngel Kost og Løn for intet?

Peer. Løn? Jeg har aldrig seet nogen Løn.

Tyboe. Des bedre er det for dig, saa kand du faae alt paa eengang; din Gage løber altid lige fuld.

Peer sagte. Det er Ulykken, hun løber saa stærk for os stakkels Lakeyer, at vi kand aldrig naae den igien.

Tyboe. Tænk [illegible] du nyder en Æres-Post, som ikke tilv[illegible]

Peer. [illegible] at jeg er ikke ærgierrig. At nøbe [illegible] Historier derom, er jo ligesom [illegible] de Koste, som [illegible] treffer ham den [illegible] for Armeen, me- [illegible] Stykket.

Ihr Herren! at det var mod sidste Verdens Tider, eftersom man seer, Fluer vil sætte sig op mod Elephanter, Myg mod Løver, Dværge mod Kiæmper, en Styggotius, et Blekhorn, en Pennekiær, en Pedantus, en Grammatica, en Schulfuchs mod en Mand, hvis Navn er bekiendt i Holland, i Frankrig, i Amsterdam, i Braband, ja over hele Europia. Speyler eder i Dag, Ihr Herren, i min Tapperhed, følger mit Exempel!

Jesper indbryder i hans Tale. Herre, der kommer vore Modstandere i fuld Curreer!

Tyboe continuerer sagte og stammende, skielvende og tørrer Sveden af sig. I mit Exempel . . . og mit Exemplar (kommer de?) følger, Ihr Herren, og føl . følger (er de nær hos?) mit exemplariter, og følg . . . Jeg vil for Tidens Korthed afbryde og som en fornuftig Anfører postire mig bag ved for at obsalvere . . . Hillemænd, der er de. Peer vil løbe bort: men de andre holde paa ham. Jesper! jeg sætter nu al min Liid til dig.

Jesper. Vil Herren have Taalmodighed et Dyeblik, medens jeg springer hiem efter Mons Viingaards Bog, hvorefter Herren pleyer at rangere sine Tropper.

Tyboe. Det er en herlig Forklaring; du vil gaae bort og lade os staae i Stikken. Det er bedre, at du bliver tilstæde og megler os en Fred imellem, ikke fordi jeg er bange at gaae dem under Dynen, om de vare tusinde . . .

Jesper. Ja, det veed jeg nok.

Tyboe. Men for at spare christen Blod. Det er unge Mennesker, som kand blive til noget, naar de har udraiet. Du skal faae 20 Rdlr., dersom du kand bringe en Forligelse til Veye.

Jesper. Jeg skal giore mit Beste. Vil ikkun Herren imidlertiid holde gode Miner.

Tyboe. Hør, Jesper! du kand sige dem, at jeg er en Mand, som har 10 Mænds Styrke.

Jesper. Ja og jeg vil legge 12 Mænds Forstand til.

Tyboe. Du kand sige dem, at jeg har slaaet 2000 Mænd ihiel med min egen Haand.

Jesper. Jeg vil legge 2000 til.

Tyboe. Du kand sige dem, at jeg er bekiendt for min Tapperhed over hele Holland.

Jesper. Jeg vil legge Engeland til.

Tyboe. Du kandst sige dem, at jeg har omgaaedes med Forster og Generaler udenlands.

Jesper. Jeg vil legge Konger til.

Tyboe. Du kandst sige, at Kongen af Holland har foræret mig sit Portrait.

Jesper. Jeg vil sige, Keyseren og Paven har giort det samme.

Tyboe. Du kand sige, at hvis de ikke beqvemmer sig til Fred, bryder jeg hele Regentzen ned.

Jesper. Jeg vil legge Studen-Gaarden til.

Tyboe. Du kandst fortælle dem kortelig alle de Slag, jeg har været udi.

Jesper. Jeg vil legge dem til, som Herren ikke har været udi.

Tyboe. Du kandst sige, at naar jeg ret vil gribe mig an, kand jeg sætte alle de fornemste Damers Hierter udi Contribution.

Jesper. Jeg vil legge det til: udi lys Lue. [illegible] kun mig raabe.

Stygotius. Hør, got Folk! det er best, at vi betænker os, forend vi gaaer videre. Jeg har forsvoren at slaaes med Officierer; de bruger ingen Raison. Det er best, at vi skikker en til dem at fornemme, om de vil møde os i tørre Hug, og sige tilligemed, at vi vilde gierne slaaes med dem udi Kaarde, hvis det ikke var mod leges academicas. Vil de disputere med os, skal det være mig kiærere; enten de ville paa Latin eller Græsk. Men der seer jeg Jesper komme til os. Gak du imod ham, Jens, og hør, hvad hans Ærende er. Jeg troer nok, han er min Ven, hvorvel han for Interesse Skyld holder sig til Tyboe.

Jesper. Jens, hør, hvad jeg vil sige dig. Hvorfor skal vi lemlæste hinanden for tvende Narres Skyld?

Jens. Jeg er, min Troe, af samme Meening.

Jesper. Hr. von Tyboe holdes af alle brave Officiers for en Giek.

Jens. Min Herre ligesaa af Studenterne.

Jesper. Og for en Pultron.

Jens. Min ligesaa.

Jesper. Hr. Tyboe er saa bange som en Hare.

Jens. Min Herre ligesaa.

Jesper. Saa snart at I avancerede et Skridt, havde vi sat os for at løbe.

Jens. Vi ligesaa.

Jesper. Jeg har Fuldmagt at slutte Forligelse.

Jens. Jeg ligesaa.

Jesper. Men jeg har ikke udi Sinde at giøre det for intet.

Jens. Jeg ikke heller.

Jesper. Mig synes, Freds-Artiklerne kand best saaledes concipeeres: 1. Skal Hr. von Tyboe tractere begge Kriigs-Hærene udi Fisker-Huset. 2. Skal Hr. Magister Stygotius giøre Dagen derefter det samme.

Jens. Du est en habil Mand, Jesper!

Jesper. Hey, Hr. von Tyboe! skiønt og reputeerligt Forliig: I skal tractere i Fisker-Huset i Morgen og Stygotius Overmorgen.

Tyboe. Skal jeg da først?

Jesper. Ja vist, I haver Præferencen. Det var just den haardeste Knude.

Tyboe. Ja, saa er jeg fornøyet.

Jesper. Min Herre! forend vi skilles ad, maa vi som rette Venner tage hinanden udi Hænder. Magisteren giver Herren sin Haand, og vi andre Subalterne og Gemeene maa giøre det samme.

Tyboe. Gak hen og proponeer det for Anføreren, aber in meiner Nahmen nichts.

Jesper. Det kand Herren vel tænke, at jeg ikke er saa taabelig. Jeg veed anderledes at staae paa Herrens Respect. *Gaaer til Stygotius.* Min Hr. Magister! Jeg har hindret i Dag en stor Blods-Udgydelse. Jeg saae, at Tyboes Parti var for stærk og derfor i Tide arbeydede paa Fred; thi endskiønt mit Legeme var i Tyboes Kriigshær, saa var dog min Siæl udi Magisterens.

Stygotius. Jeg veed det heel vel, Jesper!

Jesper. Jeg kand forsikkre Eders Magisterhed, at om det havde kommet til Striid, saa havde jeg deserteret midt i Slaget. Men jeg maa lade, som jeg holder med Tyboe for visse Aarsager Skyld.

Stygotius. Du skal have Tak for dit gode Hierte mod mig. Jeg skal stræbe at giøre dig al muelig Tieneste derfor.

Jesper *trækker Stygotius til Tyboe.* I gode Herrer, nu maa I udi begge Armeers Paasyn give hinanden Hænder. Saa skal vi andre giøre det samme indbyrdes.

De giv hverandre Hænder, og de andre giør ligeledes og kysse hinanden.

Jesper. Hører nu, I gode Herrer! Efterdi vi nu ere forligte, og begge Personer er skeet Tort, saa er det best, at vi nu conjungerer begge Kriigshærene og med samtlig Magt hevner os over vore tilfælles Fiender; thi hvorvel de har havt Aarsag til Fortrydelse, saa bør dog slige brave Mænd hevne den Tort at have faaet Vand over Hovedet. Vi maa samtlig attaqvere Leonora i hendes Huus.

Tyboe. Das ist wahr, Jesper! Wi skal formaliter beleyre Huset.

Stygotius. Communis injuria communibus armis vindicanda est.

Jesper. Men vi maa bie en halv Time, til det bliver lidt mørkere.

Tyboe. Mittlerzeit kand vi giøre fornødne Præparatorier.

Stygotius. Skal vi da mødes her igien?

Jesper. Ja, om en halv Time skal vi mødes her igien paa samme Sted.

Tyboe. Kom, lad os da gaae bort saalænge.

De gaaer ud alle, undtagen Jesper.

Scen. 9.

Jesper. Leonard.

Jesper. Nu skal jeg anrette en artig Comoedie, som skal bestiæmme de 2 Giekke endnu meer og tilligemed befordre Leonards Beste. See, der kommer han meget beleyligt. Monsieur Leonard! I kom, ligesom I var kaldet.

Leonard. Hvi saa?

Jesper. Tyboe og Stygotius ere blevne forligte og med samtlig Magt vil anfalde Leonora udi hendes Huus. Nu har I ret Leylighed at insinuere Jer saaledes, at I kand blive vis paa Bruden; thi naar Huset bliver anfaldet, maa I komme med nogle andre gode Venner at ophæve Beleyringen.

Leonard. Men om de blir mig for stærke?

Jesper. Det har ingen Fare. Naar de seer en blot Kaarde, saa løber de begge to, og naar Anførerne give sig paa Flugten, følger de andre strax. Thi andre Officiers saavel som Soldater foragte ham i deres Hierte og holde kun Venskab med ham paa Skrømt.

Leonard. Jeg veed ikke, hvordan jeg i Hast skal faae saa mange gode Venner samlet.

Jesper. Kommer I kun ind med Jer blotte Kaarde, saa vil jeg være Mand for, at de alle skal tage Flugten. I kand for Sikkerheds Skyld lade, som der kommer andre efter. Men I maa ikke agte, at jeg stiller mig an, som jeg er paa Tyboes Side; thi jeg vil ikke bryde aabenbare Venskab med ham, saalænge han har et Anker Viin i sin Kielder.

Leonard. Ach, Jesper, jeg skal studere paa at giøre dig Tieneste igien og belønne din Troeskab mod mig.

Jesper. Jeg giør intet for Interesse, Monsieur! Jeg betinger mig alleene, naar I kommer i Stand jus vitæ & necis, Hals og Haand over Jer Kiøkken og Kielder, samt Jagt-Friheds i Jer

Gaard over Høns, Kyllinger, Capuner, Giæs, Ænder ꝛc. ꝛc.

Leonard. Alting i mit Huus skal være dig til Tieneste. Min Farbroder ligger nu gandske syg, saa jeg troer, han døer denne Nat.

Jesper. Men jeg hører en Allarm. Løb til Side! Jeg troer, at de kommer. Leonard gaaer ud.

Scen. 10.

En Officier. Jesper.

Officieren. Ha, ha, ha, ha, ha, ha!

Jesper. Serviteur, Monsieur! Hvoraf leer han saa got?

Officier. See, Jesper, est du der? Jeg vil svære paa, at du est Autor til alle disse Krumspring, Von Tyboe giør.

Jesper. Det er, min Troe, sandt. Jeg giør det for at befordre Monsr. Leonards Kiærlighed.

Officier. Det er mig kiært; thi det er en god ærlig Karl. Jeg hører, at han formaliter vil beleyre Mad. Leonora i hendes Huus, og jeg har laant ham 8te Soldater, hvilke ere saa afretted, at de skal løbe, mindste Modstand de seer. Vi maa føye den Karl i alting; thi han er os en feed Steeg.

Jesper. Men jeg er kun bange, at det vil give Opsigt.

Officier. Ey, Lapperie! Om der kommer nogen og vil legge sig derimellem, saa skal jeg nok holde dem derfra; thi saa snart Folk faaer at vide, at det er Tyboe, kand de strax fatte, at saadan Kriig vil ikke være af stor Betydning. Jeg vil holde mig lidt til Side. Jeg troer, de kommer.

Scen. 11.

Stygotius og Tyboe med en Hob Folk. Jesper. Leonard.

Tyboe med et Spyd i Haanden rangerer Soldaterne og exercerer dem. Marcherer derpaa gandske sagte i Orden af Bataille med Tromme-Slag efter Tacten lige til Huset. Taler til Folket: Messieurs, ihr Herrens! Nu er den Tiid kommen, paa hvilken I kand bane jer Veyen til et udødeligt Navn ved eders Tapperhed. Denne Fæstning, som I har at bestorme, synes vel stærk; men jo stærkere den er, jo større er Æren og Seyeren. Jeg vil selv være først i Spidsen for at opmuntre eder til Tapperhed. Allons, speyler eder udi mig! Løber til Døren med sit Spyd. Fruentimmeret raaber ud af Vinduet, hvad det skal betyde.

Tyboe. Her er ingen andre Conditioner, end at I skal give jer paa Naade og Unaade. Fruentimmeret skriger og hyler indenfor.

Leonard. Hey, omringer og griber disse Stratenrøvere og seer vel til, at ingen undkommer! Han skyder en Pistol af i Luften, hvorpaa de falde alle som Døde. Jesper holder paa Tyboe, ladende som det er for at bedekke ham.

Tyboe siger: Det war ein grausom Salve. Die gantske Armee ruiniret auf ein Mahl.

Leonard. Det er vist Anføreren, ham maa jeg strax opoffre.

Jesper. Ach, gunstige Herre, spar ham, og omkom heller mig!

Leonard. Her hielper ingen Bøn. Han skal døe.

Jesper. Ach, Herre, betænk, hvad I giør! I skiller Verden ved en Mand, der har vundet over fire tusinde Feltslag.

Leonard. Ingen Snak! Han er Dødsens.

Jesper grædende. Der udi det Slag ved Amsterdam.

Leonard. Fort fort, lad ham løs.

Jesper. Omkom med sin egen Haand . . .

Leonard. Hvis du ikke slipper ham . . .

Jesper. Over 5000 Mennesker . . .

Tyboe hviskende til ham. Siig ham ogsaa om de 3 Herren-Stater, jeg omkom.

Leonard. Om han var Alexander Magnus selv, saa skal han opoffres.

Jesper. Og stak 3 Herren-Stater ihiel . . .

Leonard. Jeg lader mig deraf ikke bevæge.

Jesper. Med eet Hug.

Leonard. Des større Berømmelse er det for mig at omkomme ham.

Jesper. Der udi Brabands Beleyring løb alleene..

Leonard. Det hielper ham nu altsammen intet.

Jesper. Storm og sloges paa Muren i en halv Time med den hele Guarnison.

Leonard. Saa seer jeg da, at jeg maa omkomme jer begge to.

Jesper. Ach løb, Herr von Tyboe, og salveer Jer kostbare Liv! Tyboe løber. Leonard forfølger ham og stikker ham med Skaftet af Kaarden i Ryggen.

Tyboe. A . . . . a . . . ich bin totlig blessiert durch und durch gestochen, a . . Løber ud.

Scen. 12.

Leonard. Jesper. Leonora. Lucilia. Pernille.

Leonard. Det gik, min Troe, rigtig an, Jesper!

Jesper. Ey, det vidste jeg nok forud. Naar han nu lever op af sin formeente Blessure igien, saa gir han mig en Forœring oven i Kiøbet. Men der kommer de Beleyrede ud, holdt nu gode Miner!

Leonora. Ach, min hierte Monsieur Leonard, er det han, som har forløset os fra denne Angest? Ach, gid jeg kunde bevise ham nogen Tieneste!

Jesper. Madam, den største Tieneste, I kand giøre ham, det er at give ham Jer Dotter, som han saalænge har elsket. Synes Jer, at det er en Mand at foragte?

Leonora. Jeg har altiid havt stor Estime for ham. Men som han ingen Midler har, og min Dotter heller ingen, saa har jeg ikke holdet raadeligt, at de kom sammen.

Leonard. Hvad det er angaaende, saa haaber jeg nok at forsørge hendes Dotter; thi saalænge min Farbroder lever, assisterer han mig nok saa meget, som dertil kand behøves, og naar han døer saa arver jeg temmelige Midler.

Leonora. Jeg tilsteder da gierne, at I forlover Jer sammen. Men I maa bie med Bryllupet, til han døer.

Leonard. Min Farbroder giør det ikke længe; thi jeg troer neppe, han lever denne Nat over. Men der seer jeg, hans Tiener kommer. Hør Christoffer! hvorledes er det nu med din Herre?

Christoffer. Jeg kommer for at lade ham vide, at Monsieur Jeronimus er alt død.

Jesper. Ach, det var, min Troe, en stor Høflighed af ham. Nu haaber jeg, Madam at hun har intet meer at scrupulere over.

Leonora. Aldeles intet. Jeg flatterer min Dotter for det lyksaligste Menneske i Verden.

Jesper. Saa lar os da giøre kort Proces. I har længe biet efter hinanden. Kommer hid og gir hinanden Hænder!

De gir hinanden Hænder og gaaer ud.

Ulysses von Ithacia eller En Tydsk Comoedie.

Personerne udi Comoedien.

Ulysses.	Elisa.
Chilian.	Penelope.
Paris.	Dido.
Marcolfus.	Bonden.
Rasmus.	1. Jøde.
Helene.	2. Jøde.
Ollegaard.	Keyser Asverus.
Rosimunda.	Tiresius.

Prologus.

Iris med Straaler om Hovedet.

Jeg er Iris eller Regn-Buen, den store Junonis Fruer-Pige. Min Forretning er den samme hos Juno, som Mercurii er hos Jupiter. Naar Gudindernes Dronning gir et Nik, maa jeg lave mig til at reyse; nu er jeg i Himmelen, nu paa Jorden, nu ved den søndre, nu ved den nordre Poel, nu udi store Stæder, nu blant Hyrder og Hyrdinder paa Landet. Det meste, som foraarsager min Bestillings Uroelighed, er min store Frues Jalousie og Mistænkelighed, thi saa snart Gudernes Monarch kaster sine Øynes naadige Straaler paa en Nymphe eller Hyrdinde, blir min Frue strax allarmeret; saa maa jeg da først af en Sky lade mig fore paa Jorden for at udforske Sagens Beskaffenhed, dernæst til Plutonis mørke Boelig med Ordre til en og anden Helvedes Gudinde for at straffe den Nymphe eller Hyrdinde, som Jupiter har fattet Elskov til. Men ingen Tiid er saa besværlig for mig som denne forbandet 11. Junii; thi som min Frue er den største Dame udi Himmelen og paa Jorden, saa har hun ogsaa de meste Rente-Penge at indfordre. Men Aarsagen, hvorfor jeg nu er hid kommen, er for at tale med den Trojanske Printz Paris, hvilken Juno saavel som to andre Gudinder har udvalt at dømme udi en Spliid, som er dem imellem. Han pleyer at opholde sig udi denne Lund. Men der seer jeg ham.

Paris. Jeg seer Iris, Junonis troe Sende-Bud. Velkommen hid ned paa Jorden, himmelske Nymphe! Hvad er hendes Forretning? Med hvem vil hun tale?

Iris. Jeg har Ordre at tale med den deylige Trojanske Printz Paris.

Paris. Det er jeg.

Iris. Hør, Paris! I, som ikke mindre formedelst Eders Skiønhed end for Eders retfærdige Domme er bekiendt over hele Asien fra de Morers Landemerke indtil yderste Ende af America! min Frue Juno samt tvende andre Gudinder, Pallas og Venus, har udvalt Eder at dømme udi en Tvistighed, som har reyst sig imellem dem.

Paris. Siig mig, o Iris! hvorudi den Tvistighed bestaaer.

Iris. Den store Jupiter kastede den 13. hujus et Guld-Æble blant dem, hvorpaa stod streven disse Ord: Dette skal tilhøre den deyligste Gudinde. Nu veed I selv, hvordan Fruentimmer er, at ingen, hvor grim hun ogsaa er, vil vige for en anden udi Skiønhed; saaledes er det paa Jorden og vore Gudinder udi Himlen har ogsaa en Rem udi Huden. Og saasom Juno, Pallas og Venus alle ere bekiendte formedelst deres Skiønhed, saa er den Tvistighed vanskelig at ophæve; dog har de alle tre samtykt at underkaste sig Eders Dom uden Appel, thi i Førstningen vare de allesammen saa forpikkede derpaa, at de havde i Sinde at gaae til høyeste Ret med hinanden.

Paris. Jeg vil oppebie deres Nedkomst og dømme, hvad som ret er.

Iris. Juno forlanger intet uden en retfærdig Dom. Dog bad hun tienstlig, at Jeres Durchleuchtighed ikke vilde forsmaae 10 Ducater, som hun offererer, ikke for at dømme hende til Velgefal, men alleene for Venskabs Skyld.

Paris. Ney, Mademoiselle Iris! jeg tar, min Troe, ingen Gave imod; en Dommer maa ikke lade sig bestikke. Havde jeg været gift, saa kunde

hun have adresseret sig til min Frue; hun kunde da have taget imod dem, og jeg have min Samvittighed fri.

Iris. Ach, jeg beder dog, at han ikke forsmaaer dem. Den Gave giøres ikke for at bestikke ham, men alleene skeer som et Venskabs-Tegn. See engang, hvor de glimrer!

Paris. Jeg seer, at det er gode Hollandske Ducater. Ja hør, min kiære Jomfrue, vidste jeg, at den Gave ikke var udi den Henseende, saa vilde jeg nok tage derimod; thi Penge er ikke at skiemte med i disse Tider. Ellers kand hun formelde min Respect til Juno og sige, at jeg dog skal have hende udi Erindring, saasom hun er saa høflig mod mig. Iris gaaer ud.

Paris. Intet Embede er saa vanskeligt som Dommer-Embede. Man skal have Hoved at begribe en Sag, Skiønsomhed at ligne eens Raisons mod en andens og endelig Redelighed at modstaae Fristelser. Jeg har ved mine retfærdige Domme indlagt saadant Navn, at ikke alleeneste Mennesker, men ogsaa Gudinder udvælge mig til Opmand udi Tvistigheder. Men der seer jeg dem komme.

Juno, Pallas og Venus i Adriennes. **Paris.**

Juno. Dig skeer i Dag en Ære, o Paris, som faa Mennesker er vederfaret: 3 mægtige Gudinder underkaster sig din Dom. Hvilken af os du dømmer for den Deyligste, den beholder det Guld-Æble som Jupiter har kast iblant os.

Paris. Ihro Durchleuchtigkeiten, meine gnädigste Frauen! man kand ikke dømme om nogens Skiønhed udaf Ansigtighed alleene; thi de rette Kiendere seer nu om Stunder allermindst derpaa. Er derfor nødig, Ihro Durchleuchtigkeiten! at de klæder sig gandske nøgne.

Juno. Hvad? skulde vi klæde os nøgen?

Paris. Jeg kand ikke dømme om de Ting, som jeg ikke seer.

Pallas. Jeg gior det i Ævighed ikke!

Venus. Vil ingen anden, saa vil jeg; thi Tvistigheden kand ikke dømmes udi paa anden Maade.

Pallas. Det er Jer liigt nok, ma Soeur! thi det er vel ikke første Gang, I har ladet Jer see nøgen for unge Karle.

Venus. Siger I det, Maren Skolemesters? Disse lærde peene Fruer er ikke meer at troe paa end andre.

Juno. I har en Ære at tale med, Madam, som Jer Mand Vulcanus har stevnet nogle Gange for Tamper-Retten. Man veed nok, hvilke Historier I har havt baade med Mars og andre Officiers.

Venus. Jeg trodser Jer eller nogen at sige mig Ringste paa mit ærlige Navn og Rygte. Jeg negter ikke, at min Mand Vulcanus jo har havt mig mistænkt, men er jeg ikke bleven frikiendt for Retten? har han ikke maat giore mig Afbigt oven i Kiøbet? Dersom Jupiter var saa jaloux som Vulcanus, saa haaber jeg, vi fik ogsaa nogle Historier at høre om hende. De taler alle 3 i Munden paa hinanden med knyttede Næver.

Paris. Ey, giv Lyd! Respect for Retten! I bærer Jer jo ad ligesom nogle Tingstude. Lad een tale forst!

Juno. Hør, Paris! at tvivle om min Skiønhed frem for alle andre Gudinder er at tilskrive Jupiter en slet gout, der af alle har udvalt mig til sin Ægtefælle. Tag dig derfor vare, at du ikke agter nogen lige udi Skiønhed med mig. Hvis du tildømmer mig Guldæblet, skal du blive den rigeste og mægtigste Herre i Verden.

Pallas. Juno gir Rigdom og Velstand, jeg derimod Viisdom og Dyd. Som derfor Dyd og Forstand overgaaer Riigdom, saa haaber jeg, o Paris, at du bifalder mig, der kand give dig den herligste Belønning.

Venus. Riigdom og Forstand synes at være store Gaver; men hvor mange kommer ikke udi Ulykke ved deres Riigdom, og hvor faa kommer der fort i Verden ved Dyd og Forstand, som for mange Aar siden har været af Moden? Jeg lover dig, hvis du tildømmer mig Tvistens Æble, det deyligste Fruentimmer i Verden til Ægtefælle.

Paris ved sig selv. Riigdom har jeg saa meget, som jeg forlanger; Forstand meer, end jeg har nødig i vore Tider. Det deyligste Fruentimmer i Verden er Magneten, som trækker. Jeg maa afsige Dommen. Sætter sig paa en Stoel. Udi denne Sag imellem de 3de velbaarne Gudinder dømmes saaledes: Saasom Juno og Pallas har vegret sig for at klæde sig nøgne og derved udtrykkelig givet tilkiende den Mistilliid, de har om deres Skiønhed; Venus derimod, stolende paa sin retfærdige Sag, har intet villet skiule af hendes Documenter, som kand tiene til Sagens Oplysning, men har villet lade dem komme til Rettens Kiendelse: saa dømmes hun at beholde Guldæblet som den Skiønneste. Juno og Pallas betaler hende til Kost og Tæring 200 Rixdaler og derforuden for deres dristige Tale udi Retten 10 Rixdaler til Christianhavns Kirke.

Juno sagte. Gid du faae en Ulykke for mine 10 Ducater. Jeg skal aldrig herefter give en Dommer noget forud. Høyt. Hør, Paris! det deylige Fruentimmer, som Venus gir dig, skal blive dig, din Familie og det hele Trojanske Rige til Undergang. De gaaer alle.

ACTUS I.

Scen. 1.

Marcolfus.

Serviteur tres humble, Messieurs! Jeg veed ikke, om nogen af jer kiender mig. Vender sig om til alle Sider. Jeg tiener hos Paris, Kong Priapi Søn af Troja. Vi er reyst over 4re hundrede Tyske Mile hid til Ithacien for at bortsnappe den skiønne Helene, hvilket I er saa god og beholder hos eder selv. Paris har ingen Roe havt Nat heller Dag, siden han saa hendes Portrait i Troja, forend han maatte reyse hid. I skulde ikke dømme, at han var saadan stor Herre, som han er, hverken af hans Skikkelse eller Dragt; thi han seer liger ud til at være en gammel afsat Rodmester end saadan stor Herre, saaledes er han tilredet paa Veyen. Vi har ilet saaledes

Nat og Dag, at vi ikke har givet os Stunder, for hoviske Øren at sige, at tage en reen Skiorte paa os den hele Vey. Aber was thut die Liebe nicht? siger Tydsken. Hvad mon troe nu ellers Klokken er? Seer som paa et Taarn. Hillemænd, Klokken er alt 8te. Nu kommer min Herre straks; thi jeg har udspioneret, at den skionne Helene just ved denne Tiid skal komme spadserende med sin Terne. Min Herre har i Sinde at opsnappe hende og føre hende bort med sig til Troja; thi (her mellem os at sige, Messieurs;) han vil ikke have hende til sin Kone, men alleene til Matresse, hvilket ikke kand skee, om han blir her i Landet, thi saa snart hun blev engang med Barn, da skiønt deres Stand er temmelig ulige, maatte dog den gode Paris feliciter dantze med hende til Tamper-Retten og ægte hende som en uberygtet Møe. Thi hvem Fanden kand bevise slige Tøyter noget over? De lader sig undertiden beligge af got Folk alleene for at faae Attester af dem om deres Ærlighed. Men der kommer min Herre.

Scen. 2.

Paris. Marcolfus.

Paris. Ach, Cupido, du est en Tyran!

Marcolfus. Det torde jeg, min Troe, sige, omendskiønt hans Mama Venus hørte tusind Gange derpaa.

Paris. Ach, min troe Tiener, Marcolfus, her er jo det Sted, den Horizont, hvor Ithaciens Soel og Morgenstjerne i Dag skal fremkomme?

Marcolfus. Ja, det er sandt.

Paris. Ach, Marcolfus, jeg er bange, at jeg besvimmer, naar jeg faaer hende at see, og derfor ikke kand fuldbyrde det, som jeg har sat mig for. Ach, Venus, hvad Ont har jeg giort, at du skulde give saadan Ordre til din blinde og vingede Søn Cupido at saare mit printzelig Hierte saa haardt?

Marcolfus. Ja, det er sandt, det var et carnaliøsk Stykke giort af Venus, det torde jeg sige hende i hendes Næse. Den Qvinde maa være værre, end Maren Gifte-Kniv var i gamle Dage. Var jeg Jupiter, hun skulde, Drollen splide mig ad, faae andet at bestille end løbe om at cople Folk sammen. Jeg skulde sige hende paa en høflig Maade: Hør, din Mær, tag smukt din Rok i Haanden, og sæt dig til at arbeyde, det er nok saa got. Men der kommer de, holdt nu Ørene stive.

Paris. Ach, holdt mig, Marcolfus! Jeg kand ikke staae paa mine Been.

Marcolfus. Ey, Herre, bær Jer da ikke saa forbandet ad. I er jo ligesaa bange, som I skulde op til Attestatz.

Scen. 3.

Helene. Ollegaard. Paris. Marcolfus.

Helene. Min allerkiæreste Ollegaard, var det ikke et deyligt Guld-Æble, som min Mamma forærede mig i Dag? Jeg glemte at tage det med mig for at vise mine Spille-Søstre det her i denne Lund.

Ollegaard. Min allerdeyligste Jomfrue, I maa forære det bort til en ung adelig Ridder som I har Estime for. Men ach, hvad er paa Færde? Faaer Jomfruen ont? *Sætter en Hoved-vands-Flaske for hendes Næse.*

Helene. Ach, Ollegaard, min Kydskhed kand ikke fordrage, at man taler om Mandfolk for mig. Jeg varer dig ad, at du herefter aldrig nævner en Mands-Person for mig.

Marcolfus *sagte.* Gid Fanden troe dig derpaa. Jeg veed nok, hvad der er at giøre ved slige peene Qvinder; de er langt galnere end andre.

Helene. Hør engang, hvor deylig den søde Nattergal synger.

Marcolfus. Faae den Skam, der hører nogen, om mit Navn det er. Jeg hører ikke andet end Folk knække Nødder paa Galleriet.

Ollegaard. Alle Fugle synge af Glæde, naar de see Solen; jeg meener min Jomfrues guddommelige Aasyn, som er Ithaciens Soel.

Marcolfus. Mig synes marre, at Pigen er langt smukkere. Synes jer ikke det samme, Messieurs? *Vender sig til Paris.* Herre, nu er Tiid, løb frem! Ey flux, flux!

Han støder ham frem. Paris tar fat paa Helene og fører hende bort. Hun raaber Gevalt, kaster et Perle-Baand fra sig til Ollegaard og siger:

Leveer dette Perle-Baand til den ædle Ridder Ulysses og beed ham hevne denne Vold. A . . . a . . . a . . .

Marcolfus. Ey, skriig ikke saa forbandet, Jomfrue! I veed ikke, hvem det er. Det er Paris, Kong Priapi Søn fra Troja. Hun falder i got Folkes Hænder. *De gaaer bort.*

Scen. 4.

Ollegaard *alleene.*

Ach, Himmel, er det mueligt, at den ædele Jomfrue, Ithaciens dyrebareste Klenodie, rives mig af Hænderne? Det hele Land vil geraade udi Desperation derover. Jeg begræder hele Ithaciens Skiebne, der har libet saadan Formørkelse, mist sin største Zirat. Men jeg begræder allermeest min egen; thi jeg har tabt udi hende saadant naadigt Herskab. Jeg faaer dig aldrig meer at see, skiønneste Jomfrue! Din Kydskhed selv vil være din Bannemand; thi naar den slemme Røver anmoder dig kun om Kiærlighed, er jeg vis paa, du omkommer dig selv. Ach, I Ithacianske Kiæmper, hevner dette Jomfrue-Rov! Lader see, at de mange Offringer, I har giort min Jomfrue, de mange Sukke, de mange Knæfald ikke have været af Skrømt, men af Hiertet! Men der seer jeg Keyserens Søster-Søn, den tappere Ulysses, kommer.

Scen. 5.

Ulysses. Ollegaard. Chilian. To Tienere.

Ulysses *med en affectered skielvende Røst.* Hør, min troe Tiener Chilian! hvem syntes dig stod sig best udi det Ridder-Spil, som blev præsentered i Gaar? Paa hvilken Ridder syntes dig den deylige Helene, Ithaciens Soel, meest kastede sine Straaler? Mig syntes, hendes Diamant-Øyne stode meest fæstede paa den ædle Ridder Polido-



rus; jeg merkede ogsaa den Slange-giftige Avind afmalet paa de andre Hofmænds adelige Kinde. Men Misundelse er jo altiid Dydens Staldbroder. Hvorledes kand den af Dyd, som Maanen af den gyldene Soels Straaler, skinnende Ridder være fri derfor? Thi jeg svær ved Keyserens gyldene Krone og Scepter, at Polidorus er den kostbareste Ridder mellem Mnndien og det røde Hav. Men hvad vil denne Jomfrue her?

Ollegaard paa Knæ. Ach, hielp, Eders Hoyhed! hielp!

Ulysses. Stat op, Nymphe, og lad mig høre Eders Anliggende!

Ollegaard. Jeg slipper ikke Eders Fødder, førend jeg er forsikkret om Bønhøring.

Ulysses. Hvis Eders Begiæring er muelig og strider ikke mod Ærbarhed, skal I nok blive bønhørt. Stat op!

Ollegaard. Ach, Herre! Ithaciens Soel er formørket. Den skiønne Helene er bortført til Troja af Paris, Kong Priapi Søn. See her, dette Perle-Baand, som hun kastede af sin Hals og bad mig overlevere til Eders Ridderlighed med Begiæring at hevne saadan Vold og med væbned Haand at udrive hende af de Trojaneres Hænder igien.

Ulysses. Ach, Himmel, hvad hører jeg? Hvilken stor Ulykke! Græd ikke meer, Jomfrue! jeg svær ved Penelopes dyrebare Siæl, at den Uret skal hevnes med hele Trojæ Undergang. Gak kun bort, Jomfrue, og giv Eder tilfreds!

Scen. 6.

Ulysses. Chilian.

Ulysses. Chilian! vi maa strax giøre Anstalter: Fredsens Tempel maa tillukkes paa nogen Tiid, og Bellonæ Tempel igien aabnes; mit med Drage-Blod besmurte Sværd Dyrendal trækkes af Skeden, mit Skiold, som jeg tog fra Kongen af Mesopotamien i det store Slag ved Minchrelien, hidføres, tillige med min Diamant-haarde Brynie og min Hielm, som den Brasilianske Dronning von Saba med sine Alabaster-Hænder satte paa mit ridderlige Hoved, da jeg skulde i Kamp med den 4re-hoved Ridder Langulamisoiovolidorius. Min udi Kriig Flamme-spyende Hest Pegasianus, som tilforn var den stolte Ridder Poliphemus af Mundien, men omskabt til en Hest af hans avindsyge Stivmoder Constantinopolitania, maa sadles med min Elfenbeens-Sadel og mit med Guld og Perler af den Longobardiske Jomfrue Rosimunda virkede Skabrak.

Chilian. Det kand snart blive giort, havde vi kun først en Armee paa Benene.

Ulysses. Armee! Vi skal i en Hast faae saa mange Folk sammen, som der er Sands-Korn paa de Arabiske Heder. Du skalt være min Ambassadeur og strax forføye dig først til Mithridates, Kongen af Mundien, som boer i et Guld-Slot, og bede ham, at han med sin solvskioldede Armee, som bestaaer af tusinde Maal tusind Fodfolk og fem hundrede tusind Vinge-hested Ryttere, vil komme mig til Hielp mod Kong Priapus, hvis Søn har stiålt Ithacien med det dyrebareste Klenodie, jeg meener den skiønne Helene. Dernæst skal du gaae til Hertug Nilus af Podolien, som boer i et Sølv-Slot, og bede ham komme mig til Hielp med sine 10000 Skibe, som alle ere overtrækkede med Fløyel, og hvis Master ere giorde af Eenhiørnings-Horn, og hvis Seyle ere af Silke. Siden skal du gaae til Holophernes, Greven af Bethulien, som boer i et høyt Elfenbeens-Slot, thi han selv er 7 Alen lang, og bede ham, at han kommer mig til Hielp med sine 5000 Elfenbeens-Canoner, som alle ere tredsindstyve Pundinger. Jeg vil imidlertiid ikke rage mit Skiæg, førend du kommer tilbage. Gaaer ind.

Scen. 7.

Chilian alleene.

Det blir en temmelig vidtløftig Reyse. Inden jeg kommer tilbage, saa er maaskee Helene ikke meer til, thi medens Græsset groer, døer Koen; og saa skal vi føre Kriig efter Næsen. Jeg maa hen at bestille mig et Par Skoe med Seemslærs-Saaler under, som kand holde mig ud paa Reysen. Jeg staaer ellers og tænker paa, hvorfor Folk fører Kriig i Verden. Jeg seer aldrig en smuk Plet paa denne Helene, for hvis Skyld man giør saa stor Allarm. Paris er en liden Giek, der reyste saa langt for at snappe hende bort, og vi ere store Giekke, der vil føre Kriig for at faae hende tilbage igien. Men jeg tør ikke disputere med min Herre derom, vil derfore ind og lave mig til denne lange Reyse. Ellers kand jeg sige dette, at jeg er den første Ambassadeur, der ambassaderer til Fods. Men det vil intet sige, jeg er og blir dog den samme for det. Men der seer jeg Rosimunda, Helenes Søster, komme. Jeg gad ikke høre hende tude over hendes Søsters Ulykke, vil derfor retirere mig.

Scen. 8.

Rosimunda.

Ach, min allerkiæreste Søster, Ithaciens Soel og Glæde, Familiens Zirat og Ædelsteen, hvor er det muligt, at jeg kand længe leve uden dig? Mit Legeme er allerede i de 3 Maaneder, siden du, min Soel! dalede for mig, det er, siden du blev mig berøved, saa udmattet, og af Sorg min Skikkelse saa forandret, at mine Veninder og Lege-Søstre ikke kand ansee mig uden Taares strømmeviis Udgydelse. Ach, Rosimunda, sige de, hvor er dit blomstrende Ansigt, dine Rosenrøde Kinde, dine Diamantspillende Øyne? Alting paa dig er fordunklet, forvisned og affalden som et afhugged Blomster, der ingen Vædske meer haver at holde sin naturlige Skiønhed ved Lige. Ach, giid det stod mig an, at jeg kunde være med udi dette Tog, som de Ithacianske Kiæmper med den stolte Ridder Ulyssis foretage mod den Trojanske Røver. Ach giid . . . Men der kommer den ædle Penelope, den uovervindelige og Lovbiertede Ulyssis Gemahl. Nu faaer jeg at høre af hende, hvor vidt det er kommen med Præparationerne.

Scen. 9.

Penelope. Rosimunda.

Penelope. See her, Madam, er hun der? I skal nok see, at der intet bliver af; bilder I Jer ind, at min Mand skal føyte Verden om for at oplede Jer lumpen Søster?

Rosimunda. Hvad understaaer I Jer at tale saa haanlig om den, som af alle er agtet for Ithaciens største Zirat.

Penelope. Tvi! Jeg maa spytte af sliig Zirat. Den Tøyte! vil hun indbilde sig, at et heelt Land skal sættes i Gevehr for hendes Skyld?

Rosimunda. I maa selv være en Tøyte. De store Kriigs-Tilberedelser, som giøres for hendes Skyld, gir nok tilkiende, at min Søster udi Dyd og Skiønhed overgaaer alt, hvad som er i Ithacien. I er alt for magtesløs til at hindre de Ithacianske Kiæmper udi deres ædle Forsæt.

Penelope. Ja jeg tør hindre det.

Rosimunda. I hindre det?

Penelope. Ja for Jer Næse.

Rosimunda. Det skal gaae for sig, om I blev gal.

Penelope. Og det skal ikke gaae for sig, om I blev gal.

Rosimunda. Siger I det?

Penelope. Ja det siger jeg. *knepper med Fingeren* Det er for dig, Gekke!

Rosimunda *knepper ogsaa.* Og det er for dig!

Penelope *gir et Ørefigen.* Det er for dig!

Rosimunda *gir et igien.* Og det er for dig!
De kommer i Haar sammen og faaer Huerne af hinanden.

Scen. 10.

Chilian *i Reyse-Klæder.* **Penelope. Rosimunda.**

Chilian. Hey, hvad Ulykke gaaer af jer? Vil I myrde hinanden? *Chilian gaaer dem imellem, de faaer ham i Haaret og rykker ham ned paa Gulvet. Chilian raaber:* Jeg er Ambassadeur. Det er mod Folke-Retten. *Rosimunda løber ud og Penelope efter hende.*

Scen. 11.

Chilian *alleene.*

Er det ikke uforskammet at handle saaledes med en Ambassadeur, hvis Person er saa hellig, at det er mod Folke-Retten at legge Haand paa hans Hest, Hund eller Ringeste af hans Svite, end sige paa ham selv? Jeg skal lære de Tøyter, hvad det er at trække en extraordinair Ambassadeur efter Haaret. Vie kun, til jeg kommer tilbage, her skal blive en forbandet Examen. Nu har jeg ikke Stunder at hevne mig; thi jeg maa fortsætte min Reyse.

Scen. 12.

Trompeterne blæses. **Keyser Asverus** *kommer ind med* **Trabanter** *og* **Hoffinde.**

Asverus. I ædle Riddere og stolte Kiæmper! I kand selv dømme, hvor haardt det gaaer mig til Hierte, at jeg skal skikke min kiære Søster-Søn, den tappre Ulysses, saa langt bort. Men hvo kand hindre ham udi saadant ædel Forsæt? Jeg har paa hans Ansøgning tilladt ham at hverve saa mange Folk, ham lyster. Jeg tilstæder ogsaa alle, endogsaa de kostbareste Kiæmper, som frivillig ville være med udi dette Tog, at følge ham. Jeg har givet ham Forlov at lade Trommerne røre over det hele Keyserdømme.

En Ridder. Vi takker Eders keyserlige Majestæt, at han vil tilstæde os at hevne dette Jomfrue-Rov. Den skiønne Helene var en Jomfrue, paa hvilken alles Øyne vare henvendte, saa at ikke alleene Landets Ære, men endogsaa Forhaabning til at nyde saadant Klenodie driver os til dette Tog.

Asverus. Jeg priser eders Ædelhiertighed, I stolte Riddere! I maa være vis paa, at naar I kommer med Seyer tilbage enhver efter sine Meriter skal blive rigelig belønnet. Lad os nu gaae ind for videre at raadslaae om dette Tog. *De gaaer ind, og en Hverver kommer med en Tromme efterfulgt af mange. Den samme læser op Efterfølgende:*

Saasom de Ithacianer under den tappre Ulyssis Anførsel, for at hevne det Jomfrue-Rov, som Priapi Søn Paris har bedrevet, agter at giøre et Tog mod de Trojaner, saa advares alle og enhver, som ville være med i samme Tog, at de lader sig strax indfinde paa det store Torv, hvor Standarden staaer opreyst. Der skal de strax antages og bekomme 3 Maaneders Sold forud. *Slaaer paa Trommen igien og gaaer ud.*

Scen. 13.

Ulysses *alleene med et langt Skiæg.*

Dette hele Aar er nu bortdrevet alleene med Kriigs-Tilberedelser. Nu venter jeg alleene paa Chilians Tilbagekomst og har ikke villet ladet rage mit Skiæg, førend jeg faaer Svar fra de Førster, til hvilke han er henskikket. Men jeg merker, at Morpheus, Søvnens Gud eller Dødsens Broder, vil giøre mig en Visite. Jeg kand neppe holde mine Øyne oppe, saadan Tunghed kommer mig paa. *Sætter sig ned og falder udi Søvn.*

Scen. 14.

Chilian. Ulysses.

Chilian. Nu er jeg endelig efter et heelt Aars Forløb kommen med velforretted Sag til mit Fædreland igien. Et Aar gaaer dog meget hastig. Det kommer mig selv for, som det ikke har været en halv Time. Men der seer jeg min Herre sidde sovende. Hillemænd, hvor har han hastig faaet et langt Skiæg! Dog det er sandt, det har havt et heelt Aar at voxe udi. Men jeg har intet Skiæg faaet imidlertiid. Det kand jeg ikke begribe. Skiægge maaskee voxer ikke i andre Lande end som her. Men hvad Pokker? det sidder jo gandske løst. *Han tar Skiægget af Ulysses og hefter det til sin Hage. Vender sig til Spectatores:* Kand I nu see Messieurs! af mit Skiæg, at jeg har været et heelt Aar borte? I er saa forbandet vantroe. I vil endelig have Troen i Hænderne. *Chilian gaaer til Side, imidlertiid vaagner Ulysses op og føler paa sin Hage.*

Ulysses. Ach, ihr Götter! jeg merker, min

Drøm er fuldbyrdet. Jeg drømte, at den vingede Gud Mercurius kom til mig, sigende disse Ord: Din troe Tiener Chilian er kommen tilbage; hvorpaa han afragede mit ridderlige Skiæg. Der seer jeg ham. Velkommen tilbage, min troe Tiener! Jeg tvivler ikke paa, at dit Ærende jo er vel forrettet; thi Himmelen har ledsaget dig frem og tilbage.

Chilian. Spælamdisimo reenkaalavet Speckavæt.

Ulysses. Ach, Himmel, han har maaskee forglemt sit Fædrelands Maal.

Chilian. Copisoisandung Slæstimund Spælamdisimo reenkaalavæt spækavæt.

Ulysses. Chilian, jeg forstaaer ikke, hvad du siger.

Chilian. Juchatan Skabhalsiaskomai klemmebasiopodolski.

Ulysses. Kandst du slet intet af dit Fæderne-Sprog meer?

Chilian. Ski olski dolski podolski opodolski iopodolski siopodolski asiopodolski basiopodolski ebasiopodolski mebasiopodolski emmebasiopodolski klemmebasiopodolski.

Ulysses. Det Mesopotamiske Sprog er et underligt Sprog. Det er en stor Ulykke, at jeg kand ikke forstaae ham og høre, hvad han har forrettet. Men har du saa gandske forglemt det Ithacianske Sprog, at du end ikke forstaaer, hvad jeg siger?

Chilian. Ja, jeg har reent forglemt det; men jeg kand dog sige saa meget, at Førsterne lobe formelde deres Respect og sige, at de skal møde ved Trojanien saa snart som mueligt.

Ulysses. Kom da nu, vi maa snart lave os til Reysen.

ACTUS II.

Scen. 1.

Troja præsenteres.

Chilian alleene.

Ey ey, hvor Tiden dog hastig gaaer! Nu er vi alt kommen til Troja, som ligger 400 Mile fra vort Fædreneland. Hvis jeg ikke saae Byen for mine Øyne, skulde jeg tænke, at det gik her til som i en tydsk Comoedie, hvor man kand undertiden i eet Skræv skræve tusinde Mile og paa een Aften blive 40 Aar ældre, end man var. Men Sagen er dog rigtig; thi her ligger Troja, hvor jeg peger med min Finger. Tar et Lys og gaaer derhen. Her staaer jo skrevet med Fractur-Bogstaver: Dette skal være Troja. Men der seer jeg en Trojansk Bonde komme, jeg maa sporge ham noget om Stadens Tilstand.

Scen. 2.

Chilian. En Trojaner.

Chilian. God Dag, Kammerat! Hvor har I *hiemme?*

Trojanen. Jeg har hiemme i Troja.

Chilian. Der skal vist være en fremmed Jomfrue der ved Navn Helene. Kiender I ikke hende?

Trojanen. Jo, jeg kiender hende nok, den gode Jomfrue; hun er nyelig kommen op af Barselseng med Tvillinger.

Chilian. Saa er hun da i mine Tanker ikke Jomfrue længer.

Trojanen. Jo, de regnes dog hos os for Jomfruer, endskiønt de har faaet 16 Børn, indtil de blive gifte.

Chilian. Hos os ligesaa endelig.

Trojanen. Hvor har I hiemme, Landsmand, eftersom I sporger saa?

Chilian. Jeg er en fremmed Kiøbmand. Men hvordan Slags Folk er de Trojaner?

Trojanen. De ere lidt fattige og hoffærdige; thi saa snart en blir begavet med 2 Mark, er man vis paa, at han ikke gaaer til Fods den Dag.

Chilian. Ligesaa hos os.

Trojanen. Den største Dyd hos os er at fortære meer, end man kand fortiene.

Chilian. Ligesaa hos os. Men hvordan blir da Udgangen derpaa?

Trojanen. Udgangen blir saa, at de omsider maa giøre al Boeskab til Penge, hvilke de sætter paa Rente, tagende Prioritet enten paa et Raadhuus eller anden publiqve Bygning, hvor de blive nærede deres Livs-Tiid.

Chilian. Lige saadan er det hos os. Men ere Dommerne noget retfærdige hos jer?

Trojanen. Forbandet; thi de tar aldrig mod Foræringer, men for at have en fri Samvittighed, lader deres Fruer tage dem.

Chilian. Ligesaa gaaer det til hos os. Men gaaer Aager noget i Svang hos jer?

Trojanen. Ney, det er skikkeligt nok; man tar aldrig aabenbare meer end 5 pro Cento for ikke at give Forargelse, men under Haanden, paa det Loven ikke skal brydes, lader sig af Debitorerne betale 20 pro Cento forud.

Chilian. Ligesaa gaaer det til hos os. Men jere Koner holder de vel Huus?

Trojanen. De holder nok Huus; men det er Ulykken, at Huset kand ikke holde dem. Dog maa man giøre dem den Ret, at de ikke gaaer ud forend Kl. 10 om Morgenen.

Chilian. Ligeledes paa en Prik som hos os. Er Gaderne ellers noget rene hos jer?

Trojanen. Ja i Julii Maaned er de upaaklagelige; men Resten af Aaret kand man neppe gaae ud uden Fare for at drukne i Skarn. Dog det er kun 11 Maaneder i Aaret, de gaaer snart. Kunde man giøre saadanne Anstalter, at det aldrig skulde regne, da vilde jeg trodse nogen Bye at være saa reen som vores.

Chilian. Ligesaa er det hos os. Men gaaer da Fruentimmer saa meget ud hver Dag hos jer?

Trojanen. Ney, det er onde Mennesker, som siger dem saadant paa. De gaaer ikke, men de ager alle indtil Handverksfolk, saa at Qvindfolk hos os gandske kunde undvære Fodderne.

Chilian. Ligesaa hos os. Men arbeyder de noget flittigt?

Trojanen. Ney, ikke synderligt.

Chilian. Saa kunde de ogsaa undvære Hænderne.

Trojanen. Ney Tak! hvad skulde de da spille Kort med? Hvad skulde unge Karle have at kysse paa?

Chilian. Ret nok. Det er ligesaa hos os. Men gior lærde Folk mange Bøger hos jer?

Trojanen. Ney, ikke uden Børn.

Chilian. Ligesaa hos os. Giøres der brav nyttig Projecter hos jer?

Trojanen. Jeg har endnu ikke seet et Project, som jo har været meget nyttig, forstaae for Projectmageren selv.

Chilian. Ligesaa hos os. Men er Tieneste-folk noget hurtige hos jer?

Trojanen. Forbandet. En Tieneste-Pige hos os er saa hurtig og saa levende, at hun kand ikke blive en Maaned hos et Herskab, men forandrer Tieneste 12 Gange om Aaret.

Chilian. Ligesaa hos os. Men er Folk noget gudfrygtige hos jer?

Trojanen. Meget gudfrygtige.

Chilian. Giøre de og gode Gierninger?

Trojanen. Ney, de giøre kun Bønner.

Chilian. Ligesaa hos os. Hvad er ellers Folks største Tiidsfordriv hos jer? Hør I Comoedier eller Opera?

Trojanen. Ja vist.

Chilian. Hvorledes ere jere Opera?

Trojanen. Pudseerlig nok; thi naar en Herre for Exempel vil bede sin Tienere trække sine Støvler paa, siger han det i Tremulanter og Sang, saasom . . Synger: Hør, Claus! træk mig mine Stovl . . er paa.

Chilian. Det er ligesaa hos os.

Trojanen. Adieu, min Herre! jeg maa gaae; jeg er hans skyldigste Tiener af mit Hierte.

Chilian. Han meener vel ikke meget dermed?

Trojanen. Ney vist, det er sandt nok. Det er kun en Talemaade blant os.

Chilian. Ligeledes er det og hos os. Adios! Det er Synd, at vi skulle føre Kriig med det Folk, som ligner os saa meget i alting, og det for en Jomfrues Skyld, som har faaet Tvillinger. Men vi har giort alt for mange Kriigs-Beredelser for at staae fra vort Forsæt. Nu har jeg udspioneret Byens Tilstand, troer derfor, at den ikke skal kunne holde ud 8te Dages Beleyring. Kundskab om Fiendens Tilstand er den fornemste Post for en Kriigshær. Naar nu Byen blir indtagen, faaer dog enten Ulysses eller Holophernes Navn derfor, som gemeenlig skeer, og mit Navn blir maaskee ikke meldet om i Aviserne engang. Ey, det er dog Lapperie at være Subaltern. Men der seer jeg Kriigshæren komme.

Scen. 3.

Chilian. Kriigshæren kommer ind og sættes i Orden.

Holophernes holder saadan Tale: I stolte Riddere og Striidsmænd! vi ere hidkomne ikke for at vinde Lande eller berige os, men for at hevne et Jomfrue-Rov, saa at aldrig nogen Kriig meer honettement geführet ist. Speyler eder kun i mit Exempel, fægter mandelig og holder god Kriigs-Discipline. Det Fornemste, I har i Agt at tage, er eders Tempo, som bestaaer udi Ein, Zwey, Drey, og at I slaaer lige med Hænderne paa Patron-Tasken; thi naar det ikke tages i Agt, vil jeg ikke give 4re Stilling for Resten.

Ulysses. Hører, I gode Herrer! Førend vi begynder Beleyringen, er det best at skikke Chilian til Kong Priapus med en Olie-Green i Haanden at tilbyde ham Fred, om han vil overlevere den skiønne Helene. De samtykker det allesammen.

Chilian. I gode Herrer! jeg vilde gierne ønske, at en anden maatte være Ambassadeur: thi det kand hende sig, at Kong Priapus, saasom han er en hastig Mand, kunde slaae Hovedet af mig, saa stod jeg der i en Maade uden Hoved.

Ulysses. Det har ingen Fare, Chilian! Hvis han lar hugge Hovedet af dig, skal vi giøre det samme med 20 af de fornemste Trojaner, som først falder i vore Hænder.

Chilian. Det er got nok, Herre, men maaskee ingen af alle de 20 Hoveder skulde kunne passe sig til min Krop.

Ulysses. Ey, gak du kun hen. Han bryder ikke Folke-Retten.

Chilian. Ja, ja, saa vil jeg da gaae.

Ulysses. Vi vil da retirere med Armeen saalænge.

Scen. 4.

Chilian alleene.

Hvor skal jeg nu i en Hast faae en Olie-Green? See her finder jeg en til al Lykke. Tar en Riiskost, som ligger paa Theatrum, og legger den paa sin Arm. Til Spectatores: Ney, min Troe, er det ingen Riiskost, Mossiørs! Jeg veed, I ere jo ikke blinde. See, der kand I nu see, at det er en Oliegreen. I maatte vel have lidt Korn meer Respect for en Ambassadeur end at belee ham. Gid Fanden være jer Nar, seer I vel det? Nu gaaer jeg til Troja. Banker paa.

Scen. 5.

Helene. Chilian.

Helene. Hvo er saa dristig, at han tør banke saaledes i Kriigs-Tide paa Trojæ Porter? Hvem vil I tale med? Jeg er Helene.

Chilian. See her, min hierte Jomfrue, skal hun selv have Umag at lukke op? Jomfruen kiender vel ikke mig igien?

Helene. Mig synes, jeg har seet ham tilforn.

Chilian. Jeg er Ambassadeur Von Chilian.

Helene. Ey, nu erindrer jeg mig, du est den stolte Ridder Ulyssis troe Tienere.

Chilian. Ney ellers Tak, ikke nu længer. Nu er jeg Ambassadeur extraordinair over den hele Armee, og dependerer af ingen uden af General Holophernes, som er 7 Alen og en Qvart lang. Hele Kriigshæren staaer i Gevehr for mig, naar jeg passerer; thi I maa vide, Jomfrue! at extraordinaire Ambassadeurs voxer ikke paa Træer.

Helene. Jeg troer heller ikke, at man kunde faae en Ambassadeur meer extraordinair, end du est. Men hvad er ellers dit Ærende?

Chilian. Jeg har en tienlig Hilsen fra Ge-

Tyboe. Men kand det være mueligt, Jesper, at den Karl tør giøre sliig Modstand?

Jesper. Jeg havde aldrig kundet bilde mig saadant ind; men jeg er viis paa, at saa snart han faaer Herren at see, saa løber han med alle hans Tilhengere Fanden i Vold. Jeg er ikke af de forsagte og feyge Mennesker, men jeg kand sværge paa, at jeg vil heller see Fanden selv end Herren, naar han blir vreed; thi jeg kand see paa Herrens Ansigt ligesom afmalet den hele Trojanske Kriig eller Jerusalems Forstyrring i kort Begreeb.

Tyboe. Siger du det, Jesper? Giv nu Agt paa mit Ansigt, nu vil jeg giøre mig vreed.

Jesper. Ach, det er forskrekkeligt, Herre! Ach, ach, det er, ligesom jeg saae det grummeste Vildsviin alleene i en Skov, saadan Redsel fik jeg paa mig.

Tyboe. Hvad er det for Snak? Du maa bie at raisonnere, til jeg giør mig vreed; jeg har jo ikke begyndt endnu at giøre nogen Mine.

Jesper. Ja, det er endelig sandt, jeg kom det ikke ihu; men vil Herren giøre det saa kort som mueligt, thi jeg kand ikke taale at se det længe an.

Tyboe. See, nu seer du mit Ansigt, som det var, da jeg løb Storm til Braband.

Jesper. A . . . a . . . nok, Herre! Ingen Iislandsk Løve kand see mere forbandet ud. Der gik slige Ildstrimler fra Herrens Øyne, at man kunde stikke an en Pibe Tobak dermed.

Tyboe. Ha, ha, ha! Det er mig kiært. Saa troer du da, at mit Ansigt alleene driver dem paa Flugten?

Jesper. Ja vist. Derfor er det best, at Herren, for at giøre dessnarere Ende paa Krigen, gaaer for i Spidsen.

Tyboe. Ney, ellers Tak; en General staaer altiid bagest. Jeg hører nok, Jesper! at du ikke veedst at indrette en Slagt-Ordning. Kom, nu skal jeg vise dig, hvor den skal ordineres. Du skalt staae i Spidsen for den venstre Fløy, og Peer skal føre den høyre an.

Peer. Ach, Herre! jeg er jo gandske qvæst og derfor beder ydmigst om min Demission og Naade-Penge for mig, min Hustrue og mange smaa Børn.

Jesper. Hvilken Snak! du est jo ikke gift engang.

Peer. Ja, men jeg har i Sinde at gifte mig med det første.

Tyboe. Est du saa stærk, at du kand gifte dig, saa kand du ogsaa slaaes. Fort hid, som jeg siger dig, og antag Commando! Skal jeg give din Slyngel Kost og Løn for intet?

Peer. Løn? Jeg har aldrig seet nogen Løn.

Tyboe. Des bedre er det for dig, saa kand du faae alt paa eengang; din Gage løber altiid lige fuld.

Peer sagte. Det er Ulykken, hun løber saa stærk for os stakkels Lakeyer, at vi kand aldrig naae den igien.

Tyboe. Tænk, Peer, du nyder en Æres-Post, som ikke tilbydes enhver.

Peer. Det er Ulykken, at jeg er ikke ærgierrig. At nøde den til Ære, som ikke skiøtter derom, er jo ligesom at nøde en til at spise de Koste, som han har naturlig Afsmag for. *Tyboe trækker ham hen til den høyre Fløy og holder en Harangue for Armeen, medens Peer staar og græder, som han var pidsket.*

Tyboes Tale til Folket. Man skulde tænke, Ihr Herren! at det var mod sidste Verdens Tider, eftersom man seer, Fluer vil sætte sig op mod Elephanter, Myg mod Løver, Dværge mod Kiæmper, en Stygotius, et Blekhorn, en Penneskiær, en Pedantus, en Grammatica, en Schulfuchs mod en Mand, hvis Navn er bekiendt i Holland, i Frankrig, i Amsterdam, i Braband, ja over hele Europia. Speyler eder i Dag, Ihr Herren, i min Tapperhed, følger mit Exempel!

Jesper *indbryder i hans Tale.* Herre, der kommer vore Modstandere i fuld Curreer!

Tyboe *continuerer sagte og stammende, skielvende og tørrer Sveden af sig.* I mit Exempel . . . og mit Exemplar (kommer de?) følger, Ihr Herren, og føl . følger (er de nær hos?) mit exemplariter, og følg . . . Jeg vil for Tidens Korthed afbryde og som en fornuftig Anfører postire mig bag ved for at obsalvere . . . Hillemænd, der er de. *Peer vil løbe bort; men de andre holde paa ham.* Jesper! jeg sætter nu al min Liid til dig.

Jesper. Vil Herren have Taalmodighed et Øyeblik, medens jeg springer hiem efter Mons Viingaards Bog, hvorefter Herren pleyer at rangere sine Tropper.

Tyboe. Det er en herlig Forklaring; du vil gaae bort og lade os staae i Stikken. Det er bedre, at du bliver tilstæde og megler os en Fred imellem, ikke fordi jeg er bange at gaae dem under Øyen, om de vare tusinde . . .

Jesper. Ja, det veed jeg nok.

Tyboe. Men for at spare christen Blod. Det er unge Mennesker, som kand blive til noget, naar de har udraset. Du skal faae 20 Rdlr., dersom du kand bringe en Forligelse til Veye.

Jesper. Jeg skal giøre mit Beste. Vil ikkun Herren imidlertiid holde gode Miner.

Tyboe. Hør, Jesper! du kand sige dem, at jeg er en Mand, som har 10 Mænds Styrke.

Jesper. Ja og jeg vil legge 12 Mænds Forstand til.

Tyboe. Du kand sige dem, at jeg har slaaet 2000 Mænd ihiel med min egen Haand.

Jesper. Jeg vil legge 2000 til.

Tyboe. Du kand sige dem, at jeg er bekiendt for min Tapperhed over hele Holland.

Jesper. Jeg vil legge Engeland til.

Tyboe. Du kandst sige dem, at jeg har omgaaedes med Forster og Generaler udenlands.

Jesper. Jeg vil legge Konger til.

Tyboe. Du kandst sige, at Kongen af Holland har foræret mig sit Portrait.

Jesper. Jeg vil sige, Keyseren og Paven har giort det samme.

Tyboe. Du kand sige, at hvis de ikke beqvemmer sig til Fred, bryder jeg hele Regentzen ned.

Jesper. Jeg vil legge Studen-Gaarden til.

Tyboe. Du kandst fortælle dem kortelig alle de Slag, jeg har været udi.

Jesper. Jeg vil legge dem til, som Herren ikke har været udi.

Tyboe. Du kandst sige, at naar jeg ret vil gribe mig an, kand jeg sætte alle de fornemste Damers Hierter udi Contribution.

Jesper. Jeg vil legge det til: udi lys Lue. Lad kun mig raade.

Stygotius. Hør, got Folk! det er best, at vi betænker os, forend vi gaaer videre. Jeg har forsvoren at slaaes med Officierer; de bruger ingen Raison. Det er best, at vi skikker en til dem at fornemme, om de vil møde os i tørre Hug, og sige tilligemed, at vi vilde gierne slaaes med dem udi Kaarde, hvis det ikke var mod leges academicas. Vil de disputere med os, skal det være mig kiærere; enten de ville paa Latin eller Græsk. Men der seer jeg Jesper komme til os. Gak du imod ham, Jens, og hør, hvad hans Ærende er. Jeg troer nok, han er min Ven, hvorvel han for Interesse Skyld holder sig til Tyboe.

Jesper. Jens, hør, hvad jeg vil sige dig. Hvorfor skal vi lemlæste hinanden for tvende Narres Skyld?

Jens. Jeg er, min Troe, af samme Meening.

Jesper. Hr. von Tyboe holdes af alle brave Officiers for en Giek.

Jens. Min Herre ligesaa af Studenterne.

Jesper. Og for en Pultron.

Jens. Min ligesaa.

Jesper. Hr. Tyboe er saa bange som en Hare.

Jens. Min Herre ligesaa.

Jesper. Saa snart at I avancerede et Skridt, havde vi sat os for at løbe.

Jens. Vi ligesaa.

Jesper. Jeg har Fuldmagt at slutte Forligelse.

Jens. Jeg ligesaa.

Jesper. Men jeg har ikke udi Sinde at giøre det for intet.

Jens. Jeg ikke heller.

Jesper. Mig synes, Freds-Artiklerne kand best saaledes conciperes: 1. Skal Hr. von Tyboe tractere begge Kriigs-Hærene udi Fisker-Huset. 2. Skal Hr. Magister Stygotius giøre Dagen derefter det samme.

Jens. Du est en habil Mand, Jesper!

Jesper. Hey, Hr. von Tyboe! skiønt og reputeerligt Forliig: I skal tractere i Fisker-Huset i Morgen og Stygotius Overmorgen.

Tyboe. Skal jeg da først?

Jesper. Ja vist, I haver Præferencen. Det var just den haardeste Knude.

Tyboe. Ja, saa er jeg fornøyet.

Jesper. Min Herre! forend vi skilles ad, maa vi som rette Venner tage hinanden udi Hænder. Magisteren giver Herren sin Haand, og vi andre Subalterne og Gemeene maa giøre det samme.

Tyboe. Gak hen og proponeer det for Anføreren, aber in meiner Nahmen nichts.

Jesper. Det kand Herren vel tænke, at jeg ikke er saa taabelig. Jeg veed anderledes at staae paa Herrens Respect. *Gaaer til Stygotius.* Min Hr. Magister! Jeg har hindret i Dag en stor Blods-Udgydelse. Jeg saae, at Tyboes Parti var for stærk og derfor i Tide arbeydede paa Fred; thi endskiønt mit Legeme var i Tyboes Kriigshær, saa var dog min Siæl udi Magisterens.

Stygotius. Jeg veed det heel vel, Jesper!

Jesper. Jeg kand forsikkre Eders Magisterhed, at om det havde kommet til Striid, saa havde jeg deserteret midt i Slaget. Men jeg maa lade, som jeg holder med Tyboe for visse Aarsager Skyld.

Stygotius. Du skal have Tak for dit gode Hierte mod mig. Jeg skal stræbe at giøre dig al muelig Tieneste derfor.

Jesper *trækker Stygotius til Tyboe.* I gode Herrer, nu maa I udi begge Armeers Paasyn give hinanden Hænder. Saa skal vi andre giøre det samme indbyrdes.
De gir hverandre Hænder, og de andre giør ligeledes og kysse hinanden.

Jesper. Hører nu, I gode Herrer! Efterdi vi nu ere forligte, og begge Personer er skeet Tort, saa er det best, at vi nu conjungerer begge Kriigshærene og med samtlig Magt hevner os over vore tilfælles Fiender; thi hvorvel de har havt Aarsag til Fortrydelse, saa bør dog slige brave Mænd hevne den Tort at have faaet Vand over Hovedet. Vi maa samtlig attaqvere Leonora i hendes Huus.

Tyboe. Das ist wahr, Jesper! Vi skal formaliter beleyre Huset.

Stygotius. Communis injuria communibus armis vindicanda est.

Jesper. Men vi maa bie en halv Time, til det bliver lidt mørkere.

Tyboe. Mittlerzeit kand vi giøre fornødne Præparatorier.

Stygotius. Skal vi da mødes her igien?

Jesper. Ja, om en halv Time skal vi mødes her igien paa samme Sted.

Tyboe. Kom, lad os da gaae bort saalænge.
De gaaer ud alle, undtagen Jesper.

Scen. 9.

Jesper. Leonard.

Jesper. Nu skal jeg anrette en artig Comoedie, som skal bestiemme de 2 Giekke endnu meer og tilligemed befordre Leonards Beste. See, der kommer han meget beleyligt. Monsieur Leonard! I kom, ligesom I var kaldet.

Leonard. Hvi saa?

Jesper. Tyboe og Stygotius ere blevne forligte og med samtlig Magt vil anfalde Leonora udi hendes Huus. Nu har I ret Leylighed at insinuere Jer saaledes, at I kand blive vis paa Bruden; thi naar Huset bliver anfaldet, maa I komme med nogle andre gode Venner at ophæve Beleyringen.

Leonard. Men om de blir mig for stærke?

Jesper. Det har ingen Fare. Naar de seer en blot Kaarde, saa løber de begge to, og naar Anførerne give sig paa Flugten, følger de andre strax. Thi andre Officiers saavel som Solbater foragte ham i deres Hierte og holde kun Venskab med ham paa Skrømt.

Leonard. Jeg veed ikke, hvordan jeg i Hast skal faae saa mange gode Venner samlet.

Jesper. Kommer I kun ind med Jer blotte Kaarde, saa vil jeg være Mand for, at de alle skal tage Flugten. I kand for Sikkerheds Skyld lade, som der kommer andre efter. Men I maa ikke agte, at jeg stiller mig an, som jeg er paa Tyboes Side; thi jeg vil ikke bryde aabenbare Venskab med ham, saalænge han har et Anker Viin i sin Kielder.

Leonard. Ach, Jesper, jeg skal studere paa at giøre dig Tieneste igien og belønne din Troeskab mod mig.

Jesper. Jeg giør intet for Interesse, Monsieur! Jeg betinger mig alleene, naar I kommer i Stand jus vitæ & necis, Hals og Haand over Jer Kiøkken og Kielder, samt Jagt-Friheds i Jer

Gaard over Høns, Kyllinger, Capuner, Giæs, Ænder ꝛc. ꝛc.

Leonard. Alting i mit Huus skal være dig til Tieneste. Min Farbroder ligger nu gandske syg, saa jeg troer, han døer denne Nat.

Jesper. Men jeg hører en Allarm. Løb til Side! Jeg troer, at de kommer. Leonard gaaer ud.

Scen. 10.

En Officier. Jesper.

Officieren. Ha, ha, ha, ha, ha, ha!

Jesper. Serviteur, Monsieur! Hvoraf leer han saa got?

Officier. See, Jesper, est du der? Jeg vil svære paa, at du est Autor til alle disse Krumspring, Von Tyboe giør.

Jesper. Det er, min Troe, sandt. Jeg giør det for at befordre Monsr. Leonards Kiærlighed.

Officier. Det er mig kiært; thi det er en god ærlig Karl. Jeg hører, at han formaliter vil beleyre Mad. Leonora i hendes Huus, og jeg har laant ham 8te Soldater, hvilke ere saa afretted, at de skal løbe, mindste Modstand de seer. Vi maa føye den Karl i alting; thi han er os en feed Steeg.

Jesper. Men jeg er kun bange, at det vil give Opsigt.

Officier. Ey, Lapperie! Om der kommer nogen og vil legge sig derimellem, saa skal jeg nok holde dem derfra; thi saa snart Folk faaer at vide, at det er Tyboe, kand de strax fatte, at saadan Kriig vil ikke være af stor Betydning. Jeg vil holde mig lidt til Side. Jeg troer, de kommer.

Scen. 11.

Stygotius og Tyboe med en Hob Folk. Jesper. Leonard.

Tyboe med et Spyd i Haanden rangerer Soldaterne og exercerer dem. Marcherer derpaa gandske sagte i Orden af Bataille med Tromme-Slag efter Tacten lige til Huset. Taler til Folket: Messieurs, ihr Herrens! Nu er den Tiid kommen, paa hvilken I kand bane jer Veyen til et udødeligt Navn ved eders Tapperhed. Denne Fæstning, som I har at bestorme, synes vel stærk; men jo stærkere den er, jo større er Æren og Seyeren. Jeg vil selv være først i Spidsen for at opmuntre eder til Tapperhed. Allons, speyler eder udi mig! Løber til Døren med sit Spyd. Fruentimmeret raaber ud af Vinduet, hvad det skal betyde.

Tyboe. Her er ingen andre Conditioner, end at I skal give jer paa Naade og Unaade. Fruentimmeret skriger og hyler indenfor.

Leonard. Hey, omringer og griber disse Stratenrøvere og seer vel til, at ingen undkommer! Han skyder en Pistol af i Luften, hvorpaa de falde alle som Tyde. Jesper holder paa Tyboe, ladende som det er for at bedekke ham.

Tyboe siger: Det war ein grausom Salbe. Die gantste Armee ruiniret auf ein Mahl.

Leonard. Det er vist Anføreren, ham maa jeg strax opoffre.

Jesper. Ach, gunstige Herre, spar ham, og omkom heller mig!

Leonard. Her hielper ingen Bøn. Han skal døe.

Jesper. Ach, Herre, betænk, hvad I giør! I stiller Verden ved en Mand, der har vundet over fire tusinde Feltslag.

Leonard. Ingen Snak! Han er Dødsens.

Jesper grædende. Derudi det Slag ved Amsterdam.

Leonard. Fort fort, lad ham løs.

Jesper. Omkom med sin egen Haand . . .

Leonard. Hvis du ikke slipper ham . . .

Jesper. Over 5000 Mennesker . . .

Tyboe hviskende til ham. Siig ham ogsaa om de 3 Herren-Stater, jeg omkom.

Leonard. Om han var Alexander Magnus selv, saa skal han opoffres.

Jesper. Og stak 3 Herren-Stater ihiel . . .

Leonard. Jeg lader mig deraf ikke bevæge.

Jesper. Med eet Hug.

Leonard. Des større Berømmelse er det for mig at omkomme ham.

Jesper. Der udi Brabands Beleyring løb alleene..

Leonard. Det hielper ham nu altsammen intet.

Jesper. Storm og sloges paa Muren i en halv Time med den hele Guarnison.

Leonard. Saa seer jeg da, at jeg maa omkomme jer begge to.

Jesper. Ach løb, Herr von Tyboe, og salveer Jer kostbare Liv! Tyboe løber. Leonard forfølger ham og stikker ham med Skaftet af Kaarden i Ryggen.

Tyboe. A . . . a . . . ich bin totlig blessiert durch und durch gestochen, a . . Løber ud.

Scen. 12.

Leonard. Jesper. Leonora. Lucilia. Pernille.

Leonard. Det gik, min Troe, rigtig an, Jesper!

Jesper. Ey, det vidste jeg nok forud. Naar han nu lever op af sin formeente Blessure igien, saa gir han mig en Foræring oven i Kiøbet. Men der kommer de Beleyrede ud, holdt nu gode Miner!

Leonora. Ach, min hierte Monsieur Leonard, er det han, som har forløset os fra denne Angest? Ach, gid jeg kunde bevise ham nogen Tieneste!

Jesper. Madam, den største Tieneste, I kand giøre ham, det er at give ham Jer Dotter, som han saalænge har elsket. Synes Jer, at det er en Mand at foragte?

Leonora. Jeg har altiid havt stor Estime for ham. Men som han ingen Midler har, og min Dotter heller ingen, saa har jeg ikke holdet raadeligt, at de kom sammen.

Leonard. Hvad det er angaaende, saa haaber jeg nok at forsørge hendes Dotter; thi saalænge min Farbroder lever, assisterer han mig nok saa meget, som dertil kand behøves, og naar han døer saa arver jeg temmelige Midler.

Leonora. Jeg tilstæder da gierne, at I forlover Jer sammen. Men I maa bie med Bryllupet, til han døer.

Leonard. Min Farbroder giør det ikke længe; thi jeg troer neppe, han lever denne Nat over. Men der seer jeg, hans Tiener kommer. Hør Christoffer! hvorledes er det nu med din Herre?

Christoffer. Jeg kommer for at lade ham vide, at Monsieur Jeronimus er alt død.

Jesper. Ach, det var, min Troe, en stor Høflighed af ham. Nu haaber jeg, Madam at hun har intet meer at scrupulere over.

Leonora. Aldeles intet. Jeg flatterer min Dotter for det lyksaligste Menneske i Verden.

Jesper. Saa lar os da giøre kort Proces. I har længe biet efter hinanden. Kommer hid og gir hinanden Hænder!

De gir hinanden Hænder og gaaer ud.

[redacted]

Ulysses von Ithacia eller En Tydsk Comoedie.

Personerne udi Comoedien.

Ulysses.	Elisa.
Chilian.	Penelope.
Paris.	Dido.
Marcolfus.	Bonden.
Rasmus.	1. Jøde.
Helene.	2. Jøde.
Ollegaard.	Keyser Asverus.
Rosimunda.	Tiresius.

Prologus.

Iris med Straaler om Hovedet.

Jeg er Iris eller Regn-Buen, den store Junonis Fruer-Pige. Min Forretning er den samme hos Juno, som Mercurii er hos Jupiter. Naar Gudindernes Dronning gir et Nik, maa jeg lave mig til at reyse; nu er jeg i Himmelen, nu paa Jorden, nu ved den søndre, nu ved den nordre Poel, nu udi store Stæder, nu blant Hyrder og Hyrdinder paa Landet. Det meste, som foraarsager min Bestillings Uroelighed, er min store Frues Jalousie og Mistænkelighed, thi saa snart Gudernes Monarch kaster sine Oynes naadige Straaler paa en Nymphe eller Hyrdinde, blir min Frue strax allarmeret; saa maa jeg da først af en Sky lade mig føre paa Jorden for at udforske Sagens Beskaffenhed, dernæst til Plutonis mørke Boelig med Ordre til en og anden Helvedes Gudinde for at straffe den Nymphe eller Hyrdinde, som Jupiter har fattet Elskov til. Men ingen Tiid er saa besværlig for mig som denne forbandet 11. Junii; thi som min Frue er den største Dame udi Himmelen og paa Jorden, saa har hun ogsaa de meste Rente-Penge at indfordre. Men Aarsagen, hvorfor jeg nu er hid kommen, er for at tale med den Trojanske Printz Paris, hvilken Juno saavel som to andre Gudinder har udvalt at dømme udi en Spliid, som er dem imellem. Han pleyer at opholde sig udi denne Lund. Men der seer jeg ham.

Paris. Jeg seer Iris, Junonis troe Sende-Bud. Velkommen hid ned paa Jorden, himmelske Nymphe! Hvad er hendes Forretning? Med hvem vil hun tale?

Iris. Jeg har Ordre at tale med den deylige Trojanske Printz Paris.

Paris. Det er jeg.

Iris. Hør, Paris! I, som ikke mindre formedelst Eders Skiønhed end for Eders retfærdige Domme er bekiendt over hele Asien fra de Morers Landemerke indtil yderste Ende af America! min Frue Juno samt tvende andre Gudinder, Pallas og Venus, har udvalt Eder at dømme udi en Tvistighed, som har reyst sig imellem dem.

Paris. Siig mig, o Iris! hvorudi den Tvistighed bestaaer.

Iris. Den store Jupiter kastede den 13. hujus et Guld-Æble blant dem, hvorpaa stod skreven disse Ord: Dette skal tilhøre den deyligste Gudinde. Nu veed I selv, hvordan Fruentimmer er, at ingen, hvor grim hun ogsaa er, vil vige for en anden udi Skiønhed; saaledes er det paa Jorden og vore Gudinder udi Himlen har ogsaa en Rem udi Huden. Og saasom Juno, Pallas og Venus alle ere bekiendte formedelst deres Skiønhed, saa er den Tvistighed vanskelig at ophæve; dog har de alle tre samtykt at underkaste sig Eders Dom uden Appel, thi i Førstningen vare de allesammen saa forpikkede derpaa, at de havde i Sinde at gaae til høyeste Ret med hinanden.

Paris. Jeg vil oppebie deres Nedkomst og dømme, hvad som ret er.

Iris. Juno forlanger intet uden en retfærdig Dom. Dog bad hun tienstlig, at Jeres Durchleuchtighed ikke vilde forsmaae 10 Ducater, som hun offererer, ikke for at dømme hende til Belgefal, men alleene for Venskabs Skyld.

Paris. Ney, Mademoiselle Iris! jeg tar, min Troe, ingen Gave imod; en Dommer maa ikke lade sig bestikke. Havde jeg været gift, saa kunde



rus; jeg merkede ogsaa den Slange-giftige Avind afmalet paa de andre Hofmænds adelige Kinde. Men Misundelse er jo altiid Dydens Staldbroder. Hvorledes kand den af Dyd, som Maanen af den gyldene Soels Straaler, skinnende Ridder være fri derfor? Thi jeg svær ved Keyserens gyldene Krone og Scepter, at Polidorus er den kostbareste Ridder mellem Mundien og det røde Hav. Men hvad vil denne Jomfrue her?

Ollegaard paa Knæ. Ach, hielp, Eders Høyhed! hielp!

Ulysses. Stat op, Nymphe, og lad mig høre Eders Anliggende!

Ollegaard. Jeg slipper ikke Eders Fødder, førend jeg er forsikkret om Bønhøring.

Ulysses. Hvis Eders Begiæring er muelig og strider ikke mod Ærbarhed, skal I nok blive bønhørt. Stat op!

Ollegaard. Ach, Herre! Ithaciens Soel er formørket. Den skiønne Helene er bortført til Troja af Paris, Kong Priapi Søn. See her, dette Perle-Baand, som hun kastede af sin Hals og bad mig overlevere til Eders Ridderlighed med Begiæring at hevne saadan Vold og med væbned Haand at udrive hende af de Trojaneres Hænder igien.

Ulysses. Ach, Himmel, hvad hører jeg? Hvilken stor Ulykke! Græd ikke meer, Jomfrue! jeg svær ved Penelopes dyrebare Siæl, at den Uret skal hevnes med hele Trojæ Undergang. Gak kun bort, Jomfrue, og giv Eder tilfreds!

Scen. 6.

Ulysses. Chilian.

Ulysses. Chilian! vi maa strax giøre Anstalter: Fredsens Tempel maa tillukkes paa nogen Tiid, og Bellonæ Tempel igien aabnes; mit med Drage-Blod besmurte Sværd Dyrendal trækkes af Skeden, mit Skiold, som jeg tog fra Kongen af Mesopotamien i det store Slag ved Minchrelien, hidføres, tillige med min Diamant-haarde Brynie og min Hielm, som den Brasilianske Dronning von Saba med sine Alabaster-Hænder satte paa mit ridderlige Hoved, da jeg skulde i Kamp med den 4re-hoved Ridder Langulamisosopolidorius. Min udi Kriig Flamme-spyende Hest Pegasianus, som tilforn var den stolte Ridder Polipheinus af Mundien, men omskabt til en Hest af hans avindsyge Stivmoder Constantinopolitania, maa sadles med min Elfenbeens-Sadel og mit med Guld og Perler af den Longobardiske Jomfrue Rosimunda virkede Skabrak.

Chilian. Det kand snart blive giort, havde vi kun først en Armee paa Benene.

Ulysses. Armee! Vi skal i en Hast faae saa mange Folk sammen, som der er Sands-Korn paa de Arabiske Heder. Du skalt være min Ambassadeur og strax forføye dig først til Mithridates, Kongen af Mundien, som boer i et Guld-Slot, og bede ham, at han med sin solvskioldede Armee, som bestaaer af tusinde Maal tusind Fodfolk og fem hundrede tusind Vinge-hested Ryttere, vil komme mig til Hielp mod Kong Priapus, hvis Søn har stiilt Ithacien med det dyrebareste Klenodie, jeg meener den skiønne Helene. Dernæst skal du gaae til Hertug Nilus af Podolien, som boer i et Sølv-Slot, og bede ham komme mig til Hielp med sine 10000 Skibe, som alle ere overtrækkede med Fløyel, og hvis Master ere giorde af Eenhiørnings-Horn, og hvis Seyle ere af Silke. Siden skal du gaae til Holophernes, Greven af Bethulien, som boer i et høyt Elfenbeens-Slot, thi han selv er 7 Alen lang, og bede ham, at han kommer mig til Hielp med sine 5000 Elfenbeens-Canoner, som alle ere tredsinds-tyve Pundinger. Jeg vil imidlertiid ikke rage mit Skiæg, førend du kommer tilbage. Gaaer ind.

Scen. 7.

Chilian alleene.

Det blir en temmelig vidtløftig Reyse. Inden jeg kommer tilbage, saa er maaskee Helene ikke meer til, thi medens Græsset groer, døer Koen; og saa skal vi føre Kriig efter Næsen. Jeg maa hen at bestille mig et Par Skoe med Seemslærs-Saaler under, som kand holde mig ud paa Reysen. Jeg staaer ellers og tænker paa, hvorfor Folk fører Kriig i Verden. Jeg seer aldrig en smuk Plet paa denne Helene, for hvis Skyld man giør saa stor Allarm. Paris er en liden Giek, der reyste saa langt for at snappe hende bort, og vi ere store Giekke, der vil føre Kriig for at faae hende tilbage igien. Men jeg tør ikke disputere med min Herre derom, vil derfore ind og lave mig til denne lange Reyse. Ellers kand jeg sige dette, at jeg er den første Ambassadeur, der ambassaderer til Fods. Men det vil intet sige, jeg er og blir dog den samme for det. Men der seer jeg Rosimunda, Helenes Søster, komme. Jeg gad ikke høre hende tude over hendes Søsters Ulykke, vil derfor retirere mig.

Scen. 8.

Rosimunda.

Ach, min allerkiæreste Søster, Ithaciens Soel og Glæde, Familiens Zirat og Ædelsteen, hvor er det mueligt, at jeg kand længe leve uden dig? Mit Legeme er allerede i de 3 Maaneder, siden du, min Soel! dalede for mig, det er, siden du blev mig berøved, saa udmattet, og af Sorg min Skikkelse saa forandret, at mine Veninder og Lege-Søstre ikke kand ansee mig uden Taares strømmeviis Udgydelse. Ach, Rosimunda, sige de, hvor er dit blomstrende Ansigt, dine Rosenrode Kinde, dine Diamantspillende Øyne? Alting paa dig er fordunklet, forvisned og affalden som et afhugged Blomster, der ingen Vædske meer haver at holde sin naturlige Skiønhed ved Lige. Ach, giid det stod mig an, at jeg kunde være med udi dette Tog, som de Ithacianske Kiæmper med den stolte Ridder Ulysses foretage mod den Trojanske Røver. Ach giid . . . Men der kommer den ædle Penelope, den uovervindelige og Lovbiertede Ulyssis Gemahl. Nu faaer jeg at høre af hende, hvor vidt det er kommen med Præparationerne.

Scen. 9.

Penelope. Rosimunda.

Penelope. See her, Madam, er hun der? I skal nok see, at der intet bliver af; bilder I Jer ind, at min Mand skal føyte Verden om for at oplede Jer lumpen Søster?

Rosimunda. Hvad understaaer I Jer at tale saa haanlig om den, som af alle er agtet for Ithaciens største Zirat.

Penelope. Tvi! Jeg maa spytte af sliig Zirat. Den Toyte! vil hun indbilde sig, at et heelt Land skal sættes i Gevehr for hendes Skyld?

Rosimunda. I maa selv være en Toyte. De store Kriigs-Tilberedelser, som giøres for hendes Skyld, gir nok tilkiende, at min Søster udi Dyd og Skiønhed overgaaer alt, hvad som er i Ithacien. I er alt for magtesløs til at hindre de Ithacianske Kiæmper udi deres ædle Forsæt.

Penelope. Ja jeg tør hindre det.

Rosimunda. I hindre det?

Penelope. Ja for Jer Næse.

Rosimunda. Det skal gaae for sig, om I blev gal.

Penelope. Og det skal ikke gaae for sig, om I blev gal.

Rosimunda. Siger I det?

Penelope. Ja det siger jeg. *Knepper med Fingeren.* Det er for dig, Gekke!

Rosimunda *knepper ogsaa.* Og det er for dig!

Penelope *gir et Ørefigen.* Det er for dig!

Rosimunda *gir et igien.* Og det er for dig!
De kommer i Haar sammen og faaer Huerne af hinanden.

Scen. 10.

Chilian *i Reyse-Klæer.* **Penelope. Rosimunda.**

Chilian. Hey, hvad Ulykke gaaer af jer? Vil I myrde hinanden? *Chilian gaaer dem imellem, de faaer ham i Haaret og rykker ham ned paa Gulvet. Chilian raaber:* Jeg er Ambassadeur. Det er mod Folke-Retten. *Rosimunda løber ud og Penelope efter hende.*

Scen. 11.

Chilian *alleene.*

Er det ikke uforskammet at handle saaledes med en Ambassadeur, hvis Person er saa hellig, at det er mod Folke-Retten at legge Haand paa hans Hest, Hund eller Ringeste af hans Suite, end sige paa ham selv? Jeg skal lære de Toyter, hvad det er at trække en extraordinair Ambassadeur efter Haaret. Vie kun, til jeg kommer tilbage, her skal blive en forbandet Examen. Nu har jeg ikke Stunder at hevne mig; thi jeg maa fortsætte min Reyse.

Scen. 12.

Trompeterne blæses. **Keyser Asverus** *kommer ind med* **Drabanter** *og* **Hoffinde.**

Asverus. I ædle Riddere og stolte Kiæmper! I kand selv dømme, hvor haardt det gaaer mig til Hierte, at jeg skal skikke min kiære Søster-Søn, den tappre Ulysses, saa langt bort. Men hvo kand hindre ham udi saadant ædel Forsæt? Jeg har paa hans Ansøgning tilladt ham at hverve saa mange Folk, ham lyster. Jeg tilstæder ogsaa alle, endogsaa de kostbareste Kiæmper, som frivillig ville være med udi dette Tog, at følge ham. Jeg har givet ham Forlov at lade Trommerne røre over det hele Keyserdømme.

En Ridder. Vi takker Eders keyserlige Majestæt, at han vil tilstæde os at hevne dette Jomfrue-Rov. Den skiønne Helene var en Jomfrue, paa hvilken alles Øyne vare henvendte, saa at ikke alleene Landets Ære, men endogsaa Forhaabning til at nyde saadant Klenodie driver os til dette Tog.

Asverus. Jeg priser eders Ædelhiertighed, I stolte Riddere! I maa være vis paa, at naar I kommer med Seyer tilbage enhver efter sine Meriter skal blive rigelig belønnet. Lad os nu gaae ind for videre at raadslaae om dette Tog.
De gaaer ind, og en Hverver kommer med en Tromme efterfulgt af mange. Den samme læser op Efterfølgende:

Saasom de Ithacianer under den tappre Ulyssis Anforsel, for at hevne det Jomfrue-Rov, som Priapi Søn Paris har bedrevet, agter at giøre et Tog mod de Trojaner, saa advares alle og enhver, som ville være med i samme Tog, at de lader sig strax indfinde paa det store Torv, hvor Standarden staaer opreyst. Der skal de strax antages og bekomme 3 Maaneders Sold forud.
Slaaer paa Trommen igien og gaaer ud.

Scen. 13.

Ulysses *alleene med et langt Skiæg.*

Dette hele Aar er nu bortdrevet alleene med Kriigs-Tilberedelser. Nu venter jeg alleene paa Chilians Tilbagekomst og har ikke villet ladet rage mit Skiæg, førend jeg faaer Svar fra de Førster, til hvilke han er henskikket. Men jeg merker, at Morpheus, Søvnens Gud eller Dødsens Broder, vil giøre mig en Visite. Jeg kand neppe holde mine Øyne oppe, saadan Tunghed kommer mig paa. *Sætter sig ned og falder udi Søvn.*

Scen. 14.

Chilian. Ulysses.

Chilian. Nu er jeg endelig efter et heelt Aars Forløb kommen med velforretted Sag til mit Fædreland igien. Et Aar gaaer dog meget hastig. Det kommer mig selv for, som det ikke har været en halv Time. Men der seer jeg min Herre sidde sovende. Hillemænd, hvor har han hastig faaet et langt Skiæg! Dog det er sandt, det har havt et heelt Aar at voxe udi. Men jeg har intet Skiæg faaet imidlertiid. Det kand jeg ikke begribe. Skiægge maaskee voxer ikke i andre Lande end som her. Men hvad Pokker? det sidder jo gandske løst. *Han tar Skiægget af Ulysses og hefter det til sin Hage. Vender sig til Spectatores:* Kand I nu see Messieurs! af mit Skiæg, at jeg har været et heelt Aar borte? I er saa forbandet vantroe. I vil endelig have Troen i Hænderne. *Chilian gaaer til Side, imidlertiid vaagner Ulysses op og føler paa sin Hage.*

Ulysses. Ach, ihr Götter! jeg merker, min

Drøm er fuldbyrdet. Jeg drømte, at den vingede Gud Mercurius kom til mig, sigende disse Ord: Din troe Tiener Chilian er kommen tilbage; hvorpaa han afragede mit ridderlige Skiæg. Der seer jeg ham. Velkommen tilbage, min troe Tiener! Jeg tvivler ikke paa, at dit Ærende jo er vel forrettet; thi Himmelen har ledsaget dig frem og tilbage.

Chilian. Spælamdisimo reenkaalavet Speckavæt.

Ulysses. Ach, Himmel, han har maaskee forglemt sit Fædrelands Maal.

Chilian. Copisoisandung Slæstimund Spælamdisimo reenkaalavæt spækavæt.

Ulysses. Chilian, jeg forstaaer ikke, hvad du siger.

Chilian. Juchatan Skabhalsiaskomai klemmebasiopodolski.

Ulysses. Kandst du slet intet af dit Fæderne-Sprog meer?

Chilian. Ski olski dolski podolski opodolski iopodolski siopodolski asiopodolski basiopodolski ebasiopodolski mebasiopodolski emmebasiopodolski klemmebasiopodolski.

Ulysses. Det Mesopotamiske Sprog er et underligt Sprog. Det er en stor Ulykke, at jeg kand ikke forstaae ham og høre, hvad han har forrettet. Men har du saa gandske forglemt det Ithacianske Sprog, at du end ikke forstaaer, hvad jeg siger?

Chilian. Ja, jeg har reent forglemt det; men jeg kand dog sige saa meget, at Førsterne lode formelde deres Respect og sige, at de skal møde ved Trojanien saa snart som mueligt.

Ulysses. Kom da nu, vi maa snart lave os til Reysen.

ACTUS II.

Scen. 1.

Troja præsenteres.

Chilian alleene.

Ey ey, hvor Tiden dog hastig gaaer! Nu er vi alt kommen til Troja, som ligger 400 Mile fra vort Fædreneland. Hvis jeg ikke saae Byen for mine Øyne, skulde jeg tænke, at det gik her til som i en tydsk Comoedie, hvor man kand undertiden i eet Skræv skræve tusinde Mile og paa een Aften blive 40 Aar ældre, end man var. Men Sagen er dog rigtig; thi her ligger Troja, hvor jeg peger med min Finger. *Tar et Lys og gaaer derhen.* Her staaer jo skrevet med Fractur-Bogstaver: Dette skal være Troja. Men der seer jeg en Trojansk Bonde komme, jeg maa sporge ham noget om Stadens Tilstand.

Scen. 2.

Chilian. En Trojaner.

Chilian. God Dag, Kammerat! Hvor har I hiemme?

Trojanen. Jeg har hiemme i Troja.

Chilian. Der skal vist være en fremmed Jomfrue der ved Navn Helene. Kiender I ikke hende?

Trojanen. Jo, jeg kiender hende nok, den gode Jomfrue; hun er nyelig kommen op af Barselseng med Tvillinger.

Chilian. Saa er hun da i mine Tanker ikke Jomfrue længer.

Trojanen. Jo, de regnes dog hos os for Jomfruer, endskiønt de har faaet 16 Børn, indtil de blive gifte.

Chilian. Hos os ligesaa endelig.

Trojanen. Hvor har I hiemme, Landsmand, eftersom I sporger saa?

Chilian. Jeg er en fremmed Kiøbmand. Men hvordan Slags Folk er de Trojaner?

Trojanen. De ere lidt fattige og hoffærdige; thi saa snart en blir begavet med 2 Mark, er man vis paa, at han ikke gaaer til Fods den Dag.

Chilian. Ligesaa hos os.

Trojanen. Den største Dyd hos os er at fortære meer, end man kand fortiene.

Chilian. Ligesaa hos os. Men hvordan blir da Udgangen derpaa?

Trojanen. Udgangen blir saa, at de omsider maa giøre al Boeskab til Penge, hvilke de sætter paa Rente, tagende Prioritet enten paa et Raadhuus eller anden publiqve Bygning, hvor de blive nærede deres Livs-Tiid.

Chilian. Lige saadan er det hos os. Men ere Dommerne noget retfærdige hos jer?

Trojanen. Forbandet; thi de tar aldrig mod Foræringer, men for at have en fri Samvittighed, lader deres Fruer tage dem.

Chilian. Ligesaa gaaer det til hos os. Men gaaer Aager noget i Svang hos jer?

Trojanen. Ney, det er skikkeligt nok; man tar aldrig aabenbare meer end 5 pro Cento for ikke at give Forargelse, men under Haanden, paa det Loven ikke skal brydes, lader sig af Debitorerne betale 20 pro Cento forud.

Chilian. Ligesaa gaaer det til hos os. Men jere Koner holder de vel Huus?

Trojanen. De holder nok Huus; men det er Ulykken, at Huset kand ikke holde dem. Dog maa man giøre dem den Ret, at de ikke gaaer ud forend Kl. 10 om Morgenen.

Chilian. Ligeledes paa en Prik som hos os. Er Gaderne ellers noget rene hos jer?

Trojanen. Ja i Julii Maaned er de upaaklagelige; men Resten af Aaret kand man neppe gaae ud uden Fare for at drukne i Skarn. Dog det er kun 11 Maaneder i Aaret, de gaaer snart. Kunde man giøre saadanne Anstalter, at det aldrig skulde regne, da vilde jeg trodse nogen Bye at være saa reen som vores.

Chilian. Ligesaa er det hos os. Men gaaer da Fruentimmer saa meget ud hver Dag hos jer?

Trojanen. Ney, det er onde Mennesker, som siger dem saadant paa. De gaaer ikke, men de ager alle indtil Handverksfolk, saa at Qvindfolk hos os gandske kunde undvære Fødderne.

Chilian. Ligesaa hos os. Men arbeyder de noget flittigt?

Trojanen. Ney, ikke synderligt.

Chilian. Saa kunde de ogsaa undvære Hænderne.

Trojanen. Ney Tak! hvad skulde de da spille Kort med? Hvad skulde unge Karle have at kysse paa?

Chilian. Ret nok. Det er ligesaa hos os. Men giør lærde Folk mange Bøger hos jer?

Trojanen. Ney, ikke uden Børn.

Chilian. Ligesaa hos os. Giøres der brav nyttig Projecter hos jer?

Trojanen. Jeg har endnu ikke seet et Project, som jo har været meget nyttig, forstaae for Projectmageren selv.

Chilian. Ligesaa hos os. Men er Tieneste-folk noget hurtige hos jer?

Trojanen. Forbandet. En Tieneste-Pige hos os er saa hurtig og saa levende, at hun kand ikke blive en Maaned hos et Herskab, men forandrer Tieneste 12 Gange om Aaret.

Chilian. Ligesaa hos os. Men er Folk noget gudfrygtige hos jer?

Trojanen. Meget gudfrygtige.

Chilian. Giøre de og gode Gierninger?

Trojanen. Ney, de giøre kun Bønner.

Chilian. Ligesaa hos os. Hvad er ellers Folks største Tiidsfordriv hos jer? Hør I Comoedier eller Opera?

Trojanen. Ja vist.

Chilian. Hvorledes ere jere Opera?

Trojanen. Pudseerlig nok; thi naar en Herre for Exempel vil bede sin Tienere trække sine Støvler paa, siger han det i Tremulanter og Sang, saasom .. Synger: Hør, Claus! træk mig mine Støvl .. er paa.

Chilian. Det er ligesaa hos os.

Trojanen. Adieu, min Herre! jeg maa gaae; jeg er hans skyldigste Tiener af mit Hierte.

Chilian. Han meener vel ikke meget dermed?

Trojanen. Ney vist, det er sandt nok. Det er kun en Talemaade blant os.

Chilian. Ligeledes er det og hos os. Adiøs! Det er Synd, at vi skulle føre Kriig med det Folk, som ligner os saa meget i alting, og det for en Jomfrues Skyld, som har faaet Tvillinger. Men vi har giort alt for mange Kriigs-Beredelser for at staae fra vort Forsæt. Nu har jeg udspioneret Byens Tilstand, troer derfor, at den ikke skal kunne holde ud 8te Dages Beleyring. Kundskab om Fiendens Tilstand er den fornemste Post for en Kriigshær. Naar nu Byen blir indtagen, faaer dog enten Ulysses eller Holophernes Navn derfor, som gemeenlig skeer, og mit Navn blir maaskee ikke meldet om i Aviserne engang. Ey, det er dog Lapperie at være Subaltern. Men der seer jeg Kriigshæren komme.

Scen. 3.

Chilian. Kriigshæren kommer ind og sættes i Orden.

Holophernes holder saadan Tale: I stolte Riddere og Striidsmænd! vi ere hidkomne ikke for at vinde Lande eller berige os, men for at hevne et Jomfrue-Rov, saa at aldrig nogen Kriig meer honettement geführet ist. Speyler eder kun i mit Exempel, fægter mandelig og holder god Kriigs-Disciplinc. Det Fornemste, I har i Agt at tage, er eders Tempo, som bestaaer udi Ein, Zwey, Drey, og at I slaaer lige med Hænderne paa Patron-Tasken; thi naar det ikke tages i Agt, vil jeg ikke give 4re Skilling for Resten.

Ulysses. Hører, I gode Herrer! Førend vi begynder Beleyringen, er det best at skikke Chilian til Kong Priapus med en Olie-Green i Haanden at tilbyde ham Fred, om han vil overlevere den skiønne Helene. De samtykker det allesammen.

Chilian. I gode Herrer! jeg vilde gierne ønske, at en anden maatte være Ambassadeur: thi det kand hende sig, at Kong Priapus, saasom han er en hastig Mand, kunde slaae Hovedet af mig, saa stod jeg der i en Maade uden Hoved.

Ulysses. Det har ingen Fare, Chilian! Hvis han lar hugge Hovedet af dig, skal vi giøre det samme med 20 af de fornemste Trojaner, som først falder i vore Hænder.

Chilian. Det er got nok, Herre, men maaskee ingen af alle de 20 Hoveder skulde kunne passe sig til min Krop.

Ulysses. Ey, gak du kun hen. Han bryder ikke Folke-Retten.

Chilian. Ja, ja, saa vil jeg da gaae.

Ulysses. Vi vil da retirere med Armeen saalænge.

Scen. 4.

Chilian alleene.

Hvor skal jeg nu i en Hast faae en Olie-Green? See her finder jeg en til al Lykke. Tar en Riiskost, som ligger paa Theatrum, og legger den paa sin Arm. Til Spectatores: Ney, min Troe, er det ingen Riiskost, Mossiørs! Jeg veed, I ere jo ikke blinde. See, der kand I nu see, at det er en Oliegreen. I maatte vel have lidt Korn meer Respect for en Ambassadeur end at beleee ham. Gid Fanden være jer Nar, seer I vel det? Nu gaaer jeg til Troja. Banker paa.

Scen. 5.

Helene. Chilian.

Helene. Hvo er saa dristig, at han tør banke saaledes i Kriigs-Tide paa Trojæ Porter? Hvem vil I tale med? Jeg er Helene.

Chilian. See her, min hierte Jomfrue, skal hun selv have Umag at lukke op? Jomfruen kiender vel ikke mig igien?

Helene. Mig synes, jeg har seet ham tilforn.

Chilian. Jeg er Ambassadeur Von Chilian.

Helene. Ey, nu erindrer jeg mig, du est den stolte Ridder Ulyssis troe Tienere.

Chilian. Ney ellers Tak, ikke nu længer. Nu er jeg Ambassadeur extraordinair over den hele Armee, og dependerer af ingen uden af General Holophernes, som er 7 Alen og en Qvart lang. Hele Kriigshæren staaer i Gevehr for mig, naar jeg passerer; thi I maa vide, Jomfrue! at extraordinaire Ambassadeurs voxer ikke paa Træer.

Helene. Jeg troer heller ikke, at man kunde faae en Ambassadeur meer extraordinair, end du est. Men hvad er ellers dit Ærende?

Chilian. Jeg har en tienlig Hilsen fra [illegible]

neral Holophernes som er 7 Alen og en Qvart lang, med Begiæring, at Kong Priapus vil overlevere Jomfrue eller lave sig til at imodtage en Beleyring.

Helene. Det kand du forlade dig til, at jeg blir aldrig overleveret, saalænge der er een Mand tilbage i Troja. Det har Kong Priapus svoret paa.

Chilian. Ja. I got Folk! saa maa I lave ier til at lide, hvad som paafølger. Jeg maa strax hiem at tage Støvler paa; thi imorgen haaber jeg at gaae i Trojansk Blod indtil Knæerne.

Helene. Ach, ulyksalig var den Time jeg blev født, at jeg ved min Skionhed skulde give Aarsag til saa stor Blods-Udgydelse. Det havde været mig langt bedre at være født vanskabt, saa havde jeg kunde levet fornøyet og i Roe, nu derimod er jeg forhadet og misundet af alle Fruentimmer, ja af Gudinderne selv formedelst min deylige Skabning. *Hun græder derpaa.*

Chilian. Jomfrue! nu har jeg forrettet, hvad mig offentlig er betroed; men som alle Ambassadeurs gierne har hemmelige Instruxer, saa har jeg Ordre at fornemme under Haanden, om Jomfruen har sin Mødom endnu.

Helene. Jeg svær dig til, Chilian . . .

Chilian. Ey, hvad Chilian! jeg heder hans Excellentz.

Helene. Jeg svær hans Excellentz til, at aldrig nogen Mands-Person har giort mig nogen Skade ved sin mindste Finger, siden jeg blev bortført.

Chilian. Ey, Jomfrue! det er ikke med Fingeren, man giør saadan Slags Skade. Jeg har kiendt en Mand, som begge Armene er afskudt paa, og dog har været stevnet over sex Gange for Tamper-Retten. Men jeg maa gaae. *Helene gaaer ind.*

Scen. 6.

Chilian *alleene.*

Enten maa jeg være blind eller alle andre Mennesker; thi hun synes i mine Øyen ligere en Foremoer end saadan en, som Gudinderne skulde misunde for hendes Deylighed. Jeg tænkte, det første jeg saae hende, at det var Dorthe Per Bogmands, saaledes stikker hun i mine Øyne. Men jeg maa være blind saavel herudi som i alt andet i denne Historie. Nu maa jeg hen at sige Armeen Svar. Gevehr præsentier, I Carnalier! Men see, hvor de staaer og maaber. Ihr Herren! vi maa lave os til Kriig. De vil før vove det Yderste end overgive Helene.

Scen. 7.

Chilian. Kriigshæren.

Ulysses. Nu haver I stolte Riddere hørt, hvad Svar vi har bekommet fra Troja; maa derfor lave os til at angribe Staden med yderste Magt. Mig synes ellers, I gode Mænd, det er best, at en af os efter gammel lovlig Maneer tilbyder en Trojaner en Kamp. Nu veed jeg vel, at alles ridderlige Hoveder kløer efter en Laurbærkrantz, og alle forlanger at see for sig opreyst den Ære-Støtte, som Seyer-Herren kand fortiene, holder derfor raadeligst, for at hindre at Misundelses Sæd ikke skal saaes iblant os, at kaste Terninger derom. Hvem da Lodden tilfalder, ham kand Misundelse ikke følge, saasom ikke Almuens Yndest, Gunst og Faveur, men Lykken baner Vey for hans Hoved til Laurbær-Krantze. I ædle og stolte Riddere forstaaer mig vel?

Chilian *sagte.* Knap nok.

Ulysses. Bringer da hid nogle Terninger. *De kaster Terninger.*

Chilian. Jeg har vel ikke Behov at kaste, I Herrer! saasom jeg ikke hører under Malicen, men er en civil Person, en extraordinair Ambassadeur.

Ulysses. Ey, Chilian! jeg har al for stor Respect for saadan gammel troe Tiener, som du est, at jeg skulde betage dig Leylighed at indlegge Ære og forhindre den paa Hiul siddende Lykke at paasætte dit Hoved den Krantz, som hun maaskee for dig alleene har flettet.

Chilian. Meener Herren, at jeg er bange? Jo, jo, jeg torde, min Troe, tage Hector selv paa min Samvittighed; men det lader sig umuelig giøre. Herren veed jo selv, hvor forbandet satyriske Folk er. De har nok at snakke om ligevel, nemlig at vi løber som galne Folk fra Huus og Hiem, Hustrue og Børn, for at faae tilbage et Qvinde-Menneske, som en anden, nemlig Paradis, Kong Priapi Søn, har havt et heelt Aar og imidlertiid . . . jeg tør ikke sige meer. Hvo veed, hvad vore Hustruer kand spille os for Puds, mens vi ere borte? Jeg veed nok, at en vis Mand reyste saalænge udenlands for at igienfinde sin eeneste Søn, som var ham frarøvet, at han fandt 4re Sønner, da han kom tilbage, men var ikke synderlig fornøyet dermed. Skal de endogsaa faae dette at glose over i Aviserne, at jeg som en civil Mand, en Ambassadeur, er udskikket af Armeen at fordre en Trojaner til Kamp, saa bliver det sidste værre end det første.

Ulysses. Ey, skam dig, Chilian! at lade dig merke med saadant. Jeg befaler dig strax at kaste.

Chilian *kaster to Sexer. De løfter alle Hattene og gratulerer.* Hør, I gode Herrer, jeg seer nok, at dette sigter paa mig; jeg vil døe paa, at det er falske Terninger. Jeg har aldrig kunnet kaste Sexer al min Livs-Tiid tilforn, og nu skal jeg just treffe dem.

Ulysses. Giør mig ingen Skam, Chilian! Jeg rosed dig tilforn for Generalen for din Tapperhed. Gak strax og lav dig til Kamp, jeg skal laane dig mit eget Sværd Dyrendal, som er smurt med Drage-Blod. Stil dig ikke saadan an; thi man skulde tænke, du var bange.

Chilian. Jeg er, min Troe, ikke bange; men jeg er en Politicus, det veed Gud og hver Mand, derfor kand det ikke staae mig an at slaaes. Havde jeg ikke været en Politicus, saa havde jeg stiottet Fanden derom; men jeg kand ikke beqvemme mig til at giøre noget, som min Character er uanstændigt. Jeg vil staae paa den civile Stands Ret, tiene i Freds-Tider som en ærlig Mand og vove mit Liv og Blod for Politien; men dette har jeg intet at bestille med.

Holophernes. Her maa holdes en Kriigs-Ret over ham; vi merker nok, at han vil ikke til med det Gode.

Chilian. Ach, I gode Herrer, førend jeg lar en Kriigs-Dom gaae over mig, beqvemmer jeg mig heller dertil. Men dette vil jeg kun bede, at der maa blive giort slige Anstalter, at den, som jeg skal slaaes med, ikke legger Haand paa mig; thi det er mod Folke-Retten at legge Haand paa en Ambassadeur.

Holophernes. Hør, I stolte Riddere! paa det man kand faae de Statsgriller af hans Hoved, saa vil jeg giøre ham til Oberst; og saa ophører al Hinder.

Chilian sagte. Skam faae den, der lærte dig det, din lange Hund! Chilian blir bevæbned fra Top til Taa. Jeg maa vel have et Glas Finkel-Jochum i det ringeste, før jeg gaaer til Striid? Drikker ud Glasset. De raaber allesammen: Til Lykke! og retirerer sig til Side et lidet.

Ulysses. Naar du kommer med Seyer tilbage, maa du være viis paa en Laurbær-Krantz.

Chilian sagte. Jeg skiøtter aldrig om Laurbær, uden jeg seer dem paa en Posteÿ eller Tærte.

Scen. 8.

Chilian alleene.

Skam faae den, der først fandt paa Krig. Det er jo urimeligt, at Folk skal gaae hen og myrde dem, som man ikke kiender. Men jeg hitter nok paa et Middel til at fixere dem. Jeg vil see, at jeg kand faae fat paa Paradises Tiener Marcolfus. Jeg var i Selskab med ham tvende Gange i Ithacien, hvor vi drak Duus sammen. Jeg vil stikke ham et Par Mark i Næven for, at han skal løbe for mig. Hør, I Trojanske Mænd, jeg har noget Vigtigt at tale med Paradises Tiener Marcolfus. Jeg beder, at han maa stikkes ud til mig.

Scen. 9.

Chilian. Marcolfus. Kriigshæren.

Chilian. Serviteur, Marcolfus! Tak for sidst.

Marcolfus. See her, Chilian! Hvor est du kommen til at gaae i Harnisk?

Chilian. Jeg veed jo, at man maa være bevæbned i Kriigs-Tider. Du har jo ogsaa faaet et Lyhespid ved Siden.

Marcolfus. Men hvorfor er I kommen hid med saa stor Magt at beleyre vores Stad? Mig synes, at det er ikke Umagen værdt at giøre saadan Allarm for et Qvinde-Menneskes Skyld.

Chilian. Mig synes, min Troe, det samme. Jeg var og saa dristig i Dag, at jeg sagde General Holophernes det samme lige i hans Næse. Du og jeg Marcolfus, ere kun Tienere; men jeg troer, vi ere de eeneste, som ere kloge, baade uden og inden Staden.

Marcolfus. Ha, ha, ha! jeg troer, min Troe, det samme. Den Helene, som man slaaes om, vilde jeg mare ikke ligge hos, om hun vilde give mig en Daler for Natten. Jeg saae mange kiønne Folk i Ithacien af ringe Stand, som man kunde faae for 28 Skilling. En Kone ved Navn Polidora, som boede paa et Hiørne lige ved den store Ægyptiske Marmorstøtte, som jeg betiente nogle Gange, kostede mig ikke mere,

Chilian. En Kone ved Navn Polidora?

Marcolfus. Ja, Polidora.

Chilian. Som boede paa et Hiørne?

Marcolfus. Ja vist, paa et Hiørne.

Chilian. Lige overfor den Ægyptiske Støtte?

Marcolfus. Som jeg siger. Men hvorfor blir du saa bestyrtset? Jeg skulde ikke haabe, at det var din Hustrue.

Chilian. Jo, det var min Hustrue, Marcolfus! Hun skal faae en Ulykke, naar jeg kommer tilbage.

Marcolfus. Det giør mig ont, min hierte Bror! at jeg mod min Villie har giort dig til Hanrey.

Holophernes. Hvad mon det betyder, at de tvende Kiæmper taler saa længe sammen, førend de slaaes?

Ulysses. Jeg kand tænke, Hr. General, at de opregner hin andens Genealogier, Byrd og Blod samt Forfædres Bedrifter, førend de begynder Striden.

Chilian. Hør, Marcolfus, jeg vil gierne tilgive dig din Forseelse, dersom du vil giøre mig en liden Tieneste.

Marcolfus. Hvad skal det være, Svoger? Maaskee du vil ligge hos min Kone igien, at vi kunde komme i dobbelt Svogerskab?

Chilian. Ney, det er noget andet. Jeg er udskikket af Kriigshæren at udfordre en Trojaner til Kamp, men mod min Villie. Thi Chilian har altid tordt see under Øyne hvilken Karl det skulde være; men jeg vil tiene dig, min hierte Broer! hvorfor skulde jeg gaae hen at myrde en, som aldrig har giort mig imod? Det var jo bestialsk, om jeg maatte saa sige. Nu vil jeg bede dig, at du vil lade, som du slaaes med mig nogen Tiid, og endelig give dig paa Flugten. Du gior mig en stor Tieneste og taber intet derved; thi de Trojaner veed ikke, hvorfor du est hidkommen, men mine Folk staaer og venter paa Udgangen af Slaget.

Marcolfus. Vil du da love mig, at om jere Folk faaer Byen indtagen, at de vil spare mig og mine Forældre?

Chilian. Ja jeg sværer dig det til.

Trompeterne blæser. De slaaes avants-viis sammen. De andre Hyrdinger falde paa Knæ og beder Chilian Lykke.

Ulysses. Hey, staae dig vel, Chilian! Kriigshærens Ære henger af denne Kamp. Ach, Himmel, nu er det ude med os, nu faaer Fienden Overhaand. Skal vi hen til Undsætning?

Holophernes. Ney, det er mod Kriigs-Maneer.

Ulysses. Det er ikke meer nødigt, Hr. General! nu seer jeg, han kommer sig igien. Hey, frisk Mod, Chilian! saa vinder du vist nok Seyer. Fienden vender alt Ryggen. Vi ere frelste.

De gir alle et stort Glædes-Skriig, og Chilian forfølger Marcolfus til Porten. Chilian blir i Triumph ført til Leyren, og en Laurbærkrantz med Trompeternes Lyd blir sat paa hans Hoved.

ACTUS III.

Scen. 1.

Høvdingerne for Armeen. Chilian.

Ulysses. Ihr Herren! Efter den sidste Victorie og Hectors Død kand vi strax angribe Asiens Dronning, jeg meener den stolte Stad Troja, hvis tredobbelt taarnede og med Teglsteen tækkede Mure ikke skal længe modstaae vor Magt. Men forend vi striber til Beleyring, synes mig, det er best at raadføre os med en Troldmand, der efter gamle udi slige Tilfælde brugelige Maader kand ved sine Konsters Sorthed udkalde af Plutarchi mørke Boelig en eller anden Geyst, som kand sige os Beleyringens Udgang. Hør, Chilian! lad den udi naturlige Videnskaber hart ad guddommelige Tiresius komme hid.

Chilian. Jeg veed ikke, Herre! om saadan Slags Ambassade kand staae mig an. Dog vil jeg gierne gaae; thi jeg har selv Lyst at vide, hvordan denne Kriig vil falde ud. Gaaer ud.

Ulysses. Den store Tiresius, Ihr Herren! er vel blind, men seer dog de Ting som ere skiulte for os. Hans Blindhed reyser sig deraf, at saasom han engang blev udvalt til Dommer mellem Læge-Konstens og Musikens Gud Apollonius og Gudernes Ober-Forster Pan for at dømme, hvo der spillede konstigst paa det ædle og fast guddommelige Instrument Cithara, han da uforsigtig i sin Ungdom tildømte Pan Seyeren, hvorudover den himmelske Doctor Medicinæ Apollonius straffede ham med Blindhed. Men da han besværgede sig derover hos Jupitrem, rørede sig Gudernes Monarchs Indvolde af Medynk over Tiresium, at han begavede ham med Magt at udfordre Geysterne von des höllischen Gottes Plutarchi Wohnungen, af hvilke han kand faae at vide tilkommende Ting. Men der seer jeg, han kommer.

Scen. 2.

Tiresius. Chilian. De andre.

Ulysses. Hør, du vise Tiresius, som Guderne har begavet med tilkommende Tings Videnskab! vi Græske og Mesopotamiske uovervindelige Helte har kaldet dig hid, for at faae at vide, hvor længe vi skal ligge for den tredobbelt murede Stædernes Dronning Troja, førend vi overvinder den. Vi vide, at ingen Ting er skiult for dig, du overgaaer Nestorius selv udi Alder og Forstand, saa viidt, som Glas-Himmelen overgaaer Jorden; siig os derfor ubeiværget noget om denne Kriigs Udgang og fortryd ikke paa, at vi har udkaldet dig af din Boelig og forstyrret din Roe.

Tiresius. I ædle Græske og Mesopotamiske Helte, hvis store Manddoms-Gierninger har opfyldt alle Verdens Hiorner! I ere alle nogle Narre og løbe med Liimstangen. Gaaer smukt hiem igien og tar vare paa jere egne Hustruer og lader mig være i Roe. Gaaer bort.

Ulysses. Holdt, du gamle halsstarrige Mand! Vi slipper dig ikke, førend du fyldestgiør vor Begiæring.

Tiresius. Jeg er udmattet af Alder, min Tiid er omme, og min Spaadoms-Geyst for længe siden forgaaed.

Ulysses. Hør, min troe Tiener Chilian, lad denne halsstarrige gamle Mand slutte udi gyldende Lenker og kaste udi Fengsel!

Chilian sagte. Hvor skal jeg faae de gyldende Lenker? Om Generalen selv vilde henge sig, saa er her intet uden Reeb dertil. Men jeg kand tage et gammelt Reeb, det kand nok passere for Guldkiæde, ligesaavel som Riiskost for Oliegreen.

Tiresius. I ædle Riddere, sparer mit Liv! Jeg har ikke vegret mig for at sige Krigens Udgang af Ondskab eller Halsstarrighed; men min Spaadom fører noget Bedrøveligt med sig, som vil forskrekke den hele Kriigshær.

Ulysses. Siig kun frit ud og dølg intet for os!

Tiresius. Eftersom i byder mig at sige alting reent ud, saa vil jeg ogsaa intet dølge. Troja kand ikke overvindes, og I med Seyer ikke komme tilbage, medmindre Ulysses troe Tiener, den kloge og mandhaftige Chilian bliver opoffret og døer for den hele Kriigshær. Gaaer bort.

Ulysses. Ey, ikke andet? Det giør min troe Tiener gierne.

Chilian sagte. Faae den en Ulykke, der giør.

Ulysses. Han vil byde sig selv dertil, om jeg ellers kiender ham ret.

Chilian sagte. Du maa kiende Diævelen. Jeg maatte jo være gal, om jeg giorde det.

Ulysses. Han vil giøre det med Glæde.

Chilian sagte. Hvilken forbandet Snak! Jeg saae heller, at den hele Kriigshær blev hengt, førend jeg skulde miste min mindste Finger.

Ulysses. Hør, Chilian, jeg forkynder dig et glædeligt Budskab. Du est af Guderne udvalt til et Instrument, hvorved Seyer alleene os skal forhverves. Oraklet siger, at du skal opoffres og ved din Død Kriigshæren reddes.

Chilian. Men, Herre! Oraklet maa ikke være rigtigt i Hovedet, ellers kunde det ikke forlange saadant.

Ulysses. Kand vel noget Budskab være angenemmere for en ædel Siæl, der elsker sit Fædernesland, end at døe for dets Frelse?

Chilian. Det er jo et skiønt Budskab: Glæd dig, thi du skal henges.

Ulysses. Her hielper ingen Snak, Chilian! Hvis du ikke frivillig beqvemmer dig dertil, skal du tvinges med Magt.

Chilian. Ach, I gode Herrer, haster ikke med at udgyde christent Blod; det kand umuelig være Oraklets Meening. Denne Tiresius er jo saa gammel, at han gaaer i Barndom. Han undskyldte sig jo først selv, at han for Alder ikke kunde spaae. Men vi har selv truet ham til at spaae, og han, for at komme paa fri Fod igien har pladdret noget ud, hvad som først kom ham i Munden. Her er ellers en anden bekiendt Prophet ved Navn Nabocodonosor, som har spaaet lykkeligen i mange Aar og er langt høyere agtet end Tiresius; lad os først høre hans Meening. Han vil giøre sig en Ære af at sige os frivillig vor Skiebne; thi naar man tvinger Propheter spaaer

de aldrig Got. Thi at spaae og giøre Vers maa være utvunget.

Mithridates. Chilian har derudi ikke stor Uret.

Ulysses. Lad da den Prophet strax komme hid!

Chilian sagte. Nu skal jeg, min Troe, narre dem brav. Jeg skal selv agere Prophet og spaae tvert imod den anden. Gaaer ud.

Mithridates. Jeg har hørt meget tale om den Prophet Nabocodonosor. Hans Spaadoms-Aand skal overgaae alle andres; hvis vi kan formaae ham dertil, da er ingen Tvivl paa, at han jo siger os Krigens Udfald.

Ulysses. Men i Fald hans Spaadom er imod den forriges, hvem skal vi da troe?

Mithridates. Det er rimeligst at troe den, som spaaer utvungen; thi udi Tiresii Tale, kunde man see, var ikke uden Ondskab, eftersom Trudsler opirrede ham at giøre os Ont. End om han havde sagt, at det var Gudernes Villie at opoffre Generalen selv, skulde vi derfor have giort det? Jeg kan troe, at dersom den anden Prophet siger det samme, maa vi efterleve det. Men vi maa føre os anderledes op mod ham, give ham gode Ord og giøre ham Løfter, i Fald Udgangen svarer til hans Tale.

Ulysses. Men hvad synes Eders Høyhed, vi skal giøre med den anden, i Fald vi fornemmer, han har bedraget os?

Mithridates. Vi skal tractere det med Foragt, thi det tiener ikke, at man har meget med Propheter og Poeter at bestille; omkommer man en Prophet, saa giør man ham til en Martyr, og straffer man en Poet, saa reyser man ofte Æres-Støtter op for ham. Men der seer jeg en Mand komme udi en selsom Dragt. Det er uden Tvivl den store Prophet.

Scen. 3.

Chilian med et langt Skiæg og en breed Hat, som staaer ham ned i Øynene. **Personerne af den forrige Scene.**

Chilian førende et fremmed Maal. I tappre Helte! I ere bekymrede om at vide Krigens Udgang. Thi i Nat aabenbarede en sig for mig i Søvne, der sagde: Giør dig rede og gak til den Græske Leyr, siig Anførerne alt, hvad dig blir lagt i Munden, giendriv Tiresii falske Tale, og hindre det Mord, som han har raadet dem til at begaae mod den udi militaire og civile Sager uforlignelige Mand Chilian.

Ulysses. Saa har da Tiresius fort falsk Tale for os?

Chilian. Ja vist. Men I har selv været Aarsag derudi, idet I har villet lagt Haand paa en Prophet og nødet ham til at fortynde de Ting, som alleene havde blevet Aarsag til jer Ulykke; thi just udi samme Chilians Conservation bestaaer den hele Kriigshærs Velfærd.

Ulysses. Ach, siig os da ubesværged, o vise Mand, hvad vi skal giøre, og hvad Udgang Krigen skal have!

Chilian. Gudernes Villie er, at I skal ikke sætte den store Chilian udi nogen Fare; thi hvis han kommer noget til, vil dette Tog have en ulykkelig Ende. Dette vidste Tiresius forud og derfor af Hevngierrighed raadede til at offre ham op. I skal derfor staane ham udi Beleyringen og ikke føre ham i noget Slag, men betiene jer alleene af ham som en god Raadgivere. Krigen skal ellers vare længe; men I skal omsider forstyrre Troja og i Triumph komme til eders Fædernelaud igien. Dette er alt, hvad jeg har Befaling at sige eder, I ædle Riddere! Nu maa jeg begive mig til min Boelig igien.

Ulysses. Ach, vise Mand, fortørnes ikke over, at vi spørger om noget: Siig os, hvoraf vi skal vide, at din Tale er rettere end Tiresii!

Chilian. I vantroe Mennesker! Hvordan skulde jeg vide, hvad som eder tilforn er hendet med Tiresio, med mindre jeg havde Aabenbaringer? Hvordan kunde jeg sige saadant med alle Omstændigheder?

Ulysses. Vi tænkte, maaskee vores Sendebud havde underrettet dig derom.

Chilian. Jeg svær ved Spaadommens Gud Apollonius, at jeg i Dag ikke har talet med noget Menneske, førend jeg kom hid.

Ulysses. Siig mig da ubesværget, hvo jeg er!

Chilian. Du est den store Ulysses von Ithacia. Din Gemahl er Penelope. Din eeneste Søn, som er 3 Aar gammel, heder Telemachius, din Datter Rosmarina. Her staaer Mithridates, Kongen af Mundien, og her Holophernes, Greven af Bethulien.

Ulysses. Ach, nu seer vi, at intet er skiult for dig, o vise Mand!

Chilian. Vær da ikke saa vantroe meer. Gaaer ud.

Mithridates. Denne kunde man høre var en ret Prophet.

Ulysses. Ja, han veed ogsaa forbigangne Ting.

Mithridates. Hans Raad maa vi derfor efterfølge.

Ulysses. Vi vil strax slagte Oxen og Faar og anrette ham et Offer.

Mithridates. Vi maa tøve først, til Chilian kommer tilbage, saasom intet herefter maa foretages uden hans Raad. Men der seer jeg, han kommer og seer meget bedrøvet ud.

Scen. 4.

Chilian i sin forrige Dragt. **De andre.**

Chilian. Ach, jeg elendige Menneske, jeg kand ikke finde den Prophet, som jeg leder efter, og som kunde redde mig. Dog naar jeg ret betænker mig, har jeg ingen Aarsag at græde, men maa heller glæde mig over, at ved min Død Armeen kand frelses og Seyer forhverves. Ach, I ædle Riddere, jeg har siden eftertænkt, hvilken Ære det er for mig at opoffres paa saadan Maade. Jeg vil derfor med Glæde døe, men begiærer kun, at der maa opreyses en Æres-Støtte for mig med saadan Peritaphium: Herunder hviler den store Chilian . . . I hitter nok selv paa Resten.

Ulysses. Ney, det være langt fra, min troe Tiener! Din Person er alt for kostbar til at opoffres; thi i dit Liv bestaaer den hele Kriigshærs Frelse.

Chilian. Ney, I gode Herrer, jeg vil ikke leve, eftersom Smaraculum eengang har afsagt Dommen.

Ulysses. Vi har faaet anden Oplysning siden. Du skal leve og forvares som en Oyesteen, som det kostbareste Klenodie og Pallatium.

Chilian. Jeg hører nok, at Misundelse regierer hos jer. Dersom I ikke vil opoffre mig, skal jeg opoffre mig selv.

Trækker sin Kniv ud. De 3 Anførere falde paa Knæ og beder høre først, hvad som er skeet.

Chilian. Stat kun op igien og lad mig høre!

Ulysses. Den store Nabocodonosor er i din Fraværelse af sig selv kommen til os og har underrettet os om Tiresii falske Spaadom, at saasom han vidste, at udi din Conservation Kriigshærens Velfærd bestod, han da af Hevngierrighed raader os til at opoffre dig. Derfor skal du være forskaaned for at være med udi nogen Fare.

Chilian. Ey, vil man giøre mig til en Coujon! Ney, det skal aldrig skee; jeg er alt for mandig og storhiertet til, at jeg skulde vegre mig for noget Slag. Jeg vil være med, hvor Faren er størst.

Ulysses. Ney, Chilian, det tillader vi aldrig!

Chilian. Skulde jeg sidde stille, medens de andre vove deres Liv? Ney, jeg vil heller døe end beqvemme mig dertil.

Ulysses. Ach, Chilian, styr dit martialske Mod!

Chilian. Det er mig umueligt; jeg har alt for meget Fyr og Flamme dertil. Min Hoved-Passion er at gaae en mandig Fiende under Øyne.

Anførerne paa Knæ igien. Ach, Chilian, modereer din Hoved-Passion! al vor Velfærd bestaaer i din Frelse.

Chilian. Stat kun op igien! Jeg vil da stræbe at tvinge min Hidsighed, saa meget som mueligt er.

Ulysses. Naar Byen blir indtagen, skal du have Frihed at tage det Kostbareste af al Byttet forud. Din Forretning udi Beleyringen skal være at hindre Fienden Tilforsel, hvorfor du skal blive staaende ved denne Post, medens vi angribe Staden. Bliv da her med de Ryttere, som vi beskikker dig. Nu gaar vi hen at giøre en Begyndelse udi Beleyringen. De gaaer bort.

Scen. 5.

Chilian alleene.

Jeg merker, at jeg kand narre disse Karle ligesaa meget, som jeg vil; havde jeg ikke hittet paa den Invention at agere Prophet, havde de virkelig offret mig op. Hvis jeg kand fixere dem i andre muelige Tilfælde, skal det være mig en Fornøyelse; thi de løbe alle med Liimstangen. Giver nu Agt paa, om jeg ikke staaer vel paa min Post med mit Regiment Ryttere. Er det ikke et skiønt Regiment? Alle stærke og handfast Karle, skiønne Heste, herlig Mondering. Jeg troer, aldrig saadant Regiment Ryttere nogen Tiid er bleven seet. Hører, Karle, seer vel til, at intet kommer ind i Staden; hvis den allermindste Flesteflinke blir indpractiseret, skal jeg lade det hele Regiment henge. Hører I vel? De Fæhunde kan ikke svare. Troe mig, at Gierningen skal svare til Ordene. Wer da? Løber om Theatro. Hvor vil du hen? Du vil nok til Troja, hvad? Har du Pas? Du kommer ingensteds uden Pas. Vil du tilbage, siger jeg. Zurück, eller du faaer en Ulykke. Saa pak dig bort; her kommer ingen ind i Byen uden Pas, ikke en graa Kat. Men der seer jeg en anden gammel Skielm komme, ham maa jeg examinere. Hillemænd, det er min Herre Ulysses. Men hvor Pokker har han saa hastig faaet dette lange Skiæg?

Scen. 6.

Ulysses. Chilian.

Ulysses. Nu er det paa tiende Aar, vi har ligget for Troja og imidlertiid mistet saa mange store Hovdinger tillige med General Holophernes selv, som for 3 Aar siden saa ulykkelig omkom i det store Udfald.

Chilian sagte. Merker I vel, Mossiørs! er det ikke noget forbandet Tøy? Jeg har staaet her i ti Aar. Jeg vil ikke disputere, om det er ti Aar eller ey; men det veed jeg, at jeg ikke har faaet hverken Baadt eller Tort i de 10 Aar, og det kommer mig for, som jeg kunde faste 10 Aar endnu.

Ulysses. Ach, min troe Tiener Chilian, jeg glæder mig ved at see dig staae med saadan Bestandighed paa den samme Post, hvor jeg beordrede dig for ti Aar siden.

Chilian. Jeg har, min Troe, ikke rørt mig af Stedet siden. Men hvad har de andre bestilt midlertiid? Mig synes, man kunde have lagt hele Verden øde i saa lang Tiid med saadan stor Magt.

Ulysses. Nu har vi sat os for at giøre en General-Storm og enten alle at omkomme eller erobre Staden; bliv du her imidlertiid og see vel til, at der ingen Tilforsel skeer!

Scen. 7.

Chilian alleene.

Alt dette Tøy kommer mig for, ligesom det var en Tydsk Comoedie; thi om jeg stod paa mit Hoved, saa kand jeg ikke begribe, hvor de ti Aar kunde løbe saa hastig. Til Spectatores. Men hør, I got Folk! hvis nogen af jer understaaer sig at føre saa meget som en Kringle til Staden, skal I have med mig at bestille. Men hør, hvilken Allarm! Byen er over; jeg hører somme raabe Victori, og andre Qvarteer. Vi vil imidlertiid blive staaende her for at forhindre Tilforsel. Hey, jeg seer alt vore Faner planted paa Muren. Gid nu Fanden staae her længer, vi maa ogsaa have noget af Byttet.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Ulysses. Chilian.

Ulysses. Ach, Chilian! jeg har forsøgt alle Midler til at stille Neptuni Vrede; men Bønner,

Offringer, alting er forgiæves. Nu har vi flakket saaledes om i tyve Aar, siden Trojæ Erobring, fra eet Sted til et andet, indtil vi omsider er kommen hid til Cajanien, hvor os vel af Dronning Dido er lovet Undsætning af Skibe til at befordre vor Reyse med, men ach den ene Tiid gaaer bort efter den anden, og jeg frygter, det vil vare længer, end vi tænker. Thi jeg frygter for noget, som jeg tør ikke tænke paa. Jeg frygter, Chilian . . .

Chilian. Hvad frygter Herren for?

Ulysses. Jeg frygter, at Dido er bleven forlibt udi mig.

Chilian. Maaskee . .

Ulysses. Ach, jeg ulyksalige Mand! hvis det er saa, Chilian, kommer vi aldrig herfra.

Chilian. Vil ikke Herren tage ilde op, om jeg spør ham, hvor gammel han var, da han reyste hiemme fra?

Ulysses. Jeg var udi min blomstrende Alder, ikke over 40 Aar.

Chilian. Got; 40 Aar først, og siden 10 Aar i Beleyringen, det gior et halv hundrede, og 20 Aar paa Hiemrejsen, det giør 70. Den gode Dido maa være da en stor Elskerinde af Antiqviteter, eftersom hun er saa kaaldsindig mod saa mange unge Mennesker, som hun kunde gaae Val udi, og blir forlibt udi en ældgammel skiægget Mand.

Ulysses. Hør, Chilian! jeg vil ikke hore saadan Raisonnering, du maa giore en falsk Regning. Jeg er endnu i min beste Alder. Naar du seer en Ting for Dyne, maa du ikke tvivle meer derom. Om du saae Snee midt om Sommeren, maatte du ikke sige: Det er ikke muligt, at det er Snee, thi det er jo Sommer. Nok var det jo dig, at du saae Sneen for dine Øyne.

Chilian. Jeg merker nok, Herre, at jeg maa tage Fornuften fangen i alting, som os er hendet. Jeg vil da ikke meer tvivle derom, men heller tænke paa, hvorledes vi kand rede os ud af denne Snare.

Ulysses. Hvorledes skal vi da rede os fra denne overhengende Ulykke?

Chilian. Der er intet andet Middel, end at vi stiæler os hemmelig af Landet.

Ulysses. Ja, du har Ret, Chilian! Jeg maa da strax hen og overlegge den Sag med mine troe Staldbrødre; bliv du imidlertiid her saalænge!

Scen. 2.

Chilian alleene.

Gid jeg havde en Prise Tobak, at jeg kunde faae Luft; thi jeg er ligesom jeg er gal i Hovedet. Jeg er vis paa, at naar min Herre kommer tilbage, saa siger han igien, at det er 10 Aar siden, han talede med mig sidst. Vi bliver virkelig 5 eller 6000 Aar gammel, førend vi kommer hjem til vort Fæderneland; thi jeg merker, at vi løber ikke med Tiden, men Tiden løber fra os, og vi blir staaende. See her har jeg endnu et Stykke Engelsk Ost, som jeg bragte med mig fra Ithacien for 30 Aar siden. Den er gandske frisk endnu. Det er ikke alleene Tiden, som løber fra os, men ogsaa Jorden, vi staaer paa; thi mange Gange, naar jeg stikker min Pibe an, er vi udi den ostre Kant af Verden, og inden jeg har smøget Piben ud, er vi udi den vestre Kant deraf.

Scen. 3.

Ulysses. Chilian.

Ulysses. Ach, Himmel, er det mueligt, at saadant kand være i Naturen?

Chilian. Hvad er nu paa Færde, Eders Naade?

Ulysses. Ach, Chilian, jeg havde aldrig kundet bilde mig saadant ind, hvis jeg ikke havde seet det med disse mine Øyne.

Chilian. Hvad er det da, Herre?

Ulysses. Ach Dido, Dido! hvad Ont har jeg giort dig, at du saaledes skulde øve dine Trolldoms-Konster mod mine kiære troe Staldbrødre?

Chilian. Er de da blevet forhexet?

Ulysses. Hør, Chilian, en forunderlig Historie, hvis Lige er aldrig hendet fra Deucalions Flod indtil denne Tiid. Jeg har udi disse 4re Uger, siden jeg talede med dig sidst . .

Chilian. Er det da ikke meer end 4re Uger? Jeg tænkte, det havde været 4re Aar.

Ulysses. Jeg har, siger jeg, udi 4re Uger overlagt med mine Staldbrødre at reyse hemmelig herfra. Vi vare allerede færdige til at gaae om Bord, da Dido, faaende et Nys derom, for at hindre vor Bortreyse, ved Troldom forvandlede alle mine Staldbrødre til Sviin.

Chilian. Ey, det kand ikke være mueligt, naadige Herre! Sagte. Thi de vare jo Sviin tilforn.

Ulysses. Ach, det er alt for sandt, Chilian! Jeg tænkte, at mine Øyne slog mig Feyl, og talede til dem. Men Maalet var forandret efter Skabningen; thi i Steden for Svar gryntede de imod mig. Jeg tog derfor strax Flugten af Frygt for at blive forvandlet til et Sviin tillige med dem. Men see, der kommer de, jeg tor ikke blive her længer. Gaaer bort grædende.

Scen. 4.

Ulyssis Staldbrødre, krybende paa Hænder og gryntende som Sviin. **Chilian.**

Chilian. Ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha, ha! gid Trollen splide jer ad allesammen. Nu har jeg aldrig mine Dage seet Magen.

Svinene. Oh, oh, oh, oh, oh, oh, oh, oh, oh oh, oh!

Chilian. Hor, Karle, hvad Fanden rider jer? Er I galne?

Svinene. Vi ere Sviin, Fallill! Oh, oh, oh, oh, oh!

Chilian. I maa være Fanden ikke Sviin.

Svinene. Oh, oh, oh, oh, oh, oh!

Chilian begynder og at krybe og siger: Oh, oh, oh! Hør, Karle, er det vist, at I ere Sviin?

Svinene. Oh, oh, oh, oh!

Chilian. Nu, er I da Sviin, saa skal I mare have Sviins Confect. Fort æder mig op denne Koekase, som her ligger!



Svinene. Vi er inte sulten, Fallill! Oh, oh, oh, oh!

Chilian pidskende dem med en Svøbe. Fort, siger jeg, æder mig op denne Koekase, eller jeg slaaer jere Svine-Rygge i Stykker. Fort, Fort, er J Sviin, saa er det jo jer beste Mad. Prygler dem dygtig. Svinene reyser sig og blir til Mennesker igien og siger: Saa sandt vi er ærlige, saa skal J betale os tiss: Slag, min go Monsieur Wegner! Er det ikke uforskammet at forderve den hele Historie saaledes? Løber ud.

Scen. 5.

Ulysses. Chilian.

Chilian. Jeg fordervede ikke Historien, jeg giorde dem til tobenede Sviin igien, som de var tilforn. Men der kommer min Herre tilbage.

Ulysses. Ach, Chilian, er de alt borte igien?

Chilian. Ja, Herre, de ere borte, og gaaer nu paa to Been ligesom tilforn.

Ulysses. Er de da ikke Sviin mere?

Chilian. Det siger jeg ikke, det være langt fra; men jeg har alleene ved Lægedom bragt det saa vidt, at de gaaer paa to Been igien.

Ulysses. Ach, du store Æsculapii Søn, du est værd, at Tempel og Altar skulde oprettes dig til Ære. Af hvilken Gud eller Gudinde har du lært saadan himmelsk Konst?

Chilian. Jeg lagde mig lidt paa Marken og med bittre Taare begrædede vore Folkes Ulykke. Midt udi Graaden faldt jeg udi Søvn, og da aabenbarede sig for mig Proserpina, den Gudinde for Lægedom (er det ikke saa hun heder?) og sagde: Chilian, jeg har bønhørt din Graad og dine Bønner. Stat op og skiær en Green af den første Birk, du finder paa din venstre Haand. Det er et helligt Træe, som endnu intet Menneske har rørt ved. Saa snart du rører dine Landsmænd dermed, skal de reyse sig og gaae paa to Been som tilforn. Hvilket og skeede. Om de er Sviin endnu eller ey, det skal jeg ikke sige. Vist er det, at de seer ud ligesom tilforn, gaaer paa to Been og taler; thi de skieldte paa mig, fordi jeg rørte dem noget stærkt med den hellige Green.

Ulysses. Ach, Chilian, min Forløser, lad mig omfavne dig!

Chilian. Serviteur! Det skulde være mig en Fornøyelse, om Herren ogsaa blev et Sviin, at jeg kunde have den Lykke at curere ham ogsaa.

Ulysses. Hør, Chilian, her er ikke lang Tiid at give bort, Skibet er gandske færdig. Lad os den og samle Folket sammen, at vi stiltiende kand komme bort i en Hast. See, der er Dido, vi maa løbe.

Scen. 6.

Dido. En Kammertiener.

Dido. Ach, hvo skulde have tænkt, at jeg, som i saa lang Tiid har været et Exempel udi Kydskhed og Kaaldsindighed for alle andre, skulde nu udi min Enke-Stands 100de Aar brænde af Elskovs Lue? Ach, Ulysses! ulykkelig var den Tiid, paa hvilken du satte din Fod paa Cajanien, ulykkelig den Vind, som bragte dig hid, ulykkelig den Bølge, som foraarsagede det Skibbrud, hvorved min Ære og Reputation vil lide stor Skibbrud. Ach, Diana, Diana, hvad har jeg syndet mod dig, at du skulde saare saaledes mit Hierte med dine Elskovs-Pile?

Rasmus. Naadige Frue vil sige Cupido.

Dido. Ja, det er sandt: Ach, Cupido, Cupido, du har saaret mit Hierte til Døden og anstukket mig saaledes med Elskovs Lue, at jeg ingen Lise har Nat eller Dag.

Rasmus. Skam faa Cupido, han maatte ogsaa have saaret Ulysses. Men jeg kiender den Slyngel; naar han skyder en forlibt Piil i en, som elsker, saa skyder han gierne en kaaldsindig Piil i den, man elsker, alleene for at plave Folk desmere. Saa er det gaaet mig; thi alle de, som jeg er forlibt udi, vender mig Ryggen, og de, som jeg ikke kand lide, brænder af Kiærlighed til mig. Og dog skal man rette Tempel op og offre til saadan Karl. Han er det vel værd; han skulde have Fanden ikke Offer eller god Røgelse, hverken han eller hans Moer.

Dido. Ach, Rasmus, det er sandt, som du siger. Jeg har givet Ulysses adskillige Elskovs-Tegn, men jeg merker intet andet end Kaaldsindighed hos ham igien; thi i Dag havde han sat sig for at stiæle sig hemmelig bort af Landet, ja havde maaskee alt været borte, hvis jeg i Tide ikke havde faaet et Nys derom og omskabt hans Staldbrødre til Sviin, i hvilken Tilstand de skal blive, indtil han beqvemmer sig til . . .

Rasmus. Hvortil skulde han beqvemme sig?

Dido. Ey, du spørger saa taabelig. Indtil han beqvemmer sig til det, som jeg forlanger.

Rasmus. Hvad forlanger da Eders Naade?

Dido. Ey, hvad skulde et forlibt Hierte forlange?

Rasmus. Ja, jeg forstaaer endelig Fruens Meening; men jeg spør kun saa alligevel.

Dido. Naar du veedst en Ting, saa har du jo ikke nødig at spørge derom.

Rasmus. Ja, det har sine Raisons. Men der kommer Elisa med Aanden i Halsen; hun seer ud, som hun er ogsaa forlibt. Det maa være en af Ulysses Staldbrødre, som er bleven til Sviin. Hvis saa er, hun er bleven forlibt i en af dem, saa maa hun have faaet Sviinsot i Halsen.

Scen. 7.

Elisa. Dido. Rasmus.

Elisa. Ach, hvilke Tidender jeg bringer! Hvad vil min Frue sige, naar hun faaer at høre, at Ulyssis Staldbrødre, som vare ved vor Troldom omskabte til Sviin, ere blevne Mennesker igien og staae gandske færdige at reyse bort?

Dido. Er det sandt, som du siger, Elisa?

Elisa. Ja jeg svær ved alt det, som helligt er.

Dido. Jeg maa da strax op i Luften og øve mine Konster paa en anden Maade. Hun blæser i en Pibe, hvorpaa en Drage kommer ned af Luften, hvorpaa Dido sætter sig og blir bragt i Veyret.

Scen. 8.

Rasmus. Elisa.

Rasmus (næsegruus). Ach, Elisa, er Dragen borte

Elisa. Ja, stat kun op igien!



Rasmus. Ach, det var et Beest af en Drage. Jeg er saa bange, at han kommer igien. Jeg vil sige dig noget, Elisa, jeg har ikke Lyst til at tiene her længer; thi der kunde engang komme saadan Carnali af en Drage og føre mig ligeledes bort.

Elisa. Bekymre dig ikke derom. Saadan Sviin, som du est, kommer aldrig at age paa hellige Drager. Jupiter giør aldrig nogen den Ære uden hans Regentere, Propheter og Prophetinder.

Rasmus. Ach, da er det vel, at jeg er hverken Regent, Poet eller Poetinde. Men, Elisa, er du nogen Tiid bleven ført i Luften af en saadan Drage?

Elisa. Ja, undertiden; naar hendes Naade er i de øverste Luftens Boeliger og har mig nødig, skikker hun Dragen ned efter mig.

Rasmus. Hvor blir du da henbragt?

Elisa. Nogle 1000 Mile op i Luften. Men der falder et Brev ned af Luften, det er nok en Ordre fra hendes Naade. *Hun læser Brevet.* Hillemænd, Rasmus, hendes Naade har dig nødig og skikker Dragen strax at afhente dig.

Rasmus. Ach, Elisa, faer du i min Sted. Jeg skal tiene dig igien med mit Liv og Blod i alt, hvad mig mueligt er. Du kandst sige til Fruen, at jeg er syg.

Elisa. Ingen Snak! Fruens Ordre maa efterleves. See, der kommer Dragen, lav Dig strax til.

Rasmus *paa Knæ.* Ach, Monsieur Drage, spar mit Liv! *Jo nærmere Dragen kommer til Jorden, jo større Titler gir Rasmus.* Ach, velædle Hr. Drage, spar mit Liv! Ach, Eders Velbyrdighed, tag heller Elisa! Ach, Eders dragelige Velbaarenhed, spar mig; thi jeg har aldrig kunnet ride paa en Koe engang, end sige i Luften paa en Drage. Ach, hoy-velbaarne Hr. Scorpion! Ach, Eders dragelige Excellentz! Ach, Eders Naade! Eders dragelige Majestet! Ach, Hr. Keyser! Ach, Hr. Pave! Ach . . . *Elisa trækker ham til Dragen og nøder ham til at sætte sig paa Dragen, som fører ham op i Luften, og han skriger Himmelhøyt.*

Scen. 9.

Elisa *alleene.*

Jeg bær en hiertelig Medlidenhed med min Frue over hendes Kiærlighed, som jeg merker at være i saadan høy Grad, at hvis den Ithacianske Printzes Hierte ikke bøyes til hende, der vil blive en Tragoedie, som maa endes enten med hans eller hendes Liv. Men een Ting undrer jeg mig over, at min Frue, der er saa erfaren udi Troldkonst og haver alle Aander, der svæve i Luften, redebond til sin Tieneste, ikke ogsaa ved sine Konster kand omskabe Ulyssis Hierte. Men jeg kand tænke, at det gaar med hende som med visse Folk, der kand herske over Vind og Veyr, omskabe sig og andre til vilde Dyr, reyse i et Øyeblik tusinde Mile, og dog med al deres Almægtighed ofte maa lide Nød og døe af Armod. *Det Inderste af Theatro aabner sig, og Ulyssis Staldbrødre sees staaende udi hvide Skiorter med Hænderne i Beuret holdende Riisqviste, ligesom de vare forvandlede til Træer.* Ach, Himmel, der seer jeg en ny Virkning af min Frues Konster: Ulyssis Staldbrødre ere forvandlede til Træer. Hun maa nok derfor være kommen ned paa Jorden igjen. Jeg maa løbe.

Scen. 10.

Chilian *med en Byldt paa Ryggen.*

Ulyssis Staldbrødre.

Chilian. Nu er det endelig kommen saa vidt, at vi skal reyse. Jeg havde, min Troe, nok Lyst til at føre Kammer-Pigen bort med mig; thi jeg maa lide hende, hun har mare to galante Brynste, og derforuden . . . Men hvad Pokker er det, jeg seer? Hør, Karle, er I galne? Er det nu Tiid at staae her at spøge? Hør, hvad skal saadant Narrerie betyde?

En af Træerne *svarer:* Vi ere Træer.

Chilian. Ey, saa vil jeg selv være Træ med. *Tar to Grene i Haande og sætter sig i samme Positur med de andre.*

Scen. 11.

Ulysses. De andre.

Ulysses. Ach, Himmel, hvad seer jeg her? Mine kiære og troe Staldbrødre ere ved Troldoms-Konst forvandlet til Træer. Ach, Dido, holdt dog op engang at forfølge mig, betænk, at jeg ikke vegrer mig for at fyldestgiøre din Villie af Foragt eller Kaaldsindighed, men udaf Troeskab til min allerkiæreste Penelope, mod hvilken, førend jeg skal begaae den ringeste Utroeskab, jeg heller vil døe den skiendeligste Død. *Gaaer hen til Træerne.* Ach, mine kiære Staldbrødre! hvo skal nu redde eder meer? thi jeg seer, at min troe Tiener Chilian, ved hvis Hielp I nylig tilforn vare frelste, ogsaa er bragt i samme Stand med de andre. Jeg maa efter hans Exempel legge mig til Hvile; maaskee Æsculapius eller Apollo tør aabenbare mig ogsaa et Middel at forløse mine kiære Venner. *Legger sig næsegruus ned; imidlertid slaaer Chilian ham med sin Green over Hovedet og sætter sig strax i Positur igien.*

Ulysses. Ach, jeg merker, at en Gud eller Gudinde alt rørede ved mig; jeg maa legge mig til Hvile igien og opbie dens Hielp. *Chilian gir ham et dygtig Slag for Rumpen med den flade Haand og sætter sig strax i Positur igien. Ulysses raaber og tar Flugten.*

Scen 12.

Chilian. De andre.

Chilian. Gid Fanden staae her længer, jeg er alt træt i mine Arme. Lad de Skabhalse staae her længe nok; jeg og min Herre kand jo reyse bort alleene. Men førend jeg reyser, vil jeg dog efter Sædvane skiære mit Navn til Ihukommelse i et af disse Træer, ikkun disse Ord: Chilian Peersen manu mea propria. *Tar op en Kniv og begynder at skiære i ens Ryg, som begynder at skrige og faaer Chilian i Haaret, saa alle Træerne kommer til at slaaes, og det Inderste af Theatro sluttes.*

Scen. 13.

Dido. Rasmus.

Dido. Hør, Rasmus, du maa ikke bære dig saa ad en anden Gang, naar du skal i slige Ærender. Nu est du jo en bereyst Mand og har uden Møye og Fare beseet de Ting, som saa Mennesker under den Lufte at see.



Rasmus. Jeg var gandske ikke forskrekket, naadige Frue! men jeg fik ligesom et Slag af Frygt, saa jeg troer ikke, at jeg forvinder det igien. Jeg var dog saa curiosk, at jeg undertiden aabnede mine Øyne paa Veyen, og da saae jeg en Hob Himmeltegn. Al min Frygt var, at jeg skulde støde an paa Maanen, som jeg var saa nær, at hvis jeg havde havt en Kniv hos mig, skulde jeg have skaaret et Stykke af den, thi jeg merkede, at hun var giort af den skiønneste Hollandsk Ost, nogen vilde forlange at æde; havde jeg ikke været saa bange, skulde jeg have bedet hans Excellentz Dragen laane mig en Kniv dertil. Jeg har altid tilforn bildet mig ind, at Maanen var ikke større end en Fløde-Kage, som man kunde giore af 8 eller 9 Æg, og at om Maren Amme sad udi Maanen, kunde hun med sin brede Rumpe skiule den gandske, besynderlig om hun havde sit Fiskebeens-Skiort paa; men jeg merker, at den er større, end jeg tænkte, thi jeg vil doe paa, at den er saa stor som 16 af de store Soelskiver, der staaer i Haven, men derimod saa tynd igien som et Flade-brød, saa at det er lutter Løgn, som lærde Folk siger, at der boer Folk i Maanen, med mindre de ikke er større end Mider i Ost.

Dido. Ey, holdt op med din taabelige Snak. Frygt og Rædsel har saa forblindet dig, at du bilder dig ind at have seet de Ting, som aldrig er til. Du kom kun nogle faa Mile op i Luften.

Rasmus. Ja, hvor mange Mile meener Eders Naade vel der er til Maanen? Ikke over 5 Fierding Vey, og jeg vil sværge paa, at jeg ikke var langt fra Glas-Himmelen, som Jacob Skolemester regner at være over 8te Miil fra Jorden; thi jeg kunde see Stierner saa net indfæstet i Glas-Himmelen, saa ingen Jubilerer her kunde giore det nettere. Jo, jo, mine Øyne slaaer mig, min Troe, ikke feyl. Jeg kunde, min Troe, see det, som meer er, nemlig Melkeveyen.

Dido. Ha, ha, ha, hvad meener du da, Melkeveyen er?

Rasmus. Det veed jeg mare nok. Det er den Melk, som melkes af de Himmeltegn kaldet Tyren og Jomfruen, hvoraf giores Ost til at bøde paa Maanen med, naar den tar af. Rasmus er, min Troe, ikke saa ulærd, som Eders Naade meener.

Dido. Dersom du giorde en saadan Reyse til, blev du reent gal. Holdt op med den Snak; jeg har nu andet at tænke paa. Jeg har udskikket Elisa at efterforske, hvad Ulysses tar sig for, efter at hans Staldbrødre ere forvandlede til Træer; men der seer jeg, hun kommer.

Scen. 14.

Elisa. Dido. Rasmus.

Elisa. Ach, naadige Frue, alle vore Konster, alle vore Anstalter er bleven til Vind. Ulysses med sine Staldbrødre ere alt flygtede og saa langt borte, at man neppe kand øyne dem mere.

Dido. Er det sandt, som Du siger, Elisa?

Elisa. Ja, det er alt for sandt; thi jeg har *selv seet* Skibet langt ud i Søen.

Dido. Ey, Elisa, saa vil jeg ikke leve en Time længer. Trækker ud en Dolk og sætter for Brystet. Elisa og Rasmus løber til og holder hendes Hænder.

Dido. Slip mig, eller det skal koste eders Liv Jeg har besluttet at døe, og jeg skal døe.

Elisa paa Knæ. Ach, naadige Frue, betænk dog, hvad Efterkommerne vil sige om saadant: at den priisværdige Dido af Kiærlighed til en fremmed Person tog Livet af sig selv og ved saadant underligt Endeligt til intet giorde alle hendes forrige Dyder! Betænk, naadige Frue, i hvilken slet Tilstand hun herudover vil sætte det hele Land, som ved saadan hastig Død vil blive Fiender og Fremmede til Rov og Bytte! Betænk...

Dido. Ingen Ting kan vende mig fra mit blodige Forsæt. Hvis I ikke holder op at hindre mig herudi, skal jeg udøse al min Harm paa eder.

Elisa. Ach, naadige Frue, vi som troe Tienere og Tienerinder er forbundne i saadan Fald at være ulydige.

Dido. I kand dog ikke hindre mig uden for en Tiid; thi hvis det ikke skeer denne Stund, saa skeer det siden. Dette alleene foraarsages ved eders Ulydighed, at I blir først straffet som Rebellere mod min Villie, og at mit Forsæt siden uden Hinder blir fuldbyrdet. Hun sliber sig løs og støder først efter Elisa, som tar Flugten, siden efter Rasmus.

Rasmus. Ach, naadige Frue, stik mig ikke ihiel! Jeg skal, min Troe, ikke hindre hendes Naade, men tvertimod som en troe Tiener være hende beforderlig i hendes Forsæt.

Dido. Vil du da ikke hindre mig?

Rasmus. Ney, mare vil jeg ikke.

Dido. Fy dig an, din arrige Skalk, din Forræder! Vilt du da staae og see paa, at din Frue tar Livet af sig selv? Vil du da ikke hindre mig?

Rasmus. Ney, mænd vil jeg ikke.

Dido. Saa vil jeg ey heller tage Livet af mig selv. Nu skal jeg leve i Trods. Naar jeg ogsaa betænker mig, saa lader det noget romansk. Kom, lad os gaa! Gaaer bort.

Rasmus. Jeg tænkte nok, at det vilde saa gaae. Jeg troer virkelig, det er gaaet lige saadan til med alle de gamle Heroinder, som Poeterne har giort saa mange Vers over.

ACTUS V.

Scen. 1.

Ulysses. Chilian.

Ulysses. Ach, Chilian, nu er den Tid kommen, at jeg seer mit kiære Fæderneland igien. Lad os efter de gamle Heltes Exempel falde ned og kysse paa vor Fæderne-Jord. De falder ned og kysser Jorden.

Chilian reyser sig strax igien. Tvi, tvi, tvi, for en Ulykke! Jeg veed ikke, hvad slige Ceremonier skal til. Der har en nylig kastet sit Vand paa den Sted, kand jeg smage.

Ulysses. Chilian, nu vil vi begge forklæde os og som Pillegrime gaae ind paa Slottet for at overrumple Penelope.

Chilian. Det giores jo ikke fornøden, Herre, thi har vi været nogle og 30 Aar borte, saa be-

hover vi ikke at omklæde os; tilmed skiøtter jeg ikke om at overrumple min Hustrue, thi hvad Øynene ikke seer, gjør Hiertet ikke Væ.

Ulysses. Om du tvivler om din Hustrues Troeskab, saa tvivler jeg aldeles ikke om Penelopes, paa hvis Dyd og Kydskhed jeg har alt for store Prøver.

Chilian. Ja, ja, Herre, i nogle og tredive Aar kand skee en Hob Forandringer. Men der kommer en Bonde, den kand vi examinere, om Eders Naade saa synes.

Scen. 2

Ulysses. Chilian. Bonden.

Chilian. God Dag, Landsmand! Er du fra denne Bye, eller er denne Bye fra dig?

Bonden. Ingen af Delene.

Chilian. En af Delene maa det være.

Bonden. Ney, ingen af Delene; thi jeg boer endnu i Byen. Men om jeg maa spørge igjen: hører disse lange Bukke-Skiægge jer til, eller hører I Skiæggene til?

Chilian. Det er jo en gal Tale-Maade.

Bonden. Det er underligt, at du vil begiære, jeg skal føre viis Snak med dig.

Chilian. Kiender du mig da?

Bonden. Ikke videre end jeg har havt den Ære at see dig nogle Gange udi Kortspil. Du est jo Kløver-Knægt?

Ulysses. Denne Bonde er en forslagen Mand.

Chilian. Ney, Landsmand, lad os tale Alvor! Har du ikke hørt tale om den Trojanske Kriig?

Bonden. Jo, det kommer mig for som en Drøm; det var vist i den Kriig, hvor du løb bort af et Slag og derfor blev hengt.

Chilian. Var jeg hengt, saa kunde jeg jo ikke nu være her.

Bonden. Jeg tænkte, det var kun din Gienfærd; thi du seer ud i det ringeste, som du havde været hengt.

Chilian. Ney, Landsmand, jeg har aldrig været hengt.

Bonden. Det er Skade; thi du seer dog ud til at have fortient det. Men hvad ere I for Folk? Ere I Gede-Bukke, Mennesker, Sviin eller Esler? Om Forladelse, jeg spør saa dristig· thi vi Folk her i Byen ere nysgierrige.

Chilian. Jeg veed jo, Sviin og Esler gaaer ikke paa to Been.

Bonden. Jeg meener, om I kunde være af de to-benede Esler.

Ulysses. Hør, Landsmand, driv ikke saadan Spot med Fremmede.

Bonden. Ere I Fremmede, hvorfor blir I da ikke hiemme? Vi har Landstrygere her nok tilforn. Men med Forlov, fra hvilket Land er I?

Chilian. Vi ere fra et Land, som heder Monomotapabrasiliadelpia.

Bonden. Hvordan Land er det? Heder det ligedan om Vinteren, naar Dagene ere korte?

Chilian. Det er et velsignet Land, hvor stegte Sviin gaaer om paa Marken med Kniv og Gaffel i; hvor stegte Duer flyve i Luften, og hvor man faaer en Daler af Øvrigheden for hver Time, man sover.

Bonden. Jeg troer ellers I ere fra Jylland, eftersom I kand saa brav fortælle Eventyr. Ellers undres mig, at I vilde forlade saadan got Land for at komme hid, hvor man kand tabe en Daler for hver Time, man forsover sig.

Ulysses. Lad mig tale med Manden alleene, du driver kun Tiden bort med Giekkerie. Hør Landsmand! vi ere ikke komne til dette Land for at nyde noget Got; vi har andre vigtige Ærender. See, der har du nogle Penge at holde dig lystig med!

Bonden med Huen under Armen. Tak, naadige Herrer! Jeg vilde ønske, at jeg kunde være deres Velbaarenheder til nogen Tieneste igien.

Ulysses. Vi forlanger intet, uden at du svarer os skikkelig til det, vi spør dig om. Kiender du den høyadelige Frue Penelope?

Bonden. Ja, mænd giør jeg saa. Jeg har arbeydet i hendes Kiærestes Huus den hele Uge.

Ulysses. Hvad Kiæreste? Hendes Herre er jo ikke hiemme, han er i fremmede Lande.

Bonden. Ret nok, det er ikke hendes Mand, jeg meener; thi han er endnu uden Lands, om han lever.

Ulysses. Ja vist lever han.

Bonden. Da ynker jeg den stakkels Herre, han er vel 16 Gange bleven Hanrey, siden han reyste. Men naar man ret eftertænker det, saa er han ikke at ynke; thi den Nar forlod Kone og Børn for at faae tilbage et daarligt Qvinde-Menneske ved Navn Helene. Det var vel Umagen værd at reyse ud af Landet for med saa mange stolte Riddere, som vores naadige Keyser har savnet siden i adskillige Tilfælde.

Ulysses til Chilian. Ach, Himmel, hvad hører jeg, Chilian?

Chilian. Kiender du ogsaa ikke en Qvinde ved Navn Polidore?

Bonden. Polidore? den Hore!

Chilian. Ja, du siger maaskee saa alleene for Rimets Skyld?

Bonden. Det rimer sig eller ikke, saa er det dog sandt. Hun er at ynke den Stakkel, thi hun har langt fra ikke den Næring nu, som hun havde de første Aar efter hendes Mands Chilians Bortreyse; thi nu er hun saft gandske ubrugelig.

Chilian. Da vil det gaae hende ilde; thi hendes Mand Chilian lever ikke alleeneste, men vil være her inden faa Dage.

Bonden. Det vil ikke sige meget, om saadan Slyngel lever eller ey; gid vi kun havde haus Herre Ulysses tilbage, sam var Keyserens anden Haand.

Chilian. Men kiender du ikke en ved Navn Langulafred, som var Chilians Broer?

Bonden. Jo, men han har i ti Aar ikke været i Byen.

Chilian. Hvad kan være Aarsag dertil?

Bonden. Han har havt Forfald, at han ikke har kundet komme; thi han blev hengt for 11 Aar siden paa Landet.

Chilian. Tak for god Underretning! Adios!

Bonden gaaer.



Scen. 3.

Ulysses. Chilian.

Chilian. Har vi ikke vel reyst, Herre?

Ulysses. Ach, Chilian, mit Hierte vil briste naar . . .

Chilian lyver sin Hat og sætter den breed paa Hovedet. Har vi ikke vel reyst, Herre?

Ulysses. Hvad skal de Grimacer betyde?

Chilian. Jeg var tilfreds, det intet betydede; men naar Ulykken er, maa man skikke sig derudi. Enhver maa skikke sig i sin Stand og klæde sig derefter.

Ulysses. Ach, Chilian, er det nu Tiid at skiemte, nu vi ere omspendte med lutter Ulykke?

Chilian. Jeg skiemter, min Troe, ikke; thi jeg sætter min Hat ikke saa for Lyst Skyld.

Ulysses. Jeg skal hevne mig over hendes Utroeskab, førend Soel gaaer ned; hendes Bolere skal doe den skiendeligste Død og hun med. Hvad vil andre stolte Riddere i Verden sige, naar de faaer det at høre?

Chilian. De kand ikke gaae videre, end de kand sige, vi ere Hanredere, som sandt er.

Ulysses. Ingen Ting skal hindre mig i mit Forsæt; ingen Undskyldning skal gielde. Hvis hun beraaber sig paa min lange Fraværelse, paa sine blomstrende Ungdoms-Aar, som ere slige Fristelser underkastede, stopper jeg mine Øren til; thi hun maa vide, at hun har beskiæmmet ikke alleene hendes egen Herre, men en af de største Helte i Ithacien, der med sin seyerrige Arm har ødelagt Asiens største Zirat, jeg meener den ædle og stolte Stad Troja.

Chilian. Men eftersom Herren taler om Penelopes blomstrende Aar, hvor gammel var hun, da vi reyste?

Ulysses. Hun var ikkun 25 Aar gammel; hun bragte til Verden den adelige Junker Telemachius udi sit Alders 16. Aar, og samme vor Ægteskabs første Grøde og ædle Plante var kun 9 Aar gammel, da vi reyste til Troja.

Chilian. Ja det er ret nok, 16 og 9 giør 25. Men maatte jeg spørge Herren, hvor længe vi har været borte?

Ulysses. Udi 36 Aar.

Chilian. 16 og 9 er 25, til 36 giør 61. Ja, det er sandt, hun er endnu i sin blomstrende Alder. Til Spectatores. Jeg har sagt forud, at jeg ikke vil raisonnere meer udi denne Historie, thi jeg blir gal i Hovedet derover. Til Ulysses. Herre, ingen Ting skal heller hindre mig i mit Forsæt at hevne mig over min Hustrue, der udi sine blomstrende Ungdoms-Aar, som ere mange Fristelser underkasted, har beskiæmmet ikke alleene sin Hosbond, men ogsaa en extraordinaire Ambassadeur, en Helt, der af hele Kriigshæren blev udvalt at slaaes udi Eene-Kamp med den stærkeste Trojaner, som mig siden blev sagt var Hector selv, men endogsaa i 10 Aar uden Mad og Drikke stod paa eet Sted og hindrede Tilforsel til Byen; thi hvis det ikke var skeet, havde I andre med Permission . . .

Ulysses. Gak strax bort, Chilian, og bring hid min kostbareste Klædning. Jeg vil lade mig see i al min Herlighed for at jage des større Skrek i mine Fiender.

Chilian henter i en Hast en stiøn Klædning og en Hat med Plumager, iføorer Ulysses Kiolen og siger: Mars staaer i Øynene afmalet og Vulcanus i Panden. Løser Lidierne paa Hatten og sætter den gandske breed paa Ulysses.

Ulysses. See her, du Tølpel! min Hat er jo gandske nedsalden.

Chilian. Den skal jo saa være, Herre!

Ulysses. Hvis det ikke var i Henseende til din lange troe Tieneste, skulde denne Gierning koste dit Liv. Heft Hatten ret igien!

Chilian. Et Øyeblik Taalmodighed, Herre! Jeg vil hefte min egen op først; thi vil Herren ikke bære sin Hat saaledes, saa vil jeg, min Troe, ey heller bære min. Han hefter først sin op siden tar fat paa Ulysses. Jeg troer, Fanden sidder i den Hat, saa snart jeg hefter een Ende til, falder den anden Ende ned igien. Ach, Herre! lad os bære Hattene, som de vare.

Ulysses. Ret lige nu overvinder du min Taalmodighed.

Chilian. Ach, Herre, Taalmodighed er den Dyd, som herefter meest vil tiene os begge; thi den ligger nu af alle Dyder meest til Bestillingen. Ach, Herre, lad os bære Hattene, som de vare, for en vis Aarsags Skyld.

Ulysses. Chilian, jeg varer dig eengang for alle, at du ikke opirrer mig til Vrede; det skal koste dit Liv.

Chilian. Ach, naadige Herre, jeg giør det, min Troe, ikke af Ondskab, men af politiske Aarsager; thi jeg tænkte, at naar Folk saae os udi den Tilstand, skulde de desmeer bevæges til at tage vor Partie og hevne vor Uret. Men jeg vil efterleve Herrens Villie. Hefter paa Hatten igien. Ach, Herre, lad os dog bære dem, som de vare; thi . . .

Ulysses trækkende paa sin Kaarde. Vil din Hund drive Spot med mig?

Chilian paa Knæe. Ach, Herre, forlad mig min Dristighed, jeg skal aldrig tale om den Materie oftere.

Ulysses. Stat op igien og gak strax ufortøved til Byen og lad Penelope samt hendes Beylere og alle Indbyggerne vide, at jeg er kommen tilbage, og forkynd dem mit blodige Forsæt at hevne den Spot og Skiendsel, mit Huus er vederfaret!

Chilian. Ach, jeg er saa bange, at der møder mig nogen Hund paa Veyen; thi det kand gaae mig som Acteon, hvilken, da han var forvandlet til en Hiort, blev sønderreven af sine egne Hunde. Gaaer bort.

Scen. 4.

Ulysses alleene.

Hvert Øyeblik synes for mig som et Aar, saa brænde mine Indvolde af Hevn og Forbittrelse mod min troeløse Gemahl. Ach, ach, jeg tænkte, Himmelen nu var bleven træt i at forfølge mig videre, og at de mange Aars Ulykker og Besværligheder og Snurheder skulde nu forsødes ved at omfavnes af Penelope, for hvis Skyld jeg saa helligt har iagttaget Kydskheds Lov, for hvis Skyld

jeg har stoppet mine Øren mod den guddommelige Didonis forlibte Sukke og foragtet hendes kiærlige Tilbud. Ach, ihr Götter; hielper mig i min retfærdige Hevn! Den hele Stad skal derover svemme i Blod. Forst skal jeg opoffre hendes Beylere, derefter hende selv, saa at ingen skal sige: Den store Ulysses, som forstyrrede Troja, dæmpede Kiæmpers Overmod, reddede uskyldige Jomfruer fra Biergtrold og Nisser, rensede Augiæ Stald, undertvang de Skioldmøer, omkom de Sirener, som havde hundrede Hoveder, skal leve det Øvrige af sin Tiid med Spot og Skiendsel. Ach, ach Penelope! Hvor har du kunnet din Ulysses saa forlade?
For sliig Utroeskab dig end vilde Dyr bør hade.
Kand Elskov glemmes, kand den døe hos dig saa let,
Al Troe og Ærlighed bortsvinde? Er det ret,
Din ædle Herre, der saa troefast var og dydig,
Ja, din Ulysses, der har været dig saa lydig,
Saa at foragte, saa at forandre din Natur,
For at beskiæmme den, der staaet har som Muur,
Som haarde Klippe mod al Fristelse, Ulykke,
Og som rodfæsted Eeg, den Storm ey kand oprykke?
Hvad Skrift, Historie, hvad Rige, Sted og Land
Sliig fort Forræderie, Utroeskab vise kand?
Om man fra Østen gaaer til Vesten, nøye søger,
Opkaster læser og igiennemblader Bøger,
Man paa Utroeskab ey skal finde større Speyl.
Ved Himlens Bistand dog min Hevn skal ey slaae feyl.
Thi før skal mænges Jord, Luft, alle Elementer
Med Verdens Undergang, som man at see forventer;
Før Verdens Bygning selv skal løses, gaae i Grund,
Før jeg skal mere see, før jeg skal nogen Stund . . .

Men jeg merker, at Morpheus, Søvnens Gud og Dødsens Broder, sætter sig paa mine Øyne-brynne; jeg maa derfor begive mig lidt til Hvile, indtil min troe Tiener kommer tilbage. *Sætter sig ned paa en Stoel at hvile. Imidlertiid spilles sagte den Vise: O du gamle Hanrey.*

Scen. ult.

To Jøder. Ulysses.

1. Jøde. Dat ist dog verflucht mit den Comoedianten, nar man laner en Kleidung ud, schicher sie nimmer zu rechter Tyt torüch, und so most man bien en heel Uge nach Betaling.

2. Jøde. Dat ist wahr, Ephraim? Men warumb er wi so dull? Aaber see en Maal. Dar sitz er und slaapt mit de schöne Roch. Jch dachte es wohl. Das ist unverstamen so mit lante Klær to handeleu. *Gaaer hen og rykker Ulysses i Armen.* Hærr, Mussier! er det Maneer mit solke Klæren zu slaapen?

Ulysses. Hvem er saa dristig, at han tør vække mig op af min Søvn?

2. Jøde. Dat bin ich. Mussier kennet wohl Ephraim.

Ulysses. Jeg kiender dig ikke, o Ridder!

2. Jøde. So kenner ich ham, Mussier!

Ulysses. Jeg er den store Ulysses von Ithacien.

2. Jøde. Und ich bin die kleine Jude Ephraim.

Ulysses. Jeg er den, som har forstyrret den ædle Stad Troja, Asiens Zirat og Øyesteen.

2. Jøde. Und ich bin en Mann, wessen Vor-Voders in die grosse Stadt Jerusalem gewohnt hebben.

Ulysses. Jeg er kommen hid for at tage en blodig Hevn af min troeløse Gemahl Penelope.

2. Jøde. Und ich bin hidkommen um Bezahlung for mine lante Klær zu fodren. Aber det skal ablaassen ohne Blut.

Ulysses. Jeg kand see paa dit Skiæg, at du est en vandrende Ridder.

2. Jøde. All, zu viel wandrend diswerr, so wohl ich als andre Israels Kinder.

Ulysses. Siig mig, ædle Ridder, hvordan det staaer til Ithacien!

2. Jøde. Mussier! ich heb kein Tyt, ich muß die Kleidung ut lanen zu ein Masqverade von Abend.

Ulysses. Tør du legge Haand paa mit kostbare Legeme? Pak dig strax fra mig, eller du skal føle Effecten af min Vrede!

2. Jøde. Træk ju man ut, oder du skal følen die Effect von Lands Lov und Gerecht.

Ulysses. Ach, Himmel, saadant skal hende mig efter 40 Aars Landflygtighed!

De trækker Kiolen af ham sigende: Bist du in fyrretive Jahr weg gewesen, so muß du auch for fyrretiv Jahr bezahlen. Wir wollen strax Reichnung machen. Adiøs saa lang!

Ulysses. Ach Himmel! havde jeg taget mig for at ødelegge alle Jøder i Steden for at gaae til Troja, saa havde mit Herredømme ikke saa hastig faaet Ende.

Til Spectatores.

Nu haaber vi, at ingen meer
Sig over os skal klage,
At slide paa Comoedier,
Som varer tvende Dage;

Og sige: En Historie
Maa vare mere længe;
Man før, skiønt efter Reglerne,
Os intet gav for Penge.

See her man tvende Snese Aar
For samme Penge giver,
Fra Grækenland til Troja gaaer;
En Dag Mands Alder bliver.

Man seet har Kiæmper herudi
Beleyringer og Krige,
Tog, Jomfrue-Rov og Hexerie,
Nu et, nu andet Rige;

Nu en, der af Fortvivlelse
Sig Livet vil fratage,
Nu Folk skabt om til Sviin, til Træ,
I Luften gloend Drage.

Ja det, som meest fornøden er
For dem, som sliigt behager,
En Harleqvin man ogsaa seer,
Med Snak der Herskab plager.

To Snese Aar gaaer hastig hen,
Sligt kaldes Tiid fordrive;
Men man kand af Historien
Og Hovedsvimled blive.

Om nogen Tydsk Comoedie
Her i Broelegger-Stræde
Man bedre mig kand lade see,
Vil jeg Johannes hede.





Kilde=Reysen.

Comoedie udi 3 Acter.

Personerne i Comœdien.

Jeronimus.	Leander.
Leonora.	Henrich.
Pernille.	Doct. Bombastus.
Magdelone.	Niels Kudsk.
Arv.	Leonard.



ACTUS I.

Scen. 1.

Leander. Henrich.

Leander. Ikke heller Brev med denne Post! Jeg veed aldrig, hvad jeg skal sige derom.

Henrich. Herre, i Steden for at ligge og vente her efter Breve, skulde I have reyst lige til Jer Broer, saa havde I allerede havt den Arv i Hænderne, som er Jer tilfalden efter Jer Fars Død.

Leander. Du staaer og snakker hen i Taaget, ligesom du ikke vidste, hvad Kiærlighed er.

Henrich. Jeg veed nok, hvad Kiærlighed er, jeg er baget af samme Dey som andre Mennesker; men Interessen trækker dog meest. Naar Cupido, som er Gudinde for Kiærlighed, siger: Staae! saa staaer jeg; men naar Mercurius, som er Gud for Gevinst og Interesse, gir Contra-Ordre og siger: Gaae! saa reyser jeg.

Leander. Jeg vilde ønske, at jeg kunde sige det samme; men det er mig ikke mueligt at reyse herfra, førend jeg blir denne skionne Jomfrue mægtig.

Henrich. Hvordan Pokker vil I blive hende mægtig?

Leander. Ach, Henrich, det er en stor Post, at hun elsker mig.

Henrich. Det vil ikke meget sige; naar hendes Far lader hende indsperre, saa kand Herren ikke vinde andet ved sin Kiærlighed end elske sig en Feber eller Guulsot paa Halsen.

Leander. Vi maa bruge Practikker, Henrich, medens den Gamle er paa Landet.

Henrich. Ey, det er en let Sag. Hvis Herren kun kan skaffe mig Noglen først til Porten, dernest til de andre Dørre, og faae een til at slaae en halv Snees Øyne ud paa Portneren (thi han har lige saa mange som Argus), saa vilde jeg nok skaffe Herren ind til hende.

Leander. Du hitter nok paa noget, kiære Henrich!

Henrich. Tiden er saa knap, Herre! I horte jo sidst, da hun talede med Jer udaf Vinduet, at hendes Far kommer hiem i Aften med hans tilkommende Svoger-Søn. Jeg har nok et beqvem Hoved til Skielmstykker, uden at roese mig selv; men Tiden er knap, og jeg er ikke kiendt her paa Stedet. Kammer-Pigen Pernille har maaskee opspundet noget, siden vi taledes sidst ved.

Leander. Hvad er Klokken nu?

Henrich. Klokken er 4re.

Leander. Det er just den bestemte Tiid at faae dem at see i Vinduet. Blir du noget vaer?

Henrich. Ja jeg seer alt Gardinerne.

Leander. Ey, harcelleer dog ikke saa meget!

Henrich. Det er, min Troe, ingen Harcellering. Jeg seer alt Gardinerne røres. See der aabnes Vinduerne; der er de!

Scen. 2.

Leonora. Pernille i Vinduet. **Leander. Henrich.**

Leander. Ach, allersødeste Jomfrue, er der noget opspundet til min Frelse? Siig: skal jeg døe eller leve?

Leonora. Om vor Intrigue vil lykkes, skal vi komme sammen denne Aften. Her er alt begyndt paa noget, som Pernille best kand sige, hvordan det skal sættes i Verk.

Pernille. Intriguen er denne: Jomfruen stiller sig an at være falden i en underlig Svagheb, at alt, hvad hun taler, er paa Sang.

Henrich. Det er meget selsomt. Kunde I ikke finde paa noget andet?

Pernille. Det er jo lige meget, naar det er noget, som reyser sig af Hiernens Forvirrelse. Anledning til denne Slags Svaghed at digte hende paa er denne: Hun er en stor Elskerinde af Opera, hvoraf hun har en god Samling, som hun daglig over sig udi, og giør undertiden noget for meget deraf, saa hendes Far har ofte straffet hende derfor; hvorudover, dersom hun skal falde udi noget Galskab, er det rimeligst, hun lar det see udi de Ting, som hun har været for meget indtagen af. Tilmed har vi alt bildet Gaards-Karlen Arv det ind, som hiertelig gremmer sig derover, saa at vi maa blive ved det Forsæt.

Henrich. Men hvad vil deraf følge?

Pernille. Naar den Gamle nu kommer hiem og forskrekkes over denne Hendelse, raader jeg ham til at have Bud efter den navnkundige Doctor Bombastus, som med sin Søn nyelig er kommen her til Byen, for at raadføre sig med dem udi hendes Svaghed.

Henrich. Ja, hvad vil det sige? De gir hende da maaskee noget ind at svede paa, og saa er jo vi lige nær.

Pernille. Ney, du skal agere samme Doctor og din Herre hans Søn og raade Jeronimus til, saasom det er St. Hans Aften i Aften, at lade hende reyse til Kilden, hvis Kraft og Dyd du maa afmale paa det beste, hvilket han vil lettelig troe saavel som alle gamle Folk her i Byen, der af Overtroe giøre saadan Reyse St. Hans Aften.

Henrich. Men end om han selv vil reyse med for at have Opsyn med sin Dotter?

Pernille. Det er jeg vis paa, at han ikke giør; thi naar han kommer fra en liden Reyse, er han saa udmattet, at han maa have 3 Dages Roelighed igien. Du kand tilbyde din Tieneste at følge hende for at see til, hun bruger Vandet ret. Naar I saa kommer sammen, kand I ved Kilden overlegge jere Sager, hvor I vil retirere jer, indtil han tilstæder Ægteskab. Jeg saavel som Huusholdersken Magdelone har ogsaa lige saa stor Begiærlighed at komme ud som Jomfruen og lige saa vigtige Aarsager. Vi maa betiene os af saadanne Leyligheder; thi vi kommer ellers ikke ud af Dørren.

Henrich. Men ved hvad Leylighed skal jeg komme ind, naar jeg agerer Doctor Bombastus?

Pernille. Jeg skal vise Gaards-Karlen hen i det Huus, hvor I boer, at spørge efter Doctoren, og da maa I begge være udi Beredskab at følge med.

Henrich. Men her er nogen ved Porten.

Pernille. Det er Arv. Løber da og lar alting være i Beredskab.

Scen. 3.

Arv alleene.

Det er noget forbandet Tøy, som vil legge Hr. Jeronimus i Graven. Jeg havde aldrig villet troe det, hvis jeg ikke havde hørt og seet det selv. Jeg kommer ind og spør, om Herren kommer hiem i Aften, da svarer hun mig i Tremulanter saaledes:

Hør, Ungersvend, jeg si . . . . ger dig,
Han kommer i Aften vis . . . . selig.

Og saaledes blev hun ved at synge til hvad jeg spurte. Hun maa være forhexet eller lave til Barsel med en ung Spillemand. Jeg har aldrig hørt saadant min Livs-Tiid; jeg kand ikke vide, hvoraf saadant kand komme, uden at hun i Tanker maa have ædt op en Node-Bog og faaet en Hob enkelte og dobbelte Fuser i Maven, som kommer hende idelig til at synge. Det er en Ynk at see paa Magdelone og Pernille; thi de sidder og græder over denne Hendelse, som de var pidsket. Men der kommer, min Troe, Hr. Jeronimus med Monsr. Leonard. Jeg har ikke Hierte at fortælle ham det. Det maa enten Magdelone eller Pernille giøre.

Scen. 4.

Jeronimus i en Reise-Kiole. **Leonard. Arv.**

Jeronimus. Min kiære Svigersøn! det kand giøres af, medens han er her i Byen denne Gang; thi saa vidt som jeg kand see paa hans Gaard, da er han i Stand at bringe sin Brud hiem, naar det skal være. Men der seer jeg Gaards-Karlen Arv. Nu, Arv, hvorledes staaer til udi Huset?

Arv. Vel nok, Herre! men . . .

Jeronimus. Hvad vil du sige med dit Men? Her har maaskee været nogen for at tale med mig om magtpaaliggende Ting.

Arv. Ney, Herre! men . . .

Jeronimus. Her har maaskee været nogen at ville betale Penge; thi mine Debitorer pleyer gierne være villige at betale, naar de veed, at jeg ikke er i Byen.

Arv. Ney, Herre; her har ingen været; men . . .

Jeronimus. Hvad Fanden vil du da sige med dit Men?

Arv. Aldeles intet, Herre! Det er saa min Tale-Maade. Men . . .

Jeronimus. Her maa endelig være hendet noget. Du maa ikke have vel forvaret din Post, saa maaskee min Dotter har føytet i Byen. Jeg skal nok faae det at vide.

Arv. Der har, min Troe, ikke en Sjæl været uden for Gade-Dørren uden den hvide Kat, som jeg pryglede strax ind igien, og svor paa, at jeg skulde klage ham for Herren. Hvad mig er betroed, forretter jeg troelig; men . . .

Jeronimus. Det er dog en Satans Men. Er min Dotter maaskee ikke vel?

Arv. Jo, hun er vel nok; men . . .

Jeronimus. Hvad skader hende da? Fort siig!

Arv grædende. Ach, Herre, lad Pernille og Magdelone sige det!

Jeronimus. Mit hele Legem skielver. Pernille og Magdelone kommer ud!

Leonard. Altereer Jer ikke, kiære Svoger-Far! Drengen er eenfoldig. Der er maaskee gaaet et Kruus eller et Glas i Stykker.

Jeronimus. Ney. det er, min Troe, noget fandet.

Scen. 5.

Jeronimus. Leonard. Magdelone. Pernille. Arv.

Jeronimus. Hvad er det for Skielmstykker, I har bedrevet i min Fraværelse?

Magdelone. Vi har, min Troe, intet Ont giort.

Jeronimus. Hvordan er det med min Dotter?

Magdelone græder.

Jeronimus. Ach, Himmel! hvad er dog dette? Pernille, hvordan er det med min Dotter?

Pernille græder.

Jeronimus. Arv, fort siig mig, hvad det er?

Arv græder ogsaa.

Jeronimus. I skal faae en Ulykke, hvis I ikke strax siger mig det.

Magdelone. Ach, Herre, lad Arv sige det!

Arv. Ach, Herre, lad Pernille sige det!

Pernille. Ach, Herre, lad Magdelone sige det!

Jeronimus. Pernille, jeg befaler dig at sige mig det!

Pernille. Ach, Herre, forskrekkes da ikke for meget derover: I Gaar Nat mellem et og to . . Var det ikke saa Magdelone?

Magdelone grædende. Jo, det var henved to.

Pernille. Da vaagnede Jomfruen op i Forskrekkelse, spadserede frem og tilbage med underlige Gebærder. Da vi spurte, hvad hende skadte, svarede hun os paa lutter Sang.

Jeronimus. Hun maa have gaaet i Søvne.

Pernille. Ach ney, Herre! hun holder ved at synge indtil dette Øyeblik.

Arv. Da er det en Diævels Syngen, har hun siungen fra den Tiid og til nu. Jeg kom ind i Kammeret om Morgenen og spurte, om Herren var ventende hiem i Aften; da satte hun sig i Positur, ligesom hun vilde agere Comoedie, og svarede i Sang. Jeg kand ikke giøre det saa vel som hun, thi jeg har ikke lært at synge; men det gik ungefær saaledes:

Hør Ungersvend, jeg si . . . . ger dig,
Han kommer i Aften vis . . . . selig.

Herren forlader mig, at jeg synger noget ilde.

Leonard. Ach, Himmel! hvad er dette for en Hendelse?

Jeronimus. Ach, jeg elendige Menneske! hvad hører jeg? Der har vi Frugten af den forbandede Opera-Læsning. Det Diævelskab har taget saadan Overhaand, at I skal see, hver anden Jomfrue her i Byen vil begynde at synge ligeledes i Steden for at tale.

Leonard. Det var at ønske, Hr. Jeronimus, at de vilde; men efterdi hans Dotter synger endnu alleene, saa kand det ikke passere for andet end en Sygdom eller Galskab.

Jeronimus. Lad hende strax komme hid. Arv! skye mig et Riis, som jeg vil holde bag Ryggen og siden true hende med, naar jeg seer, at gode Ord ikke vil hielpe. Disse Node-Bøger skal og Fanden i Vold. Jeg skal love for, at der aldrig hverken enkelte eller dobbelte Fuser, hverken *b duur eller b mol* skal komme inden min Dørtærskel oftere. Hør, Arv! naar den Mammeselle, som lærer hende at synge, kommer her igien, saa kandst du bede hende paa en høflig Maade at gaae Døden og Diævlen i Vold. Ach, mit Hierte vil briste af denne ulykkelige Hendelse.

Pernille. Her er Jomfruen.

Scen. 6.

Leonora. Jeronimus. Magdelone. Pernille. Arv. Leonard.

Jeronimus. Er det sandt, som jeg hører om dig, min Dotter, at du har saadanne forbandede Lader, at du svarer Folk i lutter Sang og Tremulanter? Hvad Pokker har bragt dig udi saadanne Griller, hvorved du bringer Skrek i din gamle Far og prostituerer dig over hele Byen?

Leonora i Opera-Tone.

Möchte ich doch, ich doch mein getreuer Amyntas
noch ehe ich sterbe . . . . wieder sehn.

Jeronimus. A . . . . og det er paa Tydsk oven i Kiøbet. Kiender du mig ikke, mit Barn?

Leonora.

Ihr seyd mein Vater, ihr seyd mein Vater.

Jeronimus visende Riset. Seer du det? Hvis du ikke holder op at harcellere, saa . . .

Leonora.

Gestrenger Vater, gestrenger Vater, halt!
Das ist ja Tyranney, das ist ja gar Gevalt.

Leonard. Jeg er saa altereret, at jeg ikke kand staae paa mine Been. Adieu, min Herre! Lat mig vide, naar det bliver bedre med hende.

Jeronimus. Ach, jeg elendige Menneske! dette vil krenke mig til Døden.

Pernille. Er det ikke best, at Herren har Bud efter den nye Doctor, som er for nogle Dage siden kommen til Byen?

Jeronimus. Veedst du, hvor han boer, saa siig til Arv, at han springer derhen.

Pernille taler sagte til Arv, og han gaaer. Det skal være en ypperlig Mand, der har giort store Curer; men han er noget dyr.

Jeronimus. Ja, jeg har nok hørt tale om ham. Det er jo Doctor Bombastus, som du meener.

Pernille. Ja, det er den samme. Han har allerede cureert 6 stumme Folk her i Byen. Han har en Søn med sig, som skal være lige saa stærk som han selv i Medicinskabet.

Jeronimus. Hvor har du hørt alt dette?

Pernille. Mammesellen, som har informeret Jomfruen, har fortalt det. Ach, gid han kunde hielpe hende; om jeg skulde sælge mine Klæer indtil mit Skiort, saa vilde jeg giøre det for at betale ham.

Jeronimus. Han skal nok blive betalt.

Pernille. Men vil Herren ikke forsøge at tale hende meer til for at høre, om hun bliver ved?

Jeronimus. Jeg kand ikke taale at see paa hende, Pernille! Lad hende gaae ind saalænge, til Doctoren kommer. Leonora ledes ind. Kand nogens Sorg vel lignes med min? Det er mit eeneste Barn, hvis Bryllup jeg havde tænkt at holde i en af Dagene med en fornemme ung Person.

Pernille. Var det den unge Person, som gik bort?

Jeronimus. Ja, det var ham.

Pernille. Hvor boer han?

Jeronimus. Han er fra Holsten, hvor han har arvet anseelige Midler efter sin Far, som nyelig er død, og maaskee kand faae dobbelt saa meget, dersom det er sandt, som man siger, at hans Broer er død udenlands. Han har sat sig her ned udi Landet paa en Herregaard, hvor han har giort alting rede at tage imod hende. Jeg veed nok, at denne fremmede Straten-Junker, som talede med hende paa det Assemblee for 14 Dage siden, gaaer og stover efter hende. Jeg har faaet tilstrekkelig Kundskab derom, hvorfor jeg har brugt alle muelige Præcautioner, at han ikke faaer hverken hende eller nogen af jer andre i Tale; thi Knægten seer vel ud, og en ung Jomfrue, som hun er, er let at forføre.

Pernille. Er det derfor, at Herren har sluttet os inde ligesom i en Muse-Fælde?

Jeronimus. Ja, just derfor. Men mon hun skulde have nogen Kiærlighed til samme Karl, og det samme skulde have bragt hende udi dette Galskab?

Pernille. Ney, jeg har, min Troe, ikke merket andet, end at hun var fornøyet med det Val, som Herren har giort. Men der kommer Doctoren og hans Søn.

Scen. 7.

Henrich som Doctor. **Leander** som Licentiat. **Jeronimus. Pernille. Magdelone. Arv.**

Henrich og Leander giør pedantiske Complimenter.

Jeronimus. Om Forladelse, min Herre, at jeg har taget den Dristighed at have Bud efter ham.

Henrich. Alt forladt! Er det han selv, som er gal, min Herre?

Jeronimus. Ney, Gud skee Lov, jeg skader intet, Hr. Doctor! men min eeneste Dotter er geraadet i en stor Ulykke. Om Hr. Doctor kunde hielpe hende, saa . . .

Henrich. Det skulde være en farlig stor Ulykke, som jeg ikke skulde kunde hielpe for. Jeg vilde ønske, min Herre, at han selv havde halvfemsindstyve Ulykker og Sygdomme paa Halsen, at jeg kunde giøre min Konst probat paa ham.

Jeronimus. Jeg takker skyldigst, Hr. Doctor! men det er dog bedre, som bedre er.

Henrich. Det er endelig sandt. Men vil I give mig Lov at bryde Jer et Arm eller Been af, alleene for at lade see, hvor hastig jeg kand curere igien?

Jeronimus. Jeg tvivler ikke om hans Dygtighed, thi al Verden kiender Doctor Bombastus; men jeg vil dog ikke umage ham med saadanne Bagateller denne Gang.

Henrich. Han maa vel sige Bagateller. Det er noget, som min Søn, Licentiat Theophrastus, kand giøre i en Haandevending. Kom, min Herre, lad mig giøre et Forsøg enten paa hans Arm eller Been!

Jeronimus. Ney, Hr. Doctor, ikke denne Gang, ikke denne Gang!

Henrich. Lad mig da forsøge paa hans Gaards-Karl!

Jeronimus. Ja, det kand nok skee. Arv, kom hid til Doctoren!

Arv. A . . . .

Jeronimus. Ey, du Nar! han curerer dig i samme Øyeblik igien.

Arv. A . . . .

Henrich. Kom kun hid, min Søn! du skal see, hvor hastig det er giort.

Arv. A . . . .

Henrich. Jeg seer nok, at han ikke vil dertil. Men hvad er det, Jer Dotter skader?

Jeronimus. Hun vil ikke tale mere, men alt, hvad hun siger, gaaer paa Sang.

Henrich. Den Sygdom heder paa Latin Perisangia og paa Græsk Copissisandung. Den har jeg cureret mange for. Jeg maa føle paa hendes Puls. *Føler Pernille paa Pulsen.* Har hun længe været saa gal, min kiære Jomfrue? Giv Jer kun tilfreds; jeg skal nok curere Jer.

Pernille. Jeg siger tusind Tak, Hr. Doctor: men det er ikke mig.

Jeronimus. Ney, Hr. Doctor, det er min Pige. Lad min Dotter strax komme hid!

Scen. 8.

Leonora. Personerne af forrige Scene.

Henrich. Ja, det er ret. Det første, jeg fastede mine Øyne paa hende, kunde jeg see, at hun har den Svaghed, som kaldes Perisangia.

Leander. Vil kun Papa give Agt paa hendes Næse, paa den Circumflex eller dolus malus som han seer.

Henrich. Det er ret, min Søn! Den Circumflex gir alleene tilstrekkelig tilkiende, at det er en Perisangia. Jeg maa føle hendes Pultem.

Jeronimus. Vil Hr. Doctor ikke legge sin Hat fra sig? Den incommoderer ham. Arv, kom hid og tag Hr. Doctors Hat!

Arv. A . . . .

Jeronimus. Jeg troer, Drengen er gal. Vil du hid at tage Hatten!

Arv. A . . . .

Henrich. Han er bange for mig; jeg vil sætte Hatten paa Hovedet. Om Permission, min hierte Jomfrue! Ja, Pulsen slaaer perisangialiter. Føel, Hr. Licentiat, og siig mig din Meening!

Leander. Mig synes, Papa, at her er mere end en Perisangia, her er snart en Archisangia.

Henrich. Det er sandt, Pulsen har hart ad en fuldkommen archisangialisk Gang. Men det er intet. Min Søn skal curere hende, min hierte Jomfrue!

Leander. Ja, det skal jeg gierne, vil hun kun have Tillid til mig.

Leonora.

> Jeg stoler paa dig meest
> I dette og i mere,
> Du min Apollo est,
> Som ene kand curere.

Jeronimus. Hvor sælt det er at høre hende svare paa Sang, saa glæder jeg mig dog ved at høre, at hun har Tilliid til Licentiaten.

Pernille. Ja, jeg skal give min Hals, om han ikke curerer hende

Leander. Det er ikke en liden Hielp for en Doctor, at Patienten har Tilliid til ham.

Leonora.

Naar jeg dit Aasyn seer,
Forsvinder al min Smerte,
Ja alting i mig leer;
See jeg dig gir mit Hierte.
Jeg stoler paa dig meest
I dette og i mere,
Du min Apollo est,
Som ene kand curere.

Jeronimus. Det er endelig noget stærkt; men jeg kand tænke, det er et Stykke af en Opera. Jeg merker, Hr. Doctor! at hun er allerede til Forbedring; thi tilforne sang hun ikke uden paa Tydsk.

Leander. Saa sandt som jeg er legitime promoveret Licentiat, saa skal han takke mig. Inden 2 Dage, min kiære Jomfrue, skal hun føle Virkning af min Dygtighed.

Leonora.

Jeg stoler paa dig meest
I dette og i mere,
Du min Apollo est,
Som ene kand curere.

Arv staaer imidlertiid og skielver og løber til Side, saa tit Doctoren nærmer sig til ham.

Henrich. Jeg maa conferere lidet med min Søn om Curen. Qvid tibi videtur, Dominus Licentiatus! post molestam senectutem nos habebit humus.

Leander. Nomen pronomen verbum participium supinum præpositio conjunctio interjectio.

Henrich. Adjectivum & Substantivum genere numero & pluraliter.

Leander. Rusticus in via - - si non vis credere, gusta.

Henrich. Gratias qvam maximas ago qvia qvoniam qvando.

Leander. Tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet. De blir meer og meer hidsig.

Henrich. Alpha beta gamma delta ypselon ponto basta.

Leander. Ad adversus adversum pro contra extra supra palam archipodialiter tenus.

Arv. Gid de kunde komme i Haar sammen og bryde Arme og Been itu paa hinanden i Stedet for paa mig.

Henrich. Omnia conando docilis solertia vincit.

Leander. Pes aries paries palmes cum limite stipes.

Henrich. Qvisqvis amat ranam, ranam putat esse Dianam.

Arv. Ja over jer Konst paa Diana længe nok; thi det er kun en Hund.

Henrich med knyttet Næver. Qvando duo substantiva concurrunt, alterum erat infinitivi.

Leander. Tityre! tu patulæ recubans solertia vincit.

Henrich. Got, got, min Søn, jeg har approberet din Meening fra Begyndelsen. Jeg har kun opponeret saa stærk imod dig for at høre, om du *holdt fast ved dine Principia.* Hør, min Herre! *efterdi Evers Dotter skulde blive* syg og falde udi Galskab, saa er ingen beleyligere Tiid for hende end denne.

Jeronimus. Ach ney, min Herre! det er den allerubeleyligste Tiid; thi hun skulde i disse Dage have Bryllup med en fornemme ung Person.

Leander. Ney, min Herre! Tidens Beleylighed bestaaer derudi, at det er St. Hans Aften i Dag.

Jeronimus. Hvad kand det giøre til Sagen?

Leander. Jo, hun maa ud til Kilden.

Jeronimus. Men er der saadan Kraft i det Vand?

Leander. Der er større Lægedom derudi, end nogen skal kunde troe, naar man bruger det paa den rette Maade og til det rette Klokke-Slet og ved nogle foregaaende Præparatorier, som for Exempel et lidet Pulver, som hun skal tage ind først.

Jeronimus. Vil da Hr. Licentiat have den Godhed at følge med?

Leander. Ja, hiertelig gierne.

Jeronimus. Jeg vilde ogsaa bede, at han seer til, at ingen anden faaer hende i Tale derude; thi her er kommen en ung Studshane til Byen, som gaaer og støver efter hende.

Henrich. Det skal have gode Veye.

Jeronimus. Hør, Pernille og Magdelone, laver jer strax til, og lar baade Vognen og Chaisen spende for; thi nu er Tiden. Vil de behage at træde ind saalænge, medens Vognen spendes for?

Intermedium i Stedet for den anden Act.

Theatrum giøres saa lidet, som det kand, saa der præsenteres kun i Forstningen som en Vej til Kilden, hvorhen reyse saavel Ryttere som Fodfolk med Spand, Krukker og Bouteiller, og kand en have hengende om sig lutter Krukker, andre lutter Bouteiller. De samme kand fare ud af een Side og komme ind af en anden for at have Anseelse af mange Folk. 2 Processioner skeer af Folk, som holder Tacten efter Musique: en af Bønder, som gaaer Sommer i Bye med Faner og Mundering og May-Grene, den anden af gamle Kiellinger, alle med differente vanskabte Masqver, gaaende med deres Krukker efter Tacten og Krukker hengende ved Siden. For dem spilles et Lire-Stykke. Derpaa aabnes fond de Theatre, hvor Kilden præsenteres med nogle smaa Telte. Saa snart det aabnes, høres samme Øyeblik en stor confus Allarm; nogle raabe, andre snakke, andre svinge og smekke med Pidsker, og Kiellinger slaaes om at komme først til Kilden. En blind Mand kommer ind med en Bier-Fiol, hvorefter Bønderne dantze. Kilden er et lille Hul paa Gulvet, hvoraf idelig nogle øse Vand, andre med Krukker, andre med deres Hatte. Naar det er mod Enden, sluttes fond de Theatre igien.

ACTUS III.

Scen. 1.

Jeronimus. Arv.

Jeronimus. Hør, Arv!

Arv søvnig strækkende sig. Jeg veed ikke, hvorfor vi skal staae op om Natten.

Jeronimus. Er det Nat, naar Solen er oppe?

Arv. Ey, Herre, I kand ikke regne Solen ved St. Hans Tider, hvor hun ikke sover en halv Time udi 24. Det kand vi Menneisker ikke giøre?

thi Soelen sover derimod den hele Vinter bort, naar vi maa arbeyde ved Lys. *Han gisper og strækker sig igien.*

Jeronimus. Jeg havde ikke staaet saa tilig op, hvis det ikke havde været for at erkyndige mig om min Dotters Tilstand. Hvad Tiid kom de hiem i Aftes?

Arv. Der er hverken Hund eller Kat kommen tilbage endnu.

Jeronimus. Hvad Pokker er dette? Er de bleven ude den hele Nat? Jeg veed, hun kunde jo have drukket Vandet i Aftes og ligget hiemme i Nat; man curerer jo ikke Folk om Natten.

Arv. Det er ligesom Sygdommen og Doctoren er til, Herre! Der kand være visse Sygdomme, som cureres best om Natten, og visse Doctore, som ikke practicerer, førend Soelen gaaer ned.

Jeronimus. Det er sandt, naar et Menneske kommer en hastig Svaghed, saasom Daanelse, paa om Natten, saa maa man bruge Doctor; men udi langvarige Sygdomme lader man Folk sove om Natten.

Arv. Ey, Herre! Doctorne forstaaer det best; troe mig, at Doctorens Søn havde ikke ladet hende ligge ude, hvis han ikke havde vidst, at Natte-Kuur havde været hende tienligt.

Jeronimus. Hun er endelig udi gode Hænder, det er vist; men jeg har dog ingen Roelighed, førend jeg seer hende. Jeg maa strax reyse selv derud, hvorvel jeg er meget træt af forrige Reyse. Kom ind, Arv, du skal følge mig!

Scen. 2.

Henrich.

Min Herre, som er flygtet med Jomfruen fra Kilden, har befalet mig at gaae hid for at holde den Gamle med Snak, at om han er allarmered over deres Udeværelse i Nat, skal jeg forhindre ham, at han ikke reyser derud, paa det at de kand faae desbedre Tiid til at komme i Sikkerhed. De opholdte sig 2 Timer ved Kilden, indtil de saae deres Tempo at komme bort med en Bonde-Vogn. Hr. Jeronimi Kudsk, troer jeg nok, leder endnu efter dem; thi han tør vel ikke komme hiem, førend han har fundet dem igien. Men jeg maa banke paa.

Scen. 3.

Henrich. Arv. Jeronimus.

Henrich. Hør, Kammerat! jeg vil tale et Ord med din Herre.

Arv. Ach, Hr. Doctor, vil I intet Ont giore mig?

Henrich. Aldeles intet, min Søn! Jeg vil heller giøre dig Got end Ont; men lad mig faae din Herre i Tale!

Arv. Hr. Jeronimus, her er Doctoren igien!

Jeronimus. Hans Tienere, Hr. Doctor! Han kommer ret beleyligt. Jeg er bekymret over min Dotters Udeblivelse i Nat og staaer derfore færdig at reyse ud til Kilden.

Henrich. Ey, det giøres ikke nødigt. I Aften skal I uden Tvivl have Jer Dotter gandske frisk tilbage; nu fik jeg Bud fra min Søn med en Seddel af dette Indhold: *Læser Seddelen.*

Spælamdisimo Kiörivendum doctus doctior doctissimus . . . Ja han forstaaer maaskee ikke Latin?

Jeronimus. Ney, jeg giør ikke, Hr. Doctor?

Henrich. Saa skal jeg da forklare det paa Danske: Høylærde og vidtberømte Hr. Doctor! Høytærede kiære Fader! Jeg maa berette ham, hvor vidt der er avanceret med Curen: Jeg har ordineret to Pulver for Jomfruen, eet at bruge for Vandet, et andet efter Vandet. Det første Pulver er den Tinctur, som kaldes . . .

Jeronimus. Et Pulver er jo ingen Tinctur?

Henrich. Jo, det kaldes nu Tinctur hos alle nye Autoribus. Jeg maa læse videre: Det første Pulver er den Tinctur, kaldet Sbabhalsiaskomai, hvilken saa snart hun havde taget ind, blev hun langt værre; thi hun giorde ikke andet end sang idelig. Derpaa lod jeg hende drikke af Vandet halvanden Potte og en to og tredivende Deel, hvilket er den rette Portion, som Hippocrates har foreskrevet om dette Kilde-Vands Brug; thi vil man bruge af Helene Kilde-Vand, da siger Hippocrates saaledes: ἀπὸ τοῦ Helenu Omikron pi ro sigma . . .

Jeronimus. Lad os kun gaae forbi, hvad Hippocrates siger.

Henrich. Ja nok. Videre: Derpaa lod jeg hende drikke Vandet &c. hvoraf hun blev noget bedre, men da hun havde faaet det andet i Livet, faldt hun min Søn om Halsen og sagde uden Sang: Ach, Hr. Doctor! der faldt mig ligesom en tung Steen fra Hiertet. *Jeronimus græder.* Hun har derfor ikke siden siunget uden 2 eller 3 Gange; men jeg haaber, at naar hun ved Middags-Tider faaer ind den Essentia scholastica, som jeg har med, skal hun gandske blive restitueret og gandske frisk mod Aften see hendes kiære Far. Skreved udi største Hast af Eders oprigtige Søn. Theophrastus; manu mea propria.

Jeronimus. Ach Hr. Doctor! det er en behagelig Tidende for mig. Jeg vil da slaae mig til Roelighed og vente hende i Aften. Han skal ogsaa blive betalt for sin Umage.

Henrich. Vi vil nok komme til Rette om Betalningen. Men der er en Lakey.

Lakeyen. Min Herre, Doctor Bombastus, er herude, som vil have den Ære at tale med ham.

Jeronimus. See der staaer jo Jer Herre Doctor Bombastus.

Lakeyen. Jeg beder om Forladelse. Min Herre er her udenfor.

Jeronimus. Hvad Pokker vil det sige? Svar ham, at han skal være mig velkommen.

Henrich *sagte.* Hvo der nu havde en god Strikke, at jeg kunde henge mig med mine Forfædre. Men jeg maa holde Ørene stive, saalænge som jeg kand; thi mit Ja er saa got som hans Ney.

Scen. 4.

Doct. Bombastus. Henrich. Jeronimus. Arv.

Doctor. Om Forladelse, Herre! at jeg kommer saa tilig. I Aftes meget silde fik jeg at høre,

at hans kiære Dotter var geraadet udi en Svaghed, og at han forlangede min Hielp.

Jeronimus. Hvad er hans Navn, min Herre?

Doctor. Jeg er den bekiendte Doctor Bombastus, som nyelig er kommen.

Jeronimus. Om min Dotter er falden udi nogen Vildfarelse, saa er ikke jeg. Er der ellers meer end een Doctor Bombastus?

Doctor. Ney, her er ikke meer end een Doctor Bombastus, og det er jeg.

Henrich. Og jeg siger: Det er jeg.

Doctor. Er I Doctor Bombastus?

Henrich. Er I Doctor Bombastus?

Doctor. Hvo tvivler om, at jeg er det?

Henrich. Hvo tvivler om, at jeg er det?

Doctor. I maa være Diævelen.

Henrich. I maa være Fanden.

Jeronimus sagte. Her spilles lige saadan en Comoedie som med Amphitrion og Jupiter.

Doctor. Jeg kand svære paa, min Herre, at det er den underligste Hendelse, mig nogen Tiid er vederfaret.

Henrich. Og jeg svær paa, min Herre, at det er en Hendelse uden Lige.

Arv sagte. Gid jeg var vel ude, thi en af dem er vist nok Lucifer, som har paataget sig en Doctor-Skikkelse.

Doctor. Jeg staaer gandske fortabt.

Henrich. Og jeg veed ikke, hvad jeg skal tale eller sige.

Doctor. Han tør sige mig i mine aabne Øyne, at han er Doctor Bombastus.

Henrich. Han tør saa uforskammet negte, at jeg er det.

Doctor. Jeg svær ved Apollinem, at jeg er Doctor Bombastus, og ingen anden.

Henrich. Og jeg svær ved Cornelius Nepos, at jeg er det, og ingen . . . .

Doctor. Det er en herlig Gud. I svær ved.

Henrich. Han er ligesaa god som Jeres.

Doctor. Apollo er den himmelske Læge.

Henrich. Cornelius Nepos er den himmelske Apotheker.

Doctor. Min Hr. Jeronimus! han maa forsikkre sig om, at han er bleven bedragen af denne Mand.

Henrich. Min Hr. Jeronimus! han maa forsikkre sig paa, at han blir bedragen af denne Mand.

Doctor. Thi han er saa ukyndig udi Medicinen, at han gjør en Historie-Skriver til en Apotheker.

Henrich. Thi han er saa ukyndig i Medicinen, at han gjør en Urtegaardsmand til en Gud for Lægedom.

Doctor. Jeg skal strax bringe for Lyset Jer Bankundighed.

Henrich. Og jeg skal strax viise, at jeg er Karl for Jer Hat.

Doctor. Jeg vil kun spørge Jer de Ting, som jeg kand spørge en Skole-Pog: Hvad kalder I Circulatio sangvinis paa Danskt?

Henrich. Det er Smaakopper.

Doctor. Gid du faae Pokker med dine Smaakopper.

Henrich. Jeg vil ogsaa spørge Jer noget, som *jeg kand spørge en Skole-Pog*: Hvad er Essentia *scholastica?*

Doctor. Der er aldrig noget saadant til udi Medicinen.

Henrich. Der hører I hans store Bankundighed, Hr. Jeronimus! Jeg er gal, at jeg gir mig i Snak med saadan Idiot. Han veed ikke, hvad Essentia scholastica er.

Jeronimus. Ja, saa hører jeg da, at han ingen Doctor er.

Henrich. Per Jupiter, det er jo den Essentz, min Søn har cureret hans Datter med.

Jeronimus. Det er sandt. Den anden er en Bedrager.

Doctor. Vil I troe ham, min Herre? Nu skal jeg strax blotte ham. Qvid tibi videtur de Sympathia?

Henrich. Intentum particularis sub rosa Kiørivendum Klemmebassiando.

Arv. Han maaler ham, min Troe, Skieppen fuld.

Doctor. Hvad Diævelen er det for et Sprog?

Henrich. Det er Arabiskt, Canaille!

Doctor. Hvad siger du, din Bedrager?

De faaer hinanden udi Haar, og medens de brydes, trækker Bombastus Doctor-Kiolen over Hovedet paa Henrich, saa han staaer udi sit Liberie.

Arv. Ach, Herre, hvad er dette? Vi er om en Hals. Jeg kiender ham, Han tiener hos den fremmede Person, som har løbet gal efter Jomfruen.

Jeronimus. Det vil blive en skiøn Historie. Luk Dørren i Laas, at han ikke kommer ud! Ach, jeg elendige Menneske, naar jeg seer Doctoren, saa kand jeg let giette, hvem Licentiaten var. Ach, Hr. Doctor, her er spillet mig et hesligt Puds.

Doctor. Det merker jeg. Men hvordan henger det sammen?

Jeronimus. Aabenbar mig den hele Sag, din Skielm! og hvis du tier med noget, skal det gaae dig langt værre.

Henrich. Hele Sagen er denne. Herre! jeg var nyelig en af de største Doctere udi Byen, men i et Øyeblik er bleven forvandlet til en Laquey. Man har adskillige Exempler paa større Forvandlinger, at Folk er bleven omskabte til Dyr og Træer.

Jeronimus. Hvilken fortvivlet Skielm, han blir ved at spotte mig. Arv, spring efter 2 stærke Karle, der kand binde Hænder og Fødder paa ham.

Henrich paa Knæe. Ach, Herre, vær naadig! Jeg skal gierne bekiende alting fra Hoved til Hale. Den hele Intrigue er opspundet af Jer Kammer-Pige Pernille, som har brugt mig til Instrument derudi. Hun har fundet for got, at Jomfruen skulde stille sig, saa gal an, beordret mig at agere Doctor for at raade Herren at skikke hende ud til Kilden.

Jeronimus. Hvo var det, som agerede Licentiat og reyste med hende?

Henrich.' Hvo kunde det andet være end min Herre?

Jeronimus. Ach, jeg kand ikke meer. Jeg er bange, Hr. Doctor, at jeg gaaer fra min Forstand.

Doctor. Lad ikke Sorgen tage Overhaand, min Herre! Ulykken er stor nok alligevel.

Jeronimus. Siig mig, din Hund, hvor de nu er!

Henrich. De flygtede fra Kilden.

Jeronimus. Jeg havde aldrig kundet troe, at min Kudsk, som jeg altiid har havt saa gode Tanker om, skulde være udi Ledtog med for at spille mig saadant Puds.

Henrich. Kudsken er gandske uskyldig, Herre! Jeg troer, at han løber endnu om og leder efter dem; thi de flygtede ham uafvidende bort med en Bonde-Vogn.

Scen. 5.

Kudsken. Doctoren. Jeronimus. Henrich. Arv. Leonard.

Kudsken. God Morgen, Herre! Jeg blev saa nære ude i Nat mod min Villie og har faaet dygtige Rap til.

Jeronimus. Hvordan er fat? Hvor er min Dotter?

Kudsken. Jeg vil sige Herren reent ud, at jeg vil heller have Opsyn med 10 springske Heste end med en eeneste Jomfrue. Jeg veed at holde en Hest i Tøyelen saa vel som nogen Kudsk, og jeg vil gierne svare Herren til hans Heste, om de vare ti Gange saa mange; men hans Dotter og hans Piger vil jeg ikke oftere være Inspecteur over, thi det er Dyr, som have været paa anden Slags Ride-Skole og veed at giøre Spring, som jeg ikke forstaaer mig paa. Jeg har været i Dødsens Angest denne Nat; men det er dog faldet vel ud.

Jeronimus. Siig mig da, Niels, hvordan det er tilgaaet.

Kudsken. Da vi kom til Kilden, gav man mig brav at drikke, saa jeg blev (reverenter talt) halv fuld. Jeg løb allevegne at see mig om, ey tænkende paa noget Ont; men ret som jeg stod og gabede paa nogle Bønder, som reed Sommer i Bye, kom en og vared mig, at Jomfruen med en ung Karl tillige med Pigerne havde sat sig paa Bønder-Vogne og aged bort i fuld Gallop. Jeg løber strax til vores Telt, men finder intet uden Doctorens Kiole, hvoraf jeg sluttede, at det maa have været en forklædt Person. Jeg tar derfor, to stærke Karle af mine Kammerater med mig og kiører efter dem, saa jeg tænkte, Hestene skulde styrte; thi jeg fik at høre, at de havde taget Veyen langs ved Stranden for at komme over til Skaane. Omsider traf jeg dem udi den store Kroe, hvor den fremmede Person, som havde ageret Doctor, giorde Modstand, og forsvarede sig saaledes, at jeg føler det endnu udi Ryg, Hoved og Axler; men maatte dog endelig give sig tabt og lade sig føre med den hele Bagage til Byen.

Jeronimus. Ach, Niels, du est mig en troe Tiener! Men hvor er de nu?

Kudsken. Jeg har sluttet dem ind udi det lille Kammer ved Bag-Porten og sat Skildvagt for dem.

Jeronimus til Leonard. Hans Tiener, kiære Sviger-Søn! Har han længe været her?

Leonard. Ney, ikke ret længe; men jeg har imidlertiid hørt meer, end jeg forlangede at høre. Hør, Kudsk, synger Jomfruen nu ikke meer?

Kudsken. Ney, nu græder hun.

Jeronimus. Hendes Svaghed har kun været et Paafund for at komme bort. Jeg holder for, at det er best, at I holder strax Bryllup, saa snart jeg har ladet hudflette Pernille og henge denne Knægt, her staaer,

Henrich. Skal vi straffes, saa maa vi henges begge.

Leonard. Han forlader mig, Hr. Jeronimus om jeg tar udi Betænkning at gifte mig med en Jomfrue, der er flygtet med en anden.

Jeronimus. Ach, jeg har ikke et Ord derimod at sige. Lad Magdelone først komme herind, at jeg kand faae den hele Intrigue at høre. Siig hende, Niels, at her er en Doctor, som forstaaer den sorte Konst, der har sagt alting.

Kudsken sagte. Det er skiønt; ved den Leylighed skal hun aabenbare hendes egne Optøyer ogsaa.

Scen. 6.

Magdelone. Personerne af forrige Scene.

Jeronimus. Ha, ha, est du der? God Morgen, Rufferske! Du est den, som af alle er meest Straf værd; thi jo meer du est kommen til Alder, jo meer har du at forsvare. Jeg har ikke kaldet dig hid for at faae Oplysning udi noget, thi jeg veed alting til Punct og Prikke; men jeg vil høre Bekiendelsen af din egen Mund.

Magdelone paa Knæe. Ach, Hr. Jeronimus! straf mig dog ikke, som jeg har fortient. Jeg vil gierne bekiende altsammen, baade hvad min egen Kiærlighed er angaaende og Jomfruens.

Jeronimus sagte. Hendes egen Kiærlighed? Her faaer jeg fleer Historier at vide, end jeg ventede. Høyt. Bekiend først om din egen Kiærlighed og stik intet under Stoel. Denne gode Doctor, som her staaer, veed alting; han skal sige, om du glemmer noget.

Magdelone. Ach, Skam faae du, Rasmus Skriver, for mig, du har bedraget i saa mange Aar. Han har bildet mig ind at brænde af Kiærlighed til mig. Jeg har beviist ham meget Got og været mit eget Herskab utroe for at række ham Haanden.

Jeronimus. Alt dette har Doctoren sagt mig; men jeg vil vide i sær, hvad du har taget fra Huset og foræret ham.

Magdelone. Jeg har foræret ham nu et Pund Pudder, nu et Knippe Penne, nu et Par Bouteiller Viin og andet smaat Ragerie.

Jeronimus. Videre, videre, angaaende de Penge, som du tog . . .

Magdelone. Hvilke Penge?

Jeronimus. Nøder du mig til at lade Doctoren sige det, saa skal det komme dig høyere at staae.

Magdelone. Ach, Hr. Doctor, lyv mig ikke paa. Hvis jeg havde givet ham andet, skulde jeg, min Troe, ikke dølge det.

Jeronimus. Nu nu, lad saa blive derved.

Magdelone. Nu havde jeg sat den Skurk Stevne af Vinduet at møde mig ved Kilden; men det utaknemmelige Skarn, langt fra at komme til mig, diverterede sig lige for min Næse med andre unge Piger. Er det ikke saa, Hr. Doctor?

Doctor. Jo, det er saa. Men lad os nu høre noget om Jomfruens Sag.

Magdelone. Det kand Pernille best sige, som alleene har smedet denne Intrigue.

Jeronimus. Lad Pernille komme herind! Man skal nok see, at hun ogsaa har havt nogen særdeles Interesse ved denne Kilde-Reyse.

Scen. 7.

Pernille. Personerne af den forrige Scene.

Pernille *faldende paa Knæe.* Ach, Herre vær naadig! Hvad jeg har opspundet, har været af den store Kiærlighed, jeg har baaret til Jomfruen.

Jeronimus. Hvor har I faaet Leylighed at overlegge dette med den fremmede Person?

Pernille. Vi satte ham Stevne at finde os paa visse Tider i Vinduet.

Jeronimus. Alt dette har denne gode Doctor sagt mig tillige med den anden Historie, som angaaer din egen Person.

Pernille. Ja, Herre, jeg tilstaaer, at det er opspundet i mit Hoved for at befordre Jomfruens Kiærlighed.

Jeronimus. Videre, videre! Lad os nu høre Historien om din egen Kiærlighed.

Pernille. Jeg har ingen anden Kiærlighed end den, jeg bær til Jomfruen.

Jeronimus. Skal Doctoren nødes til at sige det, saa vil det gaae dig ilde. Hr. Doctor, fortæl os da det med den rette Farve!

Doctor. Historien er denne . . .

Pernille. Ach, ney, jeg vil nok sige det selv. Personen, som elsker mig, og som satte mig Stevne at møde ved Kilden, er en fornemme ung Herre, som kand betale vel en fattig Piges Umag, og hvilken jeg er for ringe til at negte en liden Tieneste. Han tar mig nok udi Forsvar, om Herren handler ilde med mig; thi . . .

Jeronimus. Alt nok, alt nok! Disse Kilde-Reyser giortes af Devotion i gamle Dage; men nu troer jeg, at hvert andet Telt er et Hore-Huus. Havde jeg flere Piger i Huset, fik jeg flere Historier at vide. Det skulde aldrig fortryde mig, hvis jeg var en forsømmelig Mand, der gav mit Huus-Folk for meget Tøyelen; men jeg har Opsigt med dem, slutter dem inde, at de skal ikke forfalde til Liderlighed, og dog er jeg værre brudt end nogen anden.

Doctor. Ach, min Herre, skulde alle Tieneste-Piger, der af Devotion er reyst til Kilden i Aftes, trues med Pine-Bænken, vilde deres Navne, som er i samme Stand som Jere Piger, giore en temmelig tyk Catalogus. Ja, skulde enhver kun til Straf sætte en Lod udi et af vore Lotterier, som ingen Fortgang haver, lover jeg for, at det i en Hast skulde blive complet.

Jeronimus. Derfor holder jeg for, man burte aldrig lade sine Tienestefolk komme til nogen saadan Forsamling.

Doctor. Ach, Herre, jo meer man indsperrer dem, jo værre er det. Det er just Tvangen, som formerer Begiærligheden. Jere Piger skal jo dog paa Blegedammen et Par Gange om Aaret; meener *han, at det er altsammen ikkun Klæer, som bliver lagt paa Blegen? I saadan Fald* ere ingen værre end de, som kommer ud af et Buur. Derfor giør I langt bedre, min Herre, at I gir Jere Piger en sømmelig Frihed.

Jeronimus. Ach, det laae Fanden Magt paa Pigerne, hvis min eeneste Dotter ikke var falden til samme Liderlighed.

Pernille. Hun er ikke forfalden til nogen Liderlighed. Hun elsker en Person, som forlanger hende til Ægte.

Jeronimus. Han skal ægte Fanden ikke min Dotter Den Landstryger! Lad min Dotter strax komme hid!

Doctor. Vær ikke for streng mod hende, min Herre! Betænk, hvad unge Mennesker ere, og at Kiærlighed er den stærkeste Passion af alle.

Jeronimus. Her er ikke Kiærlighed, her er Liderlighed. Hun stiller sig affindig for at tage Flugten med en Landstryger.

Doctor. Jo større Intrigue hun har spillet, jo stærkere har Passionen været. Men der kommer hun.

Scen. 8.

Leonora. Personerne af forrige Scene.

Jeronimus. Er hun der, Mademoiselle? Det er mig kiært, at hun saa lykkelig er bleven cureret.

Leonora *paa Knæe.* Ach, min allerkiæreste Far!

Jeronimus. Jeg vil ikke være Far til saadan Natte-Frøyken. Hver ærlig Mand, der har slige Børn, kand med Ret og Billighed slaae Haanden af dem.

Leonora. Ach, jeg bekiender at være falden i en Skrøbelighed.

Jeronimus. Skrøbelighed? Ney, du skal sige den yderste Liderlighed. Du har stillet dig affindig an for at sætte Vox-Næse paa din Far og siden løbet bort med en Landstryger, hvorved mig og mit hele Huus er sat saadan Klik paa, som aldrig kan afstryges.

Leonora. Det er en smuk skikkelig Person, som har Midler og er kommen af lige saa got Folk som jeg.

Jeronimus. Hans Gierninger udviser jo, at han er en smuk skikkelig Person. Dog han kand altiid være saadan vanskabt Jomfrue værdt. Jeg skal bruge Øvrighedens Hielp og lade dig indslutte, ikke fordi du est ham for god, men alleene for Conseqvences Skyld, at vanartige Børn skal ikke faae deres Villie frem. *Leonora græder.* Græd nu lige saalænge, som du har siunget tilforn. See her staaer denne gode Mand, som jeg havde lovet dig bort til, og som har giort alle Anstalter at tage imod dig. Han er nu bleven anderledes til Sinds. Og jeg kand ikke regne ham det til Onde, at han tar i Betænkning at gifte sig med en, der har giort saadan heslig Gierning. Hør, i denne Dag skal du blive indsluttet for din Livs-Tiid. I tvende hoytærede Mammeseller, I skal blive hudfletted! Og I, Hr. selvgiort Doctor, I skal slippe med at blive hengt. Nu maa jeg til Slutning have fat paa Monsieur selv for at lade ham vide, hvad Karl han er, og sige ham, hvad han har fortient af mig. Bringer ham kun hid!

Scen. ult.

Leander. Leonora. Pernille. Magdelone. Henrich. Arv. Jeronimus. Doct. Bombastus. Leonard.

Jeronimus. Hans Tiener, Monsieur! Jeg seer paa hans Klæde-Dragt, at han alt har slaget sig fra Medicinen. Han skal ellers have Tak for den Umag, han har havt med min Dotter. Han skal ikke have giort det for intet.

Leander. Min Herre, han maa holde mig for den største Misdædere, som han vil, saa har jeg dog ikke andet giort end det, som enhver ærlig Karl kunde giøre, der falder udi saadan heftig Kiærlighed.

Jeronimus. Det er intet, det er intet, Monsieur! Men veed I vel, hvad Loven siger om saadanne Landstrygere, der sniger sig ind udi ærlige Mænds Huse for at bortrøve deres Børn?

Leander. Jeg er ingen Landstryger. Jeg er fød her i Landet af got Folk, hvilket jeg skal bevise.

Leonard. Denne Røst kiender jeg, Ansigtet ogsaa. Ach, Himmel, hvad er det? Er det ikke min Broer Leander, som er kommen Udenlands fra? Jo, det er ham! Mon frère Leander!

Leander. Mon frère Leonard! De omfavner hinanden.

Leonard. Ach, min allerkiæreste Broer! er det dig, som er min Rival? Naar var Ankomsten?

Leander. Saa snart jeg fik dit Brev udi Madrit om min Fars Død, gav jeg mig paa Reysen til Holland, hvor jeg gik til Skibs og kom hid for 3 Uger siden. Hvad som har hindret mig at reyse strax herfra, er denne smukke Jomfrue, som jeg forlibede mig udi paa et Assemblee, og for hvis Skyld alle disse Historier ere skeede.

Leonard. Min allerkiæreste Broer!, din Arv staaer til Rede for dig hjemme, og min forlovede Brud overlader jeg dig gierne, eftersom jeg seer, din Kiærlighed er saa stor, og at hendes i alle Maader svarer til din.

Jeronimus. Hvad, ere I Brødre? De, som laae paa Knæ, reyser sig, og Henrich sætter sin Hat paa.

Henrich. Der blir ingen af os hengt denne Gang, det skal jeg være Mand for.

Pernille. Jeg troer det ikke heller, Henrich!

Jeronimus. Men siig mig ret Alvor, ere I Brødre?

Leonard. Ja, Hr. Jeronimus! det er min ældste og eeneste Broer, som har været 3 Aar udenlands. Jeg tænkte, at han havde været død, eftersom jeg i lang Tiid intet Brev har faaet fra ham, og at hans Arv skulde tilfalde mig. Men saasom jeg ingen Ting i Verden har havt mere kiær end denne min Broder, saa er der ingen Penge, jeg med større Fornøyelse gir fra mig.

Jeronimus. Overlader I ham da Jer Brud?

Leonard. Hr. Jeronimus! Omendskiønt Personen havde været fremmed for mig, skulde jeg dog holde det for en Samvittighed at splide tvende saa høyt forenede Hierter. Ja vist overlader jeg hende til ham og tilbeder mig intet andet for denne min Villighed, end at min Herre vil af Hiertet forlade dem alle, hvad de har giort.

Jeronimus. Af mit inderste Hierte. Hør, Leonora, jeg kalder dig min Dotter igien og ham, Hr. Leander, min Svoger-Søn. Lar os glæde os allesammen og takke Himmelen, at dette, som syntes at ville blive den hesligste Tragoedie, er ved en uformodentlig Hendelse faldet saa vel ud.

Henrich. Jeg haaber, I got Folk, at I holder mig for den største Doctor i Verden, og at I opreyser mig en Ære-Støtte, fordi jeg har viset Jer Kildens Kraft og Dyd. Denne gode Jomfrue er dog ikke den første, som er bleven cureret ved Kilden, vil og ikke blive den sidste. Er det ikke sandt, Pernille?





MELAMPE.

TRAGI-COMOEDIE.

Hoved-Personerne.

Philocyne.	Sganarel, Polidori Tiener.
Lucilia.	Gusman, Leanders Tiener.
Polidorus, Philocynes Elsker.	Pandolfus, Jomfruernes Broder.
Leander, Luciliæ Elsker.	Den gamle Pandolfus, deres Fader.
Dorothea, Philocynes Kammer-Pige.	

Scena er en aaben Mark ved Pandolfi Gaard.

ACTUS I.

Scen. 1.

To Bønder.

1. Bonde. Aaa, aa, det Gode varer ikke længe. Nu har vi Ufred igien. Den Karl maa ha havt lidt at bestille, som fandt først paa Krig, hvor Folk skal slaae Arme og Been af dem, som de ikke kiende.

2. Bonde. Men hvoraf veed du, at vi faaer Ufred?

1. Bonde. Vi faaer ikke, men vi har den alt; thi Trommen gaaer, og hele Byen er i Allarm.

2. Bonde. Det er best, at vi gaaer til Side; thi naar Fienden er i Landet, saa kaster man Musqvetten paa Nakken af hver en, man møder.

1. Bonde. Forend jeg lar mig hverve, før skiær jeg min Tommel-Finger af; saa giorde baade min Faer og min Far-Faer og derved undgik at blive Soldater.

2. Bonde. Jeg hører, du har got Folk at slegte paa. Dersom du kunde regne slige Forfædre ud i 16 Led, kunde ingen disputere dig gammel Adelstab, og du burte føre en Haand uden Tomme i dit Vaaben og hedde, i Steden for Hans Jacobsen, Johan Tomme-løs.

1. Bonde. Mine Forfædre var, marre! ingen Coujoner; de var ikke saa bange for en Tommel-Finger. Min Beste-Faer var saadan en Karl, at han før skulde ha hugget sin Haand af end giet sig under Malicen.

2. Bonde. Var vi kun vel herfra først, saa skulde det siden ingen Fare ha.

1. Bonde. De finder os nok allevegne. Du kiender nok Rifogden; vi skiuler os aldrig for ham, thi han stover Bønder bedre, end en Hund støver Harer.

2. Bonde. Det maa han. Men i saadan Fald kaster jeg ham en halv Snees Daler i Næsen; hvilken Bræk eller Sygdom jeg da vil, den faaer jeg strax: Vil jeg ha en Podagra i Hænderne, saa svær han paa Monstringen, at jeg har den, vil jeg ha den i Benene, saa gior han ligesaa og sætter sin Rifogds-Salighed i Pant paa, at jeg dytter ikke til Krigen.

1. Bonde. Men nu at forære 10 Daler bort, nu atter igien 10 Daler, hvad skal man da ha at betale Skat og Landgilde med?

2. Bonde. Det lar jeg Provretaren sørge for. Kort at sige: naar jeg har Rifogden til Ven, saa kand hverken Captenen eller Propretaren rykke et Haar af mit Hoed.

1. Bonde. Du er en klog Mand, jeg troer du kunde selv være Rifogd.

2. Bonde. Ja hvorfor ikke? Men det er Ulykken, at vi Bonder blir aldrig meer end det, vi er. Vi skal gaae i Kriig og sætte Arme og Been til for en Lieutenant at blive Capteen, og en Capteen at blive Overst; men vi bliver de samme. Det gaaer der til ligesom i Skakspil: Bønderne maa opoffres, at Officererne kand komme frem.

1. Bonde. Hør, der kommer, Drollen splide mig ad, Trommen. Den Lyd klinger ikke nær saa vel i mine Øren som Mad-Klokken.

2. Bonde. Skal vi løbe?

1. Bonde. Hvor skal vi løbe hen? Det er ligesaa got, at vi staaer.

Scen. 2.

En kommer ind og slaaer paa Tromme, hvorom ringer sig en stor Hob Folk. Tromslageren oplæser Efterfølgende:

Saasom i Dag henved Kl. 8 den velbaarne Jomfrue Philocyne har, sig og sin Familie til stor Hierte-Sorg og Bedrøvelse, tabt en liden Skiød-Hund ved Navn Melampe, saa gives hermed tilkiende, at hvo som kand aabenbare samme Hund eller bringe den tilbage, skal ha 10 Ducater. Hunden

er gandske hviid, tegned med sorte Øren og en sort Plet i Panden; Fødderne ere ubeskrivelig nette, uden den venstre, som er noget tykkere end de andre. Hvad Sindets Gaver er angaaende, da har samme Melampe fast menneskelig Forstand; thi omendskiønt den ikke kand tale, saa kand den dog ved Gebærder gie sin Meening tilkende: Naar den vil ligge i et Skiød, skraber den med det ene Forbeen paa Forklædet, og naar den vil ligge paa sin Pude under Kakkelovnen igien, gir den sin Villie tilkiende ved at la falde en liden Vandtaar paa Forklædet, dog saa subtilt, at det ingen Skade gior. Den er af saadan fornemme Naturel, at den ingen Mad æder, uden den er tygged, og skielver af Kuld endogsaa udi Augusti Maaned. Den har et Fløyels Halsbaand, hvorpaa staaer med Guld broderet: Melampe. *Han rører Trommen igien og gaaer bort. De andre spotter deraf.*

Scen. 3.

Sganarel. De 2de Bønder.

1. Bonde. Hør, Kammerat, var det ikke andet, Trommen gik for?

Sganarel. Er det ikke nok? En Hund, der har saadan Forstand, at han kand la Taare falde paa Skiødet, naar han vil ned! Saadan en Hund har mere Forstand end 4re af de beste Bønder i jer Bye.

1. Bonde. Men naar Hunde gior saadant hos os, saa vrier vi Halsen paa dem.

Sganarel. Ja, jeg troer det nok; men hvorfor gior I det? Just forbi I er Bønder. Havde I været opdragne som fornemme Folk, saa giorde I det ikke.

1. Bonde. Mig synes, at vi Bønder er bedre opdragne derudi; thi det er en slet Optugtelse at lære at bedrive Afgudsdyrkerie med en lumpen Hund.

Sganarel. Du faaer vist en Ulykke, dersom din Frue faaer at høre, at du kalder en smuk Skiøde-Hund en lumpen Hund. See kun til, om du ikke blier sat fra din Gaard.

1. Bonde. Ney, vor Frue har ingen Skiøde-Hund, det jeg har merket.

Sganarel. Saa maa hun da ikke være ret Frue, men alleene Madame.

2. Bonde. Hvad Forskiel er der imellem Frue og Madame?

Sganarel. Ligesaa stor Forskiel som imellem ærlig og velbaarne. I lumpne Bønder, som er kun halve Mennesker, er agtbare og ærlige; men Kiøbsted-Folk ere velædle, velbyrdige og velbaarne.

2. Bonde. Mig synes, at det er meer at være agtbar og ærlig. Den Titul velbaarne kand man gie en Hest, som er velskabt; men ikke ærlig. Vor Capteen er fød med 2 skiæve Been, kand man ogsaa kalde ham velbaarn?

Sganarel. Hvad andet?

1. Bonde. Men siig os, Kammerat! er der da ingen ærlige og agtbare Folk mere i Kiøbsteder?

Sganarel. Ney, ikke uden i de smaa Gader. For 40 Aar siden heed de største Mænd ærlige og velbyrdige, hvorudover en vis Borgemester, da han engang af Vanvare fik saadan Udskrift paa et Brev: Ærlig og velbyrdig Hr. Borgemester, kunde han ikke lide saadan Hyklerie, at man vilde gie ham en adelig Titul, som ham ikke tilkom, og derfor sagde til Buddet: Hils din Husbond og beed ham spare med sine Titler, som mig ikke tilkommer; thi jeg er hverken ærlig eller velbyrdig. Men nu er det kommen saa vidt, at Borgemestere hedder Excellencer, og Præster Eminencer, Kræmmere Marchands tres renommés, Borger-Døttre Frøykener, Stue-Piger Jomfruer, Kokke-Piger Mammeseller, ja Bønder ogsaa skammer sig ved at være agtbare og ærlige.

1. Bonde. Far vel, Kammerat! vi maa reyse. Gud skee Lov, at dette Trommeslag og denne Allarm havde intet andet at betyde. *De gaaer.*

Sganarel. Disse Bønder havde Ret; thi det er Skam og Spot at giøre saadan Allarm for en Hund. Vor Jomfrue er nu saa desperat derover, at naar man seer hende, skulde man tænke, at hun agerede en Tragoedie og spillede samme Rolle som en forlibt Heroinde, der har mist sin Kiæreste. Faaer jeg engang Døttre, som nok kand skee, thi vi er alle Mennesker, saa skal min første faderlige Formaning til dem være, ingen Skiøde-Hund at holde; ikke for andet end for den urimelige Kiærlighed, som følger deraf. Thi vor Jomfrue kunde ikke giøre sin Morgen-Bøn med god Samvittighed, førend hun 16 Gange havde kyst sin Afgud Melampe; hun kunde ikke giøre Besøg i Byen uden Melampe; det meste, hun talte om, var Melampe; de fleste Drømme, hun kunde ha, var, at Melampe ikke var ved Helbred. Kort at sige, der var ikke andet end Melampe for og Melampe bag. Men see, der kommer Kammer-Pigen Dorothea.

Scen. 4.

Dorothea. Sganarel.

Dorothea. Aa, det er en Ynk at see paa den stakkels Jomfrue; intet i Verden kand trøste hende, men hun raaber hver Øyeblik: Min Verdens Glæde er mig berøvet, Melampe er borte. Men der seer jeg Sganarel; stakkels Karl, han er lige saa bedrøvet som vi andre. Jeg seer, Sganarel, at du er en troe Tiener og tager Part i Jomfruens Sorg; du seer ret ilde ud af Sorg.

Sganarel. Ja, jeg har nok Aarsag at sørge; jeg har større Sorg end I andre. *Han græder.*

Dorothea. Har du nogen a parte Sorg?

Sganarel. Ja, jeg har en, som bringer mig i Graven. Vor gamle sorte Kat, som jeg elskte som min kiødelige Broer, har faaet ont i sit ene Been; jeg frygter, at det er Podagra. *Han græder.*

Dorothea. See eengang, hvilken Phantasi; der ligger stor Magt paa en raaden Kat!

Sganarel. Hør, Dorthe! eftersom vi skal spille Tragoedie i Huset, saa maa jeg jo ogsaa ha en Rolle; thi at henge sig for en Kat eller Hund fortiener lige store Ære-Støtter. De er umælende Bester tilsammen. Hvilken der er meest fornemme eller bør staae høyest i Rangen, er mig ubekiendt.

Dorothea. Det vil gaae dig ilde, dersom Jomfruen faaer høre, at du legger ikke mere Sorgen paa Hiertet, men ligner din lumpen Kat ved saadan et artigt Creatur som Melampe.

Sganarel. Men ret Alvor, gaaer denne Sorg Jer til Hierte, Mammeselle?

Dorothea. Mit Hierte er færdig at briste af Sorg.

Sganarel. Jeg merker nok, at J gaaer med en Frue i Maven. See eengang, hvilke fornemme Nykker hun har allerede.

Dorothea. Jeg skal, min Troe, klage dig for Jomfruen.

Sganarel. Meener J, at alt dette, som jeg har sagt, var mit Alvor? Ney, jeg sørger, min Troe, ligesaa meget som nogen anden, og jeg har allerede giort et Sorge-Vers over Melampes Forliis.

Dorothea. Jeg kiender dig nok, din Spotte-Fugl!

Sganarel. Det er, min Troe, sandt jeg siger. Jeg veed, at der blir holdet Sørge-Stue, og saa skal der jo deles Vers ud. Nu løber jeg hen til den, som er Imprimatur i Aar, at han skriver derpaa. Adieu! *De gaaer.*

Scen. 5.

Gusman *alleene med Melampe paa Armen.*

Mon der kommer nogen efter mig? Ney, jeg seer ingen. Jo, der kommer en. Ney, det var min egen Skygge. Aa, nu faaer jeg min Aande igien. Hey, hvad vil den Spion? Wer da? Ney, der er ingen; mit eget Blod giør mig bange. *Han begynder at straale* Aa . . . See, der har J den tilbage, spar mit Liv. Men der er jo slet ingen. Hvad kand dog ikke Frygt giøre? Mig synes hver Øyeblik at være omringet af Folk, skiønt jeg er gandske alleene. Nu seyler jeg i Havnen og har kastet Anker. Om nogen spør herefter, hvo der er den største Mand i Verden, da kand svares uden Betænkning, det er Gusman; thi jeg har giort selvsamme som Paris, Kong Priapi Søn af Troja, der tog Helene bort. Homerus eller Jenecus burte staae op af Graven igien for at beskrive i lige saa tyk Bog disse mine Bedrifter; thi vore Tiders Poeter er ikke den Ære værd. Nu vil jeg giøre en Lignelse mellem mig og Paris, at den gunstige Læser kand deraf see, hvilken af os er størst. Gaaer vi til Fødselen, da var Paris vel en stor Junker og jeg en Carnali; men just fordi jeg er en Carnali, just derfor er jeg større end han, thi han som en fornemme Mand var oplært i Intriguer og derfor ikke maa takke saa meget sig selv som sine Forældre for god Optugtelse. Mine kiære Forældre derimod var Dosmere og Slyngeler, jeg selv er opdragen som en Skabhals og dog har giort samme Bedrifter som Paris; ergo er jeg større end Paris. Videre: Paris havde paa Reysen med sig Raadgivere, som alle var durchtrængende Karle, der kunde sige: Saa og saa skal Eders Durchleuchtighed gaae Jere Sager an (om jeg mindes ret, saa var der ogsaa Cardinaler i hans Raad, hvilke Karle man kand bruge til alting); men jeg var mutter alleene. Ergo er jeg større end Paris. Videre: Paris bortsnappede det skiønneste Creatur, nemlig Helene, i Grækenland; jeg derimod det skiønneste Creatur *Han viser Hunden frem.* udi Italien. Nu er *Italien større end Grækenland*; ergo er jeg større end Paris. Videre: Den skiønne Helene var af de Slags Qvinder, om hvilken man siger i Sprichwortet: Den er god at lokke, som efter vil hoppe. Jeg derimod bortsnappede Melampe alleene med Behendighed; ergo er jeg større end Paris. Videre: Helene blev tagen paa aaben Markt under Høymesse, da ingen Folk var tilstæde, jeg derimod har taget Melampe af hans Frues Sove-Kammer; ergo er jeg større end Paris. Videre: Det Bytte, som Paris fik, var en Hertugs Dotter, mit derimod en Skøde-Hund . . . Ney, det gaaer ikke an, deri var Paris større end jeg. Dog lad mig eftertænke det; jeg vilde nødig gie ham efter i noget. See, nu reder jeg mig derfra: Mangen en elsker og sætter større Priis paa sin Skøde-Hund end sin Dotter; hvad som er i meest Priis, det er størst, ergo er jeg ogsaa i den Post større end Paris. Endnu kommer jeg en Post ihu: Paris maaskee har aldrig været til i Verden eller i det ringeste ikke bortsnappet Helene (thi vi har kun nogle gamle Vers derfor, og man veed, at en Poet kan lyve saa stærk, som en Hest kand rende); men jeg er virkelig til og har virkelig giort dette Rov. Ergo er jeg større end Paris. Nu vil jeg fortælle, hvordan det er tilgaaed med dette Rov, efterat jeg først har rørt noget om Melampes Byrd og Herkomst. Dette Creatur, som formedelst sin Skiønhed har sat Spliid imellem 2de høyadelige Jomfruer, er fød og kommen til Verden for 4 Aar siden. Hans Moer heed Diana, en tro Tienerinde og Client af det Pandolfiske Huus, og var formedelst sin Dyd og Skiønhed saa meget elsked af Hyacintha, den gamle Pandolfi Frue og Philocynes Moer, at Pandolfus, hvorvel en sagtmodig Herre, straffede hende ofte med Ord derfore, men det kunde ikke hielpe, thi Kiærligheden tog meer og meer til, saa at da bemeldte Diana døde i Barselseng med denne Melampe, døde ogsaa Fruen strax derefter af Sorg. (*Han peger paa Hunden, og siger* Taarene staaer det stakkels Creatur i Øynene, naar hun hør tale om sin Moer). Hvo Melampes Faer har været, derom kan intet vist siges, dog holdes en ved Navn Hector, som havde Omgiængelse med Moeren Diana, at være saa nær som nogen dertil. Den gamle Herre Pandolfus og Hyacintha efterlod sig en Søn ved Navn Pandolfus, som et Aar for Forældrenes Død reyste til Africa, at stride for de Christne mod Morer og Saracener, og 2de Døttre, Lucilia og Philocyne. Til denne sidste, nemlig Philocyne, testamenterede Moeren Hyacintha den nyfødde Melampe udi Luciliæ Fraværelse, som ved sin Tilbagekomst protesterede solenniter derimod, foregivende, at saadant kostbar Bytte hende som den Førstefødde skulde tilhøre. Men Philocyne havde ingen Øren dertil, hvorudover der reyste sig Uvenskab imellem Søstrene, som stedse indtil denne Tiid har skilt den ene fra den anden. Imidlertiid har Lucilia ved Practikker arbeidet paa at faae Melampe i Hænderne, men forgiæves, indtil omsider hendes Kiærestes troe og velmeriterede Tiener, jeg Gusman, har giort det mueligt, som tilforn var umueligt, og med List bortsnappet denne Tarentinske Helene, hvilken Gierning 16 Laurbær-Krantse ikke kand belønne, thi

jeg tar heller Penge. Intriguen gik for sig paa denne Maade: Melampe havde faaet for nogle Dage siden en lille Hævelse i sit ene Bagbeen, hvilket da jeg fik at vide, gav jeg mig ud for en Doctor og tilbød mig inden 4re Timer at ta samme Hævelse-Syge bort; men jeg giorde saalænge Visiter til den Syge, indtil jeg saae min Tempo og tog den bort. Nu er al min Sorg, hvor jeg skal faae fat paa min Herre Leander for at overlevere ham denne Skat, hvorudi al hans Lykke og Velfærd bestaaer. Han brænder af Kiærlighed til Lucilia, men kand ikke vinde hendes Hierte, med mindre han flyer hende Melampe. Men jeg maa hen og kaste min Doctor-Kiol af og siden oplede min Herre. *Han gaaer.*

Scen. 6.

Lucilia. Leander. Dorothea.

Lucilia.
Omsonst min Kiærlighed, Leander, I begiærer,
Hvis I til Brude-Skienk Melampe ey forærer,
Som Philocyne mig med List har vundet fra;
Et sligt Klenodi jo tilkom Lucilia:
Paa Moders Testament min Søster sig beraaber;
Men Første-Fødsels Ret Lucilia dog haaber
Saa stærk at være, at ved Testament og Dom
Den ey mod Billighed og Ret kand stødes om.
I min Fraværelse, da jeg ey kunde vente
Min kiære Moders Død, hun saadant Testamente
Ved Underfundighed tilveye haver bragt;
Jeg derfor List mod List maa bruge, Magt mod Magt.
Den Sag, Leander, jeg har Eder overdraget,
Men I at spise mig med Løfter har behaget;
I Eders Bistand mig har lovet, Magt og Konst,
Men indtil denne Tiid alt været har omsonst.
Vent aldrig, at I meer maa komme for mit Øye,
Med mindre derved I mit Hierte kand fornøye.
Viid, o Leander! at Melampe er det Baand,
Som os i Kiærlighed forbinde eene kand;
Sliig Gave eene mig til Kiærlighed opvækker,
Melampe den Magnet er, som mit Hierte trækker:
Flye mig Melampe, det maa skee med List, med Vold,
Saa blir mit Hierte ey meer mod Leander kold.
Leander.
Kand, o Lucilia! de Suk og salte Taare,
Som flyde Strømmeviis, Jer Hierte ikke saare?
Skal saadant Creatur hos Eder meer formaae
End Taare, der i en troe Beylers Øyne staae?
Ach, Himmel, hvis det nu gik til som fordum Dage,
Da Skikkelse af Dyr man kunde sig paatage,
Jeg ey Betænkning tog, men ønsked denne Stund,
At jeg forvandlet blev til saadan Skiøde-Hund.
Lucilia.
Sliig Metamorphosis, Leander, skeer ey mere,
Hold derfor ikkun op mit Hierte at begiære,
Tal ey om Elskov meer.
Leander. Ach hvilke haarde Ord!
Lucilia. I faaer ey anden Trøst.
Leander. Sligt bringer mig i Jord. Betænk, Lucilia! ...
Lucilia. Jer Klage ikke nytter,
I maa fortvile, døe, alt saadant jeg ey skiøtter;
I recitere maa af traurigst Skue-Spil
Hver Dag en Scene, jeg dog stopper Øre til.
I hele Sophocles maa som en Lectie lære,
I af Euripides og andre maa frembære
De mest fortviilte Ord, som Steen bevæge kand,
Det rør ey Hiertet; jeg mod alting holder Stand.
Som Skrømt og Fabel jeg al Klage vil udtyde;
Jeg veed, I Venskab ey med Polidor vil bryde,
Jeg merker Sygen, veed, hvorudi den bestaaer,
De Tanker, hvormed I, Leander, svanger gaaer.
At bryde med en Ven, jeg Eder ey vil nøde;
I Polidorus ey for Hovedet vil støde,
I tænker ved Jer selv: Hvis I begaaer det Rov
Og mig Melampe flyer, I dermed Venskabs Lov
Mod Polidorus strax tillige overtræder.
Betænk, om Kiærlighed med Rette saadant heder.
Mon jeg med Billighed ey Eder har fordømt,
I det jeg holdet har Jer Graad og Suk for Skrømt?
Leander.
Forældre, Slegt og Blod jeg agter ikkun føye,
Opoffrer alting for min Jomfrue at fornøye.
Med Polidor jeg ey alleene bryder Fred,
Naar I befaler, men jeg ogsaa er bereed
At øse ud hans Blod, mig selv af Dage tage
For Elskov og for min Gudinde at behage;
Jeg svær ved Himmelen, at saadant Venskab ey
Mig kand forhindre paa min Elskovs Stie og Vey.
Jo meer Forhindring og jo flere Stene møde
Jo mere stridig Strøm mig af min Vey vil nøde:
Jo meer jeg muntres op, jo meer jeg staaer imod,
Jo mere Elskov i mit Hierte fæster Rod.
I maa, Lucilia, tilfulde dette vide,
At intet Venskab er, jeg sætter jo tilside,
For at behage den, jeg elsker som min Siæl.
Lucilia.
Hver anden Beyler sig hver Time kalder Træl,
Med Sværd for Brystet staaer. Jeg Eders Tale priser,
Naar I, Leander, først i Gierning sligt beviser;
Jeg hidindtil dog har kun merket blotte Ord,
At jeg det Kiæreste for Eder er paa Jord,
At I for min Skyld vil i Verden alting vove,
At mine blotte Nik skal være Eder Love,
At Eders Villie min i alt er underlagt.
Lad af at love, og ey underskriv en Pagt,
Gior ey et Forbund, som I ey kand efterleve.
Leander.
Af slige haarde Ord mit Legeme maa bæve;
Ach, Himlen vidne skal, at I mig Uret giør,
At saadan Klage ey mod mig udøses bør.
Hold op, med slige Ord min arme Siæl at trykke,
Viid, at min Villie ey, men kun min tynde Lykke,
Min Fiendes Skandse, hans Mistanke, nøye Vagt
Alleene hindret har mit Arbeyd, List og Magt.
Lucilia.
Naar man har ingen Lyst, man strax Undskyldning finder,
Da mindste Steen til Bierg, og alting blir til Hinder,
End for en Spindelvæv man da tilbage gaaer,
Ja det, som mindre er, i Veyen for os staaer.
Man kand ey, for man ey har Lyst til Vey at finde.
Men jeg maa gaae, jeg nok har talet denne Sinde.
Leander.
Vend, skiønne Jomfrue! ey saa hastig Ryggen til;
Min Tiener denne Stund forsøge alting vil.

Hans Flid og Hurtighed jeg mod hans Herre kiender,
Maaskee han denne Stund Melampe har i Hænder.
Der kommer han. Han jo paa Armen noget bær,
Ney, det er intet. Jo, det dog Melampe er.
Jeg seer mit Glædes-Skib jo lykkelig at havne.
Kom hid, min Tiener, kom og lad mig dig omfavne!
Ach, min Forløser, du et Bytte med dig fører,
Hvorved du levende en død Leander giør.
Mit Hiertes Ønske nu jeg engang har opnaaet,
Siig os, hvorledes du Melampe haver faaet.

Gusman.
Sliig Spørsmaal, Herre, er jo meget underlig;
I veed jo, ingen Ting umuelig er for mig.
At vide min Practik kand Eder lidet nytte,
Nok er det, at I faaer det høyforlangte Bytte;
Jeg har mig ey betient deri af Fandens Konst,
For Resten Spørsmaal mig at giøre er omsonst.

Leander leverer Jomfruen Hunden.
See her, Luciliæ jeg det Klenodi giver,
Hvorved en Ende paa Leanders Jammer bliver.
Hvad sønderrive kand nu meer vor Elskovs Baand?

Lucilia.
Haab ey forgiæves meer, der haver i min Haand.

De gaaer ud. Imidlertiid har Dorothea hørt dette og altereret sig.

Dorothea alleene. Aa, Himmel, hvad seer jeg? Melampe er ved Practikker kommen i Lucilies Hænder. Hvad skal jeg nu giøre? Dølger jeg det, saa giør jeg mod min Pligt; aabenbarer jeg det, saa sætter jeg tvende Familier mod hinanden, foraarsager Uenighed, Had og Mord. Det er dog best, at jeg tier. Men Spørsmaal, om jeg kand tie, om jeg er meer fuldkommen derudi end andre Fruentimmer. Just derfor, fordi det er Magt paaliggende at tie, just fordi det er en Synd at aabenbare, just derfor maa det ud. Jeg kiender min Skrøbelighed, det maa ud, om det skal igiennem mine Sider. Jeg veed, at jeg giør ilde derudi; men just derfor sprekker jeg af Begiærlighed til at aabenbare den hele Historie. Aa, gid det havde intet at sige, eller at jeg forsaae mig deri. Dorothea! saae ikke Uenigheds Sæd iblant Søstre, siig ikke, hvor den Helene er, for hvis Skyld en nye Trojansk Kriig vil begyndes. Men der seer jeg Sganarel. Jeg maa forsøge paa ham, hvorvidt jeg kand holde mine Affecter i Tømme.

Scen. 7.

Sganarel. Dorothea.

Sganarel. Jeg lovede at vise Jer nogle Sorge-Vers, Mammeselle! men jeg erindrede siden, at jeg har ingen giort. Det er ogsaa noget gemeent nu at være Poet, thi jeg troer, her er lige saa mange Vers-Magere i Byen, som der er Fluer i September Maaned; tilmed saa veed jeg ikke, om Melampe er død.

Dorothea. Ney, hun lever endnu.

Sganarel. Hvor er hun da.

Dorothea vil gaae. Gak fra mig, din vanartige Skielm! jeg vil ikke sige det, jeg skal ikke sige det, om man end legger mig paa Pinebænken.

Sganarel følger efter hende. Aa, min allerkiæreste *Dorthe siig mig det!*

Dorothea. Ikke, om du gav mig al Verdens Guld.

Sganarel. I veed jo, at jeg kand tie.

Dorothea. Bort bort, du frister mig kun forgiæves.

Sganarel. Siig mig kun den Persons første Bogstav, i hvis Eye den er.

Dorothea. Hverken den første eller den sidste.

Sganarel. Saa maa I da gierne beholde det hos Jer selv. Han gaaer.

Dorothea. Hør, Sganarel!

Sganarel. Jeg er ikke nysgierrig.

Dorothea. Vil du da beholde det hos dig selv?

Sganarel. Naar jeg intet faar at vide, saa har jeg ingen Fristelse.

Dorothea. Nu skal du vide det, om du blev gal.

Sganarel holder for Ørene, hun tar Haander fra og raaber: Leanders Tiener har practiseret den bort til Lucilia.

Sganarel. Jeg vidste nok, hvorban man skal bære sig ad, naar man vil ha noget at vide af Fruentimmer. Men, Dorthe, det er en forskrekkelig Tidende! Det er best, at vi tier dermed.

Dorothea. Ney, nu maa det ud. Nu er der alt kommen Hul paa mig.

ACTUS II.

Scen. 1.

Dorothea alleene.

O en Fortvivlelse! hvad kand dog Sorg ey giøre,
Naar den tar Overhaand? Med Skrek jeg faaer at høre,
At Philocyne har sit Huus og Hiem forladt
Og ønsket udaf Sorg al verdslig Lyst god Nat.
I Verden hun ey meer kand finde nogen Glæde,
I en Udørken hun Melampe vil begræde.
Man nyelig hende saae i Klæder gandske sort
At tage Afskeed og at gaae i Skoven bort.
Mit Hierte brister, naar jeg stiller sligt for Øye,
Jeg derfor vil i Hast til hende mig forføye
Og aabenbare, at Melampe er ey død,
Men at den hviler nu i hendes Søsters Skiød.
Sliig Tidende skal al Philosophie fordrive,
Saa Hierte-Sorg til Fryd skal strax forvandlet blive.
Jeg glæder mig, at jeg ved saadan Leylighed
Kand aabenbare det, som jeg har nyelig seed,
Kand sige det, som jeg ey ellers burte sige;
Thi jeg et Menneskʼ er, ja meer, jeg er en Pige,
Som Taushèds Gave af Naturen negted er,
Men nu det hedde kand, at saadant eene skeer
Af Pligt at sige det, som jeg ey burte dølge.
Jeg maa i Skoven da min Jomfrues Fodspor følge,
At vende hende fra sin Eensomhed i Hast
Og mig tillige at befrie fra Taushèds Last.

Scen. 2.

En traurig Musique høres, og **Philocyne** spadserer i Skoven i dyb Sorge-Dragt.

Ach Philocyne! al din Trost er nu at græde,
Du jo forsvunden seer din Vellyst, Hiertens Glæde.

Du ellers ingen Trost i Verden finder meer;
Thi hvad kand glæde, naar Melampe borte er?
Hvad vederqvæge kand mit høybedrøved Hierte?
Hvad kraftig Lægedom nu lindre kand min Smerte?
Al Konst, al Lægedom jeg kun unyttig seer;
Thi hvad kand hielpe, naar Melampe borte er!
Jeg nu ved Selskab, nu ved Harpen, nu ved Bøger
Den sorte Angstes Sky at drive bort forsøger;
Naar Hiertet klemmes mest, da synger jeg og leer,
Omsonst dog strider, naar Melampe borte er.
Nu forestiller jeg den Herlighed for Øye
Som udaf alle Ting mit Hierte bør fornøye.
Min Polidorus, som mig været har saa kiær;
Men alt er Skygge, naar Melampe borte er.
Jeg hør med Andagt til, naar mine Venner sige:
Melampe borte er, man finder dog dens Lige;
Sliig Tale Øret kun, ey Hiertet kommer nær,
Alt er kun Fabel, naar Melampe borte er.
Nu forestilles mig den Haanhed og Vanære
At lade sig af Sorg for ingen Ting fortære,
Nu forestilles mig min Troes Pligt i sær;
Men intet lindrer, naar Melampe borte er.
Jeg veed, en nedrig Sjæl end saadant bør for-
glemme,
Og at et ædelt Sind derover sig bør skiæmme;
Jeg mig fordømmer selv, dog Sorg i Hiertet bær,
Jeg gaaer i Graven, naar Melampe borte er.
Hvert Øyeblik jeg seer Melampe for mig svæve,
Dens spæde høyre Been mod Philocyne hæve,
Som af det ædle Dyr for mig er et Signal,
At udi Skiødet den til Hvile bægges skal.
Jeg udi Tanker mig med Glæde mod dig vender,
Jeg griber til, men faaer kun Skyggen udi Hænder.
Det ikkun er din Geyst, du selv er ikke meer;
Jeg i Indbildingen seer det, jeg ikke seer.
Om Morgenen jeg dig i Sengen efterleder,
Men finder ikke meer det, som mit Hierte glæder,
Naar Bordet dækkes, jeg dig Sted og lave vil,
Erindrer ikke, at du ekt ey mere til.
Du i min Phantasie, Melampe, eene lever!

Scen. 3.

Dorothea. Philocyne.

Dorothea.
Naar jeg der tænker paa, mit hele Legem bæver.
Ach, Jomfrue!
Philocyne. Hvad vil du?
Dorothea. En Tidend jeg frembær:
Melampe lever, ja hun lever, men desvær.
Philocyne.
Desvær! Hvi saa? Siig frem, hvad det desvær
betyder.
Dorothea. Jeg kand for Rædsel ey.
Philocyne. Tal, naar din Jomfrue byder!
Dorothea.
Melampe lever, men for Eder ikke meer;
Hun allerede i Leanders Hænder er,
Han den Luciliæ til Brude-Gave giver.
Philocyne.
Min Sorg forsvinder og til Hevn forvandlet bliver.
Dorothea. Ach, Jomfrue!
Philocyne.
Tal ey meer, spild for mig ingen Tiid,
Flyv som en Piil i Luft, kald Polidorus hid!

Scen. 4.

Philocyne alleene, til den eene Side.

Mit Legem er i Brand, jeg ingen Raad kand finde
Imod min Vrede; thi mig Hevnen denne Sinde
Ophidset har, ja mig Forstanden taget fra.
En Ilias du har begyndt, Lucilia! Echo svarer Ja!
Ja? Tør du svare Ja! Kryb frem udaf din Hule,
Hvor dit Forræderie dig ey skal længe skiule,
... skiule,
Ney Polidorus dig i Hast skal lede op
I Jordens Indvold og paa høyest Bierge-Top.
... Top.
Hvad, tør du toppe end? See, hvilken giftig Qvinde!
Troe mig, hvad Søsters Had formaaer, du skal befinde.
Den leer jo allerbest, som imod Enden leer,
Du mange Timer ey mod mig skal toppe meer
... meer.
Meer? Ney vist ikke meer; du min Achilles kiender,
Min Polidorus, som skal rive dig af Hænder
Det kostbar Bytte, som min Verdens Glæde var,
Det ved Leanders Hielp du mig berøvet har.
... røvet har.
Jeg veed det nok, du tør dig deraf selv berømme;
Hvor stor din Ondskab er, man derudaf kand dømme.
Jeg alt dit hele Huus i Grund seer ødelagt;
Thi hvad kand hindre os? Mon din Leanders Magt?
... Leanders Magt.
Leanders Magt! Ha, ha! paa Sand du kand vel
bygge;
Thi din Leander er mod Polidor en Skygge.
... Polidor en Skygge.
Du det at vide faaer, Udgangen alting gir;
Men troe mig, for dit Huus den Kriig Ulykke blir.
... Lykke blir.
Trods ey, Lucilia! Det gaaer desmere ilde.
Din Overmod vil dig fortryde, men forsilde;
Dit Huus, Leanders Huus skal begge undergaae.
Jeg udi Tanker seer alt begge for mig staae.
... staae.
Tør du mig byde staae. Jeg kand for Harm ey
tale.

Scen. 5.

Polidor. Philocyne.

Polidor.
Hvad har min Jomfrue her sin Tiener at befale?
Philocyne.
Hevn, Polidorus! Hevn! Viid, at Lucilia
Med Sviig og List mig har Melampe taget fra.
Leander Instrument til dette Rov har været,
Luciliæ han nys Melampe har foræret;
Han længe luret har paa denne kostbar Skat
Og endelig den nu i Hænder faaet fat.
Man maa med væbnet Haand fra Fienden Byttet
tage;
Thi de med Gode ey vil give den tilbage.
Jeg tæres vil af Sorg, hvis jeg ey hevned blir,
Hvis I tilbage mig Melampe ikke gir.
Lad ey Lucelia uhevnet mig fixere,
Lad hende over mig ey længe triumphere.
Gak, Polidorus! gak med væbned Haand derhen
Skaf med Melampe mig min Lyst, mit Liv igien;
Thi intet kand mig fra mit blodig Forsæt skrekke.
Bryd ind med Stormer-Haand, lad flyde Blod som
Bække;

Viis hermed, hvad I mod mig udi Hiertet bær,
At Eders Kiærlighed ey falsk og sminket er.

Polidor.
I tør om intet mig, min Jomfrue! længe bede.
I veed, mit Liv, mit Blod til Tieneste staaer rede;
Naar I mig giver Nik, mig intet skrekker af,
For Philocyne jeg med Glæde gaaer i Grav.
Men see, en Søsters Blod mig bydes at udgyde,
Betænk, hvad Ont der vil af saadan Gierning flyde.
Leander frelset har mit Liv og er min Ven,
Jeg pligtig er for ham at offre Liv igien.
Skal jeg mit Sværd imod min Vens Indvolde vende?
Skal da vor Venskab saa ulykkeligen ende?
Til alting brug mit Sværd, men spar mig herudi;
Send mig i Graven, men ey for Forræderi!

Philocyne.
Ach, Philocyne! dig al Verden maa beklage,
At du af Elskovs Skin dig ladet har bedrage.
O, Qvinde-Slegt! byg ey paa Løfter meer og Eed;
Naar Prøve giøres skal, da til Koldsindighed
Forvandlet Elskov blir, da Masqven man aftager,
Alt det, som før var kiært, man vender Ryg, forsager,
Din Kiærlighed, jeg seer og merker, Polidor!
Ey andet er for mig end som ey Meteor,
I hvis Beskuelse naar meest Behag man finder,
Naar man den prægtigst seer, den i en Hast forsvinder;
Som hoven Sneemoes, der paa Fadet prægtig staaer,
Der lover store Ting, men Munden intet faaer.
Mod Qvinde-Kiøn man med Satyrer Landet fylder,
For Ubestandighed hverandem man beskylder;
Af mit Exempel og af andres man dog seer,
At nu omstunder det er Mandfolks Characteer.
Hvor gavmild ikke er en Cortisan paa Eeder,
Med hvad Forpligtelser han Vey sig ey bereder,
Naar Jomfrue-Hierter han i Snaren bringe vil!
Men det gaaer herudi som udi Skue-Spil:
Naar Elskov sluttet er, saa Spillet Ende haver,
Man til nye Elskov sig en anden Aften laver,
For Florabella nu man udi Døden gaaer,
Nu for en Phillis man med Sværd for Brystet staaer.
Fører den ey Titul ret af en bestandig Hyrde,
Der for en Nymphe sig hver Aften fast vil myrde?
Hver Beyler om man nu gior til Comoediant,
Af min Ulykke jeg beviiser, det er sandt.
I har, o Polidor! den samme Vey udfundet,
I Philocyne har med Løfter overvundet;
Jeg tænkte: Polidor en ret Mirtillus er,
Jeg Amarillis, som han eene haver kiær.
Men, Himmel, jeg til min Ulykke haver læret,
At det ey Kiærlighed, men Sminke haver været;
Enhver Forpligtelse en Lokkemad kun var,
Som en uskyldig Siæl i Snaren styrtet har.
Jeg uden Afskeed gaaer og Eder plat forlader,
Den, som jeg elskte meest, jeg nu for alle hader.
I Philocyne ey for Øyne mere seer,
Jeg eengang skuffet er, sligt oftere ey skeer.

Hun gaaer bort.

Scen. 6.

Polidor alleene.

Mit Hierte briste vil, mig zittrer alle Lemmer.
Velgierning, Elskov mit tvivlraadig Hierte klemmer:
Nu Philocynes Graad for Øynene mig staaer,
Jeg Sværdet trækker; men Velgiernings Lov modstaaer.
Ret ligesom en Eeg mod Øxen, dey vil fælde,
Staaer som i Tviilsmaal, til hvad Side den vil helde,
Et saadant saaret Træe mit Hierte nu er liig,
To stridig Ting i mig paa eengang fører Kriig:
Nu Elskov, nu Fornuft i Hiertet triumpherer,
Taknemmelighed nu, nu atter Hevn regierer;
Jeg staaer som Hercules paa en tvivlraadig Vey,
Een raaber: Træk dit Sværd, en anden raaber Ney.
Nu trækkes jeg til een, nu til en anden Side
Af to Affecter, som vil Hiertet sonderslide;
Den, som skal hevnes, er min Philocyne, men
Men den, mod hvilken Hevn skal øves, er min Ven,
Hvis store Troeskab jeg mod Polidorus kiender,
Der reddet har tilforn mit Liv af Røver-Hænder.
Skal jeg til Vederlag berøve ham hans Liv?
Ney, Polidore, ney, staa kun mod Elskov stiv!
Du underkaster dig kun derved Folkes Domme,
Din Vens Leanders Blod jo over dig vil komme,
Al Verden vil med Ret og Skiel citere dig
Som Speyl og Monster paa en Utaknemmelig.
Men Himmel, skal jeg da min Kiæreste forlade?
Skal den, jeg elsker, mig herefter flye og hade?
Skal Philocyne, skal min kiære Fæstemoe
Af Sorg i Graven gaae og plat uhevnet doe?
Af hele Verden jeg Barbar vil heller hede,
For jeg skal Elskovs Pligt mod hende overtræde.
Al Verdens Domme jeg fordømmer meget let,
Naar hun frikiender kun og siger, jeg giør Ret.
Fat, Philocyne, Mod, grem dig ey meer til Døde!

Leander kommer ind

Men jeg Leander seer at komme mig i Møde.
Hans Aasyn slaaer mig og lidt vankelmodig giør,
Jeg tænker paa, hvad han beviiset har mig før.
Indvolde røres, og mit Hierte i mig banker;
Men stat, Cupido, bi, driv bort deslige Tanker!
Min Jomfrue byder med min Ven at bryde Fred,
Hun raaber: Hvæs dit Sværd! jeg være maa bereed.

Scen. 7.

Leander. Polidor.

Leander.
Glæd dig, Leander! du din Jomfrue har fornøyet,
Du Havnen naaet har, du Hiertet haver bøyet.
Skiønt med Besværlighed, du dog Magneten fandt,
Som Hiertet trækkede, Lucilia du vandt.

Polidor. Hold Stand, Leander!
Leander. Hvad?
Polidor. Glæd dig ey alt for hastig.
Leander.
Hvo hindre tør min Fryd, hvo er saa overmastig?
Polidor. Det Polidorus tør.
Leander. Hvi saa?
Polidor. Du spør, hvi saa?
Med slig Fripostighed du tør her for mig staae?
Betænk, du haver os Melampe jo berøvet
Og Philocyne ved slig Rov saa høyt bedrøvet;

Jeg Polidor ey er, du ey Leander meer.
Du Hector est, i mig en fiendsk Achilles seer.
Betænk dig, det jo haardt mod Brodden er at stampe,
Du veedst min Tapperhed, tilbage giv Melampe!

Leander.

Hold kun med Trudsler op, jeg frygter ey din Magt,
Jeg større Helt end dig i Graven haver lagt.

Polidor.

Hvad Polidori Arm formaaer, du skal befinde,
Jeg beder dig, at du vil heri dig besinde.
Fortryd din Gierning, og Melampe giv igien,
At jeg ey nødes skal at fægte mod min Ven,
At Verden ikke mig i Fremtiid skal bebreyde,
Mod min Velgiører at jeg føret haver Feyde!

Leander.

Du bryde, Polidor, maa Venskab; hvor det gaaer,
Saa vær forsikkred, at du ey Melampe faaer!
Af dette eene jeg dig, Polidor, berømmer,
At du tilstaaer din Synd, at du dig selv fordømmer;
Hvis ey Leanders Haand dig slaaer og fælder ned,
Da Himlens Dom, min Ret, din Utaknemlighed.

Polidor.

Vil du Melampe da os ey tilbage give?

Leander.

Ney, hos Lucilia Melampe skal forblive!

Polidor kaster sin Handske.

See der min Handske, som skal være Tegn til Kriig!

Leander.

Der har du min igien til samme Tegn for dig!

ACTUS III.

Scen. 1.

Sganarel

kommer ind slæbendes med en Kat i et Baand, som han har giort til Kriigs-Fange

Jeg dig nu viset har, hvad jeg har kundet giøre;
Du veed, hvad Krigens Ret den med sig pleyer føre,
Hvad Seyer-Herren med en Fange giøre kand.
Jeg i retfærdig Kriig er bleven Overmand;
Jeg af Medlidenhed dig Livet dog har lovet,
Skiønt som en Kaalstok jeg afhugge kand dit Hoved.
At myrde Fanger jo tillader Krigens Ret;
Hvad svar du dertil, bør du ey erkiende det?

Han rykker Katten saa stærkt, at han faaer den til at miave, og Sganarel miaver igien.

Du skal i Fængsel da tracteres paa det beste;
Thi skiønt du Fiende est, saa est du dog min Næste.
Jeg dig med Sværd i Haand vel fanget har i Kriig,
Men kand ey gyde Blod, naar man ydmyger sig.

Scen. 2.

Dorothea. Sganarel.

Dorothea. Hvad Pokker bestiller du her med den Kat? Er det nu Tiid at skiemte saaledes?

Sganarel.

See første Fange, som jeg Fienden tager fra,
Nu Krigen maa gaa fort: Jacta est alea.

Dorothea. Gak Fanden i Vold med dit Narrerie. Gior man Katte til Kriigs-Fanger?

Sganarel. Hvorfor ikke det? Naar man fører Kriig om Hunde, kand man meget vel giøre Katte til Kriigs-Fanger. Jeg kunde ha erobret en af Fiendens Hunde saa let, som jeg vil kloe mig i mit Hoved; men jeg vil overlade den Ære til en af Generalerne, thi naar Hoved-Materien til Kriig er Hunde, saa kand det ikke anstaae mig som en ringe Tiener at giøre andre Kriigs-Fanger end Katte.

Dorothea. Du kommer nok engang i Ulykke for din kaade Mund. Jeg tilstaaer gierne, at det lader noget ilde for 2de Søstre at udgyde Blod for en Hunds Skyld.

Sganarel. Ja, det lader noget hundsk. Det er ogsaa en Hunde-Kriig.

Dorothea. Men nok er det, at Philocyne elskte Melampe som sine egne Øyne, og at hende ved List er berøved det Klenodie, hvis Forliis vil bringe hende til Graven. Troe mig, at her bliver andet Blod udgydet end Hunde- og Katte-Blod, og at baade du og jeg kommer til at væde vore Øyne, førend det er til Ende. Holdt derfor op med saadan Narrerie, og lad den Kat fare!

Sganarel til Katten.

Begiær du Frihed? Svar! Har du ey mere Maal?

Han rykker Katten igien og kommer den til at miave.

Gak Fanden udi Vold paa Cavalliers Parol

Dorothea. Du skal ikke troe, Sganarel, hvor forbittred Polidorus og Leander er mod hinanden.

Sganarel. De var dog saa gode Venner tilforn.

Dorothea. Det er sandt. Men hvad gior ikke Elskov? Den kand ophidse Børn mod Forældre.

Sganarel. Men meener du, at jeg kommer til at gaae i Kriig med?

Dorothea. Hvad andet? Du har jo nydt gode Dage i Freds-Tider, nu maa du ogsaa føle, hvad det er at lide Ont.

Sganarel. Jeg meener, Sagen blir afgiort ved en Duel imellem Polidorus og Leander.

Dorothea. Ney, vist ikke; thi jeg merker, at begge Familier gior alt for store Anstalter dertil.

Sganarel. Jeg vil holde Neutralitet.

Dorothea. Det blir dig ikke tilladt. Men der kommer Polidorus. Jeg maa løbe.

Scen. 3.

Polidor. Sganarel.

Polidor. Hør, Sganarel, din Troeskab er mig bekiendt.

Sganarel. Jeg takker Herren for de gode Tanker, han har om min Person. Jeg vil ikke roese mig selv; men det kand jeg sige, at jeg tiener Herren med Liv og Blod udi Freds-Tider.

Polidor. Det er ingen Konst; men nu skal dig gives ret Leylighed at giøre mig Tieneste og lade see, at jeg ikke har irret i de gode Tanker, som jeg har om dig. Du veed, at der har reyst sig Kriig og Tvistighed imellem mig og Leander.

Sganarel. Kand jeg tiene Herren med et got Raad, saa er min ringe Hierne og Pande til Herrens Tieneste.

Polidor. Du skal hielpe mig baade med Raad og Daad.

Sganarel. Ja mænd, for Rimets Skyld. Men hvorudi skal den Daad bestaae?

Polidor. Du skal forklæde dig



Viis hermed, hvad I mod mig udi Hiertet bær,
At Eders Kiærlighed ey falsk og sminket er.

Polidor.
I tør om intet mig, min Jomfrue! længe bede.
I veed, mit Liv, mit Blod til Tieneste staaer rede;
Naar I mig giver Nik, mig intet strekker af,
For Philocyne jeg med Glæde gaaer i Grav.
Men see, en Søsters Blod mig bydes at udgyde,
Betænk, hvad Ont der vil af saadan Gierning flyde.
Leander frelset har mit Liv og er min Ven,
Jeg pligtig er for ham at offre Liv igien.
Skal jeg mit Sværd imod min Vens Indvolde vende?
Skal da vor Venskab saa ulykkeligen ende?
Til alting brug mit Sværd, men spar mig herudi;
Send mig i Graven, men ey for Forræderie!

Philocyne.
Ach, Philocyne! dig al Verden maa beklage,
At du af Elskovs Skin dig ladet har bedrage.
O, Qvinde-Slegt! byg ey paa Løfter meer og Eed;
Naar Prøve giøres skal, da til Koldsindighed
Forvandlet Elskov blir, da Masqven man aftager,
Alt det, som før var kiært, man vender Ryg, forsager,
Din Kiærlighed, jeg seer og merker, Polidor!
Ey andet er for mig end som ey Meteor,
I hvis Bestuelse naar meest Behag man finder,
Naar man den prægtigst seer, den i en Hast forsvinder;
Som hoven Sneemoes, der paa Fadet prægtig staaer,
Der lover store Ting, men Munden intet faaer.
Mod Qvinde-Kiøn man med Satyrer Landet fylder,
For Ubestandighed hverandeu man beskylder;
Af mit Exempel og af andres man dog seer,
At nu omstunder det er Mandfolks Characteer.
Hvor gavmild ikke er en Cortisan paa Eeder,
Med hvad Forpligtelser han Vey sig ey bereder,
Naar Jomfrue-Hierter han i Snaren bringe vil!
Men det gaaer herudi som udi Skue-Spil:
Naar Elskov sluttet er, saa Spillet Ende haver,
Man til nye Elskov sig en anden Aften laver,
For Florabella nu man udi Døden gaaer,
Nu for en Phillis man med Sværd for Brystet staaer.
Føer den ey Titul ret af en bestandig Hyrde,
Der for en Nymphe sig hver Aften fast vil myrde?
Hver Beyler om man nu gior til Comoediant,
Af min Ulykke jeg beviser, det er sandt.
I har, o Polidor! den samme Vey udfundet,
I Philocyne har med Løfter overvundet;
Jeg tænkte: Polidor en ret Mirtillus er,
Jeg Amarillis, som han eene haver kiær.
Men, Himmel, jeg til min Ulykke haver læret,
At det ey Kiærlighed, men Sminke haver været;
Enhver Forpligtelse en Lokkemad kun var,
Som en uskyldig Siæl i Snaren styrtet har.
Jeg uden Afskeed gaaer og Eder plat forlader,
Den, som jeg elskte meest, jeg nu for alle hader.
I Philocyne ey for Øyne mere seer,
Jeg eengang stuffet er, sligt oftere ey skeer.
Hun gaaer bort.

Scen. 6.
Polidor alleene.

Mit Hierte briste vil, mig zittrer alle Lemmer.
Velgierning, Elskov mit tvivlraadig Hierte klemmer:
Nu Philocynes Graad for Øynene mig staaer,
Jeg Sværdet trækker; men Velgiernings Lov modstaaer,
Ret ligesom en Eeg mod Øxen, dey vil fælde,
Staaer som i Tviilsmaal, til hvad Side den vil helde,
Et saadant saaret Træe mit Hierte nu er liig,
To stridig Ting i mig paa eengang fører Kriig:
Nu Elskov, nu Fornuft i Hiertet triumpherer,
Taknemmelighed nu, nu atter Hevn regierer;
Jeg staaer som Hercules paa en tvivlraadig Vey,
Een raaber: Træk dit Sværd, en anden raaber Ney.
Nu trækkes jeg til een, nu til en anden Side
Af to Affecter, som vil Hiertet sønderslide;
Den, som skal hevnes, er min Philocyne, men
Men den, mod hvilken Hevn skal øves, er min Ven,
Hvis store Troeskab jeg mod Polidorus kiender,
Der reddet har tilforn mit Liv af Røver-Hænder.
Skal jeg til Vederlag berøve ham hans Liv?
Ney, Polidore, ney, stat kun mod Elskov stiv!
Du underkaster dig kun derved Folkes Domme,
Din Vens Leanders Blod jo over dig vil komme,
Al Verden vil med Ret og Skiel citere dig
Som Speyl og Monster paa en Utaknemmelig.
Men Himmel, skal jeg da min Kiæreste forlade?
Skal den, jeg elsker, mig herefter flye og hade?
Skal Philocyne, skal min kiære Fæstemøe
Af Sorg i Graven gaae og plat uhevnet døe?
Af hele Verden jeg Barbar vil heller hede,
Før jeg skal Elskovs Pligt mod hende overtræde.
Al Verdens Domme jeg fordømmer meget let,
Naar hun frikiender kun og siger, jeg giør Ret.
Fat, Philocyne, Mod, grem dig ey meer til Døde!
Leander kommer ind
Men jeg Leander seer at komme mig i Møde.
Hans Aasyn staaer mig og lidt vankelmodig giør,
Jeg tænker paa, hvad han beviset har mig før.
Indvolde røres, og mit Hierte i mig banker;
Men stat, Cupido, bi, driv bort deslige Tanker!
Min Jomfrue byder med min Ven at bryde Fred,
Hun raaber: Hvæs dit Sværd! jeg være maa bereed.

Scen. 7.
Leander. Polidor.

Leander.
Glæd dig, Leander! du din Jomfrue har fornøyet,
Du Havnen naaet har, du Hiertet haver bøyet.
Skiønt med Besværlighed, du dog Magneten fandt,
Som Hiertet trækkede, Lucilia du vandt.
Polidor. Hold Stand, Leander!
Leander. Hvad?
Polidor. Glæd dig ey alt for hastig.
Leander.
Hvo hindre tør min Fryd, hvo er saa overmastig?
Polidor. Det Polidorus tør.
Leander. Hvi saa?
Polidor. Du spør, hvi saa?
Med slig Fripostighed du tør her for mig staae?
Betænk, du haver os Melampe jo berøvet
Og Philocyne ved sliig Røv saa høyt bedrøvet;

Jeg Polidor ey er, du ey Leander meer.
Du Hector est, i mig en fiendsk Achilles seer.
Betænk dig, det jo haardt mod Brodden er at stampe,
Du vedst min Tapperhed, tilbage giv Melampe!

Leander.

Hold kun med Trudsler op, jeg frygter ey din Magt,
Jeg større Helt end dig i Graven haver lagt.

Polidor.

Hvad Polidori Arm formaaer, du skal befinde,
Jeg beder dig, at du vil heri dig besinde.
Fortryd din Gierning, og Melampe giv igien,
At jeg ey nødes skal at fægte mod min Ven,
At Verden ikke mig i Fremtiid skal bebreyde,
Mod min Velgiører at jeg føret haver Feyde!

Leander.

Du bryde, Polidor, maa Venskab; hvor det gaaer,
Saa vær forsikkred, at du ey Melampe faaer!
Af dette eene jeg dig, Polidor, berømmer,
At du tilstaaer din Synd, at du dig selv fordømmer;
Hvis ey Leanders Haand dig slaaer og fælder ned,
Da Himlens Dom, min Ret, din Utaknemlighed.

Polidor.

Vil du Melampe da os ey tilbage give?

Leander.

Ney, hos Lucilia Melampe skal forblive!

Polidor kaster sin Handske.

See der min Handske, som skal være Tegn til Kriig!

Leander.

Der har du min igien til samme Tegn for dig!

ACTUS III.

Scen. 1.

Sganarel
kommer ind slæbendes med en Kat i et Baand, som han har giort til Kriigs-Fange

Jeg dig nu viset har, hvad jeg har kundet giøre;
Du veed, hvad Krigens Ret den med sig pleyer føre,
Hvad Seyer-Herren med en Fange giøre kand.
Jeg i retfærdig Kriig er bleven Overmand;
Jeg af Medlidenhed dig Livet dog har lovet,
Skiønt som en Kaalstok jeg afhugge kand dit Hoved.
At myrde Fanger jo tillader Krigens Ret;
Hvad svar du dertil, bør du ey erkiende det?

Han ryster Katten saa stærkt, at han faaer den til at miave, og Sganarel miaver igien.

Du skal i Fængsel da tracteres paa det beste;
Thi skiønt du Fiende est, saa est du dog min Næste.
Jeg dig med Sværd i Haand vel fanget har i Kriig,
Men kand ey gyde Blod, naar man ydmyger sig.

Scen. 2.

Dorothea. Sganarel.

Dorothea. Hvad Pokker bestiller du her med den Kat? Er det nu Tiid at skiemte saaledes?

Sganarel.

See første Fange, som jeg Fienden tager fra;
Nu Krigen maa gaa fort: Jacta est alea.

Dorothea. Gak Fanden i Vold med dit Narrerie. Gior man Katte til Kriigs-Fanger?

Sganarel. Hvorfor ikke det? Naar man fører Kriig om Hunde, kand man meget vel giøre Katte til Kriigs-Fanger. Jeg kunde ha erobret en af Fiendens Hunde saa let, som jeg vil kløe mig i mit Hoved; men jeg vil overlade den Ære til en af Generalerne, thi naar Hoved-Materien til Kriig er Hunde, saa kand det ikke anstaae mig som en ringe Tiener at giøre andre Kriigs-Fanger end Katte.

Dorothea. Du kommer nok engang i Ulykke for din kaade Mund. Jeg tilstaaer gierne, at det lader noget ilde for 2de Søstre at udgyde Blod for en Hunds Skyld.

Sganarel. Ja, det lader noget hundsk. Det er ogsaa en Hunde-Kriig.

Dorothea. Men nok er det, at Philocyne elskte Melampe som sine egne Øyne, og at hende ved List er berøved det Klenodie, hvis Forliis vil bringe hende til Graven. Troe mig, at her bliver andet Blod udgydet end Hunde- og Katte-Blod, og at baade du og jeg kommer til at væde vore Øyne, førend det er til Ende. Holdt derfor op med saadan Narrerie, og lad den Kat fare!

Sganarel til Katten.

Begiær du Friheb? Svar! Har du ey mere Maal?

Han ryster Katten igien og kommer den til at miave.

Gak Fanden udi Vold paa Cavalliers Parol

Dorothea. Du skal ikke troe, Sganarel, hvor forbittred Polidorus og Leander er mod hinanden.

Sganarel. De var dog saa gode Venner tilforn.

Dorothea. Det er sandt. Men hvad gior ikke Elskov? Den kand ophidse Børn mod Forældre.

Sganarel, Men meener du, at jeg kommer til at gaae i Kriig med?

Dorothea. Hvad andet? Du har jo nydt gode Dage i Freds-Tider, nu maa du ogsaa føle, hvad det er at lide Ont.

Sganarel. Jeg meener, Sagen blir afgiort ved en Duel imellem Polidorus og Leander.

Dorothea. Ney, vist ikke; thi jeg merker, at begge Familier gior alt for store Anstalter dertil.

Sganarel. Jeg vil holde Neutralitet.

Dorothea. Det blir dig ikke tilladt. Men der kommer Polidorus. Jeg maa løbe.

Scen. 3.

Polidor. Sganarel.

Polidor. Hør, Sganarel, din Troeskab er mig bekiendt.

Sganarel. Jeg takker Herren for de gode Tanker, han har om min Person. Jeg vil ikke roese mig selv; men det kand jeg sige, at jeg tiener Herren med Liv og Blod udi Freds-Tider.

Polidor. Det er ingen Konst; men nu skal dig gives ret Leylighed at giøre mig Tieneste og lade see, at jeg ikke har irret i de gode Tanker, som jeg har om dig. Du veed, at der har reyst sig Kriig og Tvistighed imellem mig og Leander.

Sganarel. Kand jeg tiene Herren med et got Raad, saa er min ringe Hierne og Pande til Herrens Tieneste.

Polidor. Du skal hielpe mig baade med Raad og Daad.

Sganarel. Ja mænd, for Rimets Skyld. Men hvorudi skal den Daad bestaae?

Polidor. Du skal forklæde dig

Sganarel. Ja nok; Herren vil maaskee have mig paa Masqverade med sig?

Polidor. Ney, Sganarel, du skal agere en Spion og udforske, hvad Leanders Folk forretter, hvad Anstalter de giør, hvad Anslag de har, og hvor mange Striids-Mænd han kand bringe til Veye, hvorom du skal gie mig en tilstrekkelig Underretning.

Sganarel. Men, Herre, man pleyer at henge Spioner, naar man faaer fat paa dem, hvilket er ikke min Leylighed, besynderlig efterdi jeg er forlovet med en ung Pige, som gremmede sig dod, om jeg blev hengt. Jeg selv har kun eet Liv at sørge for; men jeg beder om at blive befriet fra den Forretning for hendes Skyld, thi skulde jeg komme i Ulykke og blive hengt som en Spion, og hun derover skulde gremme sig saa hart, da sørgede jeg mig virkelig ihiel.

Polidor. Giv dig tilfreds. Hvis du falder i Fiendens Hænder og omkommer, da skal jeg nok forsørge hende.

Sganarel. Det staaer mig ikke for Dyne, Herre, men det er en Skam at blive hengt for Troeskab mod sin Herre.

Polidor. Er det Skam for en Tiener at blive hengt for Troeskab mod sin Herre?

Sganarel. Det maa være, hvad det være vil, saa er dog henges at henges, og en Galge en Galge. Jeg veed nok, hvad det er, skiønt jeg aldrig har været hengt tilforn. Naar nogen seer en henge i en Galge, siger de strax, at det er en Tyv, og naar jeg var dod, havde jeg ikke et Ord at sige derimod. Ney, er det saadan Slags Daad, som Herren forlanger min Hielp udi, saa beder jeg, at det alleene maa blive med Raad; derudi vil jeg tiene Herren saaledes, at han skal takke mig, saalænge som han lever.

Polidor. Hvad Raad kand du vel gie mig?

Sganarel. Jeg har allerede et kosteligt Raad i Hiernen, hvorved Krigen skal faae en lykkelig Ende.

Polidor. Hvori bestaaer det Raad?

Sganarel gaaer frem og tilbage og tørrer Sveden af sig. Det bestaaer derudi at giøre Fred og ikke føre Kriig for en lumpen Hund.

Polidor. Hør, Sganarel, giør dig kun strax færdig at efterleve min Befaling.

Sganarel. Ja nok, om det er til at slutte Fred; thi jeg vil heller være Ambassadeur eller Plenipotentiarius end Spion, baade for Rangens og Farens Skyld.

Polidor. Her er nu ingen Tiid at skiemte. Lav dig strax til at gaae hen og udforske Fiendens Tilstand; hvis du ikke forretter det troelig, skal det koste dit Liv.

Sganarel. Men, Herre, jeg er bange, at Dorthe blir vreed paa mig, at jeg falder hende ind i hendes Forretninger; thi hun er tilforn vant til at spionere i Huset. Lad hende gaae i mit Sted, hun kand giøre det bedre end jeg; thi jeg har altiid hørt, at naar man vil spille Intriguer, skal man bruge Fruentimmer dertil.

Polidor. Jeg vil ingen Undskyldning høre; enten forret, hvad jeg siger dig, eller lav dig til at døe!

Sganarel. Aa, Herre, er der da ingen Redning for mig?

Polidor. Ney, Dommen er alt afsagt. Han gaaer.

Scen. 4.

Sganarel alleene.

Af to onde Ting er dog best at udvælge det, som er mindst ont; thi skal jeg døe, saa er det bedre, at jeg døer for Troeskab mod min Jomfrues Kiæreste end for Utroeskab. Derforuden er det ene vist, det andet uvist; thi det kand hende sig, at ingen kiender mig, og jeg kand med Ære og velforrettet Sag komme tilbage. Jeg er saa bange, at mit Ansigt rober mig, og at jeg bliver rød, naar man taler mig til. Gid Jacob Oldfux vilde laane mig sit Ansigt, som han har, naar han om Aftenen gaaer paa Viin-Husene at høre, hvad Folk taler. Gid han vilde overlade mig sit hellige og ærbare Ansigt kun et Par Timer; thi mit eget er ikke skikket dertil. Han tar et Speyl og giør sig en ærbar Mine. Jo, jeg seer ud som en Spion; mit Ansigt, mine Been, alting indtil min Hat seer spionisk ud. Dersom ingen kiender mig, saa skal det nok gaae an, og gaaer det denne Gang an, saa skal det nok ogsaa gaa tiere an, ja jeg maaskee kan blive ved Professionen; thi den føder rigelig sin Mand; mange giør stor Lykke derved og blir ophøyede enten til stor Ære eller i en stor Galge. Vilde der kun ingen kiende mig, saa havde jeg ingen Fare; men naar nogen taler mig til, bliver jeg strax bange. Jeg maa øve mig lidt og forestille mig alt, hvad som kand hendes, for ud; som for Exempel: nu er jeg alt paa Fiendens Grund, endnu har jeg ingen Nod, ingen kiender mig endnu. Her sætter jeg min Hat, som skal betyde en Skildvagt, og her min Handske, som skal betyde en anden. Nu vil jeg forestille mig, at samme Vagt kommer og seer mig under Oynene. Jeg spør: Hvorfor seer du saa paa mig? Han svarer: Maa jeg ikke see paa dig? Jeg er jo ikke anderledes skabt end et andet Menneske. En Kat maa jo see paa en Konge. Ey, du Skabhals, see paa dig selv! Du est selv en Skabhals. Jeg er lige saa god som du i alle Maader, og trods. Det gik brav nok. Nu vil jeg forestille mig, at den anden kommer og siger: Er du ikke Sganarel? Ney, Monsieur, det er ikke mig! Hvem est du da? Jeg er en Herremand, som lever af mit Eget. Du seer ligere ud til at være en Nar. To giør et Par. Om jeg seer ret til, saa est du Sganarel. Nu skal du ikke faae at vide, at jeg er Sganarel, om du blev gal. Jeg vil do paa, at du er Sganarel. Faae den en Ulykke, der er. Hvorpaa han gaaer bort, naar han hør mig bande derpaa. Rykkende Handsken til Side. Men det er kun en Begyndelse; nu vil jeg forestille mig, at nogle Gripomenusser tar fat paa mig som en Spion og fører mig for en Ret, hvor Dommeren spør mig: Hvad Landsmand er du? Han sætter sig ned paa en Stoel. A er en Tydsk, Falill! Ney, det gaaer ikke an, jeg maa svare paa Tydsk: Ich bin ein Tydsk, Mussier! Du kommer mig for at være en Spion. Ney, jeg er ingen Spion, det skal ingen kunde sige mig paa. Tiener du ikke hos Poliborus? Ney, jeg har aldrig hørt det Navn nævne før. See, der staaer Pine-Bænken til Tieneste, hvis du ikke bekiender. Min Herre! jeg vil giøre min Eed paa, at jeg ikke er

Sganarel, og at jeg aldrig har hørt Tale om min Herre min Livs-Tiid. Man agter ikke, hvad en Spion svær. Jeg siger jo, at jeg er ingen Spion. Hvem est du da? Jeg er ingen. Hvorpaa man legger mig paa Pine-Bænken. *Han legger sig ned paa Gulvet og lader, som han bliver piint.* Au, au, au! Vil du bekinde da? Au . . au, holdt op, jeg vil bekiende. Hvorpaa man løser mig; men naar jeg kommer løs, blir jeg ved mit Forsæt, ikke at bekiende. Jeg legges anden Gang paa Pine-Bænken: Aa, vær naadig, aa, vær naadig, a . . . Vil du bekiende da? Aa . . . aa . . Saa bekiend da! Aa . . jeg skal bekiende, lad mig løs igien. Naar jeg saa kommer løs, siger jeg: Aa, Hr. Dommer, I kand faae mig paa Pine-Bænken til at bekiende, hvad I vil; men jeg er en Carnali, om det er mig. Hvorpaa man forelegger mig en Eed at sværre mig fri, og jeg svær mig fri. Hvorpaa Dommeren siger: Lad den Hundsvot da gaae! og jeg gaaer. *Til Spectatores.* Gik det ikke brav nok? Alting bestaaer i en Øvelse. Jeg havde dog ikke tænkt, at jeg kunde staae saa vel imod Pine-Bænken. *Abit.*

Scen. 5.

Oldfux *allene.*

Ha, ha! jeg har staaet og hørt denne Comoedie an, hvorledes Sganarel vil gaae sine Sager an. Nu vil jeg stille mig an, som jeg er en af Leanders Partie, for at forsøge, om han kand holde Stand. Jeg troer ikke, at han kiender mig i denne Dragt og med disse Knebelbarter, jeg har sat mig paa. Jeg skal og sætte Hatten ned i Øynene, saa han ikke ret skal see mit Ansigt og giøre mig et fremmet Maal, og som Folk af Leanders Partie har et hvidt Baand paa Axelen til Kiende-Tegn fra Polidori Partie, som fører et rødt Baand, saa vil jeg henge et hvidt Baand paa min Axel. Jeg har længe tragtet efter at spille ham et Puds og nu faaet en skiøn Leylighed dertil. Jeg skal giøre ham saa bange, at han skal ikke forvinde det saa hastig igien; thi jeg kiender hans Hierte og er vis paa, at naar han seer en blot Kaarde, saa forlader han gierne sin Herre og vor hele Partie. Polidorus har udvælget ham til den Forretning, saasom han har Tanker om hans Ærlighed. Han er ogsaa ærlig, saalænge der er ingen Fare; men naar han . . . See der kommer han allerede og har paataget sig en Doctor-Dragt. Ha, ha, ha!

Scen. 6.

Sganarel. Oldfux.

Sganarel. Nu skal ikke Fanden selv kunde kiende mig udi denne Dragt. Men see, der seer jeg en af Leanders Folk. Han kommer ret beleyligt.

Oldfux. Serviteur, Hr. Magister.

Sganarel. Jeg er ikke Magister, men ikkun Doctor.

Oldfux. Maatte jeg spørge, hvad Slags Doctor han er?

Sganarel. Jeg er en af de forte Doctore; I kand jo see paa min Dragt, hvilken Doctor jeg er.

Oldfux. Alle Doctore gaaer her lærdte ligeledes. Jeg vil vide, i hvad Videnskab I er Doctor.

Sganarel. Jeg er Doctor i Doctorskab.

Oldfux. Er I Doctor Medicinæ, Juris, Theologiæ eller Philosophiæ?

Sganarel. Jeg er Doctor i det sidste. *Oldfux gir ham et Ørefigen.*

Sganarel. Au, hvorfor slaaer I mig?

Oldfux. Er I Doctor Philosophiæ eller Philosophus, saa veed jeg, at I maa kunde taale et Ørefigen; thi en ret Philosophus, naar man slaaer ham paa eet Øre, saa rækker han et andet frem.

Sganarel. Ney, Monsieur! jeg er ikke Doctor i Ørefigen. Jeg er Doctor i det første, som I spurte mig om. Jeg er Doctor i Piller.

Oldfux. Saa beder jeg da ydmygst om Forladelse, Hr. Doctor! Havde jeg vidst det, saa havde jeg ikke slaget ham. Det var hans egen Skyld, at han gav sig ud for en Philosophus, hvilket Slags Folk har ingen visse Indkomster, men lever af Extra, som er Ørefigen og Næsestyver. Jeg har en anden Respect for en Doctor Medicinæ. Det er andet end en stakkels Philosophus, hvis Gage er Fattigdom og Hug; da derimod den første slaaer Folk ihiel, hvor han kand træffe dem, og faaer Penge til. Men det er mig kiært, at jeg finder Hr. Doctor her. Jeg er saa meget plaget med calore intestinorum; hvad raader han mig at bruge derfor?

Sganarel. Det er ikke saadant, jeg er Doctor udi. Jeg er Doctor i . . I kand vel vide, hvad jeg vil sige. Nu ligger det mig paa Tungen. Udi . . .

Oldfux. Aa, jeg veed nok. I er maaskee Doctor Juris?

Sganarel. Ja, ja, saa er det.

Oldfux. Er det Juris civilis eller canonici?

Sganarel. I begge to; thi jeg er ligesaa meget breven i det ene som i det andet.

Oldfux. Det er mig kiært; saa vil jeg consulere ham i en Casu, som jeg har Tvistighed om.

Sganarel *sagte.* Det er en forbandet Karl. *Høyt.* Ney, Monsieur! I begriber ikke min Meening. Jeg er Doctor i det 3die.

Oldfux. Men, min Hr. Doctor i det 3die! naar jeg gir ret Agt paa hans Tale og alting, saa troer jeg heller, at han er en Spion.

Sganarel. Spion? Jo, jo, I skal nok see at Doctore giør sig saa gemeene, at de gaaer om at spionere. Dersom jeg havde Vidne paa Jer Mund, kunde I komme i stor Ulykke. I kiender ikke vor Facultet ret, det merker jeg; ellers talte I ikke saa dristigt. Vi Doctore lar os, min Troe, ikke spille paa Næsen.

Oldfux. Min Hr. Doctor i det 3die, jeg lar mig ikke affspise med Snak. Bekiend kun Sandheden!

Sganarel. Monsieur! hvis I lar mig ikke være med Fred, skal I ha, førend I veed et Ord deraf, en Guulsot paa Halsen, som er incurabel.

Oldfux. Og hvis I ikke bekiender, min Hr. Doctor i det 3die, saa skal I faae en Blodsot paa Jer Ryg af min Kaarde.

Sganarel. Hvad skal jeg bekiende?

Oldfux. At du est en Spion.

Sganarel. Jeg troer, Manden er gal. I kand jo vel see, at jeg er ingen Spion; min Klæde-Dragt beviser jo, at jeg er en af de beste Doctore, nogen vil forlange. Jeg svær ved alt det, som helligt er udi et Apothek, ved Piller, Clisterer, Podagra, Chiragra, Liigtorne, Frantzoser, Smaakopper, Mæslinger &c. &c. &c., at hvis I ikke gaaer strax bort, skal jeg rede Jer saa til, at Jer hele Blod skal blive til Theriac, og at I skal blive soldt til et Apothek at giøre Medicin af.

Oldfux. Det er nogle herlige Ønder, du svær ved. Jeg svær ved min Kaarde, mine Hænder, mine Arme, mine Knebelbarter, at hvis du ikke bekiender, saa . . .

Sganarel. I maa være fra Jer Forstand, Monsieur! Hvordan skulde jeg føre saadan Dragt, hvis jeg ikke var Doctor?

Oldfux. Der gaaer saa mangen Slyngel i Doctor-Klæer og er derfor just ikke Doctor. Om man vilde kaste saadan en Kiol paa en Abe, blev han derfor Doctor?

Sganarel. Ja, saa blev han i det ringeste Abe-Doctor.

Oldfux. Eftersom det bestaaer i Kiolen alleene, saa vil jeg strax skille dig ved din Doctor-Grad. Træk ud!

Sganarel. Hey, hielp! Hvor er I, Pest, Feber, Tand-Pine, Vattersot, Guulsot, Svindsot, og alt hvad som dependerer af Facultetet? Griber alle paa eengang denne forbandede Karl, der bespotter Medicinen uden at have ringeste Respect enten for hans Characteer eller Klæde-Dragt.

Oldfux. Fort, fort, træk ud!

Sganarel. Det skal ikke alleene hevnes paa Jer, men paa Jer hele Familie; thi I skal inden 24 Timer døe den skiendeligste Død, ikke af Menneske-Pest, men af Qvæg-Pest ligesom Bester.

Oldfux trækker Kiolen af ham. Ha, ha, nu kiender jeg Manden. Det er Sganarel. Du blev tilig nok Doctor til din Ulykke. Er du ikke Sganarel?

Sganarel. Jo, nu er jeg Sganarel, men da jeg bar den lange Kiol, var jeg Doctor.

Oldfux. Jeg skal strax lære Dig, hvad det er at fare med Løgn.

Sganarel. Jeg løy, min Troe, ikke; thi der er mange, hvis Doctorskab henger alleene i Kiolen.

Oldfux. Hør, Sganarel! du er den første af Fiendens Partie, som er falden i vore Hænder, derfor maa du døe, for at jage Skrek i de andre.

Sganarel paa Knæe. Aa, Hr. Captein, spar mit Liv.

Oldfux. Ney, du maa døe.

Sganarel. Aa, Hr. Major!

Oldfux. Fort, fort, ingen Snak!

Sganarel. Aa, Hr. Oberst-Lieutenant!

Oldfux. Ingen Snak, du skal døe!

Sganarel. Aa, Hr. Bregadeer!

Oldfux. Ræk kun Halsen frem, det skal snart være giort.

Sganarel. Aa, Hr. General! Oldfux trækker Kaarden.

Sganarel. Aa, Hr. Chur-Förste!

Oldfux. Vil du da bekiende alt det, du veed, *og tilstaae, at du est en Cujon?*

Sganarel. Aa ja, og en Carnali til. Oldfux tar Knebelbarterne af og sætter Hatten paa.

Sganarel. Hvad Fanden er dette? Monsr. Oldfux! det er jo Jer?

Oldfux. Ja, hvad andet, Hr. Doctor i det 3die? Du forretter ikke ilde, hvad som dig blir betroet.

Sganarel. Gid I faae en Ulykke ved Jer Harcelering. Jeg skal, min Troe, sige det til Polidor.

Oldfux. Og jeg skal ogsaa give ham en udførlig Beretning, hvordan du har skikket dig i din Ambassade.

Sganarel. Dog jeg vil ikke klage, dersom I vil tie.

Oldfux. Ney, jeg skal ikke røbe dig. Men forret dit Ærende bedre en anden Gang!

ACTUS IV.

Scen. 1.

Philocyne ved sin Faders Grav.

Standarden reysed er, til Kriig sig alting ryster:
Paa Polidori Arm og Magt jeg mig fortrøster,
Med Fiendens Undergang min Spot han hevne vil.
Hvad for Tragoedie, hvad traurig Skue-Spil
Du, o Lucilia! os tvinger til at øve.
Du lære deraf skal, hvad det er at berøve
Din Søster det, som hun af alting havde kiær.
Jeg først begynder Kriig, men Aarsag dog ey er
Til det uskyldig Blod, som herved skal udgydes.
Alt hvad Ulykke skeer, det skal paa dig udtydes;
Thi den ey lastes, som begynder saadant Spil,
Men den alleene, som Anledning gir dertil.
Om end min Fader selv stod op igien af Døde
Og ved sin Myndighed til Fred mig vilde nøde,
Saa fra sit Forsæt dog ey Philocyne stod,
Jeg til Forligelse mig ey bevæge lod.
Hvad vil det sige, om til egen Død jeg iler?
Jeg svær ved denne Grav og hvad herunder hviler,
Ja ved Pandolfi og ved Hyacinthes Siæl,
Ved hende, som mig gav Melampe til min Deel:
At ingen Fare skal mig fra mit Forsæt rygge.
Men Himmel, hvad er det? Det er min Faders Skygge.
O et forfærdet Syn! han op af Graven gaaer,
Mit Legem blir til Iis, og Blodet stille staaer.

Philocyne sætter sig i en Lehnestoel.

Scen. 2.

Et Spøgelse. Philocyne.

Spøgelset staaer sagte op af Jorden ved en douce Musique.

Af hvilke Furier dit Hierte er omspendet,
At du Naturen har forsvoret, Sværdet vendet
Imod Lucilia, imod dit eget Blod?
Du Synd bedriver, som forsones ey ved Bod.
Dens Storhed har mig end i Graven giort uroelig,
Mig tvungen at gaae af Plutonis mørke Boelig,
For at frastrekke dig fra din Hevngierrighed,

Ved Faders Myndighed formane Dig til Fred,
Dit onde Forsæt Dig med haarde Ord bebreyde,
At mod Naturen, mod din Søster du vil feyde.
I Skrift, Historier kun eet Exempel nævn,
Hvor man har seet sliig Begiærlighed' til Hevn.
Man to Thebaner saae i fordum Dage krige,
To Brodre myrdes af hinanden; men et Rige,
Et Herredomme til den Ild bog Tønder var,
Her et umælend Dyr to Søstre væbnet har.
Lad eder Helved ey og Furiæ forlede
Til at fremture i sliig unaturlig Vrede;
Offr den Helene op, som opvakt haver Kriig,
Stik udi Skeden Sværd, og lev eendrægtelig.

Hvorpaa Spøgelset synker ned i Jorden igien ved samme Musique.

Scen. 3.

Philocyne,

efter at Musiqven har Ende, reyser sig op af Stolen.

Hevngierrighed imod min Søster er forsvunden,
Jeg af min Faders Ord og Straf er overvunden,
Jeg føel Forandring i mit Blod, min hele Krop,
Og min Samvittighed mig nagger, tærer op.
Jeg idel Ruelse i Siæl og Hierte finder,
De salte Taare mig af Øyne strømviis rinder;
Jeg merker, at jeg har ey været ved mit Sind,
Og at Hevngierrighed har giort mig gandske blind.
Min Faders Geyst har mig fra blodig Forsæt strekket
Og til Lucilia Medlidenhed opvækket;
Mit Hierte, der var før som Marmor, Flintesteen,
Bevæges, boyes nu som nye udspiret Green.
Jeg vil ey mere med min kiære Søster krige,
Men lade Byttet og med hende mig forlige;
Jeg snyse nu af Hevn, nu sukker efter Fred,
Min Vrede er omvendt til lutter Kiærlighed.

Hun sætter sig i Stolen igien og ligesom falder i Afmægtighed.

Scen. 4.

Lucilia *med Melampe paa Armen.* **Philocyne.**

Lucilia.
Jeg Byttet fik igien, som mig med Ret tilhørte;
Saa angenem en Skienk en Elsker aldrig førte
Til sin tilkommend Brud som den, Leander gav:
Den gav mig Liv igien, og reddede fra Grav.
Hvor uformodentlig mig Lykken dog har føyet!
Lev med Melampe nu, Lucilia! fornøyet,
Frygt ey for Polidor, for Trubsler og for Kriig;
Naar vises Sværd mod Sværd, man nok betænker sig.
Lad stolte Polidor kun med sin Manddom prale,
Leanders Styrke ham nok tvinger at omsale,
Leander lær ham nok at legge Vaaben ned,
At tage Svøstet ind, tilbede sig en Fred.
De tænker, man maaskee forsagt af Trubsler bliver
Og for at undgaa Kriig Melampe overgiver;
Ney, ney, Lucilia afskrekkes ey saa let,
Hun har en ædel Siæl, og Hiertet sidder ret.
Thi før skal Sværdet Folk, som Avner Vind, udrydde
Ja før skal Helte-Blod som Strøm og Elve flyde.
For Faders Sværd skal Søn i Graven stikke hen
For man Melampe skal aftvinge mig igien.
Men Tiden minder, at jeg maa mig hiem begive.

Philocyne *springer op.*
Bie lidt, Proserpina! jeg skal dig sønderrive
Med disse Hænder og dig dæmpe skal dit Mod;
Min brændend' Siæles Tørst maa slukkes med
dit Blod.
Tøv lidt: Men Himmel! hun mig undgik uoaf
Hænder.
Jeg al min Tanke nu til Kriig og Hevn henvender,
Min Faders Tale giør ey mindste Virkning meer,
Al sliig Formaning nu kun Snak og Fabel er.
Mod al Bebreydelse og Straf jeg stopper Ore;
Skiønt Himlen raaber Fred, saa dog jeg Kriig
vil føre,
Min Fader anden Gang af Graven op maa staae
Og mig end haardere min Synd bebreyde maa,
Naturen maa mig min Misgierning forekaste.
Den hele Verden maa mig hade, sky og laste,
Samvittigheden maa til Døde plage mig:
Alt dog forgiæves er at skrekke mig fra Kriig.
Jeg til min Skiendsel selv min Støtte vil berede,
Jeg unaturlig vil og vanskabt gierne hede,
Man som et Monstrum maa mig vise i et Land
Naar min Hevngierrighed fornøyes, stilles kand.
Nu gaaer jeg hen og mig til Mord og Rov bereder
Og med bevæbned Haand min Fiende opleder;
Nu gaaer jeg hen, min Slegt at rykke op med Rod,
Og for at dyppe Sværd udi min Søsters Blod,
For Ven mod Ven til Had og Avind at opvække,
Med døde Kroppe Mark og Enge at bedekke,
at træde under Fod Naturens Ret og Lov,
Ved Blod, ved Knald og Fald, ved Mord, ved
Brand, ved Rov.

Scen. 5.

Sganarel *som en Bonde.*

Den første Gang gik det galt til, men nu haaber jeg, at det skal gaa bedre; thi jeg kom ikke ihu, at en Doctor burte forstaae Latin, og at jeg let kunde robes, naar nogen examinerede mig. Det var ellers et forbandet Puds, den Oldfux spillede mig; naar vi engang faaer Fred, skal jeg nok betale ham igien. Men der kommer heel beleyligt en af Luciliæ Piger; jeg vil fritte hende om Sagerne.

Scen. 6.

Luciliæ Pige. Sganarel.

Pigen. Aa, hvad Ulykke staaer ikke vort Huus nu fore! Vore Efterkommere skal ikke kunde troe, at saadant kand være skeet, nemlig at et umælende Creatur, en Skiøde-Hund, har ophidset to kiødelige Søstre mod hinanden. Jeg tænkte i Forstningen, at det skulde endes alleene med Trudsler; men jeg merker, at Polidorus og Leander er derover kommen i Ord sammen og har truet hinanden paa Livet, saa at det ikke vil løbe af uden Blod. Aa, man maa vel sige, at intet Had er saa stor som Broder- og Søster-Had. Men der seer jeg en Bonde. God Dag, min ærlig Mand! Hvor har du hjemme?

Sganarel. Jeg er hiemme fra.

Pigen. Det er ikke saa ilde svart. Men hvor er dit Hjem?

Sganarel. Hvor har I hiemme, lille Fæstemøe?

Pigen. Jeg tiener for Pige i en fornemme Jomfrues Huus, som hedder Lucilia.

Sganarel. Hedder Huset Lucilia?

Pigen. Ney, Jomfruen hedder Lucilia. Men hvor tiener du?

Sganarel. Jeg tiener ingensteds for Pige.

Pigen *sagte.* Denne Bonde er et lystig Hoved. *Høyt.* Jeg kand nok høre, at du er stiemte-fuld. Hvor gammel est du?

Sganarel. Hvor gammel er I?

Pigen. Jeg er sytten Aar gammel,

Sganarel. Sytten Aar gammel, og I er endnu Pige? Hvor kand det være muligt? Saa gamle Piger har vi ikke i vor Egn.

Pigen. Ikke det? Her har vi, min Troe, Piger paa 40 Aar.

Sganarel. Da har de stakkels Piger slet Lykke hos jer.

Pigen. Ja, Landsmand, de har slet Lykke baade herudi og i alt andet.

Sganarel. Hvad kand saadan en Pige, som I er, faae til Løn om Aaret?

Pigen. Otte Rigsdaler.

Sganarel. Saa meget kand en Pige fortiene paa en Nats Tiid hos os.

Pigen. Det maa være et Canaans Land, som du boer udi.

Sganarel. Hvad hedder den Jomfrue, som I tiener hos?

Pigen. Hun hedder Lucilia, og er forlovet med en ung Herremand ved Navn Leander.

Sganarel. Hvor længe har de varet forlovet sammen?

Pigen. Udi fire Aar.

Sganarel. Det var en forbandet lang Forlovelse. Hvor mange Børn har hun faaet imidlertiid?

Pigen. Fy, din Tølpel, min Jomfrue er en ærlig Jomfrue. Jomfruer hos os faaer ikke Børn, forend de bliver gifte.

Sganarel. Det veed jeg nok, men jeg meente forlovede Jomfruer; thi hos os, hvor Forlovelser er ikke nær saa lange, faaer man gierne eet Barn i det ringeste før Bryllupet.

Pigen. Ja, der er vel dem hos os, som det gaaer ligeledes til med; men ikke fornemme Jomfruer.

Sganarel. Er Jer Jomfrue da en fornemme Jomfrue?

Pigen. Ja vist, hun er en af de mægtigste Huse i Italien.

Sganarel. Hvor mange Piger er der i Jer Huus?

Pigen. Vi ere 6.

Sganarel. Faaer de alle lige stor Løn?

Pigen. Ney, somme faaer 8 Rigsdaler og somme 12.

Sganarel. Hvor mange Gange spiser I om Dagen?

Pigen. Tre Gange. Du gior mig saa mange unyttige Spørgsmaal; jeg har saa meget andet i Hovedet.

Sganarel. Aa, lille Pige, bie et Øyeblik! *jeg har saa* stor Lyst at vide, hvorledes det gaaer til i fornemme Huse. Hvor mange Retter Mad faaer din Jomfrue hver Maaltid?

Pigen. Sex Retter.

Sganarel. Hillemænd, saa maa hun ha en Mave saa stor som en Koe-Mave.

Pigen. Ney saamænd, hun æder kun lidt af hver Ret.

Sganarel. Ja, det maa være. Men paa hvad Tiid holder I Chor om Aftenen?

Pigen. Det er ikke meer brugeligt i fornemme Huse.

Sganarel. Hvor meget Garn kand vel Jer Jomfrue spinde om Ugen?

Pigen. Fy, fy, du skal nok see, at saadanne Jomfruer syer og spinder.

Sganarel. Er Jer Jomfrue smuk?

Pigen. Javist, hun er som en Lillie.

Sganarel. Ey, nu begriber jeg, hvorfor hun ikke arbeyder.

Pigen. Du er ikke taabelig for en Bonde; havde jeg Stunder, saa gad jeg nok talt meer med dig.

Sganarel. Aa, lille Pige, nok et Par Spørsmaal: Er Jer Jomfrue bemidlet?

Pigen. Ja vist, hun har store Midler.

Sganarel. Har hendes Kiæreste ogsaa noget til Beste?

Pigen. Aa, ja vist!

Sganarel. Hvorfor gaaer de da saalænge og seer paa hinanden?

Pigen. Nu har jeg svart til dine to Spørsmaal. Far vel!

Sganarel. Hillemænd, hvor skiønt løb ikke det af for mig! Hun aabenbarede mig adskillige Ting om Fiendens Tilstand. Ha, ha, ha! jeg kand ikke bare mig for Latter, naar jeg eftertænker, hvor forbistret artig jeg bar mig ad, og hvor net jeg agerede en Bonde. Naar alting løber vel af, saa er det en stor Tiidsfordriv at være en Spion. Jeg haaber, at jeg ikke skal blive robet i denne Dragt. Kunde jeg ikkun nu ihukomme alt, hvad jeg udforskede. Lad mig see: Pigen var 17 Aar gammel, faaer 8 Rigsdaler til Løn; der er 5 andre Piger i Huset; de har Piger paa 40 Aar; Lucilia faaer 6 Retter Mad til hver Maaltiid, æder kun lidt af hver Ret, holder ingen Lovsang om Aftenen, er bemidlet; han har ogsaa dygtige Midler. Det er en mægtig Hob, jeg fik at vide paa eengang. Men der kommer en anden, ham maa jeg fritte om andre Sager.

Scen. 7.

En Fisker. Sganarel.

Fiskeren. Aa, Herre Gud, hvor got har dog den i Verden, som har sit paa det Tørre! Ingen Stand er saa slet som en fattig Fiskers. Men der seer jeg en feed, spækket Bonde staaende; det Slags Folk har bedre Dage end vi.

Sganarel. God Dag, Monsr. Neptunus! Har der vanket brav Fisk i Dag?

Fiskeren. Ney, det er kun slet bestilt med Fiskeriet, desvær, mod det var i gamle Dage.

Sganarel. Det er selsomt med jer, I Fiskere! I klager over, at Havet tømmes, og Fiskene tar

af: hvorfor lar I dem ikke være i Roe? Skulde vi Bonder giøre saa ved Skovene, saa skulde de snart faa Ende; men naar vi hugger eet Træ, saa planter vi et andet i Steden. Hvorfor giør I ikke lige saadan med Havet og planter andre Fisk i Steden for dem, I tar bort?

Fiskeren. Jeg merker, at du er en god Soemand til Lands.

Sganarel. Det er, min Troe, sandt, jeg siger; thi det var bedre, at I giorde Fisk, som Folk kunde æde, end Havfruer, som er til ingen Ting nyttig.

Fiskeren. Giør vi Hav-Fruer?

Sganarel. Saa har jeg hort, at naar en Fisker ligger hos sin Fiskerinde paa Soen, saa føder hun en Havfrue.

Fiskeren. Det er kun Eventyr, Landsmand.

Sganarel. Jeg har i det ringeste hort det fortælle for sandt, Vandsmand! Men er der da ingen Havfruer til?

Fiskeren. Jo, der er nok til.

Sganarel. Hvad Maal taler de?

Fiskeren. De taler alle Slags Maal, ligesom vaa Landet.

Sganarel. Mon der er ogsaa Sprogmester blandt dem?

Fiskeren. Jeg har ikke saa stor Kiendskab med dem, at jeg kan give nogen Underretning derom.

Sganarel. Men hvoraf kommer det, at man seer blaae Lys sommetider brænde paa Vandet?

Fiskeren. Naar nogen fornemme Fisk, som en Hval eller stor Lax, doer, saa blir der holdet Vaage-Stue over dem, og da brændes slige Lys; men de andre Fiske, som ey er i Rangen, doer uden Ceremonie som Sviin eller Bonder.

Sganarel. Saa maa der paa den Maade være Regiering i Havet, og Vand-Konger lige saavel som Land-Konger paa Jorden.

Fiskeren. Ja vist, Hvalfiskene ere som Konger.

Sganarel. Disse Soe-Fugle, som man seer i saadan Mængde, bilder jeg mig ind at være Rifogder.

Fiskeren. Hvi saa?

Sganarel. Jo, efterdi de æder de smaa Fiske op.

Fiskeren. Ha, ha, ha!

Sganarel. Men hvoraf kommer det, at man siger, at en er saa stum som en Fisk? Kand da Fiskene ikke tale?

Fiskeren. Ney, de er derudi de aller ulyksaligste Dyr.

Sganarel. Hvi saa? Det var at onske, at I Fiskere ikke heller kunde tale; thi I taler ikke gierne, uden I lyver, saa at en Fisker-Tidende og en Logn er det selv samme.

Fiskeren. Du er ikke saa taabelig, som du stiller dig an. Men vidste jeg, at du fixerede mig, vilde jeg strax gaae min Vey.

Sganarel. Ney, det er aldrig min Maade. *Fiskeren vil gaae.* Ey, bie lidt, jeg vil sporge dig om noget. Vi skal siden drikke en Kande Øl sammen. Hvem tiener du hos?

Fiskeren. Jeg er en af Leanders Fiskere.

Sganarel. Hvor mange Fiskere har han?

Fiskeren. Tolv foruden mig.

Sganarel. Har hver Fisker sin Baad?

Fiskeren. Somme Fiskere har 2 Baade.

Sganarel. Hillemænd, det er en Fandens Hob Baader. Men er I alle gifte?

Fiskeren. Ja, vi har alle Koner og mange Børn.

Sganarel. Hvad Slags Fisk falder mest ved disse Kyster?

Fiskeren. Cabeljou og Flynder.

Sganarel. Er alle jere Baade i god Stand?

Fiskeren. Ney, den halve Deel af dem er raadne.

Sganarel. Se, der har Du noget til en Kande Øl. Jeg har ikke Stunder at drikke med dig; thi jeg skal hjem til min Gaard. *Fiskeren gaaer.* Hillemænd, nu har jeg udspioneret Fiendens Tilstand baade til Lands og Vands. Gode Kundskaber er det Fornemste, man maa legge sig efter udi Kriigstider. Det sidste kostede mig 6 Skilling; men det vil intet sige. Penge kand aldrig blive bedre anvendt; thi saadan Kundskab kand profitere os hundre Gange mere, end de Penge var værde. Lad nu see, om jeg kand komme det sidste ogsaa ihu. Leander har 12 Fiskere, hver Fisker har 2 Baade, som er 24; naar jeg nu legger Fiskerne og Baadene sammen, saa blir Summa Summarum 36 Personer in alles foruden Koner og Børn. Cabeljou og Flynder er de fornemste Fiske, de faaer. Den halve Deel af Baadene er raadne. Den sidste Kundskab er alleene Pengene værd. Alting bestaaer i en Øvelse; nu skulde jeg kunde fixere, om det var Fanden selv. Men jeg maa hjem og bringe Underretning om det, jeg har udspioneret.

Scen. 8.

Dorothea. Sganarel.

Dorothea. Ach, ulyksalig var den Tiid, paa hvilken Melampe blev fød. Den Dag vil skrives med sorte Bogstaver; thi jeg seer saadan Ulykke for Øyen, som ikke er at beskrive. Man horer ikke Tale uden om Mord, Brand og Rov. Na, gid deres Broder Pandolfus, som er paa Veyen, i Tide kunde komme hiem, forend Tragoedien gaaer an; han kunde maaskee ved sin Magt og Myndighed tvinge dem til Fred. Hvis han blir een Dag længer borte, saa er vi allesammen om en Hals.

Sganarel. Giv Dig tilfreds, Dorothea! Vor Sag skal faae en god Udgang; thi jeg har faaet en Hob at vide om Fiendens Tilstand baade til Lands og Vands.

Dorothea. Har du det, Sganarel?

Sganarel. Du maa kalde mig Hr. Kriigs-Raad eller Hr. Kundskabs-Raad herefter. Jeg har fortient saadan Titel; thi jeg har igiennemgaaet mange Fristelser og Ulykker ved denne Forretning.

Dorothea. Veed du da Fiendens Anslag imod os?

Sganarel. Ney, det veed jeg endelig ikke, men jeg veed det, som meer er.

Dorothea. Naar du ikke veed Fiendens Anslag, saa veed du slet intet.

Sganarel. Det maa jeg forstaae. Det har kostet mig baade Hoedbryd og Penge.

Dorothea. Lad mig da høre, hvad det er.

Sganarel. Ikke om du vilde give mig al Verdens Guld. Jeg gir ingen Rapport til, end til Polidorus selv.

Dorothea. Er Leanders Hær meget stærk?

Sganarel. Det veed jeg ikke; men . . .

Dorothea. Hvad veed du da? Deri skal jo den hele Kundskab bestaae. Er de da snart færdig med deres Ubrystning?

Sganarel. Det skal jeg ikke heller kunde sige; men jeg veed i det Øvrige alting baade til Lands og Vands.

Dorothea. Mig synes, at alt det Øvrige kand beløbe sig til slet intet.

Sganarel. Ney hør, hun vil, min Troe, ogsaa raisonnere i Kriigs-Sager.

Dorothea. Han gior sig saamænd allerede en Mine, som han var en Minister. Jeg veed, du kan jo sagte sige mig noget.

Sganarel. Ikke om Cabeljouen og Flynderne engang.

Dorothea. Hvad er det for Snak?

Sganarel. Ikke om den 40 Aars Jomfruedom engang.

Dorothea. Ney hør engang, hvor forblommet han taler. Det er sært med disse Dosmere, at naar dem noget blir betroed, saa bilder de sig ind, at al Verdens Viisdom ligger skiult derunder, og gior store Hemmeligheder af Bagateller, ligesom en vis Raads-Herre, der ærgrede sig snart ihiel, eftersom han udi Søvne havde sagt sin Kone, at Borgemesteren havde spildt Blek paa sin Klud paa Raadhuset. Saaledes gaaer det og med denne; thi jeg troer, han for lod sig henge end sagde, i hvad Klæde-Dragt han havde seet en af Fiendens Folk. Det var at ønske, at en vilde tage sig for at skrive en Comoedie over Folk af deslige Characteer, over saadan urimelig Politique og affecteret Taushed. Men der kommer en med et hvidt Baand paa Hatten. Lad os løbe.

Scen. 9.

En bevæbned Person. Sganarel. Dorothea.

Den Bevæbnede. Staaer, eller det koster jer Liv!

Sganarel. Aa . . . Hr. Captein! spar mit Liv, jeg er ikke Sganarel!

Den Bevæbnede. Ha, ha, er du Sganarel, Polidori troe Tiener? Det er et skiønt Bytte.

Sganarel. Aa, langt fra, Herre, at jeg er Sganarel! Jeg er Sganarels største Fiende, og jeg holder ham for en Carnali.

Den Bevæbnede. Du røber dig selv.

Sganarel. Aa, havde jeg Sganerel her, jeg skulde knuse ham.

Den Bevæbnede. Hvo est du da?

Sganarel. Jeg er ingen.

Den Bevæbnede. Est du ingen? Bekiend hvo du est, du skal ellers strax døe for mine Hænder!

Sganarel. Aa, jeg er, min Troe, ingen Spion, naadige Herre!

Den Bevæbnede. Est du en Spion? Jeg troer det ogsaa.

Sganarel. Aa ney, Herre! jeg gaaer kun i denne forvendte Dragt alleene for den Aarsag, at ingen skulde kiende mig og tage mig for en Spion.

Den Bevæbnede. Ha, ha, nu har jeg nok. Det er en Spion. Hvem tilhører ellers det Fruentimmer?

Sganarel. Det er min Hustrue, Herre!

Dorothea. Aa, troe ham ikke, Herre! Jeg er Jomfrue.

Den Bevæbnede. Fort hen til Leyren! Der kand vi best examinere, om I er Jomfrue.

Dorothea. Ach, Ridder! jeg sværer, at jeg er Jomfrue.

Den Bevæbnede. Den Sag skal vi strax finde Rede udi, naar I kommer i Leyren. *Han trækker dem ud. De skriger.*

Scen. 10.

Pedro, Pandolfi Tiener. De andre.

Pedro trækker sin Kaarde og gaaer løs paa den anden, som flyer og lar Byttet fare.

Sganarel og Dorothea *paa Knæe.* Aa, ædle Ridder, I har ved Eders Tapperhed reddet vort Liv og taget os af Fiendens Hænder.

Pedro. I farer vild, kiære Venner, jeg er ikke Ridder; men jeg tiener hos den stolteste Ridder i Verden, jeg meener den store Pandolfus, hvis Navn udi nogle Aar har været en Skrek for Morer og Saracener. Han er nu kommen til sit Fæderneland igien, kroned med Laurbær-Krantze, forenede med sig prægtig og kostbar Bytte, blandt andet et med Diamanter besat Sværd, som han med egen Haand tog fra den Moriske Konge Mahomed Muleaz udi det store Slag for Ceuta. Men, Kiære, hvi bliver I saa altererede af denne min Tale? Er det af Misundelse? Fortryder I paa, at min Herre har forhvervet sin Familie saadan Ære?

Dorothea. Aa, jeg er gandske fra mig selv og kand ikke tale et Ord.

Pedro. Er det da af Avind?

Dorothea. Ney, det er af Glæde; thi aldrig kunde Pandolfus komme hiem paa beleyligere Tiid end nu, da hans Søstre er udi aabenbare Kriig mod hinanden.

Pedro. Men hvad er Aarsag til saadan Kriig? Er det, fordi den ene vil herske over den anden i den store Pandolfiske Familie? Eller er det, fordi den ene er misundelig over den andens Skiønhed? Eller er det af Kiærlighed til en skiøn og kostbar Ridder, som de begge elsker?

Sganarel. Aa ney, Herre, alt saadant er kun Bagateller. Slige Ting var ikke tilstrekkelig til at sætte Spliid blandt tvende saa stærkt forenede Søstre. Ney Monsieur! det er noget, som er meer vigtigt; de trætter om den skionne Melampe.

Dorothea. Ja, Herre, Melampe er Tvistens Æble alleene.

Pedro. Jeg har jo da giettet ret, at de trættede om en høyadelig Ridder. Men af hvilken Famile er samme Ridder Melampus?

Sganarel. Om hans Fader var en Finke

Ridder eller ey, det skal jeg ikke sige; men hans Moder gik paa 4 Been og hede Diana, og ligesaa gaaer ogsaa denne Melampe.

Pedro. Hvis jeg vidste, at du spottede mig, skulde det koste dit Liv.

Sganarel. Min Herre, I maa gierne slaae mig ihiel, om jeg siger usandt. Trætten imellem begge Søstre reyser sig af en Skiøde-Hund.

Pedro. En Skiøde-Hund?

Sganarel. Ja en Skiøde-Hund; men I maa vide, min Herre, at den er saa skiøn, at om den kom til Auction paa et Hunde-Market, kunde den løbe op til 6, ja til 8 Skilling.

Pedro. Dette altsammen begriber jeg ikke.

Sganarel. Det kommer deraf, at Monsieur kand ikke har studeret; thi havde han læst nogle Bøger, som handler om Hunde-Kiærlighed, skulde han finde flere Exempler derpaa. Der var jo nyelig en Fransk Dame, som stikkede sig vel i mange store Ulykker; men da hun misted sin Hund, begav hun sig af Sorg i Closter. Er det ikke sandt, jeg siger, Dorothea?

Dorothea. Jeg blues ved at tale derom; men jeg kand ikke negte, at Krigen jo reyser sig af en Hund.

Pedro. Aa Himmel! nu jeg hører Navnet, kiender jeg hende igien. Er hun ikke Philocynes Kammer-Pige? Kiender I ikke mig? Jeg er Pedro.

Sganarel. Og jeg er Sganarel. De omfavner hinanden.

Dorothea. Aa, kiære Pedro! jeg anseer det som et got Omen, at I befriede os saa uformodentlig.

Sganarel. Det maa endelig være et got Omen; thi ellers havde jeg mistet mit Hoed, og du din Jomfruedom, thi saadant regner man ikke saa nøye i Felten.

Dorothea. Ney, jeg meener, denne Befrielse er som et Præludium for det, som Pandolfus ved sin Hiemkomst vil udvirke. Aa, gid han allerede var her!

Pedro. Han vil visselig komme i Dag. Men hvad var det for en Fiende, som I blev overfalden af?

Dorothea. Lad os gaae hen til et Sted, hvor vi er i Sikkerhed; der skal jeg vidtløftig fortælle alting fra Begyndelsen til Enden. De gaaer bort.

ACTUS V.

Scen. 1.

Pandolfus og **Pedro**.

Pandolfus.
Af stolte Bølger jeg har længe været tumlet,
Det vrede Hav mod mig har uden Ophør brumlet;
Alt hvad udvirke kand det haarde Element,
Paa denne Reyse har Pandolfus følt og kiendt.
Jeg efter lang Seylads mig lykkelig seer havne,
Jeg iler til min Slegt og Søstend at omfavne;
Men jeg seer Slegt mod Slegt ophidset, Ven mod Ven,
Saa at jeg ønsker, jeg paa Havet var igien.
De Søstre, jeg forlod, jeg ikke mere finder,
Men udi deres Sted to Helvedes Gudinder,
To Furier, der mod hinanden væbnet staae,
Leander, Polidor i Harnisk vrede gaae,
At lade sig af dem til Mord og Brand opægge,
Til tvende Huse med sig selv at ødelegge.
Hvad har, o Himmel! jeg da giort? Hvad raabend Synd
Mig sligt paafører og min Skiebne giør saa tynd?
For hvad Misgierning du sliig Haardhed mod mig øver?
Hvi lod du mig ey før omkomme iblandt Røver?
Hvi lod du heller mig ey Havet sluge op
Og Fiskene til Rov og Bytte gav min Krop?
Hvi lod du heller mig ey flakke med Ænea
Fra et til andet Land? Men jeg seer Dorothea,
Som Philocyne før saa meget havde kiær.
Mon jeg seer feyl? Ney vist, det jo den samme er.

Scen. 2.

Dorothea. Pandolfus. Pedro.

Dorothea.
Ach Himmelen har, o Pandolfe! mig bønhøret
Og Eder hiem igien betimeligen føret;
I Eders Hænder jeg hengive alting vil,
I eene hindre kand et syn som Skue-Spil.
I ved Jer Myndighed kand redde tvende Huse,
Kand true Stormen, den forbyde meer at bruse.
Pandolfus ene kand ved Broders Myndighed
Udslukke denne Ild og os forhverve Fred
Og tvinge begge at indstille Sværd og Glavind.

Pandolfus.
Siig, Dorothea! hvad er Aarsag til sliig Avind?
Hvad har adsplittet det forened Søster-Par?
Hvad Polidorus mod Leander ægget har?

Dorothea.
Jeg kand min Tale ey for Suk og Graad fremføre.

Pandolfus.
Holdt op at græde lidt, lad mig Aarsagen høre.

Dorothea.
Viid, o Pandolfe, at en liden Skiøde-Hund
Til saadan Tvistighed er eeneste rette Grund.
Den Philocyne fik ved Moders Testamente
Imod Luciliæ, den ældste Søsters Vente.
Et Had, skiønt hemmelig, sligt haver først forvoldt;
Lucilia en Tiid dog gode Miner holdt,
Til nu omsider hun ved List den haver rovet,
Og Philocyne fast til Døde har bedrøvet.
Da man fik vide, i hvis Hænder Byttet var,
Strax Sorgen sig til Had, til Hevn forvandlet har;
Strax i Familien blev alting slet forvirred,
Og Philocyne har sin Polidor opirret
Imod Leander. Ham igien Lucilia,
Som ikke lider, at sig Byttet tages fra,
Med smigrend Løfter har ophidset Sværd at drage
Og med bevæbned Haand at drive Magt tilbage.
En haard og blodig Kriig saa alting trues med,
Hvis den ey stilles ved Pandolfi Myndighed.

Pandolfus.
Sliig Uheld smerter mig, Aarsagen meget mere.
Et saadant Søster-Had man finder vel blant flere;
Men for saa ringe Ting, kun for en Skiode-Hund
To ædle Huse at see gandske udi Grund.

Exempel derpaa ey citeres kand af Bøger,
Hvad Umag man sig giør, hvor flittig man end søger.
Den Snak forvendet er, brug ikke med mig Spil,
Siig Sanden, eller det dig Livet koste vil.

Dorothea.
Jeg svær ved Himlen, at jeg Sandhed ey forvender.
I min Oprigtighed selv, o Pandolfe, kiender.
Jeg overgiver mig i Eders Vold og Magt,
Straf mig, hvis mindste Ord mod Sandhed jeg har sagt.

Pandolfus. Er det da sandt?

Dorothea. Ja vist, mit Liv til Pant jeg giver.

Pandolfus.
Ah! Sorg, Forbittrelse mit Hierte sønderriver.
To Søstre for en Hund at hidses op til Kriig,
Jeg tilstaaer selsomt er; men mere underlig
At see to Hel'e sig saa let at væbne lade,
For intet bryde Fred, saa let hinanden hade.
I Venskab aldrig meer foreneb nogen var,
Ey Damon, Pythias, som dette ædle Par.

Dorothea.
Man dertil Polidor har bragt med megen Møye.
Leanders Venskab stod ham længe fast for Øye;
Omsider Elskov dog hos ham tog Overhaand,
Ham sønderrive tvang det stærke Venskabs-Baand.

Pandolfus.
Du maa, Pandolfe, da til Side alting sætte,
Arbeyde ene paa at stille denne Trætte.
Jeg sværer ved mit Sværd, bestænkt med Helte-Blod,
Og ved min gyldne Hielm, som jeg ved Nili Flod
Med Seyer-Haand tog fra den stolte Morisk Kiæmpe,
At om med Gode ey, med Magt jeg sligt skal dæmpe,
At den af Parterne, som udi dette Spil
Er meest haardnakket, jeg dens Siæl opoffre vil.
Han gaaer tillige med Pedro.

Dorothea.
Ach, al vor Velfærd nu sig paa Pandolfus hviler,
Som Himlen os har sendt. See Sganarel hid iler;
Ham udi Hovedet forkeerte Øyne staaer.
Kom, Sganarel, kom hid, siig hvordan Sagen gaaer!

Scen. 3.

Sganarel. Dorothea.

Sganarel. Hey, Mossieurs! Qvarteer, Qvarteer! Er I galne? Jeg er neutral, jeg er kun Skriver ved Armeen, jeg er Commissarius, jeg er Auditeur, Gregorius Qvarte . . er-Mester.

Dorothea. Hvad er paa Færde, Sganarel?

Sganarel. Er der nogen bag efter mig, Dorothea?

Dorothea. Jeg seer jo ikke et Menneske. Jeg troer, at du er bange for din egen Skygge.

Sganarel. Hey, kommer da, I Fæhunde, saa mange som I er! jeg er Karl for jer Hat, om I var tusinde.

Dorothea. Har du været i noget Slag, Sganarel?

Sganarel. I forbandede Skabhalse! hvi kommer I ikke nu?

Dorothea. Er du forfuldt af nogen?

Sganarel. Hey, hey, Cujon, Cujonior, Cu-*jonissimus!* Kommer kun, I Hunde! jeg skal *tage Jer alle paa min Samvittighed.*

Dorothea. Jeg troer, Karlen er gal; her er jo ikke et Menneske.

Sganarel. Jeg skal vise Jer, hvad det er at binde an med mig.

Dorothea. Ey, svar mig dog, hvor har du været?

Sganarel. Jeg skal vise Jer, at Hiertet sidder paa det rette Sted.

Dorothea. Ey, hør dog, naar Folk taler til dig.

Sganarel. Er det dig, Dorothea? Du har got, som kan sidde hiemme bag Kakkelovnen.

Dorothea. Jeg seer, Gud skee Lov, at du ingen Skade har faaet.

Sganarel. Da er det Under; thi mig syntes, at jeg fik en Bombe lige paa min Næse.

Dorothea. Da maa du ha en forbandet stærk Næse, som en Bombe ikke kand bide paa.

Sganarel. Det maa jeg forstaae.

Dorothea. Er der holdt noget Slag?

Sganarel. Et Slag, hvis Lige ikke har været hørt fra Verdens Begyndelse.

Dorothea. Hvilket Partie har da Seyren?

Sganarel. Det veed jeg ikke; thi da Slaget begyndte, defeilerede jeg, for at giøre Afbræk paa Fiendens Proviant og derved i Hast giøre Ende paa Krigen. Jeg brød ind i et Telt, hvor jeg attaqverede 4 Vestphaliske Skinker, som maatte gie sig paa Naade og Unaade; giorde to nye Kioler til Kriigs-Fanger og fik ved Capitulation et Par Flöyels Buxer, som jeg havde agtet at forære Jer til at giøre en Kaabe af.

Dorothea. Havde du ikke andet at forære mig, saa maatte du beholde det selv.

Sganarel. Men, Dorothea! da jeg skulde avancere tilbage med Byttet, kommer 20 bevæbnede Knægte i Hælene efter mig, af hvilke jeg slog 19 ihiel med Skinkerne, og den 20de fik jeg af Halsen ved det at jeg kastede ham Skinkerne tillige med Klæerne lige i Næsen.

Dorothea. Men er det vist, at de er i Slag sammen?

Sganarel. Vil I ikke troe mig, saa kand I selv gaae derhen. Slaget er begyndt for en halv Time siden. Jeg kunde nok have oppebiet Enden; men jeg er gandske ikke kuriøsk, jeg faaer det nok at vide af andre. Jeg har giort alt, hvad jeg kunde; thi havde ikke disse Kakkere kommen efter mig, saa havde jeg afskaaret Fiendens hele Proviant.

Dorothea. Aa, Sganarel, det er en ulykkelig Tidende, du fører. Havde man biet med Slaget en Time længer, havde vi været frelste; thi Pandolfus er kommen tilbage.

Sganarel. Pandolfus er kommen tilbage?

Dorothea. Ja, jeg har selv talt med ham og fortalt ham den hele Historie. Han er den Eeneste, som ved sin Myndighed kand tvinge dem til Forliig og afvende al videre Ulykke.

Sganarel. Det er sandt, Dorothea; det var en stor Ulykke, at han ikke kom lidt tilforn.

Dorothea. Jeg fandt ham, da han var nys kommen. Han var meget fortørnet, saasom han havde hørt af Folk, som mødte ham paa Veyen, den Kriig, som var opvakt mellem sine Søstre; men blev ligesom rasende, da han hørte Aarsagen dertil. Han svor, at han, inden Soel gik ned,

skulde giøre Ende derpaa eller sætte sit Liv til.
De gaaer.

Scen. 4.

En Cavallier i Krigs-Habit.

Man aldrig nogen Tiid saae Striidsmænd mere modig,
Ey meer haardnakket var et Slag, ey mere blodig;
En Fiend' uforsagt ey meer mod Fiend' gik,
Enhver sit Baane-Saar i Bryst og Hierte fik.
Hver paa det Sted, han stod, man næsegruus saae falde,
Sin Eftermand til Hevn og til Exempel falde;
Een fægted med een Arm, en anden sad paa Knæ;
Til yderst Aandebræt sin Fiende truede.
Leander, Polidor man stride saae som Løver,
Som Tigre, Biørne, dem man Ungerne berøver.
Ulyssis Listighed, Achillis, Hectors Mod
Enhver af disse to tilkiende give lod;
Thi nu man dennem saae Kriigshæren at omride,
Opmuntrende enhver, nu for i Spidsen stride.
Hver nu Anfører var, og nu igien Soldat,
Nu brugte Hiernen, nu igien tog Sværdet fat.
Hvo undrer, naar man seer saaledes Kiæmper stride,
At Seyeren ey meer til een end anden Side
Kand hælde, vende sig? at ingen vinde maa,
Naar Høvding og Soldat som Muur og Klippe staae?
Da Striidsmænds Arme fast af Mord udmatted vare,
Leander raabte: Vi, for mere Blod at spare,
Afgiøre Sagen vil alleene ved Duel.
Den ædle Polidor ham svarede: Ja vel.
Strax Tiid og Sted blev til en Eene-Kamp udnævnet,
Leander Polidor til denne Plads har stevnet,
Hvor til det yderste de begge fægte vil
Og ende ved eens Død sliig blodig Sorge-Spil.
Hvis Retten er, deri skal Sværdet være Dommer.
Men der jeg bliver vaer, at Polidorus kommer,
Han til at møde sidst er alt for Ære-kiær;
Han Mine har, som han om Seyr forsikkred er.

Scen. 5.

Polidor. Cavallieren. Leander. En anden Cavallier.

Polidor.
Her er det Sted, hvor vi skal om Melampe spille,
Hvor Sværdet mellem os vor Trætte skal adskille;
Men jeg min Avindsmand end ey at møde seer.
Leander træder frem fra den anden Side.
Her er din Bane-Mand. Bekymre dig ey meer!
Polidor.
Hvo andens Bane-Mand, Leander, her skal være,
Det Sværdet vise vil, det skal Udgangen lære!
Din Overmod dig har forstokket og giort blind,
Trods ey saa meget, tag i Tide Softet ind.
Fortryd din Daarlighed, Leander, fald til Føye,
Tilbage Byttet giv, saa lader jeg mig nøye!
Saa alt, hvad skeet er, jeg ey meer vil tænke paa,
Saa gamle Venskab vi igien fornye maa.
Leander.
For Vand til Ild, for Bierg til Søe forvandlet bliver,
Før jeg, o Polidor, Melampe overgiver;
Leander aldrig sig af Trudsler skrekke lod,
Han aldrig viget har i Slag og Kamp en Fod.
Et ædelt Hierte sig af Ord ey lader spøge,
Til Fred og Venskab du mig aldrig skal bevæge,
Jeg aldrig stikker Sværd i Skeden, aldrig gaaer
Af dette Sted, før du fra saadan Paastand staaer.
Polidor.
Du af Haardnakkenhed ey selv kand see den Fare,
Som du dig styrter i. Dit Liv jeg vilde spare,
Som nest min egen Siæl af alting før var kiær;
Men til din Undergang du selv mig tvinger her,
Saa hele Verden skal mig herudi frikiende,
At uden Aarsag jeg mit Sværd har villet vende
Mod min Velgiører, ja at jeg min beste Ven
Ey uden Nød og Tvang i Graven stikker hen.
Herpaa trækker de ud. Trompeterne blæser, og de gaaer løs paa hinanden. Naar de har fægtet noget, kommer Dorothea ind med udslagen Haar og raaber.

Scen. 6.

Dorothea. De andre.

Dorothea.
Ach, holder inde lidt; jeg har et Ord at sige.
Polidor.
See hvilken Dristighed! Bort, uforskammet Pige!
Med mindre af mit Sværd du først opoffres vil.
Dorothea.
Det, som har opvakt Striid, er ikke mere til.
I begge Fruers Navn jeg byder at ophøre.
Leander.
Det Navn alleene kand en stakket Stilstand giøre.
Dorothea.
Til Blods Udgydelse er ingen Aarsag meer,
Stik Sværd i Skeden ind: Melampe myrdet er.
Leander.
Melampe myrdet?
Polidor. Hvad? Melampe meer ey lever.
O Himmel! hvis saa er...
Leander. Mit hele Legem bæver.
Ach, hvilken Tidende!
Polidor. O, hvilket Tordenslag!
Leander.
Melampe myrdet!
Polidor. O, en ulyksalig Dag!
Leander.
Hvo haver bristet sig et saadan Mord at giøre?
Dorothea.
Et selsomt Eventyr I her skal faae at høre:
Pandolfus kommen er nys uformodentlig.
Da ham Aarsagen blev fortalt til denne Kriig,
Han begge Søstre først forsøgte at forlige,
Men da af Ord de ey sig vilde lade sige,
I Vrede strax begav sig til Lucilia,
Som myndig Broder tog Melampe hende fra
(Jeg kand ey tale meer, saa Sorgen Hiertet trykker)
Og med sit hvasse Sværd i tvende lige Stykker
Melampe delede. O et uhørlig Mord!
Jeg kand af Rædsel ey fast tale meer et Ord.
Naar jeg der tænker paa, jeg Øyen strax maa væde;
Gir mig, o Riddere, et Øyeblik at græde,
Den sidste Pligt jeg mod Melampe vise maa.
Nu vil jeg videre med min Histori gaae.
Han for Lucilia den ene Part fremlagde:
Vanskabte Søster! see det er din Deel, han sagde.

Til Philocyne jeg vil skikke anden Deel,
Thi begge ikke kand Melampe nyde heel.
Den Hierte har som Staal, hvis Øyen ikke rinder,
Natur som Tiger, der sig ey bevæget finder
Af saadan Hendelse, af sliig uhørligt Mord.
Lucilia af Skrek ey talede et Ord,
Men som et afhugt Træ paa Marmor-Gulv nedfalder,
Og med en hikkend Rost mig til sig sagte kalder:
Flyv, Dorothea! som en Piil, hun sagde, hen,
Siig Polidor, at nu Leander blir hans Ven.
Byd dem, ey Avind-Skiold meer mod hinanden føre,
I Skeden stikke Sværd, en evig Fred at giøre.
Siig, mod Pandolfus de foreenes begge maa;
Fortæl den Gierning, som du ham bedrive saae:
Hvad Tyrannie han mod Melampe haver øvet,
I tvende Stykker at med Sværd han den har kløvet;
Siig, Aarsag mellem os ey mere er til Kriig,
Men at Pandolfus den forflyttet har paa sig.

Polidor.
Sliig Hendelse en stor Forandring kan forvolde.

Leander.
Vi i det mindste maa med Striden lidt opholde,
Til mere Kundskab vi om dette Mord kand faae.

Polidor.
Jeg er tilfreds; vor Sag kand lige aaben staae.

Scen. 7.

Lucilia. De andre.

Lucilia.
I Helte! kaster Sværd, hinanden strax omfavner.
Melampe myrdet er, at stride meer ey gavner;
Fornyer det forrige og gamle Venskabs-Baand,
Bortkaster Glavind og hverandre giver Haand.

Leander.
I mig at drage Sværd, min Jomfrue, haver bydet,
For Eder, ey for mig jeg Venne-Blod har gydet.
Min Vrede grundet sig paa Eders Vrede har,
Jeg var kun ivrig, for min Jomfrue ivrig var,
Forlod min Ven, thi I mig bød ham at forlade,
Jeg hadede Polidor, thi I befoel at hade.
I Eder har af mig, min Jomfrue, kun betient
Som af et Redskab; I var Haand, jeg Instrument.
At elske Polidor I atter mig nu byder,
Strax i at elske ham min Jomfrue jeg adlyder,
Jeg stikker Sværdet ind, jeg favner om min Ven;
Saa snart I hader ham, jeg trækker Sværd igien.
Jeg ingen Villie har, jeg er ikkun Machine,
Det Hiul, som driver, er min Jomfrues Nik og Mine,
Som Siælen driver nu til Had, til Kiærlighed,
Til Hevn, til Medynk, nu til Kriig og nu til Fred.

Lucilia.
Jeg byder Eder da, Leander, Fred at giøre.

Leander.
Al Had og Fiendskab paa min Side skal ophøre.

Polidor.
Min Philocynes Nik jeg først opbie maa;
Men der jeg hende seer i Møde os at gaae.

Scen. 8.

Philocyne. De forrige Personer.

Philocyne.
Nu, Philocyne, dig al Haab er da berøved.
Ach, hvilken Siæl er til, der Skiebnen saa har prøvet?
Jeg fra min Broder Bud faaer uformodentlig
At nu ophævet er al Had og Søster-Kriig,
At han til Tegn af Fred mig min Melampe sender.
Jeg daaner fast af Fryd, jeg mig mod Byttet vender;
Men Himmel! jeg med Skrek den finder ikke heel.
Af min Melampe jeg seer kun den halve Deel.
Ach hvilken Broder har sin Søster saa begavet?
Tyrannisk Nero! hvi omkom du ey paa Havet?
O, ulykfalig Vind, som dig til Landet drev!
Hvi Fisk og Fugle du til Bytte ikke blev?
Hvi blev dit Legem ey ædt op af Krager, Ravne?
Hvi med beholden Skib du levend' skulde havne
For at bedrøve mig, for at bedrive Mord
Paa det, som jeg af alt har elsket meest paa Jord?
O, hvilken blodig Skienk! det Syn jeg aldrig glemmer,
O, hvilken Spot! jeg den i Hiertet stedse giemmer.
Til sidste Aande-Træk jeg tænke vil derpaa.
Den blodig Skienk vil mig for Øyne stedse staae.
Alt, hvad i denne Sorg dog Hiertet lidet trøster,
Er, at jeg ey skal meer bespottes af min Søster,
Og at Lucilia sin Villie ikke fik,
Ja, at min Fiende det ikke bedre gik,
At hun ey over mig skal mere triumphere;
Thi Sorgen treffer mig, men hende meget mere.
Pandolfus hende det af Hænder revet har,
Jeg ikkun taber det, som i Forhaabning var;
Hun allerede det i Eye havde inde,
Som jeg ved nyis Kriig forsøgte til at vinde.
En liden Trøst, dog Trøst tilfælles Skibbrud er,
Helst naar tillige man sin Fiend drukne seer.
Men der jeg hende seer med Hovedet at henge.
Lucilia! din Fryd ey vared for dig længe.

Lucilia.
Saa ofte skeer, naar to forliges ikke kand,
At det, som trættes om, tilfalder tredie Mand.
Sliig Mord at smerte mig jeg tilstaaer og bekiender,
Dog glæder mig, at dig ey Byttet faldt i Hænder.

Philocyne.
Den samme Trøst er og for mig, Lucilia!
At dig din Øyens-Lyst med Magt blev taged fra:
Thi end hvor meget jeg Melampe elsket haver,
Hvor meget end dens Mord mit ynksom Hierte gnaver,
Jeg heller deraf seer den ene blodig Deel,
End at udi dit Skiød den skulde ligge heel.
Hvor stor Forlisen er, jeg dog har vundet dette,
At du blev revsed for din uretfærdig Trætte,
For du foragtet har din Moders Testament
Og mod din Søster dig af Rænker har betient.
Men hvad er det for Lyd? En Traur-Musik jeg hører.
Ach, Himmel! nu igien min Faders Grav sig rører.
Jeg frygter, det, som før af Graven sig har reyst,
Opstaaer nu atter. Vist, det er den samme Geyst.

Scen. 9.

Geysten staaer op ved en sagte Musik. **De andre** henger imidlertiid med Hovederne.

Geysten.
Vanskabte Søstre! hør, hvad jeg vil eder sige:
Pandolfus giorde Ret, hvis eder han tillige
Opoffret havde med det samme blodig Sværd;
Enhver af eder var ey anden Skiebne værd.

Som efter andens Liv for ingen Ting har tragtet,
Det, som meest helligt i Naturen er, foragtet.
Han Tvistens Æble ret af Hænder eder rev,
En hellig Iver ham til saadan Gierning drev.
I Furier! jeg bør saaledes eder nævne,
I endnu pukke tør, og pønser paa at hevne
En ædel Gierning, som Pandolfus haver giort;
I saadan Broders Dyd tør end afmale sort,
Forlibte Beylere mod eders Broder ægge,
Den allerstørste Synd til andre Synder legge,
Den at udrydde, som er Husets Øyesteen
Og paa vor Stamme-Træ den eeneste blomstrend' Green.
Det synes ligesom I begge bange ere,
At eders Lige man i Skrifter skal citere;
Det synes ligesom at af Ærgierrighed
I blant Misdædere vil have første Sted.
At naar man nævner en og anden grov Misdæder,
Den ey skal kunde staae i Classe, Rang med eder.
At Messalinæ Navn skal døe og undergaae
Og en Cæsonia ey meer skal tænkes paa.
At Belides I vil af første Classe støde,
Ja Eryphila selv at gaae tilside nøde,
Og at en Tyndaris, Xantippe, Dalila
Mod Philocyne og mod en Lucilia
Ey meer maa regnes, saa at disse ingen Lige
I Ondskab have maa, men alle maa dem vige.
At udi Asien, Ægypten, Grækenland
Et Monstrum ey er fød som udi dette Land.
Omvender eder, og sligt Had af Hiertet rydder,
Gaaer, kaster eder for den ædle Broders Fødder,
Gaaer, kysser paa den Haand, som Luen slukket har,
Der dæmpet haver det, som Ildens Tønder var.
Hvis I fremturer meer og Hierterne forhærde,
Da eder denne Geyst skal Dag og Nat forfærde;
Hvor I end reyser hen, paa hvilken Sted i boe,
Jeg eder plage vil og aldrig give Roe.

Herpaa spilles igen, og Geysten synker ned.

Scen. 10.

De andre.

Lucilia.

Vor Synd og Ondskab nu jeg udi Hiertet kiender,
Fra forrig Daarlighed med Ruelse mig vender.
Forlad, o Polidor! see, jeg mig kaster ned
For Eders Fødder, mig tilbeder Miskundhed;
Ey paa det Onde tænk, som jeg har foraarsaget.
Og I Leander, som for min Skyld Sværd har draget,
Som saa ophidset har min Ubesindighed,
Med Eders beste Ven har nødt at bryde Fred ...

De vil reyse hende op.

Ney, jeg paa mine Knæe saalænge liggend bliver,
Til I min store Feyl og blodig Synd tilgiver,
Til I forsikkrer mig med Ord og dyrest Eed,
At saadant kastes skal hen udi Glemsomhed.

Polidor.

Jeg svær ved Himmelen, at aldrig jeg vil ante
Paa det, I haver giort, men rydde ud sliig Tanke.
I Jorden grave ned alt, hvad mig hendet er.
Og ey til evig Tiid at tænke derpaa meer.

Leander.

I nødig haver ey, min Jomfrue, mig at bede.
Jeg som ved mindste Nik til alle Ting er rede.

Lucilia.

Hvad vor Forlovelse nu meer opholde kand?
I blive skal i Dag min Brudgom, Ægte-Mand.

Philocyne.

Og I det samme og, o Polidor, skal hede;
Men giv mig først et Aar, Melampe at begræde.
Naar Aaret er forbi, saa strax i Ægte-Stand
Vi os begive vil; der haver I min Haand!





Uden Hoved og Hale.

COMOEDIE.

Personerne i Comoedien.

Roland.	Leonora.
Leander.	Pernille.
Ovidius.	Gunnild.
Haagen.	Marthe.
Henrich.	

Prologus.

Scen. 1.

Prologus.

For dette Stykke er fornøden en Fortale;
Thi det heelt vanskabt er, ey Hoved har, ey Hale.
Naar kun Tilskuerne fornøyer sig og leer,
Saa skiønt mod Reglerne, det dog Comoedi' er.
At den ey Titel har, er, mellem os at sige,
Ey just en Grille, men man kunde ey saa lige
Ophitte en i Hast, som efter Sindet stod;
Man derfor Titelen reent ude blive lod.
Man tænkte, bedre er, den uden Hoved løber,
End Folk skal sige, man i Tydske Forme støber;
Thi sandt at sige, man ey taaler megen Skiemt.
Nu heder det kun, at man Titelen har glemt.
At den ey Hale har, det skeer kun af en Grille,
For at forsøge, om man og kand Stykker spille
I fire Acter, og om de ulige Tal,
Som i et Apothek, her nødig være skal.
Man retter heri sig ey efter Doctor-Griller:
Nu læger man med fem og nu med fire Piller.
Hvis Stykket vel gaaer af, skiønt Acterne er Par,
I Læge-Konsten man maaskee Exempel tar.
Maaskee end en Barbeer sig meer ey skal betænke
Og lige Draaber for en Patient at skienke;
Det lidt til Sagen gir saavel som herudi,
Hver Frihed har sin Text at dele end i Ni.
Til Stykkets Forsvar jeg vil ellers intet tale.
Det blandet er med Skiemt, med Lærdom og Morale.
Meest Lærdom er; man dog i hver en Act kand lee.
Der kommer Sganarel, nu faaer I det at see.

Sganarel kommer ind med et Lys i Haanden og taler til Spectatores: Har ingen af jer, Messieurs, fundet en Act af en Comoedie? Det er en stor Ulykke, *en Act er bleven borte,* og det got Folk har alt betalt for en heel Comoedie. Ach, ach, d'rsom jeg ikke finder den Act igien . . . Gaaer om paa Theatret og lyser. Ney, den er borte. Hvad har dog ikke Fanden at bestille? Jeg har aldrig været i saadan Betryk. Nu er Tiden, at Comoedien skal spilles, og vi har ikke meer end 4re Acter. Skal vi nu give den 5te Del af Pengene tilbage, det er jo forbandet haardt at gaae paa. Vender sig til Spectatores igien grædende. Ney, Messieurs, ret Alvor; har ingen fundet en Act? Hvem der har fundet den, vil jeg give 4re Skilling i Drikke-Penge. Aa, aa, aa, jeg elendige Menneske, saadant er aldrig hendet mig tilforn. End er til al Ulykke en Hob fornemme Folk i Dag, som vi ikke kand vise saaledes bort igien. Han, som tar mod Pengene, er ogsaa gaaet bort, og jeg er ikke Mand at giøre Udleg for 2 ß., end sige for saa mange Penge. Men hillemænd, der seer jeg Vulcanus komme. Hvad mon han vil giøre her? Jeg er bange, at her ogsaa kommer nogle andre Guder ned at see paa vort Skuespil i Dag, og saa staaer vi som i Kiøge Halsjern med vore 4re Acter. Vilde endda Apollo, Minerva eller andre sprenglærde Guder blive borte, saa havde det ey meget at sige; thi Vulcanus er en god ærlig Mand, der har kun en almindelig Grovsmeds Forstand.

Scen. 1.

Vulcanus. Sganarel.

Vulcanus. Tiden er lang om Aftenen, og jeg gider ikke arbejde med Lys, hvorfor jeg er hid nedkommen at fordrive Aftenen med at see paa dette Skuespil. Jeg troer, Jupiter ogsaa med en Hob andre Guder kommer herned.

Sganarel. Tænkte jeg det ikke? Saaledes gaaer det altiid, naar Comoedien er i Confusion.

saa kommer der meest fornemme Tilskuere. Ach, Monsieur Vulcanus, eftersom han er Smed, vil han da ikke giøre mig den Tieneste for Penge og gode Ord at slaae Øyet ud paa den, der har staalet en Act bort af vores Comoedie, som skal spilles i Dag?

Vulcanus. Skal der være meer end 4re Acter i en Comoedie?

Sganarel sagte. Det er en dummen Diævel for en Gud. Jeg var tilfreds, ingen af de andre forstod sig bedre derpaa, saa blev min Sorrig slukt. Høyt. Jo, Monsieur Vulcanus, der skal efter Reglerne være 5 Acter i en Comoedie. Men hvad vil J paa Comoedie, naar J forstaaer Jer ikke bedre derpaa?

Vulcanus. Jeg kommer meest for at fordrive Aftenen, at høre paa Musiqven og see Præsentationer. Enten en Comoedie er deelt udi 10 Acter eller i een Act, det kommer mig ud paa eet, naar jeg kun har noget for Øynene.

Sganarel. Ja, hvis saa er, min kiære Monsieur Vulcanus, saa er det best, at J gaaer paa de Tydske Comoedier i Broelegger-Stræbet; thi der kand J faae at see Beleyringer, Feldtslag, Gespenster, Hexerie og et halv hundrede Aars Historie paa eengang. Vore Comoedier ere moralske og giver nette Characteres paa adskillige Lyder, saa der er ikkun lidt eller intet for Øynene.

Vulcanus. Ja, jeg vil dog blive her denne Gang for Musiqvens Skyld. Men der seer jeg en Hob andre Guder komme.

Scen. 3.

Jupiter. Apollo. Momus. Vulcanus. Sganarel.

Jupiter og Apollo kommer ned af Luften, og Momus ind af Døren.

Apollo. Jeg glæder mig over, o Jupiter, at see Comoedier her indstiftede efter andre polerede Nationers Exempel; hvorudi forestilles adskillige nette Characteres, som andre Nationer endnu ikke har rørt ved. Momus brister i Latter.

Jupiter. Det er og en Pokkers Fnising paa dig, Mome! Jngen Ting er dig til Maade. Hvad har du nu at sige paa disse Comoedier?

Momus. De ere gode nok; men . . .

Jupiter. Ja vi kiender nok din Men, du est aldrig fornøyet.

Sganarel. Jeg troer, om hans Velbaarenhed Jupiter selv giorde en Comoedie, saa skulde denne vanskabte Karl ogsaa drage den. Var det ikke af Respect for Jupiter og Apollo, saa skulde jeg give dig en paa din Momiske Snude og spende dig for Rumpen, saa at du skulde falde hovedkulds ned i Orchestret.

Jupiter. Jngen Skields-Ord, Sganarel! Men hør, Mome, hvad har du at sige paa disse Comoedier?

Momus. Comoedierne ere gode nok, dersom de ikke vare saa slette. Denne Comoedie er accurat nok; der fattes kun en heel Act. Ha, ha, ha.

Jupiter. Men er det sandt, at der er kun 4re Acter?

Sganarel. Ja, Eders Velbaarenhed! det er alt for sandt, vi savner en Act, og jeg har en af Musicanterne mistænkt derfor.

Apollo. Det vil aldeles intet sige. Comoedien kan derfor være lige god.

Momus. Det vil intet sige, at en Vogn har kun 3 Hiul. Jeg meener, at giøre en Vogn med 3 Hiul og en Comoedie med 4re Acter er lige taabeligt.

Apollo. Dersom en Vogn kunde gaae lige saa vel med 3 Hiul som med 4re, var det ikke taabeligt at giøre eller bruge saadan en; men man maatte overlade det enhvers Phantasie. Nu kand en Comoedie udi 4re Acter indeholde alt det samme som en udi 5; derfor giør dens Deling intet til Sagen; men det er kun puur Pedanterie at ville vrage et Stykke for saadant.

Sganarel. Ach, Hr. Apollo! J skal altiid have en fri Loge paa Comoedierne; thi ingen Procurator kunde forsvare min Sag bedre.

Momus. Jeg har igiennemlæset gamle og nye Comoedier; men jeg har aldrig seet nogen være deelt udi 4re Acter.

Apollo. Jeg maatte gierne spørge, hvad en Comoedie er. En Comoedie er et Speyl, som forestiller menneskelige Feyl saaledes, at den fornøyer og underviser tillige. Naar saadant er i en Comoedie, er den god, enten den er deelt udi 2 eller 3 Acter; thi det er lige saa lidt fornøden, som en Comoedie skal endelig endes med Ægteskab, hvilket endeel ogsaa holder for ganske fornøden, skiønt de ingen anden Aarsag kand give dertil, end at Moliere og andre har havt den Caprice. Mig synes, at man engang maatte blive kied af disse Elskover, disse Ægteskabe og disse Jntriguer, som slides saa meget paa og giør dog intet til de Characteres, som i Comoedier afmales. Udi de Tydske Comoedier skal enten en Bye som Troja tages ind paa een Aften, eller Skibbrud, Troldom og Gespenster forestilles. Udi de Jtalienske Skuespil skal der endelig være en Harleqvin eller Nar med Reverumpe paa Axelen eller en Raket bag ved sig. Men derfor er andre Nationer ikke forbundne til at følge deres Capricer. Ellers underkaster jeg al dette den store Jupiters Skiønsomhed, af hvis Nik det dependerer, om denne Comoedie i Dag maa spilles udi 4re Acter.

Jupiter. Vi finder, at Apollos Tale herudi er ikke anderledes, end den pleyer at være, nemlig fuld af Viisdom og Grund, og derfor tilstæder at fare fort med dette Skue-Spil, uanseet derudi fattes en Act, forbydende Momus at spotte videre dermed, med mindre han vil underkaste sig min Vrede og mine Torden-Straale, der skal afbrænde ham baade Haar og Skiæg og Knebelbarte. Jeg vil retirere mig og tage Sted paa Galleriet, endeel for at i Agt tage Folkets Forhold og Geberder der, endeel ogsaa for at foregaae andre med Ydmyghed og vænne Folk fra de fornemme Griller, at det er en Skam at gaae paa Comoedie, uden de have Sted udi de midderste Loger. De andre Guder gaaer bort undtagen Momus.

Sganarel. Nu, Monsieur Momus, hvorledes befinder han sig efter den Dom?

Momus. Jeg tør ikke sige andet, end at den er ret; men jeg kand tænke derom, hvad jeg vil.

Comoedien, seer jeg ogsaa, har ingen Titul. Hvem er Autor til denne Hovedløse Comoedie? Gaaer han frit paa Comoedie?

Sganarel. Ja, hvad andet?

Momus. Men som Stykket er uden Titel og Hoved og uden Ende, saa burte ikke Autors Legeme komme ind frit, og han skulde betale for sit Hoved og sine Fødder eller lade dem blive staaende i Gangen, til Comoedien var ude.

Sganarel. Vær kun saa god og retirere Jer ud af Comoedien, og saa kand I siden trække saa mange Kryller paa Næsen, som I vil.

Momus. Tør du vove dig til at vise en af Guderne saaledes bort?

Sganarel. Ja, det tør jeg og sætte min Hat lige ret.

Momus. Saaledes gaaer det: Sandhed er ingensteds lidt.

Sganarel. Hvad Sandhed? I har aldrig været for Sandhed. I laster kun alting, enten det er ret eller galt, enten I forstaaer eller ey. De Folk, som criticerer skarpest, ere undertiden de største Dosmere; thi Skionsomhed bestaaer ikke udi at laste alting, men udi at dømme ret og grundig roese det, som er Roes værd, og laste det, som er Last værd. Vi kand nok lide upartiske Dommere, men ikke slige avindsyge Trold, der komme alleene for at laste. Fort herud, eller jeg sætter, min Troe, Ild i Jer Skiæg. *Jager ham ud.* See mig engang til den Karl, hvordan han kand bryste sig. Han er dog kun Rumpen af Guderne. *Til Spectatores* Nu vil vi begynde strax at spille med de 4re Acter, vi har, og jeg haaber, at ingen legger os det til Last, efterdi Jupiter har autoriseret Comoedien. Hvordan den ellers er eller bliver forestillet, derom maa Apollo dømme. Ellers kand I bilde jer ind, Messieurs, at dette Præludium var en Act. Det kommer paa eet ud; vil kun Musicanterne spille os et Stykke herpaa, saa vil det lade i det ringeste, som det er den første Act. Man maa hielpe sig i Nøds-Tiid, som man kand. *Gaaer ud.*

ACTUS I.

Scen. 1.

Ovidius. Eleonora. Pernille.

Eleonora. Men, min kiære Monsieur Ovidius, er det dog ikke en Hierte-Sorg at høre en tale saaledes, som man har fæstet saadan Kiærlighed til? Jeg har altiid tænkt, at det var Ungdoms-Ubetænksomhed, som vilde forgaae med Alderen, men jeg merker, at det tar heller meer til. Naar jeg beder ham gaae i Kirken, siger han, at han vil gierne giøre det, men alleene for min Skyld. Naar jeg raader ham til Gudsfrygt, svarer han: Hiertelig gierne, naar jeg kand giøre hende nogen Tieneste dermed. Naar jeg svarer ham: I skal giøre det for at tiene Gud, ikke mig; da siger han: Jeg dyrker ikke Guder, men alleene Gudinder; I er min Gudinde, og at søye Jer, deri bestaaer min Religion. Naar jeg da spør ham: Har I slet ingen Religion? svarer han spotviis: Jeg kand ingen have; thi min Broer Roland har sluget saa meget ind deraf, at der er slet intet tilovers for mig.

Ovidius. Min hierte Jomfru! Jeg veed ikke, hvilken af mine Brødre jeg meest har Aarsag at ynke. Den ældste, nemlig Roland, omgaaes ikke uden med Hexer og Spaa-Kiellinger, der bringer ham af een Vildfarelse i en anden. I Gaar vilde han ikke gaae ud af Dørren, fordi hans Hosebaand var gaaet i Stykker, eftersom han har fundet i en Spaadoms-Bog, at saadant er et ont Omen; hvorvel jeg visede ham, at Hosebaandet var saa gammelt, at det ikke kunde holde længer. Min yngste Broer Leander derimod, som har den Lykke at være forlovet med Jomfruen, bevæges af ingen Ting, omendskiønt han saae Tegn paa Himmelen. Men det maa være Jomfruen nok, at han elsker hende; han kommer selv at svare for sin Troe.

Eleonora. Ach, hvis jeg elskede ham ikke saa meget, gik saadant mig ikke saa høyt til Hierte.

Ovidius. Hun faaer at stikke sig derudi, Jomfrue, og trøste sig dermed, at Alderen kand giøre Forandring derudi; thi jeg har kiendt adskillige Mennesker ligeledes sindet som han, men paa deres gamle Alder er falden til stor Devotion. Ligesom jeg har kiendt andre, der udi deres Ungdom har været lige saa superstitieux som min Broder Roland og dog siden ere blevne de største Hadere af Overtroe. Kunde jeg kun faae den forbandede Smede-Kone her af Naboelavet; thi saalænge hun har sin Gang udi Huset, bringes han dybere og dybere udi Overtroe.

Eleonora. Men skulde det ikke være let at faae saadan gammel Kielling af Veyen?

Ovidius. Ney, I skal selv slutte, min hierte Jomfrue, at det er ikke saa let, naar I hører Omstændighederne derom. Samme Qvinde fører med hendes Consorter et udvortes hellig Levnet, hvormed de har indtaget adskillige eenfoldige Mennesker; saa at legge Haand paa dem var ligesom at legge Haand paa Religionen selv, ja man vandt intet dermed, uden man underkastede sig Fortræd og fik Navn af ugudelig.

Eleonora. Men den Qvinde gir sig jo ud for at kunde spaae, vise igien, løse og binde Fanden og andet deslige, som i christelige Lover er forbudet.

Ovidius. Det er sandt. Men mange fornemme Folk, som hun ved sin Skinhellighed har indtaget, holder for, at det er Himelens Gaver, saasom de ikke kand troe, at en Qvinde, der idelig ligger Næsegruus i Kirken og gir en stor Deel af de Almisser, hun faaer, til andre Fattige, kand practicere noget Ulovligt. Om ingen anden hindrede mig i mit Forsæt, saa er det nok, at min ældste Broer Roland holder hende for en Prophetinde. Ach, ach, jeg er saa bange for een Ting.

Eleonora. Hvad er det?

Ovidius. Den samme Kielling har en Dotter paa 20 Aar, som ikke seer ilde ud. Den samme Pige begynder at efterabe Moerens Skinhellighed og er meget vel lidet af Roland. Jeg

er bange, Jomfrue . . . I kand selv tænke, hvad jeg vil sige.

Eleonora. Ach, Himmelen forbyde, at han skulde fatte Kiærlighed til hende.

Ovidius. Jeg vil ikke haabe, at han forfalder til saadant. Jeg har endnu ingen Aarsag at tillegge ham saadanne Tanker; thi det er kun Gisninger af mig. Troe mig, hierte Jomfrue, at jeg har større Sorg for min ældste Broer end for den yngste, som er hendes Kiæreste; thi man kand trøste sig derved, at Alder og Fortræd kand bringe ham af sin Vantroe.

Pernille. Jeg vil ikke ønske ham Ont, efterdi han er Jomfruens Kiæreste; men jeg saae gierne, at han havde saadan en Feber paa Halsen, som jeg trækkedes med forgangen Aar. Saadan Sygdom kunde nok komme ham at krybe til Korset. Jeg var ikke heller al for rigtig tilforn; men jeg svedte en Hob Vantroe ud i den Sygdom.

Eleonora. Du maa ikke ønske ham syg, Pernille!

Pernille. Troe mig, Jomfrue, at en god ærlig Sygdom er ikke at misunde slige Folk. Jeg vilde ønske, at jeg var en Doctor for samme Aarsags Skyld. Jeg skulde, min Troe, give Ordre til en god Feber eller Guulsot at indqvartere sig paa 14 Dage i hans Mave; thi visse Folk tænker aldrig paa det Tilkommende, førend de seer sig udi Dødsfare.

Ovidius. Hun har, min Troe, ikke Uret derudi. Men jeg vil kalde paa Leander, at han kommer ud til Jomfruen. Gaaer bort.

Scen. 2.

Eleonora. Pernille. Leander.

Eleonora. Men hvem synes dig meest er at ynke, enten Roland eller Leander?

Pernille. Ey, Jomfrue, hendes Kiæreste blir nok god; Vantroe forgaaer ved Alderen, men Overtroe tar meer og meer til. Men der kommer han.

Leander. Ach, allerkiæreste Leonora, er hun der? Hvorban har hun sovet i Nat, min Dukke? Men hun er altiid saa sorrigfuld. Hvad ligger hende paa Hiertet? Siig mig det, lille Leonora; Bild Jer ind, at jeg er Jer Skrifte-Far.

Pernille. Gid jeg kun var Jer Skrifte-Far; jeg skulde, min Troe, dømme Jer til at æde Mask og drikke Vand i et heelt Aar, indtil I giorde Poenitentze.

Leander. Men, Pernille, hvad har du at sige paa mit Levnet? Jeg er, min Troe, saa gudfrygtig, saa det er en Skam, og har saa stærk Troe, at jeg fuldkommelig troer, at Jomfruen negter mig ikke at kiøre i Kane med i Eftermiddag, dersom det vil klare noget op i Luften.

Eleonora. Ach, Leander, lad dog fare saadan ugudelig Snak! mit hele Legem skielver, naar jeg hører det. Seer Jer i Exempel paa mange ryggesløse Mennesker, der, som I, har foragtet alle gudelige Formaninger og derover hendøde udi Fortvivlelse. Hvert saadan Ord er som en forgiftig Piil, der saarer mit Hierte til Døden. Betænk Jer egen Velfærd. I taber jo intet derved, at I troer et tilkommende Liv.

Leander. Vil hun have en Koppe Chocolade, min Engel, eller Thee? Jeg kand ikke erindre, hvad hun helst drikker om Morgenen.

Pernille. Ach, er det mueligt? Jeg tænkte, at saadan Tale skulde have presset Taarene af hans Øyen; men det er, ligesom man slaaer Vand paa en Gaas, han svarer om Thee og Caffee. Ach, Jomfrue, spild Jere Ord ikke saa unyttig! I seer, hvor slet Virkning de har. Jeg troer, det var lettere at bringe en Varulv udi Troen end Jer, Monsieur Leander!

Leander. Hvad har du paa min Troe at sige, Pernille?

Pernille. Aldeles intet, Monsieur, thi I har jo slet ingen.

Leander. Jeg troer ligesaa meget som du og kand skee mere.

Pernille. I troer jo, at alt, hvad som siges Jer om Siælens Udødelighed, om gode og onde Aander, om det tilkommende Liv, er Digt.

Leander. Seer du vel: naar jeg troer, at det er Digt, saa troer jeg dog noget. For Exempel, naar andre Folk troer, at du har din Jomfruedom, og jeg troer, at den er fløyten for længe siden, saa troer jeg jo lige saavel som de andre, skiønt paa en anden Maade.

Eleonora. Ach, Pernille, holdt mig. Jeg er færdig at daane af Alteration over den Tale.

Leander. Ach, min allerkiæreste Jomfrue, legger hun det saa meget paa Hiertet?

Eleonora. Skulde jeg ikke legge paa Hiertet saadanne Ord af dens Mund, som jeg har forbundet mig til at leve og døe med?

Leander. Jeg forsikrer hende, at jeg ikke oftere skal tale saaledes. Giv Jer tilfreds, min Dukke! Jeg vil troe for hendes Skyld alt, hvad hun befaler mig at troe. Trin ind et Øyeblik med mig. Pernille, kom du ogsaa ind!

Pernille. Monsieur! I maa ikke vanhellige Jer Huus med slige urene Dyr som jeg, der har mist deres Jomfruedom.

Leander. Jeg merker, disse Piger kand ingen Skiemt taale.

Scen. 3.

Pernille. Roland. Haagen.

Pernille. Jeg er gal, som legger saadant paa Hiertet. Han taler bespottelig om Helgene selv, hvorban kand en stakkels Tienestepige som jeg da vente andre Complimenter? Men der seer jeg den ældste Broer komme; han er heller ikke med de Klogeste, skiønt hans Galskab er paa en anden Maade. Hans Tiener, Monsieur Roland!

Roland. God Morgen, Pernille!

Pernille. Her seer jeg en skiøn Synaal ligge, som jeg maa tage op. Fy, den er uden Hoved.

Roland. Det betyder dig intet Got, Pernille!

Pernille. Det er sandt. Monsieur! thi som den ingen Hoved har, saa er den ubrugelig.

Roland. Du forstaaer ikke, hvad jeg vil sige. Har du læset din Morgenbøn i Dag?

Pernille. Ney, Herre! Ikke uden det kand regnes for Morgenbøn, at jeg sagde: Herre Gott! da jeg strakte mig paa Sengen i Maares tilig.

Roland. Du kommer vist nok i Fortræd eller faaer onde Ord i Dag; thi hvo der finder en afbrudt Synaal om Morgenen, førend den har læset sin Morgenbøn, faaer enten Hug eller onde Ord.

Pernille. Jeg veed det nok, Monsieur.

Roland. Hvorfor tog du den da op?

Pernille. Fordi der er aldrig nogen Dag, uden Jomfruens Moer knurrer paa mig. For Tieneste-Piger, som har knarvurren Herskab, betyder saadant altiid Ont. Ligesom naar Herren fastende vil stikke sit Hoved igiennem Vinduet udi Høybroestrædet, betyder det ufeylbar, at en Vogn vil komme forbi; thi saasom der altiid er fuld af Vogne i den Gade, saa kand det ikke slaae feyl.

Roland. Hey saa, begynder du ogsaa at raisonnere? Jeg er bange for, at min Broer Leander med Tiden forfører baade vort og Jer Huus til Vantroe.

Pernille. Jer Broer Leander kand jo ingen Troe have.

Roland. Hvi saa?

Pernille. Jeg kand ikke begribe, hvorfor nogen i den hele Gade kand have mindste Troe.

Roland. Hvad vil det sige?

Pernille. Jo, Monsieur, I har jo sluget op saa meget Troe, som en heel Gade kunde være hjulpen med. I troer jo alt, hvad som troes kand, indtil paa gamle Kiellinger; Synaaler, Knappenaaler og Hovlesponer ere Jere Guder.

Roland. Vil du drive Spot med mig, din Laptaske?

Pernille. Herren spaaede dog ret, at jeg fik onde Ord i Dag; men var jeg ikke saa næseviis, som jeg er, saa havde jeg nok gaaet fri, endskiønt jeg havde fundet 16 afbrudte Synaaler.

Roland. Hør, Mademoiselle, vær saa god og pak Jer herfra. Jeg merker nok, hvad Jer Klokke har slaget. Jeg vil ikke, at I skal have nogen Omgiængelse med mine Folk. *Pernille gaaer ind.*

Scen. 4.

Roland. Haagen.

Roland. Ach, jeg har været elendig plaget af Marren i Nat, Haagen! Jeg var ikke mægtig til at faae min Mund op; thi saa snart jeg vilde tale, saa holdt hun for min Mund. Jeg var ligesaa vaagen, som jeg nu er, og kunde see en tredobbelt Guld-Ring, som hun havde paa Fingeren. Jeg kand dog ikke begribe, hvor hun kunde komme i Nat; thi jeg havde dog Staal i Sengen hos mig, og jeg stoppede alle Nøgel-Hullerne til i Kammeret. Jeg kand dog ikke erindre, om jeg glemte een Ting, som er det Fornemste, nemlig om jeg satte mine Tøfler bagvendte for Sengen. Haagen, kand du ikke erindre det? Hvorledes stod mine Tøfler, da jeg kaldte paa dig i Maares?

Haagen. De stode paa Gulvet.

Roland. Din Slyngel! Jeg meener, stode de bagvendt eller ey?

Haagen. Jeg veed ikke, hvad som Herren kalder for og bag paa Tøflerne; Tøfler har jo hverken Hoved eller Rumpe.

Roland. Du Giek! jeg meener, om Hælene vendte til eller fra Sengen.

Haagen. Mig syntes, een Hæl stod i Sør, den anden i Nord-Vest, een Tøffel vendte Rumpen til Speylet, og den anden vendte Rumpen, med Permission, til Herren. Ellers om det skulde komme paa min Eed, sagde jeg reent ud, at jeg ikke kunde erindre det, førend jeg løsligen forsvor mig. Det kand jeg dog fuldkommen erindre, at de ikke stode lige.

Roland. Ja, der har vi det, der har vi det. Jeg glemte det Fornemste. Men see mig til den Marre engang, saa snart hun finder mindste Ting forsømt, benytter hun sig deraf.

Haagen. Ha, ha, ha, det er egen Tale.

Roland. Jeg merker nok, at du omgaaes med min Broer Leanders Tienere iblant; thi du har virkelig nogle af deres Nykker. Jeg har kiendt mange Mennesker, der ligeledes har foragtet saadant; men nu synger de en anden Tone. Der kunde ingen være værre end gamle Gunnild tilforn; hun troede hverken Nøk, Varulv, Nissen, Marre, Underjordiske, Hælhest &c., hun loe af alle Historier om Geyster og Spøgelser. Men spørg hende nu. Siden den Tiid hun blev indtagen i en Høy, synger hun en anden Sang; hun lærte saa meget i et halv Aar, hun var i samme Høy, af Biergtrold, at hun nu er ligesaa klog som Sybilla fordum.

Haagen. Men hvorledes kom hun ud af Bierget igien?

Roland. Hun var sat et halv Aar paa Stie og imidlertiid arbeydede hemmelig paa et Hul udi Bierget, hvilket hun bragte til Fuldkommenhed, Dagen før hun skulde slagtes. Saa snart som der var kommen Hul paa Bierget, og Dagen begyndte at skinne derudi, bleve alle Biergtroldene forvandlet til Steen.

Pernille *kommer ind, lurende sig paa dem.* Jeg har og kiendt en Kone, som sagde sig at have været udi et Bierg; men da Doctoren gav hende en Vomitif, kastede hun det hele Bierg op, saa at man hørde hende ikke meer tale derom.

Roland. Kommer du igien? Du taler om Doctore, Pernille! Ja Doctore, det er nogle Herlige, de vil bilde os ind, at alting er Sygdom, at de kand fortiene Penge derved. Men hvad hedte den Kone?

Pernille. Man kaldte hende store Marthe. Hun var fra Ebeltoft.

Roland. Jeg kiender hende. Hvorfor taler hun ikke mere derom? Hun var bange for Doctorne, at de skulde give hende en Vomitif igien. Jeg kiender nok store Marthe, som var fremsynet.

Pernille. Er vi andre da bagsynet?

Roland. Veedst du ikke, hvad det er at være fremsynet?

Pernille. Ney, hvorledes blir man fremsynet?

Roland. Man kand blive det paa mange

Maader, i sær naar man kiger mellem et Nøgel-Hul paa en Kirke-Dør.

Haagen. Hun er saa dum som et Fæe. Men der kommer Monsieur Ovidius.

Scen. 5.

Ovidius. Roland. Haagen. Pernille.

Ovidius. Monfrere, du seer saa ilde ud i Dag! Est du ikke vel?

Roland. Ney, jeg er ikke; jeg har havt en meget uroelig Nat, thi Marren har redet mig.

Ovidius. Monfrere skulde ikke spise meget om Aftenen. Jeg har selv været plaved dermed i gamle Dage, i sær naar jeg aad noget sildig, saa jeg merkede, at det kom af Maven.

Roland. Monfrere! jeg beder, at I ikke vil føre saadan ugudelig Snak for mig. Naar jeg seer en Ting skinbarlig for mine Øyne; naar jeg seer et Gespenst udi en Qvinde-Lignelse komme ind ad Dørren og kaste sig over mig og holde for min Mund, naar jeg vil tale; naar jeg seer Guld-Ringe paa hendes Fingre; naar jeg kand skionne, hvad Monster af Kniplinger hun har paa sin Særk, og andre Omstændigheder: skal jeg da bilde mig ind, at det kommer deraf, at jeg har ædt for silde om Aftenen?

Pernille. Det forstaaer sig.

Roland. Gak din Vey, Pernille! det vil ellers gaae dig ilde. *Hun gaaer igien.*

Haagen. Det er sandt nok, Herren siger; naar man ikke maa troe det, som man seer og føler, kand man jo tvivle om alting. Om en var saa uforskammet, at han slog Monsieur Ovidius, mon han ikke blev vreed? Mon han vilde lade sig afspise med den Snak, at han havde seet og følet feyl, og at det var en puur Indbildning, som reysede sig deraf, at hans Mave ikke var rigtig, eller at han havde ædet for silde.

Ovidius. Holdt du kun din Mund, Haagen! Jeg taler ikke til dig.

Roland. Haagen taler, min Troe, ret; jeg veed ikke, hvad man kand sige derimod.

Ovidius. Hør, Monfrere! Eet er at føle og see en Ting om Natten udi en Slummer, et andet vaagende.

Roland. Jeg siger jo, Monfrere, at jeg er gandske vaagende, naar jeg seer og føler saadant.

Ovidius. Og jeg siger ney.

Haagen. Ha, ha, ha!

Ovidius. Hvoraf leer nu den Giek igien?

Haagen. Jeg kand ikke bare mig for Latter, naar jeg hører Folk snakke i Søvne.

Ovidius. Du maa troe mig, Haagen, at jeg er vaagende.

Haagen. Jeg siger ney, og det med samme Ret, som Monsieur siger det til min Herre.

Ovidius. Kand Monfrere ikke befale sin Tjener at tie?

Roland. Holdt din Mund, Haagen!

Haagen. Jeg taler jo ikke et Ord, Herre! Monsieur Ovidius synes kun saa, men det kommer deraf, at hans Mave ikke er rigtig.

Ovidius. Ey, du Slyngel, vil du fixere en brav Mand. *Gir ham et Orefigen*

Haagen. Au, au, au! Jeg har ikke fornøden at taale Hug af ham; min Herre har Magt at slaae mig og ingen anden.

Ovidius. Jeg slog dig ikke, Haagen! du synes kun saa; det kommer deraf, at du nylig har ædt for meget.

Roland. Det er mig kiært, at Monfrere refuterer sig selv.

Ovidius. Ney, jeg giør ikke; men naar jeg taler med en Nar, maa jeg bruge naragtig Snak. Jeg vil kun spørge, hvoraf det kommer, at alle melancholiske Mennesker seer og føler mere end andre; hvorfor en, der har en hidsig Feber, plages med gruelig Syn og Drømme, hvilke ophøre med Feberen; hvorfor Folk, der er af sund og tempereret Complexion, aldrig see saadant. Monfrere siger, jeg giør ham Uret derudi, at jeg ikke vil troe ham; jeg kand sige det samme, at han ikke vil troe mig. Jeg har forsøgt, at Marren rider mig, og at jeg har heslige Drømme, saa tit jeg overlader min Mave om Aftenen. Men hvad er Jer Tanke ellers om Marren? Hvad mon hun være for et Dyr?

Roland. Det er en Qvinde, som er forlibt udi en Mands-Person, hvilken hun undseer sig for at anmode om Kiærlighed.

Ovidius. Monfrere maa forlade mig, om jeg skiemter noget. Den Qvinde maa have en underlig Gout, der øver Trolddom og giver sig Fanden i Vold af Kiærlighed til Jer. I er en god ærlig Mand; men hvo der siger, I er smuk, giør Jer Uret.

Roland. Ja, ja, Monfrere! Kiærlighed er noget andet Tøy, som vi ikke begriber. Nok er det, at jeg er plaved med saadant.

Ovidius. Men naar det er et Menneske, hvorledes kand da et Legeme gaae igiennem Nøgle-Hulle?

Roland. Spørsmaal! Hvorledes kand en ride paa et Kosteskaft udi Luften til Bloksbierg? Hvorledes kand en blive til en Varulv? Hvorledes kand en seyle paa Møllesteen, som ligger Tings-Vidne for at være skeet nogle Gange over Liimfjorden? Hvorledes kand Finlapperne bringe i nogle Minuter Tidender fra Ostindien? Hvorledes kand man faae god Vind, naar man løser nogle Knuder?

Ovidius. Det sidste er naturligt, nemlig naar noget løses, gives der Vind, skiønt de er ikke ret gode. Men det andet vil jeg see først, førend jeg troer det.

Roland. Hør, Monfrere, hvad siger I da derom? I maa troe mig, at det er saa sandt, som jeg staaer her; thi Manden, udi hvis Huus det skeede, har selv fortalt mig det. Historien er overalt bekiendt udi Tiissted, hvor Folk ikke løsligen troer en Ting. En Pige saae engang uforvarende sin Mad-Moer tage en Flaske af Skabet, hvorudi hun havde en Salve, hvilken hun saa snart ikke havde smurt paa et Kosteskaft førend hun foer med Kosteskaftet mellem Benene op igiennem Skorstenen. Pigen forundrede sig derover, tog samme Krukke ud af Skabet for at see, hvad det var, og smurte lidet af Salven paa et Brygger-Kar, hvorudover hun med Brygger-Karret foer

ogsaa op igiennem Skorstenen lige til Bloksbierg. Der var en stor Forsamling af gamle Kiellinger, som havde Bas og Fiol for sig. Fanden selv, som de der kaldede gammel Erik, saa snart han havde uddantzet en Polsk Dantz og betalt Spillemændene, kom til Pigen med en Bog, hvorudi hun skulde skrive sit Navn; men hun i Steden for hendes Navn skrev de Ord først, som man forsøger Penne med: Den, som mig føder &c., hvorudover den gammel Erik ikke kunde tage Bogen tilbage og vilde ikke dantze den hele Nat, da han dog tilforn aldrig var af Gulvet. Om Morgenen tilig, som var St. Hans Dag, rider alle Kiellingerne tilbage paa deres Kosteskafte, og Pigen paa sit Brygger-Kar, indtil de kom til en Bæk, over hvilken Kiellingerne sprang meget behændig. Men Pigen studsede og tænkte med sig selv: Det gaaer vel ikke an at giøre saadant Spring med et Brygger-Kar. Endelig sagde hun: Jeg kand sagte forsøge; og stødte paa Brygger-Karret, hvilket sprang ligesaa behændigt som Kosteskaftene, saa at Pigen maatte lee og sagde: Det var et Fandens Spring af et Brygger-Kar. Men hun havde, Monfrere, ikke saa snart nævnet Fandens Navn, førend Karret blev staaende, Bogen blev borte, og min gode Pige maatte gaae til Fods til Tiisted igien. Hvad synes Jer nu om den Historie? Den er virkelig passeret, og enhver Moers Barn bekiendt der i Byen.

Ovidius. Mig synes, den er artig nok; thi den er som et Modelle, hvorefter alle slige urimelige Historier skal giøres.

Roland. I er at beklage, Monfrere! I er paa vrange Veye. Vil I da ikke heller troe, at man kand skabe sig til Varulve? Derpaa kand jeg give et yngere Exempel, som en Skipper har fortalt mig fra Trundhjem.

Ovidius. Jeg troer nok, at en Skipper har fortalt det.

Roland. Ja, og jeg kand nævne Mandens Navn, han hedte Adrian Person, en brav Mand, der havde ført Skib over i 14 Aar. Den samme Adrian gik engang med en liden Flint paa et Sted uden Byen, som heder Kalvskindet, og der uformodentlig blev vaer en Ulv, hvorudover han spendte Hanen og sigtede paa Ulven. Ulven, i Steden for at løbe, blev staaende og raabte: Skydt ikke Pipperkari. Saadan hedte en gammel Kielling i Byen, som soldte Peber-Nødder.

Ovidius. Det er underligt, at en Kone, der var saa konstig, at hun kunde skabe sig til en Ulv, gik om af Armod at sælge Peber-Nødder. Ellers har Monfrere ikke fornøden at fortælle mig deslige Historier; thi jeg kand selv en mægtig Hob deraf. I kand spare at fortælle dem, indtil I kommer i en Baage-Stue, hvor de ere udi Priis.

Roland. Vil I giøre alle Mennesker til Løgnere?

Ovidius. Ney, vist ikke. Jeg holder det lige saa daarligt at forkaste alle Historier som at troe dem alle; jeg gaaer altiid Middelvey imellem Vantroe og Overtroe. Jeg troer, der er Spøgelser og Fandens Konster til, men saaledes, at af 100 Historier 99 kand være opdigtede, og at man undertiden giør Fanden Uret og beskylder ham for det, som han ikke veed af at sige. I merker jo, at jo meer Folk bliver klog, jo mindre hører man om saadant. I Amsterdam seer man intet Spøgelse, fordi Hollænderne ikke troer dem at være. I Paris tor ingen give sig ud for at hexe, fordi Indbyggerne examinerer alting nøye. Det er underligt, at Fanden, som gaaer om at forføre Siæle, skulde vælge Wardehuus til sin Residentz, hvor foruden Amtmanden der er kun een Corporal med 8 a 9 Soldater; og skulde gaae forbi London og Paris, hvor han kunde faae saa meget at bestille. Men der kommer Leander. Lad os ikke tale om de Sager; thi han troer slet intet.

Scen. 6.

Leander. Roland. Ovidius. Haagen.

Leander. Jeg skal forsvære at komme til Hr. Christoffer oftere, uden han vil holde inde med sine Eventyr om de gode og onde Engle. Naar jeg hører ham fortælle den Historie om Lucifers Fald, er jeg færdig at sprekke; hvor kand Geyster synde, naar de intet Kiød eller Blod have? Hvor kand de tale foruden Mund? Jeg vil heller tale med min Broer Roland; thi hans Historier diverterer mig. Jo urimeligere saadanne Eventyr ere, jo bedre. Men der er han. Hør, Monfrere, har I ingen Underjordske seet nylig?

Roland. I er ugudelig, Monfrere! jeg vil ingen Omgiængelse have med Eder. Skiemt kun ikke med Underjordsker; man saae, hvor det gik med Anne Torben Andersens: Hun laante en underjordsk Kone et Gyldenstykkes Skiort, hvormed samme underjordsk Kones Dotter skulde staae Brud. Men Madame Torben Andersens var saa uforsigtig, at hun fordrede Skiørtet tilbage Bryllups-Dagen; hun fik det og tilbage, men gandske overstænket med Tælle-Draaber, med de Ord, at dersom hun ikke havde været saa uforskammet at fordre Skiørtet saa hastig tilbage, skulde for hver Tælle-Draabe have fuldt en Diamant; og havde siden den Tiid Ane Torben Andersens ingen Lykke eller Velsignelse i sit Huus.

Leander. Jo, jo, jeg troer nok, at det tiener ikke at skiemte med dem. Historien er vist nok passeret; thi om jeg mindes ret, saa hørte jeg den selv for 24 Aar siden af Marthe Barne-Pige i Amme-Stuen. Jeg tvivler ikke om Historiens Rigtighed; men jeg kand ikke begribe, hvorfor Underjordsker, der har saa mange Diamanter, skulde trænge til at laane Skiort af Fogedens Kone, som var en Staader. Men maaskee der er alle Slags Religioner saavel under Jorden som over Jorden, og disse Underjordsker, som laante Skiørtet, maa have været Jøder, der legge alle deres Midler an i Juveler og nender ikke at kiøbe en skikkelig Klædning.

Roland. Jeg veed ikke, om Monfrere skiemter eller ey; skiemter I, saa har I Synd deraf.

Leander. Ney, min Troe, skiemter jeg ey; thi jeg har selv hørt samme Historie. Men der er en Ting, jeg skulde spørge Monfrere om. Hvad hedte det Trold, som bygde Lunde Domkirke? Var det et Trold eller Underjordsk?

Roland. Det var et Trold; men jeg erindrer nu ikke Navnet. Jeg har det antegnet og indført i en Historie, som jeg vil skrive.

Haagen. Han heder Find, Herre! Jeg kiender ham meget vel.

Leander. Han maa vel være død nu, uden han er meget gammel.

Roland. Ney, Monfrere, han kand leve endnu; det Folk blir meget gammelt. Hvis ikke Tordeu var, som slog dem ihiel, kunde de leve over tusind Aar; men Torden giør dem stor Skade. J har vel hørt den Historie om det Trold, som Torden forfulde saaledes, at det omsider skiulte sig udi Bondens Knivskede, hvor det endelig blev dræbt. Herudover, naar man har en Torden-Steen i Huset, tør aldrig Trold komme derind. Gammel Gunnild Sl. Per Smeds har ellers kiendt et Trold, som var 600 Aar gammel og var endda rørig. Hun fandt samme Trold siddende ved en Høy at græde; da hun spurte ham ad, hvi han græd, svarede han: Jeg fik paa Rumpen af min Far, fordi jeg lod min Far-Far falde paa Gulvet.

Leander. Botz Slappermentl den Farfar maa da have været meget gammel. Jeg hører nok paa den Maade, at Find kand leve endnu. Trold maa have været meget skikkeligere da, end Mennesker nu; thi nu lader man Kirker forfalde, som Trold har ladet bygge. Men hør, Monfrere, vil J ikke følge mig hen til Mester Daniel?

Roland. Jo nok; men hvad skal vi giøre der?

Leander. Jeg vil lade Jer aarelade; thi jeg merker, J er gandske gal.

Roland. J har meer Aarladen fornøden end jeg, thi J er gal; thi hvad er Galskab andet end egen Klogskab? Den, der har andre Tanker end alle Mennesker, den, der holder andre for Giekke og bilder sig ind at være eene klog, den er jo saadan en, som man kalder gal. Hvad synes Jer, Monfrere Ovidius?

Ovidius. Skal det kaldes Galskab at gaae fra banet Vey, og dersom Latinerne have Ret, naar de kalde at løbe gal delirare, saa kand jeg ikke rettere see, end at J er begge galne; thi ingen af jer gaaer paa den banede Vey. Een troer for lidet, en anden for meget; een alt, een intet. Jeg, som gaaer Middelveyen, finder, at den ene har intet at bebreyde den anden; dersom i begge to blev sammenstødt, kunde der blive eet skikkeligt Menneske af saadan Blanding.

Leander. Hør, Monfrere, om vor Præst sagde Jer, at der hver Torsdags Aften regnede Canari-Sek ned udi hans Gaard, var J forbunden at troe det eller ey?

Ovidius. Nej, jeg var ikke.

Leander. Hvorfor skal vi da være forbunden at troe andet paa Folks Ord, som har levet for nogle tusinde Aar siden?

Ovidius. Jeg holder for, man skal ikke løsligen troe en Ting, uden at man har examineret den.

Leander. Hvorledes kand vi examinere, om det er Sanden eller Digt, hvad de Gamle har sammenvævet?

Ovidius. Vist kand man det. For Exempel, naar en skriver, at den og den Dag regnede Stene ned af Himmelen, eller der blev seet en gloende Krigshær udi Luften, og en anden paa samme Tiid, men andet Sted, skriver det samme, og ingen skriver derimod, slutter jeg, det er sandt; thi det er ey troeligt, at en tør skrive offentlig om en Historie, som al Verden kand strax bevise at være opdigtet. Det er ey heller troelig, at alle andre Skribentere tier stille dermed og lader saadan Løgn passere, da der dog altiid findes Mennesker, som af Begiærlighed til at skrive og at imodsige attaqvere endogsaa Sandheden selv.

Leander. Monfrere! jeg kand anvende Tiden langt bedre end at drive den her bort med Kielling-Snak. Adieu!

Scen. 7.

Roland. Ovidius. Haagen.

Roland. Han blev vreed.

Ovidius. Jeg haaber at giøre Monfrere og vreed; thi Leander havde derudi Ret, at man ikke bør troe, hvad hver Drømmer siger, thi hvilken gammel Kielling der vil fortælle en Historie for Jer, saa blir den strax til en Troes-Artikel.

Roland. J giør mig Uret. Jeg troer ikke alt, hvad jeg hør; men naar jeg seer en Ting med mine Øyne, saa maa jeg jo troe den.

Ovidius. Ikke, hvad man seer i Drømme.

Roland. Jeg drømmer jo ikke midt om Dagen.

Ovidius. Hvad seer J da om Dagen?

Roland. Jeg har seet Gunnild Per Smeds manet Fanden til sig, løset og bundet ham.

Ovidius. Er det sandt, saa er hun jo en Troldqvinde, som efter christelige Love bør brændes; og J burte skye hende alleene for den Aarsag.

Roland. Ingen uden gudfrygtige Folk kand løse og binde Fanden, og jeg veed, at denne Matrone udi Gudsfrygt har ikke sin Lige.

Ovidius. Det maa da staae ved sit Værd; men hvorfor tør hun ikke øve de Konster for mig?

Roland. Vil Monfrere see det, skal det skee om en Time, men med Condition, at han holder sig stille udi en Krog uformerkt.

Ovidius. Ja nok!

Roland. Vil J om en Time være her igien, skal J see det med Øynene, det, J nu ikke vil troe.

Ovidius. Naar jeg seer det, vil jeg troe det.

Roland. Got! Lad os gaae bort saalænge.

ACTUS II.

Scen. 1.

Roland. Ovidius.

Roland. Vil J nu, Monfrere, blive staaende stille udi en Krog, saa skal J see, om det er Løgn eller Sanden, hvad jeg haver sagt.

Ovidius. Ja, jeg skal staae gandske stille; men kommer de snart?

Roland. Ey, gak til Bloksbierg med din Spøgen. Der er ingen anden Spøgelse til end du og dine Lige, og ingen anden Diævel til end onde Mennesker.

Haagen. Gid Herren havde seet den Diævel, som jeg saae nyelig, han skulde ikke tale saaledes.

Roland. Vil du holde din Mund, din Slyngel! Jeg siger dig, at der er intet sgadant til, men det er kun dit eget Blod, som giør dig bange.

Haagen. Mit eget Blod skulde tage to Mark fra mig? Mit eget Blod skulde trække mig efter Haaret og spende mig for Rumpen?

Roland. Hvad har du da seet?

Haagen. Jeg har baade seet og følet Lucifer selv, den øverste blant Diævlene, han, som har to Horn i Panden, han, som . .

Roland. Hør, Slyngel! hen og forret, hvad du har at bestille, saa forgaaer nok de Griller dig, som ingen uden ørkesløse Folk og Dagdrivere forfalder til.

Haagen. Det er underlig, for nyelig siden syntes Herren, at der var ikke Diævle nok i Verden, han vilde jo have flere, og nu siger han, at der er ingen til mere. Hvor skulde de da blive af saa hastig?

Roland. Hvor blev alle de Penge, som dig syntes at have forgangen Nat?

Haagen. De blev borte, da jeg vaagnede; thi jeg havde dem ikkun i Drømme, i Indbilding.

Roland. Saaledes er det ogsaa gaaet mig; da jeg vaagnede op, da jeg begyndte at raisonnere, forsvandtes alting for mig, Nok, Varulv, Hælhest, Nisse, Marre og alt, hvad jeg troede tilforn, saa at jeg nu troer lige saa lidt som min Broer Leander.

Haagen. Ach, Himmel! hvad er dog dette? Han troer hverken Varulv eller Nisse eller Diævel. Ach, Herre! jeg troer, I er forbyttet. *Roland løber efter ham med sin Stok.*

Scen. 8.

Henrich. Leander.

Henrich. Jeg faaer vist en Ulykke, jeg har været saalænge borte; men jeg kunde, min Troe, ikke faae Dantze-Skoene før færdig. Skoemagere ere vel got ærligt Folk; men der er noget Menneskeligt hos dem, at de gierne lyver. Herrens Skoemager er, min Troe, saa habil derudi, som han kunde have været fød midt i Kloster-Stræde i Kiøbenhavn. Skræddere og Skoemagere maa endelig have nogle Siæle og Saligheder i Reserve, ellers maatte jo Fanden længe siden have giort Ende paa dem. Dog jeg Taasse, jeg staar her og snakker hen i Taaget, jeg erindrer ikke, at der er ingen Diævel til. Af de Tanker er min Herre Leander, af de Tanker er jeg og med for Selskabs Skyld. Naar Tieneren er som hans Herre, og Discipelen som hans Mester, saa er han fuldkommen. Hvad vil jeg Stymper, som kand hverken læse eller skrive, randsage udi Religions-Sager? Naar jeg troer, hvad min Herre troer, saa synes mig, jeg har en god Samvittighed. Jeg seer, alle andre Folk giør det samme: Cardinaler og Bisper troer, hvad Paven troer, Hofmænd, hvad Keisere, Konger, og Førster troer, Borgerne, hvad Borgmester og Raad troer, Bønder, hvad Fogden troer, ag Fogden igien, hvad Herren paa Hovedgaarden troer. Man merker jo, at naar en Første blir catholsk, saa blir og Hofmændene catholske; som Herremændene paa Landet, saa Ridfogderne, saa Bønderne. Jeg har for min Part nu ingen anden Troe, end at Nille er en Skiøge; thi den Troe fik jeg i Hænderne sidst, da jeg agerede Diævel. Det var en forbandet Historie; men jeg legger den paa Hiertet, jeg vil ikke agte det Skarn mere. Men hvad er det, jeg her seer? Hvor kommer det, at Herren ligger paa Gulvet?

Leander. Henrich, kom og hielp mig op igien og sæt mig ned paa Lehne-Stolen! jeg har været besvimet.

Henrich. Vil ikke Herren strax tage Dantze-Skoene paa sig? Klokken er alt 4re.

Leander. Ney, Henrich, der blir ingen Dantzen af i Aften.

Henrich. Er det da opsat?

Leander. Enten det er opsat eller ey, saa kommer jeg der ikke. Jeg vil blive hiemme og fordrive Tiden med min Broer Roland i Aften.

Henrich. Saa begiærer jeg ikke at være tilstæde; thi det vil gaae løs paa Disputeren, som det pleyer.

Leander. Jeg haaber, der skal ingen Disputer reyse sig imellem os herefter.

Henrich. Har han da ladet fare sin Overtroe? Omgaaes han da ikke meer med de gamle Pulver-Hexer som tilforn?

Leander. Tag dig vare, hvad du siger; kald ikke slige gudfrygtige Matroner for Hexer. Gid jeg havde den Adgang til dem som min Broer; men jeg er ikke værd at omgaaes med dem.

Henrich. Herren kand holde temmelig Miner, naar han skiemter. Vil I have Kundskab med de Kiellinger, kand I let bekomme den; thi det koster kun at spendere en Pegel Finkel-Jochum paa dem, saa kand man faae dem at ride hid paa Koste-Skafte.

Leander. Tal ikke saadant, Henrich! Du kand derudover geraade i Ulykke. Har du ikke hørt, hvorledes det gik Christoffer Hansen, der skieldte en saadan prophetisk Matrone for Hex? Hun havde ikke saa snart vendt Ryggen fra ham, forend han brod sit Been paa Trappen.

Henrich. Jeg veed, min Troe, ikke, om Herren skiemter eller ey. Skiemter han ikke, da er han i et Øyeblik bleven et andet Menneske. Men hvorfor græder han?

Leander. Jeg maa nok græde, Henrich, naar jeg eftertænker mine forrige Vildfarelser.

Henrich. Saa har jeg da ogsaa faret vild; thi jeg har havt samme Troe.

Leander. Ja vist, Henrich! Vi har derfor Aarsag begge at græde. *De græder begge to*

Henrich. Ach, Herre, har vi da været i saa grove Vildfarelser?

Leander. Ja vist, Henrich!

Henrich *hyler og græder igien* Jeg kand ikke negte, at det jo nogle Gange har rindet mig i

Sinde, at det var underligt, at vi vilde være klogere end alle Mennesker; men jeg har tænkt: Saalænge Herren tier, tier jeg og. Men har vi levet i saadan Vildfarelse?

Leander. Ja alt for meget, Henrich! Naar jeg eftertænker det, saa reyser Haarene sig paa mit Hoved.

Henrich hyler og græder igien. Jeg tænkte: Hvorfor skulde du have anden Troe end din Herre...

Leander. Henrich, giv dig tilfreds! Vi vil oprette herefter, hvad vi har forsømt.

Henrich. Som gir dig Kost og Løn...

Leander. Græd ikke meer, Henrich!

Henrich. Som du har tient hos i saa mange Aar...

Leander. Ey, holdt dog op at græde!

Henrich. Som er en brav studeret Mand...

Leander. Nu nu, Henrich! Det er nok paa eengang.

Henrich. Som har ligget udi 3 Aar i Rostock.

Leander. Ey, det er en ævig Piben.

Henrich. Jeg tænkte, at det var baarligt og carnaliost af mig, om jeg som en ustuderet Tiener vilde have anden Troe end saadan brav Herre.

Leander. Henrich, ingen Tuden nu meer! Du skulde holde det saa til i Morgen. Jeg har Aarsag at græde alleene for os begge; men du græder og veed maaskee ikke hvorfor.

Henrich. Jo, jo, jeg veed, min Troe, nok, hvorfor jeg græder.

Leander. Hvorfor græder du da?

Henrich. Hvorfor græd Herren?

Leander. Jeg har Aarsag at græde.

Henrich. Jeg har saa mari og Aarsag da at græde.

Leander. Henrich! bliv du her lidet; jeg vil hen og besøge gammel Gunnild Per Smeds. Jeg kommer strax igien om en halv Time.

Henrich. Ach, Herre, formeld min Respect til Madame Gunnild og beed hende, at hun vil være min Ven ogsaa!

ACTUS III.

Scen. 1.

Henrich alleene.

Det er forskrekkeligt, hvorledes min Herre er bleven udi saadan Hast forandret. Jeg kand ikke begribe det, ney jeg kand ikke, om jeg stod paa mit Hoved. Jeg skulde have bildet mig ind, at han skiemtede, hvis jeg ikke tilligemed havde hørt ham tale, havde seet hans Ansigt og fundet ham i den Positur, liggende paa Gulvet. Han maa have havt en Aabenbaring udi Søvne; thi jeg kand ikke tilskrive saadan hastig Forandring andet. Det er ofte skeet, at Folk have drømmet sig en anden Troe til og ved en eeneste Aabenbaring ere komne fra forrige Vildfarelser. Jeg kand kiende paa mig, at jeg faaer ogsaa noget Underligt at see; thi mit Blod siger mig det til. See, der seer jeg, min Troe, alt et Syn. Ey, hvad er det? Ney, det er min egen Skygge. Jeg maa føle efter. Jo det var kun min egen Skygge. Men der seer jeg ret komme noget i et Menneskes Skikkelse. Holdt nu Ørene stive, Henrich! nu gielder det. Jeg gaaer det lige imod og hører, hvad det vil sige. Ey, det er atter min Skygge. Jeg maa legge mig næsegruus ned at sove, saa maaskee kommer det; thi har min Herre havt Aabenbaring, saa vil jeg og have den, og naar man vil have et Syn, saa maa man enten sove eller stille sig an, som man sover.

Scen. 2.

Haagen. Henrich.

Haagen. Jeg er tusind Gange en Skielm, om jeg troer, at det er min Herre meer; thi Ansigtet er vel det samme og Klæderne, men for Resten er intet tilbage af den Roland, som jeg tiente hos for 2 Timer siden. I Formiddag brændte han en Bog, fordi den skiemter med Spaaqvinder. og nu flyer han mig en Daler at kiøbe en anden igien. For nyelig siden var Drømme-Bøger hans Bibler; nu siger han, at Beckers Bezauberte Welt er den beste Bog, som nogen Tiid er skreven. Han fordømmer alt, hvad han rosede for, og roser igien alt, hvad han fordømmede. Tilforn turde han ingen Skridt giøre, førend han raadførte sig med en gammel Kielling; nu vil han steyle og brænde hver ærlig Kone i Byen, som er over 60 Aar. For nyelig syntes ham, at Luften var fuld af Diævle; nu troer han hverken gode eller onde Engler, hverken Himmerig eller Helvede. Det er ikke min Herre meer, det er ikke min Herre; men den, som nu kalder sig Roland, maa være en Skiftning, som Underjordiske har forbyttet med ham. Thi at saadant skeer ofte, har den forrige rette Roland tit sagt. Men hvem er det, som ligger der? Det er Leanders Henrich; see den lade Skielm, hvor han ligger og strekker sig. Jeg skal liste mig sagte til ham og give ham et dygtig Slag for sin Rumpe. Slaaer Henrich med sin flade Haand

Henrich. Ach, est du en god eller ond Aand? Haagen sætter sig over Skrev og rider paa ham, hvorudover Henrich meener, det er Marren og raaber: Ach, Madame Marren, holdt op igen! Ach, Fru Marren! ach, naadige Frue! ach, Eders Naade! ach, Eders Høyhed! holdt op igien! jeg kand ikke holde det længer ud.

Haagen. Henrich!

Henrich. Ja, Eders Naade!

Haagen. Hvad Pokker gaaer ad dig?

Henrich. Hvorfor rider Madamen mig saa? Jeg har dog aldrig forskyldt det; thi jeg har ladet hver ærlig Kone være i Roe.

Haagen reyser sig op og leer. Ha, ha, ha!

Henrich. Ach, kiære Haagen, du kommer, som du var kaldet; jeg har været elendig plaget af Marren.

Haagen. Ey, stat op, du Nar! Det var jeg, som red Dig.

Henrich. Da skal du og faae en Ulykke, om jeg heder Henrich. De slaaes: Haagen faaer Henrich under sig og truer ham til at giøre Fred.

Haagen. Hvor kunde din Giek komme paa de Tanker, at jeg var Marren? Marren rider jo aldrig Fok paa Ryggen

Henrich. Ja hvad veed jeg deraf? Jeg har aldrig været paa den Ride-Skole før.

Haagen. Havde jeg kundet indbilde mig, at mit Galskab skulde have giort saadan Virkning, havde jeg ikke skiemtet saa meget; det maa du troe, Henrich! thi jeg vil dig ikke saa ilde. Men hvor er din Herre Leander i Dag?

Henrich. Han er henne at besøge gammel Gunnild.

Haagen. Gammel Gunnild? Ey, snak for din Næse.

Henrich. Jo, min Troe, er han saa.

Haagen. Gunnild Per Smeds?

Henrich. Ja, Gunnild Per Smeds, den selv samme Kielling, som han tilforn ikke har kundet lide for sin Død; thi du maa vide, at min Herre er saa forandret, at jeg kiender ham ikke mere. Han begræder nu hvert Øyeblik sin forrige Vantroe og Vildfarelse og er nu let troende, saa at man kand bilde ham ind, at Maanen er af grøn Ost.

Haagen. Ach, Himmel! hvad hører jeg? Er det mueligt, Henrich? Ach, jeg elendige Menneske!

Henrich. Hvad kommer det dig ved? Det er jo ikke din Herre.

Haagen. See, om jeg ikke giettede ret, see, om jeg ikke giettede ret. Jeg maa spørge dog om en Ting først: Henrich! kalder din Herre sig Leander endnu?

Henrich. Hvorfor skulde han ikke kalde sig Leander, naar han heder Leander?

Haagen. Han heder Fanden og ikke Leander. Den, som du holder for din Herre, er Roland, og den, som jeg har holdet for min Herre, er Leander.

Henrich. Hør Haagen, jeg er bleven lidt forrykt i Hovedet i Dag, men dog ikke saa gal, at jeg troer sligt.

Haagen. Jeg haaber, Henrich, du skal endnu blive meer forrykt, naar du hører Historien. Det samme, er vederfaret din Herre, er og vederfaret min; han kalder nu alle gamle Matroner Pulver-Hexer; han tvivler om alting og troer intet, saa at jeg seer intet af min gamle Herre tilbage uden Ansigtet og Klæderne.

Henrich. Hvad slutter du da af den Historie?

Haagen. Jeg slutter, at deres Siæle ere forbyttede af Underjordske, hvorpaa man har adskillige Exempler. Jeg haver selv en Broer, som blev forvandlet til en Kat, og Katten igien blev til den, som endnu holdes for min Broer; han fik i et Øyeblik samme Skikkelse, som min Broer havde, men beholdt dog stedse sin gamle Katte-Natur derudi, at han løber idelig efter Muus, hvilket er hans største Lyst. Min anden Broer saae med sine egne Øyne, hvorledes samme Forbyttelse skeede; thi ved Midnatstider kom en Underjordsk ind i Ammestuen med en blaa Hue paa Hovedet og sagde disse Ord: Jens, bliv til Kat! og Kat, bliv til Jens! Hvorpaa min Broer Jens strax sprang op af Sengen og blev til en Kat, og Katten blev til Jens og lagde sig smukt ved min Broers Side. Mine Forældre lode vel, som de ikke vilde troe Historien, og gav min Broer Hug, da han fortalte det; men de har siden fornummet af adskillige Katte-Qvaliteter, *som Jens har,* at det var Sanden. Jeg har selv hørt, at da min Fader engang blev vreed paa ham, kaldte han ham Jens, forrige Kat. Saaledes merker jeg, at vore Herrer er bleven forvexlede.

Henrich. Hvis saa er, Haagen, hvem skal jeg da holde mig til?

Haagen. Hør Henrich! et Menneske bestaaer udaf tvende Dele, Siæl og Legeme. Naar nu Rolands Siæl farer i Leanders Legeme, hvo er da din Herre?

Henrich. Den, som har min Herres Siæl, er min Herre.

Haagen. Det meener jeg ogsaa; thi jeg vil for min Part ikke tiene hos den, som nu kalder sig Roland, men hos Leander, som har Rolands Siæl. Saa nødes jeg ikke at forlade min gamle Troe, som jeg har befundet mig vel efter altiid.

Henrich. Du har Ret, Haagen! Jeg vil giøre det samme. Saa maa vi da ombytte Liberie.

Haagen. Ja vist! *De bytter Klæder om.* Gaae nu mit Ærende, Jeg vil blive her i din Sted.

Scen. 3.

Haagen. Leander.

Leander. Ach, det er en hiertens Qvinde. Gunnild Per Smeds; man kand lære saa meget af hende udi en halv Time som af en anden i et Aar. Min Broer Roland har ikke giort ilde derudi, at han har agtet hendes Omgiængelse saa høyt.

Haagen. Jeg merker, at han bilder sig endnu ind, at han er Leander. Jeg kommer derfor at lade, som jeg er Henrich

Leander. Hør Henrich, jeg skal hilse dig fra gammel Gunnild!

Haagen. Tak, Herre!

Leander. Ney, see her: Haagen! hvor kommer du til at gaae i min Tieners Liberie?

Haagen. Fordi jeg er Herrens Tiener.

Leander. Det er artigt; naar blev du min Tiener?

Haagen. For 12 Aar siden.

Leander. Ey, vil du fixere mig, din Slyngel? Hvor er min Tiener, som jeg befoel at bie her?

Haagen. Det er underligt, Herren leder efter sin Tiener, som staaer lige for hans Øyen.

Leander. Hvor staaer han da?

Haagen. Her staaer jeg, Herre! Kand I ikke høre? Her staaer jeg!

Leander. Hvad er dog dette? Vil du giøre mig gal?

Haagen. Det være langt fra.

Scen. 4.

Henrich med en Bog i Haanden. **Haagen. Leander.**

Henrich. Jeg havde vísselig bleven til en Giek, hvis jeg længer havde været hos den falske Leander; men Haagen var den Doctor, som curerede mig.

Leander. Nu seer jeg min Tiener. Henrich! hvor est du henne? Hid!

Henrich. Jeg har ikke Stunder, jeg har et hastig Ærende for min Herre.

Leander. Est du gal, Dreng? Har du anden Herre end mig?

Henrich. Det var ellers ilde.

Leander. Er jeg ikke din Herre?

Henrich. Paa Legemets Vegne, men ikke paa Siælens.

Leander. Ach, Himmel! hvad er dog dette for Koglerie? Den Dreng pleyer dog aldrig at skiemte med mig. Hvad er det for en Bog du har? Lad see! Det er Beckers Bezauberte Welt. Hvem hører den Skarns Bog til? Flye hid; jeg vil kaste den paa Ilden.

Henrich. Det er min Herres Bog; I har ingen Magt dertil.

Haagen. Ach, Herre, lad ham beholde Bogen; I veed jo, at hans Herre er en hastig Person; han vil hevne sig, om I brænder hans Bøger.

Leander. Hvad har han med min Tiener at skikke i Byen.

Henrich. Hvad min Tiener, min Tiener! Snakkerase. Jeg tiener hos den Mand, som læser saadanne Bøger. Adieu!

Leander. Gaaer kun ud begge to; jeg vil være alleene.

Scen. 5.

Leander alleene.

Alt, hvad mig nu hender og vederfarer, ere slige Ting, som kand noksom styrke mig i mit Forsæt og udrydde fuldkommelig min forrige Vantroe. En skulde tilforn have sagt mig, at Folk blev forvexlede, og at der var Skiftninger til; den havde med saadan Snak kommen ret an. Nu seer jeg det med mine egne Øyne og behøver intet andet Vidnesbyrd. Her seer jeg Henrich med Haagens Klæder og Ansigt og Haagen igien med Henrichs Ansigt. Hvis min Tiener pleiede at skiemte med mig, hvis det var hans Interesse at stifte Tieneste, kunde Folk, der scrupulere om alting, falde paa de Tanker, at det var Bedragerie; men det har altiid været et eenfoldig Menneske, som ikke har været mægtig til at øve den tiende Del mindre konstig og mindre dristig Stykke. Men Haagen er en dumdristig og vanartig Skalk, han kunde maaskee efter min Broders Ovidii Tilskyndelse have ladet sig bruge til saadan Bedragerie. Men nu kommer min forrige Vantroe igien. Bort, Vantroe! der maa ikke være en Gnist af dig tilbage i mit Hierte. Jeg kommer ihu den gode Formaning, Gunnild Per Smeds gav mig nyelig, at jeg ikke maatte raisonnere meget. Thi om jeg vilde udi denne Post eftertænke først . . . See, nu kommer Vantroen igien. Ach, gid de første 8 Dage var forbi; thi jeg merker, der sidder endnu nogle Levninger tilbage, som jeg gandske maa udrydde.

Scen. 6.

Roland. Leander.

Roland. Ach, min allerkiæreste Broder! jeg har havt stor Længsel efter at tale med dig. Jeg haaber, vi skal herefter leve meer kiærlig med hinanden end tilforn. Vi har hadet hinanden tilforn, saasom vi ikke eens Principia har havt; men nu, den Tvistighed og den Forargelse med Rod er oprykt, skal der være ligesaa stor Kiærlighed imellem os, som der var Had tilforn.

Leander. Ach, Monfrere, lad mig omfavne dig. Jeg har ikke havt mindre Længsel efter at see dig. Gid Ovidius nu ogsaa havde samme Tanker og Religion som vi, saa kunde vi leve ret som Brødre sammen. Men veed Monfrere, hvad vi vil giøre? Vi vil føre ham med os til gammel Gunnild; thi hun taler som en Engel og derfor let kand bringe ham paa rette Vey.

Roland. Hvad? gammel Gunnild! Taler I med gammel Gunnild?

Leander. Ja vist. Jeg glemmer aldrig, hvor modest den kierte Qvinde var! hun vegrede sig for at tage imod 10 Rdlr., som jeg gav hende nyelig, og blev gandske rød af Blusel, da hun endelig tog imod dem.

Roland. Hvad hører jeg? Omgaaes I med gammel Gunnild?

Leander. Ja vist, nu talede jeg nyelig med hende. Hun har udrydddet al den forrige Vantroe, som endnu var tilbage, saa at jeg nu er ligesaa troende som Monfrere.

Roland. Som jeg? Hvad er det for Snak? Har I min Troe, da bør den Hex straxen føres til Baalen. Jeg har længe nok ladet mig forlede af hendes Koglerie; nu er jeg ved min Broders Ovidii Bistand bleven bedre oplyst og troer alt saadant Bedragerie ikke mere.

Leander. Hvad er det, Monfrere? I maa være forhexet.

Roland. Ney, jeg har været forhexet tilforn, som jeg nu hører, I er bleven; men nu, Hexeriet hører op, vil jeg have den Canaille i Spindehuset.

Leander. Kald en ærlig Matrone ikke Canaille!

Roland. Maa jeg ikke kalde den Pulver-Hex, hvad jeg vil, som har bildet mig ind, at mit hele Huus var fuld af Diævle?

Leander. Troer I det ikke?

Roland. Ney, jeg troer hverken gode eller onde Engle meer. Jeg troer, der er ingen anden Diævel til end slige forbandede Qvinder.

Leander. Holdt op med den Snak, det vil ellers bekomme Jer ilde. Adieu!

Scen. 7.

Roland. Henrich.

Roland. Det et virkelig noget Selsomt med min Broders Forandring. Jeg vilde give noget Got til, at jeg havde fat paa hans Tiener Henrich for at høre, hvorledes det henger sammen. Haagen, Haagen!

Henrich. Ja Herre!

Roland. See til, at du kand flye mig hid min Broders Tiener Henrich; jeg vilde gierne bide af ham, hvorledes hans . . . Men hvad er dette for Optoner? Du est jo Henrich; hvor est du kommen i mit Liberie?

Henrich. Jeg hedte Henrich tilforn, da Her-

Haagen. Havde jeg kundet indbilde mig, at mit Galskab skulde have giort saadan Virkning, havde jeg ikke skiemtet saa meget; det maa du troe, Henrich! thi jeg vil dig ikke saa ilde. Men hvor er din Herre Leander i Dag?

Henrich. Han er henne at besøge gammel Gunnild.

Haagen. Gammel Gunnild? Ey, snak for din Næse.

Henrich. Jo, min Troe, er han saa.

Haagen. Gunnild Per Smeds?

Henrich. Ja, Gunnild Per Smeds, den selv samme Kielling, som han tilforn ikke har kundet lide for sin Død; thi du maa vide, at min Herre er saa forandret, at jeg kiender ham ikke mere. Han begræder nu hvert Øyeblik sin forrige Vantroe og Vildfarelse og er nu let troende, saa at man kand bilde ham ind, at Maanen er af grøn Ost.

Haagen. Ach, Himmel! hvad hører jeg? Er det mueligt, Henrich? Ach, jeg elendige Menneske!

Henrich. Hvad kommer det dig ved? Det er jo ikke din Herre.

Haagen. See, om jeg ikke giettede ret, see, om jeg ikke giettede ret. Jeg maa spørge dog om en Ting først: Henrich! kalder din Herre sig Leander endnu?

Henrich. Hvorfor skulde han ikke kalde sig Leander, naar han heder Leander?

Haagen. Han heder Fanden og ikke Leander. Den, som du holder for din Herre, er Roland, og den, som jeg har holdet for min Herre, er Leander.

Henrich. Hør Haagen, jeg er bleven lidt forrykt i Hovedet i Dag, men dog ikke saa gal, at jeg troer sligt.

Haagen. Jeg haaber, Henrich, du skal endnu blive meer forrykt, naar du hører Historien. Det samme, er vederfaret din Herre, er og vederfaret min; han kalder nu alle gamle Matroner Pulver-Hexer; han tvivler om alting og troer intet, saa at jeg seer intet af min gamle Herre tilbage uden Ansigtet og Klæderne.

Henrich. Hvad slutter du da af den Historie?

Haagen. Jeg slutter, at deres Siæle ere forbyttede af Underjordsker, hvorpaa man har adskillige Exempler. Jeg haver selv en Broer, som blev forvandlet til en Kat, og Katten igien blev til den, som endnu holdes for min Broer; han fik i et Øyeblik samme Skikkelse, som min Broer havde, men beholdt dog stedse sin gamle Katte-Natur derudi, at han løber idelig efter Muus, hvilket er hans største Lyst. Min anden Broer saae med sine egne Øyne, hvorledes samme Forbyttelse skeede; thi ved Midnatstider kom en Underjordsk ind i Ammestuen med en blaa Hue paa Hovedet og sagde disse Ord: Jens, bliv til Kat! og Kat, bliv til Jens! Hvorpaa min Broer Jens strax sprang op af Sengen og blev til en Kat, og Katten blev til Jens og lagde sig smukt ved min Broers Side. Mine Forældre lode vel, som de ikke vilde troe Historien, og gav min Broer Hug, da han fortalte det; men de har *siden fornummet af* adskillige Katte-Qvaliteter, *som Jens har, at det var Sanden.* Jeg har selv hørt, at da min Fader engang blev vreed paa ham, kaldte han ham Jens, forrige Kat. Saaledes merker jeg, at vore Herrer er bleven forvexlede.

Henrich. Hvis saa er, Haagen, hvem skal jeg da holde mig til?

Haagen. Hør Henrich! et Menneske bestaaer udaf tvende Dele, Siæl og Legeme. Naar nu Rolands Siæl farer i Leanders Legeme, hvo er da din Herre?

Henrich. Den, som har min Herres Siæl, er min Herre.

Haagen. Det meener jeg ogsaa; thi jeg vil for min Part ikke tiene hos den, som nu kalder sig Roland, men hos Leander, som har Rolands Siæl. Saa nødes jeg ikke at forlade min gamle Troe, som jeg har befundet mig vel efter altiid.

Henrich. Du har Ret, Haagen! Jeg vil giøre det samme. Saa maa vi da ombytte Liberie.

Haagen. Ja vist! *De bytter Klæder om.* Gaae nu mit Ærende, Jeg vil blive her i din Sted.

Scen. 3.

Haagen. Leander.

Leander. Ach, det er en hiertens Qvinde, Gunnild Per Smeds; man kand lære saa meget af hende udi en halv Time som af en anden i et Aar. Min Broer Roland har ikke giort ilde derudi, at han har agtet hendes Omgiængelse saa høyt.

Haagen. Jeg merker, at han bilder sig endnu ind, at han er Leander. Jeg kommer derfor at lade, som jeg er Henrich

Leander. Hør Henrich, jeg skal hilse dig fra gammel Gunnild!

Haagen. Tak, Herre!

Leander. Ney, see her: Haagen! hvor kommer du til at gaae i min Tieners Liberie?

Haagen. Fordi jeg er Herrens Tiener.

Leander. Det er artigt; naar blev du min Tiener?

Haagen. For 12 Aar siden.

Leander. Ey, vil du fixere mig, din Slyngel? Hvor er min Tiener, som jeg befoel at bie her?

Haagen. Det er underligt, Herren leder efter sin Tiener, som staaer lige for hans Øyen.

Leander. Hvor staaer han da?

Haagen. Her staaer jeg, Herre! Kand I ikke høre? Her staaer jeg!

Leander. Hvad er dog dette? Vil du giøre mig gal?

Haagen. Det være langt fra.

Scen. 4.

Henrich *med en Bog i Haanden.* **Haagen. Leander.**

Henrich. Jeg havde visselig bleven til en Giek, hvis jeg længer havde været hos den falske Leander; men Haagen var den Doctor, som curerede mig.

Leander. Nu seer jeg min Tiener. Henrich! hvor est du henne? Hid!

Henrich. Jeg har ikke Stunder, jeg har et hastig Ærende for min Herre.

Leander. Est du gal, Dreng? Har du anden Herre end mig?

Henrich. Det var ellers ilde.

Leander. Er jeg ikke din Herre?

Henrich. Paa Legemets Vegne, men ikke paa Siælens.

Leander. Ach, Himmel! hvad er dog dette for Koglerie? Den Dreng pleyer dog aldrig at skiemte med mig. Hvad er det for en Bog du har? Lad see! Det er Beckers Bezauberte Welt. Hvem hører den Skarns Bog til? Flye hid; jeg vil kaste den paa Ilden.

Henrich. Det er min Herres Bog; I har ingen Magt dertil.

Haagen. Ach, Herre, lad ham beholde Bogen; I veed jo, at hans Herre er en hastig Person; han vil hevne sig, om I brænder hans Bøger.

Leander. Hvad har han med min Tiener at skikke i Byen.

Henrich. Hvad min Tiener, min Tiener! Snakkerase. Jeg tiener hos den Mand, som læser saadanne Bøger. Adieu!

Leander. Gaaer kun ud begge to; jeg vil være alleene.

Scen. 5.

Leander alleene.

Alt, hvad mig nu hender og vederfarer, ere slige Ting, som kand noksom styrke mig i mit Forsæt og udrydde fuldkommelig min forrige Vantroe. En skulde tilforn have sagt mig, at Folk blev forvexlede, og at der var Stiftninger til; den havde med saadan Snak kommen ret an. Nu seer jeg det med mine egne Øyne og behøver intet andet Vidnesbyrd. Her seer jeg Henrich med Haagens Klæder og Ansigt og Haagen igien med Henrichs Ansigt. Hvis min Tiener pleiede at skiemte med mig, hvis det var hans Interesse at stifte Tieneste, kunde Folk, der scrupulere om alting, falde paa de Tanker, at det var Bedragerie; men det har altiid været et eenfoldig Menneske, som ikke har været mægtig til at øve den tiende Del mindre konstig og mindre dristig Stykke. Men Haagen er en dumdristig og vanartig Skalk, han kunde maaskee efter min Broders Ovidii Tilskyndelse have ladet sig bruge til saadan Bedragerie. Men nu kommer min forrige Vantroe igien. Bort, Vantroe! der maa ikke være en Gnist af dig tilbage i mit Hierte. Jeg kommer ihu den gode Formaning, Gunnild Per Smeds gav mig nyelig, at jeg ikke maatte raisonnere meget. Thi om jeg vilde udi denne Post eftertænke først . . . See, nu kommer Vantroen igien. Ach, gid de første 8 Dage var forbi; thi jeg merker, der sidder endnu nogle Levninger tilbage, som jeg gandske maa udrydde.

Scen. 6.

Roland. Leander.

Roland. Ach, min allerkiæreste Broder! jeg har havt stor Længsel efter at tale med dig. Jeg haaber, vi skal herefter leve meer kiærlig med hinanden end tilforn. Vi har hadet hinanden tilforn, saasom vi ikke eens Principia har havt; men nu, den Tvistighed og den Forargelse med Rod er oprykt, skal der være ligesaa stor Kiærlighed imellem os, som der var Had tilforn.

Leander. Ach, Monfrere, lad mig omfavne dig. Jeg har ikke havt mindre Længsel efter at see dig. Gid Ovidius nu ogsaa havde samme Tanker og Religion som vi, saa kunde vi leve ret som Brødre sammen. Men veed Monfrere, hvad vi vil giøre? Vi vil føre ham med os til gammel Gunnild; thi hun taler som en Engel og derfor let kand bringe ham paa rette Vey.

Roland. Hvad? gammel Gunnild! Taler I med gammel Gunnild?

Leander. Ja vist. Jeg glemmer aldrig, hvor modest den hierte Qvinde var! hun vegrede sig for at tage imod 10 Rdlr., som jeg gav hende nyelig, og blev gandske rød af Blusel, da hun endelig tog imod dem.

Roland. Hvad hører jeg? Omgaaes I med gammel Gunnild?

Leander. Ja vist, nu talede jeg nyelig med hende. Hun har udrydded al den forrige Vantroe, som endnu var tilbage, saa at jeg nu er ligesaa troende som Monfrere.

Roland. Som jeg? Hvad er det for Snak? Har I min Troe, da bør den Hex straxen føres til Baalen. Jeg har længe nok ladet mig forlede af hendes Koglerie; nu er jeg ved min Broders Ovidii Bistand bleven bedre oplyst og troer alt saadant Bedragerie ikke mere.

Leander. Hvad er det, Monfrere? I maa være forhexet.

Roland. Ney, jeg har været forhexet tilforn, som jeg nu hører, I er bleven; men nu, Hexeriet hører op, vil jeg have den Canaille i Spindehuset.

Leander. Kald en ærlig Matrone ikke Canaille!

Roland. Maa jeg ikke kalde den Pulver-Hex, hvad jeg vil, som har bildet mig ind, at mit hele Huus var fuld af Diævle?

Leander. Troer I det ikke?

Roland. Ney, jeg troer hverken gode eller onde Engle meer. Jeg troer, der er ingen anden Diævel til end slige forbandede Qvinder.

Leander. Holdt op med den Snak, det vil ellers bekomme Jer ilde. Adieu!

Scen. 7.

Roland. Henrich.

Roland. Det et virkelig noget Selsomt med min Broders Forandring. Jeg vilde give noget Got til, at jeg havde fat paa hans Tiener Henrich for at høre, hvorledes det henger sammen. Haagen, Haagen!

Henrich. Ja Herre!

Roland. See til, at du kand flye mig hid min Broders Tiener Henrich; jeg vilde gierne vide af ham, hvorledes hans . . . Men hvad er dette for Optøyer? Du est jo Henrich; hvor est du kommen i mit Liberie?

Henrich. Jeg hedte Henrich tilforn, da Her-

ren hedte Leander; men nu, eftersom Herren har paataget sig Rolands Skikkelse, kalder jeg mig Haagen.

Roland. Est du gal, Dreng? Er jeg ikke den samme, som jeg var?

Henrich. Ney, Herren synes kun saa; han er forbyttet af Underjordsker.

Roland. Hvem har bildt dig saadant ind.

Henrich. Jeg hørte det af den forrige Haagen, som tjente hos den gamle Roland.

Roland. Jeg skal lade dig hudstryge, dersom du taler saa forblummet. Siig mig, af hvem du har hørt saadant.

Henrich. Jeg siger jo: af Haagen.

Roland. Det er jo en troeværdig Autor. Hvor er Haagen?

Henrchi. Han er jo hos sin Herre, som var Roland tilforn, men nu kalder sig Leander, saasom han har faaet Leanders Ansigt.

Roland. Seer du den Stok? Den skal jeg slide op paa din Ryg, hvis du ikke taler reent Dansk med mig og siger mig, hvori alt dette Koglerie bestaaer.

Henrich. Jeg skal fortælle det altsammen. Jeg kom for et Par Timer siden fra Skoemageren med et Par Dantze-Skoe, som min Herre Leander vilde bruge paa Assomblix i Aften; jeg fandt ham ligge paa Gulvet med Taarene i Øyen, gandske forskrekket, som han havde havt et Syn. Da jeg reysede ham op igien, begyndte han at tale om sin forrige Vildfarelse og Vantroe, saaledes at jeg maatte græde med; hvorpaa han gik hen og besøgte Gunnild Per Smeds. Imidlertiid kommer Haagen, hvilken jeg fortæller denne Forandring; men han havde ikke saasnart hørt Historien, førend han begyndte at raabe, som Fanden stod i Halsen paa ham: Vore Herrer ere forbyttede! og fortalte mig saa, hvorledes det var gaaet til med hans Herre. Hvorudover vi besluttede begge at skiste Herrer, holdende dem for vore rette Herrer, hvor vi fandt deres Siæle og Gemytter.

Roland. Ha, ha, ha, ha, ha, ha! Ach, jeg er færdig at sprekke af Latter. Henrich! bliv du kun hos mig, og lad den anden Giek kun blive i de Tanker, som han er. Kom, lad os gaae; jeg vil hen og fortælle min Broder Ovidius den Historie.

Scen. 8.

Ovidius.

Jeg veed ikke, om jeg skal condolere eller gratulere min Broder Roland. Jeg veed ikke, om jeg har giort ilde eller vel derudi, at jeg hialp ham fra hans Vildfarelse og aabenbarede dette Koglerie; thi saa stor som hans Overtroe var tilforn, saa stor er nu hans Vantroe. Tilforn tog han an for Evangelium alt, hvad gamle Kiellinger fortalte ham; nu holder han alting for Fabel. Ingen staaer meer Fare for at falde udi yderste Vantroe end den, der tilforn har været nedsiunken udi morkeste Overtroe, thi naar forst et Bedragerie blir aabenbaret, begynder man at tænke: Mon al det Ovrige, hvad vi troe, er ikke af lige Beskaffenhed? Saaledes er det gaaen med min Broder. Da han saae skinbarlig for Øynene, hvordan de slemme Kiellinger havde spillet med ham, blev det ikke derved; men saasom Menneskets Natur er at falde fra een Yderlighed til en anden, tar han sig for at criticere alting saa, at han nu er i samme Tilstand som Leander, ja fast værre. Men der kommer han.

Scen. 9.

Ovidius. Leander.

Leander gaaer og sukker, hengende med Hovedet.

Ovidius. Hvi saa traurig, Monfrere? I pleyer jo altiid at være udi god Humeur?

Leander. Jeg har Aarsag at være traurig, mit Huus staaer noget Ont for.

Ovidius. Har I da faaet onde Tidender?

Leander. Ret i dette Øyeblik stod en Ugle paa min Skorsteen.

Ovidius. Ha, ha, jeg troer vel, at I reflecterer meget paa Ugler. I lod Jer ikke bevæge, om I saae Tegn paa Himmelen.

Leander. Siig ikke det, Monfrere! I kiender mig da ikke.

Ovidius. Ey, det er dog en evig Harcellering; tal dog engang noget Alvor. Har i merket, hvordan det er tilgaaet med Roland?

Leander. Ja, alt for meget; jeg ynker ham i mit Hierte.

Ovidius. Ney, nu har I ikke fornøden at ynke ham; thi han er ligesaa gal som I, saa det er gaaet efter min Spaadom.

Leander. Jeg havde nyelig en heftig Trætte med ham.

Ovidius. Hvorom var den Trætte?

Leander. Det var angaaende gammel Gunnild.

Ovidius. I vil vist binde mig noget paa Ermene. Han hader gammel Gunnild nu meer end I selv.

Leander. Jeg veed det nok, Monfrere! jeg veed det nok.

Ovidius. Vel, naar I veed det, saa ophører den gamle Trætte om den Sag.

Leander. Han understod sig at kalde hende en Bedragerske.

Ovidius. Det troer jeg nok gik Jer meget til Hierte.

Leander. Ja, det gik mig saadant til Hierte, at han skal betale mig de Ord dyre nok.

Ovidius. Ey, holdt dog op at raillere. Hør, Monfrere! den eeneste Post, hvorfor Rolands Forandring behager mig, er for Eders Skyld, at I kand leve eenige herefter.

Leander. Vi blir aldrig eenige.

Ovidius. Jeg meener jo; thi nu troer I intet begge to, og derfor har intet meer at disputere om.

Leander. Om han var eenig med mig i alting, saa skal jeg hade ham, fordi han hader den gode gamle Gunnild, som jeg har befundet er en af de dydigste og gudfrygtigste Matroner i Byen.

Ovidius. Ey, gak Pokker i Vold med Jer Snak. Jeg troer, I vil giøre mig gal.

Leander. Jeg taler Alvor, Monfrere! Jeg

kand ikke beskrive, hvor meget Got jeg fandt i hendes Tale nyelig.

Ovidius. Hvad? har I nyelig talet med gamle Gunnild?

Leander. Ja jeg har, og jeg skal tale med hende hver Dag herefter. Monfrere maa vide, at jeg er et gandske andet Menneske, end jeg var tilforn. Der er intet andet tilbage af den gamle Leander end det udvortes Legeme.

Ovidius. Det skulde være mig kiært, Monfrere! at I forlod Jer forrige Vantroe; men see til, at det ikke gaaer Jer som Roland, at I falder fra een Extremitet til en anden. Men hvad har givet Anledning til denne hastige Forandring?

Leander. Himmelen har givet mig mange Advarsler.

Ovidius. Men see vel til, om der er intet Bedragerie derunder.

Leander. Ney, jeg har seet alt for tydelige Tegn dertil. Alt, hvad som nagger mig nu, er, at jeg har tilforn habet og forfuldt den dydigste og gudfrygtigste Matrone og Prophetinde paa Jorden.

Ovidius. Hvilken Matrone er det?

Leander. Jeg meener Gunnild Per Smeds.

Ovidius. Det er en herlig Prophetinde. Jeg skal fortælle Jer et Bedragerie, som Roland og jeg nyelig har grebet hende udi, hvoraf I skal see, hvad det er for en Qvinde.

Leander. Jeg vil aldeles intet høre derom. Jeg kiender jeres Fiendskab mod hende.

Ovidius. Det er jo noget, som jeg selv har aabenbaret, og som hun har offentlig bekiendt selv, hvortil Roland skal være mit Vidne.

Leander. Hele Verdens Vidnesbyrd bevæger mig ikke at troe noget til hendes Nachdeel; thi hele Verden er ond, og Dyden er allevegne forfuldt.

Ovidius. Jeg veed, I kand jo sagte høre Historien.

Leander. Jeg beder, Monfrere, skaaner mig derfor; jeg stopper mine Øren til derfor.

Ovidius. Ey, hvilken ulykfalig Hendelse er ikke denne! Jeg skulde snart deraf falde paa de Tanker, at der var en Metempsychosis til, og at eens Siæl kand forflyttes i en anden. Gaaer bort begge.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Eleonora alleene.

Ach Himmel! hvor kand da et Menneske i en Hast falde fra een Extremitet til en anden! Jeg havde umueligen kundet bilde mig det ind, hvis jeg ikke havde seet det for mine Øyen. Ach, jeg veed ikke, om jeg var meer at beklage tilforn, end jeg nu er; hvorvan hans Sind forandres, saa blir min Sorg lige stor, saa har jeg samme Monstrum at bestride. Hvis jeg kun fik at vide Aarsagen til denne Forandring, kunde jeg maaskee raade Bod derfor; men naar jeg siger: Min kiære Leander! hvad er Aarsag til denne egne Hellighed, denne Frygt, denne Melancholie og Overtroe? svarer han: Spørg mig ikke derom, det er Himmelens Virkning, jeg kiender mig ikke selv meer. jeg er ikke meer den samme. Men der seer jeg, han kommer i sorte Klæer med en gammel Kielling. Ach, mit Hierte vil briste. Jeg maa skiule mig i en Krog, for at høre, hvad for Tale han har med hende.

Scen. 2.

Leander klædt som en Vebling. **Gunnild.**

Gunnild. Saadanne Forbyttelser, min hierte Søn, som er skeet med Haagen og Henrich, skeer hveranden Dag udi mit Fødeland Findmarken, besynderlig med Børn, som underjordiske Folk tage tit af Vuggen og legge deres i Steden igien.

Leander. Ach, Mutter, I er Viisdommen selv. Gid jeg havde havt den Omgiængelse med Jer i mange Aar, som jeg nu haver. Jeg har hørt saa meget tale om Varulv, jeg havde nok Lyst for en Times Tiid at blive omskabt til en Varulv.

Gunnild. Det kunde nok skee, kiære Søn, var det ikke for een Ting.

Leander. Hvad skulde det være?

Gunnild. Jeg er bange, at I har endnu noget af den forrige Vantroe tilbage. I er ikke gammel nok i vort Laug.

Leander. Det er sandt nok, jeg er ikke gammel i Lauget; men det skulde fortryde mig, om nogen havde stærkere Troe end jeg.

Gunnild. Men hør, Leander, jeg har noget at sige Jer.

Leander. Hvorfor græder I?

Gunnild. Ach, jeg har store Fiender i Jere Brødre; de har nyelig opdigtet en Historie om mig, som er uhørlig, og som Himmelen vil hevne. Ovidius er Begynder dertil og har ved Løgn og Bagvaskelse saaledes forført Roland, at han er bleven min Døds-Fiende og er nu falden til samme Vantroe, som I var tilforn udi. Jeg er saa bange, at I troer deres falske Beretninger, nemlig at Ovidius skulde have truffet mig udi et Bedragerie og truet mig med Hug at tilstaae det samme, da jeg dog kand med min høyeste Eed vidne, at jeg ikke har seet nogen af dem hverken i Gaar eller i Dag. Dersom jeg var ugudelig og vantroesk efter Verdens Maade, havde jeg ikke saa mange Fiender.

Leander. Græd ikke, Mutter! Jeg skal ikke troe dem, om de laae paa deres bare Knæe og svore.

Gunnild. Ja, hvorledes kand jeg være forsikkret derom? Dersom I ogsaa engang slaaer Haanden af mig, saa er jeg forladt af alle Mennesker.

Leander. Hør, paa det I ikke skal tvivle mere om mit oprigtige Hierte-Lag, see da, saa vil jeg i Trods for mine Brødre, Søstre, Venner og hele Verden forbinde mig udi Ægteskab med Jer Dotter.

Gunnild. Ach, I skiemter med mig, kiære Leander.

Leander. Kom, lad os gaae ud. I skal see, at inden 24 Timer Gierningen skal svare til Ordene.

Scen. 3.

Eleonora.

Gak, troeløse Menneske, Forræder, Meen-Eder! gak bort og skiul dig til ævig Tiid for mine og den hele ærbare Verdens Øyne, nedgrav dig under Jorden med dit ny forhvervede Bytte, med din vanskabte Ægtefælle, som Himmelen har beskikket dig til Straf for din Troeløshed mod en Jomfrue, der har elsket dig høiere end sin egen Siæl, der med ubeskrivelig Taalmodighed har igiennemgaaet een Hierte-Sorg efter en anden, som dit Forhold har paaført mig, førend at bryde det Løfte, jeg eengang har giort. Ach, jeg forskrekkes ved at staae paa det Sted, hvor saadan ugudelig Troeløshed er bedreven, som vil forarge den hele Verden og beskiæmme en fornemme Familie. Ach, Leander! Dog hvi besmitter jeg mine Læber ved at nævne den, som ingen bør tænke paa mere, end sige nævne? Jeg vil ingen Forbandelser udøse over dig, jeg forlanger ey heller nogen Hevn; thi du est straffet nok, i det dit Hierte er henvendt til at søge din egen Spot og Foragt. Men, Eleonora, hvad er det, du siger? Hvi udøser du Vrede og Forbittrelse mod den, der heller bør at ynkes end hades, hvis Hierte er fortryllet, hvis Øyne forblindet ved Koglerie og Troldom, saa at han ikke kiender sig selv mere? Hvi . . . Men der seer jeg Ovidius kommer; jeg maa giøre ham deelagtig udi alt dette. Ovidius! kom hid og hør en forskrekkelig Historie, som angaaer vel mig allermeest, men treffer ogsaa den hele Familie. Kom og hør en selsom Forandring med Leander!

Ovidius. Jeg veed det nok, min hierte Jomfrue! Det er Menneskets Natur at falde fra een Extremitet til en anden.

Eleonora. Ney, Ovidius! I veed ikke, hvor vidt saadant gaaer. Leander er bleven saa indtagen af den gamle Gunnilds Skinhellighed, at han har forladt mig og lovet at ægte hendes Dotter.

Ovidius. Ey, det kand jeg ikke troe.

Eleonora. Inden 24 Timer vil det fuldbyrdes; thi jeg har selv hørt ham giøre sligt spottelige Løfte. Han er fortryllet; man maa raade Bod derpaa i Tide, man maa lade hende gribe og fængsle.

Ovidius. Ney, det gaaer ikke an. Vi kand ikke klarlig overbevise hende noget; tilmed har hun ved sin Skinhellighed forhvervet sig mange Venner, som vil tage hende i Forsvar tillige med Leander. Men der maa hittes paa andre Raad. See, der kommer han.

Eleonora. Ach, jeg kand ikke taale at see ham for mine Øyne. Jeg gaaer bort.

Scen. 4.

Leander. Ovidius.

Ovidius. Hør, Leander! Hvad Ont har Jere Forældre, Jere Brodre, Slegt og Venner fortient af Jer, at I vil søge at beskiæmme den hele Familie ved at ægte en gemeen liderlig gammel Trold-Hexes Dotter, som ikke bør at lides i Staden, *langt mindre blive indlemmet* i et fornemme Huus?

Leander. Monfrere! hvad Ont har jeg forskyldt af mine Brodre, Slegt og Venner, at de vil søge at hindre mig i min Fornøyelse?

Ovidius. Det er en Raserie, som Jer er paakommen, ellers kunde I ikke kalde det Fornøyelse.

Leander. Et hvert Menneske, naar han faaer, hvad han ønsker, saa er han lyksalig. Eders Sind maaskee staaer til en ung galant fornemme Jomfrue, hvorudi jeg aldrig vil tragte at hindre Jer, endskiønt en saadan efter min Omvendelse er en Vederstyggelighed i mine Øyen. Mit Sind falder nu til en gammel Matrones Dotter, hvis ringe Herkomst og gemeene Væsen støder Jer. Men I maa derfor ikke tvinge mig til at have samme Smag. I veed jo selv, at saa mange Hoveder der er, saa mange Sind, saa mange Hierter, saa mange Tilbøyeligheder, saa mange Munde, saa mange Smage; derfor blive ogsaa alle Folk gifte og al Mad ædt.

Ovidius. Men tør I understaae Jer at kalde den en gudfrygtig Matrone, som jeg og andre har funden i største Ugudelighed og Bedragerie?

Leander. Tal ikke om saadant, Monfrere! Jeg kiender Jer Ondskab, Jer Had mod hende.

Ovidius. Hør, I maa holde inde med den Titel: Monfrere; thi jeg vil ingenlunde passere for Jer Broer oftere.

Leander. Hvad Jer behager. Adieu!

Ovidius. Gid jeg aldrig saa Jer meer for mine Øyen. Men der kommer en af de gamle Hexer. Hun seer saa forbittret ud. Jeg maa gaae lidt til Side for at høre, hvad hun skader.

Scen. 5.

Marthe. Ovidius.

Marthe. Ach, ach, Jeg døer af Avind og Forbittrelse. Tænk engang, hvilken Lykke hun giør ved saadan Ægteskab. Hun begynder alt at see baade mig og andre fattige Qvinder over Axelene. Mon min Dotter ikke kunde være ligesaa nær til saadan Lykke som hendes? Ach, ach, jeg vil heller døe end taale at see paa saadan Forfremmelse. Hvis jeg fandt en af Leanders Brodre, skulde jeg strax gaae hen og aabenbare al hendes Bedragerie. Men der seer jeg Monsieur Ovidius. Falder paa Knæe. Ach, min Herre, jeg har en Hob at aabenbare ham, som ligger mig paa Hiertet; min Samvittighed begynder at nagge mig, saa jeg har ingen Roe, førend jeg bekiender mine Misgierninger. Vi har, min Herre! udi mange Aar ført et skinhelligt Levnet og under den Masqve bedraget mange got Folk.

Ovidius. Jeg tvivler ikke derom, thi jeg har selv befundet Jer derudi, og hvis vi havde havt Vidner til det Bedragerie, som skeede i Dag, skulde I alle være bleven revsede; men vi kand ikke selv være baade Anklagere og Vidner.

Marthe. Det er sandt, uden mange Vidner kand den gamle Gunnild ikke fældes; thi hendes Credit er stor blant Folk. Ach, vil Herren forsikkre mig om sin Beskyttelse, hvis jeg fører dette for Lyset?

Ovidius. Stat op, Marthe! Du maa være mig behielpelig i at hindre en nye forestaaende Ulykke. Du maa vide, at det er kommen saa vidt med min Broder, at han vil tage gammel Gunnilds Dotter til Ægte.

Marthe. Ach, Himmel! er det mueligt?

Ovidius. Hvad Raad skal vi hitte derimod?

Marthe. Gak I kun bort og forsamle Jere Venner tillige med Leander, saa skal jeg faae hende til at giøre et nyt Bedragerie, hvorudi hun i hans og andres Paasyn skal blive robet. Men see vel til, at Leander paa en Time eller to ikke faaer Leylighed at tale med hende. Jeg skal siden lade Jer vide, hvad Anstalt der skal giøres. naar jeg har først sat Gunnild i Harnisk.

Ovidius. Far vel da saalænge, Marthe! og vær forsikkret om, at du skal have din rigelig Underholdning af vort Huus, saalænge du lever.

Scen. 6.

Marthe. Gunnild.

Marthe. See, der kommer hun; nu maa jeg sætte mine Garn, hvorudi hun skal fanges, hvor snedig hun end er. Ach, ach, jeg tænkte det nok, det Gode varer ikke længe; den stakkels Gunnild glædte sig alt for tilig. Jeg maa hen og vare hende udi Tide, at hun bruger Raad derimod.

Gunnild. Hvad er paa Færde, Marthe?

Marthe. Ach, Mutter! jeg har en slet Tidende at bringe Jer: Nu nyelig stod jeg uformerkt og hørte Ovidius disputere med Leander om det Ægteskab, han havde lovet Jer Dotter.

Gunnild. Hvorban faldt det ud?

Marthe. Det faldt saa ud, at Leander blir ved sin Eleonora; thi han lovede sin Broder med Haand og Mund at bryde det Løfte, han har giort Jer.

Gunnild. Ach, ach, den Ovidius er mig en haard Fiende.

Marthe. Vi maa forekomme ham i Tide.

Gunnild. Hvad Raad skal vi da bruge?

Marthe. De samme Midler, som vi har brugt tilforn at bringe ham udi Garnet, maa vi endnu betiene os af at holde ham fast: I maa forklæde Jer nok engang udi en Geystes Skikkelse, stille Jer for ham, naar han er alleene, og sige, at hvis han agter at blive salig, maa han ægte gamle Gunnilds Dotter, thi det er Himmelens Villie. Skal det giøres, saa maa det giøres ved første Leylighed, medens han er endnu i sin Overtroe. Jeg skal bringe ham til det Sted, hvor vi har vor Gang under Jorden, og vare Jer ad ved 3 Trampen paa Jorden, naar Tiid er at staae op af Hullet.

Gunnild. Det er et ypperligt Raad, Marthe!

Marthe. Gak strax hen og lav Jer til da, og naar han kommer, saa kand I gaae ham lige i Møde, thi naar han hører, at det er Himmelens Villie, saa bringer hele Verden ham ikke fra sit Forsæt.

De gaaer begge ud.

Scen. 7.

Ovidius. Leander.

Leander. I maa præke for mig til Verdens Ende, saa troer jeg intet deraf.

Ovidius. Vil I kun have Taalmodighed en Time, saa skal jeg strax hielpe Jer af Drømmen.

Leander. Snak, Snak!

Ovidius. Vil I ikke troe det, som I seer for Øynene?

Leander. Hvad seer jeg for Øynene?

Ovidius. I skal see hendes Bedragerie selv og takke mig derfor.

Leander. Naar jeg seer det, saa vil jeg troe det.

Ovidius. See, der kommer gamle Marthe, som skal oplyse den hele Sag.

Scen. 8.

Leander. Ovidius. Marthe.

Marthe falder paa Knæe for Leander. Ach, Himmelen tillader ikke længer, at vor Ondskab blir skiult, min Samvittighed er vaagnet, og jeg har ingen Roe havt, førend jeg maatte ud med det, som har plaget mit Hierte, og jeg har maatt betiende for Jer Broder vore Practikker, vort Koglerie, som vi har brugt at lokke Folk udi Snaren og styrte dem udi samme Overtroe. Den gamle Gunnild, som I holder for en Prophetinde, der kand giøre Mirakler, løse og binde Fanden, er den største Bedragerske, som kand gaae paa Jorden. Himmelens Retfærdighed, som ikke kand taale saadant uhevnet, har paaført mig saadan Uroelighed, saadan Beængstelse, at jeg er bleven tvungen til at betiende vor Ondskab og underkaste mig frivillig Straf.

Leander. Men kand man forlade sig paa det, som du siger, om det ikke er af Had mod Gunnild, som du vil føre i Fortræd for at hevne dig?

Marthe. Vil I have Taalmodighed en liden Stund, saa skal I treffe hende selv i et nyt Bedragerie, og paa det at hun ikke skal giøre det ustraffet som tilforn, da lad Jer anden Broder samt alle Huusfolkene stille sig her ubemerkt for at see det an. Men jeg beder om Naade.

Leander. Hvis saa er, som du siger, da skal dig intet Ont vederfares, men tvertimod du skal rigelig belønnes for din Tieneste.

Marthe. Jeg begiær ingen Belønning, min Herre! thi jeg giør det kun for at befrie mig fra den Beængstelse, som mig er paakommen, at min Samvittighed kand komme i Roelighed igien. Gaaer I nu kun strax ind og kalder alle Huusfolkene tilstæde og skiuler dem alle, at ingen blir seet uden Leander; thi om en liden Stund vil hun komme hid som en Geyst eller Spøgelse for at bestyrke Jer meer i Jer Overtroe, da skal hun blive greben paa friske Gierninger og betiende sit Bedragerie, uden at man har nødig at føre Vidne imod hende.

Ovidius. Inventionen er meget god. Lad os gaae.

Scen. 9.

Marthe alleene.

Ha ha! Dette, som jeg her giør, er hverken for at befrie Samvittighed eller at aabenbare Synder, men af Forbittrelse og Avind, at Gunnild ikke skal nyde saadan Lykke og komme til sliig Ære og Herlighed. Jeg er ikke den første Qvinde, der af Avind og Misundelse har brudt Venskab og sat sig selv i Fare. Ingen Passion regierer saa stærk i en Qvindes Hierte som Misundelse: den driver en til at opoffre sin Velfærd, Forældre, Slegt, Venner, ja sig selv med. Naar dette er skeet, vil jeg lade mig belønne og siden reyse hen paa et andet Sted

for at øve mine gamle Konster igien, som jeg dog ikke kand lade. Men der kommer de. Jeg maa hen og lave mig til.

Scen. 10.

Ovidius. Leander. Roland. Eleonora. Haagen. Henrich. Marthe. Gunnild.

Roland. Jeg glæder mig over, at Leander kand komme til at see det for Øynene, som han af vor Beretning ikke har villet troe, og at han kand komme af Drømmen paa samme Maade som jeg tilforn.

Ovidius. Gaaer nu alle tilside, Børn, og skiuler Jer saaledes, at hun ikke blir nogen vaer!

Marthe. Værer gandske stille; hun skal staae op af dette Hul, hvor vi har havt vor Gang under Jorden, for der at spille adskilligt Koglerie. Jeg har bildt hende ind, at Leander har ladet sig bevæge at staae fra sit Forsæt at ægte Gunnilds Dotter, og derfor overtalt hende at agere en Geyst her paa dette Sted, naar han er alleene, hvorom jeg skal give hende Varsel. Jeg stiller mig bag ved Hullet for at rive Masqven af hende, naar hun staaer op.

Leander bliver staaende alleene midt paa Theatro. De andre skiuler sig ved Sidene. Marthe gir Tegn ved Trampen paa Gulvet, og Geysten stiger op, sigende disse Ord:

Leander, Leander! Himmelens Villie er, at du skal tage dig en Ægtefælle.

Leander. Hvo skal den være?

Geysten. Det skal være den gudfrygtige Matrones Gunnild Per Smeds Dotter!

Marthe rivende Masqven af hende. Ney saa mare blir der intet af denne Gang.

Gunnild Ach, hvad er dette? Jeg forraades af min egen Ven.

De andre løbe til og trække hende af Hullet.

Gunnild paa Knæe. Ach, Himmelen bruger ofte et ont Menneske at straffe et andet med. Jeg beder ikke om Naade. Jeg bekiender at have fortient Døden.

Leander. Ach, nu seer jeg, hvad som har været Aarsag til min hastige Forandring. Var det saadan Geyst, som steg op af Jorden i Dag tilforn paa samme Sted?

Gunnild. Ja Herre! det var mig med en af mit Tilhang, som jeg havde bestilt dertil for at bedrage hans Broder Roland.

Ovidius. Det var det samme Skielmstykke, som jeg greb hende udi, og som jeg har villet aabenbare Jer, men I har ikke villet høre mig. Men har det været Aarsag til Jer Forandring?

Leander. Ja, det var Begyndelsen dertil; thi da jeg kom gaaende, fandt jeg her en underlig Samling af gamle Kiellinger, og saadant Dyr stige op af Jorden.

Roland. Ach, ach, den samme Hendelse, som bragte mig af Overtroe, har styrtet min Broder derudi.

Ovidius. Men kunde dette ene Syn være mægtig til at forandre Jer Sind saaledes?

Leander. Dette uformodentlige Syn havde des større Virkning hos mig, jo meer jeg havde foragtet alt saadant tilforn. Thi jeg tænkte ved mig selv, at det var en Straf af Himmelen formedelst min Vantroe; og disse Tanker tog meer og meer Overhaand hos mig, saa jeg først besluttede ikke at forkaste alle Historier mere, siden at troe alt, hvad jeg seer, derefter hvad jeg hører fortælle af vigtige Folk, og endelig hvad enhver indtil gamle Kiellinger sige. Saaledes formeredes Gradviis Tankerne hos mig, saa jeg i en Hast faldt fra een Extremitet til en anden.

Roland. Saaledes gik det ogsaa mig. Da jeg ved min Broders Hielp fik at see, hvordan disse Kiellinger spillede med mig, begyndte jeg at tænke: Mon adskillige Historier, som fortælles, er ikke af samme Natur? Derefter besluttede jeg ikke at troe uden, hvad skiønsomme Folk siger, og endelig ikke engang, hvad jeg selv seer.

Haagen. Paa den Maade blir jeg den samme, som jeg var.

Henrich. Ja, du blir den samme Slyngel, som du var, og jeg ligeledes.

Ovidius. Saaledes har I befundet, mine kiære Brødre! at det er, som jeg ofte har sagt: Naar et Menneske vil reformere sig, veed det ikke at standse, men gaaer alt fort, indtil det falder i en Yderlighed ligesaa lastelig som den, det forlod. Jeg har kiendt dem, som Folk eet Aar har havt Afskye for formedelst deres Skinhellighed, et andet Aar formedelst deres Ryggesløshed. Jeg har kiendt dem, der een Tiid har opirret Folk med Medisance, en anden Tiid ved heslighste Hyklerie; andre, der ere blevne lastede formedelst Gnieragtighed, at have reformeret sig saaledes, at de ere forfaldne til Ødselhed. Det er en Characteer, som faa tager i Agt, men dog er temmelig gangbar.

Leander. Vi merker, at Jere Formaninger har været vel grundede. Jer Levnet skal herefter være os en Model at efterfølge. Men hør, du vanartige Kielling! var det ogsaa du, som siden forskrekkede mig alleene paa dette Sted under samme Masqve af Diævel?

Gunnild. Ney vist, Herre! De Klæder efterlod vi paa Stedet, da Monsieur Ovidius traf os udi vort Bedragerie.

Henrich. Hvorledes saae det Klæde ud?

Gunnild. Det var et sort langt Klæde med en Stok, hvormed man kunde giøre sig høy og lav, og der vare 2 Horn heftede dertil.

Henrich. Hvad Tiid saae Herren det Spøgelse?

Leander. En liden Stund for den Tiid, du fandt mig liggende halv død paa Jorden.

Henrich. Ach, Herre, jeg beder om naadigst Forladelse; jeg var det Spøgelse. Jeg fandt det Klæde liggende paa Jorden og vilde bruge det paa Masqverade i Aften. Men just som jeg havde ifort mig det for at see, om det passede, kom Haagen i det samme, hvilken jeg giorde saa bange, at han bekiendte for mig en Hob Skielmstykker, han har bedrevet mod Monsieur Roland. Men det gior mig ont, at jeg ogsaa har altereret min Herre.

Leander. Ja, den Skrek, som var kommen i mit Blod formeredes, da jeg vaagnede op og saae saadan Positur.

Roland. Men hvad er det for Skielmstykker, du har bedrevet, Haagen?

Haagen. Gid han faae en Ulykke! Jeg tænkte, han var en Diævel, og derfor løb mig selv paa for at befries fra hans Kloer; thi af alt det, jeg bekiendte, var intet sandt uden det sidste.

Roland. Hvad var det da?

Henrich. Ey, det er Lapperie tilsammen. Han truer Haagen.

Haagen. Det var, at jeg . . .

Henrich. Ey, Monsieur Roland! det er min Siæl kun Lapperie. Han truer Haagen igien.

Haagen. Det var ikke andet end . . . Henrich holder ham for Munden. De kommer i Klammerie og løber ud.

Roland. Jeg skal nok udforske, hvad dette er for en Sag. Nu har vi at tænke paa, hvordan vi skal faae denne Kielling straffet.

Ovidius. Om I vil følge mit Raad, saa er det best, at vi tier med den Sag og lader hende løbe. Hør, du vanartige Menneske! hvis du oftere lader dig see her i Naboelavet, skal du blive straffet efter Fortieneste.

Gunnild. Jeg skal ikke alleene forlade Naboelavet, men endogsaa Byen, reyse paa Landet og der poenitere for mine Synder.

Ovidius. Saa pak dig strax bort! Og du Marthe! du skal faae det, vi har lovet dig. De gaaer.

Leander. Men endnu staaer det Største tilbage, at forlige mig med min Jomfrue, som jeg saa grovelig har syndet imod. Falder paa Knæe. Forlad, allerkiæreste Jomfrue, min grove Forseelse mod hende! Tænk efter alt, hvad som er skeet, at Koglerie og Abespil har forledet mig at giøre det, som ellers aldrig kunde have rindet mig i Sinde. Betænk, skiønne Jomfrue, at . . .

Eleonora. Stat op, kiære Leander! Det er mig kiært, at I er kommen af Vildfarelse. Jeg forlader Eder det af mit gandske Hierte og glæder mig, at I saavel som Eders Broder ved disse Eventyr ere komne paa rette Vey igien.

Ovidius til Spectatores.

Her seer man, at den tryggest er,
Der Middelveyen tager;
Men i Extremitet desvær
Natur hveranden jager.
Nu Vantroe, atter Overtroe,
Nu Lunkenhed, nu Iver
Et Hierte Vexel-viis beboe.
Naar Feyl udrydded bliver,
Den giver for en anden Rum;
Man Naget ey bortkaster,
Fra eet til andet Herredom
Af Lyder man kun haster.



Henrich og Pernille.

Comoedie udi 3 Acter.

Personerne i Comoedien.

Leander.
Henrich, hans Tiener.
Arv, en Gaards-Karl.
Leonora, Leanders Forlovede.
Pernille, hendes Pige.
Magdelone, en gammel Kone.
Jeronimus, Leonoræ Fader.
Leonard.

ACTUS 1.

Scen. 1.

Henrich som Cavallier.

Ha, ha, ha, ha, ha, ha! Det gaaer rigtig an. Hun er fast. Hvad kand dog ikke de lumpne Klæer giøre? Jeg har, min Troe, ikke havt andet Oyemerke end at harcellere lidt med min Herres Klæer og Eqvipage og aldrig tænkt at giøre min Lykke derved. Det gaaer mig ligesom Kullebrænderen, der iførte sig i en Doctor-Kiole for at lade sig hilse af Folk og blev virkelig Doctor ved samme Narrerie. Jeg blir virkelig Hanreder; thi den gode Jomfrue er coqvete som en ævig Ulykke. Men hvad vil det sige? Jeg avancerer dog, nemlig fra en Slyngel til en fornemme Hanreder. Det meste bestaaer derudi, at jeg kand holde gode Miner, og intet af det gamle Lakey-Væsen stikker frem, som kand røbe mig. I Gaar havde jeg nær begaaet en forbandet Forseelse: Da jeg gav de fremmede Folk, som jeg har antaget for min Herre, Ordre at spende for Vognen, kom jeg ikke ihu, jeg var Herre, men vilde staae bag paa Vognen, hvorudover Kudsken begyndte at smile og jagde: Hvor vil deres Velbaarnhed hen? Jeg blev skamfuld og begyndte at henge med Hovedet som et Esel, men redede mig dog herfra, i det jeg lod, som jeg saae en Skavank paa Himmelen af Vognen. Jeg var paa et Assemblee i Gaar, alleene for at lære nogle fornemme Grimacer. Jeg saae der iblant andet en Junker, som nyelig var kommen fra Frankrig; ham udcopierede jeg meget nøye, undtagen at jeg ikke vil snakke igiennem Næsen, hvortil han havde sine a parte Raisons, thi han var kommen gandske nyelig fra Paris. For Resten stjal jeg ham al hans anden Artighed fra, som for Exempel: Tar sit Uhrverk op og flyter giør Couppeer med Fødderne og synger, tar Speylen af Lommen og accomoderer sin Peruqve. Jeg er fornøyet med mig selv. Jeg er forlibt i mig selv. Frøykenen har pardieu Raison.

Scen. 2.

Arv. Henrich.

Arv. Hvad Fanden mon det er for en Karl? Han er ikke rigtig i Hovedet.

Henrich. Hvad Pokker er dette? Det er, min Troe, Arv, som kommer fra min Herre paa Landet.

Arv. Om Folk bar sig saadan ad hos os paa Landet, dømte Birkedommeren dem virkelig til at være gal, indtil de blev frikiendt af en anden Ret udi Kiøbsteden, hvor saadant er brugeligt.

Henrich. Jeg maa aabenbare mig for ham, men narre ham lidt først. Hør, hvo er, som taler der?

Arv. Det er mig.

Henrich. Hvilken mig? Hvad er det for Svar?

Arv. Det er mig, Arv.

Henrich. Du maa være en Slyngel. Det kand jeg høre af dit Navn. Diable m'emporte, par tout dans la France comment vous portes vous. Hør hvad jeg skulde sige: Carnaille! forstaaer du Fransk?

Arv. Ney jeg giør ikke.

Henrich. Italiensk?

Arv. Ikke heller.

Henrich. Spansk?

Arv. Ney.

Henrich. Saa est du jo værre end et umælende Beest.

Arv. Ney, jeg forstaaer intet deraf, min ærlige Herre!

Henrich. Ærlig Herre? Hvem tager du mig

an for, Slyngel? Jeg er ikke ærlig, jeg er velbaarn. Naar du taler med en af dine Kammerater, saa kandst du sige: Min ærlig Mand.

Arv. Om Forladelse, velbaarne Herre! Jeg vidste, min Troe, ikke andet, end han var ærlig.

Henrich. Ney, det er noget gammeldags for Folk af min Stand. Hvor har du hiemme?

Arv. Jeg tiener hos en ung Herre, som heder Leander.

Henrich. Leander! Hvor er den Flegel kommen til det Navn? Jeg heder Leander.

Arv. Saa er velbaarne Herre da ogsaa en Flegel?

Henrich. Veedst du vel, hvad en Flegel er?

Arv. Ney jeg veed mare ikke, uden at det maa være noget Fornemme, eftersom han siger, at min Herre og han selv ere saadanne.

Henrich. Det er din Lykke, at du ikke veedst det. Men hvordan har din Herre understaaet sig at føre det Navn Leander? Hvis jeg havde ham fat, han skulde faae en Ulykke. Dig vil jeg opoffre først paa Regningen. Trækker sin Kaarde.

Arv paa Knæe. Ach, velbaarne Hr. Flegel, spar mit Liv! Jeg er kun hans Gaardskarl. Men han har en Tiener her i Byen, som jeg skal flye Herren fat paa, paa hvilken han bedre kand hevne sig.

Henrich. Hvor er den Tiener? Hvad er hans Navn?

Arv. Han heder Henrich, men burde hede Skurk, thi det er en af de største Rakkerknægte, jeg har kiendt.

Henrich. Ha, ha, ha, nu kand jeg ikke meer. Stat op, Arv! Kiender du mig ikke? Jeg er den Henrich, som du taler med saadan Berømmelse om.

Arv. Ney, saa gid du og faae al Verdsens Skam for mig, som du gjorde saa bange.

Henrich. Gid du og faae al Verdsens Skam for mig, som du bagtalede.

Arv. Dine Gierninger udviser, at jeg talede ikke uret. Hvor Pokker kommer du at løbe saadan gal i Herrens Klæder?

Henrich. Arv! du est jo en fattig Karl, som ved dit Arbeyde ikke vinder 10 Rdlr. om Aaret?

Arv. Jeg fortiener 10 Diævle, ikke 10 Rdlr.

Henrich. Inden Aften skal du fortiene 50 Rdlr., dersom du vil holde gode Miner og staae mig bi i mit Forsæt.

Arv. Hvor Pokker vil du skaffe mig 50 Rdlr., uden du vil stiæle dem?

Henrich. Arv! naar du hører Historien, skal du let kunne begribe det. Du veedst, at Leander har skikket mig til Byen for 14 Dage siden, at sætte hans Gaard udi Stand og tage an nye Tienere og Kudsk paa hans Vegne, at alting kand være rede at tage imod hans tilkommende Brud.

Arv. Jeg veed det nok. Men hvad mon det er for en Jomfrue, han faaer?

Henrich. Jeg er ligesaa klog derudi som du. Der er ingen, som veed det, uden den anden Tiener Christopher, som reysede med ham, da han sluttede dette Partie. Jeg veed ellers intet deraf; thi saa snart han kom hiem, sagde han: Henrich, jeg skal holde Bryllup inden 14 Dage udi Byen, du maa strax reyse derhen og sætte alting i Lave, lade Vognen oppudse, tage et Par Tienere an, thi Christoffer giorde mig et Puds paa Veyen, hvorudover jeg lod ham løbe. Jeg giorde mig saa næsevijs og spurte ham, hvo hans Kiæreste var; men han smilede deraf og sagde: Det er et Fruentimmer; du faaer hende nok at see; reys kun strax til Byen og forret, hvad jeg har befalet dig. Jeg har derpaa antaget et Par Tienere og en Kudsk og giort saadanne Anstalter, som han vil være fornøyet med. Men da jeg blev mægtig over min Herres Huus og Eqvipage, fik jeg Lyst til at føre mig op som en stor Herre.

Arv. Hvilket forbandet Indfald!

Henrich. Det maa du vel sige, Arv! Jeg roulerede i Carosse hver Dag med to Tienere bag paa, i Herrens beste Klæer, og havde, min Troe, ikke andet Øyemerke dermed end at styre den Lyst, som mig var paakommen, og at merke, hvorledes det var at være fornemme.

Arv. Men vilde Kudsken og Tienerne altiid beqvemme sig til saadan Opvartning?

Henrich. Kudsken og Tienerne veed ikke andet, end jeg er Herren selv.

Arv. Ha, ha, ha! gid du faae en Ulykke! Det er artigt nok.

Henrich. Nu skal du høre videre, Arv! Her udi dette Huus logerer en fremmed Frøyken fra Landet, som heder Leonore og er meget riig, thi hun fører sig op som en Princesse. Den samme Frøyken har seet mig nogle Gange udi min Stads og er bleven stærk forlibt udi mig, har sat en gammel Kone ud paa mig at udforske mit Hierte-Lav, og jeg har i Sinde at holde Bryllup med hende denne Aften. Kandst du nu begribe, Arv, hvordan jeg kand komme i Stand at forære dig 50 Rdlr., ja 50 Rdlr. til?

Arv. Est du bandsat, Henrich? Du kandst blive hengt derover, naar det kommer for Lyset, hvo du est, og at du saaledes har bedraget en fornemme Jomfrue.

Henrich. Du maa høre Omstændighederne. Arv! Jeg bedrager hende ikke, hun bedrager sig selv; thi jeg har ingen Roe kundet have for hende. Jeg har ikke givet mig ud for at have Midler eller at være af Stand; jeg har alleene sagt, at jeg boer i det Huus, som er lige over for hendes. Hun løber efter mig, og jeg ikke efter hende. Det er en, som vil med Diævels Magt giftes; thi hun er løs paa Traaen som en Ulykke, saa jeg blir vist nok Hanrey. Men det vil ikke sige; jeg faaer saa megen Velstand med hende, at jeg kand bære mine Horn med Respect og lade dem forgylde til.

Arv. Men at føre sig saadan op, som du giør, det er jo at give sig ud for en stor Herre, for at bedrage en Jomfrue.

Henrich. Arv, du kiender ikke denne Byes Folk ret. Gid jeg havde en Daler for hver en Slyngel, hver en Staader, der her gaaer i Fløyels Kiole, da var jeg en riig Mand. At jeg fører mig saadan op, har jeg ingen uden min Herre at giøre Regnskab for. Hvorfor Pokker spør hun sig ikke for, hvem jeg er? Hvorfor lar hun mig ikke være i Roe? Jeg kand giøre min Eed paa,

at jeg aldrig har givet hende ringeste Anledning; men den gamle Kielling siger, at hun er færdig at revne af Kiærlighed, saa jeg kand merke, at det er alleene min Person, hun er forlibt udi, og at jeg virkelig uden Fare giør en stor Lykke.

Arv. Paa den Maade merker jeg, at det kand gaae an. Ha, ha, ha, hvilken forbandet Historie!

Henrich. Der har du min Haand, Arv! at du skal faae 50 Rdlr. i Aften.

Arv. Et halvhundrede Rdlr. er værd at giøre nogen Tieneste for. Hvad vil du da, at jeg skal giøre?

Henrich. Jeg forlanger intet andet, end at du skal holde gode Miner. Du kand ellers agere min Skytte.

Arv. Ja, det vil jeg gierne giøre.

Henrich. Men hvad er ellers dit Ærende nu i Byen i Dag?

Arv. Jeg skulde herud for at lade dig vide at alting maa være i Bereedskab, thi Herren vil være her i Dag.

Henrich. Hillemænd, hvad siger du? Kommer han til Byen i Dag, da maa jeg, min Troe, skynde mig. Hør, Arv, om en halv Time skal jeg efter Aftale besøge min forlibte Jomfrue; da maa du komme ind og spørge efter din Herre Leander og levere mig et Brev.

Arv. Men naar vor Herre faaer saadant Tøyerie at vide?

Henrich. Han vil lee deraf. Meener du, at min Herre misunder mig den Lykke? Dersom jeg ikke var forvissed om hans Godhed mod mig, bristede jeg mig aldrig til at giøre saadant. Kom, lad os gaae lidt hjem først!

Scen. 3.

Pernille. Magdelone.

Pernille. Jeg seer jo ingen, Magdelone.

Magdelone. Saa maa han være gaaet bort; thi jeg saae ham, min Troe, dette Øieblik staae her udenfor, hvorudover jeg løb ind at vare dig ad, Pernille.

Pernille. Ach, kiære Magdelone, spring efter ham, maaskee han har været her og kunde ikke komme ind.

Magdelone. Ney, det duer ikke, Pernille. Alting med Maade. Jo bedre Miner du kandst holde, jo vissere est du paa hans Person. Han kommer vist nok til den Tiid, han lovede mig, nemlig 2 Timer for Middag. Klokken er endnu ikke stort over 9.

Pernille. Men, Magdelone, fortæl mig ret med Omstændighed, hvordan Ærendet blev forrettet!

Magdelone. Jeg har forrettet min Commission meget vel. Du est lykkelig, Pernille, som af en ringe Tieneste-Pige kommer i saadan Velstand. Han er vel noget naragtig, men seer ud til at have store Midler.

Pernille. Jo naragtigere, jo bedre, og det for tvende Aarsager Skyld; thi først, naar min slette Stand og Vilkor blir kundbar, vil Folk, i *Steden for at laste* mig for denne Intrigue, at jeg saaledes har besnæret en ung Herre, ikkun lee deraf og sige: Det var got nok til den Nar, han var ikke bedre værdt, han havde dog ikke faaet nogen Jomfrue af hans Stand og Vilkor. For det andet kand hans Naragtighed i en og anden Tilfælde komme mig til Nytte, naar vi blive gifte. Vi Fruentimmer, naar vi leder efter kloge Mænd, forstaaer ikke ret vor Interesse. Naar jeg har en riig Nar til Mand, forestaaer jeg virkelig Bestillingen, og han fører kun Titulen. Det er os om Herredømmet at giøre, hvilket vi ikke kand faae fra de kloge Mænd uden med megen Møye og lang Tiids Intrigue. Men hos saadanne Karle lover vi Underdanighed ved Ægteskabs-Contracten første Dag, giør nogle Antegninger i Contracten den anden Dag, slaaer en Streg over den gandske 3die Dag, har Haand udi Regeringen med den 4de og sidder ved Roret alleene, inden Ugen er til Ende.

Magdelone. Jeg kand fatte det altsammen.

Pernille. Havde han ikke været saa naragtig, som han er, saa havde en fattig Tjeneste-Pige som jeg ikke understaaet mig at vove saadant. Men da jeg fornam, Karlen harcellerede saa stærkt, fik jeg det Indfald at stille mig an som en stor Frue og betiene mig af min Jomfrues Meubler, Klæer og Eqvipage.

Magdelone. Naar meener du din Jomfrue kommer til Byen?

Pernille. Hun kommer enten i Dag eller Morgen; thi jeg har Ordre at holde alting i Bereedskab til i Dag. Kommer hun, førend jeg blir gift med min Galan, saa vil jeg bekiende reent ud for hende, at jeg staaer paa Trinnet at giøre en stor Lykke og derfor har brugt hendes Klæer. Jeg er vis paa, at langt fra hun straffer mig derfor, holder hun gode Miner og befordrer mig i mit Forsæt. Men fortæl mig ret, Magdelone, hvordan du forrettede din Commission.

Magdelone. Jeg tog de to Stykker Brocade med, gik derhen og spurte, om Herren vilde have noget, som var af en galant Patron og dog for meget got Kiøb. Da han tingede med mig om Kiøbet, sagde jeg: Ach, velbaarne Herre, dersom han vidste det, som jeg veed, tingede han ikke saa nøye med mig. Der er en fornemme Jomfrue i den Gaard her lige over .. A propos, faldt han mig ind i Ordet, den Jomfrue gior mig altiid saadanne venlige Miner, naar jeg tar forbi hendes Vinduer. Kiender I hende, Moerlille? Ja, svarede jeg; jeg har min daglig Gang der i Huset, hun er nyelig kommen fra Landet og venter sin Far her med det første. Hør, sagde han, Bestemoer! bekiend mig Sanden, har ikke den Jomfrue nogen Godhed for mig? Hun har kysset paa Fingeren og kast 2 a 3 Gange til mig. Da jeg hørte dette, begyndte jeg at forklare ham den hele Sag og stevnede ham hid til Klokken 10.

Pernille. Det er skiønt. Vi maa endelig mage det saa, at han blir fast i Dag; thi det kand hende sig, at nogen kand komme fra Landet som kiender mig, og kand aabenbare, hvo jeg er

Magdelone. Men, Pernille, hvem er det din Jomfrue skal have?

Pernille. Jeg veed, min Troe, ikke. Da vi sidst var sammen her i Byen, blev jeg syg og maatte lade hende reyse hiem alleene; men da jeg var bleven frisk igien og just stod færdig at ville reyse hiem, fik jeg Tidender om, at Jomfruen var forlovet, og Ordre at lave alting til Rette, til de komme. Men kommer der ikke en Skytte? Det er nok Junkerens.

Scen. 4.

Arv som Skytte. **Pernille. Magdelone.**

Arv. Serviteur, velbaarne Mammeselle! Jeg veed ikke, om de kiender mig?

Pernille. Ney, jeg gior ikke.

Arv. Mit Navn er Hasenskrek. Jeg er uværdig Skytte hos den unge Herre, som boer her lige over. Han lod ydmygst formelde sin Reputation og lod fornemme, at om det faldt hendes Velbaarnhed beleyligt, vilde han giøre hende den Ære at opvarte Mammesellen.

Pernille. Han skal være mig hiertelig velkommen. Men vær saa god at underrette mig noget om Jer Herre, hvilken Mand det er.

Arv. Det er en kostelig Herre. Han er capabel at skyde paa en Tosskilling. Men han har og et Par Rifler, som siger 6, slige Rifler er ikke til udi hele Landet.

Pernille. Er han saadan Elsker af Jagt?

Arv. Ja, det faaer vore Hiorter og Harer at vide; han kiører i Ring med dem hver Dag, saa de maa faae en Ulykke. Men jeg veed ikke, om velbaarne Madame har hørt, at hans beste Støver Fæyrfax er død?

Pernille. Ney, jeg har, min Troe, ikke.

Arv. Jo mænd, han er død og begraven, og min Herre sørgede for ham, som det kunde have været hans egen Broer. Det var ogsaa et tutafect Beest, om man maa saaledes kalde en stor Herres Hund. Jeg veed Fanden ikke, hvordan han bar sig ad, han beed Haren saa behændig ihiel, at man aldrig kunde see Tegn til Bidt. Som for Exempel, J er en Hare, Bestemoer! Ret saaledes tog han den i Halsen. Knæk, saa var den klar.

Magdelone. Au, au, J kniber noget stærkt, Skytte!

Pernille. Er Jer Herre ung Karl, eller han har været gift tilforn?

Arv. Ney, ikke saa at regne paa. Hans Far har villet havt ham gift paa en og anden Sted; men han vil ikke have uden en, der staaer ham selv an. Jeg vil tiene Jeres Velbaarnhed: han gior min Siæl Ret. Hvorfor skulde saadan riig Junker gifte sig uden med den, som hans Sind falder til? Ney, Karlen vil, min Troe, raade sig selv i de Maader. Der er endelig noget i Gierde nu, hvad Pokker det ogsaa er; men han lar sig ikke let tvinge, thi her imellem os at sige, velbaarne Frøyken, saa er han gandske strammereret udi hendes Person.

Pernille. Jeg kand heller ikke negte, at hans Person staaer mig an frem for alle, jeg endnu har seet. Jeg tør ikke sige, hvor mangen uroelig Nat jeg har havt for hans Skyld.

Arv. Jeg vil være Mand for, at hun ikke blir bedragen med ham. Han har et Par Lægge som ikke er for lange Hvile; hvis der var bedre Lægge udi det hele Herred, lod han sauge sine Been rigtig af. Jeg tør slaae til Veds med hende, go' Frøyken, at det første, hun faaer, det blir Tvillinger. Men jeg maa løbe og sige Svar.

Scen. 5.

Magdelone. Pernille.

Pernille. Ha, ha, ha! Det var ikke uden med stor Møye, at jeg kunde bare mig for Latter. Jo naragtigere han er, jo bedre er det mig, og jo lettere kand jeg faae ham i Kloerne.

Magdelone. Man kunde høre paa Skytten, hvorban Herren er.

Pernille. Han er god nok, Magdelone! Jeg er fornøyet med ham. Var han artig og poleret, saa blev han ikke mig til Deel. Meener du, nogen af hans Stand tar saaban Harcellist?

Magdelone. See, der kommer han uden Tvivl.

Scen. 6.

Henrich i Portechaise. **Pernille. Magdelone.**

Henrich. Ha! . . . . . . t! blir staaende her, J Carnallier! Hør, Christoffer! bliv du hiemme, og kommer der Bud efter mig fra Hove, maa du sige, at jeg kand ikke komme i Dag, jeg er angrassered anden Steds. Ach, mon cher, forlad mig, det er Porteurenes Skyld, at jeg ikke holdt et Stykke længere fra. Man har hundrede Fortræder med disse Leye-Folk; thi de ere dumme som Bester. Hvis det ikke var af Respect for Jomfruen, skulde jeg strax lade jer henge.

Pernille. Ach, min Herre, pardoneer dem for min Skyld.

Henrich. For hendes Skyld gior jeg mardi alting, velbaarne Frøyken! Apropos, mon cher! jeg kommer her at actionere hende for et lille Tyverie, hun har begaaet.

Pernille. Hvad? jeg begaaet Tyverie?

Henrich. Ja, hun har staalet mit Hierte.

Pernille. Ach, min Herre! jeg har samme Process at føre med ham. Jeg veed nok, at det strider mod vor Kions Modestighed at lade sig merke med saadant; men jeg bekiender reent ud, at . . Ach, jeg kand ikke tale meer, mit Hierte staaer i min Hals.

Henrich. Jeg er en Carnaille, om jeg har kundet sove i 3 Nætter for hendes Skyld.

Pernille. Ach, min Herre! det er ikke gaaet mig et Haar bedre; thi hans Øynes Pile har trængt sig ind i mit Hiertes inderste Kammer.

Henrich. A . . pardi, det er vel talt. Derfor maa jeg mafoi have et Kys.

Pernille. Jeg takker for den Ære. Henrich kysser hende.

Henrich. Hør, Frøyken, min Papa vil have mig til at tage en anden adelig riig Jomfrue; men jeg skal før lade mig partere og hakke til Kiødmad, førend jeg skal beqvemme mig dertil og forlade hende, mon chere.

Pernille. Ach, er det mueligt? Jeg er, min

Troe, udi samme Fortvivlelse; men ingen uden Døden skal skille os to ad.

Henrich. See der er min Haand om ævig Huldskab og Troeskab.

Pernille. Der har han ogsaa min Haand, at jeg aldrig skal lade mig tvinge til nogen anden. De omfavner hinanden.

Pernille. Vil han ikke træde lidt ind med mig at see mine Mobilier?

Henrich. Jo, min Allerkiæreste! Gaaer ud.

Magdelone. Ja, nu blir han fast, naar han faaer at see alle de Galanterier, som han bilder sig ind at høre Pernille til, da hun dog ikke eyer saa meget som 4 Skillings Værdie derudi. Ha, ha, ha, hvilken forbandet Historie vil ikke dette blive, naar vor Junker hører, at han har grebet saa skammelig feyl, og at han i Steden for en riig Frøyken har faaet en gemeen Tjeneste-Pige! Men hvor riig han end er og hvor høy af Stand, saa er han hende ikke for god; thi det er den største Nar, der kand gaae paa Jorden, og der er intet andet Adeligt hos ham end hans Riigdom og adelig Fødsel. Kunde dette kun blive klar giort, førend Jomfrue Leonora kommer til Byen; derudi bestaaer den hele Sag. Pernille har lovet mig 400 Rdlr. for min Umage. Men jeg maa ind at see, hvad de bestiller. Jeg troer, at de holder Bryllup paa deres egen Haand.

Henrich kommer ind. Ha, ha, ha, hi, hi, ha, ha, ha, Henrich! du est ovenpaa! Hun er, gid jeg faae Skam, en Jomfrue paa mange tusinde. Jeg kommer af en Hendelse til en Velstand, som jeg aldrig har drømt om. Men det er sandt, naar jeg undtar hendes Riigdom, saa er der intet andet hos hende end hos en gemeen Pige, uden at jeg vil kalde det fornemme, at hun er saa coqvete. Men det er en sulten Hund, som jeg er, om Pengene kun at giøre. Hendes Værelser ere udstaffered som en Grævindes, saa at om nogen vilde byde mig en halv Tønde Guld for min Velstand, tog jeg ikke derimod. Nu gik hun ind i sit Cabinet for at tage en anden Klædning paa; thi hun siger, at hun forandrer Klædedragt hver Time paa Dagen, hvilket er vel naragtigt, men dog Tegn til stor Formue. Vi siger alt DU til hinanden som gamle forlovede Folk, og hun kalder mig sit Hierte. Men der kommer hun i en prægtig Adriane.

Pernille. Om Forladelse, min Hierte! at jeg har ladet dig bie saalænge. Hvad synes dig om den Adriane?

Henrich. Den er ret galant, min Høne! Min Søster Frøyken Fikke har en af samme Tøy. Ja det er, ma foi, af samme Tøy. Jeg vil være en Rakkerhund, om det ikke er. Hvad har du givet for Alen, min Sirupskrukke?

Pernille. Meener du, at jeg veed saadant? Naar min Kammer-Pige kommer hiem, kand vi faae det at vide. Men har du mange Sødskend, min Engel?

Henrich. Ikke uden en Søster. Men hun faaer intet af vort faste Gods, det falder altsammen til mig; hun tar kun nogle Penge og Juveler. Men see der kommer Hasenkrek, min Skytte. Hvad vil du, Hasenkrek?

Arv. Her er et Brev til velbaarne Junker fra Landet.

Henrich. Det er nok fra min Far, min Papa siger jeg. Han skriver mig altiid til paa Fransk eller Italiensk. Forstaaer du Fransk, min Siæl?

Pernille. Ney, jeg har aldrig kundet lide det Sprog; thi det blir saa fordømt gemeent.

Henrich. Jeg maa læse, hvad han skriver. Han læser. Vous plaitil dans la France comment, a Paris a cette heure tres humble non pas. Nu skal I see, at her noget Nyt. Jeg maa læse videre. Rencollavet Bordeaux fermez la porte Diantre! der har vi det. Jeg maa blive gal. Videre: Diable m'emporte pluraliter. Voulez vous dormir nominativus genitivus dativus Jean fonte comment vous portes rapportant autrement bestialement spælamdisimo. Ach, ach, hvilket forbandet Tøy! Gaaer og spadserer, tørrende Sveden af sig.

Pernille. Ach, hvad er det mit halve Hierte?

Henrich. Det var jo forbandet. Han vil true mig dertil; staaer det ikke saa i Slutningen? Jo vist: Autrement spælamdisimo bestialement autrement. Men jeg er Karl for min Hat.

Pernille. Ach, hvad er det dog, min Snut?

Henrich. Om alt andet slaaer feyl, saa har jeg dog mine to Herregaarde, som er min Mødrene-Arv.

Pernille. Men sig mig dog, hvad det er, min Balsombøsse!

Henrich. Han er min Papa, det er sandt, som jeg er al Respect skyldig; men jeg gir ham Diævelen.

Pernille. Hvad har han skreven, min Engel?

Henrich. Han maa vide pardi, at jeg Diable m'emporte har traad mine Børnesko.

Pernille. Ach, dølg det dog ikke længere for mig!

Henrich. Jeg vil døe paa, at det er min Søsters, Frøyken Fikkes Intriguer. Ja jeg vil være et Carnalli-Beest, om det ikke er.

Pernille. Hvad er det for Intriguer?

Henrich. Men est du ma soeur, saa skal jeg vise dig, at jeg er din mon frere, petite Carnaille!

Pernille. Siig mig det dog, min søde Siæl! eller jeg døer.

Henrich. Veedst du, hvad det er, min Poppe? Min Papa skriver mig til, at han har hørt med Hierte-Sorg, at jeg løber om og giør Amour til Fruentimmer udi Byen. Pardi, mon jeg ikke er af den Alder, at jeg veed, hvad jeg giør? I saadanne Sager spør jeg ingen uden mit eget Hierte til Raads.

Pernille. Det meener jeg ogsaa.

Henrich. Jeg er alt en Karl, der lader mig rage 3 Gange om Ugen.

Pernille. Men hvad skriver han videre, mit Hierte! efterdi du blir saa vreed?

Henrich. Jeg er en Karl, som forstaaer mit Fransøsk og Italiensk som mit Moers-Maal, og skulde ikke vide, hvad min Velfærd er? Men i skal faae en lang Næse, mon cher Papa.

Pernille. Hvad er din Papas Foriæt da med dig, min Skat?

Henrich. Han er god nok, min Dukke, for sin

egen Person; men han lar sig forføre. Det er ikke at beskrive, hvad Fynter der er hos min Søster, Frøyken Fikke.

Pernille. Hvad giør hun da?

Henrich. Jeg veed nok, hvad din Næse kløer efter, naadige Frøyken. Men du veedst ikke, hvilke Venner jeg har til Hove, og at Kongen offentlig har sagt om mig over Taffel: Den unge Herre er noget Extraordinaire hos. Hør min Dukke, min Papa har sluttet Partie mellem mig og en Frøyken paa Landet, og vil, at jeg med det første skal have Bryllup med hende.

Pernille. Ach, Magdelone, holdt mig, jeg besvimmer.

Henrich. Giv dig tilfreds min Høne! det skal aldrig i Ævighed skee. Veedst du hvad! for at hindre saadant vil vi holde Bryllup i Aften.

Pernille. Ja her er intet andet Raad at gribe til.

Henrich. Hasenskreк!

Arv. Velbaarne Junker!

Henrich. Taruntula præteritum perfectum je ne sais pas generosement dans la France par couvert. Forstaaer du vel?

Arv. Copis in sandung Spæckavet fripon Monsieur ovis fort bien. *Gaaer ud.*

Henrich. Jeg bad min Skytte holde Budet op med Snak, til jeg kommer hiem. Jeg vil skikke Brev med ham til min Papa og lade ham vide min Meening, men intet melde om vor Forsæt at holde Bryllup i Dag, thi ellers kom han over Hals og Hoved til Byen.

Pernille. Det er sandt. Vi maa tie dermed.

Henrich. Min Engel! jeg skulde give dig nogle Gaver; men Tidens Korthed hindrer mig derudi.

Pernille. Ach, ach, lad os holde Bryllup først. Vi kand altiid siden tænke derpaa.

Henrich. Jeg vil alleene give dig noget til Forsikkring om min Kiærlighed. Forvar kun denne lille Ring med mit Træk udi. Gaverne udi sig selv skal blive des vigtigere.

Pernille. Saa maa jeg ogsaa give dig noget smaat Pudslerie for Løyer Skyld. Der er mit Portrait i Miniatur.

Henrich. Det ligner dig ikke meget, min Snut!

Pernille. Ney, det er, min Troe, sandt. Men jeg har et i Arbeyd af en anden Mester.

Henrich. Klokken 4re kommer jeg her til Copulationen.

Pernille. Alting skal være færdig til den Tiid.

Henrich. Adieu saalænge, min Putte!

Pernille. Adieu, Engel!

Henrich blæser i sin Pibe; Porteurerne kommer med Portechaisen, hvorudi han sætter sig og kaster et Kys til hende til Afskeed. Hun giør ligeledes til ham. Han tar en Speyl af Lommen og accommoderer sin Perugve i Portechaisen.

Scen. 7.

Pernille. Magdelone.

Pernille. Hvad synes dig nu, Magdelone! Har jeg ikke Spillet vundet?

Magdelone. Jo, maatte der kun ingen Hinder komme inden Klokken 4. Men hvad var det for et Billede, du gav ham?

Pernille. Det var Jomfrue Leonores Portrait.

Magdelone. Est du gal, Pernille! Hvordan tør du vove saadant?

Pernille. Naar Jomfruen hører, at jeg har giort min Lykke derved, blir hun ikke vreed, men vil lee og have sin Lyst deraf. Kom Magdelone, lad os gaae ind og giøre Anstalter til hans Komme. Du skal faae, hvad jeg har lovet dig. *De gaaer ind.*

ACTUS. II.

Scen. 1.

Leander.

Har jeg mine Dage hørt Magen til saadant? Her spilles jo samme Historie med mig som med Amphitrion. Mine Huusfolk tar mig for en, der løber med Liimstangen. Jeg befaler; de svare, at jeg intet har at befale. Jeg spør om min Tiener; de sige, han gik ud med Herren for en halv Time siden. Jeg er Herre i Huset; de svare: Ikke i dette, men maaskee i et andet. Jeg giør mig vreed; de vise mig Døren og truer mig med deres Herre. Om jeg stod paa mit Hoved, saa kand jeg ikke begribe det Ringeste deraf. Men der seer jeg Arv. Hør Arv!

Scen. 2.

Arv *i fine Gaardskarls-Klæder.* **Leander.**

Arv. Hvem kalder paa mig? Ey, Herre, vel kommen fra Landet!

Leander. Det er mig kiært, at du kiender mig.

Arv. Hvorfor skulde jeg ikke kiende Herren?

Leander. Jeg tænkte virkelig, at jeg var bleven forvandlet, eller i det ringeste, at jeg havde taget et andet Huus for mit eget. Hør, Arv, boer jeg ikke i dette Huus?

Arv. Jeg veed, min Troe, ikke rettere. Men hvorfor spør Herren om saadant?

Leander. Da jeg kom ind i Huset, vilde ingen tage mig for fulde; men disse nye Folk, som Henrich har antaget, sagde, at deres Herre nyelig var gaaet ud. Hvad Pokker er det for Koglerie? Hvor er Henrich?

Arv. Jeg har, min Troe, ikke seet ham meer end eengang, det første jeg kom i Byen; da visede han mig ud i Herrens Forretninger. Han maa nok være inde.

Leander. Kunde jeg kun faae fat paa den Knægt og høre, hvordan Sammenhængen er! Det er jo noget splitter galt Tøy. Hvor pleyer han at have sin Gang, naar han er i Byen?

Arv. Han pleyer at gaae til Christoffers paa Hiørnet. Jeg er bange, at han sidder der udi en Lanter til Ørene.

Leander. Da skal han faae en Ulykke. Er her nu ikke andet at bestille? Spring hen og see, om du finder ham der. *Arv gaaer.*

Leander. Her er vist min Svigerfars Huus; jeg vil der lidt ind at fornemme, om de er kommen til Byen. Men jeg seer, der kommer en Cavallier derfra. Hvad mon han har der at bestille?

Scen. 3.

Henrich. Leander.

Henrich *kastendeet Kys til Pernille indenfor.* Adieu saalænge, mon cher! Lad ikke Tiden falde dig for lang. Adieu, lille Leonora! Lad alting være færdig til Klokken 4 min Skat!

Leander. Ney, dette er splitter galt; det er tusind Gange værre end det Forrige.

Henrich. Ha, ha, ha! hun er saa forlibt som en Rotte.

Leander. Hør, min Herre, hvad har han i dette Huus at bestille? Har han nogen Skat eller Engel derinde? Men mig synes, at jeg kiender dette Ansigt.

Henrich. Ach, Herre, jeg beder ydmygst om Forladelse!

Leander. Ney nu! Det blir alt bedre og bedre. Henrich, hvor Fanden est du kommen i den Eqvipage?

Henrich. Ach, Herre, misund mig ikke min Velstand. Jeg giør min Lykke i dette Huus.

Leander. Med hvem?

Henrich. Med en Jomfrue fra Landet, som heder Leonora.

Leander. Som boer i dette Huus?

Henrich. Ja, det er hendes Faders Huus.

Leander. Vil du vanartige Skielm fixere mig? *Trækker sin Kaarde. Henrich falder paa Knæe.* Vil du sige mig, hvad dette er for Koglerie?

Henrich. Ach, Herre, misund mig ikke min Lykke; jeg er dog en gammel troe Tiener.

Leander. Jeg klover dit Hoved, hvis du ikke strax siger mig, hvorfor du har ført dig saadan op, og hvad du har at bestille i dette Huus.

Henrich. Jeg skal bekiende alting fra Begyndelsen til Enden. Da Herren skikkede mig til Byen at gøre alting rede for at modtage hans tilkommende Kiæreste, og jeg fik alle Herrens Klæder og Sager under Hænder tillige med Ordre at antage nogle nye Folk, kom der særdeles Lyst paa mig (ingen Barselqvinde kan falde paa saadant), nemlig at forsøge alleene, hvordan det var at være en fornemme Herre. Medens jeg agerede saadan Person, fornam jeg, at omsider en fornemme Frøyken blev forlibt og satte efter mig.

Leander. Hvad er det for en Frøyken?

Henrich. En Frøyken, som bor i dette Huus og heder Leonora.

Leander. Hør, hvis du blir ved at harcellere, est du Dødsens.

Henrich. Jeg skal, min Troe, ikke sige et usandt Ord. Denne Forlibelse drev mig til at fremture i min Eqvipage; thi jeg tænkte ved mig selv, om Herren faaer at vide, at jeg har brugt hans Klæer, tar han det dog ikke unaadigt op, naar han fornemmer, at hans gamle troe Tiener giør sin Lykke derved.

Leander. Videre, videre!

Henrich. Jeg blev omsider anmodet af hende om Kiærlighed ved en gammel Kielling. Jeg har besøgt hende to Gange i Dag, og vi har berammet vort Bryllup Klokken 4.

Leander. Hvad heder Jomfruen, siger du?

Henrich. Hun heder Leonora.

Leander. Og boer i dette Huus?

Henrich. Ja, det er hendes Fars Huus. De boer ellers paa Landet; men dette Huus er de udi, naar de opholder sig i Byen.

Leander. Jeg har nok. Du est en Misdæder. Du skal døe!

Henrich. A . . . . spar mig, Herre! Jeg har dog intet andet Ont giort end det, at jeg af Galskab har taget Herrens Klæer paa. Hendes egne Folk skal vidne med mig, at jeg ingen Roe har kundet havt for hende.

Leander. Det er ikke dine Gierninger, du skal døe for, men dine løgnagtige Ord, i det du vil sætte et fornemme Fruentimmer saadan Klik paa.

Henrich. Hvis det ikke er sandt, alt hvad jeg har sagt, vil jeg selv for mine egne Penge kiøbe Strikken, hvormed Herren maa henge mig. Der kommer Arv, han skal stadfæste alting med mig.

Scen. 4.

Arv. Henrich. Leander.

Arv. Ney, Herre, han er ingensteds at finde.

Leander. Hid, din Hund, og bekiend Sanden eller jeg opoffrer dig med!

Arv *paa Knæe.* A . . . .

Leander. Er det sandt, at den Jomfrue i dette Huus er forlibt i Henrich og vil holde Bryllup med ham i Dag.

Arv. Ja, mare er det sandt, Herre, men hvad kand jeg dertil? Jeg har hørt hende sige, at hun ikke har kundet sove roelig af Elskov for ham. Jeg har seet hende kysse ham. Hvad de ellers meer har giort, det maa de og deres Diævel vide.

Henrich. Kand nu Herren høre, at jeg ikke lyver? Jeg har endnu det Portrait i min Lomme, som hun forærede mig.

Leander. Lad see! Ach, Himmel, er det mueligt? Staaer op igien begge; jer skal intet Ont vederfares. Hvad skal jeg tænke? Hvad skal jeg sige? Hvad skal jeg giøre herved? Er nogen Sorg i Verden saa stor, som kand lignes ved min? Er nogen Ulykke meer uformodentlig paakommet et Menneske? Har noget Fruentimmer været meer habile i at forstille sig end denne Leonora? Naar jeg eftertænker hendes Stand og høye Afkom, hendes udvortes Ærbarhed, Dyder og Kydsthed, synes denne Historie utroelig; naar jeg derimod hører disse Vidnesbyrd, seer hendes Portrait, maa jeg troe det. Mit Hierte er saa omspendt af Sorg og Forbittrelse, min Hierne saa forvirret, at jeg veed ikke, hvad Resolution jeg skal tage. Jeg vil bryde ind udi Huset og opoffre den Forræderske. Ingen skal kunde legge mig det til Last; men alle skal kalde det en retfærdig

Hevn og bekiende, at om der var noget større end Døden, havde hun fortient det. Men mon jeg skulde kunde understaae mig at myrde den, som jeg nyelig elskede som min egen Siæl? Mon det er Straf nok for hende, at hun døer for min Haand? Ney, hun skal leve, det er hende større Straf, og jeg vil omkomme mig selv, at hun maa leve med des større Skiendsel og Foragt. *Gaaer og spadserer.* Dog, hvad skiøtter saadant nedrigt Gemyt om Foragt? En, der ikke har skiæmmet sig ved at bryde sit Løfte og forlibet sig udi saadan Karl, vil kun lee deraf og glæde sig over min Død, paa det hun uden Hinder kand naae sit Maal og fornøye sit løsagtige Sind. Ney, jeg vil tractere det med Foragt og befordre Henrichs Kiærlighed, thi hun er ham ikke for god. Hør, Henrich, veedst du, hvem din Kiæreste er? Det er just den selv samme, som jeg skulde holde Bryllup med.

Henrich. Ach, Herre, jeg beder om Naade. Jeg har, min Troe, endnu ikke rørt hende. Jeg staaer fra mine Prætensioner.

Leander. Bliv du kun ved at elske hende som tilforn.

Henrich. Ach, ney, Herre! det var jo canaliøst af mig, om jeg vilde giøre saadan brav Herre til Hanrey.

Leander. Du giør mig ikke til Hanrey, naar du faaer hende selv.

Henrich. Ach, ney, Herre! jeg er alt for ringe at gaae ham udi Forkiøb. Jeg vil strax gaae hen og aabenbare hende, hvo jeg er, og sige, at Herren er bleven vreed, saa falder hun nok til Føye, og Herren kand endnu holde Bryllup med hende i Aften.

Leander. Dersom jeg havde ikke meer Ambition end du, Henrich, saa gik det saaledes. Ney, holdt du kun gode Miner, hun skal blive din Brud i Dag. Jeg skal befodre din Kiærlighed; thi jeg kand ikke hevnes paa anden Maade.

Henrich. Ney, jeg vil heller døe end stikke Herren ud.

Leander. Hør, Henrich! Vil ikke du, saa skal jeg pudse Arv op og bane ham Vey til denne Lykke.

Arv. Jeg takker Junkeren. Vil ikke han, saa vil jeg.

Henrich. Ney, Tak, Slyngel! det er for fedt Stykke for dig. Vil ikke Herren have hende, saa blir jeg nok ved Huset.

Leander. I kand stiftes ad begge to, du kandst lade Arv ligge hos hende iblant; thi som jeg merker, tager hun alting til Takke.

Henrich. Ney, Herre! jeg er forbandet jaloux; men vil Herren selv giøre mig den Ære iblant, saa . . .

Leander. Ney, Henrich! jeg skal ingen Indpas giøre dig. Bliv nu kun ved, og lad dig for alting ikke merke, at du har talt med mig. Jeg vilde give hundrede Rdlr. til, at du havde alt havt Bryllup med hende.

Henrich. Men kand jeg da være vis paa, at Herren ikke skiemter med mig?

Leander. Kandst du ikke begribe, Henrich, at ingen Gierning er hesligere end den, hun har bedrevet mod mig, og at jeg derfor paa ingen Maade bedre kand blive hevnet end at see hende gift med min Tiener?

Henrich. Men, Herre, naar dette kommer for Lyset, at jeg er kun en fattige Tiener, kand jeg blive straffet derfor.

Leander. Ingenlunde. Jeg skal tage mig din Sag an. Alle Folk, som hører hendes Utroeskab og Løsagtighed, vil glæde sig over hendes Skam.

Arv. Jeg troer mare, at hun har ogsaa lidt Godhed for mig. Du fortryder vel ikke paa Henrich, at jeg besøger dig, naar du blir gift?

Henrich. Du skal faae en Ulykke, dersom du kommer inden min Dørtærskel.

Leander. Det maa I forliges om, som I ere Venner. Kommer, lar os gaae ind! *De gaaer ind. Henrich rykker Arv i Haaret og truer ham paa Ryggen.*

Scen. 5.

Leonora. Pernille.

Pernille. Ach, velbaarne Frøyken, naar hun faaer Aarsagen at vide, saa haaber jeg, at hun lar sin Vrede falde.

Leonora. Det er slet ikke formedelst Klæderne, jeg er fortrøden, men at du vil gaae og spille Giek udi Huset nu, her er saa meget at bestille.

Pernille. Jeg giør det, min Troe, ikke af Galskab.

Leonora. Den Feber, som du fik sidst, jeg forlod dig her i Byen, maa ikke have udraset. Det er best, du gaaer hen og legger dig. Men hvad driver dig til at bruge saadanne Optøyer?

Pernille. Jeg giør en stor Lykke derved. Her er en riig ung Herre, men lige saa naragtig som riig; den samme bilder sig ind, at jeg er en fornemme Jomfrue, og giør Amour til mig.

Leonora. Jeg vil intet Coqveterie have i mit Huus. Er det af Penge-Trang eller Løsagtighed, at du giør saadant? Fy skamme dig! Jeg har altiid havt bedre Tanker om din Ærlighed. Saadan Karl giver dig en Snees Ducater og lar dig siden løbe.

Pernille. Ach, ney, Frøyken! det er ikke paa den Maade. Han har lovet mig Ægteskab, og vi blir viede sammen Klokken 4, dersom hun ikke vil hindre mig i min Lykke.

Leonora. Jeg vil ikke hindre dig i din Lykke, Pernille! Men hvad meener du, der vil paafølge naar han siden faaer at vide, at du est en Tiene-ste-Pige?

Pernille. Det er en Karl, som løber med Liimstangen. Han er forlibt i min Person og har lovet mig Ægteskab uden at forespørge sig om min Stand og Vilkor, saa jeg bedrager ikke ham, men han bedrager sig selv.

Leonora. Vil du vove det, saa maa du gierne for mig. Men jeg er bange, at min Far kommer i Byen for hastig.

Pernille. Hvor snart mon han kommer?

Leonora. Da jeg reyste fra vor Lystgaard, sagde han at ville komme strax efter. Han er her vistnok inden Aften; thi mit Bryllup er beram-

met i Dag. Men hvad er det for en ung Herre, som har forlibet sig udi dig?

Pernille. Han boer i dette Huus lige herover.

Leonora. I hvilket Huus?

Pernille. Her i dette Huus?

Leonora. Est du gal Pige? Du har maaskee seet ham engang gaae derind; men han kand ikke boe der, thi dette Huus hører Leander til efter den Underretning, jeg har faaet.

Pernille. Ja, det er saa, Frøyken! han heder Leander. Hans Venner har lovet ham bort til en, som ikke staaer ham an, og det er just derfor, han haster saa meget med vort Bryllup.

Leonora. Det er, som jeg siger, Pige! Feberen har ikke raset ud hos dig.

Pernille. Det er, min Troe, som jeg siger. Den gamle Magdelone, som boer i vor Baggaard, skal vidne med mig, at den Leander, som boer i dette Huus, har lovet mig Ægteskab. Magdelone, Magdelone, kom ud lidt!

Scen. 6.

Pernille. Magdelone. Leonora.

Pernille. Magdelone! Er det ikke sandt, at jeg er forlovet med den unge Herre Leander, som boer her lige over?

Magdelone. Jo, det er sandt. Men, hierte Frøyken, hindre hende ikke i hendes Lykke; hun har dog tient længe og troeligen. Hun kommer til Riigdom derved og blir en stor Frue, og jeg forsikkrer, at hun blir taknemmelig.

Leonora. Hvad! har I overlagt med hinanden at narre mig?

Magdelone. Det være langt fra, smukke Frøyken! Det er, min Troe, i alle Maader, som jeg siger.

Pernille. Frøykenen maa gierne straffe mig, dersom hun befinder ringeste Usandfærdighed i mine Ord.

Leonora. Han heder Leander, siger du?

Pernille. Ja.

Leonora. Han boer i dette Huus lige overfor?

Pernille. Ja, men han er ellers boende paa Landet.

Leonora. Men hvad er det for en Ring, som du bærer paa Fingeren?

Pernille. Den Ring fik jeg af ham i Dag.

Leonora. Ach, hold mig, jeg daaner!

Magdelone. Tænkte jeg ikke vel, Pernille, at det vilde saa gaae? Men hvorfor legger Frøykenen dette saa meget paa Hierte? Det er jo naturligt, at et Menneske søger at giøre sin Lykke.

Leonora til den anden Side. Ja, det er hans Ring. Hvor utroelig Historien er, saa er det dog, som de siger. Ach, om jeg var den største Misdæder, kunde Himlen ikke straffe mig høyere. Hvo kand fæste sin Liid paa nogens Løfte meer! Hvo kand domme af ens udvortes Væsen og Gebærder, hvad der boer i Hiertet! Jeg har vegret mig længe for at begive mig i Ægtestand. Jeg har afslaaet adskillige anseelige Partier. Ingen har staaet mig an uden denne Leander, som jeg nu befinder at *overgaae alt, hvad som* kand opregnes udi Liderlighed. Hvad skal jeg giøre? Hvordan skal jeg hevne mig? Forræderiet er saa stort, at jeg ikke kand hitte paa nogen tilstrekkelig Hevn. Ach, ulykfalige Leonora! i en ulykfalig Tiid for dig kom den Person i din Faders Huus, i en ulykfalig Tiid kom du til Byen at høre saadant. Dog hvad siger jeg? Hvad klager jeg? Hvi kalder jeg det for en ulykfalig Tiid? Det maa heller kaldes den lyksaligste Dag for mig min hele Livs-Tiid, paa hvilken saadan Forræderie er bleven aabenbaret, og jeg derved undgaaer at falde i det liderligste Menneskes Hænder. Hør, Pernille, den Person, som elsker dig, er just den samme, som var forlovet med mig.

Pernille. Ach, velbaarne Frøyken! hun overiler sig ikke. Hun kand tage feyl. Hvoraf kand hun vide det?

Leonora. Jo, Pernille! her er meer end eet Beviis. Han har selv sagt mig, at han nyelig har kiøbt dette Huus her lige over, hvor vi skulde holde til, naar vi var udi Byen. Han er ellers boende paa Landet, han heder Leander, og her kiender jeg til Overflod hans Ring.

Pernille. Ach, jeg døer af Angst og Forskrekkelse.

Leonora. Og jeg af Hevngierrighed og Forbittrelse.

Pernille. Ach, Frøyken! tag mit Liv fra mig!

Leonora. Al min Velfærd bestaaer i dit Livs Conservation; thi jeg kand ikke hevnes paa anden Maade, uden han til Straf faaer min Tieneste Pige.

Pernille. Men hvor kom Frøykenen til at blive forlovet med ham?

Leonora. Han kom for 6 Uger siden at slutte et Kiøb med min Fader. Der blev han forlibt i mig og begiærede mig til Ægte. Jeg har ingen Stadighed til at fortælle dig Resten; thi mit hele Legeme brænder af Begiærlighed til Hevn. Jeg reyser strax til vor Lystgaard igien.

Pernille. Og jeg reyser med. Gid jeg aldrig var kommet til Byen, at jeg saadant skulde berøve min Jomfrue!

Leonora. Hør Pernille! Hvis du har nogen Estime og Kiærlighed for mig, saa bliv ved at fuldføre Comoedien, og lad dig ikke merke, at jeg har været her og talt med dig. Hvis du ikke spiller din Rulle, som du har begyndt, faaer du mig aldrig meer at see; thi jeg døer, hvis jeg ikke blir hevned, og jeg kand ikke blive hevned paa anden Maade.

Pernille. Ach, ach, Frøyken! er det mueligt at . . .

Magdelone. Giør, du Taasse, som Frøykenen forlanger, saa blir hun hevnet, du blir en stor Frue, og jeg faar de Penge, som mig er lovet.

Leonora. Jeg siger dig endnu engang, Pernille, at al min Velfærd bestaaer derudi, at du spiller din Rulle vel; du bliver i visse Maade lykkelig derved, efterdi han har store Midler.

Pernille. Ja, det er sandt! Han kand jagte være god nok til mig. Efterdi Jomfruen vil saa have det, saa skal jeg, min Troe, spille Comoedien det beste, jeg har lært.

Leonora. Gak du kun ind og efterlev troelig, hvad jeg har befalet dig! Jeg gaaer hen til en god Ven, som skal reyse med mig til vor Lyst-Gaard. *De gaaer ind.*

Scen. 7.

Leonora. Leander.

Leonora. Saa stor som min Kiærlighed var, saa heftig er min Forbittrelse.

Leander *taler til Henrich udenfor.* Som jeg siger, Henrich, nu gaar jeg til Side lidt.

Leonora. Den, som jeg tilforn elskede som min egen Siæl, hader jeg nu meest af alle Mennesker paa Jorden. Men hvo er det, som taler? Ach! Himmel, der kommer den Forræder!

Leander. Er det ikke Leonora? Ey, gaaer hun bort? Er hun saa bange for mig, dydige Frøyken?

Leonora *vender sig om.* Velbaarne Junker! hvor skulde jeg eller nogen være dydig? Han har jo sluget al Dyd op, saa der er intet tilbage for andre.

Leander. Ha, ha, ha, kydske Lucretia!

Leonora. Ha, ha, ha, kydske Joseph!

Leander. Jeg admirerer hende, Frøyken!

Leonora. Der er ikke saadan Junker til som ham.

Leander. Kiender hun dette Portrait, dydige Frøyken?

Leonora. Ney, ikke i hans Hænder.

Leander *slengende Portraitet til hende.* See, der har hun det tilbage.

Leonora. Kiender dydige Junker dette Portrait?

Leander. Jo, besværre.

Leonora. See, der ligger det!

Leander. Der ligger den Tobaksdaase, hun forærede mig!

Leonora. Der ligger hans lumpne Armbaand!

Leander. Der ligger hendes lumpne Stof med Guldknap!

Leonora. Og der hans lumpne Øren-Ringe!

Leander *spottende.* Der ligger den Huldskab og Troeskab, I gav mig!

Leonora. Tvi, der ligger Jeres igien!

Leander. Adieu, dydige Jomfrue! hils Jere Forældre!

Leonora. Adieu, udkaarne Junker! profit die Mahlzeit! *Hun gaaer bort.*

Leander. Hvilket uforskammet Qvinde-Menneske! Langt fra at skamme sig ved sin Misgierning, hun trodser oven i Kiøbet. Men jeg faaer en tilstrekkelig Hevn, naar hun hører, at hendes nye Kiæreste blir forvandlet til en gemeen Lakey.

Scen. 8.

Arv.

Mig syntes, her var Klammerie udenfor; men jeg seer ingen. Ney, her er ingen. Mon jeg drømte? Jeg tænker paa den forbandede Henrich, hvilken Lykke han giør i Dag. Det er dog et Diævels Spring paa eengang at springe lige fra et Bagbeest til en Junker. Jeg er ikke misundelig; men jeg kand ikke negte, at om jeg paa en god Maade kunde vrikke Halsen om paa ham, saa giorde jeg det. Thi hvad er hans Fortienester mere end mine? Jeg har tient lige saa længe og troelig som han. Jeg seer ligesaa vel ud som den Slyngel. Havde jeg blevet skikket i Byen først i hans Sted, saa havde jeg maaskee kundet giort samme Lykke; men just fordi jeg fik ikke det Ærende, saa er og bliver jeg en Slyngel, og han blir velbaaren. Jeg vil dog holde gode Miner formedelst de 50 Rdr., han lovede mig. Det kand ogsaa hende sig, at jeg kand faae en Finger i Sobbet med; thi den Kiselinke, som han faaer, lar sig ikke nøye med een Mand. Havde jeg fat paa den gamle Kone, skulde jeg bestikke hende at rose mig for Jomfruen. Jeg vil see igiennem Port-hullet, om jeg blir hende ikke vaer.

Scen. 9.

Henrich. Arv.

Henrich. Hvor Pokker blev Arv? Nu har jeg ham nødig. Men see, staaer han ikke der og vil lure sig ind i Huset? Ach, jeg maa blive gal. *Lister sig sagte til ham og trækker ham tilbage efter Haaret.*

Arv. A . . . . .

Henrich. Vil din Hund holde din Næse herfra?

Arv. Hvad Ont giør jeg, Henrich?

Henrich. Fort herfra, siger jeg!

Arv. Maa jeg ikke staae paa Gaden?

Henrich. Men ikke ved dette Huus; hvis jeg fornemmer, at du kaster kun dit Øye paa Huset, skal jeg lade dig henge udenfor Vinduerne, andre til Skrek og Exempel.

Arv. Det har du ingen Magt til.

Henrich. Ha, ha, en Mand paa en halv Tønde Guld som jeg skulde ikke have Magt til at lade henge en Gaards-Karl?

Arv. Om du blev en Mand paa en heel Tønde Guld, est du dog kun af Geburt en Lakey. Det er Forskiel mellem en riig Mand og en fornemme Mand.

Henrich. Aldeles ingen Forskiel. Jeg sætter, at jeg er Fuldmægtig hos en stor Herre, jeg er da kun en ringe Person mod ham; men om jeg nu filouterer ham fra alt hans Gods, blir jeg strax fornemmere end han, skiønt han beholder sin forrige Titul, og jeg heder kun slet og ret Henrich som tilforn.

Arv. Ja, seer du vel, saa blir du derfor ikke fornem.

Henrich. Jo vist! thi naar jeg og min Herre siden kom i Vertskab sammen, saa gav Verten vel Herren det fornemmeste Sæde, men mig den mageligste Stoel. Naar en Kapuun skulde deles, fik Herren det første Stykke, men enten af Halsen eller Ryggen, men jeg med de sidste fik Brystet; saa Herren fik Complimenter for sin Tituls Skyld, men jeg solid Ære formedelst mit Gods, og fordi jeg kunde tractere Verten dobbelt igien. Jeg tiente, forend jeg kom til Monsr. Leander, hos en fornemme Mand, som var kommen til Alters. Den samme, erindrer jeg, blev engang inviteret paa

Caffee paa et Sted, hvor ogsaa var en riig Kieldermand. Man syntes at giøre min Herre meest Ære og skienkede først for ham; men det var for at forsøge paa hans Skaal, om Caffeen havde sat sig, thi Kieldermanden fik altiid den sidste Koppe, men den beste. Aarsagen var let at fatte; thi naar Verten kom til min Herre igien, fik han kun en Prise Tobak, men hos Kieldermanden et got Maaltiid. Du moder to Personer sammen, Arv, den ene siddende udi en Vogn, og den anden traskende udi Skarnet til Fods, skiønt paa den agendes høyre Haand. Hvilken synes dig at være fornemst af de to?

Arv. Den, som ager.

Henrich. Det meener jeg og, skiønt Fodgiængeren gaaer øverst. Skal man derfor kalde den meest fornem, der nyder grundigst Ære, er en riig Handverksmand altiid fornemmere end en fattig Signør. Den ene er titular fornem, og den anden virkelig. Derfore, Arv, om jeg faaer flere Penge med denne Jomfrue, end min Herre har, saa bliver jeg virkelig fornemmere end han. Derfor maa du og andre tractere mig paa anden Foed herefter.

Arv. Jeg kand dog ikke faae det i mit Hoved.

Henrich. Hør, Arv, om jeg vil give dig 20 Rdlr. meer i Løn end Leander, hvem vil du da helst tiene hos?

Arv. Da vil jeg helst tiene hos dig.

Henrich. Der blir endelig ikke af, Arv, men jeg siger kun for Exempels Skyld. Vil du holde dine Øyne fra Huset, Knægt! Fort ind, her er adskilligt at forrette. Støder Arv ind. Det er galt nok; naar man gifter sig med saadan riig Coqvete, maa man føye hende i Begyndelsen og holde aaben Bord det første Aar. Men naar jeg blir lidt gammel i Sadelen, tar jeg Skildtet ind, og min gode Frue skal siden dantze efter min Pibe. Jeg maa stille mig ydmyg og føyelig an i Forstningen, indtil jeg faaer Pengene udi Hænderne; siden skal det ikke gaae hende bedre end andre slige Damer, der gifter sig paa den Maade. Gaaer ind.

ACTUS III.

Scen. 1.

Leonora. Magdelone.

Leonora. Saa det er gandske klappet og klart, Magdelone?

Magdelone. Ja, de ere alt Ægtefolk, som ingen kand skille fra hinanden.

Leonora. Og du saae selv, at de bleve sammenviede?

Magdelone. Ja, med disse mine Øyen. Men der vil ligge et Fandens Huus, naar han fornemmer, at det er en Tieneste-Pige, han har faaet.

Leonora. Det vil ikke sige. Hvis hans Midler ikke var, saa var hun endnu den liderlige Karl alt for god; men jeg kand tænke, at det er en heel Hob for saadan fattig Tieneste-Pige at blive en fornemme Frue. Men hvor er Leander nu?

Magdelone. Han tog Afskeed strax efter Vielsen og lovede at komme igien mod Aftenen at føre sin nye Brud bort.

Leonora. Ha, ha, ha! See, at du kandst skaffe mig Pernille herud.

Magdelone. Ja, jeg skal strax bringe hende hid. Men jeg haaber, Frøykenen holder hende til at blive ved sit Løfte; thi hun har forsikkret mig om 400 Rdlr. for min Umage.

Leonora. Hun skal nok holde sit Løfte.

Magdelone. Nu gaaer jeg ind at hente hende.

Leonora. Har jeg lidet Spot og Fortræd, saa har jeg og faaet en anseelig Hevn. Han skiæmte sig ikke engang ved sin Gierning, da han talede med mig, men foragtede og beloe mig oven i Kiøbet. Det er jo den største Grad af Liderlighed, et Menneske kand forfalde til. Nu veed jeg ikke, paa hvad Foed jeg skal tractere Pernille. Jeg faaer vel kalde hende Frue; thi den første Bog, saadane Tøyter læser, naar de ere komne i Velstand og Høyhed, er Rangs-Forordningen. Men der kommer hun.

Scen. 2.

Leonora. Pernille. Magdelone.

Leonora. Jeg maa dog forsøge først, om hun er bleven storagtig. Nu, Pernille, hvor gaaer det? Pernille seer suurt og svarer intet. Hvorledes er Sagerne avanceret, min kiære Frue?

Pernille. Ach, Jeg takker Frøykenen for Eftersporsel. Vi ere alt ægte viede Folk. Om en halv Time kommer han og henter mig bort til al sin Herlighed.

Leonora. Nu, det er mig kiært. Jeg gratulerer.

Pernille. Men har Frøykenen været paa Lystgaarden imidlertiid.

Leonora. Ney, jeg betænkte mig. Jeg lod en Expres gaae til min Far for at faae ham des hastigere hid; jeg troer nok, at han vil være her dette Øyeblik.

Magdelone. Men jeg er bange, at naar han faaer Sammenhengen at vide, at han løber fra dig, Pernille!

Pernille. Naar Frøykenen kalder mig Frue, saa kandst du ogsaa vænne din Mund dertil, Magdelone! Nu er jeg kommen i den Stand, enten han løber bort eller ei, saa er jeg dog virkelig vied til ham.

Leonora. Hvor vil han løbe hen? Han har jo sit faste Gods. Han skal nok holde Trop.

Pernille. Men det er nu at tage i Betænkning, om jeg skal lade ham vide min Tilstand i Aften, forend jeg gaaer til Sengs med ham.

Leonora. Det maa skee, ligesom min Far finder for got. Han vil være her i et Øyeblik; lad os gaae ind saalænge.

Scen. 3.

Leander. Henrich.

Henrich. Jeg blues dog ved, Herre, naar jeg tænker derpaa, hvorvel jeg har giort det efter Herrens Ordre.

Leander. Troe mig, Henrich, at det er den største Tieneste, du nogen Tiid har giort mig.

Henrich. Men det var dog Herrens forlovede Brud.

Leander. Just derfor vil jeg have hende straffet. Havde jeg ikke faaet Hevn paa hende selv, saa havde jeg forgrebet mig paa hendes Far, som har villet binde mig et Menneske paa Ermene af den Natur.

Henrich. Men har hun virkelig Midler?

Leander. Hun har store Midler efter sin Moder alleene, som hendes Fader ikke kand forholde hende. Men jeg kand vidne for Himmelen, at jeg saae ikke efter hendes Velstand, men alleene hendes Person. Dersom du havde seet, Henrich, med hvilken Ærbarhed hun førte sig op i sin Faders Huus, da jeg var der, skulde du have villet forsvoret, at hun var af den Natur.

Henrich. Det er ikke at beskrive, hvordan de Fruentimmer kand forstille sig. Men jeg skal nok holde hende i Tøyelen, naar jeg bliver lidt gammel i Sadelen. Jeg skielver, naar jeg tænker paa hendes Far. Jeg er bange, at han legger Haand paa mig og lader mig arrestere.

Leander. Det har ingen Fare. Jeg taler først med Seigr. Jeronimus og besværger mig over hans Datters heslige Opførsel. Derpaa skal du komme ind i dine Lakey-Klæer og fortælle ham hele Historien. Enten blir han da ophidset mod dig og vil hevne sig, saa skal jeg tage dig i Forsvar som en ærlig Mand, eller han slaaer Haanden af sin Dotter og lar hende løbe, hvilket er troeligst. Saa beholder hun dog sin Møderne-Arv. Men hvorledes kom du fra hende igien?

Henrich. Da Vielsen var skeet, tog jeg Afskeed for en Times Tiid og lovede mod Aftenen at komme igien for at bringe hende til mit Huus. Det var med stor Møye, at hun vilde give mig saa lang Tiid; thi hun er saa forlibt som en Kotte, og jeg troer, at hun tæller hvert Minut, medens jeg er borte.

Leander. Ach, det er en forskrekkelig Historie. Efterkommerne vil holde det for en Fabel. Men der seer jeg Seigr. Jeronimus komme; løb du ind og ifoer dig i dine Lakey-Klæer, indtil jeg har dig nødig.

Scen. 4.

Jeronimus. Leander.

Jeronimus. Min Dotter lader mig ved en Expres vide, at jeg maa strax komme til Byen. Jeg kand ikke begribe, hvad det vil sige. Mon hun er bange, at hun ikke tilig nok skal komme i Brude-Seng? Men der seer jeg Monsieur Leander. Hans Tiener, min kiære Svigersøn! Vi to vil nok een Vey. Har han talt med min Dotter, siden hun kom til Byen?

Leander. Ja, jeg har.

Jeronimus. Men hvorfor stikker hun Expres efter mig?

Leander. Det maa hun vide. Hun maa have noget at aabenbare sin Far, som ligger hende paa Hiertet.

Jeronimus. Det er meget. Skulde I ikke vide det?

Leander. Ney, vi har kun talt meget kort sammen.

Jeronimus. I fik vel ikke Stunder at tale meget sammen for Kyssen. Det er og en evig Slikken med jer forlibte Folk.

Leander. Ney, det gik dog denne Gang temmelig lovlig til.

Jeronimus. Ja, jeg troer det nok. Havde jeg kun hundrede Daler for hvert Kys. I har faaet, siden hun kom til Byen, saa var jeg en riig Mand.

Leander. Siig ikke det, Seigr. Jeronimus!

Jeronimus. Men ret Alvor: hvorfor skikkede hun Bud efter mig?

Leander. Det er mig, min Troe, gandske uvitterligt.

Jeronimus. Det er noget Skalkerie, som I har overlagt med hinanden; men jeg faaer nok at vide det, naar jeg taler med hende selv.

Leander. Det tvivler jeg ikke paa.

Jeronimus. I er maaskee bange, at I skal ikke tilig nok komme i Brude-Seng?

Leander. Jeg, min Troe, ikke; om hun længes saa meget derefter, det skal jeg lade være usagt.

Jeronimus. Jeg troer det nok; ligesom I i alle Maader er ikke ligesaa forlibt som hun. Ha, ha, ha! kom, lar os gaae ind.

Leander. Jeg har i det Huus ikke at bestille.

Jeronimus. Ey, nu er ikke Tiid at skiemte, Aftenen er for Haanden. Kom lad os gaae ind. I har noget Pudserie fore, ha, ha, ha! men alting har sin Tiid.

Leander. I faaer virkelig en forbandet Hob Pudserie at høre, naar I taler med hende selv.

Jeronimus. Jeg troer ikke, at hun har ilet med Vielsen, førend jeg kom.

Leander. Jo, hun har, min Troe!

Jeronimus. Ey, det vilde jeg, min Troe, dog ikke skulde været skeet. Det er jo forbandet hidsig at gaa til Verks. I kunde jo have biet, til jeg kom.

Leander. Taler I til mig? Jeg har, min Troe, ingen Deel derudi.

Jeronimus. Hvad Pokker er det for Harcellering?

Leander. Er der noget harcelleret, saa er det alleene paa hendes Side.

Jeronimus. I siger jo først, at I har kun talet gandske kort med hende, og nu siger I, at . . .

Leander. Ja, det er sandt, det var gandske kort, men desmeer kiærligt; thi de sidste Ord, jeg havde den Ære at sige hende, var disse: Gak Fanden i Vold, dit Skarn!

Jeronimus. Hvad Pokker er dette, Svigersøn? Man kand jo blive gal over saadan Tale.

Leander. Min Herre! det Ord Svigersøn skurrer forbandet i mit Øre. Forskaan mig for den Titul!

Jeronimus. Hvad? har I ikke begiæret min Dotter?

Leander. Jo, det negter jeg ikke.

Jeronimus. Er I ikke bleven forlovet med hende?

Leander. Det negter jeg heller ikke.

Jeronimus. Er I ikke da min Svigerson?

Leander. Det negter jeg aldeles.

Jeronimus. I kand Fanden ikke negte det. Vil I gaae derfra, saa skal jeg spille med Jer, saalænge I har en Stilling i Pungen.

Leander. I kommer til kort, Seignr. Jeronimus! I taber Sagen. Den er alt tabt.

Jeronimus. Hvorledes skulde jeg tabe den Sag?

Leander. Det faaer I at høre, naar I taler med Jer Dotter.

Jeronimus. Jeg merker nok, at der er kommen Misforstand imellem jer.

Leander. Ja, det er vist ungefær saa.

Jeronimus. Men hvori bestaaer den Misforstand?

Leander. Min Herre! jeg vil ikke forekomme hans Dotter i at fortælle det. I faaer tilstrekkelig Underretning af hende selv.

Jeronimus. Det skal jeg strax faae at vide. Men jeg er vis paa, at min Dotter ikke har givet Anledning dertil; thi jeg skulde ikke rose mit eget Barn, hun er alt for sagtmodig og dydig dertil.

Leander. Hun er Dyden selv.

Jeronimus. Hvad Fanden er det da for Capricer, Svigersøn?

Leander. Monsieur! jeg beder, han forskaaner mig for . . .

Jeronimus. Hvad Pokker er dog dette? Jeg maa strax ind for at hielpes af Drømmen.

Scen. 5.

Leander.

Jeg vil, at hun skal aabenbare Historien for ham selv; thi den kand dog ikke længe dølges. Han gir hende et Par Orefigen og lar hende løbe med hendes Laken; thi der er ikke andet ved at giøre. For mig maa han ellers giøre, hvad ham lyster; nok er det, at jeg har faaet en anseelig Hevn. Nu vil jeg ind og holde Henrich i Beredskab: thi dersom hun har ikke aabenbaret det, skal han. Ach, havde jeg ikke elsket hende saa høit, saa havde min Hevngierrighed ikke været saa stor.
Gaaer ind.

Scen. 6.

Jeronimus. Leonora.

Jeronimus. Ney, kom kun her ud, at vi kand tale i Eenrum sammen. Men jeg seer, han er alt borte.

Leonora. Hvem er borte?

Jeronimus. Leander.

Leonora. Det troer jeg nok; hans onde Samvittighed tillader ham ikke at bie.

Jeronimus. Hvad Pokker er dette for Misforstand, som er kommen jer imellem? Han blir vreed, naar jeg kalder ham Svigerson. Han vil ikke sige mig Aarsagen selv, men har viset mig hen til dig for at faae Oplysning i denne Sag.

Leonora. Han skiæmmer sig ved sin Misgierning og derfor vil heller, at jeg skal sige det.

Jeronimus. Jeg kunde ikke merke andet, end han havde en god Samvittighed og tillagde dig Skylden.

Leonora. Historien er denne: Da jeg kommer til Byen, finder jeg Pernille meget stadselig oppudset. Jeg blir forskrekket og spør om Aarsagen. Da bekiender hun for mig, at Leander har giort Elskov til hende i Formiddag og lovet hende Ægteskab. Men jeg kunde ikke troe det, førend Historien blev stadfæstet af den gamle Magdelone, som boer i vor Baggaard, og jeg saae paa Pernilles Finger Leanders Ring, som jeg kiendte igien.

Jeronimus. Ey, kand det være muelígt, at en Herre af hans Stand og Vilkor har villet tage en Tieneste-Pige?

Leonora. Han har ikke alleene villet tage hende, men er virkelig vied til hende. Men han veed endnu ikke, at hun er en Tieneste-Pige; thi som hun havde mine Klæder og Mobilier i Hænder, har han bildt sig ind, at det var en riig Jomfrue.

Jeronimus. Det er den forskrekkeligste Historie, jeg har hørt i min Livs-Tiid. Men har du kundet merket saadan Liderlighed af ham tilforn?

Leonora. Hvis jeg havde merket saadant, havde jeg ikke bundet mig til ham. Jeg saavel som min Far har holdt ham for en ærlig og fornuftig Cavallier, og vi kunde ikke fatte andre Tanker om ham af den Conduite, han førte i vort Huus.

Jeronimus. Det er sandt. Jeg var gandske forlibt i hans Dyder.

Leonora. Saaledes kand Folk forstille sig. Men han er bleven tilstrekkelig straffet; thi naar det blir kundbar, at hans Brud er en Tieneste-Pige, blir han Fabel over det hele Land.

Jeronimus. Ingen Straf er saa stor, han har jo fortient den større.

Leonora. Jeg har selv arbeydet paa at befordre dette Ægteskab mellem ham og Pernille.

Jeronimus. Du har giort Ret, min Dotter!

Leonora. Thi hvis jeg ikke havde faaet den Hevn, havde jeg døed af Sorg og Forbittrelse. Men nu gir jeg mig tilfreds og takker Himmelen, der har befriet mig fra at falde udi saadan liderlig Persons Hænder.

Jeronimus. Men der seer jeg han kommer ud af Huset; jeg vil hen og afmale ham hans Dyder.

Leonora. Og jeg gaaer ind saalænge; thi jeg kand ikke taale at see ham for mine Øyen.
Hun gaaer ind.

Scen. 7.

Jeronimus. Leander.

Jeronimus. Velkommen igien, Monsieur! Nu har jeg faaet Historien at vide.

Leander. Er det ikke en skiøn Historie?

Jeronimus. Jo, Monsieur! jeg hører, at I er gandske uskyldig.

Leander. Ja, hvad andet?

Jeronimus. Det er en liderlig Gierning.

Leander. Jeg condolerer ham, som er hendes Far.

Jeronimus. Og jeg gratulerer mig, at det saa er gaaet.

Leander tagende paa Hatten. Profit die Mahlzeit!

Jeronimus tagende ogsaa paa Hatten. Jeg maa sige til ham: Profit die Mahlzeit: I er en feed Karl, Monsieur!

Leander. Hvordan jeg er, saa var jeg for god for hans Dotter, og om der er ringeste genereuse Blods-Draabe i Jer, saa maa I tilstaae mig det samme, om I ellers har hørt Historien.

Jeronimus. Jo, jeg har hørt Historien. Men Nachspillet blir det artigste.

Leander. Ja, det er sandt, Nachspillet blir det artigste.

Jeronimus. Om I intet Reb har at henge Jer udi, vil jeg laane Jer et, men med Condition, at I skyer mig det igien, naar I har brugt det.

Leander. Bilder I Jer ind, at det er en Forliis for mig, og at jeg henger mig af Sorg, fordi jeg ikke fik Jer Dotter? Ney, tvertimod, jeg glæder mig derover.

Jeronimus. Jeg tvivler ikke derpaa nu mere, efterdi jeg har lært at kiende Jer Liderlighed.

Leander. I er selv liderlig, som er hendes Forsvar. Hvad jeg har giort, det har jeg giort for at hevne mig, og al Verden vil sige, at jeg har giort Ret.

Jeronimus. Hvad Ont har da min Dotter giort?

Leander. Intet, intet! Det er jo kun en Bagatelle at bryde sit Løfte og gifte sig med en andens Dreng.

Jeronimus. Gid du saae en Ulykke, din Spilfugl! Det kalder jeg den høyeste Grad af Liderlighed, først at bedrive en Misgierning og siden at tillegge en ærlig Jomfrue det, han selv har giort. Fy, for tusind Diævle! I er ikke værd at leve.

Leander. Jer dydige Dotter har lagt dette til sine andre Misgierninger, at hun har faaet sin Far til at lobe med Liimstangen.

Jeronimus. Det er Løgn i Jer Hals. Jeg siger, at I er virkelig gift med min Pige Pernille, og at I forlovede Jer med hende i Formiddag.

Leander sagte. Ha, ha, hvilken Voxnæse de har sat paa den gamle Mand derinde! Men det er kun Galgenfrist for dem. Høyt. Jeg skal strax hielpe Jer af Drømmen. Henrich og Arv, kommer herud!

Scen. 8.

Leander. Henrich. Jeronimus. Arv.

Leander til Henrich. Henrich, her er din Svigerfar, som du maa insinuere dig hos!

Henrich paa Knæe. Ach, gunstige Hr. Svigerfar! jeg . . .

Jeronimus. Hen i Daarekisten, din Hund! Er jeg din Svigerfar?

Henrich. Jeg er kun en ringe Tiener, og derfor vil blive ham des lydigere Svigersøn.

Jeronimus. See, der Kammerat, der har du 8 Skilling. Gak fra mig! Jeg altereres ved at tale med galne Folk. Jeg har nok i mit Hoved alligevel.

Henrich. Ach, jeg beder ydmygst om Forladelse.

Jeronimus. Beed vor Herre om Forladelse, der har straffet dig paa Forstanden. Du har intet Ont giort mig, det jeg veed.

Henrich. Jo, jeg har giort noget, som vil opvække ham til Vrede; men en hver ærlig Karl, der havde været saa fristet som jeg, havde giort det samme.

Jeronimus. Ja, jeg kand nok merke, at du har Fristelser; jeg ynker dig og vil have alle saadanne vankelmodige Mennesker daglig i mine Bønner.

Henrich. Jeg fattes, min Troe, intet paa Forstanden; men . . .

Jeronimus. Dig fattes intet paa Forstanden; men du har nogle Sviin paa Skoven. Jeg er kommen her ind i Byen i Dag ligesom i en Daarekiste. Gak fra mig Menneske! der har du 8 Skilling!

Henrich. Det er alt for slet Udstyr med sin eeneste Dotter.

Jeronimus. Hvor Hiernen løber om paa det stakkels Menneske! Himlen være med dig, ung Karl! Gak hen og hold Snak med den Cavallier, som der staaer! Han er heller ikke rigtig i Hovedet.

Henrich. Det er min Herre; han tar mig nok i Forsvar.

Jeronimus til Leander. Er det Jer Tiener?

Leander. Ja, det et er min Tiener; han fattes slet intet paa Forstanden.

Jeronimus. Det er mig kiært, at I holder ham at være klog; nu merker jeg, at den Misgierning, I har har giort, er bedrevet udi Raserie. Thi intet andet kan undskylde Jer.

Leander. Hvor gal han er, saa er han dog ved sin Forstand alleene bleven Jer Svigersøn.

Jeronimus. Ret saa! Det blir alt bedre og bedre. Adieu, I kloge Mænd allesammen! Han vil gaae; men Arv gaaer efter, holdende ham tilbage.

Arv. Ach, gunstige Herre! Jeg vil bede om en Ting.

Jeronimus. Hvad vil du?

Arv. At Henrich maa holdes til at betale mig de 50 Rdlr., han har lovet mig.

Jeronimus. Hiertelig gierne. Betaler til denne Slyngel tusinde Rdlr., om I vil, I andre Skabhalse!

Leander. Hør, min kiære Seignr. Jeronimus! jeg undskylder Eders Adfærd og underlige Lader; thi Historien, som er passeret, er saa særdeles, at den kan forvirre den stærkeste Hierne. Jeg var i samme Tilstand som han, da jeg først fik det at vide. Hav Taalmodighed at høre Historien udi kort Begreb, og døm saa siden, om jeg har giort Uret eller ey.

Jeronimus. Jeg kand sagte høre Historien. Nu hvad er det?

Leander. Jer Dotter beskylder mig jo at have brudt mit Løfte, lovet hendes Pige Ægteskab i Formiddag og ladet mig siden i Eftermiddag vie til hende; naar jeg nu kand bevise, at jeg ikke

har været 3 Timer udi Byen, vil I da troe det, som Jer Dotter tillegger mig?

Jeronimus. Naar I kand bevise mig det, saa faaer jeg vel at troe Jer. Men det er just Knuden at bevise det.

Leander. Holder han ikke Monsr. Leonard for en ærlig og sandrue Mand?

Jeronimus. Jo, han er en brav Mand og derforuden min gode Ven.

Leander. Arv, spring strax hen til Monsieur Leonard og beed ham i Øyeblikket komme til mig!

Arv gaaer.

Leander. Monsr. Leonard skal kunde ved sin Eed bekræfte, at jeg udi en Maaned ikke har været i Byen forend Klokken 2 i Eftermiddag.

Jeronimus. Tør Monſ. Leonard bekræfte det, saa veed jeg ikke, hvad jeg skal sige.

Leander. Hav Taalmodighed, til han kommer, og hør videre Historien: Denne Tiener havde mine Klæer og mine Sager i min Fraværelse under Hænderne, og af lutter Kaadhed, som han gior sin Eed paa, førte sig op i min Eqvipage for at agere en fornemme Mand. Jer Dotter, som nogle Dage har været i Byen . . .

Jeronimus. Jeg veed ikke, om hun er kommen i Dag eller for nogle Dage siden; thi hun er reyst hid fra Hovedgaarden, og jeg kom i Dag til bestemte Tiid fra min Lystgaard.

Leander. Jo, Hr. Jeronimus! hun har været her til hendes Ulykke nogle Dage. Hun har seet denne min Tiener nogle Gange i sin Stads og forlibet sig i ham.

Henrich. Jeg kand sværge, at det var noget, som jeg aldrig tænkte paa; men hun gav mig selv Anledning og satte en gammel Koplerske ud paa mig, som stevnede mig til hende i Formiddag, hvor vi forlovede os sammen og bleve copulerede i Eftermiddag. Det er just Aarsagen, hvorfor jeg faldt i Knæe og bad om Forladelse.

Leander. Han skal befinde, Hr. Jeronimus, at Sagen er saaledes.

Jeronimus. Alt det, I fortæller om hende, fortæller hun om Jer.

Leander. Det gaaer saa gierne til: naar en har bedrevet en Misgierning, søger den at skyde den paa en anden. En ond Samvittighed og Frygt for hendes Faers Fortornelse har bragt hende til at forvende Historien saaledes.

Scen 9.

Leonard. Jeronimus. Leander. Henrich. Arv.

Leonard. Nu, hvad Nyt? See her finder jeg ogsaa Seignr. Jeronimus. Velkommen til Byen!

Jeronimus. Min kiære Hr. Leonard! han er en ærlig Mand, som jeg haaber siger Sanden. Vi har havt Bud efter ham for at faae Oplysning i en Sag.

Leonard. Hvad er det for en Sag?

Jeronimus. Jeg vilde vide af ham, naar Monsieur Leander kom til Byen.

Leonard. Ha, ha, ha! Der kand jo ingen bedre sige det end Monsieur Leander selv. Kandst du ikke selv erindre, Monfrere, naar vi kom til Byen?

Leander. Jeg kand nok erindre det; men jeg staaer ikke til Troende. Siig ubesværget, Monfrere, har vi været nogle Dage i Byen eller kom vi først i Dag?

Leonard. Hvad Pokker er det for Spørsmaal? I veed jo vel, at vi kom i Dag.

Leander. Kom vi i Formiddag eller Eftermiddag?

Leonard. Det var Formiddag for os, efterdi vi ingen Mad havde faaet; men ellers var Klokken over To. Men hvad tiener slige Spørsmaal til?

Leander. De tiener til at afviske den hesligste Skamplet, som nogen ærlig Mand kand sættes paa. Historien er denne . . .

Jeronimus. Min Herre! reperteer ikke Historien oftere for mig. Jeg har nok. Jeg troer Manden paa hans Ord.

Leonard. Monfrere Leander og jeg har været 8 Dage sammen paa Landet, og vi kom til Byen i Dag Klokken 2. Det er noget, som jeg med Eed vil bekræfte, og, om det ikke kand hiælpe, oplyse ved flere Vidner.

Jeronimus. Min Herre! jeg holder ham for en af de sandrueste Mænd, jeg kiender. Her behøves ingen Eed og andre Vidnesbyrd. Jeg merker, at min Dotter har løyet, og at eftersom hun er mægtig til at giøre saadant, at hun ogsaa har fundet forfalde til det andet.

Leander. Vil I kun herefter agte bedre, hvad Jer Mund siger? Er jeg nu gal? Er jeg et Skarn? Er jeg liderlig? Da jeg kom til Byen, var alt denne heslige Folovelse skeet. Jeg kræver Himmelen til Vidne, med hvilken Sorg og Forbittrelse mit Hierte blev bespendt, da jeg hørte, der var intet andet Middel for mig til Hevn end at lade min Tienere fare fort i denne Sag.

Jeronimus. Ach, ach, I kunde dog for min Skyld have hindret hende at giøre saadant skammeligt Partie, omendskiønt I selv havde Aarsag at forlade hende.

Leander. Min Herre! det er kun en ringe Tiener; men han er hende dog alt for god.

Henrich. Ach, min kiære Svoger-Far forlad hende det og tag os begge til Naade!

Jeronimus. Jeg skal lade hende indsperre og dig henge.

Leander. I skal ikke rykke et Haar af hans Hoved.

Jeronimus. Ney, men jeg skal lade rykke hele Hovedet af paa een Gang.

Leander. Han har intet Ont giort; hun har forført ham.

Henrich. Enhver er jo Tyv i sin Næring. Her er dog Lands Lov og Ret.

Jeronimus. Ja, det er sandt, men til din Ulykke.

Henrich. I kand dog ikke forbeholde hende sin Moderne-Arv.

Jeronimus. Som jeg siger i Morgen skal du være hengt.

Leander. Det skal vi trækkes om. Jeg skal lade Jer stevne for det første, der har villet binde mig saadan vanskabt Fruentimmer paa Ermene.

Kom Monfrere Leonard, ind til mit, saa skal jeg fortælle dig hele Historien. De gaaer ind.

Scen. 10.

Jeronimus. Leonora.

Jeronimus bankende paa sit Huus. Hey, lad Leonora komme ud alleene. Jeg vil først give hende min Forbandelse og siden lade hende indsperre.

Leonora. Nu, hierte Papa, har han bekiendt?

Jeronimus. Kom hid, lad mig vrie Halsen om paa dig din Misdæderske!

Leonora. Ach, Himmel! hvad er nu paa Færde, Papa?

Jeronimus. Papa, Papa! er jeg din Papa? En af vore Porthunde, Soldan eller Fairfax, maa have giort dig; thi du est ikke Menneske. Hun græder. Gid du faae Skam, din slemme Skiøge, med din Crocodiils-Graad. Jeg skal lade dig sætte i et Buur til Spectacle for alle Mennesker og lade mine Tieneste-Folk tage Penge for at lade dig see.

Leonora. Ach, jeg kand ikke meer. I maa vide, at om jeg tusind Gange er Jer Dotter, saa strekker Jer Myndighed ikke sig saa vidt. Slige Ord er større, end en Herre kunde tale til sin Slavinde.

Jeronimus. Eya, tør du endnu pukke?

Leonora. Hvad har jeg giort? Jeg trodser Jer og alle Mennesker at sige mig noget paa mit Navn og Rygte. Jeg veed, hvad Lydighed jeg er min Far skyldig; men .... Ach, Himmel! jeg skikker Bud efter min Far for at have Trøst af ham i min store Ulykke, men blir oven i Købet tractered som et umælende Creatur.

Jeronimus. Har du vel fortient anden Tractement, der har skikket dig saaledes?

Leonora. Hvad har jeg da giort?

Jeronimus. Alt, hvad du har fortalt om Monf. Leander, ere dine egne Gierninger. Du har brudt dit Løfte, du har af Løsagtighed giftet dig med en gemeen Karl og oven i Kiøbet kommet mig til at løbe med Liimstangen og ophidset mig mod en ærlig Mand.

Leonora. Ach, ach, mit Hierte maa briste af Forbittrelse. Tør han fortælle saadant om mig? Tør han negte, hvad han nyelig har bedrevet?

Jeronimus. Jo, han har Aarsag at negte det, som han kand bevise at være Løgn. Monfr. Leonard har med Eed bekræftet for mig, at Leander har i en Maaned ikke været her i Byen, og at han først kom hid Klokken to i Eftermiddag.

Leonora. Ach, ach, jeg kand ikke meer. Pernille og Magdelone, kommer hid ind!

Scen. 11.

Leonora. Jeronimus. Pernille. Magdelone.

Leonora. Ach, kommer og vidner om min Uskyldighed! Leander tillegger mig sin egen Misgierning og tør sige for min Far, at han er nyelig kommen til Byen.

Pernille. Saa maa det have været hans Geyst, som forlovede sig med mig i Formiddag og gav mig denne Ring.

Magdelone. Jeg kand med Eed bekræfte det samme.

Jeronimus. Og han beviser med brave sandfærdige Folks Vidnesbyrd, at den Historie er ham paadigtet.

Magdelone. Men, Herre, Notarius, som skrev Ægteskabs-Contracten, er endnu her i Huset; ham maa I vel troe, om I holder os andre for Løgnere. Jeg skal bringe ham hid. Gaaer.

Jeronimus. Hvis Notarius ogsaa vidner med Jer, saa veed jeg ikke, hvad jeg skal sige. Men jeg vil høre det først, førend jeg troer det. Men jeg er bange, at det kun er Udflugter. Bliver I kun tilstæde, I skal ikke gaae mig af Hænderne.

Leonora. Jeg har alt for god Samvittighed, at jeg skulde flygte.

Jeronimus. Ach, ach, gid det var saa vel, gid det var saa vel! Magdelone kommer med Notarius.

Notarius. Hvad har min Herre at befale?

Jeronimus. Hr. Notarius, jeg besvær ham at sige mig oprigtig, hvad det er for Personer, som i Dag har sluttet Ægteskab udi dette Huus.

Notarius pegende paa Pernille. Min Herre, der staaer Bruden. Hun kand sige det best.

Jeronimus. Med hvem er hun gift?

Notarius. Med en ung Herre, som boer her lige over.

Jeronimus. Det kand ikke være saa, Hr. Notarius, thi . . .

Notarius. Og jeg siger, at det virkelig er saa. Meener I, at en Mand af min Characteer lyver eller spiller Giek udi Sager, som angaaer mit Embede?

Magdelone. Jo, min Siæl er hun virkelig gift med Leander. Nu svor Magdelone og jeg.

Scen. 12.

Leonard. Personerne af forrige Scene.

Leonard. Adieu, Monfrere, giv dig tilfreds; du est bleven tilstrekkelig hevnet. Det var en forbandet Historie.

Jeronimus. See der er Monsieur Leonard, som vidner mod Jer andre.

Leonora. Tør I understaae Jer at sige, Monf. Leonard, at Leander først kom til Byen i Eftermiddag?

Leonard. Tør I understaae Jer at negte det?

Leonora. Her er Beviis mod Jer, at han har forlovet sig med min Pige i Formiddag.

Leonard. Og jeg kand giøre min Eed paa, han i Formiddag var 2 Mile herfra.

Notarius. Tag Jer vare, Monsieur, hvad I siger. Jeg har i Dag skrevet Ægteskabs-Contract mellem ham og denne Jomfrue.

Leonard. Det er sært. Jeg har endnu ikke været greben udi Løgn. Vil I ikke troe mig paa min Eed, saa skal jeg skaffe en halv Snees Vidner.

Jeronimus. Ach, Himmel! hvad er dog dette for Koglerie! Min Dotter beskylder Leander for Utroeskab. Leander beskylder hende for det samme. Her er vigtige Vidner mod hende. Her igien er vigtige Vidner mod ham. Ach, hvor skal jeg da faae Oplysning i denne Sag!

Leonard. Hr. Jeronimus, her er ingen anden Middel til Oplysning, end at vi confronterer begge Parterne sammen. Jeg vil doe paa, at her er Irring. Blir I kun alle her. Jeg skal skaffe Leander med hans Folk herud. Gaaer ind at hente dem.

Notarius. Jeg er, min Troe, ogsaa af de Tanker, at her er noget Koglerie under; thi Sagen er ellers ubegribelig.

Scen. 13.

Leander. Henrich. Arv. Leonard. Jeronimus. Leonora. Pernille. Magdelone. Notarius.

Leonard. Værer nu alle stille og lar mig raade. Taler først til Pernille. Hør, tør I tilstaae, at denne gode Herre har gift sig med Jer?

Pernille. Ney, Monsieur, det har jeg aldrig sagt. Den Herre kiender jeg ikke. Det er en anden.

Leonard. Og du, Henrich, tør du tilstaae, at du er gift med denne gode Frøyken?

Henrich. Ney, Monsieur, jeg kiender hende ikke. Men der staaer min Kiæreste, som jeg nu maa aabenbare mig for og bede om Forladelse. Falder i Knæe for Pernille. Ach, Eders Velbaarnhed! fortørnes ikke over, at I seer mig fra en stor Herre forvandlet til en Lakey. Betænk, at vi ere alle Mennesker, at I selv har givet mig Anledning til denne dristige Gierning. Jeg havde dog ikke bristet mig dertil, hvis jeg tilforn havde vidst, at Eders Velbaarnhed var forlovet med min Herre Leander, og at denne Mand, som jeg meest frygter for, var Eders Velbaarnheds Fader.

Pernille. A . . . est du den Junker, jeg er gift med? Hun rykker ham i Haaret.

Henrich. A . . . . spar mit Liv, Eders Velbaarnhed! De andre stiller dem ad og holder paa Pernille.

Pernille. Ach, hører en særdeles Historie. Jeg tænkte at narre ham, men har narret mig selv. Jeg tænkte, at det var en stor Herre, eftersom jeg saae ham i sin Herres Klæer, og derfor betiente mig af Frøykenens Klæer og Meubler for at giøre min Lykke. Ach, Himmel! er det mueligt, at jeg af en stor Frue skal i Hast forvandles til en Lakey-Kone?

Henrich. Gid du faae en Ulykke; est du en Tieneste-Tøs? De leer allesammen.

Pernille giver ham et Ørefigen. Det er for dine to Herregaarde.

Henrich gir hende et igien. Det er for din Moderne-Arv.

Pernille gir ham end et. Det er for din Søster Frøyken Fikke.

Henrich gir et igien. Og det er for din Adelskab. Hun faaer Henrich i Haaret; han river Huen af hende. De andre stiller dem ad.

Leonard. Holder stille og oplyser en Sag, hvorudi jer Herskab er saa høyt interesseret.

Pernille. Ach, lad mig rive hans Øyen ud førft!

Henrich. Ach, lad mig vrie hendes Hals af Leed førft!

Jeronimus. Jeg befaler dig at holde stille og sige os Sammenhengen.

Pernille. Jeg tænkte, at den Makker-Knægt var en stor Herre.

Henrich. Og jeg tænkte, at det Bakkelse-Beest var en riig Frøyken.

Pernille. Jeg saae nok, at det var en Nar.

Henrich. Jeg saae nok, at hun var coqvet.

Pernille. Men just hans Naragtighed opmuntrede mig dertil.

Henrich. Og just hendes Coqvetagtighed opmuntrede mig dertil.

Pernille. Han førte sin Herres Navn og lod sig kalde Leander.

Henrich. Hun førte sin Frues Navn og lod sig kalde Leonora.

Pernille. Men nu merker jeg, at han er kun en Skoevist.

Henrich. Og nu merker jeg, at jeg har ladet mig vie til en Trappetøs. De vil slaaes igien, men stødes tilbage.

Leonard. See der, Børnlille! nu hører I, hvad som har givet Aarsag til denne Kriig. Hen og fornyer jer Venskab og beder hinanden om Forladelse.

Leander paa Knæe for Leonora. Allerkiæreste Jomfrue! jeg bekiender at have syndet grovelig imod hende; thi intet udi Verden burte have bragt mig til at tvivle om hendes Dyd. Men mit Hoved blev forvirret af denne underlige Historie.

Leonora ogsaa paa Knæe. Ach, kiære Leander, jeg beder ogsaa med grædende Taare om Forladelse.

Leander. Havde min Kiærlighed ikke været saa stor, havde ogsaa min Forbittrelse ikke gaaet saa vidt.

Leonora. Havde jeg ikke elsket ham saa inderlig, havde jeg ikke tænkt paa saadan Hevn.

Leander. Vil hun da forlade mig min Forseelse?

Leonora. Vil han ogsaa ikke tilregne mig min?

Leander. Jeg forlader hende det af mit gandske Hierte.

Leonora. Og jeg vil aldrig regne ham det til Onde. Medens de taler dette sidste, slaaes Henrich og Pernille, indtil de igien blir stilt. Leander og Leonora, efter at de har omfavnet hinanden, reyser sig.

Jeronimus grædende. Mine kiære Børn! jeg beder Jer ogsaa begge om Forladelse.

Leander. Ach, tal ikke derom, kiære Svigerfar! Det samme, som har forført os, har ogsaa ophidset ham.

Jeronimus. Men hvad skal vi giøre med disse forbandede Mennesker, som ved deres Giekkerie har opvakt denne Allarm?

Leander. Ach, min kiære Svigerfar, lad os nu ikke tænke paa andet end Glæde og Fornøyelse. De ere dog begge gamle troe Tienere. Lad os tænke paa at forlige dem. Hører, I nye gifte Folk, strax hen og forliger jer! I ere hinanden lige gode.

Pernille. Men han har bedraget mig.

Henrich. Ney, du har bedraget mig.

Leander. I er hinanden intet skyldig. Fort

hen og tar hinanden i Hænderne! De tar hinanden i Hænder.

Magdelone. Men, Pernille, du lovede mig 400 Rdlr. for min Umage.

Pernille. See der har du 4 ß., Magdelone! Det kand nu ikke regnes ud højere efter saadan Udfald.

Arv. Men, Henrich, end de Penge, du lovede mig?

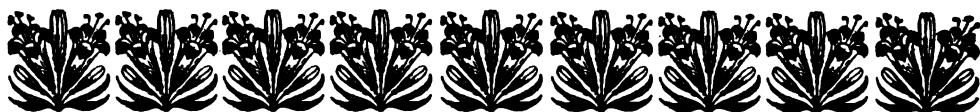
Henrich. Der har du et Örefigen. Havde det falbet anderledes ud, skulde du have faaet mere.

Leander. Hor, paa det Misfornøyelse paa alle Sider skal ophøre, saa giør jeg Henrich til min Ridefoged. De takker begge. Kommer, Bornlille! lar os nu alle gaae ind at holde det rette Bryllup.

Henrich. Jeg har, min Troe, faaet en skiøn Bestilling, men kand ikke skiønne derpaa endnu, førend jeg har faaet Junker-Grillerne ret af Hovedet. Jeg kommer til at tage en Vomitif ind, at jeg kand komme til at opkaste Pernilles Adelskab og Møderne-Arv; saa blir det nok got. Kom ind med, min Snut! du maa tage en Svede-Drik for at svede mine to Herregaarde ud.







Diderich Menschen-Skrek.

Comoedie udi een Act.

Hoved-Personerne.

Leander, forlibt i Hyacinthe.	En Frue, Capitain Menschen-Skreks Kone.
Henrich, Leanders Tiener.	Elvire, Jeronimi Søster.
Hyacinthe, Leanders Kiæreste.	Hr. Menschen-Skrek.
En Jøde.	Christoffer Maurbrekker.
Jeronimus, Leanders Fader.	En Corporal.

Scen. 1.

Leander. Henrich.

Leander. Hvad er Klokken nu, Henrich?

Henrich. Nu er det paa den Tiid, vi skulde faae hende at see i Vinduet.

Leander. Ach, gid den Jøde faae en Ulykke.

Henrich. Man burte ikke bande sin Næste og Jevn-Christen; men jeg kunde dog ikke bare mig i Morges, at jeg maatte bande Ephraim.

Leander. Han var saa ubarmhiertig, at han truede at klage mig for min Faer, alleene fordi jeg stod i Dorren og talede med Jomfruen, drev hende ind med Hug og Slag og svor paa, at hun aldrig skulde faae Lov at komme ud af sit Kammer oftere.

Henrich. Der er ingen Medlidenhed eller Christen-Kiærlighed hos Jøder. Men hvor Pokker mon han har faaet den deylige Jomfrue?

Leander. Det er en Venetiansk Jomfrue, hvis Forældre har boet i Dalmatien. Hun er bleven fangen bortført i den sidste Tyrkiske Kriig og soldt til denne Jøde af Tyrkiske Kiøbmænd.

Henrich. Men hvad Got giør det, Herre, at I taler med hende? Det formerer kun Kiærligheden og bringer Jer Blod meer og meer i Uroelighed.

Leander. Det maa ikke hielpe, Henrich! Jeg maa see, jeg kand faae at høre, hvad Jødens Forsæt er med hende, og siden bruge din Hielp for at spiue ham hende af Hænderne.

Henrich. I maa have forbandede høye Tanker om min Person. Om jeg havde som Biørnen 12 Mænds Forstand, saa kommer jeg ingen Vey med saadan Karl; thi at trække en Jøde op udkræver mere end menneskelig Hierne.

Leander. Du har baade Hoved, som er beqvem til at spinde noget op, og Villie til at giøre alting for min Skyld.

Henrich. Paa Villie fattes mig ikke; thi jeg kand forsikkre Herren, at jeg har saadan Begiærlighed til at trække en Jøde op, at jeg gierne giorde det, om jeg var vis paa ikke at blive hengt Dagen derefter. Men der seer jeg Jomfruen i Vinduet.

Scen. 2.

Hyacinthe. Leander. Henrich.

Hyacinthe. Ach, er det ikke Leander, som jeg seer?

Leander. Allerkiæreste Jomfrue!

Hyacinthe. Min hierte Leander, hvor gaaer det?

Leander. Jeg har været, søedeste Jomfrue, ligesom død, men livner op ved hendes Nærværelse igien.

Hyacinthe. Ach, jeg kand kun lidt trøste ham med min Nærværelse.

Leander. Ja, der er for stor Skillerum imellem os.

Hyacinthe. Min tyranniske Herre har betaget mig al Leylighed at komme ham nær.

Leander. Hvad er vel hans Forsæt med hende?

Hyacinthe. Mit hele Blod bliver koldt, naar jeg tænker derpaa; han lod mig nyelig vide, at jeg er soldt til en Officier, som saae mig for nogle Dage siden.

Leander. Ach, det er Dødsens Tidende for mig.

Hyacinthe. Ja, det som mere er, kiære Leander, jeg skal afhentes i Dag.

Leander. Ach, Himmel! hvad hører jeg?

Hyacinthe. Ach, veed I ingen Raad derimod?

Leander. Jeg kand hielpe mig selv, men ikke hende; thi jeg kand omkomme mig.

Hyacinthe. Ach, giør ikke saadant, tænk heller paa Raad!

Leander. Henrich, giv mig Raad!

Henrich. Hvor Diævelen skulde jeg faae det Raad fra?

Leander. Hielp mig, eller du est dødsens.

Henrich. Hvi Pokker springer ikke Herren op til hende?

Leander. Est du gal, kand jeg flyve?

Henrich. Kand jeg gaae igiennem Mure og Vegge?

Leander trækker sin Kaarde. Fort giv mig Raad, eller jeg offrer dig op paa staaende Fod!

Henrich paa Knæe. Ach, Herre, jeg troer, Diævelen rider Jer skinbarlig. Vil I myrde mig, fordi jeg ikke kand giøre umuelige Ting!

Leander. Ingen Snak!

Hyacinthe. Min hierte Leander, giør dog Jer Tiener intet Ont! Han maa i det ringeste have Tiid at betænke sig.

Leander. Stat da op igien. Vil du da love mig at opspinde noget?

Henrich. Det kand endelig lade sig høre; men at sige: Skaf mig en Jomfrue i samme Øyeblik, som er indsperret! det er ligesom I vilde sige: Stød Hovedet mod Veggen, blæs en halv Snees Laase op, eller flyv op til Maanen for at hielpe mig.

Leander. Ach, Henrich, al min Fortrøstning staaer til dig.

Henrich. Jeg merker det, naar I trækker Jer Kaarde for at stikke mig ihiel.

Leander. Kiærlighed giorde mig saa rasende, at . . . Men vil du da arbeyde for mig?

Hyacinthe. Giv ham Tiid at betænke sig, kiære Leander, og retireer Jer saalænge!

Leander. Allerkiæreste Jomfrue, lad mig kysse Jer Haand, førend jeg forlader Jer!

Henrich. Jeg maa blive gal over saadan Snak; det er ligesom I vilde sige: Hug Jer Haand af, allerkiæreste Jomfrue, og kast den ned paa Gaden i Rendestenen, at jeg kand kysse den. Om I gik paa Stylter, Herre, saa kunde I jo endda ikke naae hendes Haand.

Leander. Ach, det er sandt; men . . .

Henrich. Dog, kand I hielpes dermed, saa vil jeg løfte Jer mellem Benene op paa mit Hoved.

Leander. Ja, forsøg, om det kand gaae an!
Henrich løfter ham op paa sit Hoved.

Scen. 3.

Jøden.

Hey, Gevalt, Gevalt! Leander og Henrich falde omkuld og løber. Ha, ha! war dat den guter Kerl! Jeg skal strax en Bind derfor setten. Men du Mammeselle! du skal en Unglück kriegen, dat skal ich ju forsekren. Seer man wol? Ich will lieber mit Huus voll Juwelen til Forwaring heben end een Jomfer. Det er gefährlige Mobilien, gefährlige Mobilien. Ich muß gleich gaae til hans Far umb solches at rapporteren. Han her gleich über boer. Banker paa Jeronimi Dør.

Scen. 4.

Jeronimus. Jøden.

Jeronimus. God Dag, Ephraim! Vil I tale med mig? Jeg har denne Gang intet at vexle.

Jøden. Jeg heller nicht, min Hr. Jeronimus aber jeg har noget at klage for ham. Jeg kand nicht sikker sein in min Huus; ich maa af Naboelavet flytten.

Jeronimus. Giør da nogen af Naboelavet ham Fortræd?

Jøden. Ju Sohn und ju Diener will en Jomfrue mit Gewalt borttagen, som er i min Huus.

Jeronimus. Hvad hører jeg? Er det sandt, som I siger?

Jøden. Ret nyssens attrapirte ich dem paa frische Gierninger. Men han skal faae en lang Næsen; thi Jomfruen skal i Dag overleveret bliven til en Officeer, som har mig Penge given paa Haanden.

Jeronimus. Ach, er det mueligt, at min eeneste Søn er forfalden til saadan Liderlighed? Jeg var tilfreds, kiære Ephraim, at hun var alt af Jer Huus; thi jeg har ikke Roe, forend jeg faaer høre, hun er borte.

Jøden. Det har kein Gefahr. Jeg skal hende wohl forvaren, til Soldatens Diener kommer at afhente hende.

Jeronimus. Gak strax, Ephraim, og lad mig siden vide, hvor det løber af.

Jøden. Adios so lang!

Jeronimus. Leander og Henrich, hvor er I Skurker? Herud!

Scen. 5.

Jeronimus. Leander. Henrich.

Jeronimus. Ha, ha! est du der, Stratenrøver? Det er ret smukke Tidender, jeg hører om dig.

Henrich. Hvad Ont har vi giort? Vi har sidt og skrevet den hele Dag.

Jeronimus. Holdt du kun Munden, dit Beest! Min Stok skal siden tale med din Ryg.

Leander. Hvorfor er Papa saa vreed paa os?

Jeronimus. Aah, det er kun for en ringe Ting; efterdi du est et liderligt Menneske, en Horkarl, en Voldsmand, en Stratenrøver.

Henrich sagte. Hvad Nod har han da, naar han har 4 anseelige Charger, hvoraf enhver føder sin Mand?

Leander. Det er haarde Titler, som jeg ikke har fortient.

Jeronimus. Kiender du den Mand, som der boer?

Leander. Ja, det er jo en Jøde.

Jeronimus. Kiender du ikke ogsaa den Jomfrue, der er i Huset?

Leander. Ney, jeg giør, min Troe, ikke.

Jeronimus. Seer man vel? Han tør negte det, han nys har giort.

Henrich. Ey, Herre, sig reent ud, hvad det er! I har intet nødig at kiævmes derved. Hør

Hr. Jeronimus! det staaer mig ikke an at rette min Herre; men jeg vil kun alleene sige det, at denne Jøde har kiøbt en fornemme Jomfrue, som min Herre er dødelig forlibt udi, og som jeg uværdig af al Magt practicerer at spille Jøden af Hænderne. Der har I hele Sagen. Det er jo noget, som enhver maa gierne vide, og som en Far maa glæde sig ved.

Jeronimus. Gid du faaer en Ulykke, maa en Far glæde sig ved saadant?

Henrich. Ja, maa en Far ikke glæde sig ved, at hans Søn træder i hans Fodspor? Har ikke Hr. Jeronimus selv fortalt, at han var gandske gal af Kiærlighed til et fornemme Fruentimmer udenlands?

Jeronimus løfter sin Stok. Tor din Hund bebreyde mig, at . . .

Henrich. Det være langt fra! Jeg siger saadant til Hr. Jeronimusses Berømmelse; thi jeg vil ikke give 4 Skilling for et ungt Menneske, der ingen Kiærlighed har.

Jeronimus. Kiærlighed og Kiærlighed er to Ting. Her er en haanlig Kiærlighed til et Qvindmenneske, som ingen kiender. Jeg har selv løbet gal i min Ungdom, jeg bekiender min Feyl; men jeg har begrædt mine Synder og giort Poenitentze derfor.

Henrich. Monsr. Leander vil ogsaa giøre Poenitentze, naar han bliver gammel.

Jeronimus. Jeg maa blive gal over den forbandede Dreng.

Henrich. Ey, Hr. Jeronimus! lad ham rase ud. Et ungt Menneske, der ingen Amour har havt, har jo intet at tale om udi Selskab blant sine Kammerater, men maa sidde ligesom et dumt Fæe. Jeg for min Part vil heller være en 3 Marks Mand, end at Folk skal sige mig paa, at jeg aldrig har været forlibt.

Jeronimus. Hør, Knægt! jeg kand lade dig vide dette, at baade du og din Herre faaer en lang Næse; thi Jomfruen skal afhentes af en Officeer i Dag, som har kiøbt hende, og Jøden gaaer imidlertid ikke af sit Huus, førend hun er borte. Derfor slaaer jeg mig gandske til Roelighed; thi hvis der var nogen Fare ved, skulde jeg nok giøre mig Umage at hindre det. Gaaer ind.

Scen. 6.

Henrich. Leander.

Henrich. Og just derfor slaaer jeg mig ikke til Roelighed, men skal giøre mig Umage at fortremme.

Leander. Ach, Henrich! jeg kand ikke see, hvordan du kand trænge dette igiennem.

Henrich. Dersom I ikke var min Herre, saa vilde jeg sige, at I var saa dum som en Østers; men efterdi I er min Herre, saa tør jeg ikke ligne Jer uden ved en Hest, thi jeg veed, hvad Respect en Tienere bør have for sit Herskab. Naar ingen Apparence er til Redning, saa vil han stikke mig ihiel, uden jeg hielper ham strax; men naar ham gives Haab dertil, saa er alting umueligt.

Leander. Du maa gierne give mig alle de Titler, som kand gaae igiennem din Mund, naar du kun hielper mig. Men hvad Anslag har du?

Henrich. Det kand I ikke begribe, omendskiønt jeg siger det. I skal Intet andet have at bestille end at gaae ind til vor Gienboe, som boer her nest ved Jøden, og bede ham lade mig Frihed at gaae ind og ud af hans Huus; og derforuden skal I skaffe mig en Jøde-Klædning og en Soldater-Mondering, thi jeg skal spille 2 Personer i Dag. Løb strax og forret det, thi Tiden er kostbar. Leander gaaer bort.

Scen. 7.

Henrich. Officerens Frue.

Henrich. Jeg maa passe paa Soldatens Tienere, om jeg end skal forsømme begge mine Maaltider i Dag. Fornemmer jeg, at han kiender Jøden, saa gir jeg mig ud for hans Broder, som han har givet Fuldmagt at overlevere Jomfruen, og hvis han ikke kiender ham, saa gir jeg mig ud fo Jøden selv. Men hvad mon denne Dame ville her?

Fruen. Ach, hvor ulykfalige ere ikke dog vi Officerer-Fruer! Vore Mænd seer vi kun sielden, og naar de kommer hiem, saa fører de Maitresser med sig.

Henrich sagte. Hillemænd, mon hun være Kone til den Officerer, som skal have Jomfruen?

Fruen. Mig er sagt, at den forbandede Skiøge, som han har kiøbt, skal være hos denne Jøde.

Henrich. Triumph, en nye Invention, som rinder mig i Sinde!

Fruen. Her vil jeg staae og passe paa, naar Tieneren kommer at afhente hende, og da skal jeg raabe Folk til Hielp for at hindre det. Ach, ach, jeg elendige Frue!

Henrich. Jeg maa give mig i Snak med hende. Hør, min kiære Frue, hvad fattes hende? Hun seer saa bedrøvet ud?

Fruen. Ach, Kammerat! vil I være mig behielpelig? Jeg skal forskylde Jer Umage.

Henrich. Hun har at befale over sin ringe Tienere.

Fruen. Min Mand som er ventendes hiem fra Armeen, fornemmer jeg, har kiøbt en Skiøge, som skal være hos denne Jøde, hvorfra han i Dag vil lade hende afhente. Ach, Kiære! bliv her ved Haanden for at hindre, at hun ikke bliver bortført.

Henrich. Min kiære Frue, hun kommer her ret som hun var kaldet; jeg gaaer her og patrolerer alleene for at hielpe hende.

Fruen. Jeg takker dig hiertelig.

Henrich. Intet at takke for, velbaarne Frue! thi det er ikke for hendes, men for min egen Skyld, at jeg vil hielpe hende.

Fruen. Hvi saa?

Henrich. Min Herre er dødelig forlibt udi samme Jomfrue, og som han har faaet Kundskab om hendes Bortførelse i Dag, saa staaer jeg her for at hindre det og spille Tieneren et Puds.

Fruen. Ach, er det mueligt? Vil I høre mit ringe Raad i denne Sag? Jeg holder for, at det er best, vi bliver staaende paa Luur, til Tieneren kommer og fører hende bort, da vil jeg

raabe om Hiælp, og I kand ved den Leylighed snappe hende bort.

Henrich. Ney, min kiære Frue, her vil andre Anslag til. Jøden er bekiendt i det hele Naboelav, hver andet Huus her i Gaden har den Ære at give ham 12 pro Cento om Aaret. Derforuden vil min Herres Faer, som har faaet et Nys om hans Søns Kiærlighed, assistere Jøden af yderste Magt, saa der vindes intet andet ved saadant Foretagende, end Fruen kommer i Penge-Boder, jeg i Stokhuset, og Jøden faaer sin Jomfrue tilbage. Fruen, merker jeg nok, er vant til Feldten, hvor man gaaer lige til Verk: men her udi Staden maa man defilere og bruge mange Omsvob, førend man kand naae sit Maal. Troe mig, min kiære Frue, at der er ikke een Sene i mit Hoved, der staaer jo spendt som en Bue, saa meget vil der til at bringe dette i Verk.

Fruen. Ach, gid det kunde lykkes Jer!

Henrich. Det skal nok lykkes .... Men hvad heder hendes Mand?

Fruen. Han heder Hans Frantz Diderich von Menschenskrek.

Henrich. Hillemænd, om det Navn stod paa en Steen, kunde man slaae en Engelsk Tyr ihiel dermed.

Fruen. Navnet er prægtigt, det er sandt nok. Min Mand harcellerer derudi saavel som i alle andre Ting.

Henrich. Hør, min kiære Frue, jeg haaber, at Jomfruen skal være i mine Hænder inden Aften, og I skal udi hendes Klæer blive bortført af Tieneren i hendes Sted.

Fruen. Hillemænd, det var et stort Anslag.

Henrich. Jeg er ikke heller uden for store Anslag. Vil Fruen følge ind med mig i dette Huus, saa skal jeg sige hende videre, hvad her er at bestille.

Fruen. Vi har ikke lang Tiid; thi jeg har udspioneret, at Tieneren inden en Time . . .

Henrich. Er den Tienere ellers noget gau?

Fruen. Ney, han er ikke med de klogeste, som I kand slutte af denne Historie. Han var tilforn Compagniets Tambour og var vant at løbe efter Breve paa Posthuset, og som han saae, at der stod paa nogle Breve: Lieutenant d' Infanterie, Capitain d' Infanterie, Major d' Infanterie, bildte han sig ind, at det Ord Infanterie burde staa paa alle Breve; hvorudover, da han engang siden skulde skrive et Brev til en Forpagter paa Landet, blev Opskriften saadan: A Monsieur Lars Erichsen, Forpagter d-Infanterie

Henrich. Ha, ha, ha! det er got nok. Lad os gaae ind! *De gaaer.*

Scen. 8.

Jeronimus. Elvire.

Jeronimus. Er det ikke en forbandet Historie? Men jeg seer, de er alt borte . . .

Elvire. I er altiid i Bekymring, min kiære Broder! Saadant er jo noget, som hender hver anden Mand.

Jeronimus. Jeg kand føle saadant forud, ligesom visse Folk kand finde Uveyrliget i deres Legeme, før det kommer; thi en Time, førend jeg havde den Ære at see Søster hos mig, fik jeg et Sting i min høyre Taae, og saa ofte det forbandede Sting kommer, er jeg vis paa Fortræd. hvilken og er allerede vederfaret, thi endskiønt Jøden nok passer paa sin Post, og min Søn faaer en lang Næse, krenker mig dog hans vanartige Forsæt.

Elvire. Ach, min hierte Broder, I tar Jer Verden alt for nær; jeg har havt anden Sorg end I, jeg som udi eet Aar mistede de to kiæreste Ting, jeg havde paa Jorden, nemlig min Mand, som blev slagen udi Kriig, og min eeneste Leonora, som blev bortført i Slaverie udi hendes spæde Aar.

Jeronimus. Det er sandt, Søster! I har temmelig prøvet Lykken. Men troe mig, det er større Sorg at have liderlige Børn end at miste dem.

Elvire. Ey, tal ikke derom; kand nogen Sorg lignes derved at miste sin Mand og sit eeneste Barn bortført af barbariske Folk og sit Huus udplyndred?

Jeronimus. Det er sandt, Søster, her er daglig Harm og Fortræd, som paaføres mig af en liderlig Søn. En Sorg, hvor stor den end er, saa kand den dog glemmes. Jeg plages hver Dag med Harm, som bringer mig af Humeur. I har mist Jer kiære Mand og Dotter; men I maa dog takke Gud, at I beholdt Jere store Eyedomme udi Dalmatien, som I solbte med Fordeel. saa at I kand leve med Reputation i Venedig.

Elvire. Jeg kand leve med Reputation, men aldrig med Fornøyelse. Ach, vilde Himmelen være mig saa gunstig, at jeg kunde udspørre, hvor min kiære Dotter var i Verden, jeg vilde anvende alle mine Midler, hvor store de end ere, paa at løse hende tilbage.

Jeronimus. Gid det var saa vel! thi jeg havde destineret hende med Søsters gode Villie og Samtykke til Leander. Hvis denne Ulykke ikke var hendet, skulde min Søn ikke have forfaldet til dette Galskab. Jer Dotter Leonore kunde efter min Regning nu allerede være 16 Aar.

Elvire. Har min Broder tegnet det an?

Jeronimus. Ja, jeg har blant andre merkværdige Ting, som mig er hendet, antegnet udi denne Bog baade mine egne og mine Søster-Børns Fødsel. Jeg skal strax sige hende Tiden. *Han spytter paa Fingeren og blader i Bogen.* Her skal det uden Tvivl staae. Jeg maa læse dette Blad igiennem. Den 21. Januarii imellem 8 og 9 kom der en meget tyk Skye paa Himmelen, som truede med ufeylbarlig Regn; men den gik dog over. Den 22. ditto var Luften heel taagagtig.

Elvire. Men, min kiære Broder! hvortil nytter at antegne slige Bagateller?

Jeronimus. Tøv et Øyeblik, jeg skal strax finde det. Den 24. ditto saae jeg en smuk Pige paa Torvet, som jeg overtalede til at . . . Ney det er endnu ikke det, jeg søger efter.

Elvire. Bliv kun ved at læse dette sidste, at jeg kand høre nogle af hans gamle Bedrifter og

derved bringe ham til Raison, naar han igiennemhegler Leander.

Jeronimus. Tov et Øyeblik, kiære Søster! jeg vil strax hitte paa Stedet. Den 24. i samme Maaned gav min sal. Broder Alphonso mig en Spotte-Glose eller Stikpille udi Selskab, som jeg har antegnet for ikke at forglemme at hevne mig.

Elvire. Det var meget christeligt.

Jeronimus. Tov et Øyeblik, kiære Søster! nu kommer jeg strax til det rette Sted. Den 24. gik Hælen af min ene Skoe, og . . . Ney, det er ey heller det rette. Den 25. drømte jeg, at . . . Det skal dog være paa et af disse Blade. Han mumler hastig Bladet igiennem. See her har jeg det. Den 28. blev fød til Verden min Søster-Dotter Leonore. Gid hun maa opvoxe i al Dyd og Hovisthed, hendes Forældre og Venner til Glæde og Contentement. Amen! Jeg vidste nok, at det Sted var her. Men her fattes noget.

Elvire. Hvad er det?

Jeronimus. Her skulde staae paa samme Blad: Samme Dag blev min kiære Søn Leander omskabt til en Varulv.

Elvire. Ey, kiære Broder, tal dog ikke med saadan Bitterhed!

Jeronimus. Hvis det havde skeet, havde jeg nu været fri for daglig Fortræd.

Elvire. Det sætter sig nok med Alderen. Lad os gaae ind! De gaaer.

Scen. 9.

Henrich som Jøde. **Soldatens Tiener.**

Henrich. Mig synes, at jeg saae igiennem Vinduet et Ansigt, broderet med Knebels-Barter. Jo, der er, min Troe, saadan en føl Diævel, som staaer og kaager paa disse Huse. Gid det var ham!

Soldaten. Gaden har jeg, kunde jeg kun finde Huset!

Henrich sagte. Du skal nok finde Huset.

Soldaten. Jeg har aldrig været i denne Bye tilforn.

Henrich. Des lettere er det mig at trække dig op.

Soldaten. Saadan en Bye var det en Lyst at udplyndre.

Henrich. Og saadan en Knægt er det en Lyst at tage ved Næsen. Men det er best, jeg griber ham strax an. Gut Morgen, Herr! Jeg seer, at han er en Fremmed; mit hvem vil han talen?

Soldaten. Boer her ingen i denne Gade?

Henrich. Freylich, ick boer hier im geringsten.

Soldaten. Jeg har et Brev til en Mand, som boer her i Gaden.

Henrich. Ist der Mann nicht ein von Israels Kinder?

Soldaten. Ney, det skal være en Jøde.

Henrich. Ja, ja, Israels Kinder ere Juden.

Soldaten. Det har jeg aldrig vidst.

Henrich. Tiener han nicht hos Hr. von Menschenskrek?

Soldaten. Jo vist! jeg troer, jeg har Manden, som jeg leder efter.

Henrich. Mein Name er Ephraim.

Soldaten. Jeg troer, det er saa; lad see Opskriften: Herren Herren Ephraim, velmeriteret Jøde ꝛc. ꝛc. Ja, det er ret nok; det var mig sagt, at han skulde boe her omtrent.

Henrich. Ja, det er mit Huus. Aber hvad er hans Name, Mussier?

Soldaten. Jeg heder Christoffer Maurbrekker. Vil I læse Brevet?

Henrich. Ich veedt Indholdet. I skal en Jomfrue haven, som er i mit Huus.

Soldaten. Det er ungefær saa; og her er Herrens Pitskaft til Tegn foruden Brevet.

Henrich. Gut gut. Hey, Hyacinthe! kom heraus. Nu skal hun straxen kommen.

Scen. 10.

Fruen. Henrich. Soldaten.

Henrich. Hør, Hyacinthe, ju skal mit den Kerl folgen!

Soldaten. Er hun smuk, Ephraim?

Henrich. Freylich, sonsten havde hans Herren ikke so viel Penge givet for hende.

Soldaten. Hvor mange Penge skal I endnu have?

Henrich. Han har mig 20 Ducater given paa Handen, und ich skal endnu 120 haben; ich habe ofte tilforn mit ihm handlet ohne Handt und Ziegel.

Soldaten. Jeg skal føre hende hen til et vist Sted, indtil Herren kommer hiem; thi Fruen maa intet vide deraf.

Henrich. Er hun da eiffersüchtig?

Soldaten. Ja, jeg vil nok sige Jer noget, dersom I vilde tie.

Henrich. Ich sværer ham til bey unser Gott Mahometh und unser heiligen jüdischen Alcoranometh.

Soldaten. Ja, det er et Bagbeest, han har til Frue. Jeg skulde aldrig fortryde derpaa, var hun ikke saa gammel og grim, som hun er. Og min Herre er udi sin blomstrende Alder; hvorfor maa han ikke holde sig en Maitresse saavel som alle andre Officeers udi Regimentet?

Henrich. Det meener jeg og.

Soldaten. Men i hvor meget det Skabilken-Hovedspionerer, saa bliver hun dog narret. Adiøes, Ephraim! min Herre vil selv see Jer om en halv Time og betale Pengene.

Henrich. Adies, Christoffer Maurenbrekker . . . Soldaten og Fruen gaaer. Denne sidste Relation gir mig Anledning til et nyt Puds, at faae ogsaa Pengene, som Jøden skulde have.

Scen. 11.

Henrich. Leander.

Henrich. Herre, kom ud!

Leander. Henrich, blev hun bortført?

Henrich. Ja, den første Act udi Comoedien er alt spillet; men Tieneren vil faae en Ulykke af sin Frue for de Ord, han talede om hende.

Hør, Herre, staaer nu her paa Skildtvagt, imedens jeg klæder mig om. Han gaaer ud.

Leander. Officeren bliver narret, det er gandske vist. Gid jeg kun saa vel kunde blive hiulpen. Sagen synes meget giørlig. Jeg frygter kun, at Jøden kiender Henrich. Men han er hurtig og kand forvende sit Maal; tilmed har Jøden kun seet ham eengang, og Klæerne giør ham ogsaa ukiendelig. Ach, gid det vilde lykkes! jeg lever mellem Frygt og Forhaabning. Hver Øyeblik vil imidlertiid være en Evighed for mig. Hvis jeg ikke naaer mit Maal, kand jeg ikke leve; thi jeg troer, at Kiærlighed aldrig har giort saadan en Virkning i et Menneskes Siæl som i min .... Men der er han. Gid du faaer en Ulykke, Henrich! det var knap, jeg kunde kiende dig igien.

Henrich. Gak J nu kun ind, til jeg kommer med Byttet.

Leander. Lykke paa Reysen! Gaaer.

Scen. 12.

Henrich i Kriigs-Habit. **Jøden.**

Henrich. Nu gielder det for Alvor; jeg maa stille mig brutal an, saa troer han mig des snarere. Banker stærk paa Døren.

Jøden indenfor. Wat ist dat for Allarm paa min Dør?

Henrich. Mach auf, Cujon! oder ich schmeisse die gantze Hans omkuld.

Jøden. Wat er han for en?

Henrich. Jch bin Christoffer Maurbrekker.

Jøden. Christoffer Maurbrekker? Das ist ein sonderlich Namen.

Henrich. Das Namen bær ich mit Respect. Mach auf!

Jøden. Lidt Patience, mein Herr!

Henrich. Was Patience! Jch sind ein Officier.

Jøden. Und ich bin ein boesiddend Burger hier.

Henrich. Das ist zu sagen: Du bist Jørgen Hattemager und jeg Alexander Magnus. Mach auf, oder du bist dodsens.

Jøden kommer ud. Hvad er hans Forlangen, Mussier!

Henrich. Jhr kennet maaskee nicht Christoffer Maurbrekker?

Jøden. Nein, mein Herr!

Henrich. Habt ihr nicht meinen Namen in die Avisen gelesen?

Jøden. Nein, Herr Maurbrekker!

Henrich. Habt ihr nicht von die Bataille von Ragusa gehöret?

Jøden. Nein, mein Herr!

Henrich. Die Burgerleute sind dumme wie Ochsen.

Jøden. Ein jedweder er gut for sig, ich forstaar kand skee noget, som han nicht forstaaer.

Henrich. Was will du forstaaen? Hör einmahl, Cujon! was ist eine Contrescarpie?

Jøden. Das weiß ich nicht.

Henrich. Was ist ein Ravelin?

Jøden. Jch. weiß nicht.

Henrich. Ein Compagnie-Carré?

Jøden. Jch forstaaer dat nicht.

Henrich. Ein Regiments-Gregorius?

Jøden. Jch bin kein Kriigsmann.

Henrich. Ein Aproche des Petards.

Jøden. Das weiß ich auch nicht.

Henrich. Ein Escorte, ein Fermez la porte, ein Bataillion, ein Esquadrion, ein Ordre de Bataille, ein Ordre de Murallie, ein Salve-Guarde, ein Cortegarde, ein Peloton, ein Bastion, ein Compagnie, ein Testanie, ein Drommedarius, ein Kriigs-Commissarius?

Jøden. Mussie! ich forstaaer intet von die Feldt-Sprache.

Henrich. So ist du jo ærger als ein umælend Beest.

Jøden. Mussie! warumb er han saa vreed paa mig?

Henrich. Vreed? Var jeg vreed, saa fik J andet at vide. Saaledes taler vi Kriigsfolk, naar vi er i allerbeste Lune. Men Apropo, jeg har et Brev til en Mand her i Huset, det skal vist være en Tyrk eller en Jøde.

Jøden. Dat ist ein Jude, mein Herr! Aber von wem ist han?

Henrich. Jeg tiener hos Hr. von Menschenskrek.

Jøden. Heist der Jude nicht Ephraim?

Henrich. Jo, det er vist saa.

Jøden. Jch bin der Mann. Læser Brevet. Ja det er got. Han skal ein Jomfrue haven hos mig. Man kann alting kriegen mit Gute. Jch sehe auch, at det er solche Pitschaft, som min Commissionair har beschrieben.

Henrich. Jeg vil sige ham, Mons. Ephraim! jeg er noget hastig og gir min Herre selv ikke et got Ord; thi uden at rose mig selv, saa er jeg min Siæl den tapperste Mand i den hele Bastion, en Karl, der kand holde 16 fra Livet. Derfor har Hr. Menschenskrek betroet mig denne vigtige Commission frem for andre.

Jøden. Vil han mit mig indgaae? De gaaer ind.

Scen. 13.

Jeronimus. Jøden. Henrich. Hyacinthe.

Jeronimus. Hvad Pokker mon det var for Allarm ved Jødens Huus? Men nu seer jeg ingen. Jeg troer, at min Søn eller Henrich har vildet snige sig ind i Huset igien for at bortføre Jomfruen. Men der kommer de ud; det er, saae jeg Skam, Soldatens Tienere. Nu har vi Spillet vundet. Jeg vil staae her og see dette an lidt.

Jøden. Christoffer Maurbrekker! nu har ich die Jomfrue overlevert; nem ju wol in Acht, her ist sonsten en, som paa hende lurer.

Henrich. Om det var Lucifer selv, saa er jeg Karl at forsvare hende. Was ist das for ein Kerl?

Jeronimus. Hans Tienere, Ephraim, jeg ønsker til Lykke!

Jøden. See der ist die Vatter von die samme Person.

Henrich sagte Gid du faaer en Ulykke, din gamle Hund! hvor ubelevligt du kommer. Høyt. Bist du der Vater von dem Schelm?

Joden. Ja, men hør, Christoffer Maurbrekker.

Henrich. Bist du sin Vater, Carnallie?

Joden. Men hør einmahl!

Henrich. Den Hund soll sterben! Trekker sin Kaarde, Jeronimus rangerer sig bag Jøden. Henrich hugger og friger og faaer omsider Jeronimus og Jøden i Gulvet.

Joden. Ach, ach, was Böses hab ich giort?

Henrich. Om Permission, Ephraim! det er kun den gamle Skielm, jeg vil have fat paa.

Joden paa Knæe. Ach, Monsr. Christoffer Maurbrekker, spar mit Liv!

Henrich. Der vil berøve min Herre det, han har kiært som sit Liv.

Joden. Ey, hør doch, Mussie!

Henrich. Han maa vide, daß wir Officiers ist nicht zu stiemten mit.

Joden. Ach, ein Wort doch, Mussie!

Henrich. I bør heller hielpe mig at massacrere den Hund.

Jøden. Laß mich doch ein Wort talen.

Henrich. Jeg er Mand for at hugge hans Hoved af, om det var saa tykt som paa en Engelsk Tyr.

Joden. Der Mand holdt mit uns.

Henrich. Er det ikke hans Far, som . . .

Joden. Ja, aber er ist selv vreed paa sin Søn derfor.

Henrich. Det var en anden Sag, saa beder jeg om Forladelse.

Jeronimus. I kand ingen større Tieneste giøre mig end at føre hende vel frem til Jer Herre; thi jeg er just bange for, at hun skal falde i min Søns Tieneres Hænder.

Henrich. Der har i min Haand, Monsieur, at han skal faae en lang Næse, om han havde 10 andre med sig.

Jeronimus. Der har I et Par Ducater, Monsieur, for at I skal passe vel paa.

Henrich. Sein Diener! Kand jeg ellers tiene ham i noget, skal det være mig en Plaisir.

Jeronimus. Adieu, Monf. Maurbrekker! Hyacinthe græder. Henrich hvisker hende i Øret, hvorpaa hun stiller sig tilfreds og gaaer bort med Henrich.

Scen. 14.

Jeronimus. Jøden.

Jeronimus. Jeg kand forsikkre Jer, Ephraim, at jeg har aldrig været pryglet med større Fornøyelse; jeg haaber, at I siger det samme.

Joden. Dat muß die Dyvel seyn und kein Fornøyelse.

Jeronimus. Jeg merkede deraf, at det er en ærlig Karl og tilligemed haandfast, saa det ikke er let at snappe Byttet fra ham eller at underkiøbe ham.

Joden. Das ist gut genug, Hr. Jeronimus! aber ich føler dog, wat ich føler.

Jeronimus. Jeg fik dog det meste.

Joden. Herren burde og det meste haben; denn er ist sein Sohn nærmest. Aa, aa, mine Skuldre, mine Skuldre! der Teuffel hohl den *Christoffer Maurbrekker.*

Jeronimus. Vand ham ikke, det var dog en ærlig Karl.

Joden. Ein wenig allzu ehrlich, mein Herre! allzu ehrlich.

Jeronimus. Hvor vil Henrich henge med Hovedet, naar han faaer dette at høre! Men der seer jeg min Søster Elvire komme tilbage.

Scen. 15.

Elvire. Jeronimus. Jøden.

Elvire. Nu hvordan gaaer Sagerne, min Broder?

Jeronimus. Meget vel; thi min Ryg er blevet lige saa mør af Hug som en Boef a la Mode.

Elvire. Hvad? har I faaet Hug paa Jer gammel Alder?

Jeronimus. Ja, jeg har, min Troe!

Elvire. Af hvem?

Jeronimus. Af Christoffer Maurbrekker.

Elvire. Hvad Pokker kiender jeg Christoffer Maurbrekker?

Jeronimus. Og jeg gav ham endnu et Par Ducater oven i Kiøbet, fordi han slog saa vel, baade paa mine egne som paa denne gode Mands Vegne.

Elvire. Dersom jeg ikke vidste, at I var en ædrue Mand, min Broder, saa skulde jeg tænke, at I var beskienket.

Jeronimus. Jeg skal sige Jer, hvad det er: Officerens Tienere førte nu Jomfruen bort til sin Herre, saa at denne Steen er mig nu af Hiertet. Den samme, da han fik at høre af Ephraim, at jeg var Fader til den Person, som lurede paa samme Jomfrue, blev han af Nidkiærhed ligesom rasende og havde nær myrdet mig, saa at jeg fortryder ikke paa, at . . .

Elvire. Jeg er bange, Børnlille! at man har spillet jer et Puds; det Ord Maurbrekker og denne store Nidkiærhed staaer mig ikke an. Jeg tænker paa, om Henrich ikke kunde have udklædt en anden at agere Soldat.

Joden. Ach, ney, dat war mein Seel der Rechte. Ich kienner jo hans Herres Haand; see hier est sein Brief mit andre Omstændigheder udi.

Elvire. Ja saa gratulerer jeg da. Men jeg har ellers noget at sige . . .

Jeronimus. Vær da saa god og kom ind til mit; der kand vi tale lidt videre sammen derom. De gaaer.

Scen. 16.

Henrich. Officeren. Soldaten.

Henrich. Triumph! Jomfruen er alt i Leanders Hænder. Spillet er vundet, men Historien ikke til Ende. Nu agerer jeg Jøde igien for at faae Pengene fra Officeren, som Jøden skal have. Min List er uendelig; dette sidste spiller jeg kun for at giøre Comoedien complet. Men jeg hører saadan Støyen. Der seer jeg, min Troe, Christoffer Maurbrekker med hans Herre.

Officeer. Christoff!
Christoff. Herre!
Officeer. Hvor er Huset?
Christoff. Her nest ved Hiørnet.
Officeer. Er Jomfruen henbragt i det Huus paa Torvet?
Christoff. Ja Herre! Men der staaer Joden i Dorren.
Officeer. Det er got; nu vil jeg strax fornøye ham og tillige bede ham, at han ikke lar sig merke for nogen, at jeg har giort dette Kiøb. Serviteur! jeg er den Mand, som accorderede med hans Kammerat udi Felten om den Jomfrue.
Henrich. Gut, Gut, wolgebohrner Herre!
Officeer. Han sagde mig, at hun hørte ham til.
Henrich. Ja, Herre! das var Levi, mein Commissionair.
Officeer. Nu er jeg kommet for at betale ham.
Henrich. Gut, gut, gestrenger Herr!
Officeer. Han skal have Tak, for han vilde creditere mig, i hvorvel jeg kiender ham ikke.
Henrich. Ey, Herre, dat ist kein Merite, einen reichen reputirlichen Mann zu creditiren.
Officeer. Men eet vil jeg bede ham om, min kiære Ephraim! at han ikke aabenbarer dette Kiøb for nogen.
Henrich. Bey Leibe nicht, mein Herr! ich mister jo al min Fordeel derbey.

Scen. 17.

Joden. Henrich. Menschen-Skrek. Christoffer.

Joden. Adieu, Sr. Jeronimus! ich recommendire mig. Aber wat will die Leute hier?
Henrich sagte. Er det ikke Joden? Gid du faaer en Ulykke. Nu blir her et forbandet Spil.
Officeer. Hans Commissionair fik 20 Ducater paa Haanden.
Henrich. Recht, recht, mein Herr!
Joden. Wat den Dyvel ist dat for en Historie?
Officeer. See der er Resten, 120.
Henrich. Gut, gut, mein Herr!
Joden. Wat den Unglück höre ich?
Officeer. Det er noget dyrt; men Jomfruen er smuk.
Henrich. Das ist ein allerliebster Jungfer, ein allerliebster Jungfer.
Joden. Schlaff ich, oder bin ich wachend?
Officeer. Men, Ephraim! I veed hvad I lovet mig, nemlig at tie.
Henrich. Mein Herr kann sich paa mich verlassen.
Joden. Jeg bliver gal, hier ist Betrug. Hör wolgebohrner Herr! ich bin der Jude Ephraim, der die Jungfer har soldt.
Henrich. Du must være Diævelen, ich kenne dich wol.
Joden. Bin ich nicht Ephraim? Ich must mich jo selbsten kennen.
Officeer. Hvad Pokker er dette?
Henrich. Das ist ein forkleidet Soldat, Herr! ein Gaudieb.
Officeer. Da skal han faae en Ulykke.
Joden. Ach, gestrenger Herr! troe ham nicht.
Henrich. Formedelst solche Skielmen und Gaudiebe, som sig i vores Dragt klær, maa vi oft Ferfolgung leiden.
Officeer. Det er sandt. Siig, Hund! fra hvilket Regiment est du bortløben?
Joden. So wahr als ich ein ehrlicher Mann bin, so bin ich der Jude Ephraim, und udi dette Huus boer.
Henrich. Ha, ha, ha! das ist recht genug: so wahr als du bist ein ehrlicher Mann; aber det skal du først bevisen.
Joden. Ach, Herr! troer ham nicht. Ich kann Beviis faae, daß ich die rechte Jude Ephraim bin, und ich kann til Beviis Omstände erzählen, dat die Jomfrue af min Commissionar for 3 Dage siden ist verkauft, daß er in mein Name har faaet 20 Ducater paa Haanden, daß die Jomfrue heist Hyacinthe, und daß sein Diener mir sein Pitskast til Tekken viset har efter Aftalen, da han die Jomfrue fik.
Officeer. Hvad Diævelen er dette? Er her ved Taskenspillerie af een Ephraim giort Dobbletter?
Henrich. Ach, Himmel! der Gaudieb hat alle Umstände ausspionirt um den guten Herr und mich armen Mann zu betriegen. Ach, ach, welcher loser Vogel, welcher loser Vogel!
Officeer. Jeg kand snart stille Trætten. Christoff! af hvem fikst du Jomfruen?
Christoff pegende paa Henrich. Af denne.
Officeer. Lyver du, skal det koste dit Liv!
Christoff. Gid jeg faaer en Verdsens Ulykke, er ikke denne Ephraim og den anden en Gaudieb.
Joden. Ach, wey mir, ach, wey mir!
Christoff. Mig synes, jeg har kiendt ham Dragon udi Capit. Feuerfressers Compagnie. Ja gid jeg faae Skam, er det ikke den samme. Hør, er dit Navn ikke Jochum Trekholt?
Joden. Ich fluche bey Himmel und Erde, daß ich bin der Jude Ephraim.
Henrich. Das ist recht, som Christoffer Maurbrekker sagt; nu erinnere ich, daß sein Nam er Jochum Trekholt.
Christoff. Jeg kiendte Karlen strax igien. I har jo Zigneret, Ephraim?
Henrich. Ja der er Zigneret; kand nu Herren see?
Officeer. Hør, Corporal!
Corporal kommer ind. Gestrenger Herr!
Officeer. Forvar mig denne Karl; det er en forklædt Soldat. Corporalen trækker Joden ud, og han skriger: Oh, wai mir!
Officeer. War das nicht en forbandet Karl?
Henrich. Hier ist ein stur Hobben boie Menschen in dieser Stadt.
Officeer. See her, Ephraim! der har i Pengene, som jeg har selv talt.
Henrich. Gut, gut, wolgebohrne Herr! det havde jonst ingen Hast. Adie, Ihr Wolgebohrnheit! Gaaer ind.

Scen. 18.

Officeer. Christoffer. Jeronimus. Elvire.

Jeronimus. Pigen siger, her var paa nye Allarm udenfor; men jeg merker, her er gandske stille.

Officeer til Christoffer. Du maa ikke tale noget om denne Allarm, hverken for disse Folk eller andre, at den hele Sag kand blive geheym.

Elvire. Mig synes, at jeg kiender denne Officerer. Er det ikke Herr Menschenskrek?

Officeer. Den Kone har jeg kiendt uden al Tvivl i Dalmatien.

Elvire. Hr. Menschenskrek?

Officeer. Madame Elvire! De omfavne hinanden og nævner paa een Gang Navnene. Jeg har havt den Ære at være i hendes Huus, da vi camperede ved Ragusa.

Elvire. Det er sandt; men Æren var min. Jeg har havt stor Ulykke siden, mit Huus blev udplyndret af Tyrkerne, og mit Folk bortført i Slaverie.

Officeer. Det maa da ikke være skeet, mens jeg var Partiegiængere; thi mit Navn var saadan Skrek iblant Tyrkerne, at de havde ingen Lyst at giøre noget Forsøg paa Bytte, saa tied havde jeg giort dem af det Haandverk. Jeg tør sige, at jeg alleene ved Partie hid og did skildte dem over ved 20000 Mand, og med min egen Hand paa en Maaneds Tiid massacrerte über 2000 Janitscharen auf einmahl. Ist nicht wahr, Christoffer Maurbrekker?

Christoffer. Freylig!

Officeer. Hvorudover Generalen selv gav mig dette Navn Menschenskrek.

Elvire. Er det mueligt, fik han saaledes det Navn?

Officeer. Ja, han selv havde den Naade at præsentere mig for Hertugen af Dalmatien med disse Ord: Jhro Durchleuchtigkeit! hier ist der andere Scanderbeg, der itzige Turken-Ruthe.

Elvire. Seer man vel?

Officeer. Ingen Plaisir kunde være mig større end at møde et heel Compagnie bevæbnede Tyrker alleene. Ist nicht wahr, Maurbrekker?

Christoffer. Freylig!

Officeer. Den tyrkiske Vezier Mahometh Podolski havde jeg rigtig ved Vingebenet; men i dette samme kom en Bombe, som slog min Haand tilbage, saa han den Gang undgik, aber das ist nur Galgenfrist. Jeg glemmer aldrig, hvor han skreeg paa sin Tyrkisk: Ach, la, la, la!

Elvire. Hvad betyder det paa vort Maal?

Officeer. Det vil sige: Ach, du store Mahomet! hielp mig vel fra denne stærke Kiæmpe Menschenskrek.

Elvire. Kand de faae Ord betyde saa meget?

Officeer. Ja, det tyrkiske Sprog er meget rigt.

Elvire. Men maatte jeg tage mig den Dristighed at spørge, hvorfor man seer min Herre i Dag i denne gemeene Gade?

Officeer. Madame Elvire! I er en ærlig Kone, som jeg veed ikke røber mig. Jeg kiøbte *her for* nogle Tage en Slavinde i Leyren af denne *Jødes Commissionair, som boer her.*

Jeronimus. Hillemænd, er det min Herre som har kiøbt dette Fruentimmer?

Officeer til Elvire. Der Mann, kann er auch wol schweigen?

Elvire. Ja, jeg lover for ham, Herr Menschenskrek!

Officeer. Got, got! Men jeg seer, at Pigen staaer bag Døren og hører os; sie kann auch wohl schweigen?

Jeronimus. Ach, perfect! Man skulde for svære, at det var en Pige, saa vel kand hun tie.

Officeer. Got, got! Denne Jomfrue har jeg ladet afhente i Dag ved min Tienere Christoffer Maurbrekker.

Elvire. Kand hun snakke Italiensk?

Officeer. Ja vist, det er en Italiensk Jomfrue.

Elvire. Ach, Hr. Menschenskrek! giør mig den Fornøyelse, at jeg maa tale med hende. Maaskee hun kand give mig Underretning om mine Folk, som for nogle Aar siden blev bragt i Slaverie.

Officeer. Hiertelig gierne. Christoff! før mig Jomfruen strax hid. Christoffer gaaer.

Elvire. Er hun langt herfra?

Officeer. Kun strax her henne paa Torvet hos en god Ven, hvor jeg har indtinget hende i Kost, thi min Frue maa intet vide deraf.

Jeronimus. Jeg skulde tænke, at saadan en Mand som min Herre var bange for sin Frue.

Officeer. Ach, nicht doch! Naar jeg giør kun en Rynke i min Pande, skielver og bæver alting i Huset.

Jeronimus sagte. Jeg vil bringe min Søn og Henrich herud, at de kand see, hvad for en tapper Rival de har og derudover slaaer slige Tanker reent af Sindet.

Elvire. Hvad har han vel givet for den Jomfrue?

Officeer. Hundrede og fyrretyve Ducater.

Elvire. Saa maa hun være smuk da?

Officeer. Jeg troer ikke, at Venus har været saa fuldkommen. Men hvad er dette for 2 Personer?

Scen. 19.

Leander. Henrich. Personerne af forrige Scene.

Jeronimus. Det er kun min Søn og hans Tienere.

Officeer. Sie können ja auch wol schweigen?

Jeronimus. Ach, det vil jeg være Mand for. Jeg har ført jer ud, Karle! for at confundere jer og lade jer see, hvad for en Rival I har paa Halsen.

Officeer. Men Messieurs! efterdi jeg har aabenbaret jer det ene, saa maa jeg ogsaa aabenbare jer det andet. I hørte jo nyelig en Allarm herudenfor; det var en forbandet Histori, som nær havde skildt mig ved 120 Ducater. En Gaudieb som havde forklædt sig som Jøde . . . . Men der seer jeg Jomfruen komme. Velkommen, min Hiertens Glæde!

Scen. 20.

Fruen, forklædt som en Slavinde. **De andre.**

Elvire. Mit Hierte bløder i mit Liv, naar jeg seer en fangen Jomfrue.

Officeer. Holder I det for nogen Synd, at en Mand, der har en gammel tandløs Kielling, holder en Maitresse?

Elvire. Det er noget, som er meget gangbar.

Officeer. Jeg tog det Skabilken alleene for hendes store Midler. Men jeg tracterer hende ikke anderledes end en Huusholderske. Hun er jaloux det Bagbeest som Diævelen, det har jeg nok merket; men det vil ikke sige meget. Nu skal I see et Ansigt, Messieurs! som har noget at betyde. Tag nu dit Dekke af, allersødeste Hyacinthe, og lad mig kysse dig!

Fruen. Ret som han vil omfavne hende, viiser hun sit gammeldags Ansigt frem og gir ham et Orefigen.

Officeer. A . . a . . a . . hvad er dette? Falder paa Knæe. Fruen slaaer med en Krabask

Officeer A . . a . . min allerkiæreste Kone! slaae mig intet ihiel!

Jeronimus. Ach, Hr. Menschenstrek! er det mueligt at . . . .

Officeer. A . . a . . a . . a . . Fruen prygler.

Elvire. Ach, Hr. Menschenskrek! hvad seer jeg?

Officeer. A . . a . . a . . . Fruen prygler

Jeronimus. Hvor er hans forrige Tapperhed, Hr. Menschenskrek?

Elvire. Er al hans Manddom paa eengang forsvunden?

Jeronimus. Tænk paa det Slag ved Ragusa, Hr. Scanderbeg!

Elvire. Tænk paa den store Vezier, Hr. Turkenruth!

Officeer. Ach, min hierte Kone! jeg skal aldrig giøre det oftere.

Jeronimus. Christoffer Maurbrekker! vil du ikke hielpe din Herre?

Christoffer. Neh, Monsieur! min Courage er ogsaa Fanden i Vold; jeg er ikke for at slaaes uden i Felten.

Jeronimus. I maa, min Troe, ikke slaae Jer Mand mere, Frue! De gaaer imellem.

Elvire. Men hvad Pokker er dette for en Historie?

Christoffer. Her er spillet et forbandet Puds; jeg troer, at den, som vi holdt for Gandieb, var den Rette. Jeg vil strax springe efter ham.

Fruen vil prygle ham igien, men de andre hindre hende.

Jeronimus. Det var en forskrekkelig Historie.

Elvire. Det var en stor Qvindelist.

Jeronimus. Hvordan er dette tilgaaet?

Officeer. Aa, holdt min Kone først. Aa, aa! Jeg veed ikke; den Jøde, som boer i dette Huus, maa have overlagt det med min Kone.

Jeronimus. Der har aldrig boet nogen Jøde i dette Huus.

Officeer. Ach, ach, saa har den, jeg holdt for Ephraim, været en Bedragere.

Elvire. Har I da handlet med 2 Jøder?

Officeer. Men her var 2, som sagde sig begge at være den Rette. Ach, ach, jeg elendige Cavallier! . . Men der er den anden Jøde.

Scen. 21.

Jøden. Christoffer. De andre.

Jøden. Ach, wai mir, ach wai mir! Welcher Betrug, welcher Betrug!

Henrich. Holdt nu Ørene stive, Henrich!

Jeronimus. See, her er den rette Ephraim. Hvorledes er dette tilgaaet, Ephraim?

Jøden. Ach, ich weet nicht, Seigneur!

Fruen. Da skal jeg fortælle jer den hele Historie. Jeg kom hid for at hindre det, jeg havde udspioneret, og da fandt jeg en Tiener, som strax lovede at gaae mig til Haande; han førte mig ind i dette Huus, hvor han selv paatog Jøde-Klæder for at narre Christoffer, og gav mig Slavinde-Dragt, hvori jeg blev bortført i Steden for Skiøgen. Det var en ærlig Karl . . . Men det er just denne Tienere, her staaer.

Henrich sagte. Ih, gid du faaer en Ulykke, din velbaarne Skabhals!

Jeronimus. Ach, Himmel, har din Hund . . .

Jøden. Ja, nu kiender ich Ansigtet wieder: det var ham, som die Jomfrue fik.

Henrich paa Knæe. Ach, Hr. Jeronimus! vær ikke vreed!

Jeronimus. Du skal pidskes og sættes i Fængsel. Hvor er den Skiøge?

Leander. Hun er i mine Hænder og skal aldrig komme deraf. Ellers kand jeg lade min Far vide, at hun er ingen Skiøge, men en fornemme Jomfrue; hendes Far var en riig Mand, udi hvis Fraværelse hun blev for 4 Aar siden bortført i Slaverie.

Elvire. Hvad hedte hendes Far?

Leander. Han hedte Pandolfus og blev slagen i Krig. Om hierte Faster skal være hendes Moder, efterdi hun heder Elvire, veed jeg ikke . .

Elvire. Ach, Himmel, hvilken Tidende! Det er min Dotter.

Henrich vender sig. Hun er Fanden heller.

Jeronimus. Hvad? er hun Jer Dotter, min Søster?

Elvire. Ja, lad mig strax omfavne hende.

Leander. Bring hende strax hid, Henrich! Henrich løber og kommer ind med Jomfruen.

Elvire. Kiender du mig, min Dotter?

Hyacinthe. Ach, min allerkiæreste Moder! hvor er I kommen fra? De omfavner hinanden.

Jøden. Det gaaer gut genug; aber ich muß mine Penge haven.

Officeer. Du skal have Fanden; han skal levere mig Pengene.

Henrich. Pengene har jeg ærlig fortient.

Fruen. Det er sandt; behold I kun Pengene, Kammerat!

Officeer. Men, min hierte Kone! det var jo mine Penge.

Jøden. Men det var jo meine Vahre.

Fruen prygler dem begge to og siger: Det er for dine Penge, og det er for dine Vahre.

Officeren skriger og løber ud.

Jøden løber og raaber: A wai mir!

Elvire. Lad dem trækkes; vi vil gaae ind og glæde os med hinanden og fuldende denne Historie med et ønskeligt Giftermaal.

Hexerie eller Blind Allarm.

Comoedie udi 5 Acter.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Leander, Mester for Comoedierne.	**Terentia**, Comoediantens Fæstemøe.
Henrich, Comoediant.	Apelone.

ACTUS I.

Scen. 1.

Leander.

Der er farligt lidt at fortiene ved Comoedier nu omstunder. I denne Maaned har jeg ikke havt 20 Rixdaler paa min Part, det kand jeg giøre min Eed paa, saa at jeg har aldrig været i saadan Penge-Trang, som jeg nu er, og kommer den Vexel med Protest tilbage, saa er jeg om en Hals. Dog haaber jeg at fortiene saa meget ved den Tragoedie, som vi skal spille Overmorgen, at jeg skal kunde rede mig derfra. Jeg har en temmelig stærk Rolle i samme Tragoedie; thi Polidorus, hvis Person jeg skal forestille, har mere at bestille end 3 andre Acteurs. Jeg kommer derfore at studere brav baade i Dag og i Morgen og negte mig inde, at ingen forstyrrer mig derudi.

Tar sit Papiir af Lommen, hvormed han gaaer frem og tilbage og læser over paa sin Rolle, først mumlende sagte.

En Dreng kommer ind. Monsieur! jeg har en ond Tidende at sige Jer.

Comoedianten continuerer sin Rolle høyt. Ja, Elisa! din Utroeskab skal aldrig blive uhevnet. Er det ret at forlade din troe Philander, der har reddet dig ved sit Blod af de vanskabte Kiæmpers Hænder, der har opoffret sin Velfærd, foragtet Princesse Climenes Kiærlighed, hendes Suk og Graad for din Skyld? Hvilken Ulyksalighed kan lignes ved Polidori? Hvis Troeskab er saa ilde bleven belønnet som hans? Ach, troeløse Elisa! jeg skal ikke længere være dig en Torn i Øynene. Jeg skal tage Livet af mig selv og saa er der *en Ende paa min Jammer.* Men din Samvittighed vil ved min Død vaagne, og du vil blive foragtet og forhadt af alle Mennesker formedelst din Utroeskab.

Trækker sin Kaarde ud og vil tage Livet af sig selv; Drengen meener, det er Alvor, løber til og holder ham i Haanden.

Leander. Hvad Pokker vil du her nu, Dreng? Man kand aldrig et Øyeblik have Roe.

Drengen. Hvad Ulykke bringer Jer til saadant fortvivlet Forsæt, at I vil tage Livet af Jer selv?

Leander. Gak Pokker i Vold, du Nar! Jeg gaaer kun her og øver mig paa den Tragoedie, som skal spilles i Morgen, hvorudi jeg skal agere Polidorus.

Drengen. Ha, ha, ha! Jeg meente, min Troe, det var Alvor.

Leander. Jo, jo, du skal nok see, at man gaaer om og tar Livet af sig af Kiærlighed i disse Tider; troe mig, der er ikke to Mennesker i den hele Bye, der jo heller tar en gammel ond Kielling med en Snees tusind Rixdaler end en ung deylig og dydig Jomfrue, men som intet har bekommet til Arv uden en god Optugtelse. Tilmed, om der nu findes forlibte Folk, saa ere de forlibte paa en anden Maade, ikke med den Bestandighed til en vis Person som i forrige Tider.

Drengen. Jeg har dog tient hos en Mand her i Gaden, som vi engang var bange for, at han skulde tag Livet af sig selv af Kiærlighed, og jeg troer virkelig, at han havde fuldbyrdet sit Forsæt, hvis jeg ikke havde hindret ham, thi han trak sin Kaarde paa samme Maade som I.

Leander. Hvad heder han?

Drengen. Jeg siger ikke hans Navn, thi det var skarnagtigt af mig, om jeg robede ham; men han boer paa Hiørnet af denne Side.

Leander. Ha, ha, det er Jens Paaskelillie. Jeg merker, du kiender ikke den Karl ret. Hans Kiærlighed gaaer ligesom en Canael igiennem

alle Byens Gader; nu falder han paa Knæe med Kaarden for Brystet for en Jomfrue paa eet Hiørne, nu paa et andet Hiørne, nu midt i Gaden. Der er ikke saa mange Jomfruer i Gaden, han har jo Hierter at opoffre dem alle, og ikke saa mange Siæle, han har jo Snarer til at fange enhver med, saa at burte han føre samme Symbolum som Keyser Carl den 5te: Plus ultra; han speculerer virkelig paa det 5te Monarchie af Fruentimmer. Derfor kand jeg merke, at du est ikke synderlig dreven udi Verdens Løb, eftersom du bildte dig ind, at jeg vilde omkomme mig af Kiærlighed. Men hvad er dit Ærinde her? Jeg har saa liden Stunder i Dag at tale med nogen; thi jeg har ikke lært den halve Deel af min Rolle endnu, og jeg skal agere Polidorus i Morgen.

Drengen. Monsieur! om I ikke kand bevæges til at dræbe Jer af Kiærlighed, saa vil jeg sige Jer noget andet, som er nok værd at hænge sig for. Der er kommen en protesteret Vexel paa 50 Rixdaler, saa jeg troer, at I inden Aften blir trækket i Arrest.

Leander. Hillemænd, kunde jeg kun begaae mig i denne Uge, saa haabede jeg ved to Tragoedier at fortiene saa meget, at jeg kunde betale en Slump deraf. Om nogen spør efter mig, kand du sige, at jeg er reyst af Byen; gak din Vey, thi jeg maa have Roe at læse over. *Gaaer frem og tilbage og mumler igien.* Nu kommer det Værste. Kunde jeg kun vel skikke mig i denne Scene, hvorudi jeg skal mane Fanden; det andet er kun Bagatelle derimod. Jeg maa forsøge et Par Gange. *Giør en Kreds med sin Stok paa Gulvet.* Jeg maner dig at møde hid, du Første blandt de onde Aander, Mephistopheles! for at høre min Befaling og at i Verk sætte det, som jeg byder dig. Der seer jeg han kommer i sin rette Gestalt, lige som jeg saae ham for 10 Maaneder siden. Ney, holdt, Miphistopheles! ikke inden denne Kreds. *I det samme han maner blir han vaer en Person, som staaer med Andagt og hører paa ham, hvorfor han løber ind og siger:* Det er og forbandet, man kand ikke have Roe et Øyeblik. *Gaaer ind.*

Scen. 2.

Den fremmede Person.

Ach, Himmel! er det mueligt, at christne Mennesker kand forfalde til saadan Ugudelighed og give sig saaledes Fanden i Vold? Jeg har altiid holdet det for Snak, naar jeg har hørt fortælle om Folk, der forskrive sig til Fanden; men nu har jeg hørt det med mine egne Øren. Ach, jeg er, min Troe, saa forskrekket, at jeg ikke kand staae paa mine Been; ney, see engang, hvor mine Knæe skielver, ret ligesom jeg havde en Koldesyge. *Han slaaer sig for Brystet.*

Scen. 3.

En gammel Kielling *kommer ind.* Manden.

Kiellingen. Hvad skader Jer, mit Barn? I seer saa forskrekket ud.

Manden. Ach, Bestemoer! har I ikke noget jeg kand lugte til? Jeg er bleven gandske syg af noget Underligt, som jeg hørte.

Kiellingen. Hvad er det?

Manden. Ach, her boer en Troldmand i dette Huus.

Kiellingen. Ey, Snak! det er Mesteren for Comoedierne.

Manden. Ja, jeg veed det nok. Han har forskrevet sig til Fanden, som jeg hørte ham nu nys mane med saadanne forskrekkelige Ord, saa jeg kand ikke tænke derpaa, uden Haarene reyser sig paa mit Hoved.

Kiellingen. Saae I da Fanden selv?

Manden. Ney, han var usynlig for mine Øyne; Troldmanden saae ham dog, thi han forbød ham at gaae inden for den Kreds, som han havde giort. Jeg hørte ham alleene mane og fornam, at Fanden kom med et Bulder, som fuldte derpaa, hvilket var saa stor, at jeg tænkte, nu falder Huset ned. Jeg kunde ikke ellers see uden nogle Ildstraaler, som kom for mine Øyne.

Kiellingen. Ach, man hører ikke andet end det, som ont er. Jeg skulde ellers have forsvoret, at denne Mand kunde have faldet til saadan Ugudelighed, thi han seer ud til at være et skikkeligt Menneske.

Manden. Men skulde I vel kunde have tænkt, at der var saadant til, Mutter?

Kiellingen. Ikke til? Jo alt for meget desværre. Saadant har aldrig gaaet mere i Svang end i disse Tider, men hvorfore? Just fordi visse selvkloge Folk, som er sat til at hemme saadant, kaster nu paa Nakken af deslige Historier. Man har jo ikke hørt en Troldmand eller Hexe bleven brændt i mange Aar, derfore kand saadant ikke andet end tage Overhaand. Ja, ja, jeg vil ikke spaae ilde, men see kun til, hvor det vil gaae, om Verden staaer noget længer; men jeg haaber, at vi har Enden inden Paaske, thi jeg har saa mine visse Tegn. Jeg skal fortælle Jer en Historie, som er saa sandfærdig, som jeg staaer her: En Smede-Kone udi Mariager var vreed paa sin Naboerske, som lavede til Barsel og nyelig for samme Naboerske skulde falde i Barselseng, kastede en Klud fuld af Haar og afbrudte Synnale-Hoveder i Stuen, hvorudover Barselqvinden laae i to Dage med stor Pine og kunde ikke føde, forend en til Lykke fandt samme Klud og kastede den paa Ilden, da blev hun strax forløst.

Manden. Det var forskrekkeligt. Var Mutter selv tilstede, da det skeede?

Kiellingen. Ney, men I kand forlade Jer paa, at Historien er rigtig; thi min Mand er en skikkelig Person, der hørte det af en Pige, han var forlovet med, hvilken Pige havde et Søskende-Barn, som tiente i Gaard med den Amme, for hvilken Jordemoeren bekræftede Historien med Eed.

Manden. Ach, det var forskrekkeligt.

Kiellingen. Men meener I alligevel, at Øvrigheden vilde straffe hende? Ney, Byefogeden loe kun deraf og bad Folk holde inde med saadan Snak, endskiønt en troeværdig Kone bød sig til at vidne, at hun havde seet samme Smede-Enke flyde paa Vandet, hvilket var et vis Tegn til, at hun kunde hexe; thi . . .

Manden. Hillemænd, hvad var det, jeg saae? Blev I ikke et Syn vaer, Bestemoer?

Kiellingen. Hvor saae I det?

Manden. Her ved Vinduerne. Jeg saae en gloende Drage fare op igiennem Skorstenen. Saae I ikke det samme?

Kiellingen. Jo, mig syntes mare, at jeg ogsaa saae noget.

Manden. Jeg vil ikke staae her længer, om man gav mig 10 Daler. Far vel, Mutter!

Scen: 4.

En gammel Mand. Kiellingen.

Kiellingen. Ach Fallille! tag Jer vare, at I ikke gaaer for nær dette Huus.

Manden. Hvi saa?

Kiellingen. Der boer en Mand derinde, som har med onde Aander at bestille, og det hele Huus er fuld af Diævle.

Manden. Hvoraf veed I det?

Kiellingen. Ret som jeg kom her, blev M. Godtroe stødt ud af Dørren og laae en halv Time i Besvimmelse. Da han endelig kom sig igien, og jeg spurte, hvad ham skadde, fortalte han mig, at han blev trækket ud efter Haaret af 3 Diævle, som Troldmanden, der boer her, havde manet til sig.

Manden. Saae I ogsaa noget selv deraf, Moerlille?

Kiellingen. Ney, jeg saae ikke uden Fødderne af den første Diævel, som stødte ham ud af Dørren.

Manden. Hvorledes saae de ud?

Kiellingen. Ligesom I seer store Ørnekloer. Jeg vil strax hen til Hr. Niels og aabenbare ham det, at han i Tide kand aabenbare det for Øvrigheden; thi Mennesket kunde endnu reddes, dersom han blev brændt for sine Synder.

Manden. Huset maa, min Troe, ogsaa sættes Ild paa.

Kiellingen. Ach, ja vist. Vil ikke Øvrigheden giøre det, saa skal jeg og mine Venner giøre det paa vor egen Haand, ligesom man giorde nyelig udi Jylland, hvor nogle skikkelige Koner rottede sig sammen og satte Ild paa en Troldqvindes Huus. *Medens de taler, læser Leander indenfor paa sin Rolle igien.*

Kiellingen. Hør, nu maner han igien. Hør engang! Han raaber paa Polidorus; det maa være en Diævel, som heder saa.

Manden. Det er sandt, Moerlille! Jeg vilde ikke boe her i Gaden, om man gav mig al Verdsens Guld.

Kiellingen. Men hør, hvor det bruser indenfore, ligesom det kunde være en Storm. See engang, hvor det hele Huus ryster.

Manden. Mig synes, baade at det Huus ryster og 3 andre tilligemed.

Kiellingen. Det er mare sandt, som I siger. I skal nok see, at den hele Gade er besat med lutter Hexemestre. Jeg maa gaae. Farvel Fallille!

Manden. Ach, jeg tør ikke gaae til Sengs i Nat.

Kiellingen. I har ingen Fare, især naar I stroer Horsfroe for Dørren og ryger brav med Lysetang i Jer Sove-Kammer. *Gaaer bort.*

Scen. 5.

To Piger. Manden.

1. Pige. Her skal Gaden være, Malene!

2. Pige. Er der mere end det ene Huus, hvor Fanden gaaer saadan?

1. Pige. Her boer ikke uden Troldmænd i den hele Gade; men Manden af dette Huus er Capitain for de andre. Hele Byen er alt i Oprør, og hver Mand begynder at ryge i sit Huus. See, hvad er det for en Mand, her staaer? Han seer ud som en Troldmand.

2. Pige. Ja, det er, min Troe, vist nok saadan en; lad os ikke gaae ham for nær.

Manden. Kom hid, lille Pige! Jeg hører, I veed ogsaa om denne Sag.

Pigen. Ja desværre alt for meget, Jer og Jer Huus til Ulykke.

Manden. Hvad Ulykke er vederfaret mit Huus? Kom hid og lad mig tale med jer. *De skriger og kaarser sig og falder paa Knæ.*

Pigerne. A, a . . .

Manden. De maa see noget, som jeg ikke kand see. Kommer hid, lille Piger! og fortæller mig, hvad I seer.

2. Pige. Ney I skal ingen Magt have med os.

1. Pige. Er I ikke den Mand, som boer her i dette Huus?

Manden. Ney, I farer vild. Jeg er ligesaa bange for dette Huus som I andre.

2. Pige. Saa er I ingen Troldmand?

Manden. Gak Pokker i Vold med jer Snak. Jeg er Christen Glaubfresser, som boer paa Torvet.

1. Pige. Ach, om Forladelse, Monsr. Glaubfresser! nu kiender vi ham. Men har I ikke hørt, hvad som er passeret i dette Huus?

Manden. Jo, jeg har baade seet og hørt mere, end jeg vilde see og høre; men hvor har I faaet det saa hastig at vide?

1. Pige. Jeg fik det at vide paa Torvet.

Manden. Hvorledes hørte I det?

1. Pige. Jeg hørte det med de Omstændigheder, at man har seet Fanden i dette Huus i en Ulvs Lignelse, som rev 3 Mænd i Stykker, der vilde gaae her ind.

Manden *til den anden.* Hvorledes hørte I det da?

2. Pige. Jeg hørte det ved Porten af en Soldat med de Omstændigheder, at 4 Mænd her i Gaden ere Troldmænd og maner Fanden til sig, som kommer til dem i en Kiøbmands Lignelse med Horn i Panden og bringer dem Penge.

Manden. Jeg veed, Kiøbmænd har ingen Horn i Panden.

Pigen. Det er, som jeg siger, Monsr. Glaubfresser!

Manden. Jeg kand give eder den beste Underretning derom, Bornlille! thi jeg har selv baade hørt og seet det. Den hele Gade her er fuld af Troldmænd, hvis Anfører boer i dette Huus. For en halv Time siden manede han

Fanden til sig, som kom med saadan Bulder og Allarm, ligesom Verden skulde forgaae.

1. Pige. Men saae Monsr. Glaubfresser det selv?

Manden. Ja vist saae jeg det selv; derfore kand ingen give bedre Underretning derom end jeg.

2. Pige. Hvorledes saae han ud?

Manden. Han havde Kløer paa Fødderne.

1. Pige. Ja, der hører du Historien, Søster, af Mandens egen Mund, som har seet det alt sammen.

2. Pige. Men hvorfor, mon troe, han lod sig see med Kløer paa Fødderne?

Manden. Ja, hvad veed jeg det? Nok er det, at jeg saae ham. Vil I bie lidt her, saa faaer I ham nok at see, naar han kommer ud igien. Jeg vil gaae.

1. Pige. Skam der bier, om mit Navn det er.

2. Pige. Og faaer jeg ligesaa, om jeg bier.

1. Pige. Ach, lad os holde os fast ved Monsr. Glaubfresser.

De holder hver ved sin Arm af ham og gaaer bort og seer sig hvert Skridt tilbage.

Scen. 6.

Leander. Henrich.

Leander. Henrich!

Henrich. Hey!

Leander. Tragoedien troer jeg nok skal gaae vel i Morgen; men vi ere endnu ikke betænkt paa et lille Efterstykke.

Henrich. Ja, vi maa endelig have et lystigt Efterstykke, at Folk kand faae denne Tragoedie om Polidorus til Livs.

Leander. Det er sandt; thi det er en forbandet sæl Tragoedie.

Henrich. Lar os tage et Stykke af det Italienske Theater; det om Doctor Baloardo.

Leander. Der behøves saa mange Klæder og Machiner dertil.

Henrich. Enhver sørger for sit; jeg er færdig med min Doctor-Machine.

Leander. Knap nok; sidste Gang vi spillede, fattedes noget derpaa.

Henrich. Det er, min Troe, ikke sandt. Nu skal jeg ind at hente den for at overbevise Jer.

Løber ind og kommer strax ud med Doctor-Habiten. Imidlertiid gaaer Leander og mumler med sin Rolle i Haanden.

Henrich. See nu, om der vel fattes noget.

Leander. Lad see, hvor du bær dig ad da.

Henrich kryber ind i Doctor-Machinen og exercerer sig.

Leander. Jo, det gaar got, Henrich! Denne Doctor-Machine gir os alleene 4 Loger. Nu kand du øve dig lidt, medens jeg gaaer ud.

Henrich øver sig i Doctor-Machinen ved den ene Side mod Spectatores.

Scen. 7.

En kommer ind ved den anden Side udi en Portechaise tillige med **en Tiener. Henrich.**

Manden i Portechaisen. Hold kun her lidt, Karle! jeg skiøtter ikke om at komme Troldmandens Huus for nær.

Portørene blir i det samme Henrich vaer, som renser sig med Machinen, kaster Portechaisen over Ende, med Manden paa Gaden og løber bort tillige med Tieneren. Henrich øver sig end lidt og endelig gaaer ud.

Scen. 8.

En anden Mand. Manden i Portechaisen.

2. Mand. Jeg vil, min Troe, see saadant, førend jeg troer det; thi de, som har fortalt mig det paa Veyen, ere enten gamle Mænd, Tieneste-Piger eller Kiellinger. Men der seer jeg en Portechaise liggende over Ende; hvad mon det betyde? Hillemænd, hvad seer jeg? Her ligger en død Mand. Ja, han er, min Troe, Stok-Steendød; det hielper ikke, alt hvad jeg rykker paa ham. Men han er varm endnu. Jeg maa knibe ham i Næsen for at see, om det vil hielpe.

Manden i Portechaisen. A . . . . ach, Hr. Lucifer! giv mig Tiid at begræde mine Synder.

2. Mand. For mig maa I græde, saa længe I lyster. Jeg er ikke kommen for at forkorte Jere Dage.

Manden i Portechaisen. Er I da ingen Diævel?

2. Mand. Ikke det jeg veed. Men hvorfor gior min Herre saadant Spørsmaal?

Manden i Portechaisen. Ey heller nogen Hexemester?

2. Mand. Hvad Pokker er det for Snak?

Manden i Portechaisen. Hvorledes kand I paatage Jer saa mange Skikkelser?

2. Mand. Der ere saa Mennesker, som kand paatage sig mindre Skikkelser end jeg; thi saae den Skam, der eyer flere Klæder end dem, jeg bær paa mit Liv.

Manden i Portechaisen. I havde jo nyeligen Skikkelse af Doctor; men nu seer I atter ud som et Menneske.

2. Mand. Er en Doctor da ikke et Menneske?

Manden i Portechaisen. Ikke en Doctor uden Hoved, som jeg saae.

2. Mand. Da kiender jeg, min Troe, mange Doctere uden Hoved, som dog udisputeerlig ere Mennesker.

Manden i Portechaisen. Ach, nei, I forstaaer mig ikke. Det var en Doctor, som nu havde Hoved, nu igien intet Hoved, thi det sank ned udi Maven tillige med Næse og Mund, Oyen og Oren, saa at der blev intet uden Hatten tilbage, som stod paa Stubben alleene.

2. Mand. Stat op, min Herre, og fortæl mig Jer Hendelse og vær ikke bange for mig, thi jeg er en Borger her i Staden. Jeg er nyeligen hid kommen alleene af Curiositet for at vide, om det er sandt, hvad man fortæller om den Troldom, som øves her i Gaden.

Manden i Portechaisen. Ja, det er alt for sandt desværre. Jeg kom her ogsaa i samme Hensecnde, men til min Ulykke, thi saa snart jeg nærmede mig her til Huset, hvor dette Diævelskab er, blev jeg Fanden vaer, hvorpaa Portørene bleve saa forskrekkede, at de kastede mig med Portechaisen paa Gaden og toge Flugten.

2. Mand. Hillemænd, saa er det dog sandt, at her gaaer saadant Hexerie i Svang. Men saae eller hørte min Herre intet andet?

Manden i Portechaisen. Ach, jo vist; men jeg kand ikke beskrive det altsammen formedelst den Skrek, som kom mig paa. Der reysede sig et Uveyr med Torden og Lynild.

2. Mand. Lad os da ikke blive her længere.

Manden i Portechaisen. Men nu veed jeg ikke, hvorledes jeg skal komme hiem; thi Portorene ere borte.

2. Mand. Hvad er min Herres Navn?

Manden i Portechaisen. Jeg heder Hans Frantzen og er nyelig kommen hiem fra Paris.

2. Mand. Ja, saa har han Ret, min Herre! at det kand ikke staae ham an at gaae til Fods.

Manden i Portechaisen. Jeg maa dog dertil; thi jeg kand ikke blive her længere.

2. Mand. Kand min Herre resolvere sig til at gaae hiem til Fods, saa giør han vel mod sig selv; thi det tiener ikke at blive i dette Naboelaug længe.

Manden i Portechaisen. Ja, jeg maa resolvere mig dertil. Vilde der kun ingen møde mig paa Veyen, som kiender mig.

2. Mand. Ach, hvad vil det sige, min Herre? Jeg har kiendt mange af vore udenlandske unge Herrer, der længe har været uden Fødder og ladet sig age og bære, men siden har gaaet paa to Bene ligesom andre gemeene Borgere. De gaaer ud.

ACTUS II.

Scen. 1.

Leander alleene.

Nu kand jeg min Rolle paa mine Fingre. Jeg var tilfreds, at vi skulde spille i Aften, at jeg kunde strax faae nogle Penge i Hænderne at betale den Vexel med; men jeg er bange, at man trækker mig inden den Tiid udi Arrest. Derfor maa jeg negte mig inde. Jeg skulde dog tænke, at om det kom dertil, at nogen skulde forbarme sig over mig og gaae i Caution for 50 Rdlr. Medens han siger dette, kommer

En Dreng, tar ham ved Armen og siger: Kiøber Herren ingen nye Viser om den, der gav sig Fanden i Vold paa Tydsk og Dansk?

Leander. Gav han sig Fanden i Vold baade paa Tydsk og Dansk? Jeg meente, det var nok paa en af Delene.

Drengen. Ney, det er ikke saa at forstaae: Visen er paa Tydsk og Dansk.

Leander. De Viser har bedre Lykke end de beste af vore Comoedier, i det de blive saa hastig oversatte. Ney Kammerat! du kand sælge nye Viser til gamle Kiellinger; jeg kiøber ikke saadant.

En anden Dreng. Monsieur! nye Relationer om Fanden, som en manede til sig i en Kiøbmands Lignelse med Horn i Panden.

Leander. Est du gal Dreng? Er det Kiøbmands Gestalt at have Horn i Panden? Dog kand det i visse Maader være sandt. Ney, jeg kiøber ingen, gak bort med dine Historier! Det er forskrekkeligt i denne Bye med disse Viser. Det er spaaet, at Verden skulde forgaae af Ild; men vil det saa tage til, saa troer jeg, den vil forgaae af Viser.

En anden Dreng. Monsieur! jeg raader, at I kryber i Skiul. Byens Folk er paa Veyen hid for at trække Jer i Arrest.

Leander. Hillemænd, tænkte jeg det ikke nok? Det er og forbandet haardt at arrestere en ærlig Mand for lumpen 50 Rdlr., besynderlig, naar de veed, at man kand fortiene Pengene. See, der kommer de, min Troe; jeg maa løbe ind og slaae Porten i Laas efter mig.

Scen. 2.

En stor Skare bevæbnede Folk kommer ind.

Anføreren. Hør, Karle! gaae en af jer hen og bank paa Porten først; er der ingen, som lukker op, skal vi bryde ind med Magt. Hører I vel? Jeg troer, I er bange. Fort, eller I skal, min Troe, smøres dygtig. Lars! gak du hen og bank paa Porten; du pleyer ikke at være saa forsagt.

Lars. Ney, jeg er ikke bange for Mennesker, om de ere nok saa mange; men mod Fanden er jeg en Coujon.

Anføreren. Ey Snak! Hvad kan han giøre dig, naar du er i dine lovlige Forretninger?

Lars. Hvorfor gaaer I da ikke selv?

Anføreren. Det tør jeg nok; jeg er ikke bange for Fanden Gaaer frem, men vender strax om igien tilbage. Hører I vel, Karle! gaaer hen og banker paa Porten, eller I faaer en Ulykke. Er det ey en Skam? Vi ere saa mange, og ingen har saa meget Hierte. Ey I Coujoner, saa mange som I ere! nu skal I see, at jeg tør banke paa. Gaaer frem, men vender tilbage igien. Lad os raabe og see, om han vil lukke op. De raaber alle: Luk op!

Leander udaf Vinduet. Ach, I got Folk! jeg er jo en bosiddende Mand her i Byen; jeg løber jo ikke bort.

Anføreren sagte. Vi maa give ham gode Ord for at lokke ham ned. Høyt. Kom kun ned, Kammerat! Er I uskyldig, saa skal Jer intet Ont vederfares.

Leander. Jeg bekiender gierne, at jeg er skyldig; men det er jo ikke saa stor Sag at trække en ærlig Mand i Arrest for.

Anføreren. Ha, ha, er det en liden Sag?

Leander. Den maa være liden eller stor, saa er der 100 Mennesker her i Byen, der ere mere skyldig end jeg og dog ikke strax trækkes i Arrest.

Anføreren. Det er os ukiært at høre, at her ere saa mange ugudelige Mennesker i en christen Bye. Naar I kommer for Retten, skal I legge dem ud, saa mange som I kiender. Det skal ogsaa være mit Raad; thi det er den eneste Vey, hvorved I kand faae Pardon.

Leander. Hvad Fanden kommer det mig ved, hvo der er skyldig eller ey? Lad enhver svare for sig.

Anføreren. Det er ret nok, enhver skal svare for sig; men I skal legge dem ud.

Leander. Skal jeg legge dem ud? Jeg troer de Folk ere bandsatte.

Lars. Tal ikke mere med ham; thi han er besat, og det er den onde Aand, som taler af hans Mund.

Leander. Og jeg troer, Brændeviinet taler af din Mund.

Anføreren. Hør, Monsieur! kom ned med det Gode; det vil ellers gaae Jer ilde. I veed jo selv, hvad det har at betyde at sætte sig op mod Byens Folk.

Leander. Jeg lar mig, min Troe, slet ikke trække i Arrest. I har heller ingen Magt dertil; thi jeg byder inden en Time at skaffe Caution.

Anføreren. Caution! Al Verden kand jo ikke cavere for Jer.

Leander. Hør, Messieurs! gaaer Jer Vey og sover Rusen ud; jeg merker, I er beskienkt.

Anføreren. De Ord vil komme Jer dyr at staae.

Leander. Saa maa I være gal da; een af Delene maa det være, thi ellers kunde I jo ikke sige, at hele Verdens Caution kunde ikke hielpe til saadan Bagatelle.

Anføreren. Ach, din Bespottere! kalder du saadant Bagatelle? Du var værd den skiendeligste Død.

Leander. Og I var værd, at man skulde trække jer med jer hele Gefatterskab til Daarekisten. Jeg siger jer eengang for alle, at hvis I ikke gaaer fra Dørren, skal I faae en Ulykke, saa mange som I ere.

Anføreren. Hør, Karle! vi kommer at storme til Huset. Sætter jer i to Geledder. Jeg vil slutte Troppen. Vi maa ikke lade os skrekke af Trudseler. Lad ham mane saa mange Diævle til sig, som han lyster; de kand ingen Magt have med os, thi vi ere i vor lovlige Embede. Saa rykker da an. Hvi staaer I saa forsagte? Ey, tar Mod og Mands Hierte til og betænker, at det er os en ævig Spot og Skam at gaae med uforrettet Sag tilbage; betænker ogsaa, at I underkaster jer Øvrighedens Vrede og bliver uden Pas og Afskeed casseret. I ere ikke mere de Mænd, der have udi adskillige Tilfælde ladet saa ofte see Mod og Mands Hierte. Hvor er nu al eders forrige Tapperhed? Rykker frem da!

Lars. Skam der gaaer først, om mit Navn det er. Vi har ingen Ordre at slaaes med Fanden. Hørte I ikke, hvordan han truede os? Det gior ogsaa ingen Gode, at vi tænker at anfalde ham; saa gior han sig haard, og skyder vi, saa kommer Kuglen tilbage paa os selv.

Anføreren. Følger mig strax efter! Morgenstiernene paa Armen! Det skal enten bugne eller briste. *Leander skyder en Pistol af, hvorpaa den hele Vagt falder paa Jorden*

Leander. Ha, ha, ha! det er nogle fede Karle at skikke ud paa en Execution. Henrich! kom her ud, saa skal du see et artigt Syn. Men staaer ikke den Nar endnu og over sig udi Doctor-Kiolen? Henrich, spring ud og see dig om! *Henrich kommer udi Doctor-Kiolen, hvorpaa Vagten reyser sig, skriger og tar Flugten.*

Scen. 3.

Henrich. Leander.

Henrich. Hvad Pokker er dette for Optøyer? Jeg kommer ud og finder Gaden bestrøed med et halvhundrede døde Staader-Konger og Morgenstjerner, som jeg ved min Nærværelse vækker op igien fra de Døde og driver paa Flugten. Vinder jeg saaledes mange flere Batailler, saa blir Alexander Magnus kun en smaa Dreng mod mig.

Leander. Jeg seer, de ere alt borte, Henrich.

Henrich. Ja, hvad andet.

Leander. Hvor bleve de af?

Henrich. Spørsmaal, hvor de bleve af? Med denne Haand slog jeg den venstre og med denne den høyre Fløy paa Flugten, og med min Doctor-Hat splidede jeg deres Corps de Bataille ad. Det var ellers ikke af Veyen, Monsieur, om I tog Jer Hat af, naar I taler med saadan Mand som jeg.

Leander. Skal dette holdes for en heroisk Gierning, da er jeg større Mand, som har fægtet alleene mod en levende Kriigshær, end du, som har fægtet med døde.

Henrich. Det er ingen Konst at slaae got Folk ihiel, det kand flere Doctere end jeg giøre; men at giøre dem levende igien, det har noget andet at sige.

Leander. Men hvor bleve de af?

Henrich. De løbe bort, alle de utaknemmelige Hunde, uden at betale mig for min Umage.

Leander. Tag dig vare, at du ikke siden faaer en banket Trøye, naar de finder dig.

Henrich. Det er artig nok, de Doctere, som vække Døde op, faaer en banket Trøye; men de, som dræber Levende, faaer Salarium af de Dødes Arvinger.

Leander. Men lar os ikke skiemte mere. Kand du begribe noget af dette?

Henrich. Gid den faae Skam, der begriber det Ringeste.

Leander. Jeg er gandske forrykket i min Hierne derover.

Henrich. Og jeg er saa Hoved-svimled, som jeg nys var falden ned af Maanen.

Leander. Jeg kand begribe nogenledes dette, at de vilde trække mig i Arrest for Gield; men deres Talemaader kand jeg aldeles ikke fatte.

Henrich. Jeg begriber det ene ligesaa libet som det andet; thi hvad kand Jer Creditor vinde derved, at han lar Jer arrestere? Tvertimod, det er hans Interesse, at ingen rører ved nogen af Comoedien. Det har aldrig været Byens Folk, Monsieur! men heller nogle Spillefugle, som har forklædet sig saaledes for at fixere os.

Leander. Meener du det, Henrich.

Henrich. Ja, hvad skulde jeg vel kunne meene andet? Troer I vel, at I saa let kan skyde hele Raadhuset ned med et Pistol-Skud eller ruinere det hele striidbare Vægter-Facultet med et halvt Qvintin Fængekrud?

Leander. Men jeg er bleven advaret af en Person alvorligen om min Creditors Forsæt, at han vil legge Haand paa mig.

Henrich. Den største Tieneste, I kand giøre Jer Creditor, er, at I læser vel over paa Jere Roller; saa vil jeg giøre og ikke tale mer om dette Narrerie. *Gaaer ind*

Scen. 4.

Leander.

Jeg kand dog ikke bilde mig ind, at den Person, som varede mig ad om min Creditors Foriæt, fixerede mig; thi det er sandt, at Vexelen ey er accepteret. Den kunde ey heller blive accepteret, saasom jeg ikke tog de 50 Rixdaler op just for at betale dem igien, i det ringeste saa hastig, som den var stilet. Men hvad kunde han vinde ved at arrestere mig? Uden han indbilder sig, at de andre Acteurs skulde løse mig igien. Der burte dog være en Artikel indført udi Loven, at ingen maatte legge Haand paa en Acteur. Men jeg meener, at man kan applicere hid det, som findes om Embeds-Mænd, at ingen maa arrestere dem i deres Forretninger. Jeg vil derfor læse over paa min Rolle, at i Fald der skulde komme nogle slige Gripomenes, jeg da kand sige: I seer, Messieurs! at jeg er i mit lovlige Kalds Forretninger. *Gaaer igien frem og tilbage og mumler med Papiret i Haanden.*

Scen. 5.

Leander. To Piger.

1. Pige. Det er jo her paa Hiørnet han boer Søster.

2. Pige. Jo, der gaaer han selv og mumler.

1. Pige. Nu har han nogle Besværinger for for at vise igien.

2. Pige. See engang, hvilke Ophævelser han giør.

1. Pige. Ja det koster Umage saaledes at mane Gevster.

2. Pige. Derfor lader de Folk sig ogsaa brav betale.

1. Pige. Jeg skiøtter dog ikke om at see nogen Geyst.

2. Pige. Vi faaer ingen at see. Hexemesteren seer dem alleene selv. Tilmed saa er jeg ikke bange; thi jeg har Staal hos mig. Men see engang, hvilke Gebærder han nu gior.

Leander. Med hvem vil I tale, lille Piger?

1. Pige. Er det ikke han, som bor her?

Leander. Hvi spør I saa? Er I her for at spionere?

1. Pige. Ney, min Troe, skal vi aldrig røbe ham; vi ere ikke af det Slags Folk.

Leander. Jeg haaber ogsaa det samme. Her er saadan Allarm iblant over det, som er intet værd, saa det er Under. Er det ikke selsomt, lille Børn! man kommer hid, et heelt Regiment stærk, og vil trække mig i Arrest for ingen Ting?

1. Pige. Monsieur maa vel sige: ingen Ting. Jeg vilde ønske, at Byen var fuld af slige Folk som han, saa betænkte Tyve sig nok for at stiæle.

Leander. I skal have Tak for de gode Tanker, I har om mig, mit Barn! men jeg er endelig ikke sat til at hemme Tyverie.

1. Pige. Det er sandt nok, min Herre; men naar Øvrigheden ikke vil straffe dem, saa maa vi have vor Tilflugt til slige gode Mænd, som han er.

Leander. Hvem Pokker tar i mig for? Meener I, at jeg er Bødelen her i Byen?

1. Pige. Ney, vi kiender nok Monsieur.

Leander. Hvem meener I da, at jeg er?

1. Pige. Jeg veed ikke hans Navn; men min Madamme kiender ham. Hun visede mig hid med Begæring, at Monsieur vilde være af den Godhed for Penge og gode Ord at slaa Øyet ud paa en, som har nyelig staalet et Guld-Uhr fra os.

Leander. Gak Fanden i Vold, baade du og din Madamme! med jer Guld-Uhr; kand jeg slaae Øye ud paa Folk?

1. Pige. Jeg veed nok, at Monsieur ikke vil være det bekiendt; men Madammen svor paa, at hun ikke skal røbe ham eller lade sig merke for nogen Moers Siæl.

Leander. Hør, lille Pige! jeg vil intet Ont giøre jer, I er maaskee et eenfoldigt Menneske, som man har faaet til at løbe April: men gak Jer Vey med saadan Sladder!

1. Pige. Ach, min kiære Monsieur! jeg veed nok, at han ikke vil aabne sig for enhver; men saa sandt jeg er ærlig, skal ingen faae det at vide.

2. Pige. Jeg siger det samme; thi jeg vil være tusind Gange et Skarn, om det skal komme af min Mund.

Leander. Jeg troer, her er kommen en Sygdom paa alle Folk i Byen, som har giort dem rasende. Ret lige nu var Byens Folk her, som vilde tvinge mig til at legge Folk ud i Byen som ere skyldige. Nu strax derpaa kommer disse hid og vil have mig til at slaae Øye ud paa Folk. Hør, af hvem er I udskikked?

1. Pige. Det forbød Madammen mig at sige; men hun flyede mig to Ducater til Monsieur og lovede meer siden, naar Tyven kom og bragte Verket tilbage.

Leander *til den anden.* Hvad er da Jer Ærinde?

2. Pige. Jeg er fra en Jomfrue, som har Kiærlighed til en ung Person, som hun elsker, men han er gandske kaaldsindig mod hende, hvorfor hun vilde gierne, at Monsieur ved sin Videnskab vilde giøre ham forlibt i hende; til den Ende skikkede hun mig hid med 10 Rigsdaler at betale forud.

Leander. Hør, hvad jeg vil sige jer: Vær saa god at formelde min ydmygste Respect baade til Madammen og Jomfruen, og sig, at jeg holder dem begge for Canailler, til de overbeviiser mig, at jeg er en Hexemester. Hvad jer anbelanger da hvis I Bakkelse-Bester ikke strax gaaer jer Vey, skal I begge faae en banket Trøye. *Vil gaae bort; men de holder ham tilbage, nu rykker den ene, nu den anden, og nøder ham til at tage Pengene.*

Leander *ved sig selv.* Her gir man mig uformodentlig 14 Rdlr.; kand jeg ikke sagte beholde Pengene og lade, som jeg er Hexemester? Jeg lober jo ingen Hazard derved, thi de tør ligesaa lidt lade dem merke dermed som jeg; og som jeg faaer Pengene forud, saa kand jeg sagte love dem saa meget, som de forlanger. *Høyt.* Hør, kiære Børn! eftersom I lover mig, ikke at sige til nogen, at jeg over denne Konst, saa vil jeg tiene jer herudi; jeg gior det ikke imod enhver, men alleene mod gode Venner, som jeg veed kand tie. Øvrigheden kand ikke lide Folk af min Profession, skiønt vi anvende vort Pund alleene til vor Næstes

Tieneste. Hør, paa Mandag Morgen mod Klokken 9 skal Tyven komme med eet Øye og bringe Verket tilbage; men I maa ikke giøre ham noget Ont; thi han er straffet nok, i det han har mist sit Øye. Hvad den anden Post angaaer, da skal Personen, som er kaaldsindig, blive ligesaa forlibt udi Jomfruen, som hun nu er i ham, og hun skal blive ligesaa kaaldsindig, som hun tilforn var hidsig.

2. **Pige.** Ney, min Herre! det skiøtter hun ikke om. Hun vil nok være saa forlibt, som hun er; men hun vil, at han skal blive ligesaa hidsig. Forstaaer I vel?

Leander. Jeg forstaaer nok; men det er noget vanskeligt. Dog jeg skal gribe mig an for hendes Skyld; ellers er det ti Gange saa vanskeligt som det andet.

1. **Pige.** Men, min Herre, maatte jeg tale noget med ham i Enrum? Jeg vil ikke, at Giertrud skal høre det. Jeg er saa forskrekkelig plaget af Syn om Natten, nu kommer mig eet Mandfolk for, nu et andet, som forhindrer mig at sove; tilmed brænder mit Legeme altiid, ligesom jeg havde en hidsig Feber.

Leander. Jer tiener ikke at ligge alleene da, mit Barn! men I skal bede enten Tieneren eller Kudsken at sove hos Jer, dog med de Vilkor, at de giør Jer ingen Skade.

1. **Pige.** Ney, det tør jeg ikke vove paa.

Leander. Saa skal jeg da sige Jer et andet Raad. I skal tage Jer et godt Log-Æble, dele det udi 3 Parter, paa den ene Del skal I komme lidet Sennep og æde den første Dag, paa den anden Deel skal I komme lidt Camfordt og tage ind anden Dag, paa det 3die Stykke skal I strøe lidt Caffee, som ikke maa være maled, men alleene stødt, og æde den 3die Dag. Imidlertiid maa I continuere dermed udi 3 Dage uden at nyde noget andet, og dersom Synet ikke gaaer bort, da skal jeg give Jer Pengene tilbage.

1. **Pige.** Det er en haard Cuur. Jeg kommer da vel heller til at bruge det første Raad.

Leander. Ja, det er det sikkerste. Mangen er bleven hiulpen derved; thi naar der er Mandfolk udi ens Sovekammer, saa driver dets Nærværelse de andre Aander bort, som fare en for Øynene, saasom der er Antipathie derimellem. Det har ellers ingen Fare; thi naar I siger dem Aarsagen, at I giør det alleene for at cureres, og beder dem ligge stille, saa giør de det gierne.

1. **Pige.** Jeg meener, min Herre! at ingen da kand legge mig det til Last, naar jeg giør det alleene for at cureres.

Leander. Ach ney, Sundheden er jo den kostbareste Klenodie, vi eyer.

1. **Pige.** Det er da et ypperligt Raad. Jeg har selv tit tænkt derpaa; men jeg tænkte . . Monsieur kand vel tænke, hvad jeg vil sige.

Leander. Ja, jeg veed baade denne og alle andre Jeres Tanker.

1. **Pige.** Er det mueligt? Kand Monsieur da sige hvad jeg tænker nu?

Leander. I tænker: Denne gode Mand, som gav mig saadant Raad, bør have en Discretion for sin Umage.

1. **Pige.** I det ringeste burte jeg tænke der paa. Vil Monsieur forsmaae 2 Mark? Men vil I ellers sige mig, hvem jeg elsker?

Leander. I har elsket adskillige; men nu staaer Eders Tanker meest til en vis . . Lad see ret nu kommer jeg paa hans Navn. Det er en Mands Person. Det veed jeg nok.

1. **Pige.** Ja, deri har Monsieur Ret.

Leander. Det er en meget høy Person.

1. **Pige.** Ney, han er kun meget maadelig af Statur.

Leander. Det er sandt i visse Maader; men han er dog et helt Hoved høiere end I.

1. **Pige.** Ja, naar I vil ligne ham mod mig, saa er det sandt.

Leander. Det er saa, jeg meener. Han er høy i Henseende til Jer; thi hvem kunde jeg bedre ligne ham med.

1. **Pige.** Kand I ikke beskrive ham videre?

Leander. Det er min ringeste Konst. Han er meget deylig.

1. **Pige.** Ney Folk holder ham ikke for saa deylig.

Leander. Hvad bryder mig Folk? Hvo kand behage alle? Jeg siger, han er deylig i mine Øyne, han er ogsaa deylig udi Jeres Øyne.

1. **Pige.** Ja, det er, min Troe, vist; men synes ogsaa Monsieur, at han er smuk?

Leander. Han er en af de kiønneste Mands-Personer i mine Øyne.

1. **Pige.** Det er mig kiært, at andre ogsaa kand see det samme som jeg. Men hvad er hans Profession?

Leander. Han er Fuldmægtig.

1. **Pige.** Ney, Monsieur! i den Post farer I alleene vild; han er Sergeant.

Leander. Er det ikke saa, jeg meener? En Sergeant er jo Fendrikens Fuldmægtig; har I ikke merket, at naar Fendriken ikke er tilstede, saa træder Sergeanten i hans Sted og holder Fanen. Meener I, at jeg forstaaer ikke min Profession? Jeg er capabel til at beskrive Jer ham fra Top til Taae. Han taler jo got Tydsk?

1. **Pige.** Det er, min Troe, sandt.

Leander. Han gaaer med sit eget Haar, med en Snor paa Hatten.

1. **Pige.** Ja.

Leander. Men naar han er hiemme, har han sin Hue paa.

1. **Pige.** Ach, det er nok, min Herre! jeg vil ikke spørge om mere; jeg hører, at I veed alting. *Til den anden Pige.* Ach, Søster! det er en forskrekkelig Mand, han kand sige alting, hvad som er skeed og skal skee.

2. **Pige.** Ach, Søster! kom lad os gaae; jeg er bange, at han og veed en Ting, som jeg ikke skiøttede om, at nogen anden skulde faae at vide.

1. **Pige** Gak til ham selv og beed ham derom, saa tier han nok, thi det er en stikkelig Mand.

2. **Pige.** Ach, min kiære Monsieur! jeg er bange, at I veed det, som passerede forgangen Nat.

Leander. Ja vist, jeg veed altsammen paa mine Fingre. Først kom . . . .

2. **Pige** *sagte til ham.* Ach, Monsieur! holdt inde dermed. Jeg vil ikke, at den anden skal høre det.

thi kommer det ud, saa blir Gaardskarlen ikke en Time længer udi vort Huus. Vil Monsieur ikke forsmaae et 28 ß. Stykke?

Leander. Hun skal have Tak.

2. Pige. Vil I da ikke robe mig?

Leander. Ney, I kand forlade Jer derpaa: Farvel begge og formelder min Respect baade til Madammen og Jomfruen. Vil nogen consulere mig ellers, saa er jeg at finde her lige over.

Scen. 6.

Leander alleene.

Jo længere, jo galnere. Lad see, om jeg kand komme det ihu altsammen. Bevæbnede Folk for Dørren. Al Verdens Caution utilstrekkelig for 50 Rixdlr. Bespottelige Ord, at sige: 50 Rixdlr. er Bagatelle. Formaninger om at legge alle Byens Debitorer ud. Jeg skulde hilse ham fra Madammen, hun bad, han vilde slaae Øyet ud paa en Tyv. Jeg skulde hilse ham fra Jomfruen, hun bad, han vilde giøre en Person forlibt i hende. Her 2 Ducater paa Haanden, der 10 Rixdaler. Hvad Pokker er dog alt dette? Enten er jeg gal, som ikke kiender mig mere selv, eller er hele Byen gal. Er hele Byen gal, saa gid den ikke blir klog igien, forend jeg curerer den; thi jeg vil finde min Regning derved, i det ringeste for en kort Tiid. Disse Piger vil recommendere mig for min Videnskab hos andre, og jeg vil i nogle Dage fortiene saa mange Penge, at jeg kand betale min Vexel med. Og saa vil jeg begive mig til mit Huus igien. Imidlertiid kand Drengen sige, naar nogen kommer her og spør efter mig, at jeg er reyst paa Landet at fordre Gield ind for at betale de 50 Rixdaler, naar jeg kommer tilbage; og om nogen kommer for at consulere sig med mig udi Hexekunsten, da skal han vise dem til mig.

ACTUS III.

Scen. 1.

Arv, en Gaards-Karl.

Ach, gid jeg vel havde forrettet mit Ærinde. Jeg skal hen til en Hexemester, som boer her paa Hiørnet, for at melde vor Frue an, thi hun har mist et Dosin Solvskeer og har en af vore Folk mistænkt derfor; hun vil strax selv komme hid med alle Huusfolkene for at faae Sandheden at vide. Min hele Krop skielver; thi jeg har aldrig seet en Troldmand, langt mindre talt med ham tilforn. Corrasi, Arv! du har jo en god Samvittighed. Jeg er saa bange, at naar han seer mig skielve, at han tænker, jeg er Tyven. Jeg vil forestille mig ligesom jeg nu allerede taler med ham, for at see, hvordan jeg bær mig ad. Arv med Hatten under Armen, bøyende sig. Jeg skulde helse Fruens Respect til min Herre. Hvad er hendes Begiæring? Hun bad tienstlig, at Herren vilde tale et Ord med hende for Lucifer for at faae at vide, hvo der har staalet hendes Solvskeer. Hvorfor skielver du saa? Det er af Kulde, gunstige Herre! Jeg troer, det er en ond Samvittighed, som kommer dig til at skielve. Du est maaskee selv Tyven? Ney Drollen tage mig, om jeg er, gunstige Herre. Saa maa du da være Medvider derudi. Ney, gunstige Herre! jeg veed ikke mere der af end et nyefød Barn. Staae ret paa Benene, din Slyngel!. Ja, gunstige Herre! See mig under Øyne. Han seer op i Veyret. Aabenbar mig her, forend man kommer til Examen, saa skal du ingen Straf lide. Jeg kand intet aabenbare, gunstige Herre! thi jeg er gandske uskyldig. Ryster sig i Haaret. Vil dit Beest strax bekiende? Jeg har intet at bekiende, naadige Herre! thi jeg er gandske uskyldig . . Jo, det gaaer nok an. Nu maa jeg banke paa.

Scen 2

Arv. Leander.

Arv stammende. Ydmygste Tiener, velbaarne Frue! Jeg skulde hilse meget flittig fra vor Lucifer med Begiæring, at I vilde faae at vide, hvem der har staalet hendes . . . I veed vel selv. Sagte. Nu kand jeg ikke komme ihu, hvad det var.

Leander. Hvad er det for Tøy, du væver sammen? Jeg forstaaer ikke et Ord deraf.

Arv skielvende med sammenlagde Hænder. Jeg har et Ærinde til Maansoren.

Leander. Hvad er det?

Arv. Jeg veed, min Troe, ikke.

Leander. Af hvem est du hidskikket?

Arv. Jeg veed mare ikke.

Leander. Vil du Hund narre mig? Veedst du ikke, hvem der har hidskikket dig?

Arv. Jo, det veed jeg nok.

Leander. Hvem er det da?

Arv. Hvorfor vil Maansoren vide det?

Leander. Ey, saa skal du faae en Ulykke. Vil du fixere mig?

Arv. Ach, Herr Lucifer, spar mig!

Leander. Jeg seer, du er bange, min Søn! Giv dig kun tilfreds, jeg skal intet Ont giøre dig; betænk dig og siig frit ud dit Ærinde.

Arv. Jeg skulde hilse Herren meget flittig fra 12 Sølv-Skeer, de bad gierne, at han vilde slaae et Øye ud paa vor Frue, som har staalet dem bort.

Leander. Ha, ha, jeg forstaaer endelig din Meening, hvor bagvendte Ordene end ere. Din Frue, merker jeg, er bleven berøvet et Dosin Sølv-Skeer.

Arv. Ja, hun bad, at Herren vilde slaae et Øye ud paa dem.

Leander. Et Øye ud paa Sølv-Skeerne?

Arv. Ney, paa en af Folkene, som er bortstaalen af samme Skeer. Ach, Herre! giør mig intet Ont. Jeg er saa bange, at I skaber mig om til en Varulv. Græder

Leander. Du maa vist selv have staalet dem, efterdi du est saa bange.

Arv grædende. Ney, jeg har aldrig staalet saa meget som et Knappenaale-Hovet min Lives Tiid.

Leander. Har du ikke staalet, min Søn! saa skal dig intet Ont vederfares. Hils din Frue og lad hende bede Folkene komme hid, saa skal jeg legge en af dem ud. Arv gaaer bort, seer sig om paa Veyen.

Scen. 3.

Leander. En Pige.

Leander. Hvor kand dog ikke Overtroe regiere blant Menneskene! Jeg havde aldrig kundet drømme om, at Folk skulde kaarse sig for mig. Men der kommer en anden. Hvad er Jer Begæring lille Pige?

Pigen. Ach, gunstige Herre! jeg er kommen til Skade for en ung Karl, som jeg er falden for. Kunde det ikke være mueligt, at jeg blev Jomfrue igien?

Leander. Jo, jeg kunde nok hielpe Jer derudi, mit Barn! men hvad nytter det? J mister den dog strax igien.

Pigen. Jo, det kunde saa vidt hielpe mig til at blive des snarere gift.

Leander. Jeg vil nok give Jer et got Raad, som J skal bruge engang om Ugen; men det nytter Jer ikke her i Byen, thi skal J bruge det med Nytte, saa maa J reyse til en anden fremmed Stad, hvor, naar J har brugt samme Raad nogle Tage, blir J ligesaa god Møe, som J var tilforn.

Pigen. Hvad skal det koste?

Leander. To Rixdaler.

Hun skyer ham Pengene og faaer en liden Flaske. Hun gaaer.

En Mand. Er han ikke den vise Mand, som boer her?

Leander. Jo! er der noget til Tieneste?

Manden. Min Herre! Jeg har en forbandet Kone, som trækker mig hver Dag efter Haaret. Vil J for Penge og gode Ord ikke giore hende god igien?

Leander. J skal skiære en Green af et Træe, en Tomme tyk, hvilken J skal torre ved en sagte Ild; naar den saa er vel torret, skal J besmøre den med Gaasefit og dermed give Jer Kone 12 dygtige Slag om Morgenen. Vil det ikke hielpe den første Dag, da skal J besmøre den med Grisefit, som er bleven noget harsk, og forsøge det 2 Morgener. Vil det ikke hielpe, som jeg dog haaber, saa skal J besmøre den med Mandel-Olie og continuere dermed i 4re Tage, og saa faaer J den frommeste Kone, nogen vil forlange.

Manden. Hvad skal det Raad koste?

Leander. 2 Rixdaler. Men see vel til, at Grenen bliver tørret ved en sagte Ild; thi ellers har den ingen Kraft. Manden gaaer Hey see, der har vi en Frisk; det gaaer jo ligesom en Strom. Hvad fattes Jer, min Son?

En Dreng. Ach, Herre! Jeg er en stakkels Skoemager-Svend og maa slæbe som et Beest for min Fode. Min ældste Broder derimod blev holdt til Bogen og er bleven Doctor i Doctor-Konsten, saa at han er ligesaa anseelig blant Folk, som jeg er foragtet, og kand fortiene mere paa een Feber, end jeg paa 10 Par Stovler at giore. Nu har jeg derfor en ydmygst Bon til min Herre, at saa som han har givet sig Fanden i Vold og derudover er bleven begaved med den sorte Konst, at han vil være mig behielpelig udi en Ting.

Leander. Man kand lære den sorte Konst uden at give sig Fanden i Vold: Tolv Personer slaaer sig sammen, og reyser til den sorte Skole udi Wittenberg, 11 Personer gaaer fri, men den 12te falder ved Lodkastning alleene til Fanden.

Drengen. Saa gik da min Herre fri?

Leander. Ja, ellers kunde jeg ikke staae her. Men hvad er Jer Begiæring?

Drengen. Jeg vilde gierne være Doctor ligesom min Broder.

Leander. Det koster 4 Rixdaler.

Drengen. Der er 4 Rixdaler.

Leander. Hør, min Søn! J skal kiøbe 10 Alen sort Klæde hos den Kræmmer, som boer her ligeover; thi han alleene har af det Klæde, som blir giort i det sorte Manufactur i Wittenberg. Af dette Klæde skal J lade giore Jer en lang Kiole. Naar J det har giort, skal J leye Jer smukke Værelser og lade skrive med store Bogstaver over Dørren . . . Hvad er Jer Navn?

Drengen. Jeg heder Jan.

Leander. Ja saa skal J skrive: Her boer den vidtberømte Doctor Jansenius, som kurerer alle Slags Sygdomme.

Drengen. Men hvad skal jeg da bruge til at helbrede de Syge med?

Leander. Det er lige meget. J kand tage, hvad som er ved Haanden; naar J kun har den lange Kiole paa, saa er alting kraftigt, hvad J kommer i en Flaske.

Drengen. Men skulde det kunde giore det?

Leander. Hør, Kammerat! jeg taaler ingen Disputer; gior J kun, som jeg siger. Der er 100 Doctores, som aldrig er kommen dertil ved andet Middel. Gaaer det ikke an, saa skal jeg betale Omkostningerne og levere Pengene tilbage. Drengen gaaer bort.

Scen. 4.

En Frue med 5 Hunsfolk. Leander.

Fruen. Tienerinde, Hr. Doctor! Jeg tar mig den Frihed at raadføre mig med ham udi tvende Sager. For 3 Dage siden blev mig frastaalen en Sølvkande og i Dag igien 12 Solvskeer, og jeg er visse paa, at begge ere Huns-Tyve. Vil Hr. Doctor legge dem ud, saa skal jeg redelig betale ham for Umagen.

Leander. Om Forladelse, jeg maa speculere lidt med mig selv. Sagte. Hvorledes skal jeg rede mig herfra? Dog jeg kand sige, at i Morgen skal Tyvene selv levere Sagerne tilbage. Høyt. Hør, min kiære Frue; i Morgen Aften skal begge Tyvene frivillig levere de staalne Koster tilbage.

Fruen. Ach ney, Hr. Doctor! jeg veed, at han kand sige mig det strax.

Leander sagte. Det var en forbandet Fristelse. Dog skal jeg endelig bitte paa noget. Høyt. Ja.

Frue! jeg vil see, hvad jeg kand giøre. Sætter jer alle i Orden, Folk! Gaaer og spadiserer frem og til bage Er I alle i Orden? De svarer ja. Falder alle paa Knæe. De svarer ja. Hver holder den høyre Haand i Veyret. Holder den venstre Haand op. Holder begge op. Holder begge Hænder i Kaars. Medens han commanderer, vender han sig fra dem. Holder I nu alle Hænderne i Kaars? De svarer ja. Du, som stial Kanden, ogsaa? Han svarer alleene ja. See der, Frue! der har I Tyven. Jeg maatte besvære over 3 Aander, før jeg fik ham til at bekiende.

Fruen. Ach, din slemme Tyv! Galgen skal ikke være dig for god.

Leander. Ney, Frue! I maa ikke straffe ham uden med Dørren. Hør, Karl! jeg beder for dig denne Gang, leveer Kanden tilbage og giør aldrig saadant mere.

Tyven kysser ham paa Haanden. Tusind Tak for hans Forbøn, Hr. Doctor! Jeg har skiult Kanden i et Hul paa Høe-Loftet med Skeerne.

Leander til Fruen sagte. Pardoneer ham for min Skyld. Min Geyst siger mig, at Kanden er i Beholdning og skiult paa Høeloftet tillige med Skeerne.

Fruen. Ach, Hr. Doctor! han er den største Mand i Verden i den sorte Konst.

Leander. Hun skal ikke kunde troe, gode Frue! hvilket Arbeyde det er at vise igien. Jeg vil heller 16 Gange skabe mig til Varulv end een gang vise igien.

Fruen. Kand Monsieur ogsaa giøre Storm og Uveyr?

Leander. Ey, det er kun Bagatelle; den ringeste Person af vor Profession kand giøre det.

Fruen. Min Mand, Hr. Doctor! er en meget curieux og velstuderet Mand, men fuld af Vantroe og beloe mig, da jeg vilde raadføre mig med Doctoren, thi han holder for, at der er ingen Trolddom til. Nu skal jeg strax skikke ham hid, at Doctoren kand overbevise ham det selv. Adieu, min Herre!

Leander. Skyldige Tiener!

Scen. 5.

Leander alleene.

Hillemænd, jeg er om en Hals. Jeg vil ufeyl bar robes, hvis en Mand, der har studeret og derforuden er en Hader af Overtroe, examinerer mig. Det er ikke saa let at sætte Vox-Næse paa saadan en Karl som paa eenfoldige Qvindfolk. Det er derfore best, jeg holder op, mens Legen er best, at det ikke skal gaae mig, som det gik Bonden i Comoedien, der blev Doctor mod sin Villie. Nu vil jeg føye mig hiem igien, og naar Arrestanterne komme, betale den halve Deel af de 50 Rdlr., saa meener jeg nok, at de ikke trækker mig i Fængsel for den anden Deel. Naar jeg eftertænker alle disse Eventyr, saa ere de saa underlige, at de kand give Anledning til den beste Comoedie. Jeg kand bilde mig ind, at der maa boe en i vor Gade, som gir sig ud for Hexemester, og de Piger, som først kom til mig, har taget mit Huus for hans. Men det er best, at jeg pakker mig bort, forend den lærde Mand kommer. Hey, Hr. Vert!

Scen. 6.

Verten. Leander.

Verten. Er der noget til Monsieurs Tieneste?

Leander. Jeg kand ikke blive her i Nat over, som jeg tænkte; jeg vil vide min Regning.

Verten. Regningen er ikke ret stor; Monsieur har kun fortæret 2 Mark.

Leander. See, der er de 2 Mark. Adieu! Gaaer.

Verten. Serviteur! Verten gaaer ud.

Scen. 7.

Fruens Mand.

Det er, min Troe, selsomt. Jeg har altiid holdet saadant for Fabel tilforn; men nu merker jeg, at der er saadant til. Jeg kand sværge paa, at jeg aldrig har været mere begiærlig at tale med nogen end med denne Hexemester. Men der er Huset, som man fortalte mig, at han beboer. Jeg seer en Viinkande til Skilt og en Harleqvin afmalet udi Gangen. Jeg maa banke paa.

Scen. 8.

Verten. Herren.

Herren. Serviteur, Monsieur! Er han Manden her af Huset?

Verten. Ja, til Tieneste, min Herre!

Herren. Jeg takker paa min Frues Vegne.

Verten. Hans skyldigste Tienere, min Herre! Sagte. Men hvad er det for Snak? Har jeg havt at bestille med hans Frue?

Herren. Jeg havde, min Troe, aldrig kundet bilde mig ind, at der var saadant til i Verden.

Verten sagte. Jeg merker nok, at den gode Herre er bestienket, hvorfore jeg maa tale varlig med hannem.

Herren. Jeg havde aldrig kundet troe, at der var saadant Tøyeri til i Verden.

Verten. Ja, det maa Herren vel sige, Verden er underlig.

Herren. Naar min Frue og andre har fortalt mig saadant, har jeg kun holdet det for Kierling-Sladder.

Verten. Ney nen, intet er vissere end det.

Herren. Ja nu har jeg Troen udi Hænderne.

Verten. Har da Herren ikke vildet troe det tilforn?

Herren. Aldrig.

Verten. Der er dog ingen, som tviler derom. Sagte. Hvilken forbandet Snak er denne! Han har aldrig villet troe, at Verden er underlig. Men jeg kand troe, den stakkels Mand er bestienket; derfor synes ham, at det gaaer saa vel til i Verden. Jeg maa holde gode Miner med ham, saa tør han maaskee fortære en Pot Viin i mit Huus. Høyt. Herren maa da ingen Fortræd havt tilforn i Verden.

Herren. Ey, den Fortræd regner jeg ikke. Jeg havde, min Troe, aldrig talt derom, hvis min Kone ikke havde været. En lumpen Sølvkande mere eller mindre vil ikke meget sige, Hr. Doctor!

Verten sagte. Saa Fanden i Vold! blir jeg

nu til Doctor? Hoyt. Jeg er hverken Doctor eller Magister, Herre! men en god ærlig Borgermand.

Herren. Jeg kalder den Doctor, som forstaaer sin Profession fuldkommelig, endskiønt han ikke er promoveret Doctor.

Verten. Jeg takker Herren for de gode Tanker, han har om mig. Sagte. Her vil blive til paa den Maade en forbandet Hob Doctere i Byen. Jeg kommer herefter til at kalde min Skoemager Doctor, fordi han giør de beste Skoe.

Herren. En, der udi sin Videnskab har bragt det saa vidt, at han kand hielpe Folk og giøre dem Tieneste som Monsieur, kalder jeg Doctor.

Verten sagte. Han har Ret; thi jeg har cureret mange med min gamle Viin. Hoyt. Men, min Herre! jeg hielper ingen udi min Profession uden for Penge.

Herren. Det var uforskammet at ville begiære saadant for intet.

Verten sagte. Nu merker jeg, at jeg har taget feyl, og at Manden er en fornuftig ædrue Herre. Hoyt. Naar man betaler mig, er jeg alle til Tieneste.

Herren. Vel er sandt, at lærde Folk fordømmer slige Professioner.

Verten. Dog ikke alle, min Herre! thi der ere to Magistere, som hver Eftermiddag søger mit Huus.

Herren. Er det mueligt? Hvor vidt er de kommen i Professionen?

Verten. De gir, min Troe, ingen efter af mine Giæster.

Herren. Monsieur kalder dem Giæster; han vil sige Disciple. Dog det kommer ud paa eet.

Verten. Jeg kalder dem ikke Disciple, Herre! thi jeg har ikke informeret dem. Det skal ingen sige mig paa.

Herren. Jeg troer ikke, at Monsieur bilder sig ind, at jeg er en Spion, og at jeg er hidkommen for at røbe ham.

Verten. Derfor er jeg ikke bange; thi jeg har Frihed af Øvrigheden at bruge min Profession.

Herren. Det er mere, end jeg kunde have troet.

Verten. Meener da Herren, at jeg er en Fusker?

Herren. Ney, ney, jeg har seet alt for store Prøver derpaa. Men lad os stride nærmere til Sagen. Jeg er kommen hid for at see videre Prøver paa hans Profession.

Verten. Jeg takker skyldigst; men det er ikke nok at see Prøver, Herren maa og smage dem.

Herren. Hvad vil det sige: smage dem?

Verten sagte. See nu taler Brændevinet igien. Hoyt. Min Herre! jeg har Sager, som I udaf Synen skulde ikke tænke var værd at smage; men saa snart I faaer dem paa Tungen, finder I dem excellente.

Herren sagte. Det er noget forblommet. Men de Folk taler ikkun med Lignelser in philosophia occulta. Hoyt. Men, Monsieur! hvem holder han meest af udi den Profession, enten Albertus Magnus eller Cyprianus?

Verten. Cyprianus? Jeg kiender ingen af vor Profession her i Byen, som heder Cyprianus.

Herren. Kiender han ikke Cyprianus?

Verten. Ney, Herren meener maaskee Julius?

Herren. Den Mand kiender jeg ikke.

Verten. Det er Under; han har dog de beste Vine her i Staden.

Herren sagte. See, nu taler han forblommet igien. Hoyt. Monsieur er saa god at bruge de almindelige Talemaader; thi jeg forstaaer ellers ikke hans Meening. Men har han ikke læset Albertum Magnum? Det er dog en berømt Autor in magia naturali.

Verten sagte. Hør, nu taler Brændevinet igien. Hoyt. Min Herre! jeg har nok i min Ungdom læset noget om Alexander Magnus; men han var en Keyser, og jeg er kun en Viinhandler. Det er to ulige Professioner.

Herren sagte. Nu taler han forblommet igien. Hoyt. I er Viinhandler, ha, ha, ha!

Verten. Ja ret Viinhandler. Det er en Profession, som jeg aldeles ikke skiæmmer mig ved.

Herren klapper ham paa Kinden. Ey, min Herre! lad os føre reen Tale. Jeg veed nok, hvo han er.

Verten sagte. Gid du faaer en Ulykke, du maatte spilde din Værme, hvor du drikker dit Øl. Hoyt. Hvem holder Herren mig da for at være?

Herren. I er jo Doctor Magiæ naturalis.

Verten. Hvad vil det sige?

Herren. I er Doctor udi Hexekonsten.

Verten. Det skal ingen brav Mand sige mig paa.

Herren. Boer I ikke udi dette Huus?

Verten. Jo, det er mit Huus.

Herren klapper ham igien paa Kinden. Ey, lad os da tale Alvor. Jeg skal, min Troe, ikke røbe ham.

Verten. Monsieur! jeg tænkte tilforn, at I var drukken; men nu merker jeg, at I er gal. Gaaer bort.

Herren holder ham tilbage og caresserer ham igien. Jeg skal, min Troe, ikke røbe ham.

Verten. Hvori vil I røbe mig?

Herren. At I forstaaer og practiserer den sorte Konst.

Verten. Det skal en Skielm sige mig paa.

Herren. Ney det gaaer for vidt. Tager ham i Haaret.

Verten. Hey Peiter, Christopher, kommer ud! Peiter og Christopher med Forklæder for sig kommer ud og hielper Verten.

Scen. 9.

2 af Byens Vagt. Herren. Verten. Peiter. Christopher.

1. Vagt. Hvad er paa Færde?

Herren. Trækker mig disse Karle i Arrest. Det er Hexemestere.

2. Vagt. Ha, ha, det er just de Folk, vi krydser efter i Dag.

Verten. Troe ham ikke, I gode Venner! Det er en gal Mand.

1. Vagt. Gid vi havde Byen fuld af slige galne Mænd. Vi kiender nok Herr Leonard. Fort fort, I Troldbiæfle! Jeg troer, den hele Bye er befængt med det Pak.

Verten. Hey Gevalt!

2. Vagt. Vil du tie, din Hund! jeg støder dig ellers Partisanen i Livet. Men hvor fik Herren dem opspurt? Vi gaaer ellers og leder efter Mesteren over Comoedierne, som har givet sig Fanden i Vold med den hele Bande.

Herren. Han har nyelig øvet Konsten for min Frue, hvilket alle mine Huusfolk kand vidne.

Verten. Gid den faaer en Ulykke, der nogen Tiid har seet hans Frue. I seer jo, det er en gal Mand.

1. Vagt. Herr Leonard er en fornuftig ærlig Mand; eet Ord af hans Mund er saa got som hundrede af Jeres.

Herren. Jeg vil skaffe min Frue og alle mine Huus-Folk til Vidne.

1. Vagt. Det giøres ikke fornøden, min Herre! deres Aasyn gir nok tilkiende, at de ere Hexemestere. Fort, fort, I Diævle! De stige alle 3.

Herren. Havde du aabenbaret dig med det Gode og ikke givet mig haarde Skieldsord, skulde jeg ikke have robet dig.

Verten. Ach, ach, din slemme Forræder!

1. Vagt. Fort, fort, I Hunde! Vi finder nok de andre siden. Trækker dem ud.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Terentia, Comoediantens Fæstemøe. Apelone.

Terentia. Ach, det er alt for sandt, Apelone! Jeg var henne ved min Kiærestes Dør for at høre om Tilstanden; men jeg fandt Huset tomt og Porten tilsluttet. Ach, gid han havde taget Flugten og ikke var kommen i Arrest; thi hvis han er greben og kommer under Bødelens Hænder, da skiøtter jeg ikke om at leve længere.

Apelone. En Snak, Jomfrue! endskiønt I agter at gifte Jer med en Acteur og i Fremtiden blive selv Actrice, saa maa I ikke spille Tragoedie for Tiden.

Terentia. Hvordan kan jeg see den, som jeg saa meget har elsket, lide en skiendelig Død, og tilligemed leve?

Apelone. Det er sandt nok, Jomfrue! Jeg vil ikke raade Jer til at leve; men see til i det ringeste, at I kand-døe, som Heltinder døer i Tragoedier, efter Reglerne af Theatro. I maa læse først nogle Tragoedier igiennem og vælge Jer en Heltinde ud at døe efter, som omkommer sig meest ziirligen og efter Reglerne. Saa er der intet at sige derpaa, tvertimod I obligerer Folk derved, saasom man har stor Mangel paa Materie til Tragoedier.

Terentia. Ach, Apelone, spot mig ikke! Vidste du, hvor meget jeg elskede den Person, saa talede du ikke saaledes.

Apelone. Jeg tilstaaer, at I har funden havt Aarsag at elske ham; men nu, estersom I hører, at han har givet sig Fanden i Vold og slaaet sig til den sorte Konst, bør Jer Kiærlighed, om I ellers har mindste Eftertanke, forvandles til Had. Tilmed, om I havde spurt mig til Raads, forend I forlovede Jer med ham, havde jeg aldrig givet mit Samtykke dertil; thi det er en Hazard ved at forlove sig med en Acteur, som er vant til at giøre nye Elskov og gifte sig saa tit som en Autor behager at giøre mange Comoedier til.

Terentia grædende. Ach, Apelone! Jeg kand ikke forlade ham, endskiønt jeg vilde.

Apelone. Hvi saa? Har der været noget andet mellem Jer end Ord og Løfter?

Terentia. Ach ja, det er Ulykken; thi jeg er ikke gandske fri, her imellem os at sige.

Apelone. Det er galt nok; men derfor tog jeg ikke Livet af mig. Jeg faldt selv eengang for en Person, som jeg end ikke var forlovet med; men jeg er lige god Jomfrue for det. En Kiøbsted-Jomfrue kand aldrig miste sin Ære; naar hun blir besvangred, falder en Bonde-Kone i Barselseng og føder Barnet. Kunde I ellers føde et Drenge-Barn, Jomfrue, saa var I lykkelig; thi naar en Hexemester giør en Søn, blir det en Drage-Dukke, som i Fremtiden drager Penge til sin Moer.

Terentia. Ach, ach, Spot og Skade følges ad. Jeg vil ikke tale med den Spottefugl mere. Gaaer bort.

Scen. 2.

Apelone. Lucretia.

Apelone. Det giør mig dog ont, at dette er hendet; thi estersom alle Acteurene er mistænkt for den sorte Konst, vil disse Comoedier, som vi baade havde Tidsfordriv og Lærdom af, gandske ophøre. Men see, der kommer den pene Madamme Lucretia; hun skal glæde sig derover, thi hun har altiid været en Hader af vore Comoedier.

Lucretia. Apelone! nu har jeg faaet Hevn over Comoedierne. Jeg spaaede nok, at disse Acteurs ikke vilde komme vel af Dage; thi de har vældet sig ind paa Folk af alle Stænder. Nu har de skumlet over Doctere, nu over Advocater, Øvrighed, Apothekere, Borgere og Adelsmænd, ja de har ikke engang sparet Paver, Cardinaler, Bisper, Barberer, Kandestøbere og Dantzemestere.

Apelone. Just derfor holdt jeg af dem; thi Comoedien er et Speyl, hvorudi Mennesker kand speyle sig og rette deres Feyl derefter.

Lucretia. Det meste, som behagede mig udi Comoedierne, var den sidste Act og udi den sidste Act den sidste Scene, thi da lakkede det mod Enden. Min Mand var der forgangen Uge og spyttede deraf, da han gik bort.

Apelone. Jeg veed det nok; thi den Comoedie var om en taalmodig Mand. Hendes gode Kiæreste kunde have stor Raison denne Gang.

Lucretia. I Spottefugl! hvem holder I mig for?

Apelone. For en meget artig Kone.

Lucretia. Hvad vil da slige Choser sige? Det var ikke alleene den Comoedie, min Mand spytted af, men endogsaa den foregaaende.

Apelone. Deri kunde han ogsaa have sin Raison; thi der blev præsenteret en Jæger med sine Hunde, hvilket er et uangenemt Syn for visse Mænd, som kand frygte, at det kand gaae dem som Actæon, hvilken Hundene tog for en Hiort og bed ham ihiel.

Lucretia. Hvad var det for en Mand, Actæon?

Apelone. Det var et got stakkels Mand, som man siger; men . .

Lucretia. Hvad vil I sige med Jer men?

Apelone. Men han havde ogsaa en meget artig Kone.

Lucretia. I maa tale tydelig for mig; thi jeg forstaaer ikke saadan forblommet Snak.

Apelone. Jeg taler, min Troe, saa tydelig, saa enhver kand tage og føle derpaa.

Lucretia. Adieu, Mademoiselle! Jeg gad ikke være her længere.

Apelone. Ligesom Dem behager. Jeg er vis paa, at vi bliver plaget med flere slige urimelige Folk, der vil glæde sig over den Hendelse, saasom de haaber, at Comoedien, som har heglet deres Feyl igiennem, ved denne Leylighed vil gaae under. Men see, der kommer en hoppende; det er, min Tro, Hans Frandsen.

Scen. 3.

Jean. Apelone.

Jean. Vertichoux, qvel accident! On dit, qve la bande va estre pendue, ha, ha, ha!

Apelone. Hvorfore er han saa glad, Monsieur?

Jean. He bien, Mademoiselle! Je vous gratule. Jeg hører, at I skal alle henges.

Apelone. Om en i vor Bande har giort en Misgierning, det rører os andre ikke.

Jean. Qve diantre! n'avez vous pas - - -

Apelone. Ey, tal dog Jer Moders-Maal, om det er mueligt.

Jean. Je vous dis, Mademoiselle! at I har mardi alle fortienet at rettes for de Pasqviller, I har giort mod honettes gens.

Apelone. Men hvad gaaer det Monsieur an? Jeg troer vel ikke, han er saa gal at regne sig iblant honettes gens.

Jean. Je me mocqve de vous, Madamme Grivoise! I er en Hiemføding, og jeg har ført mig op som en Cavallier udenlands pour faire honeur à la nation.

Apelone. Pour faire honeur à la nation?

Jean. Ovis Madame! pour faire honeur à la nation. Le Roi de France, Monseigneur & Madame saae mig aldrig, at de jo strax sagde: Laisses passer & repasser ce cavallier là, thi han bringer os Penge i Landet. Jeg veed nok, hvad mine Klæder kostede mig, som jeg lod alleene giøre mig til Geburts-Dagene, alleene pour faire honeur à la nation. Ovis par di si fait, Madame! jeg passerede til Versailles, Fontainebleau og Marli ikke alleene for en honette Home, men endogsaa for en honette Cavallier.

Apelone. Saa merker jeg da efter denne Beskrivelse, at en Hest med en guldbroderet Skabrak kand ogsaa kaldes honette Home, besynderlig naar le Roi de France, Monseigneur og Madame siger: Laisses passer og repasser ce cheval.

Jean. Vertichoux, qvelle comparaison! Ah, la pauvre bete! Je vous dis Mademoiselle! at I alle har fortient at rettes, og at I blir ogsaa rettet, om I aldrig havde forfaldet til Troldom, alleene formedelst de Pasqviller, I har giort mod honettes gens.

Apelone. Je vous dis ogsaa, Monsieur! at I mardi burde henges, alleene efterdi I ikke har fundet bedre Jer af de mange Characteres, I har seet forestillet paa Comoedien.

Jean. I det ringeste blir I dømt til Pillori.

Apelone. Hvad vil det Ord sige, Pillori?

Jean. Vertichoux, est il possible? Hun veed ikke, hvad Pillori er! Ah, la pauvre bete, ha, ha, ha! *Gaaer ud.*

Scen. 4.

Herman von Bremen. Apelone.

Herman. Alt dette, som nu skeer, har jeg sagt Borgemester og Raad tilforn; men man vil ikke troe saadanne vittige Folk som jeg.

Apelone. Det er, min Troe, den politiske Kandestøber; han vil ogsaa glæde sig over denne Hendelse.

Herman. Fanden er en stor Politicus, det maa jeg forstaae, som har studeret mine Politica.

Apelone. Jeg hører her, at og Fanden har et Slags Studium.

Herman. Hvem er, som taler der? See er det hun, Mademoiselle? Det giør mig hiertelig ont at høre den Fortræd, som deres Bande er vederfaret.

Apelone. Men er det Monsieurs Alvor, at han har ont af vor Fortræd?

Herman. Ja, jeg kand forsikkre hende, at jeg gremmer mig derover. Vel er det sandt, at de gode Acteurs ved deres Satires har besværget mange Folk; men jeg for min Person har tracteret det en Bagatelle. En retskaffen Politicus seer og hører kun alt saadant med Foragt. Aristoteles siger: Ein weiser Mann siehet der Thoren Schimpf an mit Veracht.

Apelone. Men Monsieur! han som en god Politicus burte forsvare alt, hvad som sigter til at polere et Folk.

Herman. Hvad sigter til at polere Folk?

Apelone. Det gior Comoedien, hvorudi Menneskets Feyl forestilles.

Herman. Ey, Mademoiselle! hun taler mod den sande Politic. Langt fra, at Comoedier fører nogen Nytte med sig, de langt heller foraarsager en Republiqves Undergang.

Apelone. Det skulde han have stor Møye for at beviise.

Herman. Jeg meener ney. Hør, jeg vil tiene hende, Mademoiselle! Et Riges og Republiqves Styrke bestaaer udi Undersaatternes Eenighed og ødelegges ved Spliid. Der har været 4re store Monarchier i Verden, som alle ere ruinerede ved Spliid. Hvad ruinerede det Assyriske Monarchie? Spliid, Madame! Hvad ruinerede det Persiske? Spliid, Madame! Hvad ødelagde det Græske? Spliid, Madame! Hvad ruinerede endelig det Romerske? Ikke, min Siæl, andet end Spliid. Alexander Magnus giorde et falskt Statsgreb og forsaae sig derudi, at . . .

Apelone. Ey, Monsieur! det er noget vidt løftigt hentet; hvad kommer Alexander Magnus ved vore Comoedier?

Herman. Det er kun for at beviise, at Spliid og Ueenighed odelegger en Stat.

Apelone. Men hvad Ueenighed foraarsager Comoedierne?

Herman. Comoedierne giver een Stand Anledning til at raillere med en anden.

Apelone. Ved det samme lærer de at kiende sine egne og andres Feyl, hvilket kand ikke andet end være meget nyttigt.

Herman. Paa den Maade skulde det ogsaa være nyttigt at slaaes hver Dag, at man deraf kunde kiende sin egen Styrke og andres. Ney, ney, Madame! lar os tale fornuftig uden Passion med hinanden og hør, hvad Comoedier her foraarsager. En brav ung Karl gaaer net klædt forbi; strax peger man Fingrene ad ham og siger: See, hvilken Jean de France! Meener hun, at han ikke søger at hevne sig derover? En anden fornuftig Mand søger at underviise got Folk med lærde Discourser, og ikke vil grave sit Pund ned udi Jorden; den heder Mester Gert Westphaler. En udi verdslig Videnskab øvet Mand vil give Øvrigheden et got Raad; strax heder han den politiske Kandestøber. Saa det er Frugten af jere Skue-Spil, Madame! nemlig at een Borger driver Spot med en anden. Af Skiemt og Raillerie flyder Fortrydelse, af Fortrydelse Had, af Had Spliid, og af Spliid en Stats Undergang, ergo derfor bør ikke slige Skue-Spil tolereres.

Apelone. Raillerie, Monsieur, træffer ikke uden Daarer, hvilke ved Forestilling af deres Characteres lære at kiende sig selv; naar de lære at kiende sig selv, beflitter de sig paa at ændre deres Levnet; naar de ændre deres Feyl, blive de til gode Mennesker, og naar de ere blevne gode Mennesker, blive de gode Borgere, ergo derfor bør Comoedier tolereres.

Herman. Mit Principium staaer fast, at Raillerie foraarsager Spliid, og at Spliid løser en Stats og et Riges Bygning.

Apelone. End om jeg beviser Monsieur, at Comoedier ophæver Spliid og befordrer Enighed?

Herman. Det havde jeg Lyst at høre.

Apelone. Er det ikke vist, Monsieur! at om Aftenen alle Folk er splidt ad, somme sidder paa Kroer, andre udi Fruerstuer; men Comoedien trækker dem sammen og foreener dem paa eet Sted, ergo ophæver den Spliid, befordrer Enighed og efter mit Principium styrker en Stat.

Herman. Raillerie a part, lar os tale alvorligt, Madame! Han tar hende til Side. Apropeus, Madame! efterdi hun taler om Samlinger, saa er det noget, som jeg længe har tænkt paa, men ikke har villet lade mig merke med: Mon det er tienligt for et Rige, at slige Samlinger skeer? Kand de ikke give Anledning til Sammenrottelser? Jeg har læset om en Persisk Konge, at han af den Aarsag forbød alle Samlinger. Den samme Konge hedte, om jeg ret mindes, Pul Asser. Han havde kun eet Been, som man kan see af Anders Christensens politiske og lærde Reyse-Beskrivelse; men han havde en dobbelt Hierne.

Apelone. Pul Asser havde Ret, Monsieur! men han vilde alleene hindre saadanne Samlinger, som I og andre politiske Handverks-Folk holde paa Ølhuse for at raisonere om Staten og igiennemhegle Øvrighed. Slige Samlinger ere ligesaa skadelige som de andre nyttige.

Herman. Adieu, Madam!

Apelone. Adieu, min Herr Politicus!

Herman. Spot ikke Madame! see kun vel til, at I kand udrede Eder af denne Hexe-Sag. Gaaer.

Apelone. Det kommer mig ikke ved; lad den Skyldige svare for sig selv. Men der seer jeg von Qvoten komme. Hillemænd, hvor glad seer han ud! Nu meener han, at hans Comoedier og Marionetter vil komme paa Fod igien.

Scen. 5.

Von Qvoten. Apelone.

Apelone. Serviteur, min Hr. von Qvoten! Han seer saa glad og fornøyet ud.

Von Qvoten. Ich habe Ursache mich über ihren Fall zu erfreuen; thi først kommer jeg i min gamle Næring igien, og 2) faaer jeg Hævn over dem, som har saa skammelig railleret med mig og min Bande.

Apelone. Det første Stykke, I nu spiller, blir nok om Doctor Faustus, eftersom her nu tales saa meget om Hexerie.

Von Qvoten. Ney, Madame! vi har nok en bedre, som heder Zauberey von Armida. Det er et toutafait Stykke; thi alting blir agered udi Luften.

Apelone. Hillemænd, alting udi Luften?

Von Qvoten. Ja, Madam! Armide lader sig aldrig see uden paa en gloende Drage, som spyer Ild. Det har noget andet at sige end jere magre Comoedier.

Apelone. Forlad mig det, vi har ogsaa havt gloende Drager udi vore Comoedier, som for Exempel udi det Stykke kaldet Ulysses von Ithacia.

Von Qvoten. Jeg veed nok, hvad I meener derved; men nu faar I Skam for det og andet jer Raillerie.

Apelone. Men meener I, at een Mands Fald ruinerer den hele Bande?

Von Qvoten. Efter Ryglet saa er der meer end een Hexemester i jer Bande. Alle Folk vil glæde sig over jer Fald; thi I har ført brave Folk ind udi jere Comoedier, hvilket er skarnagtigt.

Apelone. Det skulde I have stor Umage at beviise. Men vi kand vise, at I fører brave Folk ind udi Comoedier, ja vor Herre selv, som udi den Comoedie om Adam og Eva, og giør af hellige Historier liderlige Skuespil.

Von Qvoten. Saaledes er de fleste Skuespil udi Spanien, hvor Nationen er meget poleret.

Apelone. Det er ogsaa brugeligt i Spanien, at Parterret falder paa Knæe og læser, naar en Munk med et Crucifix i Haanden kommer ind paa et Theatre.

Von Qvoten. Gak I kun hen og fald paa Knæe og bereed jer til Døden, om I ogsaa er skyldig. Eller hvis I er uskyldig, da see til, at I kand faae fat paa en Procurator, der kand forsvare jer Sag, om det ellers er mueligt, at nogen Procurator vil tage sig jer Sag an, thi I har lagt jer ud med hele Verden. Gaaer ud.

Scen. 6.

Apelone.

Jeg gad ikke staae her længere. Men der seer jeg to af vore Acteurs komme; det tiener ikke.

at Folk finder os nu omstunder meget sammen. Jeg vil slutte mig ind, indtil jeg faaer at høre Udgangen paa dette.

Scen. 7.

De 2 Comoedianter.

1. Comoediant. Ach, Monfrere! hvis dette er sandt, saa er det en forskrekkelig Historie.

2. Comoediant. Ja, det er vist nok, at han er greben og har tilstaaet det selv.

1. Comoediant. Men kand det dog være mueligt, at vi ved saadan lang Omgiængelse ikke skulde have merket det Ringeste af ham?

2. Comoediant. Ja, det maa du vel sige. Han har kundet mesterlig dølge sin Ondskab; thi han gik i Kirke ligesom en af de andre, og jeg hørte aldrig et bespotteligt Ord af hans Mund.

1. Comoediant. Jeg bilder mig ind, at det henger anderledes sammen.

2. Comoediant. Ney, Monfrere! du kandst forlade dig dertil, at det er sandt, og at han selv har tilstaaet det.

1. Comoediant. Ja, er det sandt, saa vil jeg aldrig bede for ham, men selv hielpe til at tænde Baalen, hvori han skal brændes. Men kand et Menneske ikke lyve sig selv paa?

2. Comoediant. Hvilken Snak! hvem vilde lyve sig selv paa, for at døe den skiendeligste Død?

1. Comoediant. Siig ikke det, Monfrere! Det kand enten skee udi Raserie, eller et Menneske kand være kied af sit Liv, og saasom det ikke vil tage Livet af sig selv, styrte sig paa den Maade udi Ulykken. Man har jo Exempel, at mange melancholiske Mennesker har taget Livet af andre for at miste Livet selv, andre løyet sig de Ting paa, som de aldrig har bedrevet, alleene for at døe. Thi det, som man kalder Troldom, er noget Underligt, som jeg aldrig har kundet hitte Rede til; man merker jo, at de Nationer, blant hvilke man holder Fanden at have som sit Hovedsæde, ere de allerfattigste. Er det ikke underligt, at Findlapper, der holdes for at kunde giøre saa store Ting ved Fandens Konster, ere færdige at døe af Armod? Ligesom det var Fanden ikke lettere at bringe Penge til sine Tilhengere end at giøre store Mirakler, dreye Veyr og Vind, giøre Reyser til den anden Ende af Verden for deres Skyld, saa tit som de befaler. Er det ogsaa ikke underligt, at man hører af ingen Troldom udi de store Stæder Paris og London, hvor Fanden kunde giøre mere Bytte een Dag end udi Lapland udi 10 Aar? Man maa holde for, at Troldom er enten naturlig Videnskab eller Fandens Konst. Er det naturlig Videnskab, saa burte den have Giænge iblant de lærde Nationer, som have oprettet Collegier for Naturens Eftergrandskning, og ikke hos Folk, som kand hverken læse eller skrive; er det Fandens Konst, hvorfor er de Folk da fattigere end andre? Hvorfore skulde Fanden gaae de store og ugudelige Stæder forbi og sætte sig ned udi Lapland, hvor der er kun en Haandfuld af Folk at forføre? Ikke uden at man vilde sige, at saasom han er gloend heed, saa vil han helst være i Findmarken, for at kiøle sig, hvilken Objection dog er mere artig end grundig. Ney, Troldom har sin Oprindelse af Vankundighed og regierer blandt dem, som ikke kand examinere en Ting. Thi man seer, at naar Øvrigheden i en Provintz er superstitieux, saa er det hele Land strax fuld af Diævle; er den vantroe, saa hører man intet mere tale om Troldom.

2. Comoediant. Jeg tilstaaer alt dette, Monfrere! Men her er baade egen Bekiendelse og Folkes Vidnesbyrd, som har seet ham mane Fanden til sig. Du kiender jo Personen saa vel som jeg. Han er jo aldeles ikke af de Folk, der er saa kied af Livet, at han skulde lyve sig saadant selv paa.

1. Comoediant. Ikke uden den Giæld, han er udi, skulde kunde bringe ham dertil.

2. Comoediant. Ey Snak! han legger aldrig en Ting saa nær paa Hiertet, at en maadelig Penge-Sorg skulde giøre ham saa modløs. Tilmed beviser hans Penge-Mangel, at han ingen Troldmand er; thi naar nogen giør Contract med Fanden, handler den første Artikel gierne om Penge.

1. Comoediant. Men maaskee han er falden til dette alleene af Penge-Mangel, og at han blev greben, forend dette kom til nogen Fuldkommenhed.

2. Comoediant. Det kand have nogen Rimelighed. Men jeg vil dog ikke fordømme ham endnu.

Scen. 8.

En kommer ind og slaaer paa Tromme, gaaer 3 Gange om Theatrum, faaer Tilløb nu af een, nu af en anden, og bringes tilveye saa mange Folk, som man kand overkomme, især Børn og gamle Kiellinger, som ringe sig om Trommen, naar Efterfølgende blir oplæst.

Borgemestere og Raad udi Tisted giøre vitterligt, at saasom Leander Acteur er overbeviset saavel af tilstrekkelige Vidnesbyrd som af egen Bekiendelse at have ved den sorte Konst manet Fanden til sig udi sit Huus, hvor han er greben, og udi Fængsel har bekiendt, at de fleste af Acteurene udi samme Bande ere lige skyldige med ham derudi: saa advares alle og enhver, som slige Acteurs herberge, at de strax seer til, at de bliver tilstede og ey kommer ud af deres Huse til videre; befindes nogen at have fordølget dem for at undgaae Justitien og undflye den tilbørlige Straf, som de, andre til Skrek og Exempel, bør lide, da skal de som Med-Vidère underkastes samme Straf, endskiønt der intet andet kand overbevises dem. Rører Trommen igien og gaaer ud forfuldt af den hele Skare, som giør stor Allarm

Scen. 9.

De to Comoedianter alleene.

1. Comoediant. Hørte du det, Monfrere?

2. Comoediant. Ja, jeg hørte det. Jeg kand neppe staae paa mine Been af Forskrekkelse. Men hvad Ont har vi giort ham, at han skulde digte os uskyldige Mennesker saadant paa?

1. Comoediant. Naar en er kommen i Ulykke, stræber han at bringe andre med derudi. Hvad skal vi nu giøre? Løber vi bort, saa giør

vi os mere mistænkte, og blir vi tilstede, saa underkaster vi os stor Fare.

2. Comoediant. Jeg holder raadeligst at blive tilstede; thi een Mands Sigelse kand ikke fælde os?

1. Comoediant. Men som ingen har de Tanker, at Personen skulde lyve sine beste Venner paa, mon man ikke kand føre os paa Pinebænken og komme os til at bekiende det, vi aldrig har tænkt paa? Mon vi ogsaa ikke staae i Fare for Almuens Raserie, mod hvilken Øvrigheden selv udi en Stad ikke kand beskytte os?

2. Comoediant. Du har Ret. Det er da best, at vi tage Flugten. Men hvor skal vi flye hen? Jeg er vis paa, at ingen kommer ud af nogen Port.

To Drenge kommer ind med Viser, og raaber: Nye Viser om alle Comoedianterne, som er seet udi Varulve-Lignelse. De kiøber Viserne og kiger lidt i dem.

1. Comoediant. Ach, Himmel! er det mueligt, at Folk kan lyve med slige Omstændigheder? Her finder jeg baade mig og dig, Monfrere! en lang Samtale, som vi har holdet med Fanden, og Tiden, paa hvilken vi har paataget os en Varulvs Skikkelse.

2. Comoediant. En Løgn velter sig frem ligesom en Sneebold, der alt blir større og større.

1. Comoediant. Vi vil flygte hen til min Svoger; han skiuler os nok, indtil denne Raserie gaaer over.

Scen. 10.

3 bevæbnede Mænd. De samme.

1. Soldat. To af dem blev sagt at skulle staae her i Gaden.

2. Soldat. Tænk engang, hvor uforskammet de vare, de stod blant andre Folk ved Trommen, da Øvrighedens Ordre blev oplæset. See her har vi dem, min Troe. De spænder Hanen paa Musqvetterne og tvinger dem at give Kaardene fra dem.

1. Comoediant. Ach, er det mueligt, at uskyldige Mennesker skal saa blive medhandlet udi en christelig Republique?

1. Soldat. Ja, du est vel undskyldt at tale om Christendom, du, som har forsvoret Troen og forskreven dig til Fanden med dit eget Blod.

1. Comoediant. Jeg har aldrig tænkt at giøre saadant end sige giort det.

2. Soldat. Som skaber dig om til Varulv for at myrde uskyldige Folk om Natten paa Gaden.

1. Comoediant. Vi veed intet deraf.

1. Soldat. Som udaf Ondskab opvækker Himmel-Storm, fattige søfarende Folk til Ulykke og Fordervelse. Der forgik 3 Skibe i Gaar af en Storm, som ingen uden disse forbandede Troldhunde har foraarsaget.

1. Comoediant. Ach, ach, hvilke uhørlige falske Beskyldninger!

2. Soldat. Som har forgiort 3 smukke Dannekvinder.

1. Comoediant. Ach, vær forsikkret, at Himlen vil hevne vor Uret.

1. Soldat. Himmelen! Hvad har I Karle med Himlen at bestille, som ved Forskrivelser eengang for alle har sagt jer derfra?

2. Soldat. Det er underligt, at de Folk kand nævne Himmelen; jeg meente, at det var Troldmænd forbudet.

1. Soldat. Ney Broder! Skam faae de Hunde. de betinger sig saadant udi Contracten, at de skal baade kunde læse og gaae i Kirke, paa det at ingen skal merke deres Troldom.

1. Comoediant. Men er det nok, at en falskelig beskylder os? Ere ikke vore Ord saa gode som hans? Vi tilbyder os altiid med opragte Fingre at beedige vor Uskyldighed.

2. Soldat. Enten I svær, eller en Hund giøer, det kommer paa eet ud. Man tilsteder ikke slige Folk at sværge. Pinebænken skal nok komme jer til at bekiende. De trækker dem ud.

ACTUS V.

Scen. 1.

Retten præsenteres.

En Betienter kommer først med et Røgelse-Kar, siigende: Jeg maa ryge, for at Troldommen skal ingen Magt have. Derpaa kommer Dommeren og sætter sig ved een Ende af Bordet, og Skriveren ved den anden Ende og Betienterne staaer hos Dommeren.

Dommeren. Born lille! jeg har aldrig siddet paa mit Dommer-Sæde med saadan Forskrekkelse, som jeg sidder i Dag; thi her handles ikke om Mord, Tyverie, Vold eller andet deslige, men at ubrydde Troldom udaf Staden, som maaskee har grebet videre om sig, end vi tænker. Kalder ind Hovedmanden først, at vi kand høre ham alleene. Siden vil vi examinere de andre og endelig confrontere dem sammen. Ach, ach, ach, vor kiære Thisted! Den anklagede kommer ind. Lad ham ikke komme mig saa nær. Hører I vel? bliv staaende, Menneske! ved Skriverens Side. Skriveren flytter sig op til Dommeren. Bliv kun siddende, Hr. Skriver!

Skriveren skielvende. Jeg vil nok staae her og skrive, Hr. Dommer! thi det er saa mørkt ved den anden Side.

Dommeren. Ey, blir I kun siddende; der er jo ligesaa lyst der som her.

Skriveren. Ney, jeg takker skyldigst; jeg kand, min Troe, ikke see en Bogstav ved den anden Side.

Dommeren. Jeg befaler Jer at sidde paa Jer gamle Sæde. Skriveren sætter sig skielvende ned, seer sig ofte tilbage og har adskillige Ophævelser, naar den Beskyldte kommer ham for nær, hvilket varer den hele Act. Hør, unge Karl, tilstaaer du, at du est skyldig udi den Sag, som du est arresteret for?

Leander. Ja, jeg giør, Hr. Dommer! Jeg gaaer aldrig fra min Haand.

Dommeren sagte. Ha, ha, der fik vi det at vide, at han har giort skriftelig Contract med Fanden. Høyt. Har du skrevet det med dit eget Blod?

Leander. Det er et selsom Spørsmaal, Hr. Dommer! om jeg maa tale saa frit; saalænge jeg har Blek at skrive med, bruger jeg ikke Blod.

Dommeren til den næst staaende, sagte. Kand man og forskrive sig til Fanden med Blek?

Betienteren. Ja, jeg troer, Hr. Dommer! thi man har Exempler derpaa.

Dommeren. Vi behøver ingen anden Examen, hvad hans Person er angaaende; thi han tilstaaer det selv.

Leander. Jeg har aldrig negtet det, Hr. Dommer! men jeg kand ikke begribe, hvi man handler saaledes med mig og trækker mig i Arrest for saa ringe Sag.

Dommeren. Ach, Himmel! er det en ringe Sag? Skriv Hr. Skriver! at han offentlig udi Retten har sagt, at det er en ringe Sag.

Leander. Ja, og jeg erbyder mig strax at deponere her i Retten 25 Rdl. til videre.

Dommeren. Skriv, Hr. Skriver! at han offentlig tør lade sig merke med at ville bestikke Retten.

Leander. Jeg vil ikke bestikke Retten; men . . .

Dommeren. Holdt din Mund, til jeg spør videre! Hvor længe er det, siden du giorde den Forskrivelse?

Leander. Vexelen er 6 Maaneder gammel; men . . . .

Dommeren. Sex Maaneder gammel! sagte Jeg maa lee deraf, at han kalder det en Vexel og giør Fanden til en Vexelerer.

Skriveren. Fanden, Hr. Dommer, aber Menneskene efter udi alting og begynder nu ogsaa at handle med Vexeler. Jeg kand troe, at han gir Contracten Navn af Vexel, eftersom Vexel-Ret er den største.

Dommeren høyt. Det er forskrekkeligt, hvorban saadant har kundet være duldt et heelt Aar.

Leander. Manden har havt Taalmodighed med mig og ladet den fornye indtil nu.

Dommeren. Du er jo saa vel oplyst, at du burte tage dig vare for den Mand.

Leander. Hvi saa? Det er jo en skikkelig Mand.

Dommeren. Skriv, Hr. Skriver! han kalder ham en skikkelig Mand. sagte. Det er Fanden, som taler af hans Mund.

Leander. Han har aldrig giort mig nogen Fortræd, men havt god Credit for mig indtil nu.

Dommeren. Du stiller dig taabelig an, min Karl, ligesom du ikke vidste, at han altiid gir Folk Credit til en Tiid, men siden piner desmere. Hvor længe er det, siden du var i Kirke?

Leander. Det er ikke 8 Dage siden. Men jeg kand ikke begribe, hvad slige Spørsmaal giøre til denne lumpne Sag.

Dommeren. Er det du selv, som taler, ung Karl! eller er det Fanden? Skriv, Hr. Skriver! at han kalder det en lumpen Sag.

Leander træder til Side. Jeg troer, Dommeren og alle Mennesker her i Byen er splitter gal. Jeg maa giøre mig gal med, saa maaskee det tør gaae bedre.

Dommeren. I hvilken Kirke est du døbt? Leander vrænger Munden, og stiller sig gal an. Ach Himmel! see hvilke Convulsioner han fik, da man nævnte det Ord. Skriv, Hr. Skriver . . . Skriveren kryber under Bordet. Hvor blev Skriveren af? Ach, Himmel, hvilket Kogleri! Jeg troer, han forsvandt.

En Betienter. Ney Hr. Dommer; han sidder under Bordet. Leander giør Grimacer igien, hvorpaa han blir trækket ud. Skriveren kryber frem igien.

Dommeren. Gid vi havde vel Ende paa denne Sag. Det er forskrekkeligt at have med de Slags Folk at bestille. Men man maa forrette sit Embede.

Skriveren. Ja vist, Hr. Dommer! thi det heder: Scheu das Recht, und thue den Teuffel nicht.

Dommeren. Ja, I har en Ære at tale med, som kryber under Bordet.

Skriveren. Der faldt en Pen ned for mig, Hr. Dommer! Jeg giorde det, min Troe, ikke af Frygt.

Dommeren. See vel til, at der falder ikke flere Penne ned; thi her staaer større Pust tilbage endnu.

Scen. 2.

2 andre Acteurs, med Personerne af forrige Scene.

Dommeren. Jeg formaner eder, at I bekiender frivillig eders Ondskab og nøder os ikke til det Middel, som vi ugierne bruge, nemlig at udpresse Sandheden ved piinlig Forhør. Eders Collega har udlagt jer alle og tilstaaet sin Misgierning, hvorfore han har undgaaet det, som I trues med, og slet og ret uden foregaaende Piinsel skal døe for sine Synder. Efterfølger hans Exempel, det er det beste Raad, jeg kand give eder, og udlegger de andre, som ere i Ledtog med eder.

1. Comoediant. Vi har aldrig hverken giort eller tænkt at giøre de Ting, som vi tiltales for. haaber ogsaa, at vi ikke bliver fordømte paa et ont Menneskes falsk og løse Angivelse; thi hvis saadant kand overbevises os, vil vi aldrig vegre os for at undergaae den Straf, som Loven dicterer.

Dommeren. Det er ikke rimeligt, at et Menneskes Ondskab skulde være saa stor, at det uden Henseende til ringeste Nytte eller Fordeel skulde ville styrte sine Venner udi saadan Ulykke. Jeg seer derfor, at I ere haardnakkede og vil endelig underkaste jer piinlig Forhør.

1. Comoediant. Vi kand og bør ikke lyve os selv paa slige gruelige Misgierninger, naar vi ere gandske uskyldige.

Dommeren. Hr. Skriver! examineer I dem, det beste I kand; thi vi vil forsøge de lempeligste Midler, førend vi skrider til de haarde. Skriveren, som sidder og lugter til et Hovedvands-Æg, stiller sig an, som han er hæs for sit Bryst, veger paa Brystet og siger med hæs Stemme, at han er saa elendig for sit Bryst, at han ikke kand tale. Den Hæshed kom Jer hastig paa; det er Skam at være saa frygtagtig. Bliv kun siddende; jeg skal nok forrette det selv. Hører, I Syndere! siger mig, hvo har først forført jer til at øve den sorte Konst?

1. Comoediant. Ingen har forført os, og vor sidste Bekiendelse skal være, at vi aldrig har øvet den.

Dommeren. Siger mig da, hvor længe er det, siden eders Kammerat slog sig først dertil?

Comoedianterne. De svarer begge: Det er os gandske uvitterlig; thi havde vi vidst noget derom havde vi strax givet det tilkiende.

Dommeren. Jeg merker nok, at de ikke vil bekiende; lad den første komme ind for at overbevise dem det selv.

Sceen. 3.

Leander. Personerne af forrige Scene.
Skriveren kryber under Bordet igien.

Dommeren. Vi har atter engang ladet Jer indhente her for Retten, ikke for Jer egen Skyld, men for at overbevise Jere Kammerater, som af en særdeles Haardnakkenhed intet vil bekiende.

Leander. Det kommer mig aldeles ikke ved, Hr. Dommer! Enhver maa svare for sig. Jeg har nok i min Deel.

Dommeren. Har I ikke tilstaaet, at de andre af Banden var ligesaa skyldig som I?

Leander. Jo, det har jeg sagt; men det kommer mig ikke ved.

1. Comoediant. Har I sagt, Monsr. Leander! at vi ere ogsaa skyldige, saa har I sagt som ingen ærlig Karl. Vi ere aldeles rene og fri derfor.

Leander. See, hvor hellig de kand giøre sig. Det være langt fra, at jeg er jer Fiscal. Jeg siger kun, at I ere ligesaa meget skyldige som jeg; ikke i nogen ond Henseende, thi I kand være lige gode for det.

Dommeren. Ach, hvilken Bespotter! Skriv, Hr. Skriver . . . Men hvor blev Skriveren af igien?

En Betient. Jeg troer, at han er under Bordet igien.

Dommeren. Trækker ham frem. Han har forholdet sig saaledes denne Gang, at han ikke burte sidde i nogen Ret mere.

Betienten. Ach, Hr. Dommer! han ligger i Besvimelse.

Dommeren. See da til, at I faaer ham udbaaret, ellers døer han reen af Frygt. Man bær ham ud.

2. Comoediant. Men hvad Ont har vi giort Jer, Monsr. Leander! at I skulde digte os saadant paa, for at styrte os i Ulykke?

Leander. Hvad Ulykke vil jeg styrte jer udi? Jeg har alleene spurt, hvorfor jeg skal trækkes mere i et hæsligt Fange-Huus end andre, som ere ligesaa meget skyldige som jeg.

2. Comoediant. Saa har I da ikke givet os an udi sær?

Leander. Hvad kommer mig ved, Messieurs! at give jer an? Jeg siger kun, at de fleste udi vor Bande er ligesaa meget skyldig som jeg.

2. Comoediant. Det er Fanden, der kommer Jer til at tale saadant.

Leander. Jeg troer, I ere reent galne, Messieurs! Er I intet skyldig, saa er det desbedre for jer.

1. Comoediant. Men hvorfore har I da anklaget os?

Leander. Jeg har ikke anklaget jer; men jeg siger kun . . .

Dommeren. Lader Pinebenken hidføre!

Leander. Pinebenken for en lumpen Vexel af 50 Rdr., hvorvaa jeg strax kand betale den halve Deel, saa at der rester kun 25 Rdr., som jeg inden 3 Dage kand betale!

Dommeren. Ach, Himmel! nu raser han.

1. Comoediant. Hr. Dommer kand høre, at han er fra sin Forstand, og derfore kand man ikke reflectere mere paa det, som han beskylder os for.

Leander. Og mig synes, at alle de, jeg har talt med paa nogen Tiid, ere splitter galne og affindige.

Dommeren. Det er just Galskabs rette Kiendemerke, at man bilder sig ind at være alleene viis og alle andre Mennesker galne.

1. Comoediant. Synes Dommeren ikke, at det var best, at man lader ham aarelade først og siden hører, om han vil tilstaae sin Beskyldning?

Dommeren til Betienten. Gak strax hen til Mester Herman og beed ham komme hid med sin Lancette!

Leander. Det giøres aldeles ikke nødig; thi alle fornuftige Folk tilstaae, at det er større Tegn til Galskab at kaste en ærlig Karl udi et mørkt Fange-Huus for 50 Rixdalers Gield, som han lover inden 3 Dage at betale, end at klage sig over saadan Medfart.

Dommeren. Hør, nu er han i Vexlen igien. Det er vist nok et stærkt Raserie.

Leander. Ney, Hr. Dommer! jeg har min fulde Forstand som tilforn.

1. Comoediant. Jer synes kun saa, Monsr. Leander!

Leander. Gid I faaer en Ulykke med Jer Synen. Mon jeg ikke veed det selv best?

1. Comoediant. Ney, naar Patienten merker sin Svaghed, er der Forhaabning til Forbedrelse.

Sceen. 4.

Mester Herman. De andre.

M. Herman. Hvor er den Person, som skal aarelades?

Dommeren. Der staaer han.

Leander peger paa den anden Comoediant. Det er den Person, Mester!

Barberen tar fat paa den anden Urette og vil med Magt aarelade ham. Han løber og skriger: Det er ikke mig. Barberen løber efter ham.

Dommeren sagte til Barberen. Ney, det er den anden Mand, Mester! Det er en Person, som er beskyldt for Troldom og her udi Retten først længe har tilstaaet, at han har forskrevet sig til Fanden; men nu, naar vi examinerer ham videre, taler han hen i Veyret om en Vexel paa 50 Rdl. Nu kand det være, at han stiller sig saa an for at forhale Executionen; men disse tvende, som han har udlagt at være i Ledtog med sig, paastaaer, at han er fra sig selv og begiærer af Retten, at han maa aarelades, for at see, om han blir siden ved sine Beskyldninger. Synes Jer ikke, at det er raadeligt?

M. Herman. Ach, freylig! Jeg raader aldrig fra Aareladen; thi at lade sig aarelade eengang giør en Patient ligesaa meget Got som at bruge Dr. Bombasti Hoved-Piller et heelt Aar. Ich will dem Hr. Richter sagen: weil das Blut, auf Latein sanguis, obstruxirt ist, so folget ja nothsächlich, daß die Adern oder Vena müssen eröffnet

werden. Sextus Empiricus schreibt sehr gründig davon also . . .

Dommeren. Vi har ikke Stunder denne Gang at høre paa, hvad Sextus Empiricus siger; vil I kun strax forrette Jer Embede, at vi kand faae Ende paa denne fortrædelige Sag.

M. Herman. Men skal de andre ikke aarelades med? Det kunde jo ikke skade; thi man kand ikke bruge en god Ting for ofte.

Dommeren. Ney, ney, tag kun fat paa den ene Karl!

M. Herman. Nach Befehl! Ellers var jeg tilfreds, at I vilde aarelades alle og Hr. Dommer med; thi jeg skulde expedere Jer alle i et halv Qvarteer. Til Synderen Hør, min Ven! vil I være ladet paa Armen, Foden eller Panden?

Leander. Paa ingen af Delene; thi jeg skader slet intet.

M. Herman. Hvad kommer det mig ved? Her er jo en Interlocutorie-Dom for, at I skal aarelades. Jeg var tilfreds, at der aldrig blev feldet andre Domme udi nogen Ret, saa fik vi nogen Næring. Kom, Kammerat! lav Jer til; jeg skal giøre saa net, at I neppe skal føle dertil.

Leander. Gaae mig fra Livet, siger jeg! I har selv Aarladen fornøden mere end jeg.

Dommeren. Gaaer hen, to Mænd! og holder ham.

Leander. Ach, Hr. Dommer! handle dog ikke saadan med mig, betænk, at jeg har Magt til at appellere til høyere Ret. Jeg sværger ham til, at jeg er ligesaa frisk og sund, som jeg nogen Tiid har været, og at den eeneste Sygdom, jeg har, kommer af den Sorg, jeg har at see mig saa uskyldig medhandlet.

Dommeren. Men I bekiender først for Retten, at I har forskrevet Jer for 3 Maaneder siden til Fanden, udlegger de andre af Banden, siger, at Fanden er en skikkelig Mand, og at Sagen i sig selv er en ringe Ting, og endelig naar man continuerer at spørge videre om Jer sorte Konst, svarer os om en Vexel paa 50 Rixdlr.; hvad skal man kalde saadant?

M. Herman. Das heist nicht anders als furorem oder mania.

Leander. Ach, Hr. Dommer! jeg troer ikke andet, end her er Vildfarelse i denne Sag. Her er nyeligen en protesteret Vexel paa mig. Strax derpaa kommer en og varer mig ad, at man vil trække mig i Arrest. Siden kommer Byens Folk og vil storme til mit Huus. Alt dette kunde jeg nogenledes begribe, saasom jeg meente, det var for Vexlen. Men det øvrige, som siden paafulgte, har været forblommet Tøy for mig; thi da jeg lover at stille Caution, svarer de, at hele Verden ikke kand cavere for mig; da jeg sagde, at det var en ringe Sag at trækkes i Fængsel for, kalder de mig en Bespotter. Siden kommer adskillige Folk og vil spørge mig til Raads i den sorte Konst. Og endelig hører jeg med Forskrekkelse, at det ikke er for Vexlen, men for Trolddom, jeg sigtes. Jeg vil døe paa. Hr. Dommer! at man confunderer mig med en anden Person, som jeg maaskee ligner.

Dommeren. Hvad Pokker er dette! Er det ikke for Trolddom, at I er sigtet?

Leander. Jeg kræver Himlen til Vidne, at jeg ikke veed, hvad Trolddom er.

Dommeren. Hvorfor siger I da i Førstningen, at I er skyldig?

Leander. Naar Dommeren spurte mig derom, tænkte jeg, at han meenede Vexelen.

Dommeren. Men her findes jo Folk, som har seet og hørt Jer mane Fanden.

Leander. Jeg beder ydmygst, at de Folk maa fremkomme.

En Person træder frem. Jeg er den Mand, Hr. Dommer! som først er bleven dette vaer. Jeg baade har hørt og seet ham mane Fanden til sig.

Dommeren. Saae I da Fanden selv?

Manden. Ney, men jeg syntes jeg hørte et stort Bulder.

Leander. Jeg beder ydmygst, Dommeren vil tillade at giøre denne Mand nogle Spørsmaal, som kand give Oplysning i Sagen. Hvad Tiid var det, I hørte mig øve den sorte Konst?

Manden. Det var i Formiddag Klokken 9.

Leander. Paa hvad Sted giorde jeg det?

Manden. I Forstuen af Jer Huus.

Leander. Kand I erindre Jer de Ord, som jeg brugte?

Manden. Mestendeels. I manede en af de onde Aander ved Navn Mephistopheles til Jer, men forbød ham at gaae inden for en Kreds, som I havde giort paa Gulvet. En halv Time derefter hørte jeg tilligemed en anden Mand Jer indenfor at raabe paa en anden Aand ved Navn Polidorus.

Leander. Denne samme Mand, som har beskyldet mig, skal ogsaa frikiende mig.

Dommeren. Mig synes tvertimod.

1. Acteur. Velædle Hr. Dommer! nu rører Samvittigheden mig og nøder mig at bekiende, at Monsieur Leander har manet Fanden, og vi ere Medvidere derudi.

Dommeren. Det er os kiært, at I engang gaaer i Jer selv.

Leander. Jeg tilbyder mig ogsaa at bevise, at Mester Herman Barbeerer er Medvidere derudi.

M. Herman. Wer? Ich? See, hvilke forbandede Mennesker det maa være. Ach, troe dem ikke, Hr. Dommer! Jeg er en ærlig Mand, som er en afsagt Fiende af saadant; thi jeg har med egen Haand sat Ild paa et Huus, som var mistænkt for Trolddom, hvorvel Folkene som bleve opbrændte, siden befandtes at være uskyldige. Saa jeg omkom 6 uskyldige Mennesker paa eengang, ja havde nær sat den hele By i Brand af lutter Guds Nidkiærhed.

Leander. I maa stille Jer saa hellig an, som I vil, Mester Herman! saa skal jeg dog bevise Jer det over med slige Omstændigheder, at I skal tilstaae det selv.

Dommeren. Ach, Himmel, hvor kand ikke Synden i en Hast tage Overhaand! Jeg troer, at den hele Bye er befænget med Trolddom.

M. Herman. Ach, Hr. Dommer kand jo see at han ikke siger saadant uden for at bringe andre udi Ulykke med sig.

Leander. Jeg begiærer ikke, at man skal agte mine Ord; men jeg byder mig at tilveye bringe saadanne Vidnesbyrd, at al Verden skal bekiende at I har været Medvider. M. Herman græder.

Dommeren. Min gode Mester Herman! nu er det forsilde at græde. Det skulde I have giort tilforn.

M. Herman. Ach, ach, ich bin saa unschuldig als ein Schaaf.

Dommeren. Det giør mig ont for Jer smukke Kone og Børns Skyld. Det kand J dog forlade Jer til, at J ikke skal blive fordømt alleene paa deres blotte Ord, med mindre J tilligemed blir lovligen overbeviist.

Leander. Jeg skal bringe ham til at bekiende det selv.

Dommeren. Kand J ellers udlegge nogen anden?

Leander. Ja, Hr. Dommer, jeg kand, naar jeg tænker mig om; jeg kand blant andre bevise, at Skriveren i denne Ret har i et heelt Aar været Medvidere derudi.

Dommeren. Skriveren! nu kand jeg begribe, hvorfor Karlen krob under Bordet. Det var mere af ond Samvittighed end af Frygt for disse Troldmænd. Hvor blev han henbaaret?

En Betient. Han blev ført i det næste Cabinet ved denne Sal.

Dommeren. Er han frisk igien?

Betienten. Ja, han sidder og spiller Dam med Dommerens Laket.

Dommeren. Lad ham strax komme her ind!

Skriveren trækkes ind og skriger Himmelhøyt. Ach, Hr. Dommer! jeg kand ikke forrette mit Embede, naar jeg er omringet af lutter Troldmænd. De havde forhexet mine Hænder, at jeg ikke kunde skrive et Ord.

Dommeren. Ach, Ach, hvilken hellig Mand! End om man kand overbevise Jer, at J er Medvidere udi den sorte Konst?

Leander. Jeg vil underkaste mig 10 dobbelt Straf, dersom jeg ikke beviser, at han har hørt og seet os giøre det, som vi beskyldes for, nogle Gange.

De 2 Comoediantere. Vi erbyder os til at bevise det samme.

Dommeren. Fy, skam Jer; der staaer J udi en Maade. J bør lide dobbelt Straf, som er en af Rettens Betienter.

Skriveren. Nu er jeg 40 Aar gammel; men har jeg i de 40 Aar seet nogen Nisse eller Dragedukke end sige en fuldkommen voxen Diævel, saa vil jeg ønske, at jeg maa blive til en Diævel selv.

Dommeren. Nu faaer man at høre Sandheden, naar Vidnesbyrdene komme for en Dag.

Skriveren. Hvad vil al Verdens Vidnesbyrd sige? Mon jeg ikke ved det selv best?

Leander. Jeg skal strax hielpe jer alle udaf Drømmen. J hørte jo forgangen Aar spille en Tragoedie kaldet Polidorus?

Skriveren. Det er sandt.

Leander. Kand J erindre Jer, at udi samme Tragoedie indfalder en Scene, hvorudi man maner Fanden?

Skriveren. Jo, jeg kand, og den Diævel heed Mephistopheles, som man manede. Men det var kun et Spil.

Leander. Og det, som har foraarsaget denne store Allarm, er ey heller andet. Sagen er denne: Klokken 9 gik jeg i min Forstue og læsede over paa min Rolle af samme Tragoedie, som skal spilles i Morgen. Denne gode Mand, som her staaer, har hørt derpaa og bildet sig ind, at det var Alvor, fort mig ud i Byen for Troldom; Historien er derpaa bleven forbedret, som gemeenligen skeer, og kommen med Omstændigheder Ovrigheden for Ørne, som skikkede Folk at gribe mig. Nu var just samme Tiid en Vexel med Protest kommen tilbage for mig, hvorudover jeg bildte mig ind, at Arresten skulde være for den samme, og derfor altiid, saavel da som nu her for Retten, har tilstaaet, at jeg var skyldig, nemlig at betale Pengene, ikke udi Troldom, hvorom jeg aldrig har drømt. Til Beviis til dette, som jeg siger, leverer jeg her mit Papiir til den Person, som har beskyldet mig, at han kand see, om det ikke kommer overeens med det, han hørte.

Anklageren læser Skriftet, falder paa Knæe. Ach, Hr. Dommer! det er det selv samme. Den Allarm, som er foraarsaget, er ikke skeed af Ondskab, men af Vildfarelse. Personen er gandske uskyldig. Jeg beder ydmygst, at jeg maa slippe med en Afbigt.

Dommeren. Gid J faaer Skam med jeres forbandede Relationer. Han gaaer bort, hengende med Hovedet

Sidste Scene.

En af Comoediantcrnes Moder. Leanders Kiæreste. De 8 Acteurs. Skriveren.

Moderen tar fat paa Skriveren. Ach, Hr. Skriver, handle ikke saa haardt med min Søn!

Kiæresten ruffer ham til den anden Side. Ach, Hr. Skriver, tal et got Ord for min Kæreste!

Skriveren. Ey, lad mig gaae i Fred.

Moderen. Ach, Hr. Skriver, det er et ungt Menneske, som let kunde forføres.

Kiæresten. Ach, Hr. Skriver tal et godt Ord for ham hos Dommeren!

Skriveren. Gid J faae en Ulykke. J maatte lade mig være i Roe!

Moderen. Ach, Hr. Skriver, vi ere alle Mennesker.

Kiæresten. Ach, Hr. Skriver, lad ham dog komme i det ringeste i christen Jord!

Skriveren. Lar J mig ikke gaae, skal jeg giøre en Ulykke paa Jer.

Moderen. Ach, Hr. Skriver, vi slipper Jer ikke, forend J lover at hielpe os

Skriveren. Hey, Gevalt!

De falder begge paa Knæe og omfavner hans Been med saadan Force, at han falder om; han reyser sig igien, løber og blir forfuldt af Fruentimmeret.

Leander til Spectatores.

Nu Vantroe, atter Overtroe
J Verden Uheld fører,
Religion og Lande-Roe
Som vexelviis forstyrrer.
Spør nogen, hvad som farligst er
Og skader meest af begge,
Da svares kun, at hver i sær
Kand Verden ødelegge.
Den Forskiel mellem disse to
Fast ellers lige Lyder
Er, at den blinde Overtro
End Synder kalder Dyder,
Thi den af Mord, af Rov af Brand
Sig bryster og tør meene,
At ved Misgierninger den kand
Meest Himmelen fortiene.

Den pantsatte Bonde-Dreng.

Comoedie udi 3 Acter.

Personerne i Comœdien.

Leerbeutel, en forgieldet Mand.	Verten.
Pernille, hans Pige.	3 Raadsherrer.
Bonde-Drengen, Paltz-Greve.	Drengens Fader og Moder.

ACTUS 1.

Scen 1.

Pernille. Leander.

Leander, *som møder Pernille.* Der seer jeg igien et 11. Junii Ansigt. Er det ikke Mademoiselle Pernille? Jo, min Troe, er det saa. Velkommen til Byen!

Pernille. Jeg takker skyldigst, Monsieur!

Leander. Er hendes Frue med?

Pernille. Ney, jeg er kommen her med Herren alleene.

Leander. Det er, min Troe, artigt. Jer Frue maa ikke være meget mistænkelig, efterdi hun skikker Kammerpigen med Herren til Byen.

Pernille. Vi har, min Troe, andet at tænke paa end Jalousie i disse Dage.

Leander. Hvi saa?

Pernille. Det er et underligt Spørsmaal. Monsieur maa vist ingen Almanak have.

Leander. Jo, min Troe, har jeg saa.

Pernille. Saa veed han da vel, at vi skriver den 11te Junii i Dag?

Leander. Hvad Fare har han for den 11te Junii?

Pernille. Han har ikke saa megen Fare for den 11te Junii, som den 11te Junii har Fare for ham. Der er dog en Hob ubillige Folk i denne Bye. Tænk engang, Monsieur Leander! min Herre har været her paa syvende Dag i Byen og har endnu ikke kundet faae lumpne 10000 Rixdaler paa Credit, som han har nødig. Han har anmodet 5 a 6 Kiøbmænd derom i den Gade, hvor vi logerer; men . . .

Leander. Hvad heder den Gade, som J logerer udi?

Pernille. Den heder vist Vimmelskaftet. Det er en Gade, som gaaer saa skiev.

Leander. Den vil, min Troe, gaae skievere endnu mod den 18. Junii.

En Post-Karl *kommer.* Om Forladelse, J gode Venner! Her skulde logere i dette Qvarteer en fornemme Mand fra Landet.

Pernille. Hvad er hans Navn?

Post-Karlen. Han heder Hr. Leerbeutel.

Pernille. Jeg kiender ham.

Post-Karlen. Det skal vist være en fornemme Banqverotterer.

Pernille. Endnu ikke, min Søn! men han kand blive det. Jngen Ting er umueligt. Vil J levere mig Brevet; thi jeg tiener hos ham. *Post-Karlen gaaer.* Men see, der er han selv.

Leander. Jeg skiøtter ikke om at tale med ham endnu. Jeg maa gaae.

Scen. 2.

Hr. Leerbeutel. Pernille.

Leerbeutel. Jeg kand komme til Rette med alle Folk uden med disse forbandede Creditorer.

Pernille *sagte.* Det gaaer mig ligeledes.

Leerbeutel. Det er et upoleret Folk.

Pernille. Nogle Tølpere.

Leerbeutel. Jeg vil heller omgaaes med Grovsmede.

Pernille. Heller med Kiedelflikkere.

Leerbeutel. De har ingen Respect for Folk af Byrd og Stand.

Pernille. De skiærer alle over een Kam.

Leerbeutel. See, est du der, Pernille! Hvad bestiller du her?

Pernille. Jeg staaer og specelerer paa, hvor-

dan vi kunde saae den 11te Junii practiseret ud af Almanaken.

Leerbeutel. Og jeg gaaer og speculerer paa, hvordan jeg kunde practisere mig ud af Landet. Jeg faaer eet forbandet Brev efter et andet.

Pernille. Har Herren ingen Penge faaet endnu?

Leerbeutel. Ney, Pernille! her er et uforskammet Folk udi denne Bye. Jeg har været saa raisonnabel at tilbyde visse Mænd 40 pro Cento; men de vil dog ikke laane mig.

Pernille. Det er uforskammet.

Leerbeutel. Og det, som mere er, jeg har tilbydet dem at betale Renterne forud.

Pernille. Hvilke uvillige Dosmere! Alt hvad de kunde tabe derved i saa Maade, var 60 paa hundrede. Jeg har her et Brev til Herren.

Leerbeutel. Hvem skyede dig det?

Pernille. En Spaamand.

Leerbeutel. Hvoraf veedst du, at han var en Spaamand?

Pernille. Jo, han sagde, at Brevet var til en Banqverotterer.

Leerbeutel. Mon han sagde det af Ondskab?

Pernille. Ney, jeg troer nok, at han vilde sige Banqverer. Vil Herren læse Brevet?

Leerbeutel. *Han læser Brevet.* Tre Uger efter Sigt vilde Herr Leerbeutel betale denne min sola Vexel af 10 Rdlr. Her seer man, hvilke Tanker Folk har om mig: 3 Ugers Sigt paa 10 Rdlr. Pernille! du har spillet adskillige Pudser for at redde mig tilforn. Nu har jeg meest din Hielp fornøden.

Pernille. Man spiller saa længe Pudser, at man bliver omsider hengt derfor.

Leerbeutel. Ey, man henger jo ikke Fruentimmer.

Pernille. Jeg vil gierne stræbe at hielpe Herren; men det er vanskeligt at giøre, uden man vil gribe til Skielmstykker.

Leerbeutel. Naar man ikke kand komme fort ved ærlige Midler, saa maa man søge andre Udveye.

Pernille. Jeg kand i en Hast ikke hitte paa andet Raad, end at Herren spiller nok engang banqverot.

Leerbeutel. Det kunde være got nok, hvis jeg havde Reyse-Penge.

Pernille. Jeg veed, at Herren har saa megen Credit.

Leerbeutel. Hvor stor min Credit er, kand man see af denne Vexel af 10 Rdlr., som er paa 3 Ugers Sigt.

Pernille. Jeg kunde maaskee nok finde nogen Udvey, hvis jeg ikke havde saa megen Samvittighed, som jeg har.

Leerbeutel. Det er Ulykken. Men hvorfor lod du ikke din Samvittighed smukt blive hiemme?

Pernille. Ey, Herre! den koster jo intet at føre. Fragten er kun en ringe Ting.

Leerbeutel. Jeg troer det nok; thi der vilde en mægtig Hob saadanne Samvittigheder for den agende Post at stoppe dens Omkostninger.

Pernille. Det er sandt, de falder noget lette udi Vægten; men hvor lidet det er, saa er det dog noget.

Leerbeutel. Det er meget urimeligt at bringe ved 11. Junii-Tider Samvittighed med sig til Kiøbsteden. Men lad os holde op at skiemte og lad os tænke paa noget Middel, hvorved jeg kand blive hiulpen.

Pernille. Kand Herren beqvemme sig til at giøre et Skielmstykke?

Leerbeutel. Hvilket underligt Spørsmaal? Jeg har saa tit giort det uden Nød, og nu skulde jeg tage det udi Betænkning, da saa mange Ulykker staaer mig for Øynene?

Pernille. Jeg vil see til i Ugen indkommer, om jeg kand hitte paa noget.

Leerbeutel. At love mig Hielp i Ugen indkommer, det er ligesom at love en, der er falden udi Søen, Hielp om et Par Timers Tiid.

Pernille. Det er Ulykken, Herre, at I har alt for høye Tanker om mig. I stoler alt for meget derpaa.

Leerbeutel. Jeg veed, hvad du kand giøre.

Pernille. Ja, jeg veed det ogsaa selv.

Scen. 3.

En Bonde-Dreng *kommer ind gabende.*
Leerbeutel. Pernille.

Pernille. Ney, see den Bonde-Dreng, hvor han staaer og gaber. Han maa vist ikke have været i Kiøbsted tilforn.

Leerbeutel. Hør, Lands-Mand! hvor har du hiemme?

Bonden. Jeg har hiemme udi en Bye her ude paa Landet.

Leerbeutel. Hvad heder den Bye?

Bonden. Jeg veed mare ikke.

Leerbeutel. Hvor langt ligger den herfra?

Bonden. Meener I denne Bye her?

Leerbeutel. Hvilken forbandet Taasse! skulde jeg spørge om, hvor langt denne Bye ligger fra sig selv? Men veedst du ikke, hvad Byen heder, som du boer i? Hvad heder din Foget? Naar jeg hører hans Navn, skal jeg maaskee nok kunde sige dig Byens Navn.

Bonden. Vor Foget? Lad see . . . . Han har samme Navn som jeg.

Leerbeutel. Hvad heder du da?

Bonden. Jeg kand mare ikke komme det ihu. Lad see . . . Tov lidt, min Moer veed det nok.

Leerbeutel. Det er en Erke-Taasse.

Bonden. Men jeg veed, hvad vor Præst heder.

Leerbeutel. Hvad heder han?

Bonden. Han heder Hr. Magister, ja mare gior han saa.

Leerbeutel. Han er værre end et umælende Beest.

Bonden. Vilde I ikke blive vreed, goe Herre, paa mig, saa vilde jeg spørge Jer, hvad dette store Huus er for et Huus.

Leerbeutel. Det er Raadhuset.

Bonden. Hille min Troe, der kunde legges en mægtig Hob Kiør og fødes en farlig Hob Heste og Stude der. Igiennem den store Port gaaer man vel hen til Staalden.

Leerbeutel. Jeg havde neppe troet, at der skulde findes slige Mennesker. Men hør, Kammerat! hvad har du i Dag at forrette her i Byen?

Bonden. Ikke saa meget. Men, goe Herre, bliv ikke vreed, at jeg giør saa mange Spørsmaal. Hvoraf leve disse mange Folk her i Byen? Thi jeg seer hverken Ager eller Eng, hverken Heste eller Stude, ikke et Sviin engang.

Pernille. Stude og Sviin er her nok af; man lever ellers her af dig og andre Bønders Sveed og Arbeyde.

Bonden. Men hvorfor er vi saa gal, at vi arbeyder for dem?

Pernille til Leerbeutel. Denne Karls Taabelighed. Herre! vil jeg betiene mig af og sætte noget i Verk, som skal give os Penge. Til Bonden. Du maa vel sige, Landsmand, at I er gal, som arbeyder og sveder for andre. Jeg er vis paa, ingen har takket dig derfor, siden du kom til Byen.

Bonden. Der har ikke været den Ære i dem, at de har villet løfte paa Hatten engang, naar jeg har taget min Hue af.

Pernille. Hør, Landsmand! Har du Lyst at blive her i Byen? Du skal slippe for Arbeyde og intet have at bestille end at æde og drikke.

Bonden. Tak, som byder! Det var jo et skiønt Levned.

Pernille. Du skal faa 5 a 6 Retter Mad hver Maaltiid.

Bonden. Faaer Folk saa mange Retter Mad i Staden?

Pernille. Ja vist, de fleste.

Bonden. Da maa de fleste have Maver saa store som Mære.

Pernille. Ney, de æder kun lidt af hver Ret. Men vil du giøre, hvad jeg beder dig, skal du nyde samme gode Dage.

Bonden. Ja, mare vil jeg saa.

Pernille. Lad see da, at du kandst beholde i dit Hoved, alt hvad jeg siger dig.

Bonden. Jeg vil forvare det i min Hue.

Pernille. Ach, jeg maa blive gal. Det er got nok, at han er taabelig, men jeg er bange, at det gaaer alt for viidt. Hør, Landsmand! du maa være gandske taus, og om nogen taler til dig, skal du intet andet svare end disse Ord: Spor min Hofmester. I maa agere Hofmester, Herre!

Leerbeutel. Hvad skal da Bonden være?

Pernille. Jeg har alt giort ham til Paltz-Greve. Vi skal lade, som han reyser uden Lands, og jeg skal agere Paltz-Grevinden. Træk Jer Kiole af, Herre; jeg maa see, hvordan han passerer derudi. De fører ham i Leerbeutels Kiole.

Bonden. Ey, det er en fiin Kiole. Herren paa Hovet-Gaarden havde ikke bedre Kiole, den Dag han stod Brud.

Pernille. Tal nu ikke mere om Herren paa Hovet-Gaarden; nu est du Herre selv, ja en Paltz-Greve.

Bonden. Jeg er Fanden heller.

Pernille. Stil dig nu an i alle Maader, som at du er vor Herre.

Bonden. Er en Paltz-Greve da det samme som vor Herre?

Pernille. Ney, ney, du skal kun bilde dig ind, at jeg er din Frue og han din Tiener, og naar nogen taler dig til, kand du svare dem det, som jeg sagde dig nys. Nu vil jeg lade, som jeg er en fremmed Person, som du maa tale med. Underdanige Tienere! jeg glæder mig over at see, Eders Paltzgrevelige Naade lykkelig er ankommen til dette Sted. See frisk op! Om jeg maatte tage mig den Dristighed at spørge Eders Naade, naar Ankomsten var hid? See frisk op! Hvad svarer du dertil?

Bonden. Hvad skal jeg svare dertil? I bærer Jer jo ad som en Nar.

Pernille. Ja saadant Narrerie maa du vænne dig til, naar du vil være fornem.

Bonden. Hvad skal jeg svare?

Pernille. Har du saa hastig glemt det? Du skal svare: Spor min Hofmester. Ey, see dog frisk op. Nu taler jeg dig videre til: Naar var Eders Paltzgrevelige Naades Ankomst hid til Staden?

Bonden. Spor min Hofmester, eller tal til min Hofmester, see frisk op!

Pernille. Ey, du faaer en Ulykke, din dumme Hund!

Bonden. Spor min Hofmester . . . Hvad var nu det andet?

Pernille. Ach, jeg maa blive gal. Det er alt nok, bliv kun derved. Nu taler jeg videre: Eders Naade er vel endnu ikke gift?

Bonden. Spor min Hofmester!

Pernille. Det Spørsmaal duer ikke. Eders Naade er vel kommen hid for at besee vor ringe Stad?

Bonden. See frisk op!

Pernille. Ey, jeg kommer ingen Vey med ham. Det er en Hest. Du skal intet andet svare end de Ord: Spor min Hofmester.

Bonden. Nu, nu forstaaer jeg: Spor min Hofmester!

Pernille. Got nok. Her boer en Mand udi dette store Huus, hvor Comoedien skal spilles. Der skal Herren gaae hen for i Veyen, betinge de fornemste Værelser for en fornemme riig Paltz-Greve med hans Frue.

Bonden lnyder sig og smør Fingrene paa Kiolen.

Leerbeutel. Fi dig an, smør du Fingrene paa Kiolen?

Bonden. Spor min Hofmester!

Pernille. Ey, det vil ikke sige, Herre! Lad ham kun have sine Noder.

Leerbeutel. Jeg merker nok, hvorhen du sigter med denne Intrigue; men jeg er bange, at vi bliver kiendte.

Pernille. Udi den Eqvipage, vi kommer udi, vil ingen kiende os. Man maa ellers vove noget for at redde sig af en stor Ulykke.

Leerbeutel. Det er sandt; hvis jeg ikke faaer Penge paa en eller anden Maade, er jeg om en Hals.

Pernille. Saa vover Herren da intet, men jeg alleene.

Leerbeutel. Det er sandt, Pernille! Jeg har dig at tilskrive baade mit Liv og min Velfærd. Men hvad skal vi nu først foretage?

Pernille. I skal hen udi dette store Herberg og bestille de fornemste Værelser for en fremmed Paltz-Greve. I maa braute brav og tale store Ord.

Leerbeutel. Det skal have gode Veye. Det er noget, som jeg er vant til.

Pernille. See her, Kammerat! slye nu Herren sin Kiole igien.

Bonden grædende. Ey, lad mig beholde den.

Pernille. Du skal strax faae den tilbage. Kom nu med mig!

Scen. 4.

Leerbeutel. En Vert.

Leerbeutel. Det er en lystig Pige, som er skabt til store Ting. Jeg maa strax giøre en Begyndelse. Banker paa.

Verten. Med hvem vil han tale, min Herre?

Leerbeutel. Jeg er Paltz-Grevens Hofmester.

Verten. Hvilken Paltz-Greve?

Leerbeutel. En fremmed Paltz-Greve, som er nyelig kommen til Staden og vil have Logemente her, thi dette Huus er os recommenderet som det beste.

Verten. Ja, jeg haaber, at Hans Naade skal ingen Steds bedre blive tractered.

Leerbeutel. I maa vel see til, Herr Vert! at I skaffer os god Fisk; thi Paltz-Greven er ikke meget for Kiødmad. Hvad Slags Vine har I?

Verten. Alle Slags; jeg har nyelig faaet hiem Bourgogne-Viin, som ikke er for lange Hvile. Men er Paltz-Greven langt borte?

Leerbeutel. Ney, han er paa Veyen fra Posthuset, hvor Vognene holder; der tar han en Portechaise; thi han taaler ikke at kiøre paa Gade-Stenene.

Verten. Hillemænd, kommer han saa hastig? Henrich! giør alting ryddigt paa den store Sal. Vi venter Fremmede.

Leerbeutel. I maa skynde Jer, det beste I kand.

Verten. I en halv Time skal alting være færdigt. Jeg haaber, Hans Naade skal blive fornøyet. Behager det ellers Hr. Hofmester, at jeg skal lade nogle af mine Folk gaae med for at bære hans Gods?

Leerbeutel. Ach ney, vi har Folk nok selv. Han har ogsaa sin Frue med.

Verten. Velbaarne Hr. Hofmester tar ikke unaadigt op, at jeg spør ham om en Ting: Hvor kommer det, at en Herre, som er allerede gift, holder en Hofmester?

Leerbeutel. Min Herre har giftet sig meget ung. Derforuden er der en anden Aarsag, som jeg skal forklare Jer siden. Gaaer I nu kun ind og laver alting til; thi om en Time skal vi være her.

Scen. 5.

Leerbeutel. Pernille.

Leerbeutel. Begyndelsen er giort; hvordan dette ellers vil falde ud, kand jeg ikke sige. Andre betiene sig af lystige Tienere for at øve Skalkestykker; men jeg bruger Piger dertil. Kiønnet giør dog intet til Sagen; thi hvo som har best Hoved og meest Dristighed, er det beqvemmeste Instrument. Denne Pige har reddet mig af adskillige Fortrædeligheder, saa at jeg har Haab om god Fremgang. Hvorom alting er, saa vover jeg ikke meget; thi at falde i ubarmhiertige Creditorers Hænder. . Men der seer jeg hende igien.

Pernille. Nu, Herre! har I forrettet Jer Ærinde?

Leerbeutel. Logement er bestilt, og alting blir færdigt inden en halv Time, hvordan det ellers vil falde ud.

Pernille. Lad mig kun raade derfor. Jeg har allerede hvervet en Hob got Folk, som skal gaae os til Haande.

Leerbeutel. Men hvor er Paltz-Greven?

Pernille. Han er til min Moster, som jeg har aabenbaret den hele Sag. Hun er, uden at rose min egen Paarørende, en vittig Kone og saa tienstagtig, at hun har exponeret sig mange Gange at komme i Spindehuset for at gaae gode Venner til Haande, som betaler hende for sin Møye.

Leerbeutel. Men jeg er bange for denne Bonde-Dreng; thi han er alt for taabelig.

Pernille. Dersom han var en halv Qvintin mindre dum, var han mig til ingen Nytte. Spiller I kun Jer Hofmester-Rulle saa vel som jeg min Fruerulle, saa skal Sagen gaae vel nok. Lar os nu gaae hen at lave os til.

ACTUS II.

Scen. 1.

Paltz-Greven i en Portechaise. **De andre** gaaer ved Siden. **Verten** er meget geschæftig og med Huen i Haanden hielper ham ud af Portechaisen.

Leerbeutel. Hey, Christoffer, Peter! Løber strax hen til Post-Huset og henter Herrens Tøy og Kofferter! Fruen kommer ind ad Bag-Porten.

Lakeyerne. Det skal skee, Hr. Hofmester!

Verten. Gud bedre mig, velædle Hr. Hofmester! jeg er bange, at det er ikke alt udi Huset, som det bor at være; havde jeg lidt forud faaet Hans Naades Ankomst at vide, skulde det have været bedre.

Leerbeutel. Jeg veed, I har jo nogle Værelser ryddige.

Verten. Ja, den store Sal, som Herren blev fort op paa, er ryddig. Cabinetterne skal strax komme i Stand.

Leerbeutel. Got, got!

Verten. Ach, Hr. Hofmester! Paltz-Greven seer meget naadig ud. Han er gandske ung.

Leerbeutel. Ja han er kun udi sit attende Aar og derforuden for saadan stor Herre meget eenfoldig, saa at alting maa gaae igiennem mit Hoved. Hvad heder den fornemmeste Vexelerer her i Byen?

Verten. Han heder Andreas Grobsmidt.

Leerbeutel tar et Brev op af Lommen. Ja, det er den samme, her staar paa Brevet: Andreas Grob-

smidt. Er den Karl ellers capable for at tælle mig 4000 Rdlr. 3 Dage efter Sigt?

Verten. Ja, velædle Hr. Hofmester! om det var 10000. Men kand Paltz-Greven behøve saa mange Penge paa eengang?

Leerbeutel. Ja vist! Han agter ikke meer Tusinde Daler end 4 ß. Saadanne Folk, Herr Vert, maatte I nok ønske hver Dag.

Verten. Det er, min Troe, sandt.

Scen. 2.

En anden Vert kommer ind. **De andre.**

2. Vert. Ach, min Herre! jeg vil recommendere dem mit ringe Huus, hvor de skal blive langt bedre accommodered end her

1. Vert. Det skulde fortryde mig, om man nogen Steds blev bedre accomodered end i mit Huus.

2. Vert. Ey, jeg maa lee deraf. Du est jo ikke capable, Jacob, at lave en ærlig Ragou til.

1. Vert. Du skal nok see, at jeg skal lære det af Mester Herman.

2. Vert. Jeg veed nok, hvad Folk sagde, som logerede her forgangen Uge.

1. Vert. Hvad sagde de da?

2. Vert. De sagde, at de bleve slet acommoderet og blev skaaren.

Leerbeutel. Ey, Børnlille! ypper ingen Klammerie!

2. Vert. Det er, som jeg siger, min Herre! Vil de behage at logere hos mig, skal de blive langt anderledes betient og langt fra skaaren saa meget som her.

Leerbeutel. Ney, nu er det for silde Landsmand!

1. Vert. Det er Carnailler, som siger, at jeg skiær Folk.

2. Vert. Og jeg siger, at du er en Brodtyv, som søger at tage Næring fra andre got Folk.

1. Vert. Du est selv en Brødtyv.

De faaer hinanden i Haaret, og Hofmesteren skiller dem ad og driver den anden ud.

Verten. Ach gunstige Hr. Hofmester! tag det ikke unaadigt op, at saadant er skeed udi deres Presence. Jeg kand ikke styre mig selv, Hr. Hofmester! naar nogen vil gribe mig an paa mit ærlige Navn og Rygte og sige, at jeg ikke kand lave en Ragou til. Er det ikke smerteligt, Hr. Hofmester? Han maatte heller have kaldet mig en Skielm og Bedrager. Han græder.

Leerbeutel. Ey, Hr. Vert! vil man legge paa Hiertet alt, hvad Folk siger, saa faaer man nok at bestille. Hvor gammel er I vel nu, og hvor længe har I kaaget for Folk?

Verten. Over 30 Aar.

Leerbeutel. I saa lang Tiid, synes mig, at Eders hidsige Blod burte have udkaaget. Skulde jeg have ladet mig bevæge af Snak, saa havde jeg længe siden været opædet af Chagrin; thi udi hvert Brev, jeg faaer hiemme fra, er noget Nyt fra mine Venner, som fortæller mig, hvad Folk taler om denne vor udenlandske Reyse, nemlig at jeg betiener mig af Paltz-Grevens Eenfoldighed og anvender Cassen til min egen Fordeel, da jeg dog kand sværge, at jeg har sat til over 3000 Rdlr. af mine egne Penge paa denne Reyse, som Fruen kand vidne med mig. Men, Hr. Vert, naar man har en god Samvittighed, kand man foragte alt saadant.

Verten. Gid alle brave unge Herrer var udi slige Hænder som Hofmesterens. Det er noget Sært ved mig, Hr. Hofmester, at saa snart jeg seer et Menneske, kand jeg profect sige, hvad der boer i ham. Jeg kastede mit Øye ikke saa snart paa Hofmesteren, førend jeg merkede, at han var en forstandig og dydig Herre. Men, Hr. Hofmester! er Paltz-Greven saa eenfoldig?

Leerbeutel. Hr. Vert! man bør ikke tale ilde om saadanne store Herrer; jeg taler heller ikke ilde om ham, thi hvad kand han dertil, at Naturen har ikke villet danne ham anderledes? Men jeg kand sige dette . . . Dog ikke mine Ord igien!

Verten. Bevare min Mund, Hr. Hofmester!

Leerbeutel. Jeg kand sige det, at han har fast intet af Menneske uden Skabningen, og hvor meget jeg søger at skiule hans Eenfoldighed, saa merker dog skiønsomme Folk det strax. Hans Hr. Fader, den gamle Paltz-Greve, har mange Tider vredet sine Hænder, ja grædet derover for mig. Jeg har trøstet ham derved, at mange, der har været ligesaa eenfoldige som han udi Ungdommen, ere dog blevne meget vittige, naar de ere avancerede udi Alderen. Hans Hr. Fader har meent, at naar han kom i fremmede Lande, at han skulde forandres og blive mere poleret; men jeg seer endnu ingen Forandring. Nu maa jeg op til Herren. Han har ladet invitere de Fornemmeste af Landet at spise her med sig til Aften. See til, Hr. Vert! at vi blive vel accomoderet. I skal blive raisonnabel betalt. Adieu saalænge!

Scen. 3.

Verten. Mad. Staabi.

Verten alleene. Det er en deylig Mand, denne Hofmester. Men jeg vilde ønske, at hverken han eller Fruen var med; thi saa kunde jeg raade for Herren alleene. Vi faaer kun sielden slige fede Stege, hvorfor vi maa bruge Leyligheden. Et Vertshus er ligesom et Lotterie. Der falder en Hob Nieter og slette Gevinster; men denne Paltz-Greve er som et af de store Lodder udi den femte Classe, som maa bøde paa det andet. Men see her: God Morgen, Mad. Staabi! Vil I tale med mig?

Madame Staabi. Jeg hørte, at her er kommen en fremmed Herre. Jeg har Brocader, Silketøy og andet dislige.

Verten. I kand bie, til Hofmesteren kommer; thi alting gaaer igiennem hans Hovet. Men der er han. Hr. Hofmester! her er en Kone med adskillige Galanterier, om Paltz-Greven kunde have Lyst til noget.

Leerbeutel. Kand skee; vi skulde have henved 30 Alen Brocade, men det skulde være got.

Mad. Staabi. Der er ingen i Byen, som

har bedre Brocade. Men det er noget dyrt. Hvem der vil have gode Sager, maa ogsaa betale dem.

Leerbeutel. Det vil ikke sige, at de ere dyre, naar de kun ere gode.

Mad. Staabi. See, min Herre! dersom han finder saadan Patron og saa tyk Brocade udi Staden, vil jeg give det for intet.

Leerbeutel. Har I ellers ingen smukke Tobaks-Daaser?

Mad. Staabi. Ja vist, her har jeg en Guld-Daase med et rart Portrait; men den kommer paa 200 Rdl., thi der er lutter Ducate-Guld derudi.

Leerbeutel. Ja Daasen er smuk; jeg troer nok, at Greven beholder den tillige med Brocaden, naar han faaer Leylighed at se derpaa. Vil I lade det ligge her til i Morgen?

Mad. Staabi. Ja, hiertelig gierne.

Leerbeutel. I kand komme hid i Morgen Kl. 9.

Mad. Staabi. Det skal skee.

Leerbeutel. Men I maa sige det nøyeste Kiøb paa Brocaden.

Mad. Staabi. Vi skal nok komme til Rette.

Leerbeutel. Har I ellers smukke Juveler?

Mad. Staabi. Ney, Herre! men her boer en Mand næstved, som jeg vil recommendere Herren.

Leerbeutel. Ja lad ham strax komme hid. *Madame Staabi gaaer bort.* Hr. Vert! de Fremmede kommer snart. Lad nu see, at I accommoderer dem vel.

Verten. De skal blive kongelig tracterede. *Verten gaaer ud.*

Scen. 4.

Leerbeutel.

Comoedien begynder vel nok. Det er vel noget dumdristigt at byde fornemme Giæster til sig, som maaskee kand robe os og strax seer, at det er en grov Bonde-Dreng; men min Læremester Pernille siger, at jo mere Figurer vi gior, jo mere bestyrker vi vore Sager og betar Verten al Suspicion. Jeg skal nok sætte Raadsherrerne en Voxnæse paa, saavel som hun paa deres Fruer. Men der kommer Juveleren. De iler til deres egen Ulykke, ligesom de er bange, de ikke tilig nok skal blive bedragne.

Scen. 5.

Leerbeutel. Juveleren.

Juveleren. Serviteur, min Herre! Mad. Staabi har viset mig hid; jeg er en en Juvelerer.

Leerbeutel. Lad mig see, hvad det er for Sort. Disse staaer mig best an. Kand skee at Greven beholder dem; men nu har han ikke Leylighed at examinere dem, thi vi venter nogle af Raadsherrerne hid. Vil I lade dem ligge her til i Morgen, saa skal I faae Svar.

Juveleren Jeg vil komme hid i Morgen med Juvelerne igien.

Leerbeutel. Ney Monsieur! jeg skal give ham bedre Raad. Det er best, at han bliver borte, eftersom han er saa frygtsom. Her var nyelig en anden, som recommenderede sig og bod sig til at lade os beholde paa Prøve saa mange, som vi forlangede; men jeg lod ham gaae, eftersom samme Kone havde talt til mig om Jer.

Juveleren. Ach, min Hr. Hofmester! det var ikke saa meent.

Leerbeutel. Ney, Monsieur! jeg vil, min Troe, ikke føre ham eller nogen i Fristelse. Han kunde maaskee have en urolig Nat derover, at han havde betroet et Par Juveler til en Paltz-Greve af det hellige Rommerske Rige.

Juveleren. Ach, bliv ikke vreed, velædle Hr. Hofmester!

Leerbeutel. Ney, aldeles ikke, jeg priser hans Forsigtighed.

Juveleren. Ach, Eders Velædelhed!

Leerbeutel. Jeg siger ham jo, Monsieur, at jeg aldeles ikke fortryder derpaa; men han kand heller ikke regne mig det til Onde, om jeg kiøbslager, med hvem jeg lyster.

Juveleren. Ach, velbyrdige Hr. Hofmester!

Leerbeutel. See der har han sine Juveler igien. Jeg troer ikke, de er kommen til Skade i min Haand.

Juveleren. Jeg tar dem, min Troe, ikke tilbage. Jeg beder ydmygst, at de maa blive liggende til i Morgen.

Leerbeutel. Ney, jeg tar ikke imod dem.

Juveleren. Jeg beder da, at Greven vil ikke fatte Unaade for mig. *Gaaer bort.*

Leerbeutel. Hør, Monsieur! eftersom jeg merker, at I ikke giorde det af Mistanke, saa lad dem da blive her.

Juveleren. Jeg takker Hofmesteren.

Leerbeutel. I Morgen Kl. 9 kand I komme hid.

Juveleren. Det skal skee!

Scen. 6.

3 Raadsherrer. Leerbeutel.

1. Raadsherre. Skyldigste Tiener! Jeg veed ikke, om han er af Paltz-Grevens Svite.

Leerbeutel. Ja, min Herre! jeg er hans Hofmester til Tieneste. Paltz-Greven har taget sig den Frihed at invitere Dem til et Aftens-Maaltid, formoder, de tage det ikke ilde op.

2. Raadsherre. Vi ere Paltz-Grevens underdanigste Tienere og takker for den Ære, han vil bevise os.

Leerbeutel. Hans Hr. Fader, den gamle Paltz-Greve, siger, at udi hans Ungdom, da han reyste udenlands, inviterede han en hver Byes Øvrighed til sig, hvilket han ogsaa har villet, at hans kiære Søn skulde practicere. Raadet er saadanne Mænd, som man skal lære og profitere af. Man maa ikke reyse udenlands for at besee Huse og Bygninger, men for at tale med brave Folk.

1. Raadsherre. Men vi ville ønske, at vi kunde være hans Naade til nogen Fornøyelse her paa Stedet. Men hvad kan en Herre af den Stand og Education, og der har reyset saa meget, profitere af vor Omgiængelse? Vi kand nok slutte af Hr. Hofmesters Artighed, Forstand og Manerer, hvordan hans høye Principal er danned.

Leerbeutel. Jeg takker ydmygst for de gode

Tanker, de have om mig. Mine Meriter ere kun ringe, og min Principal desværre ... Ach, I gode Herre! jeg kand ikke tale.

1. Raadsherre. Hvorfor det, Hr. Hofmester? Vi haaber, at hans Principal intet Ont er vederfarét.

Leerbeutel. I gode Herrer! Naturen er meget bizarre i at uddele sine Gaver. Min Herre har intet at klage paa Legemets Skikkelse, thi alting er derudi, som det bør at være, og han har en god Helbred, er derforuden begavet med Riigdom og Velstand. Men, I gode Herrer! .. Leerbeutel græder bitterlig. Ach, mit Hierte bløder i mit Liv, naar jeg tænker derpaa.

1. Raadsherre. Maaskee Paltz-Greven er noget flygtig, hvilket er en Feyl, som findes hos de fleste slige unge Herrer. Leerbeutel græder igien. Men det er noget, som forgaaer med Alderen.

Leerbeutel. Ney, gid han var noget vild og flygtig; thi jeg holder saadant for et got Tegn hos unge Mennesker.

1. Raadsherre. Saa inclinerer han da maaskee til Melancholie?

Leerbeutel. Ney, gid han var noget melancholisk; thi Melancholie er gierne meleret med andet Got.

1. Raadsherre. Han er maaskee alt for stor Liebhaber og lader sig forlokke af Fruentimmer?

Leerbeutel. Ney, gid han var en Liebhaber; thi Amour, saa som den fører meget Ont med sig, saa fører den ogsaa meget got.

1. Raadsherre. Vi kand da ikke vide, hvad der fattes; maaskee han er haard mod sine Underhavende?

Leerbeutel. Ney, vist ikke. Gid han var noget haard; thi saadant er undertiden nyttigt hos slige Folk.

1. Raadsherre. Hans Naade maa da have nogen Affecter udi en stor Grad.

Leerbeutel. Ney, I gode Herrer! hverken udi stor eller liden Grad. Han har slet ingen Affecter. Naar I seer ham, skal I forsværge, at han er saadan Herre; I skal hellere tage ham for en Bondeson end for en Paltz-Greve. Han er ligesom et Stykke Træ, har hverken Begreb eller Ihukommelse, og alt det, hans Hr. Fader har kostet paa ham, er forgiæves. Græder igien. Ach, du ædle gamle Paltz-Greve! Naar jeg tænker paa de mange salte Taare, du har fældet, de mange Sukker, du har udøset derover, er mit Hierte færdigt at briste. Den gode Herre har giort alt, hvad en Fader kand giøre for sit Barn, har udvalt de beste Informatores til ham, som var at bekomme udi Landet, de beste Exercitie-Mestere og endelig ladet ham reyse uden Lands; men det har kun lidet frugtet.

1. Raadsherre. Hvor gammel er nu Paltz-Greven?

Leerbeutel. Nitten Aar.

1. Raadsherre. Ey, Hr. Hofmester! saa kand der endnu være en Forhaabning; thi man har store Exempler derpaa.

Leerbeutel. Ha, ha gid det var saa vel! Men jeg beder om Forladelse, I gode Herrer! at jeg forlader dem et Øyeblik. Jeg vil bringe Herren ned.

1. Raadsherre. Ydmygste Tiener!

Scen. 7.

Raadsherrerne alleene.

1. Raadsherre. Det er en allerkiæreste Mand denne Hofmester, Hr. Kollega! Han burte være det som hans Herre er, formedelst hans store Meriter.

2. Raadsherre. Ja, jeg siger det samme; thi jeg er, min Troe, gandske forlibt i ham.

3. Raadsherre. Jeg længes ret efter at see den unge Paltz-Greve, om han er saa taabelig.

1. Raadsherre. Det maa dog være en stor Hierte-Sorg for Forældre at see ingen Tugt bide paa deres Børn. Men der kommer han uden Tvivl.

Scen. 8.

Paltz-Greven. Leerbeutel. Raadsherrerne.

1. Raadsherre. Underdanigste Tienere. Vi takker for den Naade, Paltz-Greven har beviist os, at invitere sine ringe Tienere hid.

2. Raadsherre. Havde vi vidst Paltz-Grevens Ankomst, skulde vi for længe siden have havt den Ære at giøre vor underdanigste Opvartning og gratuleret hans Naades Ankomst.

Paltz-Greven. Har ingen af jer, I gode Mænd! en Snyde Tobak? Jeg er saa forstopped.

1. Raadsherre sagte. Ach, Himmel, hvilken Compliment er dette for en Paltz-Greve!

Leerbeutel. I gode Herrer! Paltz-Greven havde lagt sig lidt paa Sengen og var falden i Søvn, og naar han sover saadan om Eftermiddagen, bliver han saa døsig, saa at der gaaer en halv Time bort, førend han kand komme sig igien. Jeg beder ydmygst, at de vil behage at sætte sig ned. saa sætter min Herre sig ogsaa.

1. Raadsherre. Hvor den habile Mand veed at skiule sin Principals Feyl.

Leerbeutel. Ach, de gode Herrer behager at sidde, thi før sidder ikke Hans Naade.

Paltz-Greven sætter sig først, siden de andre; Leerbeutel blir staaende ved hans Stoel.

1. Raadsherre. Eders Naade er kommen paa et Sted, som er meget usundt. Eders Naade maa derfor tage sig i Agt i Begyndelsen og bruge nogle smaa Præcautioner. Paltz-Greven ræber.

Leerbeutel. Paltz-Greven har en forskrekkelig slet Mave og beder ydmygst om Forladelse, at han i deres Presence bruger sin Commoditet; thi mange Tider kand han ingen Lust faae og derfor tager sig Frihed at giøre saadant, hvilket han aldrig giorde, dersom den yderste Nød ikke tvang ham dertil.

1. Raadsherre. Hans Naade bruger sin Frihed; thi Sundheden er det kostbareste Klenodie, man har i Verden. Har ellers hans Naade længe været incommoderet med slige Obstruktioner?

Paltz-Greven. Spør min Hofmester!

1. Raadsherre til Hofmesteren. Har Hans Naade været længe saaledes incommoderet?

Leerbeutel. Ja, udi nogle Aar.

1. Raadsherre. Jeg har her nogle excellente Mave-Draaber; om Eders Naade vilde bruge dem, saa forsikkrer jeg, at der er ingen Ting bedre for Maven.

Paltz-Greven. Der gaaer jo ikke 12 slige paa en Pæl. Derpaa kand man ikke slukke sin Tørst.

Leerbeutel. Paltz-Greven, I gode Herrer! er ikke vant til Draaber. Han bruger aldrig uden Decoctum, hvoraf tages store Portioner. Han har meenet, at det var Decoctum.

1. Raadsherre. Nen, Eders Paltzgrevelige Naade! det var ikke Decoctum. Man tar kun 10 Draaber heraf hver Gang.

Paltz-Greven. Spør min Hofmester!

1. Raadsherre. Kiender da Hr. Hofmester disse Draaber.

Leerbeutel. Jeg fusker lidt kun paa Medicin. Ja jeg kiender strax paa Lugten, hvad det er for Slags. Det er en kraftig Tinctur; man kand ikke bruge stort over 10 Draaber paa eengang.

1. Raadsherre. Men hvorledes staaer denne By ellers Eders Paltz-grevelige Naade an?

Paltz-Greven. Spør min Hofmester!

Leerbeutel. Paltz-Greven veed, at jeg har seet mig lidt om udi Byen, hvorfor han meener, det kommer mig til at giøre en Beskrivelse derover, thi han har selv endnu aldeles intet seet. Jeg finder her adskillige smukke og kostbare Bygninger.

1. Raadsherre. Ja, Byen er smuk nok. Den har taget til paa nogle Aar. Om Paltz-Greven vil besee sig udi Byen, tilbyder vi vor underdanige Tieneste at geleyde ham allevegne.

Leerbeutel. Den Hoflighed er saa stor, at Hans Naade ikke kand hitte paa saa kraftige Ord, som han onsker at svare, i en Hast. Ja, hans Taushed selv gir tilkiende, hvor meget hans Hierte deraf er bevæget.

1. Raadsherre. Det kand aldeles ikke regnes for Hoflighed; thi det er vor Skyldighed at giøre det og andet, som kand være Paltz-Greven til Fornøyelse.

Leerbeutel. I gode Herrer, Paltz-Greven er ikke af mange Ord; men han tænker desmere. Det har han efter sin Hr. Fader, hvilken, naar nogen beviser ham Velgierning, takker aldrig derfor med Ord, men beviser sin Taknemmelighed udi Gierningen.

1. Raadsherre. Er Eders Naades Hr. Fader endnu ved god Helbred?

Paltz-Greven. Spør min Hofmester!

Leerbeutel. Jeg skal sige de gode Herrer: med den sidste Post fik vi ingen Brev fra den gamle Paltz-Greve uden jeg, hvorfore hans Naade er bleven lidt fortrydelig, og i det han viser dem til mig, paa en subtil Maade vil sige, at jeg var lykkeligere i denne Post, end han selv. Jeg takker ellers paa hans Naades Vegne for Efterspørsel. Den gamle Paltz-Greve saavel som Paltz-Grevinden er ved god Helbred.

1. Raadsherre. Ey, lever ogsaa Eders Naades Fru Moder?

Paltz-Greven. Spør min Hofmester!

Leerbeutel. Ha, ha, I kand nok merke, I Herrer! at min Herre bær en liden Fortrydelse over, at han intet Brev fik med sidste Post fra nogen af dem. Ach, Eders Naade, gir sig tilfreds, ved næste Post faaer Eders Naade Breve igien, og jeg intet.

Verten kommer ind. Nu er alting færdigt, Hr. Hofmester! og Maden paa Bordet, om de vil behage at spadiere ind.

Paltz-Greven vil gaae først ind; men Leerbeutel holder ham tilbage udi Kiolen og nøder de andre at gaae først.

Leerbeutel. Hr. Vert! er Musicanterne kommen, som jeg bestilte?

Verten. Ja, de faaer den beste Music at høre, som er i Byen.

Leerbeutel. Lad dem spille nogle smukke Concerter, meders Herren er til Taffel.

Verten beder Musicanterne spille. Der spilles nogle udvalte Concerter, og en Dandser kommer ind og presenterer en smuk Dands.

ACTUS III.

Scen. 1.

Mad. Staabi. Verten.

Mad. Staabi. Her er farlig stille i Dag. Jeg seer ingen Folk, og Klokken er dog over 9. Jeg kand dog ikke troe, at de sover alle. Jeg maa banke paa Vertens Kammer.

Verten kommer ud i sin Nat-Trøye, med Sele, gnikkende sine Øyne. God Morgen! I er saare tilig paa Færde i Dag.

Mad. Staabi. Er det tilig? Klokken er 9.

Verten gilpende. Hillemænd, er Klokken alt 9? Det havde jeg ikke tænkt. Vi drak noget stærkt i Aftes, saa at mit Hoved er lige som det var knuset. Paltz-Greven tracterede saaledes, at vi bleve alle drukne. Hans Hofmester, kand jeg sige, er en toutafait Herre og saa naadig, saa naadig, Madam Staabi, at jeg ikke kand beskrive det. Han skienkte selv i for mig, den gode Herre, og bad mig drikke Paltz-Grevens Skaal. Troe mig, den unge Paltz-Greve bliver en brav Herre. Han drak mare Skaal om Skaal med de gamle Raads-Herrer; men paa Sikasten maatte han dog give sig tabt, thi jeg vil tiene hende, min kiære Mad. Staabi, Paltz-Greven er endnu en ung Herre, der ikke har naaet sit tyvende Aar, hvordan skulde han kunde holde det ud med slige Mænd, der har siddet i Raadet i saa mange Aar?

Mad. Staabi. Hvordan Herre er han ellers?

Verten. Han er meget stille. Jeg hørte ham fast ikke tale et Ord over Bordet; men Hofmesteren førte Ordet alleene.

Mad. Staabi. Ja den Hofmester synes at være en artig Mand.

Verten. Jeg har aldrig kiendt saadan Mand. Jeg skal stedse tale om ham med Berømmelse. Men om Forladelse, jeg maa ind og toe og kiemme mig lidt; thi jeg stod just nyelig, for høviske Øren at sige, op af min Seng.

Scen. 2.

Juvelereren. En Musicant. Mad. Staabi.

Mad. Staabi. Hans Tiener, Hr. Jubilerer! Han har maaskee samme Ærind som jeg?

Juveleren. Ja, Hofmesteren stevnede mig hid til denne Tiid. I skal ellers have Tak, Madame, fordi I recommenderede mig hos Hofmesteren; thi jeg troer, at han beholder de tvende Juveler, jeg leverede ham i Gaar.

Musicanter. Jeg har ogsaa nogle Penge at fordre for Opvartning, jeg giorde her i Gaar.

Juveleren. Var der da Lystighed?

Musicanter. Ja, vi havde fuld Musiqve. Det hele Raad var her til Bords. Vil I gode Mænd og tale med Paltz-Grevens Folk?

Juveleren. Ja, jeg skal have Penge for et Par Juveler.

Mad. Staabi. Og jeg for 30 Alen Brocade.

Musicanter. Jeg har ikke nær saa meget at fordre, som I. I gode Mænd kand fortiene saa meget paa en Time, som Folk af vor Profession paa et Aar.

Juveleren. Ja, Monsieur! der falder ikke altiid slige fede Steger.

Mad. Staabi. Det er sandt nok.

Musicanter. Men mon ingen af Tienerne skulde være opstaaen? Jeg har saa lidt Tiid, jeg skulde hen i et Bryllup hos en Skomager, hvor der skal blæses i Trompeter, naar Giesterne kommer. Men der kommer Verten, vi maa spørge ham derom.

Scen. 3.

Juveleren. Musikanten. Mad. Staabi. Verten.

Musicanter. Hr. Vert! kunde han ikke skye os nogen af Paltz-Grevens Folk i Tale?

Verten. Jeg har, min Troe, ikke seet nogen af dem i Dag.

Juveleren. Jeg veed, nogen af dem maa da være opstaaen.

Verten. Jeg skulde bilde mig det samme ind. Jeg vil ind udi Lakey-Kammeret og vække dem, hvis de ere ikke vaagen. Gaaer ud.

Mad. Staabi. Det er ogsaa forskrekkelig, at Tjenere tør ligge saalænge

Musicanter. De kom endelig silde udi Seng i Nat, vel beskienkede, det er sandt; men det er dog noget for meget at sove saalænge.

Verten igien. Hvad Pokker er dette? Her er ingen af dem udi Kammeret. De maa være inde hos Hofmesteren; men jeg har ikke fornummet, at hans Dør har været aaben i Dag.

Juveleren. Spring strax hen og see. Ach jeg er bange, der er Ugler i Mosen.

Verten gaaer og kommer ind igien. Ach, Gud bedre mig arme Menneske, jeg seer ingen i Hofmesterens Kammer heller.

Juveleren. Ach, mit hele Blod kaager i mig.

Mad. Staabi. Au, au, jeg zittrer!

Verten. Jeg maa kige ind udi Paltz-Grevens Cabinet. Ha, ha, ha, det letnede for Hiertet. Jeg seer, han ligger endnu.

Juveleren. Jeg kand forsikkre, Hr. Vert! at jeg var saa bange, som en Hare.

Verten. Naar der kommer Alteration paa Folk først, saa bilder man sig alting ind.

Mad. Staabi. Det er dog Synd at mistænke got Folk.

Scen. 4.

Peiter. De Andre.

Peiter kommer ind. Ach, Husbond! hvad er det? Alle vore 3 Heste ere af Stolden.

Verten. Hvad siger du? Est du gal?

Peiter. Det er sandt, jeg siger, Hosbond!

Verten. Pots Slapperment, dersom jeg ikke saae Paltz-Greven sove, skulde jeg tænke her var en Ulykke paa Færde.

Juveleren. Hr. Vert! staae ikke og raisoneer længer, men gak lige ind til Paltz-Greven og væk ham sansfaçon og siig, at alle hans Folk er borte saavel som Jere Heste; thi vi maa vide, hvordan Sammenhengen er, han maa tage det unaadigt op eller ey.

Verten aabner Kammer-Dørren, og raaber: Eders Naade, Eders Naade, Eders Naade!

Scen. 5.

Paltz-Greven i Slaaprok og Tøfler. De Andre.

Paltz-Greven strekkende sig. Vil I tale med mig?

Verten. Jeg beder ydmygst om Forladelse, jeg har giort Hans Naade Uroe; thi . . . .

Paltz-Greven. Gak til min Hofmester.

Juveleren. Vi veed ikke, naadige Herre! hvor han er at finde. Han stevnede mig hid til denne Tid; men . . .

Paltz-Greven. Som jeg siger jer, gaaer hen til Hofmesteren!

Juveleren. Hofmesteren er ikke tilstede, Eders Naade!

Paltz-Greven. Kald paa Kammer-Tieneren da!

Verten. Han er ikke at finde.

Paltz-Greven. Han maa være hen hos Hofmesteren! gaaer Fanden i Vold hen til Hofmesteren allesammen.

Verten. Hofmester, Kammer-Tiener, Lakeyer, Heste, alting er borte.

Paltz-Greven. Hvad kand jeg dertil?

Juveleren. Vil Herren selv betale mig for mine Juveler, saa maa de andre længe nok være borte.

Mad. Staabi. Og mig for mine 30 Alen Brocade.

Musicanter. Og mig for min Opvartning i Gaar.

Verten. Og mig for Fortæring og andet, som er borte.

Paltz-Greven. Hvad har jeg med det Ragerie at bestille. Gaaer, det I faaer en Ulykke, hen til Hofmesteren.

Verten. Hvor er Hofmesteren da?

Paltz-Greven. Hvilken dum Diævel! nu stod jeg først op, og han vil, jeg skal sige ham, hvor Hofmesteren er.

Juveleren. Hr. Vert! jeg begierer Arrest paa hans Person, til jeg bliver fornøyet.

Verten. Eders Naade maa blive her, til vi alle ere fornøyede. Jeg merker, at hans Tienere har alle sammenrottet sig og er bortløbne; Herren maa skrive sin Fader til, at han skikker ham nogle 1000 Rdlr. for at løse hans Person.

Paltz-Greven. Min Far! gid han havde noget at betale sin Land-Gilde med i Aar.

Verten. Hvad? er I ikke Paltz-Greve?

Paltz-Greven. Det maa du selv være. Jeg er Per Nielsens Søn i Bigen.

Juveleren. Er I ikke Paltz-Greve?

Paltz-Greven. Det skal en Skielm sige mig paa.

Verten. Hvor er I da kommen til alle de Folk og Tienere, som I bragte hid i Gaar?

Paltz-Greven. Spør Hofmesteren. Hvad Fan-

den veed jeg deraf? Jeg saae ham aldrig nogen Dag forend i Gaar, jeg kom til Byen og skulde kiobe Tiære, da spurte han mig, om jeg vilde gaae med ham og giore, hvad han bad mig, skulde jeg faae god Mad og Drikke. Jeg sagde: Tak som byder; hvorpaa han førte mig af mine Bonder-Klæder og gav mig en Flegels Kiole igien og kastede nogle Haar som vare dypped i Hvedemeel, paa mit Hovet, siden kaldte han og alle de, der saae mig, Paltz-Greve, hvilket er underlig at kalde got Folk.

Verten. A . . . . a . . . . din slemme Misdædere, som har bedraget os saa skammelig!

Paltz-Greven. Est du gal, har jeg bedraget dig.

Verten. Har du ikke bedraget os, naar du har givet dig ud for en Paltz-Greve og ikke er uden en Bonde.

Paltz-Greven. Der er 16 Bonder i vor Bye, som alle har været Maygrever, og Rifogden har aldrig giort dem noget Ont derfor; tilmed saa er dette skeed mod min Villie, I har selv giort mig til Maygreve mod al gammel Skik og Sædvane paa Landet, hvor aldrig nogen bliver Maygreve uden i Maymaanet.

Juveleren. Flye mig mine kostbare Stene igien, din Hund!

Paltz-Greven. Har du mistet dine Stene? Det er slemt nok for dig; arme Diævel!

Mad. Staabi grædende. Og mine 30 Alen Brocade.

Paltz-Greven. Dine 30 Graa-Katte? Du maa selv tage vare paa dine graae Katte.

Musicanter. Jeg vil have Betaling for mit Spil. Hr. Vert! Jeg holder mig til Jer.

Verten. Skal jeg betale for Spillet oven i Kiøbet? Er jeg ikke ilde nok skaaren alligevel.

Paltz-Greven. Han skulde have Fanden, ikke Penge; thi han spillede som en Skielm. I Fior Sommer, da jeg var May-Greve, havde vi andet Spil med en Tromme til; her horte man jo ikke en ærlig Polsk Dands engang. Jeg veed ikke, hvad det var. Det var ligesom man kneb nogle Katte i Rumpen, saa skreg een, saa skreg en anden, saa alle tillige. Var jeg udi Jer Sted, Hr. Vert; saa skulde de mare ikke faae en Skilling.

Scen. 6.

En Raadsherre. Personerne af forrige Scene.

Raadsherre. God Morgen, Hr. Vert! Tak for i Aftes; vi bleve meget skiont tracterede.

Verten. Ja, saa min Pung vil faae en Ulykke.

Raadsherren. Jeg er kommen at giore min underdanigste Opvartning hos Paltz-Greven og takke ham for i Aftes.

Verten. Og jeg var nu paa Veyen at giore min underdanige Opvartning hos dem med ydmygst Begiæring, at Paltz-Greven maa blive hengt, inden Soel gaaer ned.

Raadsherren. Hvorledes henger det sammen?

Verten. Det henger saa sammen, at Paltz-Greven bor henges. Hofmesteren var en Gaudieb, Paltz-Greven er bleven til en usiel Bonde-Dreng, jeg er bestaalet og disse andre gode Mænd bedraget; her staaer han selv, nu kand I examinere ham.

Raadsherren. Hør, hvorfor har du givet dig ud for en Paltz-Greve?

Paltz-Greven. Spor min Hofmester!

Raadsherren. Hvor er han da?

Verten. Han er alt fløyten, har taget 3 af mine Heste og hele Bagagen med sig og ladet denne usle Bonde i Stikken.

Raadsherren. Ach, Himmel, hvilken Historie! Galgen blir dig vis nok; det er et uhørligt Stykke.

Paltz-Greven. Drollen splide mig ad, skal jeg sige det til Rifogden, dersom I henger mig. Han er Mand for at henge Jer igien.

Raadsherren. Trækker af med ham til Raadhuset; det er en reen Sag. De trækker af med ham.

Scen. 7.

Drengens Fader og Moder. Personerne af forrige Scene.

Moderen. Det var nok mod min Villie at skikke det eenfoldige Menneske til Byen.

Faderen. Han maa dog eengang komme til Kiobsted, at han kand lære noget.

Moderen. Ey, hvad skulde det eenfoldige Kræ kunde lære? Jeg er saa bange, at han er bleven hvervet til Soldat.

Faderen. Finder vi ham ikke, saa maa vi betale Hr. Marcus for at lyse efter ham, og naar han blir lyset efter paa Prædikestolen, saa gir Officeren, som har hvervet ham, tilbage.

Moderen. Du skal lure din Dod derpaa. Officererne pleyer nok at give Soldaterne tilbage.

Faderen. Gid der var ham intet Værre vederfaret, end han var hvervet. Jeg er bange, Gertrud, at Knægten er kommen i anden Ulykke.

Moderen. Ach, ach, det var dog vor eeneste Søn, og hvor taabelig han var, havde vi dog Nytte af ham i vort Arbeyde.

Faderen. Er han borte, Gertrud! saa maa vi dog give os tilfreds og skikke os derudi.

Moderen. Jeg gir mig aldrig tilfreds. Du skal skaffe mig Drengen igien eller en anden Søn i hans Sted.

Faderen. Da maa du faae en anden til at giore det; thi jeg er alt for gammel og svag at skaffe dig flere Born. Hun græder.

Faderen. Græd ikke, mit Barn! for Tiden. Vi vil lede efter ham i den nye Avlsgaard. Maaskee han er kommen derhen.

Moderen. Ey Snak, hvor skulde han være kommen der.

Faderen. Vi vil dog gaae derhen. Men hvad mon dette er for Allarm? Man seer ikke andet end det, som ont er, i Kiobsteder. Her trækker man af med en Synder. Til Raadsherren. Om Forladelse, go Herre! hvad har denne Synder giort?

Raadsherren. Det er en, som skal henges.

Drengen. Jeg er aldrig ærlig, om det ikke er mine Forældre. Ach, mine kiære Forældre! nu kommer I ret tilpas at folge mig til Galgen.

Konen. Ey, Mand, det er vor Søn Per Nielsen.

Faderen. Mig synes mare det samme. Per Nielsen! hvad er det? Hvad Ont har du giort?

Drengen. Ach, min hierte Far! bliv ikke

vreed paa mig; de 4 Skilling er kommen bort, som jeg skulde kiøbe Tiære for.

Raadsherren. Ach, hvilken Eenfoldighed! Jeg ynkes over ham. Hør, Dannemand! er det Jer Søn?

Bonden grædende. Ja, det er, gunstige Herre! Men hvorfor skal min Søn henges?

Raadsherren. Han har givet sig ud for en stor Herre og skildt disse got Folk, som her staaer, ved deres Velfærd.

Konen. Ach, det er umuelig, gunstige Herre! Det er det eenfoldigste Menneske, som kand gaae paa Jorden. Er det sandt, som du beskyldes for?

Drengen. Drollen splide den Hofmester ad. Jeg faaer nok fat paa ham.

Raadsherren. Hvor blevst du kiendt med den Hofmester?

Drengen. Da jeg stod paa Torvet i Gaar og saae mig om, kom han til mig og sagde: Vil du følge med mig og giøre, hvad jeg siger dig, skal du have bedre Dage end dit Herskab. Jeg maatte jo være en Nar, om jeg ikke tog mod saadant Tilbud; jeg fulgte med ham, han førte mig i en Flegels Kiole, kaldte mig Paltz-Greven, førte mig i denne Mands Huus, som ogsaa kaldte mig Paltz-Greve, gav mig paa eengang saa meget Mad og Drikke, som jeg kunde have nok af et heelt Aar. Jeg gaaer til Sengs og tænker paa ingen Ting. Om Morgenen siger de, at jeg skal henges, fordi jeg var Paltz-Greve i Gaar; gid Fanden være deres Paltz-Greve en anden Gang.

Moderen grædende. I seer da, gunstige Herre, af hans Eenfoldighed, at han er ikke den, der er beqvem at giøre noget Skielmstykke, men at andre Mennesker har betient sig af hans Taabelighed og brugt ham kun til et Redskab at bedrage andre med. Forbarmer Jer over mig og stikker mig ikke før Tiden udi Graven.

Raadsherren. Hvad siger I andre gode Mænd, som have lidet Skade? Er I tient med at dette eenfoldige Menneske bliver uskyldigen opoffret?

Juveleren. Det nytter os aldeles intet. Jeg har selv Medynk over ham.

Drengen. Jeg vil gierne betale den Skade, som er skeed. Den ene har mist 2 Stene, jeg vil gierne give ham 10 igien; og den anden har mist 30 graae Katte, dem kand jeg ogsaa skye ham tilbage.

Raadsherren. Drengen finder jeg i alting uskyldig og meer Ynk end Straf værd. Vi maa efter ingen Lov straffe ham som et uskyldigt Instrument, men maa give ham Forældrene tilbage med Formaning, at de lade ham ikke oftere reyse til Byen alleene. at han ikke skal give Anledning til flere slige Tragoedier.



Magdelone. Nok er det, vi veed, at han er et Skarn. Den daarligste Gierning, min Mand har giort sin Livs-Tiid, er, at han har givet Løfte til saadan Karl.

Eleonora. Og mig synes, at det er min Far lidet anstændigt at bryde sine Løfter, som han hidindtil har holdt saa hellige.

Jeronimus. Jo, denne Gang med Jeres Permission skal jeg bryde mit Løfte.

Eleonora. Men han er ikke anderledes, end han var, da Forlovelsen skeede.

Jeronimus. Det kand nok være; men jeg har nu allerførst faaet Oplysning om hans Væsen. Jeg kunde jo bringe mit Huus i Ulykke med at besvogre mig med en Person, der opvækker sig een Fiende efter en anden.

Eleonora. Hvilke Fiender opvækker han sig da?

Jeronimus. Spørsmaal! en, der skriver Skandskrifter som han.

Pernille. Han opvækker sig til Fiender ikkeuden Giekke, der have en ond Samvittighed og meener, at alt, hvad som siges, sigter paa dem. Men jeg skal bevise, at det er Jer Magister, som gior Skandskrifter.

Magdelone. Det skal du aldrig i Ævighed kunde bevise ham over.

Pernille. Jo, min Troe, skal jeg saa.

Magdelone. Det er én Mand, som bruger sin Pen til alles Berømmelse og er ikke mægtig at dømme ilde om nogen.

Pernille. Og jeg skal bevise, at han gior lutter Skandskrifter.

Magdelone. Hvori bestaaer det?

Pernille. Det bestaaer derudi for Exempel: om jeg giorde Vers over Magisteren og sagde, at at han havde den beste Taille i Verden, hvad kunde man kalde det?

Magdelone. Det var spotte-viis.

Pernille. Men naar han gior Vers over Madamen, maler hende som den dydigste Matrone og berømmer hendes Kiærlighed mod hendes Stifbørn, hvad kalder man det?

Magdelone. Ach, min hierte Mand! taaler I, at jeg saaledes skal bespottes af en lumpen Tieneste-Pige?

Jeronimus. Du skal ikke være en Time længer i mit Huus.

Pernille. Jeg havde, min Troe, længe siden forladt Huset, havde det ikke været for Jomfruens Skyld. Det er af Nidkiærhed for hendes Velfærd, at jeg taler saa frit.

Jeronimus. Og det er af Nidkiærhed for hendes Beste, at jeg bryder mit Løfte og vælger Magisteren til min Svigerson.

Pernille. Han skal ikke faae hende, om han blev gal.

Jeronimus. Jeg troer Pigen er rasende; hvem skal vel hindre det?

Pernille. Det skal jeg. Naturen har aldeles ikke dømt Jomfruen at gifte sig med saadan pukkelrygget Pedant. Fy for Fanden, han seer jo værre ud end Æsopus.

Magdelone. Fort paa Døren, din Taske!

Pernille. Gierne Madam! men I maa vide, at jeg har 2 Aars Løn til Gode. (Gaaer ud.

Jeronimus. Vi vil ikke agte, min Hierte! hvad hun siger; det er kun at lee af. Vi kand bilde os ind, at det er en Hund, som giøer; thi vi kand dog ikke stille os af med hende, efterdi hun har saa mange andre gode Dyder. Alt, hvad vi vil giøre, det er at forbyde Leonora at omgaaes med hende. Hør, Leonora! jeg vil gandske ikke have, at du skal holde nogen Omgiængelse med denne Pige. Hun forfører dig.

Eleonora. Hun kand, min Troe, ikke forføre mig; thi jeg har besluttet heller at lade mit Liv end at forlade Philemon.

Jeronimus. Og jeg har besluttet at giøre dig arveløs.

Eleonora. Deri vil jeg skikke mig.

Jeronimus. Er det ikke forskrekkeligt? Hvad siger I, Leander?

Leander. Jeg kand ikke andet end rose min Søsters Generositet.

Magdelone. Hillemænd, Generositet at sætte sig op imod sine Forældre!

Leander. Besynderlig saadan Stifmoer, der elsker os saa høyt.

Jeronimus. Jeg tænkte nok det. Den stakkels Kone er jer aldrig til Maade. Hun elsker jer alt for meget, I var ikke værd saadan Moer. Fort ind, jeg kand ikke see jer for mine Øyne.

Scen. 4.

Jeronimus og Magdelone.

Jeronimus. Hvad skal vi giøre ved dette, min Hierte? I seer, at mit hele Huus blir rebelsk.

Magdelone. I skal bruge de Midler og den Myndighed, en Far har at holde sit Huus i Tomme. Skulle Børn have deres egen Villie? De veed jo ikke, hvad dem selv tienligt er. Tænk engang, udi hvilken Tilstand vi skulde bringe vort Huus, om Philemon blev vor Svigerson. Man siger jo, at man skal kiende Folk paa dem, som de holde Venskab med.

Jeronimus. Jeg finder, at Jer Tale er vel grundet, min Hierte! Men der kommer Magister Rosiflengius.

Magdelone. Ach, den allerkiæreste Mand! mit Hierte hopper i mig af Glæde, naar jeg seer ham.

Scen. 5.

Mag. Rosiflengius. Jeronimus. Magdelone.

Rosifleng. (i sort Habit med en liden Krave.) Jeg glæder mig ved at finde min gunstige Herre med dydædle Frue her alleene.

Magdelone. Ach, velkommen, Herr Magister! Nu stode vi og talede om ham.

Rosifleng. Jeg haaber, at det var ikke andet end Got, saasom jeg veed, at deres Dydzirenhed er min Veninde, eller rettere at sige, min Patronesse og Velynderske.

Magdelone. Vi have ikke Aarsag til andet; thi Herr Magister har ladet see udi mange Ting, at han er vor Ven, talet og skrevet altiid til vor Be-

rømmelse, saa at det er hans Godhed alleene at tilskrive, at jeg saa tit med Berømmelse er kommen i Trykken.

Rosiflengius. Ingen Godhed, Eders Dydædelhed! men et Debitum, Pligt og Skyldighed. Eders Dydædelheds saavel som min gunstige Herres Soel-skinnende Dyder giør alleene min ellers tynde Venam (at jeg skal tale poetice) eller ringe Skialdre-Genst frugtbar; thi hvor saa mange Dyder udi eet Subjecto ere samlede og concentrerede, er det ingen Umage at skrive Vers; hvor en Achilles er at poeticere over, er ingen Konst at være Homerus. Vil jeg tale om Gudsfrygt, giver Eders Gunst saavel som Eders Dydzirenhed mig Vidtløftighed af Materie. Vil jeg tale om Fromhed, Sagtmodighed, Forstand, Ærlighed, da finder jeg, alle disse Dyder hos dem har fæstet Boelig og taget Sæde.

Jeronimus. Siig ikke det, min Herre! Der er dog mange, som tale ilde om os.

Rosiflengius. Jeg veed det nok, Eders Gunstighed! og de maaskee, som I mindst har forskyldt det af. Jeg nævner ingen; thi det er mod min Natur at tale en Hund noget til Præjudice, end sige et Menneske.

Magdelone. Jeg veed nok, hvem han meener; derfor har min Mand og jeg allerede slaaet ham af vore Tanker og i den Sted kast vore Øyne paa min Herre og udvælget ham at være vor Svigersøn.

Rosiflengius. Det er eders Godhed, ikke mine Fortienester, der bane mig Vey til saadan Lykke. Jeg haaber dog, at deres Plante, jeg meener Jomfrue Dotter, skal befinde sig vel ved saadant. Jeg haver ingen Midler arvet efter mine kiæreste Forældre, det er sandt; men jeg takker dem og kysser deres Aske for god Education og Optugtelse. De har udi den grønne Ungdom ladet mig lære de Ting, hvorved jeg kand fortiene mit Brød; thi jeg var neppe 2 Gange 8 Vintre gammel, at jeg skal tale poetice, førend jeg havde sovet mange Nætter paa Parnasso hos de 9 Musæ og drukket af Hyppocrene Kilde, det er, giort Vers, brave Folk til Berømmelse, saa jeg nu lever rigelig af Poesien, og der er ingen Dag, jeg jo fortiener 10 Rdlr. derved. Da derimod Monsr. Philemon opvækker alles Had mod sig ved sine Skrifter og saaer den Sæd, hvoraf Fiender opvoxe.

Magdelone. Hører I det, min hierte Mand? Vi havde været ilde opskiortet, om vi havde faaet saadan en Karl til Svigersøn.

Rosiflengius. Derfor seer man slige Folk som han og hans Lige allevegne at være forhadt.

Magdelone. Og det ikke uden Aarsag; thi intet kand smerte got Folk meer end at see sig straffet og igiennemheglet af dem, som ingen Magt har dertil.

Jeronimus. Derfor undrer jeg mig over, at visse Folk faaer Pension af store Herrer for saadant.

Rosiflengius. Min Herre! mange har Lyst til at lee paa andres Bekostning. De elsker derfor satyriske Skrifter og belønner Autor, skiønt de har slette Tanker om ham; ligesom man elsker og belønner Forræderie, men hader Forræderen.

Jeronimus. Jeg har alt nok, Hr. Magister! Jeg gav min Dotter ikke til den Mand, om han kunde veye hende op med Guld. Banker paa. Hey, Pernille! Pernille kommer ind. Lad min Dotter strax komme ind.

Scen. 6.

Jeronimus. Magdelone. Rosiflengius. Eleonora. Pernille.

Jeronimus. Min Dotter! jeg har givet dig lidt Tiid til at udkaage din Galde og overveye hos dig selv, hvad det er at sætte sig op mod sine Forældre, der søger at afvende en Ulykke, som du selv vil styrte dig udi. See her er den brave Mand, jeg har foreslaaet, som er elsket af alle Folk og er i Stand til at underholde dig reputeerlig. Da derimod den anden er forhadet af alle og maatte omkomme af Armod, hvis han ikke havde arvet nogle Midler. Hvad svarer du dertil? Leonora græder.

Rosiflengius. Ach, den ædle Siæl! saasnart hun hørte mine Dyder opregne, faldt hun i Graad. Græd ikke allerkiæreste Nymphe! det er kun det Ringeste, som kand siges om mig.

Eleonora. Ach, jeg elendige Menneske!

Rosiflengius. Hendes forrige Daarlighed klemmer hendes Hierte. Græd ikke, min Gudinde! Den vingede Gud Cupido har indskudt hende en stadelig Kiærlighed, som har varet indtil nu, da endelig den udi Svane-Vogn agende Gudinde, jeg meener Venus, har befalet at læge Saaret igien, saa at hun er kommen til sig selv.

Pernille sagte. Det var jo Fandens eget Sprog; faaer jeg end een saadan Prase til Livs, kommer jeg til at kaste min hele Froekost op.

Eleonora. Ach, min hierte Papa! jeg beder om Forladelse, jeg faaer saa ont, jeg maa lidt ind. Gaaer bort.

Rosiflengius sagte. Hvilken underlig Virkning dog Kiærlighed har! Saa snart hun saae mig, faldt hun i Graad og fik ont.

Jeronimus. Hvad gaaer af hende, Pernille?

Pernille. Jeg veed, min Troe, ikke, hvad der gaaer af hende, thi jeg saae ikke, hvad hun spiste til Froekost; men der vil gaae en Del reven Øl og Brød af mig.

Jeronimus. Jeg forstaaer aldeles ikke, hvad du vil sige.

Pernille. Det er let at forstaae; hvilken Jomfrue der seer saadan Karl og hører ham tilligemed tale, sær om Formiddagen, naar Maven er utidig, og dog kan holde tæt, den vilde jeg see paa. Er det Mand for Jer Dotter for en ævig Ulykke.

Rosiflengius. Hvad siger denne Pige? Hun er ikke rigtig i Hovedet.

Jeronimus. Ney, hun har Raptus sommetider. Jeg taaler en Hob af hende, efterdi hun har tient mig længe og ladet see stor Troeskab.

Rosiflengius. Hør, lille Pige! kommer de Raptus tit over Jer?

Pernille. Monsieur, kommer disse Raptus tit over ham?

Rosiflengius. Jeg er altid den samme.

Pernille. Jeg er og altid den samme.

Rosiflengius. Saa er I jo altiid gal.

Pernille. Saa er I jo og altiid gal.

Jeronimus. Jeg troer virkelig, at hun er bleven forrykt. Hør, Pernille! kiender du mig?

Pernille. Jeg kiender Jer heel vel; I er mit Herskab, og denne er den pukkelryggede Versekræmmer, som er gal baade paa Legemets og Sindets Vegne, thi han maa have faaet lige saasaadan Pukkel i sin Hierne som paa sin Ryg.

Jeronimus. Fort herud, din Laptaske!

Pernille. Ach, Herre! lad mig bevise først, at han er gal.

Rosiflengius. Slaae hende ikke, min Herre! lad mig høre, hvori det bestaaer.

Pernille. Hør, naar saadan vanskabt Glosebog kom og beylede til mig, som ikke er Jomfrue engang, holdt jeg med Billighed for, at han løb med Liimstangen. Nu begiærer I til Ægte en kiøn fornemme Jomfrue, ergo er I Daarekiste-gal.

Rosiflengius. Ach, min Herre! jeg har aldrig været saa forhaanet tilforn.

Jeronimus. Fort herud dit Skarn! Jeg forbyder dig at komme i mit Huus meer.

Pernille. Og jeg forbyder ogsaa den Pedant at komme inden vor Dørtærskel. Gaaer.

Magdelone. Ach, min Herre! jeg haaber, at han regner os ikke til Onde, hvad som er passered.

Rosiflengius. Aldeles ikke.

Jeronimus. Han skal faae Satisfaction, Pigen skal strax paa Døren, og I skal, Trods for hende og den hele Verden, blive min Svigersøn. Vil min Herre behage at komme til mig i Eftermiddag, saa skal Forlovelsen skee.

Rosiflengius. Jeg skal ikke manqvere at komme.
De gaaer alle ud.

ACTUS II.

Scen. 1.

Henrich kommer ind paa Hovedet, seer sig tilbage.

Gid I faae en Ulykke, I maatte holde Jer til min Herre og lade en stakkels uskyldig Tiener være uskaaren, som kand hverken læse eller skrive. Jeg gaaer paa Gaden i mit lovlige Ærinde, saa møder mig en Advocat, hvilken kneppede mig paa Næsen og sagde: Vær saa god at hilse din Herre og sig ham, at der er en liden Erkiendelse for de Vers, han giorde forgangen Uge. Jeg løb, som Fanden var i Hælene paa mig, ey holdende det raadeligt at indvikle mig i Dispût derover; thi vil man trætte med de Karle, kommer man til at betale Processens Omkostning oven i Kiøbet. Jeg kunde af Alteration ikke føle Smerten i Forstningen; men da jeg kom i en anden Gade, begyndte min Næse at værke, som der var løs Lue i den. Da sagde jeg: Gid du faaer en Ulykke, du maatte kneppe dine egne Folk og lade en fremmed Mands Tieners Næse være med Fred. Jeg var neppe kommen i en anden Gade, forend jeg faar to Jeans de Francer paa Halsen, hvilke forfuldte mig med nogne Kaarder; men som de løbe efter Tacten paa de store Stene, for ikke at bestænke deres hvidkledte Stromper, og jeg løb udi Skarnet allevegne, hvor jeg fandt Gienvey, kunde de ikke naae mig. Jeg blev saa elendig baade af Alteration og den stærke Løben, at jeg maatte ind til en Barbeer for at lade mig aarelade; men han i Steden for at aabne Aaren med en Lancette, gav mig et Ørefigen, og sagde: Hils din Herre og siig, at det er et lidet Nachspil, som han kand bruge til den Barbeer-Comoedie, som blev spillet i Gaar, efterdi Comoedien i sig selv er noget kort. Jeg var glad ved, at samme Nachspil bestod kun af een Act, og at han ikke vilde fuldføre de andre Acter paa min Næse og Øren, og gik hen i et Bislag; men til min Ulykke boede i samme Huus en Skiærsliber, hvilken lod, som han havde Medlidenhed med mig, tog mig ind i sin Stue og sagde, at han havde en skiøn Salve at smørre paa Saaret. Men i Steden for Salven saae jeg, han hentede sin Krabask; jeg var derfor ikke seen paa Benene, løb bort, forfuldt af alle Skiærsliber-Drengene indtil dette Sted. Ach, havde jeg fat paa min Herre, medens Blodet kaager endnu i mig! jeg skulde sige ham eengang for alle, at hvis han ikke lader sin Skrive-Syge, komme vi til at gaae paa Gaden med Escorte herefter. Jeg seer mig allevegne om; thi som jeg i Dag har geraadet udi 4re Ulykker og en Tragoedie skal bestaae i 5 Acter, saa er jeg ogsaa bange for den sidste. Men er det ikke Mag. Rosiflengius' Tiener? Den Karl har bedre Tienste end jeg. Jeg tiener hos en ærlig Mand, der siger Folk Sanden, hvilken Dyd er i disse sidste Verdens Tider ikke meget i Moden og renderer ikke andet end Had, Avind, Foragt, Næse-Styver, Ørefigen. Han derimod tiener hos en Fuchsschwantzer, som har alle til Venner.

Scen. 2.

Gottfred med en stor Pylt paa Ryggen, hvormed han sætter sig ned. **Henrich** sætter sig ved den anden Side.

Gottfred. Her kommer en stor Hob Penge at springe i disse Dage, som min Herre har skrabet sammen med at giøre Vers; thi han har faaet Amour i Hovedet, han vil giftes. Jeg skal hen til en Boghandler med disse usoldte Vers, som han har giort forgangen Maaned. Folk kand ikke begribe, hvordan han kand giøre saa mange Vers udi saa kort en Tiid; men de Vers, som vi har giort i Fior, kaager vi op igien i Aar, hvilket er oeconomisk nok, thi ellers maatte den poetiske Geyst faae en Ulykke paa Sidstningen og blive gandske udtømmet. Vore Votumer neden under Begravelse-Vers forandrer vi dog ikke gierne, og Slutningen bliver, at den afdøde staaer med Palmer i Hænder, enten han har levet skikkelig eller som et Beest; thi det lader ilde at tale Ont om de Døde. Disse Palmer forskaffer os anseelige Foræringer af de Afdødes Arvinger; thi det er saadan uformodende og uforvented Glæde for dem at see deres Forældre udi Verset staae med Palmer udi Hænderne, som de veed, at det er gandske ufortiente, hvorfore de ansee min Herre som en, der har Hoved-Noglen til Paradiis, thi han er her det

samme, som Paven er i Rom, udi hvis Magt det er at publicere paradisiske Rangs-Forordninger og at give Folk Gang og Sæde udi Himmerig med Helgene, som har ladet see en og anden Generositet, forend de døde. Arvingerne har derforuden den Trøst deraf, at endskiont de følger i alting deres kiære Forældres Fodspor, saa kand de dog, det uanseet, ved en liden Anstalt, forend de døer, ogsaa komme til at staae med Palmer i Hænderne. Vil nogen sige, at derfor blir man lige salig, enten en Poet roser eller laster en efter ens Død, da maa man vide, at min Herre udi sine Vers tildømmer ingen Himmerig uden stor og vigtig Aarsag. Han gior ingen Skiøge til en kydsk Lucretia, ingen Hest til en Richelieu, ingen Varulv til en Absalon, uden han har stor Raison dertil, det er, uden man betaler ham derfor.

Henrich. Det er en forbandet forslagen Karl, han roser og kagstryger sin Herre paa eengang.

Gottfred. Den forrige Maaned var os en feed Maaned, baade paa Bryllupper og Begravelser. Jeg har her en Liste paa alt, hvad vi derved har fortient, hvilken Liste min Herre vil vise sin tilkommende Svigerfar, at han deraf nogenledes kand see hans aarlige Indkomster. Tar Listen frem.

Henrich. Forrige Maaned var ogsaa en frugtbar Maaned for mig, men paa Orefigen, Næsestyver, Natpotter over Hoved; for min Herre paa Had, Avind og Suurseende, hvorpaa jeg ogsaa har en Liste, at man deraf kand see vore aarlige Indkomster.

Gottfred sætter sine Briller paa og læser snøvlende: Den 4de Febr. for et Brude-Vers, kaldet Lucretia Rediviva, det er: den anden kydske Lucretia, 10 Rdlr.; thi hvorvel samme Pige havde været 3 Gange besovet udenlands, levede hun dog meget kydsk her paa Stedet og kom kun 4re Maaneder for tilig i Barselseng.

Henrich. Jeg maa ogsaa sætte mine Briller paa og læse: Den 5te dito giort et Stykke, kaldet den christne Jøde, hvorfor en Capital af 300 Rdlr. blev min Herre opsagt.

Gottfred. Den 8. dito et Vers, kaldet Fruentimmerets Ærekrands, hvorfor en fornemme Dame stikkede min Herre en Sølvdaase og lod sige, at det skulde ikke blive derved.

Henrich. Den 9de dito giort en Comoedie, kaldet de 7 onde Aander, hvorfor jeg fik et Orefigen paa min Herres Vegne af en fornemme Dame, som lod ogsaa sige, at det skulde ikke blive derved.

Gottfred. Den 11te dito giort Lykønskning til ens Promotion, hvorudover min Herre blev budet til Bords og sat øverst.

Henrich. Den 12. dito Raillerie over ens Promotion, hvorudover min Herre fik Had i Steden for Mad.

Gottfred. Den 15de dito giort et Liig-Vers over en Møller, kaldet den retfærdige Aristides, hvorfor min Herre bekom 6 Tønder Hvedemeel, som var den salig Mands sidste Uges Extra udi Professionen, forend han døde.

Henrich. Den 16. dito giort en Satire over Møllere, hvorfor jeg, gaaende forbi en Mølle, fik et Skieppe Kli over Hovedet.

Gottfred. Den 17. ejusdem giort et Vers, kaldet det berømmelige Kandestøber-Laug, hvorfor min Herre af Lauget fik 6 Dosin Engelske Tallerkener til Skienk.

Henrich. Den 18. ejusdem giort et Vers, kaldet den politiske Skiærsliber, hvorudover jeg nær havde bleven tegnet med en Ragekniv i Panden, hvis ikke jeg havde været des raskere paa Benene.

Gottfred. Den 21 ejusd. giort et Bryllups-Vers til en gammel Mand, som tog en ung Pige, kaldet den med Rosen foreenede Lillie, hvorudover vi bleve budne til Bryllup og herlig tracterede.

Henrich. Samme Tid trykt et Vers, kaldet gamle Mænds Barndom, hvorudover alt dette smagede i vor Mund som slet intet.

Gottfred. Den 24. hujus et Vers, kaldet Jephtæ Dotter, til en Pige, som døde ugift, men havde ladet gaae 4re a 5 Møedommer af Stabelen i sin Ungdom, hvorudover min Herre fik et Theebord med Kiedel og Trækpotte til Foræring. Hvem er det, som snakker der? Seer sig om. Det maa være min Echo.

Henrich. Den 25. hujus giort et Vers over en Pige, som ogsaa aldrig vilde gifte sig, kaldet: Det er ikke Guld alt, hvad som glimrer; hvorudover jeg nær havde faaet en ævig Ulykke og i Steden for en Trækpotte en Natpotte over Hovedet.

Gottfred. Den 26. dito giort et Vers, kaldet udenlandsk Reyses Nytte, hvorudover min Herres Broder strax fik Condition hos en Herre og blev udvalt til at reyse uden Lands med hans Sønner.

Henrich. Den 27. dito giort et Vers, kaldet den daarlig uden Lands Reyse, hvorudover min Herres Broder, som skulde reyse uden Lands med en Herre, fik i Naade sin Afskeed.

Gottfred. Den 28. giort et Vers, kaldet den ædle Barbeerkonst, hvorudover ingen siden vil tage Penge for at rage ham. Der er, min Troe, en, som snakker. Seer sig om igien. Ney, det er min Echo.

Henrich. Den samme Maaned ut supra giorde min Herre en Comoedie, kaldet det snaksomme Barbeer-Facultet, og har siden den Tiid holdt det raadeligt at rage sig selv.

Gottfred. Men jeg hører ligesom en snakke. Hvad Fanden er det for en Karl, som sidder og mumler der? Hør, Kammerat! hvor skriver du dig fra?

Henrich. Ingensteds.

Gottfred. Du maa endelig have nogensteds hiemme?

Henrich. Ney, ingensteds sikker.

Gottfred. Est du her fra Byen?

Henrich. Ney, Byen er fra mig; thi alle vender mig Ryggen.

Gottfred. Da est du ilde skaaren, arme Diævel! Har du da ingen Venner?

Henrich. Ikke en Siæl.

Gottfred. Ey, det er underligt; da har jeg flere Venner, end jeg kand tælle. Men hvad Ont har du da giort.

Henrich. Ikke andet, end at jeg tiener hos en god ærlig Mand, som siger Sanden.

Gottfred. Det er ingen Lyde; det er noget, som Folk bor elskes for. Sandhed har altiid været en stor Dyd.

Henrich. Det maa have været i gamle Dage, men nu ikke meer.

Gottfred. Ey Snak! en Dyd er og bliver en Dyd til Verdens Ende.

Henrich. Jeg har ogsaa tænkt det samme; men min Ryg siger ney.

Gottfred. Hvad Pokker er det for Snak? Kand din Ryg tale?

Henrich. Perfect. Hør, Monsieur Ryg! er Sandhed en Dyd? Tænkte jeg det ikke vel? Veedst du, hvad den svarer?

Gottfred. Hvad svarer den?

Henrich. Den siger: Det skal en Slyngel have sagt.

Gottfred. Din Ryg maa selv være en Slyngel.

Henrich. Det kand nok være; men slige Disputer har jeg jevnlig med min Ryg.

Gottfred. Al den Snak er meget forblummet.

Henrich. Det er jo let at begribe; naar jeg siger, at Sandhed er en Dyd, og min Ryg viser gule, blaae og grønne Streger, som ere Sandheds Frugter, saa slutter jeg, at det er en Lyde.

Gottfred. Nu forstaaer jeg. Du faaer Hug, fordi du siger Sandhed. Jeg har Medlidenhed med dig; det er Synd, du skal slaaes derfor.

Henrich. Men hør Landsmand! tiener du ikke hos Mag. Rosiflengius?

Gottfred. Jo, jeg giør; kiender du ham?

Henrich. Skulde jeg ikke kiende saadan ypperlig Mand?

Gottfred. Jeg takker for de gode Tanker, du har om min Herre. Veedst du, at han skal giftes i disse Dage?

Henrich. Han skal Fanden heller; hvem skal han have?

Gottfred. Han skal have Jeronimi Dotter, som tilforn var forlovet med en, ved Navn Philemon.

Henrich sagte. Hillemænd, det er en forbandet Tidende. Høyt. Med Philemon?

Gottfred. Ja, Hr. Jeronimus har i Dag opsagt ham sit Løfte og udvalt min Herre til sin Svigersøn.

Henrich. Men er det mueligt, at han vil have den pukkelryggede Verse-Kræmmer til Svigersøn.

Gottfred. Du skal faae en Ulykke, dersom du taler saaledes.

Henrich. Skal jeg faae en Ulykke derfor, saa er jo Sandhed ikke en Dyd, som du siger.

Gottfred. Det er ingen Dyd at bebreyde et Menneske Legemets Feyl, som det ikke selv er Skyld udi.

Henrich. Ja, det er sandt nok; jeg beder om Forladelse. Men at tale Alvor, er det mueligt, at Monsieur Jeronimus vil give sin Dotter til den Fuchsvantzer?

Gottfred. Holdt din Mund, jeg giør ellers en Ulykke paa dig.

Henrich. Det er dog ikke meget usandt; thi han roser jo alle Folk i Fleng for Penge.

Gottfred. Hvad kommer det dig ved?

Henrich. Jeg siger det kun for at bevise, at *Sandhed er ingen* Dyd.

Gottfred. Du faaer nok en Ulykke for din Sandhed engang i Verden.

Henrich. Og din Herre faaer nok en Ulykke i den anden Verden for sin Løgn og Hyklerie. Gottfred gaaer.

Scen. 3.

Henrich. Philemon.

Henrich. See, der kommer min Herre; det var Skade, han ikke kom før, at han kunde have hørt denne Samtale.

Philemon. Nu, Henrich! hvad got Nyt?

Henrich. Naar Fanden er jeg vant til at bringe got Nyt?

Philemon. Hvad ont Nyt da?

Henrich. Vil ikke Herren tage det ilde op, om jeg bringer det til ham ligesaa friskt, jeg har faaet det?

Philemon. Ney, saa mænd, lad mig kun faae det at høre!

Henrich sagte. Han skal baade faae det at høre og føle. Høyt. Est du der, din Slyngel, din Weretyv?

Philemon. Hvad Pokker vil dette sige? Hvorfor taler du mig saa plump til? Henrich lader, som han vil slaae ham. Hey est du affindig?

Henrich. Ey, det er kun Begyndelsen, Herre! Det er kun det første Nyt, jeg bringer in Natura fra Advocaten.

Philemon. Gid jeg faaer Skam, troer jeg, at Drengen er rigtig i Hovedet. Henrich trækker sin Kniv, og Philemon løber.

Henrich. Bie kun Herre! det er Barbererens Respect, som jeg kun vil ydmygst formelde.

Philemon. Det er jo et stærkt Raserie.

Henrich. Jeg seer nok, at Herren er ligesaa bange som jeg.

Philemon. Hvorfor overfalder du mig saadan?

Henrich. Herren befaler mig at bringe ham det Nyt, som jeg har faaet, og det bringer jeg ham i Natura. Jeg har nydt udi een Gade i Dag over en halv Snees slige Complimenter af Folk, i hvis Kalune Jeres Vers, Fortaler og Bagtaler giøre en heftig Virkning.

Philemon. Ikke andet?

Henrich. Jo, jo, der tør nok blive noget andet af, som er værre, dersom Herren ikke holder op at skrive saadant Tøy.

Philemon. Hvad vil du da, at jeg skal skrive? Skal jeg give mig til efter endeel andre Poeters Exempel at rose Udyder og styrke Folk udi Ondskab?

Henrich. I skal slet intet skrive; hvem Pokker beder Herren skrive?

Philemon. Det er Ulykken, Henrich, at adskillige kloge og retsindige Folk, der seer gierne, at Laster blive igiennemheglede med Eftertryk, holder mig beqvem dertil og derfor opmuntre mig til at moralisere.

Henrich. Men naar nu adskillige Giekke, som finde deres naragtige Navn og Rygte besværget derved, komme med deres Prætensioner derimod, kand man vel da give dem Assignation paa disse kloge og retsindige Folk, som har raadet til slige Skrifter?

Philemon. Giv dig tilfreds, Henrich! det bliver nok got, naar Stormen har udraiet.

Henrich. Men det er Ulykken, at man let kand kuldsejle, medens Stormen varer.

Philemon. Sandhed, hvor længe den er forfuldt, triumpherer dog omsider.

Henrich. Hvad kierer jeg mig om, at Sandhed triumpherer, naar man har slaget Arme og Been i Stykker paa mig? Mon den gode Monſ. Sandhed kand triumphere mig dem til Rette igien? Om Sandheden da triumpherede tusinde Gange siden, og hele Verden talede om mig som en Martyr, saa var jeg dog og blev en Lemlæsted. Hvad nytter det en, at man berømmer ham, naar man først skiær Ørene af ham, hvormed han skulde høre sin Roes? Hvad nytter det Herren, at han blir roset for sine Skrifter, naar han er død og intet føler dertil?

Philemon. Henrich! det er hverken Belønning, medens jeg lever, eller Roes efter min Død, som styrker mig i mit Forsæt, men det, at jeg i min Alderdom kand trøste mig ved at have giort noget Got, og at min sidste Time kand være mig ligesaa sød og behagelig, som den vil være en Horreur og Forskrekkelse for dem, der har brugt deres Pen til at besmykke Laster og Udyder.

Henrich. Mon ikke Verden blir den samme, enten I eller andre Sandheds Trompet-Blæsere ere til eller ey?

Philemon. Det er sandt, Henrich! Verden synes intet at bedres hverken af Prædikener eller andre moralske Skrifter; men hvis man holdt gankske op med at præke og moralisere, bleve Menneskene endnu værre, thi man har seet ved saadan Afskaffelse endog de meest polerede Nationer forfalde til Brutalitet og Vildhed.

Henrich. Jeg vil ikke raisonnere meer derom, Herre! men jeg kand lade Jer det vide, at I har moraliseret med saadan Eftertryk og Virkning, at Magister Rosiflengius kommer inden faa Dage til at sove i Jer Kiærestes Arm.

Philemon. Jeg veed nok, at der er noget i Gierde, Henrich! men jeg haaber dog, at det ikke skal komme saa vidt. Men har du hørt nogen Omstændighed derom?

Henrich. Ikke videre end af Magisterens Tiener, som sagde mig, at hans Herre har faaet Ja paa Jomfruen og skal med det allerførste holde Bryllup.

Philemon. Ach, er det mueligt, at Monſ. Jeronimus, der har passeret for saadan ærlig Mand hidtil Dags, saa skammelig vil bryde sit Løfte? Men hvis han har forglemmet mig, saa forlader dog ikke Jomfruen mig.

Henrich. Hun vil nok giøre Modstand en Tiid lang, men kommer dog at beqvemme sig.

Philemon. Forlader hun mig, saa døer jeg af Sorg.

Henrich. Jeg havde aldrig tænkt, at en Satyricus kunde være saa forlibt. Men der kommer Jomfruen med hendes Broder og Pernille.

Scen. 4.

Leander. Leonora. Pernille. Philemon og Henrich.

Leander. Monsieur! vi har slette Tidender at bringe ham.

Philemon. Ach, jeg kand ikke faae slettere Tidender end de, som ere mig nyeligen komne for Ørne.

Leander. Men maaskee det er noget andet end det, som I tænker.

Philemon. Er det andet end det, som jeg veed, saa er det ingen ond Tidende; thi intet foruroliger mig, uden at jeg faaer at høre noget, som til intet giør min Forlovelse med Jomfrue Leonara.

Leonora. Ach, kiære Philemon! det er just saadan Tidende, som vi bringer Jer.

Philemon. Derom har jeg allerede faaet Kundskab. Jeg veed, at Hr. Jeronimus har brudt sit Løfte, og at han har udvalt Mag. Rosiflengius til sin Svigersøn. Men hvad Ont er der i alt dette?

Leonora. Saa tracterer I det med saadan Kaaldsindighed?

Philemon. Ja, jeg hører det med Kaaldsindighed, og holder det ikke for en virkelig ond Tidende, uden jeg faaer at høre, at Jomfruen gir sit Samtykke dertil.

Leonora. De Tidender faaer I aldrig, kiære Philemon! at høre, hvad end mine Forældre beslutte med mig.

Philemon. Prøv Jer selv, allerkiæreste Jomfrue! og stil Jer for Øyne, alt hvad som deraf kan flyde, om I er mægtig til at holde Stand.

Leonora. Ach, jeg har forestillet mig Trudseler, Had, min Arvedeels Forliis og meer end, hvad som kand hende; men det kand altsammen ikke bevæge mig at forlade Jer.

Philemon. Saa ere alle de Tidender, jeg hidindtil har hørt, ikke af større Vigtighed, end jeg jo derfor kand sove lige roelig.

Pernille. Men, mine kiære Børn, tracteer dog saadant ikke alt for ringe. Forældres Myndighed er stor, og I kiender Jer Fars Sind. Det er jo en Mand, som er haard som en Flintesteen; hvis her ikke opspindes nogle Intriguer, hvorved Magisteren kand blive giort sort hos Hr. Jeronimus, saa kommer Jomfruen ingen Vey med hendes Bestandighed, thi man har Exempel paa, at mange ere med Svøben over Hovedet drevne til Brude-Seng.

Leonora. Kand du da hielpe os med noget?

Pernille. Jeg skal siden tænke mig om; men jeg maa først see, jeg kommer i Naade igien hos Herskabet.

Henrich. Jeg vil ogsaa tænke mig om paa min Side, hvordan jeg kand giøre ham sort hos Hr. Jeronimus.

Pernille. Og jeg har alt noget i Hovedet for at ruinere ham paa en anden Maade; men jeg maa først forlige mig med Hr. Jeronimus. See der kommer de. Løber allesammen til Side.

Scen. 5.

Jeronimus. Magdelone. Mag. Rosiflengius. Pernille.

Jeronimus. Det skal ingen Vanskelighed have, Hr. Magister! Naar man viser hende Braadden, saa gir hun nok Kiøb. Jeg vil være Jer Mand for, at hun bliver anderledes til Sinds i Morgen.

Rosifleng. Jeg vil ogsaa haabe det samme,

og naar vi forst kommer sammen, og hun lær at kiende mig, skal hun nok have mig kiær, saa at vi skal komme fuldkommen til at conjugere Amo sammen, og ligesom jeg nu alleene kand sige Amo, jeg elsker, saa skal vi komme i en Hast til at sige Amamus, vi elske.

Pernille sagte. Du skal see, Mons. Pedant! at der bliver intet af.

Jeronimus. Hvo er, som taler der? Est du endnu her, din Laptaske? Har jeg ikke allerede givet dig Afskeed?

Pernille grædende. Jo, Herre! det er sandt? men jeg kand ikke gaae bort, førend jeg beder Herren og Fruen far vel, takker dem for den Tiid, jeg har været i deres Huus, og tilligemed beder om Forladelse for det, jeg i Ubetænksomhed har talt.

Magdelone. Det er got, at du kommer til dine Synders Bekiendelse og seer, at du har forløbet dig.

Pernille. Ach, gode Frue! jeg kiendte ikke Magisteren da; men jeg har hort saa meget Got om ham siden, at jeg er færdig at briste af Sorg over de Ord, jeg har talt, og om jeg blev her længere i Huset, skulde jeg soge at befodre hans Kiærlighed ligesaa meget, som jeg har hindret den tilforn.

Rosiflengius. Gunstige kiære Svigerforældre! efterdi hun fortryder sit forrige Væsen, saa beder jeg kiærligst, at hun maa blive i deres Huus.

Pernille. Jeg skal, min Troe, af al Magt søge at indprente Jomfruen Kiærlighed til ham. Sagte. Jeg meener Philemon.

Jeronimus. Hvis saa er, maa du ikke alleene blive her, men jeg skal ogsaa forbedre din Løn. Men gak først hen og bed Magisteren om Forladelse og kys ham paa Haanden.

Pernille kyssende paa Haanden. Ach, Hr. Magister! tusind Tak for hans Intercession; vær forsikkret, at jeg skal giøre det for hans Skyld, som han ikke kunde troe mig til.

Rosiflengius. Bene bene, jeg har tilgivet Jer da af mit Hierte, hvad I har giort imod mig.

Jeronimus. Kommer nu, og lad os gaae ind allesammen. De gaaer ind.

ACTUS III.

Scen. 1.

Henrich. En Skiøge.

Henrich. Jeg gaaer og speculerer, hvordan jeg kand forspilde Magisterens Lykke og hielpe min Herre; men min Geyst er ikke, som den pleyer at være, thi jeg er gandske raadvild. Men det er vist en af Madame Dunses Stats-Moer. Hun gaar nok og krydser paa unge Karle efter Sædvane. God Dag, lille Pige! Forlad mig, at jeg taler saa slet; jeg veed nok, at hun burte have høyere Titul, men jeg er ikke af mange Complimenter.

Skiøgen. See, Henrich! est du der? Kiender du mig?

Henrich. Ey, perfect. Jeg kunde kiende Jer i Mørke.

Skiøgen. Veedst du, Henrich, at jeg skal giftes?

Henrich. I skal Fanden heller?

Skiøgen. Jo Mænd, i Morgen skal du kalde mig Madame.

Henrich. Hvem skal I da giøre til Hanreder? med Forlov at spørge.

Skiøgen. Hvad er det for Snak?

Henrich. Jeg vil sige, hvem skal I have?

Skiøgen. Jeg skal have en smuk Karl, som har tient hos en Visiteer.

Henrich. Da har han forbandet slet visiteret, eftersom han har søgt Jer ud til Kone.

Skiøgen. Naar jeg først har havt Bryllup, blir jeg strax en ærlig Kone.

Henrich. Ja, det er sandt nok; men det giør mig dog ont, at I skal giftes, jeg havde i Sinde at unde Jer endnu en Stilling iblant.

Skiøgen. Ey, det vil intet sige; derfor lar jeg ikke Næringen gaae bort. Min Kiæreste vil holde Oltapperie, og saa kand du besøge mig ligesaa frit som tilforn.

Henrich. Paa den Maade kand I komme til at leve reputeerlig. Han fortiener Penge paa sin Side og I paa Jeres, og jeg tør vedde, at Jer Næring blir bedre end hans, thi der er ikke saa meget nu ved Oltapperie, som i gamle Dage. Men hvor skal I nu hen?

Skiøgen. Jeg skal hen til en Mand, som heder Magister Rosiflengius.

Henrich. Hvad Got vil I ham?

Skiøgen. Jeg har bestilt et Bryllups-Vers, som jeg skal give ham 2 Daler for. Adieu, Henrich! Vær saa god at besøge mig; vi kommer at boe i Rosen. Hun gaaer hen og banker paa

Henrich ved sig selv. Hillemænd, jeg faaer Anledning af dette at sætte noget i Verk. Jeg vil hen til min Herre at faae nogle Penge; men jeg vil først staae i en Krog og bie, til hun kommer ud igien, for at see Verset.

Scen. 2.

Skiøgen. Gottfred. Rosiflengius.

Gottfred. Ja, jeg veed, hvad I vil, lille Pige! Verset er færdigt; men det koster 2 Rdlr.

Skiøgen. Jeg har jo accorderet for 2 slette Daler.

Gottfred. Ja, det er sandt nok; men I maa give lidt meer end en anden, thi min Herre . . Men der er han selv. Nu kand I høre, hvad han siger.

Rosiflengius. Lille Pige! Verset koster 2 Rdlr.; thi jeg har derudi ikke alleene skaffet Jer Jeres Jomfruedom igien, men afmalet Jer som en af de dydigste og skikkeligste Moer udi Staden, da I jo dog selv veed, at det er en Titul, som Jer ikke tilkommer.

Skiøgen. Jeg vil da ikke regne det saa nøye. Der er 2 Rdlr.

Rosiflengius. Tak! Vær saa god at recommendere mig andre af Jer Kundskab. Jeg er altid til Tieneste. Er ikke Verset got, skal I have Jere Penge tilbage. De gaaer ind

Scen. 3.

Skiøgen. Henrich.

Skiøgen. Nu kand jeg trodse alle dem, der vil sige mig noget paa mit ærlige Navn og Rygte.

Henrich. Fik I Verset Mammeselle?

Skiøgen. Ja her er det.

Henrich. Ach, lad mig see Titulen. Læser: Den med Rosen foreenede Lillie. Eller ydmygst Lykønskning til det af Himmelen sammenknyttede Par, Brudgommen den Ædle og Velagtbare Johannes von Christoffersen, fordum Velmeritered Secreterer hos Velbestalter, Hr. Visiterer Tobias Andersen, og Bruden den Ædle, Dydzirede Møe, Lucretia de Peers Datter, hvis Bryllups-Høytid skal celebreres den 24. Augusti 1724. Ydmygst frembaaren af det Dydkronede Pars beredvilligste N. N. Ach, kiære Mammeselle! maa jeg ikke faae en Udskrift deraf? Jeg kand see af Titulen, at det maa være et allekiæreste Vers.

Skiøgen. Jo gierne; kom hiem med mig. De gaaer bort.

Scen. 4.

Oldfux.

Det er ogsaa nogle forbandede Ceremonier, at en ærlig Karl ikke kand blive antagen udi Tieneste, uden han viser Pas. Ligesom Herrer vare saa villige at give Tienere Pas. Vel har jeg tient udi dette Aar over paa tyve Steder, men ingensteds har jeg kundet faaet Pas; tvertimod de fleste af mine Herrer har været saa vanartige, at de har varet alle Folk ad, at i Fald der kommer nogen af den Positur og Skikkelse for at byde sin Tieneste, da at prygle ham dygtig af. Saadant skal jeg have for min Tieneste. De regner saa nøye, at en stakkels Tiener tar en Dalers Penge af en riig Herres Lomme, og dirker en lumpen Koffert op iblant; men de taler ikke om, hvor høflig man undertiden er, at man tar ikke altsammen bort paa eengang, da man dog har største Leylighed dertil, thi naar jeg taer 2 Daler af min Herres Lomme og lar 9 blive tilbage, er det jo ligesaa fuldt, som jeg gir ham de 9 Daler, som efter Kriigs-Ret høre mig til, efterdi de vare i min Magt. Men langtfra at vise ringeste Taknemmelighed derfor, søger de at sætte Klik paa en stakkels Tieners ærlige Navn og jage ham paa Dørren uden Pas og Afskeed. Jeg maa dog see til, hvordan jeg kand faae mig et Pas; thi jeg har meldet mig an paa 2 a tre Steder, men alle spør derom. Her boer en strutrygget Magister, som man siger tiener alle got Folk i saadan Tilfælde for Penge og gode Ord. Jeg maa hen at kiøbe mig en Recommendation af ham. Banker paa.

Scen. 5.

Gottfred. Oldfux. Rosiflengius.

Gottfred. Du Gaudieb! er det dig, som banker paa vor Dør?

Oldfux. Kiender du mig da?

Gottfred. Baade jeg og min Herre kiender dig alt for vel. Bliv kun fra vort Huus. Herre! kom ud. Her er en, som vil stiæle.

Rosiflengius. Er det den Skielm? Du gaaer blindt, Kammerat! vi forvarer alt for vel vore Sager her i Huset.

Oldfux. I tar feyl, I got Folk! jeg er ikke kommen for at stiæle; see her gaaer jeg med en Rixdaler i Haanden, som jeg vil give Jer for at skrive mig Recommendation til en Tieneste.

Gottfred. Ey, Herre! denne Tiener maa dog ikke være saa ond, som Folk siger.

Rosiflengius. Jeg troer det ogsaa; man kand ikke agte, hvad Folk siger. Han har virkeligt et got og ærligt Ansigt. Nu skal han strax faae et Pas, Monsieur! Gaaer ind.

Gottfred. Min Herre er meget for at tiene got Folk. Jeg er vis paa, at om han ikke havde været, at du havde ikke faaet et Pas i den hele Bye; thi de fleste Mennesker ere saa uvillige med saadant, at . . . Jeg troer aldrig Verden kand blive længe staaende.

Oldfux. Det er sandt nok; var ikke din Herre, saa maatte got Folk som jeg og andre reent forgaae. Men han er den, som mager det saa, at vi bliver nogenledes ved Magt.

Gottfred. Derimod findes Folk her i Byen, der, saa snart et Menneske er falden udi Skrøbelighed, gior sig en Fornøyelse at udhegle det samme. Det gior aldrig min Herre; langt fra at straffe Folkes Synder, søger han at bedekke dem med Kiærligheds Kaabe, enten udi Riim eller løs Stiil, og det ofte for en Bagatelle, thi han sidder undertiden hele Dagen og skriver got Folk til Berømmelse, som forlanger det af ham, og vinder neppe 10 Rdlr. dermed.

Oldfux. Derfor er han ogsaa elsket og æret af alle Folk.

Rosiflengius. kommer tilbage. See der har I et Pas, Monsieur! saa got, som nogen ærlig Mand vil forlange det. Oldfux læser Passet, gir ham Penge og gaaer.

Scen. 6.

En drukken Mand. Rosiflengius. Gottfred.

Den Drukne. Faae den Skam, der har været fuld meer end eengang udi 8te Dage, om mit Navn det er.

Rosiflengius. Kiender du den Mand?

Gottfred. Ja, det er Niels Vognmand. Han gaaer aldrig til Sengs nogen Aften uden med 2 Potter Brændeviins Baglast.

Den Drukne. Ney, jeg har, min Troe, ikke havt meer end den ene Ruus udi 8te Dage; men det er sandt, jeg har ikke været ædrue i 8te Dage. Synger en Cloise og raaber imellem: Ach, du deylige Brændeviin! man kand blive kied af een Slags Mad, man kan blive kied af een Slags Kone; men jo meer man er i dit Selskab, kiære Brændeviin! jo meer Lyst faaer man til dig. Jeg skal ikke forlade Dig til min Døds-Dag, forlad du heller ikke mig. Nu maa jeg dog forlade dig udi 2 Dage, efftersom jeg skal have Bryllup i Overmorgen. See, Monsieur! et Ord. Hvor boer Mag. Rosiflengius?

Gottfred. Her boer han; er der noget til Tieneste?

Den Drukne. Om Forladelse, Hr. Magister! jeg har noget at tale med ham.

Gottfred. I tar feyl, Landsmand! jeg er hans Tiener.

Den Drukne. Jeg er hans Tiener igien.

Gottfred. Ney, jeg vil sige, at jeg er Magisterens Tiener, som staaer her.

Den Drukne. Serviteur, Hr. Magister! Om Forladelse, jeg tog hans Dreng for Magister.

Rosiflengius. Det vil intet sige.

Den Drukne. Det var, min Troe, af Vanvare.

Rosifleng. Jeg veed det nok.

Den Drukne. Gid Drollen splide mig ad, om jeg meente noget Ont dermed.

Rosifleng. Ey, tal ikke derom, det ligger ikke Magt paa. Men hvad er hans Begiæring?

Den Drukne. Jeg er kommen for Skade og skal giftes, og derfor vilde have giort et Bryllups-Vers. Hvad er ellers nu Prisen paa Bryllups-Vers?

Rosifleng. 2 Rdlr.

Den Drukne. Dem skal i gierne faae; men saa maa Magisteren berømme mig brav og sige, at jeg er en arbeydsom og ædrue Mand. Han raaber.

Rosifleng. Jo, jo, det skal have gode Veye. sagte. Jeg kand give ham et af de gamle Bryllups-Vers, som ligger i den Skuffe Numer 3. Gaaer ind.

Den Drukne til Gottfred. Men jeg beder om Forladelse, Hr. Magister! at jeg tog hans Dreng for Magister.

Gottfred. Jeg er hans Famulus, nu gik Magisteren ind.

Den Drukne. Jeg kand svære paa, at det var af Vanvare, Hr. Magister!

Gottfred. I hører jo vel, at jeg er ikke Magisteren.

Den Drukne. Kand jeg da forlade mig dertil, Hr. Magister! at I tar det ikke ilde op?

Gottfred. Jeg er kun hans Tiener, Monsieur!

Den Drukne. Jeg er hans Tiener igien, Hr. Magister! af mit Hierte.

Rosifleng. kommer tilbage. See der har I et smukt Vers.

Den Drukne. Og der er Pengene. Gaaer bort og kommer tilbage. Om Forladelse, Hr. Magister! jeg glemte at betale ham Pengene.

Gottfred. Vi har alt faaet.

Rosifleng. Holdt din Mund, Slyngel!

Den Drukne. Hvad koster Verset?

Rosifleng. To Rixdlr. Han betaler end eengang 2 Rixdaler, gaaer bort. De andre gaaer ind.

Scen. 7.

Henrich i Qvinde-Klæder.

Jeg troer nok, ingen kender mig i den Dragt. Jeg har været hiemme og faaet 10 Rdlr. hos min Herre, hvormed jeg vil spille vor Verse-Kræmmer et Puds. Jeg har iføret mig disse Klæder, paa det at Tieneren, som nyelig har seet mig, ikke skal kiende mig igien. Nu vil jeg hen at banke paa.

Scen 8.

Henrich. Rosifleng. Gottfred.

Gottfred. God Dag, lille Pige! Hvem vil I tale med?

Henrich. Boer ikke Magister Rosiflengius her?

Gottfred. Jo! Er der noget til Tieneste?

Henrich. Jeg vilde nok tale med ham selv.

Gottfred. Der er han.

Henrich til Rosifleng. Jeg kommer for at have et smukt Vers giort hos ham.

Gottfred. I Dag gaaer vor Plov brav.

Rosifleng. Over hvem skal det Vers være?

Henrich. Ach, Herre! min Frue har havt saa stor Ulykke, som nogen Tiid kunde hænde. O en ulyksalig Skilsmisse!

Rosifleng. Har hun da mist hendes Mand?

Henrich. Ach, ney, Hr. Magister! det vilde ikke saa meget sige; hun kunde altiid faae en Mand igien paa en eller anden Maade.

Rosifleng. Hvad har hun da mistet?

Henrich grædende. Hendes Skiøde-Hund. Ach, ach, mit Hierte brister, naar jeg tænker derpaa. Han døde af en Feber efter Doctorens Sigelse i Overgaars mellem 3 og 4 og skal begraves i Morgen.

Rosifleng. Hvad vil alt dette sige?

Henrich. Nu vil Fruen have giort et smukt Grav-Skrift over ham og derfor skikket mig til Magisteren.

Rosifleng. Ney, hils Jer Frue, lille Barn! og siig, at jeg giør ikke Vers over Hunde.

Henrich. Havde det været en Hund som andre Hunde, saa havde min Frue ikke begiært saadant; men han havde Forstand som et Menneske og har testamenteret 10 Rdlr. paa sit Yderste til en Poet, som skulde giøre hans Grav-Skrift.

Rosifleng. Ja, det er andet; efterdi Sagen er af den Beskaffenhed, saa vil jeg gierne tiene Fruen. Der døer hundrede Mennesker og aldrig har den Eftertanke.

Henrich. Fruen vilde gierne, at Verset skulde stiles, ligesom man giør et Vers over en brav Mand, og at samme Melampe (saa var dens Navn) skal roses for sin Dyd og Forstand.

Rosifleng. Ney, lille Barn! det gaaer ikke an.

Henrich ringlende med Pengene. Ach, jo, Hr. Magister! tien min Frue derudi

Rosifleng. Ja, ja, kom da ind, mit Barn! jeg vil see til, hvad jeg kand giøre. De gaaer ind.

Scen. 9.

Pernille.

Jeg har speculeret paa Skielmstykker, saa min Hierne løber om i mit Hoved som en Top, og har endelig udfundet et, som jeg troer nok skal lykkes. Hr. Jeronimus venter hver Dag et Skib, hvorudi al hans Velfærd bestaaer. Vi vil paa en subtil Maade bringe ham de Tidender, naar Magisteren er tilstede, at samme Skib er forulykked, og derudaf see, hvad Miner hans nye Svigersøn vil holde; thi jeg er vis paa, at han vil tage Masqven af og foragte det Svogerskab, som han finder ingen Fordeel ved, og kand maaskee da Hr. Jeronimus samt Fruen lære at kende ham. Nu vilde jeg ønske, jeg havde fat paa Henrich, for at høre, hvad han har udspundet, om hans Anslag er bedre end mit, eller hvor viidt det kand strekke sig. Men der seer jeg en Pige med et Vers i Haanden komme fra Magisteren. Det er, min Troe, en forvoxen Radiis, hun er Granadeer-messig.

Scen. 10.

Henrich. Pernille.

Henrich. Der seer jeg Pernille; hende vil jeg fixere lidt, hun kiender mig nok ikke i den Dragt. God Dag, lille Pige! Vil hun ogsaa til Magisteren?

Pernille. Ney, jeg vil ikke, Bestemoer!

Henrich. Fy, fy, hvem seer I mig an for? Meener I, at jeg er ikke Jomfrue saavel som I?

Pernille. Det kand nok være; men I kunde dog være min Moer.

Henrich. Seer I vel? Hvor spodsk hun er over min Skabning, saa er jeg dog forlovet med en smuk ung Person, hvilken forærer mig alt, hvad han faaer fra andre Piger, som han fixerer.

Pernille. Den Karl maa have en underlig Smag. Jeg gad nok vidst, hvem han var.

Henrich. Det kand I let faae at vide; Karlen tiener hos en Mand, som heder Philemon.

Pernille. Hans Navn?

Henrich. Han selv heder Henrich.

Pernille. Gid I faae Skam saa vist, som I lyver. Den Karl er forlovet med mig.

Henrich. I heder jo Pernille?

Pernille. Ja, jeg heder Pernille og har været forlovet med ham i halvandet Aar.

Henrich. Han fixerer Jer kun, mit Barn! for at faae nogle smaa Foræringer, som han siden forærer til andre.

Pernille. Det er usandt; han er alt for ærlig dertil. Jeg troer ikke saadant, uden I viser mig de Foræringer.

Henrich. Jeg vilde nødigt giøre det; men for ikke at passere for Løgnere, da see denne Tobaks-Daase, som han har faaet af samme Pernille og givet mig.

Pernille *grædende.* Ach, den Forræder! Og du, din slemme Troldhex, din Rufferske, som søger at forføre unge Mennesker, jeg skal nok faae Hevn over dig.

Henrich. Ney, du est en Rufferske, som vil sætte Spliid imellem mig og min Kiæreste; thi vi har været forlovet sammen mange Aar, førend han saae dig.

Pernille. Jeg skal nok faae jer afskildt.

Henrich. Giør dig ingen Umage, du faaer kun en lang Næse. Jeg kand forsikkre dig, at intet uden Døden skiller mig fra Henrich, og at du i Evighed ikke faaer ham.

Pernille. Jeg vil heller ikke have ham, eftersom jeg merker hans Utroeskab; men du skal heller ikke faae ham, din Laptaske!

Henrich. Du est selv en Laptaske.

Pernille *gir ham et Orefigen.*

Henrich. Det Orefigen skal koste dig dyrt nok. Fort, jeg fodrer dig ud til Fuglestangen at slaaes med mig enten med en Sax eller en Kokke-Kniv. *Løfter op Skiørtet og tar i Lommen efter Saxen.*

Pernille. Hvad Pokker er dette? Hun har Buxer paa.

Henrich *rivende Huen af sig.* Fort, fort, du skal møde mig for Fuglestangen.

Pernille. Gid du faae Skam, Henrich! er det dig? Men hvad skal saadant Narrerie til?

Henrich. Det maa du vel sige, Pernille! Det Orefigen kunde jeg have undværet. Dog fortryder jeg ikke derpaa, efterdi jeg tilligemed fik Prøve paa din Troeskab imod mig.

Pernille. Men hvorfor har du forklædt dig?

Henrich. For at spille Magisteren et Puds, som skal ruinere ham. Jeg har længe vidst hans Skarnagtighed; men nu har jeg noget i Hænderne derom, som ved Leylighed kand vises Hr. Jeronimus.

Pernille. Jeg har ogsaa opspundet noget.

Henrich. Det tvivler jeg ikke paa; thi hvad Fanden kand ikke du ophitte?

Pernille. Det vil give kloge Børn, naar vi komme sammen.

Henrich. Det maa du vel sige, om jeg ellers faaer Lov at giøre dem selv. Men der seer jeg Jomfruen komme med Leander.

Scen. 11.

Leander. Leonora. Pernille. Henrich.

Leander. Giv Jer tilfreds, kiære Søster! Jeg er vis paa, at Pernille og Henrich ere ikke orkesløse.

Pernille. Ney, det har mit Hoved faaet at vide.

Henrich. Og min Hierne er saa confus af Speculationer, at jeg maa have en Uhrmager at sætte Hiulene i Orden igien.

Leonora. Hvad har I da opfundet at hielpe paa vore Sager med?

Pernille. I veed, Jomfrue! at Jer Far har et Skib udi Søen, som al hans Velfærd bestaaer udi.

Leonora. Ja meer end hans Velfærd; thi Ladningen er over 40,000 Rdlr. værd.

Pernille. Jeg vil, at Henrich skal give sig ud for en Matros, komme til Hr. Jeronimus og bilde ham ind, at Skibet er forgaaet, og det just paa en Tiid, som Magisteren er hos ham, for at see, hvad Contenance vor nye Beyler vil holde, naar han seer sig ingen Medgift at bekomme med sin Brud.

Leander. Det Raad staaer mig an; thi jeg er vis paa, at han da strax vil vende vort Huus Ryggen og foragte et Svogerskab, som ingen Fordeel er ved, thi det er kun efter Pengene, han løber.

Leonora. Men Sandheden vil dog strax komme for en Dag.

Leander. Det vil ikke sige; nok er det, at man imidlertiid lær at kiende ham, og at vi deraf kand tage Leylighed at giøre ham fort.

Henrich. Og naar saa det er giort, kommer jeg frem med nogle Historier paa min Side.

Leander. Du maa have noget Galskab for, efterdi du est forklæd.

Henrich. Ja, jeg har nogle skammelige Vers i min Lomme, som skal befodre hans Ruin. Jeg har stillet mig an, som jeg var skikket af en fornemme Frue, og faaet Magisteren for Penge at giøre Vers over en Hund. Han vilde ikke dertil i Førstningen; men Klangen af Pengene forførte ham dog omsider.

Leander. Lad mig see det Vers.

Henrich. Der ere tvende af hans Facon. Det andet er giort en aabenbare Skioge til Ære, som skal giftes. Jeg lod udcopiere det, gav hende Copien, og beholdt Originalen, som er skreven med hans egen Haand.

Leander læser dem. Ach, Himmel! er det mueligt, at et Menneske, der prostituerer sig saaledes, kand dog være agtet og æret af alle Folk?

Henrich. De fleste Folk, Hr. Leander, ere onde, og derfor finder Deres Regning ved, at der ere saadanne Folk, som sætte Farve paa Laster og Udyder.

Leander. Slige Mennesker ere jo mægtige til at ødelegge Verden, saasom de ved Flatterie, styrke onde Mennesker og bane Veyen for andre at blive onde. Ja, de ere ligesaa skadelige, som din Herre og andre hans Lige, der moralisere, ere nyttige. Det er tvende forargelige Skrifter; intet Christen-Menneske kunde begiære bedre Gravskrift end denne Hund, og ingen ærlig Moe bedre Bryllups-Vers end denne Skioge. I har begge to giort Mesterstykker; vil ikke det ene hielpe, saa maa det andet. Hvis det lykkes, skal I begge blive belønnet.

Henrich. Jeg forlanger intet, uden at I vil giøre mit og Pernilles Bryllup; thi vi ere komne for Skade og har forlovet os sammen paa en Trøye-Duus.

Leander. Est du forlovet med ham, Pernille?

Pernille. Ja, jeg kand ikke negte det.

Leander. Got, got; der har I min Haand paa, at jeg skal bekoste jer Bryllup. Men, Henrich! kand du vel spille den Rulle efter Pernilles Anslag?

Henrich. Ey, Herre! jeg turde vove at spille en Cardinals Rulle, end sige en Matroses. Lad kun mig sørge derfor. I skal selv, naar I faaer mig at see, bilde Jer ind, at jeg er en Skibbruden Matros.

Leander. Vi skal nok vare dig ad, naar Tiid er. Lad os andre nu gaae ind saalænge. De gaaer alle ind.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Jeronimus. Magdelone.

Jeronimus. Endnu er hun obstinat, dog ikke som tilforn, thi jeg holder for et got Merke, at hun beder om 3 Dages Dilation.

Magdelone. Hun skulde, min Troe, ikke have en Times Dilation, dersom jeg maatte raade.

Jeronimus. Jo, jo, det kand jeg ikke negte hende. Det er et stort Foretagende at gifte sig, min Hierte! besynderlig for hende herudi, thi først maa hun arbeyde paa at faae den gamle Kiærlighed af Hovedet og siden beqvemme sig til det Ægteskab, som vi foreskriver hende.

Magdelone. Men om den gode Mand kand bie udi 3 Dage; thi saa vidt som jeg kand see, elsker han hende heftig, og naar en attraaer en Ting saa inderlig, saa har han ingen Roelighed, førend han kommer i Possession deraf. Tilmed har I jo lovet ham inden en Dag at holde Bryllup.

Jeronimus. Det vil ikke sige, min Hierte! han beqvemmer sig nok til at bie. Jeg kand ved alt for megen Haardhed bringe min Dotter til Desperation; 3 Dage gaaer snart, og saa har hun siden ingen Undskyldning eller Aarsag at klage sig over os, at vi ikke har villet give hende Tiid til saadant vigtigt Foretagende. Tilmed haaber jeg, at inden den Tiid jeg faaer min kostbare Ladning hjem, og vi derudover kand være i Stand at forære ham nogle Galanterier.

Magdelone. Det troer jeg aldrig, at han skiøtter. Han er ikke saadan Mand; han elsker ikke Leonora uden af Begiærlighed til at komme i Svogerskab med os og af en reen Kiærlighed til hende. Dog den første Motiv er endnu stærkere end den sidste; thi fra den første Tiid, den Mand har seet mig, har jeg merket hos ham en særdeles Tilbøyelighed til vort Huus, og det førend han nogen Tiid saae vor Dotter eller maaskee vidste, at hun var til. Een Dag saae han mig, og en anden Dag giorde han Vers over mine Legemets og Sindets Gaver.

Jeronimus. Jere Legems-Gaver?

Magdelone. Ja, Alderen har vel giort nogle Antegninger deri; men Lineamenterne har jeg dog endnu. Tar et lidet Speyl af Lommen og beseer sig. I maa troe mig, min Hierte, at denne Mand er en Kiender.

Jeronimus. Ja, ja, jeg vil ikke disputere derimod. Sagte. Fruentimmer, hvordan de er skabte, og hvor gamle de end ere, saa vil de dog være roset for deres Skionhed.

Magdelone blir imidlertiid ved at speyle sig. Jeg er, Gud skee Lov, ret vel fornøyet med mit Ansigt endnu.

Jeronimus. Jeg ogsaa med mit. Skiønt der er ingen Fare for, at nogen af os skal mere stikke Ild paa Verden. Men vi vil lade den Tale fare. Gid jeg snart kunde faae de Tidender, at mit Skib var lykkeligen ankommet. Jeg har aldrig nogen Tiid været i saadan Urolighed, som jeg er denne Gang.

Magdelone. Jeg troer det nok, min hierte Mand! thi I har aldrig vovet tilforn Jer hele Velfærd paa eengang.

Jeronimus. Jeg skal, min Troe, ey heller giore det oftere; men den store Gevinst har lokket mig dertil. Jeg vil dog haabe alting til det Beste. Men der er Pernille.

Scen. 2.

Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Jeronimus. Nu, Pernille! hvad got Nyt bringer du os? Hvorledes er det med min Dotter?

Pernille. Det blir nok got, vil kun Herren og Fruen lade mig raade. Rom blev ikke bygt paa en Time, man maa gaae Skrid for Skrid frem udi dislige Sager. Jeg har allerede bragt det saa vidt, at Philemon er halvdeels glemt, og det er ikke en ringe Begyndelse.

Jeronimus. Derudi bestaaer just Knuden.

Pernille. Det andet skal gaae, som det var smurt; thi saa meget jeg hadede Magisteren tilforn, saa meget elsker jeg ham nu. Jeg vil bede

Herren og Fruen, at de vil forsikkre ham derom. Jeg kand aldrig glemme det Guds Barn. Hun græder. At da jeg havde giort ham den største Uret, bad han oven i Kiøbet for mig.

Jeronimus. Ja, ja, Pernille! nu er alting got igien. Men der kommer han.

Scen. 3.

Rosiflengius. Gottfred. Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Rosifleng. Gottofrede!

Gottfred. Imo.

Rosifleng. Gak du kun hiem! Om der kommer nogen i min Fraværelse og vil have Bryllups-Vers, kand du tage nogle af dem, som ligger i den Skuffe Num. 3. Det er lige meget, hvilke du tar. Af Begravelse-Vers er Forraad i Num. 5. Og for Avancements udi Ære og Bestilling kand du tage af Num. 4.

Gottfred. Er det ligemeget, hvad Slags Folk det er?

Rosifleng. Imo vero.

Gottfred. Det er ikke Under, at min Herre heder Rosiflengius; thi han berømmer alle i Fleng.

Rosifleng. Qvid dicis, Gottofrede?

Gottfred. Jeg spør, om jeg ikke skal sætte Navnene til?

Rosifleng. Visselig, og du veedst Prisen. Gak nu kun din Kaas. See, der seer jeg mine kiære tilkommende Svoger-Forældre. Salvete plurimum!

Pernille sagte. Hvad Pokker mon han vil giøre med Salveter?

Jeronimus. Velkommen, Hr. Magister! Jeg har berammet Bryllupet om 3 Dage. Det skulde holdes før; men jeg venter en kostbar Ladning hiem og agter at forære ham adskillige Sager.

Pernille sagte. Nu er det Tid for Henrich, som staaer i Bereedskab at komme. Høyt. Mig synes, det banker; jeg maa løbe til Dørren.

Rosifleng. Ach, min Herre! tal ikke om Foræringer; den Fornøyelse at komme udi saadan dydig Familie er mig nok.

Jeronimus. Ja, ja, Hr. Svigersøn! jeg veed nok, hvad jeg vil giøre.

Pernille tilbage løbende. A . . . hvilken Ulykke!

Jeronimus. Hvad er paa Færde! Jeg troer ikke, at du seer Spøgelse lyse Dagen.

Pernille. A . . . hvilken Ulykke!

Jeronimus. Har dig mødt noget Gespenst, saa har vi her en Guds Mand hos os, der nok kand holde det fra Huset.

Pernille. A . . . hvilken Ulykke!

Jeronimus. Siig, hvad er det dog?

Pernille. Ach, jeg kand ikke sige det. Her er Matrosen udenfor, lad ham sige det.

Jeronimus. Det Ord Matros dræber mig. Jeg er bange for, at mit Skib er kommen til Ulykke. Lad ham komme ind!

Scen. 4.

Henrich i Matrosklæder. **De andre.**

Henrich. Myn Heer! ick breng jow een zeer bedroeft Tydung.

Magdelone. Ach, mit hele Legeme skiælver.

Jeronimus. Hvad er det, Landsmand?

Henrich. Myn Heer heft syn Scheep verloeren.

Jeronimus. Hvad? er mit Skib blevet?

Henrich. Wel ja, myn Heer! Jeronimus, Magdelone, Pernille hyler. Henrich tar Tørklædet op og siger grædende: Vor sess Dagen ist die Ongeluk gearrivert.

Jeronimus. Hvor hendte det?

Henrich. In Cattegat, myn Heer! tuschen twalf en een Uur tegen mitnacht. De hyler igien.

Jeronimus. Er der da intet bierget?

Henrich. Schepp, Man, Ladung allegar is verloeren in die wilde Zee. Ick alleen ben davon gekomen. De hyler igien.

Jeronimus. Ach, jeg elendige Menneske, hvorledan har Lykken spillet med mig! Jeg blir i en Hast af en riig Mand bragt udi den Stand, at jeg maa frygte for Slutteriet. Det Eeneste, jeg nu har at glæde mig ved, er, at min Dotter saa vel bliver forsørget. Ach, Hr. Svigersøn . . .

Rosifleng. Er denne Ulykke da saa stor?

Magdelone. Ja, vi ere gandske ødelagde.

Rosifleng. Det giør mig hierteligen ont.

Magdelone. Vi ere alle at beklage, han saavel som vi andre.

Rosifleng. Jeg veed ikke egentligen, hvad Fruen meener dermed.

Magdelone. Er han ikke lige saa høyt at beklage som vi?

Rosifleng. Ney, Madam! hun er meest at beklage.

Magdelone. Det er sandt nok; men naar det gaaer vort Barn ilde, saa lider han og derved.

Rosifleng. De tager ikke ilde op, at jeg maa forlade dem. Jeg har i Dag en Hob at forrette.

Magdelone. Ach, Himmel! kand han forlade os i saadan Fristelse?

Rosifleng. Hun maa skikke sig i sin Skiebne.

Magdelone. Bliver dog tilstede, at vi kand trøste hinanden; thi Ulykken gaaer jo ogsaa ham selv an, kiære Svigersøn!

Rosifleng. Hun kalder mig Svigersøn, Madame! Det er got nok; men . . .

Magdelone. Hvad men?

Rosifleng. Men det er noget, som man kand henføre til det, som vi Lærde kalde Prolepsin.

Magdelone. Er han ikke vor Svigersøn?

Rosifleng. Det er noget, som jeg ikke kand sige. Det er noget, som Himmelen raader for. I slige vigtige Sager kand vi intet foretage af os selv.

Magdelone. Han har jo raadført sig med Himmelen og begiæret vor Dotter.

Rosifleng. Det er Skade, Madame! at jeg denne Gang ikke har raadført mig med Himmelen, hvilket jeg burte at giøre udi saadan vigtig Sag. Det er dog noget, som et hvert Menneske bør at giøre; haaber derfor, at Madamen gir mig Tiid dertil. Finder jeg da, at det er Himmelens besluttede Villie, kand hendes Dotter være mig saa nær som en anden.

Magdelone. Ach, hvilken Haanhed og Foragt!

Rosifleng. Jeg foragter hverken hende eller hendes Dotter, enhver kand være god for sig; men . . .

Magdelone. Men meener I, at Himmelen kand finde Behag derudi, at man bryder sit Løfte?

Rosiflengius. Ey, Madame! hvad himmelske Sager angaaer, det er noget, som jeg ex professo har lagt mig efter. Det er noget, som hun ikke forstaaer, Madame!

Jeronimus. Her kan man speyle sig i Verden.

Pernille. Giv Jer kun tilfreds. Han skal tage Jomfruen, om han blev gal.

Rosifleng. I er alt for stakket til at tvinge mig, lille Pige!

Jeronimus. Vi skal nok lære Jer, hvad det er at ville prostituere et fornemme Huus.

Rosifleng. Fattigdom og Hoffart følges gierne ad.

Pernille. Gid du faae en Ulykke, din strutryggede Verse-Kræmmer! Min Jomfrue er altfor god til at falde udi saadan vanskabt Skielms Arm.

Rosifleng. Er hun for god dertil, hvorfor nøder I da hende paa mig? Det er ikke gode Varer, som man nøder bort.

Pernille. Ach, Monsr. Leander og Jomfrue! kommer hid.

Scen. 5.

Leander. Leonora. Personerne af forrige Scene.

Pernille. See her denne Forræder, som først ved Practikker har stildt Jer ved Jer gamle Kiæreste og nu, saasom han fik at høre, at Herrens Skib, hvorudi al hans Velfærd bestod, er bleven, begynder at sale om, taler spottelige Ord til Herren og Fruen.

Leander. Ach, Himmel, er vort Skib blevet?

Jeronimus. Ja, og der staaer en af Matroserne, som alleene er bleven reddet. Saa snart denne Forræder hørte dette, kastede han Foragt paa mit Barn.

Leonora. Ach, er det mueligt, at jeg paa een Dag skal miste 2 Kiærester?

Rosifleng. I kand jo beholde den forrige.

Leonora. Ney, den har I jo faaet mine Forældre til at foragte, saa at han aldrig kommer her meer.

Rosifleng. Alt, hvad jeg har giort, har kun været af Skrømt.

Leonora *grædende.* Ach, ney, Hr. Magister! tag mig dog, ellers blir jeg aldrig gift min Livs Tiid.

Rosifleng. Ney, jeg er hendes ydmygste Tiener.

Leonora. Ach, jo, Hr. Magister! vær dog saa god!

Rosifleng. Fy, fy, hun er meget gifte-syg.

Leonora. Magisteren er maaskee bange for at blive indviklet derover i min Fars Gield?

Pernille. Ey Snak! jeg er vis paa, at Herren skal aldrig forlange uden Caution i det høyeste paa et Par tusind Rdlr.

Rosifleng. Ja, Caution for et Par tusind Diævle!

Leonora. Ach, Hr. Magister! tag mig dog!

Rosifleng. Bliv fra mig, siger jeg!

Scen. 6.

Philemon. Personerne af forrige Scene.

Philemon. Jeg hørte saadan Allarm her udenfor og derfor, endskiønt min Fod burte ikke komme inden Dørren, saa dog af Nysgierrighed for at vide . . .

Magdelone. Ach, min kiære Hr. Philemon! jeg troer, at I tager Deel i vor Sorg.

Philemon. Madam! endskiønt hun har aldrig taget Deel i min Sorg, endskiønt hun har foragtet mig, saa skulde det dog giøre mig hiertelig ont, at deres Huus var nogen Ulykke vederfaren.

Magdelone. Ach, ach, den gode Mand har forskyldt bedre Medfart af os.

Philemon. Hvad er ellers paa Færde, I got Folk?

Jeronimus. Ach, Hr. Philemon! nu bragte denne Matros mig de ulyksalige Tidender, at mit Skib med dets hele kostbare Ladning er forgaaet. Saa snart fik denne skinhellige Diævel ikke den Ulykke at høre, forend han tracterer mit Huus med største Foragt, holder mig og min Kone, som han tilforne løftede op til Skyerne, for Staadere, støder min Dotter fra sig, som han foregav nyelig saa høyt at elske. Ach, Hr. Philemon! hvor grovelig har jeg ikke syndet, i det jeg har ladet mig forblinde af hans Skinhellighed.

Philemon. Min Hr. Jeronimus saavel som Madame! hvorvel I intet Got har forskyldt af mig, men ilde belønnet min Troeskab, saa dog, dersom Magister Rosiflengius afstaaer gandske sine Prætentioner, vil jeg endnu blive ved Huset.

Rosifleng. Ey, Monsieur! hiertelig gierne; see der har han min Haand derpaa.

Magdelone. Det vil ikke sige, enten det Skarn staaer fra sine Prætentioner eller ey; thi om han havde nogen Ret, saa har han dog ved sin Utroeskab forbrødt den.

Rosifleng. Tør I kalde en lærd Mand som jeg et Skarn?

Philemon. Min kiære Frue! hun modererer lidt hendes retmessige Iver.

Rosifleng. Jeg seer, at man vil overfalde mig; det er best, at jeg gaaer.

Philemon. Bie kun lidt, Hr. Magister! og seer Udfaldet paa dette. Der skal ham intet Ont vederfares.

Rosifleng. Jeg takker ham, min Herre!

Philemon. Hør nu, hvad jeg vil giøre, Hr. Jeronimus! paa det I paa eengang kand lære at kiende os begge. Den Kiærlighed, jeg bær til hans Dotter, er en reen og uforfalsket Kiærlighed, og som den ikke har været grundet paa Interesse, saa kand den Ulykke, Jer Huus er vederfaren, ikke giøre den lunken. Jeg vil som en troefast Svigersøn hielpe ham til Rette med mine Midler, saalænge jeg har noget tilbage. *Jeronimus og Magdelone omfavner ham begge og siden Pernille.*

Pernille. See, Jomfrue! hvordan I staaer og maaber. Hvorfor vil I være den Sidste.

Leonora *omfavner ham ogsaa.*

Pernille. Saa gir hinanden Hænder, at Magisteren kand være Vidne til at I ere forlovede. *Leonora gir ham Haand og siden Forældrene.*

Rosiflenq. Ja, jeg seer det nu med Fornøyelse og gratulerer.

Pernille. Der har J ogsaa min Haand, og jeg vil være Mand for, at ikke Lucifer selv skal med al sin Konst stille Jer ad.

Henrich. Ick gratuleere ock die Heerschap.

Philemon. Jeg takker; men hør, Baadsmand! hvor skeede den Ulykke?

Henrich. Ick ben geen Boetsman, myn Heer! ick ben maer Matroes. Die Ongeluk is geschien int Cattegat, en ick kan versekern, dat die Schipper geen Schuld daraen hadde, denn uit de korte Tyt, ick met hem gevaeren hebbe, kan ick tuygen, dat Schipper Adrian was een van die vermaersten Schippers, ick oyt gedient hebb.

Jeronimus. Hvad er det? Min Skipper heder ikke Adrian, min Skipper hedte Cornelius Jansen.

Henrich. Neen, myn Heer! Carnelis Jansen is die Schipper van myn Heer Jeronymus; maer Schipper Adrian voerte het verloerne Scheep, dat dese Heerschap toegehoert heft.

Jeronimus. Hvem er Jer Herskab da?

Henrich. Dat is immers myn Heer. Ick ben immers int Huys van Claes Petersen.

Jeronimus. Ach, Himmel! hvad hører jeg? Claus Pedersen er min Naboe, og jeg er Jeronimus.

Henrich. Is dat mooglick? Ick ben hier niet bekant, ick hebb naë myn Heer Claes Petersen gevraegt, en sy hebben dit Huys getoont; maer indien myn Heer Jeronymus is, so gratuleere ick, den syn Schepp legt op die Reede.

Jeronimus. Ach, er det sandt, som J fortæller, da giør J mig nu ligesaa glad, som J har bedrøvet mig tilforn.

Henrich. Ja myn Heer! dat was een Abuys. Adieus!

Jeronimus. See der, Kammerat! har J en Ducat, hvorvel J har giort mig saa bedrøvet.

Henrich. Ick danck jow, myn Heer! Gaaer.

Rosiflenq. Ach, velædle Hr. Jeronimus samt velbaarne Frue! J skal ikke kunde troe, hvilken Glæde det var for mig at høre denne Vildfarelse.

Magdelone. Er vi nu velædle og velbaarne? For nyeligen vare vi Carnailler og Staadere.

Pernille. Ach, gid du faae en Ulykke, din Oyenskalk!

Jeronimus. Bilder J Jer ind, at vi endnu ikke kiender Jer?

Rosiflenq. Min Herre . . .

Jeronimus. Bliv fra mig, dit Skarn!

Rosiflenq. Naadige Frue . . .

Magdelone. Bort, falske Blakke!

Rosiflenq. Dydædle Jomfrue . . .

Leonora. Kom mig ikke nær, du Forrædder!

Rosiflenq. Mademoiselle Pernille . . .

Pernille. Bliv fra mig, du Abecce-Bræt! Hænderne sidde løse paa mig.

Rosiflenq. Min Hr. Philemon! hør mig dog!

Philemon. Jeg glæder mig ved, at Jer Ondskab er bleven aabenbaret, baade for min Skyld og for andre got Folk, som derudover vil tage sig vare for Jer. Fort paa Dørren! Leander tar ham ved Armen, og Pernille spender ham ud for Rumpen.

Scen. 7.

Jeronimus. Magdelone. Leander. Philemon. Leonora. Pernille.

Jeronimus. Dette var en særdeles Hendelse, som tog Taagen fra mine Øyne.

Magdelone. Forlad os, kiære Svigersøn! Den Foragt, vi har kast paa ham tilforn, reyser sig alleene af Vildfarelse, som denne slemme Mands Skinhellighed har bragt os udi.

Philemon. Jeg forlader jer dette af mit Hierte.

Pernille. Ach, det lykkelige Skibbrud!

Philemon. Ja det var sær lykkelig for mig.

Jeronimus. Det var lykkelig for os alle.

Pernille. Ach, Herre! det giør mig saa ont, at jeg ikke fik ham knuset, før han gik.

Jeronimus. Han er nok slagen.

Pernille. Jeg vilde gierne prygle ham, saa at der skulde gaae Bryllups-Vers baade for og bag fra ham.

Jeronimus. Jeg skal stræbe at giøre den Historie overalt bekiendt, at alle kand see, hvad de Folk meene med deres Skrifter, og at de, som de udi Hiertet foragte, dem løfte de meest op i Skyerne for at vinde noget dermed.

Pernille. Jeg veed, at han har talet med Haanhed om Fruen paa hendes Bag, da han dog udi sine Lykønskenings-Vers har afmalet hende som en Gudinde. Jeg har sagt Fruen det; men hun har holdt det for Ondskab.

Magdelone. Det er sandt nok, Pernille! Jeg er falden udi den samme Skrøbelighed, som mange andre, der elske dem, som hykle og besmykke deres Udyder. Men jeg har af denne Historie lært, hvad det er for Slags Folk. Kom kiære Svigersøn! lad os gaae ind og beramme Brylluppet. J maa herefter sige mig mine Feyl, og jeg vil takke Jer derfor.

Philemon. Vi har alle Feyl, jeg ikke mindre end hun. Naar jeg hører de Feyl afmale, som jeg er beheftet med, bor jeg, i Steden for at ophidses mod dem, der straffer mine Lyder, søge at rette dem; thi det er den største Hevn, man bør tage.

Jeronimus. Kommer, Børn! lader os gaae ind.

Pernille. Ach, det lykkelige Skibbrud!

Scen. 8.

Rosiflenq. Gottfred.

Rosiflenq. Hvad synes dig om alt dette, Gottofrede? Qvid tibi videtur?

Gottfred. Det var en forbandet Historie, Herre! Jeg er bleven gandske fortumlet i mit Hoved derover.

Rosiflenq. Du skalt see, hvad jeg vil giøre inden Aften for at hevne mig over dem.

Gottfred. Herren vil maaskee hegle Philemon igiennem i et Vers?

Rosiflenq. Ney, jeg skal sætte alle mine Venner og alle hans Fiender i Gevær mod ham. Flectere si neqveo superos, Acheronta movebo. Jeg veed, at mange got Folk, som han har ilde afmalet udi sine Vers og andre Skrifter, skal med Fornøyelse tiene mig derudi.

Gottfred. Vil Magisteren da lade ham prygle af dem?

Roijfleng. Ney, jeg skal lade ham gribe og actionere af dem for hans Skandskrifter.

Gottfred. Men om de ikke kand beviise ham det over.

Roijfleng. Ey gerræ, gerræ! Han tilstaaer sine Skrifter; hele Stænder, hele Faculteter og Laug ere derudi blevne angreben, samt adskillige Folk i sær. Bliv du her paa Luur og giv Agt paa, hvor han gaaer hen. Jeg vil imidlertiid hen at giøre nogle Anstalter.

Scen. 9.

Gottfred. Henrich.

Gottfred. Jeg var tilfreds, at min Herre og jeg var vel hengt, saa var en Ende derpaa; thi jeg frygter for, at naar han rører meget ved Philemon, blir hans egne Historier aabenbaret. Men der seer jeg den Dreng, som jeg talede nys med.

Henrich. Det er uden Tvivl Magisterens Tiener. Jeg maa hen og høre, hvordan hans Herre er tilmode over denne Historie. Serviteur! Skal vi mødes her igien? Du seer ikke saa fornøyet ud som tilforn; hvad er Aarsag dertil?

Gottfred. Du seer heller ikke saa bedrøvet ud som tilforn? hvad kand være Aarsag dertil?

Henrich. Det er sandt; thi jeg har havt lutter gode Tidender, siden jeg talede med dig.

Gottfred. Og jeg lutter onde Tidender.

Henrich. Har maaskee Hypocrene Kilde faaet haardt Liv, at den ikke vil springe mere for din Herre? Er Stien til Parnassus gaaet i Stykker for ham, eller er en af de 9 Musæ død, som hialp ham at giøre Vers?

Gottfred. Jeg var tilfreds, at Hypocrene Kilde var forvandlet til en Rendesteen, Parnassus til Bloksbierg, og de 9 Musæ havde dem 9 betændte Syger.

Henrich. Hillemænd, hvor vreed est du! Men hvad Ont er hendet din Herre? Han skal jo holde Bryllup i en af disse Dage med en fornemme riig Mands Dotter.

Gottfred. Ney, det blir intet af.

Henrich. Har han da fundet noget hos hende, som ikke er rigtigt?

Gottfred. Ney, Sagen er denne: For en Times Tiid kommer en Matros . . . Gid han faae en Ulykke, den Hund!

Henrich. Ey, band ham ikke saa. Hvad giorde den Matros?

Gottfred. Den Rakkerknægt kommer og bringer Hr. Jeronimus Tidender, at hans Skib var bleven.

Henrich. Var det ikke saa?

Gottfred. Ney, den Fæhund gik feyl og tog Hr. Jeronimi Huus for et andet.

Henrich. Naar det ikke var sandt, saa var Historien ude.

Gottfred. Ney, nu skal du faae at høre: Da min Herre fornam denne Ulykke, holdt han ikke raadeligt at besvogre sig med et Huus, som var geraadet udi Armod. Derudover opvaktes hidsig Dispût mellem Hr. Jeronimus og min Herre. Men da man examinerede Matrosen lidt meer, fik man at høre, at der var Vildfarelse. Hvorudover min Herre strax vilde fadle om igien; men han blev af Jomfruens Broder stødt med Foragt paa Døren. Ach, den rakkerhundske Matros! Hielp mig, Kammerat at bande det Beest.

Henrich. Fy, fy, band ikke din Næste saaledes!

Gottfred. Han er Fanden ikke min Næste, han er en Hollænder.

Henrich. Du siger jo selv, at Karlen giorde det af Vildfarelse.

Gottfred. Ja, det er sandt; men den Vildfarelse kostede os vor Velfærd. Men om Philemon vinder noget dermed, vil Tiden lære; jeg haaber, at han inden 2 Timer kommer til at sidde sluttet med Hænder og Fødder.

Henrich. Hvi saa?

Gottfred. Jo, min Herre er hen og sætter alle hans Fiender i Gevær. Jeg staaer derfor efter min Herres Ordre her paa Luur for at see, hvor samme Philemon tar hen, naar han gaaer herfra.

Henrich. Og jeg er Philemons Tienere, her imellem os at sige, som gaaer ind og varer ham ad, at her gaaer saadan Spion her udenfor. Vil du behage at bie et libet Korn, saa skal vi strax have den Ære at tractere dig efter din Stand og banke Støven af dine Klæder.

Gottfred. Er det saa, da gid Pokker bie længer.

Løber sin Gang. Henrich banker paa.

Scen. 10.

Henrich. Pernille. Leonora. Philemon.

Henrich. Er her ingen anden end I? Nu, har jeg ikke spillet min Rulle vel?

Philemon. Du har spillet den som en stor Mester.

Pernille. Naar Sagerne skal gaae vel, saa skal Fruentimmeret opspinde og Mandfolk sætte i Verk; Fruentimmeret maa giøre Hiulene til Vognen, og Mandfolk maa være Hestene, der skal trække den fort.

Henrich. Dersom en anden talede saaledes, blev jeg vreed. Du skal see, at en Hest kunde sætte i Verk saadan Intrigue, og det paa Hollandsk.

Pernille. Ey, Henrich! jeg taler kun af Galskab. Du har, min Troe, giort et Mester-Stykke.

Philemon. I har begge to giort saaledes, at I herligen skal belønnes.

Pernille. Men hvor har du lært Hollandsk?

Henrich. Jeg kand saa meget, som du ikke veedst; naar vi blir gift sammen, skal jeg nok vise dig meer.

Philemon. Nu kand vi ved denne Leylighed vise mine Svoger-Forældre de skammelige Vers, du har practiseret dig til.

Henrich. Det er min Invention. Men vi staaer her og fører Snak, da her dog er meget andet at tænke paa.

Philemon. Hvad er det?

Henrich. Nu hørte jeg af Magisterens Tiener, at hans Herre arbeyder paa at bringe Monsieur udi stor Ulykke, sætte alle hans Fiender ud at føre Beskyldninger imod ham; saa at inden han veed et Ord deraf, er han i Arrest.

Leonora. Ach min hierte Philemon! saa er det best, at I skiuler Jer. til Stormen er forbi.

Philemon. Det være langt fra; jeg har for god Samvittighed, at jeg skulde skiule mig. Ney jeg haaber, at de Garn, han sætter for mig, skal han

selv blive indviklet udi, og at derved saavel min Uskyldighed som hans Skielmstykker skal blive Øvrigheden bekiendt. Lader os kun gaae ind og vise mine Svigerforældre Versene. De gaaer alle ind.

ACTUS V.

Scen. 1.

En Dommer ved et Bord med **en Skriver. Rosiflengius.**

Rosifleng. Gunstige Hr. Dommer! jeg kommer her for ydmygst at begiære Ret over en Skribent ved Navn Philemon, der lang Tiid ved forgiftige Skrifter har søgt at fortale got Folk og sætte Klik paa deres ærlige Navn og Rygte. Og saasom intet udi en christen Stad mere bør hemmes end saadan Formastelse, saa haaber jeg, at han derfor tilbørlig blir straffet, andre dislige Bagtalere og giftige Mennesker til Skrek og Exempel.

Dommeren. Trøster I Jer til at overbevise ham saadant.

Rosifleng. Ja, gunstige Hr. Dommer! Han gaaer selv ikke fra sine Skrifter, og jeg har adskillige brave Folk af begge Kiøn ved Haanden, som finder sig derover høyligen besværgede og har ombedet mig paa deres Vegne at formere ham denne Proces.

Dommeren. Vi maa examinere hver af dem i sær. Men lad Personen, som beskyldes, først komme ind.

Scen. 2.

Philemon kommer ind med en Vagt. **De andre.**

Dommeren. Hør, tilstaaer I det, som I beskyldes for: at have giort giftige Skandskrifter og sat Klik paa ærlige og brave Folkes Navn og Rygte?

Philemon. Ingenlunde, Hr. Dommer! Jeg tilstaaer at have giort adskillige moralske Skrifter saavel paa Vers som paa løs Stiil, hvorudi jeg har afmalet Laster og Lyder med rette Farve. Men at jeg har stræbet om nogen i sær, skal ingen kunde overbevise mig. At onde og daarlige Mennesker tar sig saadant til, og at slige Skrifter blir udtydet paa en og anden, det kand ingen, der moraliserer paa den uskyldigste Maade, forekomme; thi naar man skyder i Fleng, saa maa man endelig ramme nogen.

Rosifleng. Gunstige Hr. Dommere! her er adskillige brave Folk udenfore, som kand bevise, at mine Beskyldninger ere sandfærdige, og som med grædende Taare forlanger Bod derfor.

Dommeren. Lad enhver af dem i sær komme ind!

Scen. 3.

En ung Cavallier. De andre.

Dommeren. Har han noget at besværge sig over denne Person, som her staaer?

Cavallier. Ovis pardi si fait, c'est un fripon. Je suis un honnet homme, Monsieur Senateur.

Dommeren. Kand I ikke tale Jer Moers-Maal?

Cavallier. Non pardi non fait. Jeg har gewesen to hele Jahr dans Paris.

Dommeren. Blir dog ved eet Sprog i det ringeste og bland ikke saa mange sammen; thi vil I agere Jer Sag, saa maa I agere tydelig for Retten, at man kand forstaae Jer, thi det er ikke Børne-Leeg, at lade arrestere en Mand og beskylde ham. Her vil grundelige og tydelige Beviisligheder til. Medens Dommeren taler, tar Cavallieren et Speyl af Lommen, som hyn sætter sin Peruqve i Lave efter. Hvorudi bestaaer Jere Beskyldninger?

Cavallier. Plait il?

Dommeren. Kand han ikke tale Dansk?

Philemon. Jeg veed, min Troe, ikke; thi jeg har aldrig seet ham før.

Rosifleng. Jo, gunstige Hr. Dommer! han taler temmelig got Dansk; thi det er en Borger-Søn her af Byen.

Dommeren. Er han en Borger-Søn her af Byen, saa veed jeg, at han maa kunde tale Dansk.

Cavallier. Je ne suis pas Borger-Søn, je suis un fort honnette homme.

Dommeren. Hvad er hans Navn, Monsieur?

Cavallier. François Marteau à votre tres humble service.

Dommeren. Det, kand jeg tænke, er Frands Hammer. Siig I mig da, Hr. Magister! hvorudi hans Beskyldninger bestaaer.

Rosifleng. Den Anklagede giorde nyelig et latinsk Carmen eller Vers med den Titul: Han gik en Nar til Rom, og kom en Nar tilbage igien; hvorudi han skammelig prostituerer denne unge Person.

Cavallier sættende sine Fødder i Lave. Je craserai pardi son tete.

Dommeren. Nævner han ham da ved Navn?

Rosifleng. Ney, det gior han ikke; men han afmaler ham med saadan livagtig Farve, at alle Mennesker kand tage og føle paa, det er denne Person.

Cavallier. Ce bougre là!

Rosifleng. Hvad den unge Herre derudover har maattet lide udi Selskabe, er ikke at beskrive. Han er bleven railleret, at han nogle Gange har maat gaaet ud for Haanden derudover.

Cavallier. Ovis pardi si fait.

Dommeren til Philemon. Hør, det er en skammelig Gierning, I har giort, som I bør exemplariter straffes for. Og I Monſ. Marteau! vær saa god at trine lidt til Side. I skal faa Satisfaction.

Cavallier. A l' honneur de vous revoir, Monsieur Senateur!

Scen. 4.

En Skiærsliber. De andre.

Dommeren. Har I ogsaa noget at klage over denne Mand?

Skiærsliberen. Ja, Herre! han har prostitueret mig i høyeste Grad. Jeg er kun en Skiærsliber; men jeg burte være andet, thi jeg forstaaer mine Politica og min Juram trods nogen Minister her i Landet. Mine Kammerater kand vidne med mig, at jeg fast aldrig uoget (!) skeer i politiske Sager over hele Europa, uden jeg jo siger dem det forud, og dog skal saadan Karl undertrykkes ...

Dommeren. Men efterdi I har slige store Fundamenter udi Politicis, saa vilde jeg gierne vide Jer Meening, om I holder for, at Tyrken skulde indvikle sig i Kriig for Persiens Skyld?

Skiærsliberen. Ney, saa min Siæl giør den tyrkiske Keyser ikke, og om han giør det, forstaaer han ikke sin Interesse.

Dommeren. Jeg takker for god Underretning. Men hvorudi bestaaer de Beskyldinger, I har mod denne Mand.

Skiærsliberen. Han har nyelig giort en Bog, kaldet Politicus i sin egen Indbildning, hvorudi han paa en ret haanlig Maade har igiennemgaaet mig; thi skiønt han nævner mig ikke ved Navn, kand dog alle tage og føle paa, at han ingen anden meener end mig.

Dommeren. Det er got min Ven! Vær saa god at gaae til Side. Han skal blive straffet.

Skiærsliberen. Jeg takker, Hr. Dommer! Kand jeg tiene ham med et got Raad, har han at befale over mig.

Dommeren. Serviteur!

Scen. 5.

En Pige. De andre.

Dommeren. Hør, mit Barn! hvorfor beskyldber I denne Mand?

Pigen grædende. Gunstige Hr. Dommer! jeg kand ikke tænke paa den Tort, han har giort mig, uden mit Hierte er færdig at briste.

Dommeren. Giv Jer tilfreds, mit Barn! Er Jer skeet Uret, saa skal I nok faae Satisfaction.

Pigen. Ak, ak, mit Sind er saa nedslagen derover, at . . Dog naar jeg eftertænker det ret, er det kun at foragte og lee af. Den Karl tænker at narre andre, men narrer sig meest selv. Ha, ha, ha! Om Forladelse, Hr. Dommer! at jeg leer for Retten. Jeg kand, min Troe, ikke bare mig for Latter, naar jeg tænker derpaa. Men han bor dog straffes, ikke for min Skyld, thi jeg legger saadant ikke paa Hiertet, men at han ikke skal giøre det mod andre. Thi det er skammeligt at handle saaledes mod got Folk og underkaste dem alles Raillerie. Ens Navn og Rygte er det kostbareste Klenodie, man har i Verden; thi hyler igien. naar det er borte, maa man ogsaa tage mit Liv bort.

Dommeren. Hvad Ont har han da giort hende, Jomfrue?

Pigen. Han har giort Vers, kaldet femten Sind hver Time.

Dommeren. Er det da hendes Charactere?

Pigen. Ney, det skal han have løyet; men Folk forsikkrer mig om, at det er sigtet alleene paa mig. Ach, Hr. Dommer! jeg beder om Ret.

Dommeren. Jeg har alt nok, mit Barn! Gak kun til Side; hun skal faae Ret. Hun gaaer bort og kommer tilbage igien.

Pigen. Dog, Hr. Dommer! Jeg har betænkt mig, jeg vil lade mine Prætentioner fare; thi det nytter mig intet, at han blir straffet.

Dommeren. Ja, ja, mit Barn! hvis I lader Jere Prætentioner fare, saa falder den Sag. Hun gaaer bort og kommer igien.

Pigen. Ach, ney, Hr. Dommer! jeg beder med grædende Taare, at han maa exemplariter straffes.

Dommeren. Got, got, som hende synes. Hun gaaer. Er der flere?

Scen. 6.

En Skolemester. De andre.

Dommeren. Hvad har han at klage, Monsieur?

Skolemesteren. Jeg er ingen Monsieur. Jeg er uværdig Ungdommens aandelige Foster-Fader her i Byen, ja alter Pater eller anden Fader.

Dommeren. Det forstaaer jeg ikke.

Skolemesteren. Det er at sige significantius, jeg er uværdig Ludimagister eller Skolemester her i Staden.

Dommeren. Hvad er hans Navn?

Skolemesteren. Man kalder mig Johannem Petri Michaelidem Crucisoranum.

Dommeren. Det er et meget lærd Navn. Men hvorfore beskylder I denne Mand?

Skolemesteren. Han har giort et heslig Skandskrift over mig, id qvod lippis & tonsoribus notum est, og det sub titulo den lærde Nar.

Dommeren. Er I da saadan lærd Nar, Monsieur.

Skolemesteren. Jeg beder ydmygst, at Eders Prudentz eller Velviished ikke kalder mig Monsor, men heller kalder mig dominatio vestra, hvilken Titul er adoptered in Republica literaria.

Dommeren. Hiertelig gierne.

Skolemesteren. Om Eders Prudentz ikke vil tage det ilde op, saa vil jeg erindre en Ting, som han maaskee ikke selv veed, men kand være ham til stor Præjudicatz.

Dommeren. Hvad er det?

Skolemesteren. I Steden for at sige hiertelig gierne bor han at sige hierteligen gierne; thi hiertelig er et Adjectivum og hierteligen et Adverbium. Jeg beder ydmydst, at Eders Prudentz ikke tar ilde op, at jeg paa Grammaticæ Vegne giør denne Erindring.

Dommeren. Vær saa god og formeld min ydmygste Respect til Grammatica og siig, at jeg er hendes skyldige Tiener. Hvad Jer Sag ellers er angaaende, da har jeg alt nok.

Skolemesteren. Jeg har ellers dette at legge til, at Autor udi sit Skrift har nævnt mig ved Navn, nemlig Johannes.

Dommeren. Har han ogsaa brugt Jer Til-Navn?

Skolemesteren. Ney!

Dommeren. Ja, ja, I skal faae Ret. Skolemesteren gaaer.

Scen. 7.

To Piger. De andre.

Dommeren. Har I ogsaa at klage over denne Mand, I gode Jomfruer?

Pigerne. Begge paa eengang. Ja, gunstige Hr. Dommer! han har giort os stor Uret, da vi dog aldrig har forskyldt noget Ont af ham. Vi beder ydmygst, at han maa straffes tilborlig derfor.

Dommeren. En af Jer maa tale først alleene; thi jeg kand ellers ikke forstaae Jer. De repeterer begge det samme. Ey, hvad er dog dette? Tal I først, mit Barn! Hvorudi bestaaer den Uret, han har giort Jer.

Pigerne. De taler begge. Han giorde forgangen Maaned en Comoedie over os, hvorved vi ere blevne prostituered over den hele Bye. Samme Comoedie kaldes Sangklokkerne eller de svatzige Søstre, og . .

1. Pige. Ey, lad mig tale, Søster!

2. Pige. Jeg kand jo sige det saavel som du.

Dommeren. Jeg befaler en af Jer at tie. Hvo af Jer er ældst?

1. Pige. Jeg er ældst.

Dommeren. Saa tal J da alleene!

1. Pige. Han giorde forgangen Maaned en Comoedie udi een Act over os, kaldet Sangklokkerne eller de svatzige Søstre, hvorved vi ere komne i alle Folkes Munde.

Dommeren. Var den dog kun i een Act? Men hvoraf beviser J, at samme Comoedie er giort om Jer.

Pigerne. De taler begge igien. Jo, Hr. Dommer! vi kand tage og føle paa, Comoedien er giort om os. Vi vil byde os til at giøre vor Eed derpaa. Adskillige gode Venner ere ogsaa komne til os og har forsikkret os om, at den alleene var sigtet paa os, nemlig paa mig og min Søster, som dog aldrig har givet ham ringeste Anledning til at giøre saadan Skandskrift over os. Vi beder derfor ydmygst, gunstige Hr. Dommer, at vi maa blive hevnet; thi dersom den Karls Ondskab ikke bliver hemmet, kand intet ærligt Menneske begaae sig meer.

Dommeren holder imidlertiid for Ørene og siger: Nok, nok, J gode Jomfruer! jeg har fattet Sagen. J skal faae Ret; gaaer kun ud igien. Pigerne gaae. Er der endnu flere?

Skriveren. Ja, der er endnu 2 a 3 andre.

Dommeren. Lad dem komme ind!

Scen. 8.

En Frue med en palted Page, som holder Svantzen. De andre.

Dommeren. Hvad har hun at klage, Madame?

Fruen. Jeg er af alt for høy Extraction for at hede Madame, Hr. Dommer! Christoffer!

Pagen. Naadige Frue! Hvad befaler naadige Frue!

Fruen. Intet, Christoffer! Jeg vilde kun vide, om du var tilstede.

Dommeren. Hvad har da naadige Frue at klage?

Fruen. Hr. Dommer! jeg vil have denne Karl straffet.

Dommeren. Jeg maa først høre, hvad han har giort.

Fruen. Monsieur! jeg troer ikke, han forlanger, at en Frue af min Stand og mine Qvaliteter skal gaae i Rette med saadan Karl. Det er ma foi alt for nedrig for mig. Jeg kommer her ikke for at agere en Sag, thi Lov og Ret er kun for gemeene Folk; men ikkun for at lade dem vide, at jeg vil have ham straffet.

Dommeren. Det gaaer ikke an, naadige Frue! Souveraine Konger og Førster lader selv deres Sager komme for Retten.

Fruen. Hr. Magister! fortæller J da Sagen. Det staaer mig ikke an.

Rosifleng. Gunstige Hr. Dommer! denne velbaarne Frue, skiønt hun besidder alle de Dyder, som nogen velbaarn Siæl af Jove ter optimo maximo (at jeg skal tale poetice) kand ønske; skiønt hun er saa ydmyg, at hun ofte med egne velbaarne Hænder har imodtaget mine ingenii foetus, og med et lidet, velbaarn Nik har givet tilkiende, at hun ikke foragter en ringe Parnassi Søn; saa har dog dette onde Menneske understaaet sig at giøre et skammelig Vers over hende, som han har kaldet Fattigdom og Hoffart, hvorudi han paa en dristig og uforskammet Maade har søgt at tilskrive hendes Velbaarnhed adskillige Udyder. Han vil vel sige til sin Undskyldning, at han ikke har brugt hendes Navn; men det opdigtede Navn Rosimunda, som begynder af samme Bogstav som Fruens, gir udtrykkelig tilkiende, at Verset er alleene sigtet paa hende.

Dommeren. Jeg har alt nok; hun skal faae sin Ret. Jeg recommenderer mig udi velbaarne Frues Bevaagenhed.

Fruen. Om jeg kand tiene Hr. Dommer udi noget, kand han kun tale mig frit til. Gaaer.

Dommeren. Er der endnu flere?

Skriveren. Ja her er endnu en Officerer.

Dommeren. Lad ham komme ind.

Scen. 9.

Officeren. De andre.

Officeren. Potz Slapperment, man soll ein halb Stund stehen, ehr man Audientz kriegen kann. Til Skriveren. Seyd ihr der Richter?

Skriveren skielvende. Ney, strenge Herre! Der sidder han.

Officeren. Gut. Hr. Richter! ich will den Kerl aufgehenkt haben. Du elemenske Kerl! kennest du mich nicht? Weist du nicht, daß ich 32 Bataillons gewonnen habe? Ich will ihm gleich aufgehenkt haben, Hr. Richter!

Dommeren. Det kand ikke skee uden foregaaende Beskyldninger og Beviis.

Officeren. Was Klagen, was Beweis? Was habe ich mit dat Blachscheißeri zu thuen? Tete bleu, ich bin ein Kerl für mein Hut. Tar paa sin Kaarde. Sehet man hier? Das soll mir Recht verschaffen, wenn ihr nicht wollet. Skriveren kryber under Bordet.

Dommeren. Min Herre gaaer Jer Sag an med Sagtmodighed. Er Personen skyldig, saa skal han tilbørlig blive straffet. Hvori har han forgrebet sig?

Officeren. Er soll ein Vers über mich gemacht, worin er mich als ein Großsprecher soll abgemahlt haben; ich habe es selbst nicht gesehen, andere aber haben mirs gesagt.

Rosifleng. Ja, Hr. Dommer! det er sandt, han har giort et Vers over en Praler, som alle Folk sige sigter paa denne Herre, hvorvel under et opdigtet Navn, nemlig Theodorus.

Dommeren. Got, jeg har alt nok. Vil min Herre have Taalmodighed et Øyeblik, medens jeg betænker mig paa Dommen.

Officeren. Gut, gut, ein Viertelstund will ich warten, aber længer nicht. Gaaer.

Dommeren. Hvor blev Skriveren af?

Skriveren kryber frem. Der faldt en Pen ned, som jeg leedte efter under Bordet.

Dommeren. I tabte vist ogsaa Jer Hierte, som I maaskee kand finde i Jere Buxer, om I leder. Men I Monsieur, som er saa haardt beskyldt, har I noget at svare til disse Beskyldninger?

Philemon. Ney, aldeles intet, Hr. Dommer! Jeg tilstaaer alt, hvad jeg er beskyldt for, og underkaster det Hr. Dommers Skiønsomhed. Denne gode Magister, som er min Anklager, og jeg skriver daglig Vers. Jeg laster, og han roser alting. Hr. Dommer har hørt, hvad Slags Vers jeg giør. Her offererer jeg tvende af hans Facon. Det ene er et Bryllups-Vers til en bekiendt almindelig Skiøge, det andet et Begravelses-Vers over en Hund.

Dommeren læser Versene. Jeg seer intet Ont udi disse Vers; thi at rose en Skiøge er at skiule hendes Feyl med Kiærligheds Kaabe, og alt saadant er Tegn til Medlidenhed og got Gemyt.

Jeronimus, som kommer ind med sin Dotter i Begyndelsen af denne Act. Ach, Hr. Dommer! favoriserer ikke den slemme Mand. Han har ladet see saa stor Falskhed mod mig, som ikke er at bestrive.

Dommeren. Det er noget, Hr. Jeronimus! som ikke kommer denne Sag ved. Jeg siger kun, at disse Vers kommer Autor ikke til Last. Det er jo hans Vers, Hr. Magister?

Rosifleng. Ja, det er, gunstige Hr. Dommer!

Dommeren. Got. Lad nu alle Anklagerne komme ind at høre paa Dommen.

Rosifleng til Jeronimus. Nu skal I see, hvor smukt Jer Svigersøn skal blive hengt, inden Soel gaaer ned.

Jeronimus. Ach, ach!

Scen. 10.

Anklagerne kommer ind. **De andre.**

Dommeren reyser sig og holder saadan Tale: Det, som holder Verden nogenledes i Balance, er saadanne Folk som disse stridige Personer. Een mager det saa, at Verden ikke bliver værre, en anden, at den aldrig blir bedre. Hvis Satyrici ikke vare til, der igiennemheglede Feyl og Lyder, ginge saa Mennesker Dydens Vey. Og hvis Hyklere ikke vare til, der bestyrke og authorisere Synder, forlode saa Mennesker Dydens Vey. Jeg har læset alle Monsieur Philemons Skrifter og derudi fundet Laster og Feyl afmalet under opdigtede Navne. Han negter selv at have sigtet paa nogen, og hans Anklagere kand ikke bevise ham andet over. Jeg dømmer Eder derfor, Monsieur Philemon! gandske fri for deres Beskyldninger. Og I Herrer Anklagere, som ved eders Conduite her for Retten har viiset, at hvis ingen Skrifter vare giorte til Jer Forhaanelse, saa burte der giøres: gaaer hiem, og i Steden for at formere got Folk Proces, søger at rette de Feyl, som vanskaber jer saa meget. Og I, Mag. Rosiflengius, som for Penge bruger Eders Pen til at rose Laster og Udyder: eftersom ingen Straf er dicteret udi menneskelige Love for Hyklere og Øyenskalke, da de dog ere de skadeligste Mennesker i en Republiqve, saa lader vi Jer gaae for den, I er; dog paa det I ikke skal gandske rose Jer af Legen, byder vi, at I skal gaae hiem med den Spanske Kappe igiennem de største Gader.

Rosifleng. Ach Hr. Dommer! jeg er legitime promotus Magister.

Dommeren. Dommen er afsagt. Iflører ham Kappen. Rosifleng ifføres den Spanske Kappe og blir forfuldt af Smaa og Store ud af Theatro.

Jeronimus. Jeg takker, Hr. Dommer, for en naadig Dom og beder ydmygst, at han vil giøre mig denÆre at komme til min Dotters Bryllup, som skal holdes med denne Person.

Dommeren. Jeg takker skyldigst, det skal skee.





Erasmus Montanus eller Rasmus Berg.

Comoedie udi 5 Acter.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Montanus.	Magdelone, hendes Moder.
Jeppe Berg, hans Fader.	Jacob, Montani Broder.
Nille, hans Moder.	Per Degn.
Lisbed, Montani Fæstemøe.	Jesper Ridefogd.
Jeronimus, hendes Fader.	

ACTUS I.

Scen. 1.

Jeppe alleene med et Brev i Haanden.

Det er Skade, at Degnen ikke er i Byen; thi der er saa meget Latin i min Søns Brev, som jeg ikke forstaaer. Taarene staaer mig tit i Øynene, naar jeg eftertænker, at en staktels Bonde-Søn er bleven saa boglærd, besynderlig saasom vi ikke ere af de Høylærdes Bønder. Jeg har hørt af Folk, som forstaaer sig paa Lærdom, at han kand disputere, med hvilken Præst det skal være. Ach, kunde jeg og min Hustrue have den Glæde at høre ham præke, før vi døe, her paa Bierget, da vilde vi ikke fortryde paa de Skillinger, vi har sat paa ham. Jeg kand nok merke paa Per Degn, at han fliotter ikke meget om, at min Søn kommer hid. Det kommer mig for, ligesom han er bange for Rasmus Berg. Det er skrekkeligt med de lærde Folk, de bær saadan Avind til hverandre, og den ene kand ikke lide, at den anden er saa lærd. Den gode Mand giør skiønne Prækner her i Byen, og kand tale om Misundelse, saa Taarene maa staae en udi Øynene; men mig synes, at han selv ikke er gandske fri for den Feyl. Jeg kand ikke vide, hvoraf saadant kommer; om en siger, at min Naboe forstaaer Avlingen bedre end jeg, skulde jeg legge det paa Hiertet? Skulde jeg hade min Nabo efor det? Ney saamænd giør Jeppe Berg ikke. Men der er, min Troe, Per Degn.

Scen. 2.

Jeppe. Per Degn.

Jeppe. Velkommen hiem igien, Per!

Per. Tak, Jeppe Berg!

Jeppe. Ach, min hierte Per! gid I kunde forklare mig noget Latin, som staaer i min Søns sidste Brev.

Per. Hvad Snak! meener I, at jeg forstaaer ikke Latin saavel som Jer Søn? Jeg er en gammel Academicus jeg, Jeppe Berg!

Jeppe. Det veed jeg nok; men jeg meente, om I forstod den nye Latin, thi det Sprog forandres vel ogsaa saavel som det Siællandske. Thi i min Ungdom talede man ikke saa her paa Bierget som nu; det, som man nu kalder Lakey, kaldte man da Dreng; det, som man nu kalder Matresse, kaldte man da Bislaaperske; en Froken hedte da Statsmøe, en Musicant Spillemand, og en Sikketerer Skriver. Derfor meener jeg, Latinen og kand være forandret siden den Tiid, I var i Kiøbenhavn. Vil I være saa god at forklare mig dette? Jeg kand nok læse Bogstaverne, men fatter ikke Meeningen.

Per. Jer Søn skriver, at han studerer nu sin Logicam, Rhetoricam og Metaphysicam.

Jeppe. Hvad vil det sige Logicam?

Per. Det er hans Prækestoel.

Jeppe. Det er mig kiært; gid han kunde blive Præst.

Per. Men Degn først.

Jeppe. Hvad er den anden Post?

Per. Den heder Rhetorica, det er paa Danſk Ritualen; men den tredie Poſt maa være forſkreven, eller det maa være Franſk, thi var det Latin, ſaa forſtod jeg det nok. Jeg er capabel, Jeppe Berg! at regne op den hele Aurora: Ala det er en Vinge, Ancilla en Pige, Barba et Skiæg, Coena en Nat-Potte, Cerevisia Øl, Campana en Klokke, Cella en Kielder, Lagena en Flaſke, Lana en Ulv, Ancilla en Pige, Janua en Dør, Cerevisia Smør.

Jeppe. I maa have en forbandet Ihukommelſe, Per!

Per. Ja, jeg havde ikke tænkt, at jeg ſkulde have blevet ſaalænge i et fattigt Degne-Kald. Jeg kunde nok have været noget andet for længe ſiden, derſom jeg vilde have bundet mig ved en Pige; men jeg vil heller hielpe mig, ſom jeg kand, forend man ſkal kunde ſige paa mig, at jeg har faaet Brødet for en Kone.

Jeppe. Men, kiære Per! her er endnu noget andet Latin, ſom jeg ikke forſtaaer. See her denne Linie.,

Per. Die Veneris Hafnia domum profecturus sum. Det er noget høyttravend; dog forſtaaer jeg det heel vel, men det kunde bryde Hovedet paa en anden. Der er kommen profecto en Hob Ruſſer til Kiøbenhavn.

Jeppe. Hvad mon Ruſſen nu vil beſtille her igien?

Per. Det er ikke Moſcoviter, Jeppe Berg! det er unge Studentere, ſom man kalder Ruſſer.

Jeppe. Nu, nu veed jeg. Der er viſt ſtor Allarm i de Dage, naar de faaer Salt og Brød og blir Studentere.

Per. Naar venter I ham hiem?

Jeppe. I Dag eller i Morgen. Kiære Per! tøv lidt her; jeg vil ſpringe ind til Nille, hun ſkal give os en Drik Øl her ud.

Per. Jeg vil heller have et Glas Brændeviin; thi det er for tiligt at drikke Øl.

Scen. 3.

Per alleene.

Jeg ſkiøtter ikke meget om, ſandt at ſige, at Rasmus Berg kommer hiem, ikke fordi jeg er bange for hans Lærdom, thi jeg var allerede gammel Student, da han endda gik i Skole og fik, med Permiſſion, paa ſin Rumpe. Der var andre Karle, ſom deponerede i min Tiid, end nu omſtunder. Jeg deponerede fra Slagelſe Skole med Per Monſen, Rasmus Jesperſen, Chriſten Klim, Mads Hanſen, ſom vi i Skolen kaldte Mads Pandekage, Paul Iverſen, ſom vi kaldte Poul Finkelſokom; alle Karle, ſom havde Been i Panden og Skiæg paa Hagen, og ſom var capabel at diſputere i hvilken Materie det ſkulde være. Jeg er kun bleven Degn, men er fornøyed, naar jeg har mit daglige Brød og forſtaaer mit Embede. Jeg har forbedret meget udi Indkomſterne, og har det, ſom ingen af mine Formænd havde, ſaa mine Efterkommere ikke ſkal bande mig i min Grav. Folk tænker, at der er inger Obſervationer ved at være Degn; jo jo, Degne-Kald er, min Troe, et vanſkeligt Embede, naar man ſkal have det paa den Fod, at det ſkal føde ſin Mand. For min Tiid holdt Folk her i Byen alle Liig-Sange lige gode; men jeg har bragt det paa den Fod, at jeg kand ſige til en Bonde: Hvilken Pſalme vil du have? den koſter ſaa meget, den anden ſaa meget; iligemaade naar der ſkal kaſtes Jord paa den Døde: Vil du have fint Sand eller ſlet og ret Jord? Der er ogſaa adſkillige Obſervationer, ſom min Formand Chriſtoffer Degn ikke vidſte af at ſige; men han havde ikke ſtuderet. Jeg kand ikke begribe, hvorledes den Karl blev Degn; men han var og Degn derefter. Latinen hielper meget et Menneſke udi alle Forretninger. Jeg vilde ikke miſte det Latin, jeg kand, ikke for hundrede Rixdaler; thi det har baadet mig i mit Embede over 100 Rixdaler, ja hundrede til.

Scen. 4.

Nille. Jeppe. Per.

Nille. Singot, Per!

Per. Tak, Moerlille! Jeg drikker hellers ikke Brændeviin, uden naar jeg har ont i Maven; men jeg har gemeenlig en ſlet Mave.

Nille. Veed I vel, Per! at min Søn kommer hiem i Dag eller Morgen? Der faaer I en Mand, ſom I kand tale med; thi den Karl er ikke ſkaaren for Tungebaandet, ſaaſom jeg har hørt.

Per. Ja jeg troer nok han kand tale en Hob Kloſter-Latin.

Nille. Kloſter-Latin? Det er jo det beſte Latin, ligeſom Kloſter-Lærred er det beſte Lærred.

Per. Ha, ha, ha, ha!

Jeppe. Hvoraf leer I, Per?

Per. Af intet, Jeppe Berg! God Taar paa en friſk! Jer Skaal, Moer lille! Ha, ha, ha! det er ſandt nok, ſom I ſiger; Kloſter-Lærred er got Lærred, men . . .

Nille. Giøres det Lærred ikke paa Kloſteret, hvorfor kaldes det da Kloſterlærred?

Per. Jo det er ret nok, ha, ha, ha! Men I kand vel give mig noget at bide paa til Brændeviinen?

Nille. Her ligger et Stykke Brød og Oſt ſkaaren, om I vil ikke forſmaae.

Per. Tak, Moerlille! Veed I, hvad Brød heder paa Latin?

Nille. Ney, mare veed jeg ikke.

Per æder og ſnakker tillige. Det heder Panis, genetivus Pani, dativus Pano, vocativus Panus, ablativus Pano.

Jeppe. Hillemænd, Per! det Sprog er vidtløftig. Hvad heder Grov-Brød?

Per. Det heder Panis gravis, og fiin Brød Panis finis.

Jeppe. Det er jo halv Danſk.

Per. Ja, det er viſt. Der ere mangfoldige latinſke Ord, ſom har deres Oprindelſe af Danſken; thi jeg ſkal ſige os noget: Her var en gammel Rector i Kiøbenhavns Skole, ved Navn Saxo Grammatica, ſom forbedrede Latinen her i Landet og giorde en latinſk Grammatica, hvorudover han fik det Navn Saxo Grammatica. Den ſamme Saxo har bodet meget paa det latinſke Sprog med Danſke Ord; thi for hans Tiid var Latinen ſaa fattig, at man ikke kunde ſkrive en ret Meening, ſom Folk kunde forſtaae.

Jeppe. Men hvad vil det Ord Grammatica sige?

Per. Det samme som Donat. Naar man binder den ind i Tyrkisk Bind, saa kaldes den Donat; men naar man binder den ind i hviid Pergement, saa kaldes den Grammatica og declineres ligesom ala.

Nille. Ach, jeg veed aldrig, hvor alt dette kand ligge i Hovedet paa Folk; mit Hoved svimler, naar jeg kun hør tale derom.

Jeppe. Derfor ere lærde Folk heller ikke gierne rigtige i Hovedet.

Nille. Ey, hvilken Snak! saa meener du, at vor Søn Rasmus Berg er ikke rigtig?

Jeppe. Mig synes alleene, Moerlille, det er noget underligt, at han skriver latinske Breve til mig.

Per. Deri, har min Troe, Jeppe Ret; thi det er noget naragtigt. Det var jo, ligesom jeg vilde tale Græsk med Ridefogeden, for at lade see, at jeg forstod det Sprog.

Jeppe. Forstaaer I ogsaa Græsk, Per?

Per. Ach, jeg har kundet for tyve Aar siden staae paa een Fod og læse det hele Litanie paa Græsk. Jeg kand endnu komme ihu, at det sidste Ord heder Amen.

Jeppe. Ach, Per! det vil blive artigt, naar min Søn kommer tilbage, at vi kand sætte Jer to sammen.

Per. Vil han disputere med mig, skal han finde Karl for sin Hat, og vil han synge i Kap med mig, saa kommer han tilkort. Jeg har sjunget i Kap med 10 Degne, som alle have maat give sig tabt, thi jeg har taget Troen fra dem alle 10. Det har været mig tilbudet for 10 Aar siden at være Cantor udi vor Frue Skole; men jeg har ikke vildet. Thi hvorfor skulde jeg giøre det, Jeppe? Hvorfor skulde jeg forlade min Meenighed, som elsker og ærer mig, og som jeg elsker og ærer igien? Jeg lever paa et Sted, hvor jeg har mit daglige Brod, og hvor jeg er respectered af alle Folk, thi Amtmanden selv kommer aldrig hid, jeg blir jo strax hentet for at drive Tiden med ham og synge for ham. Forgangen Aar ved disse Tider gav han mig 2 Mark, fordi jeg sang ut, re, mi, fa, sol. Han svor paa, at han havde større Behag deri end i den største Vocal Musiqve, han havde hørt i Kiøbenhavn. Vil I give mig end et Glas Brændeviin, Jeppe! skal jeg synge det samme for Jer.

Jeppe. Gierne. Skienk nok et Glas Brændeviin, Nille!

Per. Jeg synger ikke for enhver; men I er min gode Ven, Jeppe! som jeg tiener med Fornøyelse. *Begynder at skraale, først langsom.* Ut, re, mi, fa, sol, la, si, ut; nu tilbage: Ut, si, fa, sol, fa, mi, re, ut. Nu skal I høre paa en anden Maade Ut, re, mi, fa, sol, fa, si, ut, re, mi, fa, sol, fa, si, ut,-re.

Jeppe. Hillemænd, det sidste gik fiint. Vore smaa Grise kand ikke gaae høyere med Rosten.

Per. Nu vil jeg synge hastigt: Ut, re, mi, re, . . . Ney det var ikke ret. Ut re mi do re mi ut . . . Ney det kom ogsaa galt; det er forbandet tungt, Jeppe! at synge saa hastig. Men der kommer Monsieur Jeronimus.

Scen. 5.

Jeronimus. Magdelone. Lisbed. Degnen. Jeppe. Nille.

Jeronimus. God Morgen, Svoger! Har I nogen Tidender fra Jer Søn?

Jeppe. Jo, jeg troer, han kommer i Dag eller i Morgen.

Lisbed. Ach, er det mueligt? Nu er min Drøm fuldkommen.

Jeronimus. Hvad drømte du da?

Lisbed. Jeg drømte, at jeg laae hos ham i Nat.

Magdelone. Der er dog noget ved Drømme. Drømme er ikke at foragte.

Jeronimus. Det er sandt nok; men dersom I gode Piger tænkte ikke saa meget paa Mandfolk om Dagen, drømte I ikke saa tit om dem om Natten. Du drømte vel ligesaa stærkt om mig i de Dage, vi vare forlovede sammen, Magdelone?

Magdelone. Det er, min Troe, sandt; men nu har jeg, min Troe, ikke i nogle Aar drømt om dig.

Jeronimus. Det kommer deraf, at Kiærligheden er ikke saa heed nu, som den var tilforn.

Lisbed. Men er det mueligt, at Rasmus Berg kommer hiem i Morgen?

Jeronimus. Ey, min Dotter! du skulde ikke lade dig merke med at være saa forlibt.

Lisbed. Ach, er det vist, at han kommer hiem i Morgen?

Jeronimus. Ja ja, du hører jo, at han kommer til den Tiid.

Lisbed. Hvor langt har vi til i Morgen, hierte Far?

Jeronimus. Hvilken forbandet Snak! Disse forlibte Folk er, ligesom de var galne.

Lisbed. Ja, jeg tæller, min Troe, hver Time.

Jeronimus. Du skulde ogsaa spørge, hvor lang en Time er, saa kunde man tænke, du var reent gal. Holdt inde med saadan Sladder, og lad os Forældre snakke sammen. Hør, min kiære Jeppe Berg! holder I det raadeligt, at disse 2 unge Mennesker komme sammen, førend han faaer Brød?

Jeppe. Det er, ligesom Jer synes. Jeg kand nok underholde dem; men det var dog bedre, at han fik Brød først.

Jeronimus. Jeg holder det aldeles ikke raadeligt, at de komme sammen for. *Lisbed græder og hyler.* Ey fy, skiæm dig for en Ulykke. Det er en Spot for en Pige at stille sig saadan an.

Lisbed *grædende.* Faaer han snart Brød da?

Jeppe. Det er ingen Tvivl paa, han faaer jo snart Brød; thi saa vidt som jeg har hørt, er han saa lærd, at han kand læse, hvilken Bog det skal være. Han skrev mig et latinsk Brev til nyelig.

Nille. Og det kand mare staae, det veed Degnen.

Lisbed. Var det saa vel skreven?

Per. Ja, vel nok for saadan ung Person. Han kand blive god, Mammeselle! Der vil ellers meget til. Jeg tænkte ogsaa, at jeg var lærd, da jeg var paa hans Alder; men . . .

Jeppe. Ja, I lærde Folk roser aldrig hinanden.

Per. Ey Snak! skulde jeg bære Avind til ham? Da han endnu ikke var fød, havde jeg allerede staaet 3 Gange Skole-Ret, og da han sad i 4de Lectien, havde jeg været 8te Aar Degn.

Jeppe. En kand have bedre Hoved end en anden. En kand lære saa meget i eet Aar som andre udi ti.

Per. Da tør Per Degn nok sætte sit Hoved, mod hvem det skal være.

Jeronimus. Ja ja, hver kand være god for sig. Lad os nu gaae hiem, Børn! Far vel, Jeppe! Jeg gik her forbi, og saa vilde jeg tale med Jer paa Veyen.

Lisbed. Ach, vaer mig dog ad, saa snart han kommer.

Scen. 6.

Jeppe. Nille. Per. Jacob.

Jeppe. Hvad vil du, Jacob?

Jacob. Far! veed I Nyt? Rasmus Berg er kommen hiem.

Jeppe. Hillemænd, er det mueligt? Hvorledes seer han ud?

Jacob. Ach, han seer meget lærd ud. Rasmus Nielsen, som kiører for ham svær paa, at han giorde ikke andet den hele Vey, end disputered paa Græsk og Elamitisk med sig selv, og det undertiden med saadan Iver, at han slog Rasmus Nielsen 3 til 4re Gange bag i Nakken med knyttet Næver, og raabte derhos altiid: Probe Majoren, Probe Majoren. Jeg kand tænke, han har havt en Disput med en Major, før han reyste. Undertiden sad han stille og stirrede paa Maanen og Stjernerne, og det med saadan grundig Mine, at han faldt 3 Gange af Vognen og havde nær brudt Halsen itu af lutter Lærdom, saa at Rasmus Nielsen loe deraf og sagde ved sig selv: Rasmus Berg er vel en klog Mand paa Himmelen, men en Nar paa Jorden.

Jeppe. Ach, kom, lad os gaae ud at tage imod ham. Kiære Per! kom I med os. Det kand hende sig, at han har glemt Dansk og kand ikke tale andet end Latin, saa kand I være Tolk.

Per. Skam der gior; jeg har andet at bestille.

ACTUS II.

Scen. 1

Montanus med Hosene ned om Beenene.

Jeg har kun været een Dag fra Kiøbenhavn og længes allerede. Hvis jeg ikke havde mine gode Bøger med mig, kunde jeg ikke leve paa Landet. Studia secundas res ornant, adversis solatium præbent. Jeg synes, ligesom mig fattes noget, efterdi jeg har ikke disputeret i tre Dage. Jeg veed ikke, om her er nogle lærde Folk her i Byen; hvis her er nogen, skal jeg nok sætte dem i Arbeyd, thi jeg kand ikke leve, uden jeg maa disputere. Mine stakkels Forældre kand jeg ikke meget tale med; thi de ere eenfoldige Folk og veed neppe andet end deres Børne-Lærdom, saa at jeg kand ikke have megen Trøst af deres Omgiængelse. Degnen og Skolemesteren skal have studeret, men jeg veed ikke, hvor vidt det strekker sig; dog skal jeg forsøge, hvad de duer til. Mine Forældre blev forskrekket, da de saae mig saa tilig; thi de havde ikke ventet, at jeg skulde taget fra Kiøbenhavn om Natten. Han slaaer Ild, tænder sin Pibe og sætter Pibehovedet igiennem et Hul, som han har paa sin Hat. Saaledes falder man at smøge Tobak studentikôs; det er en god Invention nok for en, der vil skrive og smøge tillige. Sætter sig ned at læse.

Scen. 2.

Montanus. Jacob.

Jacob kysser paa Haanden og siger sin Broder. Velkommen hiem igien, min latinske Broer!

Montanus. Det er mig kiært at see dig, Jacob! men hvad det Broerskab angaaer, saa er det noget, som var got i gamle Dage, men nu kand det ikke saa passe sig meer.

Jacob. Hvi saa? Est du ikke min Broer?

Montanus. Det negter jeg ikke, Slyngel! at jeg jo er din Broer ved Fødselen; men du maa vide, at du est endnu en Bonde-Dreng og jeg en Philosophiæ Baccalaureus. Men hør, Jacob! hvorban lever min Kiæreste og min Svigerfar?

Jacob. Ret vel; de vare her nylig, og spurte, hvor snart Broer kom hiem.

Montanus. Nu Broer igien! Jeg siger det ikke af Hoffærdighed, Jacob! men det gaaer profecto ikke an.

Jacob. Hvad skal jeg da kalde Broer?

Montanus. Du skal kalde mig Monsieur Montanus; thi saa heder jeg i Kiøbenhavn.

Jacob. Kunde Jeg kun komme det ihu. Var det ikke Monsieur Dromedarius?

Montanus. Kandst du ikke høre? Jeg siger jo Monsieur Montanus.

Jacob. Monsør Montanus, Monsør Montanus.

Montanus. Ja det er ret; thi Montanus paa Latin er det samme som Berg paa Dansk.

Jacob. Kand jeg da ikke ogsaa hede Monsør Jacob Montanus?

Montanus. Naar du har gaaet saalænge i Skole som jeg og udstaaet dine Examina, saa kandst du ogsaa give dig et latinsk Navn; men saalænge som du est en Bonde-Dreng, maa du lade dig nøye med at hede slet og ret Jacob Berg. Men har du merket, at min Kiæreste har længtes efter mig?

Jacob. Ja vist, hun har været meget utaalmodig over, at du blev saalænge borte.

Montanus. Du maa ey heller dutte mig, din Tølpel!

Jacob. Jeg vilde sige: Monsørens Kiæreste har været utaalmodig, at du est bleven saalænge borte.

Montanus. Ja nu er jeg kommen, Jacob! og det alleene for hendes Skyld; men jeg bliver her ikke ret gammel, thi saa snart vi har holdt Bryllup, tager jeg hende med mig til Kiøbenhavn.

Jacob. Vil Monsøren da ikke tage mig med sig?

Montanus. Hvad skulde du bestille der?

Jacob. Jeg vilde see mig lidt om i Verden.

Montanus. Jeg vilde ønske, at du var 6 a 7 Aar yngre, saa skulde jeg sætte dig i Latin-Skole, at du ogsaa kunde blive Student.

Jacob. Ney, det var ikke got.

Montanus. Hvi saa?

Jacob. Jo, saa vilde vore Forældre komme reent til at betle.

Montanus. Hor, hvilke Ord der kand ligge i den Knægt.

Jacob. Ja, jeg er fuld af Indfald. Havde jeg studeret, var jeg bleven en Fandens Skielm.

Montanus. Mig er sagt, at du har et got Hoved. Men hvad vilde du ellers bestille i Kiøbenhavn?

Jacob. Jeg vilde saa gierne see det runde Taarn og Klosteret, hvor man giør Lærred.

Montanus. Ha, ha, ha! Ney der bestilles andet paa Klosteret end at giøre Lærred. Men har min Svigerfar ellers saa mange Midler, som der siges?

Jacob. Ja vist, Jeronimus er en riig Gubbe, han eyer snart den tredie Deel af Byen.

Montanus. Men har du hørt, om han agter at give nogen Udstyr med sin Dotter?

Jacob. Ja, jeg troer nok, at han styrer hende vel ud, besynderlig om han faaer hore Monsøren præke her engang udi Byen.

Montanus. Det bliver intet af; jeg giør mig ikke saa gemeen at præke her paa Landet. Jeg er ellers kun for at disputere.

Jacob. Jeg meente, at det var meer at kunde præke.

Montanus. Veedst du vel, hvad det er, at disputere?

Jacob. Ja vist, jeg disputerer hver Dag her i Huset med Pigerne; men jeg vinder intet derved.

Montanus. Ja, saadan Slags Disputatzer har vi nok af.

Jacob. Hvad er det da, Monsøren disputerer om?

Montanus. Jeg disputerer om vigtige og lærde Sager, for Exempel, om Englene ere skabte for Menneskene; om Jorden er rund eller oval; om Maane, Soel og Stjerner, deres Størrelse og Distance fra Jorden, og andet deslige.

Jacob. Ney derom disputerer jeg ikke; thi det er noget, som gaaer mig ikke an, thi naar jeg kun kand faae Folkene til at arbeyde, maa de gierne sige for mig, at Jorden er ottekantet.

Montanus. O Animal brutum! Men hør, Jacob! mon der ellers nogen har ladt min Kiæreste vide, at jeg er hiemkommen?

Jacob. Ney, jeg troer det ikke.

Montanus. Saa er det best, at du springer hen til Hr. Jeronimus for at lade dem saadant vide.

Jacob. Ja, det kand nok skee; men skal jeg ikke sige det til Lisbed først?

Montanus. Lisbed, hvem er det?

Jacob. Veedst du ikke det, Broer! at din Fæstemoe heder Lisbed?

Montanus. Har din Slyngel nu glemt alt, hvad jeg nyeligen har lært dig?

Jacob. Du maa kalde mig Slyngel saa meget som du vil, saa er jeg dog din Broer.

Montanus. Hvis du ikke holder din Mund, skal jeg profectò slaae dig med Bogen i Panden.

Jacob. Det var ikke smukt at kaste Bibelen efter Folk.

Montanus. Det er ingen Bibel.

Jacob. Jeg kiender saa mare nok Bibelen. Den Bog er so stor nok til at være Bibelen. Jeg kand nok see, at det er hverken Evangeli-Bog eller Catechismus. Men hvad det er eller ikke, saa lader det ilde at kaste Bøger efter sin Broer.

Montanus. Hold Mund, Slyngel!

Jacob. Saadan Slyngel, som jeg er, fortiener dog med mine Hænder til mine Forældre de Penge, som du sætter til.

Montanus. Hvis du ikke tier, skal jeg lemlæste dig. *Kaster Bogen paa ham.*

Jacob. Au, au, au!

Scen. 3.

Jeppe. Nille. Montanus. Jacob.

Jeppe. Hvad er her for Allarm?

Jacob. Ach, min Broer Rasmus slaaer mig.

Nille. Hvad vil det sige? Han slaaer dig vel ikke uden Aarsag.

Montanus. Ney Moer! det er sandt; han kommer hid og bruger en Mund mod mig, som jeg kunde være hans Jevnlige.

Nille. Hvilken Pokkers Skielm! Skal du ikke bedre vide at respectere saadan lærd Mand? Veedst du ikke, at han er en Ære for vort hele Huus? Min hierte Hr. Søn! I skal ikke regne ham det til; det er en uforstandig Tølpel.

Montanus. Jeg sidder her og speculerer paa vigtige Sager, som denne importunissimus og audacissimus Juvenis kommer og hindrer mig udi. Det er intet Børne-Leeg at have med disse Transcendentalibus at bestille. Jeg vilde ikke, det skulde have skeet for to Mark.

Jeppe. Ach, vær ikke vreed, min hierte Søn! det skal aldrig skee oftere. Jeg er saa bange, Hr. Søn har forivret sig; de lærde Folk taaler ikke mange Stød. Jeg veed, Per Degn ivrede sig engang, han kunde ikke forvinde det i 3 Dage igien.

Montanus. Per Degn, er han lærd?

Jeppe. Ja vist; saalænge jeg kand mindes, har vi ikke havt nogen Degn her i Byen, der har sjunget saa vel som han.

Montanus. Derfor kand han være meget ulærd.

Jeppe. Han præker ogsaa meget skiønt.

Montanus. Derfor kand han ogsaa være ulærd.

Nille. Ach ney, Hr. Søn! hvorledes kand den være ulærd, der præker vel?

Montanus. Jo vist, Moerlille! alle ulærde Folk præker vel; thi saasom de ikke kand sammenskrive noget af deres egne Hoveder, saa bruge de laante Prækner og lære udenad brave Mænds Skrifter, som de undertiden ikke forstaaer selv. Da derimod en lærd Mand ikke vil bennytte sig af saadant, men vil sammenskrive af sit eget Hoved. Troe mig, at det er en almindelig Feyl her i Landet, at man dømmer Studenternes Lærdom alt for meget af deres Prækener. Men lad de Karle disputere som jeg; det er en Provesteen paa Lærdom. Jeg kand disputere paa got Latin om, hvilken Materie det skal være: Vil en sige, at dette Bord er en Lysestage, saa vil jeg forsvare det; vil en sige, at Kiød eller Brød er Straae, vil jeg og forsvare det; det har jeg giort mangen ærlig Gang. Hør, Farlille! vil I troe det, at den, som drikker vel, er lyksalig?

Jeppe. Jeg troer snarere, at han er ulyksalig; thi man kand drikke baade Forstand og Penge bort.

Montanus. Jeg vil beviise, at han er lyksalig. Qvicunque; bene bibit, bene dormit . . . Ney, det er sandt, I forstaaer ikke Latin; jeg maa

lige det paa Dansk. Hvo som drikker vel, sover gierne vel; er det ikke sandt?

Jeppe. Det er sandt nok; naar jeg har en halv Ruus, sover jeg som en Hest.

Montanus. Hvo som sover vel, synder ikke; er det ogsaa ikke sandt?

Jeppe. Ja, det er sandt nok; saalænge man sover, synder man ikke.

Montanus. Den, som synder ikke, er lyksalig.

Jeppe. Det er og sandt.

Montanus. Ergo den, som drikker vel, er lyksalig. Moerlille! jeg vil giøre Jer til en Steen.

Nille. Ja Snak, det er end mere konstigt.

Montanus. Nu skal I faae det at høre: En Steen kand ikke flyve.

Nille. Ney, det er vist nok, undtagen man kaster den.

Montanus. I kand ikke flyve.

Nille. Det er og sandt.

Montanus. Ergo er Moerlille en Steen. *Nille græder.* Hvorfor græder Moerlille?

Nille. Ach, jeg er saa bange, at jeg blir til Steen; mine Been begynder alt at blive kolde.

Montanus. Giv Jer tilfreds, Moerlille! jeg skal strax giøre Jer til Menneske igien. En Steen kand ikke tænke eller tale.

Nille. Det er sandt. Jeg veed ikke, om hun kand tænke; men tale kand hun ikke.

Montanus. Moerlille kand tale.

Nille. Ja, Gud skee Lov, som en stakkels Bonde-Kone kand jeg tale.

Montanus. Got. Ergo er Moerlille ingen Steen.

Nille. Ach, det giorde got; nu kommer jeg mig igien. Der vil, min Troe, stærke Hoveder til at studere; jeg veed ikke, hvor deres Hierne kand holde det ud. Jacob! du skal herefter gaae din Broer til Haande; du har ikke andet at bestille. Fornemmer dine Forældre, at du giør ham nogen Fortræd, da skal du faae saa mange Hug, som dit Liv kand taale.

Montanus. Moerlille! jeg vilde gierne vænne ham af med den Vane at sige du til mig; det er dog ikke anstændigt for en Bonde-Dreng at dutte en lærd Mand. Jeg vilde gierne, at han kaldte mig Monsieur.

Jeppe. Hør du vel, Jacob! naar du taler til din Broer herefter, skal du sige Monsør.

Montanus. Jeg vilde gierne, Degnen blev budden hid i Dag, at jeg kunde forsøge, hvad han duer til.

Jeppe. Ja nok, det skal skee.

Montanus. Jeg vil imidlertiid hen at besøge min Kiæreste.

Nille. Men jeg er bange, vi faaer Regn; Jacob kand bære Kappen efter Jer.

Montanus. Jacob!

Jacob. Ja Maansør!

Montanus. Kom og bær Kappen efter mig; jeg vil lidt ud i Byen. *Jacob gaaer efter ham med Kappen.*

Scen. 4.

Jeppe. Nille.

Jeppe. Har vi ikke Glæde for den Søn, Nille!

Nille. Jo vist, der er ingen Skilling unyttig spildt paa ham.

Jeppe. Nu skal vi i Dag faae at høre, hvad Degnen duer til. Men jeg er bange, at han ikke kommer, om han hører, at Rasmus Berg er her; vi har ikke fornøden at lade ham det vide. Vi vil ogsaa bede Ridefogden hid, han er nok saa god at komme, thi han finder Smag i vort Øl.

Nille. Det er saa farligt, Mand! at tractere Ridefogden; det Slags Folk maa ikke vide vor Tilstand.

Jeppe. Jo, saamænd maa han saa. Det er hver Mand her i Byen bekiendt, at vi ere formuende Folk; naar vi svare vore Skatter og Landgilde, da kand Ridefogden ikke rykke et Haar af vort Hoved.

Nille. Ach, hierte Mand! mon det skulde være for silde at lade Jacob ogsaa studere? Tænk engang, om han kunde blive saadan lærd Kaal som hans Broer, hvilken Glæde vilde det være for deres gamle Forældre!

Jeppe. Ney, Kone! det er nok med den ene; vi maa jo have en hiemme, som kand gaae os til Haande og giøre vort Arbeyde.

Nille. Ach, ved saadant Arbeyde kand ikke fortienes meer end af Haanden i Munden. Rasmus Berg, som har studeret, kand ved sin Hierne udrette mere vor Huus til Nytte i en Time end den andet i et Aar.

Jeppe. Det maa ikke hielpe, Moerlille! vor Ager maa dyrkes, og vor Avling fortsættes; vi kand aldeles ikke undvære Jacob. See der kommer han tilbage.

Scen. 5.

Jacob. Jeppe. Nille.

Jacob. Ha, ha, ha, ha, ha, ha! Min Broer maa vel være en meget lærd Mand, men ogsaa en stor Taasse.

Nille. Din vanartige Skielm! kalder du din Broer en Taasse?

Jacob. Jeg veed ikke, hvad jeg skal kalde saadant Moerlille! Det regner, saa det helder ned, og han lar mig gaae med Kappen paa Armen efter sig.

Jeppe. Kunde du da ikke have været saa artig at have sagt: Monsør! det regner; vil ikke Monsør tage Kappen paa?

Jacob. Mig synes, det meget underligt, Fallille, at jeg skulde sige til den Person, som Forældre har kostet saa mange Penge paa at lære Viisdom og Artighed, naar der falder saadan Regn paa ham, at han bliver vaad indtil Skiorten: Det regner, Monsør! vil han ikke tage Kappen paa? Han havde jo ikke fornøden min Varsel, Regnen kunde nok vare ham derom.

Jeppe. Gik du da og bar Kappen den hele Vey paa Armen.

Jacob. Ney, mare giorde jeg ikke; jeg svøbte mig smukt i Kappen og derfor er mine Klæder gandske tørre. Det forstod jeg bedre, endskiønt jeg ikke har sat saa mange Penge til paa at lære Viisdom. Jeg begreb strax det, endskiønt jeg kiender ikke en Latine-Bogstav.

Jeppe. Din Broer har gaaet i Tanker, som grundlærde Folk gierne pleyer.

Jacob. Ha ha, Drollen spilde saadan Lærdom.

Jeppe. Tie stille, din Slyngel! eller du skal faae Skam paa din Mund. Hvad vil det sige, om din Broer gaaer saaledes i Tanker iblant, naar han i mange andre Ting kand lade see sin Viisdom og Frugten af sine Studeringer?

Jacob. Frugten af sine Studeringer? Jeg skal fortælle videre, hvor det gik til paa vor Reyse. Da vi kom til Jeronimuses-Port, gik han lige til den Side, som Port-Hunden stod, som havde calfatred' hans lærde Been, hvis jeg ikke havde trækket ham til den anden Side; thi Port-Hunde seer ingen Personer an, de skiær alle Folk over een Kam, som de ikke kiender, og bider i Fleng hvilke Been de faaer fat paa, enten de ere latinske eller græske. Da vi kom ind i Gaarden, gaaer Monsiør Rasmus Berg ind i Stolden i Tanker og raabte: Hey, er Jeronimus hiemme? Men Koerne vendte alle Rumpen til ham, og ingen vilde svare et Ord. Jeg er vis paa, om nogen af dem havde kundet tale, de vilde have sagt: Hvilken forbandet Taasse maa denne Kaal ikke være!

Nille. Ach, min hierte Mand! taaler du, at han bruger saadan Mund?

Jeppe. Jacob! du skal faae en Ulykke, dersom du taler saaledes meer.

Jacob. Fallille burte heller takke mig, som hialp ham til Rette og bragte ham af Stolden ind i Stuen. Vil nu Fallille kun eftertænke, hvor det vilde gaae til, om saadan Kaal skulde giore en lang Reyse alleene; thi jeg er vis paa, at om jeg ikke havde været med ham, havde han endnu staaet i Stolden og faaget Kioerne i Rumpen af lutter Lærdom.

Jeppe. Ey, saa skal du og faae en Ulykke paa din kaade Mund. Jacob løber, og Jeppe efter ham.

Nille. Hvilken forbandet Skielm! Jeg faaer have Bud efter Fogden og Degnen, at min Søn kand have nogen at disputere med, naar han kommer tilbage.

ACTUS III.

Scen. 1.

Jeppe. Nille. Montanus.

Nille. Min Søn Montanus blir noget længe borte; jeg vilde ønske, at han kom hiem, førend Fogden gaaer fra os, thi han har stor Lyst at tale med ham og er curiøst for at spørge ham om et og andet, som . . . Men der seer jeg ham komme. Velkommen tilbage, min kiære Søn! Den gode Jeronimus blev vel ikke lidet glad ved at see Hr. Søn ved god Helbred efter saa lang Fraværelse?

Montanus. Jeg har ikke talt hverken med Jeronimus eller hans Datter formedelst denne Knægt, som jeg faldt i Disput med.

Nille. Hvad var det for en Karl? Det var maaskee Skolemesteren?

Montanus. Ney, det var en fremmed Person, som reyser herfra i Dag. Jeg kiender ham nok, skiønt jeg ingen Omgiængelse har havt med ham i Kiøbenhavn. Jeg kand ærgre mig ihiel over de Folk, som bilder sig ind at have opsluget al Viisdom og dog ere Idioter. Jeg skal sige Moerlille, hvori det bestaaer: Knægten har været et Par Gange ordinarius Opponens, deri bestaaer alle hans Merita. Men hvorledes forrettede han sine Partes? Misere & hæsitanter absq; methodo. Da Præses engang distingverede inter rem & modum rei, spurte han: Qvid hoc est? Slyngel! det skulde du have lært, anteqvam in arenam descendis. Qvid hoc est? Qvæ bruta! En Karl, der ignorerer distinctiones cardinales og vil disputere publice!

Nille. Ey, Hr. Søn skal ikke legge saadant paa Hiertet. Jeg kand høre af det, I fortæller, at det maa være en Nar.

Montanus. En Ignorant.

Nille. Det er intet vissere.

Montanus. En Idiot.

Nille. Jeg kand ikke merke andet.

Montanus. Et qvidem plane hospes in philosophia. Lad den Hund legge det fra sig, som han begik udi mange brave Folkes Nærværelse.

Nille. Lod han noget gaae? Derpaa skal man kiende et Sviin.

Montanus. Ney, Moerlille! han giorde det, som værre er: han confunderede offentlig materiam cum forma.

Nille. Han burte faae en Ulykke.

Montanus. Vil den Karl indbilde sig at kunde disputere?

Nille. Han maatte kunde Fanden.

Montanus. Ikke at tale om den Feyl, han begik udi sit Proemio, da han sagde: Lectissimi & doctissimi Auditores.

Nille. Hvilken Nar det maa være!

Montanus. Sætter mig lectissimus for doctissimus, da dog lectissimus er et Prædicat, man kand give en Deposituro.

Jeppe. Men fik min Søn da ikke tale med Jeronimus?

Montanus. Ney, ret som jeg vilde gaae ind i Stuen, saae jeg den Karl gaaende forbi Porten, og som vi kiendte hinanden, gik jeg hen at hilse ham, hvorpaa vi strax kom i Snak om lærde Sager og endelig i Disput, saa jeg maatte sætte min Besøgelse op.

Jeppe. Jeg er saa bange, at Monsieur Jeronimus tar det ilde op, naar han hører, at min Søn har været i Gaarden, men gaaet bort uden at tale med ham.

Montanus. Ja, jeg kand ikke hielpe det. Naar en griber Philosophien an, saa griber han mig an paa min Ære. Jeg holder vel af Mademoiselle Lisbed; men min Metaphysica, min Logica har Prioritet.

Nille. Ach, min hierte Søn! hvad hører jeg? Har du forlovet dig med to andre Piger i Kiøbenhavn? Det kand blive en forbandet Sag for Capitels-Retten.

Montanus. I forstaaer mig ikke; det er ikke saa meent. Det er ikke Piger, men tvende Videnskaber.

Nille. Ja, det er andet. Men der kommer Ridefogden; vær nu ikke vreed længer.

Montanus. Ham kand jeg ikke blive vreed paa; det er en eenfoldig ulærd Mand, som jeg ikke kand komme i nogen Disput med.

Scen. 2.

Jeppe. Nille. Montanus. Jesper.

Jesper. Serviteur, Monsieur! Jeg gratulerer Ankomsten.

Montanus. Jeg takker, Hr. Ridefoged!

Jesper. Det er mig kiært, at vi har faaet saadan lærd Mand her i Byen. Det har vel kostet ham mangen Hoved-Bryden, førend han er kommen saa vidt. Jeg ønsker Jer ogsaa til Lykke, Jeppe Berg! med Jer Søn; nu har J faaet Glæde paa Jer gamle Alder.

Jeppe. Ja, det er sandt.

Jesper. Men hør, min kiære Monsieur Rasmus! jeg vilde spørge ham om noget.

Montanus. Mit Navn er Montanus.

Jesper sagte til Jeppe. Montanus, er det Rasmus paa Latin?

Jeppe. Ja, det maa saa være.

Jesper. Hør, min kiære Monsieur Montanus Berg! jeg har hørt, at lærde Folk skal have saa underlige Meninger. Er det sandt, at man holder for i Kiøbenhavn, at Jorden er rund? Her paa Bierget vil ingen troe det; thi hvor kand det være, efterdi Jorden synes jo gandske flak?

Montanus. Det kommer deraf, at Jorden er saa stor, at man ikke kand merke dens Rundhed.

Jesper. Ja, det er sandt, Jorden er stor, det er fast den halve Deel af Verden. Men hør, Monsieur! hvor mange Stierner vilde der vel til at giøre en Maane?

Montanus. En Maane! Maanen er mod en Stjerne ligesom Vebling-Søen mod hele Siælland.

Jesper. Ha, ha, ha, ha! de lærde Folk ere aldrig rigtige i Hovedet. Jeg har, min Troe, hørt dem, der siger, at Jorden løber, og Solen staaer stille. Monsieur troer vel ikke det ogsaa?

Montanus. Ingen fornuftig Mand tvivler meer derom.

Jesper. Ha, ha, ha! skulde Jorden løbe, maatte vi jo falde iblant og slaae Halsen i Stykker.

Montanus. Kand ikke et Skib løbe med Jer, uden at J slaaer Halsen itu?

Jesper. Men J siger jo, at Jorden løber omkring; skulde nu Skibet vende sig om, faldt da Folkene ikke udi Søen?

Montanus. Ney, jeg skal forklare Jer det tydeligere, hvis J vil have Taalmodighed.

Jesper. Jeg vil, min Troe, intet høre derom. Jeg maatte jo være gal, om jeg troede saadant. Jorden skulde velte sig om, og vi skulde ikke falde hovedkuls Fanden i Vold ned i Afgrunden, ha, ha, ha! Men, min kiære Monsieur Berg! hvoraf kommer det, at Maanen er undertiden saa liden, undertiden saa stor?

Montanus. Om jeg nu siger Jer det, vil J dog ikke troe det.

Jesper. Ach vær saa god og siig mig det.

Montanus. Det kommer deraf, at naar Maanen er voxen til, klipper man Stykker af den for at giøre Stjerner af.

Jesper. Det er, min Troe, curieuskt; jeg vidste det, min Troe, ikke tilforn. Dersom man klippede ikke Stykker af den, vilde den voxe alt for stor og blive saa breed som hele Siælland. Naturen regierer dog alting meget viseligen. Men hvoraf kommer det, at Maanen varmer ikke saavel som Solen, da den dog er ligesaa stor?

Montanus. Det kommer deraf, at Maanen er intet Lys, men af samme mørke Materie som Jorden, der laaner sit Lys og Skin af Solen.

Jesper. Ha, ha, ha, ha, ha, ha! Lad os tale om noget andet; det er noget forstyrret Tøy, man kand blive cathølsk i Hovedet deraf.

Scen. 3.

Jeppe. Nille. Montanus. Jesper. Per Degn.

Jeppe. Velkommen, Per! Hvor got Folk er, kommer got Folk efter. Der seer J min Søn, som er nyelig kommen hiem.

Per. Velkommen her, Monsieur Rasmus Berg!

Montanus. J Kiøbenhavn er jeg vant til at hede Montanus; jeg beder, J vil kalde mig ligeledes.

Per. Ja saamænd; det kand komme mig paa eet ud. Hvorledes staaer ellers til i Kiøbenhavn? Deponerede der mange i Aar?

Montanus. Som der pleyer.

Per. Blev der nogen rejiceret i Aar?

Montanus. To à tre conditionaliter.

Per. Hvem er Imprimatur i Aar?

Montanus. Hvad vil det sige?

Per. Jeg meener, hvem er Imprimatur til Vers og Bøger, som gaaer i Trykken?

Montanus. Skal det være Latin?

Per. Ja, i min Tiid var det got Latin.

Montanus. Var det da got Latin, saa maa det endnu være ligeledes; men det har aldrig været Latin i den Meening, som J vil have det.

Per. Jo, min Troe, er det got Latin.

Montanus. Skal det da være et Nomen eller et Verbum?

Per. Det er et Nomen.

Jesper. Det er ret, Per! svar kun brav for Jer.

Montanus. Cujus declinationis er da Imprimatur?

Per. Alle de Ord, som nævnes kand, henføres til 8 Ting, som er Nomen, Pronomen, Verbum, Principium, Conjugatio, Declinatio, Interjectio.

Jesper. Jo jo, hør kun til Per, naar han vil ryste sine Ærmer. Det er ret, klem kun paa ham.

Montanus. Han svarer intet til det, jeg spør ham. Hvad har Imprimatur i Genitivo?

Per. Nominativus Ala, Genitivus Alæ, Dativus Alo, Vocativus Alo, Ablativus Ala.

Jesper. Jo jo, Monsieur Montanus! vi har saamænd ogsaa Folk her paa Bierget.

Per. Det skulde jeg ogsaa meene. Der deponerede, min Troe, andre Karle i min Tiid end nu omstunder; det var Karle, som lode sig rage to Gange om Ugen, og kunde alle scandere alle Slags Vers.

Montanus. Det er en mægtig Sag; saadant

kand man nu giøre udi anden Lectie. Nu omstunder deponerer Karle fra Kiøbenhavns Skole, som kand giøre Hebraiske og Chaldaiske Vers.

Per. Saa maa de ikke kunde meget Latin da.

Montanus. Latin! Om I kom i Skolen nu, kunde I ikke komme høyere end i Sinke-Lectien.

Jesper. Sig ikke det, Montanus! Degnen er, min Troe, en brav studeret Mand; det har jeg hørt baade Herredsfogden og Amtsforvalteren sige.

Montanus. Maaskee de forstaae ligesaa lidet Latin som han.

Jesper. Jeg hører dog, han svarer brav for sig.

Montanus. Han svarer jo ikke til det, jeg spør ham om. E qva Schola dimissus es, mi Domine?

Per. Adjectivum & Substantivum genere, numero & caseo conveniunt.

Jesper. Han maaler ham, min Troe, Skieppen fuld. Ret, Per! vi skal, min Troe, drikke en Pæl Brændeviin sammen.

Montanus. Dersom Hr. Fogeb vidste, hvad han svarede, skulde han lee sin Mave itu. Jeg spør ham, fra hvilken Skole han har deponeret, han svarer noget andet hen i Taaget.

Per. Tunc tua res agitur, paries cum proximus ardet.

Jesper. Jo jo, nu vil hun, min Troe, ret gaa an. Svarer I nu dertil?

Montanus. Jeg kand ikke svare dertil; det er lutter Pølse-Snak. Lad os tale Danst sammen, som de andre kand forstaae, saa skal man strax faae at høre, hvilken Karl det er. *Nille græder.*

Jesper. Hvorfor græder I, Bestemoer?

Nille. Jeg har saa ont deraf, at min Søn skal give sig tabt i Latinen.

Jesper. Ach, Bestemoer! det er jo ingen Under. Per er jo ogsaa meget ældre end han. Det er jo ingen Under. Lad dem nu tale Danst da, som vi alle forstaae.

Per. Ja nok; jeg er parat til hvilken af Delene han vil. Vi vil give hinanden nogle Spørsmaal; for Exempel, hvem var det, som skreg saa høyt, at man kunde høre ham over den hele Verden?

Montanus. Jeg veed ingen, som skriger stærkere end Esle og Landsbye-Degne.

Per. Snak! kand man høre dem over hele Verden? Det var et Asen i Noæ Ark; thi hele Verden var i Arken.

Jesper. Ha, ha, ha! det er, min Troe, sandt, ha, ha, ha! Der sidder et forslagen Hoved paa den Per Degn.

Per. Hvem slog den 4de Deel af Verden ihiel?

Montanus. Ey, jeg svarer ikke til slige grove Spørsmaal.

Per. Det var Cain, som slog sin Broder Abel ihiel.

Montanus. Beviis, at der var ikke meer end fire Menneisker da til.

Per. Bevis I, at der var flere.

Montanus. Det giøres ikke fornøden; thi affirmanti incumbit probatio. Forstaaer I det?

Per. Ja vist. Omnia conando docilis solertia vincit. Forstaaer I det?

Montanus. Jeg er ikke klogere, som staaer her og disputerer med en Sinke. I vil disputere og kand hverken Latin eller Danst, langt mindre veed, hvad Logica er. Lad høre engang, qvid est Logica?

Per. Post molestam senectutam, post molestam senectutam nos habebat humus.

Montanus. Vil din Slyngel fixerer mig? *Faaer ham i Haaret, de slaaes. Degnen echapperer og raaber: Sinke, Sinke! de gaaer alle ud foruden Fogden.*

Scen. 4.

Jesper. Jeronimus.

Jeronimus. Hans Tiener, Hr. Fogeb! Skal jeg finde ham her? Jeg kommer at see min tilkommende Svigersøn Rasmus Berg.

Jesper. Nu kommer han strax. Det var Skade, at I ikke kom en halv Time tilforn, saa skulde I have hørt ham og Degnen disputere sammen.

Jeronimus. Hvorledes løb det af?

Jesper. Skam faae Per Degn, han er slemmere, end jeg havde tænkt; jeg merker nok, at han ikke har glemt noget hverken af sin Latin eller Hebraisk.

Jeronimus. Jeg troer det nok; thi han har vel ingen Tiid vidst meget deraf.

Jesper. Siig ikke det, Monsieur Jeronimus! der sidder en forbandet Mund paa ham. Det er virkelig en Lyst at høre den Mand snakke Latin.

Jeronimus. Det er meer, end som jeg havde ventet. Men hvordan seer min Svigersøn ud?

Jesper. Han seer forbandet lærd ud; I skulde neppe kiende ham igien. Han har ogsaa et andet Navn.

Jeronimus. Et andet Navn! Hvad heder han da?

Jesper. Han kalder sig Montanus, hvilket skal være det samme som Rasmus paa Latin.

Jeronimus. Ey fy, det er hesligt. Jeg har kiendt mange, der saaledes har forandret deres christne Navne; men det har aldrig gaaet dem vel i Verden. Jeg kiendte en, der var døbt Peer, og vilde siden fornye sin Mynt, da han var bleven til noget og lod sig kalde Peiter. Men den Peiter kom ham dyr nok at staae; thi han brød sit Been og døde i stor Ælendighed. Vor Herre taaler ikke saadant, Hr. Fogeb!

Jesper. Det kand være med Navnet, hvad det være vil; men det staaer mig aldeles ikke an, at han har saa selsomme Meeninger udi Troen.

Jeronimus. Hvad har han da for Meeninger?

Jesper. Ey, det er forskrekkeligt. Haarene reyser sig paa Hovedet, naar jeg tænker derpaa. Jeg kand ikke erindre alt, hvad jeg hørte; men det veed jeg, at han blant andet sagde, at Jorden var rund. Hvad kand jeg kalde saadant, Monsieur Jeronimus? Det er jo ikke andet end at kuldkaste al Religion og føre Folk af Troen. En Hedning kand jo ikke tale værre.

Jeronimus. Han maa kun have sagt det af Skiemt.

Jesper. Det er noget groft at skiemte saaledes. See der kommer han selv.

Scen. 5.

Montanus. Jeronimus. Jesper.

Montanus. Velkommen, min kiære Svigerfar! Det er mig kiært at see ham ved god Helbred.

Jeronimus. Helbreden kand ikke være synderlig hos Folk af min Alder.

Montanus. I seer dog hiertelig vel ud.

Jeronimus. Synes Jer det?

Montanus. Hvordan lever Jomfrue Lisbed?

Jeronimus. Vel nok.

Montanus. Men hvad er paa Færde? Mig synes, min kiære Svigerfar! at I svarer mig saa koldsindig.

Jeronimus. Jeg har vel ikke Aarsag til andet.

Montanus. Hvad Ont har jeg da giort?

Jeronimus. Mig er sagt, at I har saadanne egne Meeninger; Folk skulde jo tænke, at I var gal eller catholsk i Hovedet, thi hvorledes kand et fornuftigt Menneske falde til den Daarlighed at sige Jorden er rund?

Montanus. Ja profecto er hun rund; jeg maa sige det, som Sandhed er.

Jeronimus. Det maa være Pokker ikke Sanden; saadant kan umuligt andet end komme fra Fanden, som er Løgnens Fader. Jeg er vis paa, at der er ikke eet Menneske her i Byen, der jo fordømmer saadan Meening; spør kun Fogden, som er en fornuftig Mand, om han ikke er af samme Meening med mig.

Jesper. Det kand endelig komme mig paa eet ud, enten hun er lang eller rund; men jeg maa tro mine egne Øyne, som viser mig, at Jorden er flak som en Pandekage.

Montanus. Det kand ogsaa komme mig paa eet ud, hvad Tanke Fogden eller de andre her i Byen har derom; men det veed jeg, at Jorden er rund.

Jeronimus. Hun er Pokker ikke rund. Jeg troer I er gal. I har jo Øyen i Hovedet saavel som andre Mennesker.

Montanus. Det er jo bekiendt, min kiære Svigerfar! at der boer Folk lige under os, som vender deres Fødder mod vore.

Jesper. Ha, ha, ha, hi, hi, hi, ha, ha, ha!

Jeronimus. Ja Fogden maa nok lee; thi han har virkelig en Skrue løs i Hovedet. Forsøg I kun at gaae her under Taget og vend Hovedet ned, og see saa til, hvorledes det vil løbe af.

Montanus. Det er en gandske anden Sag, Svigerfar! thi . . .

Jeronimus. Jeg vil aldeles ikke være Jer Svigerfar; jeg har min Dotter kiærere, end at jeg skulde give hende saaledes bort.

Montanus. Jeg har Jer Dotter saa kiær som min egen Siæl, det er vist; men at jeg skulde kuldkaste Philosophien for hendes Skyld og drive min Forstand i Landflygtighed, det er mere end I kand begiære.

Jeronimus. Ha, ha, jeg hører, at I har anden Kiærlighed i Hovedet. I maa gierne beholde Jer Lucie eller Sophie; jeg skal saamænd ikke nøde min Dotter paa Jer.

Montanus. I forstaaer mig ikke ret. Philosophien er ikke andet end en Videnskab, som har *aabnet Øynene paa* mig saavel herudi som udi andet.

Jeronimus. Den har snarere forblindet baade Øynene og Forstanden. Hvormed kand I giøre saadant got?

Montanus. Det er noget, som er ufornødent at bevise. Ingen lærde Folk tvivler meer derom.

Jesper. Da tilstaaer, min Troe, aldrig Per Degn Jer saadant.

Montanus. Per Degn! ja det er en feed Karl. Jeg er daarlig, at jeg staaer her og taler om Philosophie med Jer; men for at fornøye Monsieur Jeronimus, vil jeg dog fremføre et Par Beviis, nemlig først at reysende Folk, hvilke, naar de komme et Par 1000 Mile herfra, har de Dag, naar vi har Nat, seer anden Himmel, andre Stjerner.

Jeronimus. Er I gal, er der meer end een Himmel og een Jord?

Jesper. Jo, Monsieur Jeronimus! der er 12 Himle, den ene høyere end den anden, indtil man kommer til Chrystal-Himmelen; derudi har han saa vidt Ret.

Montanus. Ach qvantæ tenebræ!

Jeronimus. Da har jeg i min Ungdom 16 Gange været til Kieler Omslag; men saa sandt som jeg er en ærlig Mand, om jeg har seet nogen anden Himmel end den, vi her have.

Montanus. I maa reyse 16 Gange saa langt, Domine Jeronyme! førend I kand merke saadant; thi . . .

Jeronimus. Holdt op med den Snak; den har ingensteds hiemme. Lad os høre den anden Beviis.

Montanus. Den anden Beviis tages af Solens og Maanens Formørkelse.

Jesper. Ney hør nu en Gang, nu blir han reent gal.

Montanus. Hvad meener I vel, at Formørkelser er?

Jesper. Formørkelser er visse Ting, som sættes paa Solen og Maanen, naar der skal skee nogen Ulykke paa Jorden. Hvilket jeg kand bevise af egne Exempler; saaledes da min Hustrue foer ilde for 3 Aar siden, og da min Dotter Giertrud døde, var der begge Gange Formørkelser tilforn.

Montanus. Ach, jeg maa blive gal over saadan Snak.

Jeronimus. Fogden har Ret; thi der skeer aldrig Formørkelse, uden den har noget at betyde. Da sidste Formørkelse skeede, syntes alting at være vel; men det varede ikke ret længe, thi 14 Dage derefter fik vi Tidende fra Kiøbenhavn, at der var paa eengang 6 rejicered til Attestatz, alle fornemme Personer, og blant dem 2 Provste-Sønner. Hører man ikke Ont paa eet Sted efter en saadan Formørkelse, saa faaer man det vist nok at høre paa et andet Sted.

Montanus. Det er vist nok; thi der gaaer aldrig nogen Dag forbi, der skeer jo nogen Ulykke i Verden. Men hvad disse Personer er angaaende, da har de ikke behov at skylde paa Formørkelse; thi havde de læset bedre over, havde de nok gaaet fri.

Jeronimus. Hvad er da Formørkelse i Maanen?

Montanus. Det er ikke andet end Jordens Skygge, som betar Maanen Solens Skin; og saasom Skyggen er rund, saa sees deraf, at Jorden er rund illigemaade. Det gaaer altsammen naturlig Viis til, thi man kand udregne Formørkelser; og derfor er det Giekkerie at sige, at saadant er foregaaende Tegn for Ulykker.

Jeronimus. Ach, Hr Foged! jeg faaer ont. I en ulyksalig Tiid lod Jere Forældre Jer studere.

Jesper. Ja, han er noget nær ved at blive Atheist. Jeg maa have Per Degn i Færd med ham igien. Det er en Mand, som taler med Eftertryk. Han skal nok overbevise Jer, enten I vil paa Latin eller Græsk, at Jorden (Gud skee Lov) er saa flak som min Haand. Men der kommer Madame Jeronimuses med hendes Datter.

Scen. 6.

Magdelone. Lisbed. Jeronimus. Montanus og Jesper.

Magdelone. Ach, min hierte Svigersøn! det er mig en Glæde at see Jer kommen tilbage med god Helbred.

Lisbed. Ach, min Hierte lad mig omfavne dig.

Jeronimus. Sagt, sagt, mit Barn! ikke saa ivrig.

Lisbed. Maa jeg ikke omfavne min Kiæreste, som jeg ikke har seet i nogle Aar?

Jeronimus. Bliv fra ham, siger jeg dig; du faaer ellers Hug.

Lisbed *grædende*. Jeg veed jo, at der er giort offentlig Forlovelse imellem os.

Jeronimus. Det er rigtig nok; men der er kommen nogen Urigtighed i den Sag siden. *Lisbed græder.* Du skal vide, mit Barn, at da han blev forlovet med dig, var han et skikkeligt Menneske og en god Christen; men nu er han en Kiettere og en Sværmere, som fortiener heller at indføres i et Litanie end udi Svogerskab med os.

Lisbed. Er det ikke andet, min hierte Far! saa skal vi nok komme til Rette.

Jeronimus. Bliv fra ham, siger jeg.

Magdelone. Hvad vil dette sige, Hr. Foged?

Jesper. Det er galt nok, Madam! Han fører falsk Lærdom her ind i Byen, siger, at Jorden er rund, og andet deslige, som jeg blues ved at tale om.

Jeronimus. Synes Jer ikke, at de gode gamle Forældre er at beklage, der har kostet saa mange Penge paa ham.

Magdelone. Ey, ikke andet? Hvis han har Kiærlighed til vor Dotter, saa staaer han nok fra sin Meening og siger, at Jorden er flak, for hendes Skyld.

Lisbed. Ach, min Hierte! sig for min Skyld, at den er flak.

Montanus. Jeg kand ikke føye Jer deri, saalænge som jeg har min fulde Fornuft. Jeg kand jo ikke give Jorden anden Skikkelse, end den af Naturen har. Jeg vil sige og giøre for Jer Skyld alt, hvad mig mueligt er; men jeg kand ingenlunde føje Jer herudi. Thi skulde mine Ordens-Brødre faae at vide, at jeg havde statueret saadant, vilde jeg af dem holdes for en Nar og blive foragtet; tilmed staaer vi lærde Folk aldrig fra vore Meeninger, men forsvarer, hvad vi engang har sagt, til den yderste Draabe af vor Blekhorn.

Magdelone. Hør, Mand! jeg finder dette aldeles ikke af den Vigtighed, at vi derfor skulde ophæve Partiet.

Jeronimus. Og jeg skulde formedelst saadant søge Skilsmisse mellem dem, om de end vare virkeligen gifte.

Magdelone. Jeg vil, min Troe, ogsaa have noget at sige herudi; thi er hun Jer Dotter, saa er hun ogsaa min.

Lisbed *grædende*. Ach, min Hierte! siig dog at den er flak.

Montanus. Jeg kand profecto ikke.

Jeronimus. Hør, Kone! du maa vide, at jeg er Mand i Huset, og at jeg er hendes Far.

Magdelone. Du maa ogsaa vide, at jeg er Kone i Huset, og at jeg er hendes Moer.

Jeronimus. Jeg meener, at en Far er altiid meer end en Moer.

Magdelone. Og jeg meener ney; thi at jeg er hendes Moer, derom kand ingen tvivle, men om I . . . Ja jeg vil ikke sige meer; thi jeg ivrer mig.

Lisbed *grædende*. Ach, min Hierte! kand I ikke dog sagte for min Skyld sige, at den er flak?

Montanus. Jeg kand ikke, min Dukke! nam contra naturam est.

Jeronimus. Hvad vil du sige hermed, min Kone? Er jeg ikke hendes Far, saavel som du er hendes Moer? Hør Lisbed! er jeg ikke din Far?

Lisbed. Jeg troer, at I er min Far; men jeg veed, at hun er min Moer.

Jeronimus. Hvad synes Jer om den Snak, Hr. Foged?

Jesper. Jeg kand ikke sige, at Mammesellen har Uret deri; thi . . .

Jeronimus. Det er nok. Kom lad os gaae. Vær forsikkred om, min gode Rasmus Berg! at I aldrig faaer min Dotter, saalænge I blir i Jere Vildfarelser.

Lisbed *grædende*. Ach, min Hierte! sig dog, at den er flak.

Jeronimus. Fort, fort paa Dør! *De Fremmede gaae alle bort.*

ACTUS IV.

Scen. 1.

Montanus *alleene.*

Her har jeg været plaget en heel Time med mine Forældre, som med Suk og Graad vil bevæge mig at staae fra min Meening; men de kiende ikke Erasmum Montanum ret. Ikke, om jeg kunde blive Keyser, vilde jeg staae fra det, jeg engang har sagt. Jeg elsker Mademoiselle Elisabet, det er sandt; men at jeg for hendes Skyld opoffrer Philosophien og staaer fra det, jeg engang offentlig har sustineret, det skeer aldrig. Jeg haaber dog, at det skal blive got, og at jeg skal faae min Kiæreste uden min Reputations Fortabelse; thi naar jeg faaer Leylighed at tale med Jeronimus, skal jeg saa tydelig bevise ham sine Vildfarelser, at han skal finde sig deri. Men der seer jeg Degnen og Ridefogden komme fra mine Forældre.

Scen. 2

Jesper. Per. Montanus.

Jesper. Min kiære Monsieur Montanus! vi har havt et starkt Arbeid i Dag for Jer Skyld.

Montanus. Hvad er det?

Jesper. Vi have løbet imellem Jere Forældre og Svigerforældre for at megle en Fred.

Montanus. Ja, hvad har J da udrettet? Vil min Svigerfar lade sig sige?

Jesper. De sidste Ord, han sagde til os, var disse: Der har aldrig været noget Kietteri i vor Familie. Hils kun Rasmus Berg (jeg siger kun lige hans Ord, thi han sagde ikke Montanus Berg engang), hils kun Rasmus Berg og siig ham, at jeg og min Hustrue er begge skikkelige og gudfrygtige Folk, som heller vrider Halsen om paa vor Dotter end giver hende til en, der siger, at Jorden er rund, og fører falsk Lærdom her ind i Byen.

Per. Sandt at sige, saa har vi altiid havt en reen Troe her paa Bierget, og Monsieur Jeronimus har ikke stor Uret derudi, at han vil hæve op dette Svogerskab.

Montanus. J got Folk! hilser Monsieur Jeronimus igien og siig ham, at han gior stor Synd derudi, at han vil tvinge mig at staae fra det, jeg engang har sagt, hvilket er mod Leges scholasticas og Consvetudines laudabiles.

Per. Ey, Dominus! vil J forlade Jer smukke Kiæreste for saa ringe Ting? Alle Mennesker vil tale ilde derom.

Montanus. Den gemeene Mand, Vulgus, vil tale ilde derom; men mine Comilitones, mine Kammerater vil løfte mig op til Skyerne for min Bestandighed.

Per. Holder J det da for Synd at sige, Jorden er flak eller lang?

Montanus. Ney, det gior jeg ikke; men jeg holder det for en Skam og Vanære for mig, som er en Baccalaureus Philosophiæ, at staae fra, hvad jeg engang publice har sustineret, og at giøre noget, som er Ordenen uanstændigt. Min Pligt er at see til, ne qvid detrimenti patiatur respublica philosophica.

Per. Men naar J kand overbevises, at det er falskt, som J troer, holder J det da for en Synd at staae fra Jer Meening?

Montanus. Beviis mig, at det er falskt, og det methodice.

Per. Det er mig en let Sag. Her boer nu saa mange brave Folk her i Byen; først Jer Svigerfar, som har bragt sig frem alleene ved Pennen, dernæst jeg uværdig, som har været Degn udi 14ten samfulde Aar; siden denne gode Mand Ridefogden foruden Sognefogden og adskillige andre brave boesiddende Mænd, der har svaret deres Skat og Landgilde baade udi onde og gode Tider.

Montanus. Det vil blive en forbandet Syllogismus. Hvor vil vel al den Snak hen?

Per. Nu kommer jeg strax til det, jeg vil sige. Spør nu enhver af disse gode Mænd, som boer her i Byen, og hør, om nogen skal holde med Jer derudi, at Jorden er rund. Jeg veed, man maa jo troe meer, hvad saa mange siger, end een alleene. Ergo har J Uret.

Montanus. J maa tage hele Biergets Folk hid og lade dem opponere baade mod den Materie og andre; jeg skal binde Munden paa dem *alle. Slige Folk* har ingen Troe; de maa troe, *hvad jeg og andre Folk siger.*

Per. Men om J vilde sige, at Maanen var af grøn Ost, skulde de ogsaa troe det?

Montanus. Ja, hvad andet? Siig mig, hvad troer Folk her, at J er?

Per. De troer, at jeg er en god ærlig Mand og Degn her paa Stedet; hvilket er sandt.

Montanus. Og jeg siger, det er Løgn. Jeg siger, J er en Hane, og skal bevise det saa klart, som 2 og 3 er 5.

Per. J skal bevise Diævelen. Hvad nu, er jeg en Hane? Hvormed vil J giøre det got?

Montanus. Kand J sige mig noget, som kand befrie Jer derfra?

Per. Først kan jeg jo tale, en Hane kand ikke tale, ergo er jeg ikke en Hane.

Montanus. Talen gior intet til Sagen. En Papegøie, en Stær kand og tale, derfor er de just ikke Mennesker.

Per. Jeg kand bevise det af andet end af Talen. En Hane har ingen menneskelig Forstand, jeg har menneskelig Forstand, ergo er jeg ingen Hane.

Montanus. Proba minorem.

Jesper. Ey, tal Dansk.

Montanus. Jeg vil, at han skal bevise sig at have Forstand, som et Menneske.

Per. Hør, jeg forretter jo mit Embede upaaklageligt?

Montanus. Hvilke ere de fornemmeste Poster udi Jer Embede, hvoraf J beviser en menneskelig Forstand?

Per. 1.) Forsømmer jeg aldrig at ringe til Messe paa bestemte Tider.

Montanus. En Hane forsømmer ey heller at gale og give Tiderne tilkiende og advare Folk, naar de skal staae op.

Per. 2.) Synger jeg saa vel som nogen Degn udi hele Siælland.

Montanus. Vor Hane galer og saa vel som nogen Hane udi Siælland.

Per. Jeg kand støbe Voxlys, det kand ingen Hane giøre.

Montanus. En Hane derimod kand giøre Æg, hvilket J ikke kand giøre. Seer J da vel, at J af Forstand udi Jer Embede ikke kand bevise, at J er bedre end en Hane? See ogsaa i kort Begreb, hvilken Eenstemmelse der er imellem Jer og en Hane: En Hane har en Kam i Hovedet, J bær ogsaa Takker udi Panden; en Hane galer, J galer ogsaa; en Hane gior sig til af sin Røst og bryster sig, J ligeledes; en Hane varer ad, naar det er Tiid at vaage, J, naar det er Tiid at gaae i Messe. Ergo er J en Hane. Har J ellers noget at sige? Per Degn græder.

Jesper. Ey græd ikke, Per! Hvad vil J agte saadant?

Per. Det er, gid jeg faaer en Ulykke, lutter Løgn. Jeg kand skaffe Attester fra hele Byen, at jeg er ingen Hane, eller at nogen af mine Forældre har været andet end christne Mennesker.

Montanus. Refuteer da denne Syllogismum. qvem tibi propono. En Hane har disse Egenskaber, hvorved den kiendes fra andre Dyr: den varer Folk ved Lyd, naar de skal staae op; gir Timerne tilkiende; bryster sig af sin Stemme; fører Takker

udi Hovedet. I har samme Egenskaber. Ergo er I en Hane. Refuteer mig det Argument. *Peer græder igien.*

Jesper. Kand ikke Degnen binde Munden til paa Jer, saa kand jeg.

Montanus. Lad høre Jere Argumenter da.

Jesper. Først finder jeg i min Samvittighed, at Jer Meening er falsk.

Montanus. Efter en Fogeds Samvittighed kand man ikke fælde Dom i alle Sager.

Jesper. 2.) Siger jeg, at alt, hvad I har talt, er lutter Løgn.

Montanus. Beviis det.

Jesper. 3.) Er jeg en brav Mand, hvis Ord har altiid staaet til Troende.

Montanus. Med al den Snak lar man sig ikke nøye.

Jesper. 4.) Siger jeg, at I har talt som en Carnali, og at Tungen burde skiæres af Jer Mund.

Montanus. Endnu hører jeg intet Beviis.

Jesper. Og endelig for det femte vil Jeg til Overflod bevise Jer over, enten I vil i Kaarde eller tørre Hug.

Montanus. Ney, jeg er en Tiener af begge Dele; men saalænge I vil kun disputere med Munden, skal I finde, at jeg kand forsvare ikke alleene de Ting, jeg har sagt, men ogsaa andet. Kom an, Hr. Foged! jeg vil bevise af den sunde Logica, at I er en Tyr.

Jesper. I skal bevise Fanden.

Montanus. Vil I kun have Taalmodighed at høre mit Argument . . .

Jesper. Kom, Per! og lad os gaae.

Montanus. Saaledes beviser jeg det: Qvicunq; . . . *Jesper striger og holder for hans Mund.* Har I ikke Lyst til at høre mit Beviis denne Gang, saa kand I møde mig en anden Gang, paa hvilket Sted I behager.

Jesper. Jeg er for god at have Omgiængelse med saadan Sværmer. *Jesper og Per gaaer ud.*

Montanus. Med disse Folk kand jeg disputere med Koldsindighed, hvorvel de siger mig haarde Ord. Jeg blir ikke hidsig, med mindre jeg disputerer med Folk, som bilder sig ind at forstaae Methodum disputandi og være ligesaa stærke i Philosophien som jeg. Derfor var jeg 10 Gange saa ivrig, da jeg disputerede mod den Student i Dag; thi han havde dog noget Skin af Lærdom. Men der kommer min Forældre.

Scen. 3.

Jeppe. Nille. Montanus.

Jeppe. Ach, min kiære Søn! tag ikke saa afsted og leg dig ikke ud med alle Folk. Ridefogden og Degnen, som efter vor Begiæring toge sig paa at slutte Fred imellem dig og din Svigerfar, fornemmer jeg, er bleven giort Spot af. Hvad duer saadant til, at giøre got Folk til Tyre og Haner?

Montanus. Derfor har jeg studeret, derfor har jeg lagt mit Hoved i Blod, at jeg kand sige, hvad jeg vil og forsvare det.

Jeppe. Mig synes, det var bedre aldrig at have studeret paa den Maade.

Montanus. Holdt Jer Mund, gamle Mand!

Jeppe. Du vil vel ikke slaae dine Forældre?

Montanus. Om jeg giorde det, vilde jeg og forsvare det for hele Verden. *De gaae grædende ud.*

Scen. 4.

Montanus. Jacob.

Montanus. Jeg staaer ikke fra mine Meeninger, om de blev gal tilsammen. Men hvad vil du, Jacob?

Jacob. Jeg har et Brev til Monsøren. *Montanus tar og læser Brevet. Jacob gaaer ud.*

Min allerkiæreste Ven!

Jeg havde aldrig kunnet bilde mig ind, at du saa let skulde forlade den, som udi saa mange Aar har baaret saadan bestandig og uforfalsket Kiærlighed til dig. Jeg kand sige dig det for vist, at min Far er saa forpikket mod den Meening, at Jorden er rund, og holder det for saa stor Troes-Artikel, at han aldrig gir mig bort til dig, med mindre du bifalder hans og andre got Folks Troe her i Byen. Hvad kand det nytte dig, om Jorden er lang, rund, ottekantet eller firekantet? Jeg beder dig for al den Kiærlighed, jeg har baaret til dig, at du beqvemmer dig til den Troe, som vi saa lang Tid har befundet os saa vel efter her paa Bierget; hvis du ikke føyer mig herudi, da vær vis paa, at jeg gremmer mig til Døde, og at hele Verden vil have Afskye for dig, som har været Aarsag til dens Død, der har elsket dig som sin egen Siæl. Elisabeth Jeronimus Datter.

Med egen Haand.

Ach Himmel, dette Brev bevæger mig og bringer mig i stor Tvivlraadighed, saa at jeg maa sige med Poeten:

. . . . Utq; securi
Saucia trabs ingens, ubi plaga novissima restat,
Qvo cadat in dubio est, omniq; a parte timetur;
Sic animus . . . .

Paa den ene Side staaer Philosophien, som byder mig holde Stand; paa den anden Side min Kiæreste, der bebreyder mig min Koldsindighed og Utroeskab. Men skulde Erasmus Montanus af nogen Ting lade sig bevæge at staae fra sin Meening, som hidindtil har været hans Hoved-Dyd? Nei, vist, ingenlunde. Dog her er jo Nød, som bryder alle Love. Hvis jeg herudi ikke beqvemmer mig, saa gior jeg mig selv og min Kiæreste ulykkelig. Hun gremmer sig ihiel af Sorg, og al Verden vil hade mig og bebreyde mig min Utroeskab. Skulde jeg forlade den, der udi mange Aar har baaret en saadan oprigtig Kiærlighed til mig? Skulde jeg være Aarsag til hendes Død? Ney, det kand ikke skee. Dog betænk dig, hvad du gior, Erasme Montane, Musarum & Apollinis pulle! Her har du Leylighed at lade see, at du est en ret Philosophus, jo større Faren er, jo større Laurbær-Krantze erhverver du inter Philosophos. Tænk, hvad dine Commilitones vil sige, naar de faaer saadant at høre: Det er ikke den Erasmus Montanus meere der hidindtil har forsvaret sin Meening til yderste Blods-Draaber. Om gemeene og ulærde Folk bebreyder mig Utroeskab mod min Kiæreste, saa vil Philosophi derimod løfte mig op til Skyerne.

Juft det, som beskiæmmer mig hos hine, kroner mig med Ære hos disse. Jeg maa derfor staae imod denne Fristelse. Jeg staaer imod den. Jeg overvinder den. Jeg har alt overvundet den. Jorden er rund. Jacta est alea. Dixi. *Raaber paa Jacob.* Jacob! det Brev, som du leverede mig fra min Kiæreste, har intet virket hos mig. Jeg blir ved, hvad jeg har sagt; Jorden er rund, og den skal aldrig blive flak, saalænge mit Hoved er oppe.

Jacob. Jeg holder ogsaa for, at Jorden er rund, men om en gav mig en Kommenskringle for at sige, at den er lang, sagde jeg, den var lang, thi det kan skille mig ligemeget.

Montanus. Det kand være dig anstændigt, men ikke en Philosopho, hvis Hoved-Dyd er at forsvare til det yderste det, han engang har sagt. Jeg vil offentlig disputere derom her i Byen og fordre ud alle, som har studeret.

Jacob. Men maatte jeg sporge Monsør om en Ting: Om I vinder i Disputatsen, hvad vil da følge deraf?

Montanus. Der følger saa meget deraf, at jeg har den Ære at vinde og passere for en lærd Mand.

Jacob. Maansør vil sige en snaksom Mand; thi at Viisdom og Snaksomhed er ikke den samme, har jeg merket af Folk her i Byen. Rasmus Hansen, som altiid fører Ordet, og som ingen kand staae udi Munden, holdes af andre kun at have got jevn Gaase-Forstand. Sognefogden Niels Christensen derimod, som taler lidt, og giver sig altiid tabt, holdes for at kunde forestaae en Herredsfogeds Embede.

Montanus. Ney hør mig engang til den Slyngel, han vil, min Troe, raisonnere med.

Jacob. Maansør maa ikke tage det ilde op; jeg taler kun efter min eenfoldige Forstand og spør kun for at lære. Jeg vilde gierne vide, at naar Maansøren vinder Disputationen, om Per Degn da strax blir forvandlet til en Hane?

Montanus. Hvilken Snak! han blir derfor den samme, som han var.

Jacob. Ey, saa taber jo Monsør da.

Montanus. Jeg vil ikke indlade mig i Disput med en Bondeslyngel, som du est. Hvis du forstod Latin, saa skulde jeg strax fornøye dig; jeg er ikke øvet i at disputere paa Danst.

Jacob. Det er at sige, Monsøren er bleven saa lærd, at han ikke meer kand forklare sin Mening paa sit Moers-Maal.

Montanus. Holdt din Mund, audacissime Juvenis! Hvorfore skulde jeg giøre mig Umage at forklare min Meening for grove og gemeene Folk, som ikke engang ved, hvad universalia entia rationis og formæ substantiales er, langt mindre andet? Det er jo absurdissimum at ville præke for den Blinde om Farverne. Vulgus indoctum est monstrum horrendum informe, cui lumen ademptum. Der var en Mand for nyelig, som dog var 10 Gange lærdere end du, der vilde disputere med mig; men da jeg fornam, at han ikke vidste, hvad qviddditas var, slog jeg ham det reent af.

Jacob. Hvad vil det ellers sige, qvidditas? Var det ej saa?

Montanus. Det veed jeg nok, hvad det vil sige.

Jacob. Maansør veed det kandskee selv, men kand ikke forklare det for andre. Da er det Lille, jeg forstaaer, saadant, som alle Mennesker kand begribe, naar jeg siger dem det.

Montanus. Ja, du est en lærd Karl, Jacob! Hvad veedst du?

Jacob. Men om jeg kunde bevise, at jeg var lærdere, end Monsøren er?

Montanus. Det gad jeg gierne hørt.

Jacob. Den, som studerer paa de vigtigste Ting, meener jeg, har den grundigste Lærdom.

Montanus. Ja, det er ret nok.

Jacob. Jeg studerer paa Avling og Jordens Dyrkning, derfor er jeg lærdere end Maansøren er?

Montanus. Saa holder du groft Bonde-Arbeyd for det Vigtigste?

Jacob. Jeg veed ikke; men det veed jeg, at om Bønder vilde tage en Pen eller et Stykke Kride i Haanden og maale, hvor langt der er til Maanen, da vilde I Høylærde snart faae en Ulykke i jere Maver. I Lærde drive Tiden bort med at bespetere, om Verden er rund, 4rekantet eller ottekantet; og vi studere paa at holde Jorden vedlige. Seer Monsør nu da, at vor Studeren er nyttigere og vigtigere end jeres, og derfor at Niels Christensen er den lærdeste Mand her i Byen, eftersom han har forbedret sin Jord saaledes, at en Tønde Hartkorn deraf er 30. Rixdaler bedre end i hans Formands Tiid, som sad hele Dagen med en Pibe Tobak i Munden, besmurte og krollede Doct. Arent Hvitfelds Kronike eller Postil.

Montanus. Ach, jeg døer; det er Fanden skinbarlig, som taler. Jeg har aldrig tænkt min Livstiid, at der kunde ligge slige Ord i en Bondedrengs Mund; thi hvorvel alt det, du har talt, er falskt og ugudeligt, saa er det dog en ugemeen Tale for en af din Stand. Siig mig fort, af hvem du har lært saadan Snak.

Jacob. Jeg har ikke studeret, Monsør! men Folk siger, at jeg har got Hoved. Landsdommeren kommer aldrig her hid til Byen, han har jo strax Bud efter mig. Han har sagt 100 Gange til mine Forældre, at de burte at holde mig til Bogen, og at der kunde blive noget Stort af mig. Naar jeg intet har at bestille, gaaer jeg og speculerer. Forgangen giorde jeg et Vers over Morten Nielsen, som drak sig ihiel.

Montanus. Lad mig høre det Vers.

Jacob. I maa da vide det først, at samme Mortens Faer og Far-Far vare begge Fiskere og druknede paa Vandet. Verset var saadan:

Her under Morten Nielsen staaer,
Som for at træde sin Forfædres Fodspor,
Der døde paa Vandet som Fiskere,
Sig udi Brændeviin druknede.

De Vers maatte jeg læse for Landsdommeren forgangen Dag, som lod dem skrive og gav mig 2 Mark derfor.

Montanus. Verset, skiønt det er formaliter meget slet, saa er det materialiter ypperligt. Prosodien, som er det Fornemmeste, fattes.

Jacob. Hvad vil det sige?

Montanus. Somme Linier har ikke Pedes nok eller Fodder at gaae paa.

Jacob. Fodder! det har, min Troe, paa nogle Dage, løbet hele Landet over.

Montanus. Jeg merker, at du har et forslaget Hoved; jeg vilde ønske, at du havde studeret og forstod din Philosophiam instrumentalem, saa skulde du respondere under mig. Kom, lad os gaae.

ACTUS V.

Scen. 1.

En Lieutenant. Jesper Ridefoged.

Lieutenant. Hvor skal jeg faae den Karl at see, Hr. Foged? Jeg gad dog nok gierne talt med ham. Seer han noget vel ud?

Jesper. Ja, han seer temmelig vel ud og har en Mund som en Ragekniv.

Lieutenant. Det vil intet sige, naar han kun er stærk og frisk.

Jesper. Han kand sige, hvad han vil, og forsvare det. Han beviste udtrykkeligen, at Per Degn var en Hane.

Lieutenant. Er han noget breed over Skuldrene?

Jesper. En stærk, før Karl. Alle udi Huset ere bange for ham, endogsaa Forældrene; thi han kand giøre dem til Kiør, Stude, Heste og til Mennesker igien, det er at sige, bevise udaf Bøger, at de ere det.

Lieutenant. Seer han ud til at kunde lide Ont?

Jesper. Han beviste ogsaa, at Jorden er rund.

Lieutenant. Det rager mig ikke; men seer han ud til at være modig og have Hierte?

Jesper. Han skulde sætte sit Liv til for en Bogstav, end sige for andet. Jeg er vis paa, at han faaer alle Folk her paa Halsen; men det skiøtter han ikke om, han staaer derfor ikke fra sin Meening og Lærdom.

Lieutenant. Hr. Foged! saa vidt som jeg hører, bliver det en komplet Soldat.

Jesper. Hvorledes vil Lieutenanten faae ham til Soldat? Han er Student.

Lieutenant. Det vil intet sige; kand han skabe Folk til Faar, Stude og Haner, saa vil jeg forsøge, om jeg kand skabe engang en Student til Soldat.

Jesper. Jeg var tilfreds, han var det; jeg skulde lee min Mave itu.

Lieutenant. Tie kun stille, Jesper! Naar Fogden og Lieutenanten vil stikke Hovederne sammen, er slige Ting ikke umuelige. Men der seer jeg en komme, mon det er han?

Jesper. Ja, det er han. Jeg vil løbe til Side, at han ikke skal have mig mistænkt.

Scen. 2.

Lieutenanten. Montanus.

Lieutenanten. Jeg gratulerer hans Ankomst her til Byen.

Montanus. Jeg takker tienstligen.

Lieutenant. Jeg tar mig den Frihed at besøge ham, saasom her ellers ikke ere mange lærde Folk, man kand tale med.

Montanus. Det er mig kiært, at han haver studeret. Naar deponerede Hr. Lieutenant med Permission?

Lieutenant. Jeg deponerede for 10 Aar siden.

Montanus. Saa er Hr. Lieutenant da en gammel Academicus. Hvad var Hr. Lieutenants Studium, da han var Student?

Lieutenant. Jeg læsede mesten gamle latinske Autores, og studerede paa Naturens Ret og moralske Sager, hvilket jeg endnu giør.

Montanus. Ey, det er Lapperie, det er ikke academicum. Lagde I ingen Vind paa Philosophiam instrumentalem?

Lieutenant. Ney, ikke synderlig.

Montanus. Saa har I da aldrig disputeret?

Lieutenant. Ney.

Montanus. Ey, er det at studere? Philosophia instrumentalis er det eneste solide Studium; Resten kand være smukt nok, men ikke lærd. En, der er dreven i Logica og Mesaphysica, kand rede sig ud fra alting, disputere om alle Materier, om endskiønt han er fremmed i dem. Jeg veed ikke, hvilken jeg vil tage mig paa at forsvare, jeg jo skulde komme vel fra. Der var aldrig nogen Disputats paa Academiet, hvor jeg jo var Opponens ved. En Philosophus instrumentalis kand passere for en Polyhistor.

Lieutenant. Hvem er størst Disputator nu omstunder?

Montanus. Det er en Student, som heder Per Iversen. Naar han har refuteret sin Modstandere, saa at han ikke kand svare et Ord meer, siger han: Vil I tage min Meening, saa vil jeg igien forsvare Jer Meening. Til alt saadant hielper besynderlig hans Philosophia instrumentalis. Det er Skade, den Karl ikke blev Procurator; han fik en mægtig Næring. Næst efter ham er jeg den stærkeste; thi sidste Gang jeg disputerede, hvidskede han mig i Øret: Jam sumus ergo pares. Men jeg vil dog altiid cedere ham.

Lieutenant. Men jeg har hørt sige, at Monsieur kand bevise, at det er Børns Pligt at slaae deres Forældre. Det synes mig at være urimeligt.

Montanus. Har jeg sagt det, er jeg og Mand for at forsvare det.

Lieutenant. Jeg tør vedde med ham om en Ducat, at han er ikke capabel dertil.

Montanus. Jeg vover en Ducat derimod.

Lieutenant. Top, det er sagt; lader os nu høre.

Montanus. Den, man elsker mest, slaaer man mest, man bør ingen elske meer end sine Forældre, ergo bør man ingen slaae meer. End ud i en anden Syllogismo: Hvad jeg har oppebaaret, bør jeg efter Evne at erstatte; jeg har i min Barndom oppebaaret Hug af mine Forældre, ergo bør jeg give dem Hug igien.

Lieutenant. Nok nok! Jeg har tabt. I skal, min Troe, have jer Ducat.

Montanus. Ey, det er ikke Lieutenantens Alvor; jeg vil profecto ingen Penge have.

Lieutenant. Han skal parole tage dem, jeg svær derpaa.

Montanus. Ja saa vil jeg tage dem, for ikke at giøre Lieutenanten meensvoren.

Lieutenant. Men maa jeg og ikke forsøge, om jeg ikke kand giøre ham til noget? Par exemple, jeg vil giøre ham til Soldat.

Montanus. Ey, det er gandske let, alle Studentere ere aandelige Soldater.

Lieutenant. Ney, jeg vil ogsaa vise, at han er en legemlig Soldat. Hvo som har taget Penge paa Haanden, er en hvervet Soldat, I har saadant giort, ergo . . .

Montanus. Nego minorem.

Lieutenant. Et ego probo minorem af de 2 Rixdlr., I fik paa Haanden.

Montanus. Distinguendum est inter nummos.

Lieutenant. Ingen Distinction! I er Soldat.

Montanus. Distinguendum est inter tó simpliciter & relative accipere.

Lieutenant. Ingen Snak! Contracten er sluttet, og I har faaet Penge.

Montanus. Distinguendum est inter contractum verum & apparentem.

Lieutenant. Kand I negte, at I jo har faaet en Ducat af mig?

Montanus. Distinguendum est inter rem & modum rei.

Lieutenant. Kom, følg mig strax, Kammerat! nu skal du faae Mundering.

Montanus. Der har I Jere to Rigsdaler igien. I har derforuden ingen Vidner, at jeg har taget Penge.

Scen. 3.

Jesper. Niels Corporal. Montanus. Lieutenanten.

Jesper. Jeg kand vidne, at jeg saae, Lieutenanten gav ham Penge paa Haanden.

Niels. Jeg ligesaa.

Montanus. Men hvorfor tog jeg de Penge? Distinguendum est inter . . .

Lieutenant. Ey, vi vil ingen Snak høre. Niels! bliv du her, medens jeg henter Mundering.

Montanus. Hey Gevalt!

Niels. Tier du ikke, din Hund! saa skal jeg støde dig Bajonetten i Livet. Er han ikke hvervet, Hr. Foged?

Jesper. Jo, det er rigtig nok.

Lieutenant. Kom, flux den sorte Kiol af og en rød paa igien. *Han græder, medens man iføorer ham Munderingen.* Ey, det lader ilde for en Soldat at græde; du est jo langt bedre nu end tilforn. Exercerer ham nu brav, Niels Corporal! Det er en lærd Karl! men han er endnu raae i Exercicerne. *Niels Corporal fører ham i en rød Kiol, exercerer og prygler ham.*

Scen. 4.

Lieutenanten. Niels. Montanus.

Lieutenant. Nu, Niels! kand han fatte Exercicerne?

Niels. Han skal nok lære; men det er en doven Hund, han maa prygles hver Øyeblik.

Montanus *grædende.* Ach gunstige Herre! værer barmhiertig mod mig; jeg er af en svag Helbred og kand ikke udstaae saadan Medfart.

Lieutenant. Det falder noget haardt i Forstningen; men naar din Ryg brav blir banket og barket, vil det siden ikke giøre saa ont.

Montanus *græder.* Ach, gid jeg aldrig havde studeret, saa havde jeg ikke geraadet i denne Ulykke.

Lieutenant. Ey, det er kun en Begyndelse; naar du har siddet en halv Snes Gange paa Træhesten eller staaet paa Pælen først, saa agter du siden saadant for Bagatelle. *Montanus græder igien.*

Scen. 5.

Jeronimus. Magdelone. Lisbed. Jeppe. Nille. Lieutenant. Montanus. Corporalen.

Jeronimus. Er I gandske vis derpaa?

Jeppe. Ja vist; Fogden berettede mig det nys. Ach, ach, nu er min Vrede forvandlet til Medynk.

Jeronimus. Kunde vi kun faae ham i den rette Troe igien, vilde jeg gierne kiøbe ham løs.

Lisbed *kommer ind.* Ach, jeg elendige Menneske!

Jeronimus. Giør mig ingen Alarm, min Dotter! du vinder intet dermed.

Lisbed. Ach, min hierte Far! hvis I var saa forlibt, som jeg er, bad I mig ikke tie.

Jeronimus. Fy, fy, det er ikke smukt for en Pige at lade sig merke med saadant. Men der synes mig, at han staaer. Hør, Rasmus Berg! hvordan er det fat?

Montanus. Ach, min hierte Mons. Jeronymus! jeg er bleven Soldat.

Jeronimus. Ja, nu faaer I andet at bestille end giøre Mennesker til Dyr og Degne til Haner.

Montanus. Ach, ach, jeg begræder min forrige Daarlighed, men alt for silde.

Jeronimus. Hør, min Ven! vil I lade Jer forrige Galskab og ikke fylde Landet op med Tvistighed og Disputatzer, skal jeg ikke spare, hvad som er i min Evne, for at løse Jer ud igien.

Montanus. Ach, jeg haver ikke forskyldt bedre, som har truet mine gamle Forældre med Hug. Men vil I forbarme Jer over mig og arbeyde paa min Befrielse, svær jeg Jer til, at jeg herefter skal føre et andet Levnet, tage mig nogen Haandtering for og aldrig forurolige nogen med Disputer meer.

Jeronimus. Bie da her saalænge, jeg vil hen og tale med Lieutenanten. Ach, min kiære Hr. Lieutenant! I har altiid været en Ven af vor Huus. Den Person, som er hvervet til Soldat, er forlovet med min eneste Dotter, som bær stor Kiærlighed for ham: lad ham komme løs igien. Jeg vil gierne forære Lieutenanten 100 Rixdlr. derfor. Jeg bekiender, at jeg glædede mig selv derover i Forstningen, at han saaledes var bleven revset, thi hans selsomme Opførsel havde opirret mig og alle got Folk her i Byen mod ham; men da jeg saae ham i den Positur og tillige

hørte ham af Hiertet begræde sin forrige Daarlighed og love Bedring, var mit Hierte færdigt at briste af Medynk.

Lieutenant. Hør, min kiære Monsieur Jeronimus! hvad jeg har giort, er kun for hans eget Beste. Jeg veed, at han er forlovet med Jer Dotter, og har derfor alleene for at tiene Jer Huus bragt ham i den Tilstand og tracteret ham med saadan Haardhed, at han kunde komme til sine Synders Bekiendelse. Men jeg vil for Eders Skyld selv give Penge til de Fattige, eftersom jeg hører, at han er bleven forandred. Lad ham kun komme hid. Hør, min Ven! Jere Forældre have sat store Penge paa Jer, i Forhaabning, at J skulde blive dem til Ære og Trøst i deres Alderdom; men J reyser klog bort og kommer gandske forvirret tilbage, oprører den hele Bye, fortplanter selsomme Meeninger og forsvarer dem med Haardnakkenhed. Skal det være Frugt af Studeringer, saa burte man jo ønske, at der vare aldrig Bøger til. Mig synes, det Fornemmeste, man burte lære i Skolerne, er, hvad som strider mod det, som J er befænget med, og at en lærd Mand burte fornemmelig kiendes frem for andre derpaa, at han er mere tempereret, modest og føyelig udi sin Tale end en ulærd. Thi den sunde Philosophie lærer os, at vi bør dæmpe og stille Tvistigheder, at staae fra vore Meeninger, saa tit vi overbevises af den Ringeste at være vildfarende. Det første Bud i Philosophien er at kiende sig selv, og jo mere en forfremmes derudi, jo slettere Tanker har han om sig selv, jo meer synes ham der staaer tilbage at lære. Men J giør Philosophie til Fægtekonst, og holder den for Philosophus, der ved subtile Distinctioner kand forvende Sandhed og rede sig udaf alle Meeninger; ved saadant giør J Jer forhadt af Folk og bringer Lærdom i Foragt, saasom man bilder sig ind, at saadanne underlige Lader ere Studeringers rette Frugt. Det beste Raad, jeg kand give Jer, er, at J arbeyder paa at glemme og rødde af Jer Hoved det, som J har anvendt saa mangen Natte-Vagt paa at lære, og at J tager Jer nogen Handtering for, hvorved J kand bane Jer Vey til Jer Forfremmelse; eller om J endelig vil blive ved Studeringer, at J da indretter dem paa en anden Maade.

Montanus. Ach, gunstige Herre! jeg skal følge hans Raad og beflitte mig paa at blive et andet Menneske herefter.

Lieutenant. Got, saa gir jeg Eder da løs igien, naar J har giort de Løfter baade til Eders egne og Eders Svoger-Forældre og bedet dem om Forladelse.

Montanus. Jeg beder Eder da ydmygst med grædende Taare alle om Forladelse og lover at føre et gandske andet Levnet herefter, fordømmer mit forrige Væsen, fra hvilket jeg er bragt ikke mere ved den Tilstand, jeg er geraadet udi, end ved denne brave Mands grundige Tale og Lærdom, hvilken jeg derfor næst mine Forældre skal altiid have meest Estime for.

Jeronimus. Saa holder J da ikke mere for, min kiære Svigersøn! at Jorden er rund? thi den Post ligger mig mest om Hiertet.

Montanus. Min hierte Svigerfar! jeg vil ikke disputere videre derom; men jeg vil alleene sige dette, at alle lærde Folk er nu omstunder af de Tanker, at Jorden er rund.

Jeronimus. A ... Hr. Lieutenant! lad ham blive Soldat igien, til Jorden bliver flak.

Montanus. Min kiære Svigerfar! Jorden er saa flak som en Pandekage. Er han nu fornøyet?

Jeronimus. Ja, nu er vi gode Venner igien; nu skal J faae min Dotter. Kommer nu allesammen ind hos mig og drikker paa en Forligelse; Hr. Lieutenant giør os den Ære at komme med. De gaaer ind.





Pernilles korte Frøyken-Stand.

Comoedie udi tre Acter.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Leander, Leonoræ Elsker.	Leonard, hendes Fader.
Henrich, hans Tiener.	Magdelone, hendes Moder.
Jeronimus, hans Stedfader.	Pernille, deres Pige.
Leonore, elsked af Leander.	

ACTUS I.

Scen. 1.

Jeronimus alleene.

Det er den første Gang, jeg har været udi saadan Forretning. Det er vel meget vanskeligt at tage sig paa; men jeg giør det dog med god Villie, i Haab at blive af med min Stedsøn, thi den Slyngel gaaer dog altiid og seer skievt paa mig i Huset og lader sig merke med, at jeg fik alle Midlerne med hans Moer, og at han fik ikke den tredie Deel af den Arv, som ham kunde være lovligen tilfalden efter hendes Død, hvorudi han ikke tar meget Feyl. Men den gode Karl bør ikke fortænke en ærlig Mand, at han er Tyv i sin Næring. Lad ham trække saa mange Rynker paa Næsen, som han vil; jeg fik dog Pengene. Men det er Tiid, at jeg taler med Hr. Leonard og forretter mit Ærinde. *Han lister sig til Døren og tiger ind.*

Scen. 2.

Gottard. Jeronimus.

Gottard. Hvad Pokker, er det ikke Hr. Jeronimus, jeg seer? Hvad mon han vil der i Huset? God Morgen, Naboe! Jeg troer ikke, at I gaaer paa Frierie?

Jeronimus. Det er noget nær derved, Hr. Gottard!

Gottard. Og det her i Huset?

Jeronimus. Ja saa ungefær.

Gottard. Saa kloer, min Troe, Jer Pande.

Jeronimus. Hvi saa?

Gottard. Hvad Pokker vil I med en Jomfrue paa 16 Aar? thi her er ingen anden i dette Huus, med mindre I vil have en af Tienestepigerne.

Jeronimus. Ney, min Troe, vil jeg ey. Det er efter den unge Jomfrue, jeg gaaer og frydser.

Gottard. Betænk Jer vel, hvad I giør. Hr. Jeronimus!

Jeronimus. Det er saamænd meget vel betænkt, Hr. Gottard! thi det er ikke for mig selv jeg frier, men for min Stedsøn.

Gottard. Ja, det er noget andet. Men er han ikke saa stor, at han kand frie selv?

Jeronimus. Jeg troer nok, at han allerede har friet, og at han allerede er temmelig kiendt med Pigen; men han har skikket mig til at begiære Forælderne Samtykke.

Gottard. Faaer han den Jomfrue, saa er han, min Troe, lykkelig.

Jeronimus. Ney saamænd, det kand ikke være saa stor Lykke; thi hendes Forældre holdes ikke for bemidlede Folk.

Gottard. Det er sandt nok; men hun har faaet 20000 Rixdaler ved et Testamente.

Jeronimus. Hun har Fanden heller. Men er det vist?

Gottard. Det er jo noget, som hver Mand er bekiendt. Men jeg vil ikke opholde ham længer. Farvel, Naboe, og Lykke paa Reysen.

Scen. 3.

Jeronimus alleene.

20000 Rixdaler! det er alt for fedt Stykke for den Slyngel. Saadan Sum Penge kunde ikke komme mig selv ilde til Pas; thi jeg har selv 40000 Rixdaler, hvilke, naar de bleve lagde til de 20000, kunde blive til 60000 Rixdaler. Men om jeg spiller min Søn det Puds og frier for mig selv, vil jeg komme til at høre ilde allevegne derover. Men hvad giør man ikke for 20000

Rixdaler? I det ringeste er det en Fandens Fristelse for en ærlig Mand; thi 20000 Rixdaler voxer ikke paa Træer. Det er noget at tage i Betænkning, min gode Jeronimus! Den eeneste Ulykke er, at jeg er gammel, og Jomfruen er saa meget ung, saa jeg kunde have Aarsag at frygte, at det vilde gaae mig efter Hr. Gottards Spaadom, og at det vilde blive mig dyre 20000 Rixdaler. Det gaaer derfor ikke ret vel an. Jeg maa af Nød denne Gang være ærlig. Saa Fanden fare i disse 20000 Rixdaler; jeg kan ikke saa let faa dem af mit Hoved. *Han banker paa.*

Scen. 4

Leonore. Jeronimus.

Jeronimus. Skyldigste Tiener! Jeg beder om Forladelse, at jeg kommer saa tilig paa Dagen.

Leonore. Alt forladt, min Herre! han er meget velkommen.

Jeronimus. Jeg veed ikke, om hun er Dotteren i Huset?

Leonore. Jo, til Tieneste.

Jeronimus. Maatte jeg tage mig den Frihed at spørge, hvor gammel Jomfruen er?

Leonore. Jeg er ikke ret gammel, Hr. Jeronimus! jeg er lidt over 16 Aar.

Jeronimus. Saa vidt jeg hører, saa skal hun være det eeneste Barn her i Huset.

Leonore. Ja, det er sandt nok, mine Forældre har ingen flere Børn.

Jeronimus. Naar man har kun eet Barn, saa kand man desbedre optugte det. Jomfruen har vel lært adskilligt Artigt, som at dantze, spille og Fransøsk?

Leonore. Ney, min Herre! mine Forældre har lært mig at forestaae en Huusholdning og andet, som er mere nødvendigt. Jeg har ey selv heller havt megen Lyst til de Galskaber, som de fleste af vores unge Jomfruer nu omstunder holdes til.

Jeronimus. Det er høypriseligt. *Sagte.* Jeg er, gid jeg faaer Skam, alt slagen; thi her er baade Dyd og Penger. *Høyt.* Men maatte jeg tage mig den Frihed at spørge . . .

Leonore. Om Hr. Jeronimus vil tove et Øyeblik, saa skal jeg kalde paa mine Forældre.

Jeronimus. Et Ord først, min smukke Jomfrue! Saa er hun da hendes Forældres eeneste Arving?

Leonore. Jeg skulde meene det, efterdi jeg er det eeneste Barn. Men mine Forældre kand bedre sige ham deslige Ting. Jeg vil strax kalde dem herud.

Jeronimus. Et Ord først, smukke Jomfrue! Maatte jeg tage mig den Frihed at spørge hende . . . Nu glemte jeg, hvad det var, jeg vilde sige. Ja det er sandt: maatte jeg spørge, hvad Alder Jomfruen haver?

Leonore. Jeg mindes ikke rettere, end at han tilforn har spurt mig derom, og at jeg svarede, at jeg var lidt over 16 Aar. Men nu skal mine Forældre strax havde den Ære at være hos ham.

Jeronimus. Et eeneste Ord endnu, smukke Jomfrue! Med hendes Permission . . .

Leonore. Og med hans Permission vil jeg forlade ham lidt for at bringe mine Forældre herud. *Hun gaaer.*

Jeronimus. Dette Bytte maa jeg ikke lade mig gaae af Hænderne. Her er Dyd, Penge, Kiønhed og alt, hvad som kand giøre en ærlig Mand lykkelig. Men der seer jeg, de kommer.

Scen. 5

Leonard. Magdelone. Jeronimus.

Leonard. Hans Tiener, Hr. Jeronimus! Hvor kommer det fra, at jeg har den Ære at see ham i mit Huus?

Jeronimus. Jeg er kommen her udi et meget vigtigt Ærinde, for at aabenbare dem en Ting, som jeg udi nogle Aar har gaaet frugtsommelig med. Jeg kommer udi al Hoviskhed og i velberaad Hu at begiære deres kiære Dotter til Ægte.

Leonard. Jeg har hørt mumle om, at hans gode Stedsøn skulde have Tanker til min Dotter. Det er noget, Hr. Jeronimus! som kand endeligen lade sig giøre.

Jeronimus. Deraf veed jeg aldeles intet. Jeg kommer at begiære hende for mig selv.

Leonard. Hillemænd, Hr. Jeronimus! det er et selsomt Forsæt. Han er en gammel Mand og hun en ung Pige paa 16 Aar.

Jeronimus. Det er dog ikke saa usædvanligt, at en gammel Mand gifter sig med en ung Jomfrue.

Magdelone. Det vil ikke sige. Hverken jeg eller min Mand samtykker derudi; thi Partiet er alt for ulige.

Jeronimus. Partiet er ikke saa meget ulige; thi først er jeg ikke saa gammel, som jeg kand synes at være, 2) har jeg tænkt, at eftersom Himmelen har begavet mig med gode Midler, nemlig 60000 Rixdaler udi rede Penge, saa . . .

Magdelone. 60000 Rixdaler siger han?

Jeronimus. Ja 60000 Rixdaler.

Magdelone. Og det i rede Penge?

Jeronimus. Ja, alt udi rede Penge. Synes hende da, at det Partie kunde være saa meget uanstændigt?

Magdelone. Jeg tænkte, Hr. Jeronimus var en meget gammel Mand; men som jeg hører, at han ikke har den Alder, som jeg tænkte, saa seer jeg ingen Uliighed meer.

Leonard. Han er dog for gammel for hende.

Magdelone. Hold Munden, min hierte Mand! Du vil altiid føre Ordet; lad mig tale. Efterdi Hr. Jeronimus er ikke saa meget gammel, og det er Himmelens Villie, saa kand vi ikke afslaae hans Begiæring.

Jeronimus. Ja vist er det Himmelens Villie, Madame! Ingen Mand kunde have tænkt mindre paa Giftermaal end jeg i Henseende til den store Bedrøvelse, min sidste salig Kones Død foraarsagede mig; thi vi levede ligesom Børn med hinanden, og jeg kand sige, at udi de 10 Aar, vi vare i Ægteskab sammen, aldrig . . . .

Pernille. Naar de rige unge Jomfruer tager os de bemidlede gamle Mænd bort for Næsen, saa følger deraf, at vi fattige Piger ingen Lykke kan giøre ved Giftermaal, og at vi gaaer saalænge, indtil vi blive kiede af os selv og af Desperation lader os giøre til Ammer.

Magdelone. Hvilken forbandet Snak!

Pernille. Og naar man tvinger saadan riig Jomfrue at ægte en gammel Mand, det er jo ikke andet end at formere Hanreders Tal.

Magdelone. Min Dotter er alt for vel optugtet til, at hun skulde være sin Mand utroe.

Pernille. Og jeg holder for, at hun var meget ilde optugtet, hvis hun ikke giorde ham til Hanreder; ja jeg siger for min Part, at jeg skulde aldrig kiendes ved hende, hvis hun ikke giorde det. Vil nu Madamen kun spørge Jomfruen selv, saa skal hun høre, at hun er af samme Meening. Er det ikke sandt, Jomfrue? Leonore sukker. Jo, hører Madamen vel, hun tier og samtykker?

Magdelone. Hør, Pernille! jeg merker nok, at du ikke blir gammel i mit Huus; thi din Uforskammenhed gaaer for vidt.

Pernille. Man maa jo i alting høre, hvad som kand siges pro og contra, og allermeest i saadan vigtig Sag.

Magdelone. Det er sandt nok; men jeg hører dig intet Solide at tale mod dette Ægteskab, thi først er han en riig Mand, og saadant er ikke en ringe Post at see efter, naar man vil gifte sig.

Pernille. Ach, Madame! det er jo at giøre Ægteskab til et Kiøbmandskab. Jeg for min Part, om jeg var Præst, viede jeg dem aldrig sammen, og om jeg endeligen blev nødet dertil, giorde jeg Brudevielsen saaledes: Først tilspørger jeg Eder, Jomfrue Leonora! om I vil gifte Eder med denne gamle Mands Vexler, Obligationer, rede Penge, Posterioriteter etc.

Magdelone. Slidder Sladder! Manden er ikke stort over 60 Aar. Hun kand endnu faae Børn med ham.

Pernille. Vist kand hun faae Børn, det skal have gode Veye, endskiønt han var 100 Aar gammel; kand ikke en, saa kand en anden. Og naar Hr. Jeronimus klager sig derover, gir man ham Regres til Forælderne som dem, der have soldt ham falske Vahre, hvormed en gammel Mand ikke var tient.

Magdelone. Det er lutter Pølse-Snak, du taler; var Manden 90 eller 100 Aar gammel, saa kunde det være noget.

Pernille. Min kiære Madame! hvis han var 100 Aar, skulde jeg ikke tale et Ord derimod; thi saa kunde hun have Forhaabning des snarere at blive Enke.

Magdelone. Det maa være, hvad det være vil, saa har jeg givet Manden mit Løfte, hvilket jeg aldrig bryder.

Pernille. Det er Synd at love at slaae sin Dotter ihiel; men det er endnu større Synd at holde saadant Løfte.

Magdelone. Ikke et Ord nu meer, Pernille! jeg har havt al for stor Taalmodighed i at høre paa din Sladder. Og du, min Dotter! jeg haaber, at du ingen Ulydighed lar see mod dine Forældre; thi først synder du dermed, for det andet hjelper det dig ikke, thi jeg har givet min Haand og Løfte til den gode ærlige Mand, hvilket jeg ingenlunde bryder. Jeg vil nu forlade dig lidt, for at give dig Stunder at betænke din Velfærd.

Scen. 8.

Leonore. Pernille. Henrich.

Leonore. Ach, Himmel, jeg er om en Hals, Pernille! hvis denne Storm ikke kand afvendes.

Pernille. Vi maa bruge alle vore Konster, paa det at .... Men der seer jeg Leanders Henrich. See engang, hvor tvoagtigt han lister sig frem, ligesom han havde noget Skielmstykke fore.

Henrich. Hun pleyer gierne staae at kaage efter Mandfolk i Dørren paa disse Tider.

Pernille. Det er mig, han taler om.

Henrich. Men nu har Fanden hende henne.

Pernille. Jeg er dog ikke saa langt borte, om den blinde Bertel vilde see sig om.

Henrich. Ach, havde jeg nu et Ønske, jeg vidste nok, hvad det skulde blive; jeg vilde hverken ønske mig Riigdom eller Høyhed.

Pernille. Jeg gad gierne vide, hvad det Ønske skulde blive.

Henrich. Jeg vilde ønske, at der stod Ild udi Rumpen paa Pernille.

Pernille. Gid du faae en Ulykke for dit Ønske.

Henrich. Saa kom hun ud, og jeg fik hende i Tale.

Pernille. Henrich! kom nærmere.

Henrich. Ey, Mademoiselle! er hun der? Nu stod jeg og talede om hende med største Respect.

Pernille. Jeg hørte det nok. Du skulde, min Troe, have havt et Par Ørefigen for Umagen, hvis jeg ikke behøvede din Hielp i denne ulyksalige Tilstand, vi ere udi.

Henrich. Hvad fattes jer da?

Pernille. See engang paa Jomfruens Ansigt, om du kand spaae, hvad hende fattes.

Henrich. Jomfruens Ansigt seer ud til Regn. Men hvad Pokker! er det nu Tiid til at henge med Hovedet? Hr. Jeronimus har jo været at frie i Dag.

Pernille. Det er sandt nok, og just derfor henger vi med Hovedet.

Henrich. Det er dog nogle underlige Dyr, disse Fruentimmer. Naar de kommer til at besidde det, som de længe have attraaet, saa skiønne de ikke derpaa. Men fik han ikke Løfte af Forældrene?

Leonore. Jo vist fik han Løfte, Henrich! men Ulykken er, at han friede for sig selv.

Henrich. Hvad? friede han for sig selv?

Leonore. Ja vist. Og mine Forældre har ladet sig forblinde af hans Penge og opoffret al min Fornøyelse.

Henrich. Det bekiender jeg var det hesligste Skielmstykke, som nogensinde kunde bedrives. Hans Søn betroer ham sin Velfærd udi Hænderne, og han spiller ham saadant Puds. Ach, gid jeg

var Byefoged ikkun udi tre Dage, at jeg kunde have den Fornøyelse at dømme saadan Skielm til Galgen.

Pernille. Ja, gid du var Byefoged, Henrich!

Henrich. Ja jeg skulde faae ham til at dantze andensteds hen end til Brudeseng. Min Herre merkede af hans Taushed, da han kom hjem, at Sagen maatte ikke være gandske rigtig, og derfor bad mig gaae hid; men han kunde ingenlunde have drømt om saadant. Jeg maa strax hjem for at erkyndige ham om dette, at man i Tide kand hitte paa noget Raad.

Pernille. Kommer hid tilbage om en Time, at vi kand overlegge Tingen med hinanden. De gaaer.

ACTUS II.

Scen. 1.

Leander. Henrich. Leonore. Pernille.

Leander. Ach, Himmel, er det mueligt, at en Far kunde spille saadant hesligt Skielmstykke mod sin Søn?

Henrich. Alting lader sig practisere i disse Tider; men ellers er det et af de groveste Stykker, jeg nogensinde hart hørt tale om. Men der seer jeg Jomfruen og Pernille.

Leonore. Ach, min kiære Leander! i hvilken Ulykke ere vi ikke geraadne.

Leander. Vi ere i ingen Ulykke geraadne, naar Jomfruen kun vil bevæbne sig med Bestandighed.

Leonore. Ach Leander! I veed ikke, hvilke haarde Forældre jeg haver.

Leander. Det bekiender jeg ere trøstelige Ord at høre af sin forlovede Kiæreste.

Leonore. Men, min hierte Leander!

Leander. Kald mig ikke hendes Hierte, kald mig hendes Stedsøn.

Leonore. Driv dog ingen Spot med mig.

Leander. Det være langt fra, at jeg skulde drive Spot med min Stedmoder.

Leonore. Hør dog, kiære Leander!

Leander. Hvad befaler min kiære Mamma?

Leonore. Ach, mit Hierte vil briste i mig.

Leander. Jeg forsikkrer om, at jeg skal blive hende en lydig Søn.

Leonore. Ach, dette gaaer over min Taalmodighed. Saa gak da Jer Vey og giør, hvad Jer lyster.

Leander. Vil hun da saa forlade mig?

Leonore. Jeg giør ham jo en Tieneste dermed.

Leander. Lad mig da tale et Ord.

Leonore. Hvad befaler min kiære Stedsøn?

Leander. Ach, er det mueligt, at jeg skal høre saadanne Ord?

Leonore. Det er jo den Titel, han selv forlanger.

Leander. Allerkiæreste Leonore! vend mig ikke meer Ryggen.

Leonore. Kald mig ikke Jer allerkiæreste Leonore, kald mig Jer Stedmoder.

Leander. Ach, mit Hierte vil briste i mig.

Leonore. Giv Jer kun tilfreds; jeg forsikkrer, at jeg skal blive Jer en god Stedmoder.

Pernille. Ney, det gaaer for vidt.

Henrich. Det er uforskammet.

Pernille. Jeg havde tænkt paa at opfinde noget til jer Frelse; men nu maa I gaae jer egen Gang.

Henrich. Jeg skal, min Troe, ey heller bryde mit Hoved for jer Skyld.

Pernille. Kom, lad os gaae fra dem, Henrich!

Henrich. Ja jeg gaaer min Gang. Ligesom Leander og Leonore har gaaet efter hinanden, saa gaaer de nu efter Henrich og Pernille.

Leander. Vil hun saa forlade os, Pernille?

Pernille. Han vil jo ikke have det anderledes.

Leonore. Kand du bære det over dit Hierte, Henrich?

Henrich. Ach ja, meer end det.

Leander. Pernille!

Pernille. Monsieur!

Leonore. Henrich!

Henrich. Jomfrue!

Leander. Jeg forlader mig paa dig, Pernille!

Pernille. Da er I ikke ilde bedragen.

Leonore. Al min Velfærd er i dine Hænder, Henrich!

Henrich. Da er den, min Troe, i slette Hænder.

Leander. Forsmaae ikke den Ring, min hierte Pernille!

Leonore. Forsmaae ikke den Tobaksdaase, lille Henrich!

Pernille. Hvad skal vi giore, Henrich?

Henrich. Det lader saa ilde at være længe vreed.

Pernille. Saa gaaer da strax hen at bede hinanden om Forladelse.

Leander. Forlad mig, hierte Jomfrue! at jeg talede hende saa haardt til.

Leonore. Forlad mig ogsaa, kiære Leander! at jeg svarede ham noget ubesindigen. De omfavne hinanden.

Pernille. Nu, Henrich! nu har du faaet Penge paa Haanden, nu maa du give dig til Arbeyde.

Henrich. Hun har ogaa faaet Penge paa Haanden, lad nu see, hvad hun kand giore.

Pernille. Jeg er desvær ikke saa frugtbar paa Intriguer.

Henrich. Det er dog rart at finde en Kammerpige, som ikke intriguerer. Lad kun mig raade; men jeg maa have et Par Dages Tiid.

Leonore. Ach, Henrich! den gamle Frier kommer her om en halv Time.

Henrich. Jeg takker Jomfruen for de høye Tanker, hun har om min Capacitet; men en halv Time vil ikke forslaae for mig til saadant stort Verk. Alt, hvad her er at giore imidlertiid, er, at I med grædende Taarer beder Hr. Jeronimus staae fra sit Forsæt; og hvis det ikke kand hielpe, da maa I giore jer upasselig paa en Dags Tiid eller to, imidlertiid hitter jeg nok paa Raad. Gaaer nu bort saalænge og lad mig være lidt i Roe.

Scen. 2.

Henrich spadserende.

Jeg har en Hob Anslag i mit Hoved; men jeg veed ikke, hvilket er best. Leander maa enlevere Jomfruen ... Ney, det er Lapperie. Gaaer og spadserer igien. Jomfruen maa sige, at hun laver til Barsel med Leander ... Ney, det er og Lapperie, det er kun Galgenfrist. Spadserer igien. Jomfruen maa rebellere mod sine Forældre ... Ney, det er ogsaa Lapperie; thi hun er alt for kleynmodig dertil. Spadserer igien. Jomfruen maa ... Ney, det er ogsaa Skarn. Hvilken forbandet slyngelagtig Hierne jeg har! Spadserer igien. Ret nu troer jeg, at jeg hitter paa noget. Hr. Jeronimus er herunter, han skal henges, ja han er allerede hengt. Mig rinder noget i Sinde: Jomfrue Leonore er udi sin Barndom bleven opfostred hos Pernilles Moer; det samme gir mig Anledning til en Intrigue, som er uden Lige. Men jeg maa have andre udi Ledtog med mig; jeg maa hen at hverve 3 a 4re Ertz-Spidsbuber, som er værre end jeg. Men der seer jeg den gamle Skielm komme. Jeg maa gaae til Side, at han ikke seer mig.

Scen. 3.

Jeronimus naragtig udpyntet. **Leonard Magdelone.**

Jeronimus alleene. Jeg har, min Troe, talt hver Minut, siden jeg gik herfra. Jeg meener, naar Jomfruen seer mig saa smukt pynted, saa skal hun nok faae Lyst til mig. Men jeg maa banke paa. Banker paa, og Forældrene kommer ud.

Magdelone. Velkommen igien, min kiære tilkommende Svigersøn! Han kommer hastigere, end vi havde ventet.

Jeronimus. Hvo, som er forlibt, min allerkiæreste Mamma! gaaer for fulde Seyl.

Magdelone. Det er mig kiært, at han er forlibt.

Jeronimus. Gid det var hendes Dotter ligesaa kiært.

Magdelone. Vær kun ingen Bekymring derover, hun skal nok blive forlibt. Han seer jo ud som en ny 4 Skilling.

Jeronimus. Jeg takker Gud for en god Skabning. Jeg har ellers ikke været en ubehagelig Mand i min Ungdom.

Magdelone. Han er saamænd endnu ikke ubehagelig; men Gemyttet og Velstand er det meste, man maa see efter.

Jeronimus. Det er sandt, jeg sidder udi god Velstand, og jeg har, uden at rose mig selv, saa nobelt et Gemyt, som der kand ligge udi noget Menneske.

Magdelone. Hr. Jeronimus har ladet see Prøver derpaa. Men nu vil jeg strax kalde paa min Dotter, at han udi Eenrum kand tale med hende. Leonore og Pernille! kommer ud. De kommer ud. Hør, min Dotter! hvis du begegner den gode Mand ilde og gior ham en suur Mine, skal jeg aldrig kiende dig for mit Barn. Nu forlader vi dig, at du kand tale med ham i Eenrum.

Scen. 4.

Jeronimus. Leonore. Pernille.

Pernille sætter tvende Stole for Jeronimus og Leonore og selv posterer sig bag ved Jeronimi Stoel.

Jeronimus. Saasom jeg har af adskillige kiendelige Merker fornummet, at Himmelen selv har beskikket mig hende til min Glæde og Fornøyelse udi min Alderdom, saa er jeg nu hidkommen for at aabne mit Hierte for hende og at begiære hende til min Ægtefælle.

Leonore. Det kand være, at Hr. Jeronimus har havt saadanne Indskydelser; jeg derimod har fornummet af adskillige Merker, at Himmelen ikke har beskikket mig ham til Glæde og Fornøyelse i min Ungdom.

Jeronimus. Jeg kand sige, min hierte Jomfrue! at jeg aldrig har tænkt paa at gifte mig, siden jeg mistede min sidste salig Kone, med hvilken jeg levede udi saadant kiærligt Ægteskab, saa at det ryggtedes over den hele Stad.

Pernille. Jeg er uværdig en liden Part af Staden; men jeg har dog intet hørt tale derom.

Jeronimus. Jo, det er bekiendt nok. Hvad jeg vilde, det vilde og den Guds Engel, og hvad den Guds Engel vilde, det vilde jeg; saa der var kun een Siæl udi tvende Legemer. Men ach, den halve Siæl er nu borte, ach, ach!

Leonore. Men var det da ikke best, at Hr. Jeronimus forblev udi eenlig Stand, paa det at de tvende adskilte halve Siæle kunde foreenes igien i det andet Liv?

Jeronimus. Det var saa mit Forsæt; men hvo kand modstaae Himmelens Villie?

Leonore. Men skulde det dog være muligt, at det kunde være Himmelens Villie?

Jeronimus. Ja, jeg har mange Prøver derpaa. Min salig halve Siæl sagde til mig paa sit Yderste: Græd ikke, mit Barn! du skal blive gift med en ung Jomfrue, som skal blive dig til Trøst i din Alderdom.

Pernille. Men nævnede hun da Jomfruen ved Navn og sagde, at hun hedte Pernille?

Jeronimus. Ja mænd giorde hun saa; thi saa faldte hendes Ord: Din Pernille skal være dig til Trøst i din Alderdom. Dette reflecterede jeg dog intet paa, forend jeg længe derefter saae Jomfruen første Gang paa Gaden; thi da var det ligesom en stak en Kniv i mit Hierte, og ligesom jeg horede en Røst sigende: Der er den Jomfrue Pernille, som du skal blive lykkelig ved.

Pernille. Saa vidt som jeg hører af alt dette, saa gaaer Hr. Jeronimus ikke ret; thi Jomfruen heder Leonore.

Jeronimus. Hør, Mademoiselle! jeg taler ikke til hende, jeg taler til Jomfruen. Vender sig til Leonore igien. Og siden den Tiid har den smukke Jomfrue Dag og Nat staaet mig for Øyene, saa at jeg ingen Roelighed har havt, forend jeg har faaet Tilsagn paa hende af hendes Forældre.

Pernille. Ach, hvad er der dog en Hob onde Mennesker udi denne Stad!

Jeronimus. Hvi saa?

Pernille. Der findes adskillige, som sige, at

Hr. Jeronimus kom hid for at frie for sin Stedson.

Jeronimus. Det er usandfærdigt. Det er kun onde Mennesters Snak.

Pernille. Jeg siger det og; men om saa var, at man kunde bevise, at han havde Commission at frie for sin Stedsøn, kunde det da være Himmelens Villie, at han skulde frie for sig selv?

Jeronimus. Jeg taler med Jomfruen, Mademoiselle!

Leonore. Enten Hr. Jeronimus har havt saadan Commission eller ey, saa kand jeg sige dette, at jeg har allerede givet mit Hierte bort til hans Stedsøn, Monsieur Leander.

Jeronimus. Jeg skulde ikke disrecommendere min Stedsøn; men jeg maa sige det, som Sanden er, at det er et Partie, som er hende ikke tienligt.

Leonore. Han er min Lige moxen af Alder og af Stand, og jeg har fundet et redeligt Gemyt hos ham.

Jeronimus. Hvis hun kiendte ham saa vel som jeg, da havde hun ikke de Tanker.

Pernille. Er han Hr. Jeronimi Stedsøn?

Jeronimus. Ja vist, han er min Stedsøn.

Pernille. Man kand nok høre det paa Recommendationen.

Jeronimus. Hør, Mademoiselle! jeg taler med Jomfruen og ikke med hende. Jeg siger dette, min kiære Jomfrue! hun bliver ulykkelig med ham.

Leonore. Jeg vil vove paa det samme. Tilmed har jeg giort ham Ægteskabs-Løfte, som jeg ikke kand bryde.

Jeronimus. Det er skeet uden hendes Forældres Samtykke, hvilket udfodres til saadant Løftes Gyldighed.

Leonore. Kand han vel vente sig andet end et ulyksaligt Ægteskab, som han vil tvinge sig til?

Jeronimus. Ey, Jomfrue! mange lade sig trække til Brudeseng, men blive siden meget fornøyede.

Leonore. Han skal aldrig blive fornøyed med mig.

Jeronimus. Den Bitterhed vil forgaae med Tidens Længde.

Pernille. Om der aldrig vare flere Horn til i Byen, saa skal I, min Troe, faae dem; det skal jeg sorge for.

Jeronimus. I skal ikke faae Lov til at komme inden min Dør-Tærskel.

Pernille. Jeg skal ind, om jeg skal ned igiennem Skorsteenen.

Leonore. Ach, Hr. Jeronimus! jeg beder ham med grædende Taare, at han staaer fra sit Forsæt.

Jeronimus. Det er mig ikke mueligt.

Leonore. Vil han da giøre mig ulykkelig?

Jeronimus. Ingenlunde. Jeg vil heller giøre hende lykkelig.

Scen. 5.

Leonard. Magdelone. Jeronimus. Leonore. Pernille.

Magdelone. Nu, min kiære tilkommende Svigersøn! hvordan er han fornøyed med min Dotter?

Jeronimus. Heel slet, Madame! thi hun har erklæret tydeligen, aldrig at ville elske mig.

Magdelone. Og jeg erklærer tydeligen, at hun aldrig skal elske nogen anden. Hør, du vanartige Menneske! gid jeg aldrig havde bragt dig til Verden for den Hierte-Sorg, du giør mig.

Leonore. Gid jeg ogsaa aldrig var bragt til Verden formedelst den Ulykke, mine Forældre vil styrte mig udi.

Magdelone. Er det Ulykke at skaffe dig en brav bemidlet Mand?

Leonore. Penge uden Fornøyelse er kun et slet Boeskab udi Ægte-Stand.

Magdelone. Ja, der har vi det. I forlibte Piger seer kun efter Ungdom og kiønne Ansigter, derudi meener I, Jer Fornøyelse vil bestaae; men naar den første Hede er over, begynder vi, men alt for silde, at begræde vor Daarlighed, saa at den heftige Kiærlighed forvandles til Had og Ueenighed i Ægteskab. Tvert imod, naar man gifter sig for at komme i Velstand, voxer Kiærligheden til jo meer og meer, saa at endogsaa den som syntes grim tilforn, vil stikke i Øyene, saa tit vi betragter den Velstand, han har sat os udi.

Leonore. Men, min hierte Mamma!

Magdelone. Men, min hierte Dotter! du est alt for ung til at dømme om din egen Velfærd. Dine Forældre seer bedre, hvad dig tiener, end du selv.

Jeronimus. Jeg haaber, at naar vi have været gift en Maaned sammen, at hun ikke skal ville bytte mig med den galanteste unge Karl.

Magdelone. Det samme haaber jeg ogsaa, og derfor beder Hr. Jeronimus, at han vil komme hid i Aften med Notario for at underskrive Ægteskabs-Contracten.

Jeronimus. Jeg vil da hiem at giøre alting rede, for at være færdig til bestemte Tiid.

Magdelone. Adieu saalænge! Kom nu kun ind, min Dotter! og lav dig til. Nu har du hørt Dommen afsagt.

Scen. 6.

Henrich alleene

Alting er i Beredskab. Jeg har hvervet 4 Personer, som er Kiernen af det hele menneskelige Kiøn; jeg gik forud, paa det at ingen skulde see mig gaae med dem paa Gaden. Noget for samme Tiid, som jeg faaer at høre, at Hr. Jeronimus kommer for at underskrive Ægteskabs-Contracten, skal Comoedien gaae an, og naar det er skeet, skal Pernilles Moer komme her for at aabenbare den hele Handel og confundere den gamle Frier. Eet alleene staar mig for Øyene, om jeg skal aabenbare for Leander min Intrigue. Aabenbarer jeg ham den, saa blir Historien ikke nær saa anseelig, som den ellers kunde blive, og aabenbarer jeg ham den ikke, saa kand han maaskee bevæges til at forlade Jomfrue Leonore og dermed forspille det hele Kort. Men jeg kiender hans gode ærlige Gemyt og er vis paa hans Bestandighed; hvorfore jeg intet vil aabenbare ham, paa det at hans

Dyder kand skinne desmeer. Men der seer jeg disse hæderlige Mænd komme.

Scen. 7.

Henrich. 4 Gaudiebe.

Henrich rangerende dem i Orden. Mandhafte og høylærde Mænd! her er det Sted, hvor I skal vise Prøver paa jer Forstand og Dygtighed. Eders berømmelige Blessurer viser, at I ere alle erfarne Mænd, der ikke behøves at opmuntres og underviises af en ulærd ringe Person som jeg; hvorfore jeg alleene har kaldet jer sammen for at vise jer Stedet, hvor denne berømmelige Gierning, som jeg har for, skal bedrives. En af jer skal agere Munk, en anden en gammel Kielling, den tredie en Notarius. Maatte jeg spørge om hans Navn?

1. **Gaudieb** med Plaster paa Øyet. Mit Navn er Brenneisen.

Henrich. Det er et Navn, som promitterer, at der er noget Got hos ham. Hvilken Person vil han paatage sig?

1. **Gaudieb.** Jeg vil nok være Notarius; thi jeg har studeret mine Jura med saadan Iver, at jeg har mistet mit ene Øye, hvorvel onde Mennesker sige, at jeg har faaet den Skade af den Tvistighed, som jeg engang havde med en Byefogeb.

Henrich. Got. Hvad er hans Navn, Monsieur?

2. **Gaudieb** med en Puckel. Mit Navn er Rabelzier.

Henrich. Kand han tage sig paa at være Munk?

2. **Gaudieb.** Ja, det er min ringeste Konst; men det maa skee i Dag, thi i Morgen faaer jeg ikke Stunder, eftersom jeg skal hen og aflegge nogle eedlige Vidnesbyrd for trende differente Retter.

Henrich. Kiender I da de Folk, I skal sværge for.

2. **Gaudieb.** Ach ney, jeg tiener alle Mennesker.

Henrich. Det bekiender jeg er et stort Merke paa Tienstagtighed. Men hvad er hans Navn, Monsieur?

3. **Gaudieb** med en Krykke. Mit Navn er Galgenfrist.

Henrich. Han kommer til at agere den gamle Kielling, efterdi han bruger Krykker. See der, I gode Venner! der har enhver af jer en Ducat paa Haanden; naar Intriguen er spilled, skal I faae dobbelt saa meget. Giører jer nu færdige, til at jeg varer jer ad, og naar Tiid er, skal jeg komme til jer for at føre jer an.

ACTUS III.

Scen. 1.

Henrich som en Munk. **En anden Munk. Leonard. Magdelone.**

Henrich. Hold nu kun gode Miner, og lad mig føre Ordet. Her skal vi have Manden i Tale. Banker paa.

Leonard. Vil disse ærværdige Patres tale med mig?

Henrich. Maatte jeg tage mig den Frihed at spørge om hans Navn? Er I ikke Hr. Leonard?

Leonard. Jo, mit Navn er Leonard.

Henrich. Heder hans gode Kiæreste ikke Magdelone?

Leonard. Jo, hun heder Magdelone.

Henrich. Maatte jeg videre spørge, om han ikke har en Dotter ved Navn Leonore?

Leonard. Jo, hun heder Leonore. Jeg hør, Hr. Pater kiender mit hele Huus.

Henrich. Maatte jeg videre spørge, om han meener, at det er hans Dotter?

Leonard. Er jeg hendes Far, saa maa hun endeligen være min Dotter.

Henrich. Bene, lidt Taalmodighed, min Herre! Maatte jeg fremdeles spørge, om han ikke meener at have en Pige ved Navn Pernille?

Leonard. Jo, min Siæl baade har jeg og meener jeg at have saadan Pige.

Henrich. Maatte jeg videre spørge, om samme Pige ikke meener at have en Moer ved Navn Lucie?

Leonard. Men maatte jeg videre spørge, om Hr. Pater meener, at jeg er skabt til at spille Giek med?

Henrich. Ingenlunde, min Herre! Alle disse Spørsmaal ere ikke omsonst. Jeg og denne ærværdige Pater Merian ere hidkomne for at aabenbare en selsom Historie, som vil rygtes over det hele Land.

Leonard. Hvad skal det da være?

Henrich. En Historie, som vil give Anledning til Reformation udi en Sædvane, hvis Misbrug man heraf seer.

Leonard. Jeg kand intet sige derom, førend jeg hører det.

Henrich. Vor hele Orden har i Sinde at forestille Øvrigheden, at den samme onde Skik maa afskaffes.

Leonard. Ach, jeg beder, ærværdige Pater vil giøre det kort; thi jeg brænder af Begiærlighed efter at vide, hvad det er.

Henrich. En gammel Kone ved Navn Lucie, som boede en halv Miil uden for Byen, blev udi disse Dage syg, og derfor havde Bud efter mig saavel som efter denne ærværdige Pater Merian, for at aabenbare noget, som laae hende paa Hiertet, hvilket ogsaa skeede. Det samme var Hr. Leonard og hans Huus angaaende.

Leonard. Hvad var det da, ærværdige Pater?

Henrich. Det understaaer jeg mig ikke at sige ham.

Leonard. Ach, Himmel, hvortil tiener da dette Præludium?

Henrich. Jeg vil nok sige ham det, men med Condition, at han lover mig først, at han ikke vil giøre hende nogen Skam i hendes Grav.

Leonard. Er hun da død?

Henrich. Ja hun er baade død og begraven.

Leonard. Det er dog meget, at hendes Dotter, som er hos mig, intet Bud har faaet derom.

Henrich. Aarsagen dertil skal min Herre let begribe, naar han faaer Historien at høre.

Leonard. Lad mig da faae Historien at høre.

Henrich. Lover han mig da først, at han ikke vil hevne sig paa det døde Legeme?

Leonard. Hvad kunde det nytte mig? Jeg lover ham paa min Ære, at jeg aldrig skal giøre hende nogen Skam i hendes Grav.

Henrich. Got, saa skal jeg da aabenbare det altsammen. Da vi komme til hende, faldt hun i bitter Graad, og endeligen sagde: Ærværdige Fædre! der ligger mig noget paa Hiertet, som jeg maa aabenbare, førend jeg døer. Hr. Leonard, en fornemme Borger her i Staden, betroede mig sin spæde Dotter til Opfostring, da han for 15 Aar siden reysede til Tydskland. Jeg selv havde en Dotter af samme Alder, som var samme Hr. Leonards Barn ikke uliig, hvorudover jeg besluttede, for at sætte min egen Dotter udi Velstand, ved deres Tilbagekomst at give hende ud for deres Dotter, hvilket ogsaa skeede, efterdi Forælderne vare forsikkrede om min Ærlighed, saa at derfor den, som de holder for deres Tienestepige, er deres rette Dotter. Denne Misgierning, sagde hun med grædende Taare, griller mig nu paa mit Yderste; hvorfore jeg beder eder at aabenbare det, paa det at det forskudte Barn kand komme til sin Ret igien. Dette er saaledes vort Ærinde og tilligemed at begiære, at det døde Legeme ingen Skam maa vederfares, hvilket vi lovede hende, førend hun døde.

Leonard. Ach, Himmel, hvilken uhørlig Giærning!

Magdelone. Ach, mit hele Legeme zittrer.

Henrich. Jeg holder mig til det Løfte, mig er giort.

Leonard. Hvad kand det nytte at hevne sig paa et dødt Legeme?

Henrich. See, der kommer Notarius, som efter Begiæring har antegnet Bekiendelsen. Velkommen, Hr. Notarius! Vil han være af den Godhed at vise Hr. Leonard den Bekiendelse, som er antegned om de forbyttede Børn?

Magdelone. Leonore og Pernille! kommer ud.

Scen. 2.

Leonore. Pernille. Personerne af forrige Scene.

Leonard omfavnende Pernille. Ach, kom hid, min Allerkiæreste! og lad mig omfavne dig.

Pernille. Hvad nu, Hr. Leonard? Seer han ikke, at Fruen er tilstede? Meener han, at hun taaler saadant?

Magdelone. Jeg ikke alleene taaler det, men omfavner dig ogsaa selv.

Pernille. Hillemænd, hvilken Stierne har jeg ikke paa Himmelen i Dag! Hvad Got har jeg giort, efterdi Fruen giør mig saadanne Caressér?

Magdelone. Kald mig ikke Frue eller Madame, kald mig Moder.

Pernille. Det er noget gammeldags at sige Far og Moer til sit Herskab.

Henrich. Veed hun vel, hvem hun er?

Pernille. Jeg skulde meene, efter at jeg har havt den Ære at omgaaes med mig selv saalænge, at jeg skulde vide, hvem jeg er.

Henrich. Ach, den Stakkel, hun kiender sig ikke selv.

Pernille. Det har jeg endelig tilfælles med de fleste Mennesker. Jeg troer, hvor fuldkommen Hr. Pater er, saa kiender han sig maaskee ogsaa ikke gandske selv.

Henrich. Det er ikke saadan Slags Kundskab, jeg meener. Men hun kiender ikke hendes Stand. Hun er Jomfrue her i Huset.

Pernille. Ja i visse Maader kand jeg kaldes Jomfrue, efterdi jeg har min Jomfruedom ubeskaaren endnu.

Henrich. Hun er ikke alleene Jomfrue, men en fornemme Jomfrue og Dotter her i Huset.

Pernille. Hvad? er jeg Dotter her i Huset?

Leonard. Ja, du est vor Dotter; thi her er en forunderlig Historie aabenbaret i Dag af disse ærværdige Mænd. Den Kone, som du holdt for din Moer, har bekiendt paa sit Yderste, at du est vort eget Barn, og at Leonore er hendes.

Pernille. Ach, Herre! vil I troe saadant?

Henrich. Ingen Bekiendelse er troværdigere end den, som en giør paa sit Yderste. Bekiendelsen er giort for mig og Pater Merian, som her staaer.

Pernille. Jeg var tilfreds, den var giort for Pater Merian eller Timian, saa troer jeg den ikke.

Leonard. Jo, min Dotter! Tingen er rigtig; thi her er Notarius tilligemed, som har antegnet den.

Pernille. Ach, Himmel, hvad hører jeg?

Leonore. Ach, jeg er færdig at døe af Forskrekkelse.

Magdelone. Kommer hid ind lidt, I gode Herrer! at vi kand læse den hele Act og overlegge med hinanden, hvad herved er at giøre; thi det er en Sag, som behøver gode Mænds Raad.

De gaaer alle ind foruden Leonore og Pernille.

Scen. 3.

Leonore. Pernille.

De staaer længe med nedslagne Hoveder.

Leonore. Al Sands er mig forgaaen, saa jeg veed ikke, hvad jeg skal sige.

Pernille. Ach, hvilken selsom og underlig Hendelse.

Leonore. At see sig paa eengang berøved Forældre, Velstand, Kiæreste, og det saa uformodentligen . . .

Pernille. Om noget Menneske er bleven forskrekket af en usædvanlig Lykke, saa er det jeg.

Leonore. Dette overgaaer al menneskelig Taalmodighed.

Pernille. Jeg kand aldrig finde mig udi dette.

Leonore. Jeg blues ved at see paa noget Menneske og allermeest paa hende.

Pernille. Min allerkiæreste Jomfrue!

Leonore. Ach, kald mig ikke hendes Jomfrue; hun veed jo nu, hvem jeg er.

Pernille. Hun er og skal være hos mig det, hun stedse har været.

Leonore. Jeg beder med grædende Taare om Forladelse for den Opførsel, jeg har brugt mod hende; men det er skeet af Uvidenhed.

Pernille. Ach, Jomfrue! tal ikke saaledes; mit Hierte brister i mit Liv.

Leonore. Jeg faaer vel herefter vænne mig til saadan Tale-Maade.

Pernille. Jeg skal aldrig aflade at være hende underdanig som tilforn.

Leonore. Tiderne vil ikke tillade det.

Pernille. Hvad som jeg har været vant til fra Barnsbeen, det hverken vil eller kand jeg vænne mig fra.

Leonore. Og hvad som Natur og Lov byder, derudi bor jeg skikke mig.

Pernille. Ach, det smerter mig inderlig at høre hende tale saaledes.

Leonore. Jeg bør ikke tale anderledes; thi jeg er nu ikke andet end en fattig Tienestepige.

Pernille. Hun er min Jomfrue og mit Herskab, som hun alle Tider har været.

Leonore. Det har jeg aldrig været, men alleene bildet mig saadant ind.

Pernille. Vil hun da ikke agte og antage mig som en Søster?

Leonore. Det er noget, som er hende uanstændigt.

Pernille. Ach, plag mig da ikke mere, allerkiæreste Jomfrue! Jeg døer af Sorg, hvis hun i det ringeste ikke under mig den Trøst, at jeg maa ansees som hendes Søster.

Leonore. Efterdi hun trænger saa meget derpaa, saa tør jeg ikke meer vegre mig derfor.

Pernille. Giv mig da hendes Haand derpaa.
De omfavne hinanden og græde.

Scen. 4.

Leonard. Magdelone. Henrich. Notarius. Munken. Leonore. Pernille.

Leonard. Tingen er saa klar, at ingen kand tvivle derom. Nu staaer kun tilbage at vide, hvilke Mesures vi udi denne Tilfælde skal tage. Derom maa jeg høre disse gode Mænds Betænkende.

Notarius. Mig synes, at saasom Vanen er stærkere end Naturen, og Forældrene har fra Barnsbeen holdet den Urette for deres egen Dotter og optugtet hende derefter: saa er det billigt, at hun bliver den, hun stedse har været holden for; thi den ene vil skikke sig lige saa lidet i sin usædvanlige Lykke som den anden udi sin uformodende Ulykke. Dog underkaster jeg min Meening denne ærværdige og høy oplysede Paters Dom og Betænkning; thi han har tilforn ladet see sin Skiønsomhed i at dømme udi mange deslige vigtige Sager.

Henrich. Jeg er herudi ikke af Tanke med Hr. Notario; thi ingen kand udelukkes fra den Ret, som Gud og Naturen ved Fødselen har givet.

Leonard. Men, ærværdige Pater! er saadan Casus ikke tilforn forefalden, og har Lovkyndige ikke skrevet noget derom, som kand heri tiene til Rettesnor?

Henrich. Den er baade decideret efter verdslig og geystlig Ret. Hører først, hvad den lærde Romerske Keyser Calburius skriver derom. Ordene ere disse: Pes, aries, paries, palmes, cum limite stipes. Det er paa vort Sprog! En Fader kand aldrig lade af at være Fader, og et Barn aldrig aflade at være Barn.

Leonard. Det er tydelig nok.

Henrich. Den geystlige Ret er endnu tydeligere. Hører hvad Christophorus Columbus udi hans 3die Capitel siger derom.

Leonard. Christophorus Columbus var jo en Skipper?

Henrich. Ney denne ikke; det var ellers hans Fetter. Han var Erke-Bisp udi Trapezundt, og har meget grundigen tracteret den Materie. Hans Ord derom ere disse: Arma virumqve canumqve docilis solertia vincit.

Leonard. Hvad vil det sige?

Henrich. Det vil sige saa meget, at de Forældre, som udi saadan Tilfælde forkaster deres rette Børn, ere værre end Hunde.

Leonard. Hører du vel, min Hjerte! hvad Erke-Bisp Columbus siger? Det er meget haardt.

Magdelone. Det er tydeligt nok, vi maatte følge den Regul.

Notarius. Eftersom jeg hører saadan Autoritet baade af den geystlige og verdslige Ret, saa træder jeg ogsaa fra min forrige Meening.

Magdelone til Leonore. Giv dig tilfreds, mit hierte Barn! vi skal aldrig slaae Haanden af dig. Leonore græder. Græd ikke, mit Barn! vi skal nok have Omsorg for din Velfærd. Og du mit forlorne Faar! hofmodige dig ikke af denne din Lykke, og for alting kast ikke Foragt paa den, som du ideligen har holdet for dit Herskab.

Pernille. Jeg kand og skal aldrig glemme den Ærbødighed, jeg er vant til at have for hende; og om hendes Modestie ikke tillader mig at omgaaes hende paa forrige Maade, vil jeg i det ringeste elske og ære hende som min Søster.

Magdelone. Det gior du Ret udi, mit Barn! Men hillemænd, der kommer Hr. Jeronimus. Denne Historie vil gandske forvirre ham.

Scen. 5.

Jeronimus. Personerne af forrige Scene og en ret Notarius.

Jeronimus. Jeg kommer efter Aftale for at giøre Ende paa denne Sag, og haaber, at den gode Jomfrue nu er bragt til bedre Tanker.

Magdelone. Jeg haaber, at der skal ikke findes meer Vanskelighed paa hendes Side.

Jeronimus. Det skal være mig usigeligen kiært.

Magdelone. Men, Hr. Jeronimus! her er nyeligen aabenbared en Historie, som temmeligen har forrykket vore Concepter. En gammel Kone, som vi betroede vor Dotter til, da vi reysede til Indikland, har nyeligen bekiendt paa sit Yderste, at hun ved vor Tilbagekomst gav os tilbage sin Dotter for vor egen, og som vi bare ingen Tvivl om hendes Ærlighed, og Børnene derforuden lignede hinanden baade udi Alder og Skabning, saa har vi opdraget hendes Dotter som vort rigtige Barn og tracteret vor egen Dotter som en Tienestepige.

Jeronimus. Men kand man fæste Troe til saadant?

Henrich. Bekiendelsen er giort for os, og

her er Natarius, som efter Begiæring har antegnet den.

Jeronimus. Ach, hvilken forskrekkelig Historie!

Magdelone. Den har giort os gandske forvirrede; men Hr. Jeronimus lider ikke derved, thi saasom han alleene har af puur og reen Kiærlighed beylet til den vor formeente Dotter, saa kand det være ham ligemeget, af hvad Stand og Vilkor hun er.

Jeronimus. Men maatte jeg sporge, hvem af disse to de herefter vil holde for deres Dotter?

Magdelone. Det er klart, at vi bør holde den for rette Barn, som er det ved Fødselen.

Jeronimus. Men hvilken af dem skal være deres Arving?

Henrich. Om jeg maatte sige saa, min Herre! saa er dette Spørsmaal noget eenfoldigt. Den, som ved Fødselen er berettiget til at kaldes Dotter, er ogsaa berettiget til al anden Herlighed, som følger et Barn, saa at hun bør alleene have alt, hvad som Forældrene efterlade, og ligemaade hvad som af andre kand være testamentered som til Leonards Dotter. Saadant lærer os den naturlige Billighed, saadant viser os ogsaa baade den geystlige og verdslige Ret.

Magdelone. Det er haarde Ord, som Erke-Bisp Columbinus fører derom.

Jeronimus. Hør, Hr. Leonard og Madame! saa bindes jeg paa samme Fundament til ingen anden uden den, som er befunden at være deres rette Dotter.

Leonard. Men Hr. Jeronimus har bevidnet, at han har friet alleene af Kiærlighed til hendes Person.

Jeronimus. Jeg har friet til Hr. Leonards Dotter, og den samme holder jeg mig til.

Leonard. Saadanne vare ikke hans Ord, Hr. Jeronimus!

Jeronimus. Hvad mine Ord var eller ey, det kand jeg ikke erindre; men mine Tanker vare ikke at frie til en Tienestepige.

Magdelone. Hr. Jeronimus har Ret; skal det eene i Agt tages, saa maa og det andet. Vi har antaget ham som vor Svigersøn, og det kand han ikke blive, med mindre han faaer vor Dotter.

Leonard. Men, hierte Kone . . .

Magdelone. Men, min hierte Mand! jeg vil ingen Slidder-Sladder høre. Han har friet til vor Dotter, og han skal ogsaa have hende.

Scen. 6.

Leander. Personerne af forrige Scene.

Henrich. Men der seer jeg Leander komme. Det er saa meget desbedre, hvis han ellers vil holde Stand, hvorom jeg dog aldeles ikke tvivler.

Leander. Forlader mig min Dristighed. Der er et Rygte i Byen, deres kiære Dotter til Præjudice, og som jeg er øm over hendes Reputation, saa kommer jeg hid for at underrettes derom.

Leonard. Er det allerede saa hastigen rygtet?

Leander. Ja, det hele Naboelav mumler om noget, som synes at være utroeligt.

Leonard. Det er alt for sandt, min Herre! Den, som vi har holdet for vor Tienestepige, er befunden at være vor rette Dotter, og den, som vi har holdet for vort Barn, er Dotter til en gammel Kone, hvilken har paa sit Yderste giort denne Bekiendelse for denne Natario samt disse ærværdige Fædre, som her staae.

Leander. Hvilket selsomt Eventyr!

Leonard. Det maa være en behagelig Forvandling for Hr. Leander: thi nu kand han uden Hinder faae den Person til Ægtefælle, som han saa høyt elsker.

Leander. Det være langt fra, at jeg vilde splide den Foreening, som er mellem hende og min Stedfader.

Jeronimus. Det være ogsaa langt fra, at jeg vilde splide den Foreening, som er mellem hende og min Stedsøn.

Leander. Det er alt for stor Godhed; men jeg beder min hierte Far ingen Complimenter vil giøre.

Jeronimus. Det er alt for stor Godhed af ham, og jeg beder ogsaa, at han ingen Complimenter bruger.

Leander løftende paa Hatten. Ey, sans façon, kiære Stedfader! vi maa ikke holde hinanden for fremmed; tag han kun Pigen, som han elsker, og jeg, for at føye ham, vil blive ved Hr. Leonards Dotter.

Jeronimus løftende ogsaa paa Hatten. Ey, sans façon, Hr. Stedsøn; det skal ikke regnes saa nøye blant os; tag han kun Pigen, og jeg, for at føye ham, vil blive ved Jomfruen.

Henrich sagte. Hillemænd, nu zittrer mit hele Legeme.

Leander. Det var uforsvarligt at ville gaae sin Fader i Forkiøb.

Jeronimus. Det var ogsaa uforsvarligt at ville gaae sin Søn i Forkiøb.

Leander. Jeg giør det aldeles ikke; jeg veed, hvad Lydighed jeg er pligtig den, som er mig udi Faers Sted.

Jeronimus. Jeg giør det ogsaa aldeles ikke; thi jeg veed, hvad Kiærlighed jeg er den pligtig, som er mig udi Søns Sted.

Leander. Jeg veed, at I elsker hende saa høyt.

Jeronimus. Jeg veed ogsaa, at I elsker hende saa hierteligen.

Leander. I har jo selv sagt, at Jer Kiærlighed er af Himmelens Indskydelse, og at I har ligesom Ordre her ovenfra at elske hende.

Jeronimus. Det er sandt nok; men jeg har havt andre Aabenbaringer siden, thi da jeg faldt i Søvn i Dag paa min Lehnestoel, syntes mig at høre en Røst med disse Ord: Bedrøv ikke din Stedsøn Leander, og berøv ham ikke den Person, som han har fæstet sit Hierte til.

Leander. Hvad heller min Far havde det Syn paa en Lehnestoel eller en Natstoel, saa er det en Drøm af ingen Betydelse.

Jeronimus. Man maa ikke aldeles forkaste Drømme.

Leander. Saadan Drøm er ikke uden en intet betydende Phantasie; thi Himmelen kand ikke være sig selv imod. Min Far har jo eengang havt Indskydelse, at han skulde have den Jomfrue, som han nu vil forlade.

Jeronimus. Disputeer du kun, min Søn! saa meget som du vil; jeg giør imidlertiid, hvad jeg vil.

Leander. Hører, I gode Forældre og andre nærværende got Folk! Hvad jeg hidindtil har sagt, er alleene for at legge tydeligen for Dagen min Stedfaders Utroeskab; thi jeg haver intet meenet af alt dette, som jeg har sagt. Jeg elsker Jomfrue Leonore efter denne Forandring ligesaa høyt som tilforn, saasom alleene hendes Person, men ikke hendes Stand og Vilkor har behaget mig.

Henrich sagte. Ach, nu kommer jeg mig igien.

Leander. Min Stedfader derimod har ladet see, at han ikke har elsket Personen, men hendes Penge, hvorfor han er ikke saadan dydig Jomfrue værd.

Jeronimus. Snak du kun saa meget, som du vil, naar jeg kun maa beholde Hr. Leonards Dotter.

Henrich. Denne Ædelhiertighed, som Hr. Leander her lader see, er rar og priisværdig; og nu haaber jeg, min kiære Jomfrue! hun har forvundet den Sorg, som den uformodentlige Forandring nyeligen foraarsagede hende.

Leonore. Ach, ney, det er alt for høyt for mig at tragte efter udi denne min ringe Tilstand.

Leander. Hør, min kiære Jomfrue! paa det at min Tale ikke skal agtes for Skrømt, og hun ingen meer Aarsag skal have at tvivle om mig, saa beder jeg, at saasom den Notarius er tilstede, som min Stedfader har bragt med sig, at vor Ægteskabs-Contract strax maa skrives.

Magdelone. Det kand skee, min Herre! og han kand tilligemed skrive Ægteskabs-Contract mellem Hr. Jeronimus og min Dotter.

Leonard. Denne Dag har været en forunderlig Dag fuld af Glædes og Sorgs Omvexling. Kom, Hr. Notarius! og fuldfærdige disse tvende Contracter. Notarius sætter sig ned at skrive.

Jeronimus. Det er jo gandske vist, at den fortabte og igienfundne Dotter skal være deres eeneste Arving?

Magdelone. Ja vist, efterdi hun er vort eeneste Barn, saa skal hun ogsaa være vor eeneste Arving.

Henrich sagte. Nu hører jeg Klokken slaae; nu er paa Tiden, at den gamle Lucie, som jeg har bestævnt, skulde komme.

Leonard. I elskende Personer! gaaer nu hen og giver hinanden Hænder. De give hinanden Hænder og gratuleres af de Nærværende. Denne Dag saae temmelig sort ud paa alle Kanter; men Udgangen er saaledes, at den ikke kunde ønskes behageligere. Himmelens Forsyn har villet, at denne Historie skulde aabenbares just i Dag, paa det at disse tvende af Kiærlighed sammenknyttede Hierter ikke skulde adskilles. Medens han taler, staaer Jeronimus og caresserer sin unge Brud.

Magdelone. Det banker stærkt paa Dørren; jeg maa see, hvem det er. Kommer løbende tilbage, skriger og falder paa Knæe.

Leonard. Hvad er paa Færde, min hierte Kone?

Magdelone. A, a . . . .

Leonard. Jeg maa hen og see, hvad der var udi Gangen, som forskrekkede hende. Kommer ogsaa løbende tilbage, falder paa Knæe og skriger.

Leander. Hvad saae han, Hr. Leonard?

Leonard. A . . . .

Pernille. Jeg er ikke saa bange. Jeg maa see, hvad det er. Kommer ogsaa tilbage, falder paa Knæe og skriger.

Leonore. Hvad kan det da være, som forskrekker dem saa?

Pernille. A . . . .

Leander. Nu maa jeg engang forsøge. Jeg seer ingen uden en gammel Kone. Kom ind, Moerlille!

Scen 7.

Lucie. Personerne af forrige Scene.

Lucie. Er I saa bange for mig, Børnlille? De skriger alle tillige.

Leander. Hvem er I, Moerlille?

Lucie. Jeg er Moer til denne Pige, som er her i Huset. Jeronimus falder ogsaa paa Knæe og skriger, og Leander holder Tørklædet for Øynene.

Notarius. Her maa endeligen være nogen Vildfarelse. Jeg maa examinere lidt denne gamle Kone. Hør, Moerlille! hvorfor ere alle saa bange for hende?

Lucie. Jeg veed, min Troe, ikke. Jeg har været nogle hundrede Gange her i Huset.

Notarius. Hvorfore ere I andre got Folk saa bange for at see en gammel Kone?

Jeronimus. Ach, det er en Gienganger, Hr. Notarius!

Notarius. Er I da en Gienganger?

Lucie. Det maa I selv være.

Notarius. Saa gak da hen til Folkene, som I kiender, og siig dem, hvem I er. De skriger igien. Kiender I, ærværdige Patres, denne gamle Kone?

Henrich. Jo, vi kiender hende desværre alt for meget.

Notarius. Hvi saa?

Henrich. Det er en død Kone, Hr. Notarius! som er opstaaen igien.

Lucie. Hvad? Er jeg død? Er det vel mueligt, at jeg skal høre mit ærlige Navn og Rygte saa forkleyned?

Henrich. Ja, vist er I død.

Lucie. Det skal en Skielm sige mig paa.

Henrich. Baade denne min Confrater saavel som den anden Notarius kand vidne med mig, at I døde for 2 Dage siden og blev begraven i Gaar.

Lucie. Hvad siger I? Vil I narre en gammel Kone?

Henrich. Gak fra mig, du urene Aand!

Lucie. Ach din Skielm! jeg skal lære dig, hvad det er at . . . De brydes sammen saalænge, indtil hun faaer Munke-Kappen af Henrich, saa at han bliver staaende i sin Liberie-Kiole.

Leander. Ach Himmel, hvad seer jeg! Det er jo min Tiener Henrich. Henrich!

Henrich. Ja Herre! det er mig personligen.

Leander. Hvordan est du kommen i den Dragt?

Henrich. Hvis jeg ikke havde paataget mig den Dragt, havde I ikke faaet den Kone.

Leander. Paa den Maade saa er den hele Historie opdigted?

Henrich. Ja, hvad andet?

Jeronimus. Hvad? er Historien opdigted?

Henrich. Ja vist er Historien opdigtet. Monsieur Leander har faaet Hr. Leonards Datter, og Hr. Jeronimus er gifted med Tieneste-Pigen.

Jeronimus. Det skal i Ævighed ikke skee.

Henrich. Jeg forsikkrer ogsaa, at det ikke skal skee; thi det er alt skeed.

Jeronimus til den rette Notarius. Hr. Notarius! slet ud Contracten igien.

Notarius. Man spiller ikke saa med publiqve Acter.

Jeronimus. Jeg vil ikke alleene have Contracten til intet giort, men endogsaa denne Skielm hengt.

Henrich. Det var Synd, at jeg skulde henges for saadan priisværdig Gierning.

Jeronimus. Ach, jeg gaaer fra min Forstand over dette. Heng ham, Hr. Notarius!

Notarius. I maa henge ham selv; jeg er ingen Bødel.

Jeronimus. Ingen Lov kand forbinde mig at holde en Contract, naar der er saadan Sviig under.

Henrich. Ingen har bedraget Hr. Jeronimus uden han selv. Han tog sig paa at frie for sin Søn, men friede for sig selv, foregav, at han havde Himmelens Indskydelse til saadan Falskhed. Han sagde, at han elskede alleene hendes Person og ey saa efter hendes Stand og Vilkor; men da han hørte, at en anden skulde arve, vendte han strax skammeligen Kaaben om, hvorfore han har faaet den Løn, som han har forskyldt.

Jeronimus. Ach, Hr. Notarius! skaf mig Ret.

Notarius. Mit Raad er, at I gaaer hjem med Jer unge Brud og mager det saa, at denne Historie ikke bliver bekiendt; thi kommer det for Retten, bliver I ikke alleene dømt til hende, men taber ogsaa Jer Navn og Rygte.

Pernille. Giv dig tilfreds, min Engel! og lad os gaae hiem.

Jeronimus. Gak Pokker i Vold; jeg har med Jer ikke at bestille.

Henrich. I faaer vel at tage hende hiem.

Jeronimus. Ach, din Forræder!

Henrich. Hør, Hr. Jeronimus! I maa takke mig til, fordi jeg har skaffet Jer saadan en smuk Pige. I var hende, min Troe, ikke værd.

Notarius. Jeg raader Hr. Jeronimus, at han tager sin unge Brud med sig, thi giør han noget Væsen af denne Sag, kand han derover geraade i stor Ulykke.

Magdelone. Paa det at Hr. Jeronimus skal intet have at klage, saa giver vi Pigen 2000 Rixdaler til Medgift.

Jeronimus. Jeg maa skikke mig herudi. Kom lar os gaae hiem.

Henrich. En god roelig Nat, Hr. Jeronimus! Dette er et af mine Mesterstykker. Jeg har her ved eet Greeb befordret tvende forlibte Personers Kiærlighed, giort en fattig Tieneste-Pige til en riig Madame og straffet en gammel Skalk, som er falden selv i den Grav, han har gravet for andre; saa at jeg vil give en hver Lov til at trykke den hele Historie og sætte derunder: Henricus fecit.





De Usynlige.

Comoedie udi 3 Acter.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Leander.	Leanders Usynlige.
Harleqvin, hans Tiener.	Harleqvins Usynlige.
Columbine, Harleqvins Fæstemøe.	Hendes Broder.

ACTUS I.

Scen. 1.

Leander. Harleqvin.

Harleqvin. Jeg kand sværge dyrt paa, Herre, at hvis jeg ikke havde hørt Jer Røst, havde jeg umueligt kunde kiende Jer igien, saadan er I forandret paa en Maaneds Tiid, medens jeg har været borte.

Leander. Ach, dig synes kun saa, Harleqvin!

Harleqvin. Da jeg reysede bort, Herre! var I saa feed som en Forpagter; men nu seer I ikke anderledes ud end en vandrende Ridder, en Don Qvichot. Enten maa Herren have været syg, eller han maa være forlibt.

Leander. En af Delene Harleqvin!

Harleqvin. Har Herren da været syg?

Leander. Ney, jeg har ikke.

Harleqvin. Saa er Herren da forlibt?

Leander. Det kand nok være.

Harleqvin. I hvem er Herren da forlibt?

Leander. Jeg veed, min Troe, ikke.

Harleqvin. Hvilken underlig Snak er det!

Leander. Underlig eller ey, saa er det dog saa.

Harleqvin. Ey, hold dog op at skiemte, Herre! Men er hun skion?

Leander. Jeg veed i Sandhed ikke.

Harleqvin. Jeg kand nok slutte. hvorban det henger sammen. Der er sluttet en Forlovelse mellem hendes og Jere Venner, saa at I kiender hinanden ikke uden af deres Beskrivelse.

Leander. Jeg hører nok, at du kiender mig ikke ret endnu. Jeg frier, min Troe, aldrig ved *Commissionairer.*

Harleqvin. I frier ikke selv, og I frier ikke ved Commissionaire, og dog blir I forlovet. Det er jo en mørk Tale, som aldrig kan løses. Det er jo, ligesom jeg vilde sige: Jeg saaler aldrig mine Hoser, jeg lar dem ey heller saale ved andre, og dog blive de saalede.

Leander. Naar du kommer med saadan Lignelse, Harleqvin; maatte du i det ringeste sige sans comparaison.

Harleqvin. Jeg kand ikke tale Latin, Herre! og jeg veed ikke at give det ret paa vort Maal. derfor maa Herren have mig undskyldt. Men har hun da Midler?

Leander. I gemeene Folk spør altiid strax efter Penge.

Harleqvin. I fornemme Folk, min Troe, ligesaa med Herrens Permission. Ach, siig mig dog, Herre! om hun har Midler.

Leander. Gid jeg faae Skam, om jeg veed.

Harleqvin. Hvad Fanden er da dette? Er hun gammel?

Leander. Ney, jeg troer ikke, at hun skal være gammel.

Harleqvin. Herren kand jo nogenledes see paa hendes Ansigt. om hun er gammel.

Leander. Jeg har jo sagt dig, at jeg aldrig har seet hende.

Harleqvin. Og I er endda forlibt?

Leander. Ja dødelig forlibt.

Harleqvin. Hvorfor Diævelen forliber I Jer ogsaa ikke udi Keyserens Dotter i Misisippi?

Leander. Jeg kommer til at hielpe dig af Drømmen, Harleqvin! I gemeene Folk gaaer lige til, og vi andre fornemme Folk defilerer. Hos Jer bestaaer den hele Act af et Spørsmaal: Vil hun have mig? og et Giensvar: Ja eller Ney. Men vi, som finde ingen Sødhed udi det.

som vi uden Møye kand komme til, udvælge den vanskeligste og forhinderligste Vey at komme til vort Maal.

Harleqvin. Saa maa da Seigneur Per Gante have været en meget fornemme Mand; thi man siger om dem, som laverer saaledes uden Nødvendighed til Maalet, at de gaaer Per Gantes Gienvey. Men hvordan det er eller ey, saa maa I enten selv have beseet eller ved andre ladet besigtige den, som I er bleven forlibt udi.

Leander. Som jeg siger dig, Harleqvin! ingen af Delene.

Harleqvin. Har Herren da ey heller seet hendes Kobberstykke?

Leander. Hverken Original eller Copie.

Harleqvin. Adieu, Herre! Jeg er gal, som staaer her og hører paa sliig Pølse-Snak.

Leander. Du vil ikke give mig Stunder at forklare mig. Den Person, som jeg har forlibet mig udi, tilstæder mig alleene at tale med sig. I en heel Maaned, som jeg har giort Amour, har jeg ikke kundet formaae hende til at tage Masqven af, for at beskue hendes Skiønhed.

Harleqvin. Men hvordan Pokker kand Herren da være bleven forlibt i hende?

Leander. Den Haardhed, hun har beteet mig, langt fra at giøre mig koldsindig, har forøget min Kiærlighed i saadan Grad, at jeg er gandske fra mig selv.

Harleqvin. Det er noget forbandet galt Tøy, Herre! Det kand jo hende sig, at naar I nu engang skal holde Bryllup, og hun tager Masken af, da bliver den udi Jer Indbildning guddommelige Nymphe forvandled til en Maren Amme, og i Steden for en Rosen-læbed Mund kommer I til at kysse en Jordemoder-Flab.

Leander. Det er jeg ikke bange for. Jeg er forsikkred om, at det er en Model af Deylighed og Yndest.

Harleqvin. Jeg tænkte ligeledes forgangen, Herre! da jeg kiøbte ubeseed en halv Fierding Smør; men da jeg slog Fierdingen op, fandt jeg den fylded med Fedt.

Leander. Hvilke nogle tølpelagtige grove Lignelser!

Harleqvin. Hvor grove de ere, saa ere de dog grundige. Naturen har givet os Øyne, fordi vi skal see os for, og Hænder, fordi vi skal føle os for; saa giorde jeg, førend jeg forlovede mig med Columbine.

Leander. Jeg kand forsikkre dig om, at hvor skiøn hun end kunde være, saa havde jeg ikke elsket hende halv Delen saa meget, hvis hun strax havde ladet sig see.

Harleqvin. Det er en Spansk Maade at blive forlibt paa, som jeg ikke begriber. Men fortæl mig Herre! hvorledes alt dette er tilgaaet.

Leander. Ungefær for en Maaned siden, da jeg udi Tusmørket gik og spadserede udi en Have, blev et Vindue opladet, og jeg hørte en angenem Engle-Røst, som nævnede mig ved Navn og spurte, hvi jeg gik i saa dybe Tanker. Jeg blev strax slagen af Røstens Sødhed og bad inderligen, om jeg maatte nyde hendes deylige Ansigt at see. Men forgiæves. Efter lang Kiærligheds-Tale lovede hun anden Dag ved samme Klokke-Slet at unde mig hendes Conversation, men med samme haarde Vilkor. Jeg forsømmede ikke at møde, og fandt jeg udi den anden Samtale, at hun var mig ikke ugenegen. Hun lovede at demaskere sig, naar Tiid var, og bad mig indstændig ikke at anmode hende om det, som hun for vigtige Aarsager ikke endnu kunde føye mig udi. Jeg har ogsaa rettet mig derefter og continueret vore Samqvemme med samme Vilkor. Endelig for 14 Dage siden, da jeg var alleene udi en Spadsere-Have, blev jeg af 8 maskerede Cavaliers uformodentligen omringed, hvilke, uden at tale et Ord, førte mig med Magt udi en prægtig Vogn, agede mig uden Byen og holdte stille for et deyligt Lyst-Huus, hvor jeg blev med stor Pomp modtagen. Jeg blev bragt af eet herligt Gemak ind udi et andet, og det med største Taushed. Endelig blev jeg indladet paa en Sal, hvor der stod et dekked Bord, figted fuld med delicate Retter. Jeg tænkte ved mig selv: Ach, Himmel! hvad er dog det?

Harleqvin. Blev da Herren altereret?

Leander. Jeg kunde for Skrek og Alteration ingen Sands have.

Harleqvin. Da kand jeg ikke blive saa altereret for et Bord, figted fuld af Retter.

Leander. Jeg vidste ikke, hvor jeg var, Harleqvin! og hvad jeg skulde giøre.

Harleqvin. Hvad jeg skulde giøre? Jeg skulde have sat mig ned og ikke givet en eneste Ret Qvarteer. Men hvorledes gik det ellers videre, Herre?

Leander. Strax derpaa indtraadde en Dame, hvis Lige jeg aldrig saae udi Yndest og Deylighed, som sat sig ned ved Bordet, og ved et Vink gav tilkiende, at jeg skulde giøre det samme; hvilket jeg giorde.

Harleqvin. Det troer jeg nok; det er jo alle de Herligheder, et Menneske kan forlange i denne usle Verden.

Leander. Hun bad mig med en venlig Mine at spise; men mit Hierte var saa bespændt af Frygt og Forskrekkelse, at jeg intet kunde smage.

Harleqvin. Jeg kand blive gal over saadan Snak Herre! Skulde mit Hierte blive bespendt af det, at man sat mig paa en Fløyels Stoel og bar mig Mad, Viin og smukke Piger til, da maatte jeg have et slyngelagtigt Hierte, og var ikke værd at lignes ved en Østers.

Leander. Hold op med din slyngelagtige Critiqve, og giv mig Tiid at fortælle Resten. Efter at hun havde spiset lidt udi største Taushed, gav hun et Vink til hendes Domestiqver at gaae til Side. Da saadan Ordre var efterlevet, begyndte hun dybt at sukke, og endelig brød ud udi disse Ord: Cavalier! jeg veed, hvor Eders Tanker er henne, og jeg haver udspioneret, hvem I elsker. Men I elsker forgiæves. Hun haaber ogsaa forgiæves at nyde Frugt af Jer Kiærlighed; thi hun har en Rivale, som hun er altfor afmægtig at imodstaae. Jeg spurte skielvende, hvo den Rivale var. Hun svarede, det fik jeg nok at vide, og derpaa giorde et vidtløftig Portrait paa samme Rivale, bestred hendes Velstand, Byrd, Skiønhed og Yndest, og med stor Hæftighed raadede mig fra at elske den, jeg først havde fæstet mit Hierte til.

Men al den Tale bevægede mig ikke; thi jeg svarede uforskrekked: Naadige Frue! endskiont samme Rivale udi Yndest og Skiønhed lignede Eders Naade selv, saa kunde dog intet uden Døden skille mig ved min Usynlige. Hvorpaa hun med en vreed Mine reysede sig og gik bort, ladende mig alleene nogen Tiid, som for at nøye overveye det giorte Forslag. Derefter kom en ærbar gammel Dame ind, som tog mig ved Haanden og sagde: Jeg ynker Eders Tilstand; thi I maa vide, at hun aldrig lader uhevned passere den Foragt, I har ladet see mod hende. Jeg svarede, at det skulde smerte mig at have givet Fruen mindste Leylighed til Fortørnelse, og at jeg aldeles ikke vidste, hvorudi den Foragt bestod. Min Herre! sagde hun da, det er forgiæves, at I stiller Jer saa enfoldig an; thi min Frue er alt for vel informeret om Jer Forstand, at hun skulde troe, at I ikke havde begrebet hendes Meening, nemlig at den Dame, som hun saa høit recommenderede, var hende selv. Nu gir jeg dig at betænke, Harleqvin! hvilken Tilstand disse Ord bragte mig udi.

Harleqvin. Gir Herren mig det at betænke, saa betænker jeg det saaledes, at I strax besluttede at lade Jer Usynlige blive usynlig til Dommedag, og med Glæde at omfavne det Liggendefæe, som I saae at være solide.

Leander. Ney Harleqvin! den Estime, jeg havde fattet for hende, blev ved saadant Tilbud forvandled til Foragt.

Harleqvin. Saa, lystig! Jeg har aldrig min Livstiid kiendet saadan forbanded underlig Gout. Hør, Herre! en viser Jer en kostbar Perle paa et Bord og graver en anden, som I ikke veed, om den er ægte eller uægte, ned i en Møding, og gir Jer Val at tage, hvilken Jer lyster. Hvad tog I da helst?

Leander. Jeg tog helst den, som laae paa Bordet.

Harleqvin. Ney Herre! i Diævels Skind, ney! I grov heller i Mødingen efter den uægte, saa viidt som jeg kand begribe; thi . .

Leander. Denne Lignelse passer sig her ikke.

Harleqvin. Og jeg meener jo. Men, Herre! efterdi I er saa forlibt i Masker, hvorfor forliber I Jer ikke i en Hue-Blok?

Leander. Hold Munden og lad mig fuldføre Historien. Efter at den første Forskrekkelse var gaaed forbi, tog jeg Mod til mig igien, og sagde reent ud, at jeg tusind Gange heller vilde døe end forlade min Usynlige. Den gamle Dame ynkedes lidt over min Forstokkenhed, og søgte af yderste Magt at bringe mig paa andre Tanker, forestillende mig paa een Side den Velstand og Herlighed, jeg kunde nyde, og paa den anden Side hendes Frues Vrede, som ikke kunde stilles uden med mit Blod. Men det endelige Svar var: Pinebenk, Fængsel og Død aldeles ikke kunde bevæge mig. Hvorpaa hun gik sukkende bort, ladende mig alleene paa Salen, hvor jeg stod og forventede min Døds-Dom. Endelig træder de samme 8 Cavaliers ind igien, binder for mine Øyne og fører mig bort udi en Carosse. Jeg meente, det var til Retterstedet. Men da jeg var fort ud af Carossen, og fornam at jeg var forladt alleene, løsede jeg Kluden fra Øynene, og da merkede, at jeg var udi Sikkerhed paa samme Sted, hvorfra jeg var bleven bortført; og som det var just ved samme Tiid, min Usynlige havde stevnet mig til sig, gik jeg derhen, og fortalte, hvad mig var vederfared. Hun hørte det an med Forskrekkelse, formanede mig til Bestandighed, som hun forsikkrede, at jeg mig ikke skulde fortryde paa. Men det var mig ey heller denne Gang mueligt at nyde hendes Aasyn.

Harleqvin. Og Herren elsker hende endnu lige høyt?

Leander. Ja end meer end tilforn; thi just denne Conduite, som vilde forarge en anden, er Tønder til min Elskov. Men nu haaber jeg strax at nyde Frugten af min Bestandighed; thi hun har lovet ved denne Time at lade sig her indfinde, dog med Vilkor, at hendes Ansigt bliver skiuled.

Harleqvin. Hvilke herlige Frugter, at hun efter saadan Bestandighed og udstanden Livs-Fare beviser Jer den Ære, at I maa see hende udi den anden Ende! Hør, Herre! kommer hun hid uden Geleyde, saa skal hun demasqvere sig, om hun blev gal; thi her er vistnok Bedragerie under, og vil ikke Herren tage hende Masken fra, saa vil jeg.

Leander. Hvis nogen understod sig dertil, skulde det koste hans Liv, om det end var min egen Broder. Ney, jeg vil med Taalmodighed opbie Tiden. Men der seer jeg en kommer. Det er uden Tvivl hende.

Harleqvin. Hun har, min Troe, en smuk Taille. Er hun saa smuk for som bag, saa kunde jeg selv blive forlibt i hende, hvor koldsindig jeg end er.

Scen. 2.

Leander. Harleqvin. Den Usynlige.

Den Usynlige. Hidindtil, min Herre! har jeg ikke talet med ham uden langt fra; men nu, jo større Prøver jeg merker af hans Bestandighed, jo meer Frihed giver jeg ham at nærme sig til min Person.

Leander. Den Faveur, min allerkiæreste Jomfrue beviser mig i Dag, foraarsager mig stor Glæde, og bestyrker mig i min Forhaabning at see engang min Troeskab belønned.

Den Usynlige. Hidindtil har I seet, at jeg aldrig har feylet i mine giorte Løfter. Bliv kun ved at elske med Bestandighed; I skal see, at I har ikke elsket forgiæves. I skal ikke fortryde paa med Livs-Fare at have forkastet andre prægtige Tilbud og foragtet Originaler for at henge ved den, som I hidindtil ikkun har seet udi Skygge.

Leander. Jeg skal helligen udi alting efterleve min Jomfrues Ordre, og hvor brændende min Længsel er at see det Ansigt, hvis Skygge har betaget mig min Frihed, og den Mund, hvis Lyd alleene har opvakt saadan hæftig Kiærlighed udi mit Hierte, saa dog skal jeg uden Fortrydelse opbie Tiden, indtil min Jomfrue finder for got at aabne mine Øyne for at see den Herlighed, som jeg udi Indbildning alleene har mættet mig med. Jeg understaaer mig alleene denne Gang at tilbede mig den Frihed at kysse paa min Jomfrues deylige Haand.

Den Usynlige. Jeg kand endnu ikke tilstæde ham den Frihed.

Leander paa Knæe. Allerkiæreste Jomfrue! frist mig dog ikke over min Formue, men tillad Jer troe Tiener . . .

Harleqvin. Ach, Jomfrue! vær dog ikke saa forbandet haard, og betænk, at min Herre er dog ingen Vestfalsk Skinke eller Hollandsk Ost, men . . .

Den Usynlige. Ach, Himmel! hvo er det, som taler? Jeg er forraad.

Leander reysende sig. Vil du tie, din Forræder? Det er min gamle Tiener, allerkiæreste Jomfrue! som jeg ikke har undseet mig at tage med; thi han er enfoldig og dum som et umælende Creatur, og har intet andet Menneskeligt uden den udvortes Skabning.

Harleqvin sagte. Hvilket forbanded Folk i denne Bye, som skiønner saa lidt paa gode Hoveder! Umælende Beest! ha, ha, jeg maa lee deraf, thi jeg er, min Troe, et af de beste Hoveder, i det ringeste her i Gaden.

Leander. Men derimod er han oprigtig, saa jeg kand betroe ham al min Velfærd.

Harleqvin sagte. Det kand endeligen lade sig høre; men umælende Beest, fy for tusind Diævle!

Den Usynlige. Hvis det er kun Jer Tiener, saa er intet herudi forseed. Men jeg beder for den Kiærlighed, der er os imellem, at I denne Gang ikke meer paastaaer begiærte Faveur, som Sømmelighed og andre Aarsager tilstæder mig endnu ikke at accordere. Jeg har ikke lang Tiid tilbage at holde mig saa indgetogen. Maaskee at I udi denne Dag skal fuldkommeligen naae Jer Ønskes Maal.

Leander. Ach, hvilken glædelig Tidende! Jeg skal efterleve hendes Befalning og aldrig for Tiden begiære nogen Faveur; thi jo høyere jeg elsker min Jomfrue, jo større Fornøyelse finder jeg udi at adlyde hende endogsaa udi de allehaardeste Ordres.

Den Usynlige. Jeg skiønner paa min Herres Lydighed, og er forsikkred, at det er alleene Effect af hans oprigtige Kiærlighed. I vilde vel tænke med Jer selv: Hvortil tiener at plage en Beyler efter saa store viste Prøver? Hvortil tiener at opsætte Contractens Fuldbyrdelse, efter at den er engang slutted? Men jo vanskeligere Veyen er, jo behageligere er det, naar man kommer til Maalet; vi skiønnede ikke paa Foraaret, dersom vi ingen Vinter havde; de Frugter, som vi finder paa Marken, smager os ikke saa vel som de, hvilke vi med Besværlighed selv plukke af Træet. Men lader os gaae lidt hen udi en anden Allee, for at tale videre sammen.

Leander. Harleqvin! bliv du der staaende, til jeg kommer tibage.

Scen. 3.

Harleqvin alleene.

Hun har Ret derudi, at de Frugter, som ligger paa Marken, smage ikke halv saa vel, som de, hvilke man med Besværlighed selv plukker af Træet; det har jeg selv merket, ligemaade at Maden smager mig aldrig bedre end paa en Bededags-Aften. Jeg seer af disse forlibte Folkes Opførsel, at de vil gaae langt fornøyeligere til Brudeseng end jeg og Columbine. Vi har gaaet alt for meget lige til, og den Tøite var alt for hastig med at give mig sin Troe. Jeg elsker hende, det er sandt; men min Kiærlighed er kun en slyngelagtig Kiærlighed mod min Herres, thi om Columbine døde i Dag eller i Morgen, hang jeg mig derudover strax ikke af Fortvivlelse. Men hvad kan være Aarsag til saadan lunken Elskov uden det, at jeg ingen Umag har havt med at vinde den? Thi saa snart som jeg lokkede, hoppede hun; da jeg sagde: Vil du være min Hustrue? sagde hun: Ja nok; da jeg bad om et Kys, rakte hun mig strax Flaben; og da jeg bad hende om Frihed at føle paa hendes Bryst, sagde hun: Gierne min Snut! og derudi bestaaer al Ulykken. Vil hun blive ved at være saa troe, saa troer jeg, at jeg faaer meer og meer Afsmag for hende; thi . . Men der kommer hun, min Troe. See engang, hvor coqvette hun seer ud.

Scen. 4.

Harleqvin. Columbine.

Columbine. Est du der, min allerkiæreste Harleqvin?

Harleqvin. Ja, her er jeg. Kom og kys mig engang! Sagte. Nu skal man see, om hun ikke strax rækker Snuden frem.

Columbine vil kysse.

Harleqvin vendende Hovedet fra. Jeg vilde sige: lad mig føle dine Bryster.

Columbine. Gierne, min Engel! du har at befale!

Herleqvin sagte. Gid du faaer Skam, dit barmhiertige Beest! Høyt. Hør, Columbine! vi kand i Vinter ikke holde Bryllup for visse Aarsager.

Columbine. Ikke i Vinter?

Harleqvin. Ney, og maaskee heller ikke tilkommende Foraar.

Columbine. Ey heller tilkommende Foraar?

Harleqvin. Og maaskee ey heller tilkommende Sommer.

Columbine. Ey heller tilkommende Sommer?

Harleqvin. Og maaskee ey heller tilkommende Høst.

Columbine grædende. Ey heller tilkommende Høst? Men hvorfor?

Harleqvin vrengende efter hende. Men hvorfor? Fordi det er din egen Skyld.

Columbine. Er jeg Skyld, at Bryllupet blir opsat?

Harleqvin. Det siger jeg ikke; men det bliver dog opsat.

Columbine. Af hvad Aarsag da?

Harleqvin. See, hvor hun staaer her og flæber. Af hvad Aarsag da? Af Aarsag, at jo vanskeligere Veyen er, jo behageligere er det, naar man kommer til Maalet.

Columbine. Hvad vil det sige?

Harleqvin. Det vil sige paa anden Danske: vi skiønner ikke paa Foraaret, uden vi først har Vinter.

Columbine. Vi har jo nu Vinter.

Harleqvin. Jo vist har vi Vinter. Sagte Hvilket forbandet Kiødhoved!

Columbine. Hvad vil dog al den Snak sige?

Harleqvin. Den vil ungefær sige saa meget, som at de Frugter, vi finde paa Træet, smage ikke saa vel som de, vi med Beiværlighed plukke paa Marken.

Columbine. Du maa forklare dine Ord renere, om du vil, at jeg skal forstaae dig.

Harleqvin. Vil du endelig have fuldkommen reen Forklaring, da udtolker jeg Ordene saaledes: De Ord, vi skiønner ikke paa Foraar, uden vi først har Vinter, betyder paa got og oprigtigt Dansk, at du est en Carnali.

Columbine. Hvad? er jeg en Carnali? Hvad Ont har jeg giort, at du handler saa ilde med mig? Ach, det skulde aldrig have fortrydet mig, hvis jeg ikke havde elsket dig saa høyt.

Harleqvin. Det er just Ulykken, at du har elsket mig saa høyt.

Columbine. Er det Ulykken?

Harleqvin. Ja, i tusind Pokkers Navn, det er Ulykken. Hvorfor Diævelen var du ikke usynlig først?

Columbine. Jeg troer, han er reent gal.

Harleqvin. Ney, min Troe, er jeg ikke gal, men har været gal tilforn. Hør Columbine! det første jeg søgte at faae dig i Tale, blev det mig ikke da strax tilladt?

Columbine. Jo vist.

Harleqvin. Da jeg sagde: Vil du have mig, svarede du ikke strax ja?

Columbine. Jeg erindrer ikke rettere.

Harleqvin. Jo jeg erindrer det nok, jeg selv. Var du synlig eller usynlig, da jeg friede til dig.

Columbine. Hvilken forbandet Snak! Naar har jeg været usynlig?

Harleqvin. Det er just Ulykken. Adieu, mit Barn! hils dine Forældre.

Columbine. Bie, din Forræder! du skal forklare mig, hvo der har forført dig til at forlade mig.

Harleqvin. Intet uden den sunde Fornuft har forført mig.

Columbine. Hvad? Raader den sunde Fornuft os at forlade dem, som elske os? Raader den sunde Fornuft os at bryde vort Ægteskabs-Løfte?

Harleqvin. Du est en Taasse, mit Barn! og veed ikke, hvad den sunde Fornuft er; thi havde du vidst, hvad den sunde Fornuft var, saa havde du imod den sunde Fornuft ikke været uvidende i den sunde Fornuft, nemlig at jo vanskeligere Veyen er, jo behageligere er det at komme til Maalet; saa havde du vidst, at Vinteren er ikke angenem uden efter Foraaret; saa havde du vidst, at det er bedre at klyve udi Træet, end at klyve paa den slette Jord.

Columbine. Men hvad Pokker vil da alt dette sige?

Harleqvin. Hør, Columbine! jeg skal strax hielpe dig af Drømmen. Da jeg kom tilbage fra Landet, fandt jeg min Herre Leander fast Taarekiste-forlibt, og det udi en Person, som han aldrig har seet.

Columbine. Det gaaer over min Forstand.

Harleqvin. Jeg troer det nok, Columbine! Det er just Ulykken, at du har saadan Honie-Forstand. Havde du vidst at stille dig an som samme Dame, havde min Kiærlighed været ligesaa hæftig.

Columbine. Hvorledes fører hun sig da op?

Harleqvin. Den første Uge fik han alleene Lov at tale med hende langt fra den anden Uge at see hende bag til, den 3die Uge for til; men alt under Maske. Og er ham endnu ey efter stor beviist Troeskab og Bestandighed tilladt at kysse paa hendes Haand. Dette er noget andet end: Vil du have mig? Ja nok! thi saaledes frier umælende Bester til hinanden, og derfore leve udi Ægteskab sammen som Hund og Kat. Ney Kiærlighed skal gaae frem Grad-viis, saa varer den længst. Det Træ, som vi plukker af Frugten . . . Ney jeg vil sige: Den Blук, som vi frugter af . . . Ey, nu kand jeg ikke hitte paa det igien, med et Ord at sige, Columbine! der blir intet af noget Ægteskab mellem os; thi jeg vil have en, der kand giøre mig forlibt, som denne Usynlige har giort min Herre.

Columbine. Fattes der ikke andet, saa skal jeg gierne giøre mig usynlig en heel Maaned.

Harleqvin. Det hielper nu ikke, om du giorde dig usynlig hundrede Aar; thi nu veed jeg, at du giør det alleene af Coqveterie. Adieu Columbine, hils dine Forældre!

Scen. 5.

Columbine. Magdelone.

Columbine. Ach, jeg elendige Menneske, der skal see min Troeskab saa ilde belønned!

Magdelone. See, est du her alleene, Columbine? Har du vel talet med din Kiæreste nyeligen?

Columbine. Jo desvær, jeg har talet med den Forræder.

Magdelone. Hvad nu?

Columbine. Ach, Magdelone! mit Hierte vil briste af Forbittrelse, naar jeg tænker paa, hvorledes han tog imod mig.

Magdelone. Hvordan da? Fortæl mig noget derom.

Columbine. Han sagde, at han ingen Kiærlighed kunde bære til mig, efterdi jeg saa let havde ladet mig overtale til at elske ham. Han vil efter sin Herres Exempel frie paa Romansk.

Magdelone. Hvordan er det at frie paa Romansk?

Columbine. Det er, at hans Maitresse skulde stille sig haard og indgetogen an mod ham, alle Tider være masqvered, og ikke tilstæde ham at see sit Ansigt, forend Bryllups-Dagen kommer.

Magdelone. Hvorfor vil han have hende saadan.

Columbine. Han siger, at saadan Opførsel legger Grundvold til en ret brændende Kiærlighed, hvorpaa han har seet Prøve udi hans Herre. Ach, jeg elendige Menneske! jeg kand ikke leve, uden jeg faaer Hevn paa ham.

Magdelone. Giv dig tilfreds, mit Barn! jeg skal nok skaffe dig Hevn, jeg skal komme Karlen til at krybe til Korset.

Columbine. Hvorledes, Magdelone?

Magdelone. Kom hiem med mig, saa skal vi overlegge Sagen.

ACTUS II.

Scen. 1.

Harleqvin. Den Usynlige.

Harleqvin. Nu maa jeg gaae mine Sager an paa en anden Maade og træde i min Herres Fodspor, for at nyde den Sødhed, som man finder i at jage efter Vildt. Denne Spadseergang her skal være min Vild-Bane, skiønt her pleyer ogsaa at komme tamme Dyr, men dem gaaer jeg forbi; alt hvad som columbiniserer og løber efter mig, det vender jeg Ryg, og alt hvad som vender mig Ryg, løber jeg efter. Jeg maa gaae lidt længer ind udi Alleerne; der sporer jeg nok nogle op. Men seer jeg ikke der et Fruentimmer, som er bedekt? Ach, Himmel! jeg er alt slagen; thi hun seer vild ud som en Skov-Kat. Gaaer hun saa alleene, skiønne Jomfrue?

Den Usynlige. Jeg elsker Eenlighed, Cavalier!

Harleqvin. Jeg er ogsaa for Eenlighed, skiønne Jomfrue! men jeg kand ikke negte, at naar jeg har den Lykke at treffe saadan angenem Person, jeg jo da faaer Lyst at engrassere mig.

Den Usynlige. Hvorledes kand I dømme om de Ting, Cavalier, som I har ikke seet?

Harleqvin. Det er sandt, jeg har ikke seet hende; men hendes Nærværelses Tonder har anstukket mit Hiertes Svovelstikker og sat mit hele Legeme udi saadan Ildebrand, som hele Peblings-Soes Iis-kiølende Vande ikke kand udslukke, ja det som mere er, det hele Oceanus, som Poeterne tilskrive den Kraft at . . kort sagt, jeg vil være en Carnali, om hun ikke er et af de allerkiønneste Mennesker paa Jorden. Det maa jeg forstaae.

Den Usynlige. Hvad min Skabning er angaaende, da maa jeg være fornøyet med Himlens Gave.

Harleqvin. Men allerskiønneste Usynlighed, hvortil tiener Deylighed, naar den altiid skal ligge skiuled under en Maske? Tilstæd hendes forlibte Serviteur og tres humble valet at nyde en liden Glimt af hendes Ansigts Soel.

Den Usynlige. Hold inde med saadan Begiæring, Cavalier! Det strider mod al Modestighed at forlange saadant af en Dame udi allerførste Conversation.

Harleqvin. Forlad mig allerskiønneste Usynlighed! min Dristighed. Men maa da hendes forliebte troe Tiener ikke nyde den Lyksalighed at kysse paa hendes Snee-hvide Haand?

Den Usynlige. Ey, min Herre! jeg undres over, at han understaaer sig at begiære slige Ting. Jeg vilde heller doe end tillade en fremmed Cavalier saadan Frihed. Ney, her vil meer Opvartning giøres, flere Suk udøses og længer Tiid oppbies, forend man kommer saa vidt.

Harleqvin. Maa jeg da ikke nyde den Lykke, at see alleene hendes blotte Haands Alebasterhed?

Den Usynlige. Ikke det heller.

Harleqvin. Vil hun da ikke tee mig ringeste Naades-Tegn, at jeg ikke skal doe af Fortvivlelse?

Den Usynlige. Forlad mig, min Herre! at jeg gaaer; vort Kiøns Sømmelighed tilstæder mig ikke at tale længer med ham.

Harleqvin paa Knæe grædende. Ach, guddommelige Gudinde! forbarmer Jer dog over Jer troe Tiener og forlad mig ikke gandske trøstesløs.

Den Usynlige. Jeg ønsker, at det stod i min Magt at trøste ham.

Harleqvin. Vist staaer det udi hendes Magt. Det koster kun at aabne hendes rosenlæbed Mund for at sige et trøsteligt Ord.

Den Usynlige. Hvad Ord vil I da, at jeg skal sige?

Harleqvin. Alleene, at I vil kalde mig Jer søde Engel, eller sige: Giv dig tilfreds, min Snut! det skal blive got.

Den Usynlige. Ach, Himmel! hvad hører jeg? Mit hele Legem skielver, og jeg er færdig at falde af Afmagt. Ach, gid min Terne var ved Haanden, der kunde ledsage mig bort.

Harleqvin. Ach, steenhiertede Deylighed! har I da ingen Samvittighed at myrde et uskyldigt Menneske og en, som tilbeder Jer som en Gudinde?

Den Usynlige. Det er langt fra, at jeg vil hans eller nogens Undergang.

Harleqvin. Befaler I mig da at leve?

Den Usynlige. Jeg har ingen Magt at befale ham noget.

Harleqvin trækkende sin Dolk og sættende den for Brystet. See da, her er et Pant paa min Kiærlighed, og viid, at I er Aarsag til min Død.

Den Usynlige. Hold inde, Ridder! jeg befaler Jer at leve. Stat op igien og fortvivl ikke aldeles. Naar jeg seer videre Prøver paa Jer Troeskab, skal jeg ogsaa accordere Eder andre smaa Faveurs. Alt hvad jeg kand love Jer denne Gang, er, at I skal om en Time finde mig staaende udi Vinduet af dette Huus. Adieu saalænge! Hun gaaer bort.

Scen. 2.

Harleqvin.

Ach, Himmel! det er noget andet end Columbines Hverdags-Kiærlighed; nu føler jeg først, hvad det er at være forlibt. Jeg veed ikke, om det er raadeligt at aabenbare denne nye Elskov for min Herre; thi det kunde hende sig, at han blev forlibt i hende, og stak mig ud. Thi det er et af de deyligste skabte Ting paa Jorden. Ach, jeg glemmer aldrig de Purpur-røde Kinder, de Rosen-tegnede Læber, de Diamant-skinnende Øyen, de Alebaster-hvide Hænder. Dog hvad staaer jeg her og snakker? Jeg har jo endnu intet seet deraf. Men min Geyst tilsiger mig, at jeg faaer alt saadant at see; thi saa snart hun sagde, at hendes Modestighed ikke tillod at blotte sin Haand, var det ligesom jeg allerede havde seet hendes yndige Skabning fra Top til Taae. De Ord: Hold inde med saadan Begiæring, Cavalier! viser, at hun er en Venus. Ach! gid den Time var forløben. Jeg maa midlertiid hen at lave mig paa noget Galanterie for at divertere hende uden for Vinduet.

Scen. 3.

Leander.

Nu, Leander! vær ved frit Mod; din Forløsning stunder snart til. Min Usynlige har i Dag for-

sikkret mig, at jeg snart skal nyde Frugten af min troe Bestandighed, og sat denne Ring paa min Finger, som jeg skal forvare som min Oyesteen. Men ach, Himmel! hvad seer jeg der? Er det ikke min Usynliges Rivale, den samme Dame, som lod mig enlevere for nogle Dage siden? Skal jeg blive staaende? Ney, det er best, at jeg tager Flugten for ikke at bringes udi Fristelse.

Scen. 4.

Den Usynlige uden Masqve. **Leander.**

Den Usynlige. Flyer I saaledes for et eensomt ubevæbned Fruentimmer?

Leander. Kand det Fruentimmer siges at være ubevæbned, som Naturen har begavet med saadan Skiønhed?

Den Usynlige. Efterdi han finder mig saa skiøn, hvorfor vender han mig da saa haanlig Ryggen?

Leander. Just fordi hun er saa skiøn, derfor vender jeg hende Ryg, at hendes Oynes Straaler ikke skal forblinde mig, og at mit Hierte ikke skal vendes fra den, som jeg engang har opoffret det til.

Den Usynlige. I har ikke Behov at frygte for Forblindelse, min Herre! eftersom en ond Skiebne har saaledes forstokket Jer Sind, at I foragter en, som I selv holder for at være skiøn, paa hvis Kiærlighed I har seet Prøver, og hvis Riigdom og Velstand er Jer bekiendt, for at henge ved en anden, hvis Stand og Vilkor I veed Intet af at sige, og hvis Skabning hun selv har givet Jer Aarsag at tvivle om, i det hun ikke har turdt lade sig see med ubedekt Ansigt. Jeg selv er ikke mindre forblinded, i det jeg elsker den, som hader mig.

Leander. Ach, naadige Frue! jeg beder ved alt det, som helligt er, at hun ikke haver de Tanker om sin ringe Tiener. Det er saa langt fra, at jeg hader hende, at jeg tvert imod har havt alle mine Sinds Kræfter nødig at imodstaae de Fristelser, hendes Skiønhed og Yndighed har foraarsaget mig. Vær forsikkret om, naadig Frue! at der er intet Menneske paa Jorden, jeg har større Estime for end hende; ey heller var der noget Menneske paa Jorden, jeg høyere elskede eller opoffrede heller mit Hierte til, hvis det ikke allerede var bortgivet til en anden.

Den Usynlige. Saa er det da hans urykkelige Forsæt at elske den Usynlige?

Leander. Intet uden Døden kand skille mig fra hende, ligesom ogsaa intet uden Døden skal betage mig den Estime, Ærbødighed og Taknemmelighed, jeg er min naadige Frue pligtig, som jeg underdanigst beder at ville sætte Prøve paa mig udi alt, hvad som mig kand være mueligt, undtagen den ene Post, at forlade den, som jeg saa stærkt er bunden til.

Den Usynlige. Nu vel an da, min Herre! jeg vil da ikke friste ham meer. Jeg vil kun alleene begiære en liden Gave af ham, som jeg vil forvare for at have ham stedse i Erindring.

Leander. Intet er saa kostbart, som jeg jo med Fornøyelse giver hende.

Den Usynlige. Jeg forlanger intet, som er kostbart. Han maa alleene give mig den Ring, *han bær paa sin Finger.*

Leander. Det var alt for slet Gave til saadan Dame. Jeg har en langt skiønnere, som jeg vil tilbede mig den Naade at maae være i hendes Eye.

Den Usynlige. Det er mig ikke om Kostbarheden at giøre. See der har han min Ring igien, som han skal bære til min Erindring, og det er alt, hvad jeg herefter skal forlange af ham.

Leander. Men, naadige Frue! denne Ring ...

Den Usynlige. Ach Himmel! er det mueligt, at han endnu tør tage i Tvivlsmaal at negte mig saadan ringe Ting, efter at han har forsikkret mig saa høyt om den Estime, han har for mig?

Leander. Hendes Unaade er mig haardere end Døden, hvorudover jeg tør ikke negte hendes Begiæring, skiønt denne Ring er det ypperste Klenodie, jeg haver. *De bytte Ringe sammen.*

Den Usynlige. Nu gaaer jeg fornøyed bort, og vil stræbe at forglemme den Haardhed, han har ladet see imod en Person, paa hvilken mange anseelige Cavaliers Oyne have været henvendt.

Leander. Jeg haaber, at saasom Himmelen har begavet hende med ligesaa stor Forstand som Skiønhed, at hun tilskriver saadant heller min Troeskab mod min Forlovede end en Haardhed.

Den Usynlige. Det vil jeg ogsaa giøre. Adieu, min Herre! Jeg vil ønske, at han stedse maa leve fornøyed sammen med den, han saa høyt elsker.

Scen. 5.

Leander.

Mit Sind er gandske forvirred, at jeg ikke kand besinde mig, om jeg har giort vel eller ilde; hvorvel naar jeg tænker mig lidt om, saa kand det ikke forsvares, at jeg haver bortgivet til et andet Fruentimmer det, som jeg har faaet til Kiærligheds-Pant af min Kiæreste. Men kunde jeg vel afslaae en Begiæring til den yndigste Dame paa Jorden, hvilken jeg havde opirret ved min Koldsindighed, men stillet tilfreds igien ved saadan Gave? Kunde jeg negte den noget, som jeg nyelig selv havde ombedet at begiære alt, hvad mueligt var af mig? Ney ingenlunde. Dog, var det en muelig Ting at bortskienke sin Kiærestes Gave? Burte jeg ikke have sagt, hvilken Klenodie det var? Kand jeg med saadan Beskyldning bestaae for min Kiærestes Oyen? Ach, Himmel! hvad haver du giort, Leander? Men jeg maa hitte paa, at den er forlagt, eller at den er bortstaalen, eller at den er tagen mig fra med Magt; hvilket sidste jeg med Eed kand bekræfte, thi hvo kunde modstaae saadan Begiæring? Men hvad om dette er skeet af List? Hvad om hun har giort dette alleene for at sætte Spliid mellem mig og min Usynlige? Hvorfor skulde hun just begiære den Ring, uden hun ved Spioner havde udforsket, hvorfra den var kommen? Ach, ach, jeg er forraad, jeg maa løbe efter hende for med grædende Taare at begiære min Gave tilbage, og hvis Bøn ikke kand hielpe, maa jeg ...
Han gaaer ud i Forvirrelse.

Scen. 6.

Harleqvin med en Fiol i Haanden.

Man siger, at Poeter fødes; men det er Løgn. Thi jeg har ofte tilforn søgt at giøre Vers, men

det har aldrig villet lykkes for mig; nu, siden jeg er bleven forlibt, regner der lutter Riim og poetiske Indfald over mig, saa at jeg tør vove at giøre Vers i Kap med den beste hornet eller kroned Poet, thi siden jeg forlod min Usynlige, har jeg med liden Umag giort en temmelig Hob Vers og sat dem udi Melodie for at siunge dem uden for min Kiærestes Vinduer. Til den Ende har jeg taget Luth med mig, for at giøre min Røst des behageligere. Jeg er ikke synderlig stærk udi Instrumental-Musik, det er vist; men Røsten og Poesien skal bøde paa, hvad som derudi fattes. Nu maa jeg stemme min Luth først og siden liste mig under Vinduerne. Kling, kling, kling, kling. Ach, jeg elendige Menneske! der sprang Qvinten. Men jeg maa forsøge at spille paa 3 Strenge. *Han stryger paa Fiolen og mumler sagte sin Vise derhos.* Det gaaer an. Jeg merker, at der er meget i Verden, som man ret vel kand undvære, og som tiener kun til Overflod; saa at det er kun Pedanterie at sige, man kand ikke stryge uden Qvint. Hør engang, hvor denne Qvinte-løse Luth lar sig stryge. *Han stryger og mumler igien.* Gid jeg faae Skam, om jeg min Livs-Tiid har strøget bedre. Jeg troer, Kiærlighed giør ogsaa Spillemænd, saavel som den giør Poeter; thi min Instrumental-Musiqve gaaer snart ligesaa vel som min Vocal. Ach, hvor min Usynlige vil blive fornøyed, naar hun hører mig siunge og spille paa eengang! Nu maa jeg derhen. *Han synger og spiller.*

Guddommelige Usynlighed!
Jeg elsker dig med stor Beskeed,
Din Deylighed har giort mig til Træl,
Saa jeg er færdig at døe af Kiærlighed, det svær
jeg paa min Siæl.

Du har mig udi Lænke,
Det svær jeg uden Rænke
Og uden Argelist;
Gid jeg faae Skam, er det ikke vist.

Dit Ansigts giennem-trængende Straaler
Mit Sind, mine Sandse bedaarer.
Lev vel, min søde Pindsviin!
Det ønsker Harleqvin.

Det Harleqvin han ønsker,
Af Hiertens Grund udpønsker.
Lev vel, min søde Pindsviin!
Det ønsker Harleqvin.

Lev vel, min Balsom-Bysse!
Tilstæd mig dig at kysse.
Lev vel, min søde Pindsviin!
Det ønsker din indtil Døden votre tres humble
Servitör Harleqvin.

Den Usynlige *i Vinduet.* Han skal have Tak for hans Serenade. Jeg vilde ønske, at mig maatte meddeles en Copie af de Vers.

Harleqvin. Ach, min allerskiønneste Usynlighed! Hun giør mig en stor Ære, at hun begiærer en Copie af min Hiernes Foster.

Den Usynlige. Hvad? er det hans eget Hiernes Foster? Det maa jeg bekiende, han har en ret poetisk Geyst.

Harleqvin. Min Geyst er af Naturen ikke saa stor, at den kunde bringe noget Synderligt frem; men jeg maa takke min Læremester for saadant.

Den Usynlige. Af hvem har han da lært denne himmelske Konst?

Harleqvin. Af den store Poet Cupido.

Den Usynlige. Af Cupido? Jeg meente ellers, at Apollo var den beste Lærer.

Harleqvin. Hendes Ord i Æren, min deylige Venus! Apollo er kun en Sinkelectie-Karl mod Cupido i at giøre Vers. Jeg har aldrig kundet giøre Vers tilforn, førend jeg havde den Ære at komme i Kundskab med Cupido; men saa snart jeg blev saared af hans Musqvet-Kugler, kom den poetiske Geyst over mig.

Den Usynlige. Hvo der haver været hans Læremester, enten det er Apollo eller Cupido, saa maa man tilstaae, at han er Poet.

Harleqvin. Det staaer mig ikke an at rose mig selv eller mit Arbeyde; men der ere dog visse Indfald udi denne Vise, som ere uforligelige.

Den Usynlige. Det er intet vissere. Besynderligen den Strophe, som er næst den sidste, hvilken jeg beder tienstligst at han vil repetere for mig, thi der er noget derudi, som er mig for høyt.

Harleqvin. Hiertelig gierne. *Han spiller og synger.*

Det Harleqvin han ønsker,
Af Hiertens Grund udpønsker.

Den Usynlige. Hold lidt, om han behager. Jeg fatter ikke, hvad det Ord udpønsker vil sige.

Harleqvin. Det vil ikke meget sige udi solut Stiil; men udi Vers er det et kostbart Ord.

Den Usynlige. Hvad vil det da betyde udi Vers?

Harleqvin. Det saavel som mange andre Ord betyde intet, naar de ere alleene; men naar man legger det til ønsker, er det af stor Betydelse og bliver et fuldkomment Riim. Hvis ikke slige Ord vare, forgik i en Hast to tredie Deler af den poetiske Verden.

Den Usynlige. Det maa saa være. Jeg formoder ellers, at han holder sit Løfte og lader mig faae en Copie.

Harleqvin. Det skal skee med Fornøyelse; men, allerskiønneste Usynlighed! gir hun mig ellers ingen Fortrøstning, at jeg snart maa faae hendes Ansigtes Soel at see?

Den Usynlige. Alt, hvad jeg kand trøste ham med denne Gang, er, at han i den store Allee skal finde mig igien om et Par Timer.

Harleqvin. Men maa jeg denne Gang ikke nyde hendes Omgiængelse længer? Vil hun ikke tilstæde mig, at jeg maa trine op til hende?

Den Usynlige. Ach, Himmel! hvad hører jeg, Cavalier? Jeg vilde heller døe end tilstæde ham saadan Frihed. Stat fra saadan Prætension, om han ellers ikke aldeles vil forspilde min Gunst. Det er endnu for tilig; men vær forsikkred om, at I skal ikke tilbede mig forgiæves, og at Jer troe Tieneste skal ikke blive ubelønned. Adieu, Cavalier! og lad Jer nøye med denne Faveur denne Gang. *Hun lukker Vinduet.*

Harleqvin. Ach, jeg er færdig at revne af Kiærlighed. Faaer jeg ikke hendes Ansigt at see ved første lovede Sammenkomst, døer jeg af Utaalmodighed.

ACTUS III.

Scen. 1.

Harleqvin. Den Usynlige.

Harleqvin. Ach, disse to Timer har været mig 2 Diævels Timer, og jeg merker endnu, at de ere ikke forløbne, eftersom jeg ikke seer min Skat. Ach, I Træer! I Kaalstokke! I Græsbenke! I grønne Urter og Asparges! siger mig, om min Soel snart oprinder. Men de dumme Hunde svarer ikke et Ord. Ach, I Skyer! I Vinde! bringer mine Sukke til . . . Men der seer jeg noget imellem Træerne. Mon det ikke er hende? Jo vist; giv dig tilfreds, Cavalier! Harleqvin! du est ovenpaa.

Den Usynlige. Har disse to Timer faldet ham lange?

Harleqvin. Ach, min himmelske Nymphe! det har været to fordømte Timer for mig; thi jeg vil være en Canaille, om . . .

Den Usynlige. Hvor kand han komme til at bruge slige gemeene Expressioner, min Cavalier?

Harleqvin. Jeg beder om Forladelse, min Jomfrue, jeg fortalede mig. Jeg vilde sige, Diable me ferme la porte, om disse to Timer ikke har været en Evighed for mig. Jeg har ikke vidst, hvordan jeg skulde fordrive den Tiid. Nu har jeg taget fat paa min Luth, nu har jeg forsøgt at giøre Vers, for at forslaae Tankerne; men alt forgiæves, thi hun, min søde Smørblomster; har altiid staaet mig for Øyene.

Den Usynlige. Ey, min Herre! det Ord Smørblomster er meget gemeent, og skurrer i mine Øren. Men apropos, han lovede mig et Udskrift af sit poetiske Vers.

Harleqvin. Jeg har bragt det med mig, for at overlevere det udi hendes Elphenbeens Hænder.

Den Usynlige. Jeg takker skyldigst.

Harleqvin. Men, min yndigste Rose! vil hun ikke endnu vederqvæge mit Hierte med hendes Soelskinnende Ansigts Blottelse?

Den Usynlige. Det er endnu for stor Faveur, Cavalier!

Harleqvin. Maa jeg da ikke see hendes blotte Atlaskes Hænder?

Den Usynlige. Jeg beder, at han vil slaae sig til Roelighed. Han kand forderve alting ved sin Utaalmodighed. Alt, hvad jeg denne Gang kand giøre ham til Faveur, er at vise ham en Ende af min lille Finger, en Lykke, som ingen Mands-Person endnu er vederfared . . . Men ach, Himmel! der hører jeg nogen komme; jeg maa gaae. Om en Time skal han finde mig her igien.

Scen. 2.

Leander. Harleqvin.

Leander. Ach, ach, jeg er forraad. Hvor vil jeg bestaae for min Usynlige, naar hun spør mig om sin Gave? Men der ser jeg Harleqvin; han er gandske henrykt. Hvad bestiller du her?

Harleqvin *stirrende paa Jorden.* Ach, hvilken deylig proportionered Finger!

Leander. Hvad Pokker gaaer af dig, Harleqvin?

Harleqvin. Har en halv Finger kundet giort mig saadan Skade, hvad vil det andet, som er mere solide, ikke giøre!

Leander. Hvad har giort dig Skade?

Harleqvin. Ach, skiønne Venus! vil hun da qvæle mig . . . Men see, Herre! er det han?

Leander. Hvad er det, du staaer og snakker med dig selv?

Harleqvin. Jeg beder, Herren ikke vil fortryde paa, at jeg er bleven ligesaa gal som han.

Leander. Hvilken Compliment er det!

Harleqvin. Det er at sige, jeg er bleven paa samme Maade forlibt som Herren.

Leander. I hvem?

Harleqvin. Udi Foraaret, som er behageligt efter Vinteren.

Leander. Hvilken Pølse-Snak!

Harleqvin. Alt, hvad fattig Folk taler, det er Pølse-Snak; men . . .

Leander. Jeg kand sværge paa, at jeg ikke fatter noget af alt det, du siger.

Harleqvin. Jeg har ey heller sagt noget i den Henseende, at han skulde fatte det. Hvorfor skal han begribe meer mit Frierie end jeg hans?

Leander. Men hvem er det, du frier til?

Harleqvin. Jeg kand blive gal over saadanne Spørsmaal. Veed jeg, hvem jeg frier til, naar jeg frier paa samme Maade som Herren? Den, jeg frier til, er lige saa peen som den anden, Herren frier til. Jeg tør ikke beskrive hende ret; thi jeg er bange, at Herren skal stikke mig ud.

Leander. Er hun da saa skiøn?

Harleqvin. Intet Dyr er nogen Tiid løben af Naturens Bankestok, som er mere fuldkommen udi Skabning. Venus er, gid jeg faae Skam, kun en Maren Amme mod hende.

Leander. Beskriv mig hende da tydelig, saa skal jeg sige dig, om du tar feyl; thi jeg er bedre Kiender end du.

Harleqvin. Først hvad Ansigtet betreffer, det har jeg endelig ikke seet; men . . .

Leander. Hvad har du da seet? Hendes Hals, Bryst eller Hænder?

Harleqvin. Ingen af Delene; men nok er det, at hun er det deyligste Menneske paa Jorden, thi hvordan skulde jeg ellers blive saa forlibt?

Leander. Jeg hører nok, hvorhen din Tale sigter. Du vil bebreyde mig, at jeg frier udi Blinde; men tov lidt Korn, saa skal du strax see, at jeg ikke har taget feyl.

Harleqvin. Jeg vil ogsaa bede, at Herren vil være overværende, naar min Usynlige tar Masken af, saa skal han ogsaa see, at jeg ikke har taget feyl.

Leander. Saa giør du ogsaa Cour til en masqveret Person? Det er noget Usædvanlig for en gemeen Tiener. Men, Harleqvin! jeg har havt en stor Ulykke, siden jeg talede med dig; thi den Ring, som . . . Men der seer jeg min Usynlige komme. Staae stille udi en Krog, for at see an Udfaldet.

Scen. 3.

Den Usynlige. Leander. Harleqvin.

Den Usynlige. I seer, min Herre! at jeg fremturer udi at holde mit Løfte, og at jeg aldrig

manqverer noget Minut udi Tiden, som jeg beram-mer til Sammenkomst, saa at han kand giore sin Regning af den Accuratesse. jeg har viist udi de smaa Faveurs, at jeg ogsaa vil være ordholdig udi det, som er mere vigtigt.

Leander. Jeg er saa forsikkred, Madame! om min Lykfalighed, og om en riig Troeskabs-Belonning, at jeg udi det Haab har imodstaaet alle Fristelser.

Den Usynlige. Men kand han forvisse mig om, at den skionne Dame, som bær den hæftige Kiærlighed til ham, ikke har opvakt mindste Elskovs-Gnist hos ham, men at han har kundet modstaae hendes Ansogning uden Anfægtelse?

Leander. Jeg kand ikke negte, at samme Dames store Skionhed og Yndighed giorde jo i Begyndelsen stor Impression udi mit Hierte, og at jeg aldrig havde kundet modstaae den Fristelse, som saadant syntes at ville styrte mig udi, hvis den Troeskab, jeg er hende skyldig, og hvis den store Kiærlighed, jeg bær til hende, ikke havde styrket mig. Jeg haaber ellers, at det Eventyr ikke har opvakt mindste Jalousie hos hende, Madame! thi hvis saa er, gior hun sin troe Tiener Uret, som ved dyreste Eeder tor forsikkre, at hvor stor Deylighed han har fundet hos samme Fruentimmer, den dog ikke har giort mindste Skaar udi hans forste Kiærlighed, men at han er rede indtil at hade den synlige Skionhed, for at behage den usynlige.

Den Usynlige. Jeg troer ufeylbar, min Herre; at han elsker mig af Hiertet, saa vidt det er mueligt for en vankelmodig Siæl.

Leander. Ach, Himmel! er det mueligt, at jeg skal hore saadan Bebreydelse efter saa store udviiste Troeskabs-Prover?

Harleqvin sagte. Hillemænd, hun begynder at faae Skruller i Hovedet; vil det gaae ligesaa til med min Usynlige, saa er jeg ikke ilde opskiørtet.

Den Usynlige. Jeg har aldrig havt i Sinde at bebreyde ham noget, endskiont jeg vidste, at en eller anden Vankelmodighed kunde være ham overkommen; thi jeg veed, hvad et Menneske er, og hvor mange Skrobeligheder det er underkasted. Men eftersom han taler om sin Kiærlighed udi saadan hoy Grad, da kand jeg ikke forbigaae at sige ham en Ting, som har foraarsaget en liden Uroelighed hos mig, og forestille ham en Beskyldning, som jeg haaber strax han skal kunde bevise at være falsk.

Leander. Hvis nogen kand overbevise mig udi ringeste Maade at have givet hende Anledning til Mistanke, vil jeg selv dømme mig uværdig hendes Affection.

Den Usynlige. Han kand strax løse Knuden ved at vise mig den Ring, jeg nyelig forærede ham.

Leander. Ach, Himmel! jeg er forraad. Falder paa Knæe. Jeg befiender reent ud, Madame! at den Ring, som hun gav mig, er ikke alleeneste bortkommen, men endogsaa at jeg selv har givet den bort, hvorved jeg ogsaa gierne tilstaaer at have fortient hendes Ugunst; men naar hun hører Maaden, paa hvilken det er skeet, haaber jeg, at hendes Vrede vil blive stilled igien. Den Dame, som længe har forfuldt mig, kom hid for nogle Timer siden, hvor jeg var alleene, forekastede mig min Koldsindighed og Utaknemmelighed, og brugte alle optænkelige Midler til at vende mit Hierte fra min Usynlige, men alt forgiæves, thi jeg contesterede heller at ville døe end bryde mit Løfte; hvilket da hun hørte og fornam, at jeg ingenlunde var til at overvinde, begiærede hun en liden Gave af mig, som hun vilde forvare til min Erindring. Kunde jeg vel negte hende saadant? Endeel for ikke at passere for grov, upolered og utaknemmelig, endeel ogsaa for at komme derved udaf hendes Strikker. Jeg sagde strax derpaa uden Betænkning, at hun frit kunde befale mig at give saadan Forærring, som hun forlangede; hvorpaa hun tog mig paa mine Ord, begiærede det, som jeg mindst tænkte paa, betiente sig af min Forvirrelse, og tog Ringen af min Finger. Jeg kunde ikke sandse efter, med hvilken Klenodie hun havde skillet mig, førend hun var borte, da betragtede jeg først min daarlige Gierning, da optændtes hos mig saadan Vrede, at jeg løb for at oplede hende, udi fuld Forsæt enten at døe eller at rive hende Byttet af Hænderne; men desvær . . .

Den Usynlige. Min Herre! al denne Undskyldning kand ikke betage den Mistanke, jeg har fattet.

Leander. Kand saadan Undskyldning ikke frikiende mig, saa skal mit Liv, mit Blod udslette al Mistanke. Han trækker sin Kaarde.

Den Usynlige. Hold inde, min Herre! det er nok spilled. Her seer I Ringen, og her seer I Jer Kiæreste og hendes Rivale tilligemed.

Leander. Ach, Himmel! hvad seer jeg? Er hun den selv samme Person?

Den Usynlige. Ja, min allerkiæreste Leander! jeg har spillet tvende Personer, for at sætte Prøve paa hans Troeskab mod mig, om hvilken, saasom jeg nu fuldkommen er forsikkred, saa staaer intet tilbage, at han jo strax maa nyde Frugten af sin Bestandighed. Staae op og lad mig omfavne Jer.

Leander. Ach, min Glæde er saa stor, at jeg ikke veed, enten jeg drømmer eller er vaagende. De omfavner hverandre.

Harleqvin. Ach, hvilket deyligt Menneske! næst min Usynlige kand der ingen større Skiønhed være paa Jorden.

Leander. Hvad synes dig Harleqvin? Har jeg havt saa stor Taalmodighed forgiæves?

Harleqvin. Ney, Herre! I har skudt Papegoyen. Jer Troeskab er bleven rigelig belønned. I er næst mig den lykkeligste Mand paa Jorden.

Leander. Jeg vil ønske dig et ligesaa glædeligt Udfald; thi du est en gammel troe Tiener.

Harleqvin. Jeg tvivler, faae jeg Skam, ikke paa Udfaldet. Herren skal ellers have Tak for sit Ønske.

Den Usynlige. Men, allerkiæreste Leander! lar os gaae hen og sammenkalde vore Venner paa begge Sider, for at komme til en ønskelig Ende.

Scen. 4.

Harleqvin. Den anden Usynlige.

Harleqvin alleene. Det maa koste, hvad det koste vil, saa vil jeg have en Ende herpaa denne Aften; thi min Herres Lykfalighed har saaledes ophidset mit Blod, at hvis jeg ikke overtaler

hende denne Gang at tage Masken af, omkommer jeg mig selv. Men der seer jeg, hun kommer.

Den Usynlige. Jeg priser hans Accuratesse at møde til bestemte Tiid og Time. Men mig synes, at han seer noget forvirret ud.

Harleqvin. Hun har Ret. Jeg har ey heller nogen Tiid været saa forvirret i mit Sind.

Den Usynlige. Det giør mig ont; men hvad kand være Aarsag dertil?

Harleqvin. En anden Beylers Lyksalighed; thi hans Usynlige har nu nyeligen givet sig tilkiende og viset, at under hendes Maske laae skiulet et Ansigt og en Skabning, hvorved hans lange troe Tieneste er bleven rigelig belønned. Og som jeg selv har anseet alt saadant, har Kiærlighed taget saadan Overhaand hos mig, at al min Taalmodighed er mig forgaaed.

Den Usynlige. Bliv kun ved at elske og at give Prøver paa Jer Bestandighed efter samme Persons Exempel, saa skal I høste lige saa søde Frugter.

Harleqvin. Men, min Gudinde! frist mig ikke over min Formue.

Den Usynlige. Det være langt fra, at jeg vil friste ham over hans Formue.

Harleqvin. Men naar vil hun da giøre mig lykkelig?

Den Usynlige. Med Tiid og Stunder. Bliv kun ved at haabe.

Harleqvin paa Knæe. Ach, min deylige Usynlighed! hvis hendes Usynlighed ikke i Dag bliver forvandled til Synlighed, døer jeg af Utaalmodighed.

Den Usynlige. Hvad? skulde jeg give mig tilkiende saa hastig? Ney Cavalier! her vil meer til.

Harleqvin. Jeg tar Livet af mig selv, hvis jeg ikke faaer en naadig Bønhøring.

Den Usynlige. Det strider jo mod al Ærbarhed.

Harleqvin. Strider det mod al Ærbarhed at redde en troe Beylers Liv?

Den Usynlige. Ney, det strider mod Ærbarhed af en Dame af min Qvalité at slaae Chamade ved første Anfald.

Harleqvin trækkende sin Dolk. Jeg merker da, at hun har Lyst at see mit Blod rinde. Ach hun er Aarsag til min Død.

Den Usynlige. Jeg haaber, at I betænker bedre, hvad I giør. Men hvis I strider til saadant blodigt Forsæts Fuldbyrdelse, da maa I vide, at ikke jeg, men I selv er Aarsag til saadan Ulykke, eftersom I begiærer umuelige Ting.

Harleqvin. Ach, Himmel! er det umuelige Ting at blotte sit Ansigt? Adieu, Morderinde! hav Omsorg, at jeg kand blive hæderlig begraven som en ret Christen, med Sang-Klokkerne. Han sætter Dolken for Brystet.

Den Usynlige. Hold inde, Ridder! jeg giver mig, men med visse Conditioner, som han med Eed maa bekræfte.

Harleqvin. Der er intet i Verden, som jeg jo med Eed bekræfter for at komme i Possession af saadan Skat.

Den Usynlige. Han skal da sværge: først at han ingen Henseende har til min Stand og Vilkor, men at han elsker mig alleene for min Person.

Harleqvin. Jeg svær, at jeg elsker hende alleene for hendes Person.

Den Usynlige. Dernæst at han intet Menneske paa Jorden vil elske uden mig og aldrig at gifte sig efter min Død.

Harleqvin. Ja, jeg svær ved alt det, som helligt er, at holde alt saadant.

Den Usynlige. Stat da op, min Allerkiæreste! og lad mig omfavne dig. Hun tar Masken af og viser et gammelt vanskabt Ansigt og spærrer Munden op for at kysse ham.

Harleqvin. A . . . . a . . . .

Den Usynlige. Ach, min Allerkiæreste! lad mig kysse dig.

Harleqvin. A . . . . a . . . . Hun tar ham om Halsen og kysser ham. Han skriger og giør Modstand: løber tre Gange om Theatret. Den Usynlige faaer omsider fat paa Harleqvin, og de falde paa Jorden.

Scen. 5.

Den Usynliges Broder. Harleqvin. Den Usynlige.

Den Usynliges Broder. Hvad er her at bestille? Vil den Hund overfalde dig?

Harleqvin. Ney, vist ikke, min Herre! langt fra. Hun vil overfalde mig.

Den Usynliges Broder. Veedst du vel, Karl! hvem du har med at bestille?

Harleqvin. Ja, jeg veed det nok desvær, det er Fandens Moer.

Den Usynliges Broder. Da skal du faae en Ulykke, driver du Spot med min Søster.

Den Usynlige. Ach, Monfrere! staaer mig bi mod den Forræder; han har længe tilbedet mig som en Gudinde, og nu vil han forlade mig.

Den Usynliges Broder. Har han lovet dig Ægteskab, min søde Søster?

Den Usynlige. Ach jo, og det med dyre Eeder.

Den Usynliges Broder. Da skal han fuldbyrde sit Løfte eller ikke komme levende fra Stedet.

Harleqvin. Jeg har lovet Ægteskab til et Menneske, men ikke til en underjordisk og vanskabt Trold.

Den Usynliges Broder trækkende ud sin Kaarde. Ingen Skields-Ord! Fort, tag hende om Halsen og kys hende.

Harleqvin paa Knæe. Ach, naadige Fandens Mammas Broder! tving mig ikke til at kysse saadant Skabilkenhovet.

Den Usynlige. Ach, er det mueligt, at jeg skal høre saa ringe Priis blive sat paa mit skionne Ansigt?

Den Usynliges Broder. Han skal ikke alleene kysse dig, men ægte dig i Dag.

Harleqvin. Ach, min Herre! hav dog Barmhjertighed med mig.

Den Usynliges Broder. Fort, din Hund! stat op og omfavn hende, eller du skal strax døe for min Haand.

Den Usynlige. Giv dig tilfreds, min Engel! du skal finde i mig en troe og kydsk Hustrue.

Harleqvin. For Utroeskab er jeg ikke bange, min Bengel! thi ingen forliber sig i en Maske.

Den Usynliges Broder. Tør din Forræder endnu fremture med Skields-Ord?

Den Usynlige. Ach ney, slaae ham ikke. Det kand jeg ikke taale; thi jeg er saa forlibt i ham. Kom, kys mig, min Snut!

Harleqvin. A . . . . a . . . .

Scen. 6.

Columbine. De andre.

Columbine. Hvad er her paa Færde? Er det ikke Harleqvin, man har fat paa?

Harleqvin. Ach, min allerkiæreste Columbine! det var en ulykkalig Time for mig, da jeg vendte dig Ryggen.

Columbine. Det er mig kiært, at du bliver straffet for din Utroeskab.

Harleqvin. Ach, red mig, min deylige Columbine!

Columbine. Red dig selv; du har skuffet mig eengang, det skeer ikke oftere.

Den Usynlige. Er hun forlovet med ham, saa staaer jeg fra mine Prætentioner.

Columbine. Ney, han har foragtet mig eengang, hvilket jeg aldrig gir ham til.

Den Usynlige. Ja, efterdi hun ikke vil have ham, saa er han og bliver han min Livegen.

Harleqvin paa Knæe. Ach, allerkiæreste Columbine! tag mig til Naade igien!

Columbine. Slidder Sladder!

Harleqvin. Forbarm dig over din usle Harleqvin.

Columbine. Ingen Barmhiertighed!

Harleqvin. Over din Slave.

Columbine. Ingen Snak!

Harleqvin. Over dit Beest.

Columbine. Ney, nu er ingen Naade.

Harleqvin. Over din ringe Jordklimp.

Columbine. Tram trara.

Harleqvin. Over din indtil Døden forbundne ringe Madik, Kaalorm og Oldenborger.

Columbine. Intet bevæger mig.

Harleqvin. See, hvor jeg græder, min Hat er fuld af Taarer.

Columbine. Det er Crocodils-Graad.

Harleqvin. Kast dog et Naade-Blik til mig.

Columbine. I Evighed ikke.

Harleqvin. Lad mig allerunderdanigst kysse Enden af dine allernaadigste Tøfler.

Columbine. Hverken en eller anden Ende.

Harleqvin. Hverken en eller anden Ende?

Columbine. Ingen af Delene.

Harleqvin. Saa døer jeg da.

Columbine. Døe længe nok.

Harleqvin. Jeg er alt død.

Columbine. Det er mig kiært.

Harleqvin. Stat stille, Vandrings-Mand! Sætter Hatten paa Hovedet. Her under hviler den ulykkalige Harleqvin, hvilken efter mange Aars hæftige Elskov revnede omsider af Sorg. Gak du bort og giør ligesaa.

Den Usynliges Broder. Tag ham da til Naade igien, Mademoiselle!

Columbine. Ingenlunde; thi det er et ustadigt Menneske, som jeg blir bedragen med.

Den Usynliges Broder. Hun kand forebygge alting ved at foreskrive ham ligesaa stærke Conditioner, som hun vil.

Harleqvin. Ach, jeg vil indgaae alt, hvad du forlanger.

Den Usynliges Broder. Lad mig megle herudi og foreskrive ham de Love, som han ved Eed skal forpligte sig at holde. Hør, Harleqvin! fald paa Knæe for din Kiæreste først og bed hende om Forladelse!

Harleqvin paa Knæe. Ach, min allerkiæreste Columbine! jeg beder dig om Forladelse.

Den Usynliges Broder. Læs nu op efter hvad jeg siger! 1) Forpligter jeg mig aldrig at tale et haardt Ord til min Kone. Harleqvin repeterer alleting efter. 2) Med god Villie at skye hende alt, hvad som er fornødent til Huusholdningen. 3) Om hun skulde faae Lyst til Stats og Galanterie, ikke negte hende noget deraf.

Harleqvin. Hvad den Artikel angaaer, saa saae jeg gierne, at den blev lidt reformeret . .

Den Usynliges Broder. Hvad? Hør, ma Soeur! træk af med ham.

Harleqvin repeterer og indgaaer den 3die Artikel.

Den Usynliges Broder. 4) Lover jeg ingen at elske uden hende. Derimod 5) vil jeg ikke regne det saa nøye, om hun elsker andre.

Harleqvin. Hvad? vil den Laptaske forlange, at jeg skal lade mig indrullere for en slet og ret Hanrey? Jeg vil heller bære Musqvet paa Nakken end Horn udi Panden.

Den Usynliges Broder. Gesvind! jeg har ikke Stunder at opholde mig her længer.

Harleqvin. Monsieur skal ey heller opholde sig for min Skyld. Han kand gaae Fanden i Vold, naar han behager.

Den Usynliges Broder. Træk af med ham, ma Soeur!

Harleqvin. A . . . . . . Derimod vil jeg ikke regne det saa nøye, om hun elsker andre. Ach hvilken forbandet Pille for en Mand, der er kommen af honnette Folk som jeg!

Den Usynliges Broder. 6) Ved det Ord at elske andre forstaaes . . .

Harleqvin. At hun er en Akkermær, der forlanger saadant.

Den Usynliges Broder truekende paa Kaarden. Har du Lyst til Handverket?

Harleqvin. Qvarteer, Monsieur! Jeg giver mig paa Naade og Unaade. Men kand der ikke corrigeres noget udi denne sidste Artikel?

Den Usynliges Broder. Ingen Ting.

Harleqvin. Jeg forlanger ingen Forandring udi Materien, men alleene nogle smaa Ting udi Stilen.

Den Usynliges Broder. Hvorledes vil han da have det udført?

Harleqvin. Jeg meener uden at vige fra Meeningen at forfatte Artikelen saaledes: Ved at elske andre skal forstaaes, at hun tilstæder dem samme Frihed som hendes Ægte-Mand . . .

Den Usynliges Broder. Got.

Harleqvin. Got. Nu kommer den lille Forandring, som jeg vilde have udi Stilen, nemlig: Dog forstaaes herved, at bemelte hendes Husbonde

Harleqvin haver sig sin Ret i alle Maader forbeholden.

Den Usynliges Broder. Ney, Monsieur! det sidste slaaer jeg en Streg over.

Harleqvin. Men, Monsieur! meener I da, at Ægteskab er en Omgang, saa at enhver maa brygge vexelviis udi en anden Mands Bryggerkiedel?

Den Usynliges Broder. Træk af med ham, ma Soeur!

Harleqvin. A . . . ach, vær dog naadig, Herre! og betænk, at jeg er af fornemme Slægt og Byrd.

Den Usynliges Broder. Hvem var hans Fader da?

Harleqvin. Min Fader kiender jeg ikke; men min Moder hedte Magdelone, og min Broder var udi mange Aar Sollicitant her i Staden.

Den Usynliges Broder. Hvad er en Sollicitant? Hvad har han om Aaret at leve af?

Harleqvin. Han har 365 Dage om Aaret.

Den Usynliges Broder. Det var en anselig Gage. Monsieur! gak hjem og hold Bryllup med Jer Kiæreste, og vær forsikkret, at hvis I bryder noget af Contracten, da skal I have med mig at bestille.

Harleqvin. Jeg troer, at min Kone udi Kraft af den sidste Artikel faaer meer med ham at bestille. Gid Fanden frie paa Spansk mere.



Den Stundesløse.

Comoedie udi 3 Acter.

Personerne i Comœdien.

Vielgeschrey, den Stundesløse	Leander, Leonoræ Elsker.
Pernille, hans Pige.	Erich Madsen, en Bogholder.
Leonora, hans Dotter.	Peder Erichsen, hans Søn.
Magdelone, hans Huusholderske.	Oldfux, en Aventurier

ACTUS I.

Scen 1.

Pernille.

Der skrives nu saa mange Comoedier i Verden, og ingen skriver om en Stundesløs. Dersom nogen vilde tage sig saadan en for, kunde jeg give skionne Materialier dertil af min Herre. Man vil vel sige, at saadanne Characterer ere rare, og at ingen tænker derpaa; men der findes en Hob slige stundesløse Folk her i Landet, der støye, som de vare affindige, over slet intet, ligesom tvertimod der ere visse Folk, der kand have ti Ting i Hovedet paa eengang, og ere dog at ansee, som de vare gandske ørkesløse. Jeg erindrer, for nogle Aar siden, da jeg tiente hos en Lands-Dommer, og jeg engang reysede med hans Frue, da kom vi ind paa Veyen til en Kone, hvilken tog meget vel imod os, men syntes at giøre alt for meget deraf. Nu var hun i Stuen, nu i Kielderen, nu satte hun sig paa Hylden, nu under Bordet, nu klamrede hun med Piger, nu med Drenge. Vi bade hende ti Gange, hun skulde ingen Umag giøre sig for vor Skyld, thi vi kunde lade os nøye med et Stykke Smøre-Brød. Hun tørrede Sveden af sig ti Gange, og bad os have Taalmodighed en halv Times Tiid. Fruen svor for mig, at hvis hun havde vidst, at Konen vilde have giort saadan Væsen, havde hun heller taget ind i Kroen; thi hun vilde nødig være for meget i Gield hos samme Kone, efterdi hun havde en Sag for Landstinget. Endelig blir Bordet bredet, og ventede jeg da i det ringeste at see en Postey til den første Ret, men alle disse Anstalter faldt ud til en klumpet Meelgrød og 8 haardkaagede Æg. Men det var dog noget. Kunde Hr. Vielgeschrey endnu med al sin Støyen giøre saa meget som et Æg, var det ikke saa forunderligt, som det er. Dersom han endnu gjorde det for at fordrive Kuld eller Skiørbug, kunde man sige, at der dog blev noget giort. Saaledes bar en gammel Magister fordum om Vinteren Brænde op paa sit Kammer af Kielderen og siden af Kammeret ned i Kielderen igien, saalænge indtil han ingen Varme meer behøvede. Men Herren arbeyder paa intet, det er intet, og det blir til intet. Der er ingen udi Huset, som han roser for Flittighed uden mig, og der er dog ingen, som gior mindre Gavn, endskiønt jeg er altiid geskiæftig. Forgangen da en spurte, hvor mange Folk han holdte, svarede han: Ikkun een, thi Pernille er min Stuepige, min Kokkepige, min Kammertiener. min Secretaire, min Husholderske, min Kone. Hvorvel det sidste især var Løgn; ikke fordi jeg er just mere kydsk end en anden, men han har ikke Stunder at ligge hos nogen, og jeg er aldrig smukkere i hans Øyen end naar jeg har en Pen siddende bag Øret. Men der seer jeg Huusholdersken Magdelone komme.

Scen. 2.

Magdelone. Pernille.

Magdelone. Gid I faae en Ulykke, hvilke Skriver-Karle I ere.

Pernille. Altiid skielder hun. Hvad fattes nu, Jomfrue?

Magdelone. Jeg saae igiennem en Sprekke ind udi Skriver-Stuen. Der sidder de Hunde og drikker Spansk-Viin, og Herren veed ikke andet,

end de skriver; og en af dem drak saadan Skaal: Magdelones Skaal! gid det gamle Orgelverk var gift.

Pernille. Ha, ha, ha!

Magdelone. Jeg er, Himlen skee Lov! ikke saa gammel endnu, at de har fornøden at ligne mig ved et gammelt Orgelverk.

Pernille. Det skulde jeg ogsaa meene.

Magdelone. Jeg har jo endnu ikke naaet mine 40 Aar.

Pernille. Ja, hvad er det at regne for Alder? En Pige kand man nytte, indtil hun er 50 Aar.

Magdelone. Og derforuden bær jeg min Alder meget vel; thi jeg har endnu ingen Rynker.

Pernille. Ey, hun har, min Troe, et godt brugeligt Legeme endnu; det er Synd at sige andet. Det er slet ikke for hendes Ansigt eller Skabning, de foragte hende, men fordi hun forklager dem iblant for Herren.

Magdelone. Det er sandt, Pernille! det er for min Ærlighed, at jeg maa lide saadant. De bilder Herren ind, at de slæber sig ihjel i hans Tieneste, og raaber paa høyere Løn, da de dog ikke fortiener Halvdelen af det, de faaer, og derforuden har aldrig ringeste Skilling under Hænderne, uden de jo klipper noget deraf, saa at han omsider blir til en Staader.

Pernille. Ey, siig ikke det. Herren har, min Troe, alt for mange Øyen i Hovedet, og seer alt for nøye til udi Huset, at nogen skulde kunde bedrage ham.

Magdelone. Just fordi han er saa flittig og geskiæftig, just derfor blir han bedragen. Naar jeg vil vare ham ad om hans Tieneres Utroeskab, har han formedelst andre unyttige Forretninger aldrig Stunder at høre mig. Jeg skulde aldrig have blevet her saalænge, var det ikke for een Tings Skyld.

Pernille. Hvad er det?

Magdelone. Det er, at han har lovet at skaffe mig en Mand. Men disse forbandede Forretninger, som kommer imellem, hindrer ham i hans Forsæt.

Pernille. Han har jo ikke Stunder at gifte sig selv engang, langt mindre sin Huusholderske.

Magdelone grædende bitterlig. Jeg havde maaskee længesiden kundet være gift, om jeg ikke havde forladt mig paa hans Løfter.

Pernille. Jeg veed, I kand jo ikke frie selv, Jomfrue! Jeg vilde ønske, det var Moden; jeg skulde, min Troe, ikke heller gaae saalænge som jeg gior.

Magdelone. Ney, det er sandt. Men Madame Kirsten Gifte-Kniv har tilbudet mig adskillige Gange for en Discretion at skaffe mig en brav Mand; men jeg har altiid biet paa Herrens Naade.

Pernille. Hun maa da ret bryde engang overtvert, Jomfrue, og tage Herren med en Trumpf, naar hun engang finder ham ledig.

Magdelone. Naar finder man ham ledig, Pernille? Ach, ach, om en kunde komme noget til i det samme, thi vi ere alle Mennesker, saa havde *han* det paa sin Samvittighed. Ach, ach, den forbandede Geskiæftighed! Men hvoraf kand det komme, at visse Mennesker ere saa stundesløse?

Pernille. Jeg kand ikke vide, Jomfrue! Jeg meener, at ligesom de, som ere fødde paa en Jule-Nat, seer altiid Spøgelse, de, som er fød udi Regnveyr, græder altiid, saa bilder jeg mig ind; at slige stundesløse og arbeydsomme Folk som Herren maa være giort i en Skriver-Stue eller fødde paa en Postdag.

Magdelone. Ey Snak!

Pernille. Ja Jomfrue! det er saa kun min Meening, som jeg ikke vil tvinge andre til. Jeg har merket tit, at Herren har været gandske roelig; men saa snart han har hørt tale om Breve og Forretninger, er han blevet ligesom Don Quichot, naar man taler om vandrende Riddere. Der maa visselig være en Hob geskiæftige Vædsker i Herrens Mave, hvilke maa have den Natur, at de begynder at fermentere, saa snart han seer et Stykke Papir; eller han i Steden for Blod maa have Blek, som løber om i Aarene.

Magdelone. Hvad det er eller ikke er, saa li der jeg derved, og min Velfærd sat til Side ved hans Stundesløshed.

Pernille. Hans egen Dotters Velfærd blir sat til Side derved. Han har jo lovet hundrede Gange at skye hende en Mand, men glemt det hundrede Gange igien, og Monsieur Leander, som elsker hende i et heelt Aar, har endnu ingen Leylighed faaet at tale med ham derom.

Magdelone. Men er det Leanders og Jomfruens rette Alvor, at de vil have hverandre?

Pernille. Ja vist, I skal nok faae det at see

Scen. 3.

Leonora. Magdelone. Pernille.

Leonora. Hvor er Huusholdersken? Min Far kalder paa hende.

Magdelone. Saa maa jeg da løbe.

Pernille. Det var ret vel, at hun gik. Nu kand vi tale noget sammen om det andet.

Leonora. Ach, Pernille! jeg forlader mig paa din Hurtighed og den Credit, du har hos min Far.

Pernille. I Dag skal der, min Troe, blive noget af; thi jeg veed ikke, Herren har havt nogen Tiid mindre at bestille. Jeg har bestilt Leander at komme hid Klokken 9, og saa haaber jeg nok, at han skal faae et Qvarteers Tiid at tale med Herren. Det er os kun om Tiden at giøre.

Leonora. Jeg haaber nok, at naar min Far seer hans Person og hører hans Stand og Vilkor, saa blir det ikke saa vanskelig en Sag.

Pernille. Det er sandt nok Jomfrue! men Knuden er kun at finde en ledig Time hos ham. Men der hører jeg, han kommer. Det er best, at I løber til Side.

Scen. 4.

Pernille sætter sig ned ved Bordet at skrabe Penne-Fieder, og **Vielgeschrey** kommer ind udi sin Slaaprok, efterfulgt af **4re Skriverkarle,** alle med Penne-Fiere bag Ørene.

Vielgeschrey gaaer frem og tilbage, stirrende paa et Stykke Papir, raaber: Lars Dintfas!

Lars *løbende til ham.* Ja, Herre!

Vielgeschrey *gaaende til den anden Side.* Lars Dintfaß!

Lars. Her er jeg, Herre!

Vielgeschrey *gaaende til den anden Side, stirrende.* Christoffer Federmesser!

Christoffer *løbende til ham.* Hvad har Herren at befale?

Vielgeschrey. Hvad vil du? Du seer jo, at jeg har at bestille.

Christoffer. Herren kaldte paa mig.

Vielgeschrey. Det var Løgn; bie kun til jeg kalder paa dig. Hvor er Jens Sandbüchs? Er han ikke tilstæde?

Christoffer. Jo, han er, Herre!

Vielgeschrey. Jens Sandbüchs!

Jens *løbende til ham.* Her er jeg, Herre!

Vielgeschrey *gaaer stirrende til den anden Side.* Jens Sandbüchs!

Jens *løbende til ham.* Hvad har Herren at befale?

Vielgeschrey. Har du reenskrevet Copien af forrige Uges Udgifter?

Jens. Ja, Herre! her er den.

Vielgeschrey. Er den confereret med Klakken?

Jens. Ja, Herre! jeg og Christen Griffel confererede i Maares ved Lys.

Vielgeschrey. I confererede vel saadan, som I confererede sidste Gang. Jeg tør nu slet intet lade passere, uden jeg har seet det igiennem selv. Hvad bestiller du, Pernille?

Pernille. Jeg sidder og skraber Penne til Rette for Skriver-Karlene.

Vielgeschrey. Det holder jeg af. Jeg har mere Nytte af den Pige end af alle jer andre Dogenichter. Stat kun op lidt, Pernille! jeg maa sidde og conferere. Jens Griffel! læs du, du læser tydeligst.

Jens. Den 21. udgivet 1) 2 Rdlr. 2 Mark Arbeydsløn for Herrens brune Klædning. 2) 4 Mark for et Par Tøfler til Pernille.

Pernille. Det er sandt, jeg har glemt at takke Herren derfor. Jeg takker, gunstige Herre! Jeg skal slide dem paa Herrens Sundhed.

Vielgeschrey. Du kandst takke mig en anden Gang, Pernille! ikke naar jeg sidder i Forretninger. Nu kunde vi allerede have avanceret et temmelig Stykke, hvis du ikke havde kommet med den Snak. Læs videre!

Jens Griffel. 3) For 4re Pund Kalve-Kiød 3 Mark. 4) For 4re Potter Melk en Mark. 5) Drikke-Penge for det Fad forraadnede Pærer, som vi fik til Foræring, 1 Mark. Summa lateris 4 Rdlr. 5 Mark. 6) Et Pund Caffe-Bonner 1 Rdlr. 7) Hent 2 Skilling i Theevand. 8) 3 Skilling til en Qvint paa Jomfruens Luth.

Vielgeschrey. Holdt, læs op igien. Hvad fuldte efter de 2 Skil. i Theevand?

Jens Griffel. Derpaa følger 3 Skilling til en Qvint.

Vielgeschrey. Gid I faae en Ulykke for Jer Copiering og Conferering. Paa de 2 Skil. i Theevand følger 1 Skil. givet i Almisse til en Stodder.

Pernille. Det var uforskammet at glemme saadant. Nu blir jo den hele Regning gal.

Vielgeschrey. Maa du ikke vel sige det, Pernille? Er jeg ikke et ulykkaligt Menneske, der har slige Tienere? I Steden for at lette mig i mine Forretninger, flyer de mig flere paa Halsen. Skriver nu om igien, I Skabhalse! hver sin Copie, saa veed jeg endelig, den maa blive rigtig.

Pernille. Vil ikke Herren drikke Thee?

Vielgeschrey. Faaer jeg Stunder til at æde eller drikke? Nu har jeg to Breve at skrive. At skrive et Brev holdes kun for en Bagatelle, men af dem, der ikke har forsøgt, hvad det er; thi her skal paa eengang tænkes paa Postpapiir, Pen, Blek, Lys, Signet, saa at en kand blive gal i Hovedet, naar man tænker derpaa.

Pernille. Herren glemte endnu at regne Lak med.

Vielgeschrey. Det er sandt, Pernille! det er uendeligt. Nu, skriver I Karle derhenne?

Karlene. Ja!

Vielgeschrey. Hvor ere alle mine Skriver-Sager, Pernille?

Pernille *flyver omkring.* Her er Postpapiir, her er Lak, her er Signet.

Vielgeschrey. Denne Pige kunde jeg ikke undvære; thi hun har Memoriam localem. *Sætter sig ned at skrive, men reyser sig strax* Pernille!

Pernille. Herre!

Vielgeschrey. Har Hønsene faaet Mad?

Pernille. Ney, Herren pleyer selv at give dem.

Vielgeschrey. Hvor er de Oste-Skaarper, jeg skar i Gaar?

Pernille. De ligger henne i Skuffen.

Vielgeschrey *kalder ud igiennem Vinduet.* Tipe, Tipe, Tipe!

Scen. 5.

Leander. Personerne af forrige Scene.

Pernille. Nu kommer han ret til Pas, førend Herren kommer i med at skrive. See, gak nu imod ham.

Leander. Jeg beder ydmygst om Forladelse, min Herre! Jeg har noget at tale med ham, som er mig saavel som ham selv Magt paaliggende.

Vielgeschrey. Hvad er det? Han er saa god at sige sin Meening kort; thi Tiden er knap for mig.

Leander. Jeg er Jeronimus Christophersens Søn.

Vielgeschrey. Jeg kiender Monsieur Jeronimus. I har en brav Mand til Far.

Leander. Jeg er kommen her efter min kiære Fars Raad og Villie at ....

Vielgeschrey *til Skriverne.* Skriver I der henne, Karle?

Tutti. Ja, vi gior!

Vielgeschrey. Lad engang see, hvor vidt I er kommen. Om Forladelse, Monsieur! et Øyeblik. *Gaaer hen til det lange Bord.*

Scen. 6.

Vielgeschrey. En Barbeer. En Skrædder. En Bonde. Leander. Pernille. Skriverne.

Barberen *kommer først ind.* Ich bin schon zwei Mahl hier heute gewesen umb den Herren zu barbieren; aber der Herr war noch nicht aufgestanden.

Vielgeschrey. Ja, Mester! I maa expedere

mig saa hastig, som mueligt er; thi jeg har Hænderne fulde af Forretninger.

Han sætter sig ned at lade sig barbere. Medens

Barberen sæber ham, fører han saadan Snak: Es ist ein grausames Wetter heute.

Vielgeschrey. Det merker jeg.

Barberen. Ich weiß nicht, wie es mit der Welt beschaffen ist, jo mehr man lebt, jo ärger gehts; man høret und siehet nichts als Böses. Der Herr hat vielleicht gehøret, was in diesen Tagen passiret ist?

Vielgeschrey. Ney, jeg har intet Nyt hørt; jeg har ikke heller Stunder at spørge om Nyt, thi jeg har nok i mine egne Sager og faaer ikke et Øyeblik Tiid til at tale med en ærlig Mand.

Barberen. So will ich es den Ihro Gnaden erzählen. Eine Matrosen-Frau in den Neuen-Buden hat auf einmahl 32 Kinder zur Welt gebracht und war doch nicht dicker als eine ordinaire schwangere Frau. Wie kann Ihro Gnaden das begreiffen?

Vielgeschrey. Jeg har ikke fornøden at bryde mit Hoved med at begribe det; thi jeg maa først vide, om det er sandt.

Barberen. Das ist so wahr, als ich hier stehe; denn ich kann die Historie mit Umbständen erzählen, denn die Kinder wurden alle getaufft, aber sturben gleich darauf.

En Bonde kommer ind. God Morgen, Hosbond! Jeg har Penge at yde for 2 Pund Byg og et Boel-Sviin.

Vielgeschrey gaaer fra Barberen, gandske oversæbet. Du staaer jo for 3 Pund Byg.

Bonden. Ja, jeg veed det nok, go Hosbond! men Hosbonden maa give mig efter det ene Pund Byg i Aar, thi Tiderne ere saa slette for os, som de aldrig har været.

Vielgeschrey. Det er en gammel Snak den. I klager altiid.

Bonden. Ja, Hosbond! hvem der har høye Marker som vi, den har ikke faaet meget i Aar. Kornet syntes vel at være noget, da det stod paa Ageren; Drollen splide mig ad, Hosbond! fik vi ikke mindre Korn i Aar end i Fior. Og det er knapt, at man vil give os en Rdlr. for Tønden paa Torvet. Veed Hosbond ikke, hvad Capitels-Kiøb blir i Aar?

Vielgeschrey. Ney, jeg kand ikke vide. Men hør, du maa give mig Penge for 3 Pund.

Bonden. Ach, jeg vilde gierne go Hosbond! jeg vilde gierne; men Hosbonden maa have Taalmodighed med mig i Aar, saa skal jeg siden stræbe som en ærlig Mand baade at betale Skat og Landgilde.

Vielgeschrey. Du lover saa alle Aar, og det er dog lige nær.

Bonden. Ja Gud bedre, Hosbond! naar Skab kommer paa Qvæget og tar vore Heste bort, saa at vi maa leye for Penge vore Naboers Heste at pløye Jorden med. Bonden tar nogle Penge op af en Klud, som Vielgeschrey tæller.

En Skrædder kommer ind. Herren har vist forlanget, at jeg skulde tage Maal til en Klædning.

Vielgeschrey løber fra Pengene Naar det kommer, saa kommer det altsammen paa eengang.

Skrædderen. Det skal være giort i et Øyeblik, Herre! Han lader tage Maal af sig.

Bonden. Pengene var jo rigtig, Hosbond! for de 2 Pund Byg?

Vielgeschrey løber til Bonden igien Det er sandt, jeg talte ikke alle Pengene. Her kommer saa meget paa eengang, at man maa blive gal i Hovedet. Tæller Pengene igien.

Barberen. Will der Herr, daß ich ein ander Mahl wiederkommen soll?

Vielgeschrey. Jeg er jo alt raget, Mester! Tar sig om Hagen, og føler Sæben. Hillemænd, Sæben tørres ind i Ansigtet. Hav Taalmodighed lidt, medens jeg rages. Sætter sig ned og siger: Ach, Gud bedre den, der har meer at forrette, end han kand overkomme. Skriver I der henne? De svarer ja.

Pernille. Ach, gunstige Herre! vil han ikke tale et Ord med den fremmede Herre, der har biet saalænge?

Vielgeschrey. Hillemænd, det var sandt. Gaaer bort I andre og kommer igien om en Time. Om Forladelse, Monsieur, at jeg har ladet ham staae saalænge. Han seer selv, hvordan jeg er omspændt af Forretninger. Hvad er ellers hans Begiæring?

Leander. Min Herre! jeg er Jeronimus Christophersens Søn, som med min Fars Villie kommer hid at begiære hans kiære Dotter, som jeg nogen Tiid har baaret Kiærlighed til. Min Far skulde selv have havt den Ære at opvarte Hr. Vielgeschrey og paa mine Vegne giort dette Forslag; men en liden Upasselighed hindrer ham at komme ud i disse Dage.

Vielgeschrey. Monsieur! jeg takker ham for hans gode Tilbud. Men maatte jeg tage mig Frihed og spørge, hvortil han har appliceret sig?

Leander. Min Far har intet sparet paa min Optugtelse, han har ladet mig reyse udenlands, ladet mig lære alle galante Exercitier og adskillige Sprog foruden Latin.

Vielgeschrey. Det er got nok, Monsieur! men jeg er meget for en Svoger-Søn, der er arbeydsom, der fører en god Pen, og kand gaae mig noget til Haande i mine Forretninger.

Leander. Hvad det angaaer, saa kand jeg vise min Herre Prøver paa min Færdighed af adskillige Breve, som jeg har i min Lomme og vil tage mig den Frihed at vise Herren.

Vielgeschrey. Skriver i noget der henne?

Tutti. Ja!

Vielgeschrey. Lad see, hvor langt I er kommen. Gaaer hen og kommer til Leander igien.

Leander. See her, min Herre! her er adskillige Breve saavel paa Fransk som paa Latin.

Vielgeschrey. Ney, Monsieur! det er ikke saa, jeg meener; forstaaer han sit Bogholderie?

Leander. Ney, min Herre! hvortil skulde det nytte mig?

Vielgeschrey. Det kunde nytte mig; thi det andet Slags Skrift er jeg ikke tient med. Jeg vil, at min Dotter skal have en god Bogholder, og eftersom Monsieur ikke forstaaer Bogholderie, saa maa han ikke tage ilde op, at jeg afslaaer hans Begiæring.

Leander. Jeg vil gierne legge mig efter Bogholderiet for hans Jomfrue Dotters Skyld, som jeg saa inderlig elsker.

Vielgeschrey. Ey, Monsieur! tal ikke derom;

den Profession skal man have lært fra Barndommen op. Og tilmed saa har jeg halvdeles lovet min Dotter bort til Bogholder Erik Madsens ældste Søn Peder, som skal være en dygtig Karl og træde i sin Fars Fodspor.

Leander. Jeg er forsikkred paa, at Jomfruen aldrig beqvemmer sig til at tage saadan Pedant, og jeg undrer mig over, at min Herre vil give sin Dotter til saadan en.

Vielgeschrey. Jeg tænkte det nok. I gode Cavalliers kalde alle dygtige og lærde Folk Pedanter. Det er en Person, som kand lette mig meget i mine store Forretninger, som voxe mig over Hovedet.

Leander. Jeg veed ikke, hvad Forretninger en Mand kand have, der sidder i ingen Bestilling.

Vielgeschrey. Jeg har saa mange Forretninger, at jeg faaer ikke Stunder til at æde og drikke. Pernille! han siger, at jeg ingen Forretninger har. Det kand du vidne med mig.

Pernille. Herren har 10 Mænds Arbeyde. Det er hans Uvenner, som siger ham, at han har ingen Forretninger. Herren holder jo foruden mig 4 Skriverkarle, hvilket alleene er Beviis nok, at han har Forretninger.

Vielgeschrey. Og jeg kommer endnu til at tage et Par an. Skriver I noget der henne, Karle?

Tutti. Ja, vi skriver af al Magt.

Leander. Min Herre! jeg kand forsikkre ham paa, at hans Dotter aldrig skal faae den Pedant.

Vielgeschrey. Hvem Pokker vil hindre mig derudi?

Leander. Det skal jeg, det skal Jer Dotter selv.

Vielgeschrey. Det er artig.

Leander. Jeg kand forsikkre min Herre paa, at der intet skal blive af.

Vielgeschrey. Og jeg kand forsikkre Jer paa, at hun skal blive gift med Peder Erichsen Bogholder, inden Soel gaaer ned. Adieu, Monsieur! jeg har ikke Stunder at tale med ham mere.

Leander gaaer bort.

Vielgeschrey. Har du hørt Magen til den Karl, Pernille?

Pernille. Det bekiender jeg, havde det ikke været af Respect for Herren, saa havde jeg givet ham en paa hans Mund.

Vielgeschrey. Den Karl vil foreskrive en brav Mand, hvem han skal gifte sin Dotter til, og foragte en Bogholder. Jeg har en Hob at bestille; men jeg faaer da at tale med min Dotter lidt. Leonora, kom ind!

Scen. 7.

Leonora. Vielgeschrey. Pernille. Skriverne.

Vielgeschrey. Min Dotter! hvorvel mine Forretninger ere store, saa tænker jeg dog paa din Velfærd.

Leonora. Jeg takker min hierte Far.

Vielgeschrey. Jeg har i Sinde at gifte dig.

Leonora. Jeg takker.

Vielgeschrey. Og det med en brav forstandig Karl.

Leonora. Jeg er forsikkret om, at min Far gir mig ikke bort uden til et skikkeligt Menneske.

Vielgeschrey. Og jeg vil, at du skal have Bryllup med ham inden Aften.

Leonora. Ligesom min kiære Far finder det for got.

Vielgeschrey. Jeg har ikke villet spørge dig til Raads, førend jeg lovede dig bort, saasom jeg er viis paa din Lydighed imod din Far.

Leonora. Ach, min hierte Far! jeg faaer just den Person, som jeg meest elsker.

Vielgeschrey. Det er den Person, som jeg nævnede for dig i Gaar Aftes.

Leonora. Ney, Papa talede intet derom i Aftes.

Vielgeschrey. Saa har du glemt det, mit Barn! Jeg har hundrede Ting udi Hovedet, og kan dog bedre komme en Ting ihu end nogen af jer andre. Personen er et fornuftigt ungt Menneske.

Leonora. Ja, det er, min Troe, vist.

Vielgeschrey. Og har en brav Mand til Far, i hvis Fodspor han vil træde.

Leonora. Det tvivler jeg ikke paa.

Vielgeschrey. Og inden 4re Aar vil blive den dygtigste Bogholder udi Byen.

Leonora. Hvad, Leander Bogholder?

Vielgeschrey. Han heder ikke Leander, han heder Peder og er Erik Madsens Bogholders Søn.

Leonora. Ach, Himmel! hvad hører jeg? Jeg tænkte, at det var Leander, Hr. Jeronimi Søn.

Vielgeschrey. Ha, ha, ney mit Barn! det er ikke Partie for dig. Den Snushane var her nyelig men fik strax Afslag.

Leonora. Ach, jeg elendige Mennneske! vil I give mig bort til saadan en Pedant?

Vielgeschrey. Hor, mine Forretninger tillader mig ikke at holde længere Snak med dig; gak strax ind og lav dig paa at giftes med den unge Bogholder inden Aften.

Leonora gaaer grædende.

Vielgeschrey. Pernille! følg du efter hende og forehold hende den Lydighed, hun er sin Far skyldig.

Pernille. Herren maa ikke tvivle derpaa. Jeg skal herudi være ham ligesaa troe som i alt andet.

Vielgeschrey. Skriverkarle! kommer op paa Salen; der kan vi forrette vore Sager i Roelighed.

De stikke alle Pennene under Ørene og gaaer.

Scen. 8.

Pernille. Leonora.

Pernille. Den, som vil spille noget Puds, maa først søge at komme i dens Credit, som han vil optrække. Naar Herskabet i et Huus er gudfrygtig, stille alle habile Tienere sig ogsaa gudfrygtige an, og derved komme fort og giøre, hvad de ville. Naar store Herrer giøre sig en Glorie af at drikke hinanden i Seng, insinuere Tienerne sig ved det samme. Naar store Herrers Genie er at støye over slet intet, seer man ogsaa Tienerne at puste og tørre Sveden af sig, skiønt de intet forrette. En habil Tiener, der vil giøre et Skielmstykke maa først udstudere sit Herskabs Naturel og iføre sig det samme. Dette har jeg taget i Agt,

og derfor støyer meest i Huset og mindst forretter, hvorudover jeg meest er hort af alle. Naar Herren klager over sit Arbeyde, klager jeg med! naar han stoyer, støyer jeg med; naar han tør Sveden af sig, tørrer jeg med; naar han for sine Forretningers Skyld finder det raadeligt at give sin Dotter bort til en Bogholder. roser jeg saadant Partie, skiønt jeg i mit Hierte er saa lidt derfor, at om I selv, Jomfrue! blev saa gal at ville have saadan Mand, skulde ingen være mere Jeres Fiende end jeg.

Leonora. Du har ikke behov at være bange derfor.

Pernille. Lad saadan Slyngel gaae hen og gifte sig med et gammel Blek-Horn. Er han skabt til at ligge i saadan Jomfrues Arm, og er I skabt til at være Madame Bogholders?

Leonora. Ach, Pernille, jeg forlader mig alleene paa dig. Men hvori bestaaer det Anslag, hvorved du agter at giøre det til intet og befordre min Kiærlighed til Leander!

Pernille. Ey, Jomfrue jeg siger ikke mit Anslag, førend det hele Senat blir samlet.

Leonora. Jeg troer at Leander og hans Tiener kommer hid paa Øjeblikket.

Pernille. Gid de vilde komme; thi nu er den eeneste Tiid, vi faaer Leylighed til at tale sammen i Dag. Jeg laver til Barsel med Tvillinger, og Leanders Favorit, Oldfux, skal være Jordemoer. Jeg har Bud efter dem. Men see, der kommer de.

Scen. 9.

Leander. Leonora. Pernille. Oldfux.

Leander. Ach, allerkiæreste Jomfrue! jeg har aldrig havt saadan ond Time som denne, siden jeg fik saadan haanlig Afviisning af hendes Fader.

Leonora. Ach, Leander, den har ey heller været mindre ond for mig.

Pernille. Hør, I got Folk! her er ingen Tiid til at holde lang Fadder-Snak. Jeg har en Hob Machiner i Hovedet, som skal sættes i Verk.

Leonora. Lad os nu høre dit Anslag.

Pernille. Mit Anslag? Meen I, Jomfrue! at eet Anslag vil forslaae? Der har mødt mig saa mange Vanskeligheder udi mit Foretagende, at jeg har været nogle Gange færdig til at forlade det hele Verk.

Leander. Ach, lad os da høre, hvad du har paafundet for at hjelpe os.

Pernille. Hør, Monsieur! kand I agere en Pedant udi Nødsfald? Derudi bestaaer Hovedposten.

Oldfux. Hvad han ikke kand, det skal jeg nok lære ham.

Pernille. Kiender Du Erich Madsen Bogholders Søn?

Oldfux. Jeg har seet ham mange Gange paa Gaden.

Pernille. Hans Person maa Leander tage sig paa og komme til Herren for at frie.

Oldfux. I dette første Anslag giør jeg to Antegninger: 1) har Hr. Vielgeschrey nyelig talt med Leander, og 2) kiender han Bogholderen, efterdi han har udvalt ham til Sviger-Søn.

Pernille. Dine tvende Antegnelser sætter jeg en Streg over igien. Hr. Vielgeschrey har aldrig talt med Leander uden eengang, og lad være, han havde talt 10 Gange med ham, saa kiendte han ham dog ikke. En Mand, i hvis Hoved vrimler saa mange Forretninger som Myrer i en Tue, kiender ikke saa let Folk igien. Det er knapt, at han kiender mig iblant; thi i Gaar stod han længe og talte med mig og kaldte mig Magdelone. Tilmed skal Leander føre sig saaledes op baade udi Klædebragt og Lader, at han skal kunde bedrage, hvem det skulde være. 2) har jeg udspioneret, at Herren har aldrig talt med den unge Bogholder, men alleene med hans Far. Meener du, at jeg ikke overlegger mine Sager?

Oldfux. Ja, saa tar jeg mine Ord tilbage. Jeg hører, at det kand lade sig giøre. Men naar da den rette Bogholder kommer, saa blir jo Bedrageriet aabenbaret.

Pernille. Han maa vel komme, det skal dog ikke blive aabenbaret. Naar Leander har været her først, maa den anden gierne komme siden.

Oldfux. Ey, det gaaer aldrig an, uden man mager det saa, at den rette Bogholder ikke kommer ind.

Pernille. Hvis det stod i min Magt, saa havde jeg ikke nær havt saa mange Omsvøb at speculere paa. Jeg kand ikke hindre ham at komme ind; thi jeg staaer ikke altiid ved Porten, og Gaards-Karlen har Ordre at lukke ham ind. Men hør nu, hvad der maa giøres: Leander skal komme hid Klokken 2, som er en Time før den anden kommer, og saa faaer han Herren i Tale og Tilsagn paa hans Dotter. Men førend Pedanten kommer, maa vi indvikle Herren udi nogle uformodende Forretninger, saa at han ikke faaer Stunder at tale med ham.

Oldfux. Meener du da, at han gaaer bort uden Besteed?

Pernille. Han skal gaae meget fornøjet bort.

Oldfux. Hvor Pokker kan det lade sig giøre?

Pernille. Jeg er ikke kommen halvveys endnu. Vi har her en giftesyg Huusholderske, hun heder Magdelone, som Herren har til lovet at forsørge; hende bilder jeg ind, at Bogholderen frier til. Naar han nu kommer, medens Herren er i Forretninger op til Ørene, saa raader jeg ham at lade Jomfruen komme ned at entretenere Bogholderen; men i Steden for Jomfruen bringer jeg ham Magdelone ned, som meener, at det er hendes Frier.

Oldfux. Hillemænd, det er alt for store Anslag for en Pige, som du est. Men eftersom Magdelone er noget til Alders, kand han maaskee ikke fatte Kiærlighed for hende.

Pernille. Fatter han ikke Kiærlighed til hende, saa er det desbedre; men resolverer han sig til at tage hende, som jeg nok troer (thi slige Karle seer kun efter Penge og Velstand), saa kand Magdelone derover ogsaa blive gift, og Comedien desartigere blive spillet, thi jeg kan ikke negte, at jeg jo gierne vilde have Magdelone gift med denne Bogholder.

Oldfux. Ha, ha, ha! Men jeg seer saa mange Vanskeligheder ved alt dette, at jeg kand aldrig bilde mig ind, at det vil løbe vel af.

Pernille. Naar jeg kun faaer Herren indviklet brav udi Forretninger, tvivler jeg ikke om got Udfald.

Oldfux. Men at vikle ham ind i Forretninger kan just forderve Sagen; thi saa sætter han Bryllupet op og faaer imidlertiid Sandheden at vide.

Pernille. Det skal jeg nok sætte en Pind for; thi jeg sværr ham til, at Leander lurer paa at snappe Jomfruen bort (hvilket er sandt) og raader ham til at ile med Bryllupet, og som jeg blir Herrens Geheyme-Raad, saa bestemmer jeg Leander, som er forklæd, i en Hast, og den anden skal ikke komme, førend det er for silde. Jeg skal nok drive dette igiennem uden Hexerie.

Oldfux. Jeg ønsker dig Lykke, Pernille!

Pernille. Meener du, at du skal imidlertiid være ørkesløs?

Oldfux. Jeg seer ikke, at jeg har noget at forrette udi alt dette, med mindre du vil gifte mig med det samme og paa eengang have den Ære at slutte en Triple-Alliance eller 3 Gifte-Tractater.

Pernille. Ney, du skal faae nok at bestille. Du skal bringe Herren udi Forretninger og Uroelighed. Først skal du komme hid som et Bud fra Leander at lade Herren vide, at han har i Sinde at paafore ham en Proces, efterdi han vil give til en anden hans Dotter, som ved adskillige Breve har forpligtet sig til Leander. Naar han saa faaer det at høre, blir Hovedet kruset paa ham, og jeg raader ham da at skrive et fyndigt Brev til Leander og at consulere en Advocat, om han strax skal fare fort med Bryllupet for at giøre slige Trudsieler til intet. Al den Hielp, jeg behøver af dig, er kun at sætte Herren udi fortrædelige Forretninger.

Oldfux. Men naar Advocaten kommer, saa siger han vel, at Herren skal give sig tilfreds, og at de Trudsieler har intet at betyde.

Pernille. Derfor skal du ogsaa agere Advocat og stille dig saa gal an, at han gaaer lige klog fra dig. Kand du ellers hitte paa noget andet at spilde Tiden for ham, saa er det desto bedre; thi Brede og Forretninger ere Hiulene, som skal drive vor Machine.

Oldfux. Det er en forbandet Machine. Jeg kan blive hovedsvimled alleene af det, jeg hører fortælle, hvordan den er sammensat. Hvad Fanden er det ikke, disse Qvinder kand hitte paa!

Pernille. Du skal være ved Haanden og lave dig paa saadan Dragt, som er nødig at bruge. Og jeg skal ved en liden Pige, som jeg har, lade jer begge vide, naar Tiid er at spille en Rulle. 3 Personer skal du agere, først Budet fra Leander, siden Advocat, og endelig en Barbeer, thi han maa have Skiægget af sig i Eftermiddag. Om en Time maa du være her med dine Præparatorier. Jeg skal indlade dig i et Kammer og vare dig ad, naar du skal komme ind. Det er alt, hvad du skal have i dit Hoved; det øvrige skal jeg sørge for.

Leander. Men om nu denne Machine gaaer i Stykker, hvad da?

Leonora. Om det ikke lykkes, saa forlader jeg Jer dog ikke, Leander! Jeg omkom mig før selv, førend jeg tog den Pedant.

Pernille. Jeg skulde før vride Hovedet om paa Jer, Jomfrue! førend I skulde blive Madame Peder Bogholders.

Leander. Jeg takker dig for din Iver og Troeskab, Pernille!

Oldfux. Han takker hende, for hun vil have den Godhed at vride Hovedet om paa hans Kiæreste.

Leander. Ney, Oldfux! det er ikke saa at forstaae.

Oldfux. Dette Giftermaal med Magdelone, kunde man ikke lade det falde, for at giøre Intriguen mindre vanskelig?

Pernille. Men kunde du ikke holde din Mund og alleene tage vare paa det, som jeg har sagt dig? Jeg vil, at Magdelone skal blive gift med det samme for en vis Aarsags Skyld. Naar man vil giøre noget, saa maa man giøre det saa, at det kan høres og spørges. Gaaer nu jer Vey. *De gaaer.* Ney, bie lidt; jeg vil see, hvordan Monsieur Leander bær sig ad at agere Pedant.

Leander. Jeg veed, min Troe, ikke, førend Oldfux exercerer mig.

Oldfux. Maatte jeg kun gaae i Jer Sted, skulde det ingen Fare have. Lad engang see, hvordan I vil bære Jer ad, naar I skal spille saadan Person; bild Jer ind, at jeg er Hr. Vielgeschrey, hvis Dotter I skal begiære.

Leander. Jeg kommer efter min Papas Ordre, til hvilken min Hr. Vielgeschrey har behaget at proponere . . .

Oldfux. A . . . . . er I gal? Det er jo Kammer-Junker-Snak og Complimenter. Er det at agere Skolemester? Giv nu Agt engang paa mig. Jeg Peder, Erich Madsens ældste Plante, barnefød udi Aabenraae, kommer her i Dag at angrasere min allerringeste Person i min gunstige Herres Huld og Bevaagenhed og at begiære til Ægte denne hans prima kiære Dotter, secunda ikke som Eders Gunst har lovet min kiære Fatter Erich Madsen Bogholder, at accordere, give og overantvorde til min kiæreste Ægtefælle, og det strax efter Sigt. Jeg tilskriver saadant alleene min gunstige Herres Godhed, ikke mine miriterende Fortienesters Valuta; thi jeg bekiender, at naar jeg ligner min Persons Ringhed med saadan Jomfrue, paa hvilken Eders Gunstighed har behaget at give mig Transport, er jeg ikke værd at løse hendes Skoeremme, ja kand ey lignes anderledes valore intrinseco end en autoriseed Seddel mod en Banco-Daler. Ligerviis og ligesom en Skriver-Tavle udi Størrelse og Vigtighed overgaaer et Griffel, saaledes og ikke anderledes overgaaer Jomfruens Dyd, Stand og Vilkor mine Dyder, min Stand og mine Vilkor. Hun er Skriver-Tavlen, og jeg er hendes indtil Døden underdanige Griffel. Imidlertid medens I saa taler, skal i stedse svinge med den høyre Haand, og brav svelge Ordene ned.

Pernille. Det er godt nok, Oldfux! men du maa dog ikke outrere din Tale saa meget.

Oldfux. Ja, ja, vi kand altiid slaae noget af. Kom, lad os nu gaae hiem.

Scen. 10.

Leonora. Pernille.

Leonora. Ach, Pernille! jeg skielver og bæver, naar jeg tænker paa alt dette. Først er jeg bange, at Anslaget ikke skal lykkes, og for det andet frygter jeg for Folkes Eftertale, at jeg har fixeret min Far.

Pernille. Ey, Jomfrue! er ikke Kærligheden stærkere end som saa, saa har jeg en skiøn Invention: I skal stille Jer ved Leander og blive Leonora Peder Erichsens.

Leonora. Ach, ney, Pernille!

Pernille. Ach, jo, Jomfrue! Vi har jo da ikke saa mange Hocuspocus fornøden.

Leonora. Ach, Pernille! hør mig.

Pernille. Jeg har eftertænkt det, Jomfrue! det er en stor Synd at narre sine Forældre, og det for en ringe Ting.

Leonora. En ringe Ting, siger du?

Pernille. Ja vist, mon det ikke være en ringe Ting, naar I tar i Betænkning at spille et Puds for at nyde den.

Leonora. Jeg har aldrig taget det i Betænkning; men jeg siger kun, at . . . .

Pernille. Adieu, Leonora Bogholders!

Leonora. Ach, jeg døer af Sorg.

Pernille. Adieu, Madame Skrivetavle!

Leonora. Hvis du slaaer Haanden af mig, tar jeg Livet af mig selv.

Pernille. Jeg har efter hendes Begiæring først brudt mit Hoved, saa jeg nær er gal, og siden holder hun det for Synd at bruge List.

Leonora. Ney, vist gør jeg ey; hjælp mig, allerkiæreste Pernille!

Pernille. Mon Jer Far er ikke bekiendt tilforn over den hele Bye for hans Stundesløshed?

Leonora. Jeg tar det aldeles ikke i Betænkning.

Pernille. Mon han ikke af saadan Historie kand blive klog igien?

Leonora. Ach, plag mig dog ikke meer.

Pernille. Mon nogen staaer større Fare end jeg, naar det bliver aabenbaret?

Leonora. Vil du da ikke tilgive mig det, Pernille.

Pernille. Kys mig paa Haand da og bed mig om Forladelse.

Leonora. Ach, gierne!

Pernille. Saa, nu er jeg god igien. Men der kommer Magdelone. Comedien maa begyndes paa hende. *Leonora gaaer.*

Scen. 11.

Pernille. Magdelone.

Pernille. Nu, Jomfrue! giv Jer nu tilfreds. Nu er Jer Forløsnings Tid kommen. I kommer kandskee i Brude-Seng denne Aften.

Magdelone. Ach, er det sandt, Pernille?

Pernille. Ja, det er ganske sikkert.

Magdelone. Med hvem, Pernille?

Pernille. Med en smuk velhavende Person.

Magdelone. Ach, mit Hierte pikker i mig af Glæde.

Pernille. Som forstaaer sit Bogholderie.

Magdelone *græder.*

Pernille. Der udi Broken og Regnekonsten er den anden Alexander Magnus.

Magdelone *græder.*

Pernille. Der forstaaer sit En-Maal-En som sit Fader-Vor.

Magdelone. Ach, min deylige Pernille! du glæder mit Hierte.

Pernille. Der kan udregne baade med Griffel og Blianspen, hvor mange Draaber der er i Pebling-Søen.

Magdelone *græder igien.*

Pernille. Men Herren har betinget sig af ham, at han skal gaae ham til Haande iblant i hans Forretninger.

Magdelone. Han maa gierne bruge ham om Dagen, naar jeg kuns ellers maa beholde ham.

Pernille. Det forstaaer sig. Gid Pokker have en Mand paa andre Vilkor.

Magdelone. Men seer han vel ud?

Pernille. Han seer saa vel ud, at jeg blev gandske slagen, da jeg saae ham; thi han har et Ansigt og en Mine ligesom en, der har faaet Laudabilem til Attestats, og gaaer paa Gaden saa modest og sædelig, som han skulde følge Liig.

Magdelone. Men har han ogsaa noget til Beste?

Pernille. Det faaer I nok at vide, naar I blir gift med ham; ellers om han aldrig havde Midler, saa kunde han dog ved sin Pen og sin Griffel rigelig forsørge hende.

Magdelone. Men jeg er saa bange, Pernille, at Herren glemmer det igien.

Pernille. Ey, det er alt en sluttet Sag. Der fattes kun, at I skal tale med ham og give ham ogsaa Ja. Og staaer han Jer ikke an, saa vil jeg nok have ham.

Magdelone. Du skal have en god Dag. Herren har jo friet for mig.

Pernille. Men om saa var, han ikke var fornøyet med hende og syntes, at hun var noget ved Alder, vilde hun da fortryde paa, om jeg tog ham?

Magdelone. Hvor gammel meener du vel at jeg er?

Pernille. I er jo fyrretyve Aar gammel.

Magdelone. Jeg har selv tilforn tænkt det samme, men nyelig seet efter og fundet, saa sandt som jeg er ærlig, at jeg er ikke mer end 30 Aar gammel; thi jeg har min salig Faders Haand derfor, som ikke kand lyve.

Pernille. Man kand let forregne sig. Jeg holdes nu af alle for at være 24 Aar gammel; men jeg er vis paa, at naar jeg engang skal giftes, og seer efter, saa finder jeg min salig Faders Haand for, at jeg ikkun er 16 Aar. Min ældste Søster Anne havde ogsaa giort en Misregning, men tvertimod denne: hun fik en Frier, da man holdt for, at hun gik i sit Alders 14de Aar;

man holdt det for tiligt at gifte hende i den Alder, men da man saae efter i Bogen, fandt man, at hun var 18 Aar gammel.

Magdelone. Ja, see engang, hvordan man kand forregne sig, Pernille! Men naar kommer han hid.

Pernille. Han kommmer Klokken 3 i Eftermiddag. Det er best, at Jomfruen gaaer hen og pynter sig. Hun kommer ellers ihu, hvad hun har lovet mig; thi jeg har formaaet Herren dertil.

Magdelone. De 50 Rixdaler skal du være viis paa. Der har du min Haand. Hun giver Haand.

Pernille aparte. Nu er der allerede giort Begyndelse. Det er stor Almisse ellers at skaffe denne Pige en Mand. Jeg har aldrig kendt nogen saa gifte-syg. Dersom Alderen nu alleene hindrede hende i at blive gift, gik hun gierne op paa Tinget og svor sig Fanden i Vold paa, at hun var kun 30 Aar. Til Magdelone. Men lad os komme ind i Jer Kammer lidt, Jomfrue!

ACTUS II.

Scen. 1.

Vielgeschrey kommer ind i sin Stue med Pennefier bag Øret, og de **4re Skriverkarle** følge ham efter, iligemaade med Pennefier bag Ørene. **Pernille** har og Pen bag Øret.

Vielgeschrey tørrende Sveden af sig. Pernille!

Pernille. Herre!

Vielgeschrey. Jeg tænker paa den Straten-Junker, som vilde sige, at jeg har intet at bestille.

Pernille. Man kand blive gal over saadan Snak.

Vielgeschrey. Jeg har været henne til Erich Madsens, Pernille!

Pernille. Har Herren alt været der? Det er mig kiært. Lovede han da at skikke sin Søn hid Klokken 3 i Eftermiddag?

Vielgeschrey. Han kommer vist nok til den Tiid.

Pernille. Ach, jeg længes saa efter at see ham.

Vielgeschrey. Klokken 3 kand du faae ham at see.

Pernille. Jeg haaber, at han kommer nok før; thi det er forlibte Folkes Maneer.

Vielgeschrey. Det vil endelig ikke sige. Men ellers saae jeg ikke gierne, at han kom for den Tiid; thi der skal skrives 4 a 6 Bryllups-Breve, som skal skikkes nogle gode Venner med Posten.

Pernille. Men kand de komme saa hastig til Bryluppet?

Vielgeschrey. Ney, det er kun for Ceremonie. Jeg har og ikke Stunder til at giøre Bryllup. Der blir intet videre giort end Contracten sluttet udi nogle gode Venners Nærværelse. Men det er mig kiært, at du siger, min Dotter har faaet bedre Tanker.

Pernille. Ey, det skal have gode Veye. Derfor er det best at smede, medens Jernet er varmt, og slutte Contracten i Aften.

Vielgeschrey. Denne Aften skal alting være klar giort, og saa skal denne Snushane, som var her i Maares, faae en lang Næse. Pernille! sæt dig ned ved Skriver-Bordet, du kand nok skrive en Copie med.

Pernille. Ja vist, Herre!

Vielgeschrey. Tar jere Saxe, Karle! De tar Saxene efter Tempo. Ere I færdige dermed?

Tutti. Ja, det er beklippet.

Vielgeschrey. Pennene fra Øret! De tar Pennene fra Øret. Dypper jere Penne. De dypper paa eengang. Vielgeschrey kaster Parykken fra sig. Skriver: Saasom det har behaget Himmelen (Comma) . . . Har I det? De skriver, og repeterer det samme. Ved en reen Kiærlighed at sammenknytte tvende Parter (Comma) . . . Har I det? De repeterer igien. Nemlig min ældste Datter Leonora og Seignr. Peder Erichsen Bogholder (Comma) . . . Har I det? De repeterer igien. Saa er min tjenstlige Begiæring . . . Er nu ikke Hønsene kommen ind i Kiøkkenet igien? Det er mig en forbandet Pige, den Kokke-Pige. Gaaer ud og kommer ind igien. Naar han er ude, støye de og kaste Papiir-Kugler paa hinanden. De Diævle har ingen Ting at tage vare end det samme, og dog kand ikke passe paa at lukke mig den Kiøkken-Dør igien. Al Byrden i Huset ligger paa mig. Hvor var det, I slap? Læs op, Jens Griffel! Jens Griffel læser op fra Begyndelsen. Saa er min tienestlige Begiæring, at han vilde med sin Nærværelse bivaane deres Ægteskabs-Contract (Punctum) . . . Har I det? De repeterer igien. Samme Ægteskabs-Contract er berammet at sluttes den 1. April Styli novi . . . Har I det? De repeterer igien. Punktum . . . Har I det? De repeterer: Punctum. Anne!

Anne kommer ind. Hvad vil Herren?

Vielgeschrey. Hør, Anne! den lille sorte Høne maa ikke komme blant de andre. Alle de andre vil den Stakkel altiid paa Hovedet. Hør du, hvad jeg siger; thi jeg holder meest af den Høne. Den har lagt mig siden Juul over 40 Æg. Christoffer Federmesser! du holder jo Bog over, hvad Høns, Giæs og Duerne yde. See efter i Hovedbogen, hvor mange Æg den lille sorte Høne har lagt udi dette Aar.

Christoffer. Ja, det er, som Herren siger, 40 Æg. Hvad andet hun har ydet, er ikke anført.

Vielgeschrey. Det er, min Troe, den beste Høne, jeg har. Derfor maa du have synderlig Øye med hende, Anne!

Anne. Det skal skee, Herre! Gaaer ud.

Vielgeschrey. Hvor vidt er I kommen, Karle? Jens Sandbüchs! læs du op. Jens læser fra Begyndelsen. (Paranthesis) thi der maa iles dermed for visse Aarsagers Skyld (Claudatur) . . . Har I det? De repeterer igien. Jeg lever i den Forsikkring, at . . . Kommer der ikke nogen?

Pernille. Jo, det er vist Frieren. Tænkte jeg ikke vel, at han kom for Tiden?

Scen. 2.

Leander og Oldfux, klædde som Pedanter. **De andre.**

Leander efter lang Compliment. Gunstige Hr. Patron, Moecenas og Velynder! saa som og ligerviis som Paafuglen, naar den seer paa sine Fiedre, skiæmmer den sig . . .

Oldfux støder ham i Ryggen, og hvisker til ham.

Leander. Jeg vilde sige, naar den seer paa

Pernille. Ach, Herre! jeg saae jo med mine Øyne igiennem Vinduet, hvordan den blev hugget. Men den Pige er i det ene som i det andet; havde jeg ikke hindret hende forgangen, saa havde der skeet en stor Ulykke.

Vielgeschrey. Hvad var det?

Pernille. Jeg vil, min Troe, ikke sige det til Herren, uden han lover mig at tie.

Vielgeschrey. Jeg skal ingen Allarm giøre derover. Siig mig det!

Pernille. Forgangen Dag fandt jeg Herrens Catalogus over sine Liin-Klæder i Kiøkkenet; det havde den forbandet Pige faaet fat og vilde riste Lax paa.

Vielgeschrey. Ney, det kand jeg ikke tie med; thi det kunde have foraarsaget mig en stor Ulykke.

Pernille. Dersom ikke Herren holder sit Løfte, saa troer jeg ham aldrig oftere.

Vielgeschrey. Ney, Pernille! jeg maa have fat paa hende derfor. Det var et forbandet Stykke.

Pernille. Ach, Herre! jeg beder ydmygst. Hun faldt paa sine Knæe og bad mig med Graad om, at jeg ikke vilde røbe hende; men jeg vilde ikke love hende det, førend hun ved Eed havde forsikkret mig om aldrig at forgribe sig paa Herrens Skriver-Sager oftere.

Vielgeschrey. At røre ved mine Papiir er at røre ved mine Øyenstene.

Pernille. Herren gir sig tilfreds. Hun vil af den Historie lære at blive mere varsom.

Vielgeschrey. Om man stiæler Penge fra mig, kand jeg stikke mig derudi; men at tage mine Papiir bort, det er tage Siælen af Livet.

Pernille. Jeg kand forsikkre Herren, at det Ringeste ellers ikke er kommet bort eller kommet i Ulave; thi jeg saae strax nøye efter Alting.

Vielgeschrey. Jeg vil da tie denne Gang for din Skyld. Men jeg vil herefter, at intet Menneske maa komme i mit eget Contoir uden du. Men hvor blev min Svigersøn af?

Pernille. Herren tog jo Affskeed med ham og bad ham komme igien Klokken 5.

Vielgeschrey. Det er sandt, Pernille! Jeg glemmer det ene for det andet. Meener du, at jeg kand erindre, om jeg har spiset til Middag?

Pernille. Ney, Herre! Maden staaer færdig paa Bordet.

Vielgeschrey. Saa maa jeg da ind at spise lidt i en Hast. Gaaer ind.

Pernille. Saaledes kom vi ud af denne Fristelse.

Scen. 5.

Oldfux. Pernille.

Oldfux som Lakey. Hillemænd, Pernille! hvilken Fristelse han bragte os i ved den Regning om det Strygmaal og det Topmaal.

Pernille. Men jeg kom ham til at glemme baade Stryg- og Top-Maalet, og vikkede ham ind i en Discours om Huus-Sager.

Oldfux. Men hvad sagde han, da han fornam, at vi vare løbne?

Pernille. Jeg bildte ham ind, at han selv havde taget Affskeed med jer. Jeg kand faae ham til at glemme alting, naar jeg kun kand bringe ham i Forretninger.

Oldfux. Jeg skal, min Troe, skaffe ham nok at bestille.

Pernille. Det er ogsaa høylig fornødent; thi ellers er vi om en Hals. Inden en halv Time har vi Bogholderen her. Men der kommer Herren. Gak til Side og kom strax ind med Brevet fra Leander.

Scen. 6.

Vielgeschrey. Pernille.

Pernille. Har nu Herren alt spiset?

Vielgeschrey. Jeg faaer aldrig Tiid til at spise mig mæt, Pernille! Spring op til Skriver-Karlene og hør, om de har lagt Brevene sammen.

Pernille. Her kommer en Lakey og møder mig lige i Døren med et Brev til Herren. Oldfux leverer et Brev, og gaaer igien.

Vielgeschrey. Pernille! naar nogen kommer og vil tale med mig, skal du sige, at du vil høre ad, om jeg er hjemme. Det gior jo alle Tienere i fornemme Huse.

Pernille. Somme er saa uforskammed, at de løbe lige ind. Men eftersom Herren vil have det, saa maa han ikke kige udaf Vinduet efter dem, som han pleyer; thi forgangen fandt en Mand, som saae ham i Vinduet, mig paa Gaden, og sagde: Hils din Herre og siig, at naar han gaaer ud, saa maa han tage sit Hoved med sig; thi det saae jeg i Vinduet. Somme kand have vigtige Ærender, Herre! og dog ikke kand sige Tienerne, hvad de vil.

Vielgeschrey. Det er endelig sandt, som du siger. Men jeg maa læse dette Brev. Læser. Hillemænd, hvad er dette forbandet Tøy! Denne Leander, som var her i Maares, skriver mig til, at saasom han hører, at jeg har givet en anden min Dotter, som har forlovet sig tilforn med ham, hvilket han kand bevise af adskillige hendes Breve, hvorudi hun forpligter sig med Eed ingen at elske uden ham, saa maa jeg ikke fortryde paa om han protesterer imod den sidste Forlovelse og forfølger sin Sag ved Lands Lov og Ret.

Pernille. Ey, hvad vil det sige? Nu slaaer Jomfruen op med ham igien, foregivende, at saadan Forlovelse er grundet paa hendes Fars Samtykke, og saasom hun saadant Samtykke ikke har kundet erhverve, saa falder den Sag af sig selv. Ellers bekiender jeg, at det er fortrædeligt for Herren at indvikles udi Proces; thi omendskiønt han vinder, saa vil dog en stor Hob Tiid spildes for ham derved.

Vielgeschrey. Jeg kand blive gal, naar jeg tænker derpaa. Hvad raader du mig at giøre herved?

Pernille. Jeg raader Herren først at skrive ham selv til, foreholde ham hans ubillige Foretagende og derved skrekke ham af at begynde Proces, og siden at raadføre sig med en god Advocat.

Vielgeschrey. Lad Tieneren strax springe hen efter en Advocat.

Pernille. Det skal skee; imidlertiid maa Herren skrive Brevet færdig.

Vielgeschrey. Ach jeg elendige Menneske! jeg drukner i Forretninger. Sætter sig at skrive.

Pernille sagte. Det gaaer vel nok. Men her vil endnu flere Forretninger til; thi Fortrædeligheder og min Habilitet skal udvirke saa meget, at naar den rette Frier kommer, han da ikke skal have hverken Lyst eller Leylighed at tale med ham. Frieren maa nu komme, naar han lyster; han skal udi Herrens Nærværelse blive forlovet med Huusholdersken Magdelone. Leander og Oldfux kand ikke begribe, hvorfor jeg har dette dobbelte Ægteskab for; men de veed ikke, at hun har lovet mig 50 Rixdaler, om jeg kand bringe Herren til at skaffe hende en Mand, og det kand ikke skee uden ved saadan Leylighed, thi han gir sig ellers aldrig Tiid dertil.

Vielgeschrey. Der maa ingen komme ind uden Advocaten og Barberen, thi jeg maa endelig rages, eftersom her kommer Fremmede i Aften . . . uden at jeg vil sætte Bryllupet op.

Pernille. Jeg vil ikke raade Herren at sætte Brylluppet op, eftersom den anden Straa-Junker bruger alle sine Konster at hindre det.

Vielgeschrey. Det er sandt, du siger. Det maa gaae for sig udi Aften, hvor liden Tiid jeg har. Men lad ingen komme her ind, at jeg kand skrive mit Brev i Roe.

Pernille. Ney, ingen uden Advocaten og Barberen og Frieren.

Vielgeschrey. Han kommer jo ikke førend i Aften?

Pernille. Jo, mig synes, Herren bad ham komme hid igien i Eftermiddag.

Vielgeschrey. Det kand jeg ikke erindre. Det var galt giort af mig.

Pernille. Det hindrer ikke Herren; han kand derfor tale med Jomfruen. Jeg skal nok undskylde Herren.

Vielgeschrey. Saa maa jeg da skrive mit Brev.

Pernille sagte. Nu maa Monsieur Bogholder komme, naar han lyster; jeg har Spillet vundet. Men det banker; jeg troer nok, at det er ham.

Scen. 7.

Den rette Bogholder. Pernille. Vielgeschrey.

Bogholderen. Jeg kommer her efter Aftale imellem min Far Erich Madsen Bogholder og Hr. Vielgeschrey, at frie til hende skiønne Jomfrue!

Pernille. Han tar feyl, Hr. Bogholder! Jeg er Pigen; Jomfruen skal strax have den Ære at komme hid.

Bogholderen. Det er mig en Ære og hende en Skam. Men kunde jeg ikke faae Herren i Tale forst?

Pernille. Ach, ney, Herren sidder i fortrædelige Forretninger, som har hindret ham i Dag baade at æde og drikke; han har bedet mig giøre sin Undskyldning. Det er ellers en afgiort Sag paa Herrens Side. Det fattes kun, at han taler med Jomfruen selv. Vil han behage at bie et Øyeblik; nu skal hun strax komme. Ach, den stakkels Herre, jeg er bange, at han engang styrter i sine Forretninger.

Scen. 8.

Magdelone galant pyntet. Pernille. Bogholderen. Vielgeschrey.

Bogholderen. Jeg er kommen hid, skiønne Jomfrue! efter den Aftale, som er giort imellem Hr. Vielgeschrey og min gode Far, at begiære hende udi al Tugt og Hoviskhed til min ægte Hustrue, og at sporge hende, om hun vil have mig til sin ægte Mand.

Magdelone neyende. Jeg siger tusinde Tak.

Bogholderen. Jeg beder da ydmygst, hun ikke vil forsmaae denne Ring til Morgengave.

Magdelone. Jeg siger tusinde Tak. Vil han ikke sidde ned, min Engel?

Bogholderen. Ney, Tak, min skiønne Jomfrue! jeg vil heller staae.

Magdelone. Ach, jeg beder, at han vil sætte sig, min Engel! De sætter sig.

Vielgeschrey. Hvem er, som taler der, Pernille?

Pernille. Det er Frieren, Herre! som taler med Jomfruen.

Vielgeschrey. Det er got, mit Barn! Holdt din Kiæreste med Snak, til jeg har skrevet mit Brev.

Bogholderen. Man maa sige, hvad man sige vil om Ægteskab, saa er der dog en synderlig Himlens Direction derudi. Jeg har tit seet et Fruentimmer udi Søvne af samme Skikkelse og Væsen som Jomfruen, saa jeg derudaf kand merke, at det er noget, som for lang Tiid er besluttet her ovenfra.

Pernille sagte. Gid du faae Skam, saasom det ikke er andet end Pengene, du meener at faae.

Magdelone. Ach, er det mueligt? Det er, min Troe, gaaet mig ligeledes; thi engang da jeg stod og giorde min Bøn om et got Giftermaal, hvilket jeg uroesk ofte har giort (thi man kand ikke læse for ofte), kom mig en Person for, som ligner min Engel paa et Haar.

Bogholderen. Om Forladelse, min hierte Jomfrue! maa jeg tage paa hendes Bryst?

Magdelone. Jeg siger tusind Tak.

Vielgeschrey. Pernille! hvem er, som taler der henne?

Pernille. Det er Frieren, Herre! som taler med Jomfruen.

Vielgeschrey. Got, got; taler I kun kiærlig sammen, Børnlille! til jeg faaer mit Brev færdig.

Bogholderen. Maatte jeg sporge, min hierte Jomfrue, hvad Alder hun har?

Magdelone. Der er nogle onde Mennesker, som har udspredet, at jeg var 40 Aar gammel; men jeg har, min Troe, ikke mere end 30 Aar.

Bogholderen. Saa er vi af een Alder.

Magdelone. Det er jo skiønt. Lige Børn spiller best.

Bogholderen. Man burte ikke gifte sig, førend man var 30 Aar.

Magdelone. Det er, min Troe, sandt; thi naar Børn gifter sig med hinanden, blir kun Huusholdningen slet.

Vielgeschrey. Hvem er, som taler der henne, Pernille?

Pernille. Det er Frieren med sin Kiæreste.

Vielgeschrey. Nu skal jeg strax være hos jer, Bornlille! Jeg har kun nogle faa Linier tilbage.

Pernille sagte. Hillemænd, saa maa jeg hitte paa noget Nyt igien. Høit. Monsieur! vil han ikke behage at træde ind udi Jomfruens Senge-Kammer, saa kand de tale sammen mere frit og ikke være Herren til Hinder.

Bogholderen. Det er sandt, det kand vi giøre. De gaaer ind.

Pernille. Hillemænd, jeg seer, at han alt har udskrevet. Nu maa jeg hoste efter Oldfux, som er Signalen. Hun hoster.

Scen. 9.

Oldfux som Advocat. **Vielgeschrey. Pernille.**

Oldfux. Jeg hører, min Herre! at han forlanger en Advocat.

Vielgeschrey. Ja. Er det han, som jeg har skikket min Tienere til?

Oldfux. Ney, min Herre! den Mand er aldrig udi Stand om Eftermiddagen at tale med Folk.

Vielgeschrey. Drikker han da?

Oldfux. Ja, Herre! men ikke mine Ord igien.

Vielgeschrey. Hvorfore lod du da Tieneren gaae hen til saadan Mand, Pernille?

Pernille. Jeg vidste ikke, at han drak, Herre! Men det er vel, at denne Mand er kommen i hans Sted.

Oldfux. Jeg har min Gang der udi Huset, og som jeg hørte, at min Herre havde en Procurator nødig, tog jeg mig den Friheb, at komme hid.

Vielgeschrey. Han skal have Tak.

Oldfux. Er der noget til Tieneste?

Vielgeschrey. Jo, jeg har noget at consulere ham udi.

Oldfux. Det Ord, min Herre! at consulere har en dobbelt Betydning. Det betyder baade at give en et godt Raad, paa Latin consulere alicui, saa og bede en om et got Raad, paa Latin consulere aliqvem.

Vielgeschrey. Ey, jeg troer, at I lærde Folk har Skruer løse i Hovedet. Jeg har ikke skikket Bud efter ham for at spørge ham til Raads udi Orthographien, men . . . .

Oldfux. Min Herre! vores Tale kommer ikke Orthographien ved; han confunderer Orthographien med Syntaxi. Orthographia est ars vocabula recte scribendi, det er: en Konst eller Videnskab at skrive Ordene ret, hvilket er noget, som jeg ikke har rørt om, men jeg har alleene corrigeret min Herres Tale-Maader; non orthographiam sed phrases corrigo.

Vielgeschrey. Om Forladelse, jeg har ikke havt Bud efter ham; han kand gaae igien, naar han behager, thi jeg har andet at bestille end at drive Dagen bort med Snak.

Oldfux. Doctere og Advocater ere gierne til Tieneste; men deres lovlige Fundatzer sige ogsaa, at de maa lade sig betale for hver Skrid at giøre.

Vielgeschrey. Skal jeg betale Jer for at spilde den ædle og kostbare Tiid bort med Snak?

Oldfux. Hvad er hans Begiæring da, min Herre?

Vielgeschrey. Jeg vilde spørge ham til Raads udi nogle Artikler.

Oldfux. Min Herre! det Ord Artikel er os Jurister gandske ubekiendt og bruges alleene in foro theologico. Den Romerske Ret veed i det ringeste intet deraf. Den deles alleene in libros, capita et paragraphos. Vil min Herre kun læse igiennem codicem, pandectas, institutiones, novellas, og see til, om han nogensteds finder det Ord Artikel. Jeg vilde heller miste min Bestilling end bruge det Ord Artikel. Men hvorom spør han mig til Raads?

Vielgeschrey. Det er en Person, som har hemmeligt forlovet sig med min Dotter, som har faaet adskillige Breve fra hende, hvorudi hun forsikkrer ham om sin Kiærlighed. Alt dette er skeet mig uvidende. Jeg frier for min Dotter til en anden brav Mands Søn. Hun blir allarmeret derover i Begyndelsen, men endelig beqvemmer sig til den, som jeg udvælger til Sviger-Søn. Den anden faaer et Nys derom og truer mig med Retten, beraabende sig paa hendes Breve. De Trudsler vil vel ikke meget betyde, Hr. Advocat! men jeg har dog for at skrekke ham fra Proces opsat et Brev til ham.

Oldfux. Hvad vil det Ord opsat sige? At opsætte kand betyde at forhale, det kand ogsaa betyde at sætte i Pennen.

Vielgeschrey. Jeg troer, Lucifer er her skinbarligen kommen i en Advocats Lignelse.

Oldfux. Min Herre! han maa da tale tydelig. Vil han dermed sige: sat i Pennen?

Vielgeschrey. Ja, ja, jeg har skrevet et Brev færdigt.

Oldfux. Det Brev skal skrives med Forstand, om han ellers skal afskrekkes fra Proces. Lad mig see det Brev. Han læser.

Vielgeschrey. Er det ikke kraftig nok?

Oldfux. Ey, ey, Herre! der vil andre Argumenter til. Jeg maa dictere ham et Brev, som skal have bedre Klem.

Vielgeschrey. Ja, vil han da dictere mig?

Oldfux. Om han kand komme til Rette med den Spanske Maade, vi Advocater har antaget at dictere med, som er meget kort og compendieux.

Vielgeschrey. Jo kortere jo bedre; thi Tiden er kostbar for mig, som har saa meget at bestille.

Oldfux. Det er mig kiært, at min Herre forstaaer det. Advocaten slaaer Herren paa Skulderen og siger: Har I det?

Vielgeschrey. I har jo intet sagt mig endnu.

Oldfux. Ey, min Herre! naar jeg slaaer ham paa Skulderen, saa betyder det, at han skal skrive Personens Titul. Ingen Invention kand være bedre og kortere.

Vielgeschrey. Herre Gud, hvilke nye Moder! Det er got nok, naar man veed det. Jeg vil sætte reen aaben til Titulen.

Oldfux. Got. Vil han nu behage at skrive. Saasom Seignr. Leander . . . Har han det?

Vielgeschrey. Ja.

Oldfux *fløyter.* Har I det ogsaa?

Vielgeschrey. Hvad mere?

Oldfux. Ey, min Herre! naar jeg fløyter, saa betyder det Comma.

Vielgeschrey. Ey, hvilket forbandet Tøy! Nu har jeg Comma.

Oldfux. Seignr. Jeronymi Søn her udi . . Tvi! *Spytter.* Har I det?

Vielgeschrey. Han boer ikke udi Tye, Monsieur! han boer her i Byen.

Oldfux. Ey, min Herre! naar jeg spytter og siger tvi, er det ligesaa meget, som jeg nævner Stedens Navn, hvor Contraparten boer. Jeg seer, min Herre forstaaer ikke den nye Maade at dictere paa; men han kand lære det i et Øyeblik og siden stedse betiene sig deraf, naar han dicterer til sin Fuldmægtig, thi Inventionen er meget magelig for Folk, som har meget at bestille. Hvad har han nu?

Vielgeschrey. Jeronymi Søn her udi Byen.

Oldfux. Got. *Fløyter.* Har I det?

Vielgeschrey. Ja Comma.

Oldfux. Forgangen Aar af mig . . . *Rykker ham udi Haaret.* Har I det?

Vielgeschrey. Hvorfor rykker I mig i Haaret?

Oldfux. Ey, det betyder Parenthesis.

Vielgeschrey. Ey, da skal du faae en Ulykke. *Gir ham et Ørefigen.* See det betyder Claudatur Parenthesis.

Oldfux *til Pernille.* I skal være Vidne til, hvordan jeg er bleven tracteret. *Til Vielgeschrey.* Jeg lader Jer stevne.

Vielgeschrey. Og jeg skal lade Jer contrastevne.

Oldfux. Jeg skal bevise, at det er en vedtagen Maade at dictere paa blant de store Advocater udenlands.

Vielgeschrey. Og jeg skal bevise, at I er en Skurk tillige med alle de andre, der bruge den Maade.

Oldfux *tar Pernille i Øret.* Antestaminor.

Pernille. Au, au, au!

Vielgeschrey. Vil din Hund giore Vold i mit Huus.

Oldfux. Er I en fornemme Mand, og veed ikke, hvad Antestaminor betyder, og at man efter den Romerske Ret tar got Folk i Øret, sigende: Antestaminor, naar man stevner dem til Vidne?

Vielgeschrey. Veedst du ikke, at man efter den Romersk Ret driver slige Slyngle paa Dørren, der kommer i brave Folks Huse og bruge den Spil? *Han drives paa Dør.* Er jeg ikke det ulykkaligste Menneske paa Jorden? Ulykke og Fortræd regner Strømmevis ned paa mig. Hvor meget jeg har svedet og trællet i Dag, saa er dog det Ringeste intet forrettet. Der maa være mange Slags onde Aander til, nogle for at hindre Mennesker ud i Gudsfrygt, andre at hindre dem i deres Forretning. Saadan en Aand maa i Dag regiere i mit Huus og har sat sig for just nu, jeg har meest at bestille, at kaste mig meest Forhindrings-Stene i Veyen. Samme onde Aand har udvalt denne forbandede Advocat at komme hid. Denne Dag er liderlig staalen fra mig. En kunde vel sige: I Morgen kommer og en Dag ligesaa lang; men nye Dag, nye Forretninger, ligesaa lang Dag, ligesaa store Forretninger! Hvor skal jeg hen? Jeg maa henge mig selv. Men jeg har, min Troe, ikke Stunder engang til at henge mig. Jeg maa tage mig en habile Fuldmægtig an, der kand copiere alt, hvad jeg vil have.

Pernille. Det har, min Troe, været ligesom forhexet denne Dag.

Vielgeschrey. Du skal ikke troe, Pernille! hvor kied jeg er af mit Liv.

Pernille. Det er ingen Under; thi først har Herren to Mænds Arbeyde, hvilket han dog kunde rede sig udaf, hvis disse forbandede Forhindringer ikke var, som kommer i Hobetal. Det maa aldrig være rigtigt i Dag. Jeg bilder mig ind, at en, som Herren har viset bort engang, har sat disse Folk ud for at hevne sig; thi . . Men see, jeg er aldrig ærlig, har vi ikke en nye Diævel paa Halsen igien.

Scen. 10.

Oldfux *kommer ind med sort Flors Halsklud, en gammmel sort Peruqve med lang Pidsk i.* **De andre.**

Oldfux. Um Verzeihung, gnädiger Herr! daß ich die Freyheit nehme einzugehen.

Vielgeschrey. Bryder I saa ind udi fornemme Folks Huus uden at melde Jer an?

Oldfux. Ich darfte nicht anklopffen, Ihr Hochwohlgebornheit! denn das wäre all zu dreistig.

Vielgeschrey. All zu dreistig . . . Hvad har I her at bestille?

Oldfux. Es ist mir gesaget worden, daß der Herr viel zu verrichten habe.

Vielgeschrey. Og just derfor kommer I for at spilde mig Tiden.

Oldfux. Behüte Gott, wohlgebohrner Herr! Per contrarium, per contrarium, Ihr Hochwohlgebohrenheit.

Vielgeschrey. Sliig Titel tilkommer mig ikke.

Oldfux. Sie sagen das nicht, Ihro Gnaden! sie sagen das nicht.

Vielgeschrey. Jeg troer, Lucifer har bragt mig den Knægt hid paa Halsen.

Oldfux. Der Herr übereile sich nicht; bedencke doch, daß ich ein studirter Mann bin, ein studirter Mann.

Vielgeschrey. Da har I ikke profiteret meget af Jere Studeringer.

Oldfux. Bedencke doch, Ihro Wohlgebohrnheit! daß ich über vier und zwantzig Sprachen verstehe.

Vielgeschrey. Her var lige saadan Kompen forgangen, der sagde, at han forstod 20 Sprog, og dog vidste han slet intet.

Oldfux. Es ist aber so nicht mit mir; ich will mich selbst nicht rühmen, aber ich bin ein capabler Mann und ein Patricius von Geburth . . .

Pernille. Hvad vil det sige: Patricius?

Oldfux. *Han kysser Pernilles Forklæde.* Unterthäniger Diener, gnädige Fräulein!

Pernille. Hillemænd, hvilke Titler!

Oldfux. Ich bitte unterthänigst um Verzeihung.

daß ich mein Compliment nicht zuvorn abgeleget habe.

Pernille. Alt forladt.

Oldfux. Alle Menschen müssen mir zustehen, daß ich ungemeine Studia habe. Jhro Gnaden können selbst begreiffen, daß einer, der zu Wittenberg, Helmstad, Franckfurt, Prag, Leipzig, Rostock, Königsberg, Nürnberg, Heidelberg, Cracau, Landau, Tübingen, Uri, Schweitz, Unterwalden, Franckfurt am Main, Franckfurt an der Oder, Franckfurt an der Mose, Mecklenburg, Grubenhagen, Kiel, Zerpst, ꝛc. ꝛc. ꝛc., ausgenommen vielen Gymnasiis, studiret hat . . Jch sage, Jhro Gnaden können leicht begreiffen, daß einer, der so viele Universitäten freqventiret hat, ungemeine Studia haben müsse. Jst nicht wahr, gnädige Fräulein?

Vielgeschrey. Jeg hører, J har lært Pedanterie, og at . . .

Oldfux. Verzeihen sie mir, hochwohlgebohrner tugendsamer Herr Patron! Sie bedencken, daß ich über funfzig Collegia tam privata qvam privatissima gehalten habe, als Collegia practica, didactica, tactica, homiletica, exegetica, ethica, rhetorica, oratorica, metaphysica, chiromantica, necromantica, logica, talismannica, juridica, parasitica, politica, astronomica, geometrica, arithmetica . . .

Vielgeschrey. Holdt op, i Pokkers Skind.

Oldfux. Chronologica, horoscopica, metoscopica, physica tam theoretica qvam practica . . .

Vielgeschrey. Giv mig hid min Stok, Pernille!

Oldfux. Ueber Institutiones, Codicem, Pandectas, jus naturæ. jus civile, municipiale, feudale, jus gentium, jus jusculum und dergleichen Wissenschafften . . .

Vielgeschrey. Min Stok, siger jeg!

Oldfux. Jhro Gnaden eiffre sich nicht; ich bin hier in guter Jntention gekommen umb meinen geringen Dienst anzubieten, weil ich höre, daß der Herr viel zu verrichten habe. Wann ich erst in Affairen komme, werden sie sehen, was für ein Kerl ich bin.

Vielgeschrey. Jeg kiender nok jer Landsmænd, saa snart J faaer en Finger i Sagerne, kand man aldrig faae jer der ud af igien.

Oldfux. Jch verlange für meinen Dienst nichts anders als die blosse Kost; den ich diene par honeur, par honeur.

Vielgeschrey. Hvori kand J da tiene mig?

Oldfux. Jch will mich obligiren in zehn Minuten einen gantzen Bogen Papiir zu schreiben.

Vielgeschrey. Det er meget. Der har J et Ark Papiir til Forsøg.

Oldfux sætter sig ned og lader som han skriver.

Vielgeschrey. Det skal længes mig at vide, hvordan dette vil løbe af. Jeg maa hen og see, hvordan han bærer sig ad.

Oldfux modende Vielgeschrey. Sehen sie einmahl, Jhro Wohlgebohrnheit! Jch habe es ehr vollfertiget, als versprochen war.

Vielgeschrey. Ach, Himmel! hvad seer jeg? *Han har intet* gjort uden beklakket Papiret. Hvor *er min Stok?* Naar Vielgeschrey løber efter Stokken kryber Oldfux under Bordet, og naar Vielgeschrey og Pernille løber til Kiøkken-Dørren, bærer Oldfux sig med Bordet til den anden Side, hvorpaa de begge løbe til ham, men han velter Bordet med Papirene og løber bort. Ach, Pernille! denne Ulykke overgaaer alle. See engang, alle mine Papirer ligger i Jorden paa Gulvet. Nu kand man kiøbe mit Liv for 4re ß.

Pernille. Ach, Herre! lad ikke Modet falde; vi skal nok bringe dem i Orden igien. Men jeg skal have udspioneret, hvor dette henger sammen. Jeg vil døe paa, at nogen har sat dem ud.

Vielgeschrey. Ach, ach, jeg kand ikke mere.

Pernille. Ach, lille Herre! gaae op og kast Jer paa Sengen lidt; jeg seer, Herren er bleven altereret. Ach, den stakkels Herre, giør som jeg ydmygst beder; jeg skal inden en halv Time bringe alting i Orden igien.

Vielgeschrey. Jeg maa giøre det; thi jeg kand ikke staae paa mine Been. Gaaer bort.

Pernille. Det gaaer fortreffeligt. Nu vil jeg ind i Magdelones Kammer til Bogholderen og stevne ham hid med sine Venner til Klokken 7, som er efter den Tiid, Leander kand have sluttet Ægteskabs-Contract; thi jeg skal bringe Herren til at ile med Leander, just af Frygt for Leander. Og naar den rette Mand saa kommer, vil der blive en forbandet Historie; men jeg retirerer mig af Huset med Jomfruen. Det er dog en forbandet Karl, den Oldfux. Han har spillet mange Pudser baade her og udenlands. Den sidste Rolle var hans egen Jnvention. Derved vandt vi Spillet; thi nu staaer hans Hoved ikke til at tale med Bogholderen. Jngen er lettere at narre end stundesløse Folk, naar man skaffer dem Forretninger og Fortræd.

ACTUS III.

Scen. 1.

Vielgeschrey. Leonard.

Vielgeschrey alleene. Jeg har havt mange fortrædelige Dage i Verden, men ingen som denne. Den halve Deel af saadanne Fortræder var mægtig til at giøre det stærkeste Hoved forvirret. En kommer og vil true sig til at være min Svigersøn. En anden rykker mig i Haaret og siger, det betyder Parenthesis. Den tredie støder mit Skriver-Bord omkring. De maa endelig være udsat paa mig af onde Mennesker. Pernille skal nok udspionere det for mig. Havde jeg ikke den Pige, saa forgik jeg reent. Hun gaaer mig til Haande, hun hyker mig i mine Forretninger, og jeg er vis paa, at disse mine Fortræder gaaer hende ligesaa meget til Hierte som mig selv. Huusholdersken Magdelone derimod har jeg ingen Nytte af; thi hun gaaer stedse i Gifte-Tanker, og saasom en Mand ikke staaer strax paa Pinde for hende, blir hun saa ond som Peber. Gid jeg vel var skilt med det Spøgels. Gid jeg kunde giøre hendes Bryllup tillige med min Dotters i Aften. Men der seer jeg min Broer Leonard komme. God Aften, Monfrere! Jeg tog mig den Friheed at skikke Bud efter ham.

Leonard. Ja, hvad skal det betyde? I pleyer ikke have Bud efter mig. Er I ikke vel?

Vielgeschrey. Ney, jeg er færdig at døe af Harme. Jeg har havt mit Huus fuld af galne og urimelige Folk, der ligesom forsætlig Viis ere hidkomne for at giøre mig Fortræd og at hindre mig i mine Forretninger. Jeg har Seigr. Langsprœck mistænkt derfor.

Leonard. Hvad Ont har I da giort ham, som har kundet drive ham til saadant?

Vielgeschrey. Fordi jeg vilde ikke høre paa en Proces saa lang som Kiøbmagergade, som han fortalte Overgaard.

Leonard. Men hvorfore kunde I ikke høre ham tale?

Vielgeschrey. Har jeg Stunder til saadant, Monfrere?

Leonard. Det er sandt, Monfrere! I har aldrig Stunder, skiønt I har aldrig noget at bestille.

Vielgeschrey. Spot ikke, Monfrere! Horfor skulde jeg holde 4re Skriverkarle, uden at jeg havde at bestille?

Leonard. Vil I da sige mig, hvori de Forretninger bestaaer?

Vielgeschrey. Vil I tælle mig Stiernerne paa Himmelen?

Leonard. Siig mig da een af disse vigtige Forretninger. Hvad har I bestilt i Dag?

Vielgeschrey. For lutter Mængde af Forretninger har jeg intet kundet forrette i Dag.

Leonard. Saa haaber jeg ogsaa, at I kunde sige i Gaar og i Overgaars.

Vielgeschrey. Ikke uden 5 Bryllups-Breve, som jeg har ladet skrive, men har ikke faaet Leylighed at skikke dem bort med Posten.

Leonard. Hvad er det for Bryllups-Breve?

Vielgeschrey. Min Dotter Leonora skal giftes i Aften. Det er for den Aarsag, at jeg har havt Bud efter Monfrere.

Leonard. Med hvem skal hun giftes?

Vielgeschrey. Med Erich Madsen Bogholders ældste Søn Peder.

Leonard. Hvad? skiemter I? Vil I give Jer Dotter bort til en Skolemester?

Vielgeschrey. Monfrere! jeg maa have en Sviger-Søn, der kand gaae mig til Haande i mine Forretninger.

Leonard. Specificeer mig nogle af de Forretninger.

Vielgeschrey. Om I vil plage mig, saa vær saa god at sætte det op til en anden Dag; thi i Dag kand jeg ikke bære mere.

Leonard. Skal jeg tale for Jer Dotters Beste, saa maa det være i Dag; thi i Morgen er det for silde.

Vielgeschrey. Men hvad har I at sige paa det Partie?

Leonard. Det er Jer Familie gandske uanstændigt.

Vielgeschrey. Er ikke en Bogholder en brav Mand?

Leonard. Ikke for en ung Jomfrue af den Stand og Education. Jeg er vis paa, at hun vil gremme sig til Døde derover; jeg kiender ikke Personen, men jeg har hørt ham beskrive.

Vielgeschrey. I tar feyl, Monfrere! Min Dotter er ligesaa meget derfor som jeg. Det første hun saae ham, blev hun saa forlibt, at jeg ingen Roe har havt, førend jeg har maat lovet hende at slutte Contracten i Aften.

Leonard. Det faaer I mig i Evighed ikke til at troe. Det er unaturligt.

Vielgeschrey. Da skal jeg strax hielpe Jer af Drømmen. Leonora og Pernille! kommer ind.

Scen. 2.

Leonora pyntet som Brud. **Leonard. Vielgeschrey. Pernille.**

Vielgeschrey. Min Dotter! Din Farbroer vil ikke troe, at dette Giftermaal staaer dig an. Han holder for, at det er uanstændigt for vort Huus og derfor har overtalt mig at bryde mit Løfte. *Leonora og Pernille græder.*

Leonard. Tænkte jeg ikke nok, Monfrere! at hun ikke har samtykket tilforn uden af Tvang? See hvor bevæget hun blev, da hun hørte sin Befrielse.

Vielgeschrey. Hvorfor græder du, mit Barn?

Leonora. Har jeg ikke Aarsag at græde? Jeg svær ved alt det, som helligt er, at jeg ingen anden Mand vil have end Peder Erichsen Bogholder.

Pernille. Gaaer det Partie overstyr, saa forlader jeg Herrens Huus.

Vielgeschrey. Ha, ha, ha! kand I nu høre, Monfrere? Giv dig kun tilfreds, min Dotter! Jeg sagde det kun for at friste dig.

Pernille. Men hvorfor er Monsieur Leonard saa meget imod det Partie?

Leonard. Nu ikke mere, Pernille! eftersom jeg hører, hun selv er derfor.

Leonora. Det er en meget fornuftig Karl, min hierte Farbroer!

Leonard. I har giort et got Val, mit Barn!

Pernille. Han har giort en nye Regel udi Regnekonsten, kaldet Regula St. Petri.

Leonard. Ey, er der da noget at tage i Betænkning?

Pernille. Om han ingen Midler havde, saa kand han forsørge Jomfruen alleene ved sin Pen og Griffel.

Leonard. Hvad Nød har hun da?

Pernille. Hans Fetter Jonas siger, at han er den største Regnemester i Staden.

Leonard. Ey, slaae til, slaae til!

Pernille. Og at han kysser Støvet under hans Fødder.

Leonard. Ey, slaae til, slaae til!

Pernille. Hans Far, hans Farfar og Oldefar har ogsaa informeret i Bogholderie, saa at han kand regne sine 16 Ahner af Bogholdere.

Leonard. Slaae til, slaae til, slaae til!

Pernille. Saa at han har Videnskaben ved Fødselen.

Leonard. Det er sandt, hun kunde aldrig giøre bedre Partie. *Sagte.* Jeg er bleven saa hovedsvimlet af dette Tøv, at jeg neppe kand

25*

staae paa mine Been. Jeg kand dog aldrig bilde mig ind, at dette maa være rigtigt.

Vielgeschrey. Seer I nu vel, Monsrere? I bildte Jer ind, at jeg tvang min Dotter.

Leonard. Jeg har ikke et Ord at sige derimod, efterdi baade Faderen og Dotteren er eenige. Men der kommer Fremmede; det maa være Frieren, eftersom Notarius følger med.

Scen. 3.

Leander, Oldfux, klædde som Pedanter. **Leanders Far-Broer Corfitz** som en gammel Mand. **Notarius. Personerne af forrige Scene.**

Vielgeschrey. Velkommen, min kiære Svigerson!

Leander. Jeg er her kommen efter Aftale og har taget min Fetter Jonam, Candidatum udi Bogholderie, samt min kiære Far-Broder Corfitz med mig, at bivaane denne min udi deres Familie Indlemmelse; thi min Far Erich Madsen er ikke saa vel, at han kand komme ud i Dag.

Vielgeschrey. Er da denne Mand ikke hans Fader? Mig synes ogsaa, at det ikke er Seign. Erich Madsen selv.

Corfitz. Ney, jeg er uværdig hans Farbroder, men kommer her ud i hans Fars Sted. Men denne unge Person Jonas Corfitzen er min egen Søn.

Vielgeschrey. Ja, Pernille; vi vil giøre det kort og got; thi Tiden er knap for mig. Saa gaaer hen og gir hinanden Hænder. Leander og Leonora gir hinanden Hænder, hvorpaa enhver udi Compagniet giør dem en Compliment i sær.

Corfitz. Hr. Notarius! vil I nu være saa god at indføre dette i Jer Bog, at paa denne Dag imellem disse Personer er sluttet Ægteskab?

Notarius. Naar jeg kun veed Navnene.

Vielgeschrey. Min Dotter er fød her i Byen, gaaer udi sit tyvende Aar, og Brudgommen . . . .

Leander. Jeg skal sige ham de Omstændigheder om min Person. Notarius skriver, og Leander dicterer sagte.

Corfitz. Jeg forsikkrer min Herre om, at min Bror-Søn Peder skal være ham en lydig Svigersøn, som med Fornøyelse vil gaae ham til Haande udi hans Forretninger.

Vielgeschrey. Det er just derfor, jeg har foretrækket ham adskillige fornemme unge Personer, besynderlig en ung Straten-Junker, som hun halvdeels uden mit Vidende havde forlovet sig med. Samme Knægt har i Dag truet mig med Retten, derfor har jeg ilet med at slutte Contracten.

Corfitz. Hr. Svoger har giort vel derudi, saa faaer han en lang Næse.

Pernille. Ach, gunstige Herre! Jeg har en ydmygst Bøn til ham.

Vielgeschrey. Hvad er det, Pernille? Du veedst, at jeg gior alting for din Skyld; thi du har tienet mig troelig og ærlig. Du vil maaskee ogsaa have en Mand.

Pernille. Ney, gunstige Herre! det er ikke for mig, det er for den stakkels Magdelone.

Vielgeschrey. Gid hun var vel af Huset. Det er ikke min Skyld, at hun ikke er gift; men jeg kand ikke trække hende en Mand efter Hals og Haar. Jeg har tit sat mig for at frie en eller andensteds for hende; men jeg er altiid hindret af Forretninger.

Pernille. Ney, vil Herren behage at høre mig? Hun er forlovet.

Vielgeschrey. Med hvem?

Pernille. Med en af de fornemste Byens Bedemænd. Vi har stevnet ham hid just paa denne Tiid at begiære hende af Herren, eftersom Herren har besluttet at sætte sine Forretninger en Times Tiid til Side.

Vielgeschrey. Det er vel overlagt af dig; thi jeg veed ellers ikke, naar jeg faaer Tiid dertil.

Pernille. Det kunde i mine Tanker blive afgiort i Aften, medens Notarius er her.

Vielgeschrey. Det skulde være mig usigelig kiært. Hr. Notarius! vær saa god og tøv et Øyeblik; her falder maaskee noget andet at forrette.

Pernille. Mig synes, at det var allermageligst for Herren; thi det er at slaae to Fluer med een Smekke. Men der kommer, min Troe, Bedemanden med sin Far.

Scen 4.

Peder Erichsen. Erich Madsen. Personerne af forrige Scene.

Erich Madsen. Her kommer jeg med min Søn efter Løfte at fuldbyrde Forlovelsen.

Vielgeschrey til Pernille. Hvad vil det sige: efter Løfte?

Pernille. Det heder saa udi Bedemands-Stiil. De Slags Folk har altiid en Hob Fy de kalk for at giøre deres Tale vidtløftig. De har egne Tale-Maader, som for Exempel Pigerne udi Huset kalder de Døttre; naar han har talt med mig om Herren, saa har han sagt, i Steden for Jer Herre og Principal, Jer kiære Far.

Vielgeschrey. Ey, det er artig.

Pernille. Derfor giør man Forskiel mellem Bedemands-Stiil og anden menneskelig Stiil.

Vielgeschrey til Erich Madsen. Det er mig kiært min Herre! Jeg forsikkrer paa Brudens Vegne, at hun er en brav forstandig Huusholderske.

Erich Madsen. Jeg tvivler ikke derpaa; thi af saadant got Træe, som min Herre er, kand ikke komme uden gode Frugter.

Vielgeschrey til Pernille. Det er sandt, du siger: disse Bedemænd har underlige Tale-Maader. Lad Magdelone komme ind!

Pernille springer efter Magdelone.

Vielgeschrey til Erich Madsen. Monsieur! det kommer mig for, som jeg har havt den Ære at see ham ofte tilforn.

Erich Madsen til Pernille. Hvad vil det sige, lille Barn? Han lader, som han kiender mig ikke, da han dog har selv i Dag været henne hos mig for at frie for sin Dotter.

Pernille. Hr. Bogholder maa ikke regne Herren, saaledes taler han hundrede Gange om Dagen hen i Taaget; thi han har saa mange Forretninger i Hovedet.

Erich Madsen. Ha, ha, ha!

Vielgeschrey. Kommer Magdelone, Pernille?

Pernille. Ja, hun kommer i dette Øyeblik.

Erich Madsen til Vielgeschrey. Hans kiære Dotter pynter sig maaskee.

Vielgeschrey sagte. Atter Bedemands-Stiil! Høyt. Ja, jeg troer det. Hun er ellers ikke meget for Stads; men jeg kand tænke, at hun griber sig nu an.

Erich Madsen. Min Herre er selv ikke meget for Stads; derfor kand hans Børn ikke heller være.

Vielgeschrey sagte. Atter Bedemands-Stiil! Høyt. Ney, af mig skal ingen i Huset lære Vellyst.

Erich Madsen. Ja, min Herre har sagt mig det selv.

Vielgeschrey. Har jeg da nyelig havt den Ære at tale med Monsieur?

Erich Madsen sagte. Ha, ha, ha! atter hen i Taaget. Høyt. Jeg merker, at min Herre har altiid Hovedet fuld af Forretninger.

Vielgeschrey. Ja, det er sandt, Monsieur! Derfor har jeg udvalt en arbeydsom ung Person til min Svigersøn, som kand gaae mig til Haande.

Erich Madsen. Jeg takker skyldigst.

Vielgeschrey sagte. Atter Bedemands-Stiil!

Pernille. Er det ikke sandt, som jeg siger? Det er lutter Bedemands-Formularier.

Vielgeschrey. Men det lader, som min Herre har kiendt mig tilforn.

Erich Madsen sagte. Atter hen i Taaget! Høyt. Men der kommer Bruden. See, min Herre! der er hans kiære Dotter.

Vielgeschrey sagte. Atter Bedemands-Stiil! Gid Fanden fare i slige Tale-Maader.

Scen. 5.

Magdelone med Haarhue. Personerne af forrige Scene.

Vielgeschrey. Kom frem, mit Barn! Det er mig usigelig kiært, at det er kommen saa vidt, at jeg kan gifte Jer af mit Hus. J faaer en brav Mand, som kand forsørge Jer.

Magdelone. Jeg tvivler ikke derpaa, i sær eftersom . . . . .

Pernille. Det er best, at vi giør det kort og got; thi Herren har ellers en Hob Forretninger i Aften.

Erich Madsen. Finder min Herre det for got, at Ægteskabs-Contracten sluttes i Aften?

Vielgeschrey. Ja, Monsieur! jeg er fornøyet dermed.

Pernille. Saa gir hinanden strax Hænder da. De er jo begge to som forlibte Rotter.
De gir hinanden Hænder, omfavner hinanden; enhver især giør Gratulation. Notarius skriver, og Pernille siger ham sagte til.

Vielgeschrey. Adieu, Hr. Notarius! Jeg skal skikke ham Pengene i Morgen.

Notarius gaaer bort.

Vielgeschrey. Saa fortrædelig som denne Dag har været for mig, saa glad og angenem derimod har Aftenen været, i det jeg har paa eengang faaet baade min Dotter og min Huusholderske forsørget.

Erich Madsen til Pernille. Har han ogsaa giftet sin Huusholderske bort i Aften.

Pernille pegende paa Leonora. Ja, Monsieur! det er det unge Menneske, som han der seer.

Erich Madsen. Det er et kiont Menneske; hvem faaer hun?

Pernille. Denne unge Person, som der staaer. Han er Bedemand her i Byen. Begge Brude-Folkene staaer imidlertiid og caresserer hinanden.

Vielgeschrey. Nu har jeg glemt al min Fortræd.

Erich Madsen. Ja, det er faldet ret vel ud; thi i hvorvel Bogholdere og Bedemænd, af hvilke den ene har faaet hans Dotter og den anden hans Huusholderske, ere kun ringe Folk, saa kand de dog begge rigelig forsørge deres Koner. Thi jeg vil tiene kiære Svoger . . .

Vielgeschrey. Hvorfor kalder han mig Svoger?

Erich Madsen. Jeg er en gammeldags Mand og retter mig efter den gamle Verden.

Vielgeschrey sagte. Det maa være, som Pernille siger, paa sin Bedemands-Stiil. Høyt. Jeg siger det ikke af Hofmod, men fordi det er ikke brugeligt.

Erich Madsen. Jeg veed nok, at det er brugeligt blant fornemme Folk at sige Monsieur til Alting.

Vielgeschrey. Ey, han maa ikke tage det op som en Hofmod af mig.

Erich Madsen. Aldeles ikke; men ellers er jeg en Mand, der ikke har fornøden at skiæmme mig ved min Profession. Baade jeg og min Søn kand leve reputeerlig og derforuden legge Penge op hvert Aar.

Vielgeschrey. Jeg troer det nok; men eet Aar er dog ikke saa got som et andet. Det Aar efter Pesten, troer jeg, var et got Aar for Folk af hans Profession.

Erich Madsen sagte Nu snakker han hen i Taaget igien. Høyt. Jeg veed aldeles ikke, hvad han vil sige med dette.

Vielgeschrey. Jeg meener, da faldt der saa mange Bryllupper ind.

Erich Madsen. Hvad kommer Bryllupper min Profession ved?

Vielgeschrey. J er jo Bedemand her i Staden.

Erich Madsen sagte. Jeg troer aldrig, at han er rigtig i Hovedet. Høyt Hør, kiære Svoger! taler han saa i Tanker, saa ynker jeg ham, og taler han saa for at spille Giek med mig, saa gior han ikke vel.

Vielgeschrey. Holdt op med den Svoger-Titul, udi Pokkers Navn. Er jeg Jer Svoger?

Erich Madsen. Er min Søn ikke gift med Jer Dotter?

Pernille sagte Ret nu vil det bryde løs; men det maa ikke hielpe.

Vielgeschrey. Jeg ved nok, at det er en Talemaade af jer Bedemænd at kalde en Pige udi Huset Dotter og Herren for Svoger; men om Jer Søn har faaet min Huusholderske, saa er vi derfor ikke Svogre, thi jeg har, min Troe, aldrig rørt hende.

Pernille sagte. Holdt nu Ørene stive, Pernille!

Erich Madsen. Hvad Pokker vil I sige med Jer Huusholderske? Vil I giore Jer Dotter til Jer Tieneste-Pige?

Vielgeschrey. Ney, jeg kiender nok min Dotter og jeg kiender nok min Huusholderske, Hr. Bedemand!

Erich Madsen. Jeg er ingen Bedemand, i Pokkers Skind.

Vielgeschrey. Pernille! han siger, at han er ingen Bedemand. Jo, min Siæl er I Bedemand.

Pernille. Jo Herre! det er en af de ældste Bedemænd her i Staden.

Erich Madsen. Gid du faae en Ulykke, din Laptaske! saa vist som du lyver. Mit Navn er Erich Madsen, og jeg er Bogholder. Og det er min Søn Peder, som offentlig er bleven gift med Jer Dotter.

Vielgeschrey. Hvad Pokker er dette for Koglerie? Jeg er allerede halvt forrykt i mit Hoved. Til Leander. Hør, Monsieur! er I ikke Erich Madsen Bogholders Søn?

Leander. Forlad mig det, kiære Sviger-Far! Jeg heder Leander, og er Hr. Jeronimi Søn.

Vielgeschrey. Hør, Seign. Jonas Corfitzen! er det ikke Jer Fetter?

Oldfux. Forlad mig det min Herre! jeg heder Oldfux, og er en bekiendt Pudsenmaker her i Staden til Tieneste.

Vielgeschrey. Jeg spør Jer nok engang, Monsieur! er I ikke Bedemand her i Byen?

Erich Madsen. Og jeg svarer Jer nok engang for alle, at jeg er Erich Madsen Bogholder.

Vielgeschrey. Og I unge Person, som har faaet min Huusholderske, er I ikke en Bedemand og en Bedemands Søn?

Peder. Jeg er Peder Bogholder, som har faaet hans Dotter.

Vielgeschrey. I er gal; der staar jo Peder Bogholder.

Leander. Ney, Herre! jeg heder Leander.

Vielgeschrey. Ach, Himmel! hvad er dog dette? Enten er jeg gal eller I galne, eller Ovidii Metamorphosis er kommen i vore Tider. Hør, min Dotter! est du ikke min Dotter?

Leonora. Jo, jeg er hierte Papa!

Vielgeschrey. Og I Magdelone! er I ikke Magdelone?

Magdelone. Jo, Herre!

Vielgeschrey. Og du, min Dotter, est du ikke gift med Peder Erichsen Bogholder?

Leonora. Forlad mig hierte Papa, jeg er gift med Leander, Jeronimi Søn.

Vielgeschrey. A .... Og I Magdelone, er det ikke en Bedemand, I har faaet?

Magdelone. Forlad mig, Herre, det er en Bogholder.

Vielgeschrey sætter sig ned paa en Stoel og grunder.

Erich Madsen til Leonard. Min Herre; hans gode Broder er kommen reent fra Forstanden. Vi maa have Bud efter en Doctor; thi han kiender jo ikke een af os igien.

Leonard. Jeg har staaet gandske fortabt og hørt paa alt dette. Jeg troer ikke andet end her er spillet nogen Hocus-Pocus.

Vielgeschrey springende op af Stoelen. Jeg er Alexander Magnus, og I andre ere alle Slyngle, som skal døe for min Haand.

Tar Stoelen i Haanden og jager iblant dem; Leonard fatter ham om Livet og sætter ham.

Leonard. Min hierte Broder! kiender I mig ikke?

Vielgeschrey. Ach, ach, ach, jeg var gandske fra mig selv over disse Historier. I er min Broder Leonard.

Leonard. Giv Jer tilfreds, min hierte Broder! Lader os examinere Sagen med Koldsindighed; thi her er vist nok spillet Intriguer. Hør, min kiære Leonora! jeg kand merke, at Jer Far har villet gifte Jer til en mod Jer Villie og I derfore har brugt List for at undgaae saadant Giftermaal.

Leonora paa Knæe. Ach, min allerkiæreste Far! jeg beder med grædende Taare om Forladelse. Kiærlighed til Monsieur Leander paa een Side og Desperation paa den anden har forført mig til at gribe til disse ulovlige Midler.

Leander ogsaa paa Knæe. Gunstige Hr. Svigerfar! jeg er den Person, som han i Morges viisede saa haanlig bort. Jeg har stillet mig an, som jeg var Peder Erichsen Bogholder, for under det Navn at nyde den Skat, som jeg ellers ikke kunde blive mægtig.

Pernille ogsaa paa Knæe. Gunstige Herre! jeg er Capitain for dette hele Companie af Intriguer. Jeg har opspundet alle disse Listigheder, ikke for at bespotte min Herre, men for at redde Jer kiære Dotter, hvilken af Fortvivlelse havde taget Livet af sig selv, hvis hun havde blevet tvunget at tage denne Bogholder.

Oldfux ogsaa paa Knæe. Gunstige Herre! jeg er Oldfux, en velstuderet vandrende Ridder. Det var mig som agerede Advocat og Skriver i Eftermiddag, for at hindre Herren, at han ikke fik Lejlighed at tale med Peder Erichsen, da han kom at frie til Magdelone, som man bildte ham ind var Herrens Dotter.

Vielgeschrey. Ach, Monfrere! dette maa jeg hevne, om det skal koste mit Liv.

Leonard. Monfrere! jeg kand forsikkre, at dersom de havde taget mig udi Lebtog med, havde jeg, uanseet den Estime, jeg har for min Broer, ladet mig ogsaa bruge dertil. I maa forlade disse unge Mennesker og ansee disse Intriguer som Kiærligheds og Fortvivlelses Virkninger. Kiærlighed er saadan stærk Passion, at man overtræder alle Grændser for at nyde det, som man inderlig attraaer. Hvad har I ellers at sige paa dette Partie? Er det ikke ti Gange bedre og reputeerligere end det andet? Er det ikke en skikkelig, fornem og riig Person?

Vielgeschrey. Men, Monfrere! han forstaaer ikke sit Bogholderie. Jeg vil have en Svigersøn, som var færdig derudi og kunde gaae mig til Haande i mine besværlige Forretninger.

Leonard. Hør, Monfrere! vil I lyde mit Raad, saa skaf først alle Jere Skriver-Karle af, gak ud og besøg gode Venner om Aftenen, sov Jer Middags-Søvn, og bild Jer ind, at I har intet

at forrette, og see saa til, om der ikke skal blive mere bestilt udi Huset.

Vielgeschrey. Ey, Monfrere! før ikke saadan Snak. Ingen veed, hvordan Skoen trykker, uden den, som har den paa Foden.

Leander. Ach, min hierte Svoger-Far! dersom han vilde lade sin Vrede fare, forsikkrer og lover jeg at legge al min Tiid an paa at regne og skrive for at gaae ham til Haande udi hans Forretninger.

Pernille. Ja, det vil jeg cavere for, at han giør, Herre!

Vielgeschrey. Ja du, din Laptaske! du skal betale mig Legen.

Pernille. Hvis jeg ikke havde havt Estime for Herrens Huus, saa havde jeg ladet alting gaae sin Gang; men som jeg ikke kunde taale at see Herren prostitueres og Jomfruen bragt til Fortvivlelse ved saadant Partie, har jeg grebet til dette Middel.

Leonard. Det er sandt, som hun siger; thi hvorfor skulde hun sætte sig udi saadan Fare, uden Nidkiærhed havde drevet hende dertil?

Vielgeschrey. Lover I mig da, Monsieur! at legge Jer efter Bogholderiet?

Leander. Ja, jeg sværer kiære Svigerfar dertil.

Vielgeschrey. Hvad raader I mig da at giøre, Monfrere?

Leonard. Jeg raader og beder for al den broderlig Kiærlighed, der er imellem os, at I forlader dem det alle; thi Contracten er alt sluttet, som ikke kand ophæves.

Vielgeschrey. Saa blir det vist, Monsieur! at I vil legge Jer efter Bogholderiet?

Leander. Ja, jeg sværer kiære Svigerfar dertil.

Vielgeschrey. Saa vil jeg da kalde Jer Svigersøn og forlade alle de andre, hvad de har giort mig imod. Staaer kun op igien. *De reyser sig alle.* Min Hr. Erich Madsen! I seer, hvordan er tilgaaet. Jeg havde tænkt at give min Dotter til hans Søn; men disse forlibte Personer har spillet ham i Huusholderskens Hænder. Hun er ellers et skikkeligt Menneske, er kommen af got Folk og ikke over sine 40 Aar, saa der kand være Forhaabning, at hun kand forplante Bogholderiet.

Erich Madsen. I maa selv beholde Jer Huusholderske, det I faaer en Ulykke. Hun skal aldrig blive min Svoger-Dotter.

Vielgeschrey. Det maa I trækkes om.

Erich Madsen. Jeg skal lade Jer stevne.

Vielgeschrey. I maa stevne min Pige og den Karl, som har smedet paa det Ægteskab; thi jeg kand giøre min Eed paa, at det er mig uafvidende.

Erich Madsen. Ach, jeg elendige Mand!

Peder. Ach, jeg fattige Per Erichsen.

Magdelone. Ach, min Engel! vær ikke vreed.

Peder. Ey, gak til Bloksbierg!

Magdelone. Jeg har 3000 Rixdaler paa Rente, som jeg har lagt mig tilgode udi Herrens Tieneste. Hans Dotter faaer ikke saa meget til Medgift.

Peder. Jeg kommer da til at skikke mig derudi, Papa!

Erich Madsen. Giør, hvad du vil. Kom, lad os gaae hjem uden at tage Afskeed med de Bedragere.

Vielgeschrey. Hans Tiener, Hr. Bogholder! Jeg vil recommendere min Svigersøn til hans Information.

Erich Madsen. I maa recommendere Fanden.

Leander. Adieu, Hr. Bogholder!

Oldfux. Hans Tienere, Peder Erichsen! Jeg ønsker til Lykke.

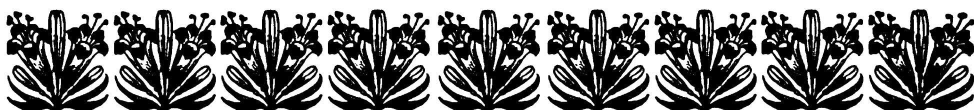
Pernille. Adieu, Hr. Bogholder! Prosit die Malzeit.

Peder. Adieu, I Slyngle tilsammen!

Leonard til Spectatores.

Af dette korte Skue-Spil
See til, at du kand lære,
At der vil meer end Støyen til
For flittig at passere;
Thi seer man en at spilde Tiid
Ved Søvn og gode Dage,
Saa en ved alt for megen Fliid
Sig sætter og tilbage.
En løber, slider et Par Skoe
For ringe Ting at vinde;
Han baadet mere, hvis i Roe
Bag Ovnen han sad inde.
Thi som det stundum farligt er
At være alt for vittig,
Saa mangen ødelagt man seer,
For han er alt for flittig,
For han af lutter Hurtighed
Frem og tilbage løber.
En bygger for at rive ned,
En støber og omstøber.
Den Stundesløses Characteer,
Saa vidt jeg kand befinde,
Jeg veed ey, i Comoedier
Om man skal kunde finde.
Jeg bryder Iis her samt i meer,
Mig underkaster Dommen,
At intet udi Verden er
Den første Gang fuldkommen.





Den honette Ambition.

Comoedie udi tre Acter.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Jeronimus, den Rang-Syge.
Magdelone, hans Hustrue.
Leonore, hans Dotter.
Leander, Leonoræ Forlovede.
Arv, Gaards-Karl.
Pernille, Pigen.
Henrich, Tiener.

ACTUS I.

Scen. 1.

Leander. Leonore.

Leander. Jeg kand ikke beskrive min hierte Jomfrue, hvor ilde jeg paa nogen Tid har været til Mode.

Leonore. Hvi saa?

Leander. Hun er den samme, som hun altiid har været mod mig, og hendes Mamma ligeledes; men det synes, ligesom at hendes Fader paa nogen Tiid har foragtet mig. Jeg har tilforn været vant at gaae lige ind til ham; men forleden Dag kom Arv mig i Møde med en fornemme Lakey-Mine og sagde: Vær saa god at bie libet, nu skal jeg strax melde ham an. Hvad vil saadant vel sige?

Leonore. Maaskee, han ikke har været i Klæderne.

Leander. Jeg tænkte ogsaa det samme; men da jeg i Gaar kom igien, lod han mig svare ved samme Arv, at han ikke havde Leylighed at tale med mig den Gang.

Leonore. Det betiender jeg var noget Særdeles.

Leander. Og da jeg siden om Eftermiddagen fandt ham paa Gaden, giorde han ikke alleene ingen Undskyldning, men talede til mig med en koldsindig og stolt Mine. Jeg skulde ikke troe, at han har i Sinde at forandre sit Løfte.

Leonore. Det har jeg aldeles ikke kunnet merke. Alleene min Mamma siger, at han synes paa nogen Tiid at gaae frugtsommelig med Rangs-Griller.

Leander. Jeg skulde ikke formode, at en ældgammel Borgermand skulde falde til den Daarlighed.

Leonore. Jeg kand intet sige derom til visse, min Mamma ey heller. Men alt, hvad som har bragt hende i den Mistanke, er, at han paa nogen Tiid bliver af ond Humeur, naar han hører nævne Jesper Hansen, som fik en Rang forgangen Maaned, iligemaade at han har faaet Arv til at sige Herre i Steden for Hosbond.

Leander. Saa kand man, min Troe, have Aarsag til at falde paa Mistanke; thi Folk her i Landet bliver ikke ret galne, førend de have naaet deres 60 Aar.

Leonore. Det er sandt nok; men jeg kand dog ikke troe ham til saadant. Men der seer jeg Arv; hvad mon det er for Galskab, han fører med sig.

Scen. 2.

Arv med en Liberie-Kiole og en Taftes-Pung.
Leander. Leonore.

Arv. Nu faaer jeg see, hvordan denne Dragt vil passe mig.

Leonore. Hvad Pokker vil det sige? Det er jo en Liberie-Kiole.

Arv. Vidste jeg kun nu, hvad som var først og sidst, hvad som skulde vende for og bag.

Leonore. See engang her, han tar Kiolen bagvendt.

Arv. Det gaaer mare ikke an. See saa maa jeg klæde mig.

Leonore. Nu blir det end galnere.

Arv. Fanden har skabt disse nye Moder. Jeg veed ikke, hvad Ermene er, og hvad Livstykket er; thi alting er lige vidt og bredt. See nu sidder hun vist ret.

Leonore. Arv! hvad Pokker er det, du bestiller?

Arv. Jomfruen kommer ret til Pas for at hielpe mig til at hefte denne Pung til mig. Jeg troer vist, den skal sidde udi Nakken.

Leonore. Hvad skal det Galskab betyde?

Arv. Ja, det er sandt, den skal vist sidde i Nakken; vær saa god, kiære Jomfrue!

Leonore. Ja gierne, efterdi du endelig vil være Nar. Men hvorfor est du saa forstyrred gal i Dag?

Arv. Det skal jeg sige Jomfruen: Efterdi jeg agter at være ligesaa forstyrret gal i Morgen. Det er, min Troe, ikke mit Paafund; men Hosbond vil have, at jeg skal bære Liberie.

Leonore. Hvilket særdeles Indfald af en gammel Borgermand!

Arv. Hun skal ikke sige det Jomfrue! Det kand være for hans Lykke.

Leonore. Det maa blive til hans Lykke eller ey, saa er det uanstændigt, og hans Naboer vil drive Spot med ham.

Arv. Hans Naboer har en Ære at tale med; her er jo ikke et klogt Menneske i den hele Bye.

Leander. Arv har, min Troe, Ret; thi det hele Land er fast ikke andet end en stor Daarekiste, thi hvad kand være forunderligere end at see saa mange fattige Mennesker, som ere bekymrede om deres Brød, at storme til at gaae paa hinandens høyre Haand? Men der seer jeg hendes Forældre komme, Jomfrue! jeg vil gaae min Gang.

Leonore. Kom, lad os gaae ind sammen udi mit Kammer.

Scen 3.

Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Jeronimus. Min Hierte! jeg har noget at sige dig, som ligger mig paa Hiertet.

Magdelone. Jeg kand slutte, at der maa være noget, som qvæler dig i disse Dage; thi du hverken æder eller drikker.

Jeronimus. Jeg er ingen ærlig Mand, om jeg har sovet udi 3 Nætter.

Magdelone. Du pleyer jo intet dølge for mig; siig mig, hvad det er, maaskee jeg kand hitte paa nogen Hielp.

Jeronimus. Hør min Allerkiæreste! du veedst, at jeg ikke er storartig.

Magdelone. Det er sandt nok.

Jeronimus. Ey heller, at jeg har tragtet efter verdslig Ære.

Magdelone. Det veed jeg nok.

Jeronimus. Men at det har været mig Ære nok, at jeg har kunnet passere for en ærlig Mand.

Magdelone. Hvad vil alle disse Protestationer sige?

Jeronimus. Og at jeg altiid har foragtet storagtige-Folk i mit Hierte.

Magdelone. Der er jo ingen, som tvivler derom, min hierte Mand!

Jeronimus. Og at jeg har altiid holdet den dydigste og dueligste Borger for den fornemmeste Borger i en Stad.

Magdelone. Ey, er der da ingen Ende paa disse Præludier?

Jeronimus. Og at jeg aldrig har holdet den ærværdig, som tager sig Ære til.

Magdelone. Hvis du ikke vil komme til Sagen, saa gaaer jeg min Vey. Der er jo intet Menneske, som beskylder dig for Storagtighed.

Jeronimus. Hvis nogen gior det, saa gior han mig Uret.

Magdelone. Siig da frem, hvad du vil sige.

Jeronimus. Men med alt det har jeg dog en honette Ambition, som enhver ærlig Borger bør at have, og derfor, for at bringe vort Huus udi nogen Anseelse, har jeg i Sinde at søge om en liden Characteer.

Magdelone. Men hvad Pokker kand bevæge dig paa din gamle Alder at tragte efter saadant? Mon din Broders Søn Jesper Hansen har nogen Ære deraf, at han søgte at gaae over sine Medborgere? Jeg vil vedde, at det er hans Promotion, som har gjort dig saa uroelig i Hovedet.

Jeronimus. Aldeles ikke, mit hierte Barn! Jeg moqverer mig over saadan ung Spytte-Giøg som Jesper Hansen. Han var Dreng, da jeg var Mand.

Magdelone. Ligesom du nu moqverer dig over ham, saa vil andre moqvere sig over dig, naar de faaer at vide denne din urimelige Ærgierrighed.

Jeronimus. Ikke saa hidsig, lille Kone! Jeg gior det sandeligen ikke af Ærgierrighed, men alleene for . . .

Magdelone. Du gior mig gal i Hovedet, Mand! det er jo yderste Grad af Ærgierrighed.

Jeronimus. Du gior mig Uret, Kone! jeg er ikke mindre end ærgierrig. Men jeg gior det alleene for at . . af Aarsag, at . . . Jeg kand saa ikke sige min Meening.

Magdelone. Det er, du gior det ikke af Ærgierrighed, men af Rang-Syge.

Jeronimus. Man maa giøre Forskiel mellem Rangsyge og en honette Ambition.

Magdelone. Det er saadan honette Ambition, min hierte Mand! at alle vore Naboer vil belee og foragte os derover.

Jeronimus. De maa belee os saa meget, som de vil, saa skal de dog dantze under os udi alle Samqvemme.

Magdelone. Jeg meener, at den sætter al Ambition til Side, der uden Aarsag betler Øvrigheden om, at han maa sidde paa sine Medborgeres høyre Haand.

Jeronimus. Du forstaaer ikke, hvad honette Ambition er, min Dukke! Er det ikke en honette Ambition at søge om at blive sat ved det store Bord i Bryllupper? at blive kaldet Herre og Frue? Hvorfor stræber Folk i Verden og søger at giøre sig meritered, uden for det samme?

Magdelone. En, som har meriteret en Rang, bær den med Ære; thi han er ret ærværdig, ikke i Henseende til den blotte Characteer, men i Henseende til de Meriter, hvorved han har erhvervet sig den.

Jeronimus. Jeg havde ikke troet, min Hierte! at du havde været saa eenfoldig. Spør kun Pernille, som er en Tienestepige, jeg er vis paa, hun skal bedre begribe det.

Pernille. Jeg forstaaer mig ikke derpaa.

men om Hr. Jeronimus betroede mig at sætte op en Supplik for sig, blev den saaledes . . .

Jeronimus. Lad høre. hvorledes den skulde blive. Hun har Forstand, den Pige.

Pernille. Den blev saaledes: Gunstige Øvrighed! saasom jeg hverken kand æde, drikke eller sove af Ærgierrighed, og jeg finder en inderlig Længsel og Attraae hos mig at gaae over mine Medborgere, skiønt mange af dem ere bedre end jeg: saa beder jeg med grædende Taare, mig af Naade maa forundes at gaae paa deres høyre Haand. Jeg forbliver stedse etc.

Jeronimus trænger efter hende de sidste Ord: Jeg forbliver etc.

Pernille. Ja, Hosbond! I maa ikke alleene skrive: Jeg bliver etc. men endogsaa: Jeg forbliver en etc.; thi I blir virkeligen en etc. derover, endogsaa i Øvrighedens Tanke selv.

Jeronimus. Du stiler Suppliker som en Laptaske.

Pernille. Hvordan Supplikken stiles, saa blir dog Meeningen den samme.

Jeronimus. Hold Munden, dit Skarn! Du skal kalde min Kone Frue, om du blev gal.

Magdelone. Den Titel forlanger jeg ikke. Jeg spirer ikke ud af Frue-Stamme, jeg har heller ikke nogen Meriter for mine Naboe-Koner, hvorfore jeg bør lade mig nøye med den samme Titel, som de føre.

Jeronimus. Om jeg ingen anden Merite har, saa er jeg en af de ældste Borgere her i Gaden, og bør have en Rang i Henseende til mine graae Haar.

Pernille. Meener da Husbond, at han beholder samme Rang i Himmerig?

Jeronimus. Hvilken Snak.

Pernille. Jeg kand, min Troe, ikke fatte andet; thi en, der vil tage Afskeed med Verden og søger at føre en Rang med sig, maa endelig have saadanne Tanker.

Jeronimus. Herud, din Akkermær! og bryd mig ikke Hovedet meer.

Pernille gaaer ud og kommer strax igien.

Jeronimus. Tienestefolk blir uforskammed næseviis nu omstunder.

Madgelone. Hun talede noget dristigt; men jeg kand ikke sige, at der var meget Usandt derudi.

Jeronimus. Ach, min Dukke! vil du da giøre alle Folk til Giekke, som faaer Rang og Characteer?

Magdelone. Det være langt fra; thi naar en har giort Landet Tieneste og derfore af Øvrigheden ophøyes til Værdighed, er det ham en Ære. Men jeg kand ikke see, hvad en, der uden foregaaende Meriter beder om en Rang, vinder derved

Jeronimus. Han vinder det derved, at andre maa vige for ham.

Pernille. Man løber ogsaa til Side for alle galne Folk; men derfor er de ikke des ærværdigere.

Jeronimus. Hold din Mund, siger jeg, eller..

Magdelone. Min hierte Mand! naar en uden Meriter jøger Rang over sine Medborgere, røber han jo sin Hofmod og Ufuldkommenhed og derved erklærer sig den Ringeste og Ufuldkomneste.

Jeronimus. Ney, min Dukke! han erklærer sig at have en honette Ambition, og vinder han ikke andet derved, saa bliver han fri for borgerlige Betieninger.

Magdelone. En, der jøger om Rang for at befries for borgerlige Betieninger, erklærer sig selv enten doven eller udygtig; men hvad Ære vinder han derved?

Jeronimus. Erfarenhed viser dog, at han bliver agtet derved.

Pernille. Deri har Hr. Jeronimus Ret; thi en saadan en er lige som en Kobberpenge, hvilken. naar man sætter Merke derpaa, og siger, at den skal passere for en Ducat, passerer den og for en Ducat.

Jeronimus. Fort paa Dør, din Akkermær!

Pernille løber ud.

Jeronimus. Det var ikke tienligt, nogen skulde høre os tale saaledes, og at vi foragte slige Ting.

Magdelone. Hør, min hierte Mand! om den høye Øvrighed af egen Motiv gav dig en Rang, da var det noget, som baade du og jeg burte glæde os over, thi det var et Naades-Tegn; men at en gammel Borgermand, som du est, der i intet har distingueret dig frem for dine Medborgere, vil betle dig en Rang til, det er noget, som man aldrig kan sætte Farve paa.

Jeronimus. Der ere dog mange ældgamle Borgere, der har giort det samme.

Magdelone. Det er sandt nok; men jeg tør ikke sige, hvad jeg meener om slige ældgamle Borgere.

Jeronimus. Ach, mit hierte Barn! vær mig dog ikke imod herudi.

Magdelone. Det giør ingen Gode, jeg er dig imod; thi en Rangsyge er ikke at curere.

Jeronimus. Føy mig dog herudi, lille Magdelone.

Magdelone. Jeg siger min hierte Mand, at jeg hverken vil eller kand hindre dig derudi.

Jeronimus. Du kand ellers ved denne Leylighed giøre mig en Tieneste, som jeg stedse vil erkiende.

Magdelone. Hvad skal det være?

Jeronimus. Det er, at du vil tage Skylden paa dig, saa at jeg maa sige, at det er mod min Villie, men at min Kone vil endelig have Rang.

Magdelone. Der har vi det; vi stakkels Koner skal altiid tage Skylden paa os.

Jeronimus. Tien mig dog herudi, min Høne! Man regner ikke Fruentimret saadant til Onde.

Magdelone. Takke maa I Gud, I gode Mænd! at I har os til Kaabe-Skiul.

Jeronimus. Vær mig da behiælpelig herudi.

Magdelone. Jeg har taget Skylden paa mig i saa meget, saa faaer jeg og giøre det herudi.

Jeronimus. Hør, mit hierte Barn! den Dyre-Kolle, jeg fik fra Landet i Gaar, skal tillaves til i Morgen Middag; thi jeg har budet en god Ven til Giest, som skal bane Vejen for mig til det andet.

Magdelone. Hvad er det for en.

Jeronimus. Han er Lakey hos en fornemme Herre, som han har lovet at recommendere mig til.

Magdelone. Ach, Himmel! er det mueligt? du tragter efter Høyhed, og tilligemed fornedriger dig saa meget.

Jeronimus. Man maa skikke sig i saadant, min Dukke! naar man vil frem i Verden.

Magdelone. Det er jo af Ambition at sætte al Ambition til Side.

Jeronimus. Siig ikke det, min Dukke! Den samme Lakey er vel libet af sin Herre, og naar jeg først bliver recommenderet hos hans Herre, saa recommenderer han mig videre.

Magdelone. Hvis I vilde lyde mit Raad, da gav I baade ham og hans Herre en god Dag, og aad Jer Dyre-Kølle med Jere Naboer.

Jeronimus. Ney, mit Barn! mine Naboer kand ikke hjælpe mig herudi. Vær nu noget artig mod samme Lakey, naar han kommer; du gior mig en stor Tieneste dermed.

Magdelone. Jeg vil sætte ham ved et lille Bord for sig selv og skikke ham et got Stykke af Stegen.

Jeronimus. Primer du, mit Barn? Han maa, min Troe, sættes øverst ved Bordet. Man maa flattere de Slags Folk noget; men naar man har faaet, hvad man vil have, kand man give dem Døden og Diævelen.

Magdelone. Jeg er, min Troe, gandske fortumled i mit Hoved over disse mange selsomme Laver.

Jeronimus. Vær mig da ikke imod i denne Sag, som ligger mig saa haardt paa Hiertet.

Magdelone. Gid jeg kunde stræbe dig imod; men det er Ulykken, at jeg er alt for føyelig.

Jeronimus. Lov mig det da, min Dukke!

Magdelone. Nu, jeg skal ikke være dig imod. *Han kysser hende, og hun gaaer bort.*

Scen. 4.

Arv. Jeronimus.

Arv *udi sit Liberie.* Jeg skal hilse Hosbond fra Skrædderen; han bad, at Herren vilde forsøge, om Kiolen passer.

Jeronimus. Hvorfor kommer han ikke selv og passer den?

Arv. Han vilde komme selv; men jeg sagde, at han skulde blive hiemme.

Jeronimus. Hvorfor gjorde du det, Arv?

Arv. Jeg sagde, at jeg veed ikke, om Herren vil have nogen Skrædder i sit Huus, eftersom Hosbond skal have en Rang.

Jeronimus. Din Slyngel! hvem beder dig sige saadant? Jeg har jo ingen Rang faaet endnu. Hvad sagde Skrædderen dertil? Blev han ikke vreed?

Arv. Ney, min Troe, blev han ikke vreed, han loe deraf.

Jeronimus. Ja, saa er det vel nok.

Arv. Skal jeg passe Kiolen paa Jer?

Jeronimus. Ja nok!

Arv *iferer ham en galonneret Kiole.* Nu seer, min Troe, Herren anderledes ud. En smuk Kiole kand skabe en Varulv om til et Menneske. *Han befter Silke-Lisser ved Jeronimi Arm.*

Jeronimus. Hvad Pokker er det, du gior? Disse Lisser hører ikke mig, men din Liberie-Kiole til. Gior mig ikke til Nar.

Arv. Skal jeg da være Nar?

Jeronimus. Ney, men det hører Liberiet til.

Arv. Det staaer dog ikke Herren ilde.

Jeronimus. Det maa staae ilde eller vel, saa er det dog Lakey-Dragt.

Arv. Mig syntes dog, Skrædderen sagde, at jeg skulde binde Herren noget paa Ermene.

Jeronimus. Du har hørt feyl, Arv! Skrædderen er ikke saa taabelig.

Arv. Ney, min Troe, er han ikke saa taabelig, det er en Mand, som syer for meget fornemme Folk.

Jeronimus. Siger du det, Arv? Hvad er det for fornemme Folk, han arbeyder for?

Arv. Han arbeyder blant andre for en Græve.

Jeronimus. Hillemænd, for en Græve.

Arv. Ja ret for en Græve, som er en virkelig Græve.

Jeronimus. Som er en virkelig Græve, siger du?

Arv. Ja ret en virkelig Græve som har en Grævinde.

Jeronimus. Jeg maa, min Troe, giøre noget Væsen af den Skrædder; han kand maaskee giøre mig Tieneste. Hør, Arv! gak strax til ham og gior Undskyldning for det andet, og beed ham, at han vil giøre mig den Ære at spise en Dyre-Kølle med mig i Morgen.

Arv *gaaer og kommer igien.* Var det ikke en Dyre-Køllert?

Jeronimus. Ja, en Dyre-Kølle.

Arv. Skal han da tage den Køllert med sig selv?

Jeronimus. Hvilken Snak! Beed ham kun giøre mig den Ære at spise med mig i Morgen, og bær dig noget skikkelig ad.

Arv *gaaer.*

Jeronimus. Nu kand jeg slaae to Fluer med een Smekke og vinde baade Skrædderens og Lakeyens Venskab med denne Dyre-Kølle. Man maa bruge alle Ficonterier, naar man vil frem i Verden. Ach, gid jeg havde mig en Rang; saa vil jeg slaae mig til Roelighed, og intet andet Verdsligt forlange. *Gaaer ind.*

Scen. 5.

Leander. Leonore. Pernille.

Leander. Det var nogle forbandede Historier, som vi horte af hendes Mamma.

Leonora. Jeg er gandske hovedsvimled derover.

Leander. Det er ikke hans Galskab alleene, som gaaer mig til Hierte, men jeg frygter for noget andet.

Leonora. Hvad er det?

Leander. Jeg frygter, eftersom han har faaet slige Griller i Hovedet, at han bryder sit Løfte, for at gifte Jomfruen med en Rangs-Person.

Pernille. Jeg svær, min Troe, ikke derfor. Men er det ikke Arv, som kommer der i Liberie-Klæder? Arv! hvordan Pokker est du bleven saa galant?

Arv. Det er en Liberie-Kiole, Pernille.

Pernille. En Liberie-Kiole?

Arv. Ja, og jeg troer nok, at du ogsaa faaer en Liberie-Kiole. Men hvor er Hr. Jeronimus? Jeg skulde gaae et Ærende i Bye, og jeg glemte at sporge om noget.

Pernille. Hvor skulde du da gaae?

Arv. Jeg skulde byde vor Skrædder til Bords i Dag paa en Dyre-Kollert; men jeg glemte, om jeg skulde bede ham tage Kniv og Gaffel med sig.

Pernille. Du Giek! det er ikke brugelig meer.

Arv. Ikke det? I Æbeltoft hos mig er det brugeligt blant alle.

Pernille. Ja i Æbeltoft! Der er ogsaa endnu brugeligt at tage Steeg og Terte hiem med sig i Torklæder. Men hvorfor vil han giøre Skrædderen den Ære at byde ham til Bords?

Arv. Det kand maaskee være for hans Lykke, Pernille, thi samme Skrædder arbeyder for en Græve.

Pernille. For en Græve?

Arv. Ja mare er det en virkelig Græve; thi han holder 7 Heste og Hopper paa Stold.

Pernille. Men hvad vil det sige?

Arv. Han meener, samme Skrædder kand recommendere ham til Baronen.

Pernille. Er han en Baron? Du sagde jo nylig at han var Græve.

Arv. Ja, jeg troer, han er meer end Græve, han er vist Baron; thi han kiører i sex Heste med en forgyldt Vogn, og har selv en Snoer paa Hatten . . Men jeg maa løbe mit Ærende.

Pernille. Dette gaaer noget vidt, Bornille! thi hvis vi ikke hitter paa noget Raad derimod, gaaer Mons. Leander Jomfruen qvit, saa vidt jeg kand merke.

Leander. Hvad Raad kand du give os, Pernille?

Pernille. Havde vi kun fat paa Monsr. Leonards Tiener, Henrich, ham skulde jeg overlegge noget med.

Leander. Jeg skal nok overtale Monsr. Leonard at laane os ham en Dag.

Pernille. Der behøves ogsaa smuk Eqvipage og Klæder.

Leander. Det altsammen skal jeg bringe til Veye.

Pernille. Thi han skal spille en stor Rulle.

Leander. Hvad skal det være for en Rulle?

Pernille. Det kand jeg ikke sige dem endnu. Jeg maa iorst have fat paa Karlen og see, hvad han duer til.

Leander. I at spille Pudser har han faa Tienere sin Lige.

Leonora. Men maa vi ikke høre, hvorudi dette skal bestaae?

Pernille. Ney, hun faaer det ikke at vide, og hendes Mama langt mindre, thi hun vilde forderve Legen, saasom hun har for megen Fyelighed for sin Mand. Det tiener ikke, at mange er Medvidere herudi; men naar Eventyret er til Ende, skal baade I og Madamen takke mig for min Umag.

Leander. Jeg vil da paa staaende Fod hen at faae fat paa Henrich.

Pernille. Og jeg vil ind at studere videre *paa min Lectie.*

ACTUS II.

Scen. 1.

Pernille. Henrich.

Pernille. Kand du nu faae det i dit Hoved, Henrich.

Henrich. Det er kun Smørrebrød for mig.

Pernille. Det blir dog et temmeligt Arbeyd.

Henrich. Ey, Bagatelle! det er intet Arbeyd for mig. Jeg vilde obligere mig til paa en Eftermiddag at giøre dobbelt saa meget.

Pernille. Siig ikke det, Henrich! dobbelt saa meget. Gak nu strax hen og sæt dig i Eqvipage. *Han gaaer.* Jeg har aldrig vartet op ved Bordet med saadan Fortrydelse som i Dag for denne Skrædder og denne Lakey. De aade med saadan Graadighed af denne Dyrekølle, at Taarene stode dem i Øyene. Er det da mueligt, at en gammel brav Mand kand forfalde til saadan Bassesse? Jeg troer, at han gav sin Dotter til en Skorsteensfeyer-Svend, om han ikkun kunde recommendere ham til en fornemme Herre; saadanne Virkninger har denne Rangsyge giort hos ham. Men jeg maa holde gode Miner for at hielpe Henrich i hans Forehavende. See, der kommer han med disse tvende Cavalliers, Skrædderen og Lakeyen.

Scen. 2.

Jeronimus. Skrædderen. Lakeyen. Pernille.

Jeronimus. I gode Mænd tar saa til Takke med dette ringe Maaltiid.

Lakeyen. Det var, min Troe, ikke et ringe Maaltiid. Jeg aad med stor Appetit af den Dyre-Kølle.

Skrædderen. Jeg, min Troe, iligemaade.

Jeronimus. Det er mig usigeligen kiært, at den smagede dem; thi jeg har ingen bedre Venner at unde den til.

Skrædderen. Serviteur, hans Tiener.

Jeronimus. Hør, Pernille! giv os nok et Glas Viin paa Faldrebet.

Lakeyen. Vi har saamænd faaet vor Bekomst.

Jeronimus. Et Glas endnu, I gode Herrer! *Jeronimus støder Glasset mod Lakeyens, og tar sin Hue under Armen* Det skal være den velbaarne Herres og Frues Skaal. Gid de maa længe leve; thi det er et naadigt og dydigt Herskab.

Lakeyen. Jeg takker skyldigst.

Jeronimus. Jeg haaber, at han taler et got Ord for mig ved Leylighed.

Lakeyen. Han maa ikke tvivle derpaa. *Jeronimus kysser dem til Afskeed.*

Scen. 3.

Jeronimus. Pernille.

Jeronimus. Man maa flattere disse Slubberter, om man vil have noget Got af dem.

Pernille. Det er sandt nok; men mig synes, at Herren behøver anden større Kundskab, om han tænker at komme fort.

Jeronimus. Jeg maa først giøre Kundskab med Tienerne, siden kand jeg nok med Tiden faae deres Herrer til Bords.

Arv kommer løbende og falder.

Jeronimus. Hvad er paa Færde Arv!

Arv. Hillemænd, Herre! her er en Baron udenfor, som vil tale med Hosbond.

Jeronimus. En Baron, siger du!
Pernille. En Baron?
Arv. Ja, men han er i en Æske.
Jeronimus. I en Æske?
Arv. Ja, men det er en Æske med Vinduer paa.
Pernille. Det maa nok være en Portechaise.
Jeronimus. Det maa nok saa være. Hvad er hans Navn, Arv?
Arv. Han heder Baron Kaal.
Jeronimus. Det er et underligt Navn. Du maa have hørt feyl.
Arv. Jeg vil nok spørge først om hans Navn, førend han kommer ind.
Jeronimus. Est du gal, Dreng? Vil du spørge saadan Mand om hans Navn?
Arv. Ney, saa taabelig er jeg ikke. Jeg vil spørge en af hans Heste derom.
Jeronimus. En af hans Heste?
Arv. Ja ret en af hans Heste; thi det er ikke saadanne Heste som spændes for Vogne. Disse kand snakke.
Pernille. Det maa være Porteurs, han meener.
Jeronimus. Det maa saa være. Siig, Arv! at han skal være mig velkommen. Pernille! løb ind efter min Peryk.

Scen. 4.

Henrich *som Baron.* **Jeronimus. Pernille. Arv.**

Baronen. Hal ... tet, Porteurs! *Stiger ud og omfavner Jeronimus med bare Hovedet.*
Jeronimus. Om Forladelse, naadig Herre! at jeg tager mod ham i den Positur.
Baronen. Jeg veed ikke, om jeg har den Lykke at være kiendt af Hr. Jeronimo.
Jeronimus. Jeg har kun den Naade at kiende Baronen af Navn, jeg veed, at han er Hr. Baron Kaal.
Baronen. Jo, mit Navn er Baron von Reenkaalavet. Jeg er kiendt her i Staden baade blant Høye og Lave; undertiden omgaaes jeg med Prindser og Førster, og undertiden finder jeg Behag i at besøge Borgere her i Staden.
Jeronimus. Det er meget naadigt af saadan Herre.
Baronen. Ach, Hr. Jeronimus! vi ere jo alle Mennesker. Jeg finder ofte Behag i at høre en og anden fornuftig Borger raisonnere. Jeg har ogsaa erfaret, at der er saadan Forstand hos en og anden blant dem, at de burte employeres til andet end at drive borgerlig Næring.
Jeronimus. Jeg takker allerunderdanigst paa Borgerstandens Vegne.
Baronen. Der er ogsaa en anden Aarsag, hvorfor jeg gaaer saa iblant i gemeene Borger-Huse. Hoffet har Tanker om mig, at jeg er en habil Mand, som jeg uden at rose mig selv ogsaa er, saa at jeg kand give Lectie til de største Statsmænd i vor Tiid. Tænk engang, Hr. Jeronimus! jeg har været med at slutte over 48 Freds-Tractater.
Pernille. Hillemænd, over 48 Freds-Tractater!
Baronen. Hvem er, som taler der? Det er vel hans smukke Kiæreste. Votre treshumble bienhumble Madame!
Jeronimus. Ney, min Herre! det er min Kammer-Pige til Tieneste.
Baronen. Det er morbleu en perfectement smuk Kammer-Pige. *Han kysser hende.*
Pernille. Det er alt for stor Naade, Baronen beviser mig.
Jeronimus *sagte.* Hvor naadig er ikke denne gode Herre!
Baronen. Men at komme til mit Apropos igien ... Hvad var det, jeg talde sidst?
Pernille. Det var om de 48 Freds-Tractater.
Baronen. Det er sandt. Saasom nu Regieringen har Tanker om mig, at jeg er en skiønsom Mand, og reflecterer paa mine Recommendationer, saa gaaer jeg undertiden om at sondere endogsaa blant Folk af Borger-Stand, for at give Rapport om en og andens Meriter. Jeg har og hiulpet over en halv Snees gemeene Borgere af Støvet i en kort Tiid; thi de havde mardi maaskee end været gemeene Borgere, hvis Baron von Reenkaalavet havde ikke været dem behielpelig.
Jeronimus *til Pernille.* Pernille! Himmelen selv har sendt mig denne Herre hid; thi det er just saadan Mand, som jeg trænger til.
Baronen. Og alt dette giør jeg uden Interesse. Den sidste Borger, som jeg hialp til en Characteer, skikkede mig derfor 1000 Rdlr., men jeg tog pardi ikke mod meer end de 500; thi jeg vil tiene Hr. Jeronimus, jeg trænger ikke til Penge, mit Baronie importerer mig over 40000 Rdlr. om Aaret. Jeg vil beskrive ham mit Baronie. Hovedgaarden ligger paa en Bakke, paa den ene Side en Ege-Skov, 4 Mile lang, og paa den anden Side er et friskt Vand, hvor jeg undertiden tager Cabeljou af den Længde.
Jeronimus. Cabeljou i friskt Vand?
Baronen. Det maa jeg forstaae. Det, som ellers holdes for umueligt, har jeg giort mueligt; det er en Invention, som jeg ingen har aabenbaret uden for Kongen af Frankrig, da jeg havde den Naade at tale med Kongen ved den Utrechtiske Fred.
Pernille. Maatte jeg spørge Baronen, hvor den Utrechtiske Fred ligger?
Jeronimus. Tie stille, Pernille! hvad vil du tale med saadan Herre?
Baronen. Den Utrechtiske Fred, Mademoiselle! blev sluttet i den Stad Carnaval udi Burgundien, og uden at rose mig selv, saa var den Freds-Slutning mit Verk, hvorvel andre, som gemeenligen skeer, faaer Navn derfor i Aviserne. Nok er det, at Kongen af Frankrig havde den Naade at sige til mig, da Freden var sluttet disse Ord: Tres renommé coment fermes la porte de la Baron de Reencolavet.
Pernille. Hillemænd, det var meget naadigt.
Jeronimus. Det gaaer gierne saa til, naadig Herre! at hvad en har giort, det faaer andre Navn fore i Aviserne; thi om jeg mindes ret, saa fik Duc de Vendosme Navn for den Fred.
Baronen. Ja, han maa melde sig; dog han kand være god nok til sit Brug. Men at komme til min Apropos igien, saa er jeg ikke den, der tiener Folk for Interesse; men det er sandt, jeg

seer igiennem Fingre lidt med mine Tienere, om de tar noget.

Jeronimus. Det er ikke meer end billigt.

Baronen. Jeg misunder dem det ikke; de ere mange derom. Thi saasom jeg omgaaes med allehaande Slags Nationer, saa maa jeg holde adskillige Slags Tienere; jeg har en Spansk Tiener, en Fransk, en Polsk, en Tydsk, en Italiensk og en Engelsk.

Jeronimus. Hillemænd, forstaaer Herren saa mange Sprog?

Baronen. Jeg forstaaer alle Sprog og taler det ene ligesaa færdigt som det andet. Jeg har en Polsk Tiener, som taler baade Fransk og Dansk. Hey Dobre Podolsky!

Dobre Podolsky kommer. Skabhalsiasky.

Jeronimus. Det er et underligt Sprog.

Pernille. Det er halv Dansk, Skabhalsiasky.

Baronen. Det betyder saa meget som; Hvad befaler Herren? Hør, Dobre Podolsky! du skal fornemme, om Græv Leerbeutel kommer til Hove i Dag. Hvis han kommer, saa vil jeg ogsaa komme. Han gaaer. Hey, Dobre Podolsky.

Dobre Podolsky. Skabhalsiasky.

Baronen. Formeld min Respect til Grævinden. Jeg kommer til hende mod Aften paa en Passedix eller Obscurité. Dobre Podolsky gaaer. Og kand du finde Frøkenen ved samme Leylighed, da siig hende: Voulez vous comment fermez la chaise autrement perfectement je parlerons la Contesse de la Baronesse que ditez vous. Men ingen maa høre det.

Dobre Podolsky. Dobre Mosepan. Han gaaer.

Baronen. Jeg har ingen synderlig Lyst at komme til Hove i Dag! men jeg har engrasseret mig at recommendere en halv Snees Personer.

Jeronimus. Ach, naadige Herre! tag ikke ugunstigt op, at jeg ydmygst beder ham om noget.

Baronen. Det skal være mig en Plaiseer at tiene ham.

Jeronimus. Maa jeg ikke være den 11te af dem, som skal recommenderes?

Baronen. Hvorfor ikke, Herr Jeronimus? Taler jeg for 10, saa kand jeg ogsaa tale for den Ellevte. Men hvad er hans Ansøgning?

Jeronimus. Det er noget, som han maaskee vil holde latterligt af mig, som af en gammel Mand; men det er ikke min Drift, min Kone vil endelig have det.

Baronen. Hvad er det da?

Jeronimus. Disse Fruentimmer har visse Skrøbeligheder, som man maa føye dem udi.

Baronen. Det er sandt nok; men hvad er det?

Jeronimus. Jeg vilde give 1000 Daler til, at min Kone ikke var falden til den Galskab.

Baronen. Ey, hvad er det da for Galskab? Siig frem!

Jeronimus. Jeg haaber, at naadige Herr Baron ikke troer, at det er min Drift.

Baronen. Vertichoux, hvad kand jeg troe, forend jeg hører?

Jeronimus. Thi hvorfor skulde jeg paa min gamle Alder forlange saadant?

Baronen. Peste, hvis I ikke kommer til Sagen, saa gaaer jeg.

Jeronimus. Min Kone vil endeligt profos være Frue.

Baronen. Ey, er det ikke andet? Det skal have gode Veye.

Jeronimus. Skulde det da kunde lade sig giøre?

Baronen. Vist. Det koster kun at skaffe Hr. Jeronimus en Rang. Er det ikke saa, I meener?

Jeronimus. Jo det kand vel ikke skee paa anden Maade. Jeg maa giøre det alleene for at føye min Kone, om jeg ellers vil have Fred udi Huset.

Baronen. Er han da ikke selv for det?

Jeronimus. Jeg kand sværge Eders Naade til, at jeg er færdig at gaae i Jorden over saadant Galskab.

Baronen. Hør, Hr. Jeronimus! efterdi han selv er saa meget derimod, da for at stille hans Kone tilfreds, vil jeg lade som jeg søger, og sige, at jeg har faaet Afslag, saa giver hun sig tilfreds, og I kommer af denne Beængstelse.

Pernille sagte. Hillemænd, nu er han i Knibe. Nu kommer han vel strax til Bekiendelse.

Jeronimus. Jeg kand endelig ikke sige, naadige Herre! at det er mig saa meget imod; thi hvorvel . . at . . omendskiønt . . Baronen kand nok fatte, hvad jeg vil sige.

Baronen. Jo, jeg fatter, at I har ligesaa stor Lyst til en Rang, som Jer Kone.

Jeronimus. Jeg negter ikke, at jeg jo har en honette Ambition; thi saasom . . efterdi . . besynderlig for at føye min Kone . .

Baronen. Gior ingen Roverkule af Jer Hierte. og siig reent ud, at I har Lyst til en Rang. Hvad vil det sige? Det er jo en honette Ambition.

Jeronimus. Ja jeg kand forsikkre Baronen paa, at jeg gior det ikke af Ærgierrighed, men alleene af en honette Ambition.

Baronen. Det veed jeg nok, Hr. Jeronimus! Han skal blive hiulpen. Der har I min Haand.

Jeronimus kysser paa Haanden.

Baronen. Græd ikke, Hr. Jeronimus! han skal nok blive hiulpen. Det var Synd andet end at hielpe en Mand, der har saadan honette Ambition.

Pernille. Ach, den stakkels Mand, han græder af Glæde. Det er dog en deylig Ting, at have saadan honette Ambition.

Dobre Podolsky. Grævinden lod formelde sin Respect til Herren; men Græven var ikke hiemme.

Baronen. Men vidste hun ikke, om han kommer til Hove i Dag?

Dobre Podolsky. Jo, han kommer til Hove. Grævinden bad ellers, at Herren vilde skikke hende 500 Rd., til Græven kommer hiem; thi hun havde en hastig Udgift.

Baronen. Havde du ikke saa mange Penge hos dig?

Dobre Podolsky. Det er meget fortrædeligt, Herr Baron! nu skal jeg endelig hiem for de lumpne 500 Rdlr. Skyld.

Jeronimus. Om Herren ikke vil tage det unaadigt op, saa vil jeg flye ham saa mange Penge!

Baronen. Ney, saamænd, Hr. Jeronimus, det tager jeg ikke unaadigt op.

Jeronimus. Jeg er saa bange, at det er noget dristigt af mig.

Baronen. Ey, sans façon, Hr. Jeronimus! Jeg beder, at han hverken herudi eller udi andet vil holde mig for fremmed.

Jeronimus gaaende ind. Gud velsigne den Herre, hvor naadig han er.

Pernille. Henrich! du est dog en forbandet Skielm.

Henrich. Det gaaer brav nok, Pernille!

Pernille. Og du Monsr. Dobre Podolski! gid du faaer en Ulykke med din Polsk.

Dobre Podolsky. Jeg maa, min Troe, ogsaa have noget aparte.

Pernille. Ja, men ikke saa hastig. Men der kommer han tilbage med Pungen.

Jeronimus med Pungen. Maa jeg tage mig den Frihed at levere den til Tieneren?

Baronen. Vær dem strax til Grævinden, Dobre Podolsky! Maaskee hun vinder dem fra mig igien i Aften; thi hun spiller perfectement Obscurité. Seer paa sit Uhr. Vertichoux, Klokken er mange; jeg maa til Hove. Hey Porteurs! Jeronimus kysser ham paa Haanden til Afskeed. Baronen sætter sig i Portechaisen og siger: Er soll geholffen werden.

Scen. 5.

Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Jeronimus. Var det ikke en allerkiæreste Herre, Pernille? Kald min Kone herud, at jeg kand sige hende, hvad som er passeret.

Magdelone. Hvad er det for Stats, her har været?

Jeronimus. Nu er vi ovenpaa, min Hierte! Baronen tog mig i Haanden til Afskeed, og sagde, at jeg skulde blive hiulpen.

Magdelone. Ach, min hierte Mand! disse store Folk lover ti Gange meer, end de agter at holde.

Jeronimus. Ney denne, min Troe, ikke. Havde du seet ham da skulde du være af andre Tanker. Denne gode Baron holder meer, end han lover.

Magdelone. Er det en Baron?

Jeronimus. Ja, min Dukke! det er en Baron Reenkaalavet, en Herre, der har sluttet over 36 Freds-Tractater.

Pernille. Hvad 36? Han har, min Troe, sluttet over 48, det veed jeg.

Magdelone. Hvoraf Pokker veedst du saadant?

Pernille. Baronen sagde det selv.

Jeronimus. Denne Herre er en bekiendt ærlig Herre. Hvad var det, som Kongen af Frankrig sagde til ham, Pernille?

Pernille. Jeg kand ikke komme ihu uden disse Ord: Fermes le porte. Det syntes at være meget naadigt.

Magdelone. Nu er, min Troe, Pigen bleven ligesaa gal som han.

Pernille. Siden jeg talede med denne Baron, er jeg bleven af andre Tanker, Madame! thi jeg seer, at Hr. Jeronimus vil giøre Lykke derved.

Magdelone. Og jeg er bange, at I blir tagen ved Næsen. I veed jo ikke uden af hans egne Ord, at han er Baron.

Jeronimus. Jo, min Troe, er han virkelig Baron. Han beskrev os jo sit Baronie; det hørte Pernille. Hovedgaarden ligger paa en Bakke.

Pernille. Paa den ene Side er en Skov, 4 Miil lang.

Jeronimus. Og paa den anden Side et stort Vand, hvor han fanger Cabeljou af den Længde. Hvad vil du nu meer tvivle derom?

Magdelone. Jeg kand forsikkre dig om, at alt dette staaer mig lidet an.

Jeronimus. Ach, min Dukke! du har jo lovet at føye mig herudi.

Magdelone. Ja, det er sandt nok; men . .

Jeronimus. Hvis du havde seet, hvor stor Naade denne Herre beviisede mig, havde du skulle glædet dig derover. Saadanne Herrer ere mindre storagtige end mangen Borgermand.

Pernille. Tænk engang, han kyssede mig, Madame!

Magdelone. Det betiender jeg var noget meget for en Tieneste-Pige.

Scen. 6.

Arv. Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Arv. Hvilken underlig Baron var dette: han lod sig bære i en Æske!

Jeronimus. Har du da aldrig seet en Portechaise tilforn?

Pernille. Hvad vil det Beest have seet en Portechaise, som er nyeligen kommen fra Æbeltoft?

Jeronimus. Saadant faaer du tit se her i Staden, Arv!

Arv. Det er underligt nok. Man bær ellers ikke uden Krøblinger hos os; derfor tænkte jeg ogsaa i Førstningen, at denne Herre var en Krøbling. Mig synes dog, at det er Synd, at det ene Menneske skal være det andets Hest.

Jeronimus. Jeg har ogsaa i Sinde, min Dukke! at legge mig en Portechaise til, om det andet vil lykkes for mig.

Magdelone. Giør kun saa meget Galskab, som dig lyster. Du est selv Herre i Huset, og maa selv forsvare det.

Pernille. Hvis Herren legger sig Portechaise til, kand Arv blive Porteur; thi han er brav stærk.

Jeronimus. Du siger noget, Pernille!

Arv. Hvad er det: Porteur?

Pernille. Det er en af dem, som bærer.

Arv. Faae den en Ulykke, der giør.

Pernille. Det er ingen Skam her i Staden at være Porteur.

Arv. Var det ingen Skam for dig, om man vilde giøre dig til en Hoppe? Man maa giøre Forskiel mellem Bester og fornuftige Mennesker.

Pernille. Da troer jeg dog, uden at rose Heste, at der er mangen fornemme Hest, der har lige saa megen Fornuft som du.

Magdelone. Ey, lad nu fare saadant Gal-

skab. Det hele Huus blir til en Daarekiste. Lad os tale noget Alvorligt sammen, min Hierte! Monsr. Leander synes ikke at være tilfreds med dig paa nogen Tiid.

Jeronimus. Jeg har ogsaa, sandt at sige, ikke været meget tilfreds med ham.

Magdelone. Hvad har han da syndet mod dig?

Jeronimus. Han har endelig intet Ont giort mig; men jeg tænker mig om iblant, om man ikke kunde employere sin eeneste Dotter bedre.

Magdelone. Hvordan kand du faae hende bedre forsørget? Det er jo en skikkelig Person, som har gode Midler.

Jeronimus. Det er got, min Hierte! dersom vi agtede at blive udi Borgerstanden.

Magdelone. Men omendskiønt du faaer nu en Rang, kand derfor din Dotter ikke gifte sig med en Borger?

Jeronimus. Ney, ikke vel, min Dukke! ikke vel. Naar du bliver velbyrdige Frue, kand din Dotter ikke vel være slet og ret ærlig og dydzirede Matrone. Jeg siger det ikke af mindste Hoffart, mit Barn! men det skikker sig ikke, ney gior det ikke.

Magdelone. Men jeg synes, det er lige saa smukt at være ærlig som velbyrdig.

Jeronimus. Ney, gute Morgen, Madam! det er ligesaa stor Forskiel som mellem Kong Salomon og Jørgen Hattemager.

Magdelone. Men du est jo selv en Borger?

Jeronimus. Ja, men det varer ikke længe, førend jeg bliver til noget.

Magdelone. Det er jo tidsnok at kaste Vrag paa Borgerfolk, naar du faaer en Rang.

Jeronimus. Jeg er, min Troe saa vis paa Rang, som jeg allerede havde den i min Haand. Det gior mig kun ont, at jeg skal blive den Elfte udi Tallet; thi der er 10 andre paa Baronens Liste, som og skal promoveres.

Magdelone. Ach, hvilken ulykkelig Syge den Rang-Syge er! Den foraarsager, at et Menneske er aldrig fornøyed; thi naar han selv kommer til Hoyhed, kand han ikke lide, at andre ogsaa kommer dertil, og naar han har faaet een Rang, saa gaaer han strax frugtsommelig med en anden. Men hvad er Frugten deraf? En Borgermand kommer derover i Griller, foragter og forsømmer sin forrige Handel, og omsider geraader i Armod, som man desvær seer mange Exempler paa i denne fattige Bye.

Jeronimus. Ach, min Hierte! plav mig dog ikke saa meget. Du har jo engang lovet, at føye mig herudi.

Magdelone. Det er sandt nok; men jeg har ikke lovet dig, at jeg vil bryde mit Løfte med Leander.

Jeronimus. Lad ham da see til, at han skaffer sig en Rang først, saa kand han gierne faae min Dotter.

Magdelone. Saa vidt som jeg kand merke, søger han aldrig nogen Characteer.

Jeronimus. Og saa vidt som jeg kand merke paa mig, saa giver jeg aldrig min Dotter bort til en slet og ret Monsieur. Tænk engang, min Dukke! om jeg nu lod trolove Leander med min Dotter, og der siden kom en Rangs-Person, som begiærede hende, da hun var ikke i min Magt mere, stode vi der da ikke i en Maade? Var det da ikke noget, som vi maatte fortryde for Livstiid?

Magdelone. Hvorfor skulde vi fortryde derpaa?

Jeronimus. Kort at sige, det passer sig aldeles ikke, at du skal hede Frue, og din Dotter Madam eller Mutter. Spør kun andre fornuftige Folk, saa skal du høre, at de derudi give mig Ret.

Magdelone. Du maa snarere sige: Spør kun andre Giekke.

Jeronimus. Hør, mit Barn! du faaer aldrig en god Time af mig, hvis du ikke føyer mig herudi. *Han gaaer ind.*

Magdelone. Ach, jeg elendige Menneske! jeg veed ikke, hvad jeg skal giøre. Jeg faaer dog at skikke mig herudi, for ikke at legge mig ud med min Mand.

Scen. 7.

Magdelone. Pernille.

Pernille. Ey, Madam! giv Jer tilfreds; det tør falde bedre ud, end I tænker.

Magdelone. Men jeg kand ikke fatte, Pernille! hvorfor du begynder at holde med min Mand i hans Galskab, som du tilforn var saa meget imod.

Pernille. Jeg er, min Troe, ligesaa meget derimod, som jeg nogen Tiid har været; men jeg har saa mine Raisons, hvorfor jeg nu taler ham efter Munden.

Magdelone. Jeg kand aldrig vide, af hvad Anledning han er falden paa disse Griller

Pernille. Rang-Syge kommer over Folk her i Landet ligesom hidsig Feber.

Magdelone. Men er det ikke ubegribeligt, at en ældgammel Mand, som han . . .

Pernille. Jeg kand let begribe det; thi Luften her i Landet fører det med sig, at Folk ikke bliver ret galne, førend de komme over deres 60 Aar.

Magdelone. Det lader lige saa, Pernille! thi jeg har kiendt mange, der have ført et meget ærbart Levnet udi deres Ungdom, men som udi deres Alderdom ere bleven meget verdslige.

Pernille. For Exempel: Peder Hansen, som udi sit 30te Aar holdt det for en dødelig Synd at pudre sin Peryk, seer jo nu ud som en Kammer-Junker. Udi hans Ungdom prækede han mod Vellyst, nu klager han over, at her er ikke Assembleer nok.

Magdelone. Paa den Maade maa jeg blive bange, naar jeg bliver tredsindstyve Aar.

Pernille. Jeg er ogsaa bange for mig selv.

Magdelone. Han maatte gierne løbe gal, Pernille! hvis han ikke vilde bryde det Løfte, han har giort Leander.

Pernille. Giv Jer kun tilfreds, Madam! det skal ingen Fare have.

Magdelone. Du hørte jo selv, hvad Resolution han har taget.

Pernille. Jeg skal nok faae ham til at tage en anden Resolution.

Magdelone. Hvad vil du da giøre?

Pernille. Det kand jeg ikke sige hende, Madam! Jeg beder hende alleene give sig tilfreds; det skal nok blive got.

Magdelone. Gid det var saa vel Kom, lad os gaae ind.

ACTUS III.

Scen. 1.

Leander. Leonore.

Leander. Hvad ere vi Mennesker dog ulykkalige i denne Verden! Der ere saa Ting, som foraarsage os solide Glæder, og de samme saa søde Ting ere ofte beblandede med Galde. Nu tænkte jeg at høste Frugten af min Kiærlighed og at komme udi Possession af Jomfruen, som jeg saa inderligen elsker; men just da man tænker at være allersikkerst, reyser sig en uformodende stærk Modvind, som truer med Undergang.

Leonore. Det er vist nok, kiære Leander! men jo farligere Stormen er, jo behageligere vil det siden blive for os, naar vi komme udi Havnen.

Leander. Men paa den sidste Relation, jeg havde af hendes Mamma, saa tør jeg ikke komme oftere her i Huset; thi han har jo udtrykkeligen givet tilkiende, at han ikke vil have mig til Svigersøn.

Leonore. Jeg forlader mig paa Pernilles Løfte, som har lovet at rede os i en Hast ud af denne Vanskelighed.

Leander. Men hvad mon det er for en Intrigue, hun har fore?

Leonore. Jeg kand ingenlunde bevæge hende til at aabenbare mig den. Hun siger, at ingen veed den uden Monsieur Leonard, Henrichs Herre.

Leander. Men allerkiæreste Jomfrue! skal al vor Lykke dependere af denne Intrigue?

Leonore. Ingenlunde; thi kand Intrigue ikke hielpe, saa lader jeg min Fader smukt vide, at om han vil bryde sit Løfte, saa vil jeg ingenlunde giøre det, og forekaster han mig Ulydighed saa forekaster jeg ham Utroeskab, dog ønsker jeg, at Pernilles Anslag kunde lykkes, at jeg ikke skal nødes til at skride til saadan Extremitet.

Leander. Jeg forlader mig meer paa Jomfruens Bestandighed end paa alle Intriguer.

Leonore. Ja, han kand sikkert forlade sig derpaa; thi intet Barn er forpligtet at adlyde sine Forældre udi det, som er usømmeligt. Men der seer jeg ham komme. Gak I kun til Side, og vær imidlertiid forsikkret om min Troeskab.

Scen. 2.

Jeronimus. Leonore.

Jeronimus. Det er mig kiært, min Dotter! at jeg finder dig alleene; thi jeg har noget Vigtigt at tale med dig om. Hør, jeg har merket hos dig fra din Barndom, at du har havt en honette Ambition.

Leonore. Det er sandt nok; jeg har altiid stræbet at føre mig saaledes op, at ingen med Billighed skulde kunne bebreyde mig nogen Bassesse.

Jeronimus. Og derfor haaber jeg, at du skal finde Smag udi det Forslag, som jeg vil giøre dig.

Leonore. Jeg skal aldrig være mine Forældre imod udi det, som sømmeligt og anstændigt er.

Jeronimus. Got, min Dotter! nu har jeg Spillet vundet. Jeg er i disse Dage bleven forsikkred om at aflegges med en Rang, og naar det skeer, saa vil jeg selv give dig at betænke, om du kan gifte dig med en ret og slet Monsieur som Leander.

Leonore. Jeg har selv paa mine Forældres Behag giort Ægteskabs-Løfte til Leander, og derfor vil give min Far at betænke, om jeg med min Honneur kand rykke mit Løfte.

Jeronimus. Med din Honneur, siger du? Veedst du og ret, hvad Honneur er? Er det Honneur for en Frøyken at gifte sig med en slet og ret Borger?

Leonore. For at forekomme saadan Uleylighed, er det da best, at jeg gifter mig med Leander, førend jeg bliver Frøyken, og førend Papa faaer Rang, saa synder vi intet mod Reglerne.

Jeronimus. Slidder Sladder, mit Barn! Den Snak kommer libt overens med det Forrige, nemlig at du havde Ambition.

Leonore. Just fordi jeg har Ambition, just derfor kand jeg ikke bifalde min Far.

Jeronimus. Hvilken forbandet Snak! Just fordi du har Ambition, just derfor vil du heller hede Mutter end Frue.

Leonore. Ney, just fordi jeg har Ambition, just derfor vil jeg ikke giøre mig til et Skarn og bryde mit Løfte.

Jeronimus. Ingen er forbunden at holde et Løfte, som strider mod Ærbarhed. Da du giorde Leander det Løfte, vare I hinandens Lige. Nu er Tingen saa forandret, at du staaer paa Trinnet at blive Frøyken, og han er kun en slet og ret Monsieur; ergo, derfor kand det Løfte ikke binde dig, thi det som tilforn kunde være lovligt, dets Fuldbyrdelse strider nu mod Ærbarhed. Vi har jo Lov derfor.

Leonore. Om jeg maatte sige saa, min kiære Far! saa er det en hæslig Prokurator-Streg at dreye Loven saaledes. Er det mod Ærbarhed at holde sit Løfte, som man har giort en brav ærlig Mand?

Jeronimus. En ærlig Mand? Det er ikke nok. En Bonde kand ogsaa være ærlig; men om en velbyrdig Frøyken gifter sig med en ærlig Bonde, synder hun i mine Tanker mod Ærbarhed.

Leonore. Det troer jeg nok; men jeg seer ingen Forskiel mellem mig og Leander, thi vi ere begge af Borger-Stand.

Jeronimus. Det er sandt nok; men om du i Morgen blev Fronken, hvad da?

Leonore. Saa var det ikke videre, end en ærlig Borger blev gift med en velbyrdig Borger-Dotter.

Jeronimus. Driv ikke Spot med din Far, min Dotter! Det er ikke smukt.

Leonore. Det være langt fra; men min Far vil have mig til at bedrive en Gierning, som alle fornuftige Folk vil foragte mig for.

Jeronimus. Hvad? fornuftige Folk! Du regner vel vore Naboer, de Spidsborgere, for fornuftige Folk? Det er Folk, min Dotter! som ingen Ambition har.

Leonore. Mig synes, den siger sig fra al Ambition, der ingen Troe og Love har.

Jeronimus. Du maa snakke saa meget, som du vil, min Dotter! saa bliver Udfaldet dette, at at du slet ikke faaer Leander.

Leonore. Og min Far maa præke saa meget for mig, som han vil, saa bliver Udfaldet dette, at jeg tar aldrig nogen uden Leander.

Jeronimus. Vil ikke gode Ord hielpe, saa faaer jeg bruge Myndighed.

Leonore. En Faders Myndighed strekker sig ikke saa vidt.

Jeronimus. Hvad? har et Barn Magt til at gifte sig mod sine Forældres Villie.

Leonore. Jeg har intet giort herudi uden min Fars Samtykke og Villie.

Jeronimus. Hør, Leonore! ikke et Ord meer; thi bliver jeg først vreed, faaer du mig ikke hastig bliid igien.

Leonore. Jeg vil ogsaa bede min Far, at han ikke rører meer om den Materie; thi jeg er ogsaa ikke let at blive bliid igien, naar jeg først bliver vreed.

Jeronimus. Gak kun bort til videre, mit Barn? og betænk dig, hvad du gior. Leonore gaaer. See mig engang til den Næseviis. Men jeg maa give hende lidt Tiid; hun betænker sig nok. Men der kommer, min Troe, Baronens Tiener.

Scen. 3.

Dobre Podolsky. Jeronimus.

Dobre Podolsky. Serviteur, Hr. Jeronimus!

Jeronimus omfavnende og kyssende ham. Ach, velkommen igien, min ærlige Dobre Podolsky.

Dobre Podolsky. Min Herre er paa Veyen for at besøge ham og bringer gode Tidender med sig.

Jeronimus. Er det mueligt? Den Herre holder meer, end han lover.

Dobre Podolsky. Han er ogsaa bekiendt for en ordholdende Herre baade blant Christne og Hedninger.

Jeronimus. Ogsaa blant Hedninger?

Dobre Podolsky. Der er ingen udi det hele Hedenskab, der jo kiender ham.

Jeronimus. Maatte jeg spørge, hvor Hedenskabet ligger?

Dobre Podolsky. Det kand jeg sige ham paa mine Fingre; thi jeg har været der mange Gange. Hedenskabet ligger Nord-Nordvest her fra. Hovedstaden udi Hedenskabet heder Constantinopel, og Keyseren, som nu regierer, heder Mephistofelus. Det er en brav Kavalier, hvorvel han er ikke min Herres Ven.

Jeronimus. Hvi saa?

Dobre Podolsky. Jeg vil nok sige Hr. Jeronimus det, hvis han vil beholde det hos sig selv. Min Herre havde den Naade at spise en gang hos Keyseren. Over Bordet kom han i Dispyt med den store Vizir Holophernes, hvilken Dispyt gik saa vidt, at min Herre udi Hidsighed gav ham et Orefigen; saa at Keyseren siden den Tiid saae ham an med skeele Øyen.

Jeronimus. Men tog den store Vizir dette Orefigen saa til Takke?

Dobre Podolsky. Hvad vilde han giore? Hvo som kiender min Herre, binder ikke let an med ham. Han svor alleene ved sin Talmud, som er Hedningernes Ritual, at han skulde hevne det. Det er uendeligt at fortælle alle de Actioner, min Herre har havt. Er det ikke en Ære for Landet, at en Jydsk Baron har givet den store Vizir et Orefigen?

Jeronimus. Saa er hans Herre da fra Jylland?

Dobre Podolsky. Ja, det kand man nok høre paa hans Tale.

Jeronimus. Men om jeg maatte spørge saa dristigt, Monsieur Dobre Podolsky! hvoraf veed han, at Baronen har gode Tidender at bringe mig?

Dobre Podolsky. Han bad mig lade Hr. Jeronimus vide, at han havde talet om ham paa behørige Steder. Det havde nær gaaet ham af Glemme, saasom han har meget i sit Hoved! men jeg, uden at rose mig selv erindrede ham om at tænke paa Hr. Jeronimus.

Jeronimus omfavner ham. Det var et ærligt Vens-Stykke.

Dobre Podolsky. Jeg siger det, min Troe, ikke i den Intention, at jeg vil begiære nogen Discretion af ham derfor, ihvorvel at . . .

Jeronimus. Han har, min Troe, fortient en Discretion, og han skal ogsaa have den. Jeg beder ydmygst, at han ikke vil forsmaae disse 100 Ducater.

Dobre Podolsky. Ach, Hr. Jeronimus! hvortil er saadan nødigt?

Jeronimus. Men een Ting vil jeg bede ham om, det er, at han vil beholde denne Discretion alleene uden at dele den med den franske og spanske Lakey.

Dobre Podolsky. Efterdi, at Hr. Jeronimus saa befaler, saa vil jeg beholde den alleene. Men jeg maa løbe; min Herre vil nok være her i Øyeblikket.

Scen. 4.

Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Jeronimus. Kom her ud, min Hierte! jeg har noget at sige dig.

Magdelone. Hvad er nu paa Færde igien?

Jeronimus. Du maa blive her tilstæde for at complimentere Baronen. Nu kommer han.

Magdelone. Men er jeg skikket til at conversere med saadan stor Herre?

Jeronimus. Han er, min Troe, ikke anderledes end en gemeen Borger i Omgiængelse. Det veed Pernille.

Pernille. Det er en allerkiæreste Herre. Madamen har ikke nødigt at undsee sig for ham. Men der kommer han, min Troe.

Scen. 5.

Baronen. Jeronimus. Magdelone. Pernille. Dobre Podolsky.

Baronen. Halt . . . et, Porteurs! Sans façon. Hr. Jeronimus! lad Porteurerne kun selv hielpe mig ud.

Jeronimus. Ach, naadige Herre! lad mig have den Fornøyelse.

Baronen hvisker ham i Øret.

Jeronimus kyssende Haanden. Ach, jeg takker allerunderdanigst, Eders Naade!

Baronen. Inden 2 Dage skal I have Jer Bestalling, og det gratis, saa at I har ingen Bekostning at giøre uden paa Papiret, som koster 100 Rixdaler; og det skal I ingen Bekymring giøre Jer om, alleene at I leverer de Penge til min Tiener, saa skal han løse og bringe Jer Bestallingen.

Jeronimus. Ach, det er en stor Naade.

Baronen. Hey, Dobre Podolsky! Hr. Jeronimus flyer dig 100 Rixdaler, som skal være til hans Bestallings Indløsning.

Jeronimus. Om jeg da maatte besværge ham dermed . . .

Baronen. Ey, sans façon, Hr. Jeronimus! Til Dobre Podolsky. Gak nu strax hen og forret det.

Jeronimus. Min Hierte! gak hen og kys paa Baronens Haand.

Baronen. Er det hans smukke Frue? Votre tres humble Serviteur de Valet, Madame!

Magdelone. Jeg er ikke saa lykkelig, at jeg forstaaer Fransk, min Herre!

Jeronimus sagte. Ey, stil dig da ikke saa taabelig an. Kand du ikke svare et libet Korn? Kand du i det ringeste ikke sige: Ovis Monsieur?

Magdelone neyende. Ovis Monsieur!

Baronen. Fort bien Madame! Parle de vous François?

Jeronimus. Min Kone har lært noget Fransk i sin Ungdom; men hun faaer begynde at lære noget igien paa nye.

Baronen. Ovis Monsieur! perfectement. Hun har, min Troe, ma foi, en god Accent, uden at flattere.

Jeronimus. Hor du vel, min Dukke! hvad Baronen siger: han siger, at du har en god . . . Hvad var det, han kaldte det sidste?

Magdelone sagte. Jeg veed hverken hvad det første eller sidste var; thi jeg er gandske Hovedsvimled.

Jeronimus. Mine Naboer, Eders Naade! vil nok misunde mig denne Lykke.

Baronen. Lad dem misunde. Hvad vil det sige? Men hvis de endeligen trænger, saa kand jeg ogsaa hielpe paa dem.

Jeronimus. Ney, Eders Naade! det vil jeg ydmygst bede, at det maa blive ved mig alleene. Ikke fordi jeg misunder dem nogen Ære eller Lykke, men af Aarsag at . . . .

Baronen. Af hvad Aarsag da?

Jeronimus. Af den Aarsag, at . . . Min Frue veed Aarsagen.

Magdelone. Hvad? Jeg veed, min Troe, ingen Aarsag.

Baronen. Jeg begriber det nok, min kiære Frue! Det er, hun vil gierne være den Fornemste i Lauget, naar hun kommer i Samlinger med hendes Naboerskер.

Jeronimus. Ney, det er endeligen ikke Aarsag; thi hverken jeg eller min Kone har i Sinde ofte at omgaaes med vore Naboer herefter.

Baronen. Deri har han Ret. Det sømmer sig ey heller; thi naar man søger om at komme i Stand, maa man og skikke sig derefter. I maa ogsaa love mig det, at I vil staae paa Jer Respect.

Jeronimus. Spares mig Liv og Helsen, saa skal jeg saamænd ikke familiarisere mig med mine Naboer.

Baronen. Det er jo nogle Spidsborgere, som ere kun halve Mennesker.

Jeronimus. Det findes aldeles ikke hos dem, hvad man kalder honette Ambition; thi naar de kommer i Samlinger, seer de kun efter Mad og Drikke, uden at bekymre sig om enten man sætter dem øverst eller nederst.

Baronen. Pardi, det er jo at leve som Fæe.

Jeronimus. Ja, lidt bedre, Eders Naade!

Baronen. Men a propos, har han faaet sine 500 Rixdaler tilbage?

Jeronimus. Det haster ikke, Eders Naade!

Baronen. Charni, har den Slyngel ikke bragt Pengene endnu tilbage?

Dobre Podolsky. Jeg har forglemt det. Herren tar det ikke unaadigt op.

Baronen. Glem det da ikke, saa snart du kommer hjem. De skal betales i Guld igien.

Jeronimus. Ach, ney, Hr. Baron! det giøres ikke nødigt.

Baronen. Ey, det kommer mig paa eet ud, Hr. Jeronimus! det er ogsaa mindre Umage.

Jeronimus. Ach, gid jeg kunde leve den Dag, at jeg kunde erkiende den store Naade, som mig er beviist.

Baronen. Jeg forlanger intet andet af ham, end at han staaer paa sin Respect, saa at jeg ingen Skam skal have for min Recommendation.

Jeronimus. Jeg skal saamænd nok skikke mig saa, at Herren ikke skal fortryde paa den Naade, han har kastet paa sin ringe Tiener.

Scen. 6.

Leonard. Baronen. Jeronimus. Magdelone. Pernille.

Leonard med en Krabask. Det er mig sagt, at min Tiener skal løbe her i Huset og spille en Hob Comoedier. Hans Tiener, Hr. Jeronimus! Om Forladelse, at jeg kommer saa dristig.

Jeronimus. Jeg er ikke saa lykkelig, at jeg kand tale med ham formedelst denne fornemme Herre, som er hos mig.

Leonard. Hvem er det?

Jeronimus. Det er en Baron.

Baronen bukkende med Hovedet. Adieu, Hr. Jeronimus! jeg maa gaae.

Leonard. Hans Tiener, Hr. Baron!

Baronen. Hans Tiener.

Leonard. Kiender han ikke mig?

Baronen. Ney, jeg gior ikke.

Leonard. Saa kiender jeg, min Troe, dig. Prygler ham med Krabasken, og Baronen skriger.

Jeronimus. Ach, Himmel! er det mueligt, at en, som har givet den store Vizir Orefigen, lader sig prygle?

Leonard. Har jeg ladet mig giøre Klæder, at du skal spille Giek med dem? Han trækker Kiolen af, og Baronen staaer i Liberie. Men siig mig, du fortvivlede Skielm! hvad har drevet dig til at giøre saadanne Optøyer?

Baronen. Ach, Herre! slaae mig ikke, saa skal jeg bekiende alting.

Jeronimus. Ach, jeg døer af Blusel over denne Hendelse.

Leonard. Bekiend da!

Baronen. Jeg trængde til Penge, og som jeg hørte, at denne gamle rangsyge Nar kyssede Skrædbere og Lakeyer, for de skulde tale for ham, saa tænkte jeg ved mig selv: Her er en Skilling at fortiene for dig; hvorfor jeg gav mig ud for en Baron. Synes Herren, at det var nogen Synd at narre saadan gammel Abekat?

Jeronimus. Ach, jeg kand ikke meer. Gid jeg var i Graven.

Leonard. Men hvorfor gav du dig ud for en Baron?

Baronen. Ikke uden for at curere ham for hans Rangsyge.

Leonard. Der er, min Troe, ikke saa meget Ont i det.

Jeronimus. Ach, gid han faaer en Ulykke, saa vist som det var for andet; thi han har faaet over 700 Rdlr. af mig.

Baronen. Det er ikke sandt, Herre! Jeg har ikke faaet en Skilling; han leverede dem til en anden ubekiendt Person, som fuldte mig hid.

Jeronimus. Ja, det var til Dobre Podolsky. Hvor er han? Nu var han her.

Baronen. Ja han er ikke saa let at faae fat paa. Det er en Landløber.

Jeronimus. Ach, jeg elendige Menneske, hvor skammelig er jeg bleven bedragen!

Leonard. Begræd ikke saa meget Jer Forliis, Hr. Jeronimus! begræd heller Jer Daarlighed, og stræb at mage det saa, at denne Historie kommer ikke ud blant Folk.

Jeronimus. Ach, jeg seer og kiender min Daarlighed, men alt for silde, og jeg skiæmmer mig for min Kone og mine Børn. Lad Leonore komme ind.

Scen. 7.

Leonore. Leander. Personerne af forrige Scene.

Jeronimus. Min Dotter! jeg seer, du kommer der med Monsieur Leander.

Leonore. Ja, min hierte Far! vi lader ikke af at elske hinanden, uanseet alle de Trudsler, som os ere giorte.

Jeronimus. Bliver kun ved at elske hinanden; jeg skal aldrig være jer meer imod. Og I, Monsieur Leander, jeg beder Jer tusinde Gange om Forladelse, at jeg har været saa koldsindig mod Eder. Der var kommen en Raptus over mig. hvis Udfald har saaledes ydmyget mig, at jeg er kommen til mig selv igien, og fortryder min Daarlighed, sær den slette Conduite, jeg har ført mod ham.

Leander. Det er mig kiært at fornemme, at Hr. Jeronimus foragter mig ikke meer. Hvad som har været Aarsag dertil, kand jeg ikke vide, ligesaa lidt som jeg veed Aarsagen til denne sidste Forandring.

Baronen. Jeg skal fortælle Monsieur den hele Historie ....

Jeronimus. Hold Munden, Monsieur Baron! eller jeg skal kløve dit Hoved. Dog jeg burte heller takke end være vreed paa ham; thi han har ved sit Giekkerie cureret mig. Men hvad Pokker er det, som jeg seer? Er det ikke Dobre Podolsky, som kommer tilbage? Her kand jeg komme til mine Penge igien.

Dobre Podolsky. Min Herre! jeg beder ydmygst, han ikke vil fortryde paa, at vi har narret ham; thi ....

Jeronimus. Hvor er mine Penge, din Gaudieb?

Dobre Podolsky. Her er de alle sammen, først de 500 Rdlr., som vi, for at narre ham, sagde skulde til Grævinden; dernæst ....

Jeronimus. Vær saa god at holde inde med den Specification, skye mig kun Pengene.

Dobre Podolsky. Men jeg veed ikke, om min Herre vil lade mig beholde de 100 Ducater, som jeg fik for min havde Umage.

Jeronimus. For din havde Umage? Du har fortient Galgen for din havde Umage.

Dobre Podolsky. See, der er de alle sammen. Jeg beder kun, at Hr. Jeronimus ikke vil fatte noget Had til os, fordi vi narrede ham.

Jeronimus. Ey, hold Munden!

Dobre Podolsky. Jeg siger det kun for at undskylde mig; thi jeg skal aldrig narre ham oftere.

Jeronimus. Du skal ey heller faae Leylighed dertil.

Leonard. Saa gak din Gang, og incommodeer ikke Manden meer. Det gior mig ellers usigeligen ont, Hr. Jeronimus! at saadant skulde vederfares af min Tiener. Alt hvad jeg kand giøre, det er at straffe ham og lade ham løbe.

Jeronimus. Det er best, Hr. Leonard! at han beholder ham i Tieneste og tilholder ham, at han ingen fortæller, hvad som skeet er. Jeg vilde ellers ønske, at alle urimelig Rangsyge kunde revses ligesom jeg for deres honette Ambition.

PLUTUS

eller

Proces imellem Fattigdom og Riigdom.

En heroisk Comoedie udi 5 Acter.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Plutus, Riigdommens Gud.	Davus, hans frigivne Tiener.
Aesculapius.	Palæstrio, en anden Tiener.
Mercurius.	Diogenes.
Jupiter.	Penia, Fattigdoms Gudinde.
Timotheus, en Borger.	

ACTUS I.

Scen. 1.

Timotheus. Davus i Sganarels-Dragt.

Timotheus. Her er en elendig Tilstand udi denne Stad; thi her er hele Gader, hvor man finder ikke en eeneste vederhæftig Mand.

Davus. Jeg troer neppe udi den hele Stad; thi vi ere Prakkere tilsammen, saa at det er ikke uden Stand og Fødsel, som skiller Tienere fra Herrer. Vore Naboe-Stæder derimod besidde stor Riigdom, ja saa stor, at en eeneste af deres Borgere kand kiøbe vor hele Republik.

Timotheus. Det er sandt nok. Men derimod findes udi de fleste saadanne Stæder stor Forvirring og Uorden, og de fleste af deres Borgere besidde ikke megen Dyd.

Davus. Hvad Dyd? Hvad vil Dyd vel sige? Hvis vi vilde komme alle vore Dyder i en Gryde, vilde de dog ikkun give en maver Suppe. Dyd uden Penge er ikkun et blot Navn.

Timotheus. Det er i visse Maader sandt Derfore siger en Philosophus: man maa først legge Vind paa Penge, siden paa Dyd.

Davus. Og Poeten siger: Est du krum, est du lam, har du Penge, saa gaaer du fram. Men hvoraf kand det komme, Hr. Patron! at vor Stad har saa slet Skiebne frem for andre Stæder?

Timotheus. Det kommer deraf, at Riigdommens Gud Plutus stedse har gaaet vor Stad forbi.

Davus. Det maa da være en dum Gud; thi . . .

Timotheus. Han er ikke dum; men han er stok blind. Og er det i Henseende til den Blindhed, hvormed han er slagen, at han gemeenligen tager feyl og uddeler sine Gaver til de uværdigste Mennesker. Men jeg haaber dog, at denne Uheld ikke skal længe vare; thi Raadet har ved Bønner og Offringer bevæget Jupiter at see til vor Elendighed og at tilskikke os Plutum.

Davus. Hvoraf veed Hr. Timotheus, at han har dertil ladet sig bevæge?

Timotheus. Saadant er ved Tegn givet tilkiende, ja ved saadanne ufeylbare Tegn, at man fast ikke kand tvivle derom.

Davus. Men hvad hielper os hans Ankomst, eftersom han er blind, og uddeler sine Gaver hen i Taaget? Det kand jo i saa Maade hende sig, at han gaaer mig og andre meriterede Personer forbi og beriger de uværdigste.

Timotheus. Giv dig kun tilfreds; thi Raadet har giort Ansøgning ikke alleene om Pluti Ankomst; det har ogsaa af Jupiter forlanget, at han maa bekomme sit Syn, paa det han ikke her som paa mange andre Steder skal uddele sine Gaver i Blinde. Men jeg maa forføye mig hen til Raadhuset, for at efterforske, hvorudi de Tegn bestaaer, hvorpaa man grunder dette Haab.

Scen. 2.

Davus alleene.

Hvis dette er sandt, vil Staden støbes om udi en anden Form. Ach, gid han snart vilde komme,

jeg skulde strax ved Bøn og Knæfald bevæge ham til Gavmildhed mod mig. Jeg skulde tilbyde ham mit ringe Huus; min egen Hustrue og Døttre skulde ikke være ham for gode, saa at han skulde tydeligen merke, at jeg er en meritered Person. Jeg skulde, det som meer er . . . Men der seer jeg Diogenes at komme rullende med sin Tønde; han maa ikke vide den Herlighed, som vor Stad forestaaer.

Scen. 3.

Davus. Diogenes med en Kaabe og bar Hoved, et langt Skiæg, item med Træskoe, rullende en Tønde.

Davus. Hey, Diogenes! kast din Tønde Pokker i Vold, og giv dine Træskoe og din Kaabe Afskeed. Har du ikke hørt, at Riigdommens Gud Plutus vil besøge vor Stad og der uddele sine Gaver?

Diogenes. Hvad er det for en Slyngel, som kalder paa mig?

Davus. Kiender du mig ikke?

Diogenes. Du hører jo vel af Titelen, at jeg kiender dig.

Davus. Man kand ikke agte, hvad saadan tølperagtig Philosophux siger; saadan Karl, som du est, vil herefter ikke have meget at sige. Har du ikke hørt tale om Pluti Ankomst?

Diogenes. Jo vist; men det gaaer mig ikke an. Jeg bliver ved min eenfoldige Levemaade i Trods for den hele Stad.

Davus. Du faaer ikke Lov at trodse; thi man vil forvise dig og alle uhøvlede Stoddere af Byen.

Diogenes. Man skal ingen Umag giøre sig med at forviie mig Byen; thi saa snart Plutus kommer, gaaer jeg selv frivilligen i Landflygtighed.

Davus. Kand du da ikke taale at at see Stadens Velstand?

Diogenes. Jo vist; men jeg kand ikke taale at see dens Vætstand. Thi Riigdom vil føre Ulykke med sig.

Davus. Ha, ha, ha! disse Philosophi have Skruer løse i Hovedet.

Diogenes. Udgangen vil sande mine Ord. Her findes endnu mange dydige Borgere udi Staden; saa snart Riigdom kommer, vil de Gode ogsaa blive onde, ja lige saa vanartige som du og dine Ligemænd.

Davus. Jeg siger, at man agter ikke, hvad en tølperagtig Philosophux siger.

Diogenes. Og jeg siger, at Udfaldet vil sande mine Ord. Men jeg driver kun Tiden unyttig bort ved at prædike for dig. Far vel, Davus! og siig denne min Spaadom til andre. Han snyder sig og smør paa Davi Kaabe, gaaer bort, rullende sin Tønde.

Scen. 4.

Davus alleene.

Gid din philosophiske Hund faae Skam, som besmurte min skiønne Kaabe. Det ligger dog endelig ikke Magt paa; jeg meener herefter ikke at bære uden Guldenstykkes Klæder. Men Himmel! hvad er det, jeg seer? En Gud kommer ned af Luften. Mon det er ikke den kiære Plutus. Ney, det er dog ikke Plutus. Mig synes, at han paa Dragten ligner heller Mercurius, som er Gudernes Sendebud. Jo, det er, min Troe, den samme. Ach, mit hele Legem skielver, og Synet forbløffer mig. Han kaster sig næsegruus ned.

Scen. 5.

Mercurius. Davus.

Mercurius slaaende ham med sin Kiep. Stat op, Davus! og vær ved frit Mod. Jeg er Gudernes Ambassadeur. Dig skal intet Ont vederfares.

Davus reysende sig. Ach, Herr Ambassadeur! jeg beder Eders Excellence om Naade.

Mercurius. Jeg er her nedskikket for at tilbringe Eders Stad og dens Borgere de gode Tidender, at Jupiter har hørt deres Bøn, og at han skikker dem Plutum, tillige med den store Læge Aesculapium, der skal curere hans Blindhed, paa det han ikke her som paa mange andre Steder skal af Mangel paa Syn uddele sine Gaver paa uværdige Mennesker, men paa gode og dydige Borgere alleene.

Davus. Jeg beder da ydmygst, at Eders Excellence vil recommendere min ringe Person til Plutus; thi jeg er, uden at rose mig selv, en af de dydigste Mænd her udi Staden. Jeg sidder derforuden med Hustrue og mange Børn, og har i mange Aar baaret mine Horn med Taalmodighed.

Mercurius. Det maa alt ankomme paa Pluti Skiønsomhed. Gak du kun strax hen og forkynd Borgerne, at de berede sig til Pluti Ankomst. Mercurius opløftes igien.

Scen. 6.

Davus. Timotheus.

Davus. Jeg maa strax kalde paa min Principal og lade ham denne glædelige Tidende tilkiendegive. Hey, Herr Principal! kom strax herud! Han repeterer det 3 Gange skrigende.

Timotheus. Nu, hvad er paa Færde? Hvad skader dig?

Davus. Intet, intet.

Timotheus. Hvi kalder du da paa mig, og hvi skriger du saa? Siig mig dog, hvad dig er hendet.

Davus. Det vil jeg giøre; men Hatten af først!

Timotheus. Hvi skal jeg tage Hatten af?

Davus. Jeg siger, Hatten først af, i Diævels Skind!

Timotheus. See, nu er Hatten af; er det nu vel?

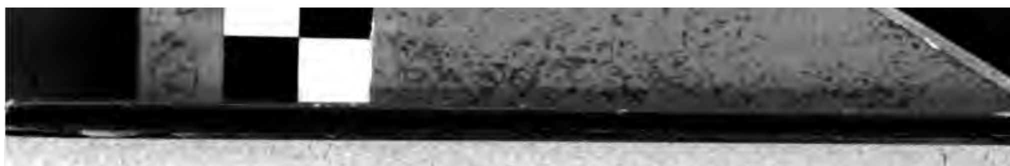
Davus. Hatten under Armen!

Timotheus. Nu er den under Armen. Lad mig høre, hvad . . .

Davus. Fold Jere Hænder, og giør en krum Ryg.

Timotheus. Jeg troer, den Karl vil drive Spot med mig.

Davus. Giør mig ikke Hovedet kruset, men efterkom strax min Befaling.



Timotheus folder Hænderne og bukker.

Davus. Saa, nu er det got. I veed maaskee ikke, hvem jeg er.

Timotheus. Du est jo Davus Syri Søn og min frigivne Tienere.

Davus. Slidder Sladder! nu ikke meer, nu er jeg en Ambassadeur.

Timotheus. En Ambassadeur?

Davus. Ja, en extraordinaire himmelsk Ambassadeur.

Timotheus. Hvad Pokker vil alt dette sige? Karlen maa være kommen reent fra Forstanden.

Davus. Ney, nu er jeg den klogeste Mand udi den hele Stad; jeg veed meer af magtpaaliggende Ting end det hele Raad. Hør, førend vi veed et Ord deraf, har vi Riigdommens Gud hid.

Timotheus. Hvoraf veed du det?

Davus. For kort Tiid siden, da jeg var her alleene, kom Mercurius ned af Luften.

Timotheus. Hvoraf veed du, at det var Mercurius?

Davus. Skulde jeg ikke kiende Mercurius som Lakeyers, Tieneres og Fuldmægtiges Patron? Han sagde mig ellers selv, hvem han var, og befoel mig at give Stadens Indbyggere tilkiende, at Jupiter havde bønhørt Raadets Begiæring og tilladt Riigdommens Gud at besøge vor Stad for at berige den. Han lagde og dette dertil, at han skulde bekomme sit Syn, paa det at han ikke meer af Vildfarelse skulde dele sine Gaver ud til Uværdige. Det sidste glædede mig meest; thi jeg kiender mig selv, og veed derfore, at jeg ikke bliver forglemt.

Timotheus. Men kand det ikke være en Drøm?

Davus. Jeg veed, man drømmer ikke staaende med aabne Øyne om Formiddag. Men stille, der kommer nogle, som seer anderledes ud end Mennesker. Jeg troer . . .

Scen. 7.

Plutus udi prægtige lange Klæder med **en Tienere,** som leder ham frem ved et Baand. **Timotheus. Diogenes. Davus.**

Plutus. Har vi langt endnu til Staden?

Tieneren. Vi ere allerede udi Staden, og her er Timothei Huus.

Timotheus. Men hvad er det for en blind Mand udi gyldene Klæder? Mon det ikke er Plutus?

Plutus. Jeg er efter Jupiters Ordre kommen til denne Stad, for at redde den fra Fattigdom og at uddele mine Gaver til dens Borgere.

Timotheus. Vær velkommen, naadige Herre! Den hele Stad vil ved Eders Ankomst blive opfyldt med Glæde, undtagen nogle knurvorne Philosophi, som stedse recommendere Fattigdom. Men man holder deres Prædikener daarlige og ilde grundede.

Diogenes. Ved disse knurvorne Philosophi meener man nok mig. Alt, hvad som ikke flatterer en Stads Forfængelighed, kaldes Avind og Knurvorenhed. Jeg maatte gierne spørge, hvad vore Naboe-Stæder have vundet ved Pluti Nærværelse. Man har jo seet ham at uddele sine Gaver til de slemmeste og udydigste Mennesker, og at mange gode Stæder ved saadan Forhold ere bragte udi største Forvirrelse.

Plutus. Denne Mand har herudi Ret. Men Skylden er ikke hos mig; thi den Blindhed, hvormed jeg er slagen, foraarsager, at mine Gaver blive saa ilde uddeelte, og at de falde udi onde Menneskers Hænder, hvilke, langt fra at skiønne paa mine Velgierninger og anvende dem til gode og nyttige Tings Forfremmelse, misbruge dem skammeligen, og i Steden for at lade see Taknemmelighed mod deres Velgiører, tracterer mig med Haanhed og Foragt. Nogle anvende dem paa Drik og Fraadserie, hvorved de selv forkorte deres Liv, og jeg bliver Eftertale underkastet; andre anvende dem paa Skiøger, andre paa Stats og Pragt. Ja det, som mest fortryder mig, er, at mange kaste mig ned udi mørke Kieldre, og grave mig ned udi Jorden. Alt saadant kunde forhindres, hvis jeg ikke havde Mangel paa Synet, som foraarsager, at jeg deler mine Gaver ud i Blinde.

Timotheus. Herpaa har Jupiter lovet at raade Bod; thi han har befalet den store Læge Aesculapium at lade sig her indfinde med en Øyen-Salve, for at hielpe Eders Naade til sit Syn, paa det at han herefter som tilforn ikke af Vildfarelse skal falde udi onde og utaknemmelige Menneskers Hænder, men alleene berige gode og dydige Personer, der ville være ham takskyldige og ikke misbruge det Liggendefæe, som dem forundes.

Plutus. Hvis saa er, og hvis mine Øyen af Aesculapio blive curerede, glæder jeg mig ved at være kommen til denne Stad, hvor jeg kand blive bedre medhandlet end paa de fleste andre Steder, og hvor jeg kand med Lyst og Fornøyelse see gode Frugter af de Gaver, som jeg uddeler.

Timotheus. Nu vil jeg bede, at Eders Naade træder ind udi mit ringe Huus, for der at opbie Aesculapii Ankomst.

Plutus. Vel an, jeg vil følge med Eder.
De gaae ind.

Scen. 8.

Davus. Diogenes.

Davus. Hvad siger du nu, Mester Philosophus!

Diogenes. Jeg siger det samme, som jeg har sagt tilforn: Det giør mig ont, at Plutus er hidkommen, og det giør mig end mere ont, at han her faaer sit Syn.

Davus. Det er jo en forstyrret Tale. Han cureres jo for Blindhed alleene af den Aarsag, at han af Vildfarelse ikke skal berige uværdige, men alleene dydige Borgere.

Diogenes. Det er at sige paa andet Sprog, at de gode og dydige Borgere, hvormed vor Stad er velsignet, skal ved Riigdom blive fordervede, vende Ryg til Dyden og blive dig og andre skalkagtige Mennesker lige.

Davus. Du taler af Ondskab og Misundelse. Meener du, at Jupiter da vil bedrage os?

Diogenes. Ney jeg meener, han giør dette til Forsøg, for at overbevise eder, at eders Bønner ere ugrundede, og at I søge om de Ting, som ere eder selv skadelige og fordervelige.

Davus. Hvad skadelig? Riigdom er jo en Velsignelse af Himmelen.

Diogenes. Den maa gierne saa kaldes; men efterdi den overalt misbruges, saa flyder Ulykker og Fordervelser deraf.

Davus. Men naar Riigdom ikke misbruges, saa er den jo nyttig.

Diogenes. Det er sandt nok; men den misbruges af de fleste. Nogle henfalde derover til Hofmod, andre til Vellyst og Ødselhed, andre til Gierrighed, thi Erfarenhed viser, at ligesom en Vattersottig, jo mere han drikker, jo mere tørster han, ligeledes, jo mere Riigdom en har samlet, jo begiærligere er han efter at forøge den. Nogle henfalde til Skiørlevnet, andre til Drukkenskab, som forkorter deres Liv; nogle . . .

Davus. Jeg vil ikke høre saadan Sladder meer. Det er bekiendt, at du og alle dine Medbrødre habe alle Mennesker, og gremmer sig over deres Velgaaende.

Diogenes. Men hvad gaaer det dig an, at du ivrer dig saa derover?

Davus. Du taler mod alle Mennesker, og spørger derhos, hvad det gaaer mig an?

Diogenes. Ha, ha, ha! Est du et Menneske?

Davus. Hvad er jeg da? Har jeg ikke et Legem?

Diogenes. Det negter jeg ikke.

Davus. Har jeg ikke en fornuftig Siæl?

Diogenes. Hvo Pokker har bildet dig ind, at du har en Siæl?

Davus. Hvad vil du da giøre mig til?

Diogenes. Du est et tobenet Beest udi menneskelig Gestalt.

Davus. Jeg meener, at den, der ingen Omsorg har for sit Legem, der gaaer om og ruller en Tønde, og som søber Vand af sin skidne Haand, heller kand kaldes et tobenet Beest. Men hvad mon der er paa Færde? Jeg hører saa stor Allarm udenfor paa Gaden. Der trommes, pibes, blæses i Trompeter udenfor, og Glædes-Skriig høres imellem. Her maa være noget Nyt paa Færde.

Diogenes. Store Stæder ere stedse frugtbare paa Narrerie; nogle unge Mennesker holde sig maaskee lystige. Allarm og Glædes-Skriig holder ved.

Davus. Ney, det er, min Troe, noget andet. De gaae begge hen til den ene Side, og rekker Ørene til. I det samme kommer en Tiener Palæstrio ind, som render dem begge omkuld.

Scen. 9.

Davus. Diogenes. Palæstrio.

Davus. Hey Dreng! est du gal?

Palæstrio. Ach, forlader mig, I gode Mænd! Jeg beder om Permission.

Davus. Beder du om Permission?

Palæstrio. Nu kiender jeg eder. Det er mig kiært, at jeg finder gode Venner her.

Davus. Jeg merker, at du holder os ey for Fremmede. Men mig synes, at du est ikke rigtig i Hovedet. Hvad Ont er dig vederfaret?

Palæstrio. Du har Ret, at jeg er ikke rigtig *i Hovedet; men* mit Galskab reyser sig af lutter *Glæde over Pluti Ankomst.*

Davus. Hør, Diogenes! kand man vel miste Forstanden af Glæde?

Diogenes. I tvende ikke vel; thi I har aldrig havt Forstand. Men jeg spaaer, at den hele Stad inden kort Tiid vil blive lige saa gal og forstyrred, som han er. Hør engang, hvilken Allarm og Støyen der er paa Gaden. Der blæses og skriges igien.

Davus. Fortæl os da, Palæstrio! noget herom.

Palæstrio. Saa snart det rygtedes udi Staden, at Plutus var kommen ind udi Timothei Huus, strømmede Folk i Hobetal dertil med Piber og Strenge-Leeg. Men Plutus vil endnu ikke lade sig see af nogen; thi han vil opbie Aesculapius, som skal fordrive hans Blindhed.

Davus. Ach, min kiære Broder! lad mig omfavne dig. De omfavne og kysse hinanden. I det samme løber Diogenes til og støder dem begge om. De raabe.

Diogenes. Ach, I gode Mænd! jeg beder om Permission.

Davus. Om Permission, siger den Hund?

Diogenes. Nu kiender jeg eder. Det er mig kiært at finde saa gode Venner her.

Palæstrio. Er saadant Venskabs Tegn?

Diogenes. Ja hvad andet? I seer jo heraf, at jeg holder eder ikke for Fremmede.

Davus. Hør, Palæstrio! skal vi lade saadant gaae uhevnet bort?

Diogenes. Hvad jeg har giort, er for eders eget Beste; thi saasom Glæde har gjort jer affindige, saa har jeg herved alleene søgt at temperere den.

Davus. Jeg vil ikke agte den Spottefugl, men gaae ud for at blive deelagtig udi Stadens Glæde.

Diogenes. Jeg vil ogsaa gaae ud og sætte mig i min Tonde, for der at begræde den over Staden hengende Ulykke.

ACTUS II.

Scen. 1.

Aesculapius. Plutus, som ledes ved et Baand. En Fontaine præsenteres.

Aesculapius. Himmelen har bønhørt denne Stads Ansøgning og affærdiget mig hid, for at curere Pluti Øyne og at forskaffe ham sit Syn. Det samme har opfyldt Staden med en ubeskrivelig Glæde. Hør, Plutus! nu er Tiden kommet, paa hvilken dine Øyne skal aabnes, og her er den hellige Kilde, hvormed dine Øyne maa toes, forend de bestryges med den himmelske Salve. Folg mig did hen, hvor Begyndelsen skal giøres til denne store Cuur. Han leder Plutum hen til Kilden, hvoraf han øser Springvand, og dermed toer Pluti Ansigt, som ligger imidlertiid paa Knæe.

Aesculapius. Stat nu op igien. Begyndelsen er giort til den Cuur, som ved min Øyen-Salve skal fuldkommen giøres. Han smører hans Øyen med Salven.

Plutus. Ach, Himmel! jeg seer mange Ting, som tilforn have været mig ubekiendte. Jeg seer . . .

Aesculapius. Sig mig, hvad du seer; thi dit Syn er nu stærkere end andet, menneskelig Syn, hvorved sees kun de grovеste Ting.

Plutus. Jeg seer foruden Mennesker og Stæder utallige smaa Creature udi Luften, endog udi det Vand, som flyder af Kilden.

Aesculapius. Alt saadant kommer ikke under det menneskelige Syn, hvilket stiller ikke uden grove Ting, som kand tages og føles paa. Den Tiid skal dog komme, at Mennesker ved Glas og Perspectiver skal kunde see utallige Ting, som de nu ikke see, og som nu ere skiulte for dem. Ikke desmindre ville dog tusinde smaa Ting af konstige Skabninger blive og være skiulede for samme Mennesker indtil Verdens Ende. Men hvad seer du ellers mere?

Plutus. Jeg seer meget, som er got, og end mere, som er ont. Jeg seer, at meget, som har udvortes Anseelse, er indvortes heslig. Jeg seer Forraadnelse under gyldene Klæder, og Viisdom under slidne og pialtede Kaaber.

Aesculapius. Det er et særdeles Beviis paa, at du nu har skarpere Syn end Mennesker, hvilke ikke see uden den yderste Hinde af en Ting, og som tage Skyggen for Legemet, saa at de ere seende blinde.

Plutus. Ach, Himmel! her kommer mig noget for Øyen, som er heel selsomt.

Aesculapius. Hvad seer du da?

Plutus. Jeg seer en med en andægtig Mine og nedslaget Hoved; men Hiertet derimod er opfyldt med Ondskab, Vantroe og Bedragerie.

Aesculapius. Saadanne Personer passere dog ofte for store Helgene, efterdi de dømmes efter det, som er udvortes, og Mennesker kand ikke see, hvad som er skiult udi Hiertet.

Plutus. Her møder mig noget igien, som end er mere underligt.

Aesculapius. Hvad er det?

Plutus. Jeg seer 2de Personer, som omfavne og kysse hinanden, skiønt Hierterne ere fulde af Had og Fiendskab.

Aesculapius. Af saadant lade Mennesker sig og bedrage; thi saasom de see hinanden ikke uden til Tænderne, saa holde de ofte deres største Fiender for deres beste Venner.

Plutus. Hvorhen jeg kaster mit Syn, finder jeg noget, som opvækker Forundring hos mig. Her seer jeg en med et langt Skiæg og en ærbar Kaabe; jeg seer Viisdom afmalet udi hans Pande, men det Inderste er fuldt af Hofmod, Forfængelighed, Vankundighed. Jeg tog ham strax for en stor Philosophus, men seer nu, at hans Philosophie bestaaer alleene udi Skiægget og Kaaben.

Aesculapius. Saadant har man ofte efter lang Erfarenhed merket hos mange. Hvad seer du videre?

Plutus. Her lige for mig seer jeg en, som Folk belee og pege Fingre af som en Daare; men naar jeg betragter det Indvortes, seer jeg der at være Viisdoms Sæde.

Aesculapius. Jeg merker, at du ved den venstre Side seer noget, som du glæder dig end mere ved.

Plutus. Det er sandt. Jeg seer med Fornøyelse en Person, hvis udvortes Anseelse giver tilkiende Dyd, Viisdom og Verdens Foragt, og at det Indvortes svarer i alle Maader dertil.

Aesculapius. Det er saadanne Personer, som du maa uddele dine Gaver til. Det er for deres Skyld, at det skarpe Syn er dig forlenet. See nu vel til, at du herefter ikke misbruger den Herlighed, som du er begavet med; thi nu kand du ikke meer undskylde dig med Blindhed, efterdi du ikke alleene har faaet Syn, men langt skarpere end Mennesker, og du kand see ikke alleene det Udvortes, men ogsaa det Indvortes.

Plutus. Jeg skal beflitte mig derpaa og herefter ikke berige uden meriterede Personer, og det saavel i Henseende til Jupiters Befaling som i Henseende til min egen Sikkerhed og Fornøyelse. Erfarenhed har lært mig, at jeg bør negte mine Gaver til onde og ufkiønsomme Mennesker, hvilke betale med Utaknemmelighed beviste Velgierninger, saa at nogle udøse mig paa syndige Vellyster, og andre holde mig udi Lænker, ja nedgrave mig udi Jorden, for at hindre mig at blive dydige Mennesker til Nytte.

Aesculapius. Nu haver jeg da forrettet mit Ærende, og forlader dig.

Plutus. Og jeg vil strax udi Staden fuldbyrde, hvad jeg har lovet. *Aesculapius gaaer bort.*

Scen. 2.

Davus. Plutus.

Davus. Ach, Himmel! der seer jeg Plutus at gaae frem og tilbage med aabne Øyne uden Ledsager. *Falder paa Knæ.* Ach, Eders Excellentz! tænk paa mig, som er en fattig Borger, at min Tilstand kand blive bedre, og at jeg ikke stedse skal blive i Armod.

Plutus. Du og alle kand være forsikkrede om min Upartiskhed udi Gavers Uddeling, og at de ikke skal anvendes uden paa meriterede og dydige Personer. Hverken du eller nogen anden har nødig at bede mig om Rigdom, som jeg herefter ubeden og frivillig giver til gode Mennesker. *Han gaaer bort.*

Scen. 3.

Davus alleene.

Nu maa jeg nøye examinere mig selv, mit Levnet og Forhold og forfærdige en Balance-Regning, for at see, hvorledes Facit bliver, om jeg kand regnes blant de Gode eller Onde, enten om jeg bliver Himmelen noget skyldig, eller om den bliver mig noget skyldig. Jeg haaber i det ringeste, naar jeg regner debet og credit sammen og ligner mine gode Gierninger imod mine onde, at vise en fuldkommen Liqvidation. Lad nu engang see: For 2 Aar siden opbrød jeg min Patrons Skriin, hvorudi laae 3 Penge-Punge. Deraf tog jeg den ene, hvilket kand holdes for en Misgierning; men lod de andre blive tilbage, hvilket er en Merite, saa at jeg i visse Maader kand siges at have foræret min Patron tvende Punge. Videre: Jeg har daglig syndet, jeg har ogsaa daglig besøgt Templer, saa at jeg har alterneret imellem Gudsfrygt og Ugudelighed, og kand jeg sige, at

jeg aldrig har bedet andægtigere end naar jeg nyeligen tilforn har syndet. Videre: Jeg er ofte beskienket, men drikker dog aldrig stærk Drik, uden naar jeg har ont i min Mave; men saasom jeg daglig har ont udi Maven, saa drikker jeg ideligen. Videre; Jeg har tilforn ofte dandset, som jeg bekiender at være en syndig Lyst; men udi de 4 sidste Aar, siden jeg fik Liigtorne, har jeg ikke dandset, hvilket tilkiendegiver mit Levnets Forbedring. Videre: Jeg har ofte brudt edelige Løfter; men jeg har ofte giort meer, end jeg har lovet. Jeg har aflagt falske Vidnesbyrd, men aldrig uden for at tiene gode Venner. Jeg har baaret oprigtig Kiærlighed til mit Hunsfolk, sær mine Piger, for hvis Skyld jeg engang har pantsat min Hustrues Kaabe og Klæder. Naar jeg nu alt dette eftertænker, saa boder det ene paa det andet; ja, jeg tør sige, at det Gode er af større Vegt end det Onde. Det høneste, som jeg har syndet udi 24 Timer, som en Dag og Nat bestaaer af, er 12 Timer, naar jeg regner Natten fra, som bestaaer af 12 Timer, hvorudi jeg ikke synder; thi det heder: Hvo som sover vel, synder ey. Jeg haaber derfor, at Plutus regner mig blant de dydige Personer her i Staden og ikke udelukker mig fra sine Velgierninger. Ja, jeg haaber saadant, og det med Billighed. Lad see engang: *Han gaaer frem og tilbage, tællende paa Fingrene.* Een Pose tagen, 2 Poser givne; een Dag ugudelig, en anden gudfrygtig; stærk Drik af Nødvendighed for at hiælpe paa min Mave; ingen Dands udi 4 Aar, siden jeg fik Liigtorne; falske Vidnesbyrd, men af Kiærlighed til min Næste; Medlidenhed mod mine Piger; det halve Liv bortsovet uden Synd. Hey, jeg er ovenpaa, jeg er en meriteret Person, Plutus kand ikke gaae mig forbi. Hvis han tager det i Betænkning, kand jeg legge ham min Regning for Næsen, hvilken er saa klar, at ingen Rente-Skriver kand giøre Antegnelse derudi. Slaae dig nu til Roelighed, Dave! du har nu intet andet at tænke paa end hvorledes du skal anvende dine Penge. *Gaaer ud*

Scen. 4.

Diogenes *alleene.*

Jeg har med Forundring hørt, hvorledes denne skalkagtige Mand kand besmykke sine Misgierninger, saa at han kand giøre Lyder til Dyder. Gid Folk nu af høyere Stand og Lærdom ikke vilde giøre det samme. Man finder den Feyl hos Folk af alle Slags Stand. Mange leve hen i Taaget og bekymre sig alleene om at æde og drikke. Andre, som giør Profession af at studere, efterforske umagtpaaliggende Ting og forsømme at blive oplyste udi de meest fornødne Videnskaber. Nogle faa studere vel paa at kiende andre, men bekymre sig ikke om egen Kundskab, holdende for, at dertil behøves ingen Fliid og Arbeyde, saasom efter deres Meening intet er lettere end at kiende sig selv, da Erfaring dog viser, at egen Kundskab er vanskeligere end at lære at kiende andre Mennesker. Thi Laster indsnige sig under Dyders Maske, Hofmod tages for et høyt og ædelt Hierte, Tyrannie og Haardhed for Retfærdighed, Vrede for Tapperhed, Feyghed for Sagtmodighed. Egen-Kiærlighed er størst Hinder til Egen-Kundskab. Thi saasom ethvert Menneske elsker sig selv, saa er ingen Indbildning for dem mere behagelig end den, hvorved ikke alleene Farve sættes paa deres Laster, men hvorved de groveste Lyder giøres til Dyder; man vænner sig saaledes til Laster, at man stedse fremturer derudi og lever fornøyet med sig selv. Hvor urimelig denne skalkagtige Mands Tale end var, som jeg nyelig har hørt, saa findes dog mange end mere vanskabte. Thi denne bekiendte dog nogle af sine Feyl, som han ved Liqvidationen af gode Gierninger og formeente Dyder vilde udslette. Mange andre derimod merke hos sig slet ingen Laster; de see ikke uden Dyder, de meene sig at være gandske rene, og bryste sig deraf, skiønt de ere ikke uden kalkede Grave, der indeholde Aadsler og forraadnede Legemer. Men jeg hører nye Allarm og Bulder igien paa Gaden. Jeg maa liste mig hen til Hiørnet, for at see, hvad det er. *Gaaer hen til Siden.* Ach, du ulykkelige Stad, som jeg seer i en Hast at være forvandlet til en Daarekiste! Jeg seer en Procession af daarlige Mennesker udi hvide Klæder med Krandse paa Hovederne og Grene udi Hænderne. Det er uden Tvivl et Triumphs-Optog formedelst Pluti Ankomst. Ja det er saa. Jeg tager ikke feyl. Ach, du arme Stad, som glæder dig over din egen Forderveſe! Jeg maa liste mig hen udi en Krog, for at ansee dette Galskab.

Scen. 5.

Processionen giøres 3 Gange om Theatret efter musicalsk Tact. Ved hver Gang standses lidt, og synges: Vivat Plutus! og det med Trommers og Trompeters Lyd. Endelig naar 3die Tour har endt, dandse 3 konstige Dandsere. Diogenes, som udi en Krog dette seer, giør imidlertiid Grimacer og efteraber dem. Endeligen henter han en Krabask, hvormed han prygler dem og driver dem ud. Di skraale klageligen.

Scen. 6.

Diogenes *alleene.*

Ja piber kun, I Skabhalse! Ligesom denne Comoedie endtes med et Sorgespil, saa vil det og gaae den hele Stad. Jeg vil ogsaa forsøge at dandse, men en Dands, som giver tilkiende en forestaaende Tragoedie. *Diogenes dandser meget naragtig med sine Træsko, efter en sørgelig Melodie af en Sækkepibe eller Lire. Midt udi Dandsen indkommer Plutus, og da holder Spillet op, men Diogenes bliver ved at dandse.*

Scen. 7.

Plutus. Diogenes.

Plutus. Jeg har allerede beriget mange gode og dydige Borgere og nu leder jeg efter merkværdige Philosophos, som leve udi Armod. Men hvad er det, som jeg der seer? Det er jo Diogenes. Det er rart at see en saa ærbar Mand at dandse. Jeg kand slutte, at saasom han er en god Patriot, da glæder han sig over Stadens Velstand, som min Ankomst tilveyebringer. Hør, Diogenes! du skal ikke glæde dig forgiæves; thi det er saadanne Mænd, som jeg leder efter, og til hvilke jeg fornemmeligen uddeler mine Gaver.

Diogenes *staaer lidt stille, seer stivt paa ham og dandser paa nye.*

Palæstrio. Hvorpaa grunder du saadant Haab?

Davus. Du hører jo, at Plutus er hidkommen for at berige dydige og meriterede Mænd. Jeg meener, at han kand ikke have noget paa os at sige, besynderlig paa mig, thi jeg har nøye betragtet mit Levnet, og ved Sammenligning af det Onde med det Gode fundet, at jeg kand regnes blant de best meriterede Mænd her i Staden.

Palæstrio. Men naar jeg eftertænker alting, saa maa jeg tilstaae, at baade jeg og du har bedrevet adskilligt Ont, som vi ingen Farve kand paasætte.

Davus. Jeg negter ikke vore Misgierninger, jeg siger ey heller, at man kand sætte Farve derpaa; men naar jeg sætter paa den ene Side mine Synder og paa den anden Side mine gode Gierninger, finder jeg, at Summa Lateris bliver langt større paa den sidste Side.

Palæstrio. Det kand jeg i en Hast ikke begribe.

Davus. Det kand nok være; men det kommer deraf, at du ikke forstaaer Regne-Konsten. Det maa jeg forstaae, som i min Ungdom har været Foged. Ved Hielp af Regne-Konsten bragte jeg det altiid dertil, at jeg kunde leqvidere med en Principal, ja ogsaa saaledes, at han blev mig skyldig. Hør for Exempel herpaa en eeneste Prøve: En Nat er jo fast den halve Deel af vort Liv.

Palæstrio. Det er sandt nok; og undertiden mere, thi jeg sover gemeenligen 14 Timer.

Davus. Got; der har vi mere end din halve Livs-Tiid uden Synd, thi saalænge man sover, synder man ikke.

Palæstrio. Det er, min Troe, gandske rigtigt.

Davus. Lad os nu examinere den anden halve Deel, som vi har bortdreven med gode Tings og Misgiernings Omvexling, saa bliver det jo kun en Bagatelle af en Tiid, hvorudi vi har syndet.

Palæstrio. Dette glæder mig, og jeg troer i saa Maade, at Plutus ikke kand gaae os forbi.

Davus. Hvis han gaaer os forbi, da er han lige saa blind, som han var tilforn. Men han gaaer os ikke forbi. Jeg har allerede merket af det milde Ansigt, som han ved sin Ankomst giorde mig, at jeg bliver ikke forglemt; thi det var, ligesom han vilde sige: Touren kommer og til dig, Dave! naar jeg kommer i de smaa Gader, og Folk af første Classe ere hjulpne. Jeg bekymrer mig nu derfore alleene derom, hvorledes jeg skal anvende den Skat, som jeg har i Vente.

Palæstrio. Det kand ogsaa give mig noget at tænke paa.

Davus. Pengene maa man ikke grave ned i Jorden; det lider Plutus ikke. Jeg har i Sinde at legge mine Penge an i Jordegods, for at blive Proprietarius. Jeg vil tilkiøbe mig den store Eng, som ligger strax uden for Staden.

Palæstrio. Det er ikke saa galt. Min Ambition gaaer dog ikke saa vidt; jeg vil alleene være Hollænder, og vil tilkiøbe mig nogle 100 gode Kiøer.

Davus. Men hvor vil du græsse dem?

Palæstrio. De skal græsses paa din Eng.

Davus *lettende paa Hatten.* Jeg meener ney, med din Permission.

Palæstrio *ligeledes.* Og jeg meener jo, med din Permission.

Davus. Dine Kiøer paa min Eng?

Palæstrio. Hvo vil forbyde mig det?

Davus. Er jeg ikke Eyere af Engen?

Palæstrio. Er jeg ikke Eyere af Kiøerne?

Davus. Du taler som en Slyngel.

Palæstrio. Og du taler som en Nar.

Davus *gir ham et Drefigen.* Det er for dine Kiøer.

Palæstrio *gir ham et igien.* Og det er for din Eng. *De komme i Haar sammen.*

Scen. 11.

Diogenes. Davus. Palæstrio.

Diogenes. Hvad Pokker er dette? De ere jo færdige at myrde hinanden. Jeg maa skille dem ad. Hvad er Aarsag til saadan Forbittrelse?

Davus. Han vil have sine Kiøer at gaae paa min Eng.

Palæstrio. Og han vil forbyde mig det.

Diogenes. Det er en mørk Tale for mig.

Davus. Jeg vil tage Diogenes til Dommer herudi.

Diogenes. Siig da frem, hvorudi Tvistigheden bestaaer. *De tale begge længe i Munden paa hinanden.* Sagt, sagt! lad een først tale alleene. *De continuere at tale i Munden paa hinanden, hvorudover Diogenes begynder at efterabe dem, saa at de raabe alle 3 tillige. Omsider vil Diogenes gaae bort.*

Davus. Bie dog lidt, Hr. Magister! I har jo lovet at være vor Dommer.

Diogenes. Saa maa da een tale alleene.

Davus. Ja vel, jeg vil da tale først. Vi overlagde med hinanden, hvorledes enhver af os skulde anvende den Skat, som vi vente af Pluto. Jeg besluttede at tilkiøbe mig en Eng; han derimod vilde tilkiøbe sig nogle 100 Kiøer. Derpaa havde jeg intet at sige; men han forlangede og paastoed, at hans Kiøer skulde græsses paa min Eng. Er det ret og billigt?

Diogenes. Forholder Sagen sig saaledes?

Palæstrio. Ja, det er vist nok. Men er det ikke billigt, at eftersom . . .

Diogenes. Jeg har alt nok. Jeg dømmer saaledes herom: Hvis Plutus giver nogen af eder en Skierv, saa maa han være lige saa blind som tilforn; men saasom han har bekommet sit Syn, faaer I intet at trætte om. Gaaer derfore smukt hjem, I Slyngle! og lad eder aarelade.

Davus. Er jeg en Slyngel?

Palæstrio. Er jeg en Slyngel?

Diogenes. Jeg kand ikke sige, hvilken af jer er den største. Jeg siger kun: Gaaer hen, og forliger eder, I Skabhalse!

Davus. Ja, vi skal forlige os til din Ulykke. *De angribe Diogenes med forenet Magt, slaaer ham ned paa Gulvet og løbe bort.*

Scen. 12.

Diogenes. Penia, *Gudinde for Fattigdom.*

Diogenes. Hvad havde jeg der at bestille, at agere Dommer imellem 2 Narre? Men det er ikke den første Gang, jeg har faaet saadan Confect

sigt og nedslagne Sind giver hans slette Skiebne tilkiende.

Skolemesteren. Jeg drister mig at bonfalde Riigdommens Gud, som jeg hører af Himmelen at være skikket til at hielpe fattige og nødlidende Mennesker, nemlig saadanne, som uden deres Skyld og Brøde lide Armod.

Plutus. Hvad er Eders Profession?

Skolemesteren. Jeg er Skolemester her udi Staden og har været udi det Embede udi 30 Aar.

Plutus. Haver I udi al den lange Tiid ikke lagt Eder noget til Beste?

Skolemesteren. Ney, ved den Profession er ikke det tørre Brød. En Advocat, en Medicus kand paa een Dag fortiene mere, end jeg udi et heelt Aar. Jo mere jeg har holdet mine Disciple under Ave og Disciplin, jo mindre Tak har jeg faaet af deres Forældre, og jo mere er jeg bleven forhadt af deres Mødre, som gemeenligen meest kiæle for Børn til deres egen Fordervelse. Men jeg har heller villet leve i Armod og under Forfølgelse end efterlade min Pligt; thi enhver, som Ungdommens Optugtelse er betroet, har stort Regnskab at giøre.

Plutus. Jeg merker, at I er en god Mand, og at I fortiener at være deelagtig udi de Gaver, jeg i denne Stad giør til dydige Borgere. Gak strax hiem til Jer Huus; der skal I finde en Skat, som skal hielpe Eder paa Fode. Lad Eder dog deraf ikke forlede til Orkesløshed, men bliv ved Eders forrige Profession.

Scen. 4.

En Moralist. Plutus.

Moralisten. Jeg er hidkommen for at bede om Hielp udi min Armod. Jeg begiærer intet til Overflod, men alleene til Nødtorft.

Plutus. Hvad er Eders Handtering?

Moralisten. Jeg bruger min Pen til at afmale Menneskets Feyl og Laster. Men desværre, jeg høster kun slette Frugter af mit Arbeyde. Frugterne ere Had, Forfølgelse og Armod; da hykkelske Skribenter derimod fødes og giødes, ja bæres ligesom paa Hænder til Høyhed og Velstand.

Plutus. Eftersom I høster ikke andre Frugter af Eders Arbeyde, hvi fremturer I da i at moralisere?

Moralisten. Kiærlighed til min Næste driver mig dertil. Men onde Mennesker ville saadant ikke troe; de ansee deres største Venner som deres bitterste Fiender, og derimod deres Fiender, nemlig Hyklere, for deres beste Venner.

Plutus. Jeg seer, at I ogsaa er en god Mand. Bliv ved Eders Forhold, og gak hiem, hvor I skal finde et Liggendefæe.

Scen. 5.

En Bonde. Plutus.

Bonden. Guds Fred, Farlille! Bliv ikke vreed, at jeg saa dristig kommer hid.

Plutus. Hvad est du for en? Hvorfra kommer du?

Bonden. Jeg er en Bonde fra Landet nær her ved Staden. Jeg har hørt, at han er hidkommen, for at giøre vel imod got Folk.

Plutus. Regner du dig da iblant got Folk?

Bonden. Jeg tør selv ikke sige det; men Folk, som kiender mig, holder mig at være lige saa ærlig, som min Huusbond er velbyrdig.

Plutus. Er din Husbond og ikke ærlig?

Bonden. Derom kand jeg, som en ringe, eenfoldig Mand ikke dømme. Det kand jeg alleene for vist sige, at han er velbyrdig.

Plutus. Jeg merker, at du est en skikkelig Mand, efterdi du ikke vil tale ilde om dit Herskab.

Bonden. Mit Herskab er got nok, saa vidt hans Herskab det vil tillade.

Plutus. Har da dit Herskab et andet Herskab over sig igien?

Bonden. Ja vist, saa vel hos os som paa andet Gods.

Plutus. Det forstaaer jeg ikke.

Bonden. Det kommer deraf, at han er ingen Landmand; thi enhver, som forstaaer Landmandskab veed, at paa hvert Gods ere tvende Herskaber, nemlig Husbonden og Ridefogden. Bonden staaer under Husbonden, og Husbonden igien under Fogden, uden hvis Tilladelse han intet formaaer.

Plutus. Jeg forstaaer din Meening, og merker, at du est ikke taabelig. Men hvad er din Begiæring?

Bonden. Jeg haver hidindtil ydet Skat og Landgilde, saalænge som Alder og Helbred har tilladt mig at arbeyde, men nu tager Svaghed ved Alderen til, saa at jeg ikke kand fortiene min Føde.

Plutus. Din Husbond seer vel igiennem Fingre med dig udi saadan din slette Tilstand?

Bonden. Det giorde han gierne, hvis hans Foged ham saadant vilde tillade.

Plutus. Du maa giøre mig nogen Forklaring over denne mørke Tale. Hvad er en Foged her i Landet?

Bonden. En Foged er den, som med en absolut Magt regierer Gaard og Gods, og lader Herren alleene beholde den pure Titel. Derfor er vel ingen skreven Lov, men en almindelig Vedtægt, som siger: I Herrer! værer Eders Ridefogder hørige og lydige. Med et Ord, naar Fogden er os imod, kand Herren intet Got giøre os.

Plutus. Min kiære Mand! jeg har Medlidenhed med dig, og derfor vil hielpe dig til Rette. Naar du kommer til dit Huus igien, vil du i din Kiste finde en Skat, hvormed du ikke alleene kand tilkiøbe dig Frihed for Hoverie, men endogsaa kiøbe din Gaard og faae den til Eyendom.

Bonden. Tak, naadige Herre! Det er en stor Trøst for mig udi min Alderdom.

Scen. 6.

En gammel Jomfrue med en lang Næse. **Plutus.**

Jomfruen. Det er mig sagt, at Plutus skal opholde sig her. Der troer jeg han er; thi han er mig beskreven at bære en lang Gyldenstykkes Kiole. Ach, naadige Herre! jeg beder underdanigst om nogen Hielp.

Plutus. Hvad fattes hende, min gode Jomfrue?

Jeg er af 6 Sødskende den Ældste. Mine 5 yngere Sødskende ere alle gifte, og jeg alleene er endnu Jomfrue. *Hun græder.*

Plutus. Græd ikke, mit Barn! men siig mig, hvad som er Aarsag til den Foragt, som er kasted paa hende.

Jomfruen. Man gifter sig nuomstunder alleene enten for Penge eller for Skiønhed. Begge Dele ere mig negtede, hvorfor jeg alleene staaer tilbage foragtet og forhadt.

Plutus. Hun giver sig tilfreds, min gode Jomfrue! Naar hun kommer til sit Huus, vil hun finde en Skat, som kand tiene hende til Medgift. Men jeg frygter, at eftersom hun er til Alder og er vanheldet med den lange Næse, at hun dog ingen Beyler faaer.

Jomfruen. Ach, naadige Herre! frygter ikke derfor. Naar det rygtes, at jeg har bekommet en saa god Medgift, bliver jeg strax gift, endskiønt min Næse var en halv Alen længer.

Plutus. Det kand og maaskee hende sig; thi man siger udi Ordsproget, at Penge give baade Byrd og Skiønhed, og kand foraarsage, at en Medusa stikker i Øynene som en Venus. *Hun neyer, og gaaer bort.*

Scen. 7.

Plutus. En Cavalier.

Plutus. Her kommer en ung Person, hvis Klædebragt viser Vellyst og Forfængelighed, og jeg seer, at Hiertet er ogsaa fuldt deraf.

Cavalieren. Eftersom jeg hører, at han beriger saa mange gemeene og daarlige Mennesker, saa haaber jeg ogsaa, at han hielper paa mig, som har sat Midler til paa Artighed og Galanterie, saalædes at jeg har været en Zirath for Staden.

Plutus. Hvorudi bestaaer Eders Artighed?

Cavalieren. Jeg har lært at dandse, at spille paa Instrumenter, at fægte, at vinde Fruentimmerets Gunst. Sær er udi Dandse-Konsten ingen min Lige; hvis min Herre har Lyst til at see en Prøve derpaa, vil jeg strax giøre den.

Plutus. Det giøres ikke fornødent; jeg tvivler ikke om hans Capacitet, enten derudi eller andre galante Videnskaber. Men hvad er hans Begiæring?

Cavalieren. Jeg beder om nogen Assistence, efterdi jeg har paa galante Videnskaber og en distingveret Opførsel tilsat mine Midler.

Plutus. Jeg meener, at han behøver ingen Assistence, eftersom de herlige Videnskaber, som han har lært, nok kand føde sin Mand. Dog vil jeg ikke gandske veygre mig for at meddele ham noget. Naar han kommer hiem, skal han finde nogle Kobber-Penge udi en Pung, hvormed han kand kiøbe en Strikke for at henge sig.

Cavalieren *stamper mod Gulvet og gaaer bort.*

Plutus. Han gik vreed bort. Alle andre saadanne Personer ville faae samme Afskeed. Undsætning af Penge havde ikke tient denne unge Karl til andet end at fornye hans daarlige og vellystige Levnet. Men der seer jeg en anden Sollicitant, som er ikke et Haar bedre, og derfor vil faae samme Afviisning.

Scen. 8.

En drukken Mand. Plutus.

Den Drukne. Det er nok her, hvor jeg skal finde ham. Rigtig nok. Naar der er Raadhuset, saa maa jo her endelig være Torvet. Og hvis dette slaaer feyl, saa maatte Pokker troe sine Øyne meer.

Plutus. Denne Mand er overstadig drukken.

Den Drukne. Her hører jeg en at tale. Ver da? Ney, det maa have været jeg selv, som talede. Ha, ha, ha!

Plutus. Han vil nok ogsaa have Penge, paa det han i en Hast kand drikke sig ihiel.

Den Drukne. Jo, Drollen splide mig ad, om der er ikke en, som taler. Jeg er jo hverken fuld eller gal. Jeg maa see mig om. See her staaer Manden, som jeg leder efter. Hans Tiener, min Ven! Er hans Navn ikke Plutarchus? Jeg veed ikke, om han har den Ære at kiende mig?

Plutus. Ney, jeg kiender dig ikke.

Den Drukne. Det er underligt, at han ikke kiender Strobilo, hvis Navn er kiendt over den hele Stad. Spørg kun det mindste Barn, om det ikke kiender Strobilo. Strobilo, Palæmons Søn og Urganiæ Ægtemand. Spørg kun hvert Barn, det vil strax sige . . . *Han ræber derved.*

Plutus. Det vil sige: Hvo kiender ikke den Drukkenbolt Strobilo, som gaaer hver Dag med en Ruus?

Den Drukne. Hør, min Ven! jeg drikker aldrig, uden naar jeg torster. Hvis en anden havde talet saaledes, havde jeg bleven vreed. Jeg er lige saa fastende, som jeg stod af min Seng.

Plutus. Du var maaskee drukken, før du stod op.

Den Drukne. Ha, ha, ha! Drukken, førend jeg stod op! Det er en underlig Tale. Jeg veed jo, man kand ey drikke sig drukken paa Sengen. Jeg er, min Troe, gandske fastende. Men jeg haver ont i mine Been, de vil ikke staae, de Hunde; hvad kand jeg dertil? Men maatte jeg spørge min Herre om noget?

Plutus. Hvad er det?

Den Drukne. Er hans Navn ikke Plutarchus? Det er Rigdommens Gud, som jeg leder efter, og som jeg hører er kommen til vor Stad for at berige dydige og meriterede Folk og saadanne, som jeg er.

Plutus. Jeg troer nok, at du est en meritered Mand; thi du hielper paa Consumption af Stadens drikkende Varer.

Den Drukne. Jeg vil ikke rose mig, men lader andre giøre det; dette tør jeg dog sige, at jeg besidder saa megen Dyd, som 10 af de beste Borgere her i Staden, og hvis min Herre ikke vil troe mig paa mine blotte Ord, vil jeg giøre min Eed derpaa.

Plutus. Gak fra mig, Menneske! jeg har ikke Tiid at tale med dig.

Den Drukne. Skal da saadan brav Mand, som jeg er, gaae trøsteslos bort?

Plutus. Jeg hverken vil eller kand trøste dig, men raader dig ikkun at gaae hiem og sove Ruien ud.

Den Drukne. Jeg er bange, at jeg har taget feyl. Bliv ikke vreed, at jeg sporger ham om en Ting.

Plutus. Hvad er det, som du vil sporge mig om?

Den Drukne. Er ikke hans Navn Plutarchus?

Plutus. Hvem leder du efter?

Den Drukne. Jeg leder efter Rigdommens Gud.

Plutus. Hos ham faaer du ingen Trøst. Bachus er den Gud, som du har dyrket, og som du maa søge Hielp hos.

Den Drukne. Ha, ha, ha, Bachus! det er en feed Karl; han er lige saa riig som jeg. *Han gaaer syngende og stammende bort, men kommer igien.* Jeg kand ikke gaae bort med uforrettet Sag. Det maa ikke være den rette Mand, som jeg har talet med. Man sagde mig dog, at han skulde staae her lige ved Raadstuen. Jeg maa dog have ret Beskeed. Hør, min Herre! er hans Navn ikke Plutarchus?

Plutus. Hvis den Drukkenbolt ikke strax gaaer bort, skal jeg kalde paa Magistratens Tienere.

Den Drukne. Magistratens Tienere! Ha, ha, Magistratens Tienere! Magistratens Tienere drikke lige saa stærkt som jeg. Ha, ha, Magistratens Tienere! *Han falder. En gierrig Mand kommer ind.*

Scen. 9.

Euclio. Plutus.

Euclio. Her seer jeg den Drukkenbolt Strobilo. Saadant er hans daglige Levnet. Jeg maa dog forbarme mig over ham og slæbe ham ud. *Han slæber ham bort.*

Plutus. Intet er saadan Drukkenbolt tienligere end Fattigdom. Det er uforsvarligt, at række den Haanden, som anvender Penge paa at forkorte sit Liv.

Euclio. Her seer jeg Rigdommens Gud Plutus, som jeg leder efter. Vær velkommen hid til vor Stad. Eders Ankomst har opfyldt den hele Republik med Glæde, helst saasom Eders Naade har faaet sit Syn, og derfor ikke meer udi Blinde kand uddele Eders Gaver, som desværre ofte tilforn er skeet. Thi der ere udi de fleste Stæder flere onde end gode Mennesker; og meener jeg, at Eders Naade allerede derpaa her i Staden har seet Prøver. Jeg slæbede nyeligen bort en overstadig drukken Mand, der har tilsat sine Midler paa stærk Drik. Her findes andre, der iligemaade have stammeligen fortæret deres Arvedeel, somme paa Fraadserie, andre paa Skiøger og letfærdige Qvinder, andre igien paa Stads og Pragt. Jeg haaber, at Eders Naade ikke rækker Haanden til slige Mennesker, hvilke misbruge Penge til deres egen Forderveise; og er derfore forsikkret om, at saadant alleene vederfares mig og andre gode Huusholdere, der ved en fornuftig Oeconomie ikke alleene har conserveret sin Fæderne-Arv, men endogsaa foroget den.

Plutus. Jeg maa forst giøre Eder et Sporgsmaal. Hvor meget har I arvet efter eders Forældre.

Euclio. 4000 Pund, hvilke endnu ligge urørt udi min Kielder.

Plutus. Haver I da intet deraf taget?

Euclio. Ney, udi 16 samfælde Aar haver den Skat været urørt; thi jeg har heller villet hungre og torste end tillade, at min Fæderne-Arv, som med saa stor Omhyggelighed har været samlet, i ringeste Maader skulde formindskes. Videre: jeg har siden efter min Broder arvet en halv Gang saa meget, hvilket ogsaa er udi Beholdning og ligger udi samme Kielder. Kand vel vises større Prøve paa Oeconomie, og kand Eders Naade vel bedre uddele Riigdom end til en Mand, der forvarer den som sine Øyenstene?

Plutus. Hør, min gode Ven! der er 2 Slags skadelige Borgere udi en Stad, nogle ere vellystige og ødsele, det er saadanne som den bestienkede Mand, hvilken I udslæbede. Andre ere Gniere, det er saadanne, som ligne Eder, og som grave deres Penge under Jorden, at de ikke skal være enten dem selv eller andre til Nytte. Begge ere saaledes uduelige og skadelige Borgere: hine, fordi de misbruge, disse fordi de ikke bruge deres Midler. En ødsel og vellystig Mand bør ingen Penge have, efterdi han anvender dem paa Fraadserie og Drukkenskab, som forderver Legem og Siæl. En Gnier bør ey heller have Penge, efterdi han ikke fører sig dem selv eller andre til Nytte. Det er mod disse tvende Slags Folk, jeg stedse har ført Klagemaal; thi de første har ligesom deelt mig ud iblandt Skiøger og Kroemænd, og de sidste have holdet mig bunden udi Lænker, ja kastet mig ned udi mørke Huler og gravet mig under Jorden. Det er for deres Skyld, at jeg saa meget har været eftertalet, og saa ofte har maat høre ilde, da dog Skylden ikke har været min. Men den Blindhed, hvormed jeg selv saavel som min kiære Søster Fortuna haver været slagen, har alleene været Aarsag dertil. Saasom jeg nu har faaet mit Syn, ja saa stærkt Syn, at jeg kand see Mennesker ind til Marven, er jeg sat i Stand til at anvende mine Gaver med Skiønsomhed og ikke at berige uden gode og dydige Mænd, det er saadanne, som bruge deres Riigdom til deres egen Ære og til Stadens Nytte. I merker saaledes heraf, at I kand ingen anden Trøst faae af mig end den forrige Mand, som I selv fordømte, og holdt uværdig til mine Gaver. Gak derfor strax fra mig! Jeg vil ogsaa begive mig herfra paa et andet Sted udi Staden, for at anhøre flere Sollicitanter. *De gaaer bort, hver sin Vey.*

Scen. 10.

Davus. Palæstrio.

Davus. Gav du Agt paa, hvilken Mine Theodorus giorde, da han gik forbi?

Palæstrio. Det var med stor Nød, at han vilde løfte paa sin Hat.

Davus. Jeg merker, at de Penge, som Plutus har givet ham, har giort ham storagtig.

Palæstrio. Jeg troer og det samme. Men Touren kommer vel og til os.

Davus. Det haaber jeg ogsaa, ja jeg er saa got som forsikkred derom.

Palæstrio. Hvorpaa grunder du saadant Haab?

Davus. Du hører jo, at Plutus er hidkommen for at berige dydige og meriterede Mænd. Jeg meener, at han kand ikke have noget paa os at sige, besynderlig paa mig, thi jeg har nøye betragtet mit Levnet, og ved Sammenligning af det Onde med det Gode fundet, at jeg kand regnes blant de best meriterede Mænd her i Staden.

Palæstrio. Men naar jeg eftertænker alting, saa maa jeg tilstaae, at baade jeg og du har bedrevet adskilligt Ont, som vi ingen Farve kand paasætte.

Davus. Jeg negter ikke vore Misgierninger, jeg siger ey heller, at man kand sætte Farve derpaa; men naar jeg sætter paa den ene Side mine Synder og paa den anden Side mine gode Gierninger, finder jeg, at Summa Lateris bliver langt større paa den sidste Side.

Palæstrio. Det kand jeg i en Hast ikke begribe.

Davus. Det kand nok være; men det kommer deraf, at du ikke forstaaer Regne-Konsten. Det maa jeg forstaae, som i min Ungdom har været Foged. Ved Hielp af Regne-Konsten bragte jeg det altiid dertil, at jeg kunde leqvidere med en Principal, ja ogsaa saaledes, at han blev mig skyldig. Hør for Exempel herpaa en eeneste Prøve: En Nat er jo fast den halve Deel af vort Liv.

Palæstrio. Det er sandt nok; og undertiden mere, thi jeg sover gemeenligen 14 Timer.

Davus. Got; der har vi mere end din halve Livs-Tiid uden Synd, thi saalænge man sover, synder man ikke.

Palæstrio. Det er, min Troe, gandske rigtigt.

Davus. Lad os nu examinere den anden halve Deel, som vi har bortdreven med gode Tings og Misgiernings Omvexling, saa bliver det jo kun en Bagatelle af en Tiid, hvorudi vi har syndet.

Palæstrio. Dette glæder mig, og jeg troer i saa Maade, at Plutus ikke kand gaae os forbi.

Davus. Hvis han gaaer os forbi, da er han lige saa blind, som han var tilforn. Men han gaaer os ikke forbi. Jeg har allerede merket af det milde Ansigt, som han ved sin Ankomst giorde mig, at jeg bliver ikke forglemt; thi det var, ligesom han vilde sige: Touren kommer og til dig, Dave! naar jeg kommer i de smaa Gader, og Folk af første Classe ere hjulpne. Jeg bekymrer mig nu derfore alleene derom, hvorledes jeg skal anvende den Skat, som jeg har i Vente.

Palæstrio. Det kand ogsaa give mig noget at tænke paa.

Davus. Pengene maa man ikke grave ned i Jorden; det lider Plutus ikke. Jeg har i Sinde at legge mine Penge an i Jordegods, for at blive Proprietarius. Jeg vil tilkiøbe mig den store Eng, som ligger strax uden for Staden.

Palæstrio. Det er ikke saa galt. Min Ambition gaaer dog ikke saa vidt; jeg vil alleene være Hollænder, og vil tilkiøbe mig nogle 100 gode Kiøer.

Davus. Men hvor vil du græsse dem?

Palæstrio. De skal græsses paa din Eng.

Davus *løftende paa Hatten.* Jeg meener ney, med din Permission.

Palæstrio *ligeledes.* Og jeg meener jo, med din Permission.

Davus. Dine Kiøer paa min Eng?

Palæstrio. Hvo vil forbyde mig det?

Davus. Er jeg ikke Eyere af Engen?

Palæstrio. Er jeg ikke Eyere af Kiøerne?

Davus. Du taler som en Slyngel.

Palæstrio. Og du taler som en Nar.

Davus *gir ham et Ørefigen.* Det er for dine Kiøer.

Palæstrio *gir ham et igien.* Og det er for din Eng. *De komme i Haar sammen.*

Scen. 11.

Diogenes. Davus. Palæstrio.

Diogenes. Hvad Pokker er dette? De ere jo færdige at myrde hinanden. Jeg maa stille dem ad. Hvad er Aarsag til saadan Forbittrelse?

Davus. Han vil have sine Kiøer at gaae paa min Eng.

Palæstrio. Og han vil forbyde mig det.

Diogenes. Det er en mørk Tale for mig.

Davus. Jeg vil tage Diogenes til Dommer herudi.

Diogenes. Siig da frem, hvorudi Tvistigheden bestaaer. *De tale begge længe i Munden paa hinanden.* Sagt, sagt! lad een først tale alleene. *De continuere at tale i Munden paa hinanden, hvorudover Diogenes begynder at efterabe dem, saa at de raabe alle 3 tillige. Omsider vil Diogenes gaae bort.*

Davus. Bie dog lidt, Hr. Magister! I har jo lovet at være vor Dommer.

Diogenes. Saa maa da een tale alleene.

Davus. Ja vel, jeg vil da tale først. Vi overlagde med hinanden, hvorledes enhver af os skulde anvende den Skat, som vi vente af Pluto. Jeg besluttede at tilkiøbe mig en Eng; han derimod vilde tilkiøbe sig nogle 100 Kiøer. Derpaa havde jeg intet at sige; men han forlangede og paastoed, at hans Kiøer skulde græsses paa min Eng. Er det ret og billigt?

Diogenes. Forholder Sagen sig saaledes?

Palæstrio. Ja, det er vist nok. Men er det ikke billigt, at eftersom . . .

Diogenes. Jeg har alt nok. Jeg dømmer saaledes herom: Hvis Plutus giver nogen af eder en Skierv, saa maa han være lige saa blind som tilforn; men saasom han har bekommet sit Syn, faaer I intet at trætte om. Gaaer derfore smukt hjem, I Slyngle! og lad eder aarelade.

Davus. Er jeg en Slyngel?

Palæstrio. Er jeg en Slyngel?

Diogenes. Jeg kand ikke sige, hvilken af jer er den største. Jeg siger kun: Gaaer hen, og forliger eder, I Skabhalse!

Davus. Ja, vi skal forlige os til din Ulykke. *De angribe Diogenes med forenet Magt, slaaer ham ned paa Gulvet og løbe bort.*

Scen. 12.

Diogenes. Penia, *Gudinde for Fattigdom.*

Diogenes. Hvad havde jeg der at bestille, at agere Dommer imellem 2 Narre? Men det er ikke den første Gang, jeg har faaet saadan Confect

for min Fritalenhed. Jeg har stevnet Gudinden for Fattigdom, Penia, at møde mig, for at give hende et got Raad og at trøste hende udi denne Trængsel, som hun ved Pluti Ankomst vil underkastes. Men der kommer hun.

Penia udi lange linnede Klæder. Ach, Diogenes! jeg har længtes af Begiærlighed til at tale med dig; thi jeg veed, at saasom du tager Deel udi Stadens Velgaaende, du gremmer dig ikke mindre over dens Forandring end jeg selv. Jeg haaber, at du ved dine grundige Prædikener stræber at hindre den overhengende Ulykke, som man veed, at du ved din Veltalenhed ofte har udvirket.

Diogenes. Det hielper ikke, Gudinde! at prædike for døve Mennesker. Den hele Stad er ved Pluti Ankomst forvandlet til en Daarekiste. Man haver ikke at tale uden om den Velstand, Staden skal sættes udi. Alle Guders Dyrkelse ophører; Plutus er nu omstunder den eeneste Gud, som æres og tilbedes.

Penia. Det er desværre alt for sandt; og jeg, under hvis Beskyttelse Staden saalænge har blomstret, ansees nu af nogle med Foragt, og af andre holdes for Republiqvens Fiende. Jeg seer, at jeg ved denne Forandring maa vende Ryggen og gaae frivilligen udi Landsflygtighed. Hvad raader du mig ellers?

Diogenes. Jeg raader ingenlunde til frivillig Landsflygtighed, hvilket giver Frygt og Vankelmodighed tilkiende. Jeg raader heller at forsvare sin Sag for Retten og med kraftige Argumenter at vise, hvor meget denne Forandring strider mod Stadens Velfærd, og hvad Uheld deraf vil flyde. Naar Gudinden saaledes for Retten har forklaret sin Sag og underkastet sig Raadets Kiendelse, kand hun uden Eftertale gaae i Landsflygtighed, som hende ved Dom paalegges, og saaledes af Fornødenhed giøre en Dyd. Men jeg vil raade Gudinden fornemmeligen at betiene sig af eet Argument udi Processen, som meest vil bestyrke hendes Sag og til intet giøre den største Indvending, som Plutus vil betiene sig af. Naar Gudinden afmaler de Uheld, som Riigdom paa de fleste Steder har foraarsaget, ville vel alle saadant tilstaae. Men Plutus vil dertil svare, at saadant har reyset sig af hans forrige Blindhed; han vil sige, at saadant herefter ikke vil skee, efterdi han nu har faaet sit Syn, og derved er sat i Stand til at uddele sine Gaver med Skiønsomhed, saa at ingen uden dydige og meriterede Mennesker ville beriges, det er saadanne, som ville anvende deres Riigdom til gode og nyttige Tings Forfremmelse og det gemeene Beste. Dette Argument kand ikke andet end stikke udi Øynene; men det kand igiendrives.

Penia. Hvorledes skal det igiendrives? Jeg zittrer selv ved denne Indvending.

Diogenes. Det skal skee saaledes: Just fordi Plutus har faaet sit Syn, og just fordi dydige og meriterede Mænd alleene beriges, just derfore er den største Uheld at befrygte; thi deraf vil følge, at de beste Mænd, som hidindtil have været Zirath for Republiqven, ved Riigdom ville *vanslegte* fra deres forrige Dyder og forfalde til *Hofmod og Vellyst*, saa at den hele Stad vil blive fordervet. Paa dette Argument maa hun stift holde; og naar hun møder for Retten, maa hun tage sine smaa Foster-Børn med sig, for at bevæge Dommerne til Medlidenhed.

Penia. Det er et godt Raad. Jeg skal betiene mig deraf, om det kand hielpe.

Diogenes. Det maa komme an paa et Forsøg. Lader os gaae tilside saalænge.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Davus. Diogenes.

Davus. Denne Dag vil blive merkværdig. Jeg vil bivaane Retten fra Begyndelsen til Enden. Men der seer jeg Diogenes; han kommer nok udi samme Forsæt. Tak for sidst, Hr. Magister!

Diogenes. Det er intet at takke for.

Davus. Jeg merker nok, I er bleven vreed formedelst sidste Medhandling.

Diogenes. Naar en Hest eller et Æsel spender mig, giør det vel ont; men jeg kand ikke blive vreed over det, som mig vederfares af umælende Dyr.

Davus. Hør, Diogenes! den, som haver en stor Mund, maa have en breed Ryg. Men lad os ikke tale meer om det, som er skeet udi Overilelse. Jeg er hidkommen for at anhøre den Sag, som for Raadet skal ageres mellem Plutus og Fattigdommens Gudinde Penia.

Diogenes. Jeg er ogsaa hidkommen i samme Forsæt.

Davus. Mig lyster at vide, hvad hun kand sige mod Plutus, som Jupiter har hidsendt for at berige Staden.

Diogenes. Og mig lyster at høre, hvad Plutus vil anføre til sin Sags Bestyrkelse.

Davus. Hvad Snak! Jupiter har jo selv skikket ham hid.

Diogenes. Det kand saa være; mon det ikke er skeet til et Forsøg og for at overbevise Indbyggerne, at de anholde om det, som er dem til Skade og Fordervelse?

Davus. Jeg havde nok Lyst til at være Pluti Advocat.

Diogenes. Og jeg havde nok Lyst at være Gudindens; men jeg haaber, at hun nok selv forsvarer sin Sag.

Davus. Tilside! der kommer Raadsherrerne.

Scen. 2.

Fire Dommere udi lange Klæder som Doctores; item **en Skriver. Davus. Diogenes. Penia og Plutus.**

Raadsherrerne sætte sig ned ved et Bord.

Første Raadsherre. Vi have aldrig tracteret nogen Sag af større Vigtighed. Jeg haver raadet Gudinden Penia gandske stiltiende at forlade Staden; men hun vil endelig forklare sin Sag for Retten og forlanger en Dom.

Raadsherren. I laber derudi, saavel som i andet see, at I er en ærlig Mand, som Riigdom ikke har fordervet.

Diogenes. Jeg haver ingen Riigdom faaet, men viset Plutus fra mig, da saadant blev mig tilbudet. Gid andre havde fulgt mit Exempel, og gid Raadet ikke havde overilet sig udi den Sag imellem Plutus og Penia.

Raadsherren. Ach, ach, jeg tilstaaer, at . . . Men hvad skal jeg sige? Nu er det for silde. Vi tænkte at efterleve Jupiters Ordre.

Diogenes. I maa heller sige Jupiters Tilladelse; thi Himmelen tillader ofte et og andet, som Mennesker anholde om, for at overbevise dem, hvor ilde grundede deres Ansøgninger ere. Men jeg maa gaae.

Scen. 7.

1. Raadsherre. 2 andre, item en Skriver.

Første Raadsherre. Jeg har ventet med Smerte paa Eder, at vi kand overlegge med hinanden, hvad vi udi denne slibrige Tilstand skal foretage.

Anden Raadsherre. Det var med stor Nød, at vi kunde komme igiennem Gaden, sær igiennem Forstuen, som vrimler af klagende og truende Mennesker.

Første Raadsherre. Vi maa indkalde enhver i sær for at høre, hvorudi deres Klagemaal bestaaer. De sætte sig ned. Kald en efter anden hid ind, Hr. Notarius!

Scen. 8.

Raadet. En Jomfrue.

Første Raadsherre. Hvad har hun at forebringe, min gode Jomfrue?

Jomfruen. Det er bekiendt, I gode Herrer! at jeg længe har været forlovet med Theophilo, Cliniæ Søn.

Første Raadsherre. Det er en af de skikkeligste unge Mænd udi Staden.

Jomfruen. Men nu desværre ikke mere.

Første Raadsherre. Hvi saa?

Jomfruen. Han er blant deres Tal, som er bleven beriget af Pluto. Han bekom saa snart ikke en stor Skat, forend han kastede Foragt paa min Person, vendede mig Ryg og friede til en anden Jomfrue, som ogsaa var beriget, for at legge Tynge til Tynge. Jeg beder om Hevn over denne troeløse Mand.

Første Raadsherre. Har hun nogen skriftlig Forpligtelse fra ham?

Jomfruen. Ney, ikke uden mundtlig Løfte, beiegled med Eeder.

Første Raadsherre. Hvis ingen skriftlig Contract er giort, kand vi ikke tvinge ham.

Jomfruen. Ach, Gud bedre os, hvilken Ovrighed vi have. Vil ikke Raadet skaffe mig Ret, skal mine Paarørende hevne saadant Spil. Hun gaaer vreed bort.

Første Raadsherre. Den gode Jomfrue skeer Uret; men hvad Raad er derimod? Kald en anden ind!

Scen. 9.

En Skolemester. Personerne af forrige Scene.

Skolemesteren giørende en dyb Compliment. Gunstige Herrer Dommere, Republikens hovvise Fædre og Over-Formyndere! Aristoteles siger udi hans gyldene Ethica, at . . .

Første Raadsherre. Vi forlanger ikke at vide, hvad Aristoteles siger. Vi forlange at høre, hvad han selv siger, og hvad han har at klage.

Skolemesteren. Jeg maa grunde min Klage paa Aristotelis Ord, som formaner Disciple at være deres Lærere hørige og lydige, sigende, at Fødselen giør os vel til Mennesker, men Lærdom og Underviisning til fornuftige Mennesker, og at vi have vore Forældre at takke for det første, men vore Lærere for det sidste.

Første Raadsherre. Derom tvivler ingen.

Skolemesteren. Jo desværre alt for meget. Nu agtes Aristotelis Formaning ikke meer. Jeg har udi 6 Aar uværdig været Pædagogus eller aandelig Fosterfader for Damoclis Børn. Damocles selv har stedse havt stor Godhed for mig, og udi hans Børn har jeg hidindtil fundet stor Lærvillighed og Ærbødighed. Men nu er alting bleven forandret, siden den Tiid, at Huset blev beriged af Pluto. Da jeg strax derefter vilde efter Sædvane sætte den ældste Søn til Rette, gav han mig en Kindhest. Han græder derpaa. Jeg begav mig da strax af Skolen, for at anklage ham for hans Fader; men saasom han er raskere paa Benene, forekom han mig, saa at jeg blev ilde modtagen. Thi Damocles sagde: Tør du Pedant overfuse saadan Mands ældste Søn? Han lod det ikke blive ved Skieldsord alleene, men rykkede mit Hovedsmykke af Hovedet, ret saaledes . . . Han rykker Peruken af Skriverens Hoved, græder og tørrer sine Øyne dermed.

Skriveren. Hvad vil det sige, Hr. Magister!

Skolemesteren. Jeg beder om Permission, Hr. Notarius! Jeg vilde kun vise . . .

Skriveren. Han kand vise paa en anden. Jeg permitterer saadant ikke oftere.

Første Raadsherre. Forlad ham det, Hr. Skriver! som er giort udi Distraction. Hør, Hr. Magister! hvis det forholder sig saaledes, som I fortæller om Eders Principal, saa sees, at det allerede er gaaet ham som nogle andre af vore Borgere, som Riigdom har fordervet. Dette skal nøyere eftersøges, og han skal, hvis Tingen sig saaledes forholder, til Rette sættes.

Skolemesteren. Jeg vil recommendere de gode Herrer Sagen. Gaaer bort.

Første Raadsherre. Er der flere Sollicitanter?

Skriveren. Ja vist, Forstuen er gandske fuld.

Første Raadsherre. Lad da en anden komme ind!

Scen. 10.

En Tieneste-Pige. De andre.

Pigen. Ach, I gode Herrer! jeg tager min Tilflugt til Eder. I maa skaffe mig Ret.

Plutus. Jupiter har jo selv skikket mig hid, for at hielpe Staden og at redde den af Armod. Og er det i saa Maade klart, at saadant ikke er skeet uden til Stadens Beste. At ville negte saadant er at beskylde Himmelen.

Davus. Triumph, Triumph!

Diogenes. Snik Snak!

Penia. Himmelen har ladet sig bevæge af Stadens nlige Raaben at tilsende den Plutum, ikke til Indbyggernes Fordervelse, men for desbedre at overbevise dem, hvor ilde grundede deres Ansøgninger ere, og at de anholde om Ting, som ere dem utienlige.

Diogenes. Det Argument haaber jeg ikke at kunde kuldkastes.

Davus. Og jeg blæser deraf.

Plutus. Hør, Gudinde! I citerer Exempler paa onde Virkninger, som flyde af Riigdom. Betragt paa den anden Side, hvilke Ulykker Nødlidenhed fører med sig: den driver Mennesker til Tyverie, Rov, Mord og andre Misgierninger.

Davus. Ha, ha! hvad siger I nu, Mester Philosophus?

Diogenes. Bie kun lidt, Mester Snaphane!

Penia. Man maa giøre Forskiel imellem Nødlidenhed, Hunger, Tørst 2c. og imellem Mangel paa Riigdom. Staden har stedse været fattig, men dog ikke nødlidende; har den intet havt, saa har den dog intet manglet. Hvor Fornøyelse er, der er og Riigdom, og hvo der har et misfornøyet Sind, lever stedse i Fattigdom; ligesom en Vattersottig, jo mere han drikker, jo mere tørster han: saa lever en gierrig Mand udi al sin Riigdom stedse udi Armod. Diogenes, som her staaer, er rigere end Alexander; thi den første haver udi sin Fattigdom altiid nok, da denne sidste derimod udi sin Riigdom ligesom stedse hungrer og tørster. Den Nødlidenhed, hvis onde Virkning Plutus beskriver, har intet Sted havt udi vor Republik, og derfore til Exempel og hans Sags Bestyrkelse ikke kand anføres.

Diogenes. Ha, ha! hvad siger du dertil, Mester Skielm?

Davus. Det bliver nok besvaret; hold kun din philosophiske Flab.

Plutus. Alt, hvad som kand siges mod Riigdom og den Uleylighed, som den kand føre med sig, er dette, at den falder ofte udi onde Menneskers Hænder. Saadant er nu forebygged derved, at Jupiter har skaffet mig mit Syn og derved sat mig udi Stand ikke herefter som tilforn at uddele mine Gaver udi Blinde, men at jeg kand beneficere dydige og ærlige Mænd, som ikke misbruge Penge, men anvende dem til deres egen Ære og Stadens Nytte.

Davus. Svar nu kun herpaa.

Diogenes. Det bliver nok besvaret.

Penia. I Herrer Dommere merker nok, at Plutus ved dette sidste Svar giver mine forrige Ord Magt og tilstaaer de onde Ting, som Riigdom stedse har foraarsaget, efterdi han undskylder sig alleene med sin forrige Blindhed. Nu derimod meener han, at al Uleylighed vil ophøre, efterdi *han har* faaet sit Syn, hvorved han kand skille *gode fra onde Mennesker*, saa at Riigdom skal ikke falde uden i deres Hænder, der anvende den til deres egen Ære og til det algemeene Beste. Men hører, hvad jeg hertil svarer. Den halve Stad bestaaer nu af gode og redelige Borgere; disse søger man nu ogsaa ved Riigdom at fordervе, saa at de skal blive de Onde lige, og i Følge deraf, at den hele Stad skal blive ond og udydig. Udgangen vil vise, at saadant vil hende; thi Historier og daglig Erfarenhed lærer, at hele Nationer tillige, som ved Dyders Øvelse have distingveret sig, ere ved Riigdom styrtede udi de groveste Laster, saa at de have vanheldet det menneskelige Kiøn.

Diogenes. Ha, ha! Nu fik du noget at bide paa, min gode Karl!

Davus. Giv lidt Tiid, til Dommen falder.

Plutus. Hvad som Penia til Slutning har anført, grunder sig alleene paa Præsumtioner. Jeg refererer mig til mit Forrige og underkaster Sagen til Doms.

Penia. Jeg ligeledes.

Raadsherren. Behager dem da at træde til Side, medens vi votere. De gaae alle ud.

Scen. 3.

Raadet alleene.

Raadsherrerne reyse sig, gaae frem paa Stue-Pladsen og en Tiid lang mumle med hinanden og iblant med heftige Gebærder. Endeligen, naar de synes at være foreenede om Dommen, sætte de sig ned igien.

Anden Raadsherre. I gode Herrer! lader os endnu lidt betænke os, førend vi afsige en saa vigtig Dom. Gudindens sidste Tale har sat mig udi stor Bevægelse, saa at jeg er hart ad færdig at tilbage kalde mit Votum.

Første Raadsherre. Hvad bliver da Eders endelige Slutning? Det staaer Eder frit for at lade indføre Eders Protestation.

Anden Raadsherre. Det forlanger jeg ikke. Jeg beder alleeste, at vi endnu lidt confererer med hinanden derom; thi udi en saa vigtig Sag kand man ikke betænke sig for længe. De reyse sig igien og mumle med samme Gebærder, de sætte sig ned igien.

Første Raadsherre til Skriveren. Lad nu Parterne komme ind igien.

Scen. 4.

Raadet. Plutus. Penia. Diogenes. Davus.

Første Raadsherre. Udi denne Sag imellem Riigdommens Gud Plutus og Fattigdommens Gudinde Penia dømmes saaledes: Retten erkiender som en stor Himmelens Gave og Herlighed, at Plutus til os er skikket for at redde os af den Armod, hvoraf vi hidindtil have laboreret, og derfore finder for got, at for saadan vor Velgiører Tempel og Æres-Støtte skal oprettes. De Indvendinger, som Penia herimod haver giort, kiendes at være ugrundede; og dømmes hun til en evigvarende Landsflygtighed. Raadsherrerne reyse sig derpaa op og med Ærbødighed geleyde Plutus ud af Domhuset. Davus giør en spodsk Compliment for Diogenes og følger dem efter.

Penia staaer lidt stille med nedslaget Hoved og derpaa begynder saadan Klagesang, som er en Aria med sagte Musik:

See Dommen afsagt er:
Jeg kand ey meer her blive;
Til andre Mennesker
Jeg maa mig strax begive.
Jeg uden Møye kand
Mit Boeskab med mig føre;
Den nogne Armods Stand
Mig Reysen let vil giore.
Man ynke mig ey kand,
Som herved intet taber,
Men vel et dydigt Land,
Som Plutus snart omskaber.
Thi ved min Bortgang det
Vil hovedkulds til Lyder
Og Ondskab styrtes slet
Og tabe gamle Dyder.
Gak da, Penia! bort,
Lad Staden kun sig fryde:
Dens Glæde blir dog kort;
Sligt vil den snart fortryde.
Hun omfavner Børnene, som græde.
Følg, kiære Børn! med mig,
Og Dyne ikke væder;
Lad Dyden gremme sig,
Og Staden kun begræder,
Som, inden Soel gaaer ned,
Skal øyensynlig lære,
At indbildt Herlighed
Til Strikke den vil være.
Hun tager Børnene ved Haanden og gaaer bort.

ACTUS V.

Scen. 1.

Davus.

Ach, ulykkalig var den Time, paa hvilken Plutus kom hid til os. Staden er ved hans Ankomst bragt udi saadan Forvirrelse, at den trues med Undergang. Om han har ret faaet sit Syn, kand jeg ikke sige; men det er vist, at han har tabt sin Forstand, sees af hans Gavers daarlige Uddeling. Han har giort mig og andre meriterede Mænd Afslag og derimod beriget en Hob Slyngele, for hvilke jeg og andre brave Personer ikke vil vige et Haar, men holder mig i alle Maader lige saa god, som de ere. Saadan hans daarlige Uddeling har foraarsaget Forbittrelse hos de Forbigangne, saa at Staden trues med indbyrdes Kriig; og slaaer jeg mig gierne til deres Partie. Mange Riigdoms-Gaver ere udøsede paa uværdige og slemme Mennesker; og de, som tilforn vare gode, ere blevne onde, thi nogle af dem ere henfaldne til Hofmod, andre til Gierrighed, saa at det synes, at Riigdom har giort dem trængende og nødlidende. Min gamle Ven Cleon, som en og anden Gang udi sin Fattigdom har rakt mig Haanden og laant mig Penge uden Rente, begiærer nu 12 pro Cento, skiønt han af Pluto har faaet en stor Skat. Men der seer jeg Menander med en stor Penge-Pung. Hvis han af Pluto har faaet en Skat, og jeg er bleven forbigaaen, gremmer jeg mig til Døde.

Scen. 2.

Menander syngende, med en Pung. **Davus.**

Davus. Menander! hvor har du faaet den Pung?

Menander. Hvad kommer det dig ved, Næseviis? Det er ellers en Skat, som jeg har faaet af Pluto.

Davus. Men tøv lidt, Kammerat! og siig mig hvorledes.

Menander. Hvad Kammerat? Jeg har ingen Kammeratskab med slige gemeene Karle.

Davus. Det er dog ikke saalænge siden, vi vare Kammerater.

Menander. Det kand nok være; men nu ikke mere.

Davus. Ach, Himmel! den Knægt er alt slagen med Hofmod. Men siig mig dog, er det ret, at . . .

Menander. Hvis du Tølpel ikke gaaer til Side, faaer du strax et Par Ørefigen. Han slaaer hans Hat af og gaaer syngende bort.

Scen. 3.

Davus alleene.

Jeg maa hevne mig herover, om det end skal koste mit Liv. Hey, est du en ærlig Karl, saa møder du mig for en Kaarde. Den Forræder er alt borte; men jeg finder ham snart. Det skal ikke vare længe, førend han faaer sin fortiente Løn. Jeg er vel ingen Fægtemester; dog har jeg lært saa meget, at jeg kand feye saadan Knægt af. Jeg maa forud øve mig lidt. Han sætter sig udi Positur. Træk ud, din Hund! Ingen Snak, ingen Snak! træk ud. Ret saa; nu skal du strax faae at se, at jeg er Karl for min Hat. Ha, ha! du retirerer dig alt for det første Stød. Nu kand du ikke komme videre, nu maa du holde Stand. Der har du en udi en Terce. Ha, ha! Han piber. Det hielper dig ikke, at du piber. See der har du nok en udi en Qvart. Det var kun udi Armene; men nu skal du snart faae Hierte-Stød Han continuerer med at støde og at lavere. Triumph, Triumph! see der ligger den Hund paa sine Gierninger. Han tørrer Sveden af sig. Det gik got nok. Nu maa jeg hen og hente en Kaarde. Han gaaer frem og tilbage som udi Tanker. Dog det er best, at jeg tracterer dette med Foragt. Krigens Udfald er uvis. Livet er et kostbart Klenodie, som man ikke saa let maa sætte paa Spil. Jeg vil maaskee finde samme Koldsindighed og Hofmod hos flere Venner, som Plutus har beriget. Naar jeg ret overveyer alting, saa ere de at beklage; ja den hele Stad er at beklage, som ved denne Forandring henstyrtes udi Laster og Udyder.

Scen. 4.

Diogenes. Davus.

Diogenes. Jeg har med Forundring anseet denne Adfærd og merker af hans sidste Tale, at han er kommen til Sandheds Bekiendelse.

Davus. Ach, den gode Diogenes! nu maa vi sande hans Ord.

Diogenes. Nu hører jeg, at man holder mig ikke mere for Nar. Men jeg maa lade, som jeg intet har hørt af hans Tale. Hør, Dave! du staaer ligesom henrykt udi Tanker og seer udi denne Stadens Velstand saa misfornøyed ud.

Davus. Ach, Hr. Magister! jeg har ikke Aarsag til andet; thi . . .

Diogenes. Giv dig kun tilfreds; thi det er den største Uret, som han gior.

Davus. Det er mig kiært, at høylærde Hr. Magister er af de Tanker. Jeg har dog ikke forskyldt hans Venskab; thi . . .

Diogenes. Jeg tænker ikke paa det, som er mig vederfaret. Jeg søger kun at handhæve Ret og Retfærdighed. Jeg dømmer saaledes herudi, at den, som Engen tilhører, den tilhører og Græsset.

Davus. Jeg forstaaer ikke, hvad Hr. Magister hermed vil sige.

Diogenes. Kand du ikke forstaae det?

Davus. Ney, jeg er Davus og ikke Oedipus.

Diogenes. Men jeg haaber, at du tilstæder mig dog en Koes Græsning paa din Eng.

Davus. Hvilken Eng?

Diogenes. Den Eng, som du tilkiøber dig for den Skat, som du faaer af Plutus; thi han har ikke glemt dig, som er en meritered Person.

Davus. Nu forstaaer jeg Hr. Magisters Meening og hører, at han spotter mig. Ach, Skam faae Plutus; jeg merker, at han er lige saa dum, som han tilforn var blind. Han har gaaet mig reent forbi.

Diogenes. Har han gaaet dig reent forbi?

Davus. Ja vist har han gaaet mig reent forbi, endskiønt jeg ved Knæfald bad ham.

Diogenes. Hvad sagde han da?

Davus. Han sagde: Jeg deler ikke mine Gaver ud til saadan Skyngel, som du est.

Diogenes. Spot og Skade følges ad. Men han har maaskee ikke kiendt dig.

Davus. Jo, vist kiendte han mig; thi jeg havde talet med ham tvende Gange tilforn. Jeg seer ikke, at hans Ankomst bringer med sig uden Uheld. De, som forbigaaes, fatte Had til de andre, som ere berigede, saa at de sidste maa sætte Vagt for deres Huse.

Diogenes. Men jeg skulde tænke, at de mange gode Mænd, som Plutus har beriget, skulde gjøre de Forbigangne deelagtige udi deres erhvervede Riigdom; thi derved kunde undgaaes de andres Had, og saadan Generositet kunde forskaffe dem større Sikkerhed end Vagt for deres Huse.

Davus. Ulykken er, at disse saa kaldne gode Mænd ere ved Riigdom allerede blevne fordervede. Cleon, som tilforn var en godhjertig Mand, laaner nu ikke Penge uden 12 pro Cento; og Timotheus, min forrige Patron, vil ikke give sine Folk uden den halve Løn. Og det, som fortryder mig meest, er, at Menander . . .

Diogenes. Hør, Dave! nu vil jeg tale alvorligere med dig. Alt dette er mig tilforn vel bekiendt og bedre end dig. Jeg frygter for *Oprør og indbyrdes Kriig. De fleste af Almuen merke, udi hvilken Tilstand* Raadet ved sit daarlige Ansøgende og ved sin ubillig Dom har bragt Staden udi, og true at sætte Ild paa Raadhuset.

Davus. Jeg skal, min Troe, være dem udi saadant Forsæt behielpelig. (Gaaer ud.)

Scen. 5.

Diogenes.

Hvad vi hidindtil udi en Hast har seet, er kun et Præludium til forestaaende Sørge-Spil, som ikke uden ved Pluti Forviselse og Peniæ Tilbagekomst kand endes. Man nødes vel at gribe til det Middel. Gid det ikke vilde vare for længe, forend Sygdommen tager saa meget Overhaand, at den bliver incurable. Jeg har formaaet Penia at opholde sig lidt uden for Stads-Porten, paa det hun i en Hast kand komme Staden til Hielp igien. Jeg seer Begyndelse til borgerlig Kriig; jeg seer mange af vore Borgere, som forhen holdtes for de dydigste Mænd, allerede at være forfaldne til Hofmod, Vellyst, Ødselhed og Gierrighed, thi Riigdom haver stridige Virkninger. Den fattige Almue truer at hevne sig over Raadet formedelst affagde ubillige Dom og at sætte Ild paa Raadhuset. Men der seer jeg en af Raadsherrerne at komme; han seer gandske forvirred ud.

Scen. 6.

En Raadsherre. Diogenes.

Retten præsenteres igien.

Raadsherren vendende sig hen til Indgangen. Vil I bestorme Huset? Kand I ikke have Taalmodighed, indtil Raadet samles, da en efter anden kand indkomme med sine Klager?

Diogenes. Hvad er paa Færde, Hr. Raadsherre?

Raadsherren. Her seer ilde ud, min gode Diogenes! I Steden for Sagtmodighed, Fred og Lydighed mod Øvrigheden, hvormed vor Stad tilforn var distingveret, regierer nu Oprør, Gjenstridighed, Had, Avind og andre Laster.

Diogenes. Kand en heel Stad saa hastig forandres?

Raadsherren. Det maa man nu med største Forundring erfare. Man har været færdig til at bestorme mit Huus. Een Klage er indkommen efter en anden, og det som uventeligst er, Beskyldninger giores fornemmeligen mod de Borgere, som forhen have været de beste og dydigste.

Diogenes. Jeg finder dog ingen Forandring hos mig, men er den samme, som jeg stedse har været.

Raadsherren. Vi have derfor berammet en extraordinaire Ret, for at dømme udi disse Tvistigheder, som i en Hast have reyset sig, og venter jeg paa mine Colleger, som strax her vil lade sig indfinde, om de ellers ikke af Almuen bliver overfaldne paa Veyen.

Diogenes. Jeg vil gaae dem i Møde, for at ledsage dem paa Veyen. Jeg er vant til Ont.

Raadsherren. I lader derudi, saavel som i andet see, at I er en ærlig Mand, som Riigdom ikke har forderver.

Diogenes. Jeg haver ingen Riigdom faaet, men viiset Plutus fra mig, da saadant blev mig tilbudet. Gid andre havde fulgt mit Exempel, og gid Raadet ikke havde overilet sig udi den Sag imellem Plutus og Penia.

Raadsherren. Ach, ach, jeg tilstaaer, at . . . Men hvad skal jeg sige? Nu er det for silde. Vi tænkte at efterleve Jupiters Ordre.

Diogenes. I maa heller sige Jupiters Tilladelse; thi Himmelen tillader ofte et og andet, som Mennesker anholde om, for at overbevise dem, hvor ilde grundede deres Ansøgninger ere. Men jeg maa gaae.

Scen. 7.

1. Raadsherre. 2 andre, item en Skriver.

Første Raadsherre. Jeg har ventet med Smerte paa Eder, at vi kand overlegge med hinanden, hvad vi udi denne slibrige Tilstand skal foretage.

Anden Raadsherre. Det var med stor Nød, at vi kunde komme igiennem Gaden, sær igiennem Forstuen, som vrimler af klagende og truende Mennesker.

Første Raadsherre. Vi maa indkalde enhver i sær for at høre, hvorudi deres Klagemaal bestaaer. De sætte sig ned. Kald en efter anden hid ind, Hr. Notarius!

Scen. 8.

Raadet. En Jomfrue.

Første Raadsherre. Hvad har hun at forebringe, min gode Jomfrue?

Jomfruen. Det er bekiendt, I gode Herrer! at jeg længe har været forlovet med Theophilo, Cliniæ Søn.

Første Raadsherre. Det er en af de skikkeligste unge Mænd udi Staden.

Jomfruen. Men nu desværre ikke mere.

Første Raadsherre. Hvi saa?

Jomfruen. Han er blant deres Tal, som er bleven beriget af Pluto. Han bekom saa snart ikke en stor Skat, førend han kastede Foragt paa min Person, vendede mig Ryg og friede til en anden Jomfrue, som ogsaa var beriget, for at legge Tynge til Dynge. Jeg beder om Hevn over denne troeløse Mand.

Første Raadsherre. Har hun nogen skriftlig Forpligtelse fra ham?

Jomfruen. Ney, ikke uden mundtlig Løfte, beiegled med Eeder.

Første Raadsherre. Hvis ingen skriftlig Contract er giort, kand vi ikke tvinge ham.

Jomfruen. Ach, Gud bedre os, hvilken Øvrighed vi have. Vil ikke Raadet skaffe mig Ret, skal mine Paarørende hevne saadant Spil. Hun gaaer vreed bort.

Første Raadsherre. Den gode Jomfrue skeer Uret; men hvad Raad er derimod? Kald en anden ind!

Scen. 9.

En Skolemester. Personerne af forrige Scene.

Skolemesteren giørende en dyb Compliment. Gunstige Herrer Dommere, Republikens hoyvise Fædre og Ober-Formyndere! Aristoteles siger udi hans gyldene Ethica, at . . .

Første Raadsherre. Vi forlanger ikke at vide, hvad Aristoteles siger. Vi forlange at høre, hvad han selv siger, og hvad han har at klage.

Skolemesteren. Jeg maa grunde min Klage paa Aristotelis Ord, som formaner Disciple at være deres Lærere hørige og lydige, sigende, at Fødselen gior os vel til Mennesker, men Lærdom og Underviisning til fornuftige Mennesker, og at vi have vore Forældre at takke for det første, men vore Lærere for det sidste.

Første Raadsherre. Derom tvivler ingen.

Skolemesteren. Jo desværre alt for meget. Nu agtes Aristotelis Formaning ikke meer. Jeg har udi 6 Aar uværdig været Pædagogus eller aandelig Fosterfader for Damoclis Børn. Damocles selv har stedse havt stor Godhed for mig, og udi hans Børn har jeg hidindtil fundet stor Lærvillighed og Ærbødighed. Men nu er alting blevet forandret, siden den Tiid, at Huset blev beriged af Pluto. Da jeg strax derefter vilde efter Sædvane sætte den ældste Søn til Rette, gav han mig en Kindhest. Han græder derpaa. Jeg begav mig da strax af Skolen, for at anklage ham for hans Fader; men saasom han er raskere paa Benene, forekom han mig, saa at jeg blev ilde modtagen. Thi Damocles sagde: Tør du Pedant overfuse saadan Mands ældste Søn? Han lod det ikke blive ved Skieldsord alleene, men rykkede mit Hovedsmykke af Hovedet, ret saaledes . . . Han rykker Peruken af Skriverens Hoved, græder og tørrer sine Øye dermed.

Skriveren. Hvad vil det sige, Hr. Magister!

Skolemesteren. Jeg beder om Permission, Hr. Notarius! Jeg vilde kun vise . . .

Skriveren. Han kand vise paa en anden. Jeg permitterer saadant ikke oftere.

Første Raadsherre. Forlad ham det, Hr. Skriver! som er giort udi Distraction. Hør, Hr. Magister! hvis det forholder sig saaledes, som I fortæller om Eders Principal, saa sees, at det allerede er gaaet ham som nogle andre af vore Borgere, som Riigdom har forderver. Dette skal nøyere eftersøges, og han skal, hvis Tingen sig saaledes forholder, til Rette sættes.

Skolemesteren. Jeg vil recommendere de gode Herrer Sagen. Gaaer bort.

Første Raadsherre. Er der flere Sollicitanter?

Skriveren. Ja vist, Forstuen er gandske fuld.

Første Raadsherre. Lad da en anden komme ind!

Scen. 10.

En Tieneste-Pige. De andre.

Pigen. Ach, I gode Herrer! jeg tager min Tilflugt til Eder. I maa skaffe mig Ret.

Første Raadsherre. Hvad er Jer da vederfaret?

Pigen. Jeg tiener hos en Frue her i Gaden ved Navn Euphemia.

Første Raadsherre. Jeg kiender hende gandske vel. Det er en brav Dame.

Pigen. Men nu ikke mere; thi siden hun af Pluto er bleven beriget, er hun bleven slagen med saadan Gierrighed, at hun nu, da jeg skal forlade hendes Tieneste, vil afkorte den halve Deel af min Løn.

Første Raadsherre. Det er forunderligt at høre, helst om denne Dame, som man har holdet for en Zirath blant Stadens Fruentimmer.

Anden Raadsherre. Jeg merker, at al Dyd er forsvunden blant de beste og dydigste Folk. Hør, lille Pige! giv Jer tilfreds. Jer Principalinde skal tilholdes at giøre, hvad som ret og billigt er; og hvis Formaninger ikke kand hielpe, skal hun tvinges ved Retten.

Pigen. Jeg forlader mig paa Raadets Assistence. Gaaer bort.

Scen. 11.

En Offer-Præst. De andre.

Præsten. Jeg kommer hid paa den hele Geystligheds Vegne, for at lade Eder vide, at Religionen trues med Undergang, og at Skyld legges paa Raadet, som saadan Uheld har foraarsaget.

Første Raadsherre. Hvorudi kand dette bestaae, og med hvad Grund kand man beskylde Raadet at have foraarsaget Religionens Undergang?

Præsten. Siden den Tiid Raadet har hidkaldet Plutus og forviset Penia Staden, ere alle vore Templer tomme, og ingen nærmer sig fast dertil, uden for at kaste Ureenlighed derved. Saadan er Virkning af Riigdoms Indforsel og Peniæ Landflygtighed.

Første Raadsherre. Men hvi vil man kaste Skylden paa Raadet? Hvad vi have giort, er jo med den hele Stads Villie og Vidende. Den hele Stad har forlanget Pluti Ankomst, og den hele Stad har holdt Peniæ Landflygtighed fornøden, meenende, at det var urimeligt, at Riigdom og Fattigdom kunde boe sammen.

Præsten. Alt dette betænkes nu ikke. Naar Udfaldet er slet, skydes efter Sædvane Skylden paa Øvrigheden. Stadens Tilstand er nu saadan: Al Activitet til det gode er hos Borgerne forsvunden. De, som af Pluto ikke ere berigede, have fattet Had mod de andre, og true at bestorme deres Huse. Den største Deel af dem, som af Pluto ere beneficerede, ere ey heller fornøyede. Nogle, efterdi de ikke have faaet nok, misunde deres Medborgere, fordi de have faaet mere. Andre frygte for af Almuen at blive bestaalne og kand af Frygt ikke sove om Natten. Andre ere bragte udi Bekymring og Forvirrelse, saasom de speculere paa, hvordan de skal anvende deres Penge, som de imidlertiid grave ned under Jorden. Spliid og Uenighed regiere overalt; alle ere dog eenige udi at skyde Skylden paa Øvrigheden, som de true at hevne sig paa.

Første Raadsherre. Ach, Himmel! hvad er dog dette? Hvad Raad gives os?

Præsten. Jeg kand herudi intet raade; jeg er alleene hidsendt for at give Tilstanden tilkiende. Han gaaer bort. Der hviles og skriges i Forstuen.

Skriveren. Jeg maa hen at see, hvad der er paa Færde, og om man har overfaldet Offer-Præsten.

Han kommer faldende næsgruus tilbage og uden Peruk. Raadsherrerne reyse sig derpaa op og staae forsagde med nedslagne Hoveder. Endelig høres Tordenskrald, og Jupiter kommer ned og udi Luften fører saadan Tale.

Scen. 12.

Jupiter. De andre.

Den ulykfalige Tilstand, som Republiken er bragt udi, maa alleene tilskrives Stadens Borgere, hvis idelige Ansøgninger og ublue Raaben har ligesom tvunget Himmelen til at føye dem herudi. I seer heraf, hvor ilde grundede og daarlige Menneskers Begiæringer ere, og at de storme til Himmelen for at erholde de Ting, som ere dem meest skadelige. Gid I af dette Exempel vilde lære at blive klogere og at lade eders Anliggende ankomme paa Himmelens Gotbefindende, som best veed, hvad eder er tienligt. Naar I beder, da beder ikke om Styrke, Seyer, Riigdom og andre deslige Ting, men beder alleene i Almindelighed om det, som kand være eder nyttigt, eller betiener eder af den Bøn, som en af eders Philosophis har dicteret, saa lydende; Giv os tienlige Ting, endskiønt vi ikke bede derom, og negt os skadelig Ting, endskiønt vi bede derom. Eftersom Prøven nu er giort skal dette Sorgespil strax have Ende. Plutus er allerede slagen med sin forrige Blindhed igien og har faaet Befalning at forlade Staden; og Penia, som endnu opholder sig uden for Porten, maa tilbage føres udi Triumph igien. Opløftes med Tordenskrald igien.

Første Raadsherre. Vi maa strax uden Forhaling indføre udi Procession Fattigdommens Gudinde.

Scen. 13.

En Tiener. Raadet.

Tieneren. I gode Herrer kand strax udi Sikkerhed gaae bort; thi en Frygt og Redsel er kommen paa Staden, saa at Stivhed og Oprør er forvandlet til Sagtmodighed og Ydmyghed. De gaaer ud.

Scen. 14.

Plutus, som er blind og ledes igien.

Han staaer lidt stille og derpaa med en sagte Musik synger efterfølgende Afskeeds-Aria:

O, et forunderligt Exempel:
For den, man nys oprenste Tempel,
Nu Haanhed viies og Foragt.
Af Staden dens Velgiører ledes,
Og Fattigdom igien ombedes
At ove forrig Overmagt.
En Fiende paa nye man holder,



Og egne Synder mig paaskylder,
Skiønt alles jeg Velgiører er.
Jeg søge maa nu andre Stæder,
Hvor leves kand i Priis og Hæder,
Hvor for Velgierning Tak man teer.
Med Blindhed jeg paa nye er slagen,
Og Ovnes Syn mig er betagen;
Jeg stiller, kiender intet meer.
Jeg mig derover ey bør gremme;
Thi med det Gode jeg det Slemme
Blant Mennesker ey mere seer.

Scen. 15.

Saa snart Plutus har fuldendet sin Sang og er indgaaen, skeer Peniæ Triumphs-Indtog fra den anden Side, saaledes: 4 Par Raadsherrer gaae først efter musicalsk Tact. Derefter kommer Penia udi sine sædvanlige hvide linnede Klæder, og de 2 smaa Børn, som alle ere kronede, under en Himmel, som bæres af 2 Drabantere. Til Slutning kommer Diogenes med 3 andre Philosopi med lange Skiægge, Kaaber og Træskoe, trampende stærkt efter Tacten. Processionen skeer 3 Gange om Theatro, og ved hver Gang staaes lidt stille, og ved Trompeters Lyd alternatim synges:

Vivat, Penia, vor Moder, Stadens Styrke!
Vi vore Fiender vil lade Plutum dyrke.

Trompeterne blæse imellem hvert Vers som Antiphonie, udi samme Melodie som Sangen. Til Slutning dandse de 4 Philosophi en konstig Dands, og Stykket endes med en Tale, som Diogenes giør til Spectatores:

Af dette Skuespil vi kiende kand og lære,
Hvor ilde grundede tit vore Ønsker ere;
Man hyler, klager, og som Uheld det anseer,
At Lykken, Riigdoms Gud med Blindhed slagen er.
Lad Riigdoms blinde Gud i Blindhed stedse stikke.
Lad ham i Taaget gaae; forlanger, ønsker ikke,
At konstig Oculist sin Konst paa denne Gud
Maa ove, at han Hind af Øye stiærer ud.





Huus=Spøgelse eller Abracadabra.

Comoedie udi 3 Acter.

Uden Actricer.

Hoved-Personerne i Comœdien.

Arv, Gaards-Karl.	Leander, hans Søn.
Henrich, Tieneren.	Octavius, Leanders Staldbroder.
Jesper, Fogden.	Leonard, Jeronimi Naboe.
Ephraim, en Jøde.	En fremmed Lakey.
Jeronimus, en gammel Mand.	

ACTUS I.

Scen 1.

Arv. Henrich.

Arv. Denne Reyse vil nok have samme Udfald som de forrige. Ridefogden skikker mig til Byen for at anholde om Ting til Gaardens Fornødenhed; men naar jeg kommer, kand jeg hverken faae Herren eller Tienerne i Tale, thi nu er de paa Comoedie, nu paa Mascarade, nu udi Assamblix og Qvinde-Selskab. Og naar jeg endelig, som af en særdeles Lykke, faaer fat paa nogen af dem, faaer jeg ikke et klogt Svar, helst af den fortvivlede Skielm, Henrich, hvilken stedse gaaer med en fuld Næse. Ach, ach, naar jeg tænker paa, hvorledes den gamle Mand vil blive til Mode, naar han engang fra sin Udenlands Reyse kommer tilbage og vil finde sin Søn at være forfalden til yderste Liderlighed, og see sit Huus ødelagt! men jeg seer, at Porten er i Laas; der maa nok ingen endnu være opstaaen. *Han banker stærkt paa.*

Henrich *ovenfra med en Nathue paa Hovedet.* Hvem er saa dristig at banke paa Porten saa tilig om Morgenen?

Arv. Gid du faae en Ulykke, er det tilig Klokken 9 om Dagen?

Henrich. For fornemme Folk er det tiligt; det er kun Gaardskarle og andre gemeene Slyngle, der staaer op med Solen.

Arv. Herud af Viinkielderen, du Fyldehund! hvor du ligger og sylter dig. *Banker igien.*

Henrich. Hvad Pokker er det for en Allarm? Meener dit Beest, at du er paa Landet? Fort, pak dig bort fra Huset. Hvad har du her at bestille?

Arv. Luk kun op, saa skal du strax faae at vide, hvad jeg har at bestille?

Henrich. Giv mig da lidt Stunder. *Han slaaer en Spand Vand ned over Arv.*

Arv. A, a, a, din fortvivlede Skielm!

Henrich. Det er Froekost, Arv! Jeg veed, at du har giort en lang Reyse og er bleven tørstig og støvet paa Veyen.

Arv *lugtende paa sine Klæder.* Ach, ach, det er mare ikke reent Vand.

Henrich. Det var jo uhøfligt af mig, om jeg vilde tractere min gode Ven og Medtiener med slet Vand. Jeg havde denne Gang intet andet ved Haanden, derfore maa du tage til Takke, hvad som Huset i en Hast har kundet formaae.

Arv. Hvis du ikke faaer en Ulykke før, saa faaer du den dog, naaer den gamle Herre kommer tilbage. Betænk engang, hvor det vil gaae, naar dine onde Gierninger kommer for Dagen, og man faaer at vide, hvorledes du har forført Monsr. Leander til at ødelegge alting og at opæde sin gamle ærlige Fader i hans Fraværelse.

Henrich. Det er Landsbye-Tale, som man i Kiøbstæder ikke forstaaer. Hvorledes kan man opæde nogen i hans Fraværelse? Tilmed trænger vi ikke til at æde en gammel Mand; thi her er friskt Kiød nok paa Torvet.

Arv. Og du taler som en Skielm og Forræder, som ingen Straf vil blive stor nok for.

Henrich. Hvad Ont har jeg da giort?

Arv. Du har intet andet Ont giort end at

forføre den unge Leander, som Faderen for sin Reyse dig har betroet. Han var tilforn en skikkelig ung Herre; men du har forført ham til Galskab, Ukydskhed og Overdaadighed, saa at han nu er bleven til en Fabel over den hele Stad.

Henrich. Du har i visse Maader Ret derudi. Men hør, Arv! lad os tale lidt alvorlig: Jeg vil raade dig, som en oprigtig Ven, at førend du begiver dig paa Hiemreysen, du lader tørre dine Klæder; thi Fugtigheden kand ellers slaae ind og være skadelig for din Helbred. Sundhed er et kosteligt Klenodie.

Arv. Gid du faae en Ulykke. Spot og Skade følges ad. Men hør, skal jeg ogsaa denne Gang reyse forgiæves fra Byen igien?

Henrich. Der har jo ingen havt Bud efter dig. Kand du ikke blive hiemme paa Gaarden og passe paa dine Sviin og Kiør?

Arv. Jeg kand sige dig dette, at en stor Deel af vore Sviin ere døde af Sult.

Henrich. Naar et Sviin døer, Arv! saa skal du lade det strax hæderligen begrave; thi den Tieneste bør du at bevise din Næste. Det samme bør ogsaa Fogden at giøre, naar en af Gaardens Stude døer. Men hvorfore giver du ikke Svinene Erter?

Arv. Jeg sagde jo, sidst jeg var her i Byen, at vi havde ikke en Tønde Erter tilbage; jeg bad da om Penge til at kiøbe nogen, men fik kun haanligt Svar. Det er ikke alleene Gaardens Creatur, som lide Nød; men baade Ladefogden og jeg har Mangel paa Føde.

Henrich. Mangel paa Føde? Laden er jo fuld af Høe og Halm.

Arv. Jeg veed, at Fogden og jeg kand ikke æde Høe og Halm.

Henrich. Ikke det? I er jo Creatur tilsammen. Og hvis I ikke vil tage til Takke med samme Kost, som Sviin, Faar og Stude nyder, saa maa I æde noget andet.

Arv. Hør, siig mig med et Ord, om I vil give mig Penge til fornødne Tings Indkiøb eller ey.

Henrich. Ha, ha! vi har andet at bruge Penge til.

Arv. Jeg troer det nok, nemlig til at smauße, drikke og hore.

Henrich. Jeg har ikke Stunder til at tale med dig; gaae kun bort, og formeld min Respect til Ladefogden samt de andre Gaardens Sviin og Stude, og siig dem, at nu er ingen Penge per Cassa.

Arv. Du skal være ansvarlig for al den Uheld, som deraf vil flyde.

Henrich. Gak bort, siger jeg. Du lugter saa stærkt af Hvidløg, jeg kand ikke fordrage den Stank. Fy for en Ulykke, Hvidløgen staaer det Beest af Halsen.

Arv. Og Brændeviinen staaer dit Beest af Halsen.

Henrich. En lykkelig Reyse, Arv!

Arv. En tilkommende Strikke, Henrich!

Scen. 2.

Arv alleene.

Ach, ach, jeg kand ikke mere. Jeg troer ikke, at der udi det hele Land er saadan en fortvivlet Skielm, som denne Henrich. Ach, du ulyksalige Jeronimus! hvor vil du blive til Mode, naar du ved din Hiemkomst finder dit Huus udi saadan Forvirrelse, din eeneste Søn at være forfalden til yderste Liderlighed, dine Midler skammelig fordøyede, og din Gaard paa Landet saaledes forfalden, at den ikke kand i Stand sættes igien. Men der seer jeg Fogden kommer; jeg maa fortælle ham, hvad mig er hendet.

Scen. 3.

Jesper. Arv.

Jesper. Arv! hvor bliver du saa længe borte?

Arv. Henrich har opholdt mig; thi han vilde ikke, at jeg skulde gaae, førend jeg havde faaet Froekost.

Jesper. Var han da denne Gang saa skikkelig?

Arv. Det er et got Stykke Karl.

Jesper. Hvad fik du da til Froekost?

Arv. Han tracterede mig paa den store Viis med varmt Vand, men foruden Sukker.

Jesper. Foruden Sukker? Det maatte Pokker drikke.

Arv. Det var dog ikke gandske reent Vand, thi det havde en saltagtig Smag; med et Ord at sige, Hr. Foged! han slog en Natpotte over mit Hoved. See her engang, hvorledes min Kiole er tilredet.

Jesper. Ach, ach, er det mueligt? Fik du da ingen Penge?

Arv. Han sagde, at der er ingen Penge udi Cassen, og at jeg denne Gang maatte lade mig nøye med de Vahrer, som jeg havde faaet.

Jesper. Hvad Vahrer fik du da?

Arv. Jeg har jo sagt, hvad Vahrer jeg fik, nemlig varmt Vand med tre Bogstaver.

Jesper. Han skal skaffe Penge, om han blev gal; veedst du ikke, hvad som er hendet paa Gaarden, siden du gik bort?

Arv. Hvad? er nu noget Nyt igien?

Jesper. Du var ikke saa snart gaaen bort, førend vi fik Execverere paa Halsen for Skatterne.

Arv. Hillemænd, den ene Ulykke er større end den anden.

Jesper. Derfor maatte jeg strax begive mig hid for at anholde om Penge hos Monsr. Leander. Bank kun paa Porten, Arv!

Arv. Jeg skiøtter hverken om at banke eller blive banket; Fogden maa selv banke. Jeg fik min Froekost; nu faaer vi at see, hvorledes I blir tracteret. Fogden banker.

Scen. 4.

Henrich. Jesper. Arv.

Henrich. Hvad er her for Allarm? Er det Maneer at banke saa stærkt paa fornemme Dørre?

Jesper. Niels Caporal med 4 Musqveterer, som ere skikkede paa Gaarden udi Execution, lade formelde deres Respect og derhos tienstlig vide, at hvis de ikke faaer Penge, saa . . .

Henrich. Fogden kand takke dem for deres Hilsen og formelde dem Monsr. Leanders og min Respect igien. Det er ellers en Sag, som gaaer Jer an og kommer os ikke ved.

Jesper. Kommer det Jer ikke ved, som Hr. Jeronimus har betroet alting udi hans Fraværelse?

Henrich. Hør, Hr. Fogeb! kiender J ikke Joden Ephraim?

Jesper. Jo, jeg kiender ham nok; men hvad . . .

Henrich. Den samme har vi dagligen paa Halsen; thi han har crediteret Monsr. Leander en stor Sum Penge, som han kræver. Han lader ogsaa formelde sin Respect til Fogden og til alle Gaardens andre Creatur, smaa og store, og derhos lader tienstlig bide, at hvis han ingen Penge faaer . . .

Jesper. Gid du faae en Ulykke, din Spottefugl! hvad har jeg med Jer Gield at bestille? Jeg har jo i mit sidste Regnskab viset, at der er ikke en Skilling udi Gaardens Casse.

Henrich. Efter mit sidste Regnskab findes, at der ey heller er en Skilling udi Husets Cassa.

Jesper. Hvortil har J da anvendt saa mange Penge?

Henrich. Det behøves ikke at giøre Jer Regnskab derfore; dog for at stille Jer Curiositet, saa skal jeg oplæse for Jer sidste Maaneds Udgifter: Den 1. Januarii foræret Jomfrue Helene en Adrienne, som kostede 70 Rdlr. . . .

Jesper. Ha, ha, den første Udgift er god nok; men Hr. Jeronimus vil nok ved sin Hiemkomst giøre en Streg derover.

Henrich. Ey Snak! vi kand belegge Udgiften med Kræmmerens og Skrædderens Qvitteringer.

Jesper. Derom tvivles ikke; men . . .

Henrich. Den 6. Ejusdem forærede jeg paa min Herres Behag til lille Ellen, som J veed at jeg holder noget af, en Smekke, som kostede 6 Rdlr. 3 Mark.

Jesper. Derpaa er intet at sige; du kand vel ogsaa belegge den Udgift med Kræmmerens Qvittering?

Henrich. Ja, hvad andet? Det var ogsaa det Ringeste, som jeg kunde til nye Aar give den stakkels Pige for et heelt Aars Tieneste.

Jesper. Det er sandt nok. Nu videre!

Henrich. Den 13. Ejusdem prænumereert til bemeldte lille Ellen for tilkommende Aars smaa Billigheder, som hun har forbundet sig til, 3 Specie-Ducater.

Jesper. Og det for et heelt Aars Billigheder? Det er, min Troe, gandske billigt.

Henrich. Ja, den stakkels Pige er meget billig, det var Synd at sige hende andet paa.

Jesper. Videre, Videre!

Henrich. Den 21. Ejusdem kiøbt 2 Anker Rhins-Viin, som min Herre Leander tillige med Monsr. Octavius og andre gode Venner fortærede Dagen derefter udi vort Huus. Det var en Viin, som vi ikke bleve bedragne med; thi den var puur og smagede af Druerne.

Jesper. Naar den smagede af Druerne, saa er derpaa intet at sige. Videre, videre!

Henrich. Den 24de Ejusdem forært til ovenmeldte Jomfrue Helene en rod Flovels Kaabe, som kostede 36 Rdlr., og til hendes Kammer-Pige *Nille, som* Monsr. Leander udi Jomfruens Fra*værelse har en og anden* Tieneste af, et Par broderede Tøfler, som hun skulde slide paa Herrens Sundhed.

Jesper. Det er alt nok, Henrich! Mine Udgifter ere ikke nær saa store. Den 30. Ejusdem kiøbte jeg denne Stof, som jeg vil slue Hr. Jeronimus, at han ved sin Ankomst kand slide den paa din Sundhed.

Arv. Det var Synd, at han skulde slippe saa let, Hr. Foget.

Henrich. Hør, du Hvidløgs-Fresser! jeg begiærer ikke din Ryg til Laans; hvad jeg giør, skal min egen Ryg forsvare. Du vil vel have mere Froekost?

Arv. Du gir Froekost, som du er Mand til.

Scen. 5.

Ephraim Jøde. Personerne af forrige Scene.

Ephraim. Man muss længe løpen, ehr man hier sine Penge kriegen.

Henrich. Nu har Fanden fort os denne Jøde paa Halsen igien.

Ephraim. Konnte ik nur den Herren selbs i Tale kriegen; denn mit dey Slyngel Henrik will ik nit haben at bestillen.

Jesper. Jeg merker nok, Henrich! at han kiender dig.

Henrich. Og J kand ogsaa heraf merke, at der kand ingen Penge være at vente for Jer; thi at have en Jøde til Creditor er værre end 10 Caporaler.

Ephraim. Men der seer ik Henrik.

Henrich. God Morgen, Mester Ephraim! Hvad er hans Forlangende?

Ephraim. Spürsmahl, hvad mit Forlangende er!

Henrich. J kand giøre en Hob Allarm for lumpne 500 Rdlr.

Arv forsende sig. 500 Rdlr.! Han lar sig nok ikke afspise med saadan Froekost, som jeg fik.

Ephraim. 500 Rdlr. finder man nicht paa Gaden; das ist keen Pakketel, mein gute Henrik!

Henrich. Jeg veed jo, at en ærlig Mand kand have nogen Credit et Par Dage.

Ephraim. En Par Dagen, segg ju? Ik kenne ju Par Dagen. Ick svær durch unser heiligen Talmud, daß 4 . . .

Arv. Talmud, er det Jødernes Gud, Hr. Foget?

Jesper. Det maa vel saa være.

Henrich. Hør, Ephraim! her staaer ogsaa Folk, som skal have Penge. Nu er det Spørsmaal, hvem man først skal betale, enten christne Mennesker eller en Jøde, som har forraad vor Herre.

Ephraim. Du har forraad og taglik forraader din Herre, det weet ick.

Scen. 6.

Leander. Octavius. Personerne af forrige Scene.

Leander løbende efter Octavius med en Bouteille i Haanden. Ey, bie dog, Monfrere! du maa endnu have et Glas, forend du gaaer.

Octavius. Det er nok denne Gang; giem noget til i Eftermiddag.

Leander. Vi skal nok faae Raad til mere i Eftermiddag.

Octavius. Nu har jeg mere Lyst til at dandse end at drikke. Jeg var tilfreds, at vi havde vore Fruentimmer her, saa skulde jeg lystig svinge dem om.

Leander. Henrich! der har du Bouteillen; skienk et Glas i for Monfrere Octavius.

Henrich skienker og drikker selv først ud paa Sundhed, skienker siden for Octavius.

Leander. Men hvad vil alle disse Folk her?

Ephraim. Min Herr weet nok, wat ik will; ik har slidt et Par Skuen nun hier omsonst to lopen.

Leander. Det er jo ikke hele Verden, et Par Skoe. Men hvad vil I andre her?

Henrich. Det er Folk fra Gaarden. Jeg troer, de har sat Joden Stevne for at plage os alle paa eengang.

Leander. Skienk nok et Glas for Ephraim.

Ephraim. Ick bedanke mich, Herr! ick bedanke mich. Ick bin nicht hier kommen um zu drinchen.

Leander. Vil I ikke have Viin, saa maa I have noget andet.

Ephraim. Freylig, noget andet, nemlig 500 Rdlr.

Jesper. Og jeg er kommen for at lade Herren vide, at vi har Execution.

Leander. Ikke andet, Jesper?

Jesper. Mig synes, at det er alt nok.

Henrich. I seer jo, at Herren nu har andet i Hovedet end at høre paa Jer Snak.

Jesper. Jeg seer, at I alle har Viin i Hovedet; men hvis vi ikke faaer Penge, saa vil det see galt ud.

Leander. Ey, Jesper! I skal ikke legge Bagateller paa Hiertet. Frisk Mod er en halv Tæring. Spiller op en lystig Polsk Dands derinde, I Herrer Musicanter! Vi maa lade Violen sorge.

Han tager Fogden op til Dands. Octavius tager Arv og Henrich Ephraim, og dandser lystig om med dem. Henrich spender Ephraim for Rumpen, naar han ey vil fort, han raaber: Ach waj, ach waj!

Leander. Seer I nu vel, Børnlille! gik det ikke got? Hvad vinder I ved at sørge og klynke?

Jesper. Ach, Herre! jeg kand ikke være her i Tieneste længer.

Leander. Hvi saa?

Jesper. Jeg er færdig at doe af Sorg.

Arv. Man kand kiobe mit Liv for en Skilling.

Ephraim. Ach, waj mir, ach, waj mir!

Leander. Nu kommer den forbandede Melancholie igien. Spiller nok op et andet Stykke, som er mere lystigt, og som kand have bedre Virkning.

De dandse igien paa samme Maade og omsider dandser ud af Theatro, saa at Leander og Henrich kommer alleene tilbage.

Scen. 7.

Leander. Henrich.

Leander. Henrich! hvad Udfald meener du dog dette vil faae, naar min Far kommer engang hiem, og han faaer Ende paa sin Proces derude?

Henrich. Ende paa sin Proces? Det vil vare længe, om jeg ellers ret kiender de Tydske Processer.

Leander. Det kand dog ikke vare evindelig.

Henrich. Jo vist, alle Processer i Tydskland ere evige.

Leander. Men, Henrich! jeg falder undertiden udi Tanker, som plager mig: Jeg forestiller mig mit forrige Levnet, og ligner det med det nuværende. Jeg holdtes for min Faders Bortreyse for en af de skikkeligste og sædeligste Personer her i Staden. Nu derimod anseer man mig som Exempel paa Liderlighed.

Henrich. Det er gaaet mig ikke et Haar bedre, Herre! Den ene af os har intet at bebreyde den anden.

Leander. Det er forunderligt, hvorledes et Menneske i kort Tiid kand blive sig selv saa uliig.

Henrich. Vil Herren blive ved at philosophere, saa gaaer jeg min Vey.

Leander. Det giør vel ingen Gode at philosophere; thi saa snart jeg seer Octavius med hans Fruentimmer, saa haver Philosophien strax Ende. Men hvordan meener du vel, at det vil gaae os, naar min Fader kommer hiem?

Henrich. Hvordan det vil gaae Herren, kand jeg ikke sige; jeg og min Ryg vil faae en Ulykke, den har jeg og lavet mig paa.

Leander. En Far har ogsaa stor Magt over sin Søn. Han kand jo giøre mig arveløs.

Henrich. Ey, det kand man nok sætte en Pind for.

Leander. Hvi saa?

Henrich. Herren kand jo altiid mage det saa, at der bliver intet at arve.

Leander. Det er sandt nok, og jeg troer, at vi allerede har bragt det saa vidt. Ach, ach!

Henrich. Ey, Herre! I opmuntrede nyeligen andre til Lystighed, og nu falder I selv i Staver.

Leander. Disse onde Tanker falder mig ind, som jeg ofte ikke kand hindre. Men der seer jeg, at Octavius kommer igien.

Henrich. Og med ham seer jeg, at Philosophien drives paa Dør.

Scen. 8.

Octavius. Leander. Henrich.

Octavius. Veedst du hvad, Monfrere? nu talede jeg en passant med Jomfrue Helene og Lucretia, de lovede begge at ville besøge dig i Eftermiddag.

Leander. De skal være mig meget velkommen. Hør, Henrich! du kand bestille Musicanterne at komme hid igien om et Par Timer.

Henrich. Hører, Messieurs! Monsr. Leander og Doctor Octavius bestiller jer igien om et Par Timer.

Octavius. Hvorfor kalder du mig Doctor?

Henrich. Jeg kalder den Doctor, som i en Hast kand curere en Syg; thi saa snart Monsr. Octavius kom tilbage, forlod Feberen min Herre.

Octavius. Hvad? har han da havt Anstød af Feber?

Henrich. Ja vist; men nu merker jeg, at den er gandske cureret. Den Recept, som Monsr. Octavius gav ham, er langt sikkere mod Feber end China.

Octavius. Jeg forstaaer ikke saadan forblommet Tale.

Henrich. Recepten bestaaer udi en Tinctur, og fører saadan Titel: Recip. en halv Dracm. af Jomfrue Helena og en lige Qvantitet af Jomfrue Lucretia; bland dem vel sammen udi god Rhinsk Viin, drik deraf et got Spids-Glas, og tag derpaa en god Motion, som allerbedst kand giøres udi en Dantz.

Octavius. Ha, ha, ha! Nu forstaar jeg, hvad du vil sige.

Leander. Han har Ret. Det er ogsaa den kraftigste Recept for Sindets Feber. Der kommer nogle smaa Beængstelser over mig iblant, naar jeg tænker paa min Huusholdning og paa min Faders Hiemkomst.

Octavius. Hvem siger, at du skal tænke paa saadant? Saa snart saadanne Tanker falder mig ind, driver jeg dem strax paa Dør, for at give Plads til andre Tanker, som forfriske Sindet.

Leander. Monfrere er ikke udi den Tilstand som jeg: Du haver store Midler, og saasom du ingen Forældre har, saa har du ingen at giøre Regnskab for din Opførsel. Men jeg . . .

Octavius. Men jeg . . men jeg . . Jeg vil ikke høre det men.

Henrich. Monsr. Octavius har Ret; man skulde jo tænke, at Monsieur Leander var en Mennisk.

Leander. Vi vil ikke tale mere derom. Lader os gaae ind, Monfrere! Du er saa god at spise med mig til Middag og at blive indtil vore Jomfruer kommer?

Octavius. Jeg forsager aldrig et got Maaltiid.

Henrich. Jeg, min Troe, ikke heller. Kommer da kun ind, I gode Herrer!

ACTUS II.

Scen. 1.

Henrich.

Nu er Helvede bleven løset, og alle Ulykker har foreenet sig sammen for at gribe mig an; intet kand nu hielpe mig mere. Om Øvrigheden vilde redde mig, saa kand den ikke. Ach, jeg elendige Menneske! Vil ingen af Jer, I got Folk! laane mig Jer Ryg kun paa et Par Timers Tiid? Dog hvad siger jeg? Een Ryg vil ikke forslaae. Jeg har intet mere nødigt end at kiøbe mig en Strikke, hvormed jeg kand henge mig selv, for at undgaae en meer piinagtig Død, som jeg har fortient. Hvis nogen vil sælge mig en god Strikke, skal han faae rede Penge derfor. Men jeg maa strax kalde paa Monsr. Leander og Octavius for at forkynde dem den forestaaende Ulykke. Nu sidder de i Spil og Drik op til Ørene; men Lysten vil snart forgaae dem. Hey! kommer herud; jeg har magtpaaliggende Ting at fortælle Jer.

Scen. 2.

Henrich. Leander. Octavius, begge drukne, sær Octavius.

Henrich. *Herre!*

Leander. *Hvad vil du?*

Henrich. Jeg og I . . .

Leander. Hvad jeg og I? Hvad vil det sige?

Henrich. Vi ere begge om en Hals.

Leander. Hvi saa?

Henrich. Jer Far er kommen hiem.

Leander. Hvem har sagt dig det?

Henrich. Jeg siger det.

Leander. Har nogen seet ham?

Henrich. Jeg har seet ham med disse mine Øyne, og har jeg aldrig havt skarpere Syn. Da jeg var ude i Jer Ærende, blev mig sagt, at han var paa Toldboden; jeg vilde saadant ikke troe, men strax løb ned til Toldboden, hvor jeg saae ham gandske livagtig i hans Reyse-Klæder. Octavius falder imidlertiid drukken paa Gulvet.

Leander. Hvad skal vi nu giøre, Henrich!

Henrich. I skal slet intet giøre uden at holde Jer inde til videre.

Leander. Vi maa vække Octavius op, han ligger og snorker paa Gulvet. Hey, Monfrere! vaag op!

Octavius. Jeg er jo vaagen. Hvorfor gir I mig ey at drikke, I sultne Hunde, som lader en ærlig Mand ligge og tørste sig ihiel?

Henrich. I maa heller sige at drikke sig ihiel.

Octavius. Det er jo bedre at drikke sig ihiel end at tørste ihiel.

Leander. Herop, Monfrere! min Far er kommen.

Octavius. Gid det gaae ham vel, den gode Mand?

Leander. Jeg siger dig: herop! min Far er kommen.

Octavius. Siig ham, at han reyser bort igien; hvad har han her at bestille?

Leander. Ach, jeg elendige Menneske! end om han kommer i det samme . . . Slæber ham ind! De slæbe ham ind.

Octavius. Hey, hey, giv mig en Natpotte. Hvis I ikke strax skyer mig en Natpotte, vil jeg holde Jer alle for Natpotter.

Leander. Ach, jeg elendige Menneske!

Henrich. Giv Jer tilfreds; jeg vil see, om jeg kand redde os.

Leander. Ach, ach, hvorledes kand du redde os;

Henrich. Vil I kun holde Jer Mund og giøre, hvad jeg siger.

Leander. Hvad skal jeg giøre?

Henrich. I skal gaae ind og med Jer Selskab holde Jer gandske stille, saa at det skal synes, ligesom Huset er gandske tomt. Og hvis den gamle banker paa Porten, skal ingen svare.

Leander. Det skal efterleves.

Henrich. Saa herind da, og skye mig Hoved-Nøgelen.

Scen. 3.

Henrich. Jeronimus i Reyse-Klæder.

Henrich. Nu maa jeg see, om jeg kand tage den gamle Mand ved Næsen.

Jeronimus. Det er mig en Glæde efter saa lang Fraværelse at see min Fæderne-Stad og mit Huus og Hiem igien. Jeg skal aldrig betroe mit Liv paa Havet meer.

Henrich sagte. Og jeg kand aldrig holde Havet det til Gode, at det tillod dig at komme heel og holden til vor store Fortræd.

Jeronimus. Jeg er vis paa, at jeg bliver min Søn og mine Huus-Folk velkommen.

Henrich sagte. Enhver, som havde bragt os Tidende om din Død, vilde dog være os mere velkommen.

Jeronimus. Men jeg seer, at Porten er tillukt. Hey, lukker op! Han banker.

Henrich. Hvem er det, som vil ind udi vort Huus?

Jeronimus. Der seer jeg jo min Tiener Henrich.

Henrich. Der seer jeg jo min Herre Jeronimus. Ach, jeg glæder mig ved Herrens lykkelige Tilbagekomst. Hvorledes er det med Sundheden, Herre?

Jeronimus. Vel nok. Men hvorledes er det fat med jer?

Henrich. Hvi saa?

Jeronimus. Det er jo selsomt, at alle har forladt Huset, og at der er ingen tilstæde, som kand aabne Porten eller svare, naar man banker derpaa; thi jeg har slaaet saa længe paa Dørren, at jeg er bleven øm udi begge mine Been.

Henrich. Har Herren rørt ved Dørren?

Jeronimus. Hvorfor skulde jeg ikke røre ved den? Jeg har banket med saadan Magt, at jeg undrer, hvi den ikke er gaaen i Stykker.

Henrich. Men er det dog vist, at Herren har rørt ved Dørren?

Jeronimus. Jeg siger dig jo, at jeg ikke alleene har rørt, men endogsaa banket paa den.

Henrich. Ach, ach, hvilken Ulykke!

Jeronimus. Hvad Pokker er dette for Kogleric? Hvad vil alt dette sige?

Henrich. Der staaer os en stor Ulykke for.

Jeronimus. Hvi saa? I hvad er det da?

Henrich. Jeg tør ikke tale derom. Det kand jeg alleene sige, at en stor Misgierning derved er bedreven.

Jeronimus. En Misgierning at banke paa sin egen Dør!

Henrich. Gak fra Huset, Herre! gak fra Huset, og tag Flugten, thi dersom . . . Men har Herren virkelig rørt ved Porten?

Jeronimus. Jeg troer, at Knægten er reent gal; hvorledes skulde jeg kunde banke paa Dørren uden at røre ved den?

Henrich. I har da styrtet os udi en stor Ulykke.

Jeronimus. Hvem har jeg styrtet i Ulykke?

Henrich. Jer selv med Jer hele Familie.

Jeronimus. Gid du faae en Ulykke med din Spaadom!

Henrich. En Misgierning er bedreven, som aldrig kand forsones. Men har Herren virkeligen rørt ved Dørren?

Jeronimus. Jeg skal slaae din Hals itu, hvis du oftere kommer med det Spørsmaal, og hvis du ikke strax siger mig, hvorudi den Misgierning bestaaer.

Henrich. Udi syv samfælde Maaneder har ingen sat sin Fod inden dette Huus, og ingen har bristet sig engang at røre ved Porten, ja jeg tør sige, at om Alexander Magnus selv havde været Herre af Huset, han havde slaaet Kors for sig, om nogen havde bedet ham giøre Forsøg derpaa.

Jeronimus. Siig mig da Aarsagen dertil.

Henrich. Ja, jeg tør sige, at ikke Hr. Niels selv, som saa ofte har manet Fanden, turde driste sig dertil.

Jeronimus. Gid du faae Pokker med din Alexander Magnus og din Hr. Niels. Det er ikke om dem, jeg spør. Jeg vil kun vide, hvori min Misgierning bestaaer, og hvi ingen udi syv Maaneder har været i Huset.

Henrich. Vi maa først see os om, at ikke nogen kand høre, hvad som bliver talet.

Jeronimus. Her er jo slet ingen, siig derfore kun frit frem.

Henrich. Nu skal jeg fortælle den hele Historie. Men jeg maa først tilvisse vide, om Herren virkeligen har rørt ved Porten.

Jeronimus truende med Stokken. Ney, nu kand jeg ikke mere. Den Hund staaer her og . . .

Henrich. Nu skal jeg da fortælle. Dette Huus er besænget . . .

Jeronimus. Med Pest?

Henrich. Ach, gid det var kun Pest. Ney, Herre! det er ti Gange værre end Pest. Her er, førend Huset blev soldt, begaaet et Mord, som vi nu føle Virkningen af.

Jeronimus. Hvorledes er det skeet?

Henrich. Et Mord er begaaet her i Huset paa en fremmed Mand, og Gierningen er uden Tvivl bedreven af den, som har soldt Herren Huset.

Jeronimus. Hvad siger du?

Henrich. Og efterat han har plyndret det døde Legeme, har han begravet det hemmelig udi Huset.

Jeronimus. Men hvorledes har I faaet den Historie at vide.

Henrich. Det skal jeg sige: Mons. Leander havde engang spiset udi Byen; da han kom hiem silde om Aftenen, gik vi alle til Sengs, men vi vare neppe komne til Hvile, førend vi hørte Mons. Leander at skrige himmelhøyt.

Jeronimus. Min Søn, siger du?

Henrich. Ja, han heder jo Leander. Men tie stille, og hør videre. Da vi brøde ind udi hans Sovekammer for at høre, hvad som var paa Færde, sagde han, at en Dødning var kommen til ham i Søvne.

Jeronimus. I Søvne, siger du? Ikke andet? Hvilke Narre I maa være tilsammen! Jeg haver saa tit seet baade dig og andre Spøgelser udi Søvne paa min udenlandske Reyse; men saa snart jeg er bleven vaagen, har jeg merket, at det har været en Drøm.

Henrich. Jeg merker nok, at Herren har lært at vakle i Troen uden Lands. Det er gemeenlig Frugten af de forbandede udenlandske Reyser.

Jeronimus. Jeg er lige saa orthodox, som jeg altiid har været, og den samme Troe, som jeg bragte med mig til Tyskland, bringer jeg med mig tilbage.

Henrich. Troer da Herren endnu Giengangere, Nisser og Underjordiske?

Jeronimus. Ja vist! Ingen ærlig Mand skal sige mig paa, at jeg er vegen en Fodbred fra min gamle rene Troe; men . . .

Henrich. Nu kommer det forbandede men igien; tie nu stille, og hør videre. Den døde Mand sagde

til Monsr. Leander: Jeg er en Mand fra Aalborg, som Verten her i Huset har myrdet, for at bemægtige sig mine Penge; Huset er derfor vanhelliget, og ingen ærlig Mand bør boe her. Dette lagde vi dog ikke dengang videre paa Hiertet; men de paafulgte Nætter har været saa forskrekkelige, at jeg ikke kand tænke derpaa, uden at Haarene reyser sig paa mit Hoved.

Octavius *indenfor.* Hey, nok et Glas Rhinsk Viin!

Jeronimus. Hvad er det for Raaben efter Rhinsk Viin?

Henrich. Gaae til Side, Herre! I kand ikke forundre Jer over, at Fanden vil have Viin; thi han er altiid torstig. Saalænge vi vare i Huset, maatte vi altiid sætte en Kande Viin for ham i Gangen, som vi hver Morgen fandt tømmet.

Jeronimus. Og det stedse Rhinsk Viin?

Henrich. Ja vist. Rhinsk Viin er hans beste Drik. Fanden fare i Fanden, han lader sig ikke nøye enten med Øl eller Fransk Viin, den Karl.

Jeronimus. Ach, min hele Krop skielver af Forskrekkelse.

Henrich *sagte.* Nu bevæger disse drukne Mennesker sig derinde igien. Jeg er bange, at de ved deres Uforsigtighed forderver alting for mig.

Jeronimus. Hvad er det, du taler ved dig selv?

Henrich. Gak fra Dørren, Herre! jeg beder Jer ved alt det, som helligt er, gak fra Dørren, og tag Flugten.

Jeronimus. Hvorfor flyer du ikke selv?

Henrich. Det ligger ikke Magt paa mig, men Herrens Liv er kostbart, tilmed har jeg i visse Maader giort Fred med Fanden eller Giengangeren.

Jeronimus. Fred med Fanden?

Henrich. Ja, Herre! det er med ham, som med de Algirske Søerøvere, hvilke føre Kriig med det menneskelige Kiøn i Almindelighed, men holde dog Fred med visse Folk.

Jeronimus. Hør, Henrich! . . .

Henrich. Raab ikke paa mit Navn, Herre! Jeg har intet Ont giort; det er ikke jeg, som har banket paa Dørren. *Den drukne Octavius skriger høyt.*

Jeronimus. Ach, hør, hvor det Diævelskab skriger igien. Jeg er bange for, at det kommer herud.

Henrich. Fald paa Knæe, Herre! og med sammenfoldede Hænder læs 3 Gange Jer Abracadabra.

Jeronimus. Mit Abracadabra, hvad vil det sige?

Henrich. Det er det eeneste Middel, hvorved man tvinger Spøgelser. Hillemænd, see, hvor det hele Huus ryster. *De falde begge paa Knæe, og Jeronimus læser 3 Gange Abracadabra.* See nu blev det stille igien. Staae nu kun op, og lad os liste os bort. Men see der kommer den forbandede Jøde, og det udi den allerubeleyligste Tiid.

Scen. 4.

Ephraim. Henrich. Jeronimus.

Ephraim. Jeg har aldrig havt sulk fordriesslig Jahr als dette Jahr; wo ik kommen, kann ik keen Geld kriegen.

Henrich. Nu seer jeg ingen Redning for mig; thi min hele Machine ligger omkuld.

Ephraim. Aber ingen har handlet so mit mir als dieser skielmske Lakey Henrik; sulchen fortvivlet Skielm hab ich mine Dagen niet getroffen.

Henrich. Jeg merker, at han kiender mig til Punkt og Prikke. Jeg maa gaae ham i Mode.

Ephraim. Aber dar seen ich den Skielmen; det er doch et gut Merke, at han kommer mir i Mode. Han har vielleicht Penge til at betale mir.

Henrich. Tak for sidst, Ephraim!

Ephraim. Dat du en Unglück kriege for sidst. Doch will ich alles forglemmen, wenn ich mine Penge mit Capital und Renten kand kriegen. Hor, Henrik! kriege ich min Geld?

Henrich. Giv Jer kun tilfreds Eparaim! og raab ikke saaledes.

Ephraim. Ich will und skall ropen, bis . . .

Henrich. Gior, som jeg siger.

Ephraim. Watt skall ich gioren?

Henrich. Gaae hiem til videre, og kom hid igien om et Par Timer.

Ephraim. Ich will nicht weiter lopen frem und tilbage, ich will lieber hier zween Timer bien.

Henrich. Om to Timer skal I faae Jere Penge. Gaae nu derfor smukt hiem.

Ephraim. Slidder Sladder! ich will niet bortgaaen.

Henrich. Hvad vil I vinde med Jer ublue Raaben? Gaae kun hiem, som jeg siger.

Ephraim. Naar jeg faaer min Capital med Rente, skall ich bortgaaen; ehr nicht, Henrik! ehr nicht.

Henrich. Ehr nicht, ehr nicht? Hvis I vil være uforskammet, laaner vi aldrig Penge af Jer mere; nimmermeer, Ephraim! nimmermeer.

Ephraim. Ich agter nicht at laane euch meer auf sulken Weis.

Jeronimus. Hvad er det for Penge, denne Jøde taler om, og hvad er det for Renter?

Henrich. Holdt Jer vel fra Huset, det ringeste 20 Skridt, Herre! det er mit Raad.

Jeronimus. Svar mig nu til det, som jeg spør: Hvad er det for Penger og Renter, som I taler om?

Henrich. See, Ephraim! der staaer Leanders Far. Han skal betale Jer baade Capital og Rente.

Jeronimus. Hvad er det, som du taler om min Søn, og hvad er det, som denne Mand har at fordre.

Henrich. Ach Herr! kast disse Penge i Næsen paa denne Slyngel.

Jeronimus. Kast du ham selv Penge i Næsen. Hvad er det for Penge?

Henrich. Det er en Bagatelle, som Monsr. Leander er ham skyldig.

Jeronimus. Hvor stor er Summen?

Henrich. Lumpen 500 Rdlr.

Jeronimus. 500 Rdlr.? Er det Bagatelle?

Henrich. Ja, hvad andet? Kast ham de Penge i Næsen, saa bliver vi af med ham.

Jeronimus. Kast du ham dem selv i Næsen, din Slyngel! Hvad meener du . . .

Ephraim. Er mus kasten oder given udi Næsen eller in Ryggen, saa er det mir glich viel, wenn ich nur mein Geld kriege.

Henrich. Herren seer heraf, hvilke uforskammede Folk disse Joder ere.

Jeronimus. Jeg spør ikke om, hvad Slags Folk de ere, og hvorledes deres Opførsel er. Jeg spør kun om, hvorudi denne Fordring bestaaer.

Henrich. Jeg har jo sagt, at det er lumpen 500 Rdlr., som Monsr. Leander er ham skyldig. Ey, Herre! kast ham disse 500 Rdlr. i Næsen og lad ham saa gaae Fanden i Vold.

Jeronimus. Gaae du Fanden i Vold med din Begiæring. Skal jeg give ham 500 Rdlr.?

Henrich. Ney, Herren skal ikke give, men betale ham dem.

Jeronimus. Hvortil ere de Penger da anvendte?

Henrich. De ere alle i god Beholb, Herre!

Jeronimus. Hvis de ere alle i god Beholb, Hvorfore betaler I dem da ikke selv?

Henrich. Monsr. Leander har kiøbt et Huus...

Jeronimus. Et Huus, siger du?

Henrich. Ja vist, et Huus.

Jeronimus. Det er artigt nok, at han i min Fraværelse har slaaet sig til Kiøbmandskab.

Henrich. Ja han følger derudi sin Fars Fodspor; han har intet bedre Exempel at følge.

Jeronimus. Hvorfor har han kiøbt det Huus?

Henrich. Er det Spørsmaal? Vil Herren, at vi skal boe i Fælleskab med Giengangere og Diævle?

Jeronimus. Nu merker jeg Aarsagen til saadant Kiøbmandskab; det er saa vidt got nok. Men hvad er det for et Huus?

Henrich. Det er et af de beqvemmeste Huse her i Staden, og han har faaet det for et Røverkiøb.

Jeronimus. Hvad skal det koste?

Henrich. Det skal koste 6000 Rdlr., og han har betalt 500 Rdlr. paa Haanden, hvilke Penge han har laant af denne Jøde. Begriber nu Herren Sagen?

Jeronimus. Ja, nu begriber jeg den gandske vel, og merker, at min Søn derudi har handlet fornuftig.

Henrich. Ja, hvad andet? Han kunde vel slutte, at hans Far ikke vilde tage ind udi det berygtede Huus.

Ephraim. Nun ist niet lang von Middag.

Henrich. Expedere ham nu strax, Herre! at vi kand blive af med ham. Hør, Ephraim! det er jo 500 Rdlr., som I skal have?

Ephraim. Ja weder meer nok minder.

Jeronimus. Hør, Ephraim! I skal faae Pengene hos mig, og det i Morgen.

Ephraim. Gut, gnadiger Herr! gut, gnadiger Herr! Adieus!

Henrich sagte. Af denne Ulykke redede jeg mig ogsaa; skiønt det er kun Galgenfrist.

Jeronimus. Hvem tilhører Huset nu?

Henrich sagte. Den ene Ulykke kommer paa den anden, og jeg kand ikke saa hastig rede mig ud af alting paa eengang.

Jeronimus. Jeg spør om Eyerens Navn.

Henrich sagte. Gid du faae Pokker med dine Spørsmaal. Høyt. Mandens Navn ligger mig paa Tungen.

Jeronimus. Hvor ligger Huset da?

Henrich sagte. Hvad skal jeg nu i en Hast hitte paa? Høyt. Huset, Herre! ligger her lige tvert over.

Jeronimus. Det er jo Sr. Leonards Huus.

Henrich. Ikke nu meer; Kiøbet er alt sluttet, og han har faaet Penge paa Haanden.

Jeronimus. Jeg kiender ikke Huset indentil, men jeg veed, at det er et got Huus, som altiid kand være de Penge værd.

Henrich. Han havde, min Troe, ikke solbt det for den Priis, hvis en uformodende Udgift ikke havde tvunget ham til at sælge det udi en Hast. Han har forbundet sig til Kiøbet; men vi have frie Hænder, saa at hvis Herren ikke vil have det, kand vi komme derfra.

Jeronimus. Ney, ney, jeg gaaer ikke fra saadant Kiøb.

Henrich. Herren skal ikke kunne troe, hvor megen Umag jeg har havt med at slutte Contracten. Monsr. Leander forsikkrede mig om en Discretion, naar Herren kom tilbage.

Jeronimus. Han kunde jo frit have givet dig noget i min Fraværelse.

Henrich. Om jeg maa tale saa frit, Herre! da kand jeg sige, at han har levet som en Gniere udi Herrens Fraværelse, saa at man ikke uden Møye har kunnet faae en Skilling af ham til fornødne Udgifter.

Jeronimus. Det er mig kiært at høre saadant, skiønt man maa holde Maade udi alting. Jeg har nok Lyst at besee Huset strax, bank paa Dørren.

Henrich sagte. Atter en nye Ulykke! Høyt. Jeg saae nyeligen nogle fremmede Fruentimmer at gaae derind; det bliver vel best at tøve lidt, indtil de gaae bort.

Jeronimus. Ja nok. Imidlertiid vil jeg hen at tale med den Mand, som har solbt mig det befængte Huus.

Henrich. Siig ham kun reent ud, at det er ingen ærlig Mands Gierning at sælge et Huus, som han vidste at være udi den Tilstand.

Jeronimus. Jeg skal nok toe Hovedet paa ham; bliv du her imidlertiid, og giv Agt paa, naar de Fremmede gaaer bort.

Henrich. Ha, ha, ha! nu fik jeg ham at løbe med Liimstangen; thi Manden er alt Fanden i Vold hen i Jylland, og har sat sig ned udi Mariager.

Scen. 5.

Henrich. Leonard.

Henrich. Men der seer jeg Monsr. Leonard selv.

Leonard. Min Kone vil endelig, at jeg efter Maaltiid skal tage Middags-Søvn, og det skiøtter jeg ikke om, hvorfor jeg stial mig hemmelig ud af Huset. Hun vil nok siden sætte mig til Rette derfore, og jeg maa lave mig paa en Sparlagens-Præken i Aften. Jeg vil aldrig raade nogen at gifte sig med en bemidlet Kone; thi hun vil altiid føre Herredom.

Henrich. Han har ikke stor Uret derudi. Men jeg maa tale ham til. Hans Tiener, Seignr. Leonard!

Leonard. Tak, Henrich!

Henrich. Hvorledes er det med Sundheden, Hr. Leonard?

Leonard. Som du seer, Henrich!

Henrich. Hr. Leonard! jeg veed, at han er en ærlig Mand.
Leonard. Jeg takker for de gode Tanker, du har om mig; men jeg har ikke nær saa gode Tanker om dig.
Henrich. Hvi saa?
Leonard. Tænk kun efter, hvad Levnet J fører i den gamle Jeronimi Fraværelse.
Henrich. Men nu er vor Herlighed til Ende, og tusinde Ulykker staaer os for; thi Hr. Jeronimus er kommen hiem.
Leonard. Er han kommen hiem, saa vil jeg ikke laane dig min Ryg.
Henrich. Ach, Hr. Leonard! jeg beder med grædende Taare, at naar han taler med Hr. Jeronimus, at han ikke rober os.
Leonard. Jeg har kun sielden talet med Hr. Jeronimus, skiønt han har været min Gienboe; og hvis jeg af en Hendelse taler med ham, skal jeg ikke melde et Ord, om Jer Forhold, thi hvad kand dette nytte mig?
Henrich kyssende hans Haand. Jeg takker hiertelig.
Leonard. Men har Hr. Jeronimus endnu intet hort om Eders Forhold?
Henrich. Aldeles intet; thi han er saa mild som et Lam. Han skikkede mig ellers hid for at bede Seignr. Leonard om Frihed at besee hans Huus.
Leonard. Besee mit Huus? Mit Huus er ikke tilsals.
Henrich. Det veed vi nok; men han har i Sinde, at opsætte en ny Bygning efter den Model, som dette Huus haver, thi ham er sagt, at Seignr. Leonards Huus er vel indrettet.
Leonard. Mit Huus er saa got og beqvemt, som nogen ærlig Mand vil beboe. Det er ellers underlig, at den gamle Mand nu vil foretage sig Bygninger.
Henrich. Han gior det for sin Søns Skyld, som med det første skal giftes.
Leonard. Med hvem?
Henrich. Det er med et Fruentimmer.
Leonard. Jeg kand vel slutte, at det er ikke med en Mands-Person.
Henrich. Det er mig forbudet at nævne Bruden; og saasom hans tilkommende Brud er heel curieuse, saa maa man være bereed paa et vel indrettet Huus, og saadant som Hr. Leonards, thi der siges, at her skal være meget kioligt om Sommeren, efterdi Solen staaer paa ingen Værelser.
Leonard. Det er sandt nok.
Henrich. Derfore har Hr. Jeronimus Lyst til at see Indretningen.
Leonard. Det skal staae ham frit for.
Henrich. Men der seer jeg, han kommer. Bliv kun her lidt staaende, indtil jeg siger, at jeg har meldet ham an.

Scen. 6.

Henrich. Jeronimus. Leonard.

Henrich. Velkommen tilbage, Herre! Hvad sagde Manden, som har soldt Huiet? Han vilde vel *undskylde sig* med Uvidenhed.
Jeronimus. Jeg fik ham ikke i Tale; thi han boer her ikke mere. Han boer nu Fanden i Vold hen udi Mariager i Jylland.
Henrich. Herren maa da skrive ham til og true ham med Proces.
Jeronimus. Hvad vinder man dermed?
Henrich. Han kand dømmes til at forflytte Giengangeren herfra til Mariager eller Thisted, hvor han nu boer.
Jeronimus. Hvilken Snak! at føre Fanden i Smakken over Belte.
Henrich. Det er ikke den første Gang, at Fanden har været med udi Smakken.
Jeronimus. Ey, holdt op med at harcellere, og siig mig, om du har talt med Hr. Leonard.
Henrich. Ja vist, Herren skal være ham hiertelig velkommen. De Fremmede ere alt borte, og der staaer han selv for at tage mod os.
Leonard. Velkommen tilbage igien, Hr. Jeronimus!
Jeronimus. Jeg takker skyldigst.
Leonard. Henrich siger, at Hr. Jeronimus forlanger at besee dette Huus.
Jeronimus. Ja det ønskede jeg gierne, hvis det var ham beleyligt.
Leonard. Det er mig til ingen Incommodation. Han kand besee det overalt, og det med samme Frihed, som det kunde være hans eget.
Jeronimus til Henrich. Hvad vil det sige: Ligesom det kunde være mit eget; da dog Kiøbet er sluttet?
Henrich til Jeronimus. Ey lad ham kun snakke, hvad han vil. Han fortryder nok paa Kiøbet; men nu er det for silde. Kand ikke Herren see, hvilket fortrædeligt Ansigt han har.
Jeronimus. Ja jeg seer det.
Henrich. Derfor er det best, at Herren holder sig fra at tale om Kiøbet saa vidt som mueligt
Jeronimus. Jeg begriber det altsammen, og du har giort vel at erindre mig derom.
Leonard. Hr. Jeronimus maa nu see sig allevegne om.
Jeronimus. Det vil jeg og giøre.
Henrich. See kun, Herre! paa denne Forstue; er den ikke net?
Jeronimus. Vist, den er meget vel indrettet.
Henrich. Giv kun Agt paa Dørrene.
Jeronimus. De ere ret smukke.
Henrich. Kand vel nogen Laas være troefastere end disse Laase?
Leonard. Jeg sælger ikke en eeneste af disse Laase ringere end 10 Rdlr.
Jeronimus til Henrich. Hvad vil han sige dermed?
Henrich. Tie kun stille; Kiøbet ligger ham paa Hiertet. Efter Kiøbe-Contracten hører os til alt, hvad som er nagelfast.
Jeronimus. Kakkelovnene høre jo ogsaa til Huset, Hr. Leonard!
Leonard til Henrich. Hvad vil det Spørsmaal sige, om Kakkelovnene høre til Huset?
Henrich til Leonard. Det skal jeg sige Hr. Leonard: Udi Lybeck, hvor min Herre saa længe har opholdt sig, ere alle Husets Kakkelovne til Leye.
Leonard. Ja saa, er det en Lybsk Talemaade?

Jeronimus. Vielkerne ere jo alle af Ege-Tømmer?

Leonard. Ja vist, og jeg vil raade ham intet andet Tømmer at bruge til sit Huus.

Jeronimus *til Henrich.* Jeg begriber ikke, hvad han vil sige dermed.

Henrich *til Jeronimus.* Han kand ikke faae dette Kiøb af sit Hoved, og derfore, saa tit man rører om denne Materie, taler han hen i Taaget.

Jeronimus *til Henrich.* Det skulde den gode Mand have betænkt, førend han soldte Huset.

Henrich. See, Herre! hvilke Vindues-Karme.

Jeronimus. Hvor hastig tænker min Herre nu at rødde Værelserne?

Leonard *til Henrich.* Hvad vil det sige, at rødde Værelserne? Det er vel ogsaa en Lybsk Talemaade?

Henrich *til Leonard.* Vist, Hr. Leonard! Meeningen er: hvor længe Hr. Leonard bier, førend han flytter i Husets Sommer-Værelser.

Leonard. Ja nu forstaaer jeg. Somme Aar flytter vi før, og somme efter Paaske.

Jeronimus. Nu taler han hen i Taaget igien.

Henrich. Det er, som jeg har sagt. See, nu tar han derpaa en Priis Tobak for at fordrive Dunsterne.

Jeronimus. Ha, ha, ha!

Leonard. Hvad leer Hr. Jeronimus af.

Jeronimus. Intet, Hr. Leonard!

Leonard. Der maaskee kand være noget, som staaer ham ikke an.

Henrich. Jeg kand nok slutte, hvad Hr. Jeronimus leer af. Det er uden Tvivl denne Kamin, som staaer næst ved Kakkelovnen.

Leonard. Den er sat med vel overlagt Raad.

Jeronimus. Men jeg vil dog ikke have den der staaende.

Leonard *til Henrich.* Hvad vil det sige, Henrich? Vil han rive en Kamin ned udi et fremmet Huus?

Henrich *til Leonard.* Jeg har sagt ham, Hr. Leonard! at det er lutter Lybske Talemaader; Meeningen er, at han ikke vil have saadan Kamin udi det nye Huus, som skal bygges. Udi Lybeck strekker man alting for meget ud, saaledes hvad som der kaldes een Mark, er her to Mark . . .

Leonard. Ha, ha, ha!

Jeronimus. Hvad leer Hr. Leonard af?

Leonard. Intet, Hr. Jeronimus!

Jeronimus. Jeg seer, at Huset ellers er got overalt. Jeg troer dog ikke, at han fortryder paa Kiøbet.

Leonard. Ney, aldeles ikke, thi jeg har aldrig anvendt Penge bedre; thi jeg vil sige, at hvis . . .

Jeronimus *til Henrich.* Nu taler han hen i Taaget igien. Vil Hr. Leonard ikke smage min Tobak? Den kaldes i Lybeck Cotillion.

Leonard. Jeg takker. Hillemænd den nyser jeg stærkt efter.

Jeronimus. Profit, Hr. Leonard! jeg vilde nok ogsaa see mig lidt om udi Baggaarden.

Henrich. Ja, da maa Herren tage sig vare for Porthunden; der er ellers ikke meget at see.

Jeronimus. Saa maa det da blive derved. Adieu, Hr. Leonard! Forlad mig, om jeg har incommoderet ham.

Leonard. Alt forladt. *Han gaaer ind.*

Scen. 7.

Jeronimus. Henrich.

Jeronimus. Ha, ha, ha! Jeg kand ikke bare mig for Latter, naar jeg tænker paa denne Mands underlige Tale.

Henrich. Andre har ogsaa merket, at saa tit nogen taler om dette Kiøbmandskab, saa er han ligesom fra sig selv.

Jeronimus. Enhver maa derfore betænke sig, førend han slutter Kiøb, men hvad siger hans Kone dertil?

Henrich. Hun blev saa forbistret, da hun hørte Kiøbet, at hun udi en Uge derefter ikke vilde søge Seng med ham. Det er og af den Aarsag, at hun ikke vilde lade sig see. Men synes Herren ikke, at vi har giort got Kiøbmandskab?

Jeronimus. Jeg er gandske fornøyet dermed.

Henrich. Synes Herren, at vi har kiøbt for dyrt?

Jeronimus. Det er et Røverkiøb, Henrich!

Henrich. Saa er Herren da gandske fornøyet?

Jeronimus. Ja gandske fornøyet. Og er det ikke en liden Trøst for mig i denne Ulykke.

Henrich. Hvilken Ulykke?

Jeronimus. Udi denne Ulykke, at mit gamle Huus er bleven besænget med Diævelskab.

Henrich. Men, med Permission, jeg maa spørge Herren end eengang for alle, om han virkelig rørte ved Dørren.

Jeronimus. Jeg har jo sagt det over 10 Gange; hold derfor inde med saadanne Spørsmaal.

Henrich. Saa vil jeg da ey tale mere om det gamle Huus, men kun om det nye. Hvor herlig er ikke den Forstue, Herre!

Jeronimus. Det er en prægtig Forstue.

Henrich. Monsr. Leander og jeg har maalet alle Gange og talt alle Trapper i Huset; det ene svarer overalt til det andet.

Jeronimus. Om en vilde give mig 10000 Rdlr. igien for Huset, saa tog jeg ikke imod dem.

Henrich. Ikke for 20000 engang.

Jeronimus. Det var for meget, Henrich!

Henrich. Herren regner maaskee paa Lybsk; hvis saa er, saa blev det for meget.

Jeronimus. Ney, jeg regner efter Dansk Maade 6 Mark paa en Rdlr. Jeg tillader, min Troe, ikke, at Huset blir soldt en Skilling ringere.

Henrich. Jeg giver, min Troe, ikke mit Samtykke til, at det maa sælges.

Jeronimus. Hvi, dit Samtykke?

Henrich. Thi det var efter mit Raad, at dette Kiøb skeede, og det var efter mit Raad, at vi toge de 500 Rdlr. op hos Ephraim, som vi betalede paa Haanden.

Jeronimus. Nu rester alleene at betale 5500 Rdlr.

Henrich. Hverken meer eller mindre.

Jeronimus. Jeg agter at betale ham den hele Sum i Dag; thi jeg har bragt 2000 Ducater med mig fra Lybeck.

Henrich. Vil Herren levere dem til mig, saa skal jeg bringe Qvittering tilbage.

Jeronimus. Det er nok sikkerst, at jeg leverer ham dem selv.

Henrich. Jeg merker nok, at Herren har ingen Troe til mig.

Jeronimus. Det er just ikke Mistroe, Henrich! men . . .

Henrich. Hvor vil Herren nu være imidlertiid?

Jeronimus. Nu vil jeg ned paa Toldboden for at hente Pengene.

Henrich. Kand jeg ikke bære dem? Det er jo for tung Byrde for Herren.

Jeronimus. Ey Snak! hvad Byrde udi 2000 Ducater? Bliv du kun her, til jeg kommer tilbage.

Scen. 8.

Henrich alleene.

Den gamle Skielm vilde ikke troe mig. Jeg maa narre ham lidt meer. Jeg maa affiloutere ham de 2000 Ducater, naar han kommer tilbage. Dermed kand Monsr. Leander betale al sin Gield. Hvad Middel skal jeg nu bruge dertil? Jeg vil agere Giengangere og jage saadan Skrek ind udi ham, at han for at redde Livet skal levere mig Guldbørsen. Det skal, min Troe, gaae rigtig an. Men hvad vil Udfaldet blive paa alt dette? Jeg kand jo derved redde mig selv fra Galgen, som jeg ved alle disse Skielmstykker har fortient. Jeg kand jo betinge mig Pardon ved at skaffe ham Guldbørsen tilbage. Det gaaer rigtig an. Jeg er alt lykkelig kommen i Havnen. Jeg kaster Anker, og slaaer mit Sind til Roelighed. Nu maa jeg først see til at skaffe det drukne Selskab af Huset.

ACTUS III.

Scen. 1.

Jeronimus. Henrich som Spøgelse.

Jeronimus. Nu kand jeg strax betale min Gield paa eengang; og er jeg glad ved at blive paa en god Maade skildt ved disse Penge. Jeg vandt dem vel med min Proces i Lybeck, det er sandt; men jeg vandt dem ved at smørre Dommere og Advocater. Hvorfore det er mig ikke ukiært at anvende dem til saadan Udgift; thi jeg kand ikke negte, at saa tit jeg seer paa disse Penge, saa rører Samvittigheden sig udi mig.

Henrich kommer ud af Huset som Spøgelse og i en Machine, som giør sig høy. Est du der, som nyeligen forstyrrede min Roe ved at banke paa Dørren?

Jeronimus paa Knæe. Abracadabra! Abracadabra! Abracadabra!

Henrich. Din Abracadabra vil ikke hielpe dig denne Gang.

Jeronimus. Abracadabra!

Henrich. Det hielper ikke, hvad du læser. Du maa strax vandre med mig til de mørke Boeliger med din uretfærdige Mammon.

Jeronimus. Ach, spar mit Liv, naadige Hr. Gienganger!

Henrich. Du slipper ikke med Livet, her vil meer til.

Jeronimus. Ach, lad mig dog leve lidt for at giøre Poenitentie.

Henrich. Da maatte jeg være en Nar. Ney, vi Aander lade ikke saadant Bytte gaae os af Hænder.

Jeronimus. Ach, Hr. Lucifer! betænk dog, at . . .

Henrich. Fort! siger jeg. Ingen videre Snak!

Jeronimus. Ach, Hr. Lucifer! jeg vil gierne opoffre Pengene, hvis min Person maa spares.

Henrich. Det er mig ikke saa meget om de uretfærdige 2000 Ducater at giøre som at straffe dine Misgierninger.

Jeronimus. Ach, hav dog Naade for mig, og skil mig ved Pengene, at de kand komme til deres rette Mand, som de ved Uret ere afvundne.

Henrich. Ingen Snak! jeg vil have baade Personen og Pengene.

Jeronimus. Abracadabra! Abracadabra . . .

Henrich. Jeg vil dog denne Gang for din dydige Søns Skyld spare din Person, og du skal have Fred herefter. Han tar Pengene og gaaer bort brølende

Scen. 2.

Jeronimus alleene.

Ach, udi en ulyksalig Tiid giorde jeg denne Lybske Reyse. Ach, jeg kand ikke meer. Dog maa jeg takke Himmelen, at jeg slap saa let, og naar jeg tænker mig om, maa jeg være glad ved, at jeg er skildt ved de uretfærdige Penge, hvorom jeg hørte at Giengangeren vidste Besteed, saa at han ogsaa kunde sige Summen net op. Jeg giør best at tie ved denne Hendelse; thi jeg beskiæmmer mig kun selv ved at give den tilkiende. Men hvad mon den Lakey vil, som gaaer lige til Huset?

Scen. 3.

Lakeyen. Jeronimus.

Lakeyen banker paa Leanders Dør. Luk op. Hvor længe skal jeg banke paa Porten?

Jeronimus. Hør, ung Karl! hvad Pokker har I her at bestille?

Lakeyen. I seer jo, at jeg vil ind i Huset. Hey, Henrich! luk op.

Jeronimus. Er I kied af Jert Liv, Kammerat? Rider Fanden Jer?

Lakeyen. Jeg troer snarere, at Fanden rider Jer. Vil I forbyde mig at tale med min Herre?

Jeronimus. Hvem er Jer Herre?

Lakeyen. Min Herre er Octavius, som spiser her i Dag.

Jeronimus. Spiser Jer Herre her i Dag? I er ikke rigtig i Hovedet, ung Karl!

Lakeyen. Jeg troer heller, at I har en Skrue løs i Hovedet, gammel Mand! Hey Henrich! luk op.

Jeronimus. Gaae fra Dørren, med mindre I vil geraade i yderste Ulykke.

Lakeyen. Jeg vil snarere geraade i Ulykke, hvis jeg forsømmer min Herres Ærende.

Jeronimus. Hvem er Jer Herre?

Lakeyen. Jeg har jo sagt, at han heder Octavius. Han spiser her i Dag med Jomfr. Helene og Lucretia.

Jeronimus. Og jeg siger Jer, at Huset er gandske tomt.

Lakeyen. Er Huset tomt?

Jeronimus. Udi 7 samfælde Maaneder har her ikke en Siæl været.

Lakeyen. Og jeg kand sige, at jeg udi syv samfælde Maaneder ikke har seet en saa forstyrret Mand, som I er. Mon jeg ikke selv har fört min Herre hid i Dag? Jeg er gal, som staaer og spilder Tiden her med Snak. Hey, Henrich! luk op i Pokkers Skind.

Jeronimus. I er kied af Jert Liv, ung Karl! Gaae fra Dörren og læs Jert Abracadabra i Tide. Mig undrer, at Fanden ikke allerede har taget denne forvovne Knægt.

Lakeyen. Jeg merker nok, at denne gamle Mand er ikke rigtig i Hovedet. Hör, min Herre! med Permission: har I været længe gal?

Jeronimus. Hör, med Permission: har I været længe gal?

Lakeyen. Er det Galskab at gaae i sin Herres Ærende?

Jeronimus. Er det Galskab at vare et Menneske, som vil styrte sig udi Ulykke?

Lakeyen. Hvad Ulykke vil jeg styrte mig udi?

Jeronimus. Veed I ikke, at Huset er tomt, og ingen Siæl har udi syv Maaneder været her?

Lakeyen. Det kand jeg sige, og det veed jeg, at her udi de sidste syv Maaneder har været mange lystige Dage hos Monsr. Leander.

Jeronimus. Hvilken Leander?

Lakeyen. Leander, Hr. Jeronimi Søn, som i Dag har budet min Herre til Giest med tvende Jomfruer.

Jeronimus. Leander, Jeronimi Søn, siger I?

Lakeyen. Ja, det siger jeg.

Jeronimus. Hvis Fader er Jeronimus?

Lakeyen. Ja saa heder han; nu er han udi Lybeck for at udføre en Proces.

Jeronimus. Det er altsammen rigtigt. Det er dog det klogeste, som jeg har hört i al Jer Tale. Men at der er Folk i Huset, og at der i Dag holdes Giestebud, det er en gal og forstyrret Snak.

Lakeyen. At I negter saadant, det er gal og forstyrret Snak. Hvorfore skulde Huset have været øde udi syv Maaneder?

Jeronimus. Det har staaet øde fra den Tiid, det er bleven plaget med Giengangere.

Lakeyen. Ha, ha, ha! Giengangere? Nu hører jeg nok, hvordan det er fat med denne gamle Mand. Disse Spøgelser og Giengangere ere udi Jert eget Hoved og ikke udi Huset; det maa jeg vide, som nyeligen her har havt min Gang.

Jeronimus. Du maa have havt Fanden ikke din Gang her i Huset; thi . . .

Lakeyen. Jeg har ikke hørt Tale om andre Giengangere udi dette Huus uden om min Herre Octavius og de Fruentimmer, som han og Leander omgaaes med.

Jeronimus. Alt dette Selskab er udi Jert forstyrrede Hoved og ikke udi Huset. I har jo selv banket paa Dørren og merket, at ingen lukker op. Hvis jeg selv ikke havde seet Spøgelset, saa kunde jeg tænke, at der kunde være nogen Grund udi Jer Tale.

Lakeyen. Naar man er syg, min Herre! saa seer man gierne Spøgelser. Men jeg vil ikke staae her længer; det kand og hende sig, at Selskabet er gaaet et andet Sted hen.

Jeronimus. Ja gaae kun. Hør, ung Karl! naar I kommer hiem, saa maa I strax lade Jer aarelade udi Panden.

Lakeyen. Det Raad vil jeg give min Herre.

Jeronimus. Og hvis det ikke kand hielpe, maa I tage Rhabarbra ind for at laxere paa.

Lakeyen. Alt saadant behøver I best selv. Adieu.

Jeronimus. Hvor forstyrret og taabelig end denne Karls Tale var, saa har den dog bragt mit Sind udi Uroelighed. Jeg kunde snart falde paa de Tanker, at . . . Men jeg har jo til min Ulykke seet Giengangeren med mine egne Øyne, saa jeg ingen Aarsag kand have at tvivle om, at alting jo er rigtigt efter Henrichs Beretning. Og hvad skulde bevæge ham eller nogen til at opdigte saadant? Jeg har jo talt med Jøden, som har forstrakt Penge paa det kiøbte Huus. Jeg har jo ogsaa talt med Sælgeren, Hr. Leonard. Knægten maa derfor enten have været gal eller bestienket. Men der seer jeg Hr. Leonard.

Scen. 4.

Leonard. Jeronimus.

Leonard. Mig syntes, at her var nogen Allarm; dog jeg seer intet. Men her staaer jo min Gienboe Hr. Jeronimus! Tak for sidst. Han seer noget altereret ud. Hvad fattes ham?

Jeronimus. Jeg har havt nogen Fortræd, siden jeg havde den Ære at tale med ham. Jeg havde i Sinde at betale ham nogle flere Penge; men nu faaer jeg at bie, til han kand faae den hele Sum paa eengang.

Leonard. Hvilke Penge?

Jeronimus. De Penge, som jeg er ham skyldig.

Leonard. Jeg takker og tager gierne imod alt det, han vil give mig.

Jeronimus. Jeg agter ikke at give ham noget, jeg vil betale min Gield.

Leonard. Hvilken Gield?

Jeronimus. De 5500 Rdlr., som staaer til Rest

Leonard. Som han er mig skyldig, siger han?

Jeronimus. Regningen er jo gandske rigtig: naar han tager 500 fra 6000, saa bliver der 5500 tilbage.

Leonard. Den Regning er gandske rigtig; men hvad al denne Snak vil sige, begriber jeg ikke, om jeg stod paa mit Hoved.

Jeronimus. Hør, min kiære Naboe! jeg merker nok, at han fortryder paa Kiøbet. Han skulde have betænkt det tilforn. Nu er det for silde.

Leonard. Gid jeg faae en Ulykke, Hr. Jeronimus! om jeg begriber det Allerringeste af alt, hvad han siger.

Jeronimus. Gid jeg ogsaa faae en Ulykke, om jeg begriber, hvi han stiller sig saa underlig an.

Leonard. Alt dette er mørk og forblommet for mig.

Jeronimus. Jeg vil troe alle Mennesker

til Vidne, om det er en forblommet Tale, naar jeg siger til en Mand, at naar jeg af 6000 Rdlr. har givet ham paa Haanden 500 Rdlr., han da ikke har meer at fordre end 5500 Rdlr.

Leonard. Det er sandt nok, Hr. Jeronimus! naar han siger det til en Mand, som saadant vedkommer. Men at føre saadan Snak med en uvedkommende Person, det er noget selsomt.

Jeronimus. Har han ikke faaet paa Haanden 500 Rdlr.

Leonard. Har jeg faaet 500 Rdlr. paa Haanden? Hvilken Snak?

Jeronimus. Jo, min Siæl har I faaet dem, nu svor Jeronimus og jeg.

Leonard. Ney, min Siæl har jeg ikke faaet dem, nu svor Leonard og jeg.

Jeronimus. Ha, ha, jeg merker, at han vil bryde Kiøbet, men her hielper nu ingen Eed, thi jeg kand legge ham hans egen Qvittering for Næsen.

Leonard. Min egen Qvittering?

Jeronimus. Ja, hans egenhændige Qvittering.

Leonard. Siger han alt dette af Skiemt, Hr. Jeronimus! saa er det for stærkt skiemtet, og taler han alvorligen, saa merker jeg, at han er kommen til Skade paa Helbreden.

Jeronimus. Spot mig ikke, Hr. Leonard! han har Synd deraf.

Leonard. Det være langt fra, Hr. Jeronimus! Men dette kand jeg sige, at enhver, som hører denne vor Samtale, kand ikke andet end domme, at hvis vi taler alvoligen, saa maa en af os være gal; jeg for min Part er, Gud skee Lov, ved god Helbred.

Jeronimus. Og mig fattes slet intet paa Sundheden.

Leonard. Men hvad vil han da sige med sine 500 Rdlr., med min egenhændige Qvittering og andet deslige, som er ingen fornuftig Mands Tale?

Jeronimus. Og hvad vil han sige med at negte alt saadant, som er ingen ærlig Mands Forhold?

Leonard. Jeg faaer vel at negte de Ting, som ikke ere skete

Jeronimus. Ikke skete? Tør han vel ogsaa negte Kiøbet?

Leonard. Hvilket Kiøb?

Jeronimus. Jeg merker, Hr. Leonard! at I fortryder paa Kiøbet, men nu er det for silde; og jeg merker, at det samme har været Aarsag til den forblommede Tale, som han tilforn førte, da han sagde sig ikke at ville sælge Laasene ringere end 10 Rdlr. Stykket.

Leonard. Maa jeg ikke sætte, hvad Priis jeg vil, paa mine egne Laase?

Jeronimus. Ney, Hr. Leonard! ney; efter Kiøbe-Contracten hører jo mig til alt, hvad som er nagelfast i Huset.

Leonard. Ney, nu bliver det reent galt. Hvad Pokker vil han sige med sin Kiøbe-Contract og sine nagelfaste Sager? Saa sandt som jeg er en ærlig Mand, saa kand intet saadant komme af en sund Hierne.

Jeronimus. Har han ikke soldt mig sit Huus?

Leonard. Jeg hverken har soldt eller tænker at sælge det.

Jeronimus. Men naar jeg viser ham hans egenhændige underskrevne Kiøbe-Contract, hvad da?

Leonard. End naar han aldrig kand beviie noget Kiøb eller fremviise nogen Kiøbe-Contract hvad da?

Jeronimus. Kiøbe-Contracten er i min Søns Hænder.

Leonard. Lad hans Søn komme hid med Contracten.

Jeronimus. Han er nu paa Landet, men skal komme hid i Morgen.

Leonard. Jeg har dog seet ham i Dag her udi Huset.

Jeronimus. I mit Huus? Jeg troer, I primer, Hr. Leonard! Huset, som bekiendt er, har jo staaet tomt udi syv Maaneder.

Leonard. Ha, ha, ha! Her har jo været Giestebud, Lystighed og Spil den hele Uge igiennem.

Jeronimus. I det beføngede Huus?

Leonard. Hverken jeg eller nogen i det hele Naboelav har hørt tale om hans beføngede Huus, tvertimod vi kand vidne, at der har været Lystighed og Spil i Dag.

Jeronimus. Har han ikke hørt tale om Giengangere, som jeg selv med Forskrekkelse har seet komme ud af Huset?

Leonard. Ach, Hr. Jeronimus! jeg er bange, at man har spillet ham et hesligt Puds, som jeg nu begynder ret at begribe.

Jeronimus. Og jeg begynder at skielve og bæve over mit hele Legem.

Leonard. Jeg nødes mod min Villie at sige noget til Sagens Oplysning: Hans Søn med Henrich har holdt et farligt Huus udi Hr. Jeronimi Fraværelse. Da de hørte hans Ankomst, kom Henrich til mig og bad, at jeg ikke vilde røbe dem, hvilket jeg og lovede; derpaa kom han anden Gang, og bad, at det maatte være tilladt at besee mit Huus, saasom Leander skulde giftes, og Hr. Jeronimus vilde lade bygge ham et Huus efter mit Huses Model.

Jeronimus. Jeg er forraad, hvis det er Sanden.

Leonard. Alting skal befindes at være, som jeg har sagt, og naar saa er, kand Hr. Jeronimus let begribe, hvi jeg har kaldet Huset mit Huus og andet deslige, som han forhen ikke har kunnet fatte.

Jeronimus. Jeg er om en Hals, Hr. Leonard! hvis . . .

Leonard. Tvivler han endnu derom?

Jeronimus. Hvad som endnu foraarsager nogen Tvivlsmaal, er dette, at jeg nyeligen selv har seet Giengangeren af mit Huus, hvilken truede mig paa Livet og skildte mig ved en Guldbørs paa 2000 Ducater.

Leonard. Jeg vil forsikkre ham, Hr. Jeronimus! at den Giengangere har ikke været anden end Henrich, og at Pengene er i hans Hænder. Lad os strax gaae ind udi Huset for at faae fuldkommen Oplysning i Sagen.

Jeronimus. Porten er i Laas. Jeg har endelig en Hoved-Nøgel; men Skrek sidder mig endnu udi Blodet, saa at jeg ikke tør vove mig at gaae derind.

Leonard. Vil han ikke, saa vil jeg. Flye mig kun Nøgelen; jeg er viss paa at finde Huusholdersken i Huset, thi hun kommer ikke gierne ud.
Han gaaer ind.

Jeronimus. Ach, jeg elendige gamle Mand! jeg er færdig at døe af Sorrig og Forbittrelse; thi jeg seer mig paa eengang baade ødelagt og forhaanet. Alt, hvad som kand opmuntre mig til at leve, er Begiærlighed at hevne mig over den fortvivlede Henrich, der saa skammelig har spillet med mig.

Leonard. Træd nu kun frit ind, Hr. Jeronimus! saa skal han strax komme af Drømmen. Han skal i Steden for Gienganger finde dækkede Borde, Viinflasker og musicalske Instrumenter og høre Huusholderskens Betiendelse. De gaae begge ind.

Scen. 5.

Jesper. Arv.

Jesper. Er du viss paa, at den gamle Herre er kommen tilbage?

Arv. Ja, det er gandske vist. Jeg har hørt det af 3 Personer, som eenstemmigen vidnede derom. En af dem sagde ogsaa, at han havde hørt det af Henrich selv.

Jesper. Hvorledes fandt han ham at være tilmode?

Arv. Han sagde, at han saae ud, som han havde, efter Ordsproget, brændt Falster af og vilde flye over til Laaland.

Jesper. Jeg vil ikke laane ham min Ryg.

Arv. Han slipper nok for at blive straffet paa Ryggen; den murede Galge vil ikke blive ham for god.

Jesper. Jeg er glad ved, at vi ingen Deel har havt udi al den Uheld, som er skeet.

Arv. Jeg iligemaade. Har han givet mig Froekost i Morges, saa skal jeg nu hielpe ham til Aftens-Maaltiid. Men der kommer Herren selv med hans Naboe Seignr. Leonard.

Scen. 6.

Jesper. Arv. Jeronimus. Leonard.

Jeronimus. Ach, saadant Forræderie er aldrig tilforn hørt. Nu har jeg Oplysning i den hele Sag, og Huusholdersken vidner, at hun saae selv Henrich at forklæde sig som et Gespenst, uden at kunne begribe, hvad Sigte han dermed havde. Ingen Straf kand være stor nok for saadan Skielm.

Leonard. Jeg vil, min Troe, ikke bede for ham.

Jeronimus. Men der seer jeg mine Folk fra Landet. God Aften. Jesper! Hvorban har I holdet Huus i min Fraværelse?

Jesper. Der er kun holdet slet Huus, Herre! men det er ikke min Skyld. Jeg kand giøre Rede og Regnskab for min Huusholdning; men her i Staden . . . Jeg vil ikke sige mere. Herren faaer alting desværre at vide.

Arv grædende. Og nu har vi Execution paa Gaarden for Skatterne, som vi ikke har en Skilling til at betale med; og naar vi kommer til Staden for at anholde om Penge, driver man kun Spot med os. Jeg skiæmmes ved at tale om, hvorledes jeg denne Morgen tilig blev medhandlet.

Jeronimus. Hvad vederfoer dig da?

Arv. Den skielmsk Henrich, i Steden for at høre min Ansøgning, slog en Skaal Vand over mit Hoved.

Jeronimus. Vand over dit Hoved, siger du?

Arv. Det var værre end Vand; det var, med Permission at sige, noget andet.

Jesper. Himmelen har sendt Herren hid udi en beleilig Tiid; thi hvis han havde blevet længer borte, havde intet kunnet staae til Redning.

Arv. Vi havde maat sætte Bækken for Kirke-Dørren.

Jeronimus. Min kiære Hr. Leonard! hvad synes ham om alt dette.

Leonard. Jeg haaber, at han som en fornuftig Mand ikke lader sig overvinde af Sorrig.

Jeronimus grædende. Ach, hvo kand imodstaae saa mange overfaldende Ulykker.

Leonard. Han vinder dog intet dermed; nu maa han alleene være betænkt paa at oprette de faldne Sager. Men der seer jeg Skielmen komme.

Jeronimus. Og han gaaer endnu med opreyst Hoved. Hør, Jesper og Arv! gaaer lidt til Side, og henter et got stærkt Reeb.

Scen. 7.

Henrich. Personerne af forrige Scene.

Henrich. Ha, ha, ha, hi, hi, hi! Jeg kand narre den gamle Mand lige saa meget, som jeg vil.

Jeronimus. Du skal vel ikke narre mig oftere.

Henrich. Jeg fik ham til med foldede Hænder at læse Abracadabra.

Jeronimus. Og jeg skal faae dig til at læse en anden Lectie.

Henrich. Nu maa jeg hitte paa en Invention at fuldføre Comoedien.

Jeronimus. Jeg haaber, at den er allerede fuldført.

Henrich. Det er jo virkelig en Comoedie.

Jeronimus. Men det skal blive en Tragoedie for dig.

Henrich. Men der staaer jo de to gamle Mænd. Ach, Hr. Jeronimus! jeg har jo varet ham saa ofte ad, at han ikke skal staae saa nær ved det besængede Huus.

Jeronimus. Jeg er nu ikke mere bange for Fanden, Henrich! Jeg har nu ogsaa giort Fred med ham; ja jeg har giort ham mig saa underdanig, at jeg kand mane ham fra mig og til mig saa ofte, som mig lyster.

Henrich. Hvad vil det sige? Jeg troer, her er Ugler i Mosen.

Jeronimus. Kommer herud, I Giengangere! og binder Hænder og Fødder paa denne Skielm.
Jesper og Arv kommer med Rebet.

Henrich paa Knæe. Ach, Hr. Jeronimus! hvad Ont har jeg giort?

Jeronimus. Binder Hænder og Fødder paa ham. Han bindes og sættes paa Gulvet.

Henrich. Ach, Hr. Leonard! beed for mig.

Leonard. Jeg hverken vil eller kand hielpe dig.

Henrich. Ach, Hr. Foged! beed for mig.

Jesper. Du har ikke forskyldt, at jeg skulde bede for dig.

Henrich. Ach, Arv! beed for mig.

Arv. Hvis min Bøn kand formaae noget, saa vil jeg ydmygst bede Herren, at du maa blive hengt, førend Soel gaaer ned.

Henrich. Ach, ach, jeg merker, at man ikke meget kand forlade sig paa Patroner i Verden.

Arv. Jeg tiener dig ellers udi alle andre Ting.

Henrich. Ach, hvilken haard og utaknemmelig Medtiener!

Arv. Jeg er jo taknemmelig for den Froekost, du gav mig i Morges.

Jeronimus. Læs nu Abracadabra, din Hund! og see om det kand hielpe dig.

Henrich. Er da ingen Naade for mig at vente?

Jeronimus. Aldeles ikke; du skal straffes efter dine Misgierninger.

Henrich. Kand jeg ikke frelse mit Liv ved at levere Guldbørsen tilbage?

Jeronimus. Du skal levere Pengene tilbage og siden henges.

Henrich. Det skal i Evighed ikke skee.

Jeronimus. Jeg skal nok lære dig det.

Henrich. Herren maa pine og plage mig saa meget, som han vil, saa skal han ikke faae Pengene paa andre Vilkaar.

Jeronimus. Ha, ha! det skal have gode Veye; du skal nok synge udi anden Tone, naar Pinebænken kommer.

Henrich. Jeg blæs af alle Pinseler, og Udfaldet skal vise min Bestandighed.

Jeronimus. Du kalder Stivhed og Haardnakkenhed Bestandighed; men den skal jeg strax spæge.

Henrich. Og jeg skal lave mig paa at imodstaae med Tapperhed alle de Plager, som kand paalegges mig.

Scen. 8.

Octavius. Personerne af forrige Scene.

Octavius. Min Hr. Jeronimus! jeg kommer her først for at giøre min Bekiendelse, dernæst for at stille ham tilfreds.

Jeronimus. Hvad er hans Bekiendelse?

Octavius. Min Bekiendelse er, at jeg tillige med hans Søn Leander ikke har ført os anstændigen op udi hans Fraværelse.

Jeronimus. Jeg har med ham intet at bestille, Monsr. Octavius! Han kand drikke, smauße, cortisere lige saa meget, som han lyster; han har Penge nok dertil, han haver ogsaa ingen at giøre Regnskab for sin Opførsel, efterdi han er sin egen Herre.

Octavius. Betænk, min Herre! at vi ere unge Mennesker.

Jeronimus. Jeg siger, at jeg har med ham intet at bestille, men alleene med den anden, der ved sit uskikkelige Forhold fast har ødelagt mig.

Leonard. Hvor er Leander?

Octavius. Han staaer her udenfor, og tør ikke komme for sin Fars Ansigt.

Leonard. Da vil jeg føre ham herind.

Scen. 9.

Leander. Personerne af forrige Scene.

Leander paa Knæ. Ach, jeg kommer som den forlorne Søn og beder om Naade.

Jeronimus. Jeg har ingen Søn og vil ikke vide af nogen Søn at sige.

Leander. Ach, min kiære Fader! jeg beder med grædende Taare.

Jeronimus. Det Navn Fader skurrer i mine Ørne. Jeg er ikke din Fader. See, der er din Fader, som sidder bunden paa Gulvet. Du est anden Fader ikke værd.

Henrich. Ach, gid jeg var hans Fader, saa skulde han strax absolveres.

Leander. Ach, jeg beder med grædende Taare.

Jeronimus. Dine Taarer bevæger mig aldeles ikke.

Leander. Hvad vil man da giøre med mig?

Jeronimus. Jeg skal først erklære dig arveløs og siden actionere dig for en offentlig Ret.

Leonard. Kiære Naboe! han gaaer herudi for vidt. Betænk dog Ungdoms Feyl . .

Jeronimus. Er den ung, som er 24 Aar gammel?

Henrich. Ach, Hr. Jeronimus! betænk, at det er Jer eeneste Søn.

Jeronimus. Gid du faae en Ulykke, din Galgedieb! tør du vel bede for andre?

Henrich. Jeg vil gierne lide al den Straf, som mig paalegges, naar Monsr. Leander maa tages til Naade.

Jeronimus. Dommen er afsagt: du skal henges, og han straffes paa anden Maade.

Octavius. Her er jo ingen anden Ulykke skeet, end at nogle Penge er tilsatte.

Jeronimus. Nogle Penge, siger han? Jeg faaer andet at føle, jeg elendige Mand.

Octavius. Hør, Hr. Jeronimus! jeg forbinder mig udi alle disse Folkes Paahør og Nærværelse, af mine egne Midler at erstatte al den Skade, som er skeet, til Punkt og Prikke.

Leander. Og jeg lover helligen at forbedre mit Levnet og aldrig herefter at giøre noget, som kand være min Fader imod.

Henrich. Ach, jeg begynder at faae min Aande igien.

Leonard. Kiære Naboe! vil I af saadanne Argumenter ikke lade Eder bevæge?

Octavius. Jeg bekræfter igien alt, hvad jeg har lovet, saa at Hr. Jeronimus skal blive sat i samme Stand, som han var for sin Bortreyse.

Leander. Og jeg vil aldrig bede for mig oftere, hvis jeg bryder det mindste af alt det, som jeg har lovet.

Jeronimus. Stat da op igien! Jeg pardonnerer dig da med begge disse Vilkaar.

Henrich. Ach, ach, hvilken uformodentlig Frelse!

Jeronimus. Den gaaer dig ikke an.

Henrich. Saa er det da ingen General-Pardon?

Jeronimus. Ney, ney, du skal betale Lavet; lad mig nu først faae Guldbørsen tilbage, siden skal vi tales videre ved.

Henrich. Herren kand være forsikkret om, at jeg aldrig siger, hvor Guldborsen er forvaret, førend jeg bliver forvisset om min Frelse.

Jeronimus. Haandskruer og andre Pinsler skal nok drive dig til at give den tilbage.

Henrich. Herren maa bruge alle optænkelige Pinsler, saa giver jeg den ey tilbage.



Jeronimus. Prøven skal strax giøres. Hør, Jesper og Arv! bringer . . .

Henrich. Hvad nytter det Herren, at han piner mig forgiæves, og hvad Ære har han deraf, at han handler saa ilde med mig for en ærlig Sag?

Jeronimus. For en ærlig Sag, siger du?

Henrich. Ja, jeg siger en ærlig Sag, som heller fortiener Belønning end Straf, hvilket jeg skal bevise for hver upartisk Ret.

Jeronimus. Lad os engang høre, hvorudi disse Beviisligheder bestaaer, og hvorledes du agerer denne Sag.

Henrich. Jeg vælger Hr. Leonard til Dommer og agerer min Sag saaledes: Saasom jeg for denne høy respective Ret er stevnet for at svare til de Beskyldninger, som Hr. Jeronimus, velfornemme Borger og Indvaaner her i Staden, har giort mod mit ærlige Navn og Rygte, og velbemeldte Hr. Jeronimus uden Føye har sat udi Rette paa mit Liv, min Ære og Formue; da, endskiønt jeg kand have Aarsag til at paastaae en betydelig Satisfaction, vil jeg dog alleene lade mig nøye med en simpel Befrielses-Dom. Sagen, gunstige Dommer! er denne: Min Herre Leander, som jeg har lovet Huldskab og Troeskab, var geraaden udi en Uleylighed, hvoraf han ikke uden ved mit Middel kunde redde sig. Jeg haver for hans Frelse opoffret mig selv, thi alle de Konster, som jeg har øvet, sigte alleene dertil, og naar saa er, meener jeg uforgribelig, at deslige Bedrifter bør hellere at have Navn af heroiske Actioner end af Misgierninger. Dette er saa klart, at enhver det strax kand begribe og tydeligen see, at jeg kand have Aarsag til at giøre en stærk Irettesættelse mod min Contrapart; ikke desmindre vil jeg dog i Henseende til min Herre Leander, for hvilken at føye jeg ogsaa frastaaer alle mine retmæssige Prætentioner, lade mig nøye med Befrielses-Dom, saaledes conciperet, at eftersom agtbare og ærlige unge Karl Henrich Andersen har for denne Ret beviist sin Uskyldighed, da befries han for Hr. Jeronimi Tiltale, og Omkostningerne ophæves paa begge Sider. See saaledes har jeg ageret min Sag; hvis mine Hænder ey havde været bundne, og jeg kunde have giort Gestus, skulde det end være bleven bedre.

Leonard. Udi denne Procedure, hvor latterlig den er, saa er dog noget, hvoraf man kand bevæges; Gierningerne udi sig selv ere lastværdige, men Motiverne ere gode. Eftertænker kun, hvad Nytte en Herre udi en Fare sig kunde have at vente af saadan Tiener, der for hans Frelse ikke tager i Betænkning at underkaste sig Pinsler og Død. Jeg frikiender ham derfor, og haaber, at Hr. Jeronimus ikke anker paa saadan Dom.

Leander. Jeg tilstaaer, at alt, hvad han har giort, har været for min Frelse.

Octavius. Og jeg vil formode, at eftersom jeg har paataget mig at giøre Hr. Jeronimus skadesløs, at der maa gives en General-Pardon.

Henrich. Og jeg forbinder mig strax til at vise, hvor Guldborsen er henlagt, som er gandske urørt og i god Behold.

Jeronimus. Jeg faaer da at give mig tilfreds. Løser ham igien!

Arv. Men, Herre! hvad Vederlag skal jeg faae?

Henrich. Det kommer nu denne Sag ikke ved; du maa tage en ny Stevning, Arv! Ellers giver jeg dig Lov at slaae en Potte Vand over mit Hoved igien.

Leonard. Ha, ha, ha! Træder ind udi mit Huus; der kand vi afgiøre alting.

Henrich til Spectatores. Nu er Comoedien til Ende. Gaaer nu hver hiem til sit, og hvis eders Koner eller Huusholdersker knurre, efterdi I komme saa silde hiem om Aftenen, saa læser eders Abracadabra 3 Gange i Rad. Dermed bevæbner I eder saavel mod dem som mod andre Spøgelser. Ellers lærer man af denne Comoedie, hvorudi ingen Actricer have været, at mange vigtige Ting kand forrettes uden Fruentimmerets Hielp.





Den forvandlede Brudgom.

Comoedie udi een Act.

Uden Acteurs.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Frue Terentia.

Pernille.

Leonora. } Fruens Døttre.
Laurentia. }

Kirsten Gifte-Knivs, en forklædt Acteur.

Elsebet, forklæd Capitaine.

Scen. 1.

Frue Terentia. Pernille.

Terentia pyntet og sminket.

Terentia. Hør, Pernille! jeg har noget Magtpaaliggende at aabenbare for dig.

Pernille. Jeg kand tænke, hvad det skal være: Fruen vil efter sin Sædvane catechisere. Det kand være got nok; men man maa dog holde Maade udi alting.

Terentia. Catechisere, siger du?

Pernille. Ja, man kalder det jo saa. Jeg meener hendes Straffe-Prædikener, som hun sliber paa hver Dag.

Terentia. Du tager feyl, Pernille! Nu præker jeg udi en gandske anden Tone; thi jeg er paa nogle Uger, da jeg var udi Hoved-Staden, bleven til et gandske andet Menneske. Nu finder jeg ikke Behag uden udi Discourser, som handle om Forlovelser, Bryllupper, Dantz, Spil og Masceerader.

Pernille. Ney, nu bliver jeg gandske forsagt. Hvis saa er, bør Fruen have Plads udi Ovidii Metamorphosis. Mig synes ogsaa paa Fruens Klæder og krusede Haar, at hun siden hendes Hiemkomst maa være bleven omstøbt udi en anden Form; thi hendes Ansigt seer ikke saa catechetisk ud som tilforn, og hendes Øyen spiller i Hovedet, ligesom hun kunde være slagen med Elskov.

Terentia. Du har truffet det paa et Haar, Pernille!

Pernille. Det er er jo ligesom at see et Træe skyde Knopper om Vinteren, naar Bladene pleye at falde. Jeg troer ikke, at Fruen har i Sinde at gifte sig paa sin gamle Alder.

Terentia. Hvad? gamle Alder! Fanden er gammel, Pernille! Ja vist vil jeg gifte mig.

Pernille. Ey Snak, Frue, det troer jeg aldrig.

Terentia. Jo, min Sjæl, vil jeg gifte mig; vil du nu troe det?

Pernille. Med hvem da? Det er vel med vor Gienboe, den gamle Jeronimus, som plejer at komme hid?

Terentia. Den gamle Jeronimus! Fy for tusinde Ulykker! Jeg er ingen Elskerinde af Antiqviteter; jeg vil have friskt Kiød. Officeer-Standen staaer mig best an. Det er unge Kriigs-Mænd, som jeg nu løber gal efter.

Pernille. Ha, ha, ha . . .

Terentia. Du leer deraf, Pernille! Da jeg var sidst udi Staden, kom jeg i Selskab med 3 unge Strutz-ferede Cavallierer; de samme have ved deres ydige Omgiængelse sat mig udi saadan Bevægelse, at om det var tilladt, saa giftede jeg mig med dem alle tre. Dog stod den ene af dem mig allerbest an; thi jeg kand sige, at det var en Lækker-Bidsken, han havde et Ansigt som en deylig Jomfrue.

Pernille. Jeg er gandske henrykt over denne Snak; men jeg haaber endnu, at det er kun Skiemt.

Terentia. Jeg kand forsikkre dig paa min Ære, at det er mit ramme Alvor. Jeg vil giftes, og jeg skal giftes med saadan en.

Pernille. Hvis det er Fruens Alvor, saa har hun jo ingen Ære meer at sætte i Forsikring; thi hun opoffrer den ved saadan Opforsel. Betænk dog, hvad som heraf vil flyde. Det er jo et Foretagende, som vil tilveyebringe Latter og Foragt; ja ingen rigere Materie kand gives til en Comoedie. Betænk ogsaa, hvorledes hendes 2de Dottre ville blive til Mode, naar de faaer hore, at de skal have en ung Snunshane til Stiffader.

Terentia. Jeg agter hverken om Folks Snak eller om mine Dottres Vrede.

Pernille. Betænk videre, min kiære Frue! at . . .

Terentia. Jeg vil intet videre hore derimod: Jeg beder alleene, at du herudi lader see din Troeskab imod mig.

Pernille. Det er ingen Troeskab at styrke Fruen i det, som sigter til hendes Skiendsel og Fordervelse.

Terentia. Jeg beder for det forste alleene, at du holder dette taust, indtil jeg haver overlagt dette med den gamle Madame Kirsten Gifte-Kniv, som pleyer at gaa forlibte Folk til Haande.

Pernille. Det er seliomt, at Fruen vil recommendere Taushed til en ung Pige. Jeg maa aabenbare det, om det skal gaae ud af mine Sider.

Terentia. See, Pernille! jeg forærer dig her 10 Ducater for at bevæge dig til at tie og at gaae mig til Haande.

Pernille. Jeg bekiender, at saadant er en stor Fristelse for mig; men . . .

Terentia. Ingen Men! Tag du kun mod Ducaterne.

Pernille. Jeg merker da, at jeg kommer til at foye Fruen.

Terentia. Hvis du holder, hvad du har lovet, skal du faae dobbelt saa meget siden. Nu gaaer jeg hen til Madamen for at raadslaae med hende.

Scen. 2.

Pernille alleene.

Mon jeg sover eller drommer? Mon jeg er ved min Fornuft eller ey? Kand saadan Forandring være naturlig eller ey? Hvis nogen anden havde fortalt mig, at den pene og devote Terentia var forfalden til Vellyst og Daarlighed, og at et saadant gammelt Orgel-Verk begynder at lobe gal efter unge Mandspersoner, vilde jeg holde det for den urimeligste Fabel. Men jeg maa vel troe, hvad jeg med egne Oren har hort, og med Eed bekræfted. Jeg erindrer mig nu at have læset hos en Skribent, at visse Mennesker unges ved Alderen, og at de ikke begynde at lobe galne, forend de faaer graae Haar. Naar jeg tænker mig om, finder jeg flere Exempler herpaa, saa at jeg merker, at om det ikke er almindeligt, saa er det dog ikke gandske unaturligt. Den Reyse, som Fruen giorde til Hoved-Staden, har uden Tvivl givet Anledning hertil, saa at hun har faaet Smag udi de Ting, som hun tilforn har vraget, efterdi hun dem tilforn ikke har provet. Nu staaer det paa, om jeg kand holde det Tausheds-Løfte, som jeg har forbundet mig til. Men der seer jeg Jomfruerne. Ach, ach, jeg finder allerede Smerte i min Side, ret ligesom Hul vilde gaae derpaa.

Scen. 3.

Leonora. Laurentia. Pernille.

Leonora. Søster! Synes dig ikke det samme, nemlig at vor Moder er ikke den, som hun var for hendes Bortreyse?

Laurentia. Mig synes det samme.

Leonora. Hun har staaet en halv Time ved Toilettet i Morges for at kruse og sminke sig.

Laurentia. Og paa hendes Bord fandt jeg en Roman i Steden for en Bønnebog.

Leonora. Men der seer jeg Pernille staaende med nedslaget Hoved. Hor, Pernille! hvi staaer du saa henrykt?

Pernille. Jeg er ikke vel, Jomfrue!

Leonora. Hvad fattes dig da?

Pernille. Jeg laver til Barsel.

Leonora. Hvad, for en Ulykke, laver du til Barsel?

Pernille. Ja vist, og det som mere er, jeg er færdig til at føde. Jeg bær paa et vanskabt Foster, som vil ud igiennem min Side.

Leonora. Det er jo en forblommet Snak; hvad vil saadant sige?

Pernille. Det er at sige: jeg gaaer frugtsommelig med en Hemmelighed, som jeg ikke maa aabenbare.

Leonora. Kand du vel holde noget hemmeligt for os? Siig dog frem, hvad det er.

Pernille. Ach, jeg kand ikke holde mig længere: Jer Moder, Jomfrue! . . .

Leonora. Hvad vil du sige med vor Moder?

Pernille. Intet stort, Jomfrue! uden det, at hun er bleven reent gal paa den Reyse, hun nyelig har giort.

Leonora. Vi har dog ikke merket, at hun er forfalden til noget Raserie.

Pernille. I har maaskee da ikke talt med hende.

Leonora. Ikke uden korteligen i Aftes, da hun kom tilbage, da vi gratulerede hendes Hiemkomst.

Pernille. Jeg hører da, at I veed ikke ret meget.

Leonora. Vi har alleene merket, at hun seer noget munter og lystig ud, hvilket vi ikke kand begribe.

Pernille. Ikke andet? Det forslaaer ikke.

Leonora. Jeg og min Søster har ogsaa med Forundring anmerket dette, at hun i Morges i Steden for efter Sædvane at holde Lovsang, har staaet fast en Time ved Toilettet for at sminke og kruse sig.

Pernille. Ikke andet? Det forslaaer ikke.

Leonora. Os synes, at det kand være nok.

Pernille. Bedre op, bedre op!

Leonora. Jeg skulde ikke troe, at hun som en gammel Kone har i Sinde at gifte sig.

Pernille. Det forslaaer ikke, Jomfrue! Bedre op, bedre op!

Leonora. Gid du faae Pokker med dit bedre op; det er jo alt, hvad som kand skee hende til Bestiæmmelse og hendes Børn til Ulykke.

Pernille. Jeg siger bedre op, bedre op!

Leonora. Hun vil maaskee gifte sig med en characteriseret Person her, for at faae Rang; thi de saa kaldede devote Folk og Catechiseer-Søstre ere gemeenligen meest Rangsyge.

Pernille. Jeg siger bedre op, bedre op.

Leonora. Jeg skulde ikke troe, at hun vil gifte sig for at faae flere Penge, og at den gamle Jeronimus, som . . .

Pernille. Den gamle Jeronimus? Fy for en Ulykke! Er det Partie for en galant ung Frue som Jer Moder?

Leonora. Kalder du den ung, som er mellem 50 og 60 Aar?

Pernille. Fruen er ikke over 20 Aar gammel.

Leonora. Og hendes yngste Datter er 17 Aar.

Pernille. Det vil ikke sige, Jomfrue! Herudi maa I tage Fornuften fangen og sætte Regnekunsten til Side. En Dame, som løber gal efter Mandfolk, og støver efter unge Officerer for at gifte sig med en af dem, kand ikke være gammel, endskiønt hun er gandske graaehærdet eller skaldet.

Leonora. Hvad? vil hun gifte sig med en ung Officeer?

Laurentia. Det maaskee er for mig, at hun søger efter en ung Officeer?

Pernille. Ney, Jomfrue Laurentia! I skal ikke smørre Jer derpaa. Det er for hende selv, og Personen skal blive Jer Stiffader.

Laurentia. Hvis du skiemter hermed, saa har du Synd deraf.

Pernille. Jeg sværer ved alt det, som helligt er, alting forholder sig saaledes. See her: Disse Ducater har Fruen foræret mig for at gaae hende til Haande eller i det ringeste at tie, indtil hun faaer sin Resolution i Verk sat. Og vil hun dertil betiene sig af Madame Kirsten Gifte-Kniv, som pleyer at gaae forlibte Folk til Haande. Jeg maa strax for saadant at forekomme begive mig til samme Koplerske og love hende en god Belønning, hvis hun kand ophitte noget, som kand afvende saadan forestaaende Uheld. Adieu til videre! Gaaer I kuns ogsaa bort.

Scen. 4

Terentia med et Speyl i Haanden.

Jeg skal i denne Dag have fat paa den gamle Kirsten, hvor jeg og skal finde hende. Hun seer sig i Speylet. Ingen Fare, ingen Fare! Der er min Siæl endnu nogle Skiønheds-Levninger tilbage i mit Ansigt. Jeg er par Dieu fornøyed med mine Øyen, og hvis mit Speyl ikke bedrager mig, kand de nok endnu komme Blodet til at kaage udi en ung Cavallier. Jo mere jeg betragter alting, jo flere behagelige Lineamenter seer jeg. Hvis den ene forbandede store Rynke ey var i Panden, kunde jeg agtes for en Beauté; men en Medgift af 30000 Rdlr. kand nok foraarsage, at saadan Rynke bliver usynlig for en ung Frier, og den Berømmelse, som Madame Kirsten vil legge paa mig, kand nok giøre alting got. Jeg har havt Bud til hende; men hun var ikke hiemme. Huus-Folkene lovede dog at skikke hende hid, saa snart som hun kom hiem. Hun bliver ved at beskue sig i Speylet og smiler derved.

Scen. 5.

Kirsten Gifte-Kniv (som er en forklædt Acteur).

Terentia.

Kirsten. Pernille fortalte mig paa Veyen en forbandet Historie. Jeg kommer til at hielpe paa disse stakkels Jomfruer. De har lovet mig en anseelig Recompence for min Umage. Jeg har allerede en Intrigue udi mit Hoved, som maa i Verk sættes. Pernille har en Søster, som har et smukt Ansigt, og som er vel skabt. Jeg har sagt hende, at samme Søster i en Hast maa forklædes som en Officier og Frier; det øvrige skal jeg have Omsorg for. Men der seer jeg Fruen staaende at speyle sig. Hillemænd, hvor fuld af Sminke og Skiønnings-Plaster er hun ikke! Jeg maa holde gode Miner og styrke hende udi hendes Forsæt, for desbedre at kunde udføre mit Anslag. Velkommen tilbage, min kiere Frue! Hvorledes har hun befundet sig paa denne Reyse?

Terentia. Jeg har aldrig giort nogen meer fornøyelig Reyse?

Kirsten. Jeg merker ogsaa, at Fruen er vel baade paa Legemets og Sindets Vegne; thi alting leer og spiller paa hende.

Terentia. Jeg har aldrig min Livs-Tiid været udi bedre Humeur.

Kirsten. Hun seer ud, som hun var forlovet og skulde føres til Brude-Skammelen.

Terentia. Det er mig en inderlig Glæde at høre saadant.

Kirsten. Jeg kand, min Troe, ikke affee hende; thi alting er yndigt fra Top til Taae.

Terentia. Men siig mig ret, Madame! uden Flatterie, hvad synes hende om mine Lineamenter?

Kirsten. Jeg kand forsikkre Fruen, at alting er efter Skiønheds Regler.

Terentia. Det fornøyer mig hiertelig, efterdi jeg veed, at hun er en Kiender af Skiønhed; men det er dog noget, som jeg ikke maa bryste mig af, thi det er Himlens Gierning.

Kirsten. Hille min Troe, hvilke glimrende Øyen, hvilken regelmæssig Næse, hvilke yndige Kinder!

Terentia. Men meener hun, at den Rynke udi Panden kand vanhelde mig?

Kirsten. Tvertimod, jeg anseer den heller som en Zirat; thi den foraarsager, at Ansigtet seer mandigt og majestetisk ud.

Terentia. Min Taille meener jeg at kunne passere.

Kirsten. Fruen behager at vende sig. Hun vender sig om til høyre Side. Hillemænd, hvilken Taille!

Hun behager at vende sig om til den anden Side. *Hun vender sig om til den venstre Side.* Det kalder jeg en complet Taille; man skulde tænke, at Fruen var snøret. Vend sig nu om til den 3die Side.

Terentia. Jeg har jo ikke meer end to Sider.

Kirsten. Det er sandt nok; men det var at ønske, at hun havde flere, thi man kand ikke have for meget af det, som smukt er.

Terentia. Hør, Madame! jeg har merket, at adskillige unge Cavalliers have Øyne paa mig. I Fald jeg nu skulde falde paa de Tanker at giøre en af dem lykkelig, kunde vel derpaa være noget Ont at sige?

Kirsten. Aldeles intet. Oh, langt fra at raade hende derfra, jeg raader hende langt hellere dertil.

Terentia. Saa maa jeg da aabenbare hende mit Forsæt. Jeg har virkeligen besluttet at oplede mig en Ægtefælle.

Kirsten. Derudi giør Fruen meget vel! thi hvorfore skulde hun pine sig ved at sidde længer udi eenlig Enkestand?

Terentia. Og det maa være en ung frisk Cavallier.

Kirsten. Jo ungere, jo bedre; friskt Kiød er ogsaa altiid bedre end gammelt.

Terentia. Herudi kand ingen bedre gaae mig til Haande end Madamen; thi hun kiender de fleste unge Karle her paa Stedet.

Kirsten. Fruen behager at sige mig, hvorledes Personen skal være dannet, at jeg kand eftersee, om jeg haver nogen paa min Liste, som hun kand være fornøyed med.

Terentia. Personen skal være af militaire Stand, imellem 20 og 30 Aar. Han maa være kion og føyelig. Det skader ikke, om han ingen Penge har, ey heller om han inclinerer til Jalousie, thi det er Tegn til at min Skabning charmerer ham.

Kirsten *mumlende paa sin Fortegnelse.* Hillemænd, der finder jeg netop en saadan Person; see her engang: No. 5. Capitaine Frantz von Fraulieb, en Cavallier 24 Aar gammel, der har et Ansigt som en Jomfrue og et velskabt Legeme, som er behagelig og føyelig, og elsker den, han elsker, indtil Jalousie.

Terentia. Hillemænd. Blodet begynder alt at kaage udi mit Legeme. Men hvor er den Person at finde?

Kirsten. Han logerer udi mit Huus, saa at jeg kiender ham til Punkt og Prikke.

Terentia. Meener Madamen da, at han ikke vil forsmaae mig?

Kirsten. Hvorfor skulde han forsmaae en Frue, hos hvilken han baade finder Skiønhed og Midler; Han følger ellers mit Raad udi al Ting; lad mig kun sørge for Sagen.

Terentia. Kom, lad os gaae lidt ind for videre at overlegge dette.

Scen. 6.

Leonora. Laurentia. Pernille.

Leonora. Nu faaer vi høre, hvad Pernille har overlagt med den gamle Kone. Men see der kommer hun. Pernille! hvordan gaaer det?

Pernille. Jeg veed ikke uden Begyndelsen af Intriguen, og hvortil hun dermed sigter. Hun har alleene bedet mig at iføre min Søster Elsebet Officiers-Dragt, og sagt sig at ville sørge for Resten.

Laurentia. Men er det ikke Synd at ville prostituere sin Moder?

Pernille. Hun prostituerer sig selv; vi agte kun at curere hende for hendes Galskab.

Leonora. Det er sandt nok; naar Ord og Formaninger ikke kand hielpe, maa man fordrive Galskab med Galskab.

Laurentia. Men er Mama da saa gal?

Pernille. Hvilket Spørsmaal! Mon en Dame imellem 50 og 60 Aar, der løber gal efter unge Cavalliers, kand siges at have mindste Gnist af Fornuft.

Leonora. Det synes virkeligen, som der er kommen en Skrue løs i Hovedet; thi . . .

Pernille. Jeg veed ikke, hvor mange Skruer der er i et Menneskes Hierne; men det seer jeg, at de ere alle løse udi Fruens.

Leonora. Men, Pernille! kand det være naturligt, at et Menneske kand saa hastig og saa stærkt forandres? Mon Fanden ikke haver været Stifter hertil?

Pernille. Altid citerer man Fanden, for at undskylde en Gierning; thi saa giorde nemlig Pigen, da hun lavede til Barsel, sigende: Hvad har ikke Fanden at bestille? Det er gandske naturligt, at et Menneske falder fra een Extremitet til en anden, og man haver adskillige Exempler paa, at gamle ærbare Katte ere forvandlede til kaade Kalve.

Leonora. Men dertil maa dog have været nogen Anledning til saadan selsom Forandring.

Pernille. Vist har dertil været Anledning: Fruen, som udi Hoved-Staden er geraaden udi lystig Selskab og Divertissement, som hun tilforn ikke har seet, har begyndt at faae Smag derpaa og derpaa sat sig for at ændre sit forrige strenge Levnet; men saasom hun i Reformationen ikke har vidst at holde Maade, er Medicinen bleven værre end Sygdommen.

Leonora. Meener du da, at hendes forrige Devotion har været sminket?

Pernille. Det kand jeg ikke for fulde sige, men det veed jeg, at adskillige devote Folk ere forfaldne til det samme; derfor er det best at holde Maade udi alting. Men der seer jeg, at Madame Kirsten kommer med den forlibte Frier, som skal blive Jer Stiffader.

Scen. 7.

Kirsten. Elsebet, *forklædt, galonneret og med Strudsfiær paa Hatten.* **Personerne af forrige Scene.**

Pernille. Ha, ha, hvem Pokker skulde kiende dig i denne Dragt, Elsebet?

Elsebet. Tael med meer Respect, naar du taler til en Capitaine.

Pernille. Er du virkelig Capitaine?

Elsebet. Det kand du jo see paa min Dragt, paa min Gang og paa mine Miner.

Pernille. Jeg merker, at du vil spille din

Rolle vel nok. Men, Madame Kirsten! hvortil skal dette sigte?

Kirsten. Hun skal stille sig an, som hun bevler til Fruen.

Pernille. Men hvad vil deraf flyde?

Kirsten. Det kand jeg nu ikke sige; lad mig kun raade for Udfaldet. Hør, Elsebet! du maa ikke stille dig alt for meget forlibt an, men heller affectere nogen Koldsindighed; thi det vil skierpe hendes Appetit desmere.

Elsebet. Jeg skal spille min Rolle got nok; vær kun ikke bange derfor.

Kirsten. See, der kommer Fruen; gaae kun af Veyen til Side.

Scen. 8.

Kirsten, Terentia, latterlig udstafferet. **Elsebet.**

Kirsten til Elsebet. Bliv kun her staaende ved den ene Ende, medens jeg melder dig an hos Fruen.

Terentia. Vel, min kiære Madame! Har hun udrettet noget for mig?

Kirsten. Alting gaaer got; jeg har overtalt Personen at lade sig her indfinde for at insinuere sig selv.

Terentia. Har han vel nogen Tiid seet mig tilforn?

Kirsten. Vist har han seet hende, og hendes Person staaer ham vel an, saa at Sagen i mine Tanker ingen Vanskelighed vil have.

Terentia. Men hvi bragte hun ham ikke strax med sig?

Kirsten. Fruen behager at kaste uformerket sine Øyne til den venstre Side.

Terentia. Hillemænd, er det den Person, som der staaer? Det er en lækker Bidsken; ingen Skildrer kunde...

Kirsten trækkende hende til Side. Sagte, sagte, kiære Frue! Hun maa iagttage Sømmelighed og stille sig lidt koldsindig an; hun vil ellers forderve alting.

Terentia. Men mon jeg ikke heller kand forderve Sagen ved at lade see alt for stor Koldsindighed?

Kirsten. Hun skal ey heller vise alt for stor Koldsindighed, men alleene iagttage den Sømmelighed, som af vort Kiøn udfordres.

Terentia. Jeg skal da efterfølge hendes Raad, saa vidt som mueligt er.

Kirsten. Velbaarne Hr. Capitaine behager at komme lidt nærmere. See her præsenterer jeg ham den kionne og dydige Dame, som han har forlanget at komme i Kiendskab med.

Elsebet. Min naadige Frue tager ikke ugunstigt op, at jeg har taget mig den Frihed her at giøre min Opvartning. Jeg havde ikke dristet mig dertil, hvis denne gode Madame, som er min Vertinde, ikke havde forsikkret mig om, at...

Terentia. Min Hr. Capitain behøver ikke at giøre nogen Undskyldning herfor; jeg kand forsikkre om, at hans Person ved første Øyekast...

Kirsten sagte til Fruen. Sagte, sagte, Frue! hun gaaer for hastig til Verks.

Terentia. Jeg kand forsikkre min Herre, at jeg kand ikke andet end fatte Estime for den, som saa hastigt er avanceret udi Armeen.

Elsebet. Jeg takker Fruen for de gode Tanker, som hun har fattet om min Person; men hvor ung jeg er, saa har jeg dog allerede bivaanet fire store Feltslag udi Flandern.

Terentia. Fire store Feltslag?

Elsebet. Ja, fire store Feltslag og noget paa det femte. Hvis min Kaarde kunde tale, vilde den vidne om mit Forhold udi saadanne Trefninger. Men det staaer mig selv ikke an at tale noget til min egen Berømmelse; alt hvad jeg kand sige er dette, at jeg nogenledes har efterkommet min Pligt.

Kirsten. Alle Folk vide at tale om Capitainens Tapperhed samt Opførsel saavel udi Kriigs- som udi Freds-Tider; derfor er han ogsaa æret og elsket af alle. Og er dette merkeligt, at hvorvel han stedse har ladet see en Slags Koldsindighed mod Fruentimmer, ere de dog ham meget affectionerede.

Terentia. Har da Capitainen naturlig Affkye for Ægteskab?

Elsebet. Det kand jeg ikke sige; thi der kunde vel findes den, som var mægtig til at vinde mit Hierte.

Terentia. Hvorledes skulde den vel være danned?

Elsebet. Uden Flatterie at tale, det skulde være en Person, der besidder de Qvaliteter, hvormed Fruen er begaved.

Terentia. Jeg takker deres Velbyrdighed for de gode Tanker, som han har om min Person; jeg maa da ogsaa aabne mit Hierte for ham og bekiende, at...

Kirsten til Terentia, trækkende hende til Side. Fruen gaaer min Siæl alt for hastig til Verks.

Terentia. Jeg siger, at hans Person kunde frem for andre indtage mig, hvis jeg resolverede til at forandre min Stand; men...

Elsebet. Ach, det Men er et dødeligt Hiertesting for mig.

Terentia. Min salig Herre ligger mig saa paa Hiertet, at jeg aldrig kand glemme ham.

Elsebet. Jeg merker da, at jeg maa gaae trøsteløs bort; men efterdi Skiebnen nu ikke er anderledes, saa tillad, at jeg til Affkeed kysser hendes Haand, og tilbeder mig hendes simple Venskab. Han kysser paa Haanden, og gaaer bort.

Kirsten løbende efter ham. Hey, veed han som Kriigsmand ikke dette, at en Fæstning ikke overgiver sig ved første Canon-Skud? Vær da ikke saa hastig, men hav lidt Taalmodighed; lad mig tale lidt mere til Fruen. Til Terentia. Min kiære Frue! nu er det alt nok, nu kand hun stille sig gandske tam an.

Terentia til Kirsten, sagte. Jeg zittrer og bæver over min Krop; hvor nær havde ved Jeres Præcaution Byttet gaaet mig af Hænderne!

Kirsten. Lad os tale reent ud; jeg veed Fruens Hiertelaug, og kand spaae af hendes Ansigt og Miner, at Capitainen vil ikke giøre denne Reyse forgiæves. Tael da, Fruen! og giør hendes Hierte ikke til en Røver-Kule. Vil hun lade denne Cavallier gaae trøsteløs bort?

Terentia. Hvis det er Himlens Villie, saa vil jeg samtykke hans Begiæring.

Kirsten. Det vil jeg svare til, at det er Himlens Villie. Velan uden videre Complimenter giver hinanden Hænder.

Hun tager begges Hænder og legger dem sammen.

Kirsten. Nu maa Hr. Capitaine strax gaae hiem og give sine Venner tilkiende, hvad som Himlen har besluttet, ligesom Fruen paa sin Side maa forkynde hendes Døttre det samme.

Elsebet *kyssende paa Fruens Haand.* Adieu saa længe, min allerkiæreste Frue!

Terentia. Far vel, min søde Engel! og kom igien saa snart som mueligt.

Scen. 9.

Kirsten. Terentia.

Kirsten. Ach, ach, jeg kand ikke holde mig for Graad.

Terentia. Hvorfor hyler og græder hun, Madame?

Kirsten. Det er af lutter Glæde, saa bevæget blev jeg af denne kiærlige Foreening, som jeg saa lykkeligen har befordret. Jeg har ladet mig bruge i mine Dage til at forfremme mange Partier, men intet har fornøyet mig saa meget som dette, thi her er Exempel paa en reen, uforfalsket, uinteresseret og en extraordinaire Kiærlighed; saa Partier kand lignes med dette. Nu maa jeg forlade Fruen paa en kort Tiid, medens hun taler med sine Børn og stiller dem tilfreds, hvis de have noget at sige mod dette Partie. *Hun gaaer bort.*

Scen. 10.

Terentia. Leonora. Laurentia. Pernille.

Terentia. Kommer her ud, Børn! jeg har noget at tale med eder. Hører, mine kiære Døttre! det tiener ikke, at jeg bliver længer siddende udi eenlig Stand, jeg maa have en Mand, der kand forestaae mit Huus, og jeg har allerede sluttet Partie med en, som vil bliver eder en god Stiffader.

Pernille. Da har, min Troe, Fruen ikke betænkt sig ret længe; thi hun kom hiem i Gaar, og i Dag er hun allerede forlovet. *Døttrene græder.*

Terentia. Græder ikke, Børn! I vinder jo intet med Graad.

Pernille. Hvis vi kunde vinde noget med Graad, vilde vi holde ved at græde, saa at Huiet skulde svømme i Vand.

Terentia. Nu er det giort, mit Løfte er givet, som ikke kand igienkaldes.

Pernille. Maatte jeg vel spørge Fruen, hvem Brudgommen skal være.

Terentia. Det er en brav ung Cavallier, nemlig Capitaine Frantz Fraulieb; jeg veed ikke, om du kiender ham.

Pernille. Vist kiender jeg ham, det er en Mand, som passer sig best til Fruens yngste Dotter Laurentia.

Laurentia. Pernille har, min Troe, Ret derudi.

Terentia. Du skal nok faae en Mand, du est endnu for ung til at gifte dig.

Pernille. Og Fruen er for gammel dertil; overlad ham da til den ældste Dotter.

Terentia. Ney Tak! jeg beholder ham nok selv; det maa saa være, det er Himmelens Villie.

Pernille. Er det Himmelens Villie, at en gammel Frue, som har voxne Døttre, skal dem til Præjudice gifte sig med en ung Spradebasse? Saadan Theologie faaer jeg aldrig i mit Hoved.

Terentia. Han er ung, det er sandt, men derhos besidder Dyd og Forstand som en gammel Mand. Man taler om ham med Berømmelse overalt saavel udi Staden som i Armeen, og det er bekiendt, at han allerede har ladet see Tapperhed udi 4re Feltslag.

Pernille. Er det derfor, at Fruen vil have ham, efterdi han forstaaer sin Kaarde? Jeg troer heller, at hun venter andet Slags Capacitet.

Terentia. Holdt kun din Mund, Pernille! du bruger den og herudi forgiæves. Kommer du ikke ihu, hvad du har lovet mig?

Pernille. Jeg har lovet mere, end jeg kand holde.

Terentia. Lad mig tale med mine Døttre alleene. Hvad siger I, mine Børn? Vil I rebellere mod Eders Moder?

Leonora. Ingenlunde, Mama! Vi faae vel at tie stille og stikke os derudi.

Terentia. Men hvad monne der være for en Larm og Hylen udi Forstuen? Spring ud og hør, hvad det er.

Pernille. Det er Madame Kirsten Gifte-Knivs, som svømmer i Graad.

Terentia. Lad hende komme herind.

Scen. 11.

Kirsten. Personerne af forrige Scene.

Kirsten. Ach, hvilken forskrekkelig Hændelse!

Terentia. Hvad er vederfaret?

Kirsten. Hvilken bedrøvelig Historie!

Terentia. Siig frem, hvad det er; mit hele Legem skielver.

Kirsten. Det er jo Magen til den Hendelse, som skeede i min Bestemoers Tiid udi Jylland.

Terentia. Hvad er da skeet, Madame? Jeg brænder af Begiærlighed efter . . .

Kirsten. Saadant tilbrog sig da ved samme Leylighed som dette, saa at det er klart, at Himlen har havt Mishag derudi.

Terentia. Plag mig da ikke længer, men siig strax frem.

Kirsten. Ach, jeg elendige Menneske, som har bemænget mig med saadan syndig Handtering, a, a, a, a . . .

Terentia. Hvad Handtering? Siig da frem, i Pokkers Skind.

Kirsten. Jeg skal da fortælle Historien, saa vidt Graad og Suk vil tillade. Viid, Madame! at den unge Capitaine.

Terentia. Hvad Ulykke er ham hendet?

Kirsten. Jeg siger, den unge Capitaine . . . Det er alt nok, jeg kand ikke meer, a, a, a, . . .

Terentia. Jeg lærer intet deraf.

Kirsten. Jeg siger, den unge Capitaine, a, a, a . . . Tov lidt, lad mig puste. Den unge Capitaine . . . han var ikke saa snart kommen op paa sin Sahl, forend jeg hørte ham skrige Himmelhøyt; da jeg nu spurte, hvad han skadde, sagde han med en fiin Stemme: Kiære Madame! sig mig, hvem jeg er. Jeg finder efter en foregaaende Skrek og Smerte, at alting hos mig er forandret, saavel Sind som Legeme. Jeg haver andre Inclinationer, anden Stemme, andre Lemmer, ja anden Siæl. Jeg tænkte da strax, at han var falden udi Raserie; men da jeg og min Søster erindrede os den Jydske Historie og nogle andre, som man har læst udi de troeværdigste Aviser, da vi foretoge os at efterforske alting, fandtes der, at han a, a, a, a, a . . .

Terentia. Hvad fandtes der?

Kirsten. At han fra en Capitain var forvandlet til en ung Pige. De skrige derpaa alle tillige.

Pernille. A . . . en ung Pige siger I?

Kirsten. Ja vist, til en ung Pige; det er alt bekiendt over det hele Naboelaug. Jacob Skolemester sidder nu hiemme og trøster hende; thi hun er gandske desperat. De skrige alle igien. Min Søster iforer hende strax Qvinde-Klæder, og har lovet at bringe hende hid, for at vise, at man ikke maa tvivle mere derom.

Pernille. Er der da intet tilbage af forrige Skabning?

Kirsten. Intet, uden Ansigtet alleene. De skrige alle igien. Skolemesteren Jacob fortalte os adskillige Exempler paa saadanne Mirakler, som mig synes han kaldte Metamorphoser. Men see, der kommer hun grædende udi Pige-Dragt. De skrige alle igien.

Scen. 12.

Elsebet grædende. **De andre.**

Kirsten. Ach, hvilket Syn! mit Hierte vil briste derover. Kom nærmere, min Hr. Capitaine! og fortæl Fruen Omstændighedeu derved.

Elsebet. Jeg kiendes ikke ved denne Titel. Jeg veed nu, hvortil Skiebnen har fordømt mig. Rok og Teen ere nu mine Vaaben.

Kirsten. Hvad siger Fruen til denne Hendelse?

Terentia. Nu maa jeg troe, hvad mine Øyen seer. Jeg kand af Skrek og Blusel intet tale. Jeg fordømmer alleene min Daarlighed og Forfængelighed, beder mine Børn om Forladelse, og søger den øvrige Tiid af mit Liv udi eenlig Stand at begræde den Synd, som jeg har bedrevet. Og hvad Jer angaaer, min kiære Jomfrue, som denne Uheld har treffet, skik Eder herudi med Taalmodighed, og lad Jer nøye med Jer Skiebne, og betænk, at Straffen kunde have været end større.

Pernille. Ja vist kunde den have været; thi man har Exempler paa Mennesker, som ere forvandlede til Varulve.

Elsebet. Jeg vil ogsaa skikke mig derudi og legge denne Formaning paa Hiertet.

Hun træder derpaa frem og synger:

I Koner og I Jomfruer!
Med Sorgen holder Maade;
Hvad skeet er, ey kand ændres meer,
Graad derfor ey kand baade.
Et Tab for eder vel er skeet;
Hver kand dog faae sin Mage,
Thi unge Karle, man jo veed,
I Topmaal er tilbage.

Tutti repeterer det samme.

Pernille til Afskeed.

Et Skue-Spil fremstilled er
Alleene med Actricer;
Af det og meget andet meer
Man klarligen beviser,
At mange Ting udi et Land
Foruden Mandspersoner
Udføres og forrettes kand
Af Piger og Matroner.

Tutti det samme.



DON RANUDO de COLIBRADOS

eller

Fattigdom og Hoffærdighed.

Comoedie udi 5 Acter.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Don Ranudo de Colibrados, en Grand d'Espagne.
Donna Olympia, hans Frue.
Donna Maria, deres Dotter, forlibt i Gonzalo.
Eugenia, hendes Søster, en halvvoxen Frøken.
Gonzalo de las Minas, en Spansk Adelsmand, forlibt i Donna Maria.
Isabella, hans Søster.
Leonora, Kammer-Pige hos Donna Maria.
Gusmann, Page hos Don Ranudo.
Pedro, Lakey hos Don Ranudo.
En Øvrigheds-Betienter.
En Tolker.
En Notarius.
En Bonde.
En opdigtet Prinzes Svite.

ACTUS I.

Scen. 1.

Gonzalo de las Minas. Isabella.

Gonzalo. Det er vel sandt, min hierte Soster! jeg seer ingen Fordeel ved saadant Partie; men I skal vide, at min Kiærlighed ikke grundes paa Interesse. Deres Familie er vel ældre og anseeligere; men vores er derfor ikke mindre adelig. Kand de regne flere store Folk i deres Slegt, saa kand vi derimod regne vor Riigdom og sætte den imod deres elendige Armod, som er større, end at den kand beskrives. Men jeg siger, min hierte Søster! jeg sigter ikke til nogen Fordeel; mit Hierte er optændt af en puur og reen Kiærlighed til deres Dotter, Donna Maria, som jeg ikke mindre beklager for hendes Fattigdom end for hendes urimelige Forældre, som ved deres Hofmod er bleven en Fabel over den hele Bye, og maa derfor den hele Spanske Nation ved saadant uskyldigt lide.

Isabella. Min allerkiæreste Broder! jeg har intet at sige derimod; den Fattigdom, som er hos hende, kunde blive tilstrekkelig bødet paa ved Eders Midler. Men hvorfor skal man ydmyge sig for saadanne? Hvor kand I fatte Kiærlighed til det Huus, I er foragtet af? I burte have den Ambition, at saa snart I merkede den ringeste foragtelige Mine, I da havde vendt dem Ryggen og aldrig tænkt paa saadan Kiærlighed mere.

Gonzalo. Ach, min hierte Søster! I veed maaskee ikke, hvad Kiærlighed er; thi dersom I det vidste, raisonerede I ey saaledes. Min Ambition har ofte i denne Sag ført Striid med min Kiærlighed; men den sidste har altiid vundet Seyer over den første.

Isabella. Men naar I seer intet Middel til at lykkes i saadan Eders Ansøgning, bør I da ikke som et fornuftigt Menneske slaae saadan Kiærlighed af Sindet?

Gonzalo. Langt fra, at Forældrenes Foragt imod mig kand giøre min Kiærlighed kold, den heller ophidser mig mere, og er en Olie, som kastes i min Ild.

Isabella. Jeg troer, min hierte Broder! at I vil agere en Roman; thi saadan Slags Kiærlighed kommer mig gandske poetisk for.

Gonzalo. Al Forhaabning er dog ikke saa reent ude, at der jo er en liden Gnist tilbage; jeg haaber, at naar deres Armod er kommen til det Alleryderste, de da, førend de skal gandske omkomme af Mangel, endelig vil sætte den uri-

melige Ambition til Side og beqvemme sig til at give deres Dotter til en brav Mand, der ved sine Midler kand redde en Familie af yderste Elendighed.

Isabella. Jeg merker nok, Gonzalo! at I ikke kiender ret deres Hofmod, naar I taler saaledes; jeg troer, de doer heller, end beqvemmer sig dertil.

Gonzalo. Men, Isabella! I veed maaskee ikke een Ting.

Isabella. Hvad er det?

Gonzalo. Jeg er forsikkret om, at lige saa stor Foragt Forældrene har til mig, saa stor Kiærlighed og Godhed har deres Dotter, Donna Maria, for mig; thi hun har for min Faster nyeligen begrædt hendes Forældres Daarlighed og afmalet deres slette Tilstand med stor Bevægelse.

Isabella. Ja, Gonzalo! det vil altsammen intet hielpe; Forældrene har alt for nøye Vagt over hende, saa det er umueligt at faae hende at see, langt mindre at nyde hendes Omgiængelse uden deres Minde.

Gonzalo. Ach, Isabella! veed I vel, at forlibte Folk finder de Veye, som ingen tænker paa, og seer de Midler for at komme til deres Forsæts Fuldbyrdelse, som ingen seer? Vil ikke Bønner hielpe, saa skal List, og vil ikke List, saa skal Magt, om det end skal koste mit Liv.

Isabella. Ach, kiære Gonzalo! jeg har stor Medynk over Eders elendige Tilstand; jeg vil ikke mere straffe Eders Foretagende, thi jeg veed, at naar Kiærlighed har taget saadan Overhaand, man da mere er at ynke end at laste. Jeg skal hielpe Eder til Rette i alt, hvad mig mueligt er; gid jeg ikkun kunde hitte paa nogle gode Raad. Men der seer jeg, at Pedro kommer; gaaer I ikkun tilside, jeg vil forsøge, hvad der er ved ham at giøre.

Scen. 2.

Isabella. Pedro.

Pedro. Hey, saa gaaer det vel: nu er det altsammen reent borte; her er hverken Skeer, Tallerkener eller Gryder mere i Huset. Jeg har Commission at laane en Gryde i mit Navn thi i mit Herskabs Navn faaer jeg ikke een i den hele Bye; men hvor skal jeg faae den til Laans? Og om jeg end faaer den til Laans, saa har vi dog intet det jeg veed at kaage derudi, thi al Ting er saa øde, at der er intet tilbage uden Tituler, Signorier og Høyheder, hvilke, om man end kommer dem alle udi Gryden, dog ikkun vil give en maver Suppe. De holde dog Ørene stive, besynderlig Fruen; thi jeg er vis paa, at hun heller døde af Hunger, end gav et Bogstav bort af hendes store Navn. Gid jeg aldrig bliver saa sindet. Jeg er nu i en gandske anden Extremitet; thi forend jeg skulde lide Nød, soldte jeg ey alleene mit Fæderne Navn, men endog min Ære for en Styk von Achten. Høyhed er vel en god Ting; men enten man vil bruge den til Middags-Maaltiid eller Aftens-Maaltiid, saa mætter den *lige meget*. Jeg har i Sinde at holde ud her i *Huset endnu i otte* Dage; imidlertiid faaer jeg Mad og Drikke i Byen hos gode Venner, og lader mit Herskab sidde hjemme og stikke deres Tænder, naar de har ædet en Ærte-Suppe, og mætte sig i Steden for Confect med deres Forfædres Bedrifter. Men see, hvem er her? Underdanigste Tiener, Madame! Gaaer hun saa alleene uden Hofmesterinde?

Isabella. Ja, Pedro! jeg er kommen saa vidt til Alders, at jeg kand gouvernere mig selv. Hvorledes lever dit Herskab?

Pedro. Der er Fremmede hos os til Bords; jeg skal ud i Byen og kiøbe Confect.

Isabella. Hvilke Fremmede er der da?

Pedro. Der er Duc de la Vera Crux med Forstinden Donna Emilia de las Spadas, Hierosme Victor, Abad dé St. Jago, il Marqvez Ferdinando Gonzalo Philippo de St. Cifuente med la Marqvesa hans Frue, og utallige andre, som jeg er for ringe at tale om.

Isabella. Saa tør jeg da ikke vove at give Visite der i Dag?

Pedro. Ney, vi har Ordre ingen at indlade i Dag uden de, der kand regne deres Slegt at have været gamle Christne for de Morers Tider i Spanien.

Isabella. Men hvor kommer det, at de tractere saadant i Dag? De pleyer dog ikke gierne at tractere.

Pedro. Det er til en Erindring formedelst den Victorie, som en af deres Forfædre, Don Ramiro de Colibrados, paa denne Dag erholdte over Kongen af Mesopotamien, som han tog fangen til Toledo. Det var ikke got, at der skulde falde mange slige Dage ind om Aaret, thi da fik Herskabet en Ulykke i sin Pung; jeg tør sige, at paa saadan en Dag slippe de ikke med 1000de Styk von Achten.

Isabella. Men hvor kommer det, Pedro, at du paa saadan høytidelig Dag gaaer med saadant pialtet og sønderrevet Liverie?

Pedro. Det er til en Erindring af den Hoved-Banner, som høystbemeldte Ramiro de Colibrados førte. Han løfter paa Hatten derved

Isabella. Jeg veed jo, at Generalen selv ikke førte Fanen udi Slaget.

Pedro. Ney, Madame! jeg har jo sagt hans Fændrik. Samme Hoved-Banner blev af Musqvet-Kugler udi Slaget saadan tilredet, at den saae ud ligesom mit Liverie.

Isabella. Men hvor længe er det siden, at Don Ramiro vandt den Seyer?

Pedro. Det er netop 600 Aar i Dag.

Isabella. Hillemænd, det er jo ikke 300 Aar siden, at Kugler og Musqueter komme først i Brug.

Pedro. Ja, Madame! jeg er alt for ringe til at disputere med hende, jeg vil derfor lade det staae ved sit Værd; men det kand jeg giøre min Eed paa, at Standarten blev forbandet ilde tilredet, og at jeg til en Erindring deraf bærer altiid saadan Liverie i Dag.

Isabella. Men mig synes, at jeg har seet dig i dette pialtede Liverie en heel Maaned.

Pedro. Enhver maa jo gaae, som hannem lyster; jeg har saa mine visse Raisons dertil.

Isabella. Hvad Raisons kand der være til at gaae udi et hoyfornemme Herskabs Ærende saa pialtet? Folk skulde jo falde paa de Tanker, at Huset var geraadet udi Armod.

Pedro. I Armod? Jo, jo, et Herskab, som kand regne over 1733 gode og rigtige Ahner, skulde geraade udi Armod? Om jeg nu ikkun vil regne 2 Styk von Achten for hver Ahne, saa løber det sig dog til en forbandet Summa.

Isabella. Jeg holder for, at det er Armod, indtil jeg hører bedre Raisons.

Pedro. For at føre hende da af de Tanker, skal jeg give hende mine Raisons. Vort Herskab merker, at det bliver saa forbandet gemeent nu at holde et prægtigt Liverie, og at fornemme Folk nu omstunder intet kand have for sig selv; hvorfor de har hittet paa denne Invention. Thi saa snart vi merke, at gemeene Tienere gaae pialtet igien, saa tager jeg mit strammererede Liverie paa igien. Madamen har jo merket ved Hoffet i Madrit, at naar Borger-Folk studser allermeest, saa gaaer Hof-Folket allerslettest.

Isabella. Det hender sig tit; men de gaae dog aldrig pialtet.

Pedro. Ja, ja, Madame! mit Herskab veed nok, hvad det giør; det begynder, min Troe, aldrig noget, uden at det er vel overlagt tilforn.

Isabella siger sagte: Jeg skal nok klemme ham saalænge, indtil han bekiender. Høyt. Men, Pedro! du sagde jo nylig, at du bar det pialtede Liverie til en Erindring om den Hoved-Standard, som blev studt i Stykker udi det store Slag?

Pedro siger sagte: Gid du faaer en Ulykke med dine Spørsmaale. Høyt. Jeg kand ikke erindre mig, hvad jeg sagde, Madame! men det veed jeg, at Herskabet har Huset fuld af Guld og Juveler, og naar saa er, saa kand jeg ikke gaae saaledes af Armod. Tænk engang, Madame! de har iblant andre kostbare Sager en Stamme-Bog, som er værd mere end en Tønde Guld.

Isabella. Men maaskee, om den kom til Auction, kunde den ikke drives høyere op end til 4 ß, med mindre der maatte findes underlige Liebhavere; men en Jøde gav ikke saa meget derfor, det veed jeg.

Pedro. Hvad skal man regne Jøder? Jeg veed den, der har givet mange 1000de for en Jomfruedom, som en Jøde dog ikke havde tilhandlet sig for en Skiærv. Men for at komme til Materien igien, da vil jeg ydmygst bede, at Madamen vil fatte andre Tanker om mit Herskab; thi jeg kand forsikkre, at det ikkun er onde Mennesker, som sige, at de ere fattige.

Isabella. Jeg vilde ønske af mit Hierte, at det var saaledes, som du siger; men jeg hører baade Kræmmere og Haandverks-Folk klage over Penge, som de har at fordre.

Pedro. Ey, Madame! hun skiemter ikkun. Jeg veed, hun forstaaer sig bedre paa Verden; hun veed jo, at det er den hoyeste Mode udi alle fornemme Huse at lade Folk løbe efter deres Penge. Troe hun mig, det er ikke af Penge-Mangel, at Herskabet lader dem saa løbe. Herren og Fruen veed at leve, og lader see udi denne Post saavel som i alle andre, at de ere fornemme Folk. Jeg kiender en Kræmmer her i Byen, der gaaer endnu og kræver i et fornemme Huus for et Stykke Netteldug, som hans Oldefader crediterede, og kommer maaskee til at løbe endnu udi 10 Aar, thi Huset er næst vores fast det fornemmeste udi hele Spanien.

Isabella. Da bruge vi ikke den Mode i vort Huus; thi min Broder Gonzalo lader sig aldrig kræve to Gange.

Pedro. Det troer jeg nok, Madame! der er og stor Forskiel paa vort Huus og deres. Det er jo bekiendt, at vor Familie er den ældste og fornemmeste udi hele Spanien.

Isabella. Men jeg holder de rigeste Familier for de fornemmeste.

Pedro. Jeg veed ikke, hvad Madamen meener dermed. Hun maa troe mig, at mit Herskab er ikke fattig; ja hun kand komme i Fortræd over slige Ord. Jeg gaaer i et pialtet Liverie, det er sandt; men det er ikke formedelst mit Herskabs Fattigdom, thi jeg kand vise Madamen, at hvor slet mine Klæder ere, saa bærer jeg dog et Silke-Torklæde i min Lomme. Trækker et gammelt Tørklæde op af Lommen, hvormed følger et tørt Stykke skimlet Brød, som falder paa Gulvet.

Isabella. Ha, ha, ha! der tabte du et Stykke af din Riigdom paa Gulvet.

Pedro. Det er et Stykke Chocolade, Madame!

Isabella tager det op for ham. Ih, ney, det er jo grovt skimlet Brød. See, er det Chocolade?

Pedro. Ney, Madame! det er sandt, det er ikke Chocolade, det er et Stykke Brød, som jeg tog med mig for en vis Aarsag Skyld; thi hver Gang jeg skal gaae Ærende til Forsten af Mendez, maa jeg tage et Stykke Brød med mig, for at give Port-Hunden, at han ikke skal bide mig.

Isabella. Du har Ret, Pedro! thi rige Folk ere bange for Livet. Ha, ha, ha!

Pedro. Jeg maa tage mig den Dristighed at reprimendere Fruen; det lader ilde for saadan Madame at lee.

Isabella. Jeg takker dig, min kiære Pedro! for god Advarsel. Ha, ha, ha!

Pedro. Ey, lad saadant være, Madame! Fruen kand miste sin Reputation derover, om nogen fik det at see og at høre.

Isabella. Bie et Øyeblik! jeg har noget at sige dig: Hvoraf kommer det, at du, som har saa stor Forstand og saa mange Dyder, vil tage dig en Tieners Stikkelse paa? Du kunde, min Troe, nok tiene til andet.

Pedro. Jeg har ikke studeret, Madame! ellers takker jeg mine Forældre for god Optugtelse. Naturen har ogsaa været temmelig gavmild imod mig, at jeg giorde ikke Ret, om jeg sagde andet. Men veed Madamen nogen bedre Leylighed for mig?

Isabella. Ja vist; jeg veed ingen bedre til at skrive Almanakker end du, og det er en Profession, som man kand leve vel og reputeerlig af.

Pedro. Men jeg har altiid hørt, at den, der skal skrive saadant, skal brav kunde lyve.

Isabella. Jeg kiender og ingen, der er lykkeligere i at inventere end du. Havde du sagt, at dit Herskab sad hiemme og aad Ærte-Suppe,

som Sanden er, og at du, i Steden for at hente Confect, var gaaen ud at betle dig et Maaltiid til, saa havde jeg ikke raadet dig til den Profession.

Pedro. At tale den reene Sandhed, da vilde jeg gierne volge mit Herskabs Nød og Elendighed, saa vidt mig mueligt er; men nu har dette Stykke Brod røbet os.

Isabella. Ney, Pedro! dit Liverie er iblant andet tilstrekkeligt nok at give tilkiende, hvorledes Conjuncturerne ere udi Familien.

Pedro. Jeg er bange for, at deres egne Klæder vil giøre det endnu mere beviseligt. Min Herre gaaer vel endnu i en Fløyels Kiol; men det andet svarer ikke dertil. Fruen klipper alle Bagstykker af Klæderne, for at bøde paa Forstykkerne; derfor vender hun i Compagnier ikke gierne Ryggen til Folk. Naar hun gaaer fra Folk, gaaer hun baglængs, dog ikke af Ydmyghed, som en Deel giøre, der gaae fra dem, de have Respect for, men af lutter Storagtighed, at ingen skal see den Fattigdom, som er afmalet paa Bagen; og naar hun endelig af Fornødenhed maa vende sig om, maa jeg eller og Kammer-Pigen tiene til Bagstykker.

Isabella. Af al den Nød kunde de i en Hast blive hiulpen, dersom de vilde sætte noget af deres urimelige Ambition til Side og give deres Dotter til Gonzalo, som bær stor Kiærlighed til hende.

Pedro. Jeg veed, de har ofte talt derom med Haanhed; men maaskee nu, deres Nød er paa det Yderste, at de beqvemmede sig dertil, dersom Madamen gik selv til dem og giorde Forslag. Men der kommer Kammer-Pigen; det er best, at Madamen overlegger den Sag med hende, thi det er en forslagen Pige.

Scen. 3.

Leonora. Isabella. Pedro.

Leonora. Ey, du fortvivlte Skielm! du Brod-Tyv! du tog mit Brød, som laae paa Skorstenen,

Pedro. Hvilket Brod?

Leonora. See nu, hvor hellig han kand stille sig an. Fort, giv mig mit Brød tilbage; jeg har intet at spise i Dag.

Pedro. Ey Snak! betænk dig, hvad du giør, før du skielder en ærlig Mand for en Brod-Tyv.

Leonora. Fort, ingen Snak!

Pedro. Jeg kand giøre min Eed paa, at jeg intet Brod har taget.

Leonora. Kunde Tyven ikkun sværge sig fra Galgen, saa blev der ingen hengt.

Pedro. Jeg vil sætte min Ære til Pant derpaa.

Leonora. Hvor mange Ærer har du vel? Du har jo forsvoret dig saa ofte. Hid med mit Brod igien, du Tyv! Hun trækker Brødet ud af Lommen, de brydes sammen, og de faae hver sit Stykke; hun bliver Isabella vaer, slaaer sig for Brystet og vil løbe bort.

Isabella. Hør, Leonora! jeg har et Ord at tale med Jer, som er magtpaaliggende.

Leonora. Ach, Madame! jeg er færdig at daane af Blusel.

Isabella. Er Herskabet hiemme, Leonora?

Leonora. Ja, det er. Jeg skulde lave Chocolade til, og den Skielm Pedro stak nogle Chocolade-Kager i sin Lomme, som jeg nu tog fra hannem.

Isabella. Det Herskab er sandelig lykkelig, der har saa troe Tieneste-Folk, der saaledes kand volge deres Armod. Men som Tilstanden er fast den hele Bye bekiendt, og I nu har røbet jer selv, saa giør det ikke got at volge saadant meer.

Leonora græder.

Isabella. Græd ikke, mit Barn! de got Folk kand endnu hielpes. I veed maaskee vel, at min Broder Gonzalo bærer Kiærlighed til eders Jomfrue.

Leonora. Ach, Madame! jeg veed det nok; men det giør ikke got at tale derom. Jeg har hørt min Frue forundre sig over Gonzalos Dristighed, at han tør understaae sig at prætendere Alliance med dem. Jomfruen, som (saa vidt jeg kand merke) er Gonzalo tilbøyelig, lod sig for nogle Dage siden forlyde i hendes Forældres Nærværelse, at Uligheden var ikke saa stor; hvorover hun siden er bleven af Forældrene mistænkt og haardt indelukt.

Isabella. Det er mig usigelig kiært, at jeg hører saadant.

Leonora. Mig derimod usigelig ukiært, thi det er et allerkiæreste Barn; hvis hendes Graad og Taarer ikke havde holdt mig tilbage, havde jeg for længe siden forladt Huset.

Isabella. Ney, jeg meener, det er mig kiært, at hun selv har Godhed for min Broder; thi det giver mig Forhaabning, at mit Anslag kunde lykkes, besynderlig om I vil staae mig bi, hvilket ikke skal blive ubelønnet.

Leonora. Madamen har at befale over mig derudi; thi hvis Trædskhed og Intriguer kand hielpe, da kand jeg giøre Tieneste saavel som en anden. Men det er best, at Madamen giør Forældrene først det Forslag; maaskee den yderste Armod kand have dæmpet noget af den forrige Hofmod. Vil Madamen besøge Herskabet selv om en halv Time, saa skal jeg mage det saaledes, at hun faaer dem i Tale.

Scen. 4

Isabella. Gonzalo.

Isabella. Giver Eder nu tilfreds, Gonzalo, og lader mig raade. Om en halv Time gaaer jeg hen og besøger Don Ranudo og bruger al min Veltalenhed; hvis det ikke kand hielpe, faaer vi see til, om vi kand hitte paa andre Midler. Jeg har alle Husets Folk paa min Side, som har lovet at staae mig bi.

Gonzalo. Ach, min allerkiæreste Søster! gid jeg kunde ikkun slaae mit Sind til Roelighed saalænge; men . . .

Isabella. Hvilken Elendighed! I faaer vel at have Taalmodighed. Lader os gaae ind saalænge. Men der kommer Tieneren og Pigen tilbage.

Scen. 5.

Isabella. Gonzalo. Leonora. Pedro.

Isabella. Min hierte Leonora! her er min Broder Gonzalo, som sætter al sin Velfærd i Eders Hænder. Lader nu see, at I kand udfinde noget til hans Kiærligheds Forfremmelse.

Gonzalo. Hun maa være forsikkret, Mademoiselle! at jeg skal findes taknemmelig derfor.

Leonora. Monsieur har at befale over min ringe Hierne.

Pedro. Og over mit hele Hoved.

Gonzalo. Men finder I det for got, at jeg anmoder Herskabet derom?

Leonora. I Gaar havde det umueligt gaaet an; men maaskee Begiæringen kand ikke blive saa ilde optagen i Dag.

Gonzalo. Hvi mere i Dag end i Gaar?

Leonora. Jo, i Gaar var endnu lidet Proviant tilovers, saa meget som kunde tiene til et Maaltiid; og saalænge det er, har man intet uden et foragteligt Svar at vente. Men i Dag har Herskabet aldeles intet at spise sig med undtagen deres Forfædres Bedrifter, hvorfor Modet maaskee kand falde.

Pedro. Derfor er ikke heller saa ærlige Rotter og Muus nogensteds som udi vort Huus; thi jeg vil garandere derfor, at endskiønt man vilde lade Spise-Kammer-Dørren staae aaben for dem, saa skal de ikke røre det Mindste.

Gonzalo. Ach, jeg kand ikke høre det uden Medynk.

Leonora. Det er end og den eeneste Ting, hvormed de skal bøyes. Man maa her bruge samme Midler, som man betiener sig af til at indtage stærke Fæstninger; thi naar intet andet vil hielpe, maa man sulte dem ud.

Pedro. Leonora veed nok, hvorledes Fæstninger indtages; thi hun har ladet sig bruge til Felts udi gamle Dage i den Nederlandske Kriig.

Gonzalo. Nu, nu Pedro! brug ikke saa grov Skiemt.

Leonora. Man kand ikke stort agte, hvad han siger; han sparer endog ikke Herskabet selv.

Pedro. Det er sandt. Man maa jo have nogen Frihed i et Huus hvor man tiener af lutter Generosité, uden Kost og Løn. Jeg siger dem, min Troe, mange Sandheder, naar vi ere alleene; men naar der er Fremmede, staaer jeg dog paa deres Respect.

Gonzalo. Men bliver Herren og Fruen og ikke iblant vreed derover?

Pedro. Ach, ney, de udlegger alle Ting til deres Hoyhed og Ære. Naar de ingen Mad har, saa sige de, at det er deres Faste-Dag; det er jo fornem. Naar de drikke Vand i Steden for Viin, saa citere de til Exempel nogle af deres Familie for Syndfloden, som alleene drak Vand; det er ogsaa fornem. Naar Herren har sønderrevne Skoe, saa heder det, at det er saaledes giort med Forsæt for Liigtorne; det er ogsaa fornem. Naar Fruen ikke kand komme i Kirken for Klæder, saa heder det, at der holdes Messe i hendes Cabinet; det er og fornem. Og endelig, naar jeg ikke giver dem Ære for en Skilling, saa heder det, at jeg er en Hof-Nar; det er og fornem.

Gonzalo. Kiære Born! arbeyder da paa at forfremme min Sag saavel som eders egen Nytte; thi naaer jeg mit Ønske, bliver I alle hiulpen.

Leonora. Herren maa ikke tvivle om min Redebonhed, som allerede har overvundet det Meste, nemlig Jomfruens Hierte.

Gonzalo. Men hvad hielper mig det, naar Forældrene fremture i deres Hofmod?

Leonora. Min Herre maa først ved sin Frue Søster giøre dem Proposition, og naar dette ikke lykkes, vil vi vel finde paa andre Midler. Vi kand spille Pudser uden al Fare, thi hele Byen hader Fruen og Herren for deres Hofmods Skyld; de ville glæde sig over, at deres dydige Dotter kand blive saa vel forsorget. Gaaer I ikkun bort, og slaaer Eder til Roelighed, saa skal vi nok sørge for Resten.

Scen. 6.

Leonora. Pedro.

Leonora. Pedro! jeg forlanger intet andet af dig udi denne Sag end Taushed.

Pedro. Jeg kand vel ogsaa hielpe med et got Raad.

Leonora. Hvad Raad kand du da give?

Pedro. Du skal nok see, at man strax kand ryste gode Raad ud af Ærmerne; jeg maa have Tiid til at speculere først. Jeg tænker ellers paa en Ting.

Leonora. Nu, hvad har du da opfundet?

Pedro. Jeg har intet opfundet; men jeg tænker ikkun paa en Ting, nemlig at naar vi først ved Intriguer har forfremmet denne Kiærlighed, om vi da skal begive os i Tieneste hos Gonzalo.

Leonora. Det er best, du bliver ikkun ved at tænke derpaa, og lader mig raade for Sagen i sig selv. Jeg recommenderer dig alleene Taushed, og at du holder saa gode Miner, at Pagen Gusmann ikke faaer det at vide.

Pedro. Hem! det er underligt, at Fruentimmer vil recommendere Mandfolk Taushed. Veed du ikke, hvad en vis Philosophus siger om Fruentimmer? Han siger . . . Det er, min Troe, meget artigt; kunde jeg ikkun komme det ihu.

Leonora. Han siger, at sliig en Dosmer, som du er, bør ikke at bemænge sig med at læse philosophiske Bøger. Hvad han ellers siger om Fruentimmerets Rundtalenhed eller ey, saa er dette vist, at de fleste Hemmeligheder røbes af Mandfolkene ved et Glas Viin; derfor burte (i mine Tanker) ingen, som var overbeviist at have været drukken, betiene noget vigtigt Embede, som udkræver Taushed. Hemmelige Sager burte alleene betroes Fruentimmeret, saasom de ere ædruelige.

Pedro. Man betroer dem ogsaa hemmelige Sager. Men der kommer Gusmann; lad os derfor ikke tale mere derom.

Scen. 7.

Leonora. Pedro. Gusmann.

Gusmann. I faaer en Ulykke, at I staaer her og sladdrer. Herskabet har kaldet paa jer det ...

3de Gange. Naar jeg vil snakke med dig, Leonora! saa har du aldrig Tiid; men du kand staae og snakke med denne gemeene Lakey hele Timer.

Pedro. Du er jo forbandet fornem, Gusmann! det kand man see paa dit Liverie.

Gusmann. Ingen Snak; fort ind!

ACTUS II.

Scen. 1.

Don Ranudo. Donna Olympia. Pedro.

Don Ranudo. Ney, Donna Olympia! han var ikke vor Stamme-Fader. Jeg kand vise af vores Slegt-Register en Colibrados, som var udi Estremadura et halv hundrede Aar, forend de Morer komme i Spanien. Vi ere langt fornemmere Folk, end I tænker.

Donna Olympia. Ach, er det mueligt, Don Ranudo? Viser mig hannem.

Don Ranudo. See her; denne Antonio de Colibrados, som I her seer, var meget ældre.

Donna Olympia. Det vilde jeg i Sandhed ikke have mistet for en Million. Jeg har altiid bildet mig ind, at jeg havde fornedret mig ved vores Ægteskab; mit eget Slegt-Register kand jeg paa mine Fingere som mit Ave Maria, fra Juliane de Monte Ricco indtil min Fader Ranudo Melchior de Monte Ricco.

Don Ranudo. I giør vel derudi, Donna Olympia! at I stedse har indprentet det udi Eders Sind; thi det er det største Klenodie, som vi have.

Pedro. Jeg meener, Herre! det er ogsaa det eeneste; thi hvad som ellers findes udi Huset kand neppe beløbe sig til en Styk von Achten, om det kom paa Auction.

Don Ranudo. Det vil intet sige, Pedro! Mit Navn og mit Slegt-Register er mig Riigdom nok. Naar jeg læser udi denne Bog og seer mine Forfædres Bedrifter, kand jeg blive saa mæt, som jeg havde været til det største Giestebud.

Pedro Ja, jeg kand let begribe, hvorfor Herren og Fruen ikke skiøtter om Mad; hvem der har fem a sex Snese Colibradoser i Maven, kand ikke faae Rum til noget mere. Jeg har tit tænkt, naar jeg har hørt det Knurren i Herrens Mave, at det maatte være disse gamle Colibradoser, thi disse gamle Helte fører end Kriig efter deres Død. Derimod, naar det knurrer saa hos mig, saa er det et Tegn til Sult; men det er en anden Sag med min Person, saasom jeg har en gemeen tom Mave, hvorfor jeg og maa have Mad, thi jeg kand ellers ikke tiene Herren eller Fruen længere.

Donna Olympia. Det er forskrekkeligt med disse gemeene Folk; jeg troer virkelig, at de maa være skabt af anden grov Materie, og maa have en anden Siæl, end vi Fornemme har. Al deres Attraae er ikkun til Bugens Fylde. Monne saadanne Folk, min hierte Don Ranudo! som ere af *saa ringe* Stand, ogsaa blive salige?

Don Ranudo. Ja, jeg troer nok, at de i disse Maader kand blive salige, men ikke saa fuldkommen som vi andre; thi ligesom der er Forskiel imellem ringe Mennesker og Dyr, saa er der og Forskiel imellem høye og ringe Stands-Folk. Jeg understaaer mig ikke at negte dem Salighed, i hvorvel af deres brutale Meeninger, som de har, skulde man ikke kunde spaae dem meget Got.

Pedro. Seer engang, Herre! hvordan mit Liverie seer ud.

Don Ranudo. Det er dog et fornemme Liverie.

Pedro. Ja, det er ikke alleene fornem, men endogsaa durchlauchtigt. Det er mig ellers kiært, at Herren har noget at troste sig ved i den anden Verden; thi i denne Verden har Herrens Høyhed ikke fort andet med sig end Sult og Armod.

Donna Olympia. Pedro! du maa erindre dig, hvad Person du er, og hvad Herskab du taler med; mig synes, at du har gandske forglemt det.

Pedro. Den eeneste Herlighed, naadige Frue! som jeg har her i Huset, det er Frihed at tale, thi jeg nyder jo intet andet; hvis man betager mig ogsaa denne Frihed, kand man sige, at jeg tiener af lutter Generosité. Ville I give mig det, som andre Herskaber giver deres Tienere, vil jeg og bruge samme Respect som andre Tienere for deres Herskab.

Don Ranudo. Ey, Donna Olympia! lad ham ikkun bruge sin Frihed. Keysere, Konger og Førster taaler jo saadan Skiemt af lystige Hoveder, som de underholde; vi maa og lade see derudi, at vi er fornemme Folk. Tal ikkun, Pedro! Du maa gierne sige, hvad du vil for os selv, naar du staaer paa vores Respect i andres Nærværelse.

Pedro. Jeg siger: Herrens og Fruens Høyhed i denne Verden ere Træer, der bære ikkun slette Frugter, nemlig nogle Grene bære Storagtighed, andre Sult og Tørst; derfor maaskee renderer det mere udi det andet Liv.

Don Ranudo. Snak, Pedro! Fornemme Folk ere ikke fattige; de hede jo riccos hombres, rige Folk.

Pedro. Det er sandt, at de hede rige Folk, ligesom Munkene hede Guds Tienere; thi disse sidste er ligesaa gudfrygtige, som de første er rige. At hede rige Folk, det er jo at være titulair rige; og hvo som er titulair riig, kand ikke være det virkelig.

Don Ranudo. Hvad tænker I paa, Donna Olympia? I staaer og grunder saa meget.

Donna Olympia. Jeg staaer og tænker derpaa, hvoraf det kand komme, at ingen Poeter lod sig indfinde i Gaar med Vers til vor Navne-Dag.

Pedro. Ha, ha! jeg hører, Fruen kiender ikke vore Poeter ret. Her i Huset kommer aldrig nogen Poet mere; thi her er ingen Magneter, som trækker saadant Jern. Om Herskabet vilde skrive udi Orden alle Husets Tituler og kline dem over Porten, og Skrædderen, vor Naboe, vilde sætte en Steeg eller Posten i sin Forstue, saa skulde man vel see, hvilken Magnet var stærkest. Jeg kiender alle Poeter her i Byen, og hvilken Poet, jeg vilde give et Middags-Maaltiid, skulde gierne regne mit Slegt-Register fra Kong Salomon og sætte Siæl og Salighed paa Riim eller rime sig Fanden i

Vold paa, at jeg var fornemmere end baade Herren og Fruen.

Donna Olympia. Jeg maa lee af Pedro. Det var en slet Cour, Poeten giorde Pedro, naar han regnede hans Slegt-Register fra Kong Salomon; det var jo, Pedro! at gjøre dig til en Jøde.

Pedro. Jo, jo, var Kong Salomon en Jøde? Jeg kiender nok Kong Salomon, det maa Fruen vel troe, i hvor ulærd jeg er. Men jeg siger: Naar Poeter de giøre Vers, spørge de ikke gierne, om den Mand, som de vil rose, er gudfrygtig, dydig, mandhaftig ꝛc., men om han kand betale Verset. Saa snart de see da Belønningen, fører Fanden dem strax op paa Spitsen af Apollo eller Helicon, som de kalde det, og der blive de strax fulde af en poetisk Geyst, saa at der gaaer Vers fra dem baade bag og for; men see de ingen Belønning, saa see de og ingen Dyder, og er da ikke eet Riim at finde i deres hele Legeme, om man end vilde skiære dem op og lede efter dem udi deres Kallun. Det maa jeg forstaae; thi jeg er selv i visse Maader ogsaa en Poet, saasom jeg kand regne over sex Poeter i min Familie, som alle vare saadanne Slyngler.

Don Ranudo. Derfor er du just ikke selv en Poet, fordi du kand regne Poeter i din Familie.

Pedro. Saa kand jeg jo ogsaa sige: Derfor er Herren og Fruen ikke just fornemme, fordi de kand regne saa mange store Mænd i deres Familie; thi skal den alleene kaldes en Poet, som gior selv Vers, saa bør og de alleene kaldes høye, der giøre selv store Gierninger.

Don Ranudo. Ney, Pedro! det sidste har man formedelst Fødselen.

Pedro. Poesien ligeledes; man siger jo, at Poeter fødes.

Don Ranudo. Ja, det er paa en anden Maade.

Scen. 2.

Leonora. Don Ranudo. Donna Olympia. Pedro.

Leonora. Her er Isabella, Gonzalos Søster, udenfor, som forlanger at faae Herskabet i Tale.

Donna Olympia. Beed hende have Taalmodighed et Øyeblik udi en anden Stue, imedens vi lave os til at tage imod hende.

Don Ranudo. Giv mig hid min Fløyels Kiol, Pedro!

Pedro. Den vil parere vel til de hullede Strømper.

Don Ranudo. Er der Hul paa mine Strømper?

Pedro. Ney, ikke over ti.

Don Ranudo. Tag noget Blek, Pedro! og smør paa Hullerne, saa synes de ikke.

Pedro. Jeg er bange, Herre! at et heelt Blekhorn fuld vil ikke forslaae dertil; thi der er saa mange Huller.

Don Ranudo. Kom, gior som jeg beder dig.

Han smører Blek paa Hullerne.

Pedro. Skal der ogsaa smøres Blek paa Skoene? thi der er ogsaa store Huller paa dem.

Don Ranudo. Ney, det gaaer ikke an; jeg kand sige, at det er giort med Villie formedelst Liigtornene.

Pedro. Men der er ingen Bagstykke paa Kiolen; det kand man jo ikke sige, at det er giort med Villie formedelst Liigtornene.

Don Ranudo. Din Artighed diverterer mig vel undertiden, men undertiden gaaer den meget for vidt; det vil dog intet sige, naar du ikkun er ærbødig imod mig i Fremmedes Nærværelse. Giør dig ellers ingen Umage for Kiolen; jeg skal nok mage det saa, at ingen faaer den bageste Deel at see.

Pedro. Men var det ikke bedre, Herre! at vi soldte denne halve Fløyels Kiol, og kiøbte en heel Stoffes Kiol derfor?

Don Ranudo. Ney, Pedro! det første giver tilkiende, at om jeg ingen Riigdom har, saa har jeg dog et høyt Hierte. Dersom jeg var alleene klædt i slet Stof, kunde Folk antage mig for en Borger eller tænke, jeg havde sat min Ambition og Høyhed til Side; men nu, om jeg bær ingen rig, saa bærer jeg dog en fornem Klædning. Er Fruen klar?

Donna Olympia, ligeledes oppudset, svarer: Ja, jeg er gandske færdig.

Don Ranudo. Ach, Donna Olympia! hun er galant og glimrer som Escurial.

Pedro. Ja Herre! men paa den anden Side seer man afmalet vores Hospital.

Donna Olympia. Lad nu Madame Isabella ikkun komme ind.

Leonora gaaer til Døren for at introducere hende, og Pedro staaer bag Herrens Stoel med Briller paa, efter den Portugisiske Mode.

Scen. 3.

Don Ranudo. Donna Olympia. Isabella. Pedro. Leonora.

Donna Olympia sidder udi en Læn-Stoel, meget Spansk, og stikker sine Tænder: Don Ranudo giør det samme. De reyse sig lidet op af Stoelen, indtil en Stoel bliver sat til Isabella, men sætter sig ned for hende. Pedro staaer med en Vifte og kisler dem.

Isabella. Jeg beder hundrede Millioner Gange om Forladelse for min Dristighed, at jeg understaaer mig at incommodere naadige Frue med en Visite i Dag.

Donna Olympia. Ingen Incommodation, Madame! Vi ere vant til at tage imod Visiter fra Morgen indtil Aften. Jeg troer, vi har havt i Dag allerede over otte fornemme Visiter. Kand ikke Don Ranudo erindre sig, hvilke Personer der har været i Dag udi vor Huus.

Don Ranudo. Ney, det er mig ikke mueligt; thi Folk søger vort Huus som et Hof. Pedro! kand du erindre det?

Pedro snøvler bag sine Briller og læser af sin Tegne-Bog: Det var Conde Jago de Monte d'Oro, Marquez Ferdinando de Leo Nigro med Marqueza hans Frue, Don Sebastian de Broquel Doro, og Ducaz de Sta Casa med hans Førstinde, og Marquez Ferdinando Gonzalvo Philippo Carlos Jago Sebastiano Manuel de Rifuente? med hans Frue. siger sagte: Den sidste maa have havt mange til Faddere, efterdi han har saa mange Navne.

Donna Olympia. Nu hører Madame, hvilke Visiter vi har havt alleene i Dag. Madame pardonerer mig ellers, at jeg sidder og stikker mine

Tænder; thi vi aad nu nyeligen og aade en Kapun, og dens Kiød incommoderer altiid mine Tænder.

Isabella. Naadige Frue vilde behage at bruge hendes Frihed. Jeg er ellers kommen herhid i Dag som en Commissionair for en fornem Person, der forlanger intet heller end som at være Herren og Fruen recommenderet.

Donna Olympia. Det er min Herre saavel som mig en stor Fornøyelse at kunde tiene got Folk. Han vil maaskee reyse til Madrit, og udi saa Maade forlanger Recommendations-Breve fra os. Men hvad er det for en Person?

Isabella. Det er min Broder Gonzalo, som har Kiærlighed til deres Dotter Donna Maria.

Donna Olympia. Madame! jeg saavel som min Herre haver stor Estime baade for hende og for hendes Broder, saa vidt som vor Stand det vil tillade; men . . .

Isabella. Jeg veed nok, hvad Fruen vil sige: Deres Familie er ældre end som vores, og at den Uliighed ey tillader at indgaae saadan Alliance. Men mon der ikke kunde blive en fuldkommen Balance, naar vi ligner vores Midler ved deres?

Donna Olympia. Ach, Madame! det er os gandske ikke om Penge at giøre. Jeg lider heller yderste Armod, end at jeg giør noget, som er vor Familie uanstændigt. Jeg vil vise hende, Madame! vores Slegt-Register, og saa skal hun see, at det er en Ting, som ikke kand lade sig giøre. Jeg erindrer mig min Hr. Faders sidste Ord, som vare disse: Jeg efterlader dig ingen Midler, min Dotter! men Høyhed. Frygt Gud, hav Respect for Helgene, og døe heller udi Armod en Jomfrue, end at du giør noget, som er Familien uanstændigt. Paa hvilke Ord han opgav sin Aand.

Isabella. Det var en meget gudelig Formaning at raade paa sit Yderste til Hofmod.

Donna Olympia. Det var ingen Hofmod, Madame! men en honet Ambition. Jeg har og fulgt hans Formaning og har allieret mig med det fornemmeste Huus i Spanien.

Isabella. Men eftertænk, velbaarne Frue! hvilken Elendighed det er for fornemme Folk, ingen Midler at have til at holde Standen vedlige; thi foruden dette, at man lider Nød, er man underkast Spot og Raillerie.

Donna Olympia. Jeg kand forsikkre Madame! at jeg ikke soldte en Bogstav af mit Stamme-Navn for den beste Herregaard udi Spanien.

Don Ranudo. Det var heroiskt talt, Donna Olympia! det burte skrives med gyldne Bogstaver: Jeg sælger ikke en Bogstav for den beste Herregaard. Pedro repeterer det samme og tegner det i sin Bog.

Isabella. Men deres Dotter mister jo ikke noget af sin Høyhed derfor.

Don Ranudo. Ey, Madame! det maa vi bedre forstaae. Al Verden veed jo, hvilken Forskiel der er imellem de las Minas og de Colibrados.

Isabella. Men slige Familier forbinde sig dog ofte tilsammen.

Don Ranudo. Om al Verden giorde det saa giør Don Ranudo de Colibrados det ikke. Pedro repeterer det igien og tegner det an.

Isabella. Jeg merker det nok, at der er Nationer, som skiemter med de Spaniers Hofmod.

Don Ranudo. Siger det ikke, Madame! Der findes Nationer, hvor store Familier haver endnu større Ambition. Der er et Slags Folk udi Indien, som man kalder Nairos, hvilke toer deres Hænder, naar de har rørt ved Folk af anden Stand, og lade derfor vare ad, naar de gaaer ud, at ingen maa komme dem nær.

Isabella. Det er jo smukke polerede Nationer, som I citerer til Exempel. Jeg merker nok, at jeg forgiæves anvender her min Veltalenhed. Jeg tager saadan Afslag ikke ilde op, men heller bærer Medynk over deres slette Tilstand og Armod, hvoraf de, som jeg seer ved deres Ambition ikke kand blive reddet.

Donna Olympia. Holder ikkun inde, Madame! med sliig Bebreydelse; dersom nogen tør forekaste os saadant, den skal det vist meget ilde bekomme. Det er ikkun en Medisance, Madame! thi man er just ikke fattig, fordi man ikke altiid har rede Penge; man sætter undertiden Penge ud paa Rente til det Yderste, og derudover, naar man fattes, da maa selv laane. Det er ikkun onde Mennesker, som sige, at vi ere fattige.

Isabella. Jeg bebreyder ingen sin Fattigdom; jeg er kun alleene hidkommen for at giøre dem et raisonnable Tilbud, efterdi de desværre er udi den Tilstand.

Donna Olympia. Vi ere udi den Tilstand, at vi ere fornøyede.

Isabella. Naar de ere fornøyede med deres Tilstand, saa har jeg intet videre at sige. Men jeg vil kun selv stille dem til Eftertanke, hvor fornøyede de kand blive, naar Creditorer, som jeg er forsikkred om, kommer og giør Indførsel udi deres Boe; og om det ikke vil falde dem ud til desstørre Haanhed, naar Folk faaer at høre, hvad fordeelagtig Tilbud de udi saadan Tilstand har forkastet.

Donna Olympia. Hvad Skin hendes Tale kand have, Madame! og hvor fordeelagtig hendes Tilbud end synes at være, saa kand hverken jeg eller min Herre persvaderes dertil.

Don Ranudo smilende. Ney, hun maa troe mig, Madame! det er noget, som ikke kand lade sig giøre.

Isabella. Det giør mig da ont, at jeg har paataget mig denne Commission,

Donna Olympia. Vi vil love hende ingen Fortrydelse at bære derover. Hun kand undskyldes, efterdi hun heri føyer sin Broder, og han kand ogsaa undskyldes, thi Kiærlighed kand drive et Menneske til det, som mere er. Men det er noget, som er gandske ugiørligt.

Isabella. Saa vil jeg da recommendere mig.

Donna Olympia. Hendes Tiener, Madame! Er der ellers noget, hvorudi vi kand være hende til Tieneste, saa har hun at befale! men hvad denne Post er angaaende, da vil hun selv befinde, naar hun nøye eftertænker Tingen, at den ikke kand lade sig giøre. Hun gaaer ud, og de renser sig lidt af Stoelen. Leonora følger hende ud.

Scen. 4.

Leonora. Don Ranudo. Donna Olympia. Pedro.

Leonora. Madame Isabella lader formelde hendes underdanigste Respect og beder, at Herren

og Fruen vilde ikke forsmaae denne liden Guld-Børs, som hun skyede mig.

Donna Olympia. Ey, den Canaille! meener hun, vi ere Staadere? Flux tilbage med den, og kast hende den i Næsen. Det skal, min Troe, ikke blive uhevnet; thi det var en Dristighed uden Lige: En lumpen de las Minas vil give Almisse til Monte Ricco, hvis Olde-Moder forskiod saadan Beyler, som Don Alphonso de Ribera. *Leonora løber ud med Pengene og kommer strax igien. Hun og Pedro aber dem efter, taler vexelvis ogsaa snysende.*

Pedro *sagte.* Og efterlod sin Sønne-Dotter til Arv to forskrekkelige Kister, den ene fuld af Hofmod, og den anden fuld af Armod.

Don Ranudo. Vil hun give Almisse til en Colibrados, hvis Forfædre har giort Riget saa store Tienester?

Pedro *sagte.* Og hvis Efterkommere sidder den hele Dag paa en Lænstoel og stikker deres Tænder.

Donna Olympia. Hvis Forfædre giorde aldrig Præsenter uden i Guld og Juveler, endogsaa til Staadere.

Leonora *sagte.* Og hvis Efterkommere ikke kand giore Presenter uden (salv. ven.) af det, som intet duer.

Don Ranudo. Hvis Forfædre ere alleene blevne ophøyede ved deres Dyd og Tapperhed.

Pedro *sagte.* Hvis Efterkommere burte stødes paa Hovedet ned igien af deres Høyhed for deres Udyds og Orkesløsheds Skyld.

Don Ranudo. Som nedstiger i en Linie fra den store Don Prospero de Colibrados, som udi det Slag ved Burgos slog fire hundrede Morer ihiel med sin egen Haand.

Pedro *sagte.* Og hvis berømmelige Plante, den store Don Ranudo, hver Dag omkommer flere Creature med sine Negle, nok sagt.

Donna Olympia. Hvad vilde min Stam-Fader Don Juliano de Monte Ricco sige, om han kunde staae op og see saadant?

Leonora *sagte.* Han vilde sige: Tag imod Pengene, din Giek! og kiøb noget Tøy derfor til Bagstykker paa din Kiole.

Don Ranudo. Hvad vilde Don Antonio de Colibrados da ikke sige, om han stod op af Graven?

Pedro *sagte.* Han vilde sige: Du Nar! sæt din Høyheds Griller tilside, og gaae hen og arbeyd, at du kand fortiene noget til et Par Skoe.

Donna Olympia. Hvad vilde en af mine Forfædre, Donna Adonida, sige, der vægrede sig at imodtage et hundrede tusinde Styk von Achten, som udi Henseende til hendes Herres Tieneste bleve tilbudne hende af Regieringen?

Leonora *sagte.* Hun vilde sige: Hos mig var det en Dyd, som jeg derforuden havde Riigdom nok; men du fortiener at sættes udi Daare-Kisten, i det du er færdig at døe af Sult, og endda foragter got Folkes Gave.

Don Ranudo. Hvad vilde da Don Gusmann de Colibrados sige, som depenserede alleene en Tønde Guld paa trende Pyramiders Oprettelse?

Pedro. Han vilde sige: Er det mueligt, at slige Skabhalse kunde komme af vore Lænder, der ved Dovenskab ere bragte udi saadan Stand?

Don Ranudo. Dog, hun har maaskee giort det i Eenfoldighed; thi dette Slags Folk ere som Bønder at regne imod os. Dersom man vidste, at hun havde giort det af Foragt, da skulde jeg vist udrydde deres hele Familie; men nu tror jeg, at det er giort af puur Eenfoldighed, hvorfor jeg ikkun leer deraf. Var det ikke en artig Historie, Pedro?

Pedro. Jo, min Troe, var hun artig. Jeg kand forsikkre Herren, at hvor fattig og nødliden jeg end er, saa havde jeg forgangen Dag, da jeg af en Hendelse var bleven begavet med fire Skilling, dog nær understaaet mig at give dem til Herskabet af Medlidenhed. Men det er alleene forunderligt og artigt, at Fruen og Herren snyser af Vrede, naar Guds Børn vil række dem Haanden.

Donna Olympia. Don Ranudo! vi kand ikke have denne insolente Tiener længer udi vort Huus; thi hans Skiemt gaaer alt for vidt.

Pedro. Jeg kand forsikkre Fruen, at hun beviser mig en stor Tieneste dermed, om hun jager mig paa Dorren; thi jeg tiener af lutter Høflighed.

Don Ranudo. Hør, Donna Olympia! jeg har sagt, at vi maa holde et lystig Hoved noget til Gode; udi al hans Galenskab er der dog altiid noget Sandt. Udi dette har han i saavidt Ret, at Fruen bør straffes for sin Efterladenhed, at hun ikke skikkede Bud til Kræmmeren, og i mit Navn tog sig noget Tøy ud til en Klædning. Hør, Pedro! mens vi komme det ihu: Du skal siden løbe hen til Kræmmeren Juan og udi mit Navn udtage Silke-Tøy til en Klædning til Fruen.

Pedro. Jeg vil gierne gaae hen; maaskee Kræmmeren har et andet Sind i Dag end som i Gaar.

ACTUS III.

Scen. 1.

Donna Maria. Leonora.

Donna Maria. Ach, Leonora! Mine Forældres Daarlighed er ikke at beskrive, og vores Armod er ubeskrivelig. Os bydes Velstand; men vi skal tigge af lutter Hofmod. Var det en gemeen borgerlig Familie, som tilbød os saadan Alliance, kunde man endda ikke forundre sig saa meget derover; men det er et adeligt Huus, en af de rigeste og artigste Personer udi den hele Province, som forlanger mig til Brud.

Leonora. Min allerkiæreste Jomfrue! I synder imod Eder selv, dersom I derudi har den mindste Respect for Eders Forældre; thi jeg finder hos dem ikke en Ambition, men Raserie.

Donna Maria. Ach, kiære Leonora! jeg elsker dig for din Troeskab imod mig ret som min egen Siæl. Jeg veed, at du for længe siden havde forladt os, havde det ikke været for min Skyld. Om jeg nu ikke kand belønne din Troeskab, saa skal Himmelen dog belønne den. Jeg

forlader mig udi denne Sag paa dig og følger dine Raad. Hun græder.

Leonora. Græder ikke, Jomfrue! vi skal nok hitte paa Raad. Ingen Muur er saa stærk, at jeg jo kand rive den ned, ingen Laas saa fast, at jeg jo har en Nøgel dertil. Følger ikkun blindt hen mine Raad, saa skal alle Ting have gode Veye. Jeg har overlagt en Ting med Gonzalos Søster Isabella, som jeg troer nok skal lykkes; og hvis det ikke lykkes, saa maa vi gaae lige til og lade os bortføre. Men der kommer Eders Forældre; gaaer I ikkun til Side.

Scen. 2.

Don Ranudo. Donna Olympia. Pedro.

Don Ranudo. Nu, Pedro! hvad sagde Kræmmeren?

Pedro. Han svarede kort og got: Hils dit bedragerske Herskab, din Slyngel! og bed dem betale først, hvad de ere skyldige. Kræmmere ere ikke at skiemte med, naar man er dem skyldig; thi naar man kommer i deslige Ærende, saa falder Kræmmer-Complimenter ikke anderledes.

Don Ranudo. Har du ingen Vidner paa hans Mund?

Pedro. Det er Ulykken, Herre! at han taler ikke med Munden, men alleene med Gebærder, efter den tyrkiske Maade i Constantinopel. Thi han gav mig et Ørefigen først paa den høyre Side, hvilket var lige saa meget, som han vilde sige: Din Slyngel! og derefter og et paa den venstre Side, som jeg kunde udtolke, at det skulde hede: Hils dit bedragerske Herskab. Siden tog han min Hat fra mig, hvilket jeg udlagde saaledes: Betal først, hvad du er skyldig. Siden, da jeg løb bort, knyttede han Næven, hvilket jeg forstod saaledes: Vil dit Herskab ikke betale med det Gode, skal jeg med Retten nok tvinge dem dertil. Jeg kand vel ikke selv tale med Gebærder, men kan perfect forstaae andre.

Donna Olympia. Her er noget forbandet plump Canaille udi denne Bye; de have ingen Respect for fornemme Folk.

Pedro. Det er sandt, Frue! de burte holde sig det for en Ære at blive bedragen af saadant Herskab.

Don Ranudo. Nu, nu, Pedro! vær noget menageerlig med dine Expressioner. Gak ikkun libet ud; jeg vil være her med Fruen alleene.

Donna Olympia. Lad min lille Dotter Frøyken Eugenia, komme hid, saa skal du høre, at endskiønt hun kun er et Barn, hvilke nobles Sentimens hun har.

Pedro sagte. Jeg troer nok, at Fruen herudi tager merkelig feyl; thi hun er klogere end Forældrene.

Scen. 3.

Ranudo. Olympia.

Olympia. Saa tit jeg seer det Barn, Don Ranudo! glæder jeg mig.

Ranudo. Hun slegter i alting hendes Forældre paa og meer end hendes Søster.

Olympia. Naar jeg seer hende, seer jeg livagtigen afmalet min Moder Donna Elvire, hvis Fodspor hun i sin Høyheds Jagttagelse vil følge.

Ranudo. Hun holdt sin Høyhed og sit Fæderne-Navn for det største Klenodie.

Olympia. Det vil og Eugenia giøre, om jeg seer ret. Hendes Søster derimod har noget Borgerligt udi hendes Miner og Væsen, som staaer mig ikke an; mig synes ogsaa, at hun familiariserer sig iblant med Folk af ringe Stand. Forgangen Uge saae jeg hende tale med en Borger-Kone, ligesom det kunde været hendes Lige. Jeg satte hende ogsaa til Rette derfor.

Ranudo. Det skulde hun dog, Madame! ikke have giort; thi man kand familiarisere sig med Bønder, Borgere og sine Tieneste-Folk, uden at tabe noget derved. Men naar man har med dem at bestille, som paastaaer at ville være vore Ligemænd, da maa man staae paa sin Høyhed; thi de første ansee Familiaritet som et Naades-Tegn, men de sidste som en Ret.

Olympia. Det er sandt nok. Men der kommer hun.

Scen. 4.

Olympia. Ranudo. Eugenia. Pedro.

Olympia. Kom hid, lille Eugenia! Jeg seer udi dig din Mormoders Elvires Billede, og jeg haaber, at du vil følge hendes Fodspor.

Eugenia. Hvad giorde hun, Mama?

Olympia. Hun havde stedse sin Stand og Høyhed for Øyne og skattede den høyere end nogen anden Ting.

Eugenia. Det vil jeg og giøre; men . . .

Olympia. Hvad vil du sige med dit Men?

Eugenia. Intet Mama! men . . .

Olympia. Hvad vil det Men da betyde?

Pedro. Kand Eder Naade ikke giette sig til, hvad det Men vil betyde? Der er jo det samme, som hun vil sige: Men jeg har faaet saa slet Froekost i Dag.

Olympia. Hvad Froekost har hun da faaet?

Pedro. Det samme som vi andre; thi vi ere fastende, uden den sorte Kat, som nærer sig af Jagten.

Olympia. I gemeene Folk, som giør eders Mave til Gud, tænker intet uden paa Mad og Drikke.

Pedro. Spørg kun Frøykenen, om hun ikke tænker paa det samme.

Olympia. Hør min Dotter! hvad agter du høyere, enten dit Adelskab eller Penge.

Eugenia. Jeg agter meest Penge.

Olympia. Hvad? agter du meest Penge? Hvorfor sætter du meest Priis derpaa?

Eugenia. Man kan for Penge tilkiøbe sig Klæder, Mad og Drikke, men intet for det andet.

Pedro. Derudi har den naadige Frøyken Ret. Paa Torvet kand man for 50 Ahner ikke tilkiøbe sig et Bundt Svovelstikker.

Olympia. Har jeg givet dig saadan Lærdom, min Dotter?

Eugenia. Ney, Mama!

Olympia. Hvi taler du da saaledes?

Eugenia. Fordi Mama har lært mig galt.

Olympia. Har jeg lært dig galt?

Pedro. Ja, om jeg maa tale frit, saa er Fruens Catechismus ikke orthodox.

Olympia. Hold din Mund! Jeg hører nok, af hvem Barnet er forført. Ach, Himmel! er det mueligt, at jeg skal høre saadant af det Barn, som jeg har havt beste Tanker om? Hør, Eugenia! der siges, at en Person af ulige Stand med vort Huus har Øye paa din Søster; finder du Behag derudi?

Eugenia. Ney, jeg er vreed paa samme Person, efterdi han ey frier til mig selv. Hun græder derved.

Olympia. Ach, jeg gaaer af Sorg fra min Forstand. Hør, jeg skal sætte dig udi Kloster.

Eugenia. Der har jeg ingen Nod.

Olympia. Jeg skal giøre dig arveløs.

Eugenia. Arveløs? ha, ha, ha, hi, hi, hi!

Olympia. Leer du deraf?

Eugenia. Her er jo intet at arve.

Olympia. Gaae fra mine Øyne, du vanartige Pige!

Eugenia. Arveløs? ha, ha, ha, hi, hi, hi! Hun gaaer bort.

Olympia. See engang, hvor trodsig hun er oven i Kiøbet, og foragter sine Forældre.

Pedro. Velbaarne Frue! naar Børn og Huusfolk ikke faaer, hvad de behøve, agte de ikke Forældre eller Herskab, af hvad Stand de end ere.

Olympia. De forbandede Huusfolk har forført Barnet.

Pedro. Ney, vist ikke; men Naturen gaaer her over Optugtelsen. Hvad siger ikke Seneca . .

Olympia. Han siger, at slige Karle som du, maa ikke tale saa dristig.

Pedro. Han siger jo ogsaa, at Mulier taceat in Ecclesia.

Ranudo. Herud, Mester Philosophus! og lad os være alleene.

Scen. 5.

Ranudo. Olympia.

Ranudo. Jeg er gandske forskrekket over vor yngste Datters Opførsel.

Olympia. Hun er bleven forført af Huusfolkene, og man maa nøye examinere, af hvem det er skeet.

Ranudo. Hvad kand ikke Omgiængelse med gemeene Folk udvirke? Barnet er jo saa forvendt, at man kiender det ey igien.

Olympia. Man maa hindre hende videre fra saadan Omgiængelse, saa vil hun snart bringes paa rette Vey igien og paa sin forrige honette Ambition.

Ranudo. Ach, ach, ingen Sorg kand være større end at see sine Børn vanslegte fra Forældrenes Dyd. Men hør, Donna Olympia! Hvad skal vi have til Mad i Dag?

Donna Olympia. Ja, hvad skal vi have til Mad andet end det samme, vi aad i Gaar, i Overgaars og den anden Dag? Den første Ret bliver Ærter, den anden Ret Ærter, og den tredie Ret ogsaa Ærter

Don Ranudo. Men vi kand ikke leve længe saaledes; thi jeg finder mine Kræfter allerede saa formindskede, at jeg neppe kand staae paa mine Been.

Donna Olympia. Ach, gid det stod mig an at arbeyde, at jeg kunde fortiene noget til Føde; thi Hunger er dog et haardt Sværd.

Don Ranudo. Der sidder en fattig Bonde uden for Dørren og æder; han er derudi lyksaligere end vi.

Donna Olympia. Lyksaligere end vi kand han ikke være; thi hvordan end hans Vilkaar er, saa er han dog ikkun en Bonde. Jeg har ellers Medynk over den stakkels Mand, at han skal sidde og æde under aaben Himmel.

Don Ranudo. Men hvilket er værst: at spiser under aaben Himmel eller at sulte under Taget?

Donna Olympia. Begge Dele ere onde; thi det første er gemeent, men mætter dog, det andet er fornem, men det mætter intet.

Don Ranudo. Lader os kalde den stakkels Mand herind, at han kand sidde og æde sin Mad i Roe; thi derude har han baade Solen, Luften, Fluer, Mennesker og Hunde at drages med.

Donna Olympia. Ja, lad ham komme ind. Jeg har heller en Bonde eller en Borger udi mit Huus end som en maadelig fornem Mand; thi den første tilskriver mig det som en christelig Ydmyghed, men den anden vil passere for min Lige-Mand, og holder det for en Ret at omgaaes med mig.

Scen. 6.

Don Ranudo. Donna Olympia. Bonden.

Don Ranudo. Hør du fattige Mand! trin herind med din Pose.

Bonden. Jeg er for ringe, velbaarne Herre! at gaae ind udi saadant et Huus.

Don Ranudo. Vi ere alle Mennesker; jeg havde Medlidenhed med dig, da jeg saa dig sidde og spise under aaben Himmel. Sæt dig ikkun ned paa denne Stoel; der kand du spise din Mad i Roe.

Bonden. Tak, velbaarne Herskab!

Don Ranudo. Hvor boer du?

Bonden. Jeg boer fire Mile herfra.

Don Ranudo. Hvad har du for denne Gang ført med dig i Byen?

Bonden. Nogle Snese Kyllinger, som ere soldte paa Torvet.

Don Ranudo. Dersom du har nogle gode fede Kapuner, kand du bringe dem hid en anden Gang.

Bonden. Vil Herskabet ingen Kyllinger have?

Don Ranudo. Ney, jeg er ikke meget for Kyllinger; den meste Kiød-Mad, vi spise her i Huset, ere Kapuner og Vildt, ellers spise vi ingen Kiød-Mad.

Bonden. Jeg kand nok see det paa Herskabet; thi baade Herren og Fruen seer saa mager ud. De stirge sig begge to over Øynene.

Don Ranudo. Hvad er dit Navn, min ærlige Mand.

Bonden. Jeg heder Juan.

Don Ranudo. Boede din Fader ogsaa paa samme Gaard, som du nu boer.

Bonden. Ja.

Don Ranudo. Hvad var hans Navn?

Bonden. Jeg veed, min Troe, ikke.

Don Ranudo. Det er forskrekkeligt ikke at vide sine Forældres Navn. Den største Fornøyelse i Verden er jo at vide sine Forældres Navne, og af hvad Oprindelse man er.

Bonden. Paa Landet hos os holder vi det for den største Fornøyelse at see Jorden bære Korn og Frugter, som vi kand leve af; at vore Hustruer kand faae Børn hvert Aar; at vore Børn kand snart opvoxe og gaae os tilhaande.

Don Ranudo. Det er artigt; og vi høye Standspersoner holder det for en Byrde at faae mange Børn, thi jo flere Børn, jo flere Udgifter.

Bonden. Hos os derimod heder det: Jo flere Børn, jo flere Indkomster. Jo flere Junkere, jo flere Ædere i Landet; men jo flere Bønder, jo flere Arbeydere.

Don Ranudo. Det er sandt; du taler som en Philosophus. Hvor gammel var du, da du blev gift?

Bonden. Jeg var atten Aar.

Don Ranudo. Det var noget for tilig. Vi fornemme Folk gifte os ikke nær saa tilig; Vi maa undertiden bie, indtil vi ere 40 til 50 Aar, inden vi kand komme i Stand at underholde vores Familier ligesaa prægtig som vore Forfædre.

Bonden. Vi derimod gifte os, saa snart som vi ere i Stand til at kunde forplante Verden; thi Hustruer og Børn ere os ingen Byrde, thi jo flere Hænder i Huset, jo flere Arbeydere, og jo flere Arbeydere, jo større Velstand.

Don Ranudo. Denne Mand taler viselig, Donna Olympia! Bonde-Standen ere derudi lyksalig. Jeg troer ogsaa, at det er Aarsag, at Bønder-Børn ere friskere og stærkere end fornemme Børn, efterdi de bliver avlede i Forældrenes blomstrende Aar.

Bonden. Om Herren ikke vilde tage det unaadigt, saa troer jeg ogsaa, det er Aarsag, at ikke saa mange Hanreder ere iblant Bønder som iblant fornemme Folk; thi naar fornemme Folk gaaer og bier, til de ere 50 Aar, før de kand komme i Stand at forsørge et Huus, saa kommer de derimod af Stand at forsørge en Kone; uden saa er, at fornemme Fruer kand lade sig nøye med Mad og Drikke allene, hvilket vi holde for utroeligt hos os paa Landet.

Don Ranudo. Ha, ha, ha! Det er fornøyeligt at høre en gemeen Bonde saaledes raisonnere. Jeg staaer ellers og seer paa dig med Forundring, at du kand æde denne grove Mad med saadan Appetit.

Bonden. Ach, den Ost og Brød smager mig maaskee bedre, end den bedste Steeg kand smage Herskabet. Al Mad er god, og det kommer ikkun derpaa an, hvorledes vore Maver blive tilvante.

Don Ranudo. Vi bør forsøge alle Ting i Verden: *Lad mig af Curiositet smage noget af din Ost og see, om jeg kand faae den ned.*

Donna Olympia. Ach, Don Ranudo! det gaaer aldrig an.

Bonden. Vil Herren forsøge det engang?

Don Ranudo. Ja nok; blot af Curiositet. Ey, det smager endda ikke saa ilde.

Bonden. Fruen tager og nok et Stykke med?

Donna Olympia. Det er sandt, den Ost smager vel. Jeg vilde snart have forsoret det.

Don Ranudo. Ha, ha, ha! jeg maa, min Troe, have et Stykke endnu. Det er noget rart, som jeg aldrig havde tænkt at giøre, og kand jeg fortælle mine Børne-Børn det. Skiær ikkun et tykt Stykke, Juan! og giv os noget af dit grove Brød med. *De æde begge brav.*

Donna Olympia. Den første Historie, jeg fortæller, naar jeg kommer til Hove, skal, min Troe, være denne, at jeg har spiset Ost og Brød med en Bonde.

Don Ranudo. Ha, ha, ha! giv os nok et Stykke, Juan! Jeg vil, min Troe, æde saalænge, som det smager mig.

Bonden. Jeg veed ikke, velbaarne Herre, om min Ost taaler flere Snit denne Gang.

Don Ranudo. Ha, ha, ha! *Han tager Osten selv og skiærer den halve Del deraf.* Nu skal du see, Juan, at hverken Fruen eller jeg foragter fattig Bondekost. *Bonden stikker Maden udi sin Pose igien og kløer sig i Hovedet.*

Donna Olympia. Giv mig endnu et Stykke; jeg vil forsøge, om min Dotter Frøykenen kand ogsaa æde saadan grov Kost. Ha, ha, ha! Det er artig nok for en Forandring.

Bonden. Det sidste Snit, Herren giorde, kand den hele Familie ey alleene giøre et Forsøg paa men endog deraf æde sig mæt.

Don Ranudo. Naar du nu kommer igien til Byen, kand du frit tale os til.

Bonden. Herskabet skal have Tak. *Siger sagte:* Men Skam faaer den, der tager sin Mad-Pose oftere med sig.

Don Ranudo. Naar du kommer hiem, Juan! saa haaber jeg, at du berømmer os for vor Ydmygheds Skyld.

Bonden. Ja vist; besynderlig om Herren er saa naadig at give mig noget Vederlag, thi jeg havde, sandt at sige, netop saa meget til Mad, som jeg kunde bruge paa Reysen.

Don Ranudo. Hvad skal vi give denne ærlige Mand, Donna Olympia? Jeg laante 2000de Rosenobler ud til en god Ven i Dag, og derfor ikke har et Stykke Guld mere ved Haanden; og at give Foræringer udi Sølv-Penge kand hverken staae mig an eller nogen af det Colibradiske Huus.

Bonden. Ach, naadige Herre! jeg vil nok lade mig nøye med Sølv-Mynt.

Don Ranudo. Ney, Juan! Det kand ikke lade sig giøre. Vi vilde vist nok miste al vor Reputation derover. Vore Belønninger bestaae enten i Guld eller Ære.

Bonden. Men efterdi Herskabet har intet Guld ved Haanden, og jeg har selv saa megen Ære, som jeg forlanger, saa vil jeg ydmygst bede om et lidet Vederlag udi Sølv-Mynt, at jeg kunde kiøbe mig noget Mad igien.

Don Ranudo. Skal vi da give hannem en Snees Styk von Achten, Donna Olympia! dog med Condition, at han ikke siger det til nogen?

Donna Olympia. Ach, Herre! det tilstæder jeg aldrig; thi det var en evig Skam for vort Huus.

Bonden. Jeg skal, min Troe, ikke sige det til nogen, at jeg fik Solv-Mynt.

Don Ranudo. Hør, Juan! jeg er vis paa, naar du kommer hiem og fortæller de andre Bønder, hvad dig er vederfaret, at de vil herefter ære dig.

Bonden. Om Herskabet er ikke ved Penge, saa vilde jeg ydmygst bede, at de vilde give mig noget af deres Mad igien, som jeg kunde spise af paa Veyen, saa og kunde lade de andre Bønder see til et Beviis, at jeg har været udi Herskabets Huus.

Don Ranudo. Jeg vil give dig et Aftryk af vores Vaaben, som du kand føre hjem med dig til et Beviis, at du haver været her.

Bonden. Bliver jeg da ogsaa en fornem Mand, naar Herren forærer mig dette Vaaben.

Don Ranudo. Ey, Snak!

Bonden. Jeg tænkte, at det bestod alleene i Vaabenet; thi der er jo mange, der ikke beviser deres Høyhed af andet end af deres Forfædres Vaabener. Men eftersom det ikke kand hielpe mig, saa giver mig noget Mad at fortære paa Veyen.

Don Ranudo. Naar saa nogen tvivler derpaa, og siger: Hvor kunde det være mueligt, at Don Ranudo de Colibrados, som er descenderet af Antonio Prospero Alfonso, Gonzalvo Hippolito Stephano Mustacho . . .

Bonden. Men naadige Herre!

Don Ranudo. Lopes Melchior, Gusmann Theodosio Theophrasto, Theodoro Carlos, Philippo Manuel Balthasar . . .

Bonden. Men naadige Herre!

Don Ranudo. Manuel, Juan Aurelio Sanctio Ramirez, Don Jago Juliano Sebastiano, Valentiniano Stemogeniano, Melchior Lopez . . .

Bonden. Men, naadige Herre! jeg skulde . .

Don Ranudo. Caspar Ranudo, Trinculo Ventoso rc. rc. rc.

Bonden. Endnu er jeg lige sulten, naadige Herre!

Don Ranudo viser ham Listen i Stam-Bogen og siger rc. rc. rc.

Bonden. Herren maa opregne saa mange Don Julianer og Don Ahner, saa mange Don Quichotter og Don Sancho Panser, som han lyster, saa giver det mig . . .

Don Ranudo. Naar saa nogen, siger jeg, tvivler derom og siger: Hvor kunde det være mueligt, at saadan en Herre skulde bevise en stakkels Bonde sliig Ære? saa gior du intet videre, end at du viser ham det Aftryk.

Bonden. Men vil Herskabet i det ringeste ikke give mig lidet Viin udi min Flaske?

Don Ranudo. Hør, Donna Olympia! der ligger et Aftryk paa Bordet, som denne gode Mand kand faae til en Erindring, at han haver været her.

Bonden. Maatte jeg ikke kalde paa Lakeyen først, at han fylder mig min Flaske?

Don Ranudo. See her, Juan! forvaer det nu vel, og see til, at det ikke gaaer i Stykker paa Veyen.

Bonden. Maa jeg springe ud i Kiøkkenet selv og kalde paa Kielder-Svenden.

Don Ranudo. Nu vil jeg forklare dig, Juan! hvad der staaer paa dette Vaaben. Udi det første Skillerum er en blaae Falk.

Bonden siger sagte: Skam fa(.)e den, der tager sin Mad-Pose oftere hid med sig.

Don Ranudo. Udi det andet Skillerum er en Leopard.

Bonden. Jeg kand ikke bie længere; jeg maa gaae.

Don Ranudo. Udi det tredie er fire Lillier.

Bonden. Jeg var tilfreds, at der stode sexten.

Don Ranudo. Udi det fierde er et Sværd.

Bonden. Gid Diævelen havde baade Sværd og Lillier.

Don Ranudo. Nu skal jeg sige dig Udtydningen.

Bonden. Far vel, naadige Herskab! Jeg takker for den Ære, de har beviist mig med at æde min Mad op.

Scen. 7.

Donna Olympia. Don Ranudo.

Don Ranudo. Hvor vil den Bonde berømme os hiertelig, naar han kommer hiem!

Donna Olympia. Ach, ja vist; jeg veed perfect, hvad han vil sige: nemlig: Hvilket naadigt Herskab var ikke det! Mangen Bonde er mere storagtig end den velbaarne Herre og velbaarne Frue.

Don Ranudo. Men der skulde ikke heller mange af vores Stand have giort det imod en stakkels Bonde, som vi giorde.

Donna Olympia. Det vil intet sige, Don Ranudo! vi miste intet af vores Ære derved. Jeg er ikke meget storagtig, derfor kand jeg ikke lide dem, som ville være noget og ere dog intet. Bønder giver sig ud for Bønder, og den Ære, som man gior dennem, tage de op som en Naade. Men der er visse Folk, som Monsieur og Madame (J veed det vel selv., hvilke giore sig saadan fornem Air; men Borgeren stikker dog ud iblant, i hvor meget de søger at skiule den. Det gaaer med dennem, som man fortæller om en vis Lakey, der vandt saa mange Penge udi et Lotterie, at han selv blev Herre, og opførte sig meget prægtigt, men glemte sig engang selv, saa at han, i Steden for at sætte sig udi Karreten, steeg bag paa. Saaledes stikker og Borger-Nykkerne frem hos de Folk, som jeg taler om. Jeg kand ærgre mig fast ihiel, naar jeg seer Madame (nok sagt) udi sin Porte-Chaise, heldende sit Hoved paa den venstre Axel med en melancholisk Mine, ligesom hun var misfornøyet over det, at hendes Mand ikke haver bragt det endnu høyere; da dog, naar hun vil eftertænke, at hendes Frue Moder solgte Figener offentlig paa Torvet udi Sevilien, hun burte blive gandske Hovedsvimlet og holde sig fast med begge Hænder udi Porte-Chaisen. Men hun taler, min Troe, ikke gierne om hendes Grand-Mama. ikke heller taler Monsieur gierne om sine For-

ældre. Jeg er færdig at sprekke, min hierte Don Ranudo! naar jeg tænker paa de Folk.

Don Ranudo. Ey, min Hierte! hun maa ikke ivre sig saa meget; det er jo ikke Umagen værd.

Donna Olympia. Jeg var tilfreds, de vilde understaae sig at besøge mig engang; jeg skulde, min Troe, lade dem staae udi Forstuen en heel Time, det siger jeg og det sværger jeg paa. Hvad vil det . . .

Don Ranudo. Ey, Gud bedre mig, faaer Fruen ondt? Hun vil, min Troe, besvime. Gid jeg havde noget at give hende at lugte til. Nu lugt til dette Stykke Ost, saa maaskee det gaaer over. Ach, hvilket adeligt Hierte! Hun kommer sig igien.

Donna Olympia. Jeg siger, Don Ranudo! de skulde staae en heel Time i Forstuen, mere estimerer jeg dem ikke. Jeg agter dem ikke saa meget som det Stykke Ost, I har udi Haanden. Da hun siger dette, tager hun Osten af hans Haand og æder den op.

Scen. 8.

Don Ranudo. Donna Olympia. Pedro.

Pedro. Ach, nu ligger her et Fandens Huus; her er Creditorerne ude med Rettens Middel, som vil exeqvere en Dom, og tage bort alt, hvad de finde i Huset.

Don Ranudo. Hvor ere de?

Pedro. De ere alt indbrudte udi den grønne Stue.

Don Ranudo. Kom og lad os gaae!

Scen. 9.

Rettens Middel. Personerne af forrige Scene.

Betienteren gior en dyb Compliment. Jeg beder allerunderdanigst om Forladelse, naadige Herskab! at jeg her kommer i saadan dristig Forretning. Jeg er en ringe Tiener, som maa under mit Embeds Fortabelse forrette Ovrighedens Befaling.

Don Ranudo. Til hvilken Ende er han hidskikket?

Betienteren. Jeg er hidskikket med Ordre at giøre allerunderdanigst Execution hos dette høye Herskab og i Kraft af den Dom, som faldt for 14 Dage siden, at tage alt, hvad jeg finder udi dette høyædle Huus indtil det høye Herskabs egne velbyrdige Gang-Klæder.

Don Ranudo. Jeg haaber dog, at man ikke tracterer mig paa den Fod som en gemeen Borger.

Betienteren. Det burte vel ikke saa være; men Lovene desværre giør ingen Forskiel imellem Folk udi Gields-Sager.

Don Ranudo. Betænk Jer vel, hvad I giør Monsieur!

Betienteren. Jeg har betænkt det meget vel. Jeg har allerede ved mine Folk bemægtiget mig nogle smaa Meubler, som jeg har fundet i de *andre Værelser;* men som de gandske ikke ere tilstrekkelige til at betale dennem med, saa maa jeg nu fordriste mig til at legge Haand ogsaa paa det høye Herskabs Gang-Klæder, hvilket jeg beder allerunderdanigst ikke unaadigt maa optages.

Don Ranudo. Kand nogen tage saadant naadigt op? I skal ingen Raison kunde give mig til at forsvare saadan Gierning med.

Betienteren. Tiden tillader ikke denne Gang at give videre Raison. Jeg skal ellers fare fort med største Lemfældighed og lade Herren i Henseende til hans høye Stand beholde Underklæderne.

Don Ranudo. Det er en fortrekkelig Hofflighed, det maa jeg bekiende.

Betienteren. Ja jeg veed nok at give enhver den Ære, ham tilkommer. Trækker Kiolen af ham, og giør 3 dybe Complimenter.

Don Ranudo. Ach, Himmel, hvilke Tider vi leve udi.

Betienteren. Nu maa jeg ligeledes adressere mig til hende, naadige Frue!

Donna Olympia. Det er en halsløs Gierning at legge Haand paa saadan en Dame, som jeg er; betænk Jer derfor vel.

Betienteren. Jeg kræver Himmelen til Vidne, hvor meget det smerter mig at giøre saadan Execution; men jeg er kun et uskyldigt Instrument, som Ovrigheden betiener sig af.

Donna Olympia. Siig kun Magistraten, at den vil blive exemplariter straffet derfore.

Betienteren. Jeg skal underdanigst rapportere den naadige Frues Ord. Men jeg maa tage mig den Frihed at bemægtige mig hendes Kiole paa Regnskab. Trækker Kiolen af og kysser paa Fruens Skiørt.

Donna Olympia. Ach, Himmel! jeg døer af Blusel.

Don Ranudo med sin Tobaks-Daase i Haanden. Ey, Madame! lader os tractere det med Foragt, for at vise, at vore Hierter svare til vor Fødsel. Monsieur! vi regne ham det ikke til Onde. See der, behager ham en Prise Tobak?

Betienteren. Maatte jeg spørge, om det er Herrens egen Daase?

Don Ranudo. Jo, hvad andet?

Betienteren. Herren maa da ikke fortryde paa, at jeg tager den ogsaa paa Regning. Don Ranudo gaaer og synger paa Gulvet. Jeg seer, her er intet andet. Har det høye Herskab ellers noget at befale? Giør 3 dybe Complimenter og gaaer ud.

Pedro. Den Daase kunde Herren nok have beholdet.

Don Ranudo. Det vil intet sige, Pedro! Lader os gaae ud.

Pedro. Det var en Fandens Karl, han har lært paa en hoflig Maade at rive Haar og Hud af Folk. Men jeg seer, at han ikke gik reent bort, han vil ind og snage i flere Værelser; jeg maa ind og sætte mit smaa Tøy til Side.

ACTUS IV.

Scen. 1.

Leonora. Isabella.

Leonora. Nu, Madame! hvad synes Eders Broder Gonzalo om det Forslag?

Isabella. Det staaer hannem meget vel an. Jeg kand og ikke rettere see, end at det er den sikkerste Vey.

Leonora. Han vil give sig ud for Kongens Søn af Morland og skal hede: Caspar Melchior Balthasar Ariel Theophrastus Bombastus, Prinz af Æthiopien.

Isabella. Det er et prægtigt Navn; jeg troer, at det Ord Bombastus alleene vil behage dit Herskab saa vel, at de giver hannem Donna Maria. Men er det ikke noget underligt at give sig ud for en Æthiopisk Prinz? Mig synes, at det er for dristigt et Paafund endogsaa udi en Comoedie. Man stoder sig jo derover i den borgerlige Adelsmand, at en Kiøbmand bindes dette paa Ærmet, at den Tyrkiske Keysers Søn var kommen til Paris for at frie til hans Dotter.

Leonora. Ney, Madame! saa meget urimelig som Inventionen er i samme Comoedie, saa let kand den her sættes udi Verk; thi at bilde en Kiøbmand ind, at den Tyrkiske Keysers Søn med den store Mufti og anden Geystlighed reyser midt ind udi Kiernen af Europa, for at gifte sig med en ubekiendt Borger-Dotter i Paris, er hardt ad ligesaa dristigt som dens Invention, som gav sig ud for Ambassadeur fra Keyseren i Maanen for at handle om Ægteskab imellem samme Keyserlige Majestet og Doctorens Dotter. Men her kommer en christen Prinz fra Africa til Spanien, som giver sig ud for at have antaget den Romerske Troe, hvortil mange fornemme Herrer udi Æthiopien ere faldne, og derfor vil foreene sig med en af de høyeste Familier udi Spanien, som de meene at være den Colibradske Familie; saa at der er aldeles intet at scrupulere over uden det, at han er sort, men det gaaer alleene Bruden an. I veed jo, at der er ellers ingen Familie i Spanien, som af mit Herskab jo vrages.

Scen. 2.

Pedro. Isabella. Leonora.

Pedro. Hey, Leonora!

Isabella. Hvad er der paa Færde?

Pedro. Værer snart! I skal ind og forsegles, saavel som alt andet Boeskab i Huset.

Leonora. Forsegles! hvad vil det sige?

Pedro. Det er: I skal ind og lade Jer sætte Stempel paa. Her har været en Allarm i Huset; der er ikke et Skab, som jo er bleven forseglet af Creditorerne. Alt, hvad løst var, er bleven borttaget, indtil Herrens og Fruens Gang-Klæder.

Leonora. Jeg giver dem en god Dag; alle de Klæder, som jeg har, ere mine egne, som jeg og havde, førend jeg kom her i Huset.

Pedro. Det vil intet sige. Jeg brugte det samme Argument; men det blev ikke hørt. Rettens Middel toge alle mine smaa Sager bort og trøstede mig dermed, at jeg kunde søge min Regres til Herskabet igien.

Leonora. Det var en deylig Trøst.

Pedro. De spurte efter Kammer-Pigen; men jeg var dog saa ærlig og sagde, at hun var ikke hiemme, bad dem og, at de vilde have Taalmodighed en liden Stund, hun kom strax hiem igien.

Leonora. Ney see engang, hvor ærlig han er.

Pedro. De vil, min Troe, ogsaa have fat paa Jere smaa Sager, om jeg ellers kiender Rettens Middel ret.

Leonora. Jeg har min Troe, ingen i Beholdt; de maa gierne tage det, som de finde. Men hvorledes giver Herren og Fruen sig tilfreds?

Pedro. De ere endnu lige storagtige, endskiønt de ere gandske nøgne. Jeg veed ikke, han har noget i det hele Huus at svøbe sit fattige Legeme udi, andet end en gammel Sorge-Kappe.

Leonora. Ach, Taarene staae mig i Øynene, naar jeg hører saadant.

Isabella. Tier ikkun stille, Leonora! det skal snart blive got.

Pedro. Hvor vil det blive got? hvor vil det blive got?

Isabella. Du veed jo, hvad vi har overlagt sammen. Der kommer Gusmann.

Scen. 3.

Gusmann. Isabella. Leonora. Pedro.

Gusmann siger sagte: Jeg giver jer Fanden, I Gripomenes! saa mange som I ere. Vil I flaae Huden af mig? Da nytter jer den jo intet. Vil I tage mine Klæder? De ere jo ikke en Skiery værd. Vil I tage min Page-Titul fra mig? Saa giøre I mig en Tieneste; thi saa kand jeg komme til at blive Steegvender hos got Folk. O gid I faaer en Ulcærd, I Gripomenes! for jer Medfart imod Herskabet. Først toge de bort, hvad de fandt i Huset, og siden lagde de Haand paa Herskabet; de toge først Herrens Hat af Hovedet, siden Kiolen, siden (med Permission) hans Halsdug, saa at han har intet tilbage uden en Sorgekappe. Kort at sige, der blev intet tilbage udi det hele Huus, hvormed Herren kunde skiule sit nøgne Legeme, uden alleene Sorgekappen, saa at han seer værre ud end en Diævel; men han er ligesaa stor derpaa endnu, thi han sagde til mig: Hør, Gusmann! udi al denne Ulykke beholdt jeg dog min Stam-Bog.

Leonora. Hør, Gusmann! hvad Nyt?

Gusmann. Vi faaer Nyt nok herefter; thi det Gamle er altsammen reent borte. Men see, der kommer Fruen.

Isabella. Saa maa jeg da løbe.

Scen. 4.

Donna Olympia. Leonora. Pedro. Gusmann.

Donna Olympia. Ach, jeg doer af Forbittrelse. O, en Uforskammenhed uden Lige! Jeg skal hevne mig, om det end skulde koste al min Velfærd.

Gusmann sagte. Ja, den har været fløyten længe siden.

Donna Olympia. Saa tit jeg tænker derpaa, saa kaager mit hele adelige Blod i mine Aarer.

Pedro sagte. Det maa jo et Steds kaage udi Huset; thi vor Gryde har i lang Tiid ikke kaaget.

Donna Olympia. Ach, jeg brister.

Pedro sagte. Da er det, min Troe, ikke af for megen Mad.

Donna Olympia. Monne de Folk har glemt, hvem jeg er?

Pedro sagte. Ney, dette er Ulykken, at de ikke har glemt os; thi ellers havde vi beholdt det Lidet, som endnu var tilovers.

Donna Olympia. Ach, hvor er mine Folk, at jeg kunde overlegge med dem, hvad Anstalter vi skal giore?

Leonora. Her ere vi allesammen; hvad har Herskabet at befale?

Donna Olympia. Ach, Leonora! du har altiid været mig en troe Tienerinde.

Leonora. Jeg har intet giort, uden hvad min Pligt udfordrer.

Donna Olympia. Ach, Leonora! veed du, hvad Ulykke, hvad Haanhed mig er vederfaret?

Leonora. Alt for vel desværre.

Donna Olympia. Hvor hastig kand dog saadant ikke rygtes!

Leonora. Hvor skulde ikke saadant rygtes: thi vi alle i Huset har jo faaet en Snert af Svøben?

Donna Olympia. Hvilke troe Huusfolk, som tager Deel udi deres Herskabs Skam!

Leonora. Skammen er ikke saa stor som Skaden.

Donna Olympia. Saa maa du ikke vide, hvad os er hendet.

Leonora. Jo, jeg veed nok, at Rettens Betientere have . . .

Donna Olympia. Ey, det er intet. Ney, her er noget andet vederfaret os, som har mere at sige. Saa snart Rettens Betientere vare borte, kom en Kammer-Pige lige ind i mit Gemak, uden at lade sig anmelde, og talede saadanne bespottelige Ord: Mit Herskab lader dem hilse: de har hiertelig ondt af den Fortræd, som dennem er hendet, og de beder, at Fruen ikke vilde forsmaae en Silke-Klædning, som ikke er brugt over to Gange. Ach, jeg kand ikke fortælle mere af Heon. Hun gaaer bort.

Scen. 5.

Don Ranudo, svøbt i en sort Kappe. **Leonora. Pedro.**

De blive forskrækkede, falder i Knæe og slaaer Kors for sig.

Don Ranudo. Ey, Børn lille! det er alt for stor Ydmyghed; jeg er jo ingen Helgen. Jeg er vel en fornem Mand, men dog et Menneske og forlanger derfor ingen Knæfald.

Pedro. Ach, er det Herren?

Don Ranudo. Det kand du vel see. Staaer op igien; jeg forlanger ingen saadan Dyrkelse af *mine Huus Folk.*

Pedro. Jeg kand sværge paa, at det ikke var af Ydmyghed; men jeg tog Herren an for en Dødning.

Don Ranudo. Ja saa. Det kommer af den slette Kappe, jeg har paa; men om jeg heder Don Ranudo de Colibrados, saa skal det ikke blive uhevnet, hvad mig er vederfaret i Dag, saa at de Creditores skal udryddes med Hustruer og Børn. Hvad meener du vel, naar saadant kommer ud, om de Folk ikke blive straffede paa Gods og Formue, og den hele Bye sine Privilegier betagen?

Pedro. Ach, Herre! jeg beder for Byen, at den dog maa blive sparet; thi hvad kand andet got Folk dertil?

Don Ranudo. I saadanne Tilfælde, Pedro! bliver den Uskyldige straffet med den Skyldige.

Pedro. Men om saadan en Mand som Herren intercederer for Byen, bliver den nok sparet.

Don Ranudo. Ja, Pedro! naar det kommer saa vidt, vil jeg see, hvad jeg kand giore.

Pedro. Ach, Herren skal have Tak paa Byens Vegne.

Don Ranudo. Men hvad var det for et Fruentimmer, som stod her nyeligen og løb bort?

Leonora. Det var Kammer-Pigen til den Prinz, som nyeligen er kommen hid.

Don Ranudo. Hvad heder den Herre?

Leonora. Han heder Melchior Caspar Balthasar Theophrastus Bombastus Ariel David Georgius, Prinz af Æthiopien.

Don Ranudo. Hillemænd, men hvor er I bleven bekiendt med hende?

Leonora. Hun kom for at besøge mig; thi hendes Frue, som er samme Herres Moder og Keyserens Søster, vil ikke have, at hun skal omgaaes med Folk af anden Familie end vores.

Don Ranudo. Det holder jeg af. Jeg merker, at de Folk har Ambition; thi der er, sandt at sige, ellers ikke een Familie i Byen, som man kand omgaaes med.

Leonora. Der er ellers (saa vidt jeg kand merke) ogsaa noget andet under; thi samme Kammer-Pige lod sig halvt forlyde, som at samme Herre var alleene hid kommen for at alliere sig med vores og ægte vores Frøyken. Han er ikke alleene en mægtig, men og en høy christelig Prinz, thi han er opkaldet efter de hellige tre Konger.

Don Ranudo. Er det mueligt, Leonora? Kald paa Fruen, at vi kand lade hende det vide.

Scen. 6.

Donna Olympia. Don Ranudo. Leonora. Pedro.

Donna Olympia. Ach, Don Ranudo! jeg skiæmmes ved at lade mig see udi denne borgerlige Dragt.

Leonora siger sagte. Det er, min Troe, min gammel Kiole, Fruen har faaet paa.

Don Ranudo. Tier iklun stille, Donna Olympia! her er kommen en stor Prinz til Byen, som vil alliere sig med vor Familie.

Donna Olympia. Maaskee det er en af de nye Prinzer.

Don Ranudo. Ney, det er en af de ældste i Verden, der udspirer fra Dronningen af Saba; en Æthiopisk Prinz. Leonora veed hans Navn.

Leonora. Han heder: Melchior Caspar Balthasar Theophrastus Bombastus Ariel David Georgius.

Donna Olympia. Er det mueligt?

Leonora. Jeg troer uden Tvivl, vi faaer Visite af hannem i Dag. Det Eneste, jeg frygter for, er, at Frøykenen ikke vil have hannem, efterdi han er sort.

Donna Olympia. Det vil intet sige, naar han ikkun er høy. O hvilken Lykke!

Don Ranudo. Men hvorledes skal jeg kunde tage imod saadan en Herre udi denne Eqvipage? Hør, Pedro! her er kommen en fremmed Prinz til Byen at begiære min Dotter til Ægte, og samme Prinz er af Moorland.

Pedro. Pfy, vil Herren give sin Dotter bort til en Tartar?

Don Ranudo. Det maa ikke hielpe; hun kommer derved i Høyhed. Men hvor skal jeg faae Klæder?

Pedro. Tier ikkun stille, Herre! jeg skal skaffe en Kiole udi en Hast, som jeg vil laane udi mit Navn.

Don Ranudo. Ach, kiære Pedro! vær da snart.

Pedro. Jeg skal være her udi et Øyeblik igien. Han gaaer.

Don Ranudo. Men bankes der ikke paa Dørren?

Donna Olympia. Løb, Leonora! og hør til, hvem det er.

Leonora. Ach, Prinzens Udtolker er her udenfor og vil have Herskabet i Tale.

Don Ranudo. Ach, er det mueligt? Hvordan skal vi bære os ad? I maa sige, Leonora! at vi ere ikke hiemme.

Donna Olympia. Ney, det gaaer, min Troe, aldrig an; thi det er farligt at støde saadan en Herres Bud for Hovedet. Vi maa hitte paa andre Raad.

Don Ranudo. Her er intet andet Raad at hitte paa; jeg kand umuelig lade mig see udi denne Dragt.

Leonora. Mig rinder noget i Sinde, hvorved vi kand hielpes: Herren maa lade, som han er syg, og sige, at Docteren har raadet ham at sove sig udi saadan en Kappe, hvilket skal være kraftigt for en Slags Svaghed.

Don Ranudo. Ey, det gaaer aldrig an.

Leonora. Eller nok et andet Anslag: Herren kand lade som han piner sit Legeme for at giøre Poenitentse, og at han har sovet sig udi denne Kappe af lutter Devotion.

Don Ranudo. Det gaaer an, Leonora! Lad ham ikkun da strax komme ind.

Scen. 7.

Udtolkeren. Don Ranudo. Donna Olympia. Leonora.

Leonora. Ach, Herre! han maa ikke forundre sig over den Tilstand, han finder mit Herskab udi. Min Herre, Don Ranudo, som han er den fornemmeste Mand her i Byen, saa er han og den gudfrygtigste. Han har efter Kong Nabuchodonosors Exempel ydmyget sig saaledes, at han seer snarere ud som et Dyr end som et Menneske, og har sat sig for udi fiorten Dage at plage sit Legeme for sine Synders Skyld. Først var han betænkt paa at gaae med blotte Bene, men har fundet, at den Poenitentse var ikke tilstrekkelig, hvorudover han endelig har fattet den Kongelige Resolution at fornedre sig som Sanct Nabuchodonosor, fra hvilken (som jeg troer) han regner sin Herkomst, thi hans Familie er fast den ældste udi Spanien. Han vilde ogsaa som Nabuchodonosor have krøbet paa Hænder og Fødder; men vi have allesammen med Suk, Graad og Knæfald bedet ham at lade det blive dermed, men det havde ey kundet hielpe, hvis ikke Erke-Bispen selv med det hele Clerecie ved Deputerede havde formanet ham at moderere saadan hellig Iver.

Udtolkeren. Ach, Don Ranudo! jeg merker, at der er ikke alleene store Mænd i den Colibradske Familie, men endogsaa store Helgene.

Don Ranudo. Ach, min Ven! langt fra at jeg giver mig ud for en Helgen, jeg holder mig tvertimod for den groveste Synder, saa at hvis Poenitentsen skulde svare til mine Misgierninger, vilde denne Straf ikke være tilstrekkelig.

Udtolkeren. Just denne Bekiendelse, Don Ranudo! giver Helgenen tilkiende, thi saa snart en Helgen fatter den Tanke, at han er en Helgen, bliver han ikke mere en Helgen. Men hvor er Donna Olympia, hans Frue?

Don Ranudo. Der seer han hende staae som en gemeen Borger-Kone udi saadan en Stand, som vi have besluttet at være udi i fiorten Dage.

Udtolkeren. Jeg vil ikke disputere derimod; maaskee en extraordinair Misgierning er Aarsag til saadan extraordinair Poenitentse.

Don Ranudo. Jeg havde for tvende Dage siden en heslig ublue Drøm, thi jeg syndede virkelig udi Søvne, og derfor har underkastet mig denne Poenitentse.

Udtolkeren. Ach, dette alleene fortiener Canonisation. Jeg er ellers kommen hid for at lade Eders Velbaarenhed vide den høybaarne Prinzes af Abyssinien, min naadige Herres Ankomst til denne Stad; dog dette er ikke mit eeneste og fornemmeste Ærende, thi jeg er fornemmelig hidskikket for at foreslaae en Alliance og begiære for min Herre deres kiære Dotter, Frøyken Maria, til Ægte.

Don Ranudo. Tilbudet er meget anseeligt; men maatte jeg spørge hans Excellence, hvorledes Prinzen er kommen paa de Tanker?

Udtolkeren. Aarsagen, som har bevæget hans Durchlauchtighed at paatage sig saadan en Reyse, er denne: Udi Æthiopien eller Abyssinien er Keyseren saavel som Undersaatterne Christne, men udi mange Stykker gaaer fra den Romerske Kirkes Lærdom; hvorfor mange Portugisiske Jesuiter ere did henskikkede, for at foreene Abyssinien med det Romerske Sæde. Ved disses Tale og Prædiken er min naadige Herre saaledes bleven bevæget og overbeviist, at han nu passerer for en nidkiær Catholique iblant Jesuiterne selv, hvilket er hans Morbroder Keyseren bekiendt, som derudi lader

ham saavel som alle andre Samvittigheds-Frihed, og har tilstædet ham efter Begiæring at oplede sig en høy-adelig Gemahlinde udi Spanien eller Italien; til hvilken Ende han har raadføret sig med mig, Jago de las Cores, hans fornemmeste Udtolker og indfødt Spanier, og adspurt mig om de fornemmeste Spanske Familier, hvorudover jeg gav hans Durchlauchtighed strax Anslag paa det Colibradske Huus, som det første og ældste catholiske Huus i Spanien, og conseqventer udi hele Europa; jeg siger udi Europa, thi udi Abyssinien ere langt ældere Familier, thi hans Durchlauchtighed kand vise sit Slegt-Register, Mand efter Mand, fra Dronningen af Saba og sine christelige Forfædre fra de hellige tre Konger.

Don Ranudo. Saa vidt gaaer endelig mit Slegt-Register ikke.

Leonora. Eders Velbaarenhed kand ikke vide det; thi jeg har hørt lærde Folk mumle noget derom, at det Colibradske Huus stammer lige fra en af Noæ Sønner, ved Navn Sem, Cham og Jacob.

Don Ranudo. Jeg troer det nok; men de Gamle har forsømt at antegne det.

Udtolkeren. Det Eeneste, som kunde strekke deres Velbaarenhed fra at give min naadige Herre deres Dotter, er, at hans Naade er sort som alle andre Morer.

Don Ranudo. Det vil intet sige; en Spanier er selv sortladen.

Udtolkeren. Jeg tog ingen Betænkning at giftc mig der udi Landet med Helicon Comtra, min Frue, som nu er Keyserens Erke-Vasker-Kone, hvilket er et Embede, som udi Abyssinien ikke gives uden til fornemme Damer; thi hvert Land, Eders Velbaarenhed! har sine egne Manerer. Det Underligste, som kommer Fremmede for udi Abyssinien, det er Talen, som er ligere en Sang end en Tale, som for Exempel, naar jeg siger det Ord Tahunki langt, saa betyder det et Bord; Tahunki en Terz høyere, saa betyder det et Bierg; Tahunki en Tone høyere, saa betyder det en Kirke; og Tahunki endnu en Tone høyere, saa betyder det en Elefant.

Don Ranudo. Hillemænd, det Sprog lærer min Dotter aldrig.

Udtolkeren. Inden et Aar vil hun tale det som en indfødt Abyssinier.

Don Ranudo. Jeg er ikkun bange, at min Dotter ikke kand fordrage den store Hede, som er i Abyssinien.

Udtolkeren. Ach, der er en gandske tempereret Luft i det Land, hvor Keyseren residerer; men der er nogle af hans Undersaatter, som boer lige under Linien, hvilke ere saa hede, at man kand tænde Svovelstikker an paa dem, og naar de vil kaage deres Mad, saa nyser de ikkun paa Brændet, saa har de strax Ild.

Don Ranudo. Det er selsomt.

Udtolkeren. Ja der er meget Underligt til i Naturen. Men een Ting er at erindre, nemlig at min Herre vil blotte sit Hoved, naar han taler med den Abyssiniske Prinz, og bøye sig først for ham; thi det er en Ære, som han paastaaer at nyde af alle fremmede Undersaatter, som ikke ere af Kongeligt Blod.

Don Ranudo. Ey, dertil beqvemmer jeg mig aldrig. Skulde en Colibrados, en Grand d'Espagne, der efter sit Privilegium med bedækket Hoved taler med Kongen af Spanien selv, blotte sit Hoved for en fremmed Prinz?

Leonora *siger sagte:* Det er jo forbandet; det kalder jeg Spansk. Han er saa fattig, at han eyer hverken Hue eller Hat, og dog vil betænke sig at blotte sit Hoved.

Udtolkeren. Ja, saa merker jeg nok, at der bliver intet af; thi hans Naade beqvemmer sig til ingen Samtale uden paa de Vilkaar.

Don Ranudo. Det gior mig ont at see saadant stort Giftermaal spildt; men jeg vil hellere døe af Armod, end giøre noget, som kand præjudicere min Høyhed.

Leonora *siger sagte:* Det kalder jeg Spansk.

Donna Olympia. Om Don Ranudo lod sig overtale dertil, skulde jeg lade mig skille ved hannem fra Bord og Seng.

Don Ranudo. Eders Tale, Donna Olympia! burde skrives med gyldene Bogstaver over vor Forstue-Dør.

Leonora *siger sagte:* Ja, med nogle andre Bogstaver malet paa et andet vist Sted.

Udtolkeren. Saa merker jeg da, at hans Naade med uforretted Sag maa reyse herfra.

Don Ranudo. Det gior mig ont; men jeg kand ikke beqvemme mig dertil, om jeg end kunde redde mit Liv dermed.

Donna Olympia. Ambition er os indprentet ved Fødselen.

Leonora *siger sagte:* Det kalder jeg Erke-Spansk.

Don Ranudo. Min Dotter skal heller gaae i Kloster.

Leonora *siger sagte:* Og I begge udi Daare-Kisten.

Udtolkeren. Jeg maa da forlade dem og berette hans Durchlauchtighed dette Afslag. *Han gaaer bort.*

Don Ranudo. Hvad synes dig, Leonora! stod vi ikke paa vores Ære?

Leonora. Jo, jeg synes, at Herskabet staaer paa den og træder den under Fødderne; thi det, som Herskabet kalder Ære og Respect, kand regnes dem af andre til evig Spot, Skam og Skiændsel. Hofmoden gaaer saa vidt, at den kand give Materie i sin Tiid til en Comoedie. Det Artigste er, efterdi Herren ingen Hat har.

Don Ranudo. Hør, Leonora! man seer igiennem Fingre med dig for din lange troe Tieneste.

Leonora. Herskabet maa nok tilstæde mig at tale; thi jeg har fire Aar faaet lidet Mad og ingen Løn.

Scen. 8.

Don Ranudo. Donna Olympia. Leonora. Pedro.

Pedro. Herre! her er en Kiole; men jeg har maat sætte min Troe og Love til Pant derpaa, at den skal blive baaren tilbage inden tre Dage.

Don Ranudo. Ja, nu er det for silde; Prinzens Udtolker har alt været her, men gik bort med uforrettet Sag, saa at der bliver intet af Partiet.

Donna Olympia. Den kand dog komme tilpas; thi vi kand ikke vide. Prinzen tor afstaae sine

Prætensioner og komme hid igien. Lad os gaae bort saalænge. De gaaer bort.

Pedro. Hvad er Aarsagen, Leonora! at Herskabet er bleven anderledes til Sinds?

Leonora. Herren vilde ikke beqvemme sig til at tale med blottet Hoved med Prinzen.

Pedro. Men hvad duer saadant narrisk Forslag til?

Leonora. At komme hannem desfastere til at troe, at det er en Prinz. Lad mig ikkun raade, det skal nok gaae for sig. Den falske Prinz kand altiid afstaae sine Prætensioner. Men der kommer Herren igien paaklædt.

Don Ranudo. Ney, jeg troer ikke, at jeg beqvemmer mig dertil, ihvorvel vores Armod er saa stor.

Donna Olympia. Ey, hvad Armod? Det er ikkun gemeene Folks Snak. Folk af vor Stand kand ikke være arme.

Pedro. Men om Herskabet døde af Sult, hvad kunde man kalde det paa et ret got Sprog?

Donna Olympia. At døe af Sult er ikke at døe af Armod; men det kaldes heller en heroisk Død, som ædelsindede Folk udvælger sig, førend de ville fornedre sig.

Pedro. Men jeg er bange, at Herskabet fik saadan Grav-Skrift: Herunder hviler Don Ranudo med hans Frue den velbaarne, som døde af Sult for at undgaae Armod. Men see, der kommer Ambassadeuren tilbage.

Scen. 9.

Udtolkeren. Don Ranudo. Donna Olympia. Leonora. Pedro.

Udtolkeren. Hans Durchlauchtighed, min naadige Herre, fortryder langt fra ikke Eders Velbaarenheds Paastand, men tvertimod admirerer desmere saadan Ædelhiertighed, og flatterer Eders Velbaarenhed langt høyere end som tilforn, overladende til deres egen Villie, om de ville bevise hannem den begiærte Ære eller ey.

Don Ranudo. Eftersom Prinzen nu ikke paastaaer saadant som en Ret, saa vil jeg af fri Villie beqvemme mig dertil.

Donna Olympia. Hvad?

Don Ranudo. Jo, Donna Olympia! vi kand bevise ham saa stor Ære, som vi vil, naar den ikke bliver os aftvungen; thi saa heder det ikkun Hoflighed og ingen Skyldighed. Jeg kand vise det af den Spanske Krønike, at en af vore Forfædre, Don Sanctio, tog imod en Soldat med blottet Hoved, der havde omkommet 8 Morer udi det store Feltslag ved Xeres de la Frontera.

Udtolkeren. Saa vil jeg da ønske Eders Velbaarenhed til Lykke med det store og mægtige Svogerskab, og vil inden en Time bringe hans Durchlauchtighed hid med sit hele Følge.

ACTUS V.

Scen. 1.

Leonora. Gusmann.

Gusmann. Ach, Leonora! hvad vil den forlibte Gonzalo sige dertil, at hans Kiæreste skal føres til Morland? Vel er det mig kiært, at hun kommer i Høyhed og Velstand af Fængsel, Sult og Armod; men jeg saae dog heller, at dette Ægteskab blev til intet for Gonzalos Skyld.

Leonora. Ney, Gusmann! dette Ægteskab er bedre.

Gusmann. Jeg merker nok, at du er en Veyrhane, og at du har samme Nykker som alle Fruer-Piger.

Leonora. Ey, Snak! naar Frøykenen selv er fornøyet dermed.

Gusmann. Ach, Himmel! vil hun beqvemme sig til at tage en Sort?

Leonora. Det er en christelig, dydig Prinz, som boer udi et poleret Land. Jeg følger Jomfruen, i hvor hun reyser.

Gusmann. Jeg følger, min Troe, ogsaa med.

Leonora. Ja, hvad andet?

Gusmann. Saa kommer vi endnu til at tiene i Brød sammen, hvilket er mig kiært, thi jeg elsker dig, Leonora! saa høyt, som en Doctor elsker en Feber. Vilde du som jeg, saa skulde vi strax forlove os sammen, og du skulde blive min Kone; thi det tiener os begge ikke at gaae længere, tilmed er jeg forbunden at gifte mig snart for en vis Aarsag Skyld.

Leonora. Ey, du Tølper! du maa vide, at du taler med en Spansk Jomfrue, og at du er hverken udi Frankrige eller udi Tydskland, hvor man siger i Dag: Vil I have mig? og i Morgen alt holder Bryllup; hvor man og omgaaes hinanden saa venlig for Brylluppet, at man intet Nyt har at sige hverandre eller at bestille Bryllups-Natten. Vil du vinde min Kiærlighed, saa skal du frie efter Landets Mode: Du skal først et heelt Aar gaae og sukke; blive altereret, naar du seer mig; lade nogle Gange som du vil henge dig af Kiærlighed, uden at lade dig merke, til hvem det er, men alleene lade mig giette det selv. Siden skal du og insinuere dig med Spil og forlibte Viser for mine Kammer-Vinduer, taale, at jeg viser dig bort med Skields-Ord, og slaaer Vand over dig; derefter skal du insinuere dig med Penge hos en gammel Kone, som er min Ven, faae hende til at rose dig og afmale den elendige Tilstand, du er bragt udi af Kiærlighed; formane mig, af christen Kiærlighed at frelse dit Liv ved at giøre dig et blidt Ansigt og at imodtage et og andet Vers, som du har skrevet med dit Blod, siden at imodtage Foræringer, siden at tale med dig igiennem Vinduet og endelig lade dig ind udi mit Kammer.

Gusmann. Du har Ret, Leonora! det bør saa være; den Tiid kand snart gaae; thi al denne Omsvøb kand ikke vare over 50 Aar. Der fattes ikkun, at du skulde have raadet mig at henge mig reent op af Kiærlighed. Ney, Leonora! jeg vil hitte paa et Raad, hvordant vi skal kunde komme hastig sammen uden at synde imod Landets Mode. Du skal lade din Kammer-Dør staae aaben en Nat og lade som du sover stærkt, saa vil jeg snige mig ind og besøve dig. Du skal imidlertiid raabe om Hielp, men dog ikke saa høyt, at nogen kand høre det. Naar jeg da har taget dig med Vold, saa følger det af Fornødenhed, at du iler med Brylluppet, for at faae din Ære igien, som jeg paa saadan skielmsk og voldsom Maade har berøvet dig.

Leonora. Hør, Gusmann! hold inde med saadan Snak; jeg vil, min Troe, ellers sige det til Herskabet, og du skal blive straffet for din ubluefærdige Mund.

Gusmann. Det var ikkun et Forslag, Leonora! Du kand ellers giøre, hvad dig lyster. Jeg er endelig ikke saa forlegen for at gifte mig.

Leonora. Jeg, min Troe, ikke heller.

Gusmann. Ja, ja, Leonora! vi kommer nok til Rette. Men der er Donna Maria. Jeg kand ikke taale at see paa hende; thi mit Hierte bloder i mit Liv, naar jeg tænker paa, at hun skal have den sorte Prinz. Jeg gaaer min Vey.

Scen. 2.

Donna Maria. Leonora. Pedro.

Donna Maria. Ach, Leonora! den List, du har opfundet, er usorligelig; men jeg er saa bange, at det bliver aabenbaret, førend Ægteskabs-Contracten bliver sluttet.

Leonora. Det kand ikke lettelig aabenbares, uden vi rober os selv. Jeg har derfor ikke villet betroe det til Gusmann; thi han er taabelig og kand røbe os.

Donna Maria. Men er det ikke en Bedrøvelse, at mine Forældre skal være saa forblindede af Hofmod, at de vil heller døe af Hunger end at give deres Dotter bort til en brav Herre, der baade har Evne og Hierte til at række dem Haanden, alleene fordi hans Stand er en Grad ringere?

Leonora. Det er en forbandet Hofmod, som regierer udi dette Land; derfor heder Spansk iblant Fremmede det samme som Hoffærdig.

Donna Maria. Siig ikke det, Leonora! at det er Landets Mode; vi giør vor Nation Uret derudi. Vel er det sandt, at der findes mange slige Folk i Spanien; men derfor maa man ikke giøre det til den hele Nations Characteer, thi intet er mere ubilligt end af et aller andet Menneskes Gierning, at ville giøre sig en Idee om en heel Nation. Folk male tit en Nation ilde eller vel af paa saadant Fundament: Falde de iblant genereuse Folk, den korte Tiid, de ere i et Land, saa heder det hele Land siden hos dem genereux. Boer der hoffærdige Folk udi det Naboelav, hvor de ere komne til at logere, saa skrive de Bøger, naar de ere komne tilbage, om et heelt Riges Hofmod. Om mine Forældre for Exempel ere saa daarlige, at de heller vil døe af Armod, end at de vil give deres Dotter bort til en, hvis Familie, som de meene, er ikke saa stor som deres, skal man derfor tillegge det hele Land saadan Lyde? Ney, det er ubilligt; thi de fleste Mennesker her i Staden fordømme saadant, og vil glæde sig, om vor Anslag lykkes.

Pedro. Jomfruen har Ret derudi; thi hun beviser med sit eget Exempel, at ikke alle ere besmittede med denne Lyde. Men see, der er Herskabet.

Scen. 3.

Don Ranudo. Donna Olympia. Donna Maria. Eugenia. Leonora. Pedro. Gusmann.

Don Ranudo. Nu, min Dotter! Himlen har *nu tilskikket dig* en Ægtefælle, som du kand *forbindes med uden at vanære* Familien. Jeg har beskikket dig til din Hosbond og Herre Theophrastus Bombastus, den store Prinz af Æthiopien.

Pedro. Hillemænd, man kand høre alleene af det Ord Bombastus, hvilken Mand han maa være.

Don Ranudo. Det skal ogsaa være en brav, dydig Herre, som alle de Prinzer af Æthiopien har været.

Pedro siger sagte: Det vil intet sige, naar han ikkun er fornem.

Don Ranudo. Iligemaade skal han og være kiøn.

Pedro siger sagte: Det giør ogsaa intet til Sagen, endskiønt han havde hverken Næse eller Øren, naar han ikkun er Prinz.

Don Ranudo. Han skal ogsaa være en riig og mægtig Prinz.

Pedro. Ey, her behøves ingen Midler; thi udi det ene Ord Bombastus er Riigdom nok.

Donna Maria. Jeg takker mine kiære Forældre for den Omsorrig, de har draget for mig; thi mit Forsæt har altiid været, heller at gaae udi et Kloster end at gifte mig med nogen af ulige Stand.

Donna Olympia. Ach, Don Ranudo! vor Dotters Ord burde skrives med gyldne Bogstaver og sættes udi alle fornemme Huse. Af den Colibradske Stamme kand ikke udspire andet end saadanne Grene.

Leonora. Om Jomfruen havde villet tage nogen af ulige Stand, saa havde jeg aldrig givet mit Samtykke dertil; thi jeg vilde heller døe end see saadant.

Don Ranudo. Du skal have Tak, Leonora! for din Nidkiærhed; thi du har altiid ladet see, at du er en troe Pige, som har Ærbødighed for sit Herskab.

Pedro. Det skulde, min Troe, ikke heller have skeet, saalænge mit Hoved var oppe, at vor Jomfrue skulde tage en Gonzalo de las Minas til Ægte, omendskiønt han havde endnu været rigere, end han er. Jeg kand sværge paa, at da jeg hørte, saadan Forslag var giort af hans Søster, ivrede jeg mig saa meget derover, at jeg endnu ikke har forvundet det. Der har sat sig noget i min Ryg, som ikke er for den lange Hvile; au, au, au! det minder mig, saa tit jeg tænker derpaa. Var det ikke uforskammet, at saadan en Karl som han torde understaae sig at begiære en Colibradsk Jomfrue? Meener han, at mit naadige Herskab er saa kiær efter Penge, at de skulde fornedre sig saaledes? Hvad monne den Karl vel bilde sig ind? Havde jeg ham fat, jeg skulde myrde ham paa Stedet. Ney, førend det skulde have skeet, skulde jeg have stukket Ild paa det hele Huus og opbrændt baade Herren, Fruen, Jomfruen og mig selv med.

Donna Olympia. Saadanne Tienere ere værd saadant Herskab, og saadant Herskab saadanne Tienere.

Don Ranudo. Hans Tale staaer mig an, saasom den føres af en overmaade stor Nidkiærhed, endskiønt det ellers ingen Merite var at brænde sit Herskab.

Pedro. Ja Herrens og Fruens Aske, om den kunde tale, skulde takke mig; thi det var en heroisk Død, og alle Folk skulde sige: De levede heroisk og døde heroisk. Reputation er jo det fornemmeste Klenodie i Verden; naar den er borte, hvad kand da Riigdom og Velstand nytte? Nu taler jeg

af Hiertens Grund; men naar jeg siger andet, saa skiemter jeg.

Don Ranudo. Jeg veed nok, Pedro! at naar du har talet anderledes, har du alleene giort det for at divertere os.

Pedro. Det er, min Troe, ogsaa sandt; men en Hof-Nar kand og tale ærbart iblant, og naar jeg staaer paa Herrens og Fruens Respect, saa taler jeg altiid alvorlig.

Don Ranudo tager i sin Lomme. See her, Pedro! der har du en Rosenobel for de Ord, du talede. Dog, det er sandt, jeg troer ikke, at jeg har saa mange Penge hos mig; du skal vist nok have en Rosenobel til Gode, Pedro! om ikke mere.

Pedro siger sagte: Herren har maaskee ingen Buxer paa, ellers havde jeg vist nok faaet den strax.

Don Ranudo. Hvis du ikke faaer den, saa skal du vist nok faae noget, som er bedre.

Pedro. Hvad er det, Herre?

Don Ranudo. Jeg skal mage det saa, at naar vor Historie bliver beskreven, som jeg nok troer skeer med det første af en af vore Clienter, saa skal dit Navn med din Berømmelse og blive indført derudi.

Pedro. Hillemænd, hvad Nød har jeg da? Men see, der kommer Prinzen.

Gusmann. Ach, gid jeg kunde tale Æthiopisk, jeg vilde spørge om adskillige Sager; thi jeg har hørt saa meget om dette Land, besynderlig om det røde Hav og om den store Flod Seine, som løber der igiennem og har Guld-Sand.

Don Ranudo. Ey Snak, du Giek! Seine-Floden løber igiennem Paris udi Frankrige.

Gusmann. Herren maa forlade mig; thi jeg har seet trykt neden under en Tragoedie disse Ord: Scena er i Moorland. Men der er han. Ach, Herre! han svarer til sit Navn; thi hans Ansigt har allerede bombarderet mig saa, at jeg neppe kand staae paa mine Been. Kand det og staae Herren an at gaae ham udi Møde?

Don Ranudo. Ja vist; men han er og den eeneste Undersaat, jeg kand giøre det imod.

Pedro. Jeg maa sætte mine Briller paa.

Gusmann. Og jeg ligeledes. Nu haaber jeg, at Herskabet skaffer os Revange over Rettens Middel, som saa skammelig udplyndrede os.

Don Ranudo. Det er alt for nedrigt at tænke paa saadant.

Gusmann. Imidlertiid mistede jeg det Lidet, som jeg havde. Jeg skal, min Troe, bede hans Æthiopiske Durchlauchtighed henge baade Byefoged, Borgmester og Raad op, hvis de ikke skaffer mig mine Sager tilbage.

Don Ranudo. Du skal nok faae Erstatning for dine Sager, uden at anmode Prinzen om saadant.

Gusmann. Men, naadige Herre . . .

Leonora. Ey, hold din Mund, Gusmann! Meener du, at Æthiopien vil føre Kriig med Spanien for dine Skoe og Buxer? Nu er ikke Tiid at tale om saadanne Bagateller. Men hvad er det for Allarm, jeg hører? See der kommer, min Troe, Prinzen i fuld Proces.

Scen. 4.

Prinzen kommer ind udi Procession med sin hele Svite, som ere alle sorte Morer. Imedens Processionen varer 3 Gange om Theatro spilles en underlig Musique. Processionen skeer saaledes: 1) gaaer en med et lidet Skriin udi Hænderne, med Præsenter udi; 2) en med en lang Tobaks-Pibe, som et Spyd; 3) Prinzen selv med en Hof-Nar med Bielder ved Siden, som løber om og giør adskillige Grimacer; 4) andre med Armbøsser og Pile paa Armene. Endeligen staaer de stille, og en af de Bevæbnede træder frem til Prinzen, og efter trende Buk, saa at Hovedet stødes ned paa Jorden, leverer Prinzen en Armbøsse med en Piil, som han skyder paa Ranudo, hvilken bliver forskrekket, og spørger, hvad det skal betyde; hvortil svares af

Udtolkeren. Det er saa Landets Mode, saaledes at hilse Mands-Personer.

Derefter træder en anden frem og skyder en Piil paa Gusmann, som falder om af Forskrekkelse og raaber. Hof-Narren hielper ham op igien og siger: Gostuki, Gostuko, Gostuka.

Gusmann. Det var Fanden ikke et got Stykke; det var et Skielms-Stykke at skyde paa en uskyldig Mand.

Gonzalo, som er Prinzen. Laham Tuibu, Scomta posi, la hom hubo, la hom haba.

Udtolkeren. Prinzen ønsker, at deres Velbaarenhed endnu maa leve saa mange Aar, som der er Mile til Solen, og Sand-Korn paa Bunden af det røde Hav.

Gusmann siger sagte: Det Sprog er skiønt at bruge om Vinteren; thi det er saa kort.

Don Ranudo løfter paa sin Hat. Jeg takker hans Durchlauchtighed for hans Ønske, og ønsker ham igien Himlens Velsignelse.

Udtolkeren til Prinzen. Allola.

Gusmann siger sagte: Det er et forbandet Sprog; dermed kand man skrive en heel Krønike paa eet Blad.

Gonzalo. Lacotrang hi li li.

Udtolkeren. Prinzen siger, at han har paataget sig denne lange Reyse for at foreene sig med et høyadeligt Huus af den Romerske Religion, begiærer derfor til sin Gemahl deres Dotter, Frøyken Maria.

Gusmann. Hillemænd, hvilket mageligt Sprog! Naar hi li li betyder saa meget, saa er jeg vis paa at een Linie kand giøre saa lang en Spansk Remse som hele Fasten.

Don Ranudo. Jeg tager med Glæde imod hans Durchlauchtigheds Tilbud og overgiver hannem min Dotter til Gemahl.

Udtolkeren til Prinzen. Lalaks.

Gusmann. Hvad monne han vil med Lax?

Don Ranudo leder sin Dotter frem og overleverer hende Prinzen; beder Notarius at opsætte Ægteskabs-Contracten. Notarius sætter sig til at skrive. Imidlertiid lister Hof-Narren sig til Gusmann og rykker ham i Haaret fremad.

Gusmann. Ach, Hr. Udtolker! hvorfor rykker han mig i Haaret? Jeg har jo ikke giort hannem noget Ont.

Udtolkeren. Det er intet, min Ven! Hof-Narrer udi Abyssinien tale ikke uden med Gebærder; naar de tale med deres Overmand, bruge de de Slags Gebærder, som de kalder Poloki; og naar man taler med sine Ligemænd, bruger man andre Slags Gebærder, som man kalder Hokipo. Denne første Gebærde vilde sige saa meget: Jeg haaber, at der vil blive got Venskab imellem os to.

Gusmann. Fanden komme i saadan Venskab. Betyder det Venskab at rykke ærlige Folk i Haaret? Hvad monne han da vil giøre for Gebærder at tilkiendegive Fiendskab.

Hof-Narren rykker ham i Haaret tilbage

Gusmann. Au, au! lad mig blive i Roe, din sorte Hund!

Udtolkeren. Med denne sidste Gebærde giver han tilkiende disse Ord: Gid jeg havde den Lykke, at vi altiid kunde være tilsammen.

Gusmann. Det ønsker ikke jeg; gid Fanden være hos ham! Det Slags Folk kand tale saalænge med en god Ven, indtil han maa ligge paa Valstedet, og det kalder jeg at dræbe Folk med Snak.

Narren knytter Næver til Gusmann.

Gusmann. Hvad Diævelen har han nu i Sinde, mens han knytter Næver?

Udtolkeren. Det vil saa meget sige, at han vil fortælle noget om sin Reyse fra Moorland.

Gusmann. Ach, Hr. Udtolker! siig, at jeg er ikke curieux; thi inden han kommer halv Veyen, saa er der ikke et heelt Been udi mig.

Narren knæpper ham paa Næsen.

Gusmann. Au, au, au!

Udtolkeren. Det vil saa meget sige: Nu begynder jeg at fortælle Reysen.

Gusmann. Jeg maa og give mig til at tale paa Hokipo.

Han ruller Narren i Haaret igien: de alternere med slige Gebærder, indtil de komme sammen for Alvor, saa at man maa stille dem ad. Imedens dette Klammerie skeer, vender de andre, fornemme Personer sig fra dem til Notarium, som imidlertiid fuldfærdiger Contracten og giver den til Underskrivelse.

Don Ranudo. Lad Prinzen med min Dotter først underskrive, siden tegne vi andre under til Vitterlighed.

Udtolkeren. Ney, Herre! det er Maneer udi Moorland, at Brudgommen og Bruden tegner sidst, og de andre lade Rum aaben til deres Navne.

Don Ranudo. Hvert Land har sin Skik; lader os da undertegne først, eftersom det er saa brugeligt.

De tegne alle under, omsider tegner ogsaa Gonzalo som Prinz med Donna Maria deres Navne. De raaber alle: Vivant! og Trompeterne blæser. Naar dette er skeet, oplæses Contracten.

Notarius læser: Imellem os Underskrevne er med Forældres og Venners Villie sluttet et evigt Ægteskab, til hvilket omendskiønt intet naturligen udfordres uden de Personers indbyrdes Samtykke, der har bundet deres Hierter af velberaad Hu sammen, saa har vi dog ikke villet overtræde borgerlige Love og andre Ceremonier, men forlanget Vennernes Samtykke, som denne Ægteskabs-Contract med os stadfæstet og underskrevet haver.

Gonzalo de las Minas.
Maria de Colibrados.

Don Ranudo. Hvad? er det Gonzalo de las Minas?

Gonzalo tager Masquen af og siger: Ja saaledes er mit Navn.

Don Ranudo. Ey, det er Bedragerie, som exemplariter bør straffes.

Donna Olympia. Denne Contract maa strax til intet giøres.

Notarius. Det kand ingenlunde skee; et Ægteskab, som efter Loven med almindelig Samtykke og Undertegnelse er stadfæstet, kand ikke til intet giøres.

Donna Olympia. Her er jo Sviig og Bedragerie under.

Notarius. Det veed vi intet af; vi har ikke giort andet end det, vi bør at giøre.

Don Ranudo. Dette Ægteskab er for sin Uliigheds Skyld gandske ugyldig.

Notarius. Vi see ingen stor Uliighed; thi her er sluttet Alliance imellem to adelige Familier. Uliigheden maa bestaae derudi, at Gonzalo tager en fattig Jomfrue uden Medgift.

Donna Olympia. Min Dotter mister heller sit Liv, end at hun lever udi Ægteskab med en Mand af ulige Stand.

Donna Maria. Jeg mister heller mit Liv end at jeg lader mig skille fra en Person, som jeg saalænge har elsket.

Donna Olympia. Ey, Don Ranudo! vi vil ikke mere kiende hende for vores Dotter, men giøre hende arveløs.

Pedro. Her er jo intet at arve, Herre! uden den sorte Kappe, I havde nyelig paa.

Donna Olympia. Ach, jeg hører, at du Skielm er og udi Banden med. Hør, Leonora! kald os nogle Folk hid til Hielp.

Leonora. Det kand jeg ikke giøre, naadige Frue! thi jeg er og af samme Bande, og jeg troer, at den hele Stad skal glæde sig over dette Forræderie.

Gusmann. Skam fare efter den Leonora, hvor net havde hun smiddet det sammen. Jeg vidste, min Troe, ikke andet, end at det var en Morisk Prinz.

Donna Olympia. Ægteskabet skal ikke alleene blive til intet giort, men I skal og alle blive exemplariter straffede for dette Bedragerie.

Gonzalo. Ægteskabet skal staae ved Magt; thi først har jeg Brudens Samtykke, dernæst Forældrenes Hænder under Contracten.

Don Ranudo. Jeg kræver Jer alle til Vidne, mine Huus-Folk! hvorbant det er tilgaaet.

Pedro. Jeg kand vidne dette, at her er sluttet et Ægteskab.

Leonora. Og jeg kand vidne, at Frøykenen har længe baaret Kiærlighed for Gonzalo.

Notarius. Børn staae vel under Forældrenes Formynderskab, og ere dem stor Lydighed skyldige, saalænge Forældrene comportere sig, som de bør, og ere ved deres fulde Fornuft; men naar det ikke er saaledes, fradømmer den Spanske Lov dem saadan Myndighed, efter den Artikel: Si furiosus &c.

Don Ranudo. Ere vi fra Forstanden? Spørger min Dotter og mine Huus-Folk, om vi har bedrevet noget, som kand fradømme os Forstanden.

Donna Maria. Jeg kand ikke see, mine kiære Forældre, hvad Overeensstemmelse det har med den sunde Fornuft at ville heller sulte sig selv og sit Barn ihiel end indlade sig i Alliance med saadan en brav Herre som Gonzalo.

Pedro. Jeg holder ogsaa for, at Herren og Fruen ere ikke rigtige udi Hovedet.

Leonora. Jeg kand ikke heller give bedre Vidnesbyrd.

Gusmann. Jeg holder Herren og Fruen for kloge nok; men at sige Sandhed, saa er der dog et halvt Dosin Skruer løse.

Notarius. Her hører I Huus-Folkets Vidnesbyrd, hvilket dog ikke er nødig udi denne Sag; thi jeg kand til Overflod lade Eder vide, at den hele Stad er af samme Tanke, og at hvad som er skeet, er skeet med Øvrighedens Tilladelse.

Donna Olympia. Ach, Don Ranudo! lad os gaae i Kloster.

Leonora. Og vi vil gaae hen for at holde Bryllup.

Eugenia. Ach, gid jeg kunde sige det samme!



Philosophus udi egen Indbildning.

Comoedie udi fem Acter.

Hoved-Personerne i Comœdien.

Cosmoligoreus, Philosophus udi egen Indbildning.
Petronius, hans Famulus.
Leonora, en Enke-Frue.
Pernille, hendes Kammer-Pige.
Leander, Leonoræ Beyler.
Jeronimus, Leonoræ Broder.

ACTUS I.

Scen. 1.

Leonora. Pernille.

Pernille. Men er det vist, at han virkelig har anmodet Fruen om Ægteskab?

Leonora. Jeg kand ikke tvivle om, at det jo er hans Alvor; thi en saadan Mand meener vel ikke andet end han siger og skriver. Jeg har jo hans skriftlige Begiæring. Det, som meest bevæger mig, er dette, at han eedligen bevidner sig ikke at have mindste Henseende til mine Midler.

Pernille. Saa veed han da, at Fruen er bemidlet?

Leonora. Ja, han maa vel vide det.

Pernille. Det er alt nok for at giøre ham mistænkt.

Leonora. Han bevidner sin uinteresserede Kiærlighed ved dyre Eeder.

Pernille. Hvad? Meener Fruen vel, at en Philosophus agter, hvad han sværger?

Leonora. Just fordi han er Philosophus, reflecterer jeg paa hans blotte Ord mere end paa andres Eed.

Pernille. Hvorfor forelsker den Slyngel sig ikke udi mig? Jeg er baade yngere, og, at jeg ey skal rose mig selv, kiønnere end Fruen. Men Ulykken er, at han veed, at jeg ingen Penge har; derfor giør Cupido kun forgiæves Pileskud for mig.

Leonora. Han seer hverken efter Penge eller Skiønhed, men siger, at han finder hos sig selv, at det er Himmelens Villie.

Pernille. Ja, han siger det. Det er en gammel philosophisk Streg. Leander, efterdi han er mindre lærd, gaaer lige til Verks, han siger reent ud, at Fruens Penge kand komme ham til Pas; men jeg troer dog, at hans Kiærlighed er mindre interesseret end den andens.

Leonora. Jeg kand ikke lide, at en Person der anmoder mig om Ægteskab, aabenbare siger at han refleterer paa mine Midler.

Pernille. Og jeg kand mindre lide, at en Person informerer sig om Midlerne, og siden siger, at hans Kiærlighed er en himmelsk Indskydelse.

Leonora. Den førstes Erklæring er aabenbare og derfor anstødelig.

Pernille. Den andens er øyenskalkisk og derfore meer anstødelig.

Leonora. Man bør ingen løsligen mistænke, allermindst en Mand, der giør Profession af Dyd og Philosophie.

Pernille. Just fordi han praler med sin Philosophie og Dyd, just derfor viser Erfarenhed, at man bør have ham mistænkt. Jeg mistænker ingen; men naar min Debitor uden at blive adspurt iværger paa, at han er en ærlig Mand, siger jeg ham Capitalen op.

Leonora. Du haver vel ikke mange Capitaler at opsige, Pernille?

Pernille. Jeg haver min Jomfruedom; den lader jeg mig ikke affiloutere ved philosophisk og hykkelsk Snak.

Leonora. Du taler som et Barn; Philosophie og Hykkerie ere tvende stridige Ting.

Pernille. Det er vist nok, naar Philosophien er ægte og oprigtig; men ligesom en af fine Knæbelsbarter ikke kand vise, at han er god Soldat, saa er en Kaabe og philosophiske Grimacer intet Kiendetegn paa en oprigtig Philosophus.

Leonora. Du beskylder Manden for Falskhed og Hykkerie uden at kiende ham, hvilket er ubilligt.

Pernille. Maaskee at han ikke kiender sig selv; maaskee han kand bilde sig selv ind, at han er Philosophus, da han dog er intet mindre.

Leonora. Ach, hvilken Snak! Men hvad vil denne Tiener?

Scen. 2.

Petronius. Leonora. Pernille.

Petronius. Jeg har min Herres, Doctor Cosmoligorei Respect at formelde; han lader spørge, om det er Fruen beleyligt, saa vil han have den Ære at opvarte hende.

Pernille. Heder han og saaledes om Vinteren, naar Dagene ere korte?

Petronius. Ja vist, baade Vinter og Sommer; han er stedse den samme, uforanderlig i alle Ting, ret ligesom man seer denne Bylt, som jeg haver under Armen.

Leonora. Du maa lade være med dine Spotte-Ord, Pernille! Til Petronium. Formeld min Hilsen til Eders Herre og siig, at han skal være mig velkommen. Men maatte jeg spørge: hvortil tiener denne Bylt eller Bold, hvortil et Baand er hefted?

Petronius. Det skal jeg sige hende, min kiære Frue! Min Herre er undertiden saa henrykt udi dybe philosophiske Speculationer, at han ikke giver Agt paa, hvad man siger; saa at jeg efter hans egen Befaling maa ligesom vække ham op, og det skeer ved at give ham et Slag med Bylten paa den ene Kind.

Leonora. Er det mueligt? Kand han saaledes fordybe sig udi Tanker?

Petronius. Ja vist; og det er et ufeylbart Tegn paa, at han er en stor og grundig Philosophus. I Gaar sad han til Bords og udi Tanker spisede intet; hvorudover jeg maatte 3 Gange vække ham saaledes op, førend hver Ret toges bort, thi ellers var han gaaet fastende fra Maaltidet.

Pernille. Vil du ikke laane mig din Vækker, naar han kommer; thi jeg har en inderlig Lyst at give en Philosopho et Orefigen.

Leonora. Hvis du bliver ved at spotte, vil det gaae dig ilde.

Petronius. Det vil intet sige; jeg har profiteret saa meget af min Herres Omgiængelse, at jeg kand taale endogsaa det groveste Skiemt. Han selv er herudi saa koldsindig, at ingen Ting kand bringe ham i Bevægelse. Hvad som alleene ophidser ham, er almindelig Synd, Ondskab og Daarlighed, som gaaer i Svang; thi han fører ikke Kriig med Mennesker udi sær, men med den hele Verden udi Almindelighed.

Pernille. Hvad vil en saadan Skolefux, en Pedant føre Kriig med hele Verden? Det var jo meer, end Alexander Magnus kunde driste sig til. Jeg er kun en liden og ringe Part af Verden, men meener dog, at hvis vi kom i Trefning sammen, jeg skulde altiid affeyge saadan Glosebog.

Petronius. Det er med Feyl og Laster, som min Herre fører Kriig. Han har en Fetter, paa hvilken han daglig exercerer sig. Den samme er henfalden til alle Slags Vellyster; thi han forsømmer aldrig nogen Comoedie eller Dantze-Assemblee.

Pernille. Holder da din Herre Skuespil og Dantz for Synd?

Petronius. Vist; der er ingen Daarligheder, *som han oftere laster.*

Pernille. At han laster Comoedier, det kand jeg meget vel fatte; thi der er fast ingen Comoedie hvorudi man jo finder en Pedant, en Oyenskalk eller Selvklog afmalet. Det er dog ikke de, som forestille Comoedier, der synde, men de, som med deres Levnet og Opførsel give Materie dertil.

Petronius. Min Herre er ikke den Eeneste, som fordømmer Skuespil.

Pernille. Det veed jeg nok; thi Landet haver god Forraad paa Pedanter, og ingen har mere Aarsag at fordømme Skuespil end Narre, efterdi de finde sig afmalede udi alle Scener. Dette er, hvad Comoedier angaaer. Hvad Dantz anbelanger, da seer jeg ikke, hvad Synd der kand være udi Legemets ustyldige Bevægelse.

Petronius. Hør, min kiære Mademoiselle! naar I engang kommer paa et Dantze-Assemblee, da stop Jere Øren til, saa at I intet kand høre af Musiken, saa skal I merke, at de dantzende Personer vil komme Jer for som affindige Mennesker.

Pernille. Hør, min kiære Monsieur! naar engang Jer Herre staaer i Cathedra og med Hæftighed perorerer, da stop Jere Øren til, saa at I intet kand høre af Ordene, saa skal I og merke, at Jer Herre vil komme Jer for som et forstyrret Menneske.

Leonora. Holdt op med din daarlige Snak; du roser Udyd og fordømmer alt, hvad som er roesværdigt. Gid vi havde mange saadanne Mænd i Landet som hans Herre. Hør, min Søn! siig til Eders Principal, at han kand komme, naar han lyster. Lader os gaae ind, Pernille! jeg maa pynte mig lidt for at modtage Manden.

Pernille. Skal man pynte sig for en Philosophus? Ey fy! De gaae ind.

Scen. 3.

Cosmoligorens i philosophisk Dragt. Petronius.

Cosmoligoreus. Jeg mødte paa Veyen min Fetters Tiener med nogle Masqver paa Gaden, hvilket er Tegn til, at han vil gaae paa Masqverade denne Aften. Det smerter mig at see og høre disse og andre Verdens Daarligheder, som tage meer og meer til. Alle Prædikener og Formaninger ere forgiæves. Naar jeg samler mine Tanker, og overveyer det ene med det andet, falder jeg hen ligesom i Forrykkelse . . . Helder med Hovedet.

Petronius. See, der er min Herre. Fruen lod formelde sin Hilsen . . .

Cosmoligoreus. Saa at jeg veed intet af mig selv at sige; thi hele store Stæder ere nu omstunder intet andet end store Daare-Kister.

Petronius. Fruen sagde, at naar . . .

Cosmoligoreus. Hvis vore Forfædre nu stode op igien, vilde de tænke, at . . .

Petronius sagte. De vilde tænke: Mon Manden er gal eller døv, der ikke agter, hvad Folk taler? Høyt. Hør, Herre! jeg har forrettet mit Ærende, og Madamen sagde . . .

Cosmoligoreus. De vilde sige, at det er mod Verdens Ende.

Petronius. Ney, nu maa min Bækker for en Dag. *Han giver ham et dygtig Slag paa Kinden.*

Cosmoligoreus *rystende med Hovedet.* See her, Petroni! est du der? Har du forrettet dit Ærende?

Petronius. Ja vist; men Herren vil ikke høre mig, thi jeg har talet trende Gange forgiæves.

Cosmoligoreus. De Daarligheder, som jeg seer, bringe mig udi saadan Distraction, at jeg er ligesom fra mig selv. Men hvad svarede Fruen?

Petronius. Hun sagde, at Herren skal være hende velkommen.

Cosmoligoreus. Optime! Hvis jeg kand være saa lykkelig at forfremme mit Forehavende, skal jeg overtale hende at flytte herfra, og vi skal fæste Boepæl paa et andet Sted, hvor Forfængelighed og Synd gaaer mindre i Svang.

Petronius. Ach, Herre! jeg har hørt Tale om en Mand, der udi samme Henseende sat sig ned paa et fremmed Sted. Da han om Morgenen saae ud af sit Vindue og blev Fanden vaer, siddende paa et Klokke-Taarn, sagde han: Est du, Karl! ogsaa her? hvis jeg det havde vidst, kunde jeg lige saa vel have bleven hiemme. Jeg troer, at det gaaer ikke bedre til paa andre Steder.

Cosmoligoreus. Det kand maaskee saa være; thi den hele Verden . . . *han falder derpaa i dybe Tanker og stirrer paa Jorden.*

Petronius. See, Herre! der kommer Fruen. *Cosmoligoreus bliver staaende i samme Positur, og Petronius slaaer ham med Posen igien, hvoraf han vækkes og gaaer Fruen i Møde.*

Scen. 4.

Cosmoligoreus. Petronius. Leonora. Pernille.

Cosmoligoreus. Jeg har taget mig den Frihed at skrive Fruen til og uden Underhandlere og Mediateurs at tilkiendegive hende mit Hiertelav og det Forsæt, jeg længe har havt i Henseende til hendes Person, som er den eeneste udi den hele Stad, der har kundet bevæge mig til at forandre min Stand; thi jeg kiender hendes Dyder, jeg veed ogsaa, at hun er en Elsker af philosophiske Bøgers Læsning, hvorudover en saadan Ægtefælle, som jeg er, kand komme hende til Pas, thi hun haver udi mig et heelt fuldstændigt Lexicon eller Bibliothek. Er det ikke sandt, Petronius?

Petronius. Mit Vidnesbyrd behøves ikke; thi det er den hele Stad bekiendt. Jeg velsigner den Tiid, paa hvilken jeg kom udi Hr. Cosmoligorei Tieneste; thi jeg er af hans lærde Taler bleven forvandlet af et Dyr til et Menneske, og hvis jeg som alleene har nydt hans Omgiængelse om Dagen, saa meget har kundet profitere, hvad vil da den ikke forfremmes i Philosophie, der har hans Omgiængelse baade Nat og Dag?

Cosmoligoreus. Mit eeneste Sigte ved denne min Ansøgning er at bringe til Fuldkommenhed de Dyder, som fremskinne hos Fruen; og haaber jeg, at hun inden stakket Tiid skal blive et Mynster for alle Stadens Fruentimmer.

Leonora. Jeg kand ikke negte, at det Eeneste, som kand bevæge mig til at forandre min Stand, jo er saadant; thi jeg er aldrig fornøyet, uden naar jeg er udi lærde og fornuftige Mænds Selskab. Men der behøves nogen Tiid, førend jeg kand erklære mig tilfulde.

Cosmoligoreus. Intet er billigere, saasom en saadan Resolution er den allervigtigste, et Menneske kand tage, og derfore maa skee efter velberaad Hu.

Leonora. Min Herre betænke sig ogsaa paa sin Side, førend han driver videre herpaa.

Cosmoligoreus. Jeg haver længe og nøye tænkt derpaa; endskiønt jeg ikke har havt den Ære af Fruens Omgiængelse, kiender jeg hende til Punkt og Prikke.

Pernille *sagte.* Gid du kun kiendte dig selv.

Cosmoligoreus. Thi den Fordeel giver os det philosophiske Studium, at vi af en Persons blotte Aasyn kand lære mere end andre af hele Aars Omgiængelse. Den store Philosophus Democritus kunde see paa hans Huusfolks Ansigt, hvad Ont og Got enhver af dem havde giort om Dagen.

Pernille. Ach, Hr. Philosophus! maatte jeg bede, at han vilde have den Godhed at sige, hvad jeg har giort i Dag, og at han vil giøre Prøve paa mig?

Cosmoligoreus. Jeg haver ikke endnu bragt det saa vidt som omtalte store Mand. Ellers kand min Tiener giøre Prøve paa hende, om hun behager. Men jeg vil ikke opholde Fruen længer denne Gang; jeg haaber at tale videre med hende herom, og seer jeg helst, at det skeer udi Eenrum.

Leonora. Min Herre skal altiid være mig velkommen. *Han gaaer bort.*

Scen. 5.

Leonora. Pernille. Petronius.

Leonora. Det er en stor Fornøyelse at tale med saadan Mand.

Pernille. Fruen og jeg haver ikke eens Smag.

Petronius. Hvad Smag kand hun som en Tieneste-Pige have i Philosophie?

Pernille. Hvad Smag kand vel en sulten Lakey have, som du est?

Petronius. Jeg er ingen simpel Lakey, jeg tiener min Herre som Famulus.

Pernille. Jeg er heller ingen simpel Tieneste-Pige, jeg tiener min Frue som Famula.

Leonora. Jeg har sagt dig, Pernille! at det vil gaae dig ilde, hvis du ikke lader det Galskab. Denne Pige legger mig ud med alle Folk.

Pernille. Ach, Frue! meener hun; at han som Philosophiens Famulus legger saadant paa Hiertet? Han siger jo selv, at han er Doctorens Famulus eller Rumpen af Philosophien.

Leonora. Det er underligt med den Pige, hun stiæler sig idelig til at læse gode Bøger, thi jeg haver ikke en Bog i mit hele Bibliothek, som hun jo veed at giøre Rede for; men merker, at hun intet forfremmes ved al hendes Læsning.

Pernille. Hvis jeg intet andet havde lært

af Fruens gode Bøger, saa haver jeg lært at giøre Forskiel paa ægte og uægte Philosophie. Men mig synes, at Fruen intet har ført sig til Nytte af hendes Læsning, saasom hun endnu ikke veed at skille Skyggen fra Legemet, og dømmer en Philosophus efter hans Grimacer og prægtige Taler.

Petronius. Maatte jeg spørge, hvad Bøger I læser, Mademoiselle?

Pernille. Det Sidste, som jeg har læset, er det Stykke udi den Danske Helte-Historie, som handler om ægte og uægte Philosophie.

Petronius. Ha, ha! det er nogle herlige Skrifter, som hun læser. Ney, læs mig Aristoteles, Plato og andre saadanne Karle, saa ville vi siden tales ved.

Leonora. Jeg giver ikke hørt paa eders Sladder meer. Kom saa ind strax, Pernille! *Gaaer ind.*

Scen. 6.

Pernille. Petronius.

Pernille. Der behøves ikke saa vidtløftig Læsning, for at see, at baade du og din Herre ere tvende Narre. Thi naar en, som hedder Peer, lader sig kalde Petronius, er det Beviis nok paa, at han er en Abekat.

Petronius. Og naar man taler, som du taler, er det Beviis paa, at den er et Bakkelse-Beest.

Pernille. Ha, ha, ha! Hvor er nu din Philosophie? Jeg meenede, at Philosophiens Famulus ikke kunde blive vreed. Her seer jeg, at du er ligesaa skrøbelig som et andet Menneske, og at du ligesaa vel som din Herre praler alleene med Philosophie, hvoraf I have ikkun det blotte Navn.

Petronius. Det er sandt, jeg har denne Gang forløbet mig, saa at jeg kiender mig ikke selv igien. Saadant hender mig fast aldrig. Jeg beder derfor Mademoiselle, at hun siger det ikke til nogen.

Pernille. Jeg kand ikke vel bare mig for at sige til alle, at en Philosophus udi Vrede har skieldet et Fruentimmer.

Petronius. Jeg haver overilet mig og kiender mig denne Gang ikke selv.

Pernille. Jeg troer, at hverken du eller din Herre nogen Tiid kiender eder selv; thi hvis I det giorde, pralede I ikke saa meget med eders Dyder.

Petronius. Jeg er saa skamfuld, at jeg ikke kand tale meer. *Han helder med Hovedet, stirrer paa Jorden og sukker.*

Pernille. See nu falder han i philosophisk Distraction. Jeg maa vække ham, ligesom han pleyer at giøre ved sin Herre, naar han er udi saadan Tilstand. *Hun rykker Posen fra ham, og giver ham et dygtigt Oresigen dermed.*

Petronius. Ey, da skal du faae en Ulykke. *Han løber efter hende med knyttede Næver. Pernille skriger om Hielp og Fruen kommer.*

Scen. 7.

Leonora. Pernille. Petronius.

Leonora. Hvad er paa Færde?

Petronius. *Hendes Pige overfalder mig med Slag.*

Pernille. Det er ikke sandt. Jeg saae, at han stod udi philosophisk Henrykkelse og derfor vækkede ham med denne Pose, som han bruger i saadan Tilfælde mod sin Herre.

Petronius. Ach, min kiære Frue! jeg beder, at hendes Pige maa blive straffet.

Pernille. Og jeg beder, at Fruen foragter saavel ham som hans Herre, der bryste sig af philosophiske Dyder, og dog af en ringe Ting ophidses til Vrede og Hevngierrighed. See, der har du din Pose igien; det er mig nok, at jeg har viset Prøve paa din Philosophie.

Leonora. Hør, Pernille! jeg kommer til at stille mig ved Dig i Tide; thi . . .

Pernille. Min kiære Frue! jeg er jo høflig mod alle Mennesker; det er alleene mod saadanne Philosophuxer, jeg fører Kriig.

Leonora. Kiære Ven! leg ikke paa Hiertet denne næsvise Piges Daarlighed; jeg skal nok mage det saa, at hun herefter lader see større Høflighed.

Petronius. For Fruens Skyld vil jeg gierne pardonere hende.

Leonora. Og beder for alting, at I intet taler derom til Eders Herre.

Petronius. Hvis jeg taler derom, bliver det til Fruens Berømmelse.

Leonora. Formeld min Hilsen til Eders Herre, og siig, at han skal være mig velkommen, saa ofte han vil giøre mig den Ære, at besøge mig. *Petronius gaaer bort.*

Scen. 8.

Leonora. Pernille.

Leonora. Hør, Pernille! jeg varer dig ad een Gang for alle, at du kommer ikke oftere saa igien.

Pernille. Jeg undrer mig over, at Fruen vil hindre mig udi saadant nobelt Foretagende.

Leonora. Er det et nobelt Foretagende at slaae got Folk?

Pernille. Det er jo et priisværdigt Foretagende at giøre nye Decouverter udi Philosophien. Hvis jeg havde skrevet en heel tyk Bog mod uægte Philosophie, havde jeg ikke kunnet oplyse Tingen bedre. Jeg haver viset ved denne min Gierning, hvad Forskiel der er imellem at bryste sig af Dyder og at practisere dem. Her har jo Fruen Beviis paa, at en Philosophus er baade vreedagtig og hevngierrig.

Leonora. Han giver sig ikke ud for en Philosophus, han er jo kun en Tiener.

Pernille. Jo vist, nyeligen førend han vilde myrde mig, bevidnede han med en philosophisk Eed, at han ikke kunde blive vreed. Hvis jeg er en ærlig Pige, skal jeg ogsaa legge hans Herres Dyder for Dagen, skiønt paa en meer høflig Maade. Hvad taber Fruen derved, at jeg hielper hende af Drømmen, og at Leonores Kammer-Pige herefter bliver citeret udi philosophiske Skrifter, og at mit Navn kand findes i Bredden af Bøger, som handle om falske Dyder og om dem, som ere Philosophi alleene udi deres egen Indbildning? Jeg haaber, at udi den første moralske Bog, som



kommer ud i den Materie, man vil finde paa hvert Blad saadan Citation: Vide Pernille.

Leonora. Den idelige Læsning giør Hovedet kruset paa dig. Kom, lader os gaae ind.

ACTUS II.

Scen. 1.

Leonora. Pernille.

Leonora. Nu kom en og meldte Leander an, som vil besøge mig. Jeg torde ikke undskylde mig, hvorvel jeg ingen Behag finder udi saadanne Junkeres Omgiængelse.

Pernille. Ach, min kiære Frue! hun lader sig for meget indtage af det Udvortes; med al Leanders Galanterie tør jeg sige, at der er ligesaa meget Philosophie udi hans lille Finger som udi den andens hele Legeme.

Leonora. Jeg troer, du og Leander besidde lige meget Philosophie.

Pernille. Det kand nok være; men med al den liden ringe Dosis, vi kand have deraf, saa troer jeg dog, at enhver af os har flere philosophiske Qvaliteter end baade Cosmoligoreus og hans Famulus, ja end et heelt Facultet af saadanne Philosopher, som de ere.

Leonora. Jeg merker nok, at du holder den for Philosophus, der gaaer med galonerede Klæder, der er overstænket med Pudder fra Top til Taae.

Pernille. Og jeg merker, at Fruen holder den for Philosophus, der gaaer i en lang Kaabe og med et ukiæmmet Haar.

Leonora. Den ene retter sig efter Verdens Forfængelighed, og vil ikke efterfølge andres Daarlighed udi Skik og Klædebragt, hvilket giver Philosophie tilkiende.

Pernille. Den anden retter sig ikke efter almindelige Moder udi Skik og Klædebragt, hvilket heller giver Philosophie tilkiende. En Philosophus bærer for Exempel et langt Skiæg, hvilket nu er aflagt blant alle Mennesker, og bruges alleene iblant Gedebukke. Hvad. er saadant andet end Egensindighed og Affectation? Mon det er fornuftigt at optage Mode efter Gedebukke? Hvorfor Pokker lade de sig ogsaa ikke sætte tvende Horn udi Panden, at man kunde vide, til hvilken Classe man skulde føre dem?

Leonora. Cosmoligoreus bærer jo intet Skiæg.

Pernille Ney, nu ikke, saalænge han gaaer paa Frierie; saa snart han bliver giftet, vil han legge sig Skiæg til igien og maaskee Horn med. I det ringeste skulde det skee, hvis jeg blev hans Hustrue.

Leonora. Hvilken daarlig og vild Snak! Men lad os tale alvorligen: Mon det er philosophisk, at en, som frier, siger reent ud, at han reflecterer paa Personens Midler?

Pernille. Mon det er philosophisk, at en, der virkelig beyler efter Midler, siger, at han frier alleene af Inclination til Personen?

Leonora. Det ene er lige saa galt som det andet; men det første er mere anstødeligt.

Pernille. Det første er en uforsigtig Ærlighed, og det andet en uærlig Forsigtighed.

Leonora. Hør, Pernille! du fælder Dom uden foregaaende Videnskab; jeg derimod dømmer efter Ting, som jeg seer og hører, saa at hvis jeg bedrages, bedrages jeg af mine Sandser.

Pernille. Hvad seer og hører Fruen da?

Leonora. Jeg hører, at Cosmoligoreus stedse prædiker mod Verdens Daarlighed og Forfængelighed.

Pernille. Jeg lærer af Erfarenhed, at ingen prædiker meer mod Verden end den, der er en Slave af Verden, og at ingen tordner meer mod Rang og Titler end en Rangsyg.

Leonora. Hvorpaa grunder du saadan Erfarenhed?

Pernille. Jeg grunder den paa daglige Exempler; hvorudover, saa ofte jeg hører en med Hidsighed at tale mod Titler, er jeg forvissed om, at han gaaer selv frugtsommelig dermed.

Leonora. Derudi tager du virkeligen feyl i Henseende til Cosmoligoreus.

Pernille. Jeg meener ney; thi naar jeg nøye betragter hans philosophiske Mine, seer jeg den saa kalden honette Ambition livagtigen afmalet i hans philosophiske Pande. Jeg maatte gierne vide, om han i Daaben har faaet det Navn af Cosmoligoreus.

Leonora. Ney, det er vel et Navn, som han efter lærde Folks Exempel har taget.

Pernille. Fruen maa heller sige: efter hovmodige og affecterede Pedanters Exempel. Om jeg lod mig kalde Pernilligorea, hvad vilde da vel Fruen dømme om mig? Hun kunde jo med Billighed intet andet dømme, end at jeg maatte være ligesaa gal som den store Philsophus, paa hvilken hun sætter saa stor Priis.

Leonora. Det var ikke anstændigt for en Pige.

Pernille. Saa merker jeg da, at Fruen holder Narrerier og pedantisk Hofmod ikke anstændigt uden for lærde Mænd og dem, som giøre Profession af Philosophie.

Leonora. Du taler om Philosophie uden at vide, hvad det er. Hvad kalder du en Philosophus?

Pernille. Efter den Idee, som jeg merker, at Fruen har om Philosophie, da er en Philosophus en egensindig og grimacieux Mand, hvis Philosophie bestaaer alleene i Snak, Gebærder og usædvanlig Dragt; der har høye Tanker om sig selv og foragter andre; der efterforsker unyttige Ting, men beflitter sig ikke paa egen Kundskab; der kand finde Vey til Maanen, men ikke til sit eget Huus; med et Ord, der bilder sig ind at være Philosophus, da han dog ikkun er en Philosophie Abe. Jeg derimod og andre ustuderede Personer beskriver en Philosophus saaledes, at det er en Mand, som i Sæder og Klæde-Dragt ikke bestingverer sig fra andre; der dømmer vel om sin Næste og ringe om sig selv; der søger kun efter solide Ting og lader Bagateller fare: kort at sige, der er, hvad han ikke synes at være.

Leonora. Ney, Pernille! efter dine Tanker saa er en Philosophus en galoneret og forbudret

Straten-Innker og saadan en, som man siger retter sig efter al Forfængelighed og giør alting med.

Pernille. Moder og Klæde-Dragt giør intet til Sagen, og at rette sig efter alle andres Levemaade er et Tegn til Philosophie. Jeg har læset om en viis Mand, hvilken, da han kom til en Stad, hvor alle dandsede, dandsede han med. Naar Cosmoligoreus vil have giort sig Klæder, foreskriver han dem efter sit eget Hoved; men naar Skrædderen spørger Leander, hvorledes han vil have Klæderne giorte, siger han: Dermed befatter jeg mig ikke; giør for mig, som I giør for andre af min Stand. Jeg maatte gierne vide, hvilket er meest philosophisk.

Leonora. Jeg hører nok, hvad Bøger du læser; jeg skal herefter skye dig andet at bestille. Men see, der kommer din Philosophus Leander; han kand plaidere denne Sag for dig, hvorvel du selv est saa veltalend og sprænglærd, at du ingen Secundant behøver.

Scen. 2.

Leonora. Leander. Pernille.

Leonora. Velkommen, Monsr. Leander! Jeg staaer her og raisonerer med min Pige om Philosophie.

Leander. Det er noget, som jeg ikke kunde have ventet. Er hun af andre Tanker end Fruen i den Materie?

Leonora. Hun holder Monsr. Leander for en stor Philosophus og grunder sin Meening derpaa, at han stedse er galoneret og pudret, freqventerer Comoedier, Mascerader og andre Lystigheder. Jeg er derudi ikke enig med hende, og Monsieur maa være Dommer imellem os.

Pernille. Fruen tillegger mig en Meening, som jeg ikke haver. Jeg siger ikke, at saadant er Beviis paa Philosophie; jeg siger alleene, at en, der over deslige Ting, kand derfor vel besidde mange philosophiske Qvaliteter.

Leander. Derudi har Pernille ikke megen Uret; thi . . .

Leonora. Jeg vidste nok, at hun udi Monsr. Leander fik en Advocat; men det kand ikke gielde meget, efterdi han taler i sin egen Sag.

Leander. Jeg kand giette mig til, hvad Fruen ydermere vil sige i Henseende til min Person. Hun censurerer min Opførsel, som hun meener, at give Forfængelighed tilkiende. Jeg retter min Levemaade og Klæde-Dragt efter andres af min Stand, for ikke at passere for en Singularist. Derudi er ingen Forfængelighed. Jeg lader det komme an paa min Skrædder og Perukmager, hvorledes mine Klæder skal skiæres, og mit Haar skal kruses. Hvis Fruen befalede mig, at det skal skee anderledes, vil jeg gierne rette mig derefter; thi hendes Affection er mig magtpaaliggende, det andet derimod er mig gandske indifferent.

Pernille. Saadant kalder jeg Philosophie. Vil nu Fruen forsøge med hans Rival, om han, for at føye hende, vil afkaste sin lange Kaabe og stille sig ved sine Grimacer, for at klæde sig og leve som andre Mennesker, saa skal hun befinde, at han saaledes har forestillet sig udi sine egne Moder og Noder, at han ingen Føyelighed derved lader see.

Leander. Hvilken af os er da mest Slave af Moder, enten jeg, som følger almindelig Brug og Skik, eller han, som ordinerer Klæde-Dragt efter sit eget Hoved?

Leonora. Hans Ordination giver tilkiende en Simplicitet og Tarvelighed og viser, at han ikke vil følger den almindelige Forfængelighed.

Leander. Min giver tilkiende, at jeg gaaer Lande-Veyen og ikke bekymrer mig om at overlegge saadant med mine Haandværksfolk.

Leonora. Naar et heelt Land er nedsiunken udi Forfængelighed, er det lasteligt at gaae saadan Lande-Vey.

Pernille. Man kalder ofte af Vildfarelse uskyldig Levemaade og Moder Forfængelighed, ligesom man af samme Vildfarelse kalder Capricer og Egensindighed Philosophie. Jeg erindrer mig, at alle vore Geystlige engang prædikede imod Fruentimmerets Fontanger, som de sagde var at efterabe Fanden, der haver Horn i Panden; da dog ingen af dem havde seet Fanden og derfore ikke kunde vide, hvorledes han var coeffered. Ikke at tale om, at det kand være Gud ligemeget, enten Folks Huer ere runde eller spidse.

Leander. Der er mange Ting, som Folk berommer og anseer som Tegn til Ydmyghed, og som dog giver en Slags Forfængelighed tilkiende. Een for Exempel ordinerer paa sin Sotte-Seng, at han vil begraves paa Kirke-Gaarden uden Sang-Klokker og Parentation; en anden vil slet ingen Anstalt giøre, men lader det ankomme paa de Efterlevende, hvad de finde for got. Den første Anstalt ansees som Beviis paa Tarvelighed og Ydmyghed; den sidstes derimod er mere philosophisk, efterdi han ingen Foreskrivelse vil giøre.

Leonora. Jeg merker af Eders Tale, at I haver lært at sætte Farve paa alting. Jeg kand ene ikke imodstaae tvende saa veltalende Personer endskiønt jeg har paataget mig at forsvare en klar og retmæssig Sag. Lader os gaae ind udi den daglige Stue, hvor min Broder er; han skal bedre kunde igienbrive Eder end jeg, thi han er en fornuftig Mand, der haver vel studeret og derfore snart vil bestride Eders Vildfarelse.

Pernille. Jeg haaber, at han ikke vil bifalde Fruen.

Leonora. Det maa komme an paa et Forsøg. Lader os gaae ind; thi det kand og hende sig, at Cosmoligoreus kommer i det samme, Monsr. Leander er her. *De gaaer ind.*

Scen. 3.

Cosmoligoreus. Petronius.

Cosmoligoreus. Jeg havde ventet større Fuldkommenhed hos dig, Petroni! efterdi du saalænge har været under min Information. Saadan Hidsighed er en Philosopho uanstændig.

Petronius. Dersom clarissimus Doctor havde seet, hvorledes den Pige begegnede mig, vilde han let undskylde min Brede.

Cosmoligoreus. Det vil intet sige. Est Candidato Philosophiæ plane indignum. Vi maa mage det saa, at ingen faaer det at vide; thi Folk kand dømme om Mesteren efter Discipelen.

Petronius. Man kand ikke forlange saadan Fuldkommenhed af mig som af Hr. Doctor.

Cosmoligoreus. Det er vel sandt nok. Men du har herudi ladet see alt for stor Skrøbelighed; thi at ophidses af en ung Piges Frekhed er noget, som hos dig ikke kand pardonneres. Vrede, siger Seneca, er ikke andet end en stakket Affindighed: Ira est furor brevis.

Petronius. Ach, Hr. Doctor! vi ere dog alle Mennesker.

Cosmoligoreus. Vi ere ikke Mennesker, men heller umælende Creature, naar vi lade os overvinde af Affecter. Har du ikke hørt, hvad Diogenes engang sagde, da han kaldte Mennesker sammen, for at høre en Tale udi Athenen? Da Almuen kom løbende, drev han dem bort med sin Kiep og sagde: Jeg kaldede ikke efter eder, men efter Mennesker.

Petronius. Man holder jo den for Coujon, der tager mod Ørefigen og ikke slaaer fra sig igien.

Cosmoligoreus. Man kalder den en Coujon; skiønt den er virkeligen en Coujon, som hevner sig, thi han lader sig coujonere af sine Affecter. At lide Spot med Taalmodighed er største Beviis paa Tapperhed.

Petronius. Men kand Hr. Doctor stedse selv saadant practisere?

Cosmoligoreus. Ja, mere end det; thi jeg har uden at rose mig selv, giort saadan Fremgang udi Philosophie, at ingen Affect kand virke mere hos mig: Vrede, Jalousie, Begiærlighed efter Penge, Begiærlighed efter Ære og andet deslige ere ringe og afmægtige Fiender hos mig.

Petronius. Men om jeg maatte tale saa dristig, hvoraf kand det dog komme, at Hr. Doctor seer saa skievt paa sin Rival Leander?

Cosmoligoreus. Det reyser sig alleene af en philosophisk Nidkiærhed; thi det smerter mig, om en Dame af saa got Naturel skulde blive fordervet udi en saadan forfængelig Persons Hænder. Mit Forsæt er alleene at forbinde mig med hende udi Ægteskab for at undervise hende i Philosophie.

Petronius. Eftersom Hr. Doctor har intet andet Sigte, da saasom her i Staden ere mange Matroner og fattige Jomfruer, som ingen andre Beylere have, er det da ikke bedre at informere dem, for dermed at lade see en uinteresseret Nidkiærhed?

Cosmoligoreus. Jeg troer vel ikke, at du har mig mistænkt for at være interesseret?

Petronius. Jeg ikke, ey heller andre, som kiender ham; men saadant kunde give Anledning til andre at mistænke. Mit Raad skulde derfor være, at Hr. Doctor heller giorde det, som jeg siger.

Cosmoligoreus. Du veedst ikke, hvad du siger; du seer ikke dybt nok endnu ind udi Philosophien. Jeg kiender mig selv og veed, at jeg er fri for saadan og andre Skrøbeligheder.

Petronius. Ikke desmindre findes dog enten onde eller uskionsomme Mennesker, der tillegge Herren baade Pengegierrighed og Ærgierrighed. Jeg geraader en og en anden Gang i Klammerie formedelst saadan Snak, og haver jeg undertiden havt Vanskelighed at bevæbne mig mod deres Argumenter; men jeg har dog som en god Philosophus stedse blevet ved min Meening og beholdet det sidste Ord, ja naar man er kommen mig alt for nær, har jeg spurt, hvad det kommer dem ved, og om min Herre, endskiønt han elskede lidt Penge og verdslig Ære, ikke kunde være lige god Philosophus derfor.

Cosmoligoreus. Det var et slet Forsvar; thi Penge- og Ærgierrighed kand ingenlunde bestaae med ægte Philosophie.

Petronius. Vi talede alleene om Philosophie udi Almindelighed uden at binde os til at tviste om den ægte eller uægte Philosophie udi Særdeleshed.

Cosmoligoreus. Jeg veed ikke enten det er af Eenfoldighed eller Ondskab, at du fører saadan Tale.

Petronius. Hvis jeg taler galt, saa er det alleene af Eenfoldighed eller rettere for at høre Herrens Svar og for at profitere deraf, naar jeg skal disputere med andre.

Cosmoligoreus. Hvis du giør det i den Henseende, saa er det got nok. Men hvorledes kand noget Menneske mistænke mig?

Petronius. Ey, det er den Sladder og ugrundet Snak, de fører. De holder det for en Vanitet, at Herren i Steden for Cosmus Holgersen lader sig kalde Cosmoligoreus, og at jeg i Steden for Peer heder Petronius.

Cosmoligoreus. Det er ikke værd at besvare; thi . . . Hvad sige de videre?

Petronius. Intet uden saadan Sladder; thi . . . Men jeg har ellers en liden Knude, som jeg ydmygst vilde bede Hr. Doctor at løse for mig.

Cosmoligoreus. Siig kun frit frem!

Petronius. Jeg giør det i Sandhed alleene for at undervises.

Cosmoligoreus. Siig frem, siig frem da!

Petronius. Ligesom jeg giør aldrig nogen Indvending uden for at lære.

Cosmoligoreus. Siig frem da og holdt mig ikke længere op.

Petronius. Jeg er saa bange, at Herren skulde tænke, at . . .

Cosmoligoreus. Men du est ikke bange for at bryde mig med unødig Snak. Siig frem, siig frem da!

Petronius. Ja, jeg vil gierne sige; men . .

Cosmoligoreus. Hvis jeg ikke var Philosophus, var det mig ikke muligt at skikke mig med Koldsindighed herudi. Siig frem, hvad du vil sige.

Petronius. Efterdi Herren giver mig Lov at tale, saa vil jeg ydmygst bede om Oplysning udi noget, som jeg undertiden har scrupuleret over.

Cosmoligoreus. Hvad er det?

Petronius. Jeg vilde gierne vide, hvorfor Herren har taget Doctor-Graden.

Cosmoligoreus. Det er jo let at begribe; det har jeg giort efter andre lærde Mænds Exempel.

Petronius. Men saa sige og vore Borgere her i Staden, naar man spørger dem, hvorfor de søger Rang, nemlig at de giøre det efter andre brave Medborgeres Exempel.

Cosmoligoreus. Det er en gandske anden Sag, og som kommer her ikke ved; thi . . .

Petronius. Men har ikke en Doctor Rang over en Magister?

Cosmoligoreus. Hvad andet? Doctor-Graden er jo supremus Philosoqhiæ Gradus.

Petronius. Naar saa er, er jo det ene af samme Beskaffenhed som det andet.

Cosmoligoreus. Ney, Petroni! det er gandske noget andet; thi . . . Man har Vanskelighed ved at forklare det for saadanne gemeene Folk.

Petronius. Jeg kand nok slutte, hvad Herren vil sige: En Doctor-Grad koster ikke saa meget som en anden Æres-Titel, hvilken en Borger tilkiøber sig. Men det er dog en Rang, og hvis det er en Rang, saa synes mig ey, at den er anstændig for den, som giør Profession af at foragte al verdslig Høyhed.

Cosmoligoreus. Det er ingen verdslig Høyhed.

Petronius. Det vil jeg gierne tilstaae; men enten jeg søger en geystlig eller verdslig Høyhed, saa er det dog en Rang, som giver tilkiende en Slags Begiærlighed til at have Fortrin og Sæde for andre.

Cosmoligoreus. Ey, Snak! al verdslig Høyhed confereres af Regentere; men den høye Øvrighed disponerer ikke over academiske Grader. Ergo er det noget andet.

Petronius. Det er dog, som man siger: aliter, non aliud; det skeer ikke paa samme Maade, skiønt det dog er det samme.

Cosmoligoreus. Hør, Petroni! du bær dig ad som en Tingstud; og hvis jeg ikke var en Philosophus, vilde jeg sige, at du taler som en Slyngel.

Petronius. Ey Herre! det Ord Slyngel giver Vrede tilkiende. Seneca siger jo . . .

Cosmoligoreus. Jeg veed nok, hvad Seneca siger. Hvis Seneca horte dig saaledes at tale, vilde han sige, at du havde fortient et Par Orefigen.

Petronius. De Tanker har jeg ikke om Seneca.

Cosmoligoreus. Det er ingen Vrede, jeg lader see; det er kun en Fortrydelse.

Petronius. Hvad Forskiel er der mellem Vrede og Fortrydelse? Hr. Doctor pardonerer mig min Tristighed; han har selv givet mig Lov at spørge, for at undervises.

Cosmoligoreus sagte. Gid du faae en Ulykke, din Canaille! Høyt. Lader os ikke tale mere herom. Men der seer jeg den Straten-Junker Leander komme fra Frue Leonora; nu gielder det at holde Contenance og at lade see Prøver paa philosophisk Koldsindighed.

Scen. 4.

Cosmoligoreus. Petronius. Leander.

Petronius sagte. Mig lyster at vide, hvorledes Samtalen imellem disse tvende Rivaler vil løbe af; thi mig synes, at jeg seer Tegn hos min Herre baade til Jalousie og Vrede, og at Philosophien bestaaer ikkun i blot Snak.

Cosmoligoreus. Hans Tiener, min Herre! Jeg merker, at alle Folk storme til dette Huus.

Leander. Ja, jeg negter ikke, at jeg jo ligesom Hr. Doctor og andre agter her at forsøge Lykken, og arbeyder paa at vinde denne gode Frues Affection.

Cosmoligoreus. Han maa heller sige, at vinde hendes Penge. Det er bedrøveligt at fornemme, at fast ingen beyler meer efter Inclination, og at Ægteskab er bleven Kiøbmandskab.

Leander. Med saadan Tale slaaer Hr. Doctor to Fluer med een Smekke, saavel sig selv som mig; thi jeg troer ikke, at der er anden Forskiel imellem os, end at jeg siger reent ud, hvad han meener.

Cosmoligoreus. Hvad meener jeg da?

Leander. Han meener vel det samme som jeg, men taler ey det samme; thi jeg taler som et eenfoldigt ærligt Menneske, og han taler som en Philosophus.

Cosmoligoreus. Er da en Philosophus ikke et ærligt Menneske?

Leander. Han er meer end et Menneske.

Cosmoligoreus. Jeg haaber, at I omsonst feyler paa disse Farvande.

Leander. Det maa komme an paa Lykken. Hvis Hr. Doctor naaer sit Ønske, vil jeg være fornøyet med min Skiebne og være med en af de første for at gratulere ham; og haaber jeg, at han, som har naaet større Fuldkommenhed, giør det samme i lige Tilfælde mod mig.

Cosmoligoreus. Det lader jeg vel blive; tvertimod, det skulde smerte mig, at en saa dydig Dame faldt i hans Hænder.

Leander. Og jeg skulde med Taalmodighed see en saa dydig Dames Penge at falde udi Hr. Doctors Hænder.

Cosmoligoreus. Jeg seer aldeles ikke efter hendes Penge; mit Forsæt er alleene at forbinde mig udi Ægteskab med hende for at undervise hende udi Philosophie, hvorudi hun allerede har giort nogen Fremgang.

Leander. Hvis Hr. Doctor ikke har andet Forsæt, kand vi nok komme til Rette sammen. Hvis jeg kand naae mit Ønske, vil jeg tilstæde Hr. Doctoren dagligen at komme i vort Huus, for at informere baade hende og mig; ja, jeg vil skriftligen reversere mig dertil.

Cosmoligoreus. Det er kun Giekkerie, Monsieur! Holdt kun inde med saadan Skiemt.

Leander. Jeg meente, at en Philosophus kunde taale Skiemt; men dette, som jeg siger, er reent Alvor, thi saasom han foragter Penge og alleene anholder om Fruens Venskab, saa kand ingen Tvistighed være imellem os, naar han overlader mig Pengene, og jeg igien tilstæder at hun

bliver hans Discipel udi Philosophien. Cosmoligoreus bliver stille og hænger med Hovedet.

Petronius sagte. Det var en forbandet Syllogismus af denne galonerede Person. Min Herre far nu hen i den anden Verden; jeg er nu bange for, at jeg maa applicere ham min Bækker igien, eller i det ringeste maa jeg være hans Secundant. Hør, Monsr. Leander! jeg maa herudi tage min Herres Partie. Eders Proposition kand ikke være antagelig. Ægteskab maa være reent; man lider derudi ikke Participanter og Actier som i andre Societeter. Hvo som haver det hele Legeme, maa have den hele Siæl med. Det vilde ikke være Mufr. Leander tienligt at indgaae saadan Pagt med min Herre; thi man har 100 Exempler paa, at naar tvende Beylere foreene sig saaledes sammen, bliver en af dem Hanreder.

Leander. Jeg merker, at du ikke stoler for meget paa din Herres Kydskhed.

Petronius. Min Herre som en stor Philosophus er Kydskheden selv; men . . .

Cosmoligoreus. Hold din Mund, Petroni! du taler som en Daare! du hører jo, at den Proposition, som han giør, er alleene paa Spot og derfor ikke maa besvares med Alvorlighed. Det er ikke værd at tale med saadan Karl.

Leander. Og jeg holder mig det for en Ære at tale med saadan lærd Mand.

Cosmoligoreus. Hør, Monsieur! Jeg siger, at hvis han fremturer udi hans Forsæt, saa faaer han en lang Næse.

Leander. Og jeg spaaer, at om Hr. Doctor udi sit Ansøgende ikke faaer en lang Næse, saa vil han med Tiden faae lange Horn.

Cosmoligoreus. Det er at tale en brav og kydsk Dame alt for nær.

Leander. Jeg haver ikke andet end gode Tanker om Fruen; min Meening er alleene, at hvis saadant skeede, burde man ikke forundre sig derover.

Cosmoligoreus. Hør, Monsieur! jeg skal inden kort Tiid mage det saa, at han ikke skal have sin Gang her oftere.

Leander. Jeg har i Sinde at besøge Fruen end eengang i Dag og haaber at blive velkommen.

Cosmoligoreus. Det skal uden Tvivl blive den sidste Gang.

Leander. Vil I da forbyde mig det? Dertil skal I blive for stakket, Monsieur!

Cosmoligoreus. Tal med Respect til saadan Mand. Jeg er ingen Monsieur, jeg er legitime promotus Philosophiæ Doctor.

Petronius sagte. Hillemænd, nu merker jeg for Alvor, hvi man tar Doctor-Groden, jeg vilde sige Doctor-Graden.

Leander. Jeg seer af Eders Klæder, at I maa være Philosophus; men jeg merker ingen Philosophie af Eders Opførsel.

Cosmoligoreus. Og jeg merker af Eders Klæder, at I er en Straten-Junker.

Leander. Og jeg, at I er en Oyenskalk og Pedant.

Cosmoligoreus. Adieu, Jean de France.

Leander. Adieu, Thomas Diaphorius! Leander gaaer bort.

Scen. 5.

Cosmoligoreus. Petronius.

Cosmoligoreus. Hvad synes dig om denne næsvise Karl, Petroni!

Petronius. Mig synes, han kunde have Aarsag til at blive vreed, og jeg var bange, at han vilde have givet Doctoren et Liv fuld af Hug, thi saadan ung Cavallier er ikke at skiemte med.

Cosmoligoreus. Jeg er ikke bange for Folk udi røde og galonerede Klæder; thi de fleste af dem ere ikke nær saa tappere, som de synes at være. Jeg er Mand for saadan Karl tam in marte, quam in arte.

Petronius. Men, Herre! Hvad Overeensstemmelse har saadant med den Koldsindighed, som han profiterer?

Cosmoligoreus. Meener du da, at han giorde mig vreed?

Petronius. Jeg begriber da ikke, hvad Vrede er; thi at bruge Skields-Ord er største Beviis paa Vrede. Eftertænker, Hr. Doctor! hvad Seneca siger, og hvad I selv stedse lærer. En saadan Opførsel er en Philosopho gandske uanstændig. Herren seer andres Skrøbeligheder, men ikke sine egne; han lastede en Overilelse nyeligen hos mig, da jeg dog ikkun er Philosophiens Famulus.

Cosmoligoreus. Det er sandt nok; og naar jeg ret tænker mig om, havde det været bedre ugiort. Men hvis Overilelse er en Skrøbelighed, saa er det og den eeneste Feyl, jeg haver; thi jeg kand ellers skikke mig udi alle andre Ting.

Petronius. Jeg troer det samme, naar han ikke bliver fristet.

Cosmoligoreus. Kom, lader os gaae hiem. Jeg skal ellers nok mage det saa, at denne Karl skal holde sin Næse herfra.

Petronius sagte. Ach, lykkelig er den Mand, som er saaledes forfremmed i Philosophie; thi man kand sige, at hvis han ikke havde saa stærke Doses af Jalousie, Hevngierrighed og Vrede, saa var han en Mand uden Lyder.

ACTUS III.

Scen. 1.

Cosmoligoreus. Petronius.

Cosmoligoreus. Jeg syntes, at det var Leander, som gik forbi; jeg vilde nødig møde ham her paa nye. Du maa skaffe mig at vide, om han er her eller ey, item om Fruen er alleene, og det er hende beleyligt.

Petronius. Ey Herre! hvorfor vil I sky Leander? I maa tractere Tingen med Koldsindighed, for ikke at spilde den Credit, som I ved Eders Philosophie har erhvervet hos Fruen.

Cosmoligoreus. Du har Ret derudi; og tillader jeg dig gierne at giøre saadan og andre Erindringer, naar Fornødenheden det udfordrer. Jeg tilstaaer gierne, at jeg forløb mig udi den Samtale, jeg havde med Leander, og at min Opførsel var ikke philosophisk og saadan som den pleyer; men jeg haaber, at saadant aldrig oftere skal skee, og at hverken han eller nogen anden skal opirre mig til Vrede.

Petronius. Hr. Doctor maa ikke stole for meget derpaa, men vel examinere sig selv.

Cosmoligoreus. Det vil jeg ogsaa gierne. Til Forsøg maa du agere Leander; du maa bruge al Grovhed og udøse alle Skields-Ord mod mig, for at see, om jeg med Taalmodighed kand skikke mig herudi. Jeg haaber at skulle holde Stand og at lade see Prøve paa en fuldkommen og ægte Philosophie og vise, at det forhen Skete var ikke andet end en usædvanlig Raptus, som oftere ikke kand overkomme mig.

Petronius. Vil da Hr. Doctor foreskrive mig, hvor vidt jeg skal gaae med saadan Grovhed?

Cosmoligoreus. Du maa gaae saa vidt, som du kand, paa det at Prøven kand blive tilstrekkelig.

Petronius. Men jeg undsieer mig dog at bruge Grovhed og Skields-Ord mod saadan Mand og mod min egen Principal.

Cosmoligoreus. Du hører jo, at jeg giver dig selv Forlov, og at det kun er en Prøve. Volenti non fit Injuria.

Petronius. Kand jeg da ikke gaae for vidt?

Cosmoligoreus. Ney, vist ikke; tracteer mig med al den Grovhed, du kand optænke.

Petronius *sætter sig udi en vreed og en stolt Positure.* Hør, lille Monsieur! est du legitime promotus Doctor?

Cosmoligoreus. Ja, jeg veed ikke rettere, min Herre!

Petronius. Du maa være Fanden; du est jo en Pedant, det seer jeg, og uværdig at føre det Navn af en Philosoph. Ach, Herre! tag det ikke ugunstig op; jeg er bange, at jeg allerede er gaaen for vidt.

Cosmoligoreus. Aldeles ikke; bliv kun ved.

Petronius *med sin vrede Mine igien og Hatten igien paa Hovedet.* Tor du vel understaae dig at ligne dig med en Cavallier, saadan som jeg er?

Cosmoligoreus. Enhver kand være god for sig, velbaarne Herre!

Petronius. Og beyle til saadan anseelig Dame som Fru Eleonora?

Cosmoligoreus. Det staaer enhver frit for at beyle, og det staaer til hende at udvælge den, som hende lyster.

Petronius. Veedst du ikke at giøre Forskiel imellem Kong Salomon og Jørgen Hattemager?

Cosmoligoreus. Det staaer til hende at sætte Priis paa enhver af os.

Petronius. Hvad Priis kand man sætte paa en Tienskalk, som giver sig ud for at besidde alle philosophiske Qvaliteter, og dog regieres af Penge-Gierrighed, Vrede, Jalousie og alle hæslige Passioner?

Cosmoligoreus *sagte.* Dette er vel uforbødeligt. O sancte Socrates! ora pro nobis.

Petronius. Nu er jeg bange, at jeg er gaaen for vidt; det er vel best at holde op i Tide.

Cosmoligoreus. Bliv kun ved, Petroni! Prøven er endnu ikke giort. Jeg skal nok holde videre Stand.

Petronius *med sin vrede Mine igien.* Hvad Priis, siger jeg, kand man sætte paa saadan Karl?

Cosmoligoreus. Hvilken Priis han lyster.

Petronius. Paa en Pedant?

Cosmoligoreus. Placide, placide, mi Domine!

Petronius. Paa en Hundsvot?

Cosmoligoreus. Placide, placide.

Petronius. Paa en Slyngel?

Cosmoligoreus. Placide, mi Domine!

Petronius *med knyttede Næver.* Hvis mine Hænder ikke vare for gode til at røre saadan Skurk . .

Cosmoligoreus. Han modererer dog sin Iver.

Petronius. Saa skulde du strax faae en Næsestyver.

Cosmoligoreus *efter nogen Taushed.* O sancte Pytagora! ora pro nobis. Dette gaaer for vidt; nu kand jeg ikke tvinge mine Affecter længere, thi . . . O tota Philosophorum cohors! ora pro nobis. Staae Karl, Cosmoligoree! Jeg maa tvinge mine Affecter, jeg kand tvinge dem, de ere alt tvungne. Veni, vidi, vici. Bliv kun ved, Petroni!

Petronius *med Hatten under Armen.* Ach, gunstige Herre jeg skielver og bæver, naar jeg tænker derpaa. Men det er Herrens egen Befaling.

Cosmoligoreus. Perge, perge, bliv ved, bliv ved.

Petronius *med sin bistre Mine igien.* Du meener vel, at din Person er saa hellig, at man ikke turde røre derved?

Cosmoligoreus. Jeg holder Eders Velbaarenhed ikke capable til saadan Gierning.

Petronius. Da holder jeg mig selv capable dertil. *Han giver ham et dygtigt Orefigen, hvorpaa Cosmoligoreus taber sin Philosophie, tager ham i Haaret, slaaer ham ned paa Gulvet og træder paa ham. Petronius reyser sig op og tager Flugten. Cosmoligoreus forfølger ham, og han skriger Himmel-høyt.*

Scen. 2.

Pernille. Jeronimus.

Pernille. Hvad mon det var for Skraal, ligesom en blev myrdet?

Jeronimus. Det maa have været Klammerie, hvorpaa denne Gade er temmelig frugtbar.

Pernille. Men jeg seer ingen.

Jeronimus. De maa alt være borte. Men lader os fuldføre den Tale, som vi havde derinde, angaaende min Søster. Jeg merker, at hun bliver stift udi sin Meening, saa at det vil blive vanskeligt at bringe hende paa de rette Tanker.

Pernille. Alle Mennesker kand se, at denne Cosmoligoreus er ikke mindre end en ægte Philosophus; men Fruen er alleene Stok-Steen-blind herudi. Hun troer fuldkommelig, at han bær en

reen Affection til hendes Person uden at have ringeste Henseende til hendes Velstand og Midler. Ach, det er at beklage, at Øyene ikke engang kand aabnes paa Mennesker efter saa mange Exempler. Saa snart jeg saae den Mand, og hørte ham tale, merkede jeg strax, at det var en Bedrager og Øyenskalk.

Jeronimus. Derudi kand jeg dog ikke bifalde dig, Pernille!

Pernille. Saa er da Hr. Jeronimus af Tanker med hans Søster?

Jeronimus. Ney, jeg bifalder ey heller hende.

Pernille. Hvad Tanker haver han da om Manden.

Jeronimus. Jeg troer, at han bedrager sig selv, og at han er Philosophus udi sin egen Indbildning.

Pernille. Hvoraf kand det komme?

Jeronimus. Det kand komme af den urette Idee, som de faae om Philosophie udi de philosophiske Skoler, hvor de lære at kiende alting foruden sig selv. De fleste, som komme ud af saadanne Skoler, meene, at det er nok, at de iføre sig ærbare philosophiske Klæder, at de ideligen declamere mod Feyl, endogsaa deres egne, som de alleeneste see hos andre, men ikke hos sig selv. Man seer jo dagligen Exempler herpaa udi saa kaldne igienfødde og quint-essentierede Christne; mange af dem ere vel Øyenskalke, men der ere ogsaa mange, der virkeligen bilde sig ind, at de ere Helgene. De ansee de hesligste Feyl som store Dyder: Misantrophie kaldes hos dem Verdens-Foragt, Hevngierrighed og Forfølgelse heder Nidkiærhed, Melancholie og den sorte Galde heder Devotion og Buskamp, saa at de bryste sig af deres egne Feyl, hvilke de af Vildfarelse og Mangel paa egen Kundskab ansee som Himmel-Dyder, og derudover enten foragte eller ynke alle andre Mennesker, da dog ingen burde mere ynkes og foragtes end de selv. Hvis man giorde ret Prøve med saadanne Folk, vilde man finde, hvorledes deres Dyder vilde holde Stik, og Øynene vilde aabnes paa dem selv, saa at de vilde klarligen see, at deres Hellighed bestod udi puur Indbildning.

Pernille. Hvad Prøve kunde man da best giøre?

Jeronimus. Prøven kunde blant andet være denne, nemlig at naar Missionairer skulde skikkes enten til Ostindien eller St. Croix, at tilbyde dem saadanne Poster, efterdi intet burde være dem behageligere, saasom de derved finde Leylighed til at vise Prøver paa deres Nidkiærhed.

Pernille. Hillemænd, det vilde blive en stor Fristelse for dem.

Jeronimus. Ja, man vilde uden Tvivl i saadan Fald see mange at tabe deres martyriske Iver, at skiule sig bag Buskene og sige, vi ere ingen Christne, men Hollændere. Saadanne og andre fine Prøver kunde giøres saavel paa dem som paa indbildte Philosopher for at vise, at deres Christendom eller Philosophie, var ikke ægte, men bestod alleene udi Indbildning.

Pernille. Jeg bifalder alt, hvad Monsr. Jeronimus herudi siger; og rinder mig i Sinde et Middel, hvorved vor Philosophus Cosmoligoreus kunde lære at kiende sig selv, og hans uægte Philosophie kunne legges for Dagen, saa at baade han selv kunde cureres, og Frue Eleonora kunde tilligemed bringes paa andre Tanker.

Jeronimus. Hvorudi bestaaer da din Invention.

Pernille. Det kand jeg ikke saa strax sige; jeg maa ogsaa pønse lidt mere paa min Intrigue, hvorudi Msr. Jeronimus maa være mig lidt behielpelig.

Jeronimus. Jeg vil gierne herudi gaae dig til Haande.

Pernille. Monsr. Jeronimus skal alleene have at bestille med dette: Han skal søge Leylighed at tale med Cosmoligoreus udi Eenrum, stille sig an, som han er hans Ven og i Fortroelighed give ham tilkiende, at der kand være Haab om Succes udi hans Ansøgning, og at intet holder hans Søster tilbage uden en liden Ambition, hvormed hun dog ikke lader sig merke, og at det derfore er fornødent, at Cosmoligoreus i Tide søger om en Rang.

Jeronimus. Det vil blive vanskeligt at bringe ham dertil, saasom der er intet, hvorimod han dagligen meer prædiker end saadan Forfængelighed.

Pernille. Vil kun Monsr. Jeronimus herved bane mig Vey, saa skal jeg nok komme til mit Maal.

Jeronimus. Det kand jeg nok giøre; jeg vil strax søge Leylighed at tale med ham. Lad os nu gaae ind igien.

Scen. 3.

Petronius.

Her var det paa Stedet, hvor Slaget stod, og hvor min Principal lod Prøve see paa sin Philosophie. Vel er sandt, at jeg kunde have sparet det Ørefigen, som jeg gav ham; men jeg kand derhos sige, at eftersom en ret Prøve skulde giøres, maatte jeg lade det komme an derpaa. Nu haver jeg Troen udi Hænderne og merker, at det er farligere at pirre mod en Philosophus end mod en Binde-Hund. Hvis han havde givet mig et Ørefigen igien, saa havde det kunbet gaae lige op, og jeg kunde siges maaskee at have fortient det. Men dette var ikke Vrede men Raserie; hvilket jeg siden har forestillet ham med saadan Eftertryk, at han med Taarene i Øynene har bedet mig om Forladelse og formanet mig til Taushed, at jeg ikke skulde røbe ham. Det har jeg lovet; jeg skal ogsaa tie dermed, saavidt mueligt er. Men jeg seer Fruens Broder at staae ved Dørren; jeg maa forrette mit Ærende og anmelde min Herre.

Scen. 4.

Petronius. Jeronimus.

Petronius. Hans Tiener, Herr Jeronimus! Min Herre lod formelde sin Respect, han vilde

fornemme, om det var Fruen beleyligt, saa vilde han have den Ære at opvarte hende.

Jeronimus. I faaer at tale med hende selv; hun er nu hiemme.

Petronius. Hvis Hr. Jeronimus vilde have den Godhed at melde hende det, skeede mig en Billighed; thi jeg er sandt at sige lidt bange for hendes Kammer-Pige.

Jeronimus. Hvi saa?

Petronius. Det synes, som hun er en Hader af Philosophien; thi hun drev nyeligen Spot med mig.

Jeronimus. Ey, det maa en Philosophus ikke agte. Ellers skal jeg befrie Eder fra den Frygt; jeg skal kalde hende ud af den anden Dør og holde hende med Snak saalænge, som I er derinde. Gak I kun ind af denne Dør. *Jeronimus kalder paa Pernille. Petronius gaaer ind igiennem den anden Dør.*

Scen. 5.

Jeronimus. Pernille.

Jeronimus. Nu kand jeg strax faae Leylighed at tale med vor Philosopho; thi hans Famulus var nu just her for at melde ham an.

Pernille. Jeg saae ham ikke.

Jeronimus. Det kand nok være; thi jeg visede ham ind igiennem den anden Dør.

Pernille. Hvad var Aarsag dertil?

Jeronimus. Han sagde, at han ikke skiøttede om at tale med dig, saasom han ikke kand lide forlibte Fruentimmer.

Pernille. Af vor sidste Samtale kunde han ingen Tegn merke til Forlibelse.

Jeronimus. Jo mænd, han sagde at du tog ham om Halsen og vilde kysse ham.

Pernille. Fy for en Ulykke! han er jo Philosophiens Famulus, at kysse Philosophiens Famulus er jo det samme som at kysse Philosophien nok sagt. *Udi Begyndelsen af denne Samtale lister Petronius sig ufor merkt tilbage, for at give sin Herre Svar.*

Jeronimus. Ha, ha, ha! det var et artigt Indfald, Pernille! Jeg sagde ellers kun dette for Skiemt; thi jeg veed nok, at Eders Samtale var ikke mindre end kiærlig. Men der seer jeg Cosmoligoreus komme; nu vil jeg give mig i Snak med ham og bane Veyen til det Omtalte. Gak du til Side!

Scen. 6.

Cosmoligoreus. Jeronimus.

Cosmoligoreus. Hans Tiener, Hr. Jeronimus! Jeg har ladet mig anmelde hos hans Søster; jeg haaber ikke at komme i ubeleylig Tiid.

Jeronimus. Ney, vist ikke; jeg troer nok, at han bliver velkommen.

Cosmoligoreus. Hr. Jeronimus veed mit Ærende?

Jeronimus. Ja, jeg veed det nok, og jeg kand sige, at hans Person er ikke min Søster ubehagelig. At hun er noget tvivlraadig og ikke strax kand resolvere sig, dertil kand være visse mig ubekiendte Aarsager.

Cosmoligoreus. Kand Hr. Jeronimus ikke nogenledes tilgiette sig saadanne Aarsager?

Jeronimus. Jeg kand ikke vide, om det kand reyse sig af en Fruentimmers-Skrøbelighed. Man veed, at Hr. Doctors Medbeyler er en Rangs-Person. Jeg skulde ikke troe, at min Søster reflecterede paa saadant, efterdi jeg aldrig har merket nogen Slags Forfængelighed hos hende; men efterdi Hr. Doctors Person staaer hende an, og hun dog bliver hengende udi hendes Tvivlraadighed, er jeg falden paa de Tanker.

Cosmoligoreus. Jeg kand aldrig bilde mig saadant ind.

Jeronimus. Det er vanskeligt for mig saadant at troe; men jeg kand formedelst Mangel paa bedre Oplysning ikke finde nærmere Aarsag.

Cosmoligoreus. Hvad raader Hr. Jeronimus mig da herudi.

Jeronimus. Kunde Hr. Doctor ikke giøre Ansøgning om en anstændig Characteer? Saadant var jo ham som en bekiendt meriteret Person let at erholde.

Cosmoligoreus. Ach, min Herre! jeg vilde heller doe end gribe til saadant Middel. Hvad vilde vel Folk i saa Maade dømme om mig?

Jeronimus. Jeg raader Hr. Doctor hverken fra eller til herudi. Det er og kun en pur Præsumtion, som jeg haver om min Søster.

Cosmoligoreus. Jeg vil ogsaa haabe, at hun ikke inclinerer til saadan Slags Forfængelighed. Jeg for min Part har fattet Inclination til hende, alleene efterdi jeg har hørt og merket, at hun besidder visse philosophiske Qvaliteter, som jeg ved min Lærdom har i Sinde videre at bringe til Fuldkommenhed, om jeg kunde naae mit Maal og Sigte.

Jeronimus. Det er og i den Henseende, at hun har Egard for Deres Person. Men ellers kunde Hr. Doctor ikke med Billighed eftertales, om han efter andre brave Mænds Exempler anholdt om en anstændig Characteer.

Cosmoligoreus. Et got Navn og Rygte er en anstændig Characteer; hvo som søger anden Distinction, giver tilkiende, at han ikke kand distingveres ved egne Meriter.

Jeronimus. Men maa det ikke være behageligt for en brav Mand, at Regieringen i Henseende til hans Meriter distingverer ham med en Characteer?

Cosmoligoreus. Det tilstaaer jeg gierne; men naar han nyder en Rang efter egen Ansøgning, taber den al sin Glands. Saaledes er det med de fleste Folk, hvilke ved uafladelig Ansøgning og ublue Raaben incommodere Regieringen og søge om at blive kaldne det, som de ikke ere.

Jeronimus. Jeg overlader alt dette til min Hr. Doctors eget Gotbefindende. Ellers kand jeg contestere, at min Søster aldrig haver ladet sig merke med saadant, men at det er alleene min egen Præsumtion, som maaskee kand være ilde grundet. Hr. Doctor maa ellers være forsikkred om min Velvillighed i at befordre hans Forehavende.

Cosmoligoreus. Jeg er ogsaa forsikkred derom, og takker for hans gode Villie.

Scen. 7.

Cosmoligoreus alleene.

Denne Samtale har bragt mit Sind udi nogen Uroelighed. Fruen har maaskee ladet sig merke noget dermed, skiønt han foregiver, at det grunder sig alleene paa hans egen Præsumtion. Hvad er herved at giøre? Her staaer jeg som Hercules ved tvende Veye og er udi Tvivlraadighed, hvilken Vey jeg skal tage: Kiærlighed til et Fruentimmer byder mig at tage den ene og Philosophien at tage den anden Vey. Hvis jeg adlyder Philosophien, staaer jeg i Fare for at miste det Bytte, som jeg fast haver udi Hænder; og hvis jeg alleene seer efter Byttet, synder jeg imod en Fundamental-Artikel, giver Philosophien et Orefigen, opoffrer en ægte for en uægte Ære, og viser for hele Verden, at jeg er og har været en falsk Lærer. Ney, Cosmoligoree! du maa holde Stand mod Fristelser; du maa lade see, at du est Philosophus, ikke alleene udi Ord, men endog udi Gierninger, og at dit Levnet svarer til din Lærdom. Du maa see til, at Philosophien ved dig ikke kommer i Foragt; videas, ne Philosophia qvid damni patiatur. Men mon jeg ikke gaaer for vidt? Mon Philosophien byder at hade sig selv? Det kand vel ikke være; saadant Morale er alt for stærkt. Vi maa ikke saaledes raffinere paa Dyder, at vi renoncere paa at være Mennesker. Intet Bud er saa stærkt, at det jo haver sine Exceptioner; Fornødenhed, som man siger, bryder alle Love. Jeg maa derfore denne Gang . . . Han bliver noget taus. Men, Himmel! hvad giør du, Cosmoligoree, legitime create Doctor? Betænk dig, førend du gaaer videre frem og falder udi Snaren. Tænk, at jo større Fristelsen er, jo større er Prøven; jo farligere Farvandene ere, hvorover du seyler, jo mere Ære er det for dig, naar du kommer i Havnen. Stat derfor stille, vend om igien, og begiv dig paa den anden Vey, som fører dig paa den rette Stie og viser dig den rette Ærens Krone. Luk Øyene til for den bedragelige Lokke-Mad, vend Ryggen til smigrende Sirener. Linchs um kehre dich. Men, Himmel! Bliver noget stille igien. Magneten, som drager mit Hiertes Jern, tillader mig ikke at gaae tilbage: Video meliora proboqve, deteriora seqvor. Han falder derpaa udi Extase.

Scen. 8.

Petronius. Cosmoligoreus.

Petronius. Mig længes at vide, hvorledes det vil lykkes for min Herre, og om han faaer noget endeligt Svar fra Fruen. Det er noget Eget med disse Fruentimmer; man kand ikke vide, enten de vil, eller de ikke vil. Landets Mode tillader dem ey heller at erklære sig strax. Det er i mine Tanker en ildegrundet Mode at sige ney med Munden, naar Hiertet siger ja. Men der staaer jo min Herre; mon han kand saa hastig have forrettet sit Ærende? Hør, Herre! har I allerede talet med Fruen, eller haver I endnu ingen Audience faaet?

Cosmoligoreus udi Extase sagte. Video meliora proboqve, deteriora seqvor. Jeg seer og approberer det Gode, men følger det Onde.

Petronius. Har Herren saa snart forrettet sit Ærende? Han vil ikke svare mig.

Cosmoligoreus bliver stedse udi sin Henrykkelse.

Petronius. Jeg er bange, at Hr. Doctor har faaet en Kurv; thi . . .

Cosmoligoreus bliver ved.

Petronius rykkende ham i Kaaben. Ey, lad mig da faae et Svar.

Cosmoligoreus bliver ved som før.

Petronius. Nu maa jeg af Nødvendighed bruge min Vækker igien. Han slaaer ham med Bosen paa Kinden.

Cosmoligoreus rystende paa Hovedet. Deteriora seqvor.

Petronius. Jeg merker nok, at her vil nok et Slag til. Slaaer paa den anden Kind.

Cosmoligoreus. Wer da?

Petronius. Freund.

Cosmoligoreus. Ey, Petroni! est du der?

Petronius. Seer Herren mig nu allerførst? Jeg har talet ham 4 Gange til og vækket ham een Gang forgiæves.

Cosmoligoreus. Jeg stod henrykt udi dybe Tanker.

Petronius. Jeg er bange, at Hr. Doctor har faaet en Kurv.

Cosmoligoreus. Jeg har endnu ikke talet med Fruen. Hendes Broder, som kom mig i Møde, sagde mig noget, som har sat mit Sind udi Uroelighed.

Petronius. Var det Ont eller Got?

Cosmoligoreus. Det var hverken Ont eller Got.

Petronius. Saa merker jeg, at en Philosophus ogsaa kand allarmeres af indifferente Ting.

Cosmoligoreus. Det er ey heller gandske indifferent.

Petronius. Det er hverken Ont eller Got, og dog er ikke indifferent; hvorledes skal man forstaae det?

Cosmoligoreus. Det er alleene en Mistanke, som maaskee kand være ilde grundet.

Petronius. Kand en Philosophus og plages med en ugrundet Mistanke? Naar jeg legger alle mine Anmerkninger sammen, saa synes mig, at Philosophien faaer eet Orefigen efter det andet; thi først . . .

Cosmoligoreus. Hold kun inde med dine Anmerkninger.

Petronius. Jeg vil kun kortelig opregne dem. Først siger jeg . . .

Cosmoligoreus. Jeg vil ikke høre din Snak.

Petronius. Det er ey heller nogen philosophisk Qvalitet at stoppe sine Oren mod Sandhed.

Cosmoligoreus. Jeg merker nok, at du endnu bær Fortrydelse over sidste Medhandling. Jeg lod see temmelig Prøver paa Koldsindighed; men du gik omsider for vidt.

Petronius. Det er vist nok; jeg kunde nok ladet blive med de Trudsler af Næsestyver.

Cosmoligoreus. Det er sandt nok.

Petronius. Thi at true saadan en brav Mand med Næsestyver er noget, som . . .

Cosmoligoreus. Det er jo nok, at du har sagt det eengang; det er ikke fornødent at repetere saadanne Sager.

Petronius. Men det var Herrens egen Skyld, at han ikke forestrev mig, hvor vidt jeg skulde gaae; thi ellers havde jeg ingenlunde truet med Næsestyver.

Cosmoligoreus. Ey, holdt engang op dermed.

Petronius. Men det bestod dog alleene i Trudsler; thi jeg erindrer ikke, at jeg gav Herren Næsestyver; men det forbandede Orefigen, som jeg gav, det var min Ulykke.

Cosmoligoreus. Den kiedsommelige Snak, som du fører, kunde blive din Ulykke, hvis jeg ikke . . .

Petronius. Eftersom Herren ikke kand taale at høre det, vil jeg ikke meer tale hverken om Næsestyver eller Orefigen.

Cosmoligoreus *sagte.* Jeg troer virkelig, at der er nogen Malice hos denne Karl.

Petronius. Men jeg fik Aarsagen ikke at vide, hvorfor Hr. Doctor ikke har talet med Fruen.

Cosmoligoreus. Det giøres ey fornødent at sige dig Aarsagen.

Petronius. Vil da Herren ikke tale med hende? Hun er hiemme.

Cosmoligoreus. Ney, ikke denne Gang; jeg vil heller komme igien om en halv Time, thi jeg har imidlertiid noget at overlegge med mig selv.

Petronius. Skal jeg da lade Fruen vide, at Herren behøver en halv Time?

Cosmoligoreus. Ney, det giøres ikke nødigt. Kom, lader os gaae hiem saalænge. Jeg maa være lidt for mig selv, og hvis nogen kommer og spørger efter mig, maa du sige, at jeg ey er inde.

———

ACTUS IV.

Scen. 1.

Jeronimus. Leander. Pernille.

Pernille. Monsr. Jeronimus har banet Veyen gandske got for mig; jeg skal nok fuldføre Resten.

Jeronimus. Jeg kand ikke begribe, hvad der vil blive af.

Pernille. Jeg derimod begriber det gandske got; jeg har studeret en halv Time paa den Rolle, som jeg skal spille, saa at jeg tvivler ikke om god Succes.

Leander. Men havde det ikke været bedre at betiene sig af en Mands-Person til at spille saadan Rolle?

Pernille. Det kunde være got nok; men hvor finder man Mands-Personer, der har saadant Hoved og Capacitet, som jeg har?

Jeronimus. Ansigtet alleene vil røbe dig.

Pernille. Jeg har alt overvejet den Vanskelighed. Har I ellers anden Indvending at giøre?

Jeronimus. Ney, aldeles ikke.

Pernille. Saa holder Eders Mund. I veed jo vel, at de største Intriguer i Verden ere spillede af Fruentimmer. Naturen har begavet Jer med Styrke, men os andre med Forstand. Det er min ringeste Konst at narre saadan Karl.

Leander. Vi vil gierne give dig Æren og tilstaae, at din Capacitet er større end vor, hvis du kand føre din Intrigue vel ud.

Jeronimus. Men om han vil tale Latin med dig, saa staaer du der i en Maade.

Pernille. Saa siger jeg, at jeg taler ikke uden Græsk; det har jeg hørt, at han ey forstaaer, og saa vidt jeg har kundet erfare, saa trykker Latinen ham ey heller meget. Men syntes det Hr. Jeronimus, at vor Philosophus blev noget tankefuld af den Tale, som I havde tilsammen?

Jeronimus. Jeg kunde ey rettere see, end at han gik meget forvirret bort.

Pernille. Saa merker jeg, at I har spillet Jer Rolle vel.

Jeronimus. Ja hvad andet? Du kand deraf see, at Mandsfolk har ogsaa Hoveder.

Pernille. Det er intet Beviis paa Hoved. Jeg seer deraf alleene, at I har exeqveret det, som jeg har opspundet; og det er alt, hvad man kand forlange af stakkels Mandfolk. Vi støbe Kuglerne, og I kand skyde dem; vi concipere, og I som Copister reenskrive. I faaer dog Skyld for de største Subtiliteter, skiønt det Meste er Fruentimmer-Arbeyd.

Jeronimus. Jeg vil ikke disputere meer derom, Pernille! Tiden tillader os ey heller at føre lang Snak; thi inden vi vide et Ord deraf, have vi Cosmoligoreus paa Halsen, thi han har allerede eengang meldt sig an.

Pernille. Jeg vil strax ud for at iføre mig mit Harnisk, det er at sige min philosophiske Dragt; og naar jeg har iført mig den, er jeg i alle Maader lige saa god Philosophus som han, thi den hele Viisdom bestaaer i Kaaben. *Hun gaaer ind.*

Scen. 2.

Jeronimus. Leander.

Leander. Denne Pernille er en forslagen Pige. Jeg er dog bange, at hun bliver røbet, i Fald Cosmoligoreus bringer hende paa philosophiske Materier, som hun ikke forstaaer.

Jeronimus. Det kand dog hende sig, at hun ikke saa let bliver røbet; thi hun har for et Fruentimmer temmelig god Læsning af moralske Bøger, og jeg har merket, at hun forstaaer ogsaa mange philosophiske Termini.

Leander. Hvorledes kand hun formedelst Huusholdning faae Stunder til Læsning?

Jeronimus. Min Søsters Huusholdning er ikke meget stor; hun holder ogsaa denne Pige meest for at have Selskab af hende, thi de læse begge om Dagen, og om Aftenen fortælle de hinanden, hvad de have læset. Men der seer jeg hende komme. Gid du faae Skam. Hun seer ud, som det kunde være Aristoteles selv. See engang, hvilken Hat og Kaabe hun har faaet, og hvilken philosophisk Mine hun har.

Scen. 3.

Pernille. Leander. Jeronimus.

Pernille. Hvo som siger, at jeg ikke er er en stor Philosophus, forstaaer sig ikke ret paa Philosophie; thi jeg har jo Ordenens rette Dragt. Miner.

Gang, Grimacer og alt, hvad som udfordres af vore Tiders store Philosopher.

Leander. Der fattes kun alleene Lærdommen, som er det Fornemste.

Pernille. Ey Snak! der behøver ikke saa megen Lærdom, som man bilder sig ind; hvad som jeg har anført, er det Fornemste. Mon jeg ikke kand være lige saa god Philosophus, som Crispin udi Comoedien er Doctor Medicinæ, skiønt han intet havde lært uden at tale de Ord: Medicus sum, item at sige til alle Patienter: Tag Piller ind? Der er ingen anden Forskiel imellem mig og Cosmoligoreus uden denne, at hans Doctor-Hat er ham paasat af en Decano, men at min er paasat af mig selv.

Leander. Det gaaer vel ikke an; thi ingen kand creere eller skabe sig selv.

Pernille. Jeg meener, at enhver kand baade skabe og vanskabe sig selv. Naar jeg har lykkeligen spillet min Rolle, haaber jeg, at I to i det ringeste ikke disputerer mig Doctor-Graden.

Jeronimus. Ney, vist ikke; du skal i saa Maade være gandske forvisset om Doctor-Graden. Men lad os sætte Galskab til Side; thi førend vi veed et Ord af, har vi Doctoren paa Halsen.

Pernille. Han maa komme, naar han lyster; thi han skal finde mig bevæbnet fra Top til Taae.

Jeronimus. Vi andre maa da ikke være tilstæde.

Pernille. Leander i det ringeste ikke! men det kand ikke skade, om Monsr. Jeronimus bliver her.

Jeronimus. Det er nok best, at vi gaae begge til Side; skiønt jeg kand ikke negte, at jeg jo har stor Lyst at ansee dette Skuespil.

Pernille. I kand gaae lidt til Side og postere jer nær ved paa et Sted, hvor I kand høre alting uden at blive seet.

Leander. Det er sandt nok; lad os gaae lidt Korn tilbage.

Pernille. Fort, fort! der kommer han, min Troe, gandske alleene, uden at være geleydet af sin Famulus. Han maatte gierne komme med; jeg kand affeyge dem begge to. Det er dog bedre, at han kommer ene, saasom han ikke kiender mig.
Pernille giver sig en grundig Mine, spadserende frem og tilbage.

Scen. 4.

Cosmoligoreus. Pernille *udi philosophisk Dragt.*

Cosmoligoreus. Jeg vil dog paa en subtil Maade friste Fruen, for at merke, om det, som hendes Broder talede om, er vel eller ilde grundet.

Pernille *sagte.* Jeg skal nok skaffe dig noget andet at tænke paa.

Cosmoligoreus. Men der seer jeg en Philosophus staaende udi dybe Tanker. Hvor mon han skriver sig fra? thi jeg kiender ham ikke.

Pernille. See der seer jeg en af mine Ordens-Brodre.

Cosmoligoreus. Salve, Domine Frater! Jeg troer nok, han er fremmed her paa Steden.

Pernille. Hans Tiener! Ja, jeg er baade fremmed og ikke fremmed. Jeg er fød her i Landet; men jeg haver i mange Aar studeret min Philosophie udi Prag.

Cosmoligoreus. Maatte jeg tage mig den Frihed at spørge om min Herres Navn?

Pernille. Saa vidt som jeg er et Menneske, kaldes jeg Christen Poulsen; men saa vidt som jeg er en Philosophus, er jeg bekiendt med det Navn Chrestopolitanus de Praga.

Cosmoligoreus. Mig synes, at jeg har hørt det Navn tilforn.

Pernille. Mit Navn er bekiendt udi alle Elker og Vraaer over det hele hellige Romerske Rige. Men maatte jeg spørge om min Herres Navn?

Cosmoligoreus. Mit philosophiske eller academiske Navn er Doctor Cosmoligoreus til Tieneste.

Pernille. Ach, det Navn er mig gandske bekiendt. Hans Døbe-Navn er jo Cosmus Holgersen.

Cosmoligoreus. Ja, det er gandske ret; jeg hører, at min Herre kiender mig.

Pernille. Det er mig en stor Glæde at finde ham her udi god Sundhed. *De omfavne hinanden.*

Cosmoligoreus. Hvor længe har da min Herre opholdet sig i Prag?

Pernille. Udi 24 Aar; og dog har jeg ikke forglemt min Moders Maal, som han nok hører.

Cosmoligoreus. Jeg hører det med Forundring, og forundrer mig endnu mere over hans Skikkelse, thi han seer ud, som han neppe var 24 Aar gammel.

Pernille. Ha, ha, ha! 24 Aar gammel, og jeg er ikke langt fra 50 Aar.

Cosmoligoreus. Min Herre maa forlade mig, at jeg saadant ikke kand troe.

Pernille. Naar jeg siger ham min Levemaade, som er indrettet efter den nye Pragiske Philosophie, vil han let begribe, hvi Alderen ikke kand bide paa mig. Alting, Mad, Drikke, Søvn, Arbeyd, Divertissement &c. er ligesom veyet udi Lod og Qvintin. Enhver, som vil underkaste sig en saadan reguleret og philosophisk Diæt, kand komme til at bære sin Alder ligesom jeg.

Cosmoligoreus. Vilde min Herre ubesværget forklare mig saadant?

Pernille. Jeg haver et gandske accurat Uhrverk, som er giort af den store Mester Condolmeriano. Naar min Pige merker, at Klokken er 6 Minutter og 3 Secunder over 7 om Morgenen, kommer hun og vækker mig.

Cosmoligoreus. Hillemænd, det er nøye udregnet.

Pernille. Saaledes er alting. Saa snart jeg har drukket mine 5 Kopper Thee, spadserer jeg 156 Gange frem og tilbage paa mit Gulv. Derpaa sætter jeg mig ned at studere, indtil min Kammer-Pige kommer ind med Middags-Maaltiid, og da veed jeg, at Klokken præcise er 11 Minuter og 6 Secunder over 12, thi det er just den Tiid, som den store Pragiske Doctor Hermaphrobitianus har foreskrevet. Mit Middags-Maaltiid gaaer aldrig over 6 Retter.

Cosmoligoreus. Mig synes, at 6 Retter er vel stærkt for en Philosophus.

Pernille. Anordningen er saadan. Saasnart jeg har spiset, tager jeg min Middags-Søvn, og derpaa studerer, indtil min Kammer-Pige præcise til et vist Klokke-Slet kommer ind med en Kobber Tobaks-Pibe.

Cosmoligoreus. Men hvor kommer det, at min Herre lader sig opvarte af en Pige?

Pernille. Man har adskillige Tienester af en Pige, som man ikke kand have af en Tiener. Der er ellers en anden Hoved-Aarsag, hvorfor jeg bruger Piger til daglig Opvartning. Man er gemeenligen mere øm med dem, naar de forsee sig, end imod Tienere; og det er en Philosopho anstændigt og magtpaaliggende for Sundheden, at man ikke overiles af Vrede.

Cosmoligoreus. Jeg troer, min Herre har Ret derudi; thi min Famulus bringer mig en og anden Gang ud af min philosophiske Contenance.

Pernille. Saadant maa man for alting forebygge; thi Vrede og Affecter vanhelde en Philosophus og forderver Sind og Legeme. Det er ved saadan Præcaution, jeg har til Veye bragt mig en bestandig Sundhed; thi jeg har udi 20 Aar fast aldrig været vreed eller overilet af nogen Affect. Naar jeg har udsmøget min Pibe, spadserer jeg 156 Gange frem og tilbage over Gulvet; hvorpaa, hvis jeg ingen Visiter faaer, jeg sætter mig ned til at studere igien, indtil Pigen kommer ind med Aftens-Maaltiid, som bestaaer kun af 3 Retter, thi den store Medicus siger, at man maa spise maadelig om Aftenen. Derpaa tager jeg igien nogen Bevægelse, indtil Pigen omsider kommer ind, for at afklæde mig; og saa gaaer hun bort, undtagen, naar det er de tvende Nætter om Ugen, som jeg beholder hende hos mig.

Cosmoligoreus. Hillemænd, tvende Nætter om Ugen!

Pernille. Ja det er Tirsdag og Torsdag Nat; thi derudi lever jeg ogsaa efter philosophiske Regler.

Cosmoligoreus. Er det philosophiske Regler at ligge hos sin Pige?

Pernille. Ja vist, det er den 14de Artikel af min philosophiske Diæt eller Levemaade, som ellers er forfattet udi 62 Artikler, som jeg alle nøye iagttager.

Cosmoligoreus. Men det er jo syndigt.

Pernille. Aldeles ikke, min Herre! naar Intentionen derved er redelig, og Siælen er reen. Hvis det er en Synd, saa er det alleene Legemet, som synder, hvilket egentligen ikke kand kaldes Synd. Man maa ellers giøre Forskiel imellem Venskab og Begiærlighed; hvad jeg herudi giør, reyser sig alleene af oprigtigt Venskab, som er en Hoved-Dyd, og ikke for meget kand recommenderes et Menneske.

Cosmoligoreus. Den Philosophie begriber jeg ikke.

Pernille. Det kommer deraf, at man her i Landet endnu henger ved den gamle Philosophie, som allerede er forkastet over det hele hellige Romerske Rige. Det er med Morale beskaffet som med de fleste andre Videnskaber, at de hvert hundrede Aar faae en nye Skikkelse. Det er ikke at bestrive, hvor meget man paa en kort Tiid udi Prag har raffineret paa det moralske Studium. Man henger endnu paa visse Steder udi de gamle Pedanterier, og scrupulerer over Bagateller og indifferente Ting, hvorved solide Studeringer og Videnskaber blive forsømte. Det var at ønske at man her lod nogle philosophiske Studentere reyse, for at forfremmes udi det rette Morale, som nu udi de meest polerede Lande florerer, og som alle honette Folk nu omstunder følge.

Cosmoligoreus. Men, Hr. Doctor . . .

Pernille. Min Herre tager ilde op, at jeg erindrer ham om noget; jeg siger det ikke af Storagtighed. Han maaskee veed ikke, at jeg er Hof-Rath udi Prag, og at man nævner mig med den Titel?

Cosmoligoreus. Jeg beder om Forladelse; Hr. Hof-Rath excuserer min Uvidenhed. Men strider ikke saadan forfængelig Rang imod den ægte Philosophie?

Pernille. Det kand stride imod den uægte Philosophie, men ikke mod det nys antagne og af honette Folk approberede Morale; thi det er en honet Ambition, som udi sig selv heller fortiener Roes end Last.

Cosmoligoreus. Men er det philosophisk at søge Gang og Sæde over andre?

Pernille. Saadant strider ikke imod den rette Philosophie, naar Ansøgning skeer paa den rette Maade, saaledes at Almuen derved ikke forarges.

Cosmoligoreus. Hvorledes kand det vel skee?

Pernille. Det skeer paa adskillige Maader, blant andre denne: en Mand for Exempel siger, at han selv intet agter Rang, men at han ingen Roe kand faae for sin Hustrue, som ideligen plager ham; saa at det er alleene for hendes Skyld og for at have Fred udi Huset, at han mod sin Villie søger om en Titel. Saaledes haver jeg giort og derved befriet mig for al Eftertale hos Almuen; thi det er ikke nødigt at betiene sig af saadan Undskyldning blant fornemme Folk, som veed, hvad en honet Ambition er, og at den ikke strider mod Philosophien. Men der seer jeg en Tiener; vi maa afbryde vor Tale.

Cosmoligoreus. Det er ikke uden min Famulus; han maa gierne høre, hvad der tales, for at profitere deraf.

Scen. 5.

Petronius. De andre.

Petronius. Der seer jeg jo en ung Philosophus, som taler med min Herre. Den Karl maa tiligen være bleven Doctor.

Pernille. Lad Eders Famulus gaae til Side, medens vi tale sammen.

Petronius. Hvis det ikke var en Doctor, saa vilde jeg sværge paa, at det var Leonores Pernille; thi de ere hinanden saa lige, som de kunde være støbte i een Form.

Cosmoligoreus. Hor, Petroni! gak til Side, saalænge jeg taler med denne Herre.

Petronius. Jo meer jeg beskuer ham, jo meer han ligner hende.

Pernille. Lad ham gaae reent bort; thi jeg har andet af Vigtighed at tale om.

Cosmoligoreus. Gak kun hiem til dine Forretninger, Petroni! til jeg kalder paa dig.

Petronius. Ach, Herre! jeg har Lyst at tale med denne Fremmede; han ligner en af mine Kiendinger.

Pernille. Gaae bort, naar Jer Herre befaler Jer. Sagte. Gid du faae en Ulykke med dine Kiendinger. Hvad har Saul at giøre blant Propheter?

Cosmoligoreus. Gak strax bort, som jeg siger. Qvid Saul inter Prophetas?

Petronius sagte. De sige: Hvad har Saul at giøre blant Propheter? Jeg kunde jo svare med en vis Dame: Han ledte efter sin Herres Æsler. Ha, ha, ha! Maalet er ogsaa, gid jeg faae Skam, Pernilles. Ha, ha, ha! Gaaer bort.

Scen. 6.

Cosmoligoreus. Pernille.

Cosmoligoreus. Jeg staaer og grunder paa det, som min Herre siger mig om den Slags Ambition; thi jeg er just udi den Tilstand, som behøver gode Raad. Jeg trænger til Titel og Rang for en vis Aarsag Skyld; men jeg har ikke driftet mig til at giøre Ansøgning derom, saasom meenige Mand her i Landet holder saadant for at være en Philosopho uanstændigt.

Pernille. Jeg siger ham, at man her i Landet henger ved det gamle forslidte Morale, som nu er ikke meer i Brug, og at en saadan Ambition aldeles ikke strider imod Philosophien.

Cosmoligoreus. Man vil dog ikke underkaste sig Almuens Eftertale, som forarges over saadant.

Pernille. Hvorledes kand Almuen forarges over det, som den ey faaer at vide? Jeg har jo sagt, at Ansøgningen kand skee under en honet Prætext. Hør, min Herre! er han gift?

Cosmoligoreus. Ney, jeg er endnu ikke gift.

Pernille. Er han forlovet?

Cosmoligoreus. Ja halvveys; thi jeg har fæstet mit Hierte til en Enke, som her boer. Jeg har anmodet hende om Ægteskab, men har endnu intet fuldkomment Svar faaet; nogle meene, at jeg kunde facilitere Tingen ved at erhverve mig en Æres-Titel.

Pernille. Ey, min Herre, der haver han jo den allerbeste Prætext og Leylighed. Han kand udi Ansøgningen efter Landets Mode præludere om den liden Attraae, han selv haver efter Rang og Titel, og skyde Skylden paa Enken, foregivende at hun som et skrobeligt Fruentimmer anmoder ham til at giøre saadan Ansøgning, og at det er alleene for at føye hende, saadant skeer.

Cosmoligoreus. Men jeg er bange, at hun faaer saadant at vide; thi jeg kand for visse ikke sige, om hun selv er for Rang. Det er alleene en Præsumtion, som jeg har giort mig.

Pernille. Vil han kun levere mig sin skriftlige Ansøgning; jeg skal gaae gandske behændigen dermed til Verks, og som jeg her haver allerede store Venner paa de rette Steder, skal jeg mage det saaledes, at han inden faa Dage skal naae sit Maal. Imidlertiid, naar han taler med Enke-Fruen, kand han lade, som at man mod hans Villie vil paatrykke ham en Rang, og sige, at han med Hænder og Fødder vil stræbe derimod, for at vise Prøve paa sin Philosophie. Naar saaledes gaaes til Verks, erholder han sit Sigte og uden den grove Almues Eftertale.

Cosmoligoreus kyssende paa hans Haand. Ach, min Herre! det var en lykkalig Tiid, paa hvilken jeg traf min Herre; han har lettet en stor Steen fra mit Hierte, thi jeg var forhen gandske tvivlraadig. Paa den ene Side stod mig for Øyene Folks Eftertale, og paa den anden Side frygtede jeg for Hinder udi mit Frierie; men nu er Knuden løset, og jeg reder mig med Reputation ud af Sagen.

Pernille. Jeg vil strax følge min Herre til hans Huus og der dictere ham, hvorledes Ansøgningen philosophice skal opsættes.

Cosmoligoreus. Men hvormed kand jeg forskylde saadan Velgierning?

Pernille. Ey, tal ikke derom; jeg tiener Folk med Fornøyelse. Jeg holder det ogsaa for en Pligt at forplante her udi Landet den nye Philosophie og at udrødde det gamle Pedanterie; thi sandt at sige, det er mit fornemmeste Ærende her udi Landet.

Cosmoligoreus. Vil da min Herre ubesværget følge mig?

Pernille. Ja, gierne.

Scen. 7.

Jeronimus. Leander.

Jeronimus. Ha, ha, ha! Det er en forslagen Pige. Jeg merker, at hun vil have hans skriftlige Ansøgning i Hænder, for at overbevise hendes Frue, at han er kun en Philosophus af Navn.

Leander. Og at han er en Hykler og Øyenskalk.

Jeronimus. Det dog ikke saa meget som for at vise, at han er alleene udi egen Indbildning Philosophus. Thi det kand være, at han selv bilder sig ind at være det, han virkeligen ikke er; ligesom man seer mange, der udi philosophiske Skoler og Collegier oplæres udi Vildfarelser og faaer en falsk Idee om Philosophie, saa bilde de sig ind, at den bestaaer udi Kaabe, Skiæg, Egensindighed eller udi pur Theorie, skiønt de rette Læremestere bør ikke saa meget beflitte sig paa at giøre deres Disciple lærde som at giøre dem gode og dydige. Nu er han kommen under anden Information, som er end meer gal end den. Han har faaet i sin Skolegang.

Leander. Monsr. Jeronimus meener den Pragiske Philosophie? Ha, ha, ha! Saa tit jeg tænker derpaa, maa jeg forundre mig over denne Piges Capacitet. Jeg var alleene bange for, at hun outrerede Tingen for meget.

Jeronimus. Jeg ikke; thi naar man først har indprentet nogen høye Tanker om sin Person og Lærdom, kand man siden let faae ham at troe, hvad man vil, helst naar det flatterer ens egen Tilbøyelighed. Thi ingen Lærdom kunde komme Cosmoligoreo meer til Pas end den, som indeholdes udi det Pragiske Morale, hvorudi Rang-Syge giøres til en honette Ambition og til en philosophisk Dyd.

Leander. Men hvad skal man sige om den 14de Artikel, som tillader en Mand at ligge hos sin Pige 2 Nætter om Ugen uden at bedrive Synd?

Jeronimus. Hun førte dette gandske vel ud, først ved at foregive, at saadant skeede efter den store Pragiske Doctors Præscription, dernæst ved at vise, at saadant kand skee uden Synd, naar Intentionen er god, og Siælen er reen. Thi hvor urimelig saadan Lærdom end er, saa seer man dog, at den antages af alle Fanaticis.

Leander. Pigen er stemplet, og fortiener at doktoreres. Jeg anfaae med Forundring, hvorledes hun redede sig ud af den Fristelse, som Tieneren bragte hende udi.

Jeronimus. Ja, det samme var den artigste Scene. Jeg haaber, at hun vil lykkeligen fuldende Tingen, som hun har saa vel begyndt.

Leander. Hvad mon hun videre vil giøre?

Jeronimus. Det vil hun ikke sige; jeg tør ey heller giøre mig saa dristig at spørge den store Pragiske Doctor derom, vil derfore lade det Øvrige komme an paa hende alleene. Jeg skal ellers give Monsr. Leander videre Underretning derom og advare ham, naar Tiid er at lade sig indfinde.

Leander. Adieu, Hr. Jeronimus! Jeg recommenderer mit Anliggende paa det Beste.

Jeronimus. Han maa ikke tvivle om min Belvillighed. Adieu!

ACTUS V.

Scen. 1.

Pernille i philosophisk Dragt. **Cosmoligoreus.**

Pernille. Jeg meener, Hr. Collega! at Ansøgningen saaledes kand passere.

Cosmoligoreus. Ja vist; jeg er kun alleene bange, at Fruen, som jeg skyder Skylden paa, kand faae Indholden at vide, og at jeg derved kand forderve min Sag.

Pernille. Hun kand i det ringeste ikke faae det saa snart at vide. Naar han først erholder, hvad han søger, og bliver gift med Fruen, jævner alting sig selv, og hun, for at menagere hendes Huusbonde, tager efter andre Fruers Exempel gierne Skylden paa sig. Det er os nu kun om at giøre at have Prætext til Ansøgningen, ikke fordi den i sig selv er forfængelig eller stridig mod den rette Philosophie, men efterdi Hr. Collega selv ideligen har prædiket derimod for Mangel af Kundskab om det rette og grundige Morale.

Cosmoligoreus. Det er sandt; jeg og alle mine Ordens-Brødre have anseet denne Jagen efter Rang og Titler som en stor Forfængelighed.

Pernille. Det kommer deraf, at han og hans Ordens-Brødre have havt slet Skolegang; men jeg haaber, at de inden kort Tiid skal blive bedre oplyset, thi jeg har i Sinde her at lade et Skrift komme for Lyset, hvorudi jeg skal forklare de fornemste Artikler af den Pragiske Philosophie, saa at Øynene skal aabnes først paa dem og siden paa den hele Almue, saa at enhver herefter skal *vide at giøre* Forskiel imellem forfængelig Ærgierrighed og honette Ambition.

Cosmoligoreus. Hr. Hof-Rath giør mig og det hele Land en vigtig Tieneste dermed. Jeg længes efter at see det Skrift.

Pernille. Han skal snart faae det at see, og skal han deraf tydeligen lære, at han og andre hidindtil have kun været Philosophi i deres egen Indbildning. Vil han nu kun overlevere mig Ansøgningen, som jeg strax skal befordre paa den beste Maade? Imidlertiid kand han forrette sit Ærende hos Fruen og foregive, at man imod hans Villie vil paatrykke ham en Titel, for at høre, hvad hun dertil vil sige.

Cosmoligoreus. Det vil jeg og giøre. Adieu saalænge.

Scen. 2.

Cosmoligoreus alleene

Alt hvad denne gode Hof-Rath lærer, synes i Førstningen at være falskt; men naar man med Skiønsomhed betragter det, saa er det en sund Philosophie, renset fra gamle Præjudicier og Pedanterie. Man maa ogsaa troe, at en saadan anseelig Mand har nøye overveyet alting, saa at man derfore paa hans Autoritet kand sikkert grunde sine Meeninger. Nu kommer jeg til at begive mig i Skole paa nye igien og at gaae op ligesom fra Sinke-Lectien, saasom jeg merker, at den Philosophie, som jeg hidindtil har giort Profession af, gaaer ud af Moden. Man maa ret glæde sig ved at see Videnskaben saaledes dagligen at tiltage, og er det en Philosophi Pligt at tilsidesætte alle gamle Meeninger, saa ofte han hører anden Lærdom, som er bedre grundet. Men jeg maa forrette mit Ærende. Han banker paa.

Scen. 3.

Pernille udi sine egne Klæder. **Cosmoligoreus.**

Pernille. Vil min Herre tale med nogen?

Cosmoligoreus. Jeg studser ved at see hende, min kiære Mademoiselle! thi just i dette Øyeblik forlod jeg en lærd Mand, som ligner hende paa et Haar.

Pernille. Det er mig kiært, at jeg ligner en lærd Mand; ellers er ikke underligt, at blant saa mange tusinde Ansigter et kand være et andet liigt. Har min Hr. Doctor ikke seet vor Kokke-Pige?

Cosmoligoreus. Ney, ikke det jeg veed.

Pernille. Hun ligner min Troe Doctorens Famulus saa livagtig, som de kunde være støbt i een Form; sær udi Ryggen og bag til.

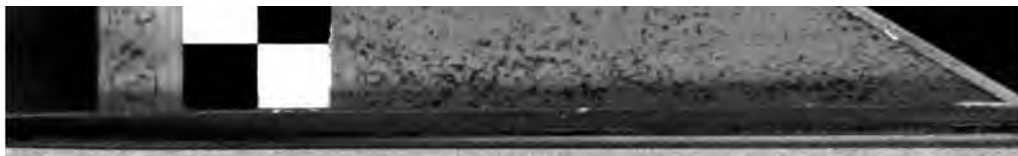
Cosmoligoreus. Ja, vi ere hinanden alle lige i den Ende, ha, ha, ha! Men maatte jeg spørge, om hendes Frue er hiemme? Hvis saa er, og det falder hende beleyligt, vil jeg have den Ære at opvarte hende.

Pernille. Fruen er til Tieneste; hun er ved Haanden og strax vil komme ud.

Scen. 4.

Cosmoligoreus. Leonora.

Cosmoligoreus. Jeg beder om Forladelse, at jeg tvende Gange i Dag har incommoderet



Fruen med min Besøgelse. Jeg fik den første Gang formedelst andres Nærværelse ikke Leylighed ret at tale om mit Anliggende, som jeg skriftligen har givet tilkiende. Jeg lever i den Forsikkring, at Fruen lader sig ikke forlede af misundelige Mennesker at bortkaste de gode Tanker, som hun engang har fattet om min ringe Person, og at jeg denne Gang faaer et trøsteligt Svar, hvorved mit Sind kand sættes i Roelighed. Jeg vidner for Himmelen, at jeg alleene har forelsket mig i Fruens Dyder og philosophiske Qvaliteter.

Leonora. Jeg har aldeles intet tabt af de gode Tanker, som jeg har baaret til hans Person; men at give saa hastig en fuldkommen Resolution er ikke anstændigt. Alt hvad jeg kand sige denne Gang, er dette, at jeg haver stor Estime for Hr. Doctor, og at han derfor ikke maa bortkaste Haab om at succedere udi hans Ansøgning. Men . . .

Cosmoligoreus. Ach, det Ord Men er et Tordenslag for mig; jeg er bange, at Fruen scrupulerer over min Stand, og at hun tager i Betænkning at indgaae i ulige Ægteskab.

Leonora. Hvo har bragt ham paa de Tanker?

Cosmoligoreus. Nogle have villet bilde mig saadant ind; og saasom de samme ere saavel Fruens som mine egne Venner, saa have de hemmeligen og mod min Villie og mit Videnskab søgt at erhverve mig en Æres-Titel, hvilken jeg dog aldrig modtager.

Leonora. Det skulde jeg ogsaa troe. Men er Hr. Doctor ellers forvisset om, at saadant er i Gierde?

Cosmoligoreus. Ja desvær; men jeg skal med Hænder og Fødder sætte mig derimod, thi jeg taber derved alle de høye Tanker, som Folk har havt om min Person.

Leonora. Hvis en Titel bliver ham uafvidende confereret, kand han intet tabe derved; thi saadant tilkiendegiver ingen Begiærlighed efter Ære, men er alleene et Naades-Tegn, som viser, at Regieringen reflecterer paa hans Meriter.

Cosmoligoreus. Jeg merker nok, min kiære Frue! at hvis saadant skeede, vilde det ikke være hende imod.

Leonora. Det vilde være mig hverken med eller imod; jeg er gandske indifferent udi slige Sager. Jeg kand gratulere dem, som den høye Øvrighed beærer med en Rang af egen Motif, efterdi det er et Naades-Tegn; jeg laster derimod dem, som betle om saadant, efterdi derved robes deres Hofmod og forfængelige Ærgierrighed.

Cosmoligoreus. Paa hvad Maade saadant end skeer, saa er det ingen Zirath udi en Philosophi Liv.

Leonora. Naar det skeer paa den første Maade, er det ey heller nogen Vanheld.

Cosmoligoreus. Ey, min kiære Frue! hun har herudi ikke lige Principia med mig. En Philosophus zires af intet andet end af sine egne Dyder og indvortes Valeur. Men der seer jeg Folk at komme ud; maa jeg træde lidt ind med Fruen, at vi kand tale sammen udi Eenrum?

Leonora. Ja gierne; vil han da ubesværget træde ind med mig?

Cosmoligoreus. Jeg haaber, at jeg saavel herudi som udi andre Ting skal bringe Fruen paa bedre og mere philosophiske Tanker; thi mit Sigte er alleene at bringe hendes naturlige Dyder til større Fuldkommenhed.

Leonora. Jeg skal lade mig finde gandske lærvillig. *De gaaer ind.*

Scen. 5.

Pernille. Jeronimus. Leander.

Pernille. Jeg seer, at de ere alt borte; ret nu skal Comoedien spilles.

Leander. Er Fruen ikke underrettet om denne Intrigue?

Pernille. Ney, det er sikkerst ikke at underrette hende derom; hun kunde maaskee ellers sætte sig derimod, saasom hun er medlidende og om over at prostituere nogen.

Jeronimus. Skal vi være tilstæde, naar dette Skuespil gaaer for sig?

Pernille. Ja, hvad andet? I har kun at iagttage dette: Monsr. Jeronimus kommer først her ud, naar vor Philosophus tager Afskeed med Fruen; men Monsr. Leander bier indtil han hører, at der bliver Allarm.

Jeronimus. Hvad Allarm kand her vel blive?

Pernille. Meener I vel, at det kand gaae af uden Allarm, naar Ansøgningen, som jeg overleverer, offentligen udi hans Paahør bliver oplæset? Man vil derover see hans Philosophie udi fuld Fyr og Flamme. Giører I kun alleene, hvad jeg siger; jeg skal nok udføre Resten.

Jeronimus. Mangen virkelig Hof-Rath fortiener ikke den Titel bedre end du.

Pernille. Derudi har I maaskee ikke stor Uret. Men der seer jeg Pedantens Tiener; han kommer nok for at lede efter sin Herre. Han har sin Bækker med sig, hvilket dog nu ikke giøres nødigt, thi hans Herre skal, naar Legen gaaer for sig, nok blive opvakt af Søvne. Lader os gaae til Side saalænge.

Scen. 6.

Petronius alleene.

Min Herre bliver noget længe borte. Jeg maa tale med ham, skiønt jeg haver ikke meget Lyst at komme her. Det er en forbandet Pige, denne Pernille; hun har kun liden Respect for Philosophien. Men jeg troer nok, at Doctoren recommenderer hende saaledes hos Fruen, at hun herefter holder sig i Skindet. Min Herre er vel en stor Philosophus, saalænge man lader ham være i Roe; men det tiener ikke at pirre meget ved ham, det kand jeg og min Ryg vidne. Men der seer jeg, at han kommer ud tillige med Fruen. Jeg vil holde mig her lidt tilside.

Scen. 7.

Leonora. Cosmoligoreus. Petronius. Pernille i philosophisk Dragt.

Leonora. Jeg fatter det altsammen, Hr. Doctor! og tager mod hans gode Lærdom. Hav et Par Dage Taalmodighed, saa skal han faae min endelige Resolution.

Cosmoligoreus. Jeg faaer at oppebie den Tiid; recommenderer mig imidlertiid. Men der seer jeg den Pragiske Doctor komme; han vil nok tale med mig.

Leonora. Er det en practisk Doctor?

Cosmoligoreus. Ja, han er baade practisk og Pragisk; det er en stor Mand, som jeg nyeligen er kommen i Kundskab med. Hans Tiener, Hr. Hof-Rath! Her seer han den dydige Frue, som jeg har bestreven.

Leonora sagte. Det Ansigt er mig bekiendt; mig synes, at han ligner min Pernille.

Cosmoligoreus tagende Pernille til Side. Har Hr. Hof-Rath efterkommet sit gode Løfte?

Pernille. Ney, men nu er jeg paa Veyen; det skal ikke blive forsømt. Jeg maa ved denne Leylighed hilse paa Fruen. Hendes Tiener, min dydige Frue! Jeg haaber at komme meer i Bekiendtskab med hende, og det ved Leylighed af denne min gode Ven, sær om han lykkes i sit Forehavende, hvorom jeg ikke kand tvivle, thi om Fruen vil forandre sin Stand, kand hun aldrig giøre bedre Val. Jeg vil ikke rose ham, fordi han er min Ven og Ordens-Broder; men jeg kand sige dette, at han er Dyden selv.

Cosmoligoreus sagte. Han taler som en oprigtig Ven og en ærlig Mand.

Leonora. Har han allerede aabenbaret min Herre sit Anliggende?

Pernille. Ja vist; der er ingen Hemmelighed imellem os to. Jeg tiener ham med Fornøyelse, og giør mig i Dag Umage med at befordre hans Ansøgning.

Cosmoligoreus sagte. Hvad Pokker er dette? Jeg troer ikke, at . . .

Leonora. Hvad er hans Ansøgning?

Pernille. Fruen veed jo vel, at han søger om en Rang?

Leonora. Det er meer, end jeg veed eller kand troe.

Cosmoligoreus sagte til Pernille. Hvad Dievelen vil dette sige, Hr. Hof-Rath? vil han her prostituere mig?

Pernille. Ey, Hr. Collega! lar mig kun raade; jeg skal saaledes føre min Tale, at han skal takke mig. Hør, min kiære Frue! jeg merker, at hun er noget mysterieuse; det er en Ting, som er imellem os, og kommer ikke videre. Hr. Cosmoligoreus er og forsikkret om at Fruen ikke fortryder derpaa, at han i Ansøgningen har betient sig af hendes Navn.

Leonora. Af mit Navn? Hvad vil det sige?

Cosmoligoreus trækkende ham til Side. Jeg er jo skammeligen forraad.

Pernille. Hav dog Taalmodighed, og hør Enden, saa skal han takke mig. Til Leonora. Det vil sige saa meget: at efterdi han som en Philosophus holder det uanstændigt at søge om Rang, saa har han taget sig den Frihed at skyde Skylden paa Fruen, forhaabende, at om saadant kom hende for Ørene, hun ingen Fortrydelse vilde bære derover, saasom man pardonerer et Fruentimmer saadan Strøbelighed. Thi hvad som hos Mands-Personer lastes som Ærgierrighed, og kaldes Rang-Syge, heder hos Fruentimmer en honet Ambition.

Cosmoligoreus sagte. Gid du faae en Ulykke for mig, som du saa forhaaner.

Leonora. Hvad hører jeg? Skal jeg være hans Skiul og Dekke? Jeg skal strax offentligen give det tilkiende, saa at alle skal faae at vide, at han er en Løgner og Bedrager.

Pernille. Ey, min smukke Frue! vær dog ikke saa hastig. Betænk . . .

Leonora. Jeg skal betænke ham saaledes, at han aldrig skal bedrage nogen videre.

Cosmoligoreus. Troe ham ikke, velbaarne Frue! han farer med Usandhed; det er en Bedrager.

Pernille. Eftersom jeg skieldes for en Bedrager, saa maa jeg, for at redde min Ære, fremvise hans egenhændige Skrift.

Cosmoligoreus. Troe ham ikke; det kand være noget, som han kand have skrevet i mit Navn, for at forivilde min Credit.

Pernille. Der vil vel findes nogen, som kiender hans Haand.

Leonora. Min Broder kiender uden Tvivl Haanden. Hør, Monfrere! kom strax herud.

Cosmoligoreus. O infandum & inexpiabile scelus!

Pernille. Hør, Monsieur! kiender han Haanden i dette Skrift?

Jeronimus. Ja vist, det er Doctor Cosmoligorei Haand.

Cosmoligoreus tramper paa Gulvet, og truer; hvorpaa Leander efter Aftale kommer ud.

Pernille. Vil han oplæse Skriftet tydeligen?

Jeronimus læser: Gunstige Øvrighed! jeg har fæstet mine Tanker til en Enke-Frue ved Navn Leonora og anmodet hende om Ægteskab. Samme Enke-Frue har dertil ikke fundet sig uvillig; men saasom hun er plaget med Rang-Syge, har hun ikke villet giøre mig Ægteskabs-Løfte uden med de Vilkor, at jeg først erhverver mig en anstændig Characteer. Jeg har med grædende Taare forestillet hende, at saadan Ansøgning var mig haardere end Døden, saasom den gandske vilde ødelegge min Reputation; men jeg haver med Graad og Bøn hidindtil intet kunnet udvirke. Hvorudover, saasom min Kiærlighed er saa stor, at jeg ingenlunde kand renoncere derpaa, saa nødes jeg at bide udi et suurt Æble og at fornegte mig selv. Min ydmygste Ansøgning er derfore at . . .

Mebens dette læses, spadserer Cosmoligoreus frem og tilbage med store Ophævelser, og Petronius staaer og stirrer paa Jorden.

Leonora. Det er nok; det er en Løgner og Ære-Tyv.

Hun tager Memorialen, river den i Stykker, og kaster Cosmoligoreus Stykkerne i Ansigtet, gaaende derpaa ind.

Jeronimus. Det var en hæslig Streg af en Philosophus.

Pernille. Ja, det maa han nok sige; at tillegge en brav Dame sin egen Feyl!

Cosmoligoreus. Ach, jeg kand ikke meer; jeg synker ned udi Jorden.

Jeronimus. Hvad har I vel at sige til Eders Forsvar?

Cosmoligoreus. Jeg haver dette at sige, at jeg er falden udi en Forræders Hænder.

Pernille. Den er ingen Forræder, som legger falske Dyder for Dagen.

Cosmoligoreus. Du har lagt for Dagen, at du er en Spidsbube og ingen Pragisk Doctor.

Pernille. Det er skammeligt at høre saadant.

Cosmoligoreus. Ney, det er skammeligt at giøre saadant.

Pernille. Hvad Skammeligt har jeg giort? Gierningen er jo Eders.

Cosmoligoreus. Det er din Gierning, som du har forledet mig til.

Pernille. Kand en stor Philosophus saa let tages ved Næsen?

Cosmoligoreus. Ingen kand tage sig vare for en listig Gaudieb.

Pernille. Ney dette gaaer for vidt; jeg maa have Satisfaction.

Cosmoligoreus. Du skal bekomme Satisfaction i Galgen.

Jeronimus. Det er den skiønneste philosophiske Disputation, som kand blive holden.

Petronius. Det synes mig ogsaa.

Pernille. Hør du, som est hans Famulus eller Discipel, kand du ikke hielpe din Herre? Kom hid og respondeer under ham; du hører jo, at han allerede er sat i Benken.

Cosmoligoreus. Jeg agter ikke at disputere med en Misdæder paa den sædvanlige Maade. En Stok, Pidsk og knyttet Næve maa her alleene bruges.

Pernille. Jeg er bereed til alting; kom an, affast din Kaabe, saa skal jeg og affaste min.

Cosmoligoreus. See der ligger min Kaabe.

Pernille. See der ligger ogsaa min.

Derpaa bryde samtligen ud i høy Latter, naar de seer Pernille udi hendes Pige-Klæder.

Cosmoligoreus. O stupendam Metamorphosin!

Petronius. Ach, Himmel! det er jo Eleonores Kammer-Pige, som har spillet Giek med min Herre.

Pernille. Ja det er ungefær saaledes. I maa fortælle denne Historie til enhver og legge dertil: Pernille fecit.

Cosmoligoreus *falder i Extaie, og henger med Hovedet.*

Petronius. Herre! det er Fruens Kammer-Pige, som har narret ham.

Cosmoligoreus *bliver ved at grunde.*

Petronius. Jeg siger, at det er Frue Leonores Kammer-Pige; den samme, som i Formiddag talede saa bespottelige Ord mod den hellige Philosophie.

Cosmoligoreus *bliver ved.*

Petronius. Ey, luk dog Øyene op; see, hvorledes vi ere bedragne.

Cosmoligoreus *bliver ved.*

Petronius. Ney, nu maa jeg af Nødvendighed bruge min Bækker. *Giver ham et dygtig Slag paa Kinden.*

Cosmoligoreus. Ey, saa skal du faae en Ulykke og alle de andre; jeg skal myrde eder, saa mange som I ere.

Han tager en Stoel og forfølger dem. Leander, Jeronimus og Pernille tage Flugten, og Petronius bliver staaende et Stykke fra, skiælvende.

Scen. 8.

Cosmoligoreus. Petronius.

De staae længe stiltiende, med nedslagne Hoveder.

Cosmoligoreus. Petroni!

Petronius. Herre!

Cosmoligoreus. Jeg haver forlobet mig. Jeg beder dig om Forladelse.

Petronius. Jeg pardonerer gierne Hr. Doctor; men vil han vel pardonere andre, der saaledes har drevet Spot med ham?

Cosmoligoreus. Ja vist; jeg er bleven et gandske andet Menneske. Nu begynder jeg allerførst at kiende mig selv og at merke, at min Philosophie har været ilde grundet, og at jeg alleene har været Philosophus udi egen Indbildning.

Petronius. Vil Herren lade den Spot blive uhevnet, saa bekiender jeg, at hans Philosophie gaaer for vidt.

Cosmoligoreus. Jeg vil ikke alleene lade den blive uhevnet, men takke den Pige, som har aabnet mine Øyen, og paa eengang har lært mig mere, end som jeg al min Tiid har lært udi Skoler og philosophiske Collegier.

Petronius. Dette begriber jeg ikke; thi denne Spot har saaledes oprørt mit philosophiske Kallun, at jeg er færdig at sætte Ild paa Huset.

Cosmoligoreus. Hos mig derimod har den giort langt anden Virkning; thi jeg anseer denne Pige som en Medicus, der ved Remedier, skiønt noget skarpe, har cureret mig. Jeg merker, at den Philosophie, som gemeenligen læres udi vore Skoler, bestaaer udi pure Ord; vi lære at tale om Dyder, men vi lære ikke at practicere dem. Vi lære at kiende Dyrs, Træers og Planters Egenskab, uden at blive underviisede udi egen Kundskab; ja vi lære at see Skieven udi andres, men kand ikke see Bielken udi vore egne Øyen. Saa at vi komme ud af Skolerne lærdere, men ikke bedre og dydigere. Vore Læremestere bedrage os ved deres udvortes Anseelse, ved deres Skiægge, Klædebragt og philosophiske Grimacer; de bilde os ind, at Philosophie bestaaer derudi, item stedse at declamere mod Verden og at igiennemhegle de Laster, som vi selv øve. Vi søge ikke at udlede Sandhed, men stræbe kun blindt at følge vore Læremesteres Meeninger. Det gaaer os, som gemeenligen udi Selskab: naar een gisper, saa gispe alle andre tillige med ham. Vi følge blindt deres Lærdom, om hvilke vi have engang fattet høye Tanker; og de vildfarende Principia, som vi udi

Ungdommen have faaet, henge stedse ved os, saa at vi forsvare dem med største Haardnakkenhed.

Petronius. Jeg merker, at det er sandt; thi enhver forsvarer sin Sects Lærdom.

Cosmoligoreus. Vísseligen; thi han beflitter sig kun paa at forklare og forstaae sin Læremesters Meening uden at erhverve egen Meening. Det gaaer til udi Philosophie som udi Regligions-Sager. Hvo der er opdragen udi en Mahomedansk Skole, holder Mahomeds Lærdom alleene for Sandhed; og hvo der er opklækket udi en Synagoge, sætter sit Liv til for den Jødiske Troe. Thi den Ærbødighed, man har fattet for sine Lærere, foraarsager, at man hverken vil eller kand finde Sandhed.

Petronius. Paa den Maade har jeg og været en Philosophus udi egen Indbildning.

Cosmoligoreus. Ja hvad andet? thi ligesom jeg blindt har fulgt mine Læremesteres Fodspor, saa haver du fulgt min Lærdom. Om jeg havde holdt det for en Dyd at lyve og skuffe, saa havde du troet det samme. Denne Hendelse i Dag har aabnet mine Øyen og givet mig Anledning til at examinere flere Vildfarelser. Jeg troer nu, at en Philosophi Qvalitet bestaaer ikke i at føre et stridigt Levnet mod andres, men at føre et bedre Levnet end andre. Og vil jeg derfore herefter ikke afsondre mig mere fra simple Borgere, hverken udi Levemaade eller Klædebragt. See der ligger min philosophiske Kiole, som jeg træder under Fødder.

Petronius. See der ligger og min philosophiske Kaabe, som jeg træder under Fødder.

Cosmoligoreus. Du maa herefter ikke meer kalde mig Cosmoligoreus, men Cosmus Holgersen.

Petronius. Herren maa ey heller meer kalde mig Petronius, men slet og ret Peer.

Cosmoligoreus. Ja vore philosophiske Navne maa forvandles til menneskelige.

Petronius. Hvis Ovidius nu stod op igien, vilde han finde riig Materie til Forvandlinger: han vilde udi en Time finde to Philosophus forvandlede til Mennesker og en Pragisk Doctor til en Stue-Pige.





REPUBLIQVEN
eller
Det gemeene Beste.
Comoedie udi tre Acter.

Hoved-Personerne i Comoedien.

Republiqven.
Leonora, hendes Dotter.
Pernille, Pigen.
Henrich, Tieneren.
Leander, Leonoræ Beyler.
Skriveren.
Adskillige Projectmagere.

ACTUS I.

Scen. 1.

Leerbeutel. Novatianus.

Novatianus. God Morgen, Hr. Leerbeutel! Hvad er hans Ærende her saa tiligen?

Leerbeutel. Det skal jeg sige ham som min gode Ven, forhaabende, at det bliver hos ham selv. Her kand en fattig Karl komme til Brød og giøre sin Lykke.

Novatianus. Hvi saa?

Leerbeutel. Har han ikke hørt tale om den Resolution, som Frue Respublica har taget, endeligen at bortgifte sin eeneste Dotter, som saa mange brave Mænd hidindtil forgiæves have giort Anføgning om?

Novatianus. Hvad Forhaabning kand Monsr. Leerbeutel derom giøre sig?

Leerbeutel. Jeg kand have saa god Forhaabning som nogen her i Staden; thi det er bekiendtgiort, at Fruen seer hverken efter Ungdom, Kiønhed eller Midler, men søger efter en Svigersøn, som har Kundskab udi Stats- og Huusholdnings-Sager, og der ved Capacitet og Hurtighed kand understøtte hende udi hendes Alderdom, give hende nyt Liv og nye Kræfter og bringe hendes Huus udi en florerende Tilstand.

Novatianus. Er da Monsr. Leerbeutel en saa stor Politicus?

Leerbeutel. Jeg skulde ikke rose mig selv; men jeg troer ikke, at der er nogen her i Landet, der haver enten bedre Villie eller Evne til at tiene Publico. Jeg har allerede i Dag paa en halv Times Tiid giort og udstuderet 7 Projecter, som alle ere af stor Vigtighed. Jeg har et af dem hos mig, som er det fornemste, og som jeg vil vise ham som min gode Ven, for at høre hans Betænkning derover.

Novatianus. Jeg skal med Fliid læse det igiennem og sige ham min Meening.

Leerbeutel. Det maa blive liggende hos ham en Times Tiid. Jeg vil imidlertiid liste mig herind for at tale med Republiqvens Tiener, som kand bane mig Veyen til hans Herskab.

Novatianus. Monsieur finder ham nu ikke; jeg saae ham i dette Øyeblik udi en anden Gade.

Leerbeutel. Saa vil jeg da komme igien om en halv Time, imidlertiid er han saa god at igiennemlæse noye Forslaget.

Novatianus. Det skal skee. Adieu saalænge!

Scen. 2.

Novatianus alleene.

Ha, ha, ha! Jeg er just i samme Ærende som han, og derfore bildte ham ind, at Tieneren var ude. Hvis der er noget got i Forslaget, giver jeg det ind i eget Navn. Enhver er Tyv i sin Næring. Vil han beskylde mig for Falskhed og sige, at han har betroet mig Forslaget, saa er mit Ney saa got som hans Ja. Jeg er ellers ikke den første, som i saa Maade pløyer med andres Kalv. Men jeg maa see til i Tide, at jeg faaer fat paa Tieneren. *Han kiger ind ad Døren, og vinker ad ham.*

Scen. 3.

Henrich. Novatianus.

Henrich. Vil han tale med nogen her i Huset?

Novatianus. Hans Tiener, Monsr. von Hen-

rich! Tag min Tristighed ikke ilde op; jeg trænger til hans Venskab, og haaber, at saasom jeg altiid har baaret stor Affection til ham, at han negter mig ikke sin Tieneste udi et vigtigt Anliggende.

Henrich. Jeg har jo slet ingen Prover havt paa hans Affection, er ey heller i Stand til at bevise ham nogen Tieneste. Det er knapt, at jeg kiender ham af Ansigt.

Novatianus. Hvis han ingen Prove haver seet paa min Affection, saa skal han faae den at see. Jeg beder ydmygst, at han ikke vil forsmaae et Par Ducater.

Henrich. Hvorfor skal jeg tage imod hans Ducater?

Novatianus. Det er ikke i anden Henseende end til at vise Prøve paa den Affection, som jeg bær til hans Person.

Henrich. Hvis det er ikke i anden Henseende, saa skal han have Tak. Er hans Navn ikke Novatianus?

Novatianus. Jo, til Tieneste. Jeg hører, at han dog veed mit Navn.

Henrich. Hvorfore skulde jeg ikke vide hans Navn? Jeg har jo kiendt ham længe, og veed, at han er en honet Cavalleer. De omfavne hinanden. Men hvad er hans Forlangende? Det skulde være mig en Fornøyelse, om jeg kunde være ham til nogen Tieneste.

Novatianus. Ja vist kand han tiene mig; thi jeg veed, at han staaer vel hos hans Frue Republiqven. Jeg er hidkommen for at tilbyde Republiqven min ringe Tieneste, og til den Ende har udstuderet forskiellige Ting, som ere til hendes Tarv og Nytte. Man skulde vel tænke, at nogen Egennytte var derunder, eftersom de fleste ved Forslag sigte gemeenligen til egen Interesse; men jeg er ikke af de Slags Folk, thi jeg kand helligen vidne, at jeg intet haver for Øyen uden Republiqvens Beste.

Henrich. Jeg er gandske forsikkret derom. Men hvad er det, hvormed jeg kand være ham til Tieneste?

Novatianus. Et got Ord kand giøre meget. Jeg haver forfattet adskillige nyttige Forslag, hvoraf jeg haver dette, som han seer, reenskrevet, som jeg ydmygst beder Monsr. von Henrich vil recommendere til hans Frue Republiqven.

Henrich. Hør, min Herre! Republiqven giver Audience Klokken to i Eftermiddag, da kand han lade sig indfinde. Imidlertiid skal jeg bane Veyen ved at recommendere paa det kraftigste hans Person.
Novatianus kysser ham og gaaer bort.

Scen. 4.

Henrich. Bremenfeldt.

Henrich. Jeg er vis paa, at vi vil faae en stor Hob Projectmagere paa Halsen; men hvis de alle forstaae deres Politica saa vel som denne, saa taber jeg intet derved. Men der seer jeg en anden komme; jeg troer nok, at han er af samme Suurdey. Det kommer mig for, som det er Bremenfeldt. Jo det er, min Troe, ham selv udi egen *Person; jeg vil holde* mig lidt til Side, for at *see, hvor han vil lande.*

Bremenfeldt. Nu kand man giøre sin Lykke, og nu kommer mine politiske Videnskaber mig til Pas. Jeg har allerede denne Morgen igiennemløbet 3 Capitler i den politiske Stokfisk og derudover faaet 5 gode Projecter i Hovedet, hvorved jeg haaber at recommendere mig hos Republiqven og derudover blive saa nær den lovede Belønning som nogen anden.

Henrich sagte. Han taler ikke om, hvorledes han vil recommendere sig hos mig, hvilket viser, at han er kun en slet Politicus.

Bremenfeldt. Det er mig sagt, at Republiqven nu skal have sin Boelig her. Men der seer jeg en Tiener; hør, Monsieur! hvad heder denne Gade?

Henrich. Den heder slet intet; I kand jo see, at det er et Torv. Men hvad leder han efter?

Bremenfeldt. Jeg leder efter Republiqvens Boelig.

Henrich. Saa er I paa rette Vey; thi her er Huset, hvor hun boer.

Bremenfeldt. Hører han til Huset, med Permission at spørge?

Henrich. Med Permission at svare: Jeg hører ikke saa meget til Huset, som Huset hører til mig; thi jeg er her Fuldmægtig.

Bremenfeldt. Hans Tiener, Hr. Fuldmægtig! Kunde han ikke skaffe mig Audience hos Republiqven? thi jeg haver adskillige vigtige Forslag at insinuere, som vil komme hende til stor Nytte.

Henrich. Er det intet andet?

Bremenfeldt. Min Hr. Fuldmægtig! jeg forlanger kun Audience og indfinder mig paa Republiqvens Invitation.

Henrich. Har I slet intet andet?

Bremenfeldt. Ney, jeg begiærer kun Audience.

Henrich. Dermed bemænger jeg mig ikke. Nu om Formiddagen gives ingen Audience. Vil I passe paa om Eftermiddagen, saa er det den rette Tiid.

Bremenfeldt. Hvad Klokke-Slet, om jeg maatte saa spørge?

Henrich. Jeg haver ikke Stunder at tale med Jer, om jeg maatte saa svare. Adieu!

Bremenfeldt gaaer bort. Denne Karl er kort for Hovedet.

Henrich. Denne Karl haver et Kiødhoved; thi en, der ikke veed bedre at insinuere sig hos Republiqvens Tiener, har ilde studeret sine Politica, og med sine Forslag kand ikke vinde uden Bagslag. Men der seer jeg Seignr. Leerbeutel komme. Han graver uden Tvivl i sin Lomme efter en Ducat; det er en ret Statsmand, man kand see den sunde Politic afmalet i hans Pande.

Scen. 5.

Leerbeutel. Henrich.

Leerbeutel. Nu meener jeg nok, at Henrich er kommen hiem igien. Mig fortryder at have overleveret mit Skrift til Novatianus; man har Exempel paa, at en og anden udcopiere andres Forslag, og give dem ud for deres egne. Men der seer jeg Manden, som jeg leder efter. Serviteur, Hr. Henrich! Jeg blev saa glad over den Intimation, jeg saae udi Aviserne af Republiqven.

at jeg lovede, det første jeg saae hendes Tiener, at forære ham 3 Ducater. Lad mig nu fuldbyrde mit Løfte, og forsmaae ikke en ringe Gave.

Henrich. Ey, Hr. Leerbeutel! jeg har jo ingen Tieneste beviist ham.

Leerbeutel. Jeg sværger paa, at han skal have dem.

Henrich. Jeg vil da ikke giøre ham meensvoren; ønsker ellers at kunde giøre ham nogen Tieneste.

Leerbeutel. Den Tieneste, han kand bevise mig, er at recommendere mig hos Republiqven og at skaffe mig Audience; thi jeg haver adskillige nyttige Ting at forestille hende. Jeg tvivler ikke om at adskillige andre lade sig ogsaa indfinde; thi Staden vrimler af Projectmagere, hvoraf de fleste kun fremkomme med ildegrundede Forslag, som sigte alleene til deres egen Nytte, hvorvel de bruge Republiqvens Tarv til Prætext. Jeg derimod kand forsikkre, at jeg haver ikke mindste Henseende til Belønning; men Publici Velfærd er alleene Tønder til min Iver.

Henrich. Jeg er og forsikkret derom. Monsieur haver ellers Ret derudi, at adskillige ville lade sig indfinde. Her har allerede været tvende. Den første var Novatianus, som havde et skriftligt Forslag, som han vilde levere mig til Beforbring.

Leerbeutel. Hillemænd, hvad hører jeg? Havde han allerede et skriftligt Forslag.

Henrich. Ja, men jeg tog ikke derimod. Jeg bad ham at overlevere det selv i Eftermiddag.

Leerbeutel. Ach, den Forræder!

Henrich. Hvi saa?

Leerbeutel. Det var mit Forslag, som jeg leverede ham til at igiennemlæse, for at høre hans Betænkning derover. Ach, Hr. Henrich! hav den Godhed at give Republiqven saadant tilkiende.

Henrich. Hvad kand det hielpe, naar ingen Beviis er?

Leerbeutel. Jeg byder mig til at giøre min Eed derpaa.

Henrich. Men om han som en Politicus tilbyder sin Benegtelses-Eed, saa bliver man jo lige klog; Folk agter desværre nu omstunder ikke at sværge.

Leerbeutel. Ach, Hr. Henrich! hielp mig til Rette herudi.

Henrich. Hverken jeg eller nogen kand herudi hielpe; det er en Ting, som maa afgiøres mellem dem selv. Men jeg veed jo, at Monsieur har flere Projecter; det kand jo ikke komme ham som en habil Mand an paa et Forslag meer eller mindre.

Leerbeutel. Det er vel sandt; men dette Forslag var det beste, og som har kostet mig megen Hovedbrynden.

Henrich. Det er galt nok. Jeg veed nu intet bedre Raad, end at skrive det paa nye igien; og da kommer det an paa, hvo der først indkommer med sit Skrift. Ellers er i mine Tanker best, at han erkyndiger sig ret om Tingen, og hører, om han med det Gode vil levere Skriftet tilbage.

Leerbeutel. Det vil jeg og giøre. Adieu saalænge! Jeg recommenderer ham min Person.

Henrich. Jeg vil være gandske neutral udi denne Sag og opføre mig upartisk, som en ærlig Mand sømmer og anstaaer; thi jeg har faaet Penge af dem begge. Men der seer jeg Republiqven kommer med Jomfruen og Pernille.

Scen. 6.

Republiqven. Leonora. Pernille. Henrich.

Republiqven. Hør, min Dotter! du maa være betænkt paa at forandre din Stand. Du maa efter unge Jomfruers Exempel ikke see hverken efter Kiønhed eller Ungdom, ey heller efter Midler, men efter Forstand og Videnskab. Jeg bliver nu gammel, og store Byrder ligger paa mine Skuldre; jeg maa derfore have en Svigersøn, som kand understøtte mit Huus, bode paa det Forfaldne, ja bringe alting udi bedre Stand. Du svarer intet dertil?

Pernille. Den stakkels Jomfru kand ikke andet end blive taus over saadant Forslag. Jeg vil svare paa hendes Vegne, at naar Fruen vil give sin Dotter bort, maa hun see til, at der bliver et kiærligt og eenigt Ægteskab, hvilket ikke kand ventes, uden at Personen er saadan en, som hendes Hiertelaug kand falde til.

Republiqven. Hendes Hiertelaug bør fæstes til den, som hendes Moder anseer som en Støtte for hendes Huus og Haandtering.

Pernille. Eftersom Fruen holder saadan Person saa nødig, er det da ikke best, hun tager ham selv, og lader Jomfruen faae sin Ligemand og saadan en, som hun kand lide?

Republiqven. Jeg er for gammel til at gifte mig, Pernille!

Pernille. Og hun er for ung og for god at gifte sig med en forrustet Projectmager.

Republiqven. Det kand hende sig, at hun kand faae den, der baade kand understøtte mit Huus, og som tilligemed kand staae hende an.

Pernille. Det kand hende sig, det kand og ikke hende sig; saasom Fruen fornemmeligen sigter til at faae til Svigersøn den, som hun holder for den største Politicus, saa staaer en ung Jomfrue stor Fare ved at faae en Mand, som hun kand være fornøyet med.

Republiqven. Det maa komme an paa en Prøve, hvem jeg finder best og beqvemmest.

Pernille. Jeg har aldrig hørt, at Kundskab i Stats-Sager holdes for Prøver til Beqvemhed udi Ægteskab. Der vil min Troe andre Prøver til. Er det ikke sandt, Jomfrue?

Republiqven. Holdt inde med saadan daarlig Snak, Pernille! Min Dotter finder sig nok derudi.

Pernille. Hør, min kiære Jomfrue! om den politiske Kandestøber kom og friede til hende, vilde hun sige ham Ja?

Leonora. Jeg haaber, at min Frue Moder ikke vilde give mig bort til en gammel Nar.

Pernille. Om en Socrates da med Abeansigt eller en skrutrygget Æsopus lod sig anmelde?

Leonora. Da svarede jeg det samme dertil.

Pernille. Nu hører jo Fruen, hvorledes Jomfruen kand og vil finde sig i saadant. Jeg er kun en fattig Pige; men om Herman von Bremen eller den politiske Stokfisk friede efter mig, visede jeg dem paa en høflig Maade Fanden i Vold, og gav dem Assignation paa en gammel forruitet Fisker-Kielling.

Republiqven. Hør, Mademoiselle! jeg giver dig vel Frihed til at tale, men jeg merker, at du giør Misbrug deraf, og søger kun at styrke min Dotter udi Ulydighed.

Pernille. Man har jo Frihed at tale udi Republiqver. Alle Republiqver giøre jo Profession af at høre Sandhed; men det synes, at saadant bestaaer alleene i en puur Sigelse og udi et puurt Navn, thi Erfarenhed viser, at man ved Sandhed styrter sig i Fortræd allevegne i Verden.

Republiqven. Enten det er saa eller saa, saa bliver jeg urnggeligen ved mit Forsæt, og du, min Dotter! maa stikke dig derudi.

Leonora. Men, min kiære Moder! . . .

Republiqven. Ingen Snak! Hvad jeg har sagt, maa staae fast. Her handles om en Svigersøn af saadanne Qvaliteter, som jeg har bestrævet.

Pernille. Alle ville give sig ud for at have slige Qvaliteter; alle ville og foregive, at de sigte alleene ved deres Forslag til Republiqvens Tarv, skiønt Hiulet, som driver dem, er alleene Jomfruen, som er Republiqvens eeneste Arving.

Republiqven. Jeg kand nok vide at giøre Forskiel mellem daarlige Projectmagere og duelige Raadgivere.

Pernille. Det er ikke saa let, som Fruen meener. Erfarenhed viser, at man ofte bliver bedragen. Hun skal see, at Projectmagere i Hobetal vil strømme hid.

Henrich. Her har allerede været 3 denne Morgen; den ene seer meer politisk ud end den anden. Jeg har bedet dem at komme igien ved Audience-Timen.

Republiqven. Det er got nok. Jeg maa gaae ind saalænge. *Hun og Henrich gaaer ind.*

Scen. 7.

Leonora. Pernille.

Leonora. Nu ere gode Raad dyre, min kiære Pernille!

Pernille. Jeg veed ikke bedre Raad at give, end at Leander giver sig ud for en Politicus, og tilbyder sin Tieneste udi Stats-Sager.

Leonora. Du kiender ham da ikke ret. Han er en ærlig Person, der aldrig giver sig ud for det, som han ikke forstaaer.

Pernille. Paa den Maade kommer Jomfruen at gaae til Brudeseng med den politiske Kandestøber.

Leonora. Hvad skal jeg vel giøre?

Pernille. Er det Spørsmaal, hvad hun skal giøre?

Leonora. Jeg beqvemmer mig aldrig dertil. Jeg haver derforuden forbundet mig til Leander, som jeg ikke forlader.

Pernille. Hvor er han nu? Det var at ønske, at han var tilstæde, at vi kunde raadslaae lidt med ham.

Leonora. Jeg troer nok, at han kommer i dette Øyeblik; thi jeg har havt Bud til ham.

Pernille. Han maa komme i Formiddag; thi bier han til i Eftermiddag, saa gives ingen Leylighed at tale med ham, efterdi Huset vil vrimle af Projectmagere.

Leonora. Han kommer vist nok i Formiddag, og da haver han i Sinde at begiære mig offentligen af min Moder.

Pernille. Jeg er bange, at han faaer kun slet Svar, hvis han ikke agerer saadan Person, som jeg har sagt.

Leonora. En saadan modest Person, som han er, kand ikke bane sig Vey til Lykke ved Løgn og Pralerie.

Pernille. Jeg veed ikke, om det kunde legges ham til Last, naar det skeede udi saadan Nødsfald som dette. Man maa i det ringeste giøre et Forsøg, om han kand beqvemme sig dertil. Men der seer jeg en komme; jeg troer, at det er Leander.

Leonora. Ja, det er Leander. Jeg vidste nok, at han ikke blev borte.

Scen. 8.

Leonora. Pernille. Leander.

Leonora. Ach, min kiære Leander! det seer slet ud for os nu omstunder

Leander. Conjuncturerne ere slemme. Jeg er selv bange; dog vil jeg ikke lade Modet falde.

Leonora. Hvad Haab kand han vel giøre sig udi denne Tilstand?

Leander. Det kand hende sig, at mine egne Rivaler kand befordre min Sag.

Leonora. Hvorledes skulde det kunde skee?

Leander. Det kand skee, at de ved urimelige og ugrundede Forslag heller forvirre end bestyrke Republiqven, saa at hun derover vil see, hvor skadelige slige Folk ere, og at de have ikke uden egen Interesse for Øyen. Jeg grunder mine Tanker herudi paa Erfarenhed.

Pernille. Stoel ikke for meget derpaa, Monsr. Leander! Det sikkerste er, at Jomfruen fremturer i sin Bestandighed, og at Monsr. Leander jo før jo heller taler med Republiqven, og aabenbarer hende sine Tanker. Det kand hende sig, at hans Person kand staae hende an.

Leander. Det maa komme an paa et Forsøg. Min Person er hende ikke ubekiendt, hun kiender og min hele Familie. Det staaer kun paa, at jeg nu strax kand faae Audience.

Pernille. Det skal jeg nok udvirke, hvor knap Tiden end er. Jomfruen maae ikke være tilstæde; der maa ingen være uden Republiqven og Monsr. Leander tilligemed mig, som kand lidt understøtte hans Sag. Det maa ikke hielpe, om jeg faaer lidt Utak. Bliv kun her lidt, Monsieur! og Jomfrue! kom I ind med mig.

Scen. 9.

Leander. Republiqven. Pernille.

Leander. Jeg stoler meest paa Jomfruens Bestandighed og den Forvirrelse, de mange Raadgivere og Projectmagere vil bringe Republiqven udi; thi dette mit Ærende vil kun lidet udvirke. Dog maa jeg giøre et Forsøg, paa det at jeg ikke skal beskyldes for at have forsømt noget. Men der seer jeg Republiqven at komme med Pernille. Ydmygst Tiener, min kiære Frue! Jeg beder om Forladelse, hvis jeg kommer i ubeleylig Tiid.

Republiqven. Tiden er noget knap for mig;

han er ellers velkommen. Men hvad er hans Forlangende?

Leander. Jeg er kommen for at anholde om hendes kiære Dotter, som jeg for lang Tiid siden har fattet Kiærlighed til.

Republiqven. Det er gandske fremmet for mig. Men har han udforsket hendes eget Hierte-laug?

Leander. Ja vist; det er en afgiort Sag imellem os indbyrdes, saa at der mangler intet uden Republiqvens Samtykke.

Republiqven. Jeg kand aldeles ikke give mit Samtykke dertil, og det formedelst de Aarsager, som jeg har sagt min Dotter selv.

Leander. Hvad har da Fruen at sige paa min Person? Hun kiender jo mig selv og min hele Familie.

Republiqven. Just fordi jeg kiender ham, just derfor kand jeg ikke give mit Samtykke. Han er vel en gandske brav Karl, men ikke saadan en, som jeg i denne min Tilstand behøver til Svigersøn; thi jeg maa nu ikke see hverken efter Ungdom, Kiønhed, Stand eller Midler, men efter en, der haver Videnskab udi Oeconomie og Stats-Sager.

Leander. Min kiære Frue! alting staaer jo vel til udi hendes Huus og alle hendes Sager. Naar man er frisk, behøves ingen Medicamenter; thi de bringe i saa Maade mere Skade end Nytte med sig. Fruen er jo bekiendt Mandens Gravskrift, som var dette: Jeg var af god Helbred; men for at faae end bedre, brugte jeg dagligen Medicamenter, hvoraf jeg døde.

Pernille. Jeg troer, at det vil ogsaa gaae ligeledes her til.

Republiqven. Hold du kun din Mund, og lad os tale alleene. Jeg har vel overlagt dette, og befinder, at det Forsæt, som jeg har taget, er gandske fornødent.

Leander. Fruen vil see, at hendes Sager vil kun derover forvirres.

Republiqven. Jeg forundrer mig ikke over, at Monsieur fører saadan Tale; thi han haver sit eget Anliggende alleene for Øynene, og ingen Henseende har til mit Beste.

Leander. Meener vel Fruen, at nogen af alle de Raadgivere og villige Aander, som vil lade sig indfinde, jo have fornemmeligen deres egen Interesse for Øynene?

Pernille. Det skulde jeg ogsaa tænke; thi der er aldrig nogen Projectmager, som seer jo efter egen Fordeel, skiønt alle bruge Republiqvens Beste til Prætext.

Republiqven. Det er meget, at man ikke kand stoppe Munden til paa den Pige.

Leander. Min kiære Frue! Pigen har Kiærlighed til hende og hendes Dotter; det er saadan Affection, som driver hende til at tale.

Republiqven. Og jeg har Omsorg for min og mit Huses Velstand, hvilket driver mig til at laste hendes Tale.

Pernille. Fruen lader kun see liden Omsorg for hendes Dotter, som dog er det beste Klenodie, hun haver.

Republiqven. Naar det gaaer hendes Moder Republiqven vel, saa gaaer det og hende saavel som alle Huusfolkene vel.

Pernille. Ordsproget lyder vel saa; men Erfarenhed viser dog, at det holder ikke altiid Stik. Hvorledes kand det gaae hendes Dotter vel, naar hun skal skilles ved den, som hun har fæstet sit Hierte til, og bindes til en, som hun ey kand lide?

Leander. Intet kand være fornuftigere talet. Jeg haaber, at Fruen legger det paa Hierte.

Republiqven. Har Monsieur ellers noget andet at forebrage?

Leander. Ney, aldeles ikke; mit Ærende var alleene at anholde om Fruens Dotter.

Republiqven. Saa haver jeg da intet meer at tale med ham; thi han har hørt min Resolution og de Aarsager, som jeg har anført.

Leander. Jeg har hørt hendes Resolution, men ingen grundige Aarsager dertil.

Republiqven. Forlad mig, Monsieur! jeg har ikke Stunder at opholde mig her længer.
Hun gaaer bort.

Scen. 10.

Leander. Pernille. Leonora.

Pernille. Jomfrue! kom ud og hør Dommen.

Leonora. Ach, jeg kand see paa eders Ansigter, at Dommen er haard.

Leander. Ja, det er vist nok; men jeg appellerer.

Leonora. Til hvem vil eller kand han appellere?

Leander. Jeg appellerer til hendes Bestandighed.

Leonora. Ach, jeg er bange, at den ikke vil meget hielpe os.

Leander. Det kand nok hielpe, naar hun fører sig ret op.

Leonora. Hvad skal jeg da giøre? Giv mig gode Raad!

Pernille. Jomfruen skal giøre ligesom Polichinello udi Comoedien. Da Døden engang kom og tiltalede ham i Sang saaledes: Polichinello! ich sage dir, du must sterben; svarede han i samme Tone: Todt! ich sage dir, das laß ich wohl bleiben. Hvorpaa Døden med uforretted Sag gik bort, for ikke at giøre ham meensvoren. Hendes Moder kand intet udrette, naar Jomfruen lader see en retskaffen Bestandighed.

Leonora. Intet skal staae tilbage paa min Side.

Leander. Jeg siger da, at jeg lader ikke Modet falde, og at jeg grunder mit Haab endeel paa Jomfruens Bestandighed, endeel og paa den Forvirrelse, som Republiqven af Projectmagere og interesserede Raadgivere vil bringes udi, saa at hun i Fremtiden vil fatte Afskye for deslige Mennesker.

Pernille. Man faaer da slaae sig til Roelighed og see Tiden lidt an. Men der seer jeg Henrich.

Scen. 11.

Henrich. Pernille. Leander. Leonora.

Henrich. Ha, ha, ha! Hun gaaer, som hun var smurt. Jeg maa tælle mine Ducater: 1. 2.

Hveden blant Klinten og ikke antage uden dem, som ere gode. Jeg har selv ikke Hoved til at giøre Projecter; men jeg har dog Skionsomhed at skille det Onde fra det Gode. Det er Ulykken, at Republiqven ikke vil spørge mig til Raads, efterdi jeg kun er en simpel Lakey; man tænker, at høy Stand og høy Forstand er det samme, hvorvel Erfarenhed viser, at Verden haver saadant Forraad af høyædle og velbaarne Taasser, at man deraf kand oprette det 5te Monarchie. Der seer jeg Republiqven at komme med Skriveren; jeg vil, min Troe, ikke laane ham mine Fingre i Dag, thi han faaer nok at skrive.

Scen. 2.

Republiqven. Skriveren. Henrich.

Republiqven. Har nogen allerede ladet sig indfinde?

Henrich. Ja, her er allerede et Forspand af 4 Stykker i Forstuen.

Republiqven. Lad enhver efter anden levere deres Papirer ind.

Henrich gaaer ud og kommer tilbage. Her er et Forslag fra en Hvidtøls-Brygger.

Republiqven. Læs det kun op, Hr. Skriver!

Skriveren sættende sine Briller paa og snøvler. Intet i Verden er saa vanskeligt, intet synes saa ugiørligt, at man jo med Fliid og Vindskibelighed kand overkomme det. Adskillige brave Mænds Forslag, som i Begyndelsen har været beleede og foragtede, ere dog med Succes satte udi Verk, og ere udfaldne til det menneskelige Kions Nytte og Opfinderens Ære. Vi have et stort Exempel udi Chistophoro Columbo, hvilken, da han ved det Portugisiske og Spanske Hof længe forgiæves . . .

Republiqven. Spring over Christophorus Columbus.

Skriveren mumlende nogle Linier. Min Invention, som har kostet mig stor Møye og Hovedbryden, er denne: Jeg har merket, at adskillige Liqveurs ved Fermentation af stridige Ingredienser ere saaledes blevne forvandlede, at de gandske have tabt deres forrige Natur. Jeg haver efter adskillige Forsøg giort Proven først paa sødt Vand, men forgiæves, men siden paa salt Vand, og ved Middel af et Pulver udvirket, at det ikke alleene er bleven sødt, men endogsaa, at det har faaet en hviid Farve tillige med en Fedme; med et Ord at sige: det er bleven til en oprigtig sød Fløde. For at efterforske, om Synet, Smagen og andre Sandser ikke bedrage mig, haver jeg ladet det kierne og med Fornøyelse fundet, at det som anden, naturlig Melk og Fløde er bleven til det beste Smør. Dette forunderlige Pulver vil jeg ydmygst offerere Republiqven, og til Beviis paa, at Konsten er probat, har jeg bragt en Qvantitet af saadant Smør med mig.

Det maa jeg bekiende at være en herlig Invention, helst nu da Smørret er saa dyrt.

Republiqven. Lad Smørret komme herind. Henrich gaaer ud, og kommer ind igien med en Æske.

Skriveren. Fik du Smørret, Henrich?

Henrich. Ja vist, jeg har allerede havt mine Fingre derudi. Det er oprigtigt æøret Smør.

Skriveren. Jeg maa ogsaa smage det. Ey, der er intet at sige paa det Smør.

Henrich. Maa Smørmageren selv komme herind?

Republiqven. Det giøres ey nødigt. Skriveren kand kun protocollere No. 1 tillige med hans Navn og Adresse, paa det at man kand vide, hvor han siden er at finde; thi Proven maa giøres, førend man fæster Troe dertil. Lad os nu faae noget meer.

Henrich gaaende ud og kommer tilbage, medens Skriveren skriver. Her er et andet Skrift, om Skriveren behager at læse det op.

Skriveren. Saasom min største Fornøyelse fra Barnsbeen har været at tiene Publico og at viise mig at være en god Patriot, saa har jeg anvendet alle mine ledige Timer i mange Aar paa at udstudere Ting, som kand være til Republiqvens Tarv og Beste. Og saasom Naturen har begavet mig med en særdeles Skarpsindighed, haaber jeg, at den største Deel af de nyttige Ting, som jeg Tiid efter anden har udfundet, skal ved upartisk Examen findes at være vel grundet. Af 21 prægtige Forslag frembringer jeg kun denne Gang eet eeneste, som jeg ydmygst underkaster Republiqvens Examen, forsikrende, at det ikke skeer i Henseende til mindste egen Interesse, men alleene af en patriotisk Drift. Min Invention er denne: Man merker paa adskillige Steder, sær her i Westphalen, en stor Uliighed paa Jorde og Agre, hvilket foraarsager, at endskiønt tvende Jorde dyrkes med lige Fliid, saa tilveyebringer dog ofte den ene en tredobbelt Høst mod den anden. Dette kand ikke komme andet end af Jordens Obstruction eller Forstoppelse . . .

Henrich. Ha, ha, ha! Dette Forslag kommer nok af Hiernens Forstoppelse.

Skriveren. Hold du kun din Mund, og lad mig læse. Han læser videre snøvlende: Hvorved foraarsages, at dens indvortes Saft, som tilveyebringer Frugtbarhed, ikke kand circulere, men maa forblive paa visse Steder og Districter, hvilke ligesom berøver al Kraft og Føde fra de andre. For at rette og hæve saadan stor Uheld, holder jeg nødigt at giøre visse Aabninger eller sætte visse Clysterer paa hvert Enemerke, hvorved Forstoppelsen kand løsnes, og Jordens Saft kand komme til at circulere. Paa disse Tanker er jeg falden, efterdi jeg som uværdig Chirurgus her i Staden har merket og experimenteret, at det haver saadan Beskaffenhed med Menneskers Legemer, hvoraf nogle Lemmer formedelst Mangel af Circulation ligesom fortørres. At jeg endnu ingen Begyndelse har giort med dette store og vigtige Verk, foraarsager min Uformuenhed; thi det kand ikke skee uden temmelige Bekostninger, som overgaaer mine Kræfter. Jeg haver derfor addresseret mig til Republiqven, som ene er i Stand saadant at i Verk sætte; lever ogsaa udi det Haab, at Forslaget finder Bifald, saasom jeg aldeles ikke tvivler om ønskelig Succes. Jeg forlanger derfor aldeles ingen Belønning, saasom det er mig nok, at jeg kand see det almindelige Beste at promo-

veres. Forbliver stedse Republiqvens skyldigste Tiener og uafladelige Forbedere

Theodorus Vielgeschrey,
uværdig Stads-Chirurgus.

Republiqven. Hvad synes Skriveren om dette Forslag?

Skriveren. Forslaget er prægtigt; det staaer kun paa, om det vil holde Stik.

Henrich. Jeg kand intet sige derom andet end dette, at paa Vielgeschrey følger efter Ordsproget wenig Wolle.

Republiqven. Det maa komme an paa et Forsøg. Protocolleer No. 2. Lad os nu faae flere.

Henrich ud og ind igien. Her er det 3die Skrift.

Republiqven. Hvad er det for en?

Henrich. Jeg kiender ikke Personen. Det maa nok være en Forvalter paa Landet; thi han er udi Støvler, og haver et sølvbeslagen Gehæng over Kiolen.

Republiqven. Lad os høre Skriftets Indhold.

Skriveren. I de Tider, som vi nu leve udi, er fornødent nøye at examinere et Forslag; thi alle Lande vrimle nu omstunder af unyttige og skadelige Projectmagere, hvilke have intet uden egen Interesse for Øyne, skiønt alle foregive, at de sigte alleene til Republiqvens Beste. Alle, som kiende mig, vide, at jeg er ikke af det Slags Folk, holdende mig for en særdeles honnet Homme, som ved mit Arbeyde for Publico aldrig søger nogen egen Fordeel. Det er i den Henseende, jeg nu har udstuderet noget, som vil blive heel nyttigt for Republiqven. Jeg har udfundet et sikkert Middel, hvorved en Koe kand føde 4 til 5 Kalve paa eengang. Jeg vil denne Gang ikke frembringe flere Projecter, hvorvel jeg udi mit Hoved har henved 30, som alle ere af stor Vigtighed. Jeg vil nu alleene giøre min Capacitet beviislig ved at lade see Prøve paa det første. Forbliver imidlertiid Republiqvens beredvilligste Tiener. Cornelius Agricola.

Skriveren. Dette Forslag kommer vel til Pas udi denne almindelige Qvægsyge.

Henrich. Jeg troer dog, at det er lettere for ham at føde 30 Projecter end for Koen at føde 5 Kalve paa eengang.

Skriveren. Spørg ham, om han gior Kalvene selv.

Henrich sagte. Jeg troer, Skriveren er gal: skal jeg spørge Manden, om han gior Kalvene selv? Disse lærde Folk ere taabelige som Bester.

Republiqven. Spørg ham, ved hvad Middel saadant kand skee.

Henrich ud og ind. Han flyede mig dette forseglede Pulver, som Koen skal indtage en Time efter, at Koen har tyret. Men mig synes, at det er noget vanskeligt at faae at vide, naar hun har tyret, saasom Koen siger det ikke selv.

Skriveren. Det kand dog skee ved Vogterens eller Hyrdens Oppasning.

Republiqven. Protocolleer No. 3, og forvar Pulveret vel. Er der endnu flere?

Henrich. Ja vist. Nu vil jeg hente No. 4.

Henrich ud og ind. Her er et nyt Forslag, som er uden Tvivl af en meget lærd Mand.

Republiqven. Hvoraf veedst du, at det er en lærd Mand?

Henrich. Jeg slutter det deraf, at han har lange Negle og et ukiemt Haar.

Republiqven. Læs kun op.

Skriveren. Saasom Kriig og Tvistighed er den største Vanheld hos Mennesker og den største Ulykke, hvorved det menneskelige Kiøn er plaget: saa kand intet legges til større Merite end saadan Uhelds Ophævelse og en almindelig Freds Befordring. Adskillige brave Mænd have umaget sig at udfinde Midler, hvorved saadan Herlighed kunde erholdes; men alle de Midler, som hidindtil have været foreslagne, ere befundne at være utilstrækkelige. Den liden Succes, som andre have havt udi saadant ædelt Foretagende, har dog ikke betaget mig Modet, tvertimod den har heller været Tønder til min naturlige Nidkiærhed for Menneskets Beste, saasom jeg har forestillet mig, at jo større Knuderne ere, jo mere Ære indlegges ved deres lykkelige Løsning. Det Middel, som jeg har udfundet at befordre en almindelig Fred, og som jeg ydmygst underkaster Republiqvens Skionsomhed og Kiendelse, er dette, at man paa eengang aftakker alle Kriigs-Raad; thi naar ingen saadanne Betientere er, som salareres for at give Raad udi Kriigs-Sager, ville alle Regieringer derover blive raadvilde og holde Fred med hinanden. Tingen er i mine uforgribelige Tanker probat; thi hvor ingen Tønder er, der kand ingen Ild komme. Jeg forbliver saavel Republiqvens som det hele menneskelige Kiøns oprigtige Ven og Tiener. Franciscus Irenopolitanus,
Philosophiæ & Artium Magister.

Republiqven. Dette Forslag er heelt selsomt.

Skriveren. Mig synes det samme. Det er ikke alleene unyttigt, men endogsaa skadeligt; thi . . .

Henrich. Jeg kand nok slutte, hvad Skriveren vil sige med sit thi, saasom hans Broder er Kriigs-Raad, og han derfor har sin Interesse derved, at Forslaget bliver forkastet.

Skriveren. Enhver, som kiender mig, kand vidne, at jeg er en upartisk Dommer.

Henrich. Men en partisk Skriver.

Republiqven. Jeg vil intet Klammerie her have. Skriveren har derudi Ret, at Forslaget er selsomt. Det behøves ikke at protocolleres, men maa legges til Side.

Henrich sagte. Skam faae Monsr. Skriver for det Raad, han gav; thi af denne Mand har jeg faaet 3 Dukater for at recommendere ham.

Republiqven. Lad os faae mere.

Henrich ud og ind. Her er nok en dito.

Republiqven. Lad os høre Indholdet deraf.

Skriveren. Saasom intet er meer nyttigt og priisværdigt end som Invention af de Ting, hvorved Menneskers saavel som Besters Arbeyde og Byrde lettes, saa har jeg tilside iat alle unyttige Curiositeter og beflittet mig alleene paa at udarbeyde saadanne Ting, som hielpe og lette Mennesker udi deres daglige og fornødne Handteringer. Mit Arbeyde er ikke bleven forgiæves; thi jeg har forfærdiget en Vogn af saadan Machine, at den ved Hiul kand gaae ligesom et Uhr-

verk, og drives frem af sig selv uden at trækkes af Heste. Hvad Arbeyde og hvad Bekostning kand derved ikke spares, naar for Exempel en Bonde, der maa føde og underholde 4 til 6 Vognheste for at bringe sine Varer til Kiøbstederne, kand alleene ved en Dreng, som følger med Vognen for at styre den, saadant forrette!

Skriveren. Hvis dette Forslag er probat, saa er det ypperligt.

Republiqven. Mig synes det samme.

Henrich. Jeg tvivler ikke derom; thi Personen er en Uhrmager. Man har jo Exempel paa, at Fugle og Duer ere giorde af Træ, som have kunnet flyve. Jeg tvivler ey om hennes Capacitet, thi det er en Nürenberger; man veed, at de kand giøre alting indtil brogede Fol.

Republiqven. Protocolleer No. 4 med Personens Navn og Boepæl.

Henrich ud og ind, medens Skriveren skriver. Her er et Skrift fra en Doctor med hosfølgende 3 Recepter.

Republiqven. Læs kun Skriftet op.

Skriveren. Den store Affection, jeg stedse har baaret til Republiqven, har foraarsaget, at jeg har giort dens Conservation til mit fornemste Studium; til Beviis derpaa overleverer jeg her trende Recepter udi 3 differente Flasker, hvoraf den ene, som er tegnet med No. 1, indeholder en Tinctur, hvoraf dagligen udi Viin eller Vand maa indtages 50 Draaber. Virkningen af samme Tinctur er denne, at alle Sygdomme ikke alleene derved bortdrives, men endogsaa forekommes. Udi den anden Flaske, tegnet med No. 2, er en Essence, hvoraf dagligen indtages 65 Draaber; Virkningen deraf er denne, at Ihukommelsen og andre Sindets Kræfter deraf saaledes bestyrkes, at man bliver ligesom ung igien. Den 3die Flaske, tegnet med No. 3, indeholder en Tinctur, hvoraf indtages 45 Draaber dagligen; deres Kraft er denne, at Lemmerne deraf bliver smidige, Huden stiær, og alle Rynker borttages. Med disse 3 Recepter kand man alternere; man kand ogsaa indtage dem paa eengang. Jeg haaber ved disse Recepter, som ere Arcana og ingen uden mig bekiendte, at fortiene Tak og at indlegge Ære, hvorvel det er mig ey derom at giøre, thi det er mig nok alleene, at ved mit Middel Republiqvens Liv og Sundhed kand conserveres. Jeg forbliver stedse Republiqvens ydmygste Tiener og uafladelige Forbedere

Theophrastus Pancratius,
Medicinæ legitime creatus Doctor.

Skriveren. Det er store Ting, som denne Mand lover.

Henrich sagte. Hvis Recepterne have saadan Virkning, skal jeg ved Leylighed stiæle mig nogle Draaber til; thi min Ihukommelse slaaer mig allerede feyl. Jeg har for Exempel allerede forglemt, hvilke af disse Sollicitantere have givet mig Penge for Recommendation.

Republiqven. Jeg skal giøre et Forsøg med alle disse Recepter paa een Gang. Hvis de have den Kraft, som han foregiver, da vil han erholde Priisen og blive min Svigerson. Men Tiden løber; hvis der er flere, saa lad dem komme frem.

Henrich ud og ind. Hillemænd, hvis Skriveren skal numerere alle disse Papirer, vil han faae en Ulykke i sine Fingre.

Republiqven. Hvad er det? Hvi bringer du ikke Skriftet frem.

Henrich. Det er for tung Byrde for mig, med mindre Skriveren maa komme mig til Hielp; thi Projecterne ere saa mange, at Projectmageren Herman von Bremen, har maatte leye to Arbeyds-Karle at føre dem paa en Baare.

Skriveren. Det er best, at de komme selv ind med Baaren.

Henrich. Kommer ind, I tobenede Heste! med eders Læs.

Republiqven. Hillemænd, dette kand giøre mit Hoved kruset.

Skriveren. Her er intet Rum paa Bordet til saa mange Papirer.

Henrich. Man kand jo kaste dem under Bordet til videre.

Republiqven. Ja det faaer man at giøre.

Henrich. Maaskee de ere og saaledes dannede, at de aldrig komme paa Bordet.

Republiqven. Hvad er det for Klammerie udi Forstuen?

Skriveren. Hillemænd, jeg troer, at de vil myrde hinanden.

Republiqven. Spring ud, Henrich! og hør, hvad det er.

Henrich gaaer ud, og kommer ind igien paa Hovedet. Jeg tænkte nok, at paa disse Forslag vilde følge Bagslag. En leverede mig et Forslag, hvilket strax en anden vilde rive mig af Hænderne, sigende, at den, der leverede det, havde staalen det fra ham. Jeg sagde: Hav Respect for Republiqvens Tiener. Han agtede det ikke, men blev ved at bruge Magten. Den anden kom mig til Hielp; men han var stærkere end vi begge, thi han slog sin Contrapart paa Jorden, og gav mig et Bagslag udi Ryggen, hvoraf jeg faldt næsegruus, som I seer. Der er Forslaget, som jeg her frembringer; Bagslaget beholder jeg selv.

Republiqven. Læs sagte igiennem, og siig mig, hvorom det handler.

Skriveren mumlende hastig paa Papiret. Ey, det er noget forslidt Toy. Det handler om Guldmagerie.

Republiqven. Kiender du Personerne?

Henrich. Ja vist; den, som leverede mig Forslaget, heder Novatianus, og den anden, som sagde sig at være bestaalen, heder Leerbeutel.

Republiqven. Det er best, at man legger Skriftet under Bordet blant Herman von Bremens Manuscripter.

Henrich. Det fortiener ey heller andet.

Republiqven. Mon der ere endnu flere?

Henrich. Jeg troer nok; thi den hele Stad er i en Hast forvandlet til et Collegium politicum. Men jeg drister mig efter det sidste Slag ikke at gaae oftere i det Ærende, beder derfore, at Skriveren ydermere maa saadant forrette.

Skriveren. Du skal have Tak for din Commission. Jeg er alleene øvet i Pennen, og kand bruge mine Fingre bedre end mine Næver.

Republiqven. Jeg meener, det er best at viise de andre bort, saasom man paa eengang

har nok udi de Projecter, som allerede ere indgivne.

Skriveren. Jeg er ogsaa af samme Tanker; thi man maa søge at hemme saadant, at det ikke gaaer for vidt.

Henrich. Der behøves en lang Tiid til at examinere von Bremens Forslag alleene.

Skriveren. Det giøres vel ikke Behov at læse nogen af dem; thi . . .

Henrich. Man kunde dog løbe et Par af dem igiennem; thi blant saa mange maa endelig være eet, som er got.

Republiqven. Lader os da høre et Par af dem, som ligge øverst.

Skriveren læser med Brillerne: Saasom man hører Folk dagligen at klage over Gadernes Ureenhed, men altiid forgiæves, efterdi de Betiente, som Omsorg er overdragen til deres Reenholdelse, ikke med Iver af Øvrigheden blive tilholdne saadant at efterleve, saa haver jeg efter megen Hovedbrydden udfundet et sikkert Middel, hvorved denne Uheld kand hæves, og det ved en eeneste Anordning, som er denne: nemlig at Magistratens Fruer og Døttre stedse skulle være forbundne at giøre Visiter til Fods udi Tøfler og perlefarvede Silke-Strømper. Naar saadan Anordning skeede, og den samme blev nøye haandhævet, vilde vore Gader, som nu omstunder alle indtil gemeene Skriver-Karle . . .

Henrich. Ha, ha, ha, gemeene Skriver-Karle!

Republiqven. Læs kun videre.

Skriveren. Ey, Frue! det er jo et Skandskrift imod mine Ordens-Brødre.

Republiqven. Henrich! læs du da det Øvrige.

Henrich tagende Brillerne af Skriverens Næse og sætter paa sin, mumler og snøvler hastig, indtil han kommer til det sidste: Naar saadan Anordning skeede, og den samme blev nøye haandhævet, vilde vore Gader, som nu omstunder alle indtil gemeene Skriverkarle og lumpne Lakeyer krympe sig ved at betræde, blive saa rene . . .

Skriveren. Ha, ha, ha, lumpne Lakeyer! Læs kun videre.

Henrich. Ey, det er jo et Skandskrift mod mine Ordens-Brødre.

Republiqven. Leg det da tilside, og læs et andet.

Skriveren læser igien: Saasom den Profit, man fordum har erhvervet ved Handel og Vandel, meer og meer aftager, efterdi Orientalske og langt bortliggende Nationer sætte tredobbelt Priis paa deres Varer, som man ved Hiemkomsten maa sælge for en maadelig Priis, hvorved foraarsages, at man ofte neppe kand stoppe paa Bekostningerne, som giøres paa lange Reyser saa er i mine Tanker høyligen fornødent at arbeyde paa nye Landskabers Eftersøgning. Paa den øverste Jordens Skorpe er saadant ikke at vente, efterdi Hollænderne allerede har forekommet alle andre. Man kunde derfore giøre Forsøg med underjordiske Reyser, hvortil den berømmelige Niels Klim, den underjordiske Columbus har banet Veyen. Reysen er vel vanskelig og synes latterlig; men den gode Columbus blev af alle beleed, da han paatog sig at oplede Westindien. En Reyse, som eengang er giort, kand jo giøres oftere. Jeg har observeret her udi Westphalen en stor Aabning udi Jorden, som synes at invitere til en underjordisk Reyse. Stedet finder jeg dog ikke for got at tilkiendegive; thi saa snart Hullet blev bekiendt, vilde Hollænderne strax have sin Næse derudi og sætte sig i Possession af Handelen med Mezendorer, Martinianer, Potuaner og andre. Om Handelen skulde lykkes, forlanger jeg intet andet, end at den hele underjordiske Verden maatte bære mit Navn og kaldes Bremfeldia. Jeg forbliver Republiqvens underdanige Tiener

Herman von Bremenfeld,
forbum Borgemester og nu Politicus
udi den Neder-Sachsiske Kreyds.

Republiqven. Det er nok denne Gang. Lad os nu gaae ind.

Scen. 3.

Henrich. Skriveren.

Henrich. Jeg merker, Hr. Skriver! at her vil blive nok at bestille for os begge herefter.

Skriveren. Og allermeest for mig. Intet Arbeyde er besværligere end det, som er til ingen Nytte.

Henrich. Meener han da, at alle disse Raad og Forslag ere Casteller i Luften?

Skriveren. Ja hvad andet?

Henrich. Af den Tanke er jeg dog ikke om alle; thi jeg kiender de fleste af disse Projectmagere, og kand sige dette, at nogle af dem ere gandske fornuftige og retsindige Mænd.

Skriveren. Jeg havde dog Møye ved at bare mig for Latter, da jeg oplæste Projecterne.

Henrich. Man maa dog intet forkaste uden foregaaende Examen; mangt et Forslag, som har syntes at være meest daarligt, er dog befundet at have tilveyebragt stor Nytte.

Skriveren. Denne Forsvars-Tale kommer mig noget mistænkt for; det synes ligesom du maa have nogen Interesse i at . . .

Henrich. Jeg? Ney, om nogen har rene Hænder, saa er det Henrich. Men banker det ikke paa Dørren? Jeg maa see, hvo det er. Løber, og kommer ind igien.

Skriveren. Man skal nok see, at her kommer flere Projecter i Dag; thi jeg seer paa mit Verk, at Klokken er endnu ikke 5. Fruen gik noget for tilig bort.

Henrich til en Person udi Gangen. Her faaer ingen Audience meer i Dag, det maa han og tilkiendegive for andre; thi Republiqven er alt gaaen til Side. Til Skriveren. Her er nok et Project, som en trykkede mig paa. Vi kand legge det hos de andre indtil videre.

Skriveren. Man kand sagte læse det; thi Tiden er endnu ikke forløben.

Henrich. Og jeg kand sagte taale at høre det. Personen, som leverede det, havde et got og ærligt Ansigt, saa jeg troer nok, at Skriftet er værd at læses.

Skriveren læser: Saasom jeg har merket, at

Huse her i Staden laborere af alt for mange Domestiqver, og at det samme er Aarsag til Familiers Armod, da holder jeg intet mere tienligt end at afskaffe de fleste Tienere, hvilke ere ikke andet end Dagdrivere og unyttige Huus-Meubler.

Henrich. Læs ikke meer, Hr. Skriver! Man seer, at Forfatteren heraf er en stor Slyngel; thi . . .

Skriveren. Det er ikke saa langt; jeg kand snart læse det igiennem. Læser videre: . . . Ere ikke andet end Dagdrivere og unyttige Huus-Meubler; og hvis man endeligen vil beholde dem, da at formindske deres Løn, saa at en Tiener herefter lader sig nøye med den halve Deel af den Løn, som han hidindtil har havt, thi slige Dagdrivere maa fødes, men ikke giødes. Og holder jeg for . . .

Henrich. Nok nok, Hr. Skriver! Nu staaer jeg fra min forrige Meening, og holder for, at disse Projectmagere ere alle Ertz Bedragere.

Skriveren. Mig synes dog, at dette Forslag er det fornuftigste af alle.

Henrich. Og mig, at det er det daarligste; skiønt man kand sige om alle i Almindelighed, at de burte kastes paa Ilden.

Skriveren. Ey, Henrich! jeg merker, at denne din Nidkiærhed reyser sig af egen Interesse. Forslaget er, min Troe, ikke ilde grundet; thi jeg har hørt adskillige fornuftige Patrioter at være af samme Tanker. Jeg maa læse videre. Han mumler hastig og snøvler, indtil han kommer til det, hvor han slap: . . . Thi slige Dagdrivere maa fødes, men ikke giødes. Og holder jeg for, at det samme bør i Agt tages med Skriverkarle; thi de fleste af disse Karle tiene til intet andet end . . . Hvad Pokker er dette? Du talede i Begyndelsen som en ærlig Mand, men ender som en Skielm.

Henrich. Og jeg siger, at han begyndte som en Skielm, og ender som en ærlig Mand. Naar Enden er god, saa er alting got.

Skriveren. Jeg vil ikke læse meer, hvad den Skabhals har skrevet.

Henrich. Det er ikke saa langt; han kand snart læse det igiennem.

Skriveren. En Skielm der læser, og ligesaa den, som begiærer.

Henrich. Jeg merker, at Hr. Skrivers Nidkiærhed reyser sig af egen Interesse. Det sidste udi Forslaget er, min Troe, ikke ilde grundet; thi jeg har hørt adskillige fornemme Patrioter at være af samme Tanker. Lad mig da læse det Øvrige.

Skriveren. Ingen Læsning meer!

Henrich river ham det af Haanden, mumler hastig, og snøvler, indtil han kommer til det sidste: . . . . Thi de fleste af disse Skriverkarle tiene til intet andet end . . .

Skriveren. De tiene til at giver din Næseviis et Par Ørefigen. Han river Papiret af Henrichs Haand igien.

Henrich. Han kand saaledes rive Papiret i Stykker og derved sætte os begge i Ansvar.

Skriveren. Jeg agter ikke at lade Skriftet komme for Fruens Øyne.

Henrich. Tør han vel supprimere en Memorial, som er indgiven til Republiqven?

Skriveren. Ey, Henrich! jeg er ikke den eeneste Tiener, der saadant giør.

Henrich. Jeg troer det nok, raader ogsaa, Alvor at tale, til at det ikke kommer for Lyset, thi endskiønt Skriftet kand være nyttigt for Staten, saa er det dog ikke nyttigt hverken for Skriveren eller Tieneren. Jeg er færdig til at opoffre mit Liv og Blod for Republiqven, men at give min halve Løn borte, det maatte en Skielm giøre. Skriveren gaaer bort.

Scen. 4.

Henrich. Pernille.

Henrich. Jeg maa have Pernille at hielpe mig med at feye disse Kandestøber-Projecter bort. Hey Pernille! herud.

Pernille. Du commanderer saa stærkt; jeg merker nok, at du har faaet en Skilling meer end du kand æde op.

Henrich. Mine Penge er ikke flere, end jeg jo kand tælle dem.

Pernille. Jeg tvivler ikke paa, at du jo deler den halve Part med mig.

Henrich. Jeg vil give dig mit halve Hierte.

Pernille. Jeg tager heller en eeneste af dine Ducater end dit hele Hierte.

Henrich. Fy, fy, det er en Skam at være saa pengegierrig.

Pernille. Jeg meener, at jeg haver retmæssige Prætensioner, paa de halve Penge. Hvad meener du vel, at Republiqven reflecterer paa dine Recommendationer? Veedst du ikke, at de fleste Ting drives ved Fruentimmer i denne Verden? Du maa være forsikkret om, at alle de, som have givet dig Penge for at recommendere deres Personer, have ikke andet betegnet dermed, end at du som Tiener skulde betiene dig af Pigen! som haver meest Gehør udi Huset.

Henrich. Jeg vil gierne betiene mig af dig udi andre Ting, men ikke udi Stats-Sager; thi derudi sporger jeg ingen til Raads.

Pernille. Jeg troer nok, at du est en stor Statsmand.

Henrich. I det ringeste har jeg ladet see Prøver derpaa ved denne Leylighed; thi dette hele Væsen vil ingen blive til Nytte uden mig alleene, thi Rebubliqven vil kun blive forvirret af disse mange underlige Forslag, og Skriveren vil faae en Ulykke i sine Fingre, naar han registrerer alle de Projecter, som ligge under Bordet.

Pernille. Har her da været saa mange Projectmagere i Dag?

Henrich. Ney, ikke saa mange; thi alle de Forslag, som ligge under Bordet, ere af en eeneste Mands Hierne.

Pernille. Han maa da have en Fandens stor Hierne.

Henrich. Ja, den maa i det ringeste være noget større end Skriverbordet; thi der var ikke Rum til dem paa Bordet, derfor maatte vi legge dem paa Gulvet.

Pernille. Jeg meener, man kunde have lagt dem paa Gulvet tilsammen.

Henrich. Ney Tak! Her ligger nogle paa Bordet, som ere af stor Vigtighed og Nytte. Der er blant andet Recepter udi disse 3 smaa Flasker, hvoraf den ene kand være dig til stor Gavn, hvis du stiæler dig en Dosis af 50 Draaber deraf.

Pernille. Hvad kunde den være mig til Gavn?

Henrich. Jo vist, den haver den Kraft, at den kand skaffe dig tilbage din Ære.

Pernille. Ey, du Slyngel! hvem har berøvet mig min Ære?

Henrich. Det veed jeg ikke, Pernille! Jeg siger kun, at Recepten har saadan Kraft.

Pernille. Og jeg har en Recept, som curerer for Kaadmundighed; den bestaaer i et Par Orefigen.

Henrich. Du taler noget bristig til en Mand, som gaaer med 25 Specie-Ducater i sin Lomme. Men Galskab til Side! jeg kaldte paa dig efter Ordre, at du skulde være mig behielpelig med at tage Bordet ind og føre alle disse Sager bort. Du maa see til, at de 3 Flasker fornemmeligen blive vel forvaret; thi Republiqven agter at bruge noget af dem i Dag.

Pernille. Men alvorlig at tale, hvortil kand de nytte?

Henrich. Spør mig ikke derom, Pernille! Mit Hoved er gandske kruset af de mange underlige Forslag, som have været oplæste i Dag.

Pernille. Jeg er bange for, at ingen vil lide mer derved end Republiqven selv.

Henrich. Jeg ligeledes. Det seer jeg allerede, at den hele Stad er bleven ligesom forvandlet til en stor Daarekiste.

Pernille. Det gaaer ikke anderledes til, naar man giver Projectmager Tøyelen.

Henrich. Tiden vil lære, hvad videre deraf vil blive.

Pernille. De Projecter, som ligge under Bordet, ere i mine Tanker de bedste; thi der er Papiir for et Par Mark i det ringeste.

Henrich. Due de ikke til andet, saa kand de tiene dig i Kiøkkenet til at stege Lax paa. Men lader os giøre reent og bære Sagerne ind.

ACTUS III.

Scen. 1.

Leander. Leonora. Pernille.

Leander. Jeg troer nok, at jeg bliver en sand Spaamand; thi mig synes, at Republiqven var gandske ude af Humeur, da jeg forlod hende.

Leonora. Mig synes og det samme; thi hvorvel hun ikke vilde lade sig merke med nogen Misfornøyelse, kunde hun dog ikke berge sig saavel, at jeg jo blev vaer en Forvirrelse udi Sindet.

Pernille. Hvad det ikke er, saa vil det blive, især naar det, som hun har indtaget af de 3 Flasker, begynder at operere.

Leander. Tog hun da ind paa eengang alle 3 Doses?

Pernille. Ja vist; det var efter Projectmagerens Raad. Men hvorledes begegnede hun Monsr. Leander denne Gang?

Leander. Med Koldsindighed, dog ikke udi den Grad som tilforn, thi det synies undertiden, at hun vilde lade see Venlighed mod mig, hvis hendes Interesse vilde tillade hende saadant.

Leonora. Hun vil nok inden kort Tiid lære at kiende, hvorudi hendes sande Interesse bestaaer.

Pernille. Ja jeg haaber, at hun vil blive en Døds-Fiende af de Projectmagere, som hun tilforn har sat saa stor Priis paa.

Leonora. Har du seet nogle af de indgivne Projecter.

Pernille. Ney, men jeg har hørt af Henrich, at mange af dem skal være ravgalne. Jeg kand og merke det paa Skriveren; thi han seer gandske forvirret ud. Han gaaer smilende frem og tilbage med sin Tobaks-Pibe udi Munden, og saae jeg ham engang at tage en Priis Sand af Sandbøssen i Steden for af Tobaks-Daasen. Et eeneste galt Project kand giøre en ærlig Mands Hoved kruset, hvad maa da ikke saa mange giøre, som komme ind paa eengang!

Leander. Er da allerede saa mange indkomne?

Pernille. Herman von Bremens Projecter kand alleene giøre et maadeligt Bogulæs.

Leander. Herman von Bremen? Det er jo den, som man kalder den politiske Kandestøber?

Pernille. Ja, den selvsamme. Den Karl kand ligesaa hastig giøre et politisk Forslag, som jeg kand kaage et Æg.

Leander. Jeg gad nok see et af dem.

Pernille. Monsieur kand gierne faa dem alle at see; thi jeg har forvaret dem under Retterbænken i Kiøkkenet udi tvende store Bylter. Henrich selv, hvor taabelig han er, moqverer sig derover; thi han sagde, at de kand komme mig til Nytte i Kiøkkenet for at stege Lax eller Flesk paa.

Leander. Hvor taabelig han er, saa har han dog vidst at føre sig denne Handel til Nytte.

Pernille. Det er vist nok; thi han gaaer med 25 Ducater udi Lommen, som jeg nok vilde affiloutere ham. Men jeg maa lidt ind og see, hvorledes det er med Republiqven, og hvorledes hun befinder sig efter de indtagne Doses.

Scen. 2.

Leander. Leonora.

Leonora. Min kiære Leander! kunde han ogsaa ikke hitte paa at giøre et Stats-Project for at insinuere sig og at befordre vor Kiærlighed?

Leander. Jeg kunde maaskee ligesaa vel hitte paa noget som en anden; men just den Kiærlighed, som jeg bærer til Jomfruen, foraarsager, at jeg ikke kand overtale mig til at bedrage hendes Moder.

Leonora. Meener han, at alle disse Projectmagere ere Bedragere?

Leander. Den største Deel deraf; thi end skiønt de alle vidne, at de alleene sigte til det al-

mindelige Beste, saa er dog egen Nytte Hiulet, hvorved de drives. Deslige Folk ere listige Bedragere; nogle andre ere taabelige Bedragere, thi de bedrage sig selv tillige med andre. Blant de sidste kand jeg regne saadanne som Herman von Bremen, hvilke ere Statsmænd udi deres egen Indbildning, og af lutter Taabelighed fatte høye Tanker om sig selv, holdende alting for dem at være let og mueligt, saasom de ikke see en Ting længer end til Barken.

Leonora. Det er dog selsomt, at man efter saa mange Exempler ikke lærer at tage sig vare for slige Folk.

Leander. Exempler gielde ikke altiid, min kiære Jomfrue! Man seer jo, endskiønt alle de, som for Exempel have givet sig ud for at være Guldmagere, ere befundne at være Bedragere, saa gives dog stedse de, som bedrage og lade sig bedrage pa nye. Men der kommer Henrich; han er 'o gandske vreed.

Scen. 3.

Leonora. Leander. Henrich. Novatianus. Leerbeutel.

Henrich. Jeg vil ikke have med jeres Sager at bestille, I forbandede Karle! Jeg vil ikke være jer Dommer; jeg kand ey heller være det, thi den enes Ja er saa got som den andens Ney.

Leonora. Hvad fattes dig, Henrich?

Henrich. Det er tvende Personer, som giorde Allarm her for en Time siden. Nu kommer de igien. Begge beraabe sig paa et Project, som er indgiven. Begge give sig ud for Forfattere deraf; den ene siger, at den anden har frastaalet ham det. Men see der kommer de, og undsee sig ikke ved at gaae lige ind.

Novatianus. Det er jo et skammeligt Stykke at ville giøre en anden Mands Arbeyde til sit eget.

Leerbeutel. Det skal ingen ærlig Mand sige mig paa. Jeg trænger ikke til andres Hielp; jeg kand hitte paa meer end det.

Novatianus. Jeg troer det nok; du kand hitte paa Skielmstykker.

Leerbeutel. Jeg kræver til Vidne, at han har skieldet mig for en Skielm.

Henrich. Ey, Messieurs! hav Respect for Republiqvens Huus; hvis I vil slaaes, saa maa I gaae ud paa Gaden.

Novatianus. Hvad jeg har sagt paa ham, vil jeg med Eed bekræfte.

Leerbeutel. Hvad han har sagt paa mig, vil jeg bevise med Eed, at det er Løgn.

Henrich. Ey, saa gaaer det jo lige op: I tillades at sværge paa, at han har giort et Bedragerie, og ham tillades at sværge paa, at Eders Beskyldning er falsk.

Novatianus. En Bedrager maa ikke tillades at sværge.

Leerbeutel. Du est selv en Bedrager. *De faae hinanden udi Haaret. Henrich gaaer imellem, og bliver badsket af dem begge, til han falder paa Gulvet. De løbe ud.*

Scen. 4.

Leonora. Leander. Henrich.

Henrich. Bier kun, I Tingstude! I skal faae en Ulykke for at have handlet saaledes med Republiqvens Tiener.

Leander. Hvis du ved denne Leylighed har faaet nogle Penge, saa har du ogsaa faaet nogle Bahre. Men hvilken af dem meener du har Ret?

Henrich. Nu er jeg saa forslagen, at jeg ikke har Hoved til at dømme udi Sagen; det kand jeg alleene sige, at ingen af dem havde Ret til at slaae mig. Men jeg undrer mig over, at Mr. Leander stod saa stille uden at hielpe mig.

Leander. Jeg er gandske uden for Sagen; men det er andet med dig, som eengang har paataget dig at være Projectmagernes Advocat.

Henrich. Vil ingen tage min Sag an, saa skal jeg nok hevne mig selv.

Leander. Det vil jeg ikke raade dig. Man kand ved saadan Leylighed faae at vide, at du har taget Penge af Sollicitanterne. Det er derfor best, at du stiltiende beholder Huggene med Pengene.

Henrich. Jeg faaer da at stikke mig derudi, beder ogsaa, at Monsieur ey heller lader sig merke dermed.

Leander. Jeg skal intet tale derom.

Henrich. Jomfruen er og saa god at tie, om det er hende som et Fruentimmer mueligt.

Leonora. Jeg kand nok tie saavel som en anden.

Henrich. Men der seer jeg Pernille. Jeg maa gaae min Vey.

Scen. 5.

Pernille. Leonora. Leander.

Pernille. Mig syntes, at her var Klammerie; men jeg seer, at Alting er stille.

Leonora. Her er Alting got; men hvorledes staaer det til inde?

Pernille. Jeg kand endnu ikke sige noget derom. Republiqven har indtaget 3 Doses at svede paa; hvorledes hun vil befinde sig derefter, maa Tiden lære. Jeg vilde ikke laane hende min Mave; thi skulde jeg nødes til at indtage saa mange politiske Doses paa eengang, giorde jeg først mit Testamente.

Leonora. Ligger hun paa Sengen?

Pernille. Ja, og nyeligen førend jeg gik ud, var hun falden udi en Slummer, hvorudover, da jeg hørte denne Allarm her udenfor, triinede jeg af Stuen for at advare Folk, at de skulde være stille. Men hvad var her at bestille? thi jeg troer ikke, at Monsr. Leander var kommen i Klammerie med Jomfruen.

Leonora. Der var Tvistighed imellem to Projectmagere: Den ene beskyldte den anden at have staalet sit Project. Henrich paatog sig at forlige Sagen, og blev rigeligen betalt for sin Umage.

Pernille. Jeg merker, at han bruger alle Konster for at fortiene Penge.

Leonora. Vist, han lader sig rigeligen betale, nu med Penge, nu med Vahre. Det er best, at du løber ind igien for at see til min Moder; thi man maa ikke lade hende være alleene.

Pernille. Det er sandt nok; thi mig syntes, at hun drog Aanden noget stærkere, end hun pleyer. Mig synes og, at hun kalder paa mig; jeg maa strax ind.

Scen. 6.

Leander. Leonora. Republiqven. Pernille.

Republiqven, understøttet af Pernille. Ach, ach, jeg er i en elendig Tilstand.

Leander. Hvorledes er det fat, min kiære Frue?

Republiqven. Ach, gid de Projectmagere faae en Ulyksærd.

Pernille. Alle vil ride paa den stakkels Republiqve.

Republiqven. Ach, ach, jeg kand ikke mere.

Leander. Hvorledes befinder Fruen sig da?

Republiqven. Ach, min kiære Monsr. Leander! gid jeg havde fuldt hans Raad og bortviset alle disse Projectmagere, som sigte kun til at forvirre alting og befordre deres egen Interesse.

Leander. Nu maa vi alleene tale om, hvorledes Republiqven kand hielpes til Rette igien.

Republiqven. Ach, der er ingen Redning for mig: Mit Hoved er gandske kruset, og mit Hierte sidder mig op i min Hals af Qvalme og Beængstelse; en saadan Forvirrelse har disse Doses bragt udi min Mave.

Leander. Man maa bruge Raad i Tide.

Republiqven. Ingen Lægedom kand hielpe mig; havde jeg kun saa lang Tiid, at jeg kunde giore mit Testamente!

Leander. Fruen maa ikke saaledes fortvivle; maaskee at jeg ved et ringe Middel kand hielpe hende til Rette.

Republiqven. Der vil meget til, der vil meget til.

Leander. Ikke saa meget; Maven vil renses, og det Suurdeen, som Projecterne have foraarsaget, maa til Dørs.

Republiqven. Er jeg nu i Stand at tage nogen Vomitif ind?

Leander. Jeg har et lidet Instrument eller en Machine, hvorved saadant uden Besværlighed skal giores.

Republiqven. Ach, jeg er saa bange, at . .

Leander. Vil kun Fruen have Tillid til mig. Jeg giver mig ikke ud uden for det, som jeg kand præstere. Lader os strax gaae ind.

Republiqven. Ach, ach, det bliver jo værre og værre.

Leander. Hun slaaer sig lidt til Taalmodighed.

Republiqven. J maa ledsage mig; thi jeg kand ikke staae paa mine Been.

Pernille og Leander tager hende under Armen, og Leander gaaer alleene ind med hende.

Scen. 7.

Pernille. Leonora.

Leonora. Ach, Pernille! jeg tænkte nok, at det vilde saa gaae til. Ach det er en Ynk at see.

Pernille. Giv Jer tilfreds Jomfrue! Hvis Fruen forvinder denne Svaghed, saa vil Jer Kierlighed og den Forbindelse, J har giort med Monsr. Leander, derved bestyrkes.

Leonora. Men der synes ingen Redning at være for hende.

Pernille. Jeg meener jo. Hvis Monsr. Leander kand ved den Machine, som nedsynkes udi Halsen, faae Projecterne til Dørs, forend de rodfæste sig og komme udi Blodet, kand alting blive got.

Leonora. Meener du det Pernille?

Pernille. Jeg baade meener og veed det. Man kand jo ved saadant hindre, at end Rottekrud eller andet Gift, som er indtaget, ingen Skade kand giore.

Leonora. Men jeg er bange, at disse Projecter er giftigere end Rottekrud.

Pernille. De ere vel ikke et Haar bedre, men naar man faaer dem ud af Maven, maa de rase saa meget, som de lyster. Jeg for min Part anseer denne Hendelse, som den eeneste Redning for Familien.

Leonora. Ach, gid man da ved dette Middel kunde bringe min Moder til Rette igien; thi endskiønt, hun har været mig imod i denne Forbindelse med Leander, saa elsker jeg dog hende meer, end noget Barn kand elske sin Moder.

Pernille. Hun bliver nok cureret; thi Projecterne maa ved betimelig Vomitif herud, om end alle Herman von Bremens Forslag vare komne i Maven. Sindet, som J hører, er allerede cureret, i det at hun har fattet Afskye for Projectmagere, som hun tilforn har sat saa stor Priis paa. Men der kommer Henrich. Han seer gandske forstyrret ud.

Scen. 8.

Henrich. Pernille. Leonora.

Henrich. Ach, ach, det var forskrekkeligt at see.

Pernille. Hvad er det da?

Henrich. Tal ikke til mig; jeg er færdig at besvime.

Pernille. Hvad er det da?

Henrich. Monsr. Leander lod nedsynke en liden Blykugle udi Republiqvens Hals; strax derpaa begyndte hun at brække sig, og det med saadan Heftighed, at hun skulde døe imellem vore Hænder.

Leonora. Kom der da meget fra hende?

Henrich. Ja vist. Jeg har aldrig seet saa hæftig Bryden paa eengang.

Leonora. Hvorledes seer det ud?

Henrich. Det seer saa buntet, saa politisk og saa diævleblændt ud, at ethvert eenfoldigt Menneske maa grues ved at ansee det.

Leonora. Vel nok er det, at det er kommen ud. Det kand rase i Vandbækkenet saa meget, som det vil. Men i hvad Tilstand var min Moder, da du gik ud?

Henrich. Hun har fundet stor Lettelse for Hiertet, men haver stærk Hovedpine.

Pernille. Den vil snart stilles; thi det kand ikke være andet, end at saa stærk Brækken jo maa foraarsage Hovedpine.

Henrich. Monsr. Leander, som i alting nu agerer Doctor, gav hende Hovedvand at lugte til, og tillige bandt en Serviette stærkt om hendes Hoved.

Leonora. Jeg havde ikke tænkt, at han kunde agere saa vel Doctor.

Henrich. Jo vist. Men der kommer baade Patienten og Docteren.

Scen. 9.

Republiqven. Leander. Henrich. Pernille. Leonora.

Republiqven med en Serviette om Hovedet. Min kiære Monsieur! jeg kand ikke nok udsige, hvilken Obligation jeg har for ham; han har virkelig reddet mit Liv, thi jeg begynder igien at respirere, og Hovedpinen sagtes meer og meer.

Leander. Det er mig ikke en liden Glæde at have contribueret til Fruens Sundhed igien.

Republiqven. Han haver cureret ikke alleene mit Legem, men endog mit Sind, i det han har bragt mig af Vildfarelse og indprentet mig de rette Tanker, som jeg bør have om Projectmagere, hvilke gemeenligen ikke sigte til andet end til Egennytte, og bygge Castеller i Luften, hvorved Republiqven forvirres.

Henrich. Mig synes, at der er nogen udi Gangen. Jeg maa see ad, hvem det er.

Republiqven. Hvis det er nogen, som vil tale med mig, saa er det nu ikke beleyligt.

Henrich. Det er Herman von Bremen, som forlanger at tale med Republiqven.

Pernille. Ach, lad ham komme ind. Jeg har stor Lyst til at narre ham; jeg vil med Fruens Permission give mig ud for Republiqven.

Scen. 10.

Mester Herman. Personerne af forrige Scene.

Herman. Jeg veed ikke, hvilken af de tvende Damer er Republiqven.

Pernille. Det er jeg; kiender han ikke Republiqen bedre, min gode Mester Herman?

Herman. Man kalder mig Mester Herman, efterdi jeg udi min Ungdom har øvet en Profession.

Pernille. Jeg veed det nok; men denne Mester- eller Magister-Grad er en Plet, som man aldrig kand aftoe.

Herman. Her udi Westphalen øver jeg mig alleene udi politiske Sager.

Pernille. Jeg veed det nok. I Hamborg støbte han fordum Fade og Tallerkener; men her omstøber han Riger og Republiqer.

Herman. Man skal derfor ikke regne, hvad *jeg har været, men* hvad jeg nu omstunder er.

Pernille. Det er ret nok; jeg vil derfor give ham al den Ære, som han fortiener.

Herman. Folk raadføre sig her med mig udi Stats-Sager, og jeg kand sige, uden at rose mig, at de befinder sig ikke ilde ved mine Raad, thi jeg seer dybt ind udi Sagerne.

Pernille. Man kand see paa hans Ansigt, at han er en stor Statsmand. Men hvad er hans Ærende?

Herman. Jeg er kommen for at høre, om Republiqven har examineret nogle af de Projecter, som jeg har indgivet.

Pernille sagte til Henrich. Slaae Porten udi Laas, at han ikke kand komme ud. Høyt. Ja, nogle af dem ere examinerede og befundne excellente.

Herman. Det er mig kiært. Jeg haaber, at de alle skal staae deres Prøve. Man skal deraf kunne see, at en kand være en duelig Stats-Minister uden at have lært Latin eller Græsk.

Pernille. Intet er vissere. Det kommer alt an paa Naturens Gaver.

Herman. Hvad synes Republiqven om det første Project, som er tegnet No. 1?

Pernille. Jeg kand ikke erindre, hvilket var det første. Henrich! spring ind og hent os de to store Papiir-Bylter.

Henrich. Hvor ligger de?

Pernille. De ligge under Retterbænken udi Kiøkkenet.

Herman. Under Retterbænken udi Kiøkkenet! Hvad vil det sige?

Pernille. Det vil saa meget sige, at de fortiene ikke at forvares udi andet Archiv.

Herman. Jeg merker, at Fruen vil drive Spot med mig. Det er ikke smukt.

Pernille. Det er end mindre smukt, at en Kandestøber vil give sig ud for en Statsmand.

Herman. Jeg sværger ved Richelieu, Mazarin, Alberoni ꝛc., at jeg lader mig ikke narre.

Pernille. Og jeg sværger ved Ulspeyl, Harleqvin, Polichinello ꝛc., at I skal narres. Kom hid, Henrich! med Bylterne. Han skal bære dem hiem paa sin egen Ryg. Monsr. Leander maa komme os til Hielp, om han vil giøre Modstand.

Herman. Gewalt, Gewalt!

Henrich. Holdt din politiske Mund, eller du faaer saa mange Hug, som dit Liv kand taale. Henrich hænger ham om Halsen begge Bylter paa Ryggen.

Herman. Ach, ach, det skal ikke blive uhevnet.

Pernille. Giv ham nu et got Bagslag, Henrich! til Afskeed for alle de Forslag, som han har givet os. Henrich sætter ham Foden for Ryggen.

Herman. Au, au, au! Han gaaer ud med nedslaget Hovet, og tæller til 20.

Scen. 11.

Republiqven. Leander. Leonora. Pernille. Henrich.

Republiqven. Det var noget vel plumpt, Pernille.

Pernille. Ney, nu kand han fortælle det til

andre af hans Consorter, saa have vi dem ikke meer paa Halsen.

Republiqven. Jeg merker, at det er et Bedragerie.

Leander. Man kand ikke holde dem alle for Bedragere; thi mange bilde sig selv ind, at være det, som de ikke ere. Og vise de høye Tanker, de fatte om sig selv, just Uvidenhed, thi jo mere ufflionsom en er, jo lettere kommer alting ham for; skarpsindige Folk derimod, som se dybt ind udi Sagerne, og merke de Knuder, som derudi ligge skiulte, driste sig ikke at røre derved. Heraf kommer det, at man gemeenligen finder størst Activitet hos de første, saasom de af Uvidenhed holde alting giørligt. De sidste derimod passere for uduelige og frygtsomme, og derfore ofte ansees med Foragt, da dog deres Frygtsomhed og liden Resolution grunder sig paa deres Indsigt udi Sagerne, og er Beviis paa deres Skiønsomhed.

Republiqven. Han taler som en fornuftig Mand. Jeg vil herefter tage mig vare for Projectmagere.

Leander. Fruen maa dog se til, at hun gaaer en Middelvey herudi, saa at hun ikke henfalder til Extremiteter; thi det kand være ligesaa skadeligt at forkaste alle Projecter som at antage dem alle. Man maa udlede Hveden blant Klinten. Hvis man plat forkaster alle Forslag, brister sig ingen at giøre dem, hvorved mangt et nyttigt Project kand blive qvalt udi Fødselen, og gamle Vildfarelser og Feyl, som behøve Reformation, fæste Rodder. Alleene maa man intet sætte i Verk, forend det er nøye examineret; thi det daarligste Project kand ofte have den beste Apparence.

Republiqven. Jeg vil og skal i dette som i andet efterfølge hans Raad; og saasom han har cureret mig, saa vil jeg og være hans Doctorinde og curere ham ved at rødde af Veyen de Stene, som har forhindret ham at komme til sit Maal, det er til Besiddelse af min eeneste Dotter og Arving, som han bær Kiærlighed til. Kom hid, Leonora! og giv ham din Haand. Nu haaber jeg, at I ere fornøyede, ligesom jeg ikke er desmindre. Lader os nu gaae ind og giøre Anstalt til eders Bryllup.

Leander og Leonora kysse paa hendes Hænder, og takke.

Henrich sagte. Jeg derimod er ikke saa velfornøyet; thi mit Regiment er til Ende, og min Næring, som flød af Byens Galskab, er forsvunden, saa at jeg af en Agent eller Factor er forvandlet til en slet og ret Laqey igien.

Scen. 12.

Arv. Personerne af forrige Scene.

Arv faldende paa Knæe for Republiqven. Ach, naadige Frue! jeg beder om Ret.

Republiqven. Hvad Uret er dig vederfaret?

Arv. Henrich har taget en Sølvpenge fra mig.

Henrich. Saadant tilstaaer jeg, og meener derudi at have giort som en troe Tiener; thi saasom han dermed har ladet sig bestikke af en Projectmager, saa har jeg confisqveret den paa Republiqvens Vegne.

Republiqven. Derudi har du giort vel, Henrich!

Arv grædende. Ach, skal jeg da miste min Sølvpenge.

Republiqven. Du skal ikke alleene miste den, men ogsaa din Tieneste.

Henrich. Han har ikke bedre fortient, naadige Frue!

Pernille til Henrich. Du fortvivlede Skielm! tør du, som est meest skyldig, giøre dig til Anklager?

Henrich til Pernille. Hør, Pernille! der har du den halve Deel af Ducaterne. Hvem er jeg nu?

Pernille. Du est en troe og ærlig Tiener. Til Republiqven. Hverken jeg eller Henrich brister os til at bede for Gaards-Karlen; thi en Tiener bør have rene Hænder. Er det ikke sandt, Henrich?

Henrich. Visselig. Jeg har skikket mig saa udi Republiqvens Tieneste, at jeg kand døe med en god Samvittighed.

Pernille. Jeg, min Troe, ogsaa.

Republiqven. Jeg vil haaber det samme. Kom, lad os gaae ind. De gaae ind, og Arv følger med grædende.

Leander til Spectatores. Jeg vil tie med denne Historie for Pernilles Skyld. Man seer ellers heraf Sanden at være, som Ordsproget lyder, at man lader de smaa Tyve henge, og de store gaae frie.



Sganarel. Hielp mig op igien, min Herre! Jeg er falden udi onde Menneskers Hænder, som har slaaet mig saaledes, at mine Lemmer ere knusede.

Astrologus. Det giør mig hiertelig ont. Jeg er pligtig til at hielpe min Næste, jeg beder alleene om lidt Taalmodighed, indtil jeg faaer efterseet udi min astrologiske Bog, om man udi denne Maaned og paa denne Dag udi Maaneden maa foretage sig noget af Vigtighed. Han blader i Bogen. Ney, min Herre! det gaaer ikke an paa denne Tiid. Jeg seer, at det er den 14de Dag udi den Maaned Morian, paa hvilken man efter astrologiske Regler intet Vigtigt maa foretage sig. Vil min Herre have Taalmodighed, til Solen gaaer ned, saa kand jeg hielpe ham uden at overtræde astrologiske Regler.

Sganarel. Saadanne Regler kand ingen uden Fanden have dicteret. Kand det vel være nogen Tiid forbudet at hielpe sin Næste?

Astrologus. Visseligen baade er og kand det være.

Sganarel. Ach, jeg elendige Menneske! ulyksalig var den Dag, da vi besluttede at komme til denne Bye.

Astrologus. Siig ikke det, min Herre! I er kommen udi en Stad, hvor de 9 Viisdoms-Gudinder have fæstet Sæde.

Sganarel. I maa heller sige 9 Helvedes-Gudinder eller 9 Ulykker; thi . . .

Astrologus. Overiler Jer ikke, styrer Jere Affecter, og hav Taalmodighed til mod Aften, da skal jeg med al Fornøyelse gaae Jer til Haande. Adieu saalænge! Abit.

Scen. 7.

Sganarel. En sceptisk Philosophus.

Sganarel. Ach, ach, er der dog ingen medliden Siæl udi den hele Stad?

Philosophen. Jeg hører en at raabe. Der seer jeg en stakkels Mand, som er kommen til Skade. Han reyser ham op.

Sganarel. Tusind Tak, Hr. Doctor! det er mig dog kiært, at jeg finder et ærligt eller et klogt Menneske udi denne høylærde Stad.

Philosophen. Hvad skader Jer, min Ven?

Sganarel. Jeg er saaledes bleven slagen og medhandlet af en af Jeres Ordens-Brødre, som kaldte sig en subtil Philosoph; men paa mig lod han kun see ringe Subtilitet.

Philosophen. Men er I vis derpaa?

Sganarel. Skulde jeg ikke være vis paa det, som nyeligen er skeet?

Philosophen. Jeres Syn kand have bedraget Jer.

Sganarel. Saa har dog ikke Følelsen bedraget mig; det kand mine forslagne Lemmer bekræfte.

Philosophen. Følelsen, som er en af de 5 Sandser, kand bedrage ligesaa vel som Synet.

Sganarel. Det er jo en forbandet forkeert Snak. I saae jo selv, at jeg laae paa Gaden og raabte om Hielp.

Philosophen. Det kommer mig vel saa for; *men* . . .

Sganarel. Gid I faae en Ulykke med Jer men. I hialp mig jo selv op igien.

Philosophen. Det kand maaskee være.

Sganarel. Saa kand jeg jo tage min Taksigelse tilbage igien.

Philosophen. Maaskee.

Sganarel. Maaskee, maaskee! Hør, min gode Maaskee! om en handlede saaledes med Jer, hvad vilde I da sige?

Philosophen. Jeg vilde ikke andet sige, end at det syntes saa at være. Sganarel giver ham 3 gode Rap. Au, au, er det ikke uforskammet at handle saaledes med en Philosopho?

Sganarel. Maaskee.

Philosophen. Og saaledes at belønne Velgierninger?

Sganarel. Maaskee, maaskee.

Philosophen. Ach, ach, min arme Ryg!

Sganarel. Følelsen er en af de 5 Sandser, som kand bedrage saavel som Synet.

Philosophen. Jeg maa strax hiem at smøre min Ryg.

Sganarel. Gak til Bloksbierg, og smør din lærde Hierne; den behøver heller Smørelse end Ryggen. Hvis jeg ikke ventede hvert Øyeblik min Principal Leander, tog jeg strax Flugten herfra, for ikke at underkastes flere fortrædelige Hendelser. Gid han vilde skynde sig. Men der seer jeg, han kommer; han skal faae alting ligesaa friskt, som jeg har faaet det.

Scen. 8.

Leander. Sganarel.

Leander. Nu, hvor gaaer det, Sganarel? Har du faaet opspurt et got Herberg? Sganarel svarer intet, men gisper. Hør du ikke hvad jeg spør? Han gisper paa nye. Jeg troer, at du est bleven baade blind og maalløs. Han gisper igien. Staae ikke her og driv Spot med mig. Kand du ikke svare til mit Spørsmaal?

Sganarel. Hvad er det, som Monsieur vil vide?

Leander. Jeg spør, om du har opspurt noget Herberg?

Sganarel seende paa Himmelen, gisper og svarer: Jeg seer, at efter Solen Klokken maa være 9.

Leander. Hvad Pokker er dog dette? Jeg troer, at Karlen er forhexet. Kiender du mig ikke meer?

Sganarel hyler og græder.

Leander. Siig mig dog, hvor du har været, og hvad dig er vederfaret. Han hyler igien. Ey, hvilken ulyksalig Hendelse er ikke denne. Han hyler igien. Kiender du ikke mig, som er din Principal?

Sganarel. Min Principal? Ha, ha, hi, hi, ha!

Leander. Jeg merker, at han har faaet Skade paa Forstanden.

Sganarel. Ha, ha, hi, ha!

Leander. Mon Stadens Luft skulde kunde føre saadant med sig?

Sganarel. Ha, ha . . . Ney, min Herre! mig fattes intet paa Forstanden; men jeg kand intet vist Svar give paa Spørsmaalet.

Leander. Kand du ikke sige Ja eller Ney?

Sganarel. Maaskee.

Leander. Hvad vil du sige med dit Maaskee?

Sganarel. Intet af noget Betydende.

Leander. Vil du drive Spot med mig, saa skal det gaa dig ilde.

Sganarel. Jeg driver aldeles ingen Spot med Monsieur.

Leander. Er det ikke at drive Spot, naar du svarer hen i Taaget til hvert Spørsmaal?

Sganarel. Herren synes kun saa; thi man kand ikke forlade sig paa Sandserne, som alle ere bedragelige.

Leander løfter paa sin Stok. Ney, nu gaaer det for vidt.

Sganarel. Det gaaer ogsaa for vidt. Nu vil jeg tale lidt alvorligen og sige dette, at det var en ulykkalig Tiid og Time, vi besluttede at giøre denne Reyse. Alle disse Complimenter, som jeg har giort min Herre, ere de samme, som mig ere giorte af alle de Philosopher, som jeg har talet med, og hvilke jeg giver ham ligesaa varme, som jeg selv har faaet dem. Staden er fuld af sprænglærde Stoknarre.

Leander. Jeg meenede, at Lærdom og Viisdom fuldte sammen.

Sganarel. Jeg, min Troe, ligeledes.

Leander. Jeg har ikke andet hørt.

Sganarel. Men jeg har anderledes følet.

Leander. Hvoraf kand dog vel saadant reyse sig?

Sganarel. Alting er skadeligt, naar man gior for meget deraf. Et Glas Viin opmuntrer Sindet; men drikker man for meget deraf, saa bliver Hiernen philosophisk og forstyrret. Vinden driver Skibet frem; men blæser det for stærkt, kuldseyler man. Ingen Mad er sundere end Meelgrød; men overlader man Maven med for meget deraf, kand man æde sig en Feber paa Halsen. Saaledes kand det være beskaffed med disse Philosophi, hvilke for megen Lærdom har giort rasende.

Leander. Paa den Maade havde det været bedre at blive hiemme.

Sganarel. Jeg meener det samme. Men der seer jeg nogle Qvinder. De synes gandske mennesklige og tamme.

Leander. Vi maa holde os lidt til Side, for at see, hvorledes de bær sig ad.

Scen. 9.

3 Qvinder. Sganarel. Leander.

Første Qvinde. Ach, Søster! mig længes inderligen efter at see den fremmede Person, som nyeligen skal være hidkommen.

Anden Qvinde. Jeg, min Troe, ikke mindre. Jeg har hørt, at det skal være en meget deylig Person.

Tredie Qvinde. Jeg er allerede slagen af Kiærlighed, førend jeg har faaet ham at see.

Første Qvinde. Min Stuepige, som har seet ham, siger, at han er den anden Paris.

Anden Qvinde. Er han Paris, saa vil jeg nok være Helene. Men see, der staaer jo et heelt Par. Det maa være de samme, som vi løbe gal efter.

Første Qvinde. Det er uden Tvivl de samme. De see anderledes ud end vore skimlede og forrustede Philosopher.

Anden Qvinde. Det maa du vel sige, Søster! See engang, hvilket net kruset Haar den ene har.

Første Qvinde. See, hvilken Taille.

Anden Qvinde. See, hvilke nette Been den anden haver. Mine Tænder løbe alt i Vand. Vi maa strax give os i Snak med dem.

Tredie Qvinde. Velkommen hid til Staden, I gode Mænd! Hvad er Jer Ærende?

Sganarel. Førend vi svare hertil, maa vi først vide, om I ere Philosopher eller Mennesker.

Anden Qvinde. Jo vist ere vi Mennesker. Det maa vi jo endelig vide. Søster! de meene, at vi ere ikke Mennesker.

Første Qvinde. Vi ere ikke alleene Mennesker, men endogsaa tamme og tienstagtige Mennesker, helst mod Fremmede.

Anden Qvinde. Det maa du vel sige to Gange, Søster! Ha, ha . . . hvilket underligt Spørsmaal, om vi ere Mennesker!

Sganarel. Got, saa maa jeg da sige jer dette, at vi ere hidkomne for at opspørge et got Herberg. Vi har til den Ende raadført os med nogle Philosopher; men den ene svarede hen i Taaget, den anden begegnede mig med Graad, den 3die med Latter, og den fierde vilde see paa Himmelen, hvad Svar han skulde give.

Tredie Qvinde. Kiære Venner! agter saadant ey. Deres Studeringer giør dem rasende. Det maa vi desværre daglig finde, som ere deres Hustruer.

Leander. Ere I deres Hustruer?

Tredie Qvinde. Ja, vi have Navnet deraf; men . . . De sukke alle og græde.

Leander. Hvad vil det sige, at I have alleene det blotte Navn?

Tredie Qvinde. De fordybe sig saaledes i Studeringer, at de forsømme de meest magtpaaliggende Ting. De forglemme det Fornemste, som er Ægteskabs-Pligt. Er det ikke sandt, Søster?

Første Qvinde. Jo, alt for sandt. De græde alle 3 bitterligen

Leander. Hvad meene I ved Ægteskabs-Pligt?

Anden Qvinde. Siig du det, Søster! som har været længst giftet.

Første Qvinde. Lad Margrethe sige det!

Tredie Qvinde. Lad Lucie sige det!

Leander. Jeg kand slutte, hvad I meener, kiære Børn!

Første Qvinde. Hvis en og anden ærlig fremmed Reysende ikke iblant gik os lidt til Haande, maatte vi reent forgaae. Er det ikke sandt, Søster?

Anden Qvinde. Jo, alt for sandt. De græde veemodigen igien.

Leander. Men tillade jeres Mænd, at I frit omgaaes med Fremmede?

Tredie Qvinde. Vore Mænd? Dem kand vi endeligen narre ligesaa meget, som os lyster.

Leander. Hvis saa er, saa skal I gode Madamer nok blive hiulpne.

Tredie Qvinde. Jeg siger 1000de Tak.

Sganarel. Hr. Principal! nu saaer jeg det

Lyst til at blive her. Det staaer nu kun paa at faae et got Herberg.

Tredie Qvinde. Vil de gode Herrer tage til Takke udi vores Huus, saa er det til Tieneste.

Sganarel. Men hendes Mand er jo ogsaa en Philosophus?

Tredie Qvinde. Ja, men ikke saadan en, som I omtaler. Han er Doctor udi Lægekonsten. De Slags Folk studere kun maadelig; thi deres Praxis tillader dem ikke at læse ret meget. Jeg er forsikkret om, at I bliver vel imodtagne af min Mand; kommer kun ind med mig, saa skal den Sag snart blive afgiort. Hun leder dem ind.

Scen. 10.

De to andre Qvinder alleene.

Første Qvinde. Hierte Søster! var det ikke to behagelige Personer? Hvilken af dem syntes du best om?

Anden Qvinde. De stode mig begge an, allerhelst den, som havde det kruusede Haar; det var, min Troe, en Lækkerbidsken.

Første Qvinde. Mig synes nok saa got om den anden.

Anden Qvinde. De syntes at være komne fra langt bortliggende Lande; det kunde man see paa deres Ansigt og Gebærder.

Første Qvinde. Men hvad mon deres Ærende kand være?

Anden Qvinde. Deres Ærende kand ikke være andet end andre fremmede Folks, som tænke her at finde Viisdom, saasom Staden vrimler af Philosopher, og derudover kaldes Viisdommens Stad.

Første Qvinde. Da finde de ikke her, hvad de lede efter.

Anden Qvinde. Derudi har Søster Ret; eet er at være lærd, et andet at være klog. Hvad duer Lærdom til, naar den vanskaber Folk?

Første Qvinde. Min Mand er saa henrykt udi Studeringer, at han tit sidder til Bords uden at æde, saa at han staaer fastende op fra Bordet, indbildende sig, at han er mæt.

Anden Qvinde. Min Mand har ikke mindre Grimacer.

Første Qvinde. At vore Doctore udi Lægekonsten ere lidt maneerligere end de andre, kommer vel deraf, at de studere ikke saa meget, og at de ere mere blant Folk.

Anden Qvinde. Det er sandt nok. Endeel af dem har dog ogsaa slemme Nykker. Mig længes derfor at vide, hvordan de Fremmede vil blive fornøyede med denne Doctor. Men jeg seer dem at komme ud igien. Jeg frygter derfor, at de har kun faaet slet Audience. Men vi maa hen at fortælle vore Naboerisker, hvad vi har seet. Abeunt.

Scen. 11.

Leander. Sganarel.

Leander. Denne Mand er meget maneerlig og høflig. Han bod os ikke alleene sit Huus til, men endogsaa uden Betalning.

Sganarel. Nu begynder jeg at komme mig lidt igien; thi jeg merker, at man og kand finde nogle lærde Folk uden Grimacer.

Leander. De andre af hans Medbrødre vare og alle civiliserede Mænd.

Sganarel. Jeg troer, at de ere alle Doctore udi Lægekonsten.

Leander. Ja vist. Vor tilkommende Vert sagde mig, at det var det hele Medicinske Facultet, som var samlet i hans Huus, og var det derfor, at han ikke kunde tale med os længer denne Gang. Men der er en Ting, som jeg grubler over: Jeg kand ikke begribe, hvad det skulde betyde, at de beskuede os saa nøye, og at de hviskede derhos saa meget sammen.

Sganarel. Det kand vel ikke betyde andet, end at vor Skikkelse og Dragt er fremmed og usædvanlig for dem.

Leander. Det kand vel ogsaa være; men . . .

Sganarel. Ey, Herre! I grubler over slet intet. Jeg for min Part er vel fornøyet med, at vi har faaet saa got Herberg. Men jeg seer, at Qvinderne ere alt borte.

Leander. Jeg kand tænke, at de ere henne at fortælle og tilkiendegive vor Ankomst for deres Naboerisker.

Sganarel. Saa vidt jeg begriber, kand en Fremmed her giore sin Lykke blant disse Doctorinder; thi de ere alle meget tamme. Men der kommer vor Vertinde med en Flaske Viin.

Scen. 12.

Den 3die Qvinde. Leander. Sganarel.

Tredie Qvinde. I gode Herrer! lader Tiden ikke være dem for lang. Saa snart min Mand bliver færdig med Facultetet, og hans Med-Colleger gaae bort, vil han have den Ære at tale videre med dem. Imidlertiid har han befalet mig at holde dem med Selskab. Hun skienker et Glas som hun giver Leander, og derpaa sukker hun og græder.

Leander. Hvad ligger hende paa Hierte, Madame! efterdi hun sukker saa dybt?

Sganarel sagte. Jeg er vis paa, at hun fremkommer med en Elskovs-Erklæring.

Hun skienker et andet Glas i for Sganarel, sukker og græder ligeledes.

Leander. Min hierte Madame! hun maa tilkiendegive, hvad som har bragt hende udi den Bedrøvelse. Hun sukker og græder igien. Forklar os da Aarsagen. Jeg brænder af Begiærlighed efter at vide saadant.

Tredie Qvinde. I gode Herrer! I ere komne udi et meget honet Huus.

Leander. Derom er jeg forsikkret.

Tredie Qvinde. Min Huusbond passerer for en af de oprigtigste og tienstagtigste Mænd udi Staden.

Leander. Man tvivler ikke derom, Madam!

Tredie Qvinde. Men saasom han tilligemed sparer hverken Omkostning eller Umage, naar han seer sig derved at kunde erhverve nøyere Kundskab i Medicinen og at forbedre Konsten, saa har han, da han saae de gode Herrer og betragtede deres

rare Skabning, ikke af mindste Ondskab, men alleene for at give Medicinen noget Lys, besluttet at lade dem begge anatomere.

Sganarel. Hvad vil det sige: anatomere?

Leander. Det vil sige, Sganarel! at lade din Mave opskiære.

Sganarel. Hvad? at lade min Mave opskiære?

Tredie Qvinde. Jeg kand forsikkre, at det skeer ikke af nogen Ondskab; thi han har stor Godhed for Fremmede.

Sganarel. Han maa have Diævelen og ikke Godhed, naar han vil skiære Maven op paa en ærlig Karl. Vi har vel reyset, Hr. Principal!

Leander. Men er det hendes Alvor, Madame! eller stiemter hun med os?

Tredie Qvinde. Det er gandske fast besluttet. Jeg var færdig at daane, da jeg hørte det.

Leander. Men kand hun ikke ved sin Forbøn afvende saadan Ulykke?

Tredie Qvinde. Ney, Tingen er besluttet efter de fleste Stemmer udi Facultetet. Man veed, at Doctorne aldrig staae fra deres Meening, helst naar en Ting er besluttet af et heelt Facultet.

Sganarel grædende. Er her da ingen Byefogd, som man kand appellere til?

Tredie Qvinde. Byefogden selv er Stads-Physicus, hvilken aldrig forhindrer Doctores udi et Foretagende, som sigter til at oplyse Anatomien.

Sganarel. Vi har vel reyst, Herr!

Leander paa Knæe. Ach, Madame! tænk paa Midler at redde os uskyldige Mennesker.

Sganarel ogsaa paa Knæe. Ach, Madame! forbarmer Jer over mig. Jeg har kun en eeneste Mave, som jeg umueligen kand undvære.

Tredie Qvinde. Hører, kiære Venner! Hvis I vil tage mig og mine Søstre, som ere gifte til 2de Philosopher, med jer og føre os bort til jer Fæderne-Land, vil vi give os paa Flugten sammen. Staaer kun op, og forbliver her, indtil jeg bringer dem hid; thi de ere ligesaa kiede af deres Mænd, som jeg er af min.

Sganarel. Bliv da ikke længe borte, Madame! Hun gaaer.

Scen. 13.

Leander. Sganarel.

Sganarel. Det var et Fandens Indfald, da vi toge os for at fæste Boelig i denne philosophiske Stad.

Leander. Man lærer heraf, at det er ikke alt Guld, som glimrer. Jeg tvivler ikke paa, at Staden jo vrimler af lærde Mænd; men man merker ikke, at deres Levnet svarer til deres Lærdom. Thi mange læse alleene for at blive lærdere, men ey for at blive klogere.

Sganarel. Herren maa sige, at de læse alleene for at blive galne. Saadan Stad burte oprykkes med Rod, og alle dens Beboere ødelegges.

Leander. Du maa heller sige aareladés eller sættes i Daarekisten; thi det er just ikke af Ondskab, men af for megen Lærdom, de ere rasende.

Sganarel. Er det ikke Ondskab, at ville skiære Maven op paa got Folk? Mig synes, at jeg føler allerede Kniven udi min Mave.

Leander. Jeg bekiender, at saadanne Folk burte udrøddes; men de andre fortiene alleene at belees. Jeg merker ellers, at disse Philosophi maa være deelte udi adskillige Secter: den, som græd, maa følge Heracliti, den, som loe, Democriti Sect, og at den, som tvivlede om alting, maa være en Scepticus.

Sganarel. Hvem af disse kand man holde for at være meest gal?

Leander. De ere alle lige galne, skiønt hver paa sin Maade. Qvinderne maa vi derimod prise.

Sganarel. Ja vist, i sær om de vil holde deres Løfte.

Leander. Jeg lever udi det Haab; thi jeg merker, at de leve ikke fornøyede med disse Philosophi.

Sganarel. Gid de vilde komme noget snart; thi hvert Øyeblik er mig saa lang som en Dag.

Leander. Taalmodighed, Sganarel! Vi have intet andet at forlade os paa end deres Hielp. Qvinde-List er stor, og der behøves ikke megen Konst til at narre Mænd, som gaae hen i Taaget.

Sganarel. Hvis jeg lykkeligen kommer ud af denne Fare, skal jeg beflitte mig paa at forfølge alle Philosopher.

Leander. Ikke alle, men dem alleene, som giøre Misbrug af Philosophien; thi ligesom nogle vanskabes af dens Misbrug, saa forbedres og poleres andre af dens rette Brug. Men der seer jeg de gode Qvinder komme.

Scen. 14.

Leander. Sganarel. De 3 Qvinder med smaa Skrine under Armene. Item **Polyphemus.**

Tredie Qvinde. Tiden har maaskee faldet dem lang, I gode Venner!

Leander. Vi have talt hvert Minut.

Sganarel. Og jeg hvert Øyeblik.

Tredie Qvinde. Nu stoler vi paa jeres Løfter, at I ikke forlader os, naar I komme i Sikkerhed.

Leander. Vi skal derfore lade see Taknemmelighed, saalænge som vi leve.

Tredie Qvinde. Disse Skrine, som ere fulde af Guld og kostbare Stene, skal vi føre med os.

Sganarel. Nu har jeg min Aande igien, og føler ingen Smerte i Tarmene mere.

Leander. Men, I gode Fruer! jeg frygter, at jere Mænd vil strax eftersætte os, og det sidste kand blive værre end det første.

Tredie Qvinde visende paa Polyphemus. Vi har i Ledtog med os denne forslagne Person, som stedse gaaer os til Haande, naar vi vil narre disse Philosopher.

Polyphemus. Jeg skal nok ved en Invention hindre, at I ikke skal blive eftersatte.

Leander. Men, Kiære! hvori bestaaer den Invention?

Polyphemus. Det kand jeg ikke sige. Forlader jer kun paa mig, og kaaer al Bekymring

af Hovedet. Skiuler jer her først ved Hiørnet, indtil Stormen er forbi. De skiule sig i en Krog.

Scen. 15.

Doctoren med 3 Philosopher, som kommer ind en efter anden.

Doctoren i fuld Løb. Hvad for en Ulykke er dette? Jeg seer ikke de Fremmede meer, ey heller min Hustrue, og mit Skriin er opbrudt. Hey, hey, hvor er I henne? Alle mine Lemmer zittre og bæve. Min Hustrue maa have aabenbaret dem Facultetets Forsæt, og maa have taget Flugten med dem. Ach, Himmel, hvilken ulyksalig Hendelse! Jeg kand sige, at jeg aldrig har havt større Begiærlighed til at anatomere nogen end disse tvende Personer, besynderlig den med Kaaben; thi det kom mig for, at hans indvortes Skabning vilde erhverve stort Lys udi Anatomien.

Første Philosoph i fuld Løb. A, a, a! jeg er om en Hals. Mit Penge-Skriin er borte, og min Hustrue er ingen Steds at finde.

Anden Philosoph ligeledes. Hey, hey, hielper alle, som hielpe kand. Mit Skab er brudt, og mit Liggendefæe, som var mig kiærere end mit Liv, er borte. Ach, jeg elendige Mand! hvis jeg ikke faaer min Skat igien, henger jeg mig af Sorg.

Tredie Philosoph kommer løbende ind. Hey, hey, hey, holder paa Tyven. Jeg er bestaalen, alle mine Leddiker ere aabne, og den, hvorudi Guld og Klenodier laae forvaret, er borte. Hvor er min Hustrue? Her er ingen Tiid at bortgive. Jeg maa løbe i fuld Galop til Stads-Porten. Han render de andre omkuld. De reyse sig op igien, slaaer Hænderne sammen, hyle og skrige. Hvad fattes jer, kiære Brødre?

Doctoren. Tvende fremmede Gautyve, som nyeligen vare komne i mit Huus, ere bortløbne med min Hustrue og mine Penge.

Tredie Philosoph. Det er gaaet mig ligeledes.

Doctoren. Det er ikke første Gang, vore Hustruer have skuffet os. Vi maa strax kalde paa Byens Folk, for at eftersætte dem.

Scen. 16.

Polyphemus og de Forrige.

Polyphemus kommer ind nedkastende sig næsegruus.

Doctoren. Det er jo vor gode Ven Polyphemus; hvad Ulykke mon ham er vederfaren? Han er maaskee ogsaa bestaalen. Hør, Polyphemus! hvad skader dig?

Polyphemus. Ach, hvilken Hendelse, hvilket Syn!

Doctoren. Stat op. Kiender du os ikke?

Polyphemus. Ach hvilket forunderligt Syn, som saaledes har fordunklet mine Øyen, at jeg fast ikke kand stille noget!

Doctoren. Siig os da, hvad du har seet.

Polyphemus. For et Øyeblik siden, da jeg gik ud paa Marken, saae jeg tvende Personer i usædvanlige Klæder, havende 3 Matroner med. De samme vinkede ad mig, og da jeg kom dem nær, sagde den ene: Gak strax ind udi Staden, og forkynd, hvad du har seet. Jeg er Jupiter, og denne Person er Mercurius. Vi have paataget os menneskelig Skikkelse, og ere nedstegne af Himmelen for at bortføre disse 3 dydige Matroner og at sætte dem blant Gudindernes Tal, saasom jeg har holdet dem for gode at leve længere blant syndige Mennesker. Videre sagde han: Forehold deres Mænd, at de have syndet mod Himmelen ved de haarde Ord, som de have ladet falde mod den Øverste blant Guderne, og at saadan Synd maa saaledes forsones, at de strax forføye sig hver hiem til sit Huus, at de der udi 3 Dage faste og bede, og at de siden Jupiter og Mercurio til Ære stifte en aarlig Fest, som skal føre Navn af Bortførelsens-Fest. Da han dette havde udtalet, begyndte alle at skinne som Solen, og foer op igiennem Luften.

Alle Philosophi løfte Hænderne op og raabe: O magnum Miraculum!

Polyphemus. Jeg kand endnu see et Skimt af dem. See engang op imod Himlen paa den høyre Side, hvor jeg peger.

En Philosoph grædende. Vist nok er det; jeg seer ogsaa et Glimt deraf. Kiære Brødre! lader os strax gaae hiem, for at efterleve Himmelens Befaling. De falde paa Knæe og synge.

Første Philosoph. O felices animæ, vivæ in coelum raptæ!

Tutti. Orate pro nobis.

Anden Philosoph. Qvas dignatus Jupiter reddere immortales!

Tutti. Orate pro nobis.

Tredie Philosoph. O novæ cœlicolæ, Lucia, Magaretha, cum dilecta Agatha!

Tutti. Orate pro nobis. De reyse sig derpaa og gaae bort.

Scen. 17.

Polyphemus. Leander. Sganarel. De 3 Qvinder.

Polyphemus. Kommer nu frem igien. I merker af dette Puds, at man kand narre disse spræng-lærde og i Studeringer henrykte Karle ligesaa meget, som man vil.

Leander. Naar denne Sag bliver oplyset, vil der blive stor Allarm; thi det kand dog ikke længe dølges.

Polyphemus. Naar vi alle ere komne i Sikkerhed, maa alting gierne aabenbares. Da vil den enes Latter nok sagtes, den anden vil faae ret Aarsag at græde, og den 3die vil ikke negte Sandserne meer.

De takke ham alle, og derpaa synge efterfølgende Vise.

Første Qvinde.

Farvel, du philosophisk Land!
 Jeg Ryggen til dig vender.
Paa andet Sted en bedre Mand
 Jeg falder nok i Hænder,
Hvor findes Folk, skiønt mindre lærd,
 Men ey deslige Haser;
Hvor Koner er i mere Værd,
 Ey plages med Grimaser.



Anden Qvinde.
Democritus vil meer ey lee,
Men heller fælde Taare,
Saa tit som denne Hendelse
Han Sindet stiller fore.
Med Føye Heraclitus vil
Herefter stedste græde;
Thi dette store Skue-Spil
Vil Skiæg og Kinde væde.
Tredie Qvinde.
Den klare Sandhed Pyrrho for
Ey kunde see med Brille;
Sig neppe nu fordriste tør
Med Tvivlsmaal Folk at drille.
Vor Stoicus og ikke her
Sin Lærdom vil forfægte,
Ey mod Affecter tale meer
Og Passioner negte.
Med mine Søstre gandske vist
Jeg skulde og formeene,
At Stierne-Kigren denne List
Kand og til Lærdom tiene;
Thi om paa Himlen han er klog,
Sig af sin Viisdom bryster,
Saa her paa Jorden er han dog
En Nar, en Stymper, Kryster.
Leander.
Her et Exempel vise kand
Og haver lagt for Dagen,
At Skiæg og Kaabe hos en Mand
Giør meget lidt til Sagen.
Sganarel.
Jeg med jer andre stemmer i,
Og vil min Sorg begrave,
Og takker Himlen 10 Gang ti,
At jeg beholdt min Mave.





Den Danske Comoedies Liigbegiængelse.

Med Thaliæ Affkeeds-Tale.

Forestillet til allersidste Slutning af de Danske ACTEURS den 25. Februarii 1727.

Personerne i Comoedien.

Henrich, privilegeret Acteur.
Schumacher.
Mademoiselle Hiort.
Hammer som Bedemand og som Jøde.
Montaigu.

Scen. 1.

Henrich

kommer ind. staaer længe i Tanker og endelig tager et Papiir op af Lommen og siger:

Den Hund har nok skrevet mig et X for et V; men det er ligemeget, thi jeg haver dog intet at betale med. Lad see engang, hvad han har skrevet op for sidste Uge. Debet for Sr. Henrich, privilegerede Acteur udi Grønnegade, som følger. Acteur udi Grønnegade? Hvem mon den Skurk seer mig an for? Jeg maa engang læse videre. Den 18. Febr. Tre Kummens-Kringler og et halvt Glas hvidt Øl til at fordøye Maden med. Det er sandt nok, thi det var kuns et halv Glas; derfor ligger de Kringler endnu i min Mave. Den 19. dito. Erter for 3 Skilling, Suur-Steeg for 3 og en halv Skilling, Berge-Fiisk for 2 Skilling med Sinnop og Smør over, item en frisk Simle. Han har Ret; men det var, min Troe, ikke ævret Smør. Han havde ikke giort ilde, om han havde sat: med Sinnop og Fet; thi det havde i det ringeste en Couleur de Skoefet og staaer endnu i min Hals. Den 20. og 21., som er hans tvende ordinaire Faste-Dage. Merker vel, han siger ordinaire Faste-Dage, hvilket giver tilkiende, at jeg og har nogle extra-ordinaire. Den 20. og 21., som er hans ordinaire Faste-Dage, intet uden et Brev Knaster-Tobak og en Pibe, som han strax betalte ved at forskaffe min Hustrue en Loge paa Galleriet, da de spilte Jeppe paa Bierget. Gid du faae en Ulykke, din Jøde! *At sætte din Kone paa Galleriet mod en Pibe! Det bekiender jeg,* den Pibe er 10 dobbelt betalt. Den 22. Hønsekiøds-Suppe med Boller udi for 6 Skilling, Peberrods-Kiød for 7 Skilling, Suur-Kaal og Flesk for 5 Skilling, Boghvede-Grød kaagt i Melk med Rosiner for 3 Skilling, item 3 Simler og 6 Kruus Øl. Det er sandt, jeg aad stærk den Dag; der er ingen anden Profit ved disse Faste-Dage. Den 23. var han ikke tilstæde, betaler derfore ikkun 8 Skilling for hans Stoel samt Tallerken, som stod ledig. Jeg skal betale 8 Diævle, din Tyv. Den 24. En god Skind-Suppe og intet andet den Dag. Det er sandt nok; det var ogsaa nok, thi der gaaer kuns en eeneste saadan Suppe paa et Menneskes Liv. Kiøbenhavn, den 25. Februarii. Henrich Suur-Steeg. Manu mea propria. Han har ikke sat Summa Summarum; men det er ligemeget, thi jeg agter aldrig at betale det, efterdi jeg har intet at betale med. Dersom Comoedierne havde continueret, havde jeg dog kundet spise ham af med nogle Sedler til de underste Loger. Men der seer jeg Schumacher komme; jeg kand ærgre mig, naar jeg seer den Karl saa Spæk-feed i saadanne mavre Tider.

Scen. 2.

Schumacher. Henrich.

Schumacher. Henrich! hvad skal vi spille i næste Uge?

Henrich. Banqverotte.

Schumacher. Den Comoedie kiender jeg ikke.

Henrich. Det er endelig ikke fuldkommen en Comoedie; thi den er noget tragoedisk i Enden.

Schumacher. Faar jeg nogen Rulle derudi?

Henrich. En Hoved-Rulle.

Schumacher. Af hvem er dette Stykke giort?
Henrich. Der er 3 eller 4 Authores, som haver havt den Godhed at forstrække os nogle Vahre i denne forbigangne Vinter.
Schumacher. Nu forstaaer jeg nok, hvad du meener. Men har du saa slette Tanker om Comoedien?
Henrich. Ja vist; thi jeg hører . . . Men der seer jeg Mademoiselle Sophie komme i sorte Klæder; hvad mon det vil sige?

Scen. 3.

Mademoiselle Hiort. Schumacher. Henrich.

Schumacher. Hvorfor gaaer I saa sort, Mademoiselle?
Mademoiselle Hiort. Aa, den lange Syge er dog den visse Død; de adskillige Anstød, som Comoedien haver havt i denne Vinter, er endelig falden ud til en hver Dags Feber, hvoraf hun døde i Morges imellem 9 og 10.
Henrich. Aa, Himmel! er den gode Kone død? Jeg tænkte det nok; thi hun har seet forbandet ilde ud i denne Vinter.
Schumacher. Ja, dette, at hun gispede saa tit, har aldrig staaet mig an. Men giorde hun intet Testamente, førend hun døde?
Mademoiselle Hiort. Jo mænd, jeg kand ikke sige andet, end at hun jo var meget genereuse. Hun befalede, at den hele overblevne Casse Penge skulde deles lige imellem Acteurerne og Actricerne.
Henrich. Hvad? skal jeg, som altiid haver havt de store Ruller, ikke have meer end han?
Schumacher. Hvilke forbandede Indbildinger! Mon jeg ikke haver saa store Ruller som du?
Henrich. Du maa have Fanden. Jeg protesterer mod Testamentet.
Schumacher. Du er vel undskyldt, en Grønskolding som du.
Henrich. Hør, kløer din Ryg, saa . . .
Schumacher. Hør, kløer dine Kiæver, lille Monsieur! saa . . .
Mademoiselle Hiort. Ey, værer dog stille og lader mig tale ud. Saasnart Testamentet var giort, aabnede vi Cassen, og fandt . . .
Schumacher. Hvad fandt I?
Mademoiselle Hiort. At den var gandske tom.
Henrich. Hillemænd, saa er det best, at vi ophæver Processen.
Mademoiselle Hiort. Men tvertimod fandt vi udi en Lædike en Optegnelse paa en Gield, som Comoedien er geraaden udi, hvilken Arvingerne ved Testamentet betaler, hver efter Proportion.
Schumacher. Hillemænd, da vil du faae et forbandet Smek, Henrich! du, som har havt de store Ruller.
Henrich. Jeg har ikkun ageret Tiener, men du Herre. Jeg veed, Tieneren betaler ikke saa meget som Herren.
Schumacher. Ey, du har jo havt de store Ruller. Jeg vil ikke betage dig din Ære.
Henrich. Jeg gaaer, min Troe, fra Arv og Gield. Men der seer jeg en Bedemand komme.

Scen. 4.

Hammer som Bedemand. **De andre.**

Hammer til Acteurerne. Saasom det har behaget den dydzirede Madame Comoedien, ved en sagte Død at tage Affkeed fra Verden i Dag imellem 9 og 10 Slet, saa er hendes tienst-ydmygste Petition, Forlangende og Begiæring hos høyst-ærede Seigneurs, at lade sig indfinde i Dag hos Seigneur Montaigu, boendes hos en Vilthugger paa Kongens Nye-Torv, for at assistere med deres Geleyde og Comitat. Man ønsker, saasnart som mueligt er, Occasion og Leylighed til at tiene dem igien udi lige Tilfælde.
Henrich. Det ønske vi ikke, Hr. Bedemand! men jeg kand troe, at det er saa Bedemands-Stiil.
Hammer. Han er saa god og falder mig ikke ind i mine Ord. Jeg siger, man ønsker saasnart som mueligt Occasion og Leylighed at tiene dem igien udi lige Tilfælde. Begyndelsen skeer præcise Klokken 5, at det kand have Ende Klokken 7.
Henrich. Hans Tienere, Hr. Bedemand!
Hammer. Saa ere de da saa god at lade sig indfinde?
Henrich. Det skal ikke manqvere, og det uden Condition at forlange deres Assistence udi deslige Tilfælde, thi imellem os at sige, saa har vi ikke i Sinde at døe saa hastig.
Hammer. Efter Behag, I gode Venner!
Henrich. Kommer der ellers andre?
Hammer. Ja vist, der kommer adskillige fornemme Folk, som en Theemand, en Viintapper, item Henrich Suur-Steeg og to udaf Israels Børn, som alle ere Comoedien paarørende.
Henrich. Ja jeg veed nok, hvorudi det Slegtskab bestaaer.
Hammer. Serviteur, deres Tienere! Adios!
Han giør 3 Reverencer, og de svarer ham
Schumacher. Vi maa da hen og lave os til.
Henrich. Ey, der er jo langt, til Klokken er halvgaaen Syv.
Schumacher. Vi blev jo budden til Klokken 5.
Henrich. Vi sætter jo ogsaa paa vores Placater, at Begyndelsen skal skee præcise Klokken 5; men har vi holdet det nogen Tiid?
Mademoiselle Hiort. Men hvad skal jeg nu tage mig fore, efterdi Comoedien er til Ende?
Henrich. Dersom I har nogen Capital, vil jeg raade Jer til at leve af Jer Rente; men saasom maaske I har ingen, kommer I til at tiene.
Mademoiselle Hiort. Hvor skal jeg vel faae Tieneste? Vi har jo lagt os ud med alle Folk, Officiers, Doctores, Advocater, Kandestøbere, Marqviser, Baroner, Barberer.
Henrich. Det er, min Troe, sandt. Jeg har ikke tordt lade mig engang barbere, siden vi spillede den Comoedie om Mester Geert.
Mademoiselle Hiort. Ja, vi er, min Troe, ikke ilde opskiørted allesammen.
Henrich. Jeg vil da raade hende, at hun gifter sig, Mademoiselle!
Mademoiselle Hiort. Det er ikke saa let at gifte sig, som du tænker, Henrich!
Henrich. Vil ingen anden have hende, saa

vil jeg; men jeg gifter mig ikke paa anden Maade end udi Comoedierne, nemlig paa een Aften.

Mademoiselle Hiort. Ey, ud og laver eder til; nu er ikke Tiid at skiemte.

Scen. 5.

Montaigu klædt som en Kok. **Hammer** som Jøde.

Montaigu taler Fransk, som gaaer ud paa Gasconsk, og Hammer Høytydsk. Discoursen gaaer ud paa, at eftersom Comoedieu er død, de skal have Besværlighed at faae deres Penge, som de har forstrakt til Acteurerne. De regner vexelviis op, hvad de have at fordre hos enhver, og det hver paa sit Sprog; i det samme kommer man med Liget, og de to rangerer sig i Følge-Parrene med.

Processionen skeede saaledes:

Først kom alle Monsr. Montaigus og Madame Coffres Børn, dernæst Acteurerne efter Ancienniteé og andre, som man fik dertil, hvorefter kom en, som slog paa Tromme, overklædt med Sort, hvorefter tvende med Marschal-Stave og langt Flor derpaa, derpaa Liget, som var en Acteur og blev trilled paa en Hiulbør, hvilken sank ned udi det Hul paa Theatro, efter at Marschen var giort trende Gange om Theatret. Efter Liget kom endnu en tom Hiulbaare; derpaa fuldte Actricerne, udi hvis Paasyn Henrich styrtede sig ned udi Graven af Sorg, eftersom han ikke vilde overleve Comoedien, og endelig sluttede Thalia Troppen. Hun blev tilbage efter de andre og holdt efterfølgende Tale paa Vers:

Jeg, som med oprakt Hals kom frem i bunted Klæder,
Med nedtrykt Hoved nu i Sørge-Dragt fremtræder.
Da var en Fødsels-Fest, nu følger vi en Død,
Da regned Velstand ned, nu truer Himlen Nød.
I første Aar, som vi en gylden Tiid kand kalde,
Vi frygted for at see vor Gallerie nedfalde.
Det andet Aar var knapt, dog fik vi stundom lidt.
Den tredie Vinter vi fremslæbet paa Credit.
Da Hunger nogle drev til Jylland, Fyen, Norge.
Da truede Thon ey Draabe Viin at borge;
Hos Kræmmer, Handverks-Mand, hos Bager, Brygger, Kok
En Streg ey mere var at faae paa Karvestok.
Vi trakte Vexler, men som ingen endossered,
De komme med Protest igien uhonorered;
Vod Assignation paa vented aarlig Løn:
Men alt omsonst, her hialp ey Løfter meer, ey Bøn.
Hos Jacobs Sønner selv, som af tre dobbelt Rente
Til Medynk drives tit, var intet meer at hente.
Paa stempled, slet Papiir vor Haand var lige god,
Nok at en Henrik og Pernille tegned stod.
I saadan Tilstand vi til denne Tiid har levet,
Imellem Slutterie og Raadhus vi har svævet,
Indtil Comoedien sin Død og Helsot fik,
I Dag al Verdens Gang af hverdags Feber gik.



Forklaring af Ord og Talemaader.

Magt = uindskrænket Magt.
nicus = en Student; akademisk = hørende til
tet.
cent = Udtale.
er = Ekstraindtægter.
Consumption = Toldafgifter.
dere = behandle, betjene.
e = gøre Aftale, indrømme.
sse = Nøjagtighed.
ndling; publique Acter = offentlige Doku-
Skuespiller; Actrice = Skuespillerinde.
: Sammenstød, Træfning; actionere = anklage.
t = Virksomhed, Virksomhedstrang.
us = Guldmager.
:l = beundringsværdig; admirere = beundre.
iter = Underærmer med Kniplinger.
e sig = henvende sig.
Adrienne = en aaben Damekjole med Slæb.
: Maader = forskellige.
= Sagfører.
:on = paataget Væsen; affectere = stille sig an.
= Lidenskaber.
i — Tilbøjelighed, Bevaagenhed; være affectio-
have Tilbøjelighed for.
re — franarre.
: affee ham = lade være at betragte.
handle, forestille, spille Komedie; agere en Sag
n = føre den.
. en Skribent fra Reformationstiden.
abelige Forfædre.
:ne, Udseende.
s Magnus, berømt middelalderlig Skribent.
:r Magnus = Alexander d. Store.
. Muhamedanernes Religionsbog.
er = Moder, Skikke; alamodisk = paa Moden.
:e = forurolige, sætte i Bevægelse.
= Forbindelse; alliere = forbinde.
:, Allumber (l'hombre) = et Kortspil
)n = Forskrækkelse; alterere = forskrække.
: = stifte.
en fransk Roman.
:deur = Gesandt, Minister.
i = Æresfølelse.
ur = gaa paa Frierfødder.
re = sønderskære.
= behagelig.
brutum! = Dumme Dyr!
noget = betragte det.
hed = Ydre, det udvendige.
ite = Modvillie.
teter = Oldsager, gamle Ting.
særligt.
ce = Tilsynelabelse, Udseende, Udsigt.
: en Sag = bringe den for en højere Ret.
: = anbringe, anvende.
:e = billige.
= i denne Anledning.
= hemmelige Lægemidler.
Opbevaringssted for Dokumenter.
iter = Bestser.
iskop i Alexandria i d. 4. Aarhundrede.
e = Flitsbue.
nere (:c: Arminianere), et Parti inden for den
e Kirke.
terne = Rettens Betjente.
annet, fin, forunderlig, morsom.
ée (Assemblix) = Selskab, Forsamling.
:ion = Anvisning paa Betaling.
ce = Bistand; assistere = hjælpe.
en fransk Roman.
us = en Stjernekyndig.
:t = Gudsfornegter.
e = angribe.
= Embedseksamen.
: = Foretræde.
en latinsk Skolebog.
Forfatter; Autoritet = Anseelse, Myndighed;
ere = stadfæste, erklære for gyldig.
ent = Forfremmelse; avancere = forfremmes,
n.
fulder.
ureus, en, som havde opnaaet den laveste Grad
ersitetet.
ortes = oplive, varme.
øsse = Lugtedaase.
k = Stabel, Beding.

Banquerer = Vekselerer.
banquetere = spille Hazard.
Banquerotte = Fallit; Banquerotterer = Fallitspiller.
Baselemaner = Haandkys.
Bassesse = Lavhed.
befodre = befordre, fremme.
begegne = behandle.
bene! = vel! godt!
beneficere = begave, benaade med.
Berthe Tot :c: Birgitte Thott, en lærd adelig dansk Dame,
som døde 1662.
at beskikke en = stævne ham.
besværge = besvære.
at binde en af sine Venner = forpligte ham ved en Art
Gækkebrev.
et Biilag, en Udbygning om Gadedøren.
bizar = forunderlig, besynderlig.
Blessure = Saar; blessere = saare.
et Bonmot = en Vittighed.
en Bouteille = en Flaske.
Bredden af Bøger = Randen, Marginen.
Bremerholms Arbejde = Slavearbejde paa Gammelholm.
Brocade = Silketøj med Guld- og Sølvindvævning.
Brutalitet = Raahed.
buntet = broget.
Buskamp = Bodsøvelse.
Børs = Pengepung.
calfatre = vende op og ned paa.
Calvinist, en Tilhænger af Reformatoren Calvin.
Camfordt = Campher.
Canaille el. Carnallie (udtal. Kanalje) — et foragteligt
Menneske; carnalisk = slet, nedrig.
Canari Sæk (ↄ: Canarie sec) = sød spansk Vin fra de ka-
nariske Øer.
Canonisation = Optagelse som Helgen.
capabel = duelig, i Stand til.
Capacitet = Dygtighed, Duelighed.
Capitelskiøb = Kapitelstakst.
Capitelsretten = Tamperretten (se dette).
Capitulation = Overgivelse.
Caprice = Lune, Indfald.
Capsun = Bidsel, Tøjle.
caressere = kærtegne; Caresser = Complimenter, Kær-
tegn.
Carosse = Karet.
Cartel = Udfordring.
Casus = Tilfælde.
Catalogus = Fortegnelse.
Cathedra = Talerstol.
Caution = Borgen; cautionere = gaa i Borgen.
cavere for en = indestaa for ham; cavere et Stød = af-
værge.
at cedere en = vige for, give efter for ham.
celebrere = højtideligholde.
censurere = bedømme.
Ceremonie = Skik.
Chagrin = Sorg, Bekymring.
staae Chamade = at overgive sig.
at faae en Characteer = at faa en Titel.
Charger = Embeder, Bestillinger.
charmant = yndig, indtagende; charmere = henrykke
fortrylle.
Chiromant, en, som spaar af Haandens Linier.
Chirurgus, en opererende Læge, Operatør.
at holde Chor om Aftenen = Aftenbøn.
en Chose = en Skose.
cinque et neuf (ↄ: 5 og 9), et Hazardspil.
Cinqville, et Kortspil mellem fem Personer.
Circulation = Omløb; circulere = være i Omløb.
Citation = Anførelse; citere ens Ord = anføre dem.
det hele Clerefie = hele Gejstligheden.
en Client, en, som nyder en andens Bevaagenhed
Clysteer = Tarmindsprøjtning.
coeffere = pynte Hovedet, opsætte Haaret.
Collega = Standsfælle, Embedsbroder.
Collegium = Forsamling. Forelæsning for studerende.
Commilitones = Kammerater, Lavsbrødre.
Commission = Ærinde.
at bruge sin Commoditet = gøre efter sin Belvemmelighed.
Companen (:c: Campagne) = Felttog.
Compagnie = Selskab.
compendieux = sammentrængt.
complet = fuldstændig, fuldkommen.
tempereret Complexion = jævn Sundhed.
Complimenter = Artigheder; en Compliment = et
Buk; complimentere = hilse paa.
comportere sig = opføre sig.

Composition = Sammensætning, Frembringelse; componere = lave.
oppvække Concepterne = sætte Tankerne i Bevægelse.
consipere = affatte.
med Condition = paa den Betingelse; conditionaliter = betingelsesvis
condolere = udtrykke sin Deltagelse.
Conduite = Opførsel, Adfærd.
at faae den Confect = Behandling.
conferere = sammenligne; dette confereres ham = tildeles.
confiscere = lægge Beslag paa.
Confrater = Medbroder.
confrontere = stille Ansigt til Ansigt.
confundere = forveksle, forstyrre; Confusion = Forstyrrelse; confus = forstyrret.
Conjuncturerne = Forholdene.
conjungere sig = forene sig.
Conservation = Bevaring, Skaanen; conservere = bevare.
consequenter = følgeligt.
Consistorium = Universitetets Raadsforsamling.
Consorter = Deltagere, Medhjælpere.
consulere = raadspørge.
Consumtion = Forbrug.
Contenance = Fatning; holde Contenance = bevare Selvbeherskelsen.
Contentement = Tilfredshed, Tilfredsstillelse.
contestere = bevidne, tilstaa.
continuere = vedblive, fortsætte.
Contrapart = Modpart.
Contretemps = en Slags Dansetrin.
contribuere = bidrage; at sætte i Contribution = beskatte.
Conversation = Samtale; conversere — samtale.
Convulsioner = Trækninger, Krampe.
Copie = Afbildning, Gengivelse, Afskrift; copiere = afskrive.
Copulation = Ægtevielse; copulere = ægtevie.
coquet = behagesyg.
corasi (ↄ: courage) = Mod!
corrigere = rette.
Cortisan = Smigrer, Boler; cortisere (courtisere) = gøre Cour.
Coujon = Kryster; coujonere = underkue.
giøre Coupeer = Dansetrin.
creditere en noget = betro; hans Credit er stor = han nyder stor Tillid.
crepere = græmme sig.
criticere = bedømme, vrage; Critiqve = Dom, Bedømmelse.
curieux, curiøsk = indbildsk, nysgerrig, videbegærlig, nøjagtig; en curiøsk Bog — en lærerig Bog.
Curiositeter — Snurrepiberier, Sjældenheder.
i fuld Curreer — i fuldt Løb.
Custos = Stok, Spanskrør.
Cuur = Sygepleje.
en konstig Dantzer = en Balletdanser.
Debauche = Udskejelse.
debet og credit = skylder og har til gode; Debitor = Skyldner.
Decanus = Lederen af et Facultets Sager.
decidere = træffe Afgørelse.
declamere = tale i høje Toner.
Decoctum = Afkog, Kryddedrik.
Decouverter = Opdagelser.
dedicere = tilegne (en et Skrift).
defelere (defilere) = trække bort, undvige.
delicat = fintfølende.
dependere af = afhænge af.
Depenser — Udgifter.
deponere = give i Forvaring; tage Studentereksamen.
Deputerede — Afsendinge.
descendere af — nedstamme fra.
desertere = svigte, løbe bort.
desperat = fortvivlet; Desperation — Fortvivlelse.
destinere — bestemme.
devot = andægtig; Devotion = Fromhed.
Loven dicterer — byder.
digt = tæt.
different = forskellig.
Dilation = Udsættelse, Opsættelse.
Direction = Styrelse.
Disciplin = Tugt.
Discours = Samtale, Foredrag.
Discretion = Erstatning, Drikkepenge.
disponere over = raade over.
Disputats = *mundtligt* Forsvar for en akademisk Grad;
disputere = forhandle mundtligt, trættes, formene en noget.
disrecommendere = tale til Skade for.
Distance = Afstand.
Distinction = Adskillelse, Udmærkelse; distingvere = adskille, udsondre, udmærke.
Distraction = Adspredthed.
divertere = fornøje, more; Divertissement = Morskab
Dixi = Jeg har talt, er færdig.
Diæt = ordnet Levemaade.
Doctor Morten = Morten Luther.
Domestiqve = Tjener.
Donat = en latinsk Grammatik.
Dorp = Landsby.
Dosis (Doses) = Maal, Portion.
Dreng = Karl, Tjener.
Drollen (drôle) = Fanden.
min Echo = Genlyden af min Tale.
en Edelmand = Adelsmand.
Edition = Udgave af en Bog.
Education = Opdragelse.
Effect = Virkning.
Eftertale = Bagtalelse.
i alle Ekker og Vraaer = i enhver Krog.
Elixir = Lægedrik, sammensat Udkog.
embarrassere = bringe i Forlegenhed.
embrassere = omfavne.
employere = anbringe, anvende
engrassere sig (ↄ: engagere) = indlade sig.
enlevere = bortføre.
entretenere = underholde.
Equipage = Udstyrelse, Liberi og hvad dertil hører; equipere = udstyre, klæde paa.
ergo = altsaa.
Escorte = Ledsagelse.
Escuria, et Slot i Nærheden af Madrid.
Estime = Agtelse; estimere = ære, agte.
Examen = Prøve; examinere = undersøge, prøve.
excellent = udmærket.
Exceptioner = Undtagelser.
Excesser = Udsvævelser, Uordener.
excusere — undskylde.
Execution = Udførelse af en Straf, Udpantning; exeqvere = udføre; en Exeqverer = en, som udfører noget.
exemplariter = til Skræk og Advarsel.
exercere = øve, indøve; Exercitier = Øvelser.
experimentere = anstille Forsøg.
explicere sig = udtrykke sig.
exponere = udsætte
Expres = Ilbud.
Expressioner = Udtryk, Udtalelser.
ex professo = paa Embedsvegne, særligt.
Extase = Begejstring.
Extraction = Oprindelse, Udspring.
extraordinair = overordentlig.
Extremitet = Yderlighed.
facilitere noget = lette Udfaldet deraf.
Facultet, samtlige Universitetslærere i et Videnskabsfag, f. Ex. Theologie, Medicin o. s. v.
Falbelader = Garnering paa Kjoler; Krusedoller
Famulus — Skriver, Hjælper.
Fanatici = Sværmere, ivrige Personer.
Faveur = Gunst; favorisere = begunstige; en Favorit = Yndling.
Febricitant = en Febersyg.
Henricus fecit — H. har gjort det.
feliciter = rask væk.
Feltskiær = Kirurg.
Fermentation = Gæring; fermentere = gære.
Ficonterier = Fiksfakseri.
filoutere = snyde, bedrage.
Finkel-Jochum = Brændevin.
Fiol de Spang (ↄ: folie d'Espagne), en Dans.
en Fiscal = Anklager.
Fisenterens Kone (ↄ: Visitererens) = Toldbetjentens.
fixere = narre.
Flasketrøye, en Dametrøje med udskaarne Skøder.
flattere = smigre; Flatterie = Smiger.
en Flegel = en grov, gemen Karl.
en Flegels Kjole = Flejls Kjole.
at fodre = fordre.
min Hustrue foer ilde = nedkom for tidligt.
en Foermand = Vognmand.
en Foliant = en Bog i stort Protokolformat.
Vuens Folk = Politibetjentene.
fond de theatre = Baggrunden af Scenen.
en Fontange = et højt Hovedtøj, et Sæt.

age Heden = taale den.
ig = mistænkelig.
ng, en Slags Damspil.
ter = efter Kunstens Regler.
ye en = betale, hvad man skylder ham.
el forsyned = godt gift.
gandske fortabt = forbavset.
ndske forvendt = forandret.
bogstaver = kantede (danske) Bogstaver.
tere = besøge, søge.
g = frimodig, frejdig.
nd = ferskt Vand.
en i Fristelse = i Forlegenhed; at friste ham
ham.
r-Pige = Kammerpige.
Skole = Latinskolen i København.
enter = Grundlag, Grundkundskaber.
er = Anordninger, Reglement.
= Hævngudinder.
Smaanoder (1/8 og 1/16).
(Finte) = List, Kneb.
n ud for noget = beskylde ham.
paa den stærke Mand = at gaa hen at se ham.
k, en Pæl, hvortil Forbrydere bandtes for at ud-
r offentlig Forhaanelse.
nd = opvartende Kavaler, Boler.
rier = Artigheder, Opmærksomheder, Nipseri.
= Guld- og Sølvborter; galoneret = prydet med

re = (ɔ: garantere) = indestaa.
ld.
t = af Fødsel.
de = ledsage; et Geleyde = Følgeskab.
Borger-Huse = jævne Borgeres Huse.
gie = Slægtregister.
g = brav, retskaffen, højmodig.
itet = Ædelmodighed.
ie er til = han har Anlæg til.
erræ! = Slidder Sladder!
t = Spøgelse.
= Skikkelse.
abe.
n Glorie af = sætte en Ære i.
r noget = snakke om det.
gnide.
Smag.
cis! (ɔ: grand merci) = mange Tak!
er mig = volder Uro.
eux = med paatagne Miner; Grimacer = under-
en.
d, en aaben Plads inden for Østerport i Kbhvn.
lund = Charlottenlund.
and = krydret Vand, brugt som Likør.
r Haanden = duellere.
g haard = usaarlig.
duelig, dygtig; Habilitet = Duelighed.
s Aas = Kongens Nytorv i Kbhvn.
rn = Gabestok (se dette).
in Handel = Gerning.
igue = højtidelig Tale.
e = drille, tirre, drive Spøg.
= Bovespil.
i Tanker = fordybet; gandske henrykt = forbavset.
s og Herculiscus, to tyske Romaner.
= Helte; Heroinder = Heltinder; heroisk =
ig.
iske Herold, en tysk Statshaandbog.
e = Pauke, Tromme.
hulke.
hæderlig, retskaffen; honnet homme = brav
Honnettetet = Pænhed.
= Ære, Hæder.
= Rædsel.
paa Hospitalet = i Fattighuset.
s; Hr. Jesper = Præsten Niels, Jesper (uden
n).
otius, en hollandsk Lærd i d. 17. Aarh.
for lang Hvile = som er af fortrinlig Art.
ikkun er høy = af fornem Byrd.
t alea = Loddet er kastet.
= Skinsyge.
nus ergo pares = Nu ere vi altsaa lige.
en svagsindet Person, Aandskrøbling.
ommaner = Jeg anbefaler mig.
t = et uvidende Menneske.
= efterligne.
o vero) = ja vist!

importunere = besvære, ulejlige.
Impression = Indtryk.
Imprimatur ɔ: maa trykkes. (Censurstempel paa Bøger).
in bona charitate = i største Venskabelighed.
Inclination = Tilbøjelighed; incliunere = være tilbøje-
lig til.
Incommodation = Ulejlighed, Besvær; incommodere =
ulejlige.
incurabel = uhelbredelig.
indgetogen = stille, bunden til Hjemmet.
indifferent = ligegyldig.
Information = Undervisning; Informator = Lærer;
informere = oplære, underrette.
stridige Ingredienccer = Bestanddele, som ikke kunne
forliges
at insinuere sig = indsmigre, indbyde.
insolent = uforskammet.
Instantz = Indvending.
Instruxer = Forskrifter, Befalinger.
Intention = Hensigt.
intercedere = gaa i Forbøn; Intercession = Forbøn.
Interesse = tiltrækkende Egenskab, Fordel; en interes-
seret Person = en, som har Fordel af noget.
Interlocutorie-Dom = en Dom i en Tvist under
Rettens Gang.
Intimation = Indledning, Bekendtgørelse.
Intrigue = List, Kneb; intriguere = opspinde noget;
intriguant = snu, forslagen.
introducere = indføre; Introduction = Indledning,
Indførelse.
Invention = Paafund, Indfald.
Invitation = Indbydelse; invitere = indbyde.
at irre = fare vild; at irre en = opirre; Irring =
Vildfarelse.
Irus, en Tigger i det gamle Grækenland.
item = ligeledes.
en Jubilerer = en Juveler.
Jura = Lov og Ret; Lovkyndighed.
Jus publicum = Folkeretten.
Justitien = Politiet, Retten.
Jævn-Christen = Medkristen.
at kaage efter noget = kigge.
at kagstryges eller strynges til Kagen = piskes, bunden
til en Støtte (Kagen); en Straf for Forbrydere.
at staae Karl = holde sig bravt.
en Karvestok = en Stok til at skære Mærker i for at holde
Regnskab.
Kieltring = Prakker.
hils hendes Kiæreste! = Mand (el. Kone).
Kiød-Eder = grove Eder.
at klaae sig = klø.
et Klenodie = en værdifuld Ting, en sand Skat.
Klosterlatin = daarligt Latin.
at klyve = klavre.
Koldesyge = Koldfeber.
Krigssteuer, en Krigsskat.
at laborere af = lide af.
Lagie = Opgæld.
en Lakey = liberiklædt Tjener.
en Lancette = Jern til Aareladning.
Landgilde = Fæsteafgift.
Landsthinget = Overretten.
Lanter = et Kortspil.
Laudabilem, (laudabilis) = første Karakter til Eksamen
at lavere = krydse, gaa forsigtig frem.
første Lectie = nederste Klasse i Skolen; at gaae paa Lec-
tie = høre Forelæsning; give Lectie til en = belære
ham.
at legge en ud = navngive ham.
min leve Søster = kære Søster.
Liberie = galoneret Tjenerdragt.
liderlig = lumpen, skændig, simpel, uduelig.
Lineamenter = Ansigtstræk.
et Litanie = Kirkebøn.
Livegen = Slave, Træl.
Liqveur = Brændevin.
Liqvidation = Opgørelse; liqvidere = opgøre.
Lucifer = Fanden.
et Lysespyd = en tynd Stok til at anbringe Vægerne paa
medens de dyppedes i smeltet Talg for at danne Lys
(Spedelys).
Lysetang = Lysetande.
et Lysthus = Landsted, Lyststed.
at trøste i en Løgte = hen i Vejret.
løs Stil = ikke paa Vers (Prosa).
at staa der i en Maade = i Forlegenhed.
stærkest Maal = højest Rest.

en Machine = snildt Paafund.
mafoi! = min Tro!
Maitresse = Kæreste, Elskerinde.
Malice = Ondskab
Malicien (ɔ: Militsen) = Soldatertjenesten.
en Mangelstok = tynd Rullestok.
et Manifest = en Kundgørelse.
manqvere = mangle, fejle.
mantenere = haandhæve, forsvare, hjælpe.
en Manufactur = Fabrik.
et Manuscript = haandskrevet Værk.
mardi! = min Sandten!
Marionetter = Dukker til at spille Komedie med.
tre Marks Mand = en, som er dømt til at betale den ringe Bøde af tre Mark, men tillige til at miste Æren.
martialsk = krigersk.
Masoeur = Min Søster, kære Søster!
massacrere = tilintetgøre, knuse.
Materie = Stof, Emne; at komme til Materien = til Sagen; Materialier = Stof, Emner.
Mediateurs = Mæglere.
medicinere = bruge Lægemidler; Medicus = Læge.
Medisance = Bagtalelse.
meditere = tænke, gruble.
Melancholie = Tungsindighed; melancholisk = tungsindig.
melere = blande
Memorial = Ansøgning.
at have Memoriam localem = Hukommelse, som passer til Anledningen.
Menage = Sparsomhed; menagere = spare, skaane; menageerlig = sparsom.
Mennister (ɔ: Mennonister), en Slags Gendøbere.
Merite = Fortjeneste, Berømmelse; meritere = fortjene; en meriteret Person = en, som har gjort sig fortjent.
Messieurs = Mine Herrer!
Mesure = Takt; Mesures = Forholdsregler.
Metamorphoser = Forvandlinger.
Metempsychosis = Sjælevandring.
Meteor = Luftsyn.
methodice = paa videnskabelig Maade.
Rettens Middel = Politiet.
en Misantrope = Menneskefjende.
Mobilier = Ejendele, Liggendfæ.
Model = Forbillede, Mønster.
moderere = beherske, tæmme.
Modestighed = Beskedenhed; modest = beskeden.
Moerkot = Tæring.
Monarchie = Rige, Verdensrige.
Monfrère = Min Broder!
Monsieur, Monsr. Msr. = Min Herre!
Monstrum = Uhyre.
moqvere sig = føle sig stødt, gøre sig lystig over.
Morale = Dydslære, Dydsforskrift, moralisere = formane.
Motion = Bevægelse.
Motiv = Bevæggrund.
movere sig = bevæge sig.
moxen = omtrent, næsten.
Mulier taceat in ecclesia = Kvinden skal tie i Forsamlingen.
Musqvet = Gevær; Musqveteer = Soldat med Gevær.
mysterieux = hemmelighedsfuld.
Nachdeel = Skade
Nachspil = Efterspil.
den politiske Nachtisch, en tysk Haandbog.
at nagge = nage, pine, plage.
nam contra naturam est = thi det er imod Naturen.
Naturalier = Naturgaver.
Naturel = Sindsbeskaffenhed.
Navnedag = den Dag hvorved ens Navn findes i Almanakken.
et nedrigt Gemyt = lavsindet Tænkemaade
Nefas = Uret.
Neutralitet = partiløs Stilling; neutral = partiløs.
Notarius politicus (ɔ: publicus) = en Embedsmand, som udsteder eller bekræfter Dokumenter.
Objection = Indvending, Indsigelse.
obligere = forpligte, gøre forbunden, Obligation = Forpligtelse.
Obscurité, et Kortspil.
Observation = Iagttagelse; observere = iagttage, bemærke
obstinat = genstridig, stivsindet.
Obstruction = Besværlighed, Hindring.
occuperes med = optages af.
Oculist = Øjenlæge.
Oeconomie = Sparsommelighed, Husholdningskunst.
offerere = tilbyde.
O infandum & inexpiabile scelus! = O, usigelige og utilgivelige Forbrydelse!
Omen = Varsel.
Kieler Omslag = Kieler-Marked.
Operation = Arbejde, Foretagende; operere = handle, virke.
opponere = gøre Indvendinger.
oprigtig Fløde = virkelig.
Opskriften paa et Brev = Adressen.
Optime! = Meget godt!
et Orakel = Gudesvar.
en Oration = Tale; en Orator = Taler.
at ordinere = foreskrive.
en Ordonance = Anordning.
original = oprindelig, ikke eftergjort.
en synderlig Orm = en underlig Mangel, Fejl.
orthodox = rettroende.
Orthographie = Retskrivning.
O stupendam Metamorphosin! = O, forbavsende Forvandling!
at outrere = overdrive.
overmastig = forvoven.
Ovidius, en latinsk Digter.
Pallatium = Skytsmiddel.
palted = pjaltet.
pardi! par dieu! = ved Gud!
Pardon = Tilgivelse, Naade! pardonnere = tilgive.
parere = lystre; at parere vel = pynte.
Parentation = Ligtale.
par exemple = for Eksempel.
hentraven Parlering = højtravende Talemaade.
Parrol (parole) = paa Æresord.
Participanter = Deltagere; participere = deltage.
Partisan = et Spyd med Økse paa.
Pas = Skudsmaal, Attest.
en Passage = Begivenhed, Tildragelse.
Passedix, et Kortspil.
Pasquiller = Skandskrifter.
Pater (patres) = Fader (Fædre).
Patience = Taalmodighed.
Patrioter = Fædrelandsvenner; patriotisk = fædrelandskærlig.
patrollere = gaa om og spejde.
Patron, Velynder, Beskytter; en galant Patron = smukt Mønster i Tøj.
Pebling = Latinskoledisciple.
en Pedant = en snusfornuftig Lærd; Pedanterie = Smaalighed, Haarkløveri; pedantisk = smaalig.
perge, perge! = bliv ved, bliv ved!
Per Caudi, et Skældsord mod studerende.
perfect = fuldkommen.
Peritaphium (ɔ: Epitaphium) = Gravmæle.
med Permission at sige = med Forlov.
Peroration = Tale; perorere = holde Tale, snakke løs.
Perspectiv = Kikkert.
persvadere = overtale.
Peeser i Vers = rhythmiske Afdelinger (Fødder).
Pessime! = meget slet.
Petition = Bøn, Ansøgning.
Phantasie = Indbildning.
philosophere = granske, forske efter Visdom; Philosophie = Visdomslære; Philosoph = Visdomsgransker.
Phrase = Talemaade, Floskel.
Pillori (ɔ: pilori) = Gabestok (se delte).
at piqvere sig af = sætte en Ære i.
Pitskaft = Signet.
plaidere = tale i en Sag for Retten.
Plaiseer (ɔ: plaisir) = Fornøjelse.
Plenipotentiarius = en befuldmægtiget Minister.
Plumager = Fjerbesætning paa en Hat.
pluma levior mulier = Kvinden er mere bevægelig end en Fjer.
plus ultra! = Fremad! Mer endnu!
Poenitentze = Bod; poenitere = gøre Bod, bede.
poleret = dannet, civiliseret.
Politik = Statskunst; Politica = Statssager, en Politicus = Statsmand, Skælm
Portechaise = Bærestol, Porteur = Drager.
en Posekiger = Toldbetjent.
Positur = Stilling, Optræden.
Possession = Besiddelse.
at poussere en Sag = fremskynde.
at bruge Practikker = Kunstgreb; practicere = udøve, skaffe, arbejde paa.
Prescience = Forudviden.
pretendere = fordre, attraa.

= knibsk.
= snakke over sig.
= Herre, Foresatte; Principia = Grundsæt
itra = for og imod.
prøvet, godt.
jorem el. minorem = bevis Over eller
ngen.
Retssag; Procedure = en Sags Førelse for
: perfect) = fuldkommen.
= i Sandhed.
Fordel; profitere = drage Fordel; at profi-
t = undervise deri.
par force) = med Vold og Magt.
Plan; Projectmager = en, som finder paa
nye Indretninger.
= Foregriben af en Sag.
ria = Til Erindring, Paamindelse.
e = love.
n = Forfremmelse; promovere = forfremme.
e = foreslaa; Proposition = Forslag.
n = Forholdsmæssighed; proportioneret =
ialzeit! = Velbekomme Maaltidet!
= Versebygning.
e = beskæmme, vanære, blotte.
n = Beskyttelse.
ion = Indvending; protestere = gøre Ind-
Indsigelse.
ere = føre til Protokols.
ibentz = Deres Velvisbed.
on = Forsigtighed, Varsomhed.
ce = Fortrin; præferere = foretrække.
: = Skade, Forurettelse; Præjudicier = For-
: = Forberedelser; prælubere = indlede.
ere = forudbetale.
orier = Forberedelser.
ion = Forskrift, Anvisning.
ioner = Forestillinger, Fremstillinger.
= yde, gøre.
on = Formodning.
: Paaskud.
ner = Krav; prætendere = gøre Fordring
= kundgøre, udgive; publiqve = offentlig.
oltron) = Kujon.
: = Egenskaber.
tet = en Del, en Portion.
: Bøger, halvt saa store som Folianter.
= Naade! Skaansel!
s = paa Skrømt.
s? = hvad siger du?
simulare, noscit regnare = den, som
rstille sig, kan ikke regere.
itieret = ypperst, fortrinligst.
n, en tysk Komediedirektør i Kbhvn.
e paa noget = pønse paa, eftertragte, forbedre.
spotte, have til bedste; Raillerie = Spot, Spøg.
Grund, Eftertanke; raisonnere = slutte, dømme,
kloge; raisonnabel = passende, fornuftig, med-
e = melde.
= et Anfald af Raseri.
= sjælden.
e = gøre Opstand; en Rebeller = Oprører;
= oprørsk.
= et Lægemiddel.
Receß = Inderste.
dation = Anbefaling; recommendere =
ce = Belønning, Erstatning.
paa = tage Hensyn til, bryde sig om.
on = Forandring; reformere = forandre,
: gendrive.
= Styrelse.
= føre til Bogs.
regelmæssigt genkommende.
es = kræve Erstatning.
vise bort (fra Eksamen).
r = Fortællinger.
= Midler, Raad, Lægemidler.
indbringe.
neret svarede til det nuv. Finansministerium.
= give Afkald paa.

repetere = gentage.
reprimendere = irettesætte.
Republiqve = Stat.
Reputation = Anseelse, Rygte, gode Navn; reputeerlig = anstændig.
en Resident = Minister.
resolut = bestemt, raadsnar.
resolvere sig = beslutte sig; Resolution = Beslutning, Afgørelse.
formelde sin Respect = Ærbødighed; det har ingen Respect = Betydning; respectere = agte, anse.
respirere = drage Aande.
Respit = Henstand, Opsættelse.
respondere = hjælpe at forsvare.
retirere sig = trække sig tilbage; udi Retiraden = under Tilbagetoget.
Retterbænk = et Køkkenbord.
Reutendiener (ɔ: reitender Diener) = en Politibetjent i Hamborg.
en Reverence = et Buk, en Hilsen; reverenter talt = med Tugt at sige.
reversere sig = forpligte sig.
Ritualen = Anordningen for Kirkeskikkene.
Rival = Medbejler.
Rosenobel = en engelsk Guldmønt med en Rose paa.
roulere = rulle.
ruinere = ødelægge.
Rundtalenhed = Snakkelyst.
trække Rus med en = holde ham for Nar.
ryste en ud = udruste ham.
Rømer-Monathen, en Slags Krisslat.
at give Sag = blive stævnet.
salarere = betale; Salarium = Betaling, Kendelse.
faae Salt og Vin paa Hovedet; sigter til en gammel Skik ved de unge Studenters Indskrivning.
Salutem = Hilsen.
salva fenia (c. venia) = med Tugt (at sige).
salvete plurimum! = min ærbødigste Hilsen!
Salvolatile (c. flygtigt Salt), spøgende Udtryk for Vin o. l.
Samqvem = selskabelig Sammenkomst.
Sangklokker = Klokkespil i Kirketaarne.
sans comparaison = uden Sammenligning.
sans façon = uden videre.
Satisfaction = Tilfredsstillelse, Erstatning.
Satyre (Satire) = Spotteri, Stikleri; en Satyricus = Spotter; satyrisk = spottende.
scandere Vers = oplæse dem med det rette Fald.
Scena muta = stum Scene.
at scrupulere over noget = tage det i Betænkning, faa Skrupler.
Sect = Trossamfund.
Secundant = Hjælper.
Seemslæder = Læder af Gemseskind.
Seigneur = Herre.
Seneca, en latinsk Filosof.
Sententser = Leveregler, Tankesprog o. l.
Serenade = Aftenmusik under aaben Himmel.
Serviteur! = Ærbødige Tjener!
at sige fra = sladre.
puur Sigelse = tomme Ord.
at signe og maale, under visse Ceremonier og Tegn at oplæse Troldomsord over en for at beskærme ham.
at erholde sit Sigte = naa sit Maal.
sigtet fuldt = overfyldt.
paa Sikasten = til sidst.
en Simle = en Slags blødt Brød.
Simplicitet = Ligefremhed.
simulere = forstille sig.
en Singularist = Særling.
en Sinke = Efternøler; Sinkelectien = den nederste Klasse i Skolen.
en Sirene = lokkende Forførerske.
at blive skaaren = trukken op; at være ilde skaaren = ilde stedt.
det skiller lige meget = kommer ud paa eet.
Skiønnings-Plaster; smaa Stykker sort Hæfteplaster, som klæbedes i Ansigtet for at fremhæve Hudens Hvidhed.
jeg vil ikke skiære op = overdrive.
en Skolar = Elev, Discipel.
at staae Skoleret = at blive offentlig straffet i Skolen.
skrammereret = udstafferet; at være skrammereret i en = forliebt.
en Skuepenge = en Medaille, slaaet til Erindring om noget.
den slette Jord = flade.
smaa Dalter = Bagateller.
Smauser = Traktementer; at smause = leve højt.
at smøre sig paa noget = have Fordel deraf.

